HOMEROS

İLYADA

ODYSSEIA

arkadaş

6. BASKI

HOMEROS

İLYADA

arkadaş

6. BASKI

HOMEROS

İLYADA

HOMEROS

İLYADA

6. Baskı

Çeviri: Fulya Koçak

SELCOEPUB

arkadaş

arkadaş YAYINEVİ
Yuva Mahallesi 3702. Sokak No: 4 Yenimahalle / Ankara
Tel:+90-312 396 01 11 (pbx) Faks: +90-312 396 01 41
www.arkadasyayinevi.com
info@arkadasyayinevi.com
Yayıncı Sertifika No: 12382
Matbaa Sertifika No: 13268

© Türkçe yayım hakları **arkadaş** yayınevinindir. Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir biçimde ve hiçbir yolla, bu kitabın içeriğinin bir kısmı ya da tümü yeniden üretilemez, çoğaltılamaz ya da dağıtılamaz.

ISBN: 978-975-509-388-8

6. Baskı

ANKARA, 2014

Çeviri : Fulya Koçak
Editör : Melih Pekdemir
Proje Editörü : M. Selim Tosun
Kapak Tasarımı : Mehmet Yaman
Sayfa Düzeni : Güntaç Kölay
Baskı : Sözkesen Matbaacılık Tic. Ltd. Şti.
İvedik Organize Sanayii Matbaacılar Sitesi
1518. Sokak No: 2/40
Yenimahalle – Ankara

Kapak ve Genel Tasarım:

lodos
Business Design & Development

İÇİNDEKİLER

Homeros		vii
İlyada		ix
Yayın Hakkında		xiii
Rapsodi 1	- [Veba - Öfke]	1
Rapsodi 2	- [Düş - Felaket (Sınav) - Kanun ya da Gençlerin Listesi]	23
Rapsodi 3	- [Surların Üstü - Aleksandros ile Menelaos'un Düellosu]	51
Rapsodi 4	- [Yeminlerin Bozulması - Agamemnon'un Orduları Teftişi]	66
Rapsodi 5	- [Diomedes'in Kahramanlıkları]	84
Rapsodi 6	- [Hektor ile Andromakhe'nin Konuşması]	114
Rapsodi 7	- [Hektor ile Aias'ın Düellosu - Ölülerin Kaldırılması]	131
Rapsodi 8	- [Tanrıların Toplantısı]	147
Rapsodi 9	- [Akhilleus'a Gönderilen Elçi - Ricalar]	165

Rapsodi 10 - [Dolon] 188
Rapsodi 11 - [Agamemnon'un Başarıları] 207
Rapsodi 12 - [Surdaki Çatışma] 235
Rapsodi 13 - [Gemilerin Önündeki Çatışma] 250
Rapsodi 14 - [Zeus'un Aldatılması] 276
Rapsodi 15 - [Gençler ile Sura Saldırı] 293
Rapsodi 16 - [Patroklos Destanı] 319
Rapsodi 17 - [Menelaos'un Kahramanlıkları] 349
Rapsodi 18 - [Silah Yapımı] 377
Rapsodi 19 - [Büyük Öfkenin Sonu] 397
Rapsodi 20 - [Tanrıların Savaşı] 413
Rapsodi 21 - [Nehir Kenarlarında Çatışma] 429
Rapsodi 22 - [Hektor'un Öldürülmesi] 451
Rapsodi 23 - [Patroklos Adına Yarışlar] 471
Rapsodi 24 - [Hektor'un Fidyeleri] 500

Adlar Dizini 527

HOMEROS

Tüm Antik Yunanlılar Homeros'u İlyada ve Odysseia'nın şairi olarak tanıdılar ve bu görüş günümüze kadar da desteklenerek geldi. Ancak günümüz tarihçilerinin büyük çoğunluğu İlyada'yı Homeros'a vermekle birlikte, Odysseia'yı Homeros'tan birkaç yaş daha genç başka bir şairin yarattığını savunmaktadırlar. Homeros tarihi bir kişiliktir ve M.Ö. 8. yüzyılın ikinci yarısında yaşamıştır. Antik dönemde İonia'daki pek çok kent, onun kökeninin İzmir veya Sakız adası olduğunu iddia etmişti. İzmir ve Sakız adası da Homeros'un olası doğum yerlerindendir.

M.Ö. 4. yüzyıldan sonra Homeros'un pek çok biyografisi yazıldı; bunlar arasından yedi tanesi günümüze kadar ulaştı. Bu biyografilerde gerçek öğelerle hayal gücü ürünü olanlar birbirine karışmış olduğundan, Homeros'un tarifini zora sokmuş durumdadırlar. Antik yaşam öykülerinde Homeros'un kör olduğuna değinilmektedir. M.Ö. 6. yüzyıldan sonra Homeros destanları kitap haline getirilerek küçük çocuklara öğretilmeye başlanmıştır. Zaten M.Ö. 7. yüzyıl sonrası sanatı Homeros'un tasvirlerinin derin etkilerinin izlerini taşımaktadır. Tanınmış pek çok lider de Homeros'un kahramanlarından etkilenmiştir. Büyük İskender'in Akhilleus'tan fazlasıyla etkilendiği ve yastığının altında İlyada destanıyla uyuduğu söylenir.

İLYADA

İlyada'nın –ve dolayısıyla da Odysseia'nın– tarihte bilinen en eski kaydı M.Ö 6. yüzyıl civarlarında Peisistratos'un emriyle Atina'da yapılmıştır. M.Ö 3.-2. yüzyıllarda destanlar İskenderiyeli filologlar tarafından kayda geçirilip "rapsodi" adı verilen bölümlere ayrılmıştır. Bu dönemlerde destanların çok sayıda yerel yazımı da gerçekleşmiştir: Kıbrıs, Girit, Argoliki vd. İskenderiyeli filologlar daha sonraları pek çok dizenin sonradan yanlış yazıldığını ve bunların katışıksız metinler olmadıklarını varsaymaya başlamışlardı. Bununla birlikte, eklenen dizelerin tam olarak hangileri olduğu konusunda kendi aralarında fikir birliğine varamıyorlardı. Benzer müdahaleleri –dizelerin eklenmesi ya da çıkarılması– Bergamalı filologlar da yapmışlardı. Pek çok devrin filoloğu, günümüze gelmiş olan Girit versiyonunun, en az müdahale içereni olduğunu kabul ederler.

İlyada 16.000 dizenin etki ve dil bakımından başarılı bir biçimde bir araya geldiği hayranlık yaratıcı bir eserdir. Temel yapısı basit olmakla birlikte, ayrıntılı betimlemeler ve konu dışına çıkan uzun bölümler nedeniyle sık sık karmaşıklaşmaktadır. Rapsodi 2'de, gemilerin uzun uzadıya anlatılmasında olduğu gibi, belli bölümleri büyük olasılıkla dönemin geleneksel eğiliminden kaynaklanmaktadır. Ancak bütün bunların yanında unutulmaması gereken, İlyada'nın, döneminin savaş ve yiğitlik destanı oluşudur. Zekice tasarlanmış konudan sapmalar ve karşımıza çıkan

azımsanmayacak ölçüdeki benzetmeler, Homeros'un, savaşların anlatımındaki monotonluğu hafifletmedeki başarıları olarak algılanmalıdır.

Kullandığı dil tipik ve yer yer sıkıcı olmakla birlikte, kimi zaman istisnai bir biçimde güçlü ve yoğun bir hâle de bürünmektedir. Sert ve görkemli üslubu ise ayrıntılarda bükülmez ve askeri bir üsluba dönüşmektedir. Ancak öte yandan yiğitliğin ön planda olduğu bir değer sisteminde, savaşın hallerinin ve kişilerin karakterlerinin ortaya konulmasına hizmet etmektedir. Bunlara ek olarak, dolaylı anlatımların kullanılması, anlatıya kuvvet ve dramatiklik katması açısından önemlidir.

Son kısımlarda, barış sahneleri –Troya, bir diğer adıyla İlion, surlarının arkasında rol alanlar gibi– konu dışına sapma olarak görülen birtakım anlatımlar ya da Akhilleus'un kalkanının uzun uzadıya tasviri, bu devirde askeri başarıların ötesinde nelerin önemsendiğini de ortaya koymaktadır.

İlyada yaratıldığı andan bu yana tüm dünya edebiyatında derin etkiler bırakan az sayıdaki eşsiz eserden biridir.

Troya savaşının hikâyesi, mitolojik Yunan kahramanlarının M.Ö. 13. yüzyılda gerçekleşmiş olduğu hesaplanan Troya savaşındaki maceralarını anlatır. Pek çok kişi 1868 yılında arkeolog Heinrich Schliemann tarafından gün ışığına çıkarılana dek, Troya kentinin varlığının bir mit olduğuna inanıyordu.

İlyada destanında Zeus, insan nüfusunun çok büyük bir sayıya ulaştığını görerek nüfusu azaltmak için Troya savaşını çıkarmaya karar verir. Nereus kızlarından birini bir fani olan Peleus ile evlenmeye zorlar. Düğüne Kavga dışındaki tüm tanrılar davet edilir. Kavga, Zeus'tan öcünü almak için düğüne üzerinde "en güzel tanrıçaya" yazılı altın bir elma bırakır. Athene, Hera ve Afrodite elma için kavgaya tutuşurlar. Bu anlaşmazlığın çözülmesi için Troya Kralı Priamos'un oğlu Paris'ten, elmayı en güzel tanrıçaya vermesini rica ederler. O, elmayı Afrodite'ye verir ve Afrodite de ona, onun dünyadaki en güzel kadın olan Menelaos'un kızı Helene ile evleneceğine dair vaatte bulunur.

Yunanlılar ise Helene'nin kaçırılmasından sonra Troya'ya doğru harekete geçmiş olan Menelaos'u bu seferinde desteklemeye

karar verirler. Mykenelilerin kralı Agamemnon komutan olarak belirlenir. Aulis'te toplanılır ve Troya'ya doğru yola çıkılır. Yanlışlıkla önce Troya'nın biraz güneyinde bir kent olan Teuthtas'ta karaya çıkarlar ve bu kenti yakıp yıkarlar. Yanlış yaptıklarını anlar anlamaz da Troya'da tekrar karaya çıkarlar. Gemiden inen ilk Yunan olan Protesilaos, Troyalıların hükümranı Hektor tarafından öldürülür. Bu kayıplarına rağmen Yunanlılar sahilde, sonraki on yıl boyunca kalacakları bir ordugâh kurmayı başarırlar. Homeros'un İlyada'sında anlatılan bölüm ise bu zaman parçasının onuncu yılıdır.

Yunanlıların en cesur komutanı olan Akhilleus, Agamemnon'un, kendine ait kölelerden bir kadını elinden alması yüzünden kendini hakarete uğramış sayar. O zaman Yunan ordusunu güçten düşüren bir karar olan Myrmidonlarla birlikte geri çekilme kararını alır. Troyalıların bazı başarılarından sonra, Akhilleus'un en iyi arkadaşı olan Patroklos, Akhilleus yerine hiç olmazsa kendisinin tekrar savaşa dönüp Myrmidonlarla birlikte yerini almasını rica eder. Akhilleus onun isteğini kabul eder; bu arada da Hephaistos'un yapmış olduğu zırhı ödünç verir.

İşte Patroklos böylece çatışmaya girer ve Troyalılar da onun savaşa yeniden giren Akhilleus olduğunu sanarak Troya surlarının ardına çekilirler. Hektor da yine, onun Akhilleus olduğunu sanarak Patroklos'un karşısına çıkmaya karar verir. Çatışma sırasında Hektor Patroklos'un miğferini kırar ve böylece de kim olduğu anlaşılır. O zaman Patroklos'u öldürüp Akhilleus'un zırhını alır. Bu hareketiyse ölüye yapılmış bir hakarettir.

Akhilleus arkadaşının ölümünü öğrendiğinde intikam almaya karar verir. Annesi Thetis'ten, Hephaistos'tan kendisine yeni bir zırh yapmasını istemesini rica eder. Bu arada da Agamemnon ile uzlaşır. Bir sonraki gün çatışmaya girer. Hektor ile bir düello yapıp onu öldürmeyi başarır. Ardından rakibinin ölü bedenini savaş arabasının arkasında sürükler.

İlyada, Patroklos'un cenaze töreni ve Priamos'un, Hektor'un ölü bedenini kendisine vermesini rica etmek için Akhilleus'un barakasına gelmesiyle tamamlanır.

YAYIN HAKKINDA

İlyada, neredeyse ortaya çıkışından bu yana her zaman ilgi gören, ilham kaynağı olan bir eserdir. Yüzyıllardır tüm dünya edebiyat çevreleri tarafından ele alınarak çok sayıda dile defalarca çevrilmiş ve yayımlanmıştır. Çeviri çalışmaları yanında pek çok kez yeniden yorumlanmış ve içeriği aynı olmak kaydıyla farklı biçimlerde de yayımlanmıştır. İlyada'nın tüm dünya çapında gördüğü ilginin yanı sıra Yunanistan'da çok daha ayrı bir anlamı vardır. İlyada ve Odysseia'nın Yunanistan'da yapılmış yayınlarının sayısı azımsanmayacak ölçüdedir. Bunun yanında bu destanlar Yunanistan'da ilkokuldan başlayarak ders kitabı olarak da okutulmaktadır. Destanların üzerinde yapılan çalışmalardan biri de destanların okunmasının daha akıcı ve anlaşılır hâle getirilmesi amacıyla düzyazıya dönüştürülmesidir. Bundan amaç, çok daha geniş bir yaş ve kültür yelpazesine hitap etmektir.

Elinizde bulunan yayın da benzeri bir çalışmanın ürünü olarak ortaya çıkmış. Çalışmanın aslının ilk yayın tarihi, bundan yetmiş iki yıl öncesidir (1932). Çalışma, zamanın günlük basın araçlarından biri olan "Eleutheros Anthropos" (Özgür İnsan) isimli gazetede 1930-1938 yılları arasında toplam 552 sayfadan oluşan 50 bölüm hâlinde ve isimsiz olarak yayımlanmıştır. 1932 yıllarında Yunanistan'da resmi dil ve yazı dili "Kathareusa" olduğundan –anlaşılır olması için Türkçe-Osmanlıca benzetmesini yapabiliriz– günümüze gelindiğinde yapılan bu çalışma anlaşılırlığını kaybetmiş ve çağdaş bir araştırmacının özenli çalışmasıyla günü-

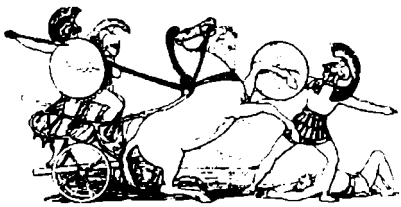
müz Yunancasına uyarlanarak yeniden yayımlanmıştır. Yapılan çalışmada Homeros'un metinlerinde kullandığı sözcük seçimine, benzetmelere müdahale edilmemiştir.

İlyada, zamanının benzeri olmayan bir destanıdır. Eserdeki benzetmeler, betimlemeler etkileyici olmakla birlikte, sözcük seçimlerindeki tekdüzelik okunmasını zaman zaman sıkıcı hale getirmektedir. Ancak üzerinde yapılan çalışmada ve şu anda elinizde tuttuğunuz çeviride dili zenginleştirmek adına sözcük seçiminde esnek davranmaktan kaçınılmıştır. Aynı sözcüğü tekrar etmek yerine eş anlamlısını kullanmak gibi bir yola başvurulmamıştır.

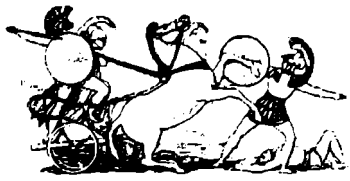
İlyada'da geçen özel isimlerin Türkçe yazımları konusunda Türkiye'de bu konuya çok emeği geçmiş, aynı zamanda A. Kadir ile birlikte İlyada'nın en yetkin çevirilerinden birine imzasını atmış sayın Azra Erhat'ın Mitoloji Sözlüğü'nden yararlanıldı.

Keyifle okuyacağınızı umuyoruz.

Fulya Koçak

İLYADA

RAPSODİ 1

[Veba - Öfke]

Şarkısını söyle bize, ey Tanrıça, Akhilleus'un
korkunç öfkesinin, Akhalara onca acı getiren ve
onca ruhu, güzel bedenleri köpeklere ve yırtıcı kuşlara
lokma olan yiğitlerin ruhlarını Hades'e yollayan.
Böyleydi Zeus'un arzusu,

Peleus'un levent oğlu Akhilleus ile Atreus'un oğlu
kralların lideri Agamemnon'un aralarında tartışıp
ayrıldıkları andan bu yana.

Tanrılardan hangisiydi acaba onları birbirlerine düşüren?
Agamemnon'a öfkelenmiş olan Leto ile Zeus'un oğlu
Apollon, orduyu kırıp geçiren korkunç
bir salgın gönderdi, böyle yaptı çünkü
Apollon'un duacısı Khryses'e çok sert davranmıştı.

Aslında Khryses, kızını azat etmeleri için Akhaların hızlı
gemilerine bolca fidyeyle gitmişti; altın asasının üzerinde
Apollon'un çelenkten tacını iki elinde tutarak[1]
hepsine, özellikle de Atreus'un iki oğluna
yalvarıp yakarıyordu:

"Ey Atreusoğulları ve arta kalan tüm silahlı Akhalar.
İnşallah Olympos'ta oturan tanrılar Priamos'un kentini
fethetmenizi sağlar da hayırlısıyla yeniden gidersiniz
evlerinize. Yalnız, bana kıymetli kızımı verin ve alın
bütün bu fidyeleri. Böylece
çok uzaklardan yayıyla nişan alan Zeus'un
oğlu Apollon'un lütfunu kazanın."

[1] Apollon'un dinsel simgesi olan yünden şeridinin (taçlarının) kenarlarını, yalvarışına ayrıcalık katmak için ellerinde tutarak.

O zaman, diğerleri hep bir ağızdan bağırarak
duacıya saygı gösterilmesini ve zengin fidyelerin
alınmasını söylediler. Ancak bu,
Agamemnon'un zerre kadar hoşuna gitmedi.
Çok kötü bir biçimde en ağır sözleriyle kovdu onu:

"Bana bak ihtiyar,
bir daha görmesin gözüm seni şu koca
karınlı gemilerin yanında.
Ne şimdi daha fazla oyalan burada,
ne de bir daha geri dön. Asa da yaramaz senin işine,
Tanrı'nın çelenkten tacı da.
Kızını da vermiyorum sana, Argos'ta[2] evimin içinde,
yurdundan uzakta yaşlanmadan evvel. Gündüz
dokuma yapsın gece de yatakta bana yoldaşlık etsin diye
onu burada tutacağım. Haydi defol buradan tek başına.
Eğer sağlam kalmak istiyorsan beni daha fazla kızdırma."

Bunları söyledi. İhtiyar da korkup dinledi sözünü.
Ağırlaşmış ruhuyla, uğultulu denizin sahil yolunu tuttu.
Kendini gözlerden uzak bir yerde bulduğunda da
sık örgüden saçlı Leto'nun oğlu Apollon'a
tüm hararetiyle yalvarmaya başladı ve dedi ki:

"Dinle beni ey gümüş yaylı, dinle beni ey Khryse'nin ve
Killa'nın[3] koruyucusu, ey Tenedos'un kuvvetli tanrısı
Smintheus![4] Eğer ben zamanında tapınağını donattıysam
ve eğer yaktıysam
sunağında boğaların ve keçilerin butlarını, yerine getir
benim ricamı: Ödesin Danaolar[5] gözyaşlarımın
bedelini oklarınla."

Bunları söyledi. Phoibos Apollon da ricasını yerine
getirerek Olympos'un zirvesinden öfke dolu,

[2] Argos: Akha'nın diğer adı (Ed. notu)
[3] Troya yakınlarında bulunan şehirler; Apollon'un duacısı Khryses, Khryse'de idi.
[4] Apollon'un lakabı, N. Kazancakis'in transkripsiyonu ile/I. Th. Kakridis'in serbest çevirisiyle: "Fareşeytan"
[5] Danao: Akhaların diğer adı [Ed. notu]

omzunda yayı ve oklarla dolu sadağıyla indi;
sırtındaki oklar gümbürdüyordu hareket ettikçe.
Öfkesinden karanlıktı gece gibi. Daha sonra, Akhaların
demirlemiş gemilerinin biraz ilerisinde durdu ve korku
salarak yankılanan bir ok attı.
Başlangıçta katırlara ve köpeklere nişan aldı.
Ancak daha sonra
zehirli oklarını insanlara atmaya başladı,
yoğun ateşler yükseliyordu ölülerden durmaksızın.

Dokuz tam gün boyunca kesintisiz düşmeye devam etti
ordunun üzerine Tanrı'nın okları;
ama onuncu gün, Akhilleus,
kristal biçimli Tanrıça Hera'nın[6]
kendisine verdiği ilham
doğrultusunda halkı bir toplantıya çağırdı.
Tanrıça, Akhaların böyle kırılıp geçtiklerini görmeye
dayanamıyordu. Herkes toplanmış ve her biri yerini
almışken, ayağı tez Akhilleus kalktı ayağa ve
Agamemnon'a hitaben dedi ki:

"Atreusoğlu, artık inanıyorum ki geri dönmekten başka
yolumuz yok, o da tabii
bizi yiyen salgın ve savaş varken
ölümden kurtulursak. Gel, bize görkemli Apollon'un
niçin bunca öfkelendiğini açıklayabilecek bir kahine,
bir duacıya ya da bir düş yorumcusuna
(çünkü düş de Tanrı'nın işidir)
soralım. Adaklarımızdan mı şikâyetçi ya da yüz sığırlık
kurbanlarımızdan mı?
Bizi bu korkunç yıkımdan kurtarmak için,
O'na koyunlar
ve keçiler kurban etmemizi istiyor olabilir."

Bunları söyledi ve oturdu. O zaman, Thestor'un oğlu,
adlı sanlı ve tüm biliciler

[6] "N. Kazancakis ve I. Th. Karkidis'in yakıştırmasıyla "Kristal kollu"; I. Polylas'ın transkripsiyonuyla "ak kollu" ve metnin geri kalanında bu şekilde geçecektir.

içinde benzeri olmayan Kalkhas kalktı.
O ki bilirdi geçmişi, şimdiyi ve geleceği,
o ki Apollon'dan almış olduğu kehanet güçleri aracılığıyla
kumanda etmişti İlyon'da Akhaların gemilerine.
İşte O, aydınlık zekâsıyla dedi ki:

"Ey Akhilleus, Zeus'un en sevdiği, benden
uzaklardan ok atan Apollon'un öfkesini açıklamamı
istiyorsun.
Söyleyeceğim sana bunu.
Ancak sen de söz vereceksin bütün içtenliğinle,
canla başla bana yardım edeceğine dair.
Çünkü eminim ki tüm Akhaları egemenliği altında
tutan ve sözü emir sayılan biri alınacaktır,
eğer, O, her zaman kazanan Kral, birine öfkelenirse;
aynı gün açık etmese de alındığını, bu onu gelecekte
saklayacağı anlamına gelmez; taşıyacaktır onu,
intikam alabilinceye dek. İyi düşün,
o vakit koruyabilecek misin beni?"

Yanıt olarak ona ayağı tez Akhilleus dedi ki:

"Söyle bütün yürekliliğinle bildiğin tüm kehanetleri.
Zeus'un en sevdiği oğlu Apollon adına ant veriyorum ki
Danaolardan hiçbiri, bugün Akhalar içinde
en yüksekte olmakla övünen Agamemnon'un
kendisi bile olsa ben yaşadığım sürece ve gözlerim
açık olduğu sürece şu koca karınlı gemilerin yanında hiç
kimse zarar vermeyecek sana. Kalkhas, senden biz Danaolara
kaderimizde yazılanları göstermeni rica ediyorum."

O zaman, büyük kâhin yüreklenerek dedi ki:

"Apollon'un öfkesi ne adak yüzündendir ne de
kurban töreni; öfkesi duacısına hakaret eden
Agamemnon'adır, ne köle kızını azat etti
ne fidyesini kabul etti.

Bunun için gönderdi bunca felaketi bize ve daha da
gönderecek. Fidye almaksızın kara gözlü kızı

babasına vermeden ve Khryses'e kurban kesmeden de
durmayacak salgın.
O zaman belki acır halimize ve kabul eder".

Bunları söyledi kâhin ve oturdu.
O zaman Atreus'un yiğit oğlu, büyük Kral Agamemnon,
kalktı ayağa kızgın hâlde. Öfkeden dolup taşmıştı
kapkara kalbi, ateş gibi kıvılcımlar saçıyordu gözleri.
Önce ters ters baktı Kalkhas'a ve sonra ona dedi ki:

"Uğursuz kâhin,
bugüne dek hiç iyi bir söz söylemedin bana,
tek mutlu olduğun kötü kehanetlerde bulunmak.
Şimdiye dek ne iyi bir söz söyledin ne iyi bir şey yaptın.
Şimdi de çıkmış Danaolar'a kehanette bulunuyor ve
Apollon'un onlara güya ben Khryses'in kızının
zengin fidyesini kabul etmedim diye
böylesi bir felaketle acı çektirdiğini söylüyorsun.
Ben ki o kızı saraylarıma almayı öylesine çok
arzuluyorum. Çünkü karımdan,
Klymaistre'den daha çok beğeniyorum onu;
ne iyilikte, ne bilgide aşağıdır ondan, ne de
ev işlerinde. Ancak bütün bunlara karşın,
zorunluluksa eğer, veririm onu geri.
Çünkü ben ordumuzun yok olup gitmesini değil
kurtulmasını isterim. Ancak derhal bana başka bir
eşdeğer hediye hazırlasınlar ki boş ellerle diğer tüm
Argoslulardan aşağı kalmayayım, yakışmaz bana bu:
Hepiniz görüyorsunuz ki benim hediyem başka yere
gidiyor."

Ayağı tez Akhilleus hemen dönüp ona dedi ki:

"Atreus'un herkesten çok daha fazla servet düşkünü,
pek şanlı oğlu! Cömert Akhaların sana başka bir hediye
vermesini nasıl istersin? Başka bir yerde paylaşılmamış
onca ganimet kaldı mı ki?
Hâkimiyetimiz altına aldığımız onca şehrin ganimetini
paylaşmıştık

ve şimdi onları ordularımızın elinden geri almamız utanç
verici olur. Haydi şimdi sen gönder kızı Tanrıya
ve biz Akhalar da Zeus bize sağlam surlarıyla Troya'nın
hâkimiyetini verdiğinde, üç misli hatta dört misli
ödüllendirelim seni."

Yanıt verdi ona Kral Agamemnon, dedi ki ona:

"Bu halinle, iyisin hoşsun, ey Tanrı biçimli Akhilleus.
Ama sakın beni aldatmaya kalkma; kurnazlığınla ne
kandırabilirsin beni, ne de ikna edebilirsin. Yoksa sen
bir kızı alıp burada benim elleri boş oturmamı istiyor ve
benimkini geri vermem için teşvik mi ediyorsun beni? İyi,
öyleyse cömert Akhalar gönlümün çekeceği, bana layık
başka bir kız versin,
-aksi halde ben, kendim gidip ya senin, ya Aias'ın ya da
Odysseus'unkini alacak ve onu kendi barakama getireceğim.
Şüphesiz kızacak buna maruz kalacak olan. Ancak bütün
bunları daha sonra yeniden düşünürüz.
Gel şimdi ilahi denize bir kara gemi atalım;
en seçkin kürekçileri de toplayalım. Gel içine bir yüz
sığır kurbanı da koyalım ve haydi gel bir de buna
Khryses'in güzel kızını bindirelim.
İçimizden ileri gelenlerden biri de Aias, İdomenus,
güvenilir Odysseus ya da sen, herkesten daha
korkunç olan
Peleus'un oğlu, sen de
kurbanları kesip uzaklardan yayıyla nişan alan Tanrı'yı
yatıştırmaya git."

Ancak Akhilleus hemen korkunç bir bakış atarak
ona dedi ki:

"Yazıklar olsun, utanmaz, servet düşkünü; Akhalardan
herhangi birinin senin sözlerine itaat etmesini, seferde
arkandan gelmesini ya da yiğitçe savaşmasını
nasıl istersin? Ben buraya, mızraklı Troya askerleriyle
savaşmaya gelmedim; hiçbir zaman bana bir şey yapmadı
onlar: Ne öküzlerimi ne atlarımı gasbetmişlikleri var
şimdiye dek,

ne de Phthie'nin bereketli ürünlerine zarar vermişlikleri;
ayırır bizi gölgeli dağlar ve vahşi deniz.
Yalnız, gönlün olsun diye, Troyalılardan öç almak için
düştük senin peşine ey arsız adam, ey köpek suratlı,
Menelaos'un ve senin şerefine. Ancak bütün bunlar
ne umurunda senin, ne de hatırlıyorsun bunları.
Şimdi de kalkmış elimden ödülümü almakla tehdit
ediyorsun beni.
Ben ki bunun için onca acılar çektim ve bunu bana
Akhaların oğulları bahşettiler. Elbette Akhaların,
Troya'nın mamur kentlerinden birini fethettiklerinde
ele geçirdiklerinden, hiçbir zaman, ben seninle
denk bir ödül almam. Savaşın tüm yükünü
benim kollarım kaldırır; ancak paylaşma
vakti geldiğinde sen alırsın, en büyük ganimeti;
ben de azla yetinip çarpışmaktan bitkin düşmüş olsam bile
mutlu dönerim gemilere.
Şimdi de Phthie'ye gideceğim. Burada kalıp onurumun
çiğnenmesinden ve senin servetine
servet katmaktansa, en iyisi
sivri burunlu savaş gemilerimle ülkeme geri dönmektir."

Daha sonra ona döndü ve cevap verdi Kral Agamemnon:

"Gitmeyi arzu ediyorsan eğer,
uğurlar olsun sana. Senden hatırım için kalmanı
isteyecek değilim. Benim yanımda
bana yardım edebilecek başkaları da var; en önemlisi de
büyük bilge Zeus yanımda benim.
Sen kralların içinde en çok düşmanlık beslediğimsin;
hep ağız dalaşını, savaşları ve çatışmaları seversin.
Git buradan, gemilerini ve yoldaşlarını Phtie'ye sürükle.
Git Myrmidon'lara hükmet. Ne zerre kadar
umurumdasın ne de öfkenden korkuyorum.
Dinle ancak şimdi sana söyleyeceklerimi:
Görkemli Apollon Khryses'in güzel kızını benden
geri almakta ısrar ederse
ben onu kendi gemim ve yoldaşlarımla göndereceğim.

Daha sonra da
senden ne kadar üstün olduğumu görmen için
bizzat kendim, senin barakandan, senin ödülün olan
güzel Briseis'i almaya geleceğim;
titresin benimle aksi konuşmaya ve
bana denk olmaya cesaret eden herhangi biri."

Bunları söyledi. Akhilleus'un da yüreği yaralandı ve şu
ikisinden hangisini yapsın diye düşündü: Sallayıp
keskin kılıcını, diğerlerini dağıtıp Agamemnon'u
öldürse miydi,
yoksa yüreğini sıkıp tutsa mıydı öfkesini?
Bu düşüncelerle boğuşurken ve büyük kılıcını kınından
çıkarırken, ak kollu Tanrıça Hera'nın gökten yolladığı
Athene çıkageldi.
Ayırt etmezdi sevgide ikisini,
aynı şekilde korur kollardı ikisini de.
Arkasında durup onu sarı saçlarından tuttu.
Tanrıça yalnızca ona görünürdü, görünmezdi diğerlerine.
Şaşkınlıkla döndü Akhilleus;
korkunç gözleri şimşekler saçan Pallas Athene'yi tanıdı.
Açıp ağzını şu kanatlı sözleri söyledi:

"Neden geldin şimdi yine, ey kalkan taşıyan Zeus'un kızı?
Yoksa Atreusoğlu Agamemnon'un küstahlığını
görmek için mi?
Ben tek sözle söyleyeyim sana olacağı: Bu hakaret eden
tavırlarıyla çok çabuk kaybedecek hayatını".

O zaman yanıtladı onu gök gözlü Athene ve dedi ki ona:

"Beni dinlemeyi istersen,
gökyüzünden öfkeni durdurmak için geldim.
İkinizi de eşit seven ve her ikinizi de düşünen
Tanrıça Hera gönderdi beni.

Gel haydi, kes şu ağız dalaşını
ve bırak kalsın kınında kılıcın;
payla onu istediğin kadar sövgülerinle. Çünkü göreceksin

sana söyleyeceğim şu söz gerçekleşecektir:
Bir gün gelecek bu hakaretin karşılığında iki kat,
üç kat zengin ödüller alacaksın.
Yalnızca tut kendini ve dinle bizi."

O zaman yanıtladı onu ayağı tez Akhilleus ve dedi ki ona:

"Varsın olsun istediğiniz, ey Tanrıça,
boğsa da beni öfkem. Daha iyi böylesi.
Çünkü her kim tanrılara kulak verirse,
onlar da istekle kulak verip dinleyeceklerdir kendisini."

Bunları söyledi ve ağır elini kılıcının gümüş kabzasında tutup Athene'nin
sözlerine itaat ederek tekrar soktu onu kının içine.
O da uçtu Olympos'a, kalkanı yıldırım olan Zeus'un
saraylarına ve bir araya geldi diğer tanrılarla.

Akhilleus başladı yine Agamemnon'a ağır sözler
söylemeye. Bırakmıyordu öfkesi onu:

"Ey sarhoş, ey köpek gözlü, geyik yürekli!
Hiçbir zaman cesaretin olmadı silahlanıp orduyla savaşa
çıkmaya. En has delikanlılarla pusuya yatma zahmetine
bile girmedin; senin Azrail'in sendedir. Daha çok hoşuna
gider elbet Akhaların geniş ordugâhlarında oturup
sana karşı gelecek olanların ödüllerini gasbetmek.
Sen halkını yiyip bitiren bir kralsın.
Neden işe yaramazlara hükmettiğini söyleyeyim öyleyse:
İnan ki bana, eğer öyle olmasalardı, Atreusoğlu,
bu senin yapacağın haksızlıkların sonuncusu olurdu.
Ancak sana aşikâr bir şey söyleyecek ve bunun için
büyük yemin vereceğim. İşte, şu asanın üzerinde
bir daha asla ne yaprak ne dal çıkacak; dağdan
kesildi bu değnek, bir daha çiçek de açmayacak,
çünkü pirinçten bir balta aldı götürdü etrafındaki
yaprakları ve kabuğunu; şimdi de onu,
yasaları Zeus'tan alıp yargılayan yargıçlar, Akhaların
oğulları tutuyorlar ellerinde
(ve bu senin için büyük bir yemin olacak):

Bir gün gelecek Akhaların
oğulları özleyecekler Akhilleus'u.
Ancak o zaman sen, içindeki tüm kederle,
pek çoğu ölü olarak, insan katili Hektor'un elinden
geçerken yardım edemeyeceksin onlara.
Akhaların has delikanlılarına saygı göstermediğin için
yüreğin parçalanacak göğsünün içinde."

Bunları söyledi Peleus'un oğlu ve
oturdu altın kakmalı asasını mıh gibi atarak yere.
Öte yandan Atreusoğlu öfkesinden kudurdu.
O zaman Pylosların gür sesli hatibi, dilinden sesi
baldan da tatlı dökülen tatlı dilli Nestor ortaya atıldı.
O ki kutsal Pylos'ta o zamana kadar,
onun yaşadığı yıllarda doğup büyümüş
olan iki insan neslinin gelip geçtiğini görmüştü;
şimdi de üçüncü nesile hükmediyordu.

Sağduyuyla hitap etti onlara ve dedi ki:

"Vay canına! Ne büyük bir bela gelip bulmuş ülkeyi!
Çok büyük sevinç hissedecek Priamos ve oğulları
ve tüm Troyalılar; meclislerde çatışmalarda en önde
gelen sizlerin, birbirinizi yediğini öğrendiklerinde,
pek bir zevklenecekler! Ama dinleyin beni!
İkiniz de gençsiniz benden -bir zamanlar ben de
sizden daha iyileriyle arkadaşlık ederdim;
onlar da hor görmedi hiçbir zaman beni.
Doğrusu bu ya görmedim şimdiye dek böyle yiğitler,
bundan sonra da ne Peirithoos, ne Drysas, ne Kral Kaineus,
ne Eksaidos, ne de Tanrı Polyphemos gibisini, hatta
ölümsüzlere benzer Theseus gibisini göreceğimi sanmam.[7]
Onlar yeryüzü üzerindeki en yiğitlerdi.
Yiğittiler ve yiğitlerle hatta azgın canavarlarla savaşırlardı.
Ey Mucize! Ve onları yok ederlerdi.
Ben de o zamanlar Pylos'tan,
çok uzak yerlerden kalkıp onlarla bir araya gelmiştim.

[7] Nestor burada Lapithler ile Kentaurların mitolojik çatışmalarına değiniyor.

Onlar çağırmışlardı beni, ben de savaşıyordum
onlarla kendi payıma. Onlarla günümüz insanlarının
hiçbiri dövüşemezdi; yine de onlar dinlerlerdi
benim öğütlerimi, uyarlardı sözlerime.
Şimdi de sizler dinleyin beni, pişman olmayacaksınız.
Ve sen, her ne kadar güç sahibi olsan da,
almayacaksın kızı –yalnızca bırak onu, bir kere
onu Akhaların oğulları hediye verdiler–
sen de ey Peleus'un oğlu,
kralla tartışıp ona karşı durmaya niyetlenme.
Kral diğerlerinden daha fazla itibar görür ve Zeus verdi
ona asayla hükmetme şanını.
Sen de yiğit olsan ve Tanrıça bir annen olsa bile
o daha üstündür senden;
çünkü çok daha fazla kişiye hükmetmekte.
Sen Atreusoğlu, bırak artık öfkeni bir kenara ve senden
rica ediyorum bana bir iyilik yap.
Akhilleus'a gücenmeyi bırak, o ki yıkıcı savaşta
tüm Akhalar için büyük bir siperdir."

Ona yanıt verdi ve dedi ki büyük Agamemnon:

"Evet ihtiyar; bütün bu dediklerin hep olması gerekenler.
Ancak bu adam diğerlerinden üstün olmak istiyor;
herkesi yönetmek, herkese hükmetmek,
herkese buyruk vermek istiyor.
Bunlar bana hiç kimsenin kabul edemeyeceği
şeyler gibi geliyor.
Ölümsüz tanrılar onu savaşçı yapmış olsalar bile,
bu ona sövme hakkı da verdiklerini mi gösterir?"

Burada tanrısal Akhilleus onun sözünü keserek dedi ki:

"Ama o zaman, eğer ödün verseydim ve başımı eğip
her dediğine tamam deseydim, gerçekten
önemsiz bir korkak olabilirdim. Böyle
buyrukları sen başkasına ver, bana değil;
çünkü benim hiç niyetim
yok seni dinlemeye.

Benim sana diyecek bir sözüm var, şunu aklına iyi sok ki:
Ne seninle ne de bir başkasıyla kız için savaşmayacağım.
Siz verdiniz bana onu ve siz alıyorsunuz yine geri.
Ancak diğer konulara gelince, yani
sahip olduğum siyah hızlı gemilere, hiçbirini
alamazsın benim rızam olmadan.
Eğer arzu edersen bir dene de görsün şunlar,
nasıl fışkırdığını kara kanının mızrağımın etrafından."

Her ikisi de böyle kızgın bir ağız dalaşına girdiler ve
kalkıp Akhaların gemilerinin yanındaki toplantıyı
dağıttılar.
Akhilleus da Patroklos ve yoldaşlarıyla birlikte
barakalarına ve gemilerine doğru yola çıktı.
Agamemnon da derhal denize bir hızlı gemi atıp yirmi
kürekçi seçti. Geminin içine Apollon için yüz sığırlık
kurbanı yükledi. Sonra yine
kendisi getirip bindirdi güzel Khryseis'i;
kaptan olarak da hünerli Odysseus bindi gemiye.
Hepsi bindiler ve denizin ıslak yolları üzerinde
seyretmeye başladılar. Atreus'un oğlu o zaman,
askerlerine yıkanmalarını buyurdu; onlar da saçlarını
yıkadılar ve kirlilerini çıkarıp denize fırlattılar. Daha sonra
Phoibos'a, çok gürültülü sahilin yakınında yüzlük
boğa ve keçileri kurban ettiler.
Etraf dumana bürünürken et kokusu yükseliyordu göğe.

Onlar bunları yapıyorlardı ordugâhta.
Ancak Agamemnon, Akhilleus'un ağız dalaşları sırasında hediyesini
nasıl alacağı konusundaki
tehditlerini unutmuyordu. Habercilerini ve hızlı
seyisleri Talthybios ve Eurybates'i çağırıp onlara dedi ki:

"Akhilleus'un barakasına gidin. Güzel Briseis'i kolundan
yakalayıp, bana getirin. Olur da size onu vermezse
daha fazla adamla ben geleceğim almaya. Sanırım bu
onun için daha kötü olacak."

Bunları söyledi ve bu tehditlerle gönderdi onları.

Onlar da istemeye istemeye yola düşüp kısır denizin
sahillerinde yürüyerek Myrmidon'ların
barakaları ve gemilerine ulaştılar.

Akhilleus'u barakası ve kara gemisinin yanında
oturur buldular.
Sevinmedi onları gördüğüne.
Onlar da korku ve saygıyla durdular kralın önünde;
ne bir selam verdiler
ne de ağızlarını açıp bir şey sordular.

Ancak o, neden geldiklerini anlayarak dedi ki onlara:

"Hoş geldiniz Zeus'un ve insanların tellal ve habercileri.
Yaklaşın: Sizin bir suçunuz yok,
Agamemnon gönderdi sizi kız için.
Tanrıdan olma Patroklos, git getir kızı dışarı,
göster onlara da alıp gitsinler. Ancak onlar,
şahidim olsunlar ki benim, mutlu tanrıların, fani
insanların ve insafsız kralın önünde, eğer bir gün gelir de
tekrar orduyu utanç verici bir yıkımdan kurtarmam için
bana muhtaç olurlarsa.
O bir kör gibi felakete doğru gitti; ne önünü görebiliyor,
ne arkasını; ne de sağlam orduların gemilerinin yanında
onunla nasıl savaşacaklarını anlayabiliyor."

Bunları söyledi. Patroklos da
sevgili yoldaşının sözlerini dinleyip çıkardı barakadan
güzel Brisies'i
ve onu Agamemnon'a götürsünler diye habercilere
verdi. Onlar da geri döndüler Akhaların gemilerine.
Kız da onlarla birlikte isteksiz yürüyordu. O zaman,
Akhilleus, gözlerinde yaşlarla geri çekildi ve gözden
uzak bir sahilde yalnız başına oturdu,
kara denize bakıyordu ve ellerini uzatarak
sevgili annesine durmaksızın yalvarıyor, diyordu ki:

"Anam, kısa ömürlü doğurmuş olsan da beni,
en azından yükseklerden gürleyen,
Olymposlu Zeus saygı gösterseydi bana.

Ama o, şimdiye kadar hiç değer vermedi bana. Niçin
Atreus'un oğlu, büyük Kral Agamemnon bana
hakaret etti?
Neden hediyemi canım böyle istiyor diyerek gasbetti
ve benim hediyem neden şimdi onda?"

Bunları söyledi acı gözyaşları dökerek.
Saygıdeğer annesi yaşlı babasının yanında kaldığı
yerden, denizin derinliklerinden duydu onu.
Köpürmüş dalgalardan, derhal kasırga gibi çıkıp
ağlayan oğlunun yanına oturdu.
Yumuşacık okşadı onu ve ona adıyla seslenerek dedi ki:

"Akhilleus, evladım, niçin ağlıyorsun?
Hangi keder acıtıyor böyle kalbini?
Söyle bana, saklama benden ki bilelim ikimiz de."

O zaman ayağı tez Akhilleus derin derin iç çekerek
dedi ki:

"Biliyorsun. Bildiğin halde ne diyeyim?
Thebai'ye gittik, Eetion'nun kutsal kentine,
kenti fethedip bütün ganimeti aldık ve buraya getirdik.
Akhalar da adil olarak onu kendi aralarında bölüştüler.
Hepsinin arasından
Atreusoğlu için güzel Khryseis'i seçtiler. İşte o zaman
yanlışsız ok atan Apollon'un duacısı
Khryses, Akhaların tunç zırhlı hızlı gemilerinin yanına
kızını kurtarmak için zengin bir fidyeyle geldi.
Elinde Tanrı'nın çelengini, altın asasını tutuyor,
tüm Akhalara, ama en çok da
Atreus'un iki oğluna yalvarıyordu.[8]

"İşte o zaman tüm diğer Akhalar duacıya saygı
gösterilmesini ve zengin fidyesinin kabul edilmesini
haykırdılar. Ancak bu Atreusoğlu Agamemnon'un
hoşuna gitmedi ve onu çok çirkin bir biçimde tehdit
ederek kovdu.

[8] Agamemnon ve Menelaos'a.

İhtiyar da gitti oradan öfkeyle;
Apollon da onun lanetini dinledi; çünkü onu çok severdi.
Argosluları üzerine korkunç bir hastalık saldı.
Birbiri ardına ölüyordu askerler,
Tanrı'nın okları da her yerden Akhaların
geniş ordusunun üzerine düşüyordu. O zaman
bunları iyi bilen kâhin açıkladı Apollon'un buyruklarını.
Önce ben doğrudan teklif ettim Tanrı'yı sakinleştirmeyi.
Ancak Atreusoğlu kızdı ve aniden fırlayarak,
şimdi yerine getirilmiş olan sözlerle tehdit etti beni.
Bir taraftan
kara gözlü Akhalar[9] Khryseis'i bir hızlı gemiyle Khryses'e,
Appollon için hediyelerle birlikte gönderdiler ve diğer
taraftan da bana Akhaların vermiş olduğu Brises'in kızını;
haberciler gelip aldılar barakamdan. Ama sen, eğer
becerebilirsen savun evladını:
Git Olympos'a ve eğer ki bir zaman sözlerinle ve işlerinle
mutlu ettiysen onu, yalvar Zeus'a,
–baba evinde seni çok kez övünürken
ve karabulutlu Kronos'un oğlunu büyük bir felaketten
diğer ölümsüzler arasından yalnız senin kurtardığını
anlatırken duymuştum;
diğer Olymposlu krallar
Hera, Poseidon ve Athene bağlamak istiyorlarmış onu.
Ancak sen gittin, ey Tanrıça ve bağlarını çözdün onun;
çağırdın çabucak Olympos'un tepesine, tanrıların Briareus,
insanlarınsa Aigion dedikleri yüz-eli olanı[10]
-çünkü o daha güçlüdür babasından. O da oturdu
Kronos'un oğlunun yanına ününün verdiği kibirle;
onlar da korkup
bağlamadılar onu. Otur yanına ve hatırlat ona bunları;
sarıl dizlerine, bütün kralları gurur duysun diye
ve anlasınlar diye Akhaların başyiğidine hakaret eden

[9] Pervanebiçimliler: "Gözü parlayanlar". Biraz daha aşağıda bunlardan "hareketligözlüler" sıfatıyla bahsedilmektedir.

[10] İnsanların ve tanrıların dilleri arasında, isim koymanın farklılık göstermesi İlyada'nın diğer bölümlerinde de rastlanan bir durumdur.

Atreus'un oğlu, büyük Kral Agamemnon'un körlüğünü.
Troyalılara yardım etmek,
Akhaları gemilerinin dibinde sıkıştırıp sahil çevresinde
büyük bir katliamdan geçirmek istemez mi?"

Yanıtladı onu gözyaşları dökerek Thetis:

"Ah oğlum, niçin böyle kadersiz doğurdum seni?
Kaderin az yaşamak iken,
oturaydın daha iyiydi dertsiz, gözyaşsız gemilerin yanında.
Şimdiyse hem kısa ömürlüsün,
hem herkesten daha mutsuzsun
-evde seni doğurduğum vakit kötü bir vakit olmalı.
Senin bu sözlerini karlı Olympos'a gidip,
belki ikna olur diye Zeus'un kendisine söyleyeceğim.
Fakat sen şimdi burada gemilerde otur.
Öfkeni tutup sakın hiçbir yere savaşmaya gitme.
Zeus dün, diğer bütün tanrılarla birlikte Aithiop'lar[11]
tarafından verilen şölen için davetli olarak Okeanos'a[12]
gitti. On güne kadar
Olympos'a geri dönecek; o zaman koşacağım
onun ayaklarına kapanmak için tunç döşeli saraylarına;
ve sanıyorum ki ikna edeceğim onu."

Bunları söyledi ve gitti. Elinden güzel kadını zorla alınmış
Akhilleis'u orada çok kızgın halde bıraktı.
Bu arada Odysseus kutsal yüz sığır
kurbanıyla Khryse'ye ulaştı. Derin limana girdiklerinde
yelkenleri toplayıp kara geminin içinde bıraktılar.
Daha sonra hızla ön halatları çözerek iskarmoza[13] koydular.
Daha sonra gemiyi küreklerle koya kadar getirdiler
ve demir atıp bağladılar pupa palamarlarını.
Onlar da karaya inmeye başladılar. Apollon'un yüz sığır
kurbanını çıkardılar; son olarak da Khryses'in kızı çıktı.
Hünerli Odysseus onu sunağa götürüp
sevgili babasının ellerine, ona şunları söyleyerek teslim etti:

[11] Antik Yunan mitolojisinde Aithioplar yeryüzünün kıyısında oturan dindar bir halktır.
[12] Okeanos: Dünyayı çevreleyen büyük nehir; suları yöneten tanrı. [Ed. notu]
[13] Iskarmoz: Gemide ihtiyaç yokken Gemi direğini dayamak için kullanılan çatal.

"Ey Khryses! Beni Kral Agamemnon adına,
sana kızını getirmek ve tanrının kendilerine
felaketler gönderdiği ve çok acılar çekmiş
Danaolar adına merhamet dilemek için Phoibos'a
kutsal yüz sığır kurbanını kesmek üzere gönderdiler."

Bunları söyledi ve kızı teslim etti ellerine. O da sevinçle
kabul etti kıymetli kızını. Onlar da kutsal yüz sığır
kurbanını hemen sıraladılar iyi inşa edilmiş sunağın
çevresine. Daha sonra yıkayıp ellerini, aldılar arpaları[14].

O zaman Khryses ellerini kaldırarak yüksek sesle
duasını etti onlar için:

"Dinle beni ey gümüş yaylı, ey Khryse'nin ve kutsal
Killa'nın koruyucusu, ey Tenedos'un güçlü kralı:
Başka zamanlar dinlediğin gibi dualarımı,
beni sayıp Akhalara bunca eziyet ettiğin gibi,
şimdi de bu arzumu yerine getir:
Uzaklaştır artık Danaolardan korkunç hastalığı!"

Böyle söyledi yalvararak. Phoibos Apollon da dinledi onu.
Bu arada dualarını edip arpa serptiler.
Önce öküzlerin kafalarını kaldırıp kestiler onları;
derilerini yüzdüler, sonra da
butlarını kesip yağla örttüler onları.
İki kere sardıktan sonra çiğ etler koydular üstlerine.
İhtiyar da onları odunların üzerinde kara şarap serperek
kızartıyordu. Gençlerse, onun yanında beş dişli çatal[15]
tutuyorlardı. Butlar kızarınca, sakatatları da yiyorlardı.
Geri kalanları da küçük parçalara
ayırıp şişlere geçirerek, hünerle pişirdiler
ve çektiler ateşten. İşleri bitince sofrayı serdiler ve uzun
uzun yediler. Gönüllerinin çektiği hiçbir şeyden mahrum
değildiler; yemeye ve içmeye doyduktan sonra,

[14] Kurban töreninden önce hayvanların boynuzları arasından saçılan arpanın duayı güçlendireceğine inanılırdı.

[15] Beş tane dişi olan çatal, bunlarla devamında yiyecek oldukları iç organları, kızarsın diye ateşe tutuyorlardı.

gençler, ağzına kadar doldurup
şarap testilerini, sundular etraftaki herkese.
Bütün gün Akhaların yiğitleri marşlar söyleyerek Tanrı'yı
yatıştırdılar; bir savaş marşını duyduğunda
neşeyle doldu kalbi onun da.

Güneş batıp karanlık çöktüğünde, uzandılar palamarların
yanına.
Sabahleyin gül parmaklı Şafak göründüğünde,
Apollon'un onlara gönderdiği alize rüzgârlarıyla birlikte,
Akhaların geniş ordugâhına geri dönmek üzere kalktılar.
Direği dikip, bembeyaz yelkenleri gerdiler.
Rüzgâr da şişirdi ana yelkeni.
Gemi denize açılıp da dalgaları yırtarak yol aldığı sırada
köpüklü dalga çınlıyordu gürül gürül.

Akhaların geniş ordugâhına
vardıklarında kara gemiyi kıyıya, kumun üzerine
sürüklediler;
her taraftan destekler koyduktan sonra barakalara ve
gemilere dağıldılar. Fakat Peleus'un soylu oğlu Akhilleus,
hızlı gemilerin yanında öfkeyle oturmaya devam ediyordu.
Ne yiğitlere ün veren toplantıya gidiyordu ne de savaşa;
tek başına orada duruyor, savaşın ve savaşçıların
çığlıklarını duymak isteyen kalbi eriyordu. On ikinci günün
şafağı ağarınca ölümsüz tanrılar, hep birlikte, önlerinde
Zeus olduğu halde, Olympos'a döndüler. Thetis de
oğlunun isteğini unutmamıştı.
Denizin dalgaları arasından çıkarak sabah sabah ulu
gökyüzüne, Olympos'a yükseldi. Kronos'un gür sesli
oğlunu çok zirveli Olympos'un en yüksek tepesinde,
diğer tanrılardan uzakta oturur halde buldu.
Hemen önünde diz çöküp sol eliyle onun dizlerine sarıldı;
sağ eliyle de çenesine dokundu.
Bu şekilde yakarırken Kronosoğlu Kral Zeus'a, dedi ki:

"Baba Zeus, bir gün olsun ölümsüzler arasında sözümle
ya da işimle bir iyiliğim dokunduysa sana, şu iyiliği yap bana:

Şeref ver oğluma, yalnızca diğerlerinden daha kısa ömürlü olduğu için değil,
aynı zamanda Kral Agamemnon ona hakaret ettiği için.
Elinden hediyesini aldı ve şimdi hediyeye kendisi sahip.
Olympos'lu derin düşünceli Zeus,
en azından sen hak ver ona ve
Akhalar hoşnut olup alması gereken onuru ona geri verene dek
Troyalılara güçle zafer ver."

Ona bunları söyledi. Ancak Zeus ona yanıt vermedi ve uzun süre tek kelime etmeden durdu.
Onun dizlerine sarılmış olarak oturan Thetis
daha bir sıkı sarılıyordu şimdi ve en baştan onunla tekrar konuşmaya başladı:

"Sen ki hiç kimseden korkmayansın,
gerçek bir söz ver bana; ya kabul et ya da reddet
ki öğreneyim ben de diğer tanrılar arasında ne kadar hiçe sayılmış olduğumu."

O zaman bulut devşiren Zeus, kızgın bir sesle yanıtladı onu:

"Kötü, çok kötü bu; çünkü Hera yine beni alaycı
sözleriyle tahrik etmeye başladığında takışacak noktaya getirecek -o ki sebepsiz yere daima kavga eder benimle ve
diğer ölümsüz tanrıların önünde sürekli
Troyalılara savaşta yardım ettiğimi söyler.
Git şimdi buradan da burada olduğunu hissetmesin Hera.
Ben de bütün bunların olması için özen göstereceğim.
Eğer istersen dediklerime inanman için eğeyim başımı.
Ölümsüzler arasında sahip olduğum en büyük nişan budur.
Çünkü
başımı eğerek verdiğim her söz gerçekleşir; ne geri alınır ne hilesi vardır, ne de gerçekleşmeden kalır."

Bunları söyledi ve kapkara kaşlarıyla razı oldu
Kronos'un oğlu. O zaman tanrısal saçları
hafifçe dalgalandı ölümsüz başının üzerinde; sarsıldı ihtişamlı Olympos.

Bunları konuşup ayrıldılar. Thetis, ışıltılı Olympos'tan
atladı derin denize; Zeus da saraylarına gitti.
Tüm tanrılar hep birlikte babalarının önünde kalktılar tahtlarından.
Kimse ilerlemedi,
yalnızca hepsi önünde ayakta durdular.

O zaman Zeus oturdu tahtına.
Hera, onu görüp onun denizlerin ihtiyarının kızı
gümüş ayaklı Thetis'le konuştuğunu anladı ve ona
alaycı sözler etmeye başladı:

"Hangi tanrıçayla konuşuyordun yine, hinoğluhin?
Hep benden gizli kararlar vermeye ve gizli gizli
yargılamaya bayılırsın. Şimdiye dek canın hiç çekmedi
bana herhangi bir düşünceni istekle belli etmeyi."

O zaman onu yanıtladı tanrıların ve insanların babası:

"Hera, benim bütün düşüncelerimi öğrenmeyi umma.
Karım bile olsan zor şeydir bu.
Ancak duyman gereken bir şey olursa,
senden önce ne tanrılardan, ne insanlardan biri öğrenebilir.
Bunun için beni sıkboğaz etme ve diğer tanrılardan ayrı,
tek başıma düşünmek istediğim zaman da çok fazla soru
sorma."
Kara gözlü[16] hanımefendi Hera, ona karşılık verdi:

"Bu dediklerin nasıl sözler, zalimlerin zalimi Kronosoğlu?
Şimdi sana ne soru soruyorum, ne de sorguya çekiyorum;
istediğini düşün diye seni rahat bırakıyorum.
Ancak denizlerin ihtiyarının kızı
gümüş ayaklı Thetis'in seni kandırmış olmasından
korkarım;
onun şafakla birlikte gelip yanına oturduğunu ve dizlerine
sarıldığını gördüm. Sanırım Akhilleus'a yardım edeceğine
ve gemilerin orada tüm Akhaları yok edeceğine dair
söz verdin ona."

O zaman bulut devşiren Zeus yanıt verdi:

[16] Homerik sıfatı "öküz gözlü"; metnin devamında "büyük gözlü" olarak geçmektedir.

"Ey kurnaz, daima bir şeyler anlarsın ve seni kandıramam.
Ancak bütün bunlarla beni kendinden daha fazla
soğutmaktan başka bir şey elde edemezsin;
bu da sana daha pahalıya patlayacak.
Eğer bütün bunlar olmuş olsaydı bu,
benim istediğimin gerçekleştiği anlamına gelecekti.
Otur uslu uslu yerinde.
Eğer karşı konulamayan ellerimle yakalarsam seni,
Olympostaki tanrıların hiçbiri kurtaramaz."

Ona bunları söyledi ve büyük gözlü hanımefendi Hera da
korkup oturdu yüreğini sıkarak.
Ancak Zeus'un sarayındaki tüm gök tanrıları üzüldüler.
İlk önce anlı şanlı usta Hephaistos, sevgili annesi ak kollu
Hera'nın yüreğini hoş etmek için, başladı konuşmaya:

"Ölümlü insanlar için ikinizin daha fazla kavga etmesi
artık çekilmez oldu; rahatsız ediyorsunuz tanrıları da.
Siz böyle her fırsatta birbirinizi yerken
bu güzel şölenden kimse memnun ayrılmayacak.
Zaten kendisi bilse de
sevgili anacığıma sevgili babam Zeus'la iyi geçinmesini
ve tekrar ağız dalaşlarına
başlayıp şöleni ve bizi altüst etmemesini
söylemek isterdim. Şimşek gibi parlayan Olymposlu
eğer isterse, hepimizi atabilir tahtlarımızdan.
Herkesten daha güçlüdür O.
Sen de yaranmaya çalış ona tatlı sözlerle. Olymposlu da o
zaman hemen merhamet edecektir bize."

Bunları söyledi ve ayağa fırlayıp değerli
iki kulplu maşrapayı,[17] şunları söyleyerek annesinin
ellerine tutuşturdu:

"Anacığım, sabret ve içinde tut tüm acını. Ben seni bu
kadar severken, gözlerimle onun seni dövdüğünü görmek
istemem. Her ne kadar üzülsem ve yardım etmek istesem

[17] İki kulplu maşrapa: bilinmeyen bir amaçla yapılmış eşya. (Minos Girit'inde de iki kulplu maşrapa buluntuları elde edilmiştir.) İki kulp da tabandan başlıyordu.

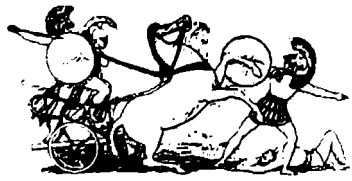
de beceremem. Çünkü herhangi birinin
Olymposlu'ya karşı çıkması çok ağır ve zordur.
Bir gün sana yardım etmek için koşup gelmiştim de
O, beni bacağımdan yakalayıp fırlatmıştı gökyüzünün
eşiğinden. Bütün gün yuvarlanıp durmuştum ve güneşin
batışıyla yüreğim ağzımda Lemnos'a düşmüştüm.
Oraya düşer düşmez Sintiler[18] alıp bakmışlardı bana."

Bunları söyledi. Tanrıça Hera gülümsedi
ve aldı oğlundan maşrapayı ellerine.
O zaman da sağdan başlayarak, o çok lezzetli içkiyi şarap
testisinden boşaltarak diğer tanrılara da ikram
etmeye başladı. Zevkten dört köşe olan tanrıları bitmek
tükenmek bilmeyen bir gülme tuttu, aksak
Hephaistos'un taraçalar arasında nefes nefese gidip
geldiğini
gördükleri vakit. Bütün bir gün,
güneş hükmünü sürdüğü sürece, bu şekilde yiyip içtiler.
Hiçbir şey eksik değildi şölende. Ne Apollon'un çaldığı
güzel çalgı eksikti ne de sırayla şarkı söyleyen
Musaların[19] tatlı sesleri.

Sonunda güneşin parlak ışığı batınca, diğerlerinin her biri
anlı şanlı topal Hephaistos'un ince ustalığıyla inşa etmiş
olduğu kendilerine ait taraçalara uyumaya gittiler.
Şimşek gibi parlayan Olymposlu Zeus da her seferinde
tatlı uyku geldiğinde gidip uyuduğu yatağına gitti.
Uzandı ve uykuya daldı;
altın tahtlı Hera da onun yanına uzandı.

[18] Hephaistos'un başlıca tapınma yerinin olduğu Lemhos'ta oturanlar böyle adlandırılıyorlardı.

[19] Musa: Yunan mitolojisinde, yüce sanatların perisi olan dokuz tanrıçadan biri. (Ed. notu)

RAPSODİ 2

[Düş - Felaket (Sınav)- Kanun ya da Gençlerin Listesi]

Diğer tanrı ve kumandanlar bütün gece uyudular.
Ancak, tatlı uyku tutmadı Zeus'u.
Akhilleus'u nasıl onurlandıracağını ve gemilerinde
Akhaları nasıl yok edeceğini düşünüyordu. Şu düşünce
diğerlerinden daha iyi gibi göründü gözüne: Agamemnon'a
baştan çıkarıcı Düş'ü göndermek.
Bunun için, çağırıp şunları söyledi ona:

"Ey baştan çıkarıcı Düş,
doğruca Akhaların hızlı gemilerine git.
Atreus'un oğlu Agamemnon'un barakasına vardığında,
sana emredeceklerimin hepsini söyle ona.
Gür saçlı Akhaları bir an önce silahlandırmasını sağla.

Hazır artık Olympos'ta oturan ölümsüz tanrılar
arasında ikilik yokken, Troyalıların geniş yollu kentine
hükmedebilir. Hera yakarışlarıyla ikna etti hepsini; büyük
felaketler bekliyor Troyalıları."

Bunları söyledi. Düş de onun sözlerini duyar duymaz,
harekete geçerek Akhaların hızlı gemilerine hemen vardı ve
Atreus'un oğlu Agamemnon'u aramaya başladı.
Barakasında uyur buldu onu.
Ölümsüz uyku, saçılmıştı dört yanına.
Agamemnon'un, ihtiyarlar arasında
en çok saygı duyduğu, Neleus'un oğlu Nestor'un
şeklini alarak,
başının üzerinde durdu. Tanrısal Düş, ona benzeyerek dedi ki:

"Ey kumandan Atreus'un oğlu, ey at terbiyecisi,
uyuyor musun?
Uyumamalı bütün bir halkın güvendiği ve bunca
sorumluluğu olan bir komutan.
Şimdi dinle beni hemen.

Zeus tarafından gönderildim sana ben. O uzakta da olsa,
senin için endişelenip acı çeker. Sana derhal tüm gür saçlı
Akhaları silahlandırmanı buyuruyor. Hazır artık
Olympos'ta oturan ölümsüz tanrılar arasında ikilik yokken,
Troyalıların geniş yollu kentine hükmedebilirsin.
Hera, yakarışlarıyla ikna etti hepsini.
Troyalıları Zeus'tan gelecek büyük felaketler bekliyor.
İyi tut bunları aklında ve tatlı uyku seni bıraktığında sakın
unutma."

Bunları söyledi ve gitti.
Bu olmayacak şeyleri düşünsün diye
Agamemnon'u orada bıraktı.
Çünkü o kör, hemen aynı gün Priamos'un kentini
fethedebileceğini zannediyordu. Zeus'un aklında neler
olduğunu da bilmiyordu. Çünkü O, Troyalılara ve
Danaolılara korkunç çatışmalarla birlikte daha nice
üzüntüler ve iniltiler gönderecekti.
Uyandığında tanrısal ses kaplamıştı etrafını.
Kalkıp oturdu. Güzel, yeni ve yumuşak gömleğini giydi,
büyük bir pelerine sarınarak,
iri ayaklarına güzel sandaletlerini geçirdi ve
omuzlarına gümüş kakmalı kılıcını astı.
Ata mirası, ölümsüz asasını alarak,
tunç zırhlı Akhaların gemilerine doğru yola çıktı.

O zaman Tanrıça Eos[1], Zeus'a ve diğer ölümsüz tanrılara
gün ışığını haber vermek için yüksek Olympos'a çıktı.
Agamemnon gür sesli tellallara, gür saçlı Akhaları
toplantıya çağırmalarını buyurdu.
Onlar da bunu duyurunca, kalabalık koşup toplandı.

Yüce ruhlu ihtiyar meclisini önce,
Pylos'un kralı Nestor'un gemisinin orada topladı.
Onları çağırıp mantıklı fikrini söyledi:

"Dinleyin dostlarım!
Tanrı Düş, ölümsüz gecenin içinde uykuma geldi.

[1] Şafak tanrıçası [Ed. notu]

Yüzüyle, yaşıyla Tanrı Nestor'a çok benziyordu.
Başımın üzerinde durup bana dedi ki:

"Ey kumandan Atreus'un oğlu,
ey at terbiyecisi uyuyor musun?
Uyumamalı bütün bir halkın güvendiği, bunca
sorumluluğu olan bir komutan. Şimdi dinle beni hemen.
Zeus tarafından gönderildim sana ben;
O uzakta da olsa senin için endişelenip acı çeker.
Sana derhal tüm gür saçlı Akhaları derhal silahlandırmanı
buyuruyor. Hazır artık Olympos'ta oturan ölümsüz
tanrılar arasında ikilik yokken,
Troyalıların geniş yollu kentine hükmedebilirsin.
Çünkü Hera yakarışlarıyla ikna etti hepsini,
Troyalıları Zeus'tan gelecek büyük felaketler bekliyor.
İyi tut bunları aklında ve sakın unutma."

"Bunları söyledikten sonra fırladı gitti.
Tatlı uyku da bıraktı beni.
Gelin Akhaların oğullarını silahlandırmanın bir yolunu
bulalım. Ben öncelikle sınayacağım bunları;
çok kürekli gemilerle geri dönmelerini sağlamaya
çalışacağım; en uygunu bu. Ancak siz de diğer taraftan,
sözlerinizle alıkoyun onları."

Bunları söyledi ve oturdu. O zaman kumsal Pylos'un kralı
Nestor kalktı ayağa. Sakin sakin konuşarak dedi ki onlara:

"Dostlarım, Argosluların kralları ve komutanları!
Eğer Akhalardan başka biri söylemiş olsaydı bize bu düşü,
yalan olduğunu söyler ve inanmayabilirdik ona.
Ancak herkesten üstün olmakla övünen bu kişi gördü onu.
Gelin, Akhaların oğullarını savaş için silahlandıralım."

Bunları söyleyip ilk o çıktı meclisten. Asa
tutan diğer krallar da onun öğütlerini dinleyerek kalktılar
yerlerinden.
Büyük bir kalabalık geliyordu toplantıya.
Tıpkı oyuk bir taşın içinden durmaksızın

çıkan oğul arılar gibi, bahar çiçeklerine asılan üzümler
ya da oradan oraya uçan bir sürü gibi;
kalabalık da işte öyle gemilerden ve barakalardan çıkıp
doğru toplantıya gitmek için kıyıya koşuyordu.

Tam ortada Zeus'un habercisi Ulak Tanrıça,
onları koşmaları için kışkırtıyordu.
Onlar da toplanıyorlardı hızla. Toplantının olduğu mekân
uğulduyor,
toprak inliyor, kalabalık, yerine otururken büyük gürültü
çıkarıyordu. Dokuz tellal, gürültüyü kesip kralları
dinlemeleri için gür sesleriyle bağırıyorlardı. Sonunda,
hepsi yerlerine oturup seslerini kestiler.

O zaman Kral Agamemnon
Hephaistos'un yapmış olduğu asasını tutarak kalktı
aralarından. Kronos'un oğlu Zeus'a asayı Hephaistos
vermişti, Zeus da onu Argos'un katili kılavuz Hermes'e,
Hermes de at terbiyecisi Pelops'a,
Pelops da sonunda pek çok halkın
kralı olan Atreus'a vermişti; Atreus ise ölürken koyundan
yana zengin
Thyestes'e bırakmıştı; Thyestes de asaya sahip olup
pek çok adaya ve bütün Argos'a hükmetsin diye
Agamemnon'a bırakmıştı. Bu asaya dayanarak nutuk verdi
ve onlara dedi ki:

"Yiğit Danaolarım, Ares'in silahlı yaverleri! Kronos'un
oğlu Zeus
beni fena halde kör edip, başımı belaya soktu! O zalim,
önce bana, geri dönmeden evvel sağlam surlu İlyon'da
hüküm süreceğimi vaat etti; şimdiyse fena hâlde dalga geçti
benimle. Bunca kayıp vermişken, talihsiz bir şekilde,
Argos'a geri dönmemi buyuruyor. Görünen o ki,
şimdiye dek pek çok kentin kıyısını yıkan ve daha
başkalarını da yıkacak olan,
her şeyi bilen Zeus böyle istiyor.
Çünkü büyüktür gücü.

Ancak, Akhaların böylesi kalabalık ve seçkin halkının,
henüz savaşın sonu
belli olmamışken çok daha az sayıdaki düşmanla böylesi nafile
savaştığını çocuklarımızın duyması, bizim için utanç verici olur. Eğer biz Akhalar ve Troyalılar uzlaşmayı isteyip, iki tarafı da hesapladıktan sonra ayrılsak
ve her bir onluk grup için size ikramda bulunsun diye Troyalılardan birini alsak bile,
kendilerine şarap sunacak biri düşmemiş daha pek çok onluk grup açıkta kalacaktır. Ben Akhaların oğullarının, kentte yaşayan Troyalılardan bu kadar fazla olduğunu söylüyorum. Amacıma ulaşıp çok nüfuslu İlyon'u fethetmemi engellemek için
pek çok ülkeden müttefik savaşçılar geldi.
Büyük Zeus'un dokuz yılı geçti, çürüdü artık gemilerin tahtaları ve çözüldü halatları; karılarımızla
küçük çocuklarımız, evlerimizde oturup bizi bekliyor.
Yine de bizim ta buralara gelmemizin nedeni olan işimiz yarım kaldı. Gelin şimdi, hepiniz dinleyin sözlerimi.
Haydi gemilerle sevgili vatanımıza gidelim,
çünkü fethedemeyeceğiz genişyollu Troya'yı."

Onlara bunları söyleyerek, bu kararı duymamış olanların hepsinin, göğüslerinin içinde kalplerinin aynı şeyi istemelerini sağladı. Toplantıdaki tüm kalabalık
Euros ile Notos'un, baba Zeus'un bulutlarından hücum edercesine kaldırdıkları İkaros Denizi'nin büyük dalgaları gibi harekete geçti. Tıpkı onların şiddetle esmeye geldiğinde derin bir ekili ovayı sarsıp tüm başakları eğdiği zamanki gibi, sarsıldı toplantı alanı da.
Kuvvetli haykırışlarla
gemilere koşuyor ve ayaklarının altından tozları kaldırıyorlardı.
Birbirlerine, gemilere binip tanrısal denize çekelim onları diyorlardı. Hendekleri temizlerlerken dönüş yolunu iple ekenlerin çığlıkları göklere yükseliyordu.

Gemilerin kızaklarını da çekiyorlardı.[2]

Eğer Hera, Athene'ye şunları söylemeseydi, Argoslular
henüz kaderlerinde gitmek yazılı değilken gideceklerdi:

"Yazıklar olsun sana kalkan taşıyan Zeus'un uslanmaz kızı.
Argoslular, denizin geniş sırtı üzerinde sevgili
memleketlerine geri mi dönecekler?
Argoslu Helene'yi, Priamos'la Troyalılara iftihar vesilesi
diye mi bırakacaklar? Pek çok Akha Troya'da,
sevgili memleketlerinden uzakta onun uğruna kaybolup
gitmemiş miydi? Şimdi derhâl tunç gömlekli Akha halkının
arasına giderek her birini tatlı sözlerle
engelleyip gürleyen gemilerini denize atmalarına
izin verme."

Bunları söyledi ona. Mavi gözlü Tanrıça Athene de sözlerini
dinleyerek Olympos'un tepelerinden atılıp hemen ulaştı
Akhaların gemilerine. Sağduyuda Zeus'a denk Odysseus'u,
henüz sağlam
döşemeli kara gemisine ayak basmamış haldeyken buldu.
Derin acılar vardı yüreğinde.
Mavi gözlü Athene yanında durup dedi ki:

"Ey Laertes'in oğlu, Zeus'un evladı[3] hünerli Odysseus,
iyi döşenmiş gemilerinize binip böylece mi gideceksiniz
evlerinize ve vatanlarınıza? Argoslu Helene'yi Priamos'la
Troyalılara iftihar vesilesi diye mi bırakacaksınız?
Pek çok Akha, Troya'da sevgili vatanlarından uzakta
onun uğruna kaybolup gitmedi mi? Şimdi derhâl tunç
gömlekli Akha halkı arasına gidip her birini
tatlı sözlerle engelleyerek gürleyen gemilerini denize
atmalarını önle."

Bunları söyleyince, o da onunla konuşan bu sesin, Tanrıça'nın
sesi olduğunu anladı. Koşarak gitti. Sırtındaki pelerini attı;
onu izlemekte olan İthakeli haberci Eurybates aldı pelerini.
Atreus'un oğlu Agamemnon'a ulaştığında,

[2] Yani gemileri denize indirmek üzere hazırlanıyorlardı.
[3] Yüksek bir soydan geldiğini, iki soylu olduğunu belirten cümle.

ondan atadan kalma ölümsüz asasını aldı ve asayla birlikte
tunç gömlekli Akhaların gemilerine doğru yola çıktı.
Hangi krala ya da seçkin komutana rastlarsa rastlasın,
yanına yaklaşarak şu tatlı sözlerle alıkoyuyordu:

"Ey şanslı kişi, bir ödlek gibi korkmak yakışmıyor sana!
Dur, ben de yatıştırayım diğerlerini.
Henüz Agamemnon'un gerçek niyetinin ne olduğunu
bilmiyoruz. Şimdi deniyor bizi, ancak
yakın zamanda cezalandıracaktır Akha oğullarını.
Hepimiz duymadık mı mecliste dediklerini?
Aman dikkat edelim de kızıp zarar vermesin bize.
Çünkü her şeyi bilen Zeus'un sayıp sevdiği tanrısal
kralın öfkesi korkunçtur."

Halktan kimi bağırırken gördüyse asasıyla vuruyor ve şu
sözlerle korkutuyordu:

"Ey melun; sessizce otur ve senden daha üstün olanların
sözlerini dinle!
Çünkü sen savaşta işe yaramaz ve korkağın tekisin;
ne çatışmada hesaba katılırsın ne de mecliste.
Burada tüm Akhalar hükümdarlık etmeyeceğiz!
İyi değildir çok başlılık. Bırak yalnız bir kişi lider olsun,
bir kral olsun. Hinoğluhin Kronos'un oğlu,
hükmetmesi için asayı ona verdi
ve yine o, yargılaması için yasaları verdi.

İşte böyle buyurdu kral onlara.
Onlar da gürültüyle kıyıya vurup denizde
yankılar yaratan fırtınalı deniz dalgaları gibi
toplantıdan, barakalardan ve gemilerden çıkarak
bağıra çağıra koşuşturdular.

Herkes oturup yerlerini tuttu. Yalnızca çok şey bilen
geveze Thersites gürültü yapıyordu; Argosluları
güldürmek için, bir budala gibi uygunsuz ve saygısızca boş
yere ağız dalaşına giriyordu tanrılarla.

İlyon'a gelmiş olanların en çirkiniydi o. Şaşıydı, tek ayağı

topal, göğsüne doğru düşen omuzları eğri ve üzerinde
bulunan çok az saçın kapattığı başı sivriydi.
Odysseus ve Akhilleus, sürekli kendileriyle ağız dalaşına
girdiği için herkesten çok ona düşmanlık güdüyorlardı.
Yine o zaman da tanrısal Agamemnon'a yüksek sesle
hakaret etmekteydi. Akhalar da ona çok kızgındılar ve
yeriyorlardı onu. Ancak O, yüksek sesle hakaret ederek
Agamemnon'a şöyle söylüyordu:

"Atreus'un oğlu, ne gibi bir kötülük yaptık sana?
Neyin eksik? Barakaların tunçla dolu, pek çok seçkin
kadının var; biz Akhalar bir kenti fethettiğimizde
önce sana veririz bunları. Acaba İlyon'dan,
benim ya da Akhalardan başka birinin, buraya
beraberinde getirdiği
at terbiyecisi Troyalılardan birinin, oğluna fidye olarak,
sana daha fazla altın getirmesini mi istersin?
Yoksa, bunların dışında, yanına uzanıp tek başına tadını
çıkarmak için bir kız mı istersin? Bir komutan olarak
yakışmıyor sana Akhaların oğullarına felaketler getirmek.

"Ah aptallar, dünyanın yüz karaları, kadınlar diyorum size
erkekler değil. Gelin gemilerimizle dönelim, diğerlerinin
ödüllerine de konsun diye onu burada, Troya'da bırakalım.
Anlasın o zaman, ona bizim de yardım edip etmediğimizi.
O ki, en iyi adamı Akhilleus'a bile hakaret etti;
elinden ödülünü aldı ve şimdi sahip ona.
Fakat Akhilleus, kızsa bile görmezden geldi;
aksi halde bu senin yaptığın son haksızlık olurdu."

Bunları söyledi Thersites;
böyle hakaret etti halkların kralı Agamemnon'a.
Ancak Tanrı Odysseus hızla yaklaştı ona;
vahşice bakarak şu sert sözlerle azarladı onu:

"Ey geveze Thersites kes. Her ne kadar, bağırmayı iyi
biliyorsan da sürekli krallarla ağız dalaşı yapmak isteme.
Ben, Atreusoğulları'yla birlikte İlyon'a gelenler arasında
senden daha beterinin olmadığını söylüyorum.

Ağzına sürekli kralların lafını
almamalı, onları yermemeli, ne zaman dönüş saati gelecek
diye gözünü yollara dikmemelisin.
Henüz bu işlerin nasıl biteceğini ve biz Akhaların iyi mi
yoksa kötü mü döneceğimizi bilmiyoruz.
Sen de oturmuş, güya kahraman Danaolar ona daha çok
şey veriyorlar diye,
Atreus'un oğlu büyük Kral Agamemnon'u yeriyor ve kötü
sözlerinle nutuklar çekiyorsun. Sana olacağı söyleyeyim:
Eğer bir daha, şimdi olduğu gibi, saçma sapan laflar
ettiğine denk gelirsem,
durmasın artık omuzlarının üzerinde
Odysseus'un başı ve Telemakhos'un babası demesinler
bana,
seni yakalayıp da şöyle bir defa sıkıca patakladıktan sonra,
gizli yerlerini örten elbiselerini, pelerinini ve gömleğini
çıkartıp ağlatarak hızlı gemilere kovalamazsam!"

Bunları söyleyip asayla vurdu sırtına ve omuzlarına.
O da iki büklüm oldu ve gözlerinden sıcak gözyaşları
yuvarlandı. Altın asa darbesinden kanla dolu bir şiş belirdi
sırtında; korkup oturdu ağrıyı hissederek.
Vahşice baktı ona ve kuruladı gözyaşlarını.
Akhalar üzgün görünseler bile güldüler içlerinden;
her biri yanındakine bakarak şöyle diyordu:

"Aklı başında öğütler veren ve çatışma için bizi
silahlandıran Odysseus her zaman ne çok iyilik yapıyor!
Şimdi
yine şu büyük iyiliği yapıp Argoslulara,
o küstah ve geveze adamın nutuk vermesini engelledi.
Artık bir daha cesaret edemeyecektir krallarla böyle
hakaretvari sözlerle ağız dalaşına girmeye."

Bunları söylüyordu kalabalık.
O zaman, kentler fatihi Odysseus asasını elinde tutarak
kalktı. Mavi gözlü Athene de
onun yanında bir haberci gibi halkı susturmaya ve

birincisinden sonuncusuna Akhaların, onun sözleriyle öğütlerini dinlemelerini sağlamaya çalışıyordu:

O da aklı başında sözlerle topluluğa konuşup dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, ey Kral. Şimdi Akhalar seni faniler arasında en onursuzu yapmak istiyor ve sana at besleyen Argos'tan buraya doğru yola çıkarken iyi inşa edilmiş İlyon'u fethetmeden dönmeyeceklerine dair vermiş oldukları sözü tutmuyorlar. Memlekete geri dönmek için küçük çocuklar ya da dul kadınlar gibi ağlayıp durur biri diğerine. Onca felakete bulanmışken nasıl geri dönmeyi istemesinler ki? Burada, eğer biri, kış kasırgalarının ve azgın denizin dövdüğü gemisinin içinde karısından bir ay uzak kalırsa, büyük bir üzüntü hisseder. Biz de buralarda kalmaya başladığımızdan bu yana dokuz yıl oldu. Bu yüzden suçlamıyorum sivri burunlu gemilerinin yanında gitmek için sabırsızlanan Akhaları. Ancak tüm bunlara rağmen, burada bunca zaman kalıp da başarısız geri dönmek utanç olur bizim için.

"Sabredin dostlarım, kalın biraz daha. Görelim bakalım Kalkhas'ın kehanetlerinin doğru çıkıp çıkmayacağını. Siz ölümden kurtulmuş olanlar, hepiniz iyi hatırlarsınız ve hepiniz şahitsiniz, Akhalar gemileri Priamos'a yıkımlar getirmek için Aulis'te toplandıktan bir gün önce ya da daha önceki gün, biz de kutsal sunakların üzerlerinde, güzel bir çınar ağacının altında, temiz suyun aktığı çeşmenin etrafında tanrılara nefis yüzlük kurbanlar kesiyorduk; orada göründüydü büyük belirti: Olymposlu Zeus'un gün ışığına çıkarmış olduğu, kıpkırmızı sırtı olan korkunç bir yılan, dev sunağın altından fırlayıp saldırdı çınara doğru. Orada, en yüksek dalın üzerinde,

bir serçenin yeni doğan yavruları yuva yapmıştı.
Sekiz tanelerdi; onları doğuran anneleri ile dokuz.
O zaman dev, onlar hüzünle cıvıldarken, çiğnemeden
yuttu onları. Anneleri de sevgili yavrularının matemini
tutarak dört dönerek uçuyordu. Dev, etrafında dönüp,
o öyle inlerken onu küçücük kanadından yakaladı.
Daha sonra onu ve yavrularını yemeyi bitirince, devi
gönderen Tanrı, gösterdi mucizesini.
Evet, hinoğluhin Kronos'un oğlu taş etti onu!

"Biz ses çıkarmadan durduk ve olup bitene hayran kaldık!
Çünkü tanrıların bu korkunç belirtisi,
kurban vaktinde gerçekleşmişti; Kalkhas hemen bir
kehanette bulunarak bize dedi ki: 'Neden sessiz kaldınız
gürsaçlı Akhalar? Ünü hiçbir zaman kaybolmayacak olan
Zeus bizim için gösterdi bu koca canavarı.
Sonra, çok sonra da olsa gösterdi bize olacağı.
Tıpkı bu devin sekiz küçük serçe yavrusunu,
onları doğuran anneleriyle birlikte dokuzunu da yuttuğu
gibi, biz de burada bu kadar yıl savaşıp onuncu yıl
fethedeceğiz geniş yollu kenti.'
Bunları söylemişti bize o zaman
ve doğru çıkıyor şimdi hepsi.
Ey güzel dizlikli Akhalar, gelin Priamos'un büyük kentini
fethedene dek burada kalın hepiniz."

Bunları söyledi. Argoslular da sesleriyle onayladılar onu.
Yankılandı çevredeki gemiler seslerinden.
Hepsi övdü tanrısal Odysseus'un sözlerini. Daha sonra
at sürücüsü Nestor, ayağa kalkarak onlara dedi ki:

"Yazıklar olsun! Tıpkı savaşla hiç ilgisi olmayan küçücük
çocuklar gibi konuşuyorsunuz. Antlaşmalar ve
yeminlerimiz, yerlere serptiğimiz halis şaraplar ve el
sıkışmalar ne olacak peki?
Ateşlerde yansın öğütleri
ve düşünceleri insanların!
Çünkü boş yere ağız dalaşı yapıyoruz; bunca zamandır

burada olsak da herhangi bir çözüm bulamadık.
Sen, Atreus'un oğlu, başta olduğu gibi,
şimdi de, sarsılmaz iradenle
korkunç çatışmalarda Argosluların komutanı ol ve
kalkan taşıyan Zeus'un verdiği sözün gerçek mi yalan mı
olduğunu görmeden önce, diğerlerinden ayrı gitmek
isteyen varsa, bırak defolup gitsin
-başarılı olamazlar nasıl olsa-.
Ben diyorum ki Kronos'un her şeyi bilen oğlu,
Argoslular hızlı gemilerine bindiği sırada
zaferimize razı oldu ve hünerle şimşekler çaktırıp
Troyalılara katliam ve ölüm getirmek için iyi belirtiler
ortaya çıkardı. Bunun için kimse bir Troyalının karısıyla
yatmadan ve Helene'nin[4] çektiği acı ve işkencelerin
intikamını almadan,
memlekete dönmek için acele etmesin.
Ancak her kimin sabrı yoksa, yalnızca gitmek istiyorsa
bırak eğer ölümün onu herkesten önce bulmasını istiyorsa
binsin kara ve iyi döşenmiş gemisine!

"Sen Kral, iyice düşün ve dinle diğerlerini.
Ey Agamemnon, ayır adamları soylara ve ırklara,
yardım etsin
her bir soy ya da her bir ırk diğerine.
Böyle yaparsan ve Akhalar sana itaat ederlerse, o zaman
ayrı ayrı savaşacakları için, komutanlardan ve askerlerden
hangisinin kötü olup hangisinin olmadığını görürsün.
Öğrenirsin o zaman, kenti fethedememenin Tanrı'nın
isteği mi olduğunu,
yoksa adamlarının savaştaki deneyimsizliği
ve korkaklığından mı kaynaklandığını."

O zaman yanıtladı onu Kral Agamemnon ve dedi ki ona:

"Akhaların oğullarının hiçbiri senden
daha iyi öğütler veremez ihtiyar.

[4] Troya Kralı Priamos'un oğlu Paris, Spartalı Helene'yi kaçırmış, bu da Akhaların Troya'ya savaş açmasına neden olmuşu [Ed. notu]

Ey baba Zeus, ey Athene ve ey Apollon,
keşke Akhalar içinde Nestor gibi on danışmanım olaydı!
O zaman kral Priamos'un kenti, yok edilmiş olarak
hemencecik düşerdi ellerimize! Ancak Kronos'un oğlu,
kalkan taşıyan Zeus, kızdı bana ve ağız dalaşlarıyla
boş düşmanlıklara sardı beni. Akhilleus'la ben bir kız
için birbirimizle düşmanca sözlerle dalaştık;
önce de ben başladıydım. Ancak günün birinde yine
birbirimizi sevmeye başlarsak,
Troyalıları bekleyen büyük felaketin gerçekleşmesi
gecikmeyecektir.
Haydi şimdi, savaşa hazırlanmak için akşam yemeğinizi
yemeye gidin. Herkes iyice bileylesin mızrağını; kalkanını
onarsın ve hızlı atlarına bir güzel yiyecek versin;
bu arada savaş arabasına da iyice baksın ve onu da
hazırlasın savaşa.
Çatışma bütün bir gün boyunca, bir an bile durmayacak;
gece geldiğinde duracak yiğitlerin saldırısı.
Ter içinde kalacak göğsünüzü saran yuvarlak kalkanın
kayışı; bitkin düşecek mızrak taşımaktan elleriniz.
Atlar da iyi tornalanmış savaş arabalarını sürüklemekten
ter içinde kalacak.
Her kimi çatışmadan uzakta sivri burunlu gemilerinin
yanında otururken yakalarsam,
o bir daha kurtulamayacak kurdun kuşun elinden."

Bunları söyledi. Argoslular da Notos'un[5] kâh oradan
kâh buradan estiğinde yüksek kıyıda dalgayı gürletip
dalgaların rüzgarlarla dövdüğü
denizden çıkan bir kayanın üzerine attığı gibi
büyük haykırışlarla övgüler yağdırdılar sözlerine.

Kalkıp yayıldılar gemilere.
Barakaların içinde ateşler yakıp akşam yemeğine
oturdular. Her biri,
savaşın gürültü ve yıkımından kurtarsın diye
ölümsüz tanrılardan birine adaklar adadı.

[5] Notos: Güney rüzgârı, lodos [Ed. notu]

Kral Agamemnon, Kronos'un oğluna beş yaşında
yağlı bir öküz adadı ve tüm Akhaların içinde en sağlam
ve seçkin olanlarını çağırdı.
Herkesten önce de Nestor ve Kral İdomeneus'u,
sonra Aias ile Tydeus'un iki oğlunu;
en son da sağduyuda Zeus'a denk Odysseus'u çağırdı.
Savaş düşkünü Menelaos kendi başına geldi.
Çünkü kardeşinin ne çok sorumluluğu olduğunu biliyordu.
Ellerine arpaları alıp, öküzün etrafında durdular.
Kral Agamemnon da şu dileklerde bulunarak dedi ki:

"Şanlı, büyük, karabulutlu, gök katında oturan Zeus,
Priamos'un sarayını yıkmadan, kentin geniş kapılarında
korkunç bir ateş yakmadan, kılıcımla
Hektor'un göğsünün üzerindeki gömleğini
yırtıp tunç zırhını sıyırmadan ve etrafındaki ölü
yoldaşları yüzükoyun dişleriyle toprağı ısırmadan önce
batmasın güneş ve düşmesin karanlık."

Böyle söyledi. Ancak Kronos'un oğlu hemen
kabul etmedi duasını. Yalnızca
kurbanı kabul ederek daha da büyüttü felaketini.

Bu arada, dualarını ettiler, arpaları serptiler,
kurbanın boynunu kırıp kestiler, derisini yüzdüler,
butlarını keserek yağla örttüler, iki kere sardıktan
sonra çiğ etler koydular üstlerine. Onları yapraksız
dalların üzerinde yakıyorlardı.
Daha sonra iç organları şişlere geçirip, tuttular ateşin
üzerinde.
Butlar kızarınca sakatatları da yiyorlardı.
Geri kalanları da küçük parçalara ayırıp şişlere geçirdiler;
hünerle pişirdikten sonra ateşten çektiler.
Bütün bu işler bitince akşam yemeğini hazırladılar.
Oturdular ve yiyip içtiler. Gönüllerinin bir akşam
yemeği için çektiği
hiçbir şeyden mahrum değildiler.

Sonunda, yemeye ve içmeye doyduklarında,

at sürücüsü Nestor, konuşmaya başladı.
Şunları söylüyordu:

"Atreus'un oğlu, pek şanlı kral Agamemnon,
vaktimizi sohbetle kaybedip de Tanrı'nın bize verdiği
görevi ertelemeyelim.
Haberciler tunç zırhlı Akhaların ordusunu savaşa
çağırsınlar. Biz de hep birlikte, olduğumuz gibi, gidelim
savaşın hiddetinin göğsündeki geniş ordugâha bir an
önce yayılmak için."

Bunları söyledi. Erlerin kralı Agamemnon da sözünü
dinlememezlik etmeyerek hemen gür sesli habercilerle
haber uçurup, gür saçlı Akhaları savaşa çağırmalarını
buyurdu. Onlar da haberi duyurdular. Herkes koşturup
geliyordu, bir araya toplandılar.
Atreusoğlu'nun etrafındaki krallar, falanjları[6]
hemencecik safta topladılar.
Mavigözlü Athene de çok ünlü, yıpranmaz ve ölümsüz,
hepsi de iyi örülmüş, her biri yüz öküz değerinde yüz
tane som altından püskülün asılı olduğu kalkanıyla
birlikte onların yanındaydı.
O kalkanla Akhaların ordugâhını boydan boya gezip
her birinin kalbine kesintisiz savaşmaları için cesaret
işliyordu.

O zaman savaş onlara, koca karınlı gemileriyle sevgili
vatanlarına dönmekten daha tatlı göründü.

Doymak bilmez bir ateş dağın tepesindeki büyük
ormanı yaktığında uzaklardan nasıl
görünürse parlaklığı, silahlar da öyle parlıyor ve ışıltıları
göğün en yüksek katına yükseliyordu.

Kuş sürülerindeki sayısız kaz,
turna kuşu ve uzun boyunlu kuğu, Asya ovasının içinde,
Kaystros'un[7] su arklarının etrafında,
kanatlarını kibirle çırparak oradan oraya uçtuktan sonra,

[6] Falanj: Eski Yunan'da mızraklı alay. (Ç.N.)
[7] Bir nehir ismi.

nasıl yeniden yere inerler de tüm çayır sesleriyle
yankılanırsa; onlar da barakalardan ve gemilerden
çıkarak, büyük kalabalıklarıyla Skamandros ovasında
öyle saldırdılar.
Gümbür gümbür inliyordu yeryüzü
onların ve atlarının ayaklarının altında. İlkbahar çiçekleri
ve yaprakları gibi sayılması güç insan sürüsü,
çiçeklerle bezeli Skamandros ovasında durdu.

Akhalar,
tıpkı bahar vakti tahta süt kovalarını doldurup taşıran
süt zamanlarında, ağılda toplanan sineklerin oluşturduğu
büyük bir bulut sürüsü gibi, ovada duruyor ve tutkuyla
Troyalıları ortadan kaldıracakları anı bekliyorlardı.

Çobanlar otlakta diğerlerine karıştıklarında nasıl ayırt
edilebilirse büyük keçi sürülerini, kral da çatışma için
bir o yandan bir diğer yandan öyle safta topladı onları.
Kral Agamemnon ortadaydı; şimşek gibi gözleriyle kafası
Zeus'unkilere, kuşağı Ares'inkine ve göğsü
Poseidon'unkine benziyordu.

Bir öküz, sürünün içinde
toplaşmış ineklerin arasından geçerken nasıl ayrılırsa,
Zeus da, o gün öyle ayırdı
Atreusoğlu'nu komutanlar topluluğu arasında.

Ey Olympos'un saraylarında oturan Musalar,
söyleyin şimdi bana, Akhaların krallarının ve
komutanlarının kimler olduğunu! Tanrıçalarsınız sizler;
her yerdesinizdir
ve bilirsiniz her şeyi. Bizse yalnızca söylentilerini duyar
ve hiçbir şey bilmeyiz. Kalkan taşıyan Zeus'un kızları
olan Olymposlu Musalar hatırlatmasalardı bana,
on tane dilim, on tane ağzım,
kısılmaz sesim ve tunçtan bir göğsüm olsa bile;
ne anlatabilirdim, ne de söyleyebilirdim İlyon'a gelen
kalabalığın isimlerini. Ancak şimdi isimleriyle
söyleyeceğim komutanları ve tüm gemileri:

Boiotalıların komutanları Penelaos, Leitos, Arkesilaos,
Prothoenor ve Klonios'du. Bunların bazıları Hyrie'de,
taşlık Aulis'te, Skhainos'ta, Skolos'ta, dağlık Eteonos'ta,
Thespeia'da, Graia'da ve geniş Erytra'da otururlardı.
Yine bazıları
Eleon'a, Hyle'ye, Peteon'a, Okalee'ye, Medeon'a,
iyi inşa edilmiş kent Kopail'e, Eutreis'e, çok güvercinli
Thisbe'ye hükmederlerdi. Bazıları da Koroneia'da,
bol çimenli Haliartos'ta otururlardı.
Ve yine bazıları Platia'da otururlardı.
Diğerleri Glisas'ta otururlardı. Kimileri de
iyi inşa edilmiş kent olan Aşağı Thebai'ye ve
Poseidon'un kutsal koruluğunun olduğu Onkheston'a
sahiptiler. Bazıları bol üzümlü Arne'ye, Midea'ya,
çok kutsal Nisa'ya, uzak kent Athedon'a sahiptiler.
Bunlar Troya'ya her birinde yüz yirmi genç Boiotalı olan
yüz gemiyle gelmişlerdi.

Aspledon'da ve Minyonların kenti Orkhomenos'ta
oturanların komutanları Ares'in oğulları Askalaphos ve
İalmenos'tu. Astyokhe, onları Ares'ten,
Azeusoğlu Aktoros'un taraçasında doğurmuştu.
(Utangaç bakire güçlü Ares için üst kata çıktığında,
gizlice sevişmişti onunla.)
Onların donanmasında otuz tane gemileri vardı.

Phokislerin komutanları,
Naubolos'un oğlu olan yüce ruhlu İphitos'un oğulları
Skhedios ve Episthrophos'du. Bunların bazıları
Kypharissos'ta,
taşlık Pytho'da, kutsal Krisa'da, Davlis'te ve Panopeus'ta
oturuyorlardı.
Bazıları Anemoeria'ya ve Hyampolis'e hükmediyorlardı.
Ve yine bazıları kutsal nehir Kephisos'un yakınlarında
Lialia'da oturuyorlardı.
Onlarla birlikte kırk kara gemi geldi.
Görevleri gereği Phokis halkını
Boiotalıların sol taraflarında safta topladılar.

Lokrislilerin komutanı,
boy bakımından Aias'tan daha ufak olan Telamonoğlu
Oileus'un oğlu çevik Aias'dı.
Ketenden yapılma zırh yeleğiyle boyu kısaydı
ancak mızrakta yenerdi tüm Akhaları.
Lokrisliler Kynos'un, Opoeis'in, Kalliaros'un, Bessa'nın,
Skarpho'nun, güzel Augeiai'nin,
Tarphe'nin ve Boagrios nehrinin yakınındaki
Thronios'un nimetlerinden faydalanırlar.
Bunlarla birlikte, kutsal Euboie'nin karşısında oturan
Lokrislilerin kırk gemisi geldi.

Euboie'de, Khalkis'te, Eiretria'da, bol üzümlü Histaia'da,
denize nazır Kerinthos'ta, yüksek kent Dion'da
ve kimi Karysos'ta kimi de Styra'da oturan
Abantların komutanı, Khalkodon'un oğlu, korkunç
savaşçı Elephenor'du.
Onun peşinden uzun saçları omuzlarına ulaşan Abantlar
(uzun mızraklarıyla düşmanlarının
göğüslerindeki zırh yelekleri yırtmaya hazır iyi savaşçılar)
kırk gemiyle birlikte hızla gidiyordu.

İyi inşa edilmiş şehirde oturan Atinalıların,
yüce ruhlu Erektheus'un halkının komutanı,
Zeus'un kızı Athene'nin beslemiş olduğu
Peteos'un oğlu Menestheus'du. Ancak onu verimli
Toprak doğurmuş ve Atina'da her yıl Zeus'u
boğa ve koyun kurbanlarıyla yatıştırdıkları zengin
tapınağının içine
koymuştu. Atların ve kalkanlı erlerin sıraya dizilmesinde,
fani insanların hiçbiri ona denk değildir.
Yalnızca ondan yaşça daha büyük olduğu için
Nestor bu yetkinlikte olduğuna dair hak iddia edebilir.
Menestheus'u elli kara gemi izliyordu.

Aias Salamis'ten on iki gemi getirmişti; onları Atinalıların
falanjlarının bulunduğu yere sürükledi.

Argos'ta, sağlam surlu Tiryns'te, Hermione'de,

derin körfezli Asine'de, Troizen'de oturanların,
Eionialıların,
bol bağlı Epidauros'ta, Aigina ve Mases'te oturan
Akhaların oğullarının komutanı, gür sesli Diomedes ile
şanlı Kapaneus'un sevgili oğlu Sthenelos'du.
Bunlarla birlikte üçüncü komutan olarak Talas'ın oğlu
olan kral Mekisteus'un oğlu,
tanrıya denk Eurylaos geldi.
Tüm bunların komutanı gür sesli Diomedes'di ve onları
seksen tane kara gemi izlemekteydi.

İyi inşa edilmiş şehirde oturan Mykenelilerin,
zengin Korinthos'ta, iyi inşa edilmiş Kelonialıların,
Orneai'de ve güzel Areithyree'de,
Adrastos'un ilk hüküm sürdüğü Sikyon'da, Hypereste'de,
yüksek Gonoessa'da, Pellene'de, Aigion'da,
tüm Aigialos'ta ve geniş Helike'de
oturanların komutanı, yüz gemiyle Atreus'un oğlu
Agamemnon'du.
Onları çok sayıda yiğit delikanlı takip ediyordu;
o da onların ortalarında,
tüm kahramanların yanında,
daha fazla adam getirmiş olduğu için üstün geldiğinden
dolayı mağrur duruyordu.
Parlak tunçtan bir zırh giymişti.

Lakedaimon'un derin alanlarında, Pharis'te, Sparta'da,
çok güvercinli Messe'de, Brysai'da, güzel Augeia'da,
Amyklai'de, kıyı kenti Helos'ta, Laas'ta,
Oitylos yakınlarında oturanların komutanı,
altmış gemiyle birlikte gür sesli Menelaos'du.
Bunlar ayrı ayrı silahlanıyorlardı. Menelaos da
ortalarında onları harekete geçirip savaşa sürüklüyordu.
Kalbinde Helene'nin gözyaşları ve iç çekişlerinin öcünü
alma tutkusu yanıyordu.

Pylos'ta, güzel Arene'de, Alpheios boğazı yakınlarındaki
Thryos'ta, iyi inşa edilmiş Aipy'de, Kyparesseis'te,

Amphigeneia'da, Pteleos'ta, Helos'ta,
Oikhala'dan gelen ve Dorion'da oturanların komutanları
doksan koca karınlı gemiyle at sürücüsü Nestor'du.
Dorion'da Oikhaliya'dan, Oikhaliyalı Erytros'un
yanından gelen
Trakyalı Thamyris, böbürlenerek,
şarkı söylerlerse Musaları yenebileceğini söylüyordu.
Bu yüzden de kalkan taşıyan Zeus'un kızları Musalar
öfkelenip, onu kör ederek elinden tanrı lütfu
şarkıyı aldılar ve ona çalgı sanatını unutturdular.

Arkadia'da yüksek Kyllene dağının eteklerinde,
Aipytos'un mezarı yakınında, göğüs göğüse dövüşen
savaşçıların yaşadığı Pheneos'ta, bol sürülü
Orkhomenos'ta,
Ripe'de, Stratie'de, rüzgârların dövdüğü Enispe'de,
Tegee'de, güzel Mantinee'de,
Stymphelos'ta ve Parrasie'de oturanların komutanı
altmış gemiyle Ankhaios'un oğlu Agapenor'du.
Her bir geminin içinde, savaşmayı bilen çok sayıda
Arkadialı vardı.
Büyük Kral Atreusoğlu Agamemnon, denizci
olmadıklarından, onlara kara denizi geçebilmeleri için
fırtınaya dayanıklı gemiler vermişti.

Buprasion'da, kutsal Elis'te, Hyrmine'nin
ve Myrsinos'un çevrelediği yerlerde, bunlardan çok
uzaktaki kayalık Olenie'de
ve Alesion'da oturanların dört komutanı vardı. Her birini
içinde pek çok Epeolu bulunan on hızlı gemi izliyordu.
Bunların komutanları, ikisi de Aktoroğlu olan,
biri Kteatos'un diğeri de Erytros'un oğulları
Amphimakhos ile Thaltios'du.
Diğerlerinin komutanı Amorynkheus'un oğlu
cesur Diores'di. Dördüncü komutan Augeiasoğlu,
tanrıya denk kral Agathenes'in oğlu Polyksenos'du.

Dulikhionluların, Elis'in karşısındaki

denizaşırı kutsal adalarda oturan Ekhinaililerin komutanı,
Zeus'un pek sevdiği,
Phyleus'un oğlu Ares'e denk Meges'di.
Bir zamanlar babasına kızıp Dulikhion'a gitmişti.
Onu kırk kara gemi izliyordu.

Odysseus İthake'de, ormanlık Neriton'da,
Krokyleia'da ve sarp Aigilips'te oturan yüce ruhlu Kephallenler'i yönlendiriyordu.
Zakynthos'ta, Samos'un çevresinde, kıyılarda,
adaların etrafında oturanların komutanı da
sağduyuda Zeus'a denk Odysseus'du.
Onu, on iki kırmızı pruvalı gemi izliyordu.

Pleuron'da, Olenos'ta, Pylene'de,
denize nazır Khalkis'te ve taşlık Kalydon'da oturan Aitolialıların komutanı,
yüce kalpli Oineus'un oğulları artık yaşamadığından
Andraimon'un oğlu Thoas'dı. Kendisi de yaşamıyordu.
Sarışın Meleagros da ölmüştü.
Aitolialıların krallığı ona miras kalmıştı.
Onu kırk kara gemi izliyordu.

Giritlilerin komutanı, mızrağıyla ünlü İdomeneus'du.
Knossos'ta, iyi inşa edilmiş Gortyn'da, Lyktos'ta,
Miletos'ta, ak topraklı Lykastos'ta, iyi inşa edilmiş şehirler olan Phaistos ve Rythios'ta ve yüz kentli Girit'te oturan diğerleri de var.
Onların komutanları, mızrağıyla ünlü İdomeneus ve
insan katili Ares'e denk
Meriones'di. Onları seksen kara gemi izliyordu.

Herakles'in oğlu, yiğit ve büyük Tlepolemos,
Lindos, İelysos ve ak topraklı Kamerios'a Rodos'tan
adada üç bölüme dağılmış ola
mağrur Rodosluların dokuz gemisini getirdi.
Onların komutanı, Astyokhe'nin Herakles'ten doğurmuş olduğu mızrağıyla ünlü Tlepolemos'du. Herakles onu,

kahramanların pek çok kentini fethettiği sırada Selleis
rmağı yakınındaki Ephyre'den getirmişti.
Ama Tlepolemos büyüyünce, bir gün güzel konakta
babasının çok sevdiği dayısı, Ares'in filizi olan ve artık
yaşlanmaya başlamış Likymnos'u öldürdü.
Derhal gemiler yapıp, pek çok asker toplayarak
denize açıldı. Çünkü Herakles'in torunlarıyla
diğer oğulları tehdit ediyorlardı onu.
Çok fazla dolandıktan ve talihsizlikler yüzünden bolca
acı çektikten sonra, ulaştılar Rodos'a.
Rodos'ta üç soya ve üç ülkeye dağılmış şekilde oturdular;
tanrıların ve insanların kralı Zeus tarafından sevildiler.
Kronos'un oğlu üstlerine sonsuz zenginlik döktü.

Kral Kharpos ve Aglee'nin oğlu Nireas Syme'den üç
dengeli gemi getirdi. Nireas Peleusoğlu kusursuz
Akhilleus'tan sonra İlyon'a o güne kadar gelmiş olanların
ve diğer tüm Danaoluların en güzeliydi.
Ancak gücü yoktu. Onu çok az asker izliyordu.

Nisyros'ta, Krapathos'ta, Kasos'ta, Eurypylos'un kenti
Kos'ta ve Kalyndai adalarında oturanların komutanları
Heraklisoğlu Thessallos'un iki oğlu
Pheidippos ile Anthiphos'du.
Onları otuz çukur gemi izliyordu.

Pelasgların Argos'unda, Alos'ta, Alope'de, Treknis'te,
Phthie'de, güzel kadınlı Hellas'ta oturan ve kendilerine
Myrmidonlar, Hellenler ve Akhalar denenlerin
komutanı elli gemisiyle Akhilleus'du.
Ancak onlar kendilerini safta toplayacak kimse
olmadığından sıkıcı ve bitmek bilmeyen savaşta yer
almadılar. Çünkü ayağı tez Akhilleus, Lyrnessos'tan
Lyrnessos'u ve Thebai'nin surlarını fethedip,
Mynes'i ve Episthrophos'u, kral Selepisoğlu
kral Euhenos'un savaşçı oğullarını öldürüp onca
zahmetle getirmiş olduğu güzel saçlı Briseis yüzünden,
kızgın halde gemilerin yanında oturuyordu. O kız için
üzgün halde oturuyordu. Ancak bir süre sonra kalkacaktı...

Phylake'de,
Demeter'in tapınağının bulunduğu çiçekli Phryassos'ta,
koyunların anası İton'da, denize nazır Antron'da, bol
çimenli Pteleos'ta oturanların
komutanı, yaşadığı sürece yiğit Protesilaos'du.
Ancak artık kara toprak aldı onu kucağına.
Üzüntüsü yüzünü yırtan karısı Pyhlakee'ye bir yarım
kalmış ev bıraktı.
Bir Dardanoslu, diğer Akhalardan önce hücum etmek
için gemiden atlayınca öldürmüştü onu.
Onlar, komutansız kalmamış olsalar da çok üzülüyor
ve onu çok özlüyorlardı.
Safta topladı onları Ares'in tohumu, Podarkes.
Yüce ruhlu Protesilaos'un en küçük kardeşi olan
pek çok koyun sürüsünün sahibi İphiklos'un oğluydu.
Ancak Protesilaos daha yiğitti.
Onu kırk kara gemi izliyordu.

Boibeis gölünün yakınında Pherai'de, Glaphyrai'de,
iyi inşa edilmiş İolkos'ta oturanlar,
komutan olarak on bir gemiyle,
Admetos ile Pelias'ın kızlarının en güzeli Alkistis'in oğlu
Eumelos'a sahiptiler.

Metheone'de, Thaumakie'de,
Meliboia'da ve sarp Olizon'da oturanların komutanı,
yedi gemiyle işinin ehli okçu Philoktetes'di.
Her bir geminin içinde okla dövüşmeyi bilen elli
kürekçi vardı. Ancak Philoktetes, amansız acılar çektiği
için bir adada sırtüstü yatıyordu. Akhaların oğullarının
kendisini bırakmış oldukları tanrısal Lemnos'ta,
bir su yılanının zehirli ısırığı yüzünden çile çekerek,
acılar içinde yatıyordu.
(Ancak Argoslular az sonra hatırlayacaklardı gemilerin
yanında, kral Philoktetes'i).
Yine de komutansız kalmadı onlar
(fakat özlüyorlardı onu):

Kentler fatihi Oileus ile Rene'nin gayrimeşru oğlu Medon
safta dizdi onları.

Trikke'de ve uçurum İthome'de oturanların ve Okhalie'li
Eurytros'un kentinde
hüküm sürenlerin komutanları
otuz koca karınlı gemiyle görkemli doktorlar olan
Asklepios'un iki oğlu Podaleiros ile Makhaon'du.

Ormenion'da, pınarlı Hyperia'da oturanların,
Asterion'da ve
Titanos'un ak doruklarında hüküm sürenlerin komutanı
Euaimon'un görkemli oğlu
Eurypolos'du. Onu kırk kara gemi izliyordu.

Argissa'da, Gyrtone'de, Orthe'de, Eleone'de
ve ak topraklı Oloosson'da oturanların komutanı
Peirithoos ile Zeus'un oğlu,
yiğit Polypoites'di. Polypoites, Hippodamea'nın kıllı atlı
adamları cezalandırıp onları Pelion'dan Aitikhelere doğru
kovarak gitmeye mecbur ettiği gün, Peirithoos'tan ve
adı sanlı Hippodamea'dan doğdu. Yalnız değildi;
Kaineus ile yüce ruhlu Koronos'un oğlu, Ares'in filizi
Leonteus da onunla birlikteydi.
Onları kırk kara gemi izliyordu.

Kyphos'lu Guneus yirmi iki gemiyi yönlendiriyordu.
Onu soğuk Dodone'de oturan, Ainienlerle yiğit savaşçı
Peraibolar izliyorlardı.
Bunlar güzel Titaressis'in çevresinden istifade ederlerdi.
Peneios'un suları onun gümüş anaforlarına karışmadan,
oradan neşeyle akar. Yalnızca üzerinden yağ gibi akar;
çünkü korkunç antların tanığı Styks'in sularından
gelmektedirler.

Tenthredon'un oğlu Protheos,
kırk gemiyle Peneios çevresinde ve yaprakları hışırdayan
Pelion'da oturanların komutanıydı.

Bunlardı Danaoların kralları ve komutanları.

Ancak şimdi söyle bana ey Musa,
Atreusoğullarını izleyen kahramanların hangisiydi
en iyisi ve hangileriydi atların en iyileri?

En iyi kısraklar Eumeios'un kuşlar gibi hızlı sürdüğü
Pheresoğlunun atlarıydı.
Aynı boyda, aynı yaşta ve aynı kıllara sahiptiler.
Onları gümüş yaylı Apollon Piede'de yetiştirmişti;
korkunçtular çatışmalarda.

Erlerin en iyisi, Akhilleus'un öfkeli olduğu süre boyunca
Telamon'un oğlu Aias'dı.
O, Peleus'un kusursuz oğlunu getiren atların üzerinde
eşsizdi.
Ancak sivri burunlu gemilerinde Atreus'un oğlu büyük
kral Agamemnon'a kızgın olarak kaldı. Erleri de deniz
kenarında disk, cirit ve ok atarak eğleniyorlardı.
Atlarsa, savaş arabalarının yanında durup bataklık
kerevizi ile yumuşak yonca yiyorlardı.
Komutanların görkemli savaş arabaları da üstleri örtülü
olarak barakalarında duruyordu.
Yiğit krallarını özleyen erler, ordugâhta, savaştan uzakta
oradan oraya dört dönüyorlardı.

Onlar, ta aşağılardan inlemesi duyulan yeryüzünü ateşe
verir gibi ilerliyorlardı.
Tıpkı Zeus'un, Typheus'un[8] etrafındaki toprakta,
dediklerine göre nehrin yatağının bulunduğu Arimos
ülkesinde toprağı kırbaçladığı zamanki gibi.
Yola çıkıp da ovayı hızla geçtikleri sırada
yeryüzü ayaklarının altında inim inim inliyordu.

O zaman, kalkan taşıyan Zeus tarafından, üzücü bir
haberle gönderilmiş olan ve ayaklarının altında rüzgâr
taşıyan süratli İris, Troyalılara haberci geldi. Genç yaşlı
hepsi Priamos kapıları önünde toplanmışlardı.
Ayağı tez İris yakınlarında durarak konuştu onlara.
Sesi, çevik ayaklarına güvenen ve ihtiyar Aisyetes'in

[8] Typheus: Zeus tarafından Arima ülkesinde yer altına hapsedilen canavar [Ed. Notu]

yüksek mezarı üzerinde Akhaların, gemilerinden
ne zaman saldıracaklarını görmek için
Troyalılara nöbetçi olarak oturan Priamos'un oğlu
Polites'inkine benziyordu.
İşte ayağı tez İris ona benzeyerek, Priamos'a dönüp
dedi ki:

"İhtiyar, tıpkı barış zamanlarında olduğu gibi bitmez
tükenmez laflar etmek hoşuna gider. Ancak şimdi
kesintisiz savaşın zamanı gelip çattı. Çok kez
çatışmalarda bulundum; ama hiç böyle kalabalık bir ordu
görmedim. Onların, yapraklar ya da kumlar gibi,
ovanın içinden savaşmak için kente doğru geldiklerini
görüyorum.
Hektor, önce senin dinlemeni istiyorum şu sözlerimi:
Priamos'un kentinde farklı diller konuşan çok sayıda
müttefiğimiz olduğundan,
her bir komutan kendi vatandaşlarına buyurarak onları
savaşa sürsün."

Bunları söyledi. Hektor da Tanrıça'nın sesini hissedip
toplantıyı derhal dağıttı. O zaman hepsi koşup
silahlandılar ve tüm kapıları açtılar.
Kalabalık, kuvvetli haykırışlarla yaya ve atlı olarak
saldırdı.

Kentin önünde, ovanın kenarında her yerden ulaşılabilen
yüksek bir tepe vardır. Bu tepeye insanlar Batieia,
tanrılar da çevik Amazon Myrrhi'nenin mezarı der.
İşte orada ayrıldı Troyalılar ile müttefikleri.

Troyalıların komutanı, Priamos'un büyük oğlu,
yiğit Hektor'du. Onunla birlikte, postlar giymiş ve
savaş için yanıp tutuşan bir sürü yiğit geliyordu.

Dardanielilerin komutanı, Tanrıça Afrodite'nin
İda Dağı'nın eteklerinde bir Tanrıça olsa da bir faniyle
sevişerek
Ankhisses'ten doğurmuş olduğu, Ankhisses'in yiğit oğlu
Aineas'dı. Ancak tek komutanları o değildi;

onunla birlikte Anthenor'un her tür çatışmada deneyimli
iki oğlu Arkelokhos ile Akamas da vardı.

İda Dağı'nın en uçtaki eteklerinde, Zeleia'da oturanları
(Aisepos'un derin suyunu içen Troyalıları)
Apollon'un kendi elleriyle yayını vermiş olduğu,
Lykaon'un görkemli oğlu Pandaros yönlendiriyordu.

Adrasteia'da, Apaisos'ta, Pityeia'da ve Tereie'nin yüksek
dağında oturanların komutanları,
kehanette bulunmayı herkesten daha iyi bilen Perkoteli
Mereops'un oğulları olan
Andrestos ve keten zırhlı Amphios'du.
Babaları oğullarının insan öldüren savaşa gitmelerine
izin vermemişti. Ancak oğulları onu dinlemediler;
çünkü kara talihleri ölüme sürüklüyordu onları.

Yine Perkote'nin çevresinde,
Praktios'ta oturan ve Sestos'un, Abydos'un, tanrısal
Arisbe'nin hemşerileri olanların komutanı
büyük ve görkemli atların Selleis nehri kıyılarındaki
Arisbe'den getirmiş olduğu Hyrtakes'in oğlu Asios'du.

Hippothoos, postlarla savaşan
ve bereketli Larissa'da oturan Pelasg soylarına
komuta ediyordu. Onların komutanları Teutamos'un
oğlu Pelasglı Lethos'un iki oğlu olan Hippothoos ile
yiğit Pylaias'dı.

Akamas ile kahraman Peiroos
sınır olarak hızlı akan Hellespontos'un çevrelediği
Trakyalılara komuta ediyorlardı.

Savaşçı Kikonların komutanı Kaedesoğlu tanrı
Troizenos'un oğlu Euphemos'du.

Pyraikhmes,
Amydon ve güzel suları olan geniş Aksios ırmağından
gelmiş okçu Paionlar'a
uzaklardan komuta ediyordu.

Paphlagonialıların komutanı, yaban katırlar besleyen
Enet'lerin ülkesinden Pylaimenes'di.
Paphlogonialılar Kytoros, Sesamos
ve Parthenos ırmağı yakınlarında, Koromna ve
Aigialos'ta
oturuyorlardı ve yüksek Erythinoi'de güzel evleri vardı.

Odios ve Episthrophos, gümüşün çıktığı uzak Alybe'den
gelmiş olan Alizonların komutanlarıydılar.

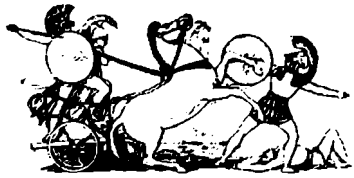
Mysialıların komutanları Khromos ile kâhin Ennomos'di.
Ancak tüm kehanetlerine rağmen kurtulamadı
kara ölümden.
Ayağı tez Akhilleus başka Troyalıları da yok ettiği
nehrin kıyısında hemen öldürdü onu.

Phorkys ile tanrısal Askanios,
savaşmak için sabırsızlanan ve çok uzaklardan,
Askania'dan gelmiş olan Frigyalılara komuta ediyorlardı.

Maionialıların komutanları,
Tmolos Dağı eteklerinde Gygie gölü perisinin
doğurmuş olduğu
Talaimenes'in oğulları Misthles ile Antiphos'du.

Nastes, kaba konuşan, Miletos'ta,
Phthiron'un ormanlık dağında, Maiandros ırmağı
kıyılarında ve Mykale'nin yüksek zirvelerinde oturan
Karialıların komutanıydı. Onların
komutanları, Nomion'un anlı şanlı oğulları Nastes ile
Amphimakhos'du.
Amphimakhos, altın takılarla bir kız gibi süslenmiş olarak
gelmişti savaşmaya. Ancak bu takılar,
onu çirkin bir ölümden kurtarmaya yaramadı.
Ayağı tez Akhilleus, onu nehrin yakınında öldürüp aldı
altın süslerini.

Son olarak, Sarpedon ile kusursuz Glaukos, hızlı akan
Ksanthos nehrinden, Lykia'nın ötesinden gelmiş olan
Lykialıların komutanlarıydılar.

RAPSODİ 3

[Surların Üstü - Aleksandros ile Menelaos'un Düellosu]

Hepsi komutanlarıyla birlikte safta toplanıp uğultu
ve çığlıklarla, tıpkı ağır kıştan ve kesintisiz yağmurdan
kurtulmak için, gün henüz ağarmışken Okeanos
akıntılarına doğru, beraberlerinde aralarında kötü bir
düşmanlık başlayan
Pygmelere yıkım ve ölüm getirerek uçup
gökyüzünde yükseklerden bağıran turna kuşları gibi,
Troyalılar hücum ediyorlardı. Ancak Akhalar birbirlerine
yardım etmek için sessizce, cesaretle ve kararlı ilerliyorlardı.

Notos'un bir dağın zirvelerini çobanlar için ne
kadar kötüyse, bir hırsız için geceden bile daha iyi olan
sisle örttüğü zaman, ilerlerlerken ve ovayı hızla
geçerlerken ayaklarının altından, birinin yalnızca, bir taşın
atıldığında gidebileceği mesafeyi görebildiği; yoğun tozdan
bir kasırga yükseliyordu.

Askerler hücuma geçip çok yakına geldiğinde,
omuzlarında bir leopar postu, eğri bir yay ve bir kılıçla
tanrı biçimli Paris[1], Troyalıların başı olarak dövüşmek
üzere ortaya çıktı. Akhaların tüm delikanlılarına, tunç uçlu
iki mızrağını sallayarak karşısına çıkıp
korkunç bir düelloda onunla mücadele etmeleri için
meydan okuyordu. Ancak savaş sever Menelaos, onun,
büyük adımlarla kalabalığın önünde yürüdüğünü
gördüğünde; aç bir arslanın ister boynuzlu bir geyik olsun,
ister bir dağ keçisi olsun, büyük bir avla karşılaştığı anda
duyduğuna benzer bir sevinç doldu içine.
Hızlı köpekler, peşlerinden zinde gençler koşsa bile
çiğnemeden yutar hani onu.
Menelaos, tanrı biçimli Paris'i gözleriyle gördüğünde
böylesine sevindi. Kendi kendine, şimdi onu yakalayıp öcünü

[1] Aleksandros: Buradaki özgün adıyla Paris.

alabileceğini söyledi. Derhal savaş arabasından
silahıyla birlikte aşağı atladı.

Tanrı biçimli Paris, onun savaşçıların ön sırasında
geldiğini gördüğünde, korkup ölümden kurtulmak
için, hemen yoldaşlarının arasına sığındı. Biri,
bir dağın geniş vadisinde büyük bir yılana
rastladığında nasıl geriye doğru atlar ve
oradan tir tir titreyerek geri çekilip giderse sapsarı,
işte tanrı biçimli Paris de mağrur Troyalıların kalabalığı
arasında öyle kayboldu. Çünkü Atreus'un oğlundan
korktu.

Hektor, onun bu halini gördüğünde onu şu acı sözlerle
azarlamaya başladı:

"Ey alçak Paris, çok yakışıklısın, ama güzel kadınlara
deli olursun. Keşke doğmaz olaydın ya da ölene dek bekar
kalaydın. Daha çok isterdim böyle olmasını. Şimdi
olduğun gibi şerefsiz olmandan ve diğerleri tarafından
küçümsenmendense böylesi daha iyi olurdu.
Seni böyle yakışıklı gördüklerinde yiğit
komutanlarımızdan biri olduğunu sanmış olan gür
saçlı Akhalar, şimdi alay ediyorlar seninle.
Ancak sen, ne güçlüsün ne de mert.

İnançlı yoldaşlar toplayıp seyyah gemilerle denize
açıldığında, yabancılarla arkadaşlık edip sonra da çok
uzak bir ülkeden o güzel kadını, yiğit savaşçıların
gelinini, babana, kentine ve tüm halkına bunca felaketi
getirmek, tüm düşmanlarına maskara olmak
ve kendini rezil kepaze etmek için mi, yoksa savaş
düşkünü Menelaos'u beklemediğin için mi kapıp geldin?
Yakında, hangi yiğit savaşçının dinç karısını aldığını
öğreneceksin. O seni toprağın içinde yuvarlayacağı sırada
ne lirinin faydası dokunacak ne Afrodite'nin
hediyelerinin ne de kıvırcık saçların ve yakışıklılığının.
Ancak Troyalılar çok korkaktırlar;
başka türlü olsaydı, yapmış olduğun tüm kötülükler için

taştan gömleği çoktan giymiş olurdun."

O zaman tanrı biçimli Paris yanıtladı onu ve dedi ki:

"Hektor, beni böyle haklı yere azarlıyorken (daima serttir kalbin; bir baltanın, ustanın elinde bir ağacın gövdesini, hünerle yontup da gemi için tahta haline getirmek amacıyla yardığı zaman, bu işi yaparken hırsının çoğalması gibi, merhametsizdir senin kalbin göğsünün içinde) altın Afrodite'nin herkesin arzu ettiği armağanları için yerme beni. Çünkü hiçbirimizin kendi başına elde edemeyeceği görkemli hediyeleri tanrıların bize lütfetmeleri nefret edilecek bir şey değildir. Şimdi eğer savaşmamı ve mücadele etmemi istiyorsan, söyle onlara, tüm Troyalılar ve tüm Akhalar yerlerinde otursunlar; benim karşıma da Helene ve tüm servet için düello yapmak üzere savaş düşkünü Menelaos'u çıkarın. Kim kazanırsa ve kim üstün gelirse, bütün servetle kadını alıp geri dönsün ülkesine. Siz diğerleriniz de barışıp sadakat ve dostluk yemini ederek tadını çıkarın bereketli Troya'nın. Onlar da Akhaların güzel kadınlarla birlikte at yetiştirdikleri Argos'a geri dönsünler.

Bunları söyledi. Hektor da bu sözleri duyduğuna çok memnun oldu. Derhâl iki ordunun arasına girip mızrağını tam ortada tutarak, Troya falanjlarının ilerlemelerini engelledi. Hepsi durdu. Ancak Akhalar nişan alarak ok ve taş atmaya başladılar.

O zaman Kral Agamemnon yüksek sesle bağırarak dedi ki:

"Durun Argoslular! Vurmayın Akha delikanlılarını. Sanırım tepeli miğfer giymiş Hektor bize bir şeyler söylemek istiyor."

Bunları söyledi. Onlar da hemen çatışmayı keserek sustular.

O zaman Hektor iki ordunun ortasında durup dedi ki:

"Dinleyin beni, Troyalılar ve güzel dizlikli Akhalar. Dinleyin de size, düşmanlığımızın sebebi olan Paris'in

dediklerini söyleyeyim. Tüm Troyalıları ve
Akhaları güzel silahlarını besleyici toprağın
üzerine bırakmaya çağırıyor;
kendisi de savaş düşkünü Menelaos ile ortaya çıkıp
tüm servet ve Helene için teke tek dövüşelim diyor.
Her kim kazanırsa ve üstün gelirse bütün servetle
kadını alıp ülkesine geri dönsün. Biz diğerlerimiz de
barışıp sadakat ve dostluk yemini edelim."

Bunları söyledi; hepsi sessiz sedasız kalakaldılar.
Ancak gür sesli Menelaos kalkıp onlara dedi ki:

"Şimdi bir de beni dinleyin. Çünkü benim kalbim daha
çok parçalanır acıdan. Sanıyorum ki, siz Argoslular ve
Troyalılar, artık sona erdireceksiniz aranızdaki ayrılıkları.
Tüm bunlara öncelikle neden olan Paris'e güttüğüm
düşmanlık yüzünden çok işkence çektiniz. İkimizden
hangisinin kaderinde ölmek yazılıysa, varsın ölsün!..
Siz diğerleriniz de ayrılıp Toprak ve Güneş tanrıları için
bir tanesi beyaz ve erkek, diğeri kara ve dişi olan iki
koyun getirin.
Biz de Zeus için başka bir tane getireceğiz.
Priamos'u da getirin de (çünkü onun oğulları yolsuz ve
güvenilmezdir) o da kimsenin Zeus'un yeminlerini
çiğnemeyeceğine dair ant versin. Gençler her zaman
değişkendir; ancak onlarla birlikte bir ihtiyar olduğunda,
ihtiyar öncesini ve sonrasını görüp bilir
her ikisi için de işin nasıl daha iyiye gideceğini."

Bunları söyledi. Akhalar ve Troyalılar da memnun
oldular. Çünkü felaket dolu savaşın duracağını
umuyorlardı. Atları hizalayıp atladılar yere ve silahlarını
çıkarıp ikisine de yakın olan bir yere bıraktılar. Zaten
az bir mesafe ayırıyordu onları. Sonra Hektor hemen
koyunları getirmeleri ve Priamos'u çağırmaları için
kente iki haberci yolladı.
Agamemnon gönderdi koca karınlı gemilere Talthybios'u,
ve ona bir tane koç getirmesini buyurdu.
O da hemen buyruğuna uydu tanrısal Agamemnon'un.

O zaman ak kollu Helene'ye, haberci olarak, Antenor'un
oğlu kral Helikaon'un karısı ve kocasının kız kardeşi,
Priamos'un kızlarının en güzel olanı olan Laodike'nin
kılığında İris geldi.
Onu büyük bir kumaş dokurken buldu;
iki yüzlü bir dokumanın üzerinde, tunç zırhlı Akhaların ve
atlarını terbiye eden Troyalıların, Ares'in güçlü şiddetinin
başının altından çıkan ve onun uğruna yapılan, pek çok
çatışmasını canlandırıyordu. Ayağı tez İris onun yanında
durup dedi ki:

"Gel kıymetli gelinim, gel de tunç zırhlı
Akhalar ile at yetiştiren
Troyalıların yaptıklarını görüp hayretler içinde kal.
Önce ovada vuruşmak için saldıranlar, şimdi kalkanlarına
dayanmış sessizce oturuyorlar. Çünkü durdu artık savaş ve
uzun mızrakları yere çakıldılar.
Paris ile savaş sever Menelaos,
uzun mızraklarıyla senin için düello yapacaklar.
Kim kazanırsa sen onun kıymetli karısı olacaksın."

Tanrıça, bu sözleriyle onun kalbine,
ilk kocası, vatanı ve akrabaları için
tatlı bir keder attı. Parlak örtülere sarınıp, sıcak gözyaşları
dökerek odasından çıktı. Yalnız değildi; onu iki hizmetçisi,
Pittheus'un kızı Aithie ile koca gözlü Klymene izliyordu.
Çabucak vardılar Batı Kapıları'na.

Priamos'un çevresinde, Ponthroos, Thymoites, Lampros,
Klytos, Ares'in filizi Hiketaon oturuyordu. Oukalegon,
Antenor ve aklıbaşında iki yaşlı da Batı Kapıları'nın orada,
savaştan uzakta oturuyorlardı.
Artık yaşlanmışlardı, ancak yine de iyi hatiplerdi;
ormanın içinde, bir ağacın üzerinde çevrelerine
zambaklar gibi tatlı seslerini yayan ağustos
böceklerine benzerlerdi. Kulenin üzerinde
oturan Troyalıların komutanları bu hâldeydi. Helene'nin
kendi bulundukları tarafa doğru geldiğini gördüklerinde

biri diğerine alçak sesle şu kanatlı sözleri söylemeye başladı:

"Troyalıların ve güzel dizlikli Akhaların bunca
zamandır böylesi bir kadın için acı ve işkenceler
çekmeleri suç değildir! Ama tüm güzelliğine karşın
gemilerle ülkesine dönsün; buralarda kalıp bize
ve daha sonra çocuklarımıza felaketler getirmesin."

Bunları söylediler. Priamos Helene'ye
seslenerek ona dedi ki:

"Gel yanıma sevgili yavrum. Otur da ilk kocanı, akraba
ve arkadaşlarını gör. Bana göre senin suçun yok; tek
neden Akhalara bol gözyaşlı savaşını getiren tanrılardır.
Ama gel de söyle bana,
kimdir bu gördüğüm akıl almaz adam?
Söyle bana kimdir bu yakışıklı ve büyük Akha?
Gerçekte ondan daha uzun boylular var, ama
gözlerim şimdiye dek böyle azametli bir adam görmedi;
krala benziyor bu adam!"

O zaman bütün kadınlar içinde en güzeli olan
Helene, onu şu sözlerle yanıtladı:

"Sevgili kayınpederim, senden ne kadar çekinirsem,
bir o kadar da sayarım. Evimi, akrabalarımı, çok değerli
kızımı ve sevgili arkadaşlarımı bırakıp, oğlunla birlikte
buralara geldiğimde keşke bulsaydı beni kötü ölüm.
Ama bulmadı ve bunun için eriyip bitiyorum döktüğüm
gözyaşlarından. Sana bu sorduklarını ve öğrenmeyi arzu
ettiklerini söyleyeceğim: Bu gördüğün adam, hem adil
bir kral hem de mızrakçı bir yiğit olan,
Atreus'un oğlu büyük kral Agamemnon'dur.
Bir zamanlar benim gibi köpek gözlü birinin, benim,
kocamın kardeşiydi."

Bunları söyledi. İhtiyar da şaşırıp bağırdı:

"Ey Atreus'un iyi talihli, tanrılar tarafından sevilen pek
bahtiyar oğlu; ne çok Akha delikanlısı gücüne boyun
eğmiş böyle!.. Bir zamanlar bol bağlı Frigya'ya düşmüştü

yolum da orada, at terbiyeciliğinde usta pek çok Frigyalı adam görmüştüm. Onlar o zamanlar Sakarya ırmağı kıyısına barakalarını kurmuş
olan Otreos'un ve tanrıya denk Mygdon'un ordusuydular. Yiğitlere denk Amazonların geldiği gün, ben de onların müttefiki olduğum için, onlarla bir araya geldiydim. Yine de onlar, canlı gözlü Akhalar kadar çok sayıda değillerdi."

Daha sonra ihtiyar, Odysseus'u gördüğünde sorusunu tekrar ederek dedi ki:

"Gel söyle bana canım evladım; şuradaki adam kimdir? Atreus'un oğlu Agamemnon'dan boy bakımından daha kısadır; ancak bana öyle geliyor ki omuzları ve göğsü daha geniştir ondan. Silahlarını besleyici toprağa bırakmış, kendisi de bir koç gibi dört dönüyor yiğitlerin safları arasında -ben onu bembeyaz koyunlardan oluşan büyük bir sürünün arasından geçen bol yünlü bir koça benzetiyorum."

O zaman Zeus'un kızı Helene yanıtladı onu:

"O, İthake yöresinde, taşlık adada yetişmiş olan ve her tür kurnazlıkla akıllı düşünceyi bilen,
Laertes'in oğlu, hünerli Odysseus'tur."

Akıllı Antenor o zaman yanıtladı onu:

"Ey kadın, gerçekten de doğru bu söylediğin!
Çünkü tanrısal Odysseus, bir keresinde buraya savaş düşkünü Menelaos ile birlikte senin için gönderilmiş olarak gelmişti. Onları yabancı olarak kabul edip evimde ağırladım; ikisinin de karakterini ve aklı başında düşüncelerini tanıdım. Troyalıların toplantısına gittikleri vakit, ayakta durduklarında Menelaos geniş omuzlarıyla boyca geçiyordu diğerini; ancak her ikisi de
oturduklarında daha saygıdeğer olanı Odysseus'du. Herkesin önünde konuşmaya başladıklarında, o zamanlar Menelaos az ama öz sözlerle hızlı konuşuyordu.

Her ne kadar daha genç olsa bile
ne geveze bir hatipti o ne de sıradan bir konuşucu.
Ancak hünerli Odysseus ayağa kalktığında, gözleri
yere çivilenmiş olarak hareketsiz duruyordu.
Asasını ne öne ne geriye sallıyor, yalnızca hareketsiz
elinde tutuyordu onu; toy bir delikanlıya hatta aptal
ya da deli birine benziyordu.
Ancak gür sesi ve sözleri, tipi şeklinde
yağan kar taneleri gibi göğsünden çıktığında, hiçbir
fani Odysseus'la laf yarıştıramazdı. Artık ona
başta olduğu gibi küçümseyerek bakmıyorduk."

Üçüncü kez, Aias'ı gördüğünde yeniden sordu ona ihtiyar:

"Kim ola ki şu aşağıda gördüğüm, geniş omuzlarıyla
tüm diğer Akhaların boyunu aşan yakışıklı ve
uzun boylu Akha?"

Uzun örtü giymiş, tüm kadınlardan daha güzel
Helene yanıtladı onu:

"Akhaların siperi, muhteşem Aias'tır o. Öte
yanda da İdomeneus, Giritlilerin arasında, bir tanrı
gibi ayakta durur; etrafında da Giritlilerin tüm
komutanları toplanmış. Girit'ten geldiği zamanlar, savaş
düşkünü Menelaos onu çok kez sarayımızda misafir etti.
Şimdi hepsini tek tek tanıdığım tüm kızgın gözlü Akhaları
görüyorum. Hepsinin isimlerini söyleyebilirim.
Ancak iki önderi görmüyorum aralarında:
Bir anadan doğduğumuz kardeşlerim, at sürücüsü
Kastor'u ve iyi boksör Polydeukes'i. Ya sevgili
Lakedaimon'dan gelmediler ya da seyyah gemilerle
buraya gelip, benim rezaletimden ve
terbiyesizliğimden ötürü utanç içinde olduklarından
şimdi savaşa karışmıyorlar."

Bunları söylüyordu. Ama hayat veren toprak,
Lakedaimon'da, tatlı vatanlarında artık kucağına
almıştı onları.

Haberciler kentten antları için gerekli kurbanları,
iki koyunu, sonra kalbe ferahlık veren şarabı
ve bir keçi tulumu içinde, toprağın ürünlerini getirdiler.
Haberci İdaios da görkemli bir şarap testisi ile altın
maşrapalar getirdi. İhtiyara yaklaşarak onu şu sözlerle
kışkırttı:

"Kalk ayağa Laomedon'un oğlu!
At yetiştiren Troyalılar ile tunç zırhlı Akhaların en hasları
ovaya inip sadakat ve dostluk yemini etmeniz için seni
çağırıyor. Paris ile savaş düşkünü Menelaos, kadın için
uzun mızraklarıyla düello yapacaklar.
Kazanan alacak kadınla serveti; diğerleri de
uzlaştıktan sonra sadakat ve dostluk yemini edecek, sahibi
biz olacağız bereketli Troya'nın; onlar da at besleyen
Argos'a, güzel kadınlı Akha toprakların dönecekler."

Bunları söyledi. İhtiyar da korktu. Hemen yoldaşlarına
atları koşmalarını buyurdu; onlar da itaat ettiler ona.
O zaman Priamos binip çekti dizginleri geriye.
Görkemli savaş arabasında, onun yanına Antenor bindi.
İkisi birden hızlı atları Batı Kapısından ovaya doğru
sürdüler. Troyalıların ve Akhaların yanına vardıklarında,
savaş arabalarından
besleyici toprağın üzerine inip iki ordunun ortasında
durdular. O zaman Kral Agamemnon, hünerli Odysseus
gibi hemen ayağa kalktı. Asil haberciler yemin töreni için
kurbanları getirdiler; şarabı şarap
testisi içinde incelterek, kralların ellerine su döktüler.
Agamemnon da her zaman büyük kılıcının kınının
yanında asılı duran bıçağını çekerek koyunların
başlarından yünler kesti; haberciler de onları Troyalıların
ve Akhaların komutanlarına paylaştırdılar. Atreusoğlu
onlar için ellerini kaldırarak
yüksek sesle dua etmeye başladı:

"Ey İda Dağı'nın tepesinden hükmeden, pek şanlı, en
büyük tanrı Zeus Baba ve sen her şeyi gören ve her şeyi

duyan Helios ve ırmaklar ve yer ve siz Hades'teki
yeminlerini bozmuş ölüleri cezalandıran tanrılar,
şahidi ve bekçisi olun sadakat yeminlerimizin:
Eğer Paris, Menelaos'u öldürürse
alsın Helene'yi ve tüm serveti; biz de seyyah
gemilerimizle memleketimize geri dönelim.
Ancak, eğer sarışın Menelaos Paris'i öldürürse
Troyalılar geri versinler Helene ile tüm serveti
ve Argoslulara onlara yakışan öyle bir tazminat
ödesinler ki, örnek olsun gelecek olan tüm nesillere.
Ama eğer, Priamos ve Priamos'un oğulları, Paris'in
ölümünden sonra tazminatı vermeye yanaşmazlarsa,
o zaman ben buralarda kalıp
ödeme için savaşın sonunu bulana dek dövüşeceğim."

Böyle söyleyip acımasız bıçakla koyunların boğazını
kesti; sonra nefessiz debelenirlerken onları yere doğru
bıraktı. Bıçak canlarını almıştı onların. Daha sonra,
şarap testisinden maşrapalarıyla şarabı alıp onu yerlere
dökerek ölümsüz tanrılara yalvardılar. Akhaların ve
Troyalıların her biri şu sözleri söylüyorlardı:

"Ey, pek şanlı, en büyük Zeus ve siz diğer ölümsüz
Tanrılar! İçimizden hangisi önce çiğnerse yemini, hem
kendi hem de çocuklarının beyni
bu şarap gibi yere aksın.
Ve başkaları çıkarsın onların karılarının tadını."

Bunları söylediler. Ancak Kronosoğlu kabul etmeyecekti
henüz dualarını. O zaman Dardanosoğlu Priamos
konuşup onlara şu sözleri söyledi:

"Dinleyin beni Troyalılar ve güzel dizlikli Akhalar.
Ben rüzgârlı İlyon'a döneceğim;
çünkü çocuğumun savaş düşkünü Menelaos'la
dövüştüğünü gözlerimle görmeye kalbim dayanmaz.
Zeus da, diğer ölümsüz tanrılar da ölmenin kimin
alnında yazılı olduğunu biliyor elbet."

Tanrıya denk ihtiyar, bunları söyleyip bindi savaş
arabasına; sonra çekti dizginleri geri. Yanına, görkemli
savaş arabasına Antenor da atladı; ikisi birden döndüler
gerisin geri İlyon'a. O zaman Priamos'un oğlu Hektor ile
Odysseus önce mesafeyi ölçtüler. Daha sonra kura çekip,
ilk kimin tunç burunlu mızrağını atacağını görmek için
kuraları bakır miğferin içinde karıştırdılar.
Bütün askerler ellerini tanrılara doğru kaldırıp dua etmeye
başladılar. Akhaların ve Troyalıların her biri şu sözleri
söylüyordu:

"Ey, İda Dağı'nın tepesinden hükmeden, pek şanlı,
en büyük tanrı Zeus Baba!
Her kim iki halkı bulan bunca felaketin sebebiyse,
bırak ölsün ve insin Hades'e. Biz de barışıp sadakat ve
dostluk yemini edelim."

Bunları söylediler. Tepeli miğferli büyük Hektor,
arkasına doğru bakarak, karıştırdı kuraları[2].
Birden Paris'in kurası fırladı içeriden.
O zaman, diğerleri hızlı atlarının ve
çeşit çeşit silahlarının bulunduğu yere oturdular.
Güzel saçlı Helene'nin kocası, tanrısal Paris,
omuzlarına güzel silahlarını astı.
Önce, bacaklarına gümüş tokalı güzel dizliklerini doladı
ve göğsünün üzerine kardeşi Lykaon'un zırhını yerleştirdi;
sonra da omuzlarının etrafına gümüş kakmalı bakır kılıcını
astı, daha sonra da büyük ve dayanıklı kalkanını aldı.
Levent kafasının üzerine at tüyünden yapılmış iyi
miğferini giydi. Tepenin üzerinde korkutucu bir
görüntü sergileyerek kımıldanıyordu. Savaş
düşkünü Menelaos da aynı şekilde kuşandı silahlarını.

Her biri kendi ordusunun önünde silahlandıktan sonra
gelip, birbirlerine korku salan bakışlar atarak
Troyalılarla Akhaların arasında durdular.
Ölçülmüş alanın yanında,

[2] Mumla işaretlenmiş olan taşlar, antik vazo parçaları ve tahta parçaları kuraları oluşturuyordu.

birbirlerine karşı düşmanlıkla dolu kalpleriyle mızraklarını
sallayarak duruyorlardı. O zaman, Paris uzun gölgeli
mızrağını fırlatıp Atreusoğlu'nun yuvarlak kalkanı
üzerinde iz bıraktı. Ancak delinmedi tunç; yalnız,
mızrağın ucu sağlam kalkanın üzerinde eğildi.
İkinci olarak, Atreusoğlu Menelaos,
Zeus Baba'ya yalvararak saldırdı mızrağıyla:

"Ey Zeus, izin ver, elime geçirip bana ilk zararı veren
tanrısal Paris'ten öcümü alayım. Bundan sonra gelecek
olanlar korkudan titreyerek kendisini ağırlayıp ikramda
bulunan birine zarar vermeye cesaret edemesinler diye,
ellerimle öldüreyim onu."

Söyledi ve uzun gölgeli kılıcını savurarak fırlatınca,
Priamos'un oğlunun yuvarlak kalkanında iz bıraktı.
Ağır mızrak, parlak miğferi deldi ve iyi işlenmiş zırha
saplanarak içindeki gömleği bir uçtan diğer uca yırttı.
Ancak o, eğilip kurtuldu kara talihten.
O zaman Atreusoğlu gümüş kakmalı kılıcını çekerek
kaldırdı ve var gücüyle miğferin üzerine vurdu.
Ama kılıç üç dört parçaya ayrılıp kaçtı elinden.
Atreusoğlu da engin gökyüzüne acıyla bakarak
inliyordu. Sonra şu sözleri söyledi:

"Ey Zeus baba, tanrıların hiçbiri senin kadar tehlikeli
değil. Sözde Paris'i yaptığı haksızlık için cezalandıracaktım.
Ama kılıcım ellerimin içinde paramparça oldu ve daha onu
saplayamadan yok yere fırladı mızrak avuçlarımdan."

Bunları söyledi ve fırlayıp yakaladı miğferini
gür kıllarından. Onu çevirdikten sonra,
güzel dizlikli Akhaların olduğu tarafa sürükledi.
Çenesinin altında miğferi tutan kayış gerildi,
narin boynunu sıktı. Eğer Zeus'un kızı
Afrodite onu keskin gözleriyle görüp de
zor kesilen sığır derisinden yapılma kayışı kesmeseydi,
onu sürükleyecek ve hayal bile edilemeyecek
bir ün kazanacaktı. Boş miğfer kaldı kuvvetli ellerinde.

Kahraman, onu çevirdikten sonra,
güzel dizlikli Akhalara doğru attı; inançlı yoldaşları onu
oradan aldı. Daha sonra, onu tunç mızrağıyla öldürmek
için, kudurmuş gibi tekrar saldırdı üzerine. Ancak
Afrodite, Tanrıça olduğu için kolayca yakaladı onu.
Üzerini yoğun bir karanlıkla örtüp,
oradan aldı ve mis kokulu yatak odasına bıraktı.
Daha sonra kendisi de Helene'yi çağırmaya gitti. Onu
kulenin tepesinde, dört bir yanı Troya kadınlarıyla
çevrelenmiş halde buldu. Onu tül gibi duvağından çekip
konuştu. Ama önce, güzel
saçlarına takması için ona yün eğirmiş olan ve Helene'nin,
bir zamanlar, Lakedaimon'da otururken herkesten çok
sevdiği yaşlı bir kadının biçimini aldı.
Tanrıça Afrodite ona benzeyerek dedi ki:

"Gel, Paris eve çağırıyor seni.
Odasında, özenle işlenmiş ayakları olan yatağına uzanmış;
her taraf elbiselerinin güzelliğinden pırıl pırıl parlıyor.
İnanamazsın dövüşten geldiğine; dansa gitmek için hazır ya
da burada azıcık soluklanıp az sonra dans edecek sanırsın."

Bunları söyledi ve hoplattı göğsünün içinde yüreğini.
Ancak o, Tanrıça'nın muhteşem güzellikteki boynunu,
dolgun göğüslerini ve parlak gözlerini gördüğünde ürküp
ona şu sözleri söylemek için açtı ağzını:

"Ey kurnazların kurnazı,
beni sürekli kandırmak çok mu hoşuna gidiyor?
Yoksa beni uzaklara, Frigya'nın ya da
Melonia'nın mesut bir şehrine mi götürmek istersin?
Orada, aşağılarda çok sevdiğin biri mi var?
Menelaos alt etti Tanrı Paris'i ve
talihsiz beni, yine evine almak istiyor.
Bunun için; beni bulup övgüler almak için geldin değil mi?
Git haydi ve otur yanına. İnkâr et tanrıları ve ayakların bir
daha seni getirmesin Olympos'a; hep ağla ve alıp seni karısı
ya da kölesi yapana kadar bakıp besle onu. Ben oraya,

onun yanına uzanmaya asla gitmiyorum;
benim için utanç olur bu.
Bütün Troyalı kadınlar yermeye başlarlar beni.
Yeter artık kalbimi parçalayan acılar."

O zaman Tanrıça Afrodite sinirlenip dedi ki ona:

"Üstüme varma ey talihsiz kadın.
Beni, öfkemden seni terketmeye,
sana bunca sevgim varken senden onca nefret etmeye,
iki halk arasına, Troya ve Akha halkları arasına
düşmanlık tohumları ekmeye ve seni
kötü ölümün ellerine teslim etmeye mecbur etme!"

Bunları söyledi ona. Helene de korkup parlak
beyaz duvağına sarınarak, hiçbir Troya kadını
gittiğini anlayamadan, gizlice Tanrıça'nın peşinden gitti.

Paris'in güzel taraçasına ulaştıklarında, hizmetçiler
yeniden koyuldular işlerine[3]; tüm kadınların
en güzeli olan o da yüksek çatılı odanın yolunu tuttu.
Orada güleryüzlü Afrodite onun için bir tabure getirip
Paris'in tam karşısına bıraktı.
Kalkan taşıyan Zeus'un kızı Helene,
gözleri aşağıda oturdu ve kocasını şu sözlerle
azarlamaya başladı:

"Döndün mü savaştan? Keşke yok olaydın orada,
can vereydin ilk kocamın ellerinde.
Bir zamanlar bilek kuvvetinle ve mızrağınla,
savaş düşkünü Menelaos'tan daha üstün olduğunu
söyleyerek övünüp dururdun. Defol şimdi!
Çağır Menelaos'u onunla göğüs göğüse düello yapmak için!
İyiliğin için bir de öğüt vereyim sana:
Sarışın Menelaos'un etrafında, onunla savaşmak için
böyle düşüncesizce dönüp durmayı kes artık
ki mızrağıyla ölü olarak sermesin seni yere."

Paris, onu şu sözlerle yanıtlayarak dedi ki ona:

[3] Yani bıraktılar aylaklığı.

"Ey kadın, yüreğimi acı sözlerinle dağlamayı bırak.
Eğer şimdi Menelaos Athene'nin yardımıyla yendiyse de
beni, bir dahaki sefere ben kazanacağım.
Çünkü tanrılar bizden yana.
Gel, şimdi yan yana uzanıp tadını çıkaralım aşkın.
Şimdiye kadar yüreğimin içinde
hiç böylesi bir cinsel arzu hissetmedim. Seni güzel
Lakedaimon'da kolundan tutarak seyyah gemilere koyup
kayalık adada yanına uzandığımda bile, şu anda sana
hissettiğim kadar bir sevgi ve beni zapt eden tatlı arzu
hissetmemiştim."

Bunları söyledi. Önce o gitti yatağa ve karısı da izledi onu.

İkisi güzel işlemeli yatağa uzandılar. Atreus'un oğlu,
kalabalığın içinde vahşi bir hayvan gibi,
acaba tanrı biçimli Paris'i görebilir miyim diye
dönüp duruyordu. Ama Troyalıların ve şanlı
müttefiklerinin hiçbiri, Paris'i savaş düşkünü
Menelaos'a gösteremezdi. Sevdiklerinden değildi onu
gizlemeleri; çünkü herkes, tıpkı kara ölümden nefret
ettikleri gibi nefret ediyordu ondan.

O zaman Kral Agamemnon onlara dedi ki:

"Dinleyin beni, Troyalılar, Dardanoslular ve müttefikleri:
Görünen o ki, zafer savaş düşkünü Menelaos'a ait. Öyleyse
Argoslu Helene'yi tüm servetle birlikte verin bize ve
gelecek nesillere de örnek olarak kalsın diye,
gerekli tazminatı ödeyin."

Bunları söyledi Atreus'un oğlu ve diğer Akhalar
onayladılar onun sözlerini.

RAPSODİ 4

[Yeminlerin Bozulması - Agamemnon'un Orduları Teftişi]

Tanrılar, altın döşeli taraçada Zeus'un etrafında,
toplanmışlardı. Saygıdeğer Hebe, aralarında çok lezzetli
içkiyle ikram yapıyordu. Onlar da Troyalıların kentine
bakarak, altın maşrapalarla sağlıklarına içiyorlardı.

Kronos'un oğlu, Hera'yı şu alaycı sözlerle kışkırtmaya başladı:

"Menelaos'u koruyan, Tanrılardan ikisidir:
Argoslu Hera ile yiğitleri koruyan Athene.
Ancak bunlar bir kenarda otururlar; ona uzaktan
bakmak hoşlarına gider. Fakat,
güler yüzlü Afrodite her zaman diğerinin yanındadır
ve onu ölümden korur. Hatta şimdi, öleceğini
sandığı anda kurtardı onu. Zafer, savaş düşkünü
Menelaos'a ait elbet. Gelin şimdi biz bu işlerin
nasıl sonlanacağını düşünelim: Kötü savaşı ve
vahşi çatışmayı yeniden ayaklandıralım mı,
yoksa iki tarafı barıştıralım mı?
Eğer bu ikincisi hoşunuza giderse, zarar
görmeden kalsın Priamos'un kenti ve
Menelaos Helene'yi yanına alıp götürsün Argos'a."

Bunları söyledi. Athene ve Helene hoşnutsuzca bir şeyler
fısıldaştılar. Yan yana oturmuş, Troyalılar için yıkımlar
düşünüyorlardı.
Athene her ne kadar Zeus babaya karşı vahşi bir
öfkeye tutulduysa da tek kelime etmiyordu.
Ancak Hera'nın öfkesi göğsünden dolup
taşıyordu ve şu sözleri söyledi:

"Nedir bu söylediklerin Kronos'un korkunç oğlu?
Priamos'a ve çocuklarına felaketler getirecek olan orduyu
toplamak için onca ter dökmüşken, atlarım yollarda telef
olmuşken, emeklerimi boşa çıkarmayı nasıl istersin?

Ne istiyorsan yap. Ancak biz diğer tanrılar,
seninle aynı fikirde değiliz."

Bulut devşiren Zeus, kızgınlıkla onlara dedi ki:

"Ey zavallı, İlyon'un iyi inşa edilmiş kentini mahvetmeyi
böylesine arzu etmen için Priamos ve oğulları ne kötülük
etti sana? Eğer kapıları ve surları geçmeyi becerebilseydin,
öfkeni doyurabilmek için Priamos'u, oğullarını ve diğer
Troyalıları diri diri yerdin!..
Nasıl istersen öyle yap.
Yalnız dikkat et, bu nifak sonra ikimiz arasında ağız
dalaşlarına neden olmasın. Sana başka bir şey daha
söyleyeceğim. İyice sok şunu kafana: Bir gün ben de
öfkemden, senin tarafından sevilen
insanların oturduğu herhangi bir kenti mahvetmek
istersem, öfkemi engellemeye kalkma. Yalnızca,
tıpkı benim şimdi seni, yüreğim istemese de istediğini
yapman için bıraktığım gibi bırak beni. Güneşin ve
yıldızlar içindeki gökyüzünün altında bulunan,
fani insanların oturduğu kentler içinde, yüreğim
en çok kutsal Troya'yı, Priamos'u ve halkını severdi.
Sunağım, hiçbir zaman ortak ziyafetten, yere serpilen
şaraptan, kurbanlardan yükselen et kokusundan, yani bize
ait olan şereflerden mahrum olmamıştı."

Daha sonra yanıt verdi ona büyük gözlü ve saygıdeğer Hera:

"Ben diğerleri arasında en çok üç kenti seviyorum:
Argos, Sparta ve geniş yollu Mykene. İstersen,
gün olur da yüreğin nefret duyarsa, mahvet bunları.
Artık korumuyorum bunları; umurumda da olmaz.
Çünkü, eğer seninle laf dalaşına girsem ve
oraları mahvetmen için seni bırakmak istemesem bile,
sen benden bunca güçlüyken, sana sataşarak
hiçbir şey elde edemem. Ancak şimdi, benim emeklerimi
sonuçsuz bırakmamalısın. Çünkü ben de
Tanrıçayım ve seninle aynı soydan geliyorum. Kurnaz
Kronos'tan doğdum, onun ilk doğan çocuğu olduğum

ve tüm ölümsüzlere hükmeden senin karın olduğum için
herkesten daha saygıdeğerim. Gel şimdi, tüm bunlar için
birbirimize taviz verelim; ben sana taviz vereyim ve
sen de bana; diğer tanrılar da hemfikir olacaktır bizimle.
Haydi gönder hemen Athene'yi;
Troyalıların ve Akhaların çatışma alanına giderek
önce Troyalıların yeminlerini çiğneyip
zaferleri için kibirlenip duran Akhalarla savaşmaya
başlamalarını sağlamaya çalışsın."

Bunları söyledi; insanların ve tanrıların babası da
dinledi onu. Hemen Athene'ye şu kanatlı sözleri söyledi:

"Hemen aşağıya savaş alanına, Troyalılara ve
Akhalara giderek önce Troyalıların yeminlerini
çiğneyerek, zaferleri ile kibirlenip duran Akhalarla
savaşmaya başlamalarını sağlamaya çalış."

Bunları söyledi ve zaten çok zamandır bunun olmasını
arzu eden Athene'yi harekete geçirdi. Olympos'un
zirvelerinden fırlayarak gitti. Tıpkı Kronos'un oğlunun,
denizcilere ve erlerin uçsuz bucaksız ordugâhlarına
mucizevi belirti olarak fırlattığı,
kıvılcımları parlayarak giden o parlak akan yıldız gibi
aktı yeryüzüne Pallas Athene de ve düştü ortalarına.
At terbiye eden Troyalılar ve güzel dizlikli
Akhalar donup kaldılar.
Birbirlerine şunları söylüyorlardı:

"Ya kötü savaş ve vahşi çatışma yeniden başlayacak ya da
insanların savaşını istediği gibi yöneten Zeus iki
halk arasına sevgi ve barış getiriyor."

Akhaların ve Troyalıların her biri böyle söylüyordu.
O, Anthenor'un oğlu, yiğit savaşçı Laodokos'a
benzeyip Troyalıların kalabalığının içine sokuldu.
Bir yerlerde tanrıya denk Pandaros'u bulur muyum diye
aranıp duruyordu. Lykaon'un kusursuz ve yiğit oğlunu,
Aisepos akıntıları arasından peşlerinden gelmiş olan

sağlam kalkan taşıyan falanjların arasında dururken buldu.
Yaklaşıp, ona şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ey Lykaon'un aklı başında oğlu, sana söyleyeceklerimi
dinleyecek misin? Menelaos'a hızlı bir ok atıp, böylece
itibar kazanarak, tüm Troyalıların ve hepsinden çok da
Kral Paris'in sana minnet borcu duymasını sağlamaya
cesaretin olacak mı? Atreus'un oğlu, savaş düşkünü
Menelaos'u, senin okunun ucunda hazin hazin yanan
ateşin üzerinde ölü halde uzanmış olarak gördüğü zaman,
ondan, her şeyden önce zengin hediyeler alacaksın.
Haydi gel nişan al yayınla şanlı Menelaos'a
ve adak yap okçu Apollon'a; ülkene, Zeleie'nin kutsal
kentine geri döndüğün zaman kesmek için ona, yeni doğan
koyunlardan oluşan bir görkemli yüzlük kurban ada."

Bunları söyledi Athene ve aklını çeldi o budalanın.
O da hemen aldı dağ keçisi boynuzundan yapılma yayını.
Bir zamanlar, kendisi tuzağa düşürmüştü hayvanı.
Onu, bir kayanın arkasında gördüğü sırada göğsünün
biraz aşağısından vurmuştu. O zaman dağ keçisi sırt
üstü düşmüştü kayanın üzerine. Başının üzerindeki
boynuzları on altı tane on santim uzunluğundaydı.
Bunları işinin erbabı bir usta işledi; birleştirdi ve
güzelce parlattı; sonra ucuna da altın bir halka taktı.
İşte bu yayı gerdi, sıkıca yere dayayıp. Bu arada, yiğit
yoldaşları olur da Atreus'un oğlu Menelaos yaralanmadan
Akhaların yiğit oğulları hücuma geçerlerse diye, korkarak
önde durup ona kalkanlarını tutuyorlardı. Daha sonra,
Pandaros, okluğunu açıp daha önce atmamış olduğu,
kanatlı ve kara acıların kaynağı olan bir ok
çıkardı. Hemen hünerle dayadı yayın kirişine acı
oku ve okçu Apollon'a, vatanı kutsal
Zeleia'ya dönüşünden sonra kurban etmek için
yeni doğan koyunlardan oluşan görkemli bir yüzlük
kurban adadı. Onu kirişle ve okların kanatlarıyla birlikte
çekip, göğsüne getirdi kirişi. Daha sonra yayın metal
burnundan gerince, koca yuvarlak yayın sesi çınladı.

Kiriş sertçe gümbürderken okun ucu da
kalabalığın içine düşmek istercesine fırladı.

Ey Menelaos, çok mutlu ölümsüz tanrılar ve
hepsinden de önce Zeus'un kızı, yağmacı Athene
unutmadı seni. Önüne geçerek seni acı oktan kurtardı.
Onu senin bedeninden, tıpkı bir annenin bir sineği,
tatlı tatlı uyuyan çocuğunun üzerinden kovduğu gibi
kovdu. Ve yine O, oku zırhın kavuşarak katlandığı ve
kemerin altın tokalarının birleştiği yere yöneltti. Acı ok
iyice sıkılmış kemerin üzerine düşüp deldi onu.
Sonra, iyi işlenmiş zırhı ve çok işine yarayan, bedenini
kargılardan korumak için sarındığı enli kuşağı[1] geçti.
Okun ucu kuşağı da geçince, biraz yırttı derisini
ve hemen yaradan akmaya başladı kara kan.
Tıpkı bir Maionalı ya da Karyalı[2] kadının, atlara
dizgin yapmak için lal rengine boyadığı, saklı kalan bir
hazineymişçesine odanın içinde korunan, pek çok
atlının atına giydirmek istediği, ama yalnızca bir kralın
atının süsü, güzelliği ve atlının gururu olan fildişi gibi,
ey görkemli Menelaos, senin butların,
baldırların ve ayak bileklerin de böyle boyandı kanla.

Erlerin kralı Agamemnon, yaradan akan
kara kanı görünce korktu. Savaş düşkünü Menelaos'un
kendisi de korktu. Ancak okun damarını ve
kanatlarının dışarıda olduğunu gördüğünde,
yüreği göğsünün içinde tekrar yerine geldi. O zaman
Agamemnon, ağır ağır inleyip Menelaos'u elinden tutarak,
etrafında ağıtlar yakan yoldaşlarının arasında dedi ki:

"Ey sevgili kardeşim senin ölümün için mi,
antlaşmalar yapıp sadakat ve dostluk yeminleri vererek,
Troyalılarla savaşasın diye Akhaların önüne tek başına
koydum seni? Bu arada Troyalılar şimdi seni vurarak
sadakat ve dostluk yeminlerini çiğnediler. Ancak ne
yeminler ne koyunların kanları ne yere serpilen

[1] Zırhı destekleyen ve maden bir levhadan oluşan, dışta duran enli kemer.
[2] Lidya ve Karya'da yaşayan.

halis şaraplar ne de inandığımız değerler uğruna sağ
elimizle verdiğimiz vaatler boşuna değildir. Çünkü
Olympos'lu Zeus şu anda bunların cezasını vermese bile,
daha sonra mutlaka verecektir.
Onlar günahlarının bedelini ağır ödeyecekler.
Ruhum bana açıkça söylüyor ki, bir gün gelecek kutsal
Troya, Priamos ve halkı kaybolacak. Gökyüzünün
içinde oturan Kronos'un oğlu Zeus, bu entrika için
herkesin önünde, öfkeyle sallayacak karanlık kalkanını.
Bütün bunlar olacak! Ancak olur da ölürsen ve böylece
kaderinin sana biçmiş olduğu ömrünü bitirirsen diye
senin için çok üzülüyorum ey Menelaos.
O zaman utançla dönerim ben koruluk Argos'a.
Çünkü Akhalar o zaman vatanlarını hatırlayacaklar ve
Helene'yi övünç vesilesi olarak Priamos'a ve
Troyalılara bırakacaklardır. Sen burada, Troya
topraklarında hiçbir kazanç elde etmemiş olarak
gömülmüş olacaksın; toprak kemiklerini eritecek.
O zaman, kibirli Troyalılardan biri, anlı şanlı
Menelaos'un mezarını ayaklarıyla çiğneyerek diyecek ki:
'Keşke Agamemnon hep şimdi olduğu gibi tatmin etse
öfkesini. Akhaların ordusunu buralara boş yere O getirdi;
sonra da evine ve sevgili ülkesine boş gemilerle,
ardında yiğit Menelaos'u bırakarak
geri döndü' Böyle diyecekler ve ben o zaman yer yarılsın
da beni yutsun isteyeceğim."

Sarışın Menelaos onu yüreklendirerek dedi ki:

"Cesur ol ve Akha halkını korkutma.
Ok derinden yaralamadı beni;
önce yumuşak kemer ve sonra da
zırhın altında tunç ustalarının benim için
büyük emekle yapmış oldukları enli kuşak korudu beni."

O zaman yanıtladı onu Kral Agamemnon ve dedi ki ona:

"Keşke gerçek olsa senin dediklerin sevgili Menelaos.
Yarana şimdi bir hekim bakacak

ve üzerine kara acıları durduracak olan ilaçlar sürecek.

Bunları söyledi ve büyük haberci Thaltybios'a döndü:

"Ey Thaltybios, elinden geldiğince çabuk Troyalılardan
ya da Lykialılardan hünerle yay kuran birinin yaraladığı,
Akhaların hükümdarı Menelaos'a bakması için,
Askpelios'un oğlu, ünlü hekim, kahraman Makhaon'u
çağır buraya. Bu, şereftir onu yaralayan için,
ancak büyük yastır bizim için."

Bunları söyledi. Haberci de onun sözlerine itaat ederek
hemen gidip tunç zırhlı Akha ordusu içinde,
dört bir yanda kahraman Menelaos'u aramaya başladı.
Onu, peşinden kalkıp at besleyen kent Trike'den
buralara gelmiş olan kalkan taşıyan yiğit falanjların
arasında dikilirken gördü. Yanında durup ona şu
kanatlı sözleri söyledi:

"Durma ey Asklepios'un oğlu.
Hemen gel; çünkü kral Agamemnon,
Akhaların hükümdarı savaş düşkünü Menelaos'u
görmen için seni çağırıyor. Troyalılardan ya da
Lykialılardan hünerle yay kuran biri yaraladı onu.
Bu şereftir onu yaralayan için, ancak büyük yastır
bizim için."

Bunları söyledi ve oynattı yüreğini göğsünün içinde.
Hemen harekete geçip, kalabalığın arasından,
Akhaların uçsuz bucaksız ordugâhını geçerek yola çıktılar.
Sarışın Menelaos'un yaralı olduğu yere vardıklarında,
tüm komutanlar onun etrafında toplanmışlardı;
tanrıya denk savaşçı da onların arasındaydı.
Makhaon hemen iyice sıkılmış kemerinden çekti oku;
ok çıktığı sırada sivri kanatları kırıldı.
Yumuşak kemeri ve zırhın altından
tunç ustalarının yapmış oldukları enli kuşağı çözdü.
Tecrübeli hekim, daha sonra, üzerine acı okun
saplanmış olduğu yarayı gördüğünde, kanı emip

üzerine bir zamanlar çok sevdiği için Kherion'un
babasına vermiş olduğu acı dindirici ilaçlar serpti.

Onlar gür sesli Menelaos'la ilgilenirlerken, kalkan
taşıyan Troyalıların taburları saldırıyordu.
Diğerleri de hemen silahlanıp çatışmak istedi.
tanrısal Agamemnon'un uykusunun geldiğini ve
korkudan saklanıp savaşmak istemediğini
göremezsin; onu yalnızca yiğitlere
itibar kazandıran çatışmaya koşarken görebilirsin.
Atını ve tunçla süslü silahını, hizmetçisi Peirasoğlu
Ptolemaios'un oğlu Eurymedon'a bıraktı; hizmetçi onları
arkada soluk soluğa tutuyordu. Ona, derhâl silahlarını
yanına getirmesini buyurdu. Uzuvlarının yorgunluktan
ağırlaştığını görene kadar, orduyu o yönetecek ve
kalabalığın arasında o komut verecekti.
Erlerin taburlarını yaya olarak geçiyor,
hızlı atlarıyla çatışmaya koşan Akhaları gördükçe
yanlarına gidip, onlara, şu sözlerle cesaret veriyordu:

"Argoslular! Kaybetmeyin mağrur yiğitliğinizi.
Çünkü Zeus, yalancılara yardım etmez.
Hele de ilk önce haksızlık edip yeminlerini çiğneyenlere
hiç yardım etmez. Akbabalar yiyecek yumuşak
bedenlerini onların. Biz de kentlerini fethettiğimizde,
sevgili karıları ve çocuklarını gemilerimize alacağız."

Korkutucu savaştan geri çekildiklerini gördüğünde,
onları sert ve kızgın sözlerle azarladı:

"Argoslular, yalnızca oklarla savaşırsınız;
sizi korkaklar, utanmıyor musunuz?
Büyük bir ovanın içinde koşmaktan yorulduklarında
duran ve ruhlarında bir damla güç hissetmeyen
korkak geyik yavruları gibi ne duruyorsunuz böyle?
Siz de aynı onlar gibi korkak korkak duruyor ve
savaşmıyorsunuz. Yoksa Troyalıların güzel pruvalı
gemilerinin çekili durdukları yere, köpük beyazı denizin
sahiline geldiğinde, Kronos'un oğlunun elini üzerinize

uzatıp sizi kurtarıp kurtarmayacağını görmeyi mi
bekliyorsunuz?"

Bu şekilde, buyruklarla boydan boya
geçti savaşçıların taburlarını.
Kalabalığı geçtikten sonra Giritlilerin önlerine ulaştı.
Onlar, kumandan İdomeneus'un etrafında
silahlanıyorlardı. İdomeneus en ön safta savaşanların
aralarındaydı; bir yaban domuzuyla eş güçteydi. Bu arada
sürücü Merinoes, son falanjları harekete geçiriyordu. Kral
Agamemnon onları gördüğüne memnun oldu
ve İdomeneus'a şu tatlı sözleri söyledi:

"Ey İdomeneus, hızlı atları olan Danaolar içinde,
savaşta da, başka işlerde de hatta en üstün Argosluların
ateşli ve hükümdarlara layık şarabı, şarap testisinin içinde
karıştırdıkları ziyafetlerde bile en çok seni sayarım.
Çünkü diğer Akhalar şarabı, olması gerektiği kadar
içerlerken, senin maşrapan, gönlünün çektiği kadar
içesin diye tıpkı benimki gibi daima doludur.
Kalk şimdi ve savaşa gidip şimdiye kadar nasıl
övünüyorsan öyle göster kendini."

Giritlilerin komutanı İdomeneus yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, başta söz verdiğim gibi, senin
inançlı yoldaşın olacağım. Haydi şimdi gidip Troyalılar
yeminlerini çiğnemişken, hemen çatışmaya başlamak
için gür saçlı diğer Akhaları harekete geçirmeye çalışalım.
Kuralları önce onlar ihlal ettikleri için
ölüm ve felaketler bekliyor onları."

Bunları söyledi Atreusoğlu. Kalbinde sevinçle,
savaşçıların taburlarının içinden geçerek iki
Atreusoğluna doğru gitti. O ikisi silahlanırlarken,
onları yayalardan oluşan bir bulut izliyordu.
Nasıl bir çoban, nöbet yerinden Batı Rüzgârı'nın
esintisiyle gelen ve uzaktan vahşi bir kasırga getirirken,
katrandan daha da kara görünen bir bulutun

denizden geçtiğini gördüğünde, korkarak
davarlarını mağaranın içine sokmaya mecbur kalırsa,
iki Aiasoğlu'nun etrafında yiğit gençlerden oluşan,
kalkanları ve mızrakları nedeniyle kara dalgalar gibi
görünen kalabalık falanjlar da öyle gidiyorlardı savaşa.
Kral Agamemnon onları gördüğüne çok sevinerek şu
kanatlı sözleri söyledi:

"Tunç zırhlı Akhaların hükümdarları Aiasoğulları,
siz kendi başınıza bir orduyu yiğitçe çatışmak için
harekete geçiriyorken, ikinize de buyruklar vermem
yakışık almaz. Keşke ey Zeus, Athene ve Apollon,
hepsinin göğsünün içinde sizinki gibi bir yürek olsaydı!
O zaman Priamos'un kenti, çabucak fethedilip yıkılmış
olarak ellerimize düşerdi."

Bunları söyledi ve onları orada bırakıp diğerlerine doğru
gitti. Orada, yoldaşlarını safta toplayıp, büyük
Pelagon, Alastor, Khromios, Kral Haimon ve halkların
hükümdarı Bias'ın çevresinde savaşmalarını buyuran
Pylos'un tatlı hatibi Nestor'a rastladı. Öncelikle
arabalarıyla birlikte at sürücülerini safa dizmişti; onların
arkasına da savaşta sur görevi görmeleri için çok sayıda iyi
yaya koymuştu; korkakları da isteseler de istemeseler de
mecburen savaşsınlar diye ortaya koydu.
Atlılara konuşup onlara, atlarına hâkim olup
çatışma zamanı sıralarından düzensiz olarak çıkmalarına
izin vermemelerini söyledi:

"Hiç kimse yiğitliğine ya da binicilikteki ustalığına
güvenerek Troyalılara karşı diğerlerinin önüne geçip tek
başına savaşmaya kalkmasın; geri de çekilmeyin sakın;
çünkü bu şekilde daha güçsüz olursunuz.
Her kim savaş arabasıyla bir diğerine yaklaşıp onu savaş
arabasından atlamadan mızrağıyla vurursa, en iyisidir bu.
Eskilerimiz kentleri ve surları bu şekilde fethediyorlardı.
Onlar da böyle düşüncelere ve göğüslerinin içinde böyle
bir kalbe sahiptiler."

Çok zaman öncesinden savaş tecrübesi olan ihtiyar,
onları bu sözlerle harekete geçiriyordu.
Kral Agamemnon onu gördüğüne çok memnun
olarak şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ey ihtiyar! Keşke dizlerin de göğsünün içindeki
kalbin gibi izleyebilseydi seni; keşke böylece bütün
olsaydı yiğitliğin. Ancak hepimiz için
kaçınılmaz olan ihtiyarlık ele geçirmiş seni.
Keşke senin yerine başka biri ihtiyar olsa da
sen de delikanlıların arasında olabilsen."

Yanıtladı onu ihtiyar atlı savaşçı Nestor ve dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, ben de isterdim tanrısal
Eurythalion'u[3] öldürdüğüm zamanki gibi olmayı.
Ancak tanrılar her şeyi birden vermez fanilere.
O zamanlar genç olsam da şimdi ihtiyarlık ağırlaştırıyor
beni. Ama yine de bu halimle, atlıların arasında kalıp
öğütlerim ve sözlerimle yönlendireceğim onları
(budur çünkü ihtiyarların ayrıcalığı.)
Güçlerine güvenen ve benim kadar yaşı olmayan
gençler de mızraklarla çarpışacaklar."

Bunları söyledi. Atreusoğlu da mutlu bir yürekle geçti
yanından. Daha sonra savaşta korkunç olan
Atinalıların arasında Peteus'un oğlu at terbiyecisi
Menestheus'u ve onun yanında da Kephallenialı
yiğitlerin taburları arasında, hünerli Odysseus'u buldu.
Onlar, henüz duymamışlardı çatışmanın gürültüsünü;
yalnızca Troya ve Akha falanjlarının hareketlerine
bakıyor ve Akhalardan herhangi bir bedenin Troyalılar'a
saldırmak için gelip çatışmayı başlatmasını bekliyorlardı.
Kral Agamemnon onları gördüğünde, şu kanatlı sözlerle
azarlamaya başladı:

"Ey Zeus'un yetiştirdiği Kral Peteus'un oğlu ve sen ey
kurnazlıkla dalaverede birinci Odysseus; neden saklanıp
bir köşede dikilerek diğerlerinin gelmelerini bekliyorsunuz?

[3] Nestor'un çok genç yaştayken alt etmeyi başardığı Arkadyalıların dev gövdeli kahramanı.

İlk sırada toplanmış olmanız ve
herkesten önce sizin atlamanız gerek savaşın ateşi içine.
Önce sizler kabul edersiniz biz Akhaların komutanlarına
bir akşam yemeği hazırladığımızda, ziyafetler için
davetimi. O zaman, burada kızarmış etleri yiyip
tatlı şaraptan içmek maşrapalarla istediğiniz kadar,
hoşunuza gider. Ancak şimdi hiç umursamadan, sizden
önce amansız silahlarıyla Akhaların on taburunun
savaşmasını seyredecek gibisiniz."

O zaman hünerli Odysseus ona vahşice baktı ve dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, dişlerinin arasından
çıkan bu sözler nasıl sözler?
Savaştan kaçtığımı nasıl söylersin?
Biz Akhalar Troyalılarla vahşice çatışmaya başladığımız
vakit, (istersen ve arzu edersen) Telemakhos'un sevgili
babasının Troyalıların en ön saflarındaki
at terbiyecileriyle nasıl göğüs göğüse savaştığını
göreceksin. Söylediğin tüm bu sözler boş sözler."

Kral Agamemnon onun kızdığını görünce sözlerini geri
alarak gülümsedi ve dedi ki:

"Ey Zeus'un yetiştirdiği, Laertes'in oğlu, hünerli Odysseus!
İsteğim ne azarlamaktır seni, ne de sana buyurmak.
Göğsünün içindeki kalbinde bana karşı dostça hisler
sakladığını ve benimle aynı fikirde olduğunu bilirim.
Yalnız gel şimdi, söylenmiş kötü sözler varsa da eğer,
onları daha sonra düzeltiriz ve dilerim tanrılar
unuttururlar bize tüm bunları."

Bunları söyledi ve onları bırakıp diğerlerine doğru gitti.
Tydeus'un oğlu yiğit Diomedes'i, sağlam savaş
arabaları ile atlarının arasında dururken buldu.
Onun yanında Kapaneus'un oğlu Sthenelos duruyordu.
Kral Agamemnon onu görünce azarladı ve ona şu kanatlı
sözleri söyledi:

"Ey at terbiyecisi kumandan Tydeus'un zavallı oğlu!

Niçin korkuyor ve gözünle iki ordunun ne kadar
uzakta olduğunu hesaplayıp duruyorsun?
Tydeus böylesi bir korkaklığı asla kabullenemezdi;
onun tehlikeye atılarak savaştığını görenlerin
dediklerine göre, yalnızca sevgili yoldaşlarının en önünde
düşmanla savaşırdı o. Ben rastlamadım hiç ona, görmedim
de; ancak görenler bir benzeri olmadığını söylerler.
Bir seferinde savaş zamanı değilken,
Thebai'nin kutsal surlarına doğru sefere çıktıkları sırada,
taraftar toplamak amacıyla tanrıya denk Polyneikes
ile birlikte bir yabancı olarak Mykenelilere gitmişler;
onlardan kendilerine seçkin müttefikler verilmesini rica
ediyorlarmış. Mykeneliler önerilerini kabul edip
onlara askeri destek vermek istemişler. Ancak Zeus,
kötü alametler göstererek engellemiş onları.
Onlar da o zaman, giderken epeyce ilerleyip çimenlik ve
uzun sakız ağaçlarının olduğu Asopos ırmağına
ulaşmışlar. Oradan Akhalar, Thebaililere elçi olarak
Tydeus'u göndermişler, o da gidip Eteokles'in
sarayında ziyafet yapan pek çok Thebaili bulmuş.
At terbiyecisi Tydeus, burada olduğu gibi, orada da
yabancı olsa bile hiç korkmuyormuş. Çok sayıda
Thebailinin arasında yalnızmış; hepsini tek başına
kendisiyle dövüşmeye çağırıp kolayca yeniyormuş onları.
İşte bu kadar çok yardım ediyormuş Athene ona!..
O zaman at terbiyecisi Thebaililer kızıp
Haimon'un oğlu, tanrıya denk Maion'un ve
Autophonos'un oğlu olan ve çatışmalarda yiğitliğiyle
tanınan Polyphontes'in komutanlığını
yaptığı elli delikanlıyla, yolda ona bir tuzak kurmuşlar.
Ancak Tydeus, hepsini insafsızca öldürmüş. Tanrıların
işaretlerine itaat ederek, yalnızca bir tanesini,
Maion'u bırakmış geri dönmesi için. Böyle biriydi
Aitolialı Tydeus!.. Ama dünyaya kendisinden
lafta üstün, savaşta aşağı bir oğlan getirdi."

Bunları söyledi. Yiğit Diomedes de hiç karşılık vermedi,

kralın azarlarına saygı duydu. Şanlı Kapaneus'un oğlu, Sthenelos yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, neyin doğru olduğunu
biliyorken yalanlar söylememelisin. Biz,
babalarımızdan üstün olmakla böbürleniriz.
Sağlam surlarına daha az asker getirmiş olsak da
yedi kapılı Thebai'yi biz fethettik; çünkü tanrıların
belirtileri ve Zeus'un yardımı bizimle birlikteydi. Oysa
onlar, yaptıkları hatalar yüzünden kaybolup gittiler.
Bundan dolayı bizi babalarımızla kıyaslayıp da
onlara bize verdiğin değeri vermeyesin."

Yiğit Diomedes ona vahşice bakıp dedi ki:

"Dostum, sus ve dinle sözlerimi. Güzel dizlikli
Akhaları savaşa götüren, halkların kralı Agamemnon'a
kızmam ben. Eğer Akhalar Troyalıları yok edip de kutsal
İlyon'u fethederlerse, bu ün olur; ancak
eğer Akhalar yenilirlerse, bu onlar için yıkım olur.
Gel haydi, biz de girişelim bu insafsız savaşa."

Bunları söyleyip silahlarıyla savaş arabasından aşağı atladı. Kumandanın, saldırdığı sırada gürleyen tunç silahları en cesur adamı bile korkuturdu. Nasıl çalkantılı sahilde Batı Rüzgârı'nın yürüttüğü dalgalar durmaksızın saldırırsa önce açık denizde kalkıp sonra da şiddetle karayı döverler ve kayaların dört yanında savurarak denizin köpüğünü şişirirlerse, Danaoların falanjları da öyle, durmaksızın saldırıyorlardı birbiri ardına. Her bir komutan, kendi askerlerine buyuruyordu. Onlar da ses etmeden ilerliyordu. Onları gören, komutanlarından korktuklarını, onu izleyen böylesi bir ordunun, göğüslerinin içinden çıkacak seslerinin olmadığını söyleyebilirdi. İlerlerken hepsinin iyi işlenmiş silahları parlıyordu. Zengin bir adamın ağılındaki sayısız koyun, beyaz sütleri sağıldığı sırada kuzuların seslerini duyunca nasıl durmaksızın melerse öyle yükseldi Troyalıların

haykırışları da uçsuz bucaksız savaş alanında.
Pek çok yerden gelmiş bir ordu olduğu için hepsi farklıydı;
aynı değildi sesleri, aynı değildi dilleri. Troyalıları Ares
kışkırtıyordu; Akhaları da gök gözlü Athene, Bozgun,
Korku ve ayağa kalktığında başlangıçta küçük görünüp
sonra başını göğe dayayarak yeryüzünde yürüyen
insan katili Ares'in kız kardeşi ve yoldaşı azgın Kavga
kışkırtıyordu. O zaman da erlerin oluşturduğu kalabalığın
arasında yürüyüp felaketlerini büyüterek O ortaya
atmıştı bu vahşi nefreti. Ordular birbirlerine yaklaşıp
karşılaştıklarında, birbirleriyle kuvvetle çarpışıyorlardı.
Kalkanlar, mızraklar, tunç zırhlı göğüsleri ve göbekli
kalkanlar birbirlerine çarpıyordu. Büyük bir kargaşa
yükseldi. Öldürenlerin zafer çığlıkları ile ölenlerin iniltileri
yankılanıyordu her yanda; yeryüzü sel olup taştı kandan.
Nasıl kışın, dağların tepelerinden iki sel yatağı şiddetle
akarsa, yağmur suları nasıl uzak dağlardan gelip bir
boğazda kavuşur ve bir çoban duyarsa uğultularını
onların, işte onların haykırış ve kaçış
gürültüleri de savaştıkları sırada öyle karıştı birbirine.
İlk önce Antilokhos, Troyalıların ön saflarında savaşan,
iyi silahlanmış erlerden biri olan Thalysios'un oğlu
Ekhepolos'u öldürdü. Önce miğferinin püskülünün
altındaki şişliğe vurdu ve mızrağını alnına soktu;
mızrağın tunç ucu kemiği geçip içeri girdiğinde,
karanlıkla örtüldü gözleri ve vahşi çatışmada yerle bir
olan bir kule gibi düştü yere. O yere düştüğü zaman yüce
ruhlu Abantların komutanı, Khaltodon'un oğlu kral
Elephenor, onu ayaklarından yakalayıp silahlarını
soymak için ok atışlarından uzak bir yere sürükledi.
Ama bu çabası uzun sürmedi. Çünkü yüce ruhlu
Agenor, onun ölüyü sürüklediğini gördüğünde, eğildiği
sırada kalkanın arkasından ortaya çıkan kaburga
kemiğinden tunç mızrağıyla yaraladı onu; dağıldı
oracıkta organları. O, böyle can verdi işte. O zaman
onun üzerinde başladı Troyalılar ve Akhalar arasında

korkunç bir katliam. Kurtlar gibi birbirlerinin üzerine saldırıyorlar, bir er diğerini öldürüyordu.

Telamonoğlu Aias, Antemion'un oğlu olan dinç ve tanrıya denk genç Simoeisli'yi öldürdü. Annesi bir gün, anne babasının peşinden koyunlara bakmak için İda'dan inip Simoeis nehrinin kıyısında doğurmuştu onu;
bu nedenle Simoeisli deniyordu ona.
Ancak hayrını göremedi ana babası; yüce ruhlu Aias'ın mızrağıyla canını verdiği için ömrü kısa oldu. O saldırdığı sırada, Aias onu göğsünden, sağ memesinin dibinden
vurdu. Mızrak, omzunun öbür tarafından çıktı
ve tozun dumanın içine, tıpkı geniş ve balta girmemiş ovada biten, parıltılı ve düz dallarıyla yükseklere uzanan
ve bir araba yapıcısının güzel bir savaş arabasına tekerlek olsun diye, bileylenmiş baltasıyla kestiği, ırmağın kenarında uykuya dalmış gibi uzanan kavak ağacı gibi düştü. Bu şekilde öldürdü tanrısal Aias da Antemion'un oğlu Simoeisli'yi. Ancak o sırada, Priamos'un oğlu
allı pullu zırhlı Antiphos kalabalığın içinden Aias'a doğru fırlattı mızrağını. İsabet ettiremedi ama ölüyü başka bir yere sürüklediği sırada, Odysseus'un görkemli yoldaşı Leukos'u kasığından vurdu; o da ellerinden kayıp giden ölünün üzerine yığıldı.
O zaman Odysseus, Leukos'un ölümüne çok sinirlenerek silahları baştan aşağı parlar halde,
ön saflardaki savaşçıların önüne atladı.
Epey ilerledikten sonra, onun yakınında durdu. Bu arada etrafına bir bakınıp görkemli mızrağını fırlattı. O mızrak atarken, Troyalılar dağıldı. Mızrak boş düşmedi yere; hızlı kısrakların beslendiği yer olan Abydos'tan gelmiş Priamos'un gayrimeşru oğlu Demokoon'u vurdu.
Yoldaşının ölümüne kızmış olan Odysseus şakağından vurdu onu; Mızrağının tunç ucu diğer şakaktan çıktı ve karanlık örttü gözlerini; yere yığılırken üzerindeki silahlar gümbürdedi. O zaman, Troyalıların ön saflarında dövüşenlerle görkemli Hektor geri çekildi.

Argoslular güçlü çığlıklar atarak çektiler ölüleri.
Daha sonra öne doğru biraz daha ilerlediler. Apollon,
Pergamos'un tepesinden onları gördüğünde sinirlendi ve
Troyalılara bağırıp şu sözleri söyleyerek kışkırttı onları:

"İleri at terbiyecisi Troyalılar! Sakın savaş zamanı
Argosluların önünden geri çekilmeyin. Onların
bedenleri, et kesen silahlar tarafından vurulduklarında
dayanacak kadar etten ve demirden yapılmış değiller.
Güzel saçlı Thetis'in oğlu Akhilleus bile onlarla birlikte
dövüşmüyor; kalbini dağlayan öfkesini doyurmak için
gemilerin yanında oturuyor."

Korkunç Tanrı kentin üzerinden bunları söyledi.
Öte yandan, Zeus'un kızı,
pek şanlı Athene, kalabalığın arasından geçerken
korkanları gördükçe Akhalara cesaret veriyordu.

O zaman kader, Amarynkeus'un oğlu Diores'i buldu;
Ainos'tan gelmiş olan İmbrasos'un oğlu,
Trakyalıların komutanı Peiros tarafından atılan
sivri bir taşla aşık kemiğinden vuruldu.
O büyük ve merhametsiz taş, bir uçtan öbür uca
tendon bağlarını keserek
kemiklerini kırdı; o da tozun dumanın içine yüzükoyun
kapaklanıp sevgili yoldaşlarına doğru ellerini uzatarak
canını teslim etti. Onu vuran
Peiros da koşup mızrağını göbek deliğine sapladı;
bağırsakları boşalırken söndü ışığı.

Peiros geri dönerken, Aitoliali Thoas onu mızrağıyla
göğsünden, memesinin üzerinden vurdu.
Mızrağın tunç ucu akciğerine saplandı.
Thoas, yanına gidip göğsünden ağır mızrağını çekti;
kılıcını kınından çıkarıp karnının ortasına saplayarak
aldı onun ruhunu. Yine de onu silahlarından soyamadı;
çünkü sadece kafalarının tepe kısmında saçları ve
ellerinde uzun mızrakları olan Troyalı yoldaşları
ölünün etrafını çevirip her ne kadar büyük, görkemli ve

yiğit olsa da geri püskürttüler onu.
O da geri çekilip gitti.
Öylece kaldı ikisi de tozun dumanın içinde yan yana uzanmış olarak; iki komutan, biri Trakyalıların diğeri de tunç zırhlı Epeoluların komutanı. Diğer pek çok er de dört bir yanına ölü olarak düştü. O zaman bu vahşi çatışmada sivri burunlu mızraklar tarafından
yaralanmadan ve vurulmadan kalmış biri,
onların arasından geçerken, hayran kalabilirdi; eğer Pallas Athene onu elinden tutup bir taraftan, yakınından geçen okları kovup onu yönlendirseydi. Çünkü Troyalıların ve Akhaların pek çoğu, o gün yan yana yüzükoyun tozun dumanın içinde yatıyordu.

RAPSODİ 5

[Diomedes'in Kahramanlıkları[1]]

O zaman Pallas Athene, Tydeus'un oğlu Diomedes'e
tüm Argoslular arasında ününün büyümesi ve
büyük bir şan kazanması için güç ve cesaret verdi.
Kalkanının ve miğferinin üzerinde
tıpkı tüm diğer yıldızlardan daha çok parlayıp
Okeanus'u parlaklığıyla yıkayan sonbahar yıldızı gibi
sönmez bir ateşin parlamasını sağladı. Böyleydi
Tanrıça'nın, onun başının ve omuzlarının üzerinde
yanmasını sağladığı parlaklık. Daha sonra onu,
pek çok erin savaşmakta olduğu yerin ortasına atılması
için kışkırttı.

Troyalılar arasında, Hephaistos'un duacısı, zengin ve
kusursuz Dares vardı. Dares'in her tür savaşta
deneyimli Phegeus ve İdaios adında iki oğlu vardı.
Bu ikisi, diğerlerinden ayrılıp onun üzerine saldırdılar.
Onlar savaş arabasının üzerinde, Diomedes ise yaya
olarak, onlara aşağıdan saldırıyordu. Birbirlerine
saldıra saldıra iyice yaklaştılar.
Önce Phegeus fırlattı uzun gölgeli mızrağını;
mızrağın ucu Tydeusoğlu'nun sol omzunun
üzerinden geçti; ama onu vuramadı.

O zaman Tydeusoğlu mızrağıyla saldırdı. Boş yere
çıkmadı elinden mızrağı; onu göğsünden, sol memesinin
üzerinden vurup atının üzerinden yıktı. İdaios hemen
aşağıya atlayarak görkemli savaş arabasını terketti.
Ölü kardeşini savunmaya cesaret bile edemedi;
çünkü o zaman, o da kurtulamayacaktı kara talihten.
Ancak Hephaistos, ihtiyar babası tesellisiz kalmasın diye,
onu yoğun bir karanlıkla örterek koruyup kurtardı.

O zaman Tydeus'un yüce ruhlu oğlu, atların koşumlarını

[1] Diomedes'in yiğitlik ve mükemmel yüce gönüllülüğünün ortaya çıkışı.

çıkartarak, onları koca karınlı gemilerine götürmeleri
için yoldaşlarına verdi. Yüce ruhlu Troyalılar Dares'in
oğullarından birinin kaçıp diğerinin savaş arabasının
yanında ölü olarak yattığını gördüklerinde yüreklerinin
dağlandıklarını hissettiler. Gök gözlü Tanrıça Athene,
saldırgan Ares'in elinden tutup ona şu sözleri söyledi:

"İnsanların baş belası, cinayetlerden elleri kana
bulanmış, surların yıkıcısı Ares; Troyalılarla Akhaları
yalnız başlarına savaşmaları için bırakmamızı istemiyor
musun? Kim olurlarsa olsunlar, bırak Zeus kime isterse
versin zaferi. Biz de aradan çekilsek ve Zeus bize
kızmasa fena mı?"

Bu sözlerle saldırgan Ares'i savaştan çekip,
onu Skamandros'un kumlu kıyılarına oturttu. O zaman,
Troyalılar, Danaolardan kaçmak zorunda kaldılar. Her
bir komutan erlerden birini öldürdü.

İlk önce büyük Kral Agamemnon, Alizonların komutanı
büyük Odios'u savaş arabasının üzerinden yıktı. O,
kaçmaya çalışmıştı; o zaman da Agamemnon mızrağını
omuzlarının arasına saplayıp göğsünün arasından
geçirdi, o da hızla savaş arabasından düşerken
gümbürdedi silahları.

İdomeneus, bereketli Tarne'den gelmiş olan Maionlu
Boros'un oğlu Phaistos'u öldürdü. Adlı sanlı İdomeneus
onu savaş arabasına çıktığı sırada uzun mızrağıyla sağ
omzundan yere çiviledi.
O da yere düştü ve iğrenç karanlık kapattı gözlerini.

İdomeneus'un adamları onu silahlarından soyuyorlardı.
Atreusoğlu Menelaos da Strophios'un oğlu, usta avcı
Skamandrios'u mızrağının ucuyla yere çiviledi. Artemis,
dağların üstünde ormanın beslediği
her tür yaban hayvanını avlamayı öğretmişti ona.
Ancak o zaman, ne okçu Artemis yardım edebildi ona
ne de herkesten fazla sahip olduğu uzaklardan ok

fırlatma becerisi. Mızrağıyla ünlü Menelaos,
önünden kaçarken onu, omuzlarının arasından vurup
mızrağını bir uçtan bir uca geçirmişti göğsünden.
O da yüzükoyun düşmüştü ve gürlemişti üzerindeki
silahları.

Pallas Athene'nin abartılı bir biçimde sevdiği Meriones,
elleriyle her tür ağaç işlemesi yapmayı bilen
Harmanidesoğlu Tekton'un oğlu Phereklos'u öldürdü.
Kötülüğün nedeni olan Paris'in, hem Troyalılara hem de
tanrıların öngörülerine aldırmadığı için kendisine bunca
felaket getiren iyi tartılmış gemilerini o yapmıştı.
İşte Meriones onu, yanına yaklaştığında sağ kalçasından
vurdu; mızrağın ucu kemiği geçerek sidik torbasından
çıktı. O da inleyerek diz çöktü ve ölüm örttü üzerini.

Meges, soylu Theano'nun[2] kocasının hatırına,
sevgili evlatları gibi özenle besleyip büyütmüş olduğu,
Antenor'un gayrimeşru oğlu Pedeaios'u,
mızrağının ucuyla art kafasından vurdu; bu arada
silahları dişlerine geçerek dilini kesti.
Soğuk tuncu ısırarak tozun dumanın içine düştü.
Euhaimon'un oğlu Eurypylos, halk tarafından bir
tanrı kadar saygı gören Skamandrios'un duacısı,
yüce ruhlu Dolopion'un oğlu, tanrısal Hypsenor'u
öldürdü. Euhaimon'un görkemli oğlu Euryplos'un,
o hızla önünden kaçarken üzerine saldırıp
omzuna bir kılıç darbesi indirerek ağır elini kesti;
hemen kanlar içinde yere kapaklandı ve kızıl ölümle
kaçınılmaz kader kapladı gözlerini.

İşte diğerleri savaşın sert mücadeleleri içinde böyle
savaşıyorlardı. Kimse Tydeus'un oğlu Diomedes'in
kiminle birlikte olduğunu ayırt edemezdi. Troyalılarla
mı yoksa Akhalarla mı? Çünkü şiddetle dökülüp
köprüleri yıkan, ne dayanıklı köprülerin ne de yemyeşil
bağların çevresindeki engellerin zapt edemediği,
aniden vardığında çiftçilerin pek çok güzel işini

[2] Athene'nin Troya'daki duacısı.

mahveden Zeus'un sağanak yağmurundan oluşan taşkın
bir sel yatağı gibi koşup duruyordu ovada. İşte
Tydeusoğlu gücüyle, çok sayıda olsalar bile karşı
duramayan Troya falanjlarını böyle silip süpürüyordu.

Lykaon'un görkemli oğlu, onun ovanın içinde saldırarak
koşturduğunu ve falanjlara karşı ezici zafer kazandığını
gördüğünde, hemen yayını gerip onun saldırdığı
yöne doğru nişan alarak onu sağ omzundan,
zırhının kabarık yerinden vurup yaraladı.
Okun ucu, öbür tarafa geçti ve zırhı kanla boyandı.
Lykaon'un görkemli oğlu bunu başardığı sırada yüksek
sesle bağırdı:

"Buyurun, yüce ruhlu Troyalılar, mükemmel atlılar,
Akhaların en yiğit eri yaralı şimdi ve sizi temin
ederim ki eğer Zeus'un oğlu Phobios Apollon'un beni
Lykia'dan gelmem için teşvik ettiği doğruysa,
çok fazla dayanamayacak benim kuvvetli okuma."

Bunları söylüyordu böbürlenerek. Ancak sivri ok
Tydeus'un oğlunu alt edemedi. Geri çekilip atlarının ve
savaş arabasının önünde durarak, Kapaneus'un oğlu
Sthenelos'a dedi ki:

"Gel ey sevgili Kapaneusoğlu, savaş arabandan in de
çıkar omzumdan acı oku."

Böyle söyledi. Sthenelos da atından atlayıp onun yanına
gelerek omzundan sivri oku çıkardı. Sık dokunmuş
gömlekten kan fışkırdı.

O zaman gür sesli Diomedes şu sözlerle dua etmeye
başladı:

"Dinle beni kalkan taşıyan Zeus'un gücü tükenmez[3] kızı.
Eğer bir zamanlar savaşta babama yardım ettiysen, şimdi
beni de sev ey Athene! Mızrağıyla saldırıp beni vurmayı
başardığı için az sonra güneşin parlak ışıklarını bir daha
görmemek üzere ortadan kaybolacağımı

[3] Athene'nin sıfatı.

söyleyerek övünüp duran şu adamı öldüreyim."

Bunları söyledi dua ederek. Pallas Athene de
onun duasını kabul ederek ellerinin, ayaklarının,
tüm uzuvlarının hafiflemesini sağladı. Yanına
yaklaşarak şu kanatlı sözleri söyledi:

"Şimdi cesaretle savaş Troyalılarla.
Çünkü, göğsünün içine, daha önceleri kalkan
taşıyan atlı Tydeus'un sahip olduğu,
korkusuz babanın gücünü koydum. Tanrılarla
insanları açık olarak seçebilmen için, daha
önceleri gözlerinde var olan sis perdesini de
kaldırdım. Şimdi eğer herhangi bir tanrı
buralara seni denemek için gelirse,
sakın ola savaşayım deme ölümsüz tanrılarla.
Yalnız, eğer Zeus'un kızı Afrodite savaşmaya
gelirse, savaş onunla. Onu sivri mızrağınla yarala."

Gök gözlü Athene bu sözleri söyledikten sonra
gitti. Tydeusoğlu da ilerleyip tekrar ön saflarda
savaşan erlerin arasına karıştı.
Zaten başlangıçta da Troyalılarla
savaşmayı istiyordu ama artık üçe katlandı öfkesi.
Yiğit Diomedes, tıpkı kırda bir çobanın yünlü
koyunlarının yanında, ağılın üzerinden atlarken
vurup yaraladığı ama öldürmediği ve böylece de
gücünü artırdığı, daha sonra çobanı avlamayıp
yalnız ağılın derinliklerine saklanan,
başsız kalan koyunların korkarak kaçışıp sonra
birbirlerinin üzerine yığıldıkları sırada
zincirden boşanmışçasına yüksek ağıldan dışarı
atılan bir aslan gibi düştü Troyalıların arasına.

İşte o zaman Astynoos'u ve kumandan
Hyperion'u öldürdü. Birini memesinin
üzerinden tunç mızrağıyla vurduktan sonra,
diğerini uzun kılıcıyla omzunun yanından,
omzunu boynundan ve sırtından ayıran

köprücük kemiğinden vurdu. Onları orada bırakıp
yola çıktıkları sırada, düşlerini yorumlamamış olan
ihtiyar düş yorumcusu Eurydamas'ın iki oğlu
olan Abas ile Polydos'a saldıran güçlü Diomedes,
öldürdü onları. Daha sonra kötü yaşlılığın pençesinde
acı çeken ve mirasını bırakacak daha başka bir oğul
dünyaya getirmemiş olan Phainops'un, anasının kuzusu
iki oğlu Ksanthos ve Thoon'a doğru saldırıya geçti.
Diomedes ikisini de öldürüp tatlı hayatı onlardan alarak
soydu onları ve babalarına ağıtlarla gözyaşları bıraktı.
Çünkü savaştan dönecekleri zaman onları kanlı canlı
karşılaması mümkün değildi artık; yabancı mirasçılar
paylaşacaklardı mal varlığını.

Daha sonra bir savaş arabasının içinde Dardanoslu
Priamos'un iki oğlu Ekhemmon ile Khromios'u buldu.
Bir aslan kırda otlayan bir öküz sürüsünün üzerine
saldırarak bir dananın ya da bir ineğin boynunu
nasıl paralarsa, Tydeus'un oğlu da ikisini de
aman vermeden savaş arabalarının üzerinden
aynı öyle yıktı ve daha sonra da soydu onları
savaş arabalarında; atlarını da gemilere doğru
sürmeleri için yoldaşlarına verdi.

Aineas, onun ordunun saflarını ortadan kaldırdığını
gördüğünde, gözleriyle bir yerlerde tanrıya denk
Pandaros'u bulur muyum acaba diye arayarak,
mızrakların havada uçuştuğu savaşın içine attı kendini.
Lykaon'un kusursuz ve güçlü oğlunu bulduğunda
da önünde durup dedi ki:

"Ey Pandaros, yayın, kanatlı okların ve
Lykia'da kimsenin seninle boy ölçüşemeyeceği,
senden daha üstün olduğunu söyleyerek
böbürlenemeyeceği ünün nerede? Gel kaldır
ellerini Zeus'a doğru ve şu zafer kazanan ve
Troyalılara bunca felaket getiren adama
bir ok at; çünkü pek çok yiğidin dizlerinin bağını

çözdü. Yoksa kurbanlar yüzünden Troyalılara
saldıran bir tanrının işi olmasın bu? Çünkü tanrıların
öfkesi çok beterdir.

O zaman Lykaon'un görkemli oğlu onu yanıtlayarak
dedi ki:

"Ey Aineas, tunç gömlekli Troyalıların en önde geleni,
ben bu eri her şeyiyle Tydeusoğlu'na benzetiyorum.
Ben onu kalkanından, tepeli miğferinden ve
atlarından tanırım; ama yine de tanrılardan biri olup
olmadığını iyi bilmiyorum. Ama eğer bu, benim
dediğim gibi Tydeus'un savaşçı oğluysa, onun
yardımsız böylesi bir işi yapma tutkusu yoktur,
ölümsüzlerden biri, yanında bulutlarla örtülü olarak
durup ona giden hızlı oku döndürmüş olmalı.
Çünkü ben biraz önce burada, zırhını geçip öbür
taraftan çıkan bir ok atıp onu sağ omzundan vurdum.
O zaman onu Hades'e gönderdim demiştim;
ancak bütün bunlara rağmen öldürememişim onu.
Demek ki tanrılardan biri kızmış. Ama burada
ne atlarım var, ne de üzerine binip saldırmak
için savaş arabalarım. Lykaon'un sarayında
on bir tane güzel ve yeni savaş arabası durur,
örtülerle örtülüdürler; her birinin yanında da
beyaz arpa ile burçak yiyen bir çift at durur.
Gerçekten de yaşlı savaşçı Lykaon, buraya gelmek
için harekete geçtiğim sırada, bana güzel sarayında
pek çok öğüt verip atlarımın ve savaş arabalarımın
üzerinde Troyalılara korkunç çatışmalarda önderlik
etmemi söylemişti. Ama ben dinlemedim onu;
öylesi daha iyi olurdu elbet. O zamanlar erlerin
birbirlerini öldürdüğü sırada, iyi beslenmeye alışmış
atlarımın yemsiz kalacağına üzülüyordum. İşte böylece
bıraktım onları ve yayıma güvenerek yaya olarak
geldim İlyon'a. Ama görünen o ki, faydası dokunmadı
yayımın bana. Çünkü şimdiye dek iki komutana,
Tydeusoğlu'na ve Atreusoğlu'na attım okumu;

ikisinin de yaralarından kanlar akmasını sağladım
okumla; ama onları daha fazla kışkırtmaktan başka
hiçbir şey elde edemedim. Şimdi görüyorum ki,
tanrısal Hektor'a yardım etmek için
Troyalılarla birlikte sevimli İlyon'a gelirken,
kıvrık yayımı askısından indirdiğim gün
uğursuz bir günmüş. Ancak eğer dönüp de
gözlerimle görürsem vatanımı, karımı ve yüksek
çatılı sarayımı, boş yere yanımda taşımaktansa
onu, ellerimle kırıp da yayımı parlayan ateşe atmazsam
hemen kessin bir düşman kafamı."

O zaman Troyalıların komutanı Aineias yanıtladı onu:

"Böyle ağlayıp durma. Eğer ikimiz mızraklarımızla savaş
arabalarına binip gitmezsek, talihsizliğimiz değişmeyecek.
Gel şimdi çık savaş arabamın üzerine de ovada oraya
buraya hızla koşup avlanmayı ve daha sonra da
doğrudan geri dönmeyi bilen Troya atlarının
ne tür atlar olduklarını gör. Eğer Zeus
zaferi tekrar Tydeus'un oğlu Diomedes'e bağışlarsa,
bizi kurtaracak ve kente geri döndüreceklerdir. Gel
şimdi kamçıyla parlak dizginleri al; ben de savaş
arabasında ayakta durup savaşayım. Ya da eğer istersen
onu sen bekle ve ben ilgileneyim atlarla."

Ona yanıt verdi Lykaon'un görkemli oğlu ve dedi ki:

"Aineias, sen kendin tut atların dizginlerini.
Atların yayvan savaş arabalarının alışkın oldukları
sürücüleri tarafından yönlendirilmesi daha iyi olur.
Eğer Tydeus'un oğlu bizi tekrar avlarsa, belki
korkularından gemi azıya alıp senin sesini duymak
isteyerek bizi savaştan uzağa sürmek istemezler;
o zaman da yüce ruhlu Tydeus'un oğlu, saldırıp bizi
öldürerek hızlı atları alabilir. Sen savaş arabasını yönet
ve ben de üzerimize sivri mızrağıyla saldırdığında karşı
koyacağım ona."

Bu sözleri söyledikten sonra ikisi de iyi süslenmiş
savaş arabasına binip hızla hızlı atları
Tydeusoğlunun üzerine sürdüler. Ancak
Kapaneus'un görkemli oğlu Stenelos, onları görüp
hemen Tydeusoğlu'na şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ey sevgili Diomedes, büyük güç sahibi iki yiğidin
seni tepelemek üzere şiddetle geldiklerini
görüyorum. Bunlardan biri Lykaon'un oğlu
olmakla övünen deneyimli yaycı Pandaros,
diğeri de Afrodite'nin annesi olmasıyla
ve yiğit Ankhises'in oğlu olmakla övünen
Aineias'tır. Gel şimdi binelim savaş arabalarımıza
ve sakın düşüncesizce ön saftakilerin arasına koşup
canından olma."

Yiğit Diomedes ona tuhaf tuhaf bakıp dedi ki:

"Bana kaçma lafı etme; çünkü ikna edemeyeceksin
beni. Ben anamdan babamdan kaçak savaşmayı ve
korkmayı öğrenmedim. Cesaretim hâlâ yerinde ve
arabaya binmek için
bir an bile tereddüt etmedim.
Ancak böyle, yaya olarak saldıracağım üstlerine;
Pallas Athene izin vermez korkmama. Elimizden
bir tanesi kurtulmadığı sürece, hızlı atları ikisini de
geri götüremeyecek. Sana başka bir şey daha
söyleyeyim ve iyice sok bunu kafana: Eğer çok kararlı
Athene benden ikisini de öldürmemi talep ederse,
sen hızlı atlarını dizginlerini savaş arabasına
bağlayarak durdur; sonra aşağı atla ve Aineias'ın
atlarına saldırıp onları Troyalılardan uzağa, güzel
dizlikli Akhalara doğru götürmeyi unutma. Çünkü onlar
gür sesli Zeus'un Ganymedes'in oğluna karşılık olarak
Tros'a verdiği atların soyundandır. Bu yüzden de
güneşin ışığı altında var olan tüm atların en iyileridirler.
Kral Ankhises bu soydan çalmıştı onları. Laomedon'dan
gizli, saraylarında kısraklarla çiftleşsinler diye koymuştu

aralarına, altı tane doğurmuşlardı. Bunlardan
dördünü, kendisi için tutup yemliğinde besledi;
düşmanların korkmasına neden olup onları kaçmaya
zorlayan ikisini de Aineias'a bağışladı. Eğer bunları
alabilirsek büyük bir ün kazanırız."

Bunları konuşuyorlardı ikisi. Diğerleri de az
sonra hızlı atlarını kırbaçlayarak yaklaştılar.
O zaman Lykaon'un görkemli oğlu ona seslenip dedi ki:

"Görkemli Tydeus'un oğlu, taş kalpli savaşçı! Belli ki
öldürmemiş seni hızlı ve acı veren okum. Ancak şimdi
seni mızrağımla vurmayı deneyeceğim."

Böyle söyledi ve uzun gövdeli mızrağını sallayarak
fırlatıp Tydeusoğlu'nu kalkanından vurdu.
Mızrağın tunç ucu kalkanı geçip zırha kadar ulaştı.
Lykaon'un görkemli oğlu, o zaman sevincinden yüksek
sesle bağırdı:

"Seni bağrından mıhladım işte. Sanırım çok uzun süre
dayanamayacaksın.
Büyük bir kıvanç kaynağı verdin bana!.."

Yiğit Diomedes sakin sakin yanıtladı onu:

"Iskaladın, isabet ettiremedin! Sanırım birinizden biriniz
yere düşüp de nüfuzlu savaşçı Ares'i kana doyurmadan
önce, ikiniz de kesemeyeceksiniz mücadeleyi."

Böyle söyledi ve attı mızrağını.
Athene de onu Lykaon'un oğlunun burnuna doğru
çevirip, gözünün yanından geçirerek beyaz dişlerine
sapladı. Bükülmez tunç, dilini kökünden kesti ve ucu,
çenesinin altından çıktı. O zaman yere, savaş arabasının
dibine yığılıverdi ve üzerindeki süslü ve pırıl pırıl
silahları gümbürdedi. Atlar korkup geriliediler; o da
orada kaybetti tüm gücünü ve nefesini.

Aineias, o sırada Akhaların ölüsünü almak
için gelmelerinden korktuğundan kalkanıyla

ve uzun mızrağıyla saldırdı. Tıpkı gücüne
dayanarak cüretle dolanan bir aslan gibi
mızrağını ve yuvarlak kalkanını ileri sürerek
adımlıyordu çevresini. Karşısına çıkacak olanı korkunç
çığlıklar atarak öldürmeye hazırdı. O zaman Tydeus'un
oğlu eline, günümüz insanlarından ikisinin bile
kaldıramayacağı kadar iri bir taş aldı ve onu tek
başına atıp Aineias'ı kalçasından, butun eklemle
birleşip döndüğü yerden vurdu.
Kırıldı eklemi ve iki tendon bağı da kesildi,
ayrıca pürüzlü taş derisini yüzdü. O zaman kahraman
dizüstü çökerek kuvvetli elleriyle yere dayandı
ve kara gece örttü gözlerini.

Eğer onu sığırları otlattığı sırada Ahkhises'ten doğurmuş
olan annesi, Zeus'un kızı Afrodite onu hemen
görmeseydi, Kral Aineias o zaman yok olup gidebilirdi.
Ak kollarıyla sevgili oğlunu kucaklayıp hızlı atlarıyla
Danaolardan birinin göğsünün üzerine mızrak atarak
öldürmemesi için, onu oklardan korumak üzere
üzerini pırıltılı giysisinin kıvrımlarından biriyle örttü.

İşte o, sevgili oğlunu savaştan uzağa götürdü.
Kapaneus'un oğlu gür sesli Diomedes'in vermiş
olduğu öğütleri unutmadı;
kargaşadan uzakta tek tırnaklı atlarını durdurdu
ve Aineias'ın güzel yeleli atlarına saldırıp
onları Troyalılardan alarak güzel dizlikli
Akhalara doğru götürdü.
Onları koca karınlı gemilerin yanına sürmesi için,
her zaman aynı fikirde olduğu ve tüm yoldaşları
içinde en çok saydığı sevgili yoldaşı Despulos'a
verdi. Hemen tekrar savaş arabasına binip parlak
dizginleri tutarak hızla sert tırnaklı atları
Tydeusoğlu'na doğru sürdü.

O, merhametsiz mızrağıyla Kıbrıslı Tanrıça Afrodite'yi
kovalıyordu. Onun Athene ya da kentler fetheden Enyo

gibi savaş yöneten tanrıçalardan olmadığını, korkak bir
tanrıça olduğunu biliyordu. Tydeus'un yüce gönüllü
oğlu kalabalığın içinde, ona iyice yaklaştığında,
bir atlayışla üzerine saldırıp
mızrağının ucuyla onu yumuşak elinin kenarından
yaraladı. Mızrak Kharitlerin dokumuş olduğu ölümsüz
elbiseyi yırtarak onun avcunun kenarından yaraladı.
Tanrıça'nın ölümsüz kanı, ölümsüz tanrıçalardan akan
öz[4] akmaya başladı
-onlar buğday yiyip şarap içmediklerinden
kanları yoktur ve bundan dolayı ölümsüz denir onlara.
O zaman O, büyük bir çığlıkla attı oğlunu aşağı. Ancak
Phoibos Apollon onu kucağına alarak, hızlı atları olan
Akhalardan herhangi biri onu mızrağıyla vurup
öldürmesin diye bir kara bulutun içine çekti. O zaman
gür sesli Diomedes yüksek sesle Tanrıça'ya bağırdı:

"Ey Zeus'un kızı; çek git katliamdan ve çatışmadan.
Korkak kadınların aklını çelmek yetmez mi sana?
Ama eğer iyi savaşlar da istiyorsan,
sanırım çok vakte kalmadan, uzaktan savaşanların
seslerini duyduğunda tüylerin diken diken olacak."

Bunları söyledi ona. Tanrıça da içinde dayanılmaz
acılar hissettiği için, bir deli gibi çekip gitti.
O zaman rüzgâr ayaklı İris, güzel bedeni
çürümeye başlamışken, onu kalabalığın içinden
çekip aldı. Daha sonra mızrağını ve hızlı atlarını
bir sis bulutuyla örtmüş olan saldırgan Ares'i,
savaş alanının sonunda otururken buldu. Önünde diz
çöküp yalvararak kıymetli kardeşinden altın alınlıklı
atlarını istemeye başladı:

"Sevgili kardeşim, yardım et bana ve ölümsüzlerin
yerleşik olduğu Olympos'a gitmem için atlarını ver bana.
Zeus babayla bile savaşabilecek olan bir faninin,
Tydeus'un oğlunun, bende açmış olduğu yaradan
dolayı büyük acılar çekmekteyim."

[4] Antik Yunan inancına göre tanrıların damarlarından aktığına inanılan tanrısal sıvı (Ç.N.)

Bunları söyledi. Ares de ona altın alınlıklı atlarını verdi.
Kalbinde üzüntüyle bindi arabaya; İris de bindi yanına ve
dizginleri ellerine alıp, iki atı da koşmaları için kırbaçladı;
onlar da uçtular seve seve ve hemen ulaştılar
tanrıların yerleşik olduğu yüksek Olympos'a."

Orada hızlı ve rüzgâr ayaklı İris onları durdurup
arabadan çözdü ve önlerine tanrıların besininden koydu.
Tanrıça Afrodite kendisini kucaklayıp okşayan annesi
Dione'nin ayaklarına kapandı. Annesi ona dedi ki:

"Göksel tanrılardan hangisi, sanki göz göre göre
bir kötülük yapmışsın gibi seni bu hale getirdi
sevgili yavrum?"

O zaman onu yanıtladı güler yüzlü Aphrodite:

"Tydeus'un oğlu yiğit Diomedes, tüm diğerleri
arasında herkesten çok sevdiğim, canım oğlum
Aineias'ı savaştan uzaklara götürdüğüm için,
yaraladı beni. Bu yalnızca Akhaların ve Troyalıların
korkunç savaşı olmaktan çıktı; şimdi artık
Danaolar da savaşıyorlar ölümsüz tanrılarla."

Saygıdeğer Tanrıça Dione yanıtladı onu:

"Sabret kızım ve ne kadar üzgün olursan ol dayan.
Olympos'un taraçalarında oturan bizlerin
pek çoğu daima birbirimize kötülük etmek
istediğimiz için, çok çektik insanlardan.
Ares de Aoleus'un oğulları yiğit Ephialtes ile Otos
kendisini sıkı zincirlerle bağlayınca,
on üç ay boyunca tunç bir kazanın içinde kaldığında
çok çekti. Belki de savaşa doymak bilmez Ares, eğer
güzel üvey annesi Eeriboia Hermes'e haber vermeseydi,
oralarda yok olup geberecekti. İşte o zaman
Hermes de gelip Ares'i sıkı bağlarının içinde acılar
çekip inlerken kaçırdı. Hera da Amphitryon'un
yiğit oğlu Herakles, kendisini üç çatallı bir okla
sağ memesinden yaraladığında iflah olmaz acılar çekti.

Hatta büyüleyici Hades bile, kendisini kalkan taşıyan
Zeus'un oğlu Pylos'la ölüler arasında vurduğunda
acılarla mahvoldu; o zaman o da güçlü omzundan geçip
gitmiş olan okun verdiği acılar ve buruk kalbiyle, kalkan
taşıyan Zeus'un saraylarına, yüksek Olympos'a çıktı.
Ancak Apollon[5] acı dindiren ilaçlarla tedavi etti onu.
Fanilerden değildi o.

Yayını kötüye kullanmaktan korkmayıp,
Olympos'ta oturan tanrılara zarar veren bu adam
nasıl gaddar nasıl cüretkâr bir adam böyle!..
Onu senin üzerine gök gözlü Athene yolladı.
O salağı! Ancak Tydeus'un oğlu bilmiyor ki, tanrılarla
savaşan adam uzun yıllar yaşamaz; çocukları bile, o
korkunç çatışmalardan döndüğünde, dizlerinin üzerine
oturup baba diye çağırmazlar onu.
Tydeusoğlu, ne kadar yiğit olsa da dikkat etsin,
çatışmada kendisinden daha güçlü biriyle
karşılaşmamaya. O zaman da korkunç Diomedes'in
büyüleyici karısı, Adrastos'un kızı uysal
Aigialeia, Akhaların en iyisi olan kocasını ararken,
bir gece sevgili akrabalarını feryatlarıyla uyandırmasın."

Bunları söyledi ve sildi iki eliyle Aphrodite'nin elinden
akan özü; yara iyileşiyor, amansız acılar diniyordu.

Ancak Athene ile Hera bunu
görüp alaycı sözlerle kışkırttılar Kronos'un oğlu Zeus'u.
Önce parlak gözlü Athene başladı ve dedi ki:

"Zeus baba, sana bir şey desem kızar mısın acaba bana?
Sanırım Kıbrıslı Tanrıça, Argoslu kadınlardan birinin
aklını çelip, çok sevdiği Troyalıların ardından sürüklüyor;
bu parlak elbiseli sevimli gelinlerden birini okşarken,
yumuşacık eli altın bir broşa takılıp yırtılacak."

Bunları söyledi. İnsanların ve tanrıların babası da
gülümseyip altın Afrodite'yi yanına çağırdı ve ona dedi ki:

[5] Homeros metninde "Paian" olarak geçen bu tanrıların hekimi, daha sonraları Apollon ile özdeşleştirilmiştir.

"Kızım, savaşlar sana göre değil.
Sen evliliğin sevimli işlerini yapmaya bak.
Diğer işlerle hızlı Ares ile Athene ilgilenirler."

Tanrılar aralarında bunları konuşuyorlardı.

Gür sesli Diomedes Apollon'un koruduğunu biliyor
olsa da Aineias'ın üzerine saldırdı. Büyük Tanrı'yı bile
saymıyordu, yalnızca Aineias'ı öldürüp onu görkemli
silahlarından soymak için saldırıp duruyordu.
Üç kez saldırdı onu öldürmek için; üç
seferinde de Apollon geri döndürdü parlak kalkanını[6].
Bir şeytan gibi atıldığı dördüncü seferde, Apollon
korkunç bir çığlık atarak ona bağırdı:

"Aklını başına al Diomedes ve geri çekil!
Tanrılarla bir ve denk olmaya kalkışma!
Yeryüzünde yürüyen insanlarla ölümsüz
tanrıların soyu aynı değildir."

Bunları söyledi. Tydeusoğlu, uzaklardan yay çeken
Apollon'un öfkesinden uzaklaşmak için biraz geri çekildi;
Apollo, Aineias'ı kalabalıktan uzağa, tapınağının
olduğu kutsal Pergamos'a götürdü. Leto ile ok saçan
Artemis, büyük tapınağın içinde tedavi edip bıraktılar
onu. Ancak gümüş yaylı Apollon, tıpkı Aineias'a
benzeyen, onun silahlarını kuşanmış bir hayalet yaptı;
bu hayaletin etrafında Troyalılar ile ünlü Akhalar
vuruşuyorlar; birbirlerinin üzerine yuvarlak
kalkanları ve hafif siperleriyle kaplı göğüslerinin
üzerine saldırıyorlardı.

"İnsan katili, cinayetlerinden elleri kana bulanmış,
kaleler yıkan Ares, Zeus'la bile savaşmaya cüret
eden şu adamı savaştan çekmeye gidecek misin?
Önce Kıbrıslı Tanrıça'yı yaraladı elinden ve daha sonra
da beni vurmak için bir şeytan gibi üzerime saldırdı!"

Bunları söyledi ve Pergamos'un zirvesine oturdu.

[6] Yani geri püskürttü onu.

Felaketle dolu Ares de Trakyalıların hükümdarı hızlı
Akamas'ın kılığına girip Troya saflarını kışkırtmaya gitti.
Zeus'un filizleri olan Priamos'un oğullarını şu sözlerle
harekete geçiriyordu:

"Kralın yetiştirdiği Priamos'un oğulları,
halkınızın Akhalar tarafından yok edilmesine
ne zamana kadar böyle seyirci kalacaksınız?
Yoksa savaşa savaşa iyi inşa edilmiş kentinizin
kapılarına varana dek mi? Tanrısal Hektor'la aynı itibarı
verdikleri yüce gönüllü Ankhises'in oğlu Aineias yıkıldı
artık. Gelin şimdi kıymetli yoldaşlarımızı savaşın
kargaşasından kurtaralım."

Bunları söyleyerek
her birinin göğsüne cesaretle güç verdi.

Ancak o zaman Sarpedon, tanrısal Hektor'u fena
azarladı:

"Hektor, nerede baştaki gücün? Bir zamanlar ordularla
yalnız başına, kayınların ve kardeşlerinle birlikte,
yoldaşların olmadan kenti koruyacağını söyler dururdun.
Ancak şimdi bunların hiçbirini göremiyorum,
hepsi aslanın etrafındaki köpekler gibi saklanıyorlar.
Biz, sizin yoldaşlarınız da savaşıyoruz! Ama ben sahip
olmayanların elde etmek için yanıp tutuştukları
servetimi, küçük oğlumu ve sevgili karımı bırakıp
çok uzaklardan, anaforlu Ksanthos'un
yanındaki Lykia'dan geldim müttefik olarak.
Tüm bunlara rağmen Lykialıları harekete geçiriyor,
buralarda Akhaların benden alacağı hiçbir şeyim olmasa
da bizzat savaşa koşuyorum. Sen de öylece dikiliyor
ve karşı koyup karılarını savunmaları için diğerlerini
harekete geçirmiyorsun. Düşmanlarınızın ağlarına
yakalanıp ellerine düşmemeye bakın. Çünkü o zaman
sizin mutlu kentinizi hemen fethedecekler. Sen şimdi
gece gündüz bunlara yormalısın kafanı

ve uzaklardan gelmiş olan müttefiklerinin
komutanlarına sağlamlıklarını korumaları için yalvarmalı,
amansız korkularını bir kenara bırakmalısın."

Bunları söyledi Sarpedon. Sözleri Hektor'u
göğsünden ısırdı. Hemen silahlarıyla savaş
arabasından aşağı atlayıp iki sivri mızrağını
savurarak oradan oraya koşuşturup durdu
ordunun içinde ve böylece kışkırttı vahşi çatışmayı.
O zaman Troyalılar da dönüp durdular Akhaların
karşısında. Argoslular da birbirlerine sımsıkı kenetlenmiş
olarak karşı koydular. Korkmuyorlardı, kaçmaya
niyetleri yoktu. Kutsal harman yerlerinde köylüler
harman savururlarken, rüzgâr nasıl alırsa samanları,
sarışın Demeter de rüzgârlar eserken ve yığınlar
etrafı beyazlatırken nasıl ayırırsa samandan ürünü,
işte Akhalar da öyle bembeyaz oluyorlardı bir uçtan
bir uca yükselen ve tekrar vuruşmaya başladıkları
sırada atların tunç gibi sağlam ayaklarından yükselen
toz bulutundan. Geri döndürdü
onları arabacılar ve iki ordu sarıldı tekrar savaşa.
Saldırgan Ares, Troyalılara yardım etmek için
karanlıkla örttü savaşı. Oraya buraya koşuyor ve
Danaoların koruyucusu olan Pallas Athene'nin gittiğini
gördüğünde, Troyalılara cesaret vermek için
onu harekete geçiren altın kılıçlı Phoibos Apollon'un
buyruklarını yerine getiriyordu.

Apollon komutanın göğsüne güç koyduktan sonra
Aineias'ı da zengin iç tapınaktan çıkarıp gönderdi.
Aineias, yoldaşlarının yanına geri döndü.
Onlar da onun cesaretle dolu, zarar
görmemiş olarak ve kanlı canlı geldiğini gördüklerine
çok sevindiler. Ona hiçbir şey sormadılar; çünkü
gümüş yaylı Tanrı'nın, Ares'in ve azgın Eris'in
ayaklandırmış olduğu başka bir savaş, onların soru
sormalarına fırsat bırakmadı.

Aiaslar, Odysseus ve Diomedes, Danaoları
savaşmaları için kışkırtıyorlardı. Onlarla birlikte,
ne yalnız başlarına, ne delikanlılardan ve Troyalıların
saldırılarından korkuyorlardı. Kronos'un oğlunun,
güçlü Boreas'ın uyuduğu süre boyunca, sütliman
havada, yüksek dağlara hareketsizce diktiği bulutlar
ve gürültülü soluklarıyla esip gölgeli bulutları
süpüren diğer güçlü rüzgârlar gibi duruyorlardı.
Danaolar da böyle hareketsiz bekliyorlardı Troyalıları
ve hiçbir yere gitmiyorlardı. Atreusoğlu da ordunun
içinde dört dönerek kalabalığa buyruklar veriyordu:

"Dostlarım, ortaya koyun delikanlılığınızı ve
gösterin erkekliğinizi! Çetin ve vahşi
çatışmaların içinde her biriniz diğerini utandırsın.
Onurlu erlerden çoğu kurtulur ve ölmez. Geri dönüp
kaçanlar içinse ne güç vardır ne de ün."

Bunları söyledi. Hemen mızrağını atıp her zaman ilk
savaşanların arasına karışarak, Troyalıların, seve seve
dövüştüğü için Priamos'un oğulları kadar saydığı, yüce
ruhlu Aineias'ın yoldaşı, Pergasos'un oğlu,
ön saflarda savaşan erlerden biri olan Deikoon'u vurdu.
Kalkan, uzun süre dayanamadı mızrağa ve mızrak
kemerin içinden geçerek karnının alt tarafını deldi.
O da külçe gibi düşerken
gümbürdedi silahları.

Diğer taraftan Aineias, mal mülk bakımından zengin
olan ve iyi inşa edilmiş kent Phere'de oturan
Diokles'in iki oğlu ve Danaoların en iyilerinden olan
Kreton ile Ortilokhos'un ikisini birden öldürdü.
Babalarının soyu, Pyloslıların ülkesinin içinden
upuzun akıp giden Alpheios ırmağından gelmeydi.
Pek çok erin kralı Ortilokhos'u da o dünyaya getirtmişti.
Ortilokhos da yüce ruhlu Diokles'i dünyaya getirtmişti.
Diokles'ten de her tür çatışmada deneyimli savaşçılar
olan ikizler Krethon ile Orsilokhos dünyaya gelmişlerdi.

Büyüdüklerinde,
ikisi de kara gemili Argosluların peşine takılıp
Troyalılardan, Atreus'un oğulları Agamemnon'un
ve yiğit Menelaos'un öcünü almak üzere,
güzel atların yetiştiği Troya'ya geldiler.
Ancak orada, her ikisinin de üzerini örttü karanlık
ölüm. Sık ormanın içinde anneleri tarafından
dağın tepelerinde beslenen iki aslan,
köylülerin yaptığı ağıllarda öküzlerini ve yağlı
koyunlarını avlayarak sonunda onların sivri
mızraklarıyla öldürülene kadar
nasıl taş üstünde taş bırakmazlarsa o ikisi de
Aineias'ın ellerinde işte öyle can verip yıkıldılar,
yüksek köknarlar gibi.

Ancak savaş düşkünü Menelaos, onları öyle yere
düşmüş halde görünce üzüldü hallerine ve tunç
silahlarından ışıltılar saçıp mızrağını savurarak
ön saflarda savaşan erlerin içine saldırdı.
Ares de onun Aineias tarafından öldürülmesini
sağlamak için öfkesini kışkırtıyordu.
Ancak yüce gönüllü Nestor'un oğlu Antilokhos,
onu görüp ön saflarda savaşan erler arasından çıktı.
Menelaos'un başına bir şey gelip emeklerinin
boşa çıkması fikri korkutuyordu onu. İşte ikisi,
ellerinde sivri mızraklarına tutuyor ve savaşmaya
hazır birbirlerinin karşısında dikiliyorlardı.
Antilokhos koşup kralın yanında durdu.
Aineias, iki yiğidin birbirinin karşısında dikildiğini
gördüğünde, her ne kadar kendisi de bir delikanlı olsa
da orada kalmadı. Onlar ölüleri Akhaların ordusuna
doğru çektikten sonra, iki talihsizi yoldaşlarının
ellerine bıraktılar. Daha sonra da tekrar dönüp
en ön saftaki erlerle savaşmaya başladılar.

O zaman, kalkan taşıyan yiğit Paphlogonialıların
komutanı, Ares kadar değerli Pylaimenes'i öldürdüler.

Onun orada durduğunu görünce, mızrağıyla ünlü
Menelaos onu mızrağıyla vurup kürek kemiğine isabet
ettirdi. Yine Ahtilokhos, bir taşla Atymnis'in oğlu,
sürücü, yiğit Mydon'u kaçmak için tek tırnaklı atlarını
geri döndürdüğü sırada vurdu. Attığı taşı dirseğinin
ortasına isabet ettirdi. Fildişi süslemeli dizginler anında
ellerinden aşağı tozun dumanın içine düştü. O zaman
Antilokhos kılıcıyla saldırıp mıhladı onu şakağından.
O da can çekişirken, iyi yapılmış savaş
arabasından tozun dumanın içine tepetaklak düştü.
Uzun süre kafası ve omuzları aşağıda dik durdu orada
(çünkü derin bir kum yığınına denk gelmişti düşerken),
ta ki Antilokhos'un Akhaların ordusuna doğru koşmaları
için kamçıladığı atlar, onun üzerinden geçip onu yere
yatırana kadar.

O zaman Hektor, onları safların arasında görüp,
çığlıklar atarak üstlerine saldırdı.
Arkadan da onu Troyalıların vahşi falanjları izliyordu.
Önlerinde Ares ile zalim katliamları yöneten Enyo
koşuyordu. Ares de savunuyordu koskocaman
mızrağıyla. Hektor'un zaman zaman
önünden zaman zaman arkasından gidiyorlardı.

Gür sesli Diomedes onu gördüğünde korktu.
Tydeus'un oğlu, tıpkı büyük bir ovayı
geçerken gürültüyle köpüklerini denize
doğru hızla akıtan bir nehrin kıyılarında
durup sonra geri çekilen tecrübesiz bir adam gibi
geri çekilip orduya doğru şunları söyledi:

"Kardeşlerim, cesur savaşçı ve mızraklı tanrısal Hektor'u
önlerde gördüğümüzde neden şaşırıyoruz? O, onu
ölümden kurtaran tanrılarla her zaman sıkı ilişkiler
içindedir. Şimdi de yine fani bir insana benzeyen
Ares'in dibinde duruyor. Şimdi yüzleriniz
Troyalılara dönük olarak geri çekilin ve sakın ola
yiğitlik yapıp da tanrılarla savaşmaya kalkışmayın."

Bunları söyledi. Troyalılar da iyice yakınlarına
geldiler onların. Hektor, o zaman aynı savaş
arabasına binmiş olan iki iyi savaşçıyı,
Menesthes ile Ankialos'u öldürdü. Telamon'un oğlu
büyük Aias, onların böyle düştüklerini gördüğünde
üzüldü ve hemen koşup, yanlarında durarak
görkemli mızrağını fırlatıp çok ekili tarlasının ve
mülkünün bulunduğu Apaisos'ta oturan
Selagos'un oğlu Amphios'u vurdu. Kader onu
Priamos'a ve oğullarına yardım etmek için getirmişti.
Telamonoğlu Aias, onu kemerinden vurdu; uzun gölgeli
mızrağı karnının altına saplandı. O da balyoz gibi düştü.
Görkemli Aias, o zaman silahlarını almak için koştu.
Ancak Troyalılar, üzerine pek çoğu kalkanına çarpıp
düşen sivri burunlu ve parlak mızraklarını
fırlatıyorlardı. Bununla birlikte, o ayağını ölünün
üzerine koyarak tunç mızrağını bedeninden çekti.
Atışlarıyla onu sıkıştırdıklarından, omzundan güzel
silahlarını alamadı. Gururlu Troyalıların, etrafını
sarmalarından korktu. Pek çok yiğit mızraklarla
yaklaşmış ve onu geriye itiyorlardı.
Her ne kadar uzun gövdeli, güçlü ve yiğit olsa da
gerileyip gitti.

Onlar böyle savaşıyorlardı vahşi çatışmada.
Ancak kötü kader, tanrıya denk Sarpedon'a
Herakles'in oğlu, büyük, yiğit Tlepolemos'u gönderdi.

Bulut devşiren Zeus'un oğlu ile
torunu, birbirlerinin üzerine saldırıp yaklaştıklarında,
önce Tlepolemos konuştu ve dedi ki:

"Ey Sarpedon, Lykialıların komutanı, nedir böyle seni
savaştan uzak, işsiz güçsüz oturtan ve burada kalıp
korkmaya zorlayan? Senin kalkan taşıyan Zeus'un
oğlu olduğunu söyleyenler yalan söylemiş olurlar.
Sen aslan yürekli cesur babam Herakles gibi güçlü
değilsin, geçmiş yıllarda Zeus'tan doğmuş olanların en

beterisin. O bir zamanlar Laomedon'un atları
için buralara sadece altı gemi ve çok az erle geldiğinde,
İlyon'u fethetmiş ve sokaklarını viraneye çevirmişti[7].
Ancak sen, korkak bir ruha sahipsin ve senin ordun
değersiz bir ordu. Sanırım her ne kadar yiğit olsan ve
kalkıp Lykia'dan gelmiş olsan da, hiç yardımın
dokunmayacak Troyalılara. Çünkü silahlarımın altında
can verecek ve Hades'in kapılarını boylayacaksın."

O zaman Lykialıların komutanı Sarpedon onu
yanıtlayarak dedi ki:

"Ey Tlepolemos, evet o adam Laomedon'un budalaca
gururu yüzünden mahvetti kutsal İlyon'u. Bu arada da
ona kötü sözler etmekle ve onca uzaktan atlar için
gelmiş olsa da ona atları vermemekle o kadar iyi etti ki.
Ancak şimdi sanırım, sen mızrağımla öldürdüğüm
zaman amansız ölümü ve kara talihini elimden
bulacaksın. Bu arada bana büyük bir gurur vesilesi
olurken, canını da ünlü at sürücüsü Hades'e
vereceksin."

Bunları söyledi Sarpedon. Tlepolemos da kaldırdı
dişbudak ağacından yapılma mızrağını fırlatmak için.
Ancak ikisinin de uzun mızrakları aynı anda fırladı
ellerinden. Sarpedon boynunun ortasından vurdu onu;
acı veren mızrak bir uçtan bir uca yardı boynunu, kara
bir gece inip örttü gözlerini.
Tlepolemos da onu sol baldırından yaraladı;
mızrağının ucu da şiddetle derine, kemiğe kadar geçti;
ancak babası onu yine ölümden kurtardı.

Sarpedon'un şanlı yoldaşları, onu savaştan çektiler.
Uzun mızrak sürükledikçe ağır geliyordu ona. Telaşın

[7] Troya'nın ilk fethi: Troya'nın kralı Laomedon, Poseidon'u yatıştırmak üzere o vakte kadar hep kentin sakinlerini yiyen deniz tanrısı tarafından gönderilmiş canavarın yemesi için kızı Hesione'yi, bir kayaya bağlamayı kabul etmişti. Herakles, Hesione'yi serbest bırakmak için, karşılık olarak Laomedon'un atlarını istedi. Deniz canavarının yok edilmesinden sonra, Troya'nın kralı sözünü tutmayınca, Herakles de bir sefer düzenleyip kenti fethetti.

arasında, içlerinden hiçbiri rahat rahat basabilsin diye
dişbudak ağacından yapılma mızrağı baldırından çekip
çıkarması gerektiğini akıl edememişti. Böylesi zor bir
durumda almaya çalışıyorlardı onu savaştan!

Diğer yandan güzel dizlikli Akhalar da Tlepolemos'u
çatışmadan uzağa taşıyorlardı. Sabırlı ruha sahip
tanrısal Odysseus onu görünce içi cız etti. O
zaman şu ikisinden hangisini yapsa diye düşündü:
Uzaklardan gürleyen Zeus'un oğlunun
peşine mi düşseydi, yoksa geri kalan Lykialıların
bir sürüsünün canını mı alsaydı? Ancak yüce
gönüllü Odysseus'un kaderinde, sivri
mızrağıyla Zeus'un yiğit oğlunu öldürmek yazılı değildi.
Bu yüzden Athene, öfkesini Lykialıların
kalabalığına çevirdi.

O zaman Koironos'u, Alastor'u, Khromios'u,
Alkandros'u, Halios'u ve Prytanis'i öldürdü. Eğer
ön safta savaşan erlerin arasından parlak silahlarıyla
fırlayıp saldıran ve Danaoları korkudan titreten
tepeli miğferli Hektor hemencecik görmeseydi onu,
Odysseus pek çok Lykialıyı daha öldürecekti.
Zeus'un oğlu Sarpedon onu gördüğüne çok sevindi;
onu yakalayıp gözyaşlarıyla şu sözleri söyledi:

"Ey Priamos'un oğlu, bırakma beni.
Yerlerde sürünmeme, Akhaların beni
parçalamasına izin verme; yardım et bana ve sonra
mademki kaderimde sevgili vatanıma dönüp
kıymetli karımı ve küçük yavrumu sevindirmek yok,
bırak son nefesimi sizin kentinizde vereyim."

Bunları söyledi. Ancak tepeli miğferli Hektor
ona hiç yanıt vermedi; yalnızca önünden Argosluları
önüne katmak ve pek çoğunun canını almak isteyerek
şimşek gibi geçti. Sarpedon'un şanlı yoldaşları onu,
kalkan taşıyan Zeus'un güzel meşe ağacının altına
oturttular. Sevgili yoldaşı yiğit Pelagon hemen orada

baldırından dişbudak ağacından yapılma mızrağı çekti.
O da hemen orada kendinden geçti ve karanlık yayıldı
gözlerine. Ancak daha sonra tekrar nefes aldı;
esmekte olan Boreas[8] tekrar hayata döndürdü onu.

Akhalar, Ares'in ve tunç silahlar kuşanmış Hektor'un
önünden ne geri dönüp kara gemilere kaçabiliyorlardı,
ne de çatışmaya doğru ilerleyebiliyorlardı.
Ares'in Troyalılarla birlikte olduğunu anladıklarında,
geri geri gitmeye başladılar.

Priamos'un oğlu Hektor ile tunç silahlar kuşanmış Ares,
kimi önce kimi sonra öldürdü? Tanrıya denk Teuthras'ı,
daha sonra hünerli binici Orestes'i, Aitolialı savaşçı
Trekhos'u, Oinomaos'u, Oinops'un oğlu Helenos'u,
süslü kemeri olan ve yakınında zengin topraklarda diğer
Boiotalıların oturduğu, zamanını servetiyle uğraşarak
geçiren, Kephisos gölünün yanında Hyle'de oturan
Orespios'u öldürdüler.

Ak kollu Tanrıça Hera, onların bu korkunç çatışmada
Akhaları ortadan kaldırdıklarını görünce, hemen
Athene'ye şu kanatlı sözleri söyledi:

"Eyvah! Kalkan taşıyan Zeus'un gücü tükenmez kızı!
Eğer tehlikeli Ares'in böyle kudurmasına göz yumarsak,
Menelaos'a İlyon'un iyi surlu kentini fethetmeden
ülkesine geri dönmeyeceğine dair vermiş olduğumuz
söz boşa çıkacak. Gel de biz de girelim savaşın içine."

Bunları söyledi. Parlak gözlü Tanrıça Athene de
dinledi onu.

O zaman büyük Kronos'un kızı, saygıdeğer Tanrıça
Hera koşup altın alınlıklı atlarını hazırladı.
Hebe hemen demir dingillerin iki ucundan, sekiz
tekerlek çubuğu olan yuvarlak ve tunç tekerlekleri
geçirdi. Bu tekerleklerin altın ve yıpranmaz çemberleri,
üstlerinde de iyi eklenmiş tunç

[8] Boreas: Kuzey Rüzgârı [Ed. notu]

kenarlıkları vardı; bir mucize gibi görünüyordu!
Dingilin dört bir tarafı ve iki dingil başlığı gümüştendi;
atlar savaş arabasına altın ve gümüş dizginlerle
bağlanmıştı ve çifte bir parmaklık arabayı çepeçevre
dolanıyordu. Daha sonra gümüş sırık yerleştirip,
kenarına güzel altın boyunduruğu bağladı ve
onu som altından dizginlerin üzerine geçirdi,
ondan sonra da savaşa ve savaş çığlıklarına susamış
Hera da hızlı atlarını getirip boyunduruğa vurdu.

Kalkan taşıyan Zeus'un kızı Athene,
babasının taraçasında elleriyle işlemiş olduğu
seyrek dokunmuş nakışlı örtüsünü çıkardı
ve üzerine bulut devşiren Zeus'un gömleğini geçirerek
bol gözyaşlı savaş için onun silahlarını kuşanmaya
başladı. Önce omuzlarına, Korku'nun çepeçevre
döndüğü, içinde Kavga'nın, Savunma'nın, tüm kalpleri
donduran Saldırış'ın olduğu, üzerinde Zeus'un sembolü
olan iğrenç ve vahşi canavar Gorgo'nun başı bulunan
korkutucu püsküllü kalkanı attı. Daha sonra başına,
yüz tane yaya savaşçıyı örtebilen, iki tepeli ve dört
siperli altın miğferi geçirdi. Alev alev yanan
savaş arabasına binip korkunç babanın kızı,
kızdığı zaman delikanlıların saflarını ehlileştirdiği
büyük ve kuvvetli mızrağını aldı.

Hera hızla vurdu atlara kırbaçla. Saatler'in
koruduğu, Olympos'un ve sınırsız gökyüzünün
emanet edildiği, yoğun bulutları kâh eğip kâh
kaldıran, gökyüzünün kapıları, gürleyerek açıldılar[9].
Oradan içeriden sürdüler onları, bu arada
vuruyorlardı atlarına. Kronos'un oğlunu, çok
tepeli Olympos'un en yüksek tepesinde diğer
tanrılardan ayrı otururken buldular.
Ak kollu Tanrıça Hera orada durdurdu atları
ve başladı en yüce Kronosoğlu Zeus'a sormaya.
Ona şöyle diyordu:

[9] Bulutlar gökyüzünün kapılarıydılar.

"Ey baba Zeus, Ares'e bu çetin işler için nasıl
kızmazsın? Bana acı çektirmek için bir sürü
Akhalıyı nasıl düşüncesizce ve haksız yere ortadan
kaldırdığını görmüyor musun? Afrodite ile gümüş yaylı
Apollon da şimdi bu yasayı ve adaleti hiçe sayan akılsız
adamı salmışken, sakin sakin durup zevk alıyorlar.
Ey Zeus baba, eğer Ares'i kötü bir şekilde vurup onu
çatışmadan kovarsam, kızar mısın bana?

Yanıtladı onu bulut devşiren Zeus ve dedi ki:

"İleri öyleyse! Sal onun üzerine çekilmez dertleri ve
herkesten çok ona eziyet etmeye alışkın yağmacı
Athene'yi."

Bunları söyledi. Ak kollu Tanrıça Hera da duyup
sözlerini, yerle gök arasında şimşekler saçarak
seve seve uçan atlarını kamçıladı. Biri yüksek bir
tepede şarap rengi denize bakarak oturduğunda, ne
kadar uzağı görürse tanrıların atları da tanrısal
kişnemelerle o kadar uzağa sıçrıyorlardı. Simoeis ile
Skamandros'un sularının birbirine karıştığı nehirlerin
suyunun aktığı yere, Troya'ya ulaştıklarında, ak kollu
tanrıça Hera atları durdurup onları arabadan
çözdü ve etraflarına yoğun ve karanlık bir sis yaydı.
Simoeis de onlar otlasınlar diye, solmayan otlar
filizlendirdi. Daha sonra iki ürkek güvercin gibi
sabırsızca, Argoslulara yardım etmek için gitmeye
başladılar. Çok sayıda yiğit delikanlı, etobur aslanlar ya
da ehlileştirilemez bir güce sahip yaban domuzları gibi,
yiğit Diomedes'in dört bir yandan sardığı yere
vardığında, ak kollu Tanrıça Hera orada durup yüce
gönüllü Stentor'a benzeyerek tok sesle seslendi. O kadar
güçlü bağırıyordu ki sesi elli adamın sesine bedeldi:

"Utanın Argoslular! Sadece her şey yolundayken
hayranlık vericisiniz! Tanrısal Akhilleus ne zaman savaş
çıkarsa, Troyalılar Dardanos kapılarından öteye asla

çıkamazlardı; çünkü korkarlardı korkunç mızraktan.
Ancak şimdi, burada koca karınlı
gemilerin yanında, kentlerinden uzakta savaşıyorlar.

Bunları söyleyerek göğüslerinin içinde güç ve cesaret
ateşini yaktı.

O zaman gök gözlü Athene Tydeus'un oğluna
doğru koşup Kral Diomedes'i atların ve savaş
arabalarının yanında, Pandaros'un okuyla açmış
olduğu yarayı üflerken buldu. Yuvarlak kalkanın
geniş kayışının altından akan ter, canını yakıyordu
ve ağırlaşıyordu eli. Kayışı kaldırıp kara kanı siliyordu.

O zaman Tanrıça iki atın boyunduruğunu
tutarak dedi ki ona:

"Gerçek o ki, Tydeus kendisine
çok az benzeyen bir oğlan getirmiş dünyaya.
O, kısa boylu olsa bile yiğit bir delikanlıydı"
Hatta bir gün onu savaşması ve tehlikeye atılması için
bırakmamıştım, o zaman Akhalardan ayrı haberci
gitmişti Thebai'ye pek çok Kadmoslunun arasına[10].
Ben ona saraylarında sakin sakin yiyip içmesini
öğütlüyordum. Ancak o yiğit adam, Kadmosluların
en baş delikanlılarına meydan okuyor ve her birini
kolayca yeniyordu. Ben onu böyle koruyor ve yardım
ediyordum. İleri şimdi! Ben senin yanında duruyor,
senin için dua ediyor ve Troyalılarla
korkusuzca savaşman için cesaret veriyorum sana.
Ama sanırım tüm diğer savaşlardan edindiğin
yorgunluk ağırlaştırıyor uzuvlarını ya da alçak bir
korku seni eline geçirmiş durumda ve sen artık yiğit
Oineus oğlu Tydeus'un çocuğu değilsin."

Yiğit Diomedes yanıtladı onu ve dedi ki:

"Tanıdım seni, uslanmaz Tanrıça, kalkan taşıyan
Zeus'un kızı. Bunun için de sana, hiç tereddüt

[10] Thebai Seferi'ne değiniyor.

etmeden bir şey söyleyeceğim. Bunları senden saklamak
istemiyorum. Ne alçak korku ele geçirdi, ne de
zahmetler uyuşturdu beni; bana verdiğin öğütleri
hâlâ hatırlıyorum. Sen söylememiş miydin bana,
diğer ölümsüz tanrılarla savaşmayıp
yalnızca Zeus'un kızı Afrodite ile savaşmamı ve
savaşa geldiklerinde onu sivri mızrağımla yaralamamı?
Bundan dolayı şimdi geri çekiliyor ve Argoslulara
burada toplanmalarını emrediyorum. Çünkü gördüm ki
çatışmayı Ares yönetiyor."

Gök gözlü Tanrıça Athene yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey Diomedes, Tydeus'un oğlu, sevgili çocuğum. Ne
Ares'ten kork, ne de diğer ölümsüz tanrılardan. Çünkü
senin koruyucun benim! Gel şimdi ve atlarını Ares'in
üzerine sürüp vur acımadan onu yakından.
Vur bu kötü, bu değişken, bu kudurmuş adama.
O önce bana ve Hera'ya yemin edip Troyalılarla
savaşacağını ve Argoslulara yardım edeceğine söz
vermişti. Şimdi de tüm bunları unutup Troyalılarla
birlikte hareket ediyor."

Bunları söyledi ve Sthenelos'u elinden kavrayarak
onu savaş arabasının altına itti.
O da hemen indi. Saldırgan Tanrıça da savaş arabasına,
tanrısal Diomedes'in yanına çıktı; meşeden dingil
ağırlıktan inledi. Çünkü korkunç bir tanrıça ile cesur bir
delikanlı taşıyordu.

O zaman Pallas Athene kamayı ve dizginleri tutup
ve hemen tek tırnaklı atları önce Ares'in üzerine sürdü.
O, Aitolialıların en has delikanlısı, Okhessios'un
görkemli oğlu olan dev Periphas'ı o an silahlarından
soyuyordu. İşte eli kanlı Ares onu soydu. Athene de
Ares'in kendisini görmemesi için Hades'in miğferini giydi.

Ama insan katili Ares tanrısal Diomedes'i görüp daha
önce öldürüp canını almış olduğu dev Periphas'ı orada

yatar halde bırakarak, dosdoğru yiğit Diomedes'in
üzerine atıldı. İkisi de ilerleyerek birbirlerine
yaklaştıklarında, önce Ares fırlattı tunç mızrağını
boyunduruğun ve atların dizginlerinin üzerinden,
canını almak için. Ancak Tanrıça Athene,
mızrağı eliyle yakalayarak, gidip boş bir yere
düşsün diye savaş arabasından uzağa fırlattı. O
zaman gür sesli Diomedes fırlattı tunç mızrağını;
Pallas Athene de onu, Ares'in kuşandığı enli şeridin
altına, göbeğinin kenarına sapladı. Orada onu
yaralamayı başardı ve güzel etini yırttı. Daha
sonra da mızrağı geriye doğru çekti.
Tunç silahlar kuşanmış Ares de dokuz ya da on bin
delikanlı savaşta vuruşurken nasıl inlerse, öyle inledi.
O zaman, Akhalar ve Troyalılar korkularından
koşuşturmaya başladılar. O kadar güçlü bağırmıştı
savaşlara doymayan Ares.

Aşırı sıcaktan yükselen azgın bir
rüzgâr eserken, bulutlardan nasıl kararırsa gökyüzü[11],
tunç kuşanmış Ares de Tydeus'un oğlu Diomedes'e,
bulutların içinde uçsuz bucaksız gökyüzüne doğru
yükselirken öyle görünüyordu. Tanrıların oturduğu
yüksek Olympos'a hemen ulaştı ve mahsun mahsun
oturdu Kronos'un oğlu Zeus'un yanına. Ona
yarasından akan ölümsüz kanı gösterdi ve inleyerek
şu kanatlı sözleri söyledi:

"Zeus Baba, bu iğrenç işleri görünce kızmıyor musun?
Biz diğer tanrılar, her zaman insanlar yüzünden
birbirimize büyük acılar çektiririz. Hepimiz seninle
birlikte üzülürüz. Çünkü sen, dünyaya,
her zaman kötülük yapmanın peşinde koşan
felaket dolu bir kız getirdin. Biz Olympos'ta bulunan
tüm diğer tanrılar, senin sözünü dinler ve hep boyun
eğeriz sana. Ama sen onu hiç cezalandırmazsın ne
sözlerinle, ne işinle; yalnızca özgür bırakırsın onu,

[11] Kavurucu sıcak nedeniyle ortaya çıkan fırtına patlaması.

çünkü sen dünyaya getirdin bu felaket dolu kızı!
Şimdi de Tydeus'un yiğit oğlu Diomedes'i, ölümsüz
tanrılarla savaştırıyor. Önce Afrodite'yi elinin yanından
avucunun üzerinden yaraladı. Daha sonra da bir
şeytan gibi, benim üzerime saldırdı. Ancak çevik
ayaklarım kurtardı beni; aksi halde kim bilir ne
kadar zaman inleyecektim acılar içinde, orada, aşağıda,
ölülerin korkunç yığınının arasında ya da canlı canlı
vücudumdaki yaralar yüzünden kaybedecektim
gücümü."

O zaman bulut devşiren Zeus ona vahşice
bakarak dedi ki:

"Oturma yanımda seni delibozuk ve yakınıp durma
bana! Olympos'ta oturan tüm tanrılar içinde yalnız sana
düşmanlık besler yüreğim. Çünkü senin
hoşuna giden hep düşmanlıklar, savaşlar ve çatışmalar.
Benim sözümü zor geçirdiğim annen Hera'nın
ele avuca sığmayan, ehlileştirilemez saldırganlığını
almışsın. Sanırım onun öğütlerinden geldi
bunlar başına. Böyle bile olsa
acıların yüzünden çok fazla çile çekmeni istemem.
Çünkü sen de benim evladımsın; anan benden doğurdu
seni. Yoksa çoktan beri cehennemde, Uranos'un
oğullarının bile aşağısında olurdun."

Bunları söyledi ve Apollon'a onu iyileştirmesini emretti.
Paion da yarasının üzerine yatıştırıcı şifalı
otlar koyarak iyileştirdi onu; çünkü o bir fani değildi.
Mayanın karıştırılırken beyaz sütü çabucak
koyulaştırdığı gibi, şifalı otlar da öyle çabucak
iyileştirdi saldırgan Ares'i.
Hebe de onu yıkayıp, görkemli giysiler giydirdi.
O da gidip, bu görkemli haliyle gurur duyarak
Kronos'un oğlu Zeus'un yanına oturdu. Argoslu Hera ile
Alakomeneli Athene, tekrar büyük Zeus'un saraylarına
döndüler. Ares'in cinayetlerini durdurmuşlardı.

RAPSODİ 6

[Hektor ile Andromakhe'nin Konuşması]

Troyalılarla Akhalar korkunç savaşlarında yalnız
başlarına kaldılar. Mücadele, Simoeis ve Ksahthos'un
akıntıları arasından tunç mızraklarını birbirlerine
fırlatırlarken, ovanın kâh bir yanına kâh diğer yanına
yayılıyordu.

Önce Telamon'un oğlu, Akhaların kalesi Aias,
Trakyalılar arasında en yiğit adamlardan biri olan
Eussyros'un oğlu, güzel ve uzun boylu Akamas'ı
vurduğu sırada,
Troyalıların bir falanjını kırarak yoldaşlarını sevindirdi.
Onu sık yeleli miğferinden vurup mızrağını alnına
sapladı. Tunç uç bir
uçtan bir uca kemiği de geçerek içeri kadar sokuldu
ve karanlık örttü gözlerini.

Gür sesli Diomedes, iyi inşa edilmiş Arisbe'de oturan,
zengin bir serveti olan, yol üzerindeki evinde
otururken hepsini evinde ağırladığı için insanlar
tarafından çok sevilen Teuthras'ın oğlu Aksylos'u
öldürdü. Ancak o zaman bu insanlardan hiçbiri
onu felaket dolu ölümden kurtarmak için öne atılmadı.
Diomedes, ikisinin de canlarını aldı; hem onun
hem de o sırada atların dizginlerini tutmakta olan
seyisi Kalesios'un canını. İkisi de yere sokuldular.

Euryolos, Dresos'u ve Opheltios'u öldürdükten sonra,
su perisi Abarbaree'nin kusursuz Bukolion'dan
doğurmuş olduğu Aisepos ile Pedasos'a saldırdı.
Bukolion şanlı Laomedon'un en büyük oğluydu;
annesi onu gizlice doğurmuştu;
Laomedon koyunlarını otlatırken onunla sevişmiş
o da hamile kalıp bir ikiz doğurmuştu.

Mekisteus'un oğlu, onların güçlerini ve ruhlarını alıp omuzlarından silahlarını çıkardı.

Yiğit Polypoites, Astyalos'u öldürdü;
Odysseus da bakır mızrağıyla, Perkoteli Pdytes'i,
Teukros da tanrısal Aretaon'u öldürdü.
Nestor'un oğlu Antilokhos, görkemli mızrağıyla
Ableros'u öldürdü, erlerin kralı Agamemnon da güzel
suları olan Satnioeis ırmağının kıyılarının yanında,
yüksek Pedasos'ta oturan Elasos'u öldürdü.
Pylakos'u kahraman Leithos kaçarken öldürdü
ve Melanthios'u da Eurypylos öldürdü.

Daha sonra gürsesli Menelaos, Andrestos'u sağ olarak
ele geçirdi; gemi azıya almış atlarıyla ovanın içinde
koşarlarken bir demirhindi dalına takılıp,
kavisli savaş arabasının kenarını kırmışlardı;
diğer korkmuş insanların kaçmış olduğu kente doğru
kaçıyorlardı. O, savaş arabasından yuvarlanıp tozun
dumanın içine yüzüstü kapaklandı. Atreusoğlu
Menelaos elinde uzun gölgeli mızrağını tutarak hemen
yanında bitti. O zaman Andrestos, dizlerine
sarılıp ona şunları söyleyerek yalvarmaya başladı:

"Canlı canlı al beni ey Atreus'un oğlu; böylelikle değerli
fidyeler alabilirsin. Babamın sonsuz hazineleri ve
zenginliği var; hem tunç, hem altın, hem iyi işlenmiş
demir[1]; babam bunlar içinden eğer Akha
gemilerinin içinde benim hâlâ sağ olduğumu öğrenirse
sana sınırsız bir fidye bağışlayabilir."

Böyle söyledi ve kandırdı onun göğsünün içinde
yüreğini. Menelaos, Agamemnon koşarak yanına gelip
ona bağırarak şu sözleri söylerken, onu hizmetçisine
verip Akhaların gemilerine göndermeye hazırdı:

"Sevgili Menelaos, niçin bunların hayatlarını dert
ediyorsun? Yoksa evinde Troyalılardan en iyi saygıyı mı

[1] Burada, o dönemde tuncun bol olduğu, demirin ise henüz nadir olarak bulunduğu ve çok değerli olduğu gözler önüne seriliyor.

gördün? Hiçbiri kurtulmasın felaket dolu ölümden
ve ellerimizden. Hatta annelerinin karnındaki erkek
çocukları bile kurtulmasın elimizden. Tüm İlyon
halkı yok olsun ve ortada kalsın; ne yas tutulsun
ne de gömülsünler."

Bunları söyledi kahraman ve bu sözleriyle
kardeşinin fikrini değiştirdi; çünkü doğru söylüyordu.
O da eliyle kahraman Andrestos'u itti; o zaman
güçlü Agamemnon böğründen yaraladı onu,
o da sırtüstü düştü yere.
Atreus'un oğlu göğsüne basarak, dişbudak ağacından
yapılma mızrağını çıkarttı.

Nestor, güçlü bir sesle şunları söyleyerek kışkırtıyordu
Argosluları:

"Kardeşlerim, yiğit Danaolar, Ares'in delikanlıları!
Şimdi kimse hızlı gemilere ne kadar çok ganimet
götürebilirsem o kadar iyidir diyerek geride kalmasın.
Yalnızca erleri öldürelim. Daha sonra, ovanın
içinde ölülerden ganimetleri sakin sakin alabilirsiniz."

Bunları söyleyip hepsinin yüreğinde
yiğitlik ve cesaret ateşi yaktı. O zaman,
eğer kâhinlerden en hası, Priamos'un oğlu Helenos,
Hektor ile Aineias'a şu sözleri söylemeye gitmeseydi,
savaş düşkünü Ahkalar zafer kazanıp korkak
Troyalıları önlerine katarak İlyon'a çıkacaklardı:

"Aineias ve Hektor! Troyalıların ve Lykialıların
savaşlarının yükü sizin üzerinizde. Çünkü siz, ister
savaşta olsun, ister mecliste her tür durumda en iyisiniz.
Burada durup her yere koşturarak
orduyu geri dönüp de yine karılarının kucaklarına
düşmeden ve düşmanlarımızın karşısında gülünç
duruma düşmeden önce, kapıların önünde durdurun.
Tüm falanjlara cesaret verirseniz, biz burada kalıp
her ne kadar savaşmaktan bitkin düşmüş olsak da

Danaolarla savaşırız. Çünkü zorunluluk bizi acele ettiriyor.
Hektor, sen kentin içine girip
annemize saygın yaşlı kadınları akropole, gök gözlü
Athene'nin tapınağına götürmesini söyle. Kutsal
tapınak, kilidiyle birlikte açılınca, güzel saçlı
Athene'nin dizlerinin üzerine, evlerimizde bulunan
en güzel, en büyük ve çok seveceği örtüyü bıraksın.
Eğer kente, Troya kadınlarına ve çocuklarına acıyıp
kutsal İlyon'dan herkesi kaçmak zorunda bırakan ve
tüm Akhalar içinde en yiğit olduğunu söyleyen
vahşi savaşçı Tydeus'un oğlunu uzaklaştırırsa,
tapınağında on iki tane vahşi ve bir yaşında inek
kurban edeceğine söz versin. Hayatımız boyunca,
tanrıçanın oğlu olduğu söylenen adlı sanlı Akhilleus'tan
korktuğumuz kadar hiç kimseden korkmadık.
Ancak Diomedes, vahşi bir hayvan gibi savaşıyor
ve kimse boy ölçüşemiyor onunla."

Bunları söyledi. Hektor da kardeşinin sözlerini dinledi.
Hemen savaş arabasından silahlarıyla aşağı atlayıp sivri
mızrağını oraya buraya savurarak koşmaya başladı.
Ordunun içinde her yere koşuyor, herkese savaşması
için bağırıyordu. Korkunç savaşı tekrar canlandırıyordu.
Onlar da dönüp Akhalara karşı durdular.
Argoslular geri çekilip katliamı durdurdular; çünkü
ölümsüzlerden birinin gökyüzünden Troyalılara yardım
etmek için indiğini sanıyorlardı. Böylece hepsi geri
döndüler!

O zaman Hektor, yüksek sesle Troyalılara bağırdı:

"Yüce gönüllü Troyalılar ve uzaklardan gelmiş
müttefikleri! Gösterin yiğitliğinizi dostlarım ve hatırlayın
mağrur yiğitliğinizi. Ben de İlyon'a çıkıp kurultaydaki
yaşlılara ve karılarımıza bizim için dua edip
tanrılara yüzlük kurbanlar adamalarını söyleyeyim.

Tepeli miğferli Hektor bunları söyleyip gitti. Göbekli
kalkanını çepeçevre saran siyah kayış, aşık kemiğinin iki

tarafına ve boynuna çarpıyordu[2]. Hippolokhos'un oğlu
Glaukos ile Tydeus'un oğlu, iki ordunun
ortasında dövüşmek için birbirlerine saldırdılar.
İlerleyip de biri diğerinin tam karşısına geldiğinde
gür sesli Diomedes ona dedi ki:

"Ey herkesi şaşırtan adam, fanilerden hangisisin sen?
Şimdiye dek erlere şan veren savaşta hiç görmedim
seni. Şimdi de diğerlerini geçip karşımda
uzun gölgeli mızrağınla cesaretinle dikiliyorsun.
Benim öfkeme karşı duranın ana babası talihsiz olur.
Eğer gökyüzünden indiysen ve tanrılardan biriysen,
öyleyse benim göksel tanrılarla savaşmayacağımı öğren.
Dryas'ın oğlu güçlü Lykurgos'un bile
göksel tanrılarla ağız dalaşına girdikten sonra
uzun süre yaşamadığını bilirim. O, bir gün tanrısal
Nysa dağından kovduydu çılgın Dionysos'un süt
annelerini. Hepsi de insan katili Lykurgos onları
kırbaçlarıyla döverken attılar yere kamış değneklerini[3].
Dionysos da korkmuş bir şekilde kendini denizin
dalgaları arasına attı. Thetis bu korkmuş adamı
kabul etti kollarının arasına; o ise hâlâ Lykurgos'un
yaptığı zalimlikten dolayı titriyordu. Ancak rahat
yaşayan tanrılar hiddetlendiler ona; Kronos'un oğlu
kör etti onu. Ondan sonra tüm ölümsüz tanrılar
ondan nefret ettiklerinden, daha fazla yaşamadı.
Şimdi ben de ölümsüz tanrılarla savaşmak istemiyorum.
Eğer toprağın ürünlerini yiyen fanilerden biriysen,
yanıma gel de seni daha çabuk ulaştırayım
felaketin son kertesine."

Yine Hippolokhos'un oğlu görkemli adam yanıtladı onu:

"Ey Tydeus'un yüce gönüllü oğlu, neden soyumu
soruyorsun?
İnsanların soyu da yaprakların soyu gibidir;

[2] Hektor'un giderken arkasına astığı, bütün vücudu kaplayan kalkanından bahsediliyor.
[3] Asma ya da sarmaşık yapraklarıyla bezeli değnek, aynı zamanda Baküs'ün sembolüdür. [Ç.N.]

rüzgâr kimi zaman onları yere saçar ve kimi
zaman da bahar onları yeşil ağaçların üzerinde
filizlendirir. İnsanların soyu da böyledir işte: Bir
taraftan filizlenir, diğer taraftan silinip gider. Ancak eğer
insanların çok yakından tanıdığı soyumuzu daha
yakından tanımak için
bunu ille de öğrenmek istiyorsan; insanların
en kurnazı olan Sisyphos'un oturduğu, adına
Ephyre denen, at besleyen Argos'un derinliklerinde
bir yerdedir benim soyum. Aiolos'un oğlu
Sisyphos'un Glaukos adında bir oğlu oldu; Glaukos da
tanrıların kendisine güzellik ve yiğitlik bahşettikleri
kusursuz Bellerophontes'in babası oldu. Ancak
Proitos aklından kötü şeyler geçirdiği için onu
Argosluların ülkesinden kovdular; herkesten daha
güçlüydü ve Zeus'un yardımıyla kral olmuştu.
Proitos'un karısı, tanrısal Anteia onun için deli oluyor,
onunla gizlice sevişmek istiyordu.
Ancak namuslu ve aklı başında Bellerophontes'i
kandıramadı. O zaman Anteia da bir yalan
uydurarak, o yalanı kral Proitos'a söyledi:
"Ya sen ölürsün ey Proitos ya da benim
isteğim olmaksızın benimle sevişmek isteyen
Bellerophontes'i öldürürsün."
Bunları söyledi ve kral da duyduğu bu sözlere kızdı.
Ama öldürmedi onu. Çünkü kalbi dayanmıyordu
buna. Onu Lykia'ya gönderdi ve ölümün,
katlanmış[4] bir levhaya çizmiş olduğu felaket
dolu bir sürü işaretini verdi ona ve levhayı onun
canını o alsın diye kayınpederine göstermesini buyurdu.
O zaman o, Lykia'ya gitmek için yola koyuldu;
tanrıların kılavuzluğu yol gösteriyordu ona. Lykia'ya,
Ksanthos ırmağının akıntılarına ulaştığında, Lykia'nın
kralı, onu iyi niyetiyle saydı. Onu bir yabancı gibi dokuz
gün ağırladı ve dokuz tane öküz kurban etti.

[4] Yani mühürle kapatılmış.

Ancak onuncu gün gül parmaklı Eos[5] ortaya çıkınca,
o zaman damadı tarafından gönderilen işaretleri
görmek istediğini söyledi. Damadının gönderdiği
felaket dolu işareti gördüğünde önce ona insan
değil, tanrı soyundan gelen, ön taraftan
aslan, arka taraftan da ejderha, ortasıysa bir keçi olan,
nefesinden alevler ve ateşler çıkaran iğrenç Khimaira'yı
öldürmesini buyurdu. O da onu tanrıların işaretlerine
itaat ederek öldürdü. İkinci olarak, ünlü Solymolar'la
savaştı; o güne kadar girmiş olduğu çatışmaların en
büyüğünün bu olduğunu söylüyordu. Daha sonra,
üçüncü olarak erkek gibi savaşan Amazonları öldürdü.
Ancak geri dönerken ona, kral, uçsuz bucaksız
Lykia'dan en iyi savaşçıları seçip korkunç bir tuzak
kurdu. Ama savaşçılar tekrar dönmediler evlerine;
görkemli Bellerophontes öldürdü hepsini.
Onun tanrıların iyi soyundan geldiğini anladığında,
kral, onu orada tutup, kızını ve tüm krallığının yarısını
verdi. O zaman Lykialılar onu memnun etmek için,
ona diğerlerinin arasında en iyisi olan, güzel,
bağlık ve tarlaları olan bir krallık çiftliği ayırdılar. Yiğit
Bellerophontes'in karısı ona üç tane çocuk doğurdu:
İsandros, Hippolokhos ve Laodameia. Her şeyi bilen
Zeus, Laodameia'yla sevişti ve o tanrıya denk savaşçı
Sarpedon'u dünyaya getirdi. Ama Bellerophontes tüm
tanrılar tarafından nefret edilen biri haline gelince,
Aleion Ovası'nda[6] içi içini yiyerek ve insanlardan
uzakta durarak tek başına çile doldurmaya
başladı. Yine savaşa doymaz Ares, bir gün oğlu
İsandros'u adlı sanlı Solymo'larla savaşırken,
öldürdü. Daha sonra da kızı Laodameia'ya
kızıp öldürdü onu altın dizginli Artemis.
Hippolokhos baba oldu bana ve o yolladı Troya'ya.
Benden özellikle her zaman birinci gelmemi ve

[5] Şafak Tanrıçası [Ç.N.]
[6] "Ekilmemiş Ova" anlamına geldiği düşünülen bir yer adı.

herkesten üstün olmamı, Ephyre'de ve en geniş
Lykia'da oturan babalarımın soyunu
utandırmamamı istedi. Ben de ait olduğum
soydan ve bu kandan dolayı gurur duyuyorum!"

Bunları söyledi. Gür sesli Diomedes de memnun oldu,
mızrağını bol besinli toprağa sapladı ve daha sonra da
kral Glaukos'a tatlı sözlerle şunları söyledi:

"Demek sen babamın eski dostusun.
Tanrısal Oineus bir zamanlar saraylarında ağırlamış
kusursuz Bellerophontes'i. Onu orada yirmi gün tutmuş
ve birbirlerine güzel hediyeler vermişler. Oineus ona
görkemli, erguvani bir silah kayışı vermiş;
Bellerophontes de buraya gelmeden önce hâlâ evimde
saklı duran iki kulplu bir altın maşrapa vermiş. Ancak
Tydeus'u hatırlamıyorum; çünkü beni Akha ordusunun
Thebai'de yok olduğu zaman, henüz küçükken bırakıp
gitmiş. İşte bu yüzden, ben sana Argos'taki sevgili ev
sahibi ve dost olacağım ve bir gün olup da bu
ülkeye gelirsem, Lykia'da sen de benim için öylesin
Şimdi gel ikimiz de mızraklarımızı ve hatta
çatışmayı bırakalım. Çünkü benim daha
öldüreceğim pek çok Troyalı ve onların anlı şanlı
müttefiki var. Benim, Tanrı'nın yoluma çıkaracağı
erleri mızrağımla alt etmem ve senin için de yine pek
çok Akha'nın olabildiği kadarını öldürebilmen için
bırakalım birbirimizi. Haydi bizim atalarımızın
arkadaş olduğumuzla övündüğümüzü öğrenmeleri için
değişelim şimdi silahlarımızı."

Bunları söylediler. Savaş arabalarından inip birbirlerinin
ellerini sıkarak sadakat ve dostluk yemini ettiler. O
zaman Kronos'un oğlu Zeus, Diomedes'le savaş
arabalarını değişen Glaukos'un aklını başından aldı:
Yüz öküze denk altın ve tunç silahla
yalnızca dokuz öküze denk silahları değişti.

Hektor Batı Kapılarına ve büyük meşe ağacına
vardığında Troya kadınları çocuklarını,
kardeşlerini, arkadaşlarını ve kocalarını sormak
için koşup çevresinde toplandı. O da hepsine,
onları pek çok felaket bulduğu için
tanrılara dua etmelerini söylüyordu. Priamos'un
görkemli sarayına vardığında (ki bu saray derin
dehlizlerle inşa edilmişti, her birinde elli tane
yontulmuş taştan oda vardı, tüm odalar birbirine
bitişikti; Priamos'un oğulları
bu odalarda tapılacak karılarıyla birlikte uyurlardı;
öte yandan da kızları için yontulmuş taştan her biri
birbirine bitişik on iki tane büyük oda vardı,
buralarda Priamos'un görkemli damatları saygın
karılarıyla birlikte uyurlardı onu, kızlarının
en güzeli Laodike'ye gitmekte olan annesi karşıladı ve
elinden tutarak ona şöyle dedi:

"Evladım, niçin vahşi savaşı bırakıp buraya geldin?
Akha oğulları gerçekten size surların etrafında çok
zulmettiler. Buraya geldin; çünkü kalbin seni buraya,
akropolden ellerini kaldırıp Zeus'a yakarman için
gönderdi. Bekle de önce sana Zeus ve diğer ölümsüz
tanrılar adına yere şarap serpebilmen için tatlı şarap
ikram edeyim.
Daha sonra da sen içip kendine gelirsin.
Çünkü şarap, tıpkı senin gibi yoldaşlarına yardım
etmekten yorgun düşmüş olanları güçlendirir."

Onu yanıtladı tepeli miğferli büyük Hektor:

"Saygıdeğer ana; bana tatlı şarap getirme, beni yolumdan
uzaklaştırıp cesaretimi ve yiğitliğimi kaybettirme.
Arınmamış ellerimle Zeus'a şarap serpmekten korkarım.
Kimse böyle kanla çamurla kirliyken, kara bulutlu Zeus'a
dua etmemeli. Ancak sen, şimdi yaşlı kadınları yanına alıp
tütsülerle birlikte yağmacı Athene'nin tapınağına git
ve yanına saraylarımızda bulunan en güzel, en büyük ve en

sevdiğin örtüyü alıp güzel saçlı Athene'nin dizlerine bırak.
Eğer Troyalıların kentine, çocuklarına ve karılarına acır
da kutsal İlyon'dan yiğit Tydeus'un oğlu olan azgın
savaşçıyı uzaklaştırırsa, tapınağının içinde on iki tane
ehlileştirilmemiş bir yaşında inek kurban et. Haydi sen
yağmacı Athene'nin tapınağına git. Ben de
Paris'i beni dinlemek isterse savaşa çağırmaya gideyim.
Keşke yer yarılsa da yutsa onu. Çünkü Olymposlu
Zeus onu, Troyalılara, yüce gönüllü Priamos'a ve
oğullarına felaketler getirmesi için besleyip büyüttü.
Olur da onun Hades'e indiğini görürsem,
o zaman ruhumun huzur bulduğunu
ve acılarından kurtulduğunu söyleyebileceğim."

Bunları söyledi. Annesi de saraya gidip hizmetçilerine,
kentten saygın ihtiyar kadınları toplamalarını buyurdu.
Kendisi de tanrı biçimli Paris'in, parlak Helene'yi de
getirmek için okyanusa açıldığı sırada Sidon'dan getirmiş
olduğu ve Sidonlu kadınların elleriyle
yapmış oldukları değişik örtülerin bulunduğu
mis kokulu odasına indi. Hekabe, bu örtülerin
arasından, en güzeli olan, fevkalade nakış
işlemeleriyle dolu, en büyük, hepsinin altında
duran ve bir yıldız gibi parlayanını seçti.
Daha sonra tapınağa doğru yola çıktı;
çok sayıda ihtiyar kadın da onu izliyordu. Akropole
Athene'nin tapınağına vardığında, at terbiyecisi
Antenor'un karısı, Kisses'in kızı güzel yanaklı Theano
kapıları açtı. Troyalılar
onu oraya Athene'ye duacı olarak koymuşlardı.
Tüm kadınlar feryatlarla ellerini Athene'ye doğru
kaldırdılar; güzel yanaklı Theano da örtüyü alıp onu güzel
saçlı Athene'nin dizlerine koydu. Dua ederek büyük
Zeus'un kızına yalvarıyordu:

"Kentlerin koruyucusu, tanrıçalar tanrıçası
saygıdeğer Athene, Diomedes'in mızrağını

kırıp Batı Kapıları önünde yüzüstü düşmesini sağla.
Biz de eğer Troyalıların kentine,
karılarına ve çocuklarına acırsan, hemen sana
on iki tane bir yaşında ehlileştirilmemiş inek sunalım."

Bunları söyledi dua ederek. Ancak kabul etmedi
Pallas Athene. Onlar böyle dua ediyorlardı işte
Büyük Zeus'un kızına. Hektor da Paris'in kendi
başına, Troya'da bulunan ustaların en
işinin ehli olanlarıyla birlikte inşa etmiş olduğu,
akropolün üzerindeki, tunç Priamos'un ve Hektor'un
taraçasına yakın bir oda, bir taraça ve bir avlu olan
görkemli sarayına gitti. Zeus'un sevdiği Hektor, elinde
altın bir halkayla bağlanmış, tunç ucu parlayan on bir
arşınlık mızrağını tutarak girdi içeri. Paris'i, odasında
güzel silahlarını, kalkanını, zırhını derleyip toplarken
ve kıvrak yayını denerken buldu. Argoslu Helene,
hizmetçilerinin arasında oturuyor ve onlara güzel el işleri
yaptırıyordu.

Hektor, onu gördüğünde şu acı sözlerle azarladı:

"Seni zavallı, böyle kızmakla iyi etmedin.
Ordumuz kentin çevresinde ve yüksek surda
yok oluyor ve kentin çevresinden yükselen bu savaş
çığlıklarının nedeni sensin! Senin, vahşi çatışmadan
kaçtığını gördüğün kişileri azarlaman gerekirdi.
Gel şimdi, kalk ayağa; yoksa az sonra ateşlerin tüm
kenti sardığını göreceksin."

O zaman tanrı biçimli Paris yanıtladı onu:

"Hektor, beni haklı yere azarlıyorsun; haksız olduğunu
söyleyemem sana. Bu yüzden sana bir şeyler
söyleyeceğim, dikkatle dinle beni. Burada, odamda
Troyalılara öfkeli olduğum için oturmuyorum,
yalnızca büyük acılarım için teselli bulmak istedim.
Ancak karım Helene, tatlı sözleriyle beni savaşa
geri dönmem için ikna etti. Sanırım

benim için en iyisi budur. Çünkü zafer kimi zaman
birine, kimi zaman diğerine gider.
Dur da silahlarımı kuşanayım ya da istersen sen git
ben de arkandan geleyim; sanırım hemen sana
yetişebilirim."

Bunları söyledi. Tepeli miğferli Hektor hiç cevap vermedi
ona. Ancak Helene tatlı sözlerle konuşup ona şunları
söyledi:

"Kaynım, cani bir köpeğim ben ve bu kara belanın
nedeni benim! Keşke annemin beni doğurduğu gün,
azgın bir kasırga alaydı da dağların üstüne
ya da bütün bunlar olmadan beni boğacak fırtınalı denizin
dalgalarının üzerine bırakaydı beni. Tanrılar bize tüm bu
belaları getirmişken, keşke insanların ayıplamalarını ve
suçlamalarını dikkate alacak olan
daha iyi bir adamın karısı olsaydım.
Ancak onun ne şimdi aklı başında ne de bundan
sonra gelecek aklı başına. Sanırım bu yüzden hak
ettiğini çekecek. Yalnız, şimdi gel gir içeri
kaynım ve al şu tabureye otur. Benim gibi bir
köpek ve Paris'in çılgınlıkları yüzünden çok yoruldun.
Zeus'un kötü bir kader çizmiş olduğu bizler, gelecek
nesiller için kötü ün salmış örnekler olacağız."

O zaman tepeli miğferli büyük Hektor yanıtladı onu:

"Helene, eğer beni seviyorsan, beni burada
alıkoymaya çalışma.
Beni burada kalmaya ikna edemeyeceksin.
Dönüşümü dört gözle bekleyen Troyalıların yardımına
koşmak için acele ediyorum. Ancak sen onu dürt ki gelip
kentte bana yetişsin. Ben şimdi evime, benimkileri,
sevgili karımı ve küçük çocuğumu görmeye gideceğim.
Beni bir daha yanlarında görüp göremeyeceklerini ya da
tanrıların beni Akhaların elleriyle öldürüp
öldürmeyeceğini kim bilebilir ki ..."

Tepeli miğferli Hektor bunları söyleyip gitti.
Çabucak ulaştı görkemli taraçalarına.
Ama saraylarında ak kollu Andromakhe'yi bulamadı.
Çocuğu ve güzel hizmetçisiyle birlikte kuleye
çıkmıştı ve orada dertle iç çekip ağıt yakıyordu.
Hektor, kusursuz karısını içeride bulamayınca ilerleyip
eşikte durdu ve hizmetçilere dedi ki:

"Hizmetçiler gelin gerçeği söyleyin bana: Ak kollu
Andromakhe, saraydan çıkıp nereye gitti? Bir
görümcesine ya da eltisine mi, yoksa diğer güzel örgülü
Troya kadınlarının korkunç tanrıçayı yatıştırmak için
gittiği Athene'nin tapınağına mı gitti?"

O zaman zeki kahya ona şu sözleri söyledi:

"Hektor, bana gerçeği söylememi buyurmuşken,
sana söyleyeyim. Ne herhangi bir görümcesine,
ne eltilerine, ne de güzel örgülü diğer Troyalı
kadınların korkunç tanrıçayı yatıştırmak için gittiği
Athene'nin tapınağına gitti.
İlyon'un büyük kulesine koşup gitti;
çünkü ona Akhaların büyük bir gücünün
olduğunu ve Troyalıların yenildiğini söylediler.
Hemen deli gibi sura doğru koştu; yanına da çocuğu
tutsun diye dadıyı aldı."

Bunları söyledi kâhya, Hektor da hemen
fırlayıp çıktı taraçadan.
Tekrar aynı yoldan, düzgün sokaklardan geçti.
Büyük kenti geçerek Batı Kapılarına ulaşınca, ovaya
çıkmak için yola koyulduğu sırada ona koşarak yetişip
karşısına çıktı bol çeyizli karısı, yüce gönüllü Eetion'un
kızı, ormanlık Plakos'un aşağısında bir zamanlar
Kilikialıların hüküm sürdüğü Thebai'de oturan
Andromakhe. Tunç silahlar kuşanmış savaşçı Hektor,
Eetion'un kızını, karısı yapmıştı. İşte Andromakhe
karşısına çıktı onun; yanında dadısı, kucağında masum
ve henüz bir bebek olan çocuğu, Hektor'un biricik,

çok sevgili ve bir yıldız gibi parlayan oğlunu
tutuyordu; Hektor ona Skamandroslu derdi, Troyalılarsa
Asytanaks derlerdi. Tek başına korurdu Troya'yı. O
zaman o, çocuğunu görünce sessizce gülümsedi.
Andromakhe de yanına gelip elini tutarak ve gözyaşları
dökerek dedi ki ona:

"Ey talihli adam cesaretin yok edecek seni! Küçük
çocuğuna ve Danaolar seni öldürmek için
saldıracaklarından yakın zamanda dul ve kimsesiz
bırakacağın talihsiz bana hiç acımıyor musun? Eğer seni
kaybedersem en iyisi kara toprağa girmek olur benim için.
Çünkü sen ölürsen gözyaşları ve kederden başka hiçbir
avuntum olmayacak. Artık ne anam ne de babam var.
Babamı tanrısal Akhilleus, Kilikialıların iyi inşa
edilmiş kenti yüksek kapılı Thebai'yi yerle bir ettiği sırada
öldürdü. Eetion'u öldürdü, ama soymadı onu. Çünkü
sayıyordu onu. Onu parlak ve iyi işlemeli silahlarıyla
gömdü. Zeus'un kızları, dağ perileri de onun için bir anıt
dikip dört bir yanına karaağaçlar diktiler.
Sarayımızda, yedi kardeşim de vardı;
bir gün hepsi birden Hades'e indi; tanrısal Akhilleus,
öküzleri ve bembeyaz koyunları otlatırlarken öldürdü
onları. Ormanlık Plakos'un
aşağısında, Thebai'nin kraliçesi olan annemi de alıp
diğer ganimetlerle birlikte yanında köle olarak getirdi;
daha sonra pek çok zengin fidye alıp serbest bıraktı onu.
Ancak onu, okçu Artemis ata sarayında öldürdü.
Hektor, sen şimdi benim hem babam, hem anam, hem
kardeşim, hem de sevecen kocamsın. Acı bana; burada
kulede kal ve çocuğunu yetim, karını dul bırakma.
Erlerini yaban incirlerinin yanında durdur.
Oradan çok daha kolay saldırılır kente ve çok
daha kolay fethedilir surlar. İki Aias, anlı şanlı
İdomeneus ve Atreusoğulları ve Tydeus'un yiğit oğlu
oradan üç kere gelip içeri girmeyi denedi. Tanrılardan
ilham alan bir kâhin bunu onlara söylemiş olacak ya da

kendi başlarına anlayıverdiler."

Tepeli miğferli Hektor yanıtladı onu:

"Karıcığım, tüm bunları ben de düşünüp duruyorum.
Ancak Troyalı adamlar ve kadınlar beni bir
korkak gibi savaştan çekilirken görürlerse utanırım.
Hem ben de istemem böyle bir şey yapmayı.
Babam ve kendim için büyük bir şan kazanmak uğruna
yiğit olmayı ve daima tüm Troyalıların önünde
savaşmayı öğrendim. İçim rahat. Bir gün gelecek yok
olacak kutsal Troya, Priamos ve şanlı halkı.
Troyalıların, Hekabe'nin, kral Priamos'un hatta
kardeşlerimin başına gelen bunca bela, pek çok
yiğidin düşman elinden yere ölü olarak düşeceği zaman,
tunç zırhlı Akhalardan birinin, sen acı gözyaşlarına
boğulurken seni köle olarak alacağında başına gelecek
belanın kanatacağı gibi kanatmaz yüreğimi.
Biri gelip, sana dokuma yaptırtacak;
Messeis'ten ya da Hyperie'den su getirtecek sana,
senin isteğin olmadan. Ama mecbur kalacaksın
bunları yapmaya. Seni gözyaşlarına boğulmuş halde
önlerinden geçerken görenler diyecekler ki:
'İşte Troya'da savaştığımız sırada at besleyen
Troyalılar arasındaki en has adam Hektor'un karısı'.
Bunları söyleyecekler; an gelecek ve senin de yaraların
tekrar depreşecek. Seni kurtaracak benim gibi bir
erkeğinin olmadığını göreceksin. Senin ağıtlarını
duymaktan ve köle oluşunu görmektense, en iyisi ölü
toprağın üstümü örtmesidir."

Yiğit Hektor bunları söyledi ve ellerini çocuğuna
uzattı. Ancak çocuk dadısının kucağında hıçkırıklara
boğuldu. Silahlarının parlaklığını, miğferinin üzerinde
sallanan at püskülünü ve sert çehresini görünce sevgili
babasının görünüşünden korkmuştu.
O zaman kıymetli babası ve saygıdeğer annesi güldüler.
Görkemli Hektor da hemen miğferi kafasından çıkarıp

parıltılar saçar hâlde yere dayadı. Daha sonra da öperek
ellerinin arasında zıplattı çocuğunu.
Zeus'a ve diğer tanrılara dua ederek şunları söyledi:

"Zeus baba ve siz diğer göksel tanrılar; lütfedin bu oğlum
da tıpkı benim Troyalılar arasında olduğum gibi ün
kazansın; daima yiğit olsun ve Troya'ya güçle
hükmedecek kadar değeri olsun ve bırakın bir gün,
onu savaştan dönerken ve öldürdüğü düşmandan ele
geçirdiği kanlı ganimetleri getirirken gördüklerinde,
onun için "Bu babasından daha iyi!" desinler; böyle görsün
onu annesi de ve kalbi uçsun sevinçten."

Bunları söyledi ve oğlunu kıymetli karısının ellerine
bıraktı. O da çocuğu mis kokulu kucağına alıp gözlerinde
yaşlarla gülümsedi. Kocası onun ağladığını görünce
üzülüp eliyle okşarken ona şöyle dedi:

"Zavallım, çok fazla üzülme. Eğer alnımda yazılı
değilse kimse gönderemez beni Hades'e. Bir
kere dünyaya gelmiş olan kimse, ister korkak olsun,
ister yiğit kurtulamaz kaderinden. Git şimdi
eve de işlerinle, dokuma tezgâhınla, mekiğinle ilgilen.
Hizmetçilerine de işlerinin başına dönmelerini buyur.
Savaşa gelince, o İlyon'da doğmuş olan erlerin işi ve ben
bunların birincisiyim."

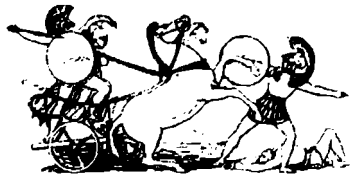
Görkemli Hektor bunları söyleyip uzun püsküllü
miğferini aldı.
Kıymetli karısı da eve doğru yola çıktı.
İkide bir onu görmek için geri dönüyor ve kara gözyaşları
döküyordu. Çabucak vardı erleri öldüren Hektor'un
görkemli sarayına. İçeride pek çok hizmetçiyi toplanmış
hâlde buldu.
Hep birlikte gözyaşları döküp ağıtlar yaktılar.
Argosluların elinden ve şiddetinden kurtulup savaştan
dönemeyeceğini sandıklarından, evin içinde henüz sağ olan
Hektor için ağıt yakıyorlardı.

Paris de yüksek taraçalarında fazla oyalanmadı.
Meşhur tunç işlemeli silahlarını kuşandı ve
çevik ayaklarında cesaretle kentin yolunu tuttu.
Günlerce yemlikte beslenmiş bir at, nasıl bağlarını
koparır da vadiye doğru ayaklarını yere sertçe
vura vura saldırır, temiz ırmaklarda yelelerini yıkarsa,
öyle gururla dimdik, nasıl tutarsa kafasını ve bir rüzgâr
estirirse yeleleri omuzlarının üzerinde ve
bu görkemli güzelliğinden memnun, hızlı hızlı atların
otladığı çayırlara koşarsa; işte Priamos'un oğlu
Paris de öyle gururla iniyordu Pergamos kalesinden
aşağı; çevik ayakları onu taşırken silahları
güneş gibi parlıyordu. Az sonra,
kıymetli karısıyla konuşup ayrıldığı o yerde
kardeşi tanrısal Hektor'la karşılaştı. Önce tanrı
biçimli Paris ona dedi ki:

"Sevgili kardeşim, sen bu kadar acele ederken seni
oyalayıp bana emrettiğin gibi erken gelmedim."

Yanıtladı onu tepeli miğferli Hektor ve dedi ki:

"Hiçbir adil insan seni küçümseyemeyecek savaşta.
Çünkü sen bir delikanlısın. Savaşı bırakıp savaşmak
istemediğin zaman, bunca çileler çeken Troyalıların sana
beddua ettiklerini duyduğumda benim yüreğim dağlanır.
Ancak şimdi gidiyoruz.
Bırak; eğer Zeus, Troya'dan güzel dizlikli Akhaları
kovmayı ve saraylarımıza özgürce ölümsüz göksel
tanrılar için şarap testilerimizi dikmemizi kısmet ederse,
bütün bunları sonra düzeltiriz."

RAPSODİ 7

[Hektor ile Aias'ın Düellosu-Ölülerin Kaldırılması]

Görkemli Hektor bunları söyleyip kapılardan dışarı fırladı. Onunla birlikte kardeşi Paris de gidiyordu. İkisinin kalbi de savaş için yanıp tutuşuyordu. Tanrı, iyi yontulmuş kürekleriyle denizi dövmekten yorgun düştüklerinde ve artık uzuvları yorgunluktan pes ettiğinde özledikleri alize rüzgârlarını nasıl verirse denizcilere, onlar da kendilerini dört gözle bekleyen Troyalılara öyle göründüler.

O zaman Paris, savaş topuzlu Areithoos'a büyük gözlü Phylomedusa'nın doğurmuş olduğu, Arne'de oturan, Kral Areithoos'un oğlu Menesthios'u öldürdü. Hektor da sivri mızrağıyla, Einoeus'u ensesinden tunç miğferinin altından vurup uzuvlarını hareketsiz bıraktı. Hippolokhos'un oğlu ve Lykialıların komutanı Glaukos, vahşi çatışmada Deksios'un oğlu İphinos'u hızlı arabalarına çıkmaya yeltendiği sırada omzundan vurdu; o da arabadan yere düşüp ruhunu teslim etti.

Ama gök gözlü Tanrıça Athene onların çatışmada Argosluları ortadan kaldırdıklarını görünce, Olympos'un zirvelerinden fırlayıp İlyon'un kutsal kentine indi. Apollon onu Pergamos Kalesi'nden görünce Troyalıların kazanmasını istediği için, karşısına çıkmak için fırladı. Meşe ağaçlarının yanında karşılaştılar. Önce Zeus'un oğlu Apollon dedi ki:

"Ey büyük Zeus'un kızı, neden böyle apar topar geldin Olympos'tan;
niçin böyle öfkeli getirdi buraya kalbin seni?
Yalnızca bir tarafa ün verecek olan zaferi Danaolara getirmek için mi? Zerre kadar acımazsın sen savaşta ölüp giden Troyalılara. En iyisi sen benim sözlerimi dinle. Gel

şimdi bugünlük savaşa ve katliama ara verelim.
Daha sonra[1] siz iki tanrıçanın bu
kenti yerle bir etmek bu kadar hoşunuza gidiyorsa,
onlar yine İlyon'un sonunu getirene dek savaşsınlar."

O zaman yanıtladı onu gök gözlü Tanrıça Athene:

"Dilediğin olsun ey okçu tanrı. Ben de Olympos'tan
Troyalıların ve Akhaların arasına bu amaçla indim.
Gel şimdi söyle bana
insanların savaşını nasıl durduracağını?"

Zeus'un oğlu Apollon yanıtladı onu:

"At terbiyecisi Hektor'un hiddetini, Danaolardan birini
ölümüne bir düelloya çağırması için ayaklandıralım. Tunç
dizlikli Akhalar da fedakârlık yapıp
tanrısal Hektorla vuruşması için bir savaşçı
göndereceklerdir."

Bunları söyledi. Gök gözlü Tanrıça Athene de dinledi
sözlerini.

Priamos'un sevgili oğlu Helenos,
iki tanrının konuşarak almış olduğu kararı hissetti.
Hektor'a yaklaşıp dedi ki:

"Ey Priamos'un sağduyuda Zeus'a denk oğlu Hektor, sana
söyleyeceklerimi dinler misin? Ben de senin kardeşinim!
Diğer Troyalıları ve tüm Akhaları yerlerine oturt;
sen de Akhaların en yiğidini, seninle korkunç bir
düelloya çağır. Çünkü henüz kaderinde yazılı değil
ölmek (böyle söylerlerken duydum ölümsüz tanrılar)."

Bunları söyledi, Hektor da bunu duyduğuna sevindi.
Troyalıların arasına koşup, ortalarında mızrağını
tutarak durduruyordu falanjları;
hepsi birden durdular.
Agamemnon da diğer taraftan güzel dizlikli Akhaları
oturttu. Athene ile gümüş yaylı Apollon, akbabalar gibi

[1] Bir başka zaman, yarın.

kalkan taşıyan Zeus'un yüksek meşe ağacının üzerine oturdular. Erlerin düzgün bir sıra halinde oturduklarını ve kalkanlarından, miğferlerinden, mızraklarından saçılan parıltıları görüp mutlu oluyorlardı. Zephyros'un[2] hafif soluğu esmeye başladığında, nasıl hafifçe dalgalandırır ve karartırsa dalgaları, Akhaların ve Troyalıların safları da öyle oturuyorlardı ovada.

O zaman Hektor, iki ordunun arasına geçip dedi ki:

"Dinleyin beni Troyalılar ve güzel dizlikli Akhalar; dinleyin de size göğsümün içinde yüreğimin bana ne anlattığını söyleyeyim. Kronos'un en yüce oğlu birlikte verdiğimiz sözleri tutmadı. Felaketler düşünüp durur her ikimiz için de. Ya iyi inşa edilmiş Troya'yı fethedeceksiniz ya da denizler aşan gemilerinizin yanında yok olup gideceksiniz. Yanınızda Akha erlerinin en iyilerini getirmişsiniz. Kimin kalbi dayanırsa benimle birlikte savaşmaya öne çıkıp boy ölçüşsün tanrısal Hektor'la. Budur diyeceğim. Zeus da şahidimiz olsun: Eğer o öldürürse beni mızrağıyla ve silahlarımdan soyarsa beni, alıp götürsün koca karınlı gemilere; ama Troyalı erkekler ve kadınların cesedimi yakmaları için bedenimi evime geri versin. Eğer olur da Apollon bana bu şerefi verirse ve ben onu öldürürsem, o zaman ben soyacağım onu silahlarından ve okçu Apollon'un tapınağına asmak için kutsal İlyon'a götüreceğim. Sonra gür saçlı Akhalar onu gömsünler ve geniş Hellespontos'un tepesinde adına toprak yığınından bir gömüt diksinler diye bedenini kürekli gemilere geri vereceğim. Belki de birgün bundan sonra gelecek nesillerden biri, şarap rengi denizin üzerinden kürekli gemisiyle geçerken diyecek ki:

"İşte her ne kadar yiğit olsa da bir gün görkemli Hektor'un öldürdüğü

[2] Zephyros: Batı Rüzgârı [Ed. notu]

çok eskilerden bir savaşçının anıtı."

"Bir gün belki bunları söyleyecek biri ve benim ünüm hiç unutulmayacak."

Bunları söyledi. Hepsi öyle sessiz sedasız kalakaldılar. Bunu reddetmekten utanıyor, ama kabul etmeye korkuyorlardı. Ancak sonunda, aradan epey zaman geçtikten sonra Menelaos, ayağa kalktı ve yüreği sızlayarak, onlara ağır sövgülerle dolu şu sözleri söyledi:

"Zavallı, kendini beğenmiş Akha karıları;
Akha erkekleri denmez size. Eğer şimdi Danaolardan biri Hektor'un karşısına çıkmazsa, bu bizim için en ağır ve en büyük hakaret olacak. Böyle ünsüz, böyle yüreksiz oturmanızdansa hepiniz su olun, toprak olun!
Ben kendim silahlanacağım onunla savaşmak için.
Artık zafer ölümsüz tanrıların elinde."

Bunları söyledi ve hemen güzel silahlarını kuşandı. Ancak ey Menelaos, eğer Akhaların kralları seni tutmasalardı, hayatının sonu Hektor'un ellerinden gelecekti (çünkü o senden daha üstündü).

Büyük kral Agamemnon onu sağ elinden tutup dedi ki:

"Aklını mı kaybettin Menelaos? Kimse bu şekilde aklını kaybetmemeli. Ne kadar yansa da kalbin sabret ve senden daha iyi biriyle, herkesin önünde tir tir titrediği Priamos'un oğlu Hektor'la savaşmaya kalkma. Onunla erlere ün veren çatışmada karşı karşıya gelmekten Akhilleus bile korkuyor (ki o senden daha delikanlıdır). Haydi şimdi git otur yoldaşlarının arasına; Akhalar da onunla savaşmak için başka birini çıkarsınlar. Ne kadar cesur ve savaşa doymaz olsa da sanırım bu felaket dolu savaştan ve vahşi katliamdan kurtulursa onun dizlerinin bağı da çözülecek."

Kahraman bu sözlerle değiştirdi kardeşinin fikrini. Çünkü söyledikleri aklı başında sözlerdi.

O da boyun eğdi bu sözlere, yoldaşları sevinçle aldılar omuzlarından silahlarını.

O zaman Nestor, Argosluların arasından kalkıp onlara dedi ki:

"Zavallılar! Ne büyük bir bela bulmuş ülkeyi! Bir zamanlar, bana saraylarında tüm Argosluların çocuklarıyla ilgili sorular soran ve kalbi aydınlanan, Myrmidonların danışmanı ve sözcüsü atlı savaşçı ihtiyar Peleus, şimdi hepsinin Hektor'un karşısında korkudan titrediklerini duyarsa, çok büyük ağıtlar yakabilir. Çok kez bedeninden canını ayırıp Hades'e inmeyi dileyerek ellerini ölümsüz tanrılara kaldıracaktır. Ey Zeus baba, Athene ve Apollon, keşke, tıpkı gürül gürül çağlayan Keladon'da Pyloslular ile mızrakçı Arkadialıların Pheia surlarının yanında, İordanos kıyılarında toplanıp savaştıkları zamanki gibi genç olsaydım. İlk savaşçı olarak, tanrıya denk Ereuthalion, omuzlarına tanrısal Areithoos'un silahlarını kuşanmış olarak öne çıkmıştı. Erler ve güzel kemerli kadınlar ona savaş topuzu taşıyan adam derlerdi; çünkü o yay ve büyük bir mızrakla savaşmazdı; falanjların gücünü yalnızca demir topuzuyla kırardı. Lykurgos, onu güç ile değil, düzen ile öldürdü. Dar bir sokakta olduğu için demir topuzu kurtaramadı onu ölümden. Lykurgos ona yetişip mıhladı onu orta yerinden mızrakla, o da sırtüstü düşüverdi yere. O zaman ona Ares'in vermiş olduğu tunç silahlarını aldı. Bu silahları daha sonra vahşi çatışmalarda kuşandı. Lykurgos sarayları içinde yaşlandığında da bu silahları kuşansın diye sevgili hizmetçisi Ereuthalion'a verdi. İşte tüm yiğit savaşçılara bunlarla meydan okuyordu. Onlar da korkup tir tir titriyorlardı; hiçbiri ona karşı durmaya cesaret edemiyordu. Ama her ne kadar diğerlerinden daha küçük yaşta olsam da yüreğim

onu vurmamı söyledi bana. Savaştım onunla ve
Athene de zaferi verdi bana. O, öldürmüş olduğum
erlerin en büyüğü, en güçlüsüydü. Bir uçtan bir
uca serildi koca bedeniyle cansız halde toprağın üzerine.
Keşke şimdi de hâlâ öyle genç olsam ve gücüm
tam olsa! İşte o zaman tepeli miğferli Hektor,
kendine denk bir rakip bulurdu. Ama şimdi,
siz Akhaların en has delikanlıları içinden
kimse Hektor'un karşısına seve seve çıkmayı istemiyor."

İhtiyar bu sözlerle azarladı onları. Bunun üzerine
dokuzu birden atıldı ortaya. Hepsinden önce büyük
Kral Agamemnon ayağa kalktı; daha sonra da
Tydeus'un oğlu yiğit Diomedes, sonra vahşi
yiğitlikleriyle Aiaslar, ardından İdomeneus ile
yoldaşı, güçte erleri öldüren Enyalios'a denk Merinoes,
daha sonra bunların arasından Euhaimon'un görkemli
oğlu Euryplos ile Andraimon'un oğlu Thoas ile tanrısal
Odysseus. Hepsi Hektor ile savaşmak istiyorlardı.
Ancak ihtiyar atlı savaşçı Nestor yine dedi ki onlara:

"Şimdi sırayla çekin de görelim kime çıkacak. Bu kişi,
eğer felaket dolu savaştan ve vahşi çatışmadan kurtulursa,
güzel dizlikli Akhaların kalbini ferahlatacak."

Bunları söyledi ve her biri de kurasını işaretledi.
Hepsi onları Atreusoğlu Agamemnon'un miğferinin
içine attılar. Askerler ellerini tanrılara kaldırıp dua
ettiler. Her biri uçsuz bucaksız gökyüzüne bakarak
şu sözleri söylüyorlardı:

"Baba Zeus, inşallah kura Aias'a, Tydeus'un oğluna
ya da bol altınlı Mykenelilerin kralına çıkar."

Bunları söylediler. İhtiyar atlı savaşçı Nestor da
kuraları karıştırdı; miğferin içinden istedikleri
kura fırladı: Aias'ın kurası. O zaman haberci
onu kalabalığın ortasına getirip tüm Akhaların
krallarına sağdan başlayarak gösterdi. Onlar sırayla

bakıp kendilerininki olmadığını gördüler.
Ancak onu kalabalığın arasında gezdirdikten sonra
işaretleyip miğferin içine atan görkemli Aias'ın yanına
geldiğinde, o elini uzattı, diğeri de kurayı ona verdi.
Kendi işaretini görünce sevindi.
Onu ayaklarının önüne atıp bağırdı:

"Benim kuramdır bu kardeşler! Kalbimin ta derinlerinden
mutluyum; çünkü tanrısal Hektor'u alt edeceğimi
sanıyorum. Gelin, ben savaş silahlarımı kuşandığım
sırada, Kronos'un oğlu Zeus'a dua edin. Yavaş yavaş,
içinizden dua edin ki duyup anlamasınlar Troyalılar...
Ya da daha da yüksek sesle edin duanızı; korkum yok
kimseden!.. Kimse ne gücüyle, ne hüneriyle
korkutamayacak beni; çünkü ben Salamis'te korkak
doğup büyümedim!"

Bunları söyledi. Onlar da Kronos'un oğlu
Zeus'a dua ettiler. Her biri uçsuz
bucaksız gökyüzüne bakarak şu sözleri söylüyordu:

"Zeus Baba, sen ki İda Dağı'nın tepesinde[3] hüküm sürersin.
Ey çok şanlı en büyük Zeus, zaferi Aias'a ver ve onun
ihtişamlı bir şan kazanmasını sağla. Ama eğer Hektor'u
seviyor ve onun için endişeleniyorsan
o zaman her ikisine de eşit güç ve ün ver."

Bunları söylediler. Aias da şimşekler saçan tunç
silahlarını kuşandı. Daha sonra da vücudunu
çepeçevre saran tek parça zırhını giyip, tıpkı savaşa
giden ve Kronos'un oğlunun, herkesi yok etmesi
için felaket dolu bir düşmanlığı yüreğine serptiği
Ares gibi fırladı delikanlıların arasından.
İşte böyle fırladı Akhaların kalesi iri yarı Aias;
vahşi yüzünde gülümsemeyle ve büyük adımlarla uzun
gölgeli mızrağını savura savura ilerliyordu.

Akhalar onu gördüklerinde sevinçle doldu yürekleri. Ama

[3] Zeus'un oturduğu yer. Antik Yunanlar Troya'da bulunan tüm yüksek dağların İda olduğunu sanırlardı.

onu gören Troyalılar büyük bir titreme hissettiler.
Hektor'un bile yüreği hızla çarptı göğsünün içinde.
Ama artık, ne kaçabilir, ne de kalabalığın arasına
sokulabilirdi; çünkü o yapmıştı çağrıyı düelloya.

Aias Hyle'de oturan en iyi deri ustası olan
Tykhios'un ustalıkla yapmış olduğu, yedi tane boğa
postundan tunç kalkanını bir kale gibi tutarak yaklaştı.
Bu güzel kalkanı ona Tykhios iyi beslenmiş yedi boğanın
postundan yapmış ve yedincinin üzerine de bir kat tunç
geçirmişti. Telamon'un oğlu Aias, göğsünün önünde
Hektor'un önünde bu kalkanı tutarak durup
onu şu sözlerle korkuttu:

"Hektor, şimdi teke tek dövüştüğümüzde,
falanjların gücünü kıran aslan yürekli Akhilleus'tan
sonra burada Danaoların içinde de ne yiğit delikanlılar
bulunduğunu göreceksin. Şimdi Akhilleus denizler
aşan kanca burunlu gemilerinde
halkların kralı Agamemnon'a kızgın vaziyette oturuyor.
Ancak biz de sana karşı duracak kadar çok sayıda ve
değerli erleriz. İleri! İlk önce sen başla savaşa."

O zaman tepeli miğferli büyük Hektor yanıtladı onu:

"Telamon'un oğlu, savaşçıların komutanı Aias, güçsüz bir
çocukmuşum ya da savaştan habersiz bir kadınmışım gibi
korkutmaya çalışma beni. Ben insan öldürmeyi ve
savaşmayı çok iyi bilirim. Kurutulmuş boğa derilerinden
yapılma ağır kalkanımı, yeri gelince sağa, yeri gelince sola
savurmayı bilirim. Bu kalkanla yara almadan savaşabilirim.
Ayrıca at üzerinde savaşmayı bildiğim gibi
yaya olarak savaşmayı da bilirim. Gör bak ne olduğumu!
Önce seni gözleyip sonra sana vurmak istemem; karşında
durup savuracağım mızrağımı, bakalım isabet
ettirebilecek miyim sana."

Bunları söyledi ve uzun gölgeli mızrağını savurarak
fırlatıp Aias'i yedi kat posttan yapılmış ve yedincisi

tunçtan korkunç kalkanının üzerinden vurdu.
Baş eğdirilemez mızrak altı katı da geçip
hepsini yırttıktan sonra, yedinci katta durdu. İkinci
olarak, Aias uzun gölgeli mızrağını fırlatıp
Priamos'un oğlunun yuvarlak kalkanından vurdu.
Ağır mızrak ışıklı kalkanı geçerek iyi işlenmiş zırha
saplandı ve gömleği, boynuna yakın yerden bir uçtan bir
uca yırtıp geçti. Ancak o eğilerek kurtuldu kara ölümden.
O zaman ikisi de ikinci uzun mızraklarını çekip
çiğ et yiyen aslanlar ya da güçleri hiç de az sayılmayacak
yabani domuzlar gibi saldırdılar. Priamos'un oğlu
mızrağıyla kalkanın ortasına vurdu; ancak sıyrılmadı
tunç, çünkü büküldü mızrağın ucu. O zaman Aias, bir
sıçramayla sapladı mızrağını onun kalkanına.
Mızrak bir uçtan bir uca kalkanı yırtıp
Hektor'u saldırırken durdurdu ve yırta yırta gırtlağına
kadar ulaştı, o zaman kara kan fışkırmaya başladı.

Tepeli miğferli Hektor da bırakmadı savaşı.
Yalnız, biraz geri çekilip sağlam eliyle, yerde
duran sert, sivri ve kara bir taşı aldı.
Bu taşla Aias'ın yedi kat kalkanının ortasından,
göbeğinin üzerinden vurdu ve çınladı etrafındaki
çepeçevre tunç. İkinci olarak Aias, daha büyük, değirmen
taşı gibi bir taşı kaldırdı ve onu vahşi bir güçle fırlattı.
Kalkanı ta içine kadar yamulttu
ve Hektor'un dizlerinin bağı çözülüp sırtüstü devrildi
kalkanının üzerine. Ancak Apollon hemen kaldırdı onu
ayağa.

Eğer iki aklı başında tellal, insanların ve Zeus'un
habercileri, biri Troyalıların biri de tunç
zırhlı Akhaların aralarından çıkan İdaios ile Thaltybios
gelmemiş olsaydı daha da yaralanacaklardı kılıçlarıyla.
İkisinin arasında kaldırdılar asalarını ve tellal İdaios
aydınlık düşünceleriyle şu sözleri söyledi:

"Artık savaşmayın evlatlarım ve vuruşmayın;

bulut devşiren Zeus sever ikinizi de.
İkiniz de yiğitsiniz. Bunu artık hepimiz biliyoruz.
Artık gece olmaya başladı ve geceyi dinlemek iyidir."

O zaman yanıtladı onu Telamonoğlu Aias ve dedi ki:

"Ey İdaios, tüm bunları Hektor'a söyle;
çünkü tüm has erleri savaşa o çağırdı.
O öncülük yapsın; ben de ne karar verirse versin
dinleyeyim."

O zaman tepeli miğferli büyük Hektor dedi ki:

"Ey Aias, Tanrı sana boy bos, yiğitlik ve akıl
vermiş ve sen mızrağınla tüm Akhaların birincisisin.
Gel bugünlük ara verelim çatışmaya.
Daha sonra Tanrı bizi ayırıp ikimizden birine zaferi
verene dek yine savaşırız. Şimdi gece oluyor ve geceyi
dinlemek iyidir. Git şimdi gemilere de sevindir Akhaları
ve daha çok da sahip olduğun yoldaşlarını ve akrabalarını.
Ben de kral Priamos'un büyük kentine gidip
sevindireyim Troyalı erkekleri ve benim için
tanrılara dua eden uzun örtülü Troyalı kadınları.
Gel birbirimize,
Akhalar ve Troyalılar şunu desinler diye,
unutulmaz hediyeler verelim: 'Önce ikisi de kalplerini
yiyip bitiren bir düşmanlıkla savaştı ve sonra tekrar
dost gibi sevgiyle ayrıldılar'."

Bunları söyledi ve ona kınıyla birlikte gümüş kakmalı
kılıcıyla iyi işlenmiş kayışını verdi. Aias da yine
ona görkemli erguvani silah kayışını verdi.

İkisi de orada ayrıldılar, biri Akhaların kalabalığına
doğru yola çıktı, diğeri de bir sürü Troyalıya doğru.
Troyalılar onun sağ ve savaştan yara almadan geldiğini ve
Aias'in elinden, öfkesinden kurtulduğunu gördüklerine
çok sevindiler. Hemen onu kente götürdüler. Aslında
kalplerinde onun canlı dönebileceğine dair umutları yoktu.
Diğer yandan yine güzel dizlikli Akhalar Aias'ı büyük

Agamemnon'a götürüyorlardı. Aias, zaferinden dolayı
mutluluktan uçuyordu. Atreusoğlu'nun barakasına
vardıklarında, büyük kral Agamemnon, onlar için
Kronos'un her zaman güçlü oğluna
bir tane beş yaşında öküz kurban etti.
Derisini yüzüp hazırladılar ve daha sonra hünerle
küçük parçalara bölerek şişlere geçirip dikkatle
pişirdiler. Daha sonra çektiler ateşten. İşlerini bitirince
akşam yemeğini hazırladılar. Masada gönüllerinin
çektiği hiçbir şey eksik olmaksızın yediler yemeklerini.
Atreus'un yiğit oğlu Agamemnon, Aias'a saygı göstererek
uzun parçalar ve bütün bütün koyun böbrekleri sundu.

Hepsi yemeye ve içmeye doyduğunda, hepsinden önce,
eskiden beri en iyi fikirlere sahip olan
yaşlı Nestor başladı onlara konuşmaya.
İşte o, aklı başında sözlerle söylev verip onlara dedi ki:

"Atreus'un oğulları ve siz Akhaların tüm diğer yöneticileri!
Gür saçlı Akhaların pek çoğu öldü. Saldırgan Ares güzel
suları olan Skamandros'un dört bir yanını kara kanla suladı.
Onların ruhları da Hades'e indi. Bu nedenle
derhal şafak vakti durdurmalısın Akhaların savaşını.
Biz de ölüleri toplayıp öküzlerle ve katırlarla
buraya getirelim; daha sonra onları gemilerin
ötesinde yakalım ki her birimiz ülkemize döndüğümüzde
çocukları için evine kemiklerini götürebilsin.
Ocağın etrafına da hepsi için ortak bir anıt dikelim,
bunun etrafına da hemen bizi ve gemilerimizi korumaları
için yüksek kuleler inşa edelim. Bu kulelere içinden savaş
arabalarımızın geçebileceği sıkı sıkı kapanan kapılar
yapalım. Olur da gün gelir vahşi Troyalılar bize savaş
açarsa diye, dışarıya da atları ve orduyu kurtarması için
derin bir hendek kazalım."

Bunları söyledi ve tüm krallar onayladılar onu.

Troyalılar, Priamos'un kapılarının dibinde akropolün
üzerinde

büyük ve patırtılı bir toplantı yapıyorlardı.
Önce aklı başında Antenor başladı konuşmaya ve
dedi ki onlara:

"Dinleyin beni Troyalılar, Dardanoslular ve müttefikleri.
Dinleyin de size göğsümün içinde kalbimden geçenleri
söyleyeyim. Gelin Argoslu Helene'yi[4] tüm servetle
birlikte Atreus'un oğullarına verelim;
çünkü şimdi onlarla yeminimizi bozarak savaşıyoruz.
Bundan dolayı da eğer size dediklerimi yapmazsak
iyi şeyler olacağına dair umudum yok."

Bunları söyledi ve oturdu. Ancak güzel saçlı
Helene'nin kocası tanrısal Paris hemen ayağa kalktı
ve onu yanıtlayarak şu kanatlı sözleri söyledi:

"Antenor, bu söylediklerin hiç hoşuma gitmedi. Bundan
daha iyi bir görüş beyan edebilirsin. Bu söylediklerinde
ciddiysen; bu, tanrıların senin aklını aldığını gösterir.
Ancak ben, at besleyen Troyalıların önünde açık ve seçik
konuşup karımı vermeyeceğimi söyleyeceğim! Yine de
Argos'tan saraylarımıza getirdiğim tüm serveti seve seve
geri vermeye hazırım; hatta kendiminkilerden bile
eklerim bunun üzerine."

Bunları söyledi ve oturdu.
O zaman danışmanlıkta tanrılarla denk olan
Dandanosoğlu Priamos onlara dedi ki:

"Dinleyin beni Troyalılar, Dandanoslular ve
müttefikleri. Dinleyin de size göğsümün içinde
kalbimden geçenleri söyleyeyim.
Şimdi gidin akşam yemeğinizi yemeye.
Ama her şeyden önce, kentin içinde başınızda
tutun aklınızı. Nöbetçileriniz korusun sizi ve hepiniz
uyanık kalın. Şafak vakti İdaios, Atreus'un oğulları
Agamemnon ve Menelaos'a savaşın ve düşmanlığın

[4] Kağıt üzerinde geçerli olan bu sıfat "Helen (Yunan)" sözcüğünün eş anlamlısıdır. Helene Argoslu değil, Spartalı idi. Argoslu Hera da "kentin koruyucusu" anlamında kullanılmaktadır.

nedeni olan Paris'in dediklerini söylemek için koca
karınlı gemilere gitsin. Şu aklı başında sözleri de söylesin:
Acaba biz ölülerimizi yakana kadar bu uğursuz savaşa ara
vermeyi isterler mi? Sonra yine, Tanrı bizi ayırıp da
ikimizden birine zaferi verene dek savaşırız."

Bunları söyledi. Hepsi onu dinleyip ikna oldu; daha
sonra da ordugâhta saflar halinde akşam yemeği yediler.

Şafak vakti İdaios derin gemilere gidip, yiğit Danaoları
Agamemnon'un gemisinin yanında toplanmış halde buldu.
Gür sesli tellal ortada durup onlara dedi ki:

"Atreus'un oğlu ve siz Akhaların diğer yöneticileri!
Priamos ve diğer görkemli Troyalılar beni, size savaşın ve
düşmanlığın nedeni olan Paris'in sözlerinin hoşunuza gidip
gitmeyeceğini sormak için gönderdiler.
Paris koca karınlı gemisiyle Troya'ya getirdiği tüm
servetini (keşke en başta yok olup gitseydi o servet!)
veriyor ve üzerine kendininkilerden de koymaya hazır.
Ancak şanlı Menelaos'un karısını vermek istemiyor; oysa
Troyalılar onu vermesini istiyorlar. Bir de size şu sözleri
iletmemi buyurdular: Acaba
ölülerimizi yakana dek savaşa ara vermek ister misiniz?
Daha sonra tekrar Tanrı bizi ayırıp ikimizden birine zaferi
verene dek savaşırız."

Bunları söyledi. Hepsi sessiz sedasız kalakaldılar.
Sonunda, epey zaman geçtikten sonra, gür sesli
Diomedes onlara dedi ki:

"Şimdi kimse ne Paris'in servetini kabul etsin
ne Helene'yi. Küçücük bebeklerin bile anlayacağı kadar
açık ki Troyalıların yok olma zamanı geldi."

Bunları söyledi. Akhaların oğulları da hep
birlikte alkışlayıp at yetiştiren Diomedes'in
bu sözlerine hayran kaldılar.
O zaman Kral Agamemnon, İdaios'a doğru şunları söyledi:

"Ey İdaios, Akhaların sana nasıl yanıt verdiklerini
duyuyorsun. Ben de aynı fikirdeyim. Ölülerin

yakılmasına gelince, herhangi bir engel koymayacağım
önünüze. Birinin ölülere ateşin avuntusunu
vermesi için her zaman vakit vardır. Bu
yeminimin şahidi olsun Hera'nın kocası gür sesli Zeus."

Bunları söyledi ve asasını tanrılara doğru kaldırdı.
İdaios geri döndü ve kutsal İlyon'a doğru çıkmaya başladı.

Troyalılar ve Dardanoslular toplantıda hep birlikte
oturuyor ve İdaios'un dönmesini bekliyorlardı.
Gelip ortalarında durdu ve onlara Akhaların ne yanıt
verdiğini söyledi. Bir kısmı hemen ölüleri getirmek için,
diğerleri de odun kesmek için hazırlanmaya başladı.
Öte yandan yine Argosluların bir kısmı sağlam tekneli
gemilerinin yanından ölüleri getirmek,
diğerleri de odun kesmek için hazırlandılar.

Güneş henüz tarlaları aydınlatmaya ve sakin suları ve
derin akıntısı olan Okeanos'tan gökyüzüne yükselmeye
başlar başlamaz, ordular yine karşılaştı. Ölü erlerin
içinden, kimin kendilerinin olduğunu ayırmak zordu.
Sıcak gözyaşları dökerek,
kanlı yaraları suyla yıkıyor
ve onları arabalara yüklüyorlardı. Ancak büyük
Priamos Troyalıların ağlamasına izin vermedi.
Onlar da sessizce ve üzüntülü ölüleri ocağın üzerine
yığdılar; onları ateşle yakınca kutsal İlyon'a döndüler.
Diğer yandan aynı şekilde güzel dizlikli Akhalar da
ölüleri üzüntüyle yığdılar ocağın üzerine,
ve onları ateşle yakınca koca karınlı gemilere döndüler.

Ve vakit henüz ne gece ne de gündüz iken, gün ağarmaya
yeni başlamışken, seçkin Akhalar ocağın çevresinde
toplanıp ovadaki toprakla, ortak bir anıt yükselttiler.
Hemen yanına da gemiler ve erler için koruma görevi
görmesi için yüksek burçları olan bir sur inşa ettiler.

Daha sonra savaş arabalarının geçmesi için burçların içine
sağlam kapılar açtılar. Dışarıdan da surun önüne derin,
geniş bir hendek kazıp kıyısına kazıklar diktiler.

Bunları yaptı gür saçlı Akhalar. Şimşek savuran Zeus'un
yanında oturan tanrılar hayran kaldılar tunç zırhlı
Akhaların bu büyük işine. O zaman onların
ortalarında yeri sallayan Poseidon konuşmaya başladı
ve dedi ki:

"Zeus baba, acaba uçsuz bucaksız yeryüzünün üzerinde
düşüncesini ve fikrini ölümsüzlere söyleyecek olan bir fani
var mı ki? Görmüyor musun, gür saçlı Akhalar gemilerin
önüne bir sur inşa ettiler ve etrafına da tanrılara
görkemli yüzlük kurban kesmeden bir hendek kazdılar.
Şafak ne kadar uzağa yayılırsa bu işin ünü de o kadar uzağa
yayılacak ve unutacaklar benim ve Phoibos Apollon'un
kahraman Laomedon'a, büyük emeklerle inşa ettiğimiz
suru[5]."

O zaman bulut devşiren Zeus, derin bir iç çekişle
ona dedi ki:

"Ey zavallı! Her zaman güçlü ve dünyayı sarsan biri olarak,
bu söylediklerin ne biçim sözler? Elleriyle ve
gücüyle senden çok daha aşağı başka bir tanrıya yakışırdı
bu korku[6]. Evet bu işin ünü şafak ne kadar uzağa
yayılırsa o kadar uzağa yayılacak. Ancak ne önemi
var ki bunun? Gür saçlı Akhalar gemileriyle sevgili
vatanlarına döndüklerinde,
yık suru ve süpür artıklarını denizin içine.
Daha sonra da Akhaların büyük suru kaybolsun diye,
üzerini uçsuz bucaksız sahilin kumuyla ört."

Güneş batarken bunları konuşuyorlardı aralarında;
Akhaların işi de bitmişti.
Öküzler kesip barakalarında akşam yemeği yiyorlardı.

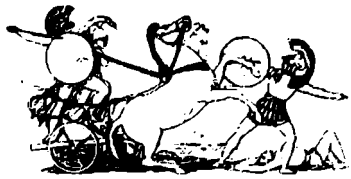
[5] Zeus'un ceza olarak Laomedon'un emrine verdiği iki tanrının, Laomedon'un emriyle inşa ettikleri surları kastediyor.

[6] Yani daha az akıl ve duygusal yüreklilik.

Lemnos'tan Hypsyle'nin, Kral İason'dan doğurduğu
Euneos'un göndermiş olduğu şarapla pek çok gemi
gelmişti. İason'un oğlu Atreus'un oğulları Agamemnon
ile Menelaos'a ayrıca bin ölçü[7] seçkin şarap gönderdi.

Gür saçlı Akhalar şaraplarını, kimi tunç karşılığı,
kimi parlak demir karşılığı, kimi post, kimi inek
kimi de tutsaklar karşılığında oradan satın alıyorlardı.
Daha sonra, gür saçlı Akhalar
görkemli bir akşam yemeği serip,
tüm gece cümbüş yaptılar. Diğer taraftan Troyalılar da
kentin içinde müttefikleriyle aynı şeyi yaptılar. Her şeyi
bilen Zeus, tüm gece boyunca onlar için yıkımlar düşünüp
korkunç şekilde gürletiyordu göğü. O zaman sardı onları
beniz attıran korku. Hepsi maşrapalarından şaraplarını
yere döküyorlardı. Hiçbiri öncelikle her zaman
güçlü Kronos'un oğlu için yere şarap serpmeden
içmeye cesaret edemiyordu. Daha sonra uykuya dalıp
uykunun armağanını aldılar.

[7] O dönemin ölçü birimiyle çokluk gösteren tanımlama. Bu ölçüyü kaplar belirliyordu.

RAPSODİ 8

[Tanrıların Toplantısı]

Safran rengi örtülü Eos[1], tüm yeryüzüne yayılıyordu. Gök gürleten Zeus, tanrıları çok zirveli Olympos'un en yüksek tepesinde toplantıya çağırdı. O topluluğun önünde konuşuyor; tüm tanrılar da onu dinliyorlardı.

"Dinleyin beni tüm tanrı ve tanrıçalar;
dinleyin de göğsümün içinde, kalbimin bana ne dediğini söyleyeyim size. Tanrı olsun, tanrıça olsun, hiç kimse sözümü kesmeye yeltenmesin,
hepiniz kabul edin de bitireyim şu işi.
Ovaya Troyalılara ya da Danaolara yardım etmek için indiğini sezdiğim Tanrı, fena hâlde çarpılmış olarak dönecek Olympos'a ya da onu yakalayıp kara Tartaros'a, yerin altındaki derin uçuruma atacağım.
Orada demir kapılar ve tunç bir eşik vardır;
gökyüzü yeryüzünden ne kadar uzaksa, orası da Hades'ten o kadar derindedir. O zaman, benim hepinizden ne kadar güçlü olduğumu göreceksiniz. Eğer isterseniz gelin siz tanrılar da bunu görmek için deneyin. Göğe altın
bir halat asıp tüm tanrılar ve tanrıçalar olarak tutun bunu:
Ne kadar yorulsanız da bilge Zeus'u çekemeyeceksiniz gökyüzünden yere. Ama bunu sürüklemek için ben tutarsam, hepinizi yeryüzü ve denizle birlikte yukarı çekebilirim.
Daha sonra halatı Olympos'un zirvesine bağlarım;
o zaman her şey havada asılı kalır. İşte bu kadar güçlüyüm ben tanrılardan ve insanlardan."

Bunları söyledi. Tanrıların hepsi de onun bu sözlerine şaşakalarak sustular. Ancak epey bir zaman geçtikten sonra, sonunda
gök gözlü Tanrıça Athene ona dedi ki:

[1] Şafak Tanrıçası [Ç.N.]

"Ey babamız Kronosoğlu; tanrıların en üstünü. Biz
senin sarsılmaz gücünü çok iyi biliriz. Ancak kötü ve
haksız bir ölümle yok olup gidecek yiğit Danaolara
acıyoruz. Buyurduğun gibi çekileceğiz savaştan;
ancak sen böyle öfkelendin diye, hepsinin birden
yok olup gitmemeleri için
Argoslulara iyi bir öğüt vereceğiz."

O zaman bulut devşiren Zeus, onu gülerek yanıtladı:

"Merak etme sevgili yavrum Tritogeneia[2], duymuş
olduğun bu sözleri çok da içimden gelerek söylemedim.
Bil ki seninle her zaman iyi geçinmek isterim."

Bunları söyledi ve altın yeleli, tunç ayaklı, hızlı atlarını
arabaya koştu. Daha sonra da som altından silahlarını
kuşanıp iyi işlenmiş ve yine som altından kırbacını
alarak savaş arabasına bindi. Atları harekete geçmeleri
için kırbaçladı; onlar da
yerle yıldızlı gök arasında seve seve uçuyorlardı.
Av hayvanlarının otladığı bol kaynaklı İda'ya ve
kendi adına bir tapınak ile kurbanlar için bir
sunağın bulunduğu Gargaron'a vardı. Tanrıların
ve insanların babası atları orada durdurup bağladı
ve üzerlerine çok karanlık bir sis yaydı.
Kendisi de ünüyle kibirli halde, kâh Troyalıların kentine,
kâh Akhaların gemisine doğru bakarak oturdu zirveye.

Gür saçlı Akhalar, barakalarında hızlıca
kahvaltılarını ediyor ve silahlarını kuşanıyorlardı.
Diğer yandan, Troyalılar da silahlanıyorlardı.
Kentin içinde az sayıda olsalar da savaşmayı
arzuluyorlardı. Zaten karıları ve çocukları için bunu
yapmaya mecburdular. Tüm kapılar açıldı ve tüm bir ordu
yaya ve atlı olarak saldırdı. Büyük bir gürültü yükseldi.

İki ordu da hücuma geçtikten sonra aynı yerde karşılaştılar.

[2] Athene'nin sıfatlarından biri. Bir söylentiye göre, doğuş sırasına göre üçüncü olduğu için, diğer bir söylentiye göre de Antik Yunan lehçelerinden biri olan Aiol lehçesinde bu kelime "kafa" anlamına geldiği ve Athene de Zeus'un kafasından doğduğu için bu sıfatı almıştır.

Kalkanlarını ve mızraklarını savuruyor,
tunç zırhlarla delikanlılar gibi çarpışıyorlardı; göbekli
kalkanlar gürültüyle çarpıyordu bir birine, bir diğerine.
Orada, öldürülenlerin ve
ölenlerin ağıt ve zafer çığlıkları yankılanıyor
ve yer sel olup taşıyordu kandan.

Henüz şafak vakti iken ve gün ilerliyorken, iki
taraftan gelen oklar ardı ardına düşüp erleri yok
ediyordu. Ancak Güneş gökyüzünün tam ortasına
ulaşınca, Zeus altın terazisini aldı
ve içine acı ölümün iki kaderini koydu:
Birine at besleyen Troyalıların, diğerine de
Akhalarınkini; daha sonra da tam ortasından
tutup yükseğe kaldırdı. Hemen ağır bastı Akhaların
kaderi. Akhaların kaderi, bol ürünlü toprağa değerken,
Troyalılarınki yükseldi geniş gökyüzüne doğru.
O zaman Zeus, İda'nın tepesinden gürleyip Akhaların
yiğit kalabalığına doğru yanan bir şimşek fırlattı.
Onlar da bunu gördüklerinde dehşete düştüler ve hepsini
solgun bir korku sardı.

O zaman, ne İdomeneus cesaret edebildi kalmaya ne
Agamemnon ne de Ares'in delikanlıları olan iki Aias.
Yalnızca Akhaların önderi ihtiyar Nestor kaldı.
Kalmak istediği için değil, ama güzel saçlı
Helene'nin kocası tanrısal Paris'in, yelelerin çıktığı en
tehlikeli yer olan, kafasının tepesinden bir okla
vurduğu atı, acı içinde kıvrandığı için kaldı.
Ok beynine kadar sokulmuş olduğu için
acısından şaha kalktı at. Acı ok kafasına saplanmış
hâlde yuvarlanırken diğer atları da ürküttü. İhtiyar,
atın koşumlarını kılıcıyla kesmek için hamle yaptı.
Hektor'un hızlı atları, savaş alanına, üstlerinde
korkusuz binicilerini getirerek ulaştılar.
Eğer gür sesli Diomedes onu hemen görmeseydi,
o zaman öldürülebilirdi ihtiyar. Diomedes
korkunç bir çığlık atıp Odysseus'u kışkırtarak dedi ki:

"Ey Laertes'in oğlu, hünerli Odysseus, kalabalığın
ortasında korkak gibi sırtını çevirerek nereye
kaçıyorsun böyle? Dikkat et de kaçarken
biri seni mızrağıyla sırtından mıhlamasın!
Dur da kovalım ihtiyarın başından şu vahşi adamı!"

Bunları söyledi ama Akhaların koca karınlı gemilerine
doğru koşan tanrısal Odysseus dinlemedi onu.

O zaman Tydeusoğlu, tek başına olsa da,
ön saflardaki erlerle birlikte saldırdı
ve ihtiyar Neleusoğlunun atlarının önünde durup
ona şu kanatlı sözleri söyledi:

"İhtiyar, delikanlılar avlıyor seni; çünkü artık kesildi
gücün ve sana ihtiyarlığın kötülükleri yük oluyor;
seyisin korkak ve atların yavaş.
Gel bin benim savaş arabama
da gör burada, ormanın içinde hızla düşmanın
peşinden koşup sonra geri dönen, bir zamanlar
savaşta korkunç Aineias'tan almış olduğum Troya
atlarının nasıl hayvanlar olduklarını. Bunlarla da
hizmetçilerin ilgilensin.
Sen gel de bu atları sürelim Troyalılara doğru;
ki Hektor mızrağımın elimde nasıl savrulduğunu görsün."

Bunları söyledi. İhtiyar atlı savaşçı Nestor da
dinlememezlik etmedi onu. Nestor'un atlarıyla hizmetçileri
yiğit Sthenelos ile zeki Eurymedon ilgileniyordu.
İkisi de Diomedes'in savaş arabasına bindiler.
Nestor, lal rengine boyanmış dizginleri eline alıp,
kırbaçladı atları ve hemen vardılar Hektor'un yanına.
O atları üzerlerine sürerken Tydeus'un oğlu ona
mızrağını fırlattı; ancak isabet ettiremedi.
Yalnızca dizginleri tutmakta olan yüce gönüllü
Thebaios'un oğlu sürücü Eniopeus'u
göğsünden, memesinin yanından vurdu. O da savaş
arabasından düşüp ruhunu teslim etti; çevik ayaklı
atlar da geri çekildiler. Hektor, kalbinin, sürücüsü için

duyduğu acıdan kanadığını hissetti. Onu
orada büyük bir üzüntüyle toprakta yatar hâlde bırakmış,
başka bir cesur sürücü arıyordu. Atları uzun süre
sürücüsüz kalmadı; çünkü hemen İphitos'un oğlu cesur
Arkheptolemos'u buldu. Onu savaş arabasına bindirip
ellerine dizginleri verdi.

Eğer insanların ve tanrıların babası onları hemen
görmeseydi,
o zaman büyük ve tehlike dolu bir bela bulabilirdi onları;
Troyalılar onları İlyon'un içinde koyunlar gibi ağıla
kapatabilirlerdi. İnsanların ve tanrıların babası, korkunç
bir şekilde gürleyip alevli bir yıldırım fırlatıp onu yere
Diomedes'in atlarına doğru attı.
Yanmış kükürtten korkunç bir alev yükseldi;
arabada sinmiş atlar korktular, parlak dizginler ödü
kopmuş Nestor'un elinden kaçtı ve Diomedes'e dedi ki:

"Ey Tydeus'un oğlu, gel geri döndür tek tırnaklı atları.
Anlamıyor musun Zeus'un her zaman galip gelen
gücünün artık seninle birlikte olmadığını?
Kronos'un oğlu, bugün için ünü Hektor'a bağışladı.
Yarın eğer isterse bunu yine bize verebilir. Ne kadar güçlü
olursa olsun insanların hiçbiri, Zeus'un kararını
değiştiremez; çünkü o hepimizden üstündür."

O zaman gür sesli Diomedes yanıtladı onu:

"Evet ihtiyar, tüm bu dediklerin iyi güzel. Ama bu
vahşi keder acıtıyor kalbimi. Çünkü bir gün gelecek ve
Hektor, Troyalılara nutuk verirken şöyle diyecek:
'Diomedes'i ele geçirip onu gemilere kadar kaçırdım.'
Belki bu şekilde övünecek ve o zaman
benim için en iyisi, yerin yarılıp beni yutması olacak."

İhtiyar atlı savaşçı Nestor yanıtladı onu:

"Aman Tydeus'un yiğit oğlu, dudaklarından çıkan bu
sözler nasıl sözler böyle? Eğer Hektor senin için korkak
ve namert derse, Troyalılar ile Danaoların buna

inanacaklarını mı sanıyorsun? Tozun toprağın içinde,
genç kocalarını sürüklemiş olduğun, yüce gönüllü ve
kalkan taşıyan Troyalıların karılarının
buna inanacaklar mı sanıyorsun?"

Bunları söyledi. Kalabalığın içinde, tek tırnaklı atları
dönüş için çevirip gitti. Hektor ile Troyalılar, onlara,
haykırarak acı oklar atıyorlardı.
Tepeli miğferli Hektor güçlü bir sesle bağırıp dedi ki:

"Tydeus'un oğlu, hızlı atlı Danaolar herkesten çok seni
sayardı; seni etler ve dolu maşrapalarla başköşeye
oturturlardı. Ancak şimdi seni bir kadın gibi hor
görecekler. Kaybol! Çünkü ben gitmiyorum;
kulelerimize çıkıp karılarımızı gemilere götürmene izin
vermeyeceğim. Senin için adak adadım; acı ölümü
önce benden bulacaksın."

Bunları söyledi. Tydeus'un oğlu da şu ikisinden
hangisini yapsın diye düşünüyordu: Atlarını geri
çevirip üzerine saldırsa mıydı, saldırmasa mıydı?
Bunu üç kere tarttı aklıyla.
Her şeyi bilen Zeus da İda Dağı'ndan Troyalılara
zaferleri için işaret göndererek üç kere gürledi.

O zaman Hektor, güçlü bir çığlık koparark onları kışkırttı:

"Troyalılar, Lykialılar ve yakından dövüşen
Dardanoslular! Gösterin erkekliğinizi dostlarım ve
hatırlayın mağrur yiğitliğinizi. Görüyorum ki
Kronos'un oğlu benim için zafer ile büyük bir üne,
Akhalar için de felakete rıza gösterdi.
Bu güçsüz ve nafile surları inşa edenler deli olmalı;
hiçbiri dayanamayacak öfkemize. Atlar kazılmış
hendeğin üzerinden kolayca atlayacaklar. Ancak
koca karınlı gemilere ulaştığımda gemilerini yakıp ve
onları dumandan kör olmuş vaziyette olacak
Argosların yanında öldürmem için
yıkıcı bir ateş getirmeyi unutmayın."

Bunları söyledi ve kışkırttı atları onlara bağırarak:

"Ksanthos ve sen Podargas, Aithon ve tanrısal Lampros,
şimdi sizden bana emeklerin ve yüce gönüllü Eetion'un
kızı Andromakhe'nin kaygılarının karşılığını ödemenizi
istiyorum. O ki, tatlı arpayı ve tatlı şarabı, onun
genç kocası olmakla övünen benden bile önce, size verdi.
İleri şimdi! Hemen hücuma geçin; Nestor'un, kendisi de
kabzası da som altından olan ve ünü göklere kadar ulaşan
kalkanını almak için. Daha sonra da at besleyen
Diomedes'in omuzlarından, Hephaistos'un binbir emekle
yapmış olduğu iyi işlenmiş zırhını alalım.
Eğer bu ikisini ele geçirirsek,
bu gece Akhaların hızlı gemilerine bineceklerini
umuyorum."

Bunları söyledi kibirle. Saygıdeğer Hera öfkelendi ve
tahtının üzerinde kımıldarken büyük Olympos sarsıldı.
Daha sonra büyük tanrı Poseidon'a doğru dönüp dedi ki:

"Yazıklar olsun! Her şeyi bilen, yeryüzünü sallayan
sen bile yok olup giden Danaolara acımıyor musun?
Oysa onlar sana Helike'den ve Aigai'den pek çok ve
görkemli hediye getirir. Haydi, onların
kazanmasını sağla! Eğer hepimiz birden
Akhalara yardım etmek, Troyalıları avlamak
ve Zeus'u durdurmak istersek, Zeus, İda'nın aşağısında
kederli bir şekilde yalnız başına kalacaktır."

Derin bir iç çekişle yanıtladı onu, her zaman güçlü yer
sarsan tanrı:

"Boşboğaz Hera, ne biçim sözler bu söylediklerin?
Ben, diğer tanrıların Kronos'un oğlu Zeus'la savaşmasına
izin vermeyeceğim; o hepimizden üstündür."

Aralarında bunları konuşuyorlardı. Bu arada, surun
hendekten ayrılan ve gemilere kadar olan bölümü
kıstırılan atlarla ve kalkan taşıyan erlerle doluyordu.
Priamos'un hızlı Ares'e denk oğlu Hektor dürtüyordu

onları. Zeus ün vermişti ona. Eğer saygıdeğer Hera,
Agamemnon'un aklında, oraya buraya koşup Akhalara
cesaret verme fikrini yakmasaydı dengeli gemiler,
felaket bir ateşle yanabilirdi. O da barakaların
önünde ve gemilerde, bükülmez elinde
büyük erguvani harmaniyi tutarak koşmaya başladı.
Tam ortada duran Odysseus'un büyük koca karınlı
gemisinin üzerinde, sesi iki taraftan da, hem
Telamon'un oğlu Aias'ın, hem de Akhilleus'un
barakalarından duyulabilsin diye dimdik durdu.
Çünkü bu iki kumandan, yiğitliklerine ve bileklerinin
kuvvetine güvendikleri için
dengeli gemilerini her iki uca çekmişlerdi.
Agamemnon, tüm Danaoların duyabileceği kadar
yüksek bir sesle bağırarak dedi ki onlara:

"Utanın ey Argoslular! Yalnızca güzel zamanlarda
hayranlık uyandırırsınız! Nereye gitti herkesten daha
iyi olmakla övünmeleriniz? Lemnos'ta, bol bol düz
boynuzlu öküzlerin etlerini yiyip silme dolu
maşrapalardan şarap içerken; her biriniz yüz, ikiyüz
Troyalı ile savaşacağını
söylemiyor muydunuz boş yere?
şimdi bir tek Hektor'a karşı koyacak kadar bile
değerimiz yok. O, yakın zamanda korkunç bir
ateşle yakacak gemileri.
Zeus baba, daha önce beni kör ettiğin gibi
bir başka kralı da büyük ününü alarak kör ettin mi?
Oysa hiçbir zaman, çok kürekli gemilerimle iyi surlu
Troya'yı fethetmek dileğiyle buralara gelip giderken
(kendi felaketim için)
öküzlerin yağlarını ve butlarını yakmaksızın
geçmedim senin görkemli tapınağının yanından.
Ey Zeus, yerine getir dileğimi benim: Akhaların kurtulup
kaçmalarını sağla ve Troyalılar tarafından böylece ortadan
kaldırılmalarına izin verme."

Bunları söyledi gözyaşları dökerek. Zeus baba da merhamet ederek,
halkının yok olmayıp kurtulmasına rıza gösterdi.
Hemen alametleri içinde en gerçeği olan, tırnakları arasında küçük bir karaca tutan bir kartal gönderip onu Akhaların her şeyi bilen büyük tanrılarına kurbanlar kestiği, Zeus'un görkemli sunağının yanına attı.
Alametin Zeus'tan geldiğini gördüklerinde büyük bir cesaretle Troyalıların üzerine saldırmaya başladılar. Yeniden hatırladılar savaşı ve çatışmayı.

O zaman, çok sayıda olsalar bile, Danaolardan hiçbiri hızlı atlarıyla Diomedes'ten önce hücum etmeye,
hendeği geçip karşı tarafta savaşmaya kalkışmadı.
Diomedes, hepsinden önce, Troyalılar arasından atlarını kaçmak için çeviren Phradmon'un oğlu Agelaos'u öldürdü.
Mızrağını omuzlarının arasına çivileyip göğsünün arasından çıkardı. O da savaş arabasından düştü ve
üzerinde gümbürdedi silahları.

Daha sonra, Atreus'un oğulları Agamemnon ile Menelaos ve onlardan sonra yiğitlikleriyle mağrur Aiaslar; onlardan sonra İdomeneus ve
yoldaşı insan katili Ares'in dengi Meriones,
daha sonra Euhaimon'un görkemli oğlu Eurypylos hücuma geçti ve en son Teukros çıktı yayını gererek.
Ardından Telamon'un oğlu Aias'ın kalkanının arkasına gizlendi; yiğit Teukros nişan alıyor ve okuyla kalabalıktan birini vurup ölüsünü bırakıyordu; sonra geri dönüp yeniden tıpkı annesinin arkasına saklanan bir çocuk gibi
Aias'ın kalkanının arkasına saklanıyordu,
Aias da örtüyordu onu parlak kalkanıyla.

O zaman kusursuz Teukros ilk kimleri öldürdü? İlk önce Orsilokhos'u, Ormenos'u, Ophelestes'i, Daidos'u, Khromos'u, tanrıya denk Lykophontes'i,
Polyhaimon'un oğlu Amapaon'u ve Melanippos'u vurdu. Hepsinin ölülerini birbiri ardına çok besinli

toprağın üzerine yığdı. Erlerin kralı Agamemnon,
onun güçlü yayıyla Troya falanjlarını yok ettiğini
gördüğünde çok sevindi.
Gidip yanında durarak şu sözleri söyledi:

"Ey sevgili Teukros, Telamon'un oğlu,
yiğit komutan! Sen küçük bir çocukken,
gayrimeşru çocuğu olsan bile, seni evinde besleyip
sevip okşayan baban Telamon'a ün kazandırmak için
Danaolar'a böyle atışlar yapmaya devam et.
Ne kadar uzağa atabilirsen at ve onun adına ün kazandır.
Ancak sana bu söyleyeceğimi dinle; bir gün gerçek
olduğunu göreceksin: Zeus ile Athene eğer bana iyi
inşa edilmiş İlyon'u fethetmeyi nasip ederlerse,
benden sonra ve herkesten önce sana ödül vereceğim:
Ya bir sacayağı ya savaş arabalarıyla iki at
ya da yatakta seninle birlikte uzanacak bir kadın."

Yanıtladı onu görkemli Teukros ve dedi ki:

"Ey Atreus'un pek şanlı oğlu, yayımla seve seve
fırlatmaya bu kadar istekli olan beni niçin
kışkırtıyorsun? Onları İlyon'a doğru yürüttüğümüz
andan beri bir an olsun kesilmedi gücüm;
o zamandan beri oklarımla onlara nişan alıyorum.
Sekiz tane kancalı ok attım ve hepsi de yiğit Troyalıların
bedenlerine saplandı. Ancak bu kudurmuş köpeği
vuramıyorum."

Dedi ve yayının kirişinden, kalbinde onu vurma
tutkusuyla, Hektor'a doğru başka bir ok daha attı.
Ancak ona isabet ettiremedi, ama Priamos'un oğlu
kusursuz Gorgytion'un göğsünden vurdu; onu,
Aisyme'den gelin gelmiş, güzellikte tanrıçalara denk,
güzel Kastieniera doğurmuştu.
Bahçenin içinde, bahar esintisi
ve yemişinin ağırlığından başını öne eğen bir gelincik
çiçeği gibi eğildi kafası miğferinin ağırlığından.

Teukros, kirişinden kalbinde
onu vurma tutkusuyla Hektor'a doğru bir ok daha fırlattı.
Bu sefer de ona isabet ettiremedi; çünkü Apollon
geri çekilip yol açtı oka, ok da Hektor'un korkusuz
sürücüsü Arkheptolemos'u savaşın içine atıldığı
sırada göğsünden, memesinin yanından vurdu.
Düştü savaş arabasından
ve hızlı atları döndüler gerisin geri; o da can verdi oracıkta.

Sürücüsü için derin bir üzüntü sardı Hektor'u.
Ancak onu orada, yüreği kan ağlayarak bıraktı ve
atların dizginlerini alması için yanında duran kardeşi
Kebriones'i çağırdı. O da onu dinleyip koştu hemen.
Hektor şimşekler saçan savaş arabasından
vahşi çığlıklar atarak aşağı atladı ve eliyle bir taşı
kaldırarak Teukros'u vurmak için saldırdı. Ancak o,
okluğundan acı bir ok çıkarıp onu kirişe yerleştirdi.
Yayı gerdiği sırada, tepeli miğferli Hektor,
onu boynuyla göğsünü ayıran en tehlikeli yerden,
omzunun oradan sivri taşla vurup kırdı kirişi. O zaman,
eli bileğin oradan uyuştu ve yığıldı dizlerinin üzerine;
oku da fırladı gitti elinden.
Aias, düşen kardeşini ihmal etmedi;
koşup yanına gelerek üzerini kalkanıyla örttü. Daha sonra
iki inançlı yoldaşı Ekhios'un oğlu Mekisteus ile tanrısal
Alastor, onu omuzlarının üzerine kaldırdılar ve o acı acı
inlerken alıp koca karınlı gemilere doğru taşıdılar.

Olymposlu tekrar cesaret verdi Troyalılara.
Onlar da Akhaları hendeğe kadar sürdüler. Hektor da
gücüyle gurur duyarak ön sırada koşuyordu. Bir köpek
bir yaban domuzunu ya da bir aslanı, çevik ayaklarıyla
peşine düştüğü sırada nasıl ısırırsa arkadan,
Hektor da gür saçlı Akhaların peşine öyle düşüyordu;
en sonuncuyu öldürüyordu, diğerleri de kaçıyordu.
Direkleri ve hendeği koşarak geçtiklerinde (bunların pek
çoğu da Troyalılar tarafından öldürülmüştü)

durdular ve orada gemilerin yanında kaldılar.
Birbirlerine cesaret veriyor, ellerini tüm tanrılara doğru
kaldırıyorlar ve yüksek sesle dua ediyorlardı. Hektor,
Gorgo[3] ya da insan katili Ares gibi güzel yeleli atlarıyla
hendeğin etrafında dönüp duruyordu.

Ak kollu Tanrıça Hera onları görüp hallerine acıyarak
hemen Athene'ye şu kanatlı sözleri söyledi:

"Eyvah, kalkan taşıyan Zeus'un kızı! Yok olmakta olan
Akhalarla son bir kez ilgilenmeyecek miyiz? Kötü kaderleri
buldu onları sanırım ve yalnızca bir erin, Priamos'un
oğlu Hektor'un cesareti yüzünden yok olup gidecekler.
Hektor'un azgınlığı artık dayanılmaz bir hal aldı;
bunca belayı o getirdi Akhalara."

Yanıtladı onu gök gözlü Tanrıça Athene ve dedi ki:

"Gerçekten de keşke canını kaybetse ve
Argosluların elleriyle burada vatanında yok olsa!
Ancak benim babam inat etti,
o ki her zaman adaletsizdir
ve engeller koyar hep benim yapmayı istediğim şeylere.
Çok kez oğlu Herakles'i, Eurystheus'un ona yüklediği
işlerden benim kurtardığımı hatırlamıyor hiç.
O zamanlar o, gökyüzüne bakıp bakıp ağlıyordu;
Zeus da ona yardım etmem için beni göndermişti.
Eğer tüm bunları o zaman bilseydim, Eurystheus
onu sağlam kapılı Hades'e, Erebos'tan köpeğini
getirmesi için yolladığında Styks'in sularının
derin akıntılarından kurtulamazdı.
şimdi bana düşmanlık besleyip
Thetis'in isteğini yerine getiriyor. O, dizlerini öpüp
eliyle çenesinin altını okşadı ve kentler fatihi Akhilleus'u
şereflendirmesi için yalvarıp durdu. Ancak beni

[3] Gorgo'lar: Saçları yılanlarla örtülü alınlarında yaban domuzu dişleri fışkıran, tunç elleri ve uçmak için altın kanatları bulunan canavar kızlar; bu yaratıkların başlıca niteliği korku salmaktı. Bakışlarıyla bir insanı taşa çevirebilirlerdi. Ayrıca Zeus'un kalkanının ortasında yer alan bu şekildeki süs [Ed. notu]

tekrar 'sevgili gök gözlü kızım!' diye çağıracağı zaman
da gelecek. Sen şimdi, ben savaş için kalkan
taşıyan Zeus'un taraçasına girip silahlarımı kuşanana kadar,
hazırla tek tırnaklı atlarımızı. Görelim bakalım
Priamos'un oğlu, tepeli miğferli Hektor, bizi savaşın içinde
görünce sevinecek mi, yoksa Troyalılardan biri onu
Akha gemilerinin yanına atarak
etiyle buduyla köpeklere ve akbabalara yem mi yapacak?"

Bunları söyledi. Ak kollu Tanrıça Hera da onu
dinleyip hemen gidip hazırladı altın alınlıklı atları;
saygı değer tanrıça Hera, büyük Kronus'un kızı.
Kalkanlı Zeus'un kızı Athene de elleriyle
işlemiş olduğu ince ve baştan aşağı işlemeli örtüsünü
bıraktı babasının taraçasında. Daha sonra bulut
devşiren Zeus'un gömleğini giyip çok gözyaşlı savaş için
silahlandı. Korkunç babanın kızı olan Tanrıça, alevler
saçan savaş arabasına binerek ellerinde ağır, büyük ve
sağlam mızrağını tuttu; bu mızrakla, kızdığı
zaman delikanlıların falanjlarını ortadan kaldırırdı.
Hera, daha sonra kırbacıyla vurdu hızlı atlara.
Gümbürdeyerek kendi kendine açıldı Saatler'in koruduğu
gökyüzünün kapıları. O kapılar, uçsuz bucaksız
gökyüzüyle ve Olympos'la ilgilenirler;
kâh indirirler yoğun bulutları, kâh kaldırırlar.
Bunların içinden sürdüler hızlı atlarını.

Zeus baba, onları İda'dan gördüğünde, çok sinirlendi ve
onlara bir haber taşıması için altın kanatlı İris'i gönderdi:

"Koş git hızlı İris, geri çevir onları; izin verme
bana karşı gelmelerine. Yoksa sonunda savaşta
kötü şekilde karşı karşıya geliriz.
Onlara bir şeyler söyleyeceğim ve dediğim olacak:
Savaş arabalarında boyunduruktaki hızlı atlarını
sakatlayacağım; onları da yerle bir edip, savaş arabasını
haşat edeceğim ve on yıl geçmeden de iyileşmeyecek
yıldırımımın onlarda açacağı yaralar.

Bunları yapacağım ki gök gözlü öğrensin
babasıyla savaşmanın ne demek olduğunu. Hera'ya
gelince, ondan o kadar sıtkım sıyrılmadı ve o kadar
kızmıyorum ona; çünkü o, ben her ne dersem bana karşı
gelmeye alışkın."

Bunları söyledi. Rüzgâr ayaklı İris onlara bu haberi
götürmek için gitti. İda Dağı'ndan yüksek Olympos'a
doğru yola koyuldu. Onlarla, çok
zirveli Olympos'un ilk kapılarında karşılaştığında,
onları durdurup Zeus'un sözlerini söyledi:

"Nereye gidiyorsunuz? Neden deli gibi davranıyorsunuz?
Kronos'un oğlu, Argoslulara yardım etmenize izin
vermiyor. Şu korkunç şeyleri söyledi ve gerçekleştirir de
bunları: Savaş arabalarında boyunduruktaki hızlı atları
sakatlayacak, sizi yerle bir edip savaş arabanızı haşat
edecek ve on yıl geçmeden de yıldırımının açtığı yaralar
iyileşmeyecek; sen gök gözlü, babanla savaşmanın ne
olduğunu öğrenesin diye.
Hera'ya gelince, ondan o kadar sıtkı sıyrılmadı
ve o kadar öfkeli değil ona; çünkü o her ne derse,
ona karşı gelmesine alışkın. Ancak eğer gerçekten
korkunç mızrağını Zeus'a kaldırmaya cesaret edersen
sana bütün bunları yapacak arsız tunçtan dişi köpek."

Bunları söyledi ayağı tez İris ve gitti.
O zaman Hera Athene'ye dönüp dedi ki:

"Eyvah, kalkan taşıyan Zeus'un kızı, ben izin
vermiyorum artık faniler için Zeus'a karşı savaşmamıza.
Kim yok olursa olsun kim yaşarsa yaşasın, kader kime
denk gelirse. O da istediği gibi
yargılayıp yönlendirsin Troyalılarla Danaoları."

Bunları söyledi ve geri döndürdü tek tırnaklı atları.
Saatler de koşumlarını çıkardılar güzel yeleli atların ve
onları ölümsüz yemliklere bağladılar;
savaş arabasını da girişteki görkemli duvarlara dayadılar.

Tanrıçalar da diğer tanrılarla birlikte, buruk bir yürekle
oturdular altın tahtlara.

O zaman Zeus baba, İda'dan güzel tekerlekli savaş
arabasını ve atlarını Olympos'a doğru sürdü ve tanrıların
oturduğu yere vardı. Orada, anlı şanlı, yer sarsan Poseidon,
atları çözüp savaş arabasını yerine koydu,
ve üzerini bir örtüyle örttü. Gür sesli Zeus altın tahtına
oturdu; koca Olympos sarsılıyordu adımlarından. Athene
ile Hera, Zeus'tan uzakta oturdular;
ne konuşuyorlardı onunla, ne de birşey soruyorlardı.
Ancak o, neleri olduğunu anladı ve dedi ki onlara:

"Athene ve Hera niçin böyle kederlisiniz? Yoksa bunca
düşmanlık beslediğiniz Troyalıları ortadan kaldırarak,
yiğitlere şan veren savaştan mı yoruldunuz? Yazıklar olsun
size! Öyle büyük ki gücüm, öyle sarsılmaz ki ellerim,
Olympos'taki bütün tanrılar bir olsalar bile yenemezler
beni. Daha savaşı ve belalarını görmeden, tatlı uzuvlarınız
nasıl da titremeye başladı. Dinleyin o zaman, size sizi
bekleyen şeyi söyleyeyim: Savaş arabanızın üzerine
yıldırımım düştüğünde, bir daha Olympos'a,
tanrıların oturduğu yere geri dönemeyecektiniz."

Bunları söyledi. Athene ile Hera birbirlerinin
yanında oturmuş halde, kendi aralarında mırıldandılar.
Troyalılar için belalar tasarlıyorlardı. Athene
susuyor ve vahşi öfke onu sardığı sırada hiçbir şey
söylemiyordu, Zeus'a, babasına küsmüştü. Ancak
Hera'nın öfkesi dolup taştı göğsünden ve dedi ki ona:

"Kronos'un taş kalpli oğlu, bu dediklerin nasıl
sözler öyle? Biz gücünün hiç de az olmadığını
iyi biliriz. Ama kötü kaderleri yüzünden yok olup
gidecek yiğit Danaolar için çok yanıyoruz.
Buyurduğun gibi savaştan çekileceğiz.
Ancak önce, Argoslulara, iyilikleri için, hepsinin birden
sen bunca öfkeliyken yok olup gitmemeleri için bir öğüt
vereceğiz."

Bulut devşiren Zeus onu yanıtladı ve dedi ki:

"Koca gözlü Tanrıça, saygıdeğer Hera,
şafakla birlikte eğer istersen,
Kronos'un her zaman güçlü oğlunun daha çok sayıda
Argoslu mızrakçıdan oluşan büyük orduyu
ortadan kaldırdığını göreceksin. Korkunç Hektor,
Peleus'un ayağı tez oğlu Patroklos'un, ölünün etrafında
pupalara yakın gemilerin dar yanında ayağa kalkıp
gemilerden savaşacağı güne kadar,
durduramayacak savaşı; çünkü böyle yazılı kaderinde.
Sana gelince, kızmış olman umrumda değil,
hatta İapetos ile Kronos'un oturduğu,
Hyperion Güneş'inin dahi ışığından
ve serin rüzgârlardan nasibini almayan yeryüzünün
ve denizin ta ucuna gitsen bile, umrumda değil;
oranın dört yanında uzanır derin Tartaros.
Dört döndükten sonra oralara gitsen bile umrumda
olmaz yine öfken. Senden daha alçağı yok."

Bunları söyledi ve ak kollu Hera hiç yanıtlamadı onu.
O zaman, güneşin parlak ışığı,
kara geceyi buğdaylar bağışlayan toprağın üzerine
sürükleyerek Okeanos'a düştü. Troyalılar hiç
istemeseler de battı güneş; sonrasında Akhalara,
her şeyden çok istedikleri karanlık gece geldi.

O zaman görkemli Hektor, Troyalıları gemilerden uzakta,
gürül gürül akan ve ölülerin bulunmadığı nehrin yanında
toplantıya çağırdı. Onlar da üzerinde altın halkayla
bağlanmış tunç ucu parlayan on bir dirsek boyunda
mızrağını tutan,
Zeus'un sevdiği Hektor'un sözlerini dinleyerek
atlarından indiler. Bu mızrağa dayanarak onlara şu
kanatlı sözleri söyledi:

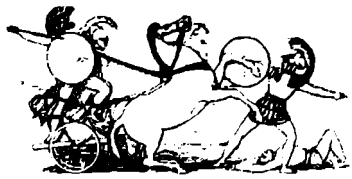
"Dinleyin beni Troyalılar, Dardanoslular ve müttefikleri!
Gemileri ve tüm Akhaları ortadan kaldırıp, daha sonra da
rüzgârlı İlyon'a döneceğimi sanıyordum.

Ancak karanlık gelip Akhaları ve gemilerini kurtardı.
şimdi gelin boyun eğelim kara geceye
ve akşam yemeğini hazırlayalım. Savaş arabalarından
güzel yeleli atları çözün ve yem koyun önlerine.
Daha sonra hemen kentten öküzler, yağlı koyunlar,
evlerinizden de tatlı şarap ve ekmek getirin. Gidip tüm
gece boyunca, şafak sökene dek ateş yakmak için,
bulabildiğiniz kadar odun da getirin;
gür saçlı Akhaların geceden yararlanıp geniş denizin
üzerinde kaçmaya yeltenmemeleri için
ateşlerin parlaklığı ulaşsın gökyüzüne. Ülkelerine
vardıklarında bile, bizim oklarımızla vücutlarında açılan
yaralarını tedavi edememeleri için
gemilerine atladıkları sırada ok ve keskin mızrağımızla
gemilere sakin sakin ve zahmetsizce girmelerine sakın izin
vermeyelim. Böyle yapın ki herkes at besleyen Troyalılara
savaşın çok gözyaşlı belalarını getirmeye korksun. Zeus
tarafından sevilen haberciler tüm kente ergenlerin ve ak
saçlı ihtiyarların surların etrafında, tanrılar tarafından inşa
edilmiş kulelerin üzerinde toplanmalarını duyursunlar.
Kadınların da her biri evinde büyük bir ateş yakıp
uyanık kalarak, kocalarının yanlarında olmadığı süre
boyunca, düşmanın kente girmesini engellesinler.
Tüm bunlar dediğim gibi olsun yüce gönüllü Troyalılar.
Size söylemem gereken her şeyi söyledim.
Şafak vakti tekrar konuşacağım at besleyen Troyalılarla.
Zeus'tan ve diğer tanrılardan bize kara gemilerle kötü
kaderi getiren bu köpekleri buradan kovmayı diler ve
umarım. Şimdi geceden sakınalım kendimizi;
şafak vakti erkenden silahlarımızı kuşanıp
yeniden koca karınlı gemilerin yanında vahşi savaşa
başlayalım. O zaman, Tydeus'un oğlu yiğit
Diomedes'in mi beni gemilerden sura doğru
kovalayacağını, yoksa benim mi onu tunç mızrağımla
öldürüp kanlı silahlarını alacağımı göreceğim. Eğer, yarın
karşı koyarsa gösterecek yiğitliğini. Ama sanırım güneşin

çıktığı saatlerde, dört bir yanında yoldaşlarıyla birlikte
yaralı olarak ilk düşenlerin arasında olacak.
Keşke ben de yarının Argoslulara getireceği kötülük
kadar; böylesi ölümsüz ve yaşlanmaz olsaydım ve keşke
Athene ve Apollon kadar fazla
ün kazansaydım."

Bunları söyledi. Hektor ve Troyalılar alkışladı onu.
Hemen terli atların koşumlarını çıkarıp her birini
kayışlarla, savaş arabalarının yanına bağladılar.
Kentten öküzler ve besili koyunlar,
evlerinden de tatlı şarap ile ekmek getirdiler. Bir sürü
odun toplayıp ölümsüz tanrılara fevkalade kurbanlar
kurban ettiler. Rüzgârlar da ovanın derinliklerinden
gökyüzüne doğru taşıyorlardı kebap kokularını.
Ancak, bundan memnun değildi tanrılar, istemiyorlardı da;
çünkü kutsal Troya'dan, Priamos'tan ve halkından nefret
ediyorlardı.

Troyalılar mağrur halde oturup bütün bir gece
tetikte durdular. Dört bir yanda tıpkı gökyüzünde,
ışıklı ayın etrafında parlayan yıldızlar gibi
büyük ateşler yakıyorlardı. Gökyüzünde rüzgâr estiği
zaman, dağların zirvelerindeki çayırlarda tüm kayalar nasıl
parlarsa, yıldızlı gökyüzü açılır da nasıl sevinirse çoban,
Troyalıların ateşleri de gemilerin içinde,
Ksahthos'un sularında ve İlyon'un önünde öyle
parlıyordu. Ovanın içinde binlerce ateş yaktılar;
her biri ateşin etrafında da ellişer er oturuyordu.
Atlar da burçak ve ak arpa yiyerek, savaş arabalarının
yanında duruyor ve güzel tahtlı Eos'u bekliyorlardı.

RAPSODİ 9

[Akhilleus'a Gönderilen Elçi - Ricalar]

Böylece, nöbete durdu Troyalılar. Ancak Akhaları,
dondurucu korkunun yoldaşı olan korkunç panik sarmıştı.
Tüm komutanlar, yüreklerinde derin bir keder
hissediyorlardı. Troya'dan eserek aniden gelen iki rüzgâr
olan Boreas[1] ile Zephyros[2] balıklı denizi nasıl döver
ve kara dalgayı bir hamlede kaldırıp
kıyıdaki deniz yosunlarını nasıl süpürüp geçerse, Akhaların
ruhları da göğüslerinin içinde öyle çalkalanıyordu.

Atreus'un oğlu, büyük kederinden kan ağlayan yüreğiyle
dört dönüyor ve gür sesli tellallara, her bir komutanı
bağırmaksızın tek tek toplantıya çağırmalarını buyuruyordu.
O da ilk gelenlerle bizzat meşgul oluyordu[3]. Gidip kederle
oturdular toplantıda. Agamemnon, yüksek bir kayadan
karanlık sularını döken bulanık
sulu bir çeşme gibi, gözyaşları dökerek ayağa kalktı.
Akhaların önünde derin derin iç çekerek gözyaşları içinde
dedi ki:

"Dostlarım, Argosluların yönetici ve komutanları!
Kronos'un oğlu Zeus, başıma büyük bir bela sardı. O taş
kalpli, bir zamanlar, benim önce iyi surlu İlyon'u fethedip
öyle geri dönmeme rıza göstermişti;
şimdi ise aklından, beni fena halde aldatmayı geçiriyor
ve bana, bunca halkı kaybetmiş olsam da ünsüz hâlde
Argos'a geri dönmemi buyuruyor... Görünen o ki,
pek çok akropolü yerle bir eden ve gücü büyük
olduğundan dolayı pek çoğunu da yerle bir edecek;
her zaman güçlü Zeus'un hoşuna böylesi gidiyor.
Şimdi gelin dinleyin hepiniz, size söyleyeceklerimi:

---

[1] Poyraz [Ç.N.]
[2] Karayel [Ç.N.]
[3] Davet için çalışıyordu.

Haydi gidelim gemilere sevgili vatanımıza; çünkü artık
fethedemeyeceğiz geniş yollu Troya'yı."

Bunları söyledi. Hepsi öylece sessiz sedasız kalakaldılar.
Uzun süre kederle sustu Akhaların oğulları.
Sonunda gür sesli Diomedes dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, önce sana itirazım olacak. Sen aklını
kaybetmişsin. Ey kral, sakın kızma bana; çünkü bu
toplantıda böyle bir hakkım var benim.
Önce Akhaların önünde benim erkekliğime sövüp
benim savaşta namert ve cahil olduğumu söyledin.
Benim böyle olup olmadığımı genç yaşlı herkes bilir.
Sana gelince, Kronos'un hinoğluhin oğlu, hediyelerden
yalnızca şunları bağışladı: Sana herkesten çok ün alıp
sevinmeni sağlamak ve buyurman için bir asa verdi;
ama en büyük değer olan yiğitliği bağışlamadı. Zavallı,
Akhaların oğullarının senin dediğin
kadar savaşta namert ve cahil olduklarını mı sanıyorsun?
Eğer seni kalkıp gitme tutkusu sardıysa, yolun açık olsun!
Yol önünde açık; Mykene'den seninle birlikte gelen bir
sürü gemin de kıyıda işte! Ancak biz diğer gür saçlı Akhalar
Troya'yı yerle bir edene dek burada kalacağız.
Eğer onlar yine de gitmek isterlerse, gemileriyle sevgili
vatanlarına doğru yola düşsünler. Ama biz ikimiz, ben ve
Sthenelos, Troya'nın sonunu bulana dek savaşacağız;
çünkü Tanrı tarafından gönderilmiş olarak geldik buraya."

Bunları söyledi.
Akhaların oğulları hep birlikte alkışladılar
ve hayran kaldılar yiğit Diomedes'in sözlerine.

Daha sonra ihtiyar Nestor, tam ortada ayağa kalkıp
ona dedi ki:

"Ey Tydeus'un oğlu sen, senin yaşıtların arasında hem
savaşta en yiğitsin hem de en iyi fikirlere sahipsin. Tüm
Akhalar içinde kimse ne hiçe sayar sözlerini, ne de itiraz eder.
Ancak bitirmedin sözünü.

Henüz savaş için genç olsan da, benim oğullarım
arasında yaşı en küçük olan kadar olsan da
Akha krallarına aklı başında sözler ediyorsun.
Tüm bu söylediklerin doğru ve haklı sözlerdi.
Gel şimdi bırak, senden daha yaşlı olduğum için
tüm bunları ben konuşup tane tane açıklayayım.
Kral Agamemnon bile itiraz edemesin sözüme.
Onun ne soyu, ne yasası, ne yurdu var;
tek sevdiği vahşi kardeş kavgası ve fikir ayrılıklarıdır.

"Gelin şimdi karanlık geceye itaat edip
akşam yemeğini hazırlayalım. Nöbetçiler de surun dışında,
derin hendeğin yanında uyanık kalsınlar. Bunları
tembihlemiştim delikanlılara. Sen de Atreus'un oğlu, tüm
yöneticilerin en büyüğü olduğun için, önderlik et
ve ihtiyarları akşam yemeğine davet et.
Bu iş sana düşer; çünkü barakaların, Akhaların her gün
gemileriyle denizden, Troya'nın karşısından getirdikleri
şarapla doludur. Onları kabul edecek kadar nüfuzun ve
malzemen var ve en büyük halkın kralı sensin. Hepimiz
orada toplandığımızda, bize en iyi öğüdü verecek olanın
fikrini alalım. Düşmanlar gemilerin yanında bir sürü ateş
yakmakta olduklarından, Akhalar
olarak iyi ve aklı başında bir görüşe gereksinimimiz var...
Tüm bunlardan kim memnun olabilir ki? Bu gece, ya yok
edecek orduyu ya da kurtaracak."

Bunları söyledi ve hepsi hemen dinleyip ikna oldular
sözlerine. Nöbetçiler de silahlarıyla
Nestor'un oğlu kral Thrasymedes'in,
Ares'in oğulları olan Askalaphos'un ve İalmenos'un,
Merinoes'in, Aphareus'un, Deipyros'un ve
Kreion'un oğlu tanrısal Lykomedes'in etrafına koştular.
Gece bekçilerinin komutanlarının sayısı yedi idi;
her birini de ellerinde uzun mızraklarıyla
yüz delikanlı izliyordu. İlerleyip sur ile hendeğin arasında
oturdular; orada her biri ateşler yakıp akşam yemeğini
hazırladı.

Atreusoğlu Akhaların tüm ihtiyarlarını
hep birlikte barakasına götürüp
onlara görkemli bir yemek sundu.
Onlar da önlerinde duran hazır yemeklere uzattılar
ellerini. Yemeye ve içmeye doyduklarında, ilk önce,
görüşü herkesinkinden üstün olan ve en iyisi görülen
ihtiyar Nestor başladı konuşmaya. O da
kafasında tartılmış düşüncelerle konuştu topluluk önünde
ve dedi ki:

"Atreus'un oğlu, pek şanlı Agamemnon, seninle başlayıp
seninle bitireceğim sözlerimi. Çünkü sen bir sürü insanın
kralısın ve Zeus, yasaları belirleyip onların refahlarıyla
ilgilenmen için asayı sana verdi.
Bundan dolayı, senin herkesten çok konuşurken,
öte yandan kalbinin içinden iyilikle konuşacak bir
başkasının fikrine de kulak vererek kabul etmen gerekir.
Senin kârına olacak ortaya her ne çıkarsa. Şimdi ben sana,
en doğru olduğunu sandığım şeyi söyleyeceğim ve
inanıyorum ki bu düşündüğümden daha iyisini düşünen
başka kimse çıkmayacak. Ey kral, uzun zamandan
bu yana, yani kızgınlığının başladığı günden beri,
Akhilleus'un barakasına gidip güzel Briseis'i
bizim fikrimizi almadan getirdiğinden bu yana geçen bu
uzun süre içinde, seni engellemek için az mı dil döktüm?
Ancak sen vahşi öfkene boyun eğdin ve ödülünü aldığın,
tüm ölümsüz tanrıların saygı gösterdiği
ve tüm erlerin en mükemmeli olan eri, hiçe saydın.
Gel şimdi onu görkemli hediyeler ve bal gibi tatlı
sözlerle nasıl memnun edebileceğimizi düşünelim."

O zaman erlerin kralı Agamemnon yanıtladı ve dedi ki:

"İhtiyar, yalan değil tüm belalarım için söylediklerin.
Suçluyum! Bunu ben de inkâr etmiyorum. Evet,
Zeus'un sayıp Akha ordusunu yok ettiği ve kalbinin
seveceği bu adam koca bir orduya bedeldir.
Ancak suçlu olduğum ve burnumun dikine gittiğim için,

onu yeniden memnun etmek ve sınırsız hediyelerle
ödüllendirmek istiyorum.
Şimdi önünüzde değineceğim bu görkemli hediyelere:
Ona yedi yepyeni sacayağı, on külçe altın, yirmi parlak
kazan ve yollarda pek çok ödül kazanmış olan oniki
sağlam at vereceğim.
Bunca serveti alacak olan adam fakir sayılmaz;
ne değerli altınlardan mahrum kalır, ne de tek tırnaklı
atlarımın kazandığı ödüllerimden. Ayrıca ona
Akhilleus iyi inşa edilmiş Lesbos'u fethettiğinde,
tüm kadınların en güzelleri oldukları için kendim
için seçmiş olduğum, kıyaslanamayacak kadar güzel
elişi yapan yedi Lesboslu kadın da vereceğim; bu
kadınlarla birlikte ondan aldığım Briseis'i de vereceğim ona
ve büyük bir yemin edeceğim: Asla insanlar,
tüm kadınlar ve erkekler arasında âdet olduğu gibi,
döşeğine çıkıp yatmadım onunla. İşte tüm bunları,
alacak hemen. Ayrıca eğer tanrılar
bize Priamos'un büyük kentini fethetme fırsatı verirlerse,
o da, biz Akhalar ganimeti paylaşacağımız sırada,
gemisine girip ağzına kadar altın ve tunçla yüklesin onu.
Ve Argoslu Helene'den sonra en güzel Troya
kadınlarından yirmisini bizzat seçsin. Eğer Akhaların
Argos'una, yeryüzünün en bereketli yerine tekrar ulaşırsak,
damadım yapacağım onu. Onu zenginlik ve şefkat içinde
büyüyen oğlum Orestes'i sevdiğim gibi seveceğim.
Güzelce inşa edilmiş saraylarımda üç de kızım var:
Khrysothemis, Laodike ve İphianassa.
Bunlardan istediği birini de hediyeler vermeksizin karısı
yapsın ve alıp götürsün onu Peleus'un saraylarına.
Ben de onun için şimdiye kadar kimsenin kızı için
vermemiş olduğu kadar büyük bir çeyiz vereyim.
Ona yedi tane bakımlı kent vereyim, Kardomyle'yi,
Enope'yi, yemyeşil ovalarıyla Hire'yi,
kutsal Pherai'yi, bol çimenli Antheia'yı, güzel Aipeia'yı,
bol bağlı Pedasos'u. Bunların hepsi de denize yakındır,
kumluk Pylos'un biraz aşağısındadır. Buralarda

koyundan ve öküzlerden yana zengin insanlar oturur;
hepsi de armağanlarıyla Tanrı gibi sayacaklar onu
ve onun asasının altında hak ettiklerini vermek için
koşturacaklardır. Eğer öfkesini bir kenara bırakırsa
bütün bunları vereceğim ona. Yumuşasın artık! Bir tek
Hades var sert ve yumuşamayan; bu yüzden de insanlar
tüm diğer tanrılardan daha çok ona düşmanlık güderler.
Boyun eğsin en büyük kral olan bana;
sanırım ben yaşça da ondan daha büyüğüm."

Yanıtladı onu ihtiyar atlı savaşçı Nestor ve dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, erlerin pek şanlı kralı Agamemnon!
Şimdi kral Akhilleus'a verdiğin hediyeleri hiç kimse
kınayamaz.
Gelin şimdi birkaç seçkin kişiyi
hemen Peleus'un oğlu Akhilleus'un barakasına
gönderelim. Kimi seçersem o dinlesin beni. Önce
Zeus'un pek sevdiği Phoiniks önden koyulsun yola,
arkasından da büyük Aias ile tanrısal Odysseus.
Tellallardan da Odios ile Eurybates izlesin onları.
Ellerimizi temizlemek için su getirin;
buyruk verin, herkes saygılı bir şekilde dursun da bize
merhamet etmesi için Kronos'un oğlu Zeus'a dua edelim."

Bunları söyledi ve herkesin hoşuna gitti sözleri. Haberciler
ellerini temizlesinler diye su döktüler. Gençler de
herkese sunmak için içkiyle doldurdular şarap testilerini.
Ama önce, maşrapalarla yere serptiler şarabı. Tanrılara
şarap serpme töreninden sonra, gönüllerinin çektiği kadar
içtiler ve Agamemnon'un barakasından çıkıp yola düştüler.
Bu arada ihtiyar atlı savaşçı Nestor, her şeyi dikkatle
gözden geçirip onlara bir sürü öğüt veriyordu. Herkesten
önce de Odysseus'a, Peleus'un hata yapmayan oğluna
her yolu deneyip ikna etmesini öğütledi.

Onlar çalkantılı denizin kumlu sahili boyunca
yürüdüler ve Aiakos'un yüce ruhlu oğlunu kolayca
kandırmalarını sağlaması için, yeryüzünü elinde tutup

sarsan Poseidon'a yakardılar. Nihayet Myrmidonların
185 barakalarına ve gemilerine vardıklarında,
onu tatlı liriyle eğlenirken buldular. Liri güzel ve iyi
işlenmişti; üzerinde gümüşten bir köprü vardı. Bu liri
Eetion'un kentini yakıp yıktığı zaman ganimet olarak
seçmişti. Bu lirle savaş komutanlarının şanlı başarılarının
türküsünü söyleyerek geçiriyordu vaktini. Tam
190 karşısında Patroklos yalnız başına sessizce oturuyor
ve Aiakos'un oğlunun türküyü bitirmesini bekliyordu.
Ancak Odysseus önde, elçiler ulaşıp önünde
durduklarında, Akhilleus liriyle oturduğu kürsüden
şaşkınlıkla fırladı ayağa.
195 Onları gördüğünde Patroklos da kalktı ayağa.
Ayağı tez Akhilleus onlara şöyle söyleyerek, buyur etti:

"Buyurun, hoş geldiniz! Sizi büyük bir zorunluluk getirmiş
olmalı buraya... Diğerlerine kızsam da daima severim sizi."

Bunları söyledi tanrısal Akhilleus. Hemen onları
barakanın içine götürüp sedirlerin ve erguvani halıların
üzerine oturttu. Bir yandan da
200 yanında duran Patroklos'a şu sözleri söylüyordu:

"Ey Menoitios'un oğlu, önümüze en büyük şarap
testilerinden birini koy, şarabı biraz koyu bırak[4] ve
herkese maşrapa ver. Barakama en sevdiğim dostlarım
geldi."

Bunları söyledi, Patroklos da kıymetli yoldaşını dinledi.
205 Ateşin parlaklığıyla döşedi
büyük bir et parçasını; üstüne de bir koyunun, bir keçinin
ve besili bir domuzun yağlı sırtını koydu. Bu arada
Automedon tutuyor, tanrısal Akhilleus da kesiyordu etleri.
210 Daha sonra onları şişlere geçirdi.
Menoitios'un tanrıya denk oğlu da büyük bir ateş yaktı;
odunlar iyice yanıp alevleri dinince, üzerlerine şişler
koyup onların üzerine de kutsal tuz[5] serpti.

[4] Daha az sulandır.
[5] Bir ihtimal kutsal denizlerden elde edildiği için kutsal olarak adlandırılan tuz.

Patroklos bunları pişirdikten sonra tepsilere boşalttı;
ekmeği alıp masadaki güzel sepetlerin içine paylaştırdı.
Akhilleus da etleri paylaştırdı ve sonra tanrısal
Odysseus'un karşısındaki duvarın dibine oturdu ve
tanrılara adak yapsın diye yoldaşı Patroklos'u çağırdı.
O da ateşin üzerine attı sunuları[6]. Daha sonra
hepsi önlerinde duran hazır yemeklere uzattılar ellerini;
yemeye ve içmeye doyduklarında Aias Phoiniks'e
işaret verdi. Onu tanrısal Odysseus gördü; maşrapasını
şarapla doldurduktan sonra Akhilleus'u selamlayıp dedi ki:

"Yaşa Akhilleus!
Ne aşağıda Atreus'un oğlu Agamemnon'un barakasında,
ne de şimdi burada zengin bir masadan mahrum olmadık.
İşte bir sürü güzel yemek tadını çıkarmamız için
önümüzde duruyor. Ama derdimiz eğlence ve şölen değil;
tir tir titriyoruz. Ey Zeus'un sevdiği, büyük belalar
görüyoruz. Kim bilir kurtulacak mı tekneli gemilerimiz,
yoksa kaybedecek miyiz onları.
Sen yine savaşa girersen değişir belki her şey.
Yüce gönüllü Troyalılar ve ünlü müttefikleri gemilerin
ve surun yanında karargâh kurmuş durumdalar.
Ovada büyük ateşler yakıp kara
gemilerine düşmeden durmayacaklarını söylüyorlar.
Kronos'un oğlu Zeus da sağdan başlayarak şimşekler
çaktırıp onlara iyi belirtiler gösteriyordu. Hektor,
Zeus'tan cesaret alarak, vahşi bir güçle,
çılgına dönmüş gibi saldırıyordu. İğrenç bir kuduza
yakalanmış gibi tanrıları ve insanları küçümsüyor ve
tanrısal şafağın ne zaman çıkacağına bakıyordu.
Gemilerin boynuzlarını kesmek ve onları sönmeyen bir
ateşle yakmakla ve Argosluları dumanın kargaşası içinde
yok etmekle tehdit ediyor. İşte tüm bunlar yüzünden,
olur da tanrılar bu tehditlerini gerçekleştirirlerse ve
kaderimizde burada, Troya'da Argos'tan uzakta yok
olup gitmek varsa diye tir tir titriyorum.

[6] Hasat sırasında ilk alınan ürünler için tanrılara verilen teşekkür kurbanı.

"Gel şimdi istersen yavaş yavaş kalk ve Akhaların
oğullarını Troyalıların işkence ve zulmünden kurtar. Sonra
sen kendin de üzülürsün. Ama o zaman artık gerçekleşmiş
olacak bu kötülükleri onarmanın yolu olmaz.
Öncelikle Danaoları bu kötü günden nasıl kurtaracağını
düşün. Sevgili dostum! Baban Peleus seni Phthie'den
Agamemnon'a yolladığında neler diyordu:

" 'Oğlum, Athene ve Hera
eğer isterlerse sana kazanma gücü versinler.
Ancak sen, göğsünün içindeki yüce ruhlu yüreğine
dikkat et; çünkü odur en iyi iltifat. Bir kenara bırak kötü
düşmanlıkları. O zaman daha çok sayar seni Akhaların
genç ve yaşlıları.'

"Sana bunları söylüyordu ihtiyar. Ama sen unuttun
bunları. Şimdi bile hâlâ vakit var.
Gel durdur ve bırak yüreğini yiyip bitiren bu inadı.
Eğer öfkeni bir kenara bırakırsan Agamemnon sana yine
değerli armağanlar verir.

"Gel dinle beni, ben de sana tek tek sayayım
Agamemnon'un sana vaat ettiği armağanları: Sana yedi
tane yepyeni sacayağı, on külçe altın,
yirmi parlak kazan ve yollarda pek çok ödül kazanmış olan
on iki sağlam at verecek. Bunca serveti alacak olan adam
fakir sayılmaz; ne değerli altınlardan mahrum olur ne de
Agamemnon'un tek tırnaklı atlarının kazandığı
ödüllerden. Ayrıca sana, sen iyi inşa edilmiş Lesbos'u
fethettiğinde tüm kadınların en güzelleri oldukları için
kendisi için seçmiş olduğu, kıyaslanamayacak kadar güzel
elişi yapan yedi Lesbos'lu kadın da verecek. İşte bu
kadınlarla birlikte o zaman senden aldığı Briseis'i de
verecek sana ve büyük bir yemin edecek ey Kral; insanlar,
tüm kadınlar ve erkekler arasında âdet olduğu gibi,
asla döşeğine çıkıp onunla yatmadığına dair.
İşte tüm bunları verecek sana hemen.
Ayrıca eğer tanrılar bize Priamos'un büyük kentini
fethetme fırsatı verirlerse, sen de

biz Akhalar ganimeti paylaşacağımız sırada,
gemine girip ağzına kadar altın ve tunçla yükle onu ve
Argoslu Helene'den sonra en güzel Troya kadınlarından
yirmisini bizzat seç. Eğer tekrar dönersek
yeryüzünün en bereketli yerine, Akhaların Argos'una,
damadı olacaksın. Seni zenginlik ve şefkat içinde
büyüyen oğlu Orestes'i sevdiği gibi sevecek.
Güzelce inşa edilmiş saraylarında üç de kızı var:
Khrysotemis, Laodike ve İphinassa. Bunlardan
istediğin birini de hediyeler vermeksizin karın yap ve
alıp götür onu Peleus'un saraylarına. O da onun için
şimdiye kadar kimsenin, kızı için vermemiş olduğu
kadar büyük bir çeyiz verecek.
Sana yedi tane bakımlı kent bağışlayacak:
Kardamyle'yi, Enope'yi, yemyeşil ovalarıyla Hire'yi,
kutsal Pherai'yi, bol çimenli Antheia'yı, güzel Aipeia'yı,
bol bağlı Pedasos'u. Bunların hepsi de denize yakındır,
kumluk Pylos'un biraz aşağısındadır. Buralarda
koyundan ve öküzlerden yana zengin insanlar oturur;
hepsi de armağanlarıyla tanrı gibi sayacaklar seni ve senin
asanın altında hak ettiklerini vermek için koşturacaklar.

"Eğer öfkeni bir kenara bırakırsan sana tüm bunları verecek.
Ama eğer yüreğin Atreus'un oğluna düşmanlık besliyorsa
(hem ona hem de hediyelerine), o zaman seni Tanrı gibi
sayan ve düşmanın yok etmekte olduğu diğer
Akhalara acı. Çünkü şimdi vahşi bir kudurganlıkla çok
yakına, buralara, gemilere kadar gelmiş olan
ve hiçbir Akhalının kendisinin dengi olmadığını söyleyen
Hektor'u öldürdüğün zaman, sana büyük bir ün
bağışlayacağını vaat ediyorum."

O zaman yanıtladı onu ayağı tez Akhilleus ve dedi ki ona:

"Ey Laertes'in oğlu, çok hünerli Odysseus! Size son olarak,
ne biriniz, ne de öbürünüz buraya gelip de ağlaşmayın
diye, ne yapmayı amaçladığımı hemen açık seçik
söylemeliyim. Hades'in kapıları gibi, kalbinde sakladığı

başka olan, ama dudaklarından çıkan söz
başka olan birine düşmanlık beslerim. Ben size
bana neyin iyi göründüğünü söyleyeceğim. Sanıyorum
ne Atreus'un oğlu Agamemnon, ne de diğer Danaolar
ikna edemeyecek beni. Çünkü onlar bir kere bile olsun
durmaksızın Troyalılarla savaşan birine değer vermediler.
Arkada kalanla, yiğitlikle dövüşene aynı değeri veriyorlar;
aynı ünü alıyor korkakla delikanlı ve aynı şekilde ölüyor
geride kalanla delikanlılığıyla parlayan kişi.
Bunca işkence çekmekten ve hayatımı daima tehlikeye
atmaktan dolayı ne kazandım?
Bir yudum yemek bulmak için dolanıp duran, bulunca
kanatlanmamış yavrularına götürüp sonra da kendisi
açlıktan ölen bir kuş gibi, ben de
pek çok gecemi ve gündüzümü kanlar içinde ordularla
onların karıları için[7] savaşarak
uykusuz geçirdim. Şimdiye kadar gemilerimle on iki kent
ve yaya olarak da bereketli Troya'nın çevresinde on bir
tane kent daha fethettim. Tüm bunlardan bir sürü güzel ve
değerli ganimet aldım;
hepsini de götürüp Atreus'un oğlu Agamemnon'a verdim.
O da hızlı gemilerin arkasında kalıp bunları alırdı ve
azıcığını paylaştırır çoğunu da kendine saklardı;
bir kısmını da birincilere ve krallara ödül olarak verirdi.
Tüm Akhalar içinde yalnızca benim ödülüme el koydu
ve gönlümün çektiği kız şimdi yanında uzanarak tadını
çıkarsın diye onun elinde!.. Peki, ama sonra neden savaşsın
Argoslular Troyalılarla? Hangi zorunluluktu Atreus'un
oğlunu orduyu toplayıp buraya getiren?
Güzel Helene değil miydi buna sebep? Tüm Akhalar
içinde yalnız Atreus'un oğulları mı sever karılarını?
Her iyi ve aklı başında insanın, karısını sevip istediği gibi
ben de onu, mızrağımla kazanmış olsam bile tüm kalbimle
seviyordum.

"Ama şimdi beni kandırıp aldı onu elimden. Bir daha beni

[7] Düşmanın karısı ganimet içinde çok önemli yere sahipti.

kandırmaya kalkmasın... Onu iyi tanıyorum ve
inandıramıyor beni kendisine.
Sana söylüyorum Odysseus,
diğer krallarla birlikte gemileri ateşin alevlerinden
kurtarmaya baksın. Evet! Hem bensiz de bunca iş yapmış.
Hatta bir duvar inşa edip dört bir yanına derin ve
geniş bir hendek kazarak kazıklar çakmış. Ama
böyle de zaptedemiyor insan katili Hektor'un gücünü.
Ben Akhalarla savaştığım süre boyunca, Hektor yüksek
surlardan çıkmaya cesaret edemedi. Yalnızca Batı
Kapılarına ve meşe ağacına kadar gelebildi. Orada bir kez
bekledi beni ve zor kurtuldu öfkemden. Ama şimdi bir
kere daha çarpışmak istemiyorum tanrısal Hektor'la.
Yarın Zeus'a ve diğer tanrılara kurban keseceğim; daha
sonra da güzelce yükleyip gemilerimi, denize indireceğim.
O zaman eğer istersen ve umursarsan sabah sabah
Hellespontos'un üzerinde pupa yelken gittiklerini
ve içlerinde de neşeyle kürek çeken denizcileri göreceksin.
Eğer Poseidon yolculuğun iyi gitmesini sağlarsa,
üçüncü gün bereketli Phthie'ye ulaşacağım. Orada, buraya
gelirken hepsini orada bıraktığım bir sürü servetim var;
buradan da altın, kırmızı tunç ve boz demir ve
hatta paylaşmada payıma düşen güzel kemerli kadınlar
götüreceğim... Ancak Atreus'un oğlu Kral Agamemnon
bana vermiş olduğu kızı[8] beni saymaksızın geri aldı.

"Bunları tıpkı benim söylediğim gibi herkesin önünde
anlat ona; olur da o yüzsüzlüğe bulanmış adam,
Danaolardan başka birini daha kandırmaya kalkışırsa
onunla birlikte hatırlasın diğer Akhalar.
Sanıyorum ne kadar arsız olursa olsun bir daha gözlerimin
içine bakmaya cüret edemeyecek. Artık ona kurullarda da,
çatışmalarda da yoldaşlık etmek istemiyorum. Çünkü
beni aldattı ve zarar verdi bana. Ama bu kadarı yeter ona!
Bundan böyle sözleriyle kandıramayacak beni.
Cehennemin dibine gitsin! Her şeyi bilen Zeus aklını

[8] Briseis ödül olarak alınan diğer kadınlardan ayrı tutuluyor.

başından almış onun. Ödüllerinden tiksiniyorum ve
dikkate bile almıyorum. Bana, şimdi
sahip olduklarından ve başka yerlerden alacaklarından,
on kat yirmi kat fazla hediye verse de, Orkhomenos'a
evlerin içinde büyük servetlerin bulunduğu Mısır'ın
Thebai'sindeki malları verse (ki Mısır'daki Thebaililer
yirmi tane kapıya sahipler ve bunların her birinden iki
yüz er atlarıyla ve savaş arabalarıyla geçebilir) ve
kum gibi, toz gibi armağanlar verse de, bana ettiği
tüm hakaretlerin bedelini ödemeden önce,
ikna edemeyecek kalbimi Agamemnon.
Atreus'un oğlu Agamemnon'un kızını da,
güzellikte Altın Aphrodite'yi kat kat geçse ve
el işlerinde gök gözlü Athene ile denk olsa da
yine de almıyorum onu karım olarak. Gitsin kendisi
Akhalardan ona layık olacak ve benden büyük bir kral
olacak başka birini seçsin. Eğer tanrıların yardımıyla
ülkeme sağlam dönersem, babam Peleus bana bizzat bir
gelin bulacaktır. Hellas'ta ve Phthie'de büyük kentlerin
sahibi hükümdarların kızları olan
pek çok Akha kadını vardır;
bunlardan istediğim birini karım yapabilirim.
Hep oralardan biriyle evlenmek ve bana uyan
bir kadın alıp ihtiyar Peleus'un elde ettiği
servetin tadını çıkarmak isterdi kalbim.
Çünkü hiçbiri benim hayatıma eşdeğer değildir;
ne daha önceleri, barış zamanı, Akha oğulları gelmeden
önce, İlyon'un iyi inşa edilmiş kentinin sahip olduğu
söylenen onca servet, ne kayalık Pytho'da Phoibos
Apollon'un taş eşiğinin içinde saklı olanlar[9].
Biri öküzler ve besili koyunlar yakalayabilir,
yeni sacayakları ile sarı yeleli atlar edinebilir; ama artık
dişlerinin engelinden geçtikten sonra, insan ruhunu
yakalayıp geri getiremez.

[9] Delfi Kâhinleri'ni kastediyor. Delfi Kâhinleri antik dönemde "Yeryüzünün Merkezi" olarak adlandırılıyorlar ve Apollon'un ünlü bilicilik kürsüsünü oluşturuyorlardı. [Ç.N.]

Annem, gümüş ayaklı Thetis
bana ölümün sonunu getirecek olan iki tür kaderden
bahseder: Eğer burada kalır ve Troyalıların kentinin
çevresinde savaşırsam, benim için geri dönüş olmayacak,
ama ünüm ölümsüz kalacak; ancak eğer sevgili ülkeme
dönersem, görkemli ünümü kaybedeceğim;
ama uzun yıllar yaşayacağım
ve ölümün sonu beni kolay kolay bulamayacak.

"Evet, ben sizlere ülkenize doğru yelken açmanızı
öğütlerdim; çünkü artık yüksek Troya'nın sonunu
bulamayacaksınız.
Gür sesli Zeus, bir kere uzattı ellerini onun üzerine
ve ordusu cesaret aldı.

"Şimdi gidip Akhaların komutanlarına şu olumsuz
haberi götürün (çünkü onlara layıktır bu onur);
Akhaların ordusunu ve gemilerini kurtaracak olan
en iyi yolu düşünsünler. Çünkü düşünmüş oldukları
yollar benim öfkemden vazgeçmem için başarılı olamadı.
Phoiniks kalsın burada uyusun bizimle; yarın da bizi
izleyip, gemisiyle tatlı ülkesine gider. Tabii eğer isterse;
çünkü onu zorla alıkoymam burada."

Bunları söyledi. Hepsi sessiz sedasız, onun sözlerinden
dolayı şaşkınlık içinde kalakaldılar. Çünkü çok sert bir
şekilde geri çevirmişti onları. Ancak sonunda, epey zaman
geçtikten sonra, Akhaların gemileri için endişelenen
ihtiyar atlı savaşçı Phoiniks gözlerinde yaşlarla dedi ki:

"Görkemli Akhilleus'um, eğer dönmeyi kafana koymuşsan
ve eğer hızlı gemileri felaket dolu ateşten kurtarmak
istemiyorsan, bir kere öfkene yenik düştüyse
kalbin, ben yalnız başıma buralarda senden nasıl uzak
kalabilirim sevgili evladım? İhtiyar atlı savaşçı
Peleus seni Phthie'den Agamemnon'a gönderdiği zaman,
senin için gönderdi beni. Gençtin henüz,
erlere ün veren savaş ve kurultay[10] konusunda cahildin.

[10] Görüşmeler, müzakereler.

İşte bunun için gönderdi beni: Sana tüm bunları öğreteyim,
hem söylev verebilesin, hem de başarılara imza atasın
diye. İşte bu yüzden Tanrı, bana güzel kadınlı
Hellas'tan ayrıldığım günkü gibi bir delikanlı olmayı ve
yaşlılıktan kurtulmayı vaat etse bile, senden uzak kalamam
sevgili yavrum. O zaman oradan kaçmak için ayrılmıştım.
Çünkü bana güzel bir kölesi yüzünden kızmıştı; onu
seviyor ve hiçe sayıyordu karısını, annemi.
Annem bana, ihtiyar ondan nefret etsin diye, köleyle
yatmam için yalvarıyordu. Ben de onun sözünü dinleyip
yattım onunla. Ancak babam bunu öğrendi ve hemen ağır
lanetler okumaya başladı. Korkunç Erinys'lerden benden
doğacak çocuğun asla dizlerine oturmamasını diledi.
Tanrılar da sinsi Zeus ile korkunç Persephone, kulak
verdiler onun beddualarına.

"O zaman onu keskin tunçla onu kesmeyi düşündüm.
Ancak ölümsüzlerden biri yatıştırdı öfkemi ve
Akhaların bana baba katili dememeleri için
aklıma dünyanın ne söyleyeceğini, insanların küfürlerini
soktu.

"Ama yine de yüreğim, bana kızgın olan babamla
bir evin içinde yaşamaya dayanmıyordu. Çevremdeki
akrabalarım, kuzenlerim kalmam için çok yalvardılar
ve beni saraylarımızda zapt etmeye çalıştılar;
bir sürü burgulu boynuzlu ve ayaklarını sürüyen
öküzlerle besili koyunlar kestiler. Çok sayıda iyi
besili domuz yatırıp ateşin alevinde pişirdiler ve
doyasıya içtik şarabı ihtiyarın küplerinden.
Dokuz gece etrafımda yatıp sırayla korudular beni;
dokuz gün sönmedi ateş. Biri iyi surlu avlunun
dehlizinde, biri odamın kapılarının önündeki iç avluda
oturdu. Ama onuncu kara gece geldiğinde,
o zaman ben odanın iyi yapılmış kapılarını kırıp
çıktım ve beni bekleyen erler ve köleler farkına
varmadan, kolayca atladım avlunun duvarlarından.
Ardından uzaklara gidip, uçsuz bucaksız Hellas'ı

geçerek koyun besleyen bereketli Phthie'ye,
Kral Peleus'un yanına vardım. O da bir babanın
zenginlik içinde doğmuş olan kıymetli oğlunu sevdiği gibi
iyilikle kabul edip sevdi beni. Beni zengin edip
bir sürü halk bağışladı; ben de Phthie'nin kıyısında
Dolopların hükümdarı olarak oturdum.
İşte tanrı biçimli Akhilleus böyle besleyip büyüttüm seni.
Tüm ruhumla sevdim seni; senin yemek yemek için
saraylara bile, seni dizlerime oturtup sana et keserek ve
içmen için şarap vererek doyurmadan önce, gitmek
istemezdin. Çok kez göğsümde gömleğimi şarapla ıslattın;
küçücüktün daha o zamanlar. Tanrıların bana bir çocuk
bağışlamayacakları düşüncesiyle, ne çileler, ne zahmetler
çektim senin için.
Bir gün gelip beni felaket dolu ölümden kurtarasın diye,
yalnızca seni evlat bildim kendime, ey tanrı biçimli
Akhilleus!

"Gel Akhilleus sakinleştir yüreğini! Merhametsiz
olmamalı yüreğin! Daha büyük bir ün ve güç sahibi
olsalar bile tanrılar da ödün verirler. İnsanlar içlerinden
biri onların sözünü dinlemeyip günaha girdiği zaman
onları kurbanlarla, görkemli adaklarla, yere serptikleri
şaraplarla, kebap kokularıyla ve dualarıyla yatıştırır. Çünkü
Yalvarı'lar[11] büyük Zeus'un kızlarıdırlar; topal, kırışık
suratlı ve şaşıdırlar, büyük dertlere sahip Suç'un peşinden
giderler. Ancak Suç, güçlüdür ve sağlam ayakları vardır,
bunun için yolda onların hepsini geçer
ve daha sonra arkasından gelip tedavi edecekleri insanlara
zarar vermek için her yere önceden o varır. Her kim ki
yanlarına geldiğinde Zeus'un kızlarına saygı duyarsa, o
zaman onlar da onun dileklerinin duyulmasına yardım
ederler. Ancak her kim onları inatla kovar ve geri çevirirse,
onlar da o zaman Kronos'un oğlu Zeus'a gidip
cezalandırılması için, ona zarar vermek üzere Suç'u
göndermesini rica ederler. Gel Akhilleus! Bir sürü

[11] Yalvarı'lar insan hareketlerindeki huysuzluk ve yavaşlığın istek dışı gerçekleştirilen kararlılık ve hızla karşılaştırıp ayırt ederler.

insanın yüreğinden ödün vermesini sağlayan
Zeus'un kızlarına saygı göster. Eğer Atreus'un oğlu
sana hediyeler vermeseydi ve sana
daha sonra başka hediyeler de vereceğini vaat etmeseydi,
yalnızca sonuna dek öfkeli kalsaydı; o zaman ben de
öfkeni bir kenara bırakman ve Akhaları koruman için seni
teşvik etmezdim. O şimdi bir sürü hediye veriyor sana ve
sonrası için başkalarını da vaat etti; ordudan
senden ricada bulunmaları için en iyi erlerini gönderdi.
Bu kişiler onun ve senin Akha ordusunda en sevdiğiniz
kişilerdir. Görmezden gelme onların sözlerini ve
emeklerini.

"Daha önceleri öfken kınanacak bir şey değildi.
Böylelikle öğrendik eski kahramanların ünlü başarılarını
böylesi vahşi bir öfkeye tutuldukları sırada gerçekleştirmiş
olduklarını: Ama onlar hediyeleri görmezden gelmiyorlar
ve sözlerle sakinleşiyorlardı. Yeni değil eski yıllarda geçen
buna benzer bir hikâye hatırlıyorum; seve seve
söyleyeceğim hepinizin önünde dostlarım, dinleyin de
görün:

"Bir zaman Kuretler ile cesur Aitollar Kalydon çevresinde
savaşıyor ve birbirlerini ortadan kaldırıyorlardı.
Aitollar güzel Kalydon'u savunuyorlar, saldırgan
Kuretler de çatışmalarla onu almaya çalışıyorlardı.
Oineus'un kendisine tarlalarının ilk ürünlerini
sunmamasına öfkelenmiş olan altın tahtlı Artemis,
onlara bir bela göndermişti. Bu arada diğer tanrılar,
onun yüzlük kurbanlarının tadını çıkarıyorlardı.
Ya unuttuğu ya da savsakladığı için büyük Zeus'un
kızına hiçbir şey sunmayarak büyük bir günah işledi.
O zaman, okçu tanrıça ona kızıp
Oineus'un mülklerini talan eden
ve bir sürü ağacı kökünden, çiçekleri ve
yemişleriyle birlikte yerle bir eden, görülmeye
değer beyaz dişli bir yabandomuzu gönderdi.
Ancak Oineus'un oğlu Meleagros, bir sürü kentten

avcılarla köpekler topladı ve onu öldürdü;
az sayıda insan başa çıkamazdı onunla
-böylesi görülmeye değerdi yani, öyle ki pek çok bedeni
atmış felaket dolu ateşin üzerine. O zaman Artemis,
yabandomuzunun başı ve sık kıllı postu için Kuretler ile
yiğit Aitollar arasında büyük bir yaygara kopardı.
Güçlü Meneaos savaştıkça belalar ortadan kaldırıyordu
Kuretleri; çok sayıda olsalar da surların dışında bile
duramıyorlardı. Ancak daha sonra,
annesi Althia'ya öfkelendiğinde,
pek çok yiğit insanın kalbini göğsünün içinde şişiren öfke
Menelaos'u da sardığında, savaştan uzakta; karısının,
güzel ayak bilekleri olan Marpessa'nın kızı güzel
Kleopatra'nın yanında oturuyordu. Marpessa o zamanlar
dünyanın en yiğit adamı olan İdes'in kızıydı. Menelaos
güzel ayak bilekleri olan gelin uğruna Phoibos Apollon'u
vurmak için yayını almıştı. Uzaktan nişan alan Phoibos
Apollon onu yakaladığı zaman, annesine yaşlar içinde
denizlerdeki bir yalıçapkını gibi içli içli ağladığı için,
kızın babası ile saygıdeğer annesi onu Alkyone diye
çağırırlardı. İşte onun yanında uzanmıştı Menelaos ve
sindiriyordu kalbini kemiren öfkesini, annesinin
lanetleri yüzünden. Annesi kardeşinin ölümüne
kederlenmişti ve tüm tanrılara pek çok kez diz çökmüş
halde yalvarıyor ve göğsü gözyaşlarına boğulmuş
olarak ağır elleriyle bol besinli yeryüzünü dövüyordu.
Hades'e ve korkunç Persephone'ye oğlunu öldürmeleri
için yalvar yakar oluyordu. Onu Erebos'tan kara ve
taş kalpli Erinys duydu. Aniden kapıların dört bir
yanından uğultu ve haykırışlar duyuldu; çünkü kulelere
vuruyordu. O zaman Aitolların yaşlıları, tanrıların
duacılarının en iyilerini gönderdiler; Meleagros'a,
çıkıp da onları kurtarması için yalvarıyorlardı.
Ona büyük bir de hediye vaat ediyorlardı:
Güzel Kalydon ovasının en bereketli yerinden ona elli
dönümden oluşan yarısı bağ için, öbür yarısı da ekin için
güzel bir mülk seçmesini söylüyorlardı.

İhtiyar atlı savaşçı Oineus da
yüksek çatılı odasının eşiğinin önünde sağlam kapıyı
sarsıyor ve oğluna yalvarıyordu. Kız kardeşleri ve
saygıdeğer annesi de yalvar yakar oluyorlardı ona.
Ancak onun inadı daha da artıyordu. Ona herkesten daha
çok da sevgili ve yakın yoldaşları yalvar yakar oluyorlardı.
Ancak böyle de göğsünün içinde kalbini yatıştırmayı
beceremediler. Ta ki bir gün kapının vurulma sesi
odasında yankılanana dek; Kuretler kulelere çıkıp
ihtişamlı kenti ateşe vermeye başlamışlardı. O zaman
güzel kemerli karısı Meleagros'a dövünerek yalvarıyor;
birbiri ardına kentlerinde baş gösterecek olan belaları
anlatıyordu: Erler öldürülüyor, ateş kenti yakıp yıkıyor ve
çocuklar ile güzel kadınlar esir düşüyor.
Bu belaları duyunca kalbi altüst oldu;
hemen fırlayıp parıl parıl parlayan silahlarını kuşandı.
Böylece kalbi yumuşadı ve Aitolları kötü günden kurtardı.
Ancak onlar ona, her ne kadar o, bunları almaksızın onları
kara beladan kurtarmış olsa da, çok sayıda güzel hediye
vermediler.

"Ama sen yavrum (ruhun seni yolundan saptırmasın!)
sakın aklına getirme bunun gibi bir düşünceyi. Eğer
çıkıp da gemileri yanarken kurtarırsan ne faydası olur?
Gel şimdi sana bunca hediye veriyorlarken al kararını.
Akhalar seni bir tanrı gibi sayacaklar. Eğer yine de
hediyesiz olarak çıkarsan erliği ünlendiren vahşi savaşa,
onları savaştan kurtarsan bile, bunca üne
kavuşamayacaksın."

Ayağına çabuk Akhilleus onu yanıtladı ve dedi ki:

"Ey benim yaşlı babam Phoiniks, ben böylesi bir ün
istemiyorum! Sanırım, Zeus'un ona gönderdiği adil
kaderden dolayı ünlendim ben. O beni, kancalı
gemilerin yanında, göğsümün içinde nefesim olduğu
sürece ve dizlerim sağlam olarak beni ayakta tuttukları
sürece koruyacaktır. Ancak sana birşey söyleyeceğim, iyi

sok bunu kafana: Atreus'un yiğit oğlu için kalbimi ağıtlar
ve iç çekişlerle altüst etme. Onu sevmeye de kalkışma ve
seni bunca severken sana düşman etme beni. Senin
iyiliğinedir benim nefret ettiğim kişiye düşman olmak.
Kendini benim yerime koy, benimle aynı kral değerinde
ol ve bölüş ünümün yarısını. Onlar da gidip ona cevabımı
söylesinler; ama sen burada kal, uyu yumuşak döşekte.
Şafak görününce de ülkemize mi dönelim, yoksa
burada mı kalalım diye düşünürüz."

Bunları söyledi ve kaşlarıyla Patroklos'a
Phoiniks için yumuşak bir döşek sermesini ve diğerlerinin
barakasından daha erken ayrılmalarını işaret etti.
O zaman, Telamon'un oğlu, tanrıya denk Aias, aralarına
geçip şu sözleri söyledi:

"Ey Laertes'in oğlu, hünerli Odysseus, gidiyoruz!
Sanırım buralara gelmemizin bir faydası yok.
İyi olmasalar da hemen, oturup bizi dört gözle bekleyen
Danaolara gidip söyleyeyim sözlerini. Akhilleus, taş kalpli,
göğsünün içinde sakinleşmez yüreğiyle vahşilik ediyor ve
umurunda bile değil yoldaşlarının sevgisi.
Gemilerin yanında ona, diğerlerinden fazladır verdiğimiz
ün, ciğersiz! Ancak biri kardeşinin ya da oğlunun
katilinden kan bedelini alır; kat be kat kan bedelini
alır ve katil kentte kalmaya devam eder. Eğer biri adil
bir kan bedeli alırsa, o zaman yatışır yüreği. Tanrılar
senin göğsüne kötü ve ehlileştirilemez bir öfke koymuşlar,
hem de yalnızca bir kız için! Ama biz şimdi sana
hepsinden güzel yedisini veriyoruz; bunlarla birlikte daha
başka bir sürü şey! Haydi ruhun biraz merhamet etsin!
Yurdunu da say azıcık; buralara hepimiz onun
çatısının altından geldik. Biz ki
tüm Akhalar içinde senin en yakın ve sevgili yoldaşlarınız."

Ayağı tez Akhilleus onu yanıtladı ve dedi ki:

"Ey Aias, Telamon'un oğlu, kral, tüm bu söylediklerin
sanırım tam istediğim şeyler. Ama

tüm olanları hatırladıkça yüreğim kabarıyor öfkemden.
Atreus'un oğlu bana Argosluların önünde sanki
zavallı bir serseriymişim gibi ihanet etti. Gidin
şimdi ve söyleyin benim olumsuz cevabımı. Çünkü artık,
Priamos'un oğlu tanrısal Hektor
Argosluları ortadan kaldıra kaldıra Myrmidonların
gemilerine ve barakalarına ulaşana ve gemileri ateşe verene
kadar, savaşın kanları umrumda değil. Barakamın ve kara
gemimin yanına varınca,
ne kadar öfkeli olursa olsun duracak yiğit Hektor.

Bunları söyledi, onların da her biri, çift kulplu
maşrapalarını alarak yerlere şarap serptiler ve
tekrar gemilerine doğru yola koyuldular.
En önde de Odysseus gidiyordu. O zaman Patroklos
yoldaşlarına ve kölelerine derhal Phoiniks için yumuşak
bir döşek sermelerini buyurdu. Onlar da onu dinleyip
tıpkı onlara buyurulduğu gibi bir döşek serdiler;
koyun yünleri, halılar ve ince keten çarşaflar da serdiler.
İşte ihtiyar, oraya uzanıp bekledi tanrısal Şafak'ı. Akhilleus
da, iyi yapılmış barakasının daha içerisinde uyuyordu.
Onun yanında da Lesbos'tan getirmiş olduğu Phorbas'ın
kızı güzel yanaklı Diomede uzanmış yatıyordu.
Öbür tarafta Patroklos
ve yanında da tanrısal Akhilleus'un Enyeus'un kenti
yüksek Skyros'u fethettiği zaman ona bağışlamış olduğu
güzel kemerli İphis yatıyordu.

Diğerleri de Atreus'un oğlunun barakasına vardıklarında,
Akhaların oğulları ayağa kalkıp
bir taraftan öbür tarafa, altın maşrapalarla
selamlıyordu onları. Hepsi de öğrenmek istiyorlardı.
Önce Kral Agamemnon sordu onlara:

"Gel de söyle bana, Akhaların büyük şerefi, şanlı
Odysseus, gemileri felaket dolu ateşten kurtarmak mı
istiyor, yoksa reddetti
ve hâlâ yüreği koruyor mu öfkesini?"

Yanıtladı onu çok çekmiş Tanrı Odysseus:

"Atreus'un oğlu, pek şanlı Kral Agamemnon, öfkesini
söndürmek istemiyor; daha fazla arttı öfkesi. Seni de,
hediyelerini de geri çeviriyor. Diyor ki, yalnız başına
düşünecekmişsin Argosluların arasında
Akhaların ordusunu ve gemilerini nasıl kurtaracağını.
Kendisi de bizi, şafak görünür görünmez iyi gövdeli
gemilerini denize sürmekle tehdit ediyor.
Bize başka şeyler de söyledi; diğerlerine de ülkelerine
gitmek için yelkenlerini açmalarını öğütlüyor;
çünkü yüksek İlyon'un sonunu göremeyecekmişsiniz.
Bir kere uzatmış gür sesli Zeus elini onun üzerine ve
cesaret almış ordusu. Bunları söyledi, benimle birlikte
orada olanlar da Aias ve iki haberci de buyursunlar
söylesinler sözlerini. Ancak ihtiyar Phoiniks, ona
söylediği gibi, tabii eğer isterse (çünkü zorla alıkoymuyor
onu orada), yarın tatlı vatanına
doğru yola çıktıklarında, onu gemileriyle izlemek için
orada kaldı."

Bunları söyledi. Hepsi de sözlerine şaşırmış
olarak sessiz sedasız kalakaldılar. Çok sert bir
şekilde geri çevirmişti onları. Uzun
zaman sessiz ve acılı halde kaldılar Akhaların oğulları.
Sonunda, epey zaman sonra gür sesli Diomedes
onlara dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, pek şanlı Kral Agamemnon, keşke
kusursuz Akhilleus'a yalvarmasa ve sınırsız hediyeler vaat
etmeseydi. O, bunlar olmasa da kibirlidir.
Şimdi sen daha da büyüttün burnunu.
Bırak, ister kalsın, ister gitsin. Göğsünün içinde kalbi
onun canını çektirince ya da bir tanrı onun kalbinde
savaşın ateşini yakınca tekrar savaşacaktır. Gelin şimdi
size söyleyeceklerimi yapalım biz. Şimdi gidip yatın;
ama önce yiyecek ve şarapla ferahlatın kalbinizi.
Çünkü bu, güç ve cesaret verir adama. Ama ey

Atreus'un oğlu, gül parmaklı Eos göründüğünde, yayaları
ve savaş arabalarını, ön saflarda savaşıp kışkırtarak hemen
gemilerin önünde topla."

710 Bunları söyledi. Tüm krallar da beğenip hayran oldular
yiğit Diomedes'in sözlerine. Daha sonra da şarap serptiler
ve her biri kendi barakasına gitti. Orada yatıp uykunun
hediyesini aldılar.

RAPSODİ 10

[Dolon[1]]

Akhaların diğer tüm hükümranları, gemilerin yanında
tüm gece boyunca derin uykuya dalmış uyuyorlardı.
Ancak, Atreus'un oğlu Kral Agamemnon'u tatlı
uyku tutmadı; çünkü pek çok derdiyle eziyet çekiyordu.
Güzel saçlı Hera'nın kocası nasıl şimşekler çaktırıp
yağmur, kuvvetli bir dolu ya da bembeyaz ovaları
örten kar yağdırır ya da bir yerlerde savaşın yırtıcı ağzını
açarsa; işte Agamemnon'un böyle inliyordu göğsünün
içi ve kalbinin derinlikleri; içinde titriyordu ruhu.
Ne zaman Troya ovasına baksa,
İlyon'un önünde yanan sayısız ateşleri görüp
avlulardan ve insanların kargaşasından çıkan sesleri
duyuyordu. Ne zaman gemilere ve Akha ordusuna
baksa, tutam tutam yoluyordu saçlarını
göksel Zeus'un adına ve dertli dertli inliyordu
mağrur kalbi. Şu fikir ona diğerlerinden daha iyi
göründü: Önce Neleus'un oğlu Nestor'a gidip birlikte
bu beladan tüm Danaoları kurtaracak iyi bir yol bulmak.
Kalktı ve göğsünün çevresine gömleğini giyip
görkemli ayaklarının altına güzel sandaletlerini bağladı;
sonra bir aslanın ayaklarına kadar uzanan sarı kırmızı
postunu giyip aldı mızrağını da.

Aynı korku Menelaos'u da sarmıştı.
Onun gözkapaklarını da ağırlaştırmamıştı uyku.
Sakın vahşi çatışmalara akmak için geniş denizi
geçerek onun hatırına Troya'ya gelen
Argosluların başına bir iş gelmesindi. Önce geniş
omuzlarını alacalı bir leopar postuyla örttü
ve sonra alıp tunçtan miğferi kafasına yerleştirdi;
sarsılmaz eliyle mızrağı kavrayarak tüm Argoslulara
hükmeden ve halk tarafından tanrı gibi sayılan kardeşini

[1] Dolon'la çatışma.

uyandırmaya gitti. Onu, gemisinin pupasının yanında
omuzlarına güzel silahlarını geçirirken buldu.
O da onun gelişinden memnuniyet duydu.
Önce gür sesli Menelaos ona dedi ki:

"Niçin böyle silahlanıyorsun kardeşim? Yoksa
yoldaşlarından birini Troyalılara casusluk yapsın diye
göndermek mi istiyorsun? Korkarım kimse böylesi bir işi,
tek başına kara gecenin içinde düşmanların arasında
casusluk yapmayı üstlenmez.
Cesur bir yüreğe sahip olmalı bunu yapacak olan."

Yanıtladı onu Kral Agamemnon ve dedi ki:

"Ey Menelaos, senin ve benim Argosluları ve gemileri
kurtaracak ve felaketi savacak yararlı bir fikre ihtiyacımız
var. Çünkü artık değişti Zeus:
Hektor'un kurbanları çok daha fazla hoşuna gidiyor.
Hayatım boyunca, şimdiye dek, bir gün içerisinde bir
insanın, bir tanrının
ya da tanrıçanın kıymetli oğlu olmayan bir adam olsa da
Zeus'un sevdiği Hektor'un, yalnız başına Akha oğullarına
getirdiği kadar belayı yaptığını ne gördüm, ne duydum.
Sanırım tüm bu yaptıklarını Argoslular yıllarca
hatırlayacaktır; bu kadar çok bela getirdi o Akhalara!
Gel şimdi, hemen gemilere koşup Aias ile İdomeneus'u
çağır. Ben de tanrısal Nestor'a gidip ona kalkmasını
söyleyeyim ve sorayım acaba nöbetçilerin
kutsal taburlarına gidip onlara buyruklar vermeyi
ister mi diye. Çünkü onu yanında İdomeneus'un yoldaşı
Meriones ile birlikte kendi oğlu daha iyi dinleyeceklerdir.
Biz onları belirlemiştik onlara komutan olarak."

Gür sesli Menelaos yanıtladı onu:

"Kesin olarak açıkla bana hangisidir buyruğun: Onlarla
birlikte aşağıda kalıp gelmeni mi bekleyeyim, yoksa bir
koşu gidip onlara gelmelerini söyledikten sonra tekrar
senin yanına mı döneyim?"

Yanıtladı tekrar Kral Agamemnon ve dedi ki:

"Orada, aşağıda kal da yolda birbirimizi kaybetmeyelim;
bir sürü yol var ordugâhta.
Geçtiğin her yerde, onlara tetikte durmalarını söyle.
Her bir ere babasının ve soyunun adıyla hitap edip
hepsine saygı göster. Kibirli gösterme kendini.
Biz şimdi emek verelim; Zeus
doğduğumuz günden beri hep bize acı ve dert gönderir."

Bunları söyledi. Önce her şeyi iyice açıkladıktan sonra
gönderdi kardeşini. Kendisi de halkların çobanı
Nestor'a gitmek üzere yola koyuldu.
Onu barakasının ve kara gemisinin yanında,
yumuşak bir döşeğin üzerinde otururken buldu.
Güzel süslemeli silahları yanında, yerdeydi.
Kalkanı, iki tane mızrağı ve görkemli miğferi ve nakışlı
kemeri yakınında duruyordu. İhtiyar, savaş için silahlarını
kuşanırken o kemeri giyerdi; ihtiyarlığın getirdiği
kötülükler boyun eğdirememişti ona. Dirseğini
doğrultup başını kaldırarak Atreus'un oğluna sordu:

"Kimsin sen ki, böyle tüm diğer faniler uyurlarken,
karanlık gecenin içinde gemilerin önüne ve ordugâha
tek başına gelirsin? Katırlardan birini ya da bir
yoldaşını mı ararsın?
Konuş; böyle sessiz yanaşma yanıma! Ne istiyorsun?"

Yanıtladı onu Kral Agamemnon ve dedi ki:

"Ey Neleus'un oğlu, Akhaların büyük şerefi Nestor! Ben,
Zeus'un herkesten çok işkence ettiği, göğsümün içinde
nefesim var olduğu ve dizlerim tuttuğu sürece de edeceği
Atreus'un oğlu Agamemnon'um. İşte böyle dönüp
durmaktayım; çünkü tatlı uyku tutmuyor gözlerimi.
Savaşı ve Akhaların başına gelen belaları düşünüp
duruyorum. Akhaların başına gelecekleri düşünmekten
korkuyorum. Artık aklım başımda değil, kalbim
göğsümün içinden fırlıyor ve tir tir titriyor dizlerim.

Ama eğer sen de bir şeyler yapmak istersen gel; bilirim seni
de tutmaz uyku! Aşağı, nöbetçilerin yanına gidip
görevlerini unutup uyumuşlar mı diye bakalım.
Çünkü düşman yakınımızda ve henüz gece de
bizimle savaşmak isteyip istemediklerini bilmiyoruz."

Yanıtladı onu ihtiyar atlı savaşçı Nestor ve dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, pek şanlı Kral Agamemnon! Bilge
Zeus'un Hektor'un aklından geçen her türlü umudu
gerçekleştireceğini sanma. Bana öyle geliyor ki, eğer
Akhilleus vahşi öfkesini kalbinden kovarsa
onu, daha büyük belalar bulacak.
Ben seninle birlikte gelmeyi yeğlerim.
Daha sonra uyandırırız diğerlerini de Tydeus'un oğlu,
mızrağıyla ünlü Diomedes'i, Odysseus'u, hızlı Aias'ı,
Oileus'un oğlu yiğit Phyleus'u, Meges'i.
Birisi de gidip tanrıya denk kral İdomeneus'u çağırsın.
O yakında değil, uzaktadır gemileriyle.
Menelaos'a gelince, her ne kadar saygıdeğer olsa da
sen bana kızsan bile onunla bozuşacağım açık;
çünkü kayıtsız uyuyor ve tüm zahmetlere tek başına
girmen için seni yalnız bırakıyor. Şimdi onun da tüm
komutanların yanında koşturuyor olması ve onlara
yalvarması gerekirdi. Çünkü bizi saran bu durum
dayanılmaz bir durum."

Kral Agamemnon onu yanıtladı ve dedi ki:

"İhtiyar, bir zamanlar ben kendim sana onun iyiliği için
onunla kavga etmeni, onu azarlamanı söylerdim.
Çünkü çok sefer kayıtsız kalır o ve zahmete girmez.
Bunu tembellikten ya da budalalıktan yapmaz;
hep benden ona ne yapacağını söylememi bekler.
Ama şimdi, benden çok daha önce kalkıp beni bulmaya
geldi. Ben de istediklerini çağırması için gönderdim onu.
Şimdi onları kapıların önünde nöbetçilerin arasında
karşılamaya gidelim; toplanmalarını söyledim onlara."

Yanıtladı onu ihtiyar atlı savaşçı Nestor ve dedi ki:

"Argoslulardan hiçbiri
kimi çağırırsa çağırsın, kime buyurursa buyursun,
ne mırnırzlanacak, ne de dediğinden çıkacak."

Bunları söyledi. Göğsünün etrafına gömleğini giyinip
görkemli ayaklarına güzel sandaletlerini bağladı. Dört bir
yandan kancalarını ilikledi erguvani harmanisinin.
Bu harmani iki kat kalın yündendi ve çok genişti.
Sivri tunç uçlu mızrağını alarak
tunç zırhlı Akhaların gemilerine doğru yola koyuldu.
Önce ihtiyar atlı savaşçı Nestor, kuvvetli bir bağırışla,
sağduyuda Zeus'a denk Odysses'u uykudan kaldırdı.
Bu çığlık hemen ulaştı onun kulaklarına;
o da barakasından çıkıp şu sözleri söyledi onlara:

"Ölümsüz gecenin içinde, gemilerin önünde ve
ordugâhta ne dönüp duruyorsunuz böyle?
Sizi böylesi büyük bir zorunluluk mu acele ettiriyor?"

İhtiyar atlı savaşçı Nestor yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey Laertes'in oğlu, hünerli Odysseus, kızmayasın!
Büyük bir bela buldu Akhaları.
Gel bizimle de diğerlerini de uyandırarak,
gidip kaçmalı mıyız, yoksa savaşmalı mıyız diye bakalım."

Bunları söyledi. Hünerli Odysseus da barakasına gidip
omuzlarına süslemeli kalkanını geçirdikten sonra,
onların yanına geri döndü.

O zaman Tydeus'un oğlu Diomedes'e gittiler.
Onu, barakasının dışında silahlarıyla buldular.
Yoldaşları, etrafında, kalkanlarını yastık yapmış
uyuyorlardı. Mızrakları uçlarından yere saplanmış
duruyor, uzaktan tunçları baba Zeus'un şimşeği gibi
parlıyordu. Yiğit Diomedes de uyuyordu;
altında bir yaban domuzunun postu seriliydi,
başının altında da parıl parıl parlayan bir kilim yayılıydı.

İhtiyar atlı savaşçı Nestor ona yaklaşıp ayağının ucuyla
dürterek uyandırdı ve azarlayarak dedi ki:

"Uyan ey Tydeus'un oğlu! Ne diye uyursun bütün gece?
Duymuyor musun
ovadaki tepede, gemilerin yanında duran
ve dibimize kadar gelmiş Troyalıları?"

Bunları söyledi. O da hemen uykudan fırlayıp yanıtladı
onu şu kanatlı sözlerle:

"Tuhaf adamsın ihtiyar! Hiç sakin sakin oturduğun yok;
işin gücün didinip durmak. Akhaların
gidip krallardan birini uyandıracak
senden daha genç oğulları yok mu? Yorulmaz
adamsın sen ihtiyar!.."

İhtiyar atlı savaşçı Nestor tekrar ona dedi ki:

"Evet dostum, tüm bu dediklerin doğru. Gidip onları
çağıracak yiğit oğullarım da çok sayıda delikanlım da var.
Ancak şimdi, büyük bir dert, Akhaların iki ayağını bir
pabuca soktu. Şansımız bir pamuk ipliğine bağlı ya yok
olacağız ya yaşayacağız. Şimdi çabuk gidip
daha genç olduğun için sen
uyandır Aias ile Phyleus'un oğlunu."

Bunları söyledi. O da omuzlarına sarı ve büyük bir aslanın
ayaklarına kadar uzanan postunu giydi; daha sonra savaşçı,
mızrağını aldı ve gidip onları uyandırarak ve oraya getirdi.

Bir araya toplanmış nöbetçilerin olduğu yere vardıklarında
onların komutanlarını uyur halde bulmadılar.
Hepsi de uyanıktı ve silahlarıyla birlikte oturuyorlardı.
Köpekler, ağılda, herhangi vahşi bir hayvanın dağdan,
sık ormandan indiğini sezdiklerinde,
çobanlardan büyük bir kargaşa ayaklandığında,
koyunları koruyarak nasıl kaybederler de uykularını,
uyanık kalırlarsa; işte onların da kötü geceyi
gözetledikleri sırada tatlı uyku girmemişti gözlerine.

Çünkü sesleri duymak ve Troyalıların bir anda
saldırmalarından kaçınmak için akılları ovadaydı.
İhtiyar onları gördüğüne çok sevindi ve
onlara şu kanatlı sözlerle cesaret verdi:

"İşte böyle tetikte durun sevgili evlatlarım!
Hiçbiriniz uykuya yenik düşmeyin ki düşmanlarımızın
eline düşmeyelim."

Bunları söyleyip hemen geçti hendeği. Argosluların
kurultaya çağrılı olan krallarının hepsi de izlediler onu.
Meriones ile Nestor'un görkemli oğlu da onlarla birlikte
gitti. Onlar da konuşmak için çağrılmışlardı.
Kazılmış hendeği geçince
ölülerin olmadığı, temiz bir yerde oturdular;
orada korkunç Hektor, Argosluları ortadan kaldırırken,
gece etrafı karanlık örttüğü için geri dönmüştü.
İşte oraya oturup konuşmaya başladılar. İlk sözü ihtiyar
atlı savaşçı Nestor aldı ve onlara dedi ki:

"Dostlarım, yok mu yüce ruhlu Troyalıların oraya gidip
diğerlerinden daha uzakta kalan bir düşmanı yakalayacak
ya da onların konuşmalarını dinleyip ne planladıklarını
öğrenecek cesur yürekli biri? Niyetleri orada gemilerin
yanında, surlardan uzakta kalmak mı, yoksa şimdi
Akhaları alt etmişken kente dönmek mi? Eğer tüm
bunları öğrenebilir ve tekrar buraya sağ salim dönerse,
ünü tüm dünya içinde çok büyük olacak ve güzel hediyeler
alacaktır. Gemileri yöneten hükümdarların her biri ona
kara koyunlarından biri ele yeni doğmuş kuzusunu
bağışlayacaklardır. Bundan daha iyi bir armağan yoktur.
Ayrıca akşam yemeklerinde de daima ayrı olacaktır yeri."

Bunları söyledi. Hepsi sessiz sedasız kalakaldılar.
Daha sonra gür sesli Diomedes onlara dedi ki:

"Nestor, cesur yüreğim bana yakında bulunan
düşmanımızın, Troya ordusunun arasına karışmamı
söylüyor. Eğer benimle bir başkası daha gelirse daha güvenli

ve cesaret verici olur: İki kişi birlikte gittiğinde, biri, neyin daha gerekli olduğunu diğerinden daha iyi anlayabilir;
yalnız başına kişinin aklı bir şeyleri sezse bile hep daha yavaştır ve daha güçsüz olur düşüncesi."

Bunları söyledi. Pek çoğu Diomedes'in peşinden gitmek istedi. Ares'in delikanlıları iki Aias da,
Meriones de ve daha çok Nestor'un oğlu da
Atreus'un mızrağıyla ünlü oğlu Menelaos da
çok görüp geçirmiş Odysseus da Troyalıların kalabalığı arasına karışmak istedi; çünkü Odysseus'un ruhu her zaman cesurdu.

O zaman erlerin kralı Agamemnon ona dedi ki:

"Ey Tydeus'un oğlu, sevgili Diomedes, hangisini yoldaş olarak istiyorsan seç; seç
burada en iyi olduğuna inandığın kişiyi,
seninle gelmek isteyenler pek çok. Sakın en iyisini bırakıp da hatır için en kötüsünü seçme; ne soyuna bak ne senden büyük bir kral olmasına."

Bunları söyledi;
ancak sarışın Menelaos'u seçecek diye ödü kopuyordu.

Gürsesli Diomedes ona tekrar şu sözleri söyledi:

"Bana yoldaşımı kendim seçmemi söylemişken
tanrısal Odysseus'u nasıl unutabilirim?
Onun cesur yüreği her türlü zahmete seve seve girmeye hazırdır; Pallas Athene de sever onu.
Onunla birlikte, alevlerin ateşleri içinden bile gider geliriz.
Çünkü o, herkesten daha uyanıktır."

Yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:

"Ey Tydeus'un oğlu, bırak şimdi övgüleri de yergileri de.
Tüm bu söylediklerini bilir Argoslular.
Gel gidelim; çünkü gece dediğin, hemen gider ve çabucak gelir şafak: Yıldızların üçte ikisi geçip gitti geceyi, geriye kalansa yalnızca üçte biri."

Bunları konuştular ve korkutucu silahlarını kuşandılar.
Yiğit savaşçı Thrasymedes, Tydeus'un oğluna iki ağızlı
kılıcını verdi; çünkü o kendininkini kalkanıyla birlikte
gemide bırakmıştı. Başına da boğa derisinden miğferini
geçirdi. Püsküllü olmayan bu miğfere "takke" diyorlardı,
bu miğfer korurdu delikanlıların başını. Yine
Meriones, Odysseus'a bir yay, bir okluk ve bir kılıç verdi.
O da başına öküz derisinden yapılma miğferini geçirdi;
miğfer pek çok kayışla içinden sağlam bir şekilde
bağlanmıştı ve dışında bir yaban domuzunun
beyaz dişleri iyi bir işçilikle dizilmişti;
içine de sık bir yün yerleştirilmişti[2].
Bu miğferi bir zamanlar Autolykos Ormenosoğlu
Amyntor'dan, Eleon'dan saraylarını yağmaladığı
sırada almış ve onu, Skandeia'da Kythereli Amphidamas'a
vermişti. Amphidamas da onu konukluk hediyesi olarak
Molos'a bağışlamıştı,
o da yine giymesi için Meriones'e vermişti.
Şimdi de miğfer Odysseus'un başını örtüyordu.

İkisi de korkutucu silahlarını kuşanınca harekete
geçtiler ve orada bıraktılar tüm komutanları.
Pallas Athene de onlara sağda, yolun yanında duran
bir kara balıkçıl kuşu gönderdi. Ama onlar,
gecenin karanlığı içinde gözleriyle görmediler onu;
yalnızca sesini işittiler. Odysseus, bu alamete çok
sevindi ve Athene'ye şu sözlerle dua etti:

"Duamı kabul et kalkan taşıyan Zeus'un kızı!
Sen ki daima başıma gelen tüm felaketlerde destek
olursun bana! Daima bir şey yapmaya kalkıştığımda
görürsün beni! Ey Athene, şimdi de her zamankinden
çok sev beni ve tüm Troyalıları altüst edecek büyük
bir başarı elde etmemizi sağlayarak
gemilere şanla şerefle dönmemizi sağla."

Daha sonra, ikinci olarak gür sesli Diomedes dua etti:

[2] Eski tip miğferin tanımı.

"Şimdi benim duamı da kabul et ey Zeus'un gücü tükenmez kızı!
Thebai'ye Akhaların elçisi olarak gittiği zaman,
babam tanrısal Tydeus'la birlikte nasıl gittiysen,
şimdi de benimle birlikte gel. Tunç zırhlı Akhaları
Asopos ırmağının orada bırakmış ve Kadmoslulara barış
haberi götürmüştü. Ancak dönüşünde, aklına onlar için
büyük felaketler gelmişti; ancak ey ölümsüz Tanrıça,
sen destek oldun ona, bunları atlatması için.
Şimdi de rızanla yardım et bana ve koru beni!
Ben de sana, bir yaşında geniş alınlı şimdiye dek kimsenin
boyunduruğa almadığı kadar vahşi bir buzağı kurban
edeyim. Onu, önce boynuzlarını altınla kaplayıp öyle
kurban edeyim sana."

Bunları konuştular. Pallas Athene de kulak verdi dualarına.
Büyük Zeus'un kızına dua ettikten sonra, karanlığın
içinde, ölülerin, silahların ve kara kanın arasından
ilerleyerek iki aslan gibi harekete geçtiler.

Hektor da Troyalıların uyumasına izin vermedi.
Tüm seçkin komutanları ve ileri gelenleri çağırdı.
Onları çağırıp enine boyuna düşünülmüş şu fikrini söyledi:

"Kim bana büyük bir armağan kazanmak için
aklımdan geçen şu başarıyı gerçekleştirmeyi
vadederse, ödülü de ona layık olacak. Ona
bir savaş arabası ve hızlı Akha gemilerinin orada duran,
en görkemli atların içinden seçilmiş iki yüksek gövdeli at
vereceğim. Hızlı gemilerin yanına kadar gidip başta olduğu
gibi her yeri koruma altına almışlar mı yoksa Akhalar,
biz onları yenmişken akıllarından kaçmayı mı geçiriyorlar,
tüm emekleri sonucunda, yorgun düşmüş olarak artık
geceye boyun eğmekten vaz mı geçmişler? Bunları
öğrenmeye cesaret edene vereceğim bunları; ünü de çok
büyük olacak."

Bunları söyledi. Hepsi de sessiz sedasız kalakaldılar.
Ancak Troyalıların arasında Dolon diye biri vardı;

tanrısal haberci Eumedes'in oğluydu, tunçtan ve altından yana zengindi, görüntüde çirkindi ama ayağına çabuktu. Beş kız kardeşin arasında tek erkek çocuktu. İşte o Troyalıların önünde Hektor'a dedi ki:

"Hektor, cesur yüreğim bana hızlı gemilerin yanına gidip bakmamı söylüyor. Gel şimdi asanı kaldır ve Peleus'un kusursuz oğlu Akhilleus'un atlarını ve tunç süslemeli savaş arabasını vereceğine dair yemin et bana. Ben de yararsız bir casus olmayacağım, seni aldatmayacağım da. Agamemnon'un barakalarına ulaşana kadar geçeceğim ordunun içinden; orada komutanlar kurultayı toplamış ve gitmeleri mi savaşmaları mı gerektiğini tartışıyor olacaklar."

Bunları söyledi ve Hektor da eline asasını alıp yemin etti:

"Hera'nın şimşekler yollayan kocası Zeus şahidim olsun ki, senden başka, Troyalıların hiçbiri çıkmayacak o atların üzerine; vaat ediyorum ki yalnızca sen sahip olacaksın onlara!"

Ona cesaret vermek için bir yeminle bunları söyledi; ama boş yere bir yemindi bu. O da hemen omuzlarına kıvrık yayını astı ve üzerine boz bir kurt postu giydi; kafasına da gelincik derisinden yapılma miğferini geçirdi. Sivri mızrağını eline alıp ordugâhın içinden, gemilere giden yola koyuldu. Ancak gemilerden geri dönüp Hektor'a herhangi bir mesaj getiremeyecekti.

Arkasında erlerin ve atların kalabalığını bırakarak hemen yola koştu. Tanrısal Odysseus onun yaklaştığını sezerek Diomedes'e dedi ki:

"Bak Diomedes, ordugâhtan biri gelmekte. Ya gemilerimizi gözetlemek için geliyor ya da ölülerden birini soymak için. Bırakalım önce ovanın içine ilerlesin, sonra da üzerine saldırıp yakalayalım. Eğer olur da koşarak bizi geçerse sen mızrağınla saldırarak, elimizden kaçıp da kente

doğru gitmesin diye, onu ordusundan uzağa, gemilere doğru kovala."

Bunları söyledi; yolun dışında ölülerin arasında bir süre çömeldiler. O da
hiçbir şeyden haberi olmaksızın önlerinden koşarak geçti. Katırların tarla sürerken kat ettiği kadar bir mesafe kat ettiğinde (çünkü katırlar derin bir nadaslı tarla boyunca sabanı çekmekte öküzlerden daha iyidirler) o zaman ikisi birden atıldılar üzerine. O da gürültüyü duyup durdu;
çünkü içinde Hektor'un buyruğuyla onu geri döndürmek için Troyalılardan yoldaşlarının gelmesi umudu vardı. Ama bir mızrak atımı mesafe kadar, hatta biraz daha az mesafe kadar yakınına yaklaştıklarında, onların düşman olduğunu anlayıp çevik ayaklarıyla kaçmayı diledi. Ama onlar hemen saldırıp peşine düştüler onun.
Sivri dişli iki av köpeği bir karacayı
ya da bir tavşanı ormanlık yerde nasıl ısrarla kovalarsa ve vahşi hayvan nasıl bağırarak önde koşarsa, Tydeus'un oğlu da kentler fatihi Odysseus ile birlikte onu ordudan uzaklaştırmışlarken, öyle ısrarla kovalıyorlardı onu.
Ancak gemilere doğru kaçarken, tam nöbetçilere yaklaşacağı sırada; Athene, Tydeus'un oğluna, tunç zırhlı Akhalardan biri önceden yetişerek onu vurup sonradan ilk önce kendisinin vurduğunu ve Diomedes'in arkadan geldiğini söyleyerek böbürlenmesin diye güç verdi. Güçlü Diomedes, mızrağıyla saldırarak bağırdı ona:

"Dur, aksi halde mızrağımla mıhlayacağım seni
ve elimden bulacağın vahşi ölümden kurtulamayacaksın!"

Bunları söyledi. Uzun mızrağını onu vurma niyeti taşımaksızın fırlattı. Mızrağın sivri burnu sağ omzunun üzerinden geçip yere saplandı. O da şaşkın halde durdu ve titremeye başladı. Korkudan yemyeşil olmuştu,
ağzının içinde dişleri birbirine vuruyordu.
O zaman diğer ikisi nefes nefese yanına yaklaşıp onu ellerinden yakaladılar. O da ağlayarak onlara dedi ki:

"Esir olarak alın beni; ben de size kurtuluşum için
fidye vereyim. Evimde altın, tunç ve binbir emekle
işlenmiş demir var. Babam
eğer Akhaların gemisinde sağ olduğumu öğrenirse,
bunlar içinden sınırsız bir fidye verir size."

Yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:

"Cesur ol! Aklına ölümü getirme. Yalnız, şimdi gerçeği
söyle bana:
Ordugâhtan uzakta, kara gecenin içinde
diğer tüm faniler uyurlarken, böyle yalnız başına,
gemilere doğru nereye gidiyorsun böyle? Ölülerden
birini mi soymak niyetin? Ya da gemilerin yanına gidip
olup biteni gözetlemen için, yoksa Hektor mu yolladı
seni? Ya da tüm bunlara tek başına mı karar verdin?"

O zaman Dolon, tir tir titreyerek cevapladı onu:

"Hektor yalan yeminlerle aklımı çeldi! Bana Peleus'un
görkemli oğlunun tek tırnaklı atlarıyla, tunç süslemeli
savaş arabasını vereceğini vaat ederek, benim, hızlı ve
kara gecenin içinde, düşmanın yanına gelmem ve
Akhaların elimizden yenilgiyi bulmuş olsalar da
hâlâ hızlı gemileri koruyup korumadıklarını;
akıllarından büyük emeklerden yorgun düşmüşken
kaçmanın geçip geçmediğini görmem için yola çıkmamı
sağladı."

Gülümseyerek yanıtladı onu Odysseus:

"Gerçekten de büyük hediyeler istemiş canın: Yiğit
Aiakos'un torununun atları! Onları, ölümsüz bir ananın
doğurmuş olduğu Akhilleus'tan başka bir faninin
ehlileştirmesi ve sürmesi zordur! Şimdi gel söyle tek tek
gerçeği: Buraya gelmek için yola çıkarken,
Kral Hektor'u nerede bıraktın?
Nerede duruyor savaş arabalarıyla atları?
Ne durumda nöbetçiler? Uyuyor mu diğer Troyalılar?
Ne planlıyorlar? Burada gemilerin yanında kalmak mı

niyetleri yoksa
Akhalar onları alt etmişlerken kente geri mi dönecekler?

Yanıtladı onu Eumedon'un oğlu Dolon ve dedi ki:

"Seve seve söyleyeceğim size tüm gerçeği: Hektor,
kurultaya gidenlerle birlikte, ordugâhın kargaşasından
uzakta, tanrısal İlios'un mezarı yanında kararlar alıyor.
Ey kahraman, bana sormuş olduğun nöbetçilere gelince,
uyanık kalıp orduyu gözetlemesi için belirlenmiş herhangi
bir nöbetçi yok. Troyalıların arasında yanan ateşlerse,
uyanık kalıp birbirlerini korumaya teşvik etme
gereksiniminden yanıyor. Ancak, her yerden gelen
müttefikleri, korumayı Troyalıları bırakıp uyumaktalar;
çünkü ne karıları ne de çocukları yanlarında değil."

Yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:

"Nasıl uyuyorlar şimdi müttefikler? At besleyen
Troyalıların arasına karışmış halde mi
yoksa ayrı bir yerde mi? Söyle bana da bileyim."

Eumedes'in oğlu Dolon yanıtladı onu ve dedi ki:

"Bunu da açık olarak tüm gerçekliğiyle açıklayacağım
sana. Deniz tarafında Karialılar, kıvrık yaylı
Paionlar, Lelefler, Karialılar ve tanrısal Pelasglar var.
Thymbre tarafında Lykialılar, mağrur Mysialılar,
at besleyen Phrygialılar ve yiğit Maionialılar var.
Peki tüm bunları neden soruyorsunuz bana? Troya
ordusunun içine sızmak mı istiyorsunuz. İşte orada da,
kıyıda diğerlerinden ayrı duran yeni gelmiş Trakyalılar var.
Aralarında, kralları Eioneus'un oğlu Rhesos durur.
Hayatımda onunkilerden daha güzel ve iri atlar
görmedim ben! Kardan beyazlar ve rüzgâr gibi koşarlar.
Savaş arabası da altın ve gümüşle bir güzel süslenmiştir!
Öyle görkemli, öyle som altından silahlarla geldi ki
görsen şaşarsın! Hiçbir faninin böyle silahları yoktur;
olsa olsa ölümsüzlerin ve tanrıların vardır bunlardan!..
Şimdi ya götürün beni hızlı gemilerin yanına ya da sıkıca

bağlayın beni buraya ve size
söylediklerimin doğru olup olmadığına gidip bakın."

Ancak o zaman vahşice baktı güçlü Diomedes ve ona dedi ki:

"Kurtulmayı umma Dolon; bize güzel şeyler söylemiş
olsan da düştün bir kere elime. Eğer şimdi seni azat
eder ve gitmene izin verirsek, daha sonra ya casusluk etmek
için ya da savaşmak için Akhaların hızlı gemilerine tekrar
döneceksin. Ama eğer seni ellerimle öldürürsem, hayatını
kaybedecek, bir daha Argoslulara zarar veremeyeceksin."

Bunları söyledi. Diğeri de güçlü elleriyle, onun
çenesine dokunarak yalvar yakar olmak istedi.
Ancak Diomedes onun üzerine çullanıp
kılıcını gırtlağının orta yerine sokup
iki tendonunu kesti. O zaman, kafasından gelincik
derisinden yapılma miğferini, daha sonra da kurt
postunu, esnek yayını ve uzun mızrağını aldılar.
Tanrısal Odysseus, onu elleriyle yükseğe kaldırıp,
yağmacı Athene'ye şu sözlerle dua etti:

"Sevin Tanrıça bu ganimetlere! Çünkü Olympos'un tüm
ölümsüz tanrılarının içinde önce senin adını andık.
Şimdi yol göster bize ve Trakyalıların uyudukları
barakaları ile atlarının nerede olduklarını göster."

Bunları söyleyip yükseğe kaldırdı ganimetleri;
karanlık gecenin içinde dönerken görebilsinler diye, bir
ılgının uzun dallarını sazlarla birleştirerek üzerine
koydu onları.

Daha sonra ikisi birlikte çıktılar yola.
Savaş arabalarının, kara kanın arasından geçip hemen
ulaştılar Trakyalıların bölüklerine.
Onlar yorgunluğa yenik düşmüş uyuyorlardı.
Güzel silahları yanlarında duruyordu. Onları boylu
boyunca yere uzatmışlardı. Silahlardan üç sıra yapmışlardı
ve her birinin yanında da iki at vardı. Rhesos, tam
ortalarında uyuyordu; yanında da

savaş arabalarının etrafında
kayışlarla bağlanmış hızlı atları duruyordu.

Önce Odysseus gördü onu ve Diomedes'e gösterdi:

"Diomedes, kral bu işte. Biraz önce öldürdüğümüz
Dolon'un bize söylediği atlar da işte şunlar. Gel şimdi
göster erkekliğini; böyle boş durma silahlarınla, git çöz
atları! Ya da sen erleri öldür, ben ilgileneyim atlarla."

Bunları söyledi, gök gözlü Athene de güç verdi
Diomedes'e. Diomedes dört bir yandakileri öldürüyordu.
Trakyalılar da o, kılıcıyla onları öldürürken, korkunç
sesler çıkarıyorlardı. Yer kandan kıpkırmızı olmaktaydı.
Çobansız bir keçi ya da koyun sürüsüne rastlayan aslan,
nasıl kana ve öldürmeye susamış halde ortalarına atlarsa,
işte Tydeus'un oğlu da öyle saldırıyordu Trakyalıların
üzerine. On ikisini öldürmüştü. Bu arada, hünerli
Odysseus, Diomedes kime yaklaşır da kılıcıyla vurursa
güzel yeleli atlar daha kolay geçebilsinler
ve ölülerin üstüne basıp da ürkmesinler diye,
arkadan gelip ölüyü bacaklarından tutuyor ve bir
kenara çekiyordu; çünkü atlar henüz alışmamışlardı
bu duruma. Tydeus'un oğlu, kralla karşılaştığında,
aldı onun da canını onüçüncü can olarak.
Tam derin derin nefes alırken aldı onun tatlı canını.
O gece kötü bir rüya görmekteydi; Athene'nin
isteğiyle, Oineus'un torunu Diomedes'i görüyordu
rüyasında. O sırada hünerli Odysseus, tek tırnaklı
atları çözüyor ve kayışlarla bağlayarak, yayıyla
vurarak kalabalığın uzağına çekiyordu. Güzel süslenmiş
savaş arabasından görkemli kırbacını almayı unutmuştu.
Daha sonra da yiğit Diomedes'e ıslık çaldı.

Ancak o durmuş hangisinin daha cesurca olduğunu
düşünüyordu: Savaş arabasını tüm iyi işlenmiş silahlarla
birlikte sırığından sürükleyerek almak mı
yoksa Trakyalılardan birkaçını daha öldürmek mi?
O, aklından bunları geçirirken, Athene yanına gidip

tanrısal Diomedes'e dedi ki:

"Ey yüce ruhlu Tydeus'un oğlu, şimdi koca karınlı
gemilere dönme zamanıdır;
olur ya bir başka tanrı Troyalıları ayaklandırırsa
avlanmış olarak kaçmak zorunda kalırsın."

Bunları söyledi. O da onunla konuşmakta olan
Tanrıça'nın sesini sezip hemen atların üzerine atladı.
O zaman Odysseus, onlara yayıyla vurdu; atlar da
Akha gemilerine doğru hızla atıldılar.

Gümüş yaylı Apollon da kör değildi.
Athene'nin Tydeus'un oğluna yol gösterdiğini
gördüğünde, ona olan öfkesinden kudurarak Troya
kalabalığının arasına dalıp Rhesos'un kuzeni ve
Trakyalıların danışmanlarından biri olan
Hippokoon'u uyandırdı. O da uykudan uyanıp
daha önceleri atların durduğu yerin ıssız olduğunu,
erlerin korkunç yaraları yüzünden çırpındıklarını
görünce derin derin iç çekip dövünmeye ve sevgili
yoldaşlarının adını haykırmaya başladı.
O zaman, hep birlikte koşup sonrasında
koca karınlı gemilerine dönmüş olan düşmanların
yapmış oldukları iğrenç katliamı gören Troyalılar
arasında büyük bir uğultu ve kargaşa koptu.

O ikisi, Hektor'un casusunu öldürmüş oldukları yere
ulaştıklarında, Zeus'un sevdiği Odysseus hızlı atları
durdurdu; Tydeus'un oğlu da yere atlayıp kanlı ganimeti
diğerinin ellerine verdikten sonra,
tekrar savaş arabasının üzerine çıkıp atları kamçıladı.
Onlar da seve seve atıldılar, koca karınlı gemilere doğru.

Önce Nestor duydu onların ayak seslerini ve bağırdı:

"Dostlarım, Argosluların kral ve hükümdarları!
Söyleyeceğimin yalan mı gerçek mi olduğunu
bilmiyorum. Yine de kalbim, konuşmam için dürtüyor
beni. Sanırım kulaklarım, hızlı atların ayak seslerini duydu.

Umarım bunlar Troyalılardan
aldıkları tek tırnaklı atları böylesine hızlı getiren
Odysseus ile yiğit Diomedes'tir. Ancak yine de titriyor
kalbim; Troya'nın kargaşası içinde Argosluların en iyi
komutanlarının başına bir şey gelecek diye."

Daha henüz sözlerini bitirmemişti ki geldiler.
Onlar atlardan aşağı iner inmez diğerleri, elleriyle ve tatlı
sözleriyle selamlamaya başladılar onları. Öncelikle ihtiyar
atlı savaşçı Nestor sordu onlara ve dedi ki:

"Gel söyle bana Argosluların büyük gururu, şanlı
Odysseus, nasıl aldınız bu atları?
Troya ordusunun arasına mı karıştınız, yoksa
yolda karşılaştığınız bir tanrı mı verdi bunları size?
Güneşin ışıklarına benziyor bu atlar! Daima Troyalılarla
savaştım ve ihtiyar olsam da gemilerin yanında geride
kalmadığım için gurur duydum.
Ancak ömrümde böyle büyüleyici atlar görmedim!
Bunun için sanırım yolda karşılaştığınız bir tanrı verdi
size bunları. Çünkü sizler bulut devşiren Zeus'un
sevdiklerisiniz; kalkan taşıyan Zeus'un kızı gök gözlü
Athene de ikinizi sever."

Yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:

"Ey Nestor, Neleus'un oğlu, Argosluların büyük gururu!
Bir tanrının, istediği zaman bize bunlardan daha güzel atlar
bağışlaması kolay iştir, çünkü tanrılar çok üstündür
bizden! Ancak ihtiyar, bize sorduğun bu atlar Trakya'dan
yeni gelmişlerdir. Yiğit Diomedes, onların sahibini diğer
on iki yoldaşıyla birlikte öldürdü,
On üçüncü olarak gemilerin yanında, Hektor'un ve diğer
Troyalıların ordumuzu gözetlemek için göndermiş olduğu
bir casusu öldürdük."

Bunları söyledi ve neşeyle atlattı atları hendekten.
Diğer Akhalar da memnuniyetle izlediler onları.
Tydeus'un oğlunun iyi yapılmış barakasına vardıklarında,

atları, Diomedes'in hızlı atlarının durduğu ve tatlı
arpaları yediği yemliğe bağladılar. Odysseus Athene'ye
bir kurban hazırlanırken Dolon'un kanlı silahlarını
geminin kıçına yerleştirdi. Daha sonra ikisi de denize
girip ayaklarındaki, boyunlarındaki ve baldırlarındaki
sonsuz terden arındılar. Denizin dalgası vücutlarındaki
terleri alıp götürünce, serinledi kalpleri de;
sonra sıcak banyoya girip rahatladılar.
Yıkandıktan sonra yağlarını sürünüp yemeğe oturdular.
Dolu maşrapalardan tatlı şarabı alarak, Athene'ye
sunmak için yere serptiler.

RAPSODİ 11

[Agamemnon'un Başarıları]

Eos, ölümsüzlere ve fanilere ışığı getirmek için güzel
Tithonos'un kucağından kalkıyordu. Zeus da
Akhaların hızlı gemilerine, ellerinde savaşın sembolünü
tutmakta olan Kavga'yı yolladı.
Odysseus'un koca karınlı kara gemisinin üzerinde durdu.
Gemi iki taraftan da sesi duyulabilsin diye ordunun tam
ortasında duruyordu. Yani hem Telamon'un oğlu Aias'ın
barakalarından, hem de dengeli gemilerini savaş alanından
uzağa çekmiş olan Akhilleus'un barakalarından duyulması
için tam orta bulunuyordu. Onların erkekliklerine ve
erlerinin gücüne olan güvenleri tam olduğundan uzağa
çekmişlerdi. Tanrıça orada durup
korkunç bir şekilde bağırıp haykırmaya başladı.
Ve Akhaların her birinin yüreğinin içine savaşmak ve
durmaksızın çatışmak için büyük bir güç koydu. Savaş da
koca karınlı gemileriyle sevgili vatanlarına dönmekten
daha tatlı geldi onlara.

Atreus'un oğlu yüksek sesle bağırarak
Argoslulara silahlanmalarını buyuruyordu. O da kuşandı
parıl parıl parlayan tunç silahlarını. Öncelikle, ayaklarına
gümüş halkalı güzel dizliklerini geçirdi; daha sonra da
göğsünün etrafına, bir zamanlar Akhaların silahlanmakta
oldukları ve Troya'ya doğru yola çıkacakları haberi
Kıbrıs'a kadar ulaştığında, Kinyres'in hediye olarak vermiş
olduğu zırhını geçirdi. Kralı memnun etmek için vermişti
zırhı ona. Bu zırhın on sırası kara çelik, on iki sırası altın,
yirmi sırası da kalaydı; boyuna yakın kısmında,
zırhın her tarafına üç tane çelikten ejderha uzanıyordu.
Kronos'un oğlunun insanlara belirti olsun diye buluta
dayadığı gökkuşaklarına benziyordu. Daha sonra omzuna,
üzerinde altın kakmaların parladığı,
gümüşten bir kını olan ve altın kayışlarla asılı duran

kılıcını geçirdi. İnsanları tamamen örten, iyi işlenmiş,
çevresinde on yuvarlak tunç ve yirmi tane kalaydan
göbek bulunan ve
tam ortasında yine bir başka çelikten göbek olan
güzel ve sağlam kalkanını aldı. Bu kalkanın üzerinde,
iğrenç bakışlarıyla vahşi gözlü Gorgo uzanıyordu;
onun etrafında da Bozgun ile Korku vardı:
Bir de onu çepeçevre saran aynı boyundan
çıkan üç tane kafaya sahip çelikten bir ejderha olan
gümüşten omuz kayışı vardı üzerinde. Başının üzerine,
atkuyruğu püsküllü, iki tepeli ve dört siperli
miğferini geçirdi; püskül korkutucu bir şekilde
sallanıyordu tepeden. Parıltısı yükseğe,
göklere varan tunç uçlu sağlam iki mızrağını aldı.
O zaman, Athene ile Hera Mykenelilerin bol altınlı
kralına şeref vermek için gümbürtüler çıkardılar.

Daha sonra, her biri, kendi sürücüsüne atları hendeğin
yanında, sırada tutmalarını söyledi. Onlar da yaya ve
silahlanmış halde saldırdılar. Şafaktan önce, durdurak
bilmez bir kargaşa koptu.
Hendeği geçip atlıların önünde saf tuttular.
Sonra diğerleri de arkalarından geldiler. O zaman,
Kronos'un oğlu, aralarında felaket dolu bir heyecan
yükseltti; gökyüzünden, kanla karışık çiğ taneleri fırlattı.
Çünkü pek çok yiğit bedeni Hades'e gönderecekti.

Diğer taraftan, Troyalılar ovanın yükseklerinde, büyük
Hektor'un, kusursuz Polydmas'ın, Troya ordusunda
tanrı gibi tapınılan Aineias'ın, Antenor'un üç oğlu
Polyboos'un, tanrısal Agenor'un ve ölümsüz tanrılara
benzeyen genç Akamas'ın çevresinde silahlandılar.
Hektor da yuvarlak kalkanını tutarak ön saflardaki
erlerin arasında koşuyordu. Bulutların arasından
parlak ve uğursuz bir yıldız nasıl görünür ve sonra tekrar
bulutun gölgesinde kaybolursa, Hektor da öyle, bir ön
saflardaki erlerin arasında görünüyordu bir sondakilerin;
ve oraya buraya buyruklar veriyordu.

Tunç silahları nedeniyle kalkan taşıyan Zeus'un
şimşeği gibi parlıyordu.

Birbirleriyle karşılıklı duran orakçılar, zengin bir
adamın tarlasında arpayı ya da buğdayı nasıl
biçerler ve ekinler üst üste düşerlerse, Troyalılar ile
Akhalar da birbirlerinin üzerine atılarak,
hiçbiri kaçmayı aklından geçirmeksizin
azgınlıkla öldürüyorlardı birbirlerini; çatışma onların
içinde bir ateş yakıyor ve kurtlar gibi saldırıyorlardı[1].
Bunca hıçkırığı getirmiş olan Kavga'nın yüreği, onları
gördükçe mutlulukla doluyordu. Tanrılardan bir tek o,
onların yakınlarındaydı;
diğer tanrılar onlara yardım etmiyorlardı.
Yalnızca, her biri için Olympos'un kıvrımlarında
inşa edilmiş güzel taraçaları olan saraylarında,
sakin sakin oturuyorlardı. Hepsi de kara bulutları
kaldıran Kronos'un oğlunu suçluyordu; çünkü o,
ünü Troyalılara bağışlamak istemişti.
Ancak Zeus baba onları umursamıyordu.
Kendini, diğerlerinden uzakta inzivaya çekmişti.
Görkemiyle mağrur, Troyalıların kentine,
Akhaların gemilerine ve ölenlerle öldürülenlerin
parlayan silahlarına bakarak oturuyordu. Henüz
şafak vakti iken ve gün ilerlemekteyken, onlar iki
tarafa da düşüyordu ve erler ölüyorlardı. Bir oduncunun,
dağın yamaçlarında yemeğini hazırladığı zaman,
artık elleri ihtişamlı ağaçları kesmekten yorulduğunda,
kalbi doyup tatlı yemek için iştahı kabardığı vakitte
olduğu gibi Danaolar da yiğitçe sesleriyle, bir bölükten
diğerine, tüm yoldaşlarına cesaret vererek
düşman falanjlarını kırıyorlardı.
İlk olarak Agamemnon saldırıp Kral Bienor'u ve ardından
da Oileus'un sürücü yoldaşını öldürdü. Çünkü o,
arabasından atlamış ve onu vurmak için durmuştu. Ancak
o, diğeri saldırırken alnından sivri mızrağıyla çiviledi;

[1] Çatışma bir tarafın ya da diğerinin önde olması gerçekleşmeden öylece gelişiyordu.

sürücünün miğferinin tunç tacı karşı koyamadı.
Mızrak kemiğe kadar geçti ve beyni aktı. İşte onu,
o saldırdığı sırada öldürdü. Agamemnon onları orada,
önceden tunç zırhlarını soymuş olduğu için
öylece, çıplak göğüsleriyle bıraktı.

Daha sonra da Priamos'un oğulları İsos ile Antiphos'u
öldürmek için üzerlerine atıldı. Biri gayrimeşru, diğeri
ise öz oğlu idi; her ikisi de aynı savaş arabasının
üzerindeydiler. Gayrimeşru olan dizginlere asılıyor
anlı şanlı, Antiphos da yanında duruyordu.
Bir zamanlar Akhilleus onları
İda'nın yamaçlarında koyunlarını otlatırlarken yakalayıp
söğüt ağacının dallarıyla bağlamıştı; sonrasında da serbest
bırakmak için fidye almıştı. Atreus'un oğlu Kral
Agamemnon, onlardan birini mızrağıyla göğsünden,
memesinin üzerinden vurdu. Daha sonra da Antiphos'u
kılıcıyla, kulağının yanından vurarak savaş arabasından
yere yıktı.
Hemen koşup güzel silahlarını soydu.
O zaman tanıdı onları. Daha önce onları, ayağı tez
Akhilleus İda'dan getirdiği zaman hızlı gemilerin yanında
görmüştü. Bir aslan hızlı bir geyiğin yavrularını,
önce yuvalarına saldırıp nasıl kolayca boğar ve
onları güçlü dişleriyle yakalayarak nefeslerini söndürürse
ve anneleri yakında olsa bile korkusundan tir tir
titremekte olduğundan yavrularına yardım edemez de
hızla sık çalı ormanlarının arasına atılarak
ölümden kurtulmak için kan ter içinde kaçarsa;
işte Troyalılar da tıpkı onun gibi koşup kaçıyorlardı
Argosluların önünde.

Agamemnon daha sonra öldürdü Peisandros ile
cesur savaşçı Hippolokhos'un hükümdar Antimakhos'un
iki oğlunu. Hippolokhos Paris'ten, herkesten çok
altın ve görkemli hediyeler almış ve Helene'nin
sarışın Menelaos'a iade edilmesine izin vermemişti.

İşte kral Agamemnon onun iki oğlunu, ikisi de aynı savaş arabasının üzerindeyken yakaladı; hızlı atlarını kaçmak için geri döndürüyorlardı. Ama görkemli dizginler kaçıverdi ellerinden ve atlar korktu. O zaman Atreus'un oğlu bir aslan gibi saldırdı. Onlar da, ikisi
130 birden arabanın üzerinden ona yalvarmaya başladı:

"Ey Atreus'un oğlu, bizi esir al ve sana layık bir fidye al. Antimakhos'un saraylarında, altından, tunçtan ve emekle işlenmiş demirden oluşan büyük hazineler var. Eğer bizim
135 Akhaların gemilerinde sağ olduğumuzu öğrenirse, babamız sana bunların arasından sınırsız fidyeler bağışlayacaktır."

İkisi de ağlayarak krala tatlı sözlerle bunları söylüyorlardı. Onun haşin sesini duydular:

"Bir seferinde diyordu ki; Menelaos ile tanrıya denk
140 Odysseus Troyalıların meclisinde elçi olarak gittiğinde, Antimakhos, Menelaos'u oracıkta öldürmelerini ve Akhaların yanına geri dönmesine izin vermemelerini söylemişti. Eğer siz hükümdar Antimakhos'un oğullarıysanız, şimdi siz ödeyeceksiniz babanızın yaptığı bu haksızlığı."

Bunları söyledi ve Peisandros'u, arabasının üzerinden mızrağıyla göğsüne vurarak yıktı yere. O da tepetaklak düştü toprağa. O zaman Hippolokhos atladı arabadan; ancak onu da öldürdü orada yerde,
145 kılıcıyla hem ellerini hem de kafasını keserek; ve onu kalabalığın içine yuvarlayarak bir taş parçası gibi fırlattı.

Daha sonra onları orada bırakıp bir sürü falanjın savaşmakta olduğu yere saldırdı. Onunla birlikte diğer güzel dizlikli Akhalar da saldırdılar. Yayalar
150 kaçmakta olan yayaları yok ediyorlardı, atlılar da atlıları, (ve ayaklarının altında atların adımlarından yükselen toz duman ovaya yükseliyordu) tunç savaş arabalarıyla. Kral

Agamemnon da onları avlıyor, öldürüyor ve
Akhalara cesaret veriyordu. Balta girmemiş
bir ormana alevler nasıl düşer,
rüzgar dört bir yana dağıtırsa alevleri,
ateş tüm şiddetiyle üstlerinden geçip giderken çalılar
kökleriyle birlikte nasıl düşerlerse; işte Atreus'un oğlu
Agamemnon da kaçmak için koşan Troyalıların
kafalarını öyle atıyordu. Uzun boyunlu atların çoğu
kargaşada boş savaş arabalarını çekiyorlar ve
savaş alanının içinde yiğit binicilerini arıyorlardı;
ama onlar boylu boyunca yerde yatıyorlar ve o sırada
akbabalar tarafından, karıları tarafından arzu
edildiklerinden daha çok arzu ediliyorlardı.

Zeus Hektor'u ok atışlarından, tozdan dumandan,
katliamdan, kandan ve kargaşadan uzağa çekti.
Ancak Atreus'un oğlu sürekli öne gidiyor ve
Danaolara cesaret veriyordu.
Troyalılar da kaçışarak koşuyorlardı.
Artık ovanın ortasında, yaban incirlerinin yakınındaki
Dardanos'un oğlu İlos'un anıtının oraya varmışlardı. Kente
gitmek istiyorlardı. Atreus'un oğlu onları sürekli çığlıklar
atarak kovalıyordu; yenilmez elleri kanla boyanmıştı.
Batı Kapılarına ve meşe ağacının oraya vardıklarında,
durup diğerlerini beklediler. Kimileri hâlâ koşuyorlar ve
kaçıyorlardı, akşam sağılacakları vakitte, bir aslanın
hepsini önüne kattığı ovadaki inekler gibi.
Aslan yalnızca sona kalanı yakalar güçlü
dişleriyle boynundan ve daha sonra da çiğnemeden yutar
iç organlarını ve de kanını. İşte Atreus'un oğlu
Kral Agamemnon da onları böyle kovalıyor ve
hep arkada kalanı öldürüyordu. Onlar da kaçışıyorlardı;
pek çoğu da savaş arabalarından sırtüstü ya da
yüzükoyun düştüler Agamemnon'un elleriyle.
Mızrağıyla kudurmuş gibi dört bir yana koşuyordu.

Ancak biraz sonra kentin aşağısına ve yüksek sura
vardığında, o zaman tanrıların ve insanların babası,

gökyüzünden inip, şimşeğini elinde tutarak bol kaynaklı
İda'nın zirvelerine oturdu. Altın
kanatlı İris'i aşağıya bir haber götürmek üzere gönderdi:

"Çevik İris, hemen koşup Hektor'a söyle bu sözleri:
Kral Agamemnon'un kudurmuş gibi ön saflardaki erlerin
önünde saldırdığını ve erlerin bölüklerini yok ettiğini
gördüğü sürece, geri çekilsin ve orduya vahşi çatışmanın
içinde düşmanlarla savaşmalarını buyursun.
Ancak daha sonra Agamemnon bir mızrak
tarafından vurulup ya da bir okla yaralanıp
savaş arabasına bindiğinde, o zaman artık ona,
dengeli gemilerin yanına varıncaya,
güneş batıp da kutsal karanlık gelinceye dek
yok etmesi için güç vereceğim,"

Bunları söyledi. Ayaklarında rüzgar olan çevik İris de onu
dinleyerek İda Dağı'ndan kutsal İlyon'a indi. Priamos'un
oğlu tanrısal Hektor'u, dengeli savaş arabasının içinde
dururken buldu. Ayağına çabuk İris onun yanına gidip
dedi ki:

"Ey Priamos'un oğlu, sağduyuda Zeus'a denk,
Hektor. Beni baba Zeus, sana, kral Agamemnon'un
kudurmuş gibi ön saflardaki erlerin önünde saldırdığını ve
erlerin bölüklerini yok ettiğini gördüğün sürece geri
çekilip, orduya, vahşi çatışmanın içinde düşmanlarla
savaşmalarını buyurmanı söylemem için yolladı. Ancak
daha sonra, Agamemnon bir mızrak tarafından vurulup
ya da bir okla yaralanıp savaş arabasına bindiğinde, o
zaman artık güç verecek sana dengeli gemilerin yanına
varıncaya, güneş batıp da kutsal karanlık gelinceye dek
yok etmen için."

Ayağına çabuk İris bunları söyleyip gitti.
Hektor da silahlarıyla savaş arabasından atlayıp sivri
mızrağını savurarak ordunun içinde koşmaya başladı.
Onlara savaşmaları için bağırıyor, böylece de vahşi
çatışmayı ayaklandırıyordu. O zaman Troyalılar geri

dönüp karşı durdular Akhalara. Argoslular da
güçlendirdiler falanjlarını.
Karşı karşıya geldiklerinde başladı çatışma.
İlk önce Agamemnon saldırdı; çünkü herkesten çok daha
önde çatışmayı arzu ediyordu.

Söyleyin şimdi bana Olympos'un saraylarında oturan
Musa'lar, kim saldırdı önce Kral Agamemnon'un üzerine;
Troyalılardan ya da ünlü müttefiklerinden kim önce yaptı
bunu?

Koyunların annesi bereketli Trakya'da büyüyüp yetişmiş
olan, Antenor'un oğlu ulu ve levent İphidamas.
O daha küçükken, güzel yanaklı Theano'nun doğurmuş
olduğu annesinin babası Kisses beslemişti onu.
Daha sonra, ünlü leventliğinin çağına varınca
onu orada tuttu ve ona kızını verdi. Ancak
düğünden hemen sonra gerdek odasını bırakarak,
on iki kanca burunlu gemiyle Akhaların olduğunu
duyduğu yere gitti. Bu dengeli gemileri daha sonra
Perkote'de bırakıp yaya olarak gitti İlyon'a. İşte
önce o saldırdı Atreus'un oğlu Agamemnon'un üzerine.

Saldırdıktan sonra, birbirlerine yaklaştılar. Atreus'un
oğlu isabet ettiremedi; mızrak kaydı gitti. Ancak
İphidamas onu kemerinden, zırhın altından vurup
mızrağı, güçle ağır eliyle itti.
Ama iyi süslenmiş kemeri delemedi; mızrağın ucu
daha önce gümüş şeritle karşılaştı ve kurşun gibi büküldü.

O zaman büyük Kral Agamemnon mızrağı bir aslanın
hiddetiyle yakalayarak elleriyle kırdı. Ve hemen kılıcıyla,
onu gırtlağından vurdu ve dağılıp gitti organları.
İşte yurttaşlarına yardım ederken, yeni evlendiği ve
tadını çıkaramadığı karısından uzakta,
böyle düşüp tunçtan bir uykuya daldı zavallı.
Hâlbuki karısı için ne armağanlar vermişti:
İlk önce yüz öküz, daha sonra da
koyunlar ve sonsuz sürüsüyle birlikte

bin keçi vaat etmişti. Atreus'un oğlu Agamemnon, onu soydu ve güzel silahlarını elinde tutarak Akha kalabalığının arasına geri döndü.

Ama Antenor'un büyük oğlu adlı sanlı Koon onu gördüğünde, ölü kardeşinin derin üzüntüsünden gözleri karardı. Tanrısal Agamemnon'dan saklanarak bir kenarda durdu mızrağıyla ve onu, elinin ortasından, dirseğinin biraz altından vurdu; görkemli mızrağın ucu, bir uçtan bir uca deşti kolunu. O zaman Kral Agamemnon korktu; ama o halde bile bırakmadı savaşı ve çatışmayı. Rüzgârla beslenmiş mızrağını tutarak Koon'un üzerine saldırdı. Ancak o, bir babadan doğdukları kardeşi İphidamas'ı cesaretle ayağından çekmeye çalışıyor ve tüm komutanlara bağırıyordu. O kalabalığa doğru kardeşini çektiği sırada, Agamemnon onu tunç mızrağıyla göbekli kalkanının altından vurdu; daha sonra da İphidamas'ın bedeninin üzerinde kesti kafasını. İşte böylece Antenor'un iki oğlunu, kaderlerinde yazılı olduğu gibi, Kral Agamemnon gönderdi Hades'e.

Daha sonra tekrar koşup her ne kadar hâlâ yarasından sıcak sıcak kanlar akmakta olsa da diğer savaşçı bölüklerini mızrağı, kılıcı ve büyük taşlarla kovalamaya başladı. Yara kuruyup kan durduğu zaman, Atreus'un yiğit oğlunu çetin acılar tuttu. Doğuma hazır bir kadın, doğumlara acı ağrılar getiren Hera'nın kızları Eilethiuaların attıkları sivri okları nasıl tutarsa; işte sivri acılar da Atreus'un yiğit oğlunu öyle tutuyordu. O zaman arabasının üzerine binip sürücüsüne koca karınlı gemilere doğru gitmesini buyurdu. Çok ağrıyordu kalbi. Tüm Akhalar tarafından duyulan keskin bir sesle bağırdı:

"Kardeşler, Argosluların kralları ve hükümdarları. Gelin şimdi, denizler aşan gemilerden uzağa, vahşi çatışmaya sizler yayılın. Zeus benim tüm gün Troyalılarla savaşmama izin vermedi."

Bunları söyledi. Sürücü de güzel yeleli atları gemilere
doğru gitmeleri için kırbaçladı. Onlar da atıldılar seve seve.
Köpükler çıkıyordu göğüslerinden; yaralı kralı çatışmadan
uzağa götürdükleri sırada tozdan bembeyaz olmuşlardı.

Hektor, Agamemnon'un geri çekildiğini görünce
yüksek sesle Troyalılara ve Lykialılara bağırdı:

"Göğüs göğüse savaşan Troyalılar, Lykialılar ve
Dardanoslular; kardeşlerim! Gösterin
delikanlılığınızı ve hatırlayın tükenmez
erkekliğinizi. Artık düşmanın arasından, en ulusu gitti.
Kronos'un oğlu Zeus da büyük bir ün verdi bana.
Döndürün yiğit Danaolara karşı tek tırnaklı atlarınızı,
büyük bir zaferle ünlenmek için."

Bunları söyleyerek hepsine güç ve cesaret verdi.

Bir avcı, sivri dişli köpeklerini yaban domuzunun ya da
bir aslanın üzerine nasıl salarsa, işte Priamos'un oğlu,
insan katili Ares'e benzeyen Hektor da, yüce ruhlu
Troyalıları Akhaların üzerine öyle salıyordu. O da mağrur
bir şekilde ön saflarda savaşan erlerin arasında yol alıyordu.
Menekşe rengi denizin üzerinde patlayıverip onu altüst
eden vahşi bir fırtına gibi düştü çatışmanın içine.

Peki, Zeus ona ün verdiğinde,
Priamos'un oğlu Hektor kimi önce, kimi sonra öldürdü?
Önce Asaios'u, Autonoos'u, Opites'i, Klytosoğlu
Dolops'u, Opheltios'u, Agelaos'u, Aisymnos'u ve
Oros ile savaşçı Hipponoos'u öldürdü. Danaoların
komutanlarından bunları öldürdü; sonra kalabalıkta
başkalarını da öldürdü. Nasıl
Zephyros saldırgan Notos'un bulutlarını, onlara azgın
bir kasırgayla vurarak süpürür ve
dalganın şişirdiği köpük kocaman kocaman yuvarlanır ve
yükseklerden durmaksızın esen rüzgâr tarafından
nasıl savrulursa, Hektor da öyle vuruyordu Akha
delikanlılarını.

Eğer Odysseus, Tydeus'un oğlu Diomedes'e
Akhalar gemilere sığınmak için kaçtıkları sırada
şöyle bağırmamış olsaydı, büyük bir tehlikeyle büyük
belalar gelebilirdi başlarına:

"Ey Tydeusun oğlu, ne oldu bize böyle de, unutuverdik
mağrur yiğitliğimizi? Şimdi gel canım, gel de dur yanımda!
Çünkü eğer
şimdi tepeli miğferli Hektor gemileri ele geçirirse
bizim için utanç olacak."

Yanıtladı onu yiğit Diomedes ve dedi ki:

"Evet, ben de kalıp savaşacağım. Ancak kısa süre sonra,
sevinen biz olmayacağız; çünkü bulut devşiren Zeus, zaferi
bize değil, Troyalılara vermek istiyor."

Bunları söyledi ve Thymbraios'u, mızrağıyla sol
memesinin üzerinden vurarak savaş arabasından aşağı yıktı.
Odysseus, kralın seyisi tanrıya denk Molion'u öldürdü.
Daha sonra, onları orada ölü olarak bırakmışlarken, ikisi
de kalabalığın arasına dalıp ortalığı karıştırdılar.
İki yaban domuzu, av köpeklerinin üzerine nasıl saldırırsa,
onlar da öyle saldırarak Troyalıları yok etmeye başladılar.
O zaman, tanrısal Hektor'dan kurtulmuş olan Akhalar
rahat bir soluk aldılar.

O sırada, bir savaş arabasıyla, ordunun en iyilerinden iki
eri yakaladılar; bunlar Perkoteli Merops'un oğullarıydılar.
Babaları kehaneti herkesten daha iyi bilirdi ve oğullarının
insan öldüren savaşa gitmelerine izin vermemişti.
Ancak onlar, babalarını dinlemediler; çünkü kara ölümün
kader tanrıçaları, onları kendilerine çekmekteydi.
Tydeus'un oğlu, ünlü Diomedes, mızrağıyla canlarını alıp
onları güzel silahlarından soydu. Yine
Odysseus, Hippodamos ile Hypeirokhos'u öldürüp soydu.

O zaman Kronos'un oğlu, İda Dağı'nın tepesinden bakarak,
çatışma alanına tam bir eşitlik yaydı. Onlar da aşağıda,
birbirlerini ortadan kaldırmaya başladılar. Tydeus'un oğlu,

mızrağıyla Paion'un oğlu kahraman Agastrophos'u
kalçasından vurdu. Kendini kaybedip
onları uzakta tutmaları için seyislerine vermiş olduğu için,
yakında üzerine atlayıp kaçabileceği savaş arabası da
yoktu. Kendisi de yaya olarak, kudurmuş gibi ön
saflarda savaşan erlerin arasında, canını kaybedene dek
saldırıp durdu. Ancak Hektor, safların arasında hemen
bunu görüp vahşi çığlıklarla üzerlerine saldırdı;
arkasından da Troya falanjları koşuyorlardı.

Gür sesli Diomedes onu gördüğünde korktu
ve hemen yanında duran Odysseus'a dedi ki:

"Üzerimize doğru yine büyük bir bela geliyor:
Korkunç Hektorun ta kendisi bu! Gel gücümüzü
kaybetmeyip ona karşı koyalım."

Bunları söyledi ve uzun gölgeli mızrağını savurarak fırlattı.
Iskalamadı; onu miğferinin tepesinden, kafasından vurdu.
Ama tunç uç, kayıverdi tuncun üzerinden ve güzel etine
geçemedi. Mızrağı, Phoibos Apollon'un vermiş olduğu
yüksek tepeli ve üç katlı miğfer engelledi. O zaman
Hektor, hızla geriye doğru koşarak kalabalığa karıştı.
Orada dizlerinin üzerine yığıldı.
Bükülmez elini yere dayayınca, kara gece örttü gözlerini.
Bu sırada, Tydeus'un oğlu, mızrağını almak için, ön
saflardaki erlerin bulunduğu ve Hektor'un düşmüş
olduğu yöne doğru koşuyordu. Hektor da kendine
gelip tekrar savaş arabasına atlayarak, kalabalığa doğru
saldırdı ve bu şekilde kurtuldu kara talihinden.
Yiğit Diomedes, ona mızrağını sallayarak bağırdı:

"Ey köpek! Yine kurtuldun ölümden! Ama çok
yakınından geçti bu sefer! Yine Phoibos Apollon
kurtardı seni. Bir daha okların çarpıştığı çatışmaya
gelirken, yine ona dua edersin. Seninle olan işime
gelince onu, seni bulduğum zaman, olur da bir
tanrı da benim yardımıma gelirse
bir dahaki sefere bitireceğim.

Şimdi, senden başka kime denk gelirsem onun üzerine atılacağım!"

Bunları söyledi ve mızrağıyla ünlü Paionoğlu'nu silahlarından soymaya başladı. Ancak o zaman, güzel saçlı Helene'nin kocası Paris, insanlar tarafından, Troya'nın halkı tarafından sevilen eski bir ihtiyarı olan Dardanosoğlu İlios için yapılmış
370 mezarın üzerindeki bir sütuna dayanmış hâlde, Kral Diomedes'i vurmak için yayını gerdi. Diomedes, o sırada yiğit Agastrophos'un göğsünden zırhını ve omuzlarından her yanı süslemeli kalkanı ile ağır miğferini çıkarmakla meşguldü.
375 Paris, yayını geri doğru çekti.
Ok boş yere çıkmadı elinden; onu, sağ ayağının topuk kemiğinden vurdu. Ok ayağı geçip yere saplandı. Paris o zaman neşeyle gülümsedi ve olduğu yerden atlayarak övünçle şu sözleri söyledi:

380 "Yaraladım seni! Boşa gitmedi okum!
Keşke karnından vursaydı da öldürseydi seni! Böylece, senin karşında, tıpkı bir aslanın karşısında korkudan titreyen keçiler gibi titreyen Troyalılar, bunca belanın arasında biraz rahat nefes alırlardı."

Yiğit Diomedes, hiç korkmadan yanıtladı onu:

"Seni gidi küfürbaz, yalnızca yayıyla övünen okçu!
Sen, ancak bakireleri avlarsın!
385 Eğer karşıma olduğun gibi çıksaydın,
ne yayın işine yarardı, ne de yanında taşıdığın bir sürü ok. Şimdi ufak bir sıyrık açtın bedenimde; boşunadır şişinmen. Hiç yanmadı canım.
Beni sanki bir kadın ya da bir çocuk vurmuş gibi hissediyorum. Adi bir adamın oku güçsüz olur.
390 Eğer o oku ben atsam, tam tersi olur.
Çünkü, benim şiddetli okum, azıcık bile değse derine saplanır ve kimi vurursa öldürür. O zaman, vurduğum adamın karısının iki yanağını da parçalar ve çocukları

yetim kalır; o da baştan başa kıpkırmızı boyar yeri ve
çürür bedeni. Dört bir yanına toplanan akbabaların sayısı,
kadınların sayısından çok daha fazla olur."

Bunları söyledi. Mızrağıyla ünlü Odysseus da koşup
durdu önünde. Arkaya oturup ayağından çekti hızlı oku.
İğrenç bir ağrı, geçip gitti bedeninden.
Kalbi acılarından dolayı parçalandığı için
savaş arabasının üzerine atlayıp sürücüsüne, onu koca
karınlı gemilere götürmesini buyurdu. O zaman,
mızrağıyla ünlü Odysseus yalnız kaldı. Hepsini korku
sarmış olduğundan, Argoslulardan hiçbiri yanında değildi.
Kalbinin ta derinlerinden iç çekerek dedi ki:

"Eyvahlar olsun! Ne yapacağım şimdi? Kalabalığın
önünde bir korkak gibi geri dönmek utanç olur.
Ancak daha da beteri, Kronos'un oğlunun,
tüm Danaoları korkutup kaçmalarını sağlaması
durumunda, beni burada yapayalnızken yakalamaları
olur. Ama niçin düşünüp durur bunları yüreğim?
Bildiğim tek şey, yalnızca korkakların savaştan kaçtığı
ve bir delikanlının, vursa da vurulsa da
her zaman cesurca ayakta kalması gerektiğidir."

O, ruhunun ve yüreğinin içinde tüm bunları karıştırıp
dururken kalkan taşıyan Troya bölükleri yetişip
beraberlerinde felaket getirerek etrafını kuşattılar.
Köpekler ve delikanlılar, kıvrık çenelerinde beyaz
dişlerini bileyerek ormanın derinliklerinden fırlayıp
nasıl bir yaban domuzunun dört bir yanından saldırırlar
ve oraya buraya koşarlarsa, dişlerinin birbirine vuruş
sesi duyulursa, diğerleri de ne kadar korkmuş olsalar da
dört gözle ortaya çıkmasını beklerlerse işte o zaman
Troyalılar da Zeus'un sevgilisi Odysseus'un çevresinde
toplanıp ona öyle saldırmışlardı. Ancak o, öncelikle
sivri mızrağıyla Deipites'i yakından, omzunun üzerinden
yaraladı, sonra Thoon ile Ennomos'u öldürdü, daha
sonra da Khersidamas'ı, arabasından atlarken göbekli

kalkanının altından vurdu;
o da tozun dumanın içine düşerken avuçladı toprağı.

Onları orada bırakıp, hemen mızrağıyla, hükümdar
Sokos'un kardeşi, Hippasos'un oğlu Kharops'u vurdu.
Tanrıya denk Sokos da ona yardım etmek için hemen
onun yanına gelip Odysseus'a saldırırken dedi ki:

"Ey işte ve çatışmada kimseyle kıyaslanamayacak şanlı
Odysseus; bugün ya Hippasos'un iki oğluyla, böylesi
delikanlıları öldürüp onları silahlarından soymakla
övüneceksin ya da benim mızrağımla vurularak hayatını
kaybedeceksin!"

Bunları söyledi ve onu yuvarlak kalkanından vurdu.
Sağlam mızrak, parlak kalkanı geçerek iyi işlenmiş zırha
ulaştı ve deriyi bir uçtan bir uca yırttı. Ancak, Pallas
Athene, mızrağın, yiğidin ciğerlerine dek girmesine izin
vermedi. Odysseus da yarasının ağır olmadığını anladığında,
Sokos'a şu sözleri söyleyerek geriledi:

"A talihsiz adam! Şimdi bulacak seni kara bela!
Evet, beni artık Troyalılarla savaşamayacak hale getirdin.
Ancak, sanırım ölüm ve kara talih seni burada bulacak ve
sen de mızrağımla vurularak bana gurur vesilesi verirken,
atlarıyla ünlü Hades'e de ruhunu vereceksin!"

Bunları söyledi. Sokos da kaçmak için gerisin geri döndü.
Ancak, o kaçarken, Odysseus onu mızrağıyla olduğu yere,
iki omzunun arasından çiviledi; mızrak göğsünün içinden
geçti. O zaman Sokos küt diye düştü; tanrısal Odysseus da
böbürlenerek, ona dedi ki:

"Ey Sokos, yiğit Hippasos'un oğlu!
Kurtulamadın; yetişip buldu seni ölümün sonu.
A talihsiz adam! Şimdi sen öldüğünde ne annen ne de
baban kapayacaklar gözlerini. Yalnızca leş yiyen yırtıcı
kuşlar, çevrende kanat çırparak parçalayacaklar seni.
Bana gelince, ben öldüğümde,
beni süsleyip püsleyip öyle gömecek Akhalar!"

Bunları söyledi. Bedeninden ve göbekli kalkanından Yiğit
Sokos'un güçlü mızrağını çekti. Mızrak çıkar çıkmaz
kanlar fışkırdı; kalbi acıdan yırtılıyormuşcasına acıdı. Yüce
ruhlu Troyalılar da Odysseus'u kanlar içinde görünce,
cesaret almak için bölükten bölüğe seslenerek atıldılar
üzerine. Ancak o geri çekiliyor ve yoldaşlarını
çağırıyordu. Bir delikanlının göğsüne sığabilecek
ses kadar bir sesle üç kez bağırdı; onun sesini, üç
seferinde de savaş düşkünü Menelaos duydu ve derhal
yanında duran Aias'a dedi ki:

"Ey Telamonoğlu Kral Aias!
Sanırım kulaklarıma gelen bu ses yiğit Odysseus'un
sesidir. Sesi, Troyalılar onun etrafını kuşatmışlar ve
tek başına verdiği amansız mücadelede onu bitkin
düşürmüşler gibi çıkıyor. Haydi ileri! Koşalım kalabalığın
içine! Çünkü en iyisi şimdi ona yardım etmemiz.
Her ne kadar yiğit olsa da Troyalıların arasında yalnızken
başına bir şey gelmesinden ve Akhaları büyük bir belanın
bulmasından korkuyorum."

Bunları söyledi ve öne çıktı; onu yiğit ve tanrıya denk
Aias da izledi. Troyalılar, Zeus'un sevdiği Odysseus'u,
tıpkı kana susamış çakalların,
dağda birinin okuyla vurularak yaralanmış,
ancak kanı sıcak kaldığı ve dizleri tuttuğu sürece
kaçarak kurtulmuş olan boynuzlu bir geyiğin
etrafını kuşattığı gibi etrafını sararlarken buldular.
Sivri mızrak artık gücünü tüketince, çakallar onu
dağın üzerinde gölgeli ormanda parçalarlar. Ama olur da
tanrılardan biri aniden oraya doğru bir aslan gönderirse,
çakallar korkarak kaçarlar ve aslana kalır onu yemek.
İşte bir sürü yiğit Troyalı, o zaman öyle kuşatmaktaydı
yiğit ve kurnaz Odysseus'u. Ama kahraman mızrağıyla
saldırıyor ve kovuyordu bu kötü günü.
O zaman Aias kalkanını bir kule gibi tutarak yanına gidip
hemen dibinde durdu. Troyalılar da korkup toz oldular
etrafından. Yiğit Menelaos, onu elinden tutup seyisler

atlarını yanına getirene kadar kalabalıktan uzağa çekti.

Aias da Troyalıların üzerine saldırıp Priamos'un
gayrimeşru oğlu Doryklos'u öldürdü.
Daha sonra da Pandokos'u vurdu;
ondan sonra da Lysandros'u, Pyrasos'u ve Pylartes'i
vurdu. Taşkın bir nehir, dağlardan ovaya nasıl
şiddetle akarak inerse, Zeus'un yağdırdığı yağmurdan
dolup taşar ve bir sürü meşe ve çam ağacını önüne katıp
sürükleyerek, denizin bulanık sularına atarsa, yiğit
Aias da erleri ve atları öldürdüğü sırada onları işte öyle
önüne katmış kovalıyor ve ovanın içinde süpürüyordu.
Ancak Hektor, henüz onun farkına varmamıştı.
Çünkü o, Skamandros ırmağının kıyılarında, büyük
Nestor ile savaşçı İdomeneus'un etrafından
kendisinden başka tüm kafaların düşüp gittiği,
bitmek tükenmek bilmez bir uğultunun yükselmekte
olduğu çatışma sahasının sol kanadında savaşıyordu. İşte,
Hektor orada, mızrağıyla ve savaş arabasıyla mucizeler
yaratarak savaşıyor ve delikanlı falanjları ortadan
kaldırıyordu. Eğer güzel saçlı Helene'nin
kocası Paris, yiğitçe davranan Kral Makhaon'u
üç taraflı okuyla sağ omzundan vurarak durdurmasaydı,
tanrısal Akhalar yine de geri çekilmeyeceklerdi. O zaman,
yiğit Akhalar, savaşın yönünün değişmesinden ve
düşmanların onu esir almalarından korktular.
İdomeneus derhal Nestor'a seslendi:

"Ey, Neleus'un oğlu, Akhaların büyük ünü Nestor, hemen
savaş arabana çık. Yanına Makhaon'u alıp hemen tek
tırnaklı atlarınla hızlı gemilerin oraya git. Oku yaranın
içinden çıkarıp üzerine ağrı dindiren otlar sürmekte
bir hekim, pek çok ere bedeldir."

Bunları söyledi ve dinledi onu ihtiyar atlı savaşçı Nestor.
Hemen savaş arabasına bindi; yanına da kusursuz hekim
Asklepios'un oğlu Makhaon bindi. Kırbacıyla vurdu atlara;
onlar da seve seve uçarcasına fırladılar yerlerinden koca

karınlı gemilere doğru;
oraya gitmeyi onlar da çok istiyorlardı.

Savaş arabasının üzerinde Hektor'un yanında duran
Kebriones, süpürülüp giden Troyalıları görünce
şu sözleri söyledi:

"Hektor, biz burada Danaolarla kötü sesli savaşın
ucunda savaşıyoruz. Ancak diğer Troyalılar ve atları
altüst olmuş vaziyette geri çekiliyorlar.
Telamonoğlu Aias hırpalıyor onları,
ben omuzlarındaki kalkanın sırtından tanıdım onu.
Bizim de, her bir savaş arabasının ve her bir yayanın,
kötü bir düşmanlıkla yok edilmekte olduğu
ve dinmek bilmez bir uğultunun yükseldiği tarafa doğru
sürmemiz gerek savaş arabamızla atlarımızı."

Bunları söyledi ve ses getiren kamçısıyla güzel yeleli
atlara vurdu. Onlar da canları yanıp savaş arabasını,
Troyalılara ve Akhalara doğru, ölülerin ve kalkanların
üzerine basa basa hızla sürdüler. Savaş arabasının altında
tüm dingiller, hatta savaş arabasının dört bir yanı atların
toynaklarından ve tekerleklerden sıçrayan damlalardan
kana boyandı. Hektor da kalabalığın arasına dalıp
onları hırpalamayı ve Danaolara mızrağıyla vururken
felaket dolu bir kargaşa getirmeyi arzuluyordu.
Diğerlerinin safları arasında
mızrağı, kılıcı ve kocaman taşlarla koşmaya başladı.
Ancak Telamon'un oğlu Aias ile çarpışmaktan kaçındı;
çünkü Zeus, eğer en iyi delikanlısıyla savaşsaydı çok kızardı.

O zaman yüksek tahtlı Zeus, Aias'ın içine bir korku saldı.
O da korkup durdu ve kendini
yedi öküzün postundan yapılma kalkanının arkasına
attı; kalabalığın arasında dört bir yanına baka baka,
yabani bir hayvan gibi ve her dönüp bakışında adım
adım gerileyerek kaçıyordu. Köylüler ve köpekler
öküzlerin ağılından sarışın bir aslanı nasıl kovalarsa
tüm bir gece uyumadan nöbet tutarlar ve onun

besili öküzleri yakalamasına izin vermezlerse, o da et
yemek isteyerek, diğerleri ona, ne kadar saldırgan olsa da
güçlü elleriyle onu korkutan bir sürü ok ve yanmakta olan
meşaleler attıkları için, nafile saldırırsa ve sabah geldiğinde
de yüreği yanarak geri çekilirse; işte, o zaman da
Aias istemeye istemeye Troyalıların önünde geri çekildi
buruk bir yürekle. Akha gemileri için endişeleniyordu.
Nasıl bir eşek, tarlanın yanından geçerken ona bakan
çocuklar tarafından zorla yürütülürse sırtında ne kadar
çok değnek kırarlarsa kırsınlar, tarlaya dalıp yalayıp
yutarsa ekinleri ve sonra
çocuklar da bir gıdım güçleriyle onu değneklerle döverler
ve o artık doymuşken kovarlarsa onu; işte o zaman da
Troyalılar öyle kovalıyor ve oklarıyla vuruyorlardı
kalkanının ortasından; onların ünlü müttefikleri de
Telamon'un oğlu Aias'ı kovalıyordu.
Bu hâldeyken Aias mağrur yiğitliğini hatırlayıp
geri dönerek, kâh Troya falanjlarını durdurmakta,
kâh geri dönüp kaçmaktadır. Hepsinin hızlı gemilere
doğru gitmelerini engellerken o da Troyalılar ve Akhalar
arasında kudurmuş gibi oraya buraya koşmaktadır.
Güçlü ellerden ona doğru fırlamakta olan oklar, kâh
saplanmaktadır onun büyük kalkanına kâh iki ordunun
sığabileceği kadar büyük bir mesafe arasında, her ne kadar
onun etini istiyor olsalar da onun beyaz bedenine
değmeden düşmektedirler yere.

Euhaimon'un görkemli oğlu Eurypylos, onun yoğun
ok atışları altında zor durumda olduğunu gördüğünde
gidip yanında durdu. Görkemli mızrağını fırlatarak
Phausios'un oğlu kral Apisaon'u diyaframının biraz altında
karaciğerinden vurdu ve hemen çözüldü dizlerinin bağı.
O zaman Eurypylos fırlayıp omuzlarından silahlarını aldı.
Tanrı biçimli Paris, onun Apisaon'un silahlarını
aldığını görünce, hemen Eurypylos'u vurmak için
yayını gerdi ve onu okuyla sağ kalçasından olduğu
yere çiviledi. O zaman diğeri kötü kaderden

kurtulmak için geri, yoldaşlarının yanına doğru çekildi
ve tüm Akhaların duyması için cırtlak bir sesle bağırdı:

"Kardeşlerim, Argosluların kralları ve hükümranları,
geri dönüp ok atışlarının altında yok olmak üzere olan
Aias'ı bu kötü günden kurtarmaya bakın. Sanırım
sağ çıkamayacak bu vahşi çatışmadan. Şimdi
cesaretle durun Telamon'un oğlu Aias'ın çevresinde!"

Bunları söyledi yaralı Eurypylos. Diğerleri de gelip
durdular onun yanında ve omuzlarının üzerindeki
kalkanlarını eğip mızraklarını kaldırdılar.
Aias da yoldaşlarını karşıladı ve aralarına gidip durdu.

İşte onlar böyle, yanmakta olan bir ateş gibi
savaşıyorlardı. Nestor'u, Neleus'un terli kısrakları
Kral Makhaon'la birlikte savaşın dışına taşıdılar.
Ayağı tez Akhilleus, onu görür görmez tanıdı.
O sırada büyük gemisinin pruvasında duruyor
ve kara belayla çok gözyaşlı kovalamacayı seyrediyordu.
Gemisinin üzerinden bağırarak yoldaşı Patroklos'u
çağırdı. O da onu duyup Ares gibi çıktı barakasından.
Bu hareket felaketinin başlangıcı oldu.

İlk önce Menoitios'un yiğit oğlu ona dedi ki:

"Ne çağırırsın beni Akhilleus? Ne istersin benden?"

Yanıtladı onu ayağı tez Akhilleus ve dedi ki:

"Ey tanrısal Menoitiosoğlu, kalbimin sevgili dostu,
sanırım Akhalar bana yalvarmak için ayaklarıma
kapanacaklar. Çünkü artık dayanacak güçleri kalmadı.
Ancak şimdi sen, ey Zeus'un pek sevdiği Patroklos,
gidip Nestor'a savaştan yaralı olarak kimi getirdiğini sor!
Arkadan Asklepios'un oğlu Makhaon'a çok benziyor;
ama kısraklar önümden şimşek gibi geçtikleri için
görmedim yüzünü."

Bunları söyledi. Patroklos da sevgili yoldaşını dinleyip
Akhaların barakalarına ve gemilerine doğru koştu.

Ötekiler de Neleus'un oğlunun barakasına
vardıklarında, indiler bol besinli toprağa.
Eurymedon'un seyisleri atları savaş arabasından çözdü.
Sahil kenarında rüzgâra karşı durup
terden ıslanmış gömleklerini kuruttular; daha sonra da
barakaya gidip sedirlere oturdular. Hekamede, onlara bir
bulamaç hazırladı. İhtiyar, güzel saçlı Hekamede'yi,
Akhilleus Tenedos'u fethettiğinde Tenedos'tan almıştı.
Hekamede, yüce gönüllü Arsinoos'un kızıydı
ve Akhalar öğüt vermekte herkesten üstün olduğu
için, ona bağışlamışlardı Hekabe'yi. İşte o,
öncelikle onların önüne güzel ve iyi tornalanmış,
çelik ayaklı bir masa koydu. Sonra üzerine,
içkiye katık olması için soğanla dolu tunç bir sepet,
taze bal ve yanına kutsal tuz koydu.
Daha sonra da altın kakmalarla süslenmiş
parıl parıl parlayan bir maşrapa koydu. İhtiyar bu
maşrapayı evinden getirmişti, her bir kulpunda
iki altın güvercin bulunan dört tane kulpu vardı.
Bir başkası, bunca doluyken zorlukla kaldırırdı masayı;
ancak ihtiyar Nestor, onu hiç zorlanmadan kaldırdı.
İşte bu maşrapanın içinde, tanrı biçimli kadın onlara
şarapla bir bulamaç[2] hazırlayıp iyice karıştırdı.
Tunç bir rende ile keçi sütünden yapılma peyniri
rendeleyerek üzerine beyaz tuz serpti. Bulamacı
hazırlayınca, içmeleri için onları çağırdı. Onlar da
doyurdular yürek yakan susuzluklarını. Daha sonra da
aniden kapıda tanrıya denk Patroklos görünene dek,
vakitlerini değişik konularda sohbet ederek geçirdiler.
İhtiyar onu görür görmez görkemli tahtından ayağa kalktı
ve onu elinden tutup içeri getirerek oturmasını söyledi.
Ancak Patroklos onu reddedip şu sözleri söyledi:

"Oturmayacağım Zeus'un sevdiği ihtiyar! Sen ne kadar
oturmamı söylesen de oturmanın sırası değildir. Beni

[2] Kekremsi ve güçlü kara şarap, bir ihtimal İkaria'ya ait Pramnis'e ya da Anadolu'ya (Küçük Asya) özgüdür.

buraya, buralara kadar getirdiğiniz yaralının kim olduğunu
sormam için gönderen komutana saygı duyar ve onun
öfkesinden korkarım.
Ama ben kendim de görüyorum ki,
o kişi Kral Makhaon'dur. Şimdi bu haberi Akhilleus'a
vermeye gidiyorum. Sen onun ne kadar korkunç
olduğunu iyi bilirsin Zeus'un sevdiği ihtiyar; hiç suçun
olmasa da yargılar seni."

Yanıtladı onu ihtiyar atlı savaşçı Nestor ve dedi ki:

"Akhilleus niçin çatışmada vurulan Akha delikanlılarını
dert ediniyormuş gibi yapar ki? Ordumuzun başına gelen
belayı bilmiyor mu? En iyi erler, vurulmuş ya da
yaralanmış olarak[3] burada gemide yatmakta.
Tydeus'un oğlu yiğit Diomedes vuruldu ve
mızrağıyla ünlü Odysseus ile Agamemnon da yaralandı;
Eurypylos bir okla kalçasından vuruldu. Onu buralara
bir okla yaralanmış haldeyken çatışmanın ortasından
alarak ben getirdim. Ancak Akhilleus, ne kadar iyi
olursa olsun Danaoları umursamıyor, acımıyor onlara.
Argosluların hızlı gemilerinin, deniz kenarında ateşler
içinde yanmasını ve hepimizin sırayla ölmesini mi
bekliyor? Ne yazık ki baştaki gücüm yok artık benim!
Ah! Keşke gücü kuvveti yerinde bir delikanlı olsaydım,
tıpkı Elisliler'le bir sığır paylaşımı için kavga edip,
Hypeirokhos'un Elis'te oturan yiğit oğlu İtymoneus'u
öldürüp öç için büyük bir ganimet aldığım zamanki gibi!
O, orada öküzleriyle uğraşırken elimden fırlayan ilk
oklardan biriyle vuruldu; düşüverdi oraya ve çevresinden
kaçıştı köyüler. O zaman, ovadan sonsuz bir ganimet
kaldırdık: Elli öküz sürüsü ve bir sürü başka, koyun,
domuz ve keçi sürüsü;
elli tane, pek çoğu taylarını beslemekte olan sarışın kısrak.
Tüm bunları, Neleus'un kenti Pylos'a götürüp geceleyin
kente soktuk.[4] Neleus da bu kadar genç olmama karşın,

[3] Uzaktan mızrak, ok, taş vb. ile vurulmuş olanlar ya da yakından kılıç, mızrak vb. ile yaralanmış olanlar. Bu anlamıyla ayrım metnin gerisinde de devam edecektir.

bunca ganimet toplamayı başarmış olmama yürekten
sevindi. Şafak görünür görülmez de tellallar tanrısal
Elis'ten, alacaklı olanlara, gelip paylarını almalarını
duyurdular. Onlar da toplandılar ve Pylosluların
komutanları ganimetleri onlara pay etti. Elisliler
pek çok kişiye borçluydular. Biz az sayıda olsak
da Pylos'ta çok çekmiştik.
Geçmiş yıllarda yiğit Herakles gelmiş
ve bizi yakıp yıkarak en iyilerimizi öldürmüştü. Biz,
kusursuz Neleus'un on iki oğluyduk; geriye yalnızca ben
kaldım, diğerleri kaybolup gittiler. Bunun için de tunç
zırhlı Epeolular[5] bizi küçümsüyor ve bize haksızlık
ediyorlardı. O zaman ihtiyar, her birinden üç yüz tane
seçerek, kendine bir öküz sürüsü ile büyük bir koyun
sürüsü ayırdı; sürülerle birlikte çobanlarını da aldı.

"Tanrısal Elis'te ona çok şey borçlulardı.
Ona, savaş arabalarıyla birlikte yarışmalara ödül için
koşmaya giden dört koşu atı borçlulardı. Ama Kral
Augeias onları aşağıda tuttu ve atları için ağlamakta olan
sürücüsünü kovdu. Bu sözler ve davranışlar nedeniyle
ihtiyar çok kızgın halde, sınırsız mallar ele geçirdi ve geri
kalanını da halkına verdi, paylaşmaları için.
Kimse evine hakkı yenmiş olarak dönmesin diye.
İşte biz bunlarla uğraşıyorduk. Kentin çevresinde de
tanrılara kurbanlar kesiyorduk. Ancak üçüncü gün, tüm
ordu atlarıyla beraber geldi. Onlarla birlikte, henüz
çocuk yaşta olan ve savaştan habersiz olan iki Molion
da silahlandı. Yüksek bir tepede, Alpheios'un yakınında,
kumluk Pylos'un aşağılarında Thyros adı verilen bir kent
vardır. İşte, bu kentin çevresinde kuruyorlardı
karargâhlarını ve bu kenti yakıp yıkmak istiyorlardı. Tüm
bir ovayı geçtiklerinde, geceleyin Athene Olympos'tan
haberci olarak bize silahlanmamızı söylemek için
koşup geldi. Pylos'ta savaşmaya gönülsüz bir ordu

[4] Yani surların içine.
[5] Kuzey Elis'te oturanlar.

toplamadı; yalnızca savaşmaya hazır yiğit delikanlıları
topladı. Neleus benim silahlanmama izin vermedi ve
atlarımı sakladı. Çünkü savaşmayı bilmediğimi söylüyordu.
Ancak ben, yaya halde olsam bile savaş arabalarımızın
arasına karıştım. Çünkü Athene bana büyük bir güç ve
cesaret vermişti. Arene yakınlarında denize dökülen,
Minyeios adı verilen bir ırmak vardır. Biz Pyloslular
savaş arabalarıyla tanrısal Eos'u orada bekliyorduk;
arkamızdan da yayaların kalabalığı yetişiyordu.
Oradan, şafak vakti hep birlikte silahlanıp
Alpheios'un kutsal akıntılarına ulaştık. Orada,
her şeyi bilen Zeus'a güzel kurbanlar kestik; Alpheios'la
Poseidon'a birer boğa ile gök gözlü Athene'ye de
ehlileştirilmemiş bir inek kurban ettik. Daha sonra
ordu olarak, bölük bölük, akşam yemeklerimizi yedik
ve her birimiz ırmak akıntılarının hemen yanında
silahlarımızla birlikte uyuduk. Ancak yüce ruhlu
Epeiolar kenti kuşatıp fethetmek için saldırdılar.
Ancak Ares'in korkunç işi[6] engelledi onları.
Işıklar saçan güneş, yeryüzünden yükselir yükselmez
hep birlikte atıldık çatışmanın içine. Dua ediyorduk
Zeus ile Athene'ye. Epeiolar ile Pyloslular artık
çarpışmaya başladıklarında, önce ben öldürdüm bir
delikanlıyı, yiğit savaşçı Mulion'u ve onun tek tırnaklı
atlarını aldım. O, Augeias'ın damadıydı. Onun en
büyük kızı olan ve toprak üzerinde yetişen tüm
büyülü ve şifalı otları bilen sarışın Agamede'yi almıştı.
Birbirimize yaklaştığımızda onu tunç mızrağımla vurarak
tozun dumanın içine yıktım; atladım savaş arabasına ve ön
saflarda savaşan erlerin arasında durdum. O zaman yüce
ruhlu Epeiolar savaşta tüm delikanlıların en iyisi olan
savaş arabalarının komutanının düştüğünü gördüklerinde
korkup oraya buraya koşuşturarak kaçışmaya başladılar.
Ben de kara bir kasırga gibi saldırıp elli tane savaş
arabasını ele geçirdim. Her bir savaş arabasının etrafında,

[6] Yani savaş.

iki er mızrağımla vuruldu ve yere düşüp dişlediler toprağı.
Eğer yeryüzünü sarsan Tanrı Poseidon, onların gerçek
babası, onları kara bir sisle örtüp savaştan kurtarmasaydı,
Aktor'un çocukları olan iki Mulion'u da öldürebilirdim,.
O zaman Zeus, Pyloslulara büyük
bir zafer bağışladı. Biz onları geniş
ovada kovalıyor ve öldürüp güzel silahlarını alıyorduk.
Sonra atlarımızı buğdayı bol Buprasion ile kayalık
Olenie'ye sürdük. Oradan sonra da öldürmeye devam
ettim; son bir eri de öldürdüm ve bıraktım geride.
Buprasion'dan Akhalar, hızlı atlarını Pylos'a doğru geri
döndürdüler. Hepsi de sözleriyle tanrılardan Zeus'u ve
fanilerden Nestor'u yüceltiyorlardı. Tüm bu söylenen
gerçeklere bakıldığında, ben de öyle bir delikanlıydım[7].
Ancak Akhilleus tek başına çıkarmak ister leventliğinin
tadını. Ama sanırım ordumuz ortadan kaybolunca acı acı
ağlayacak.

"Ancak sana gelince sevgili oğlum,
Menoitios seni Pythie'den Agamemnon'a gönderdiğinde,
tüm bunları öğütlemişti sana. Biz ikimiz,
ben ve tanrısal Odysseus sarayın içindeydik ve her şeyi
dinliyorduk... Mutlu bir halde gelmiştik Peleus'un
sarayına; bol besinli Akhais'ten orduyu topluyorduk.
Orada hükümdar Menoitios'u,
seni ve senin yanında da Akhilleus'u bulduk;
ihtiyar atlı savaşçı Peleus da şimşekler savuran
Zeus'a, avlusunun içinde bir sürü öküz butu
yakıyor ve altın bir maşrapa tutarak yanmakta olan
tütsülerin üzerinden sarı şarapla yere şarap serpiyordu.
Biz ön kapıda durduğumuz sırada, siz ikiniz etlerle
ilgileniyordunuz. O zaman Akhilleus şaşkınlıkla yerinden
fırlayıp, bizi ellerimizden tutarak oturmamızı söyledi ve
her zaman yabancıları nasıl ağırlıyorsa öyle ağırladı bizi.
Yemeklerimizi yiyip içkilerimizi içerken ben konuşmaya
başladım ve ikinizi, bizimle birlikte gelmeniz için harekete

[7] Tüm erlerin arasında en delikanlılardandım.

geçirdim. Siz de seve seve kabul ettiniz. O zaman iki
ihtiyar size binbir çeşit öğüt vermeye başladı.
İhtiyar Peleus, oğlu Akhilleus'a daima önde olmasını
ve diğerlerini geçmesini öğütlüyordu.
Ve sana da Aktor'un oğlu Menoitios, şunu öğütlüyordu:
Evladım, Akhilleus soyca senden üstündür; ancak sen
yaşça ondan daha büyüksün. Güç bakımından da yine
senden üstündür o; ancak sen yine de iyi bir yolla
aklı başında öğütler ver ona; seni dinleyecektir
çünkü bu onun iyiliğinedir.' İşte sana
tüm bunları öğütledi ihtiyar; ancak sen unuttun bunları.
Ama, henüz şimdi de bu aklı başında öğütleri
söyleyebilirsin Akhilleus'a. Belki de dinler seni. Kim bilir
belki de bir tanrının yardımıyla sözlerin onu etkileyecektir.
Her zaman iyidir bir yoldaşın öğütleri. Ancak, olur da
saygıdeğer annesi ve Zeus'un ağzından çıkmış olan
herhangi bir kehanet yüreğinin korkmasına yol açarsa,
o zaman Danaolar için bir kurtuluş yolu aramak üzere,
seni ve seninle birlikte Myrmidonların başka bir
ordusunu göndersin. Sana savaş için kuşanasın diye güzel
silahlarını versin. Belki o zaman Troyalılar senin
o olduğunu zannedip savaştan çekilirler. Böylelikle de
Akhaların yorgun oğulları biraz durup nefes alırlar.
Çünkü herkesin böyle bir savaşta az da olsa dinlenmesi
gerekir. Siz dinlenmiş olanlar da tahrip olmuş Troyalıları
savaştan kentlerine doğru, gemilerden ve barakalardan
uzağa kolaylıkla kovabilirsiniz."

Bunları söyledi ve Patroklos'u, göğsünün içinde yüreğini
gemilerin önünde Akhilleus'a doğru koşması
için heyecanlandırdı. Patroklos da koşarak
toplantının gerçekleştiği yer olan ve
tanrılar için sunaklar inşa etmiş oldukları
tanrısal Odysseus'un gemilerinin yanına vardığında,
orada, savaştan uzakta, Euaimon'un
iyi beslenmiş oğlu Eurypylos
kalçasından bir okla yaralanmış hâlde

topallayarak önüne çıktı. Omuzlarının ve kafasının
üzerinden soğuk soğuk terler boşanıyor, derin yarasından
kara bir kan fışkırıyordu. Ancak yine de dayanıyordu ruhu
acılara. Menoitios'un yiğit oğlu onu gördüğünde, haline
acıdı ve ağıtlar yakarak ona şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ah! Danaoların talihsiz hükümdarları ve
komutanları! Dostlarınızdan ve vatanınızdan uzakta,
ak etinizle burada Troya'da çevik köpekleri
doyurmak mı yazılıydı kaderinizde? Ama ey
hükümdar Eurypylos, gel söyle bana, Akhalar'ın hâlâ
korkunç Hektor'u durdurabilecek gücü var mı
yoksa onun mızrağı altında yok olup gidecekler mi?"

Yaralı Eurypylos yanıtladı onu ve dedi ki:

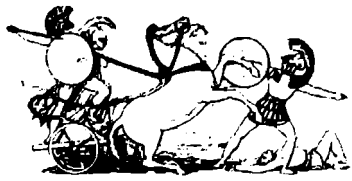
"Ey Patroklos, Akhaların artık hiç ümitleri kalmadı.
Kara gemilerine atacaklar kendilerini. Tüm yiğit
delikanlılar, sürekli güçleri artan Troyalıların
eliyle vurulmuş ya da yaralanmış olarak
serilmiş yatıyor gemilerde.
Sen kurtar onları. Beni de kara gemilere götürüp
kalçamdan oku çıkar; ılık suyla yaramın üzerindeki
kara kanı yıkayarak üzerine Akhilleus'tan
öğrenmiş olduğunu söyledikleri
teskin edici ilaçlar sür.
Bu ilaçları da ona Kentaur'ların en iyisi olan Kheiron
öğretmiş. Sanırım bizim hekimlerimiz, Podaleiros ile
Makhaon bakamayacak bize. Biri (Makhaon) barakasında
yaralı olarak serilip yatmış halde. Onun da iyi bir hekime
gereksinimi var. Diğeriyse (Podaleiros) ovada
Troyalıların saldırgan savaşına karşı koymakla meşgul."

Yanıtladı onu Menoitios'un yiğit oğlu ve dedi ki:

"Nasıl sona erdirelim ki tüm bunları? Ne yapalım
ey hükümdar Eurypylos? Ben aklı başında
Akhilleus'a, bana Akhaların koruyucusu ihtiyar
Nestor'un öğütlediği sözleri söylemeye gidiyorum.

Yine de seni burada acılar içinde bırakmayacağım."

Bunları söyledi ve onu göğsünün altından tutarak kralın barakasına getirdi. Seyisi onları gördüğünde, hemen öküz derisinden yapılma postları serdi. İşte oraya yatırdı onu Patroklos. Kalçasını bıçağıyla yırtarak zehirli oku çıkardı. Daha sonra da yarasının kara kanını ılık suyla yıkadı ve elleriyle yarasının üzerine acılarını dindirecek olar şifalı otları yaydı. Yara kurudu ve kan durdu.

RAPSODİ 12

[Surdaki Çatışma]

Menoitios'un yiğit oğlu Patroklos, yaralı
Eurypylos'u çadırda bu şekilde tedavi etti.
Tüm diğer Argoslularla Troyalılar göğüs göğüse
savaşıyorlardı. Danaoların ne hendeği, ne de
gemileri korumak için hendeğin dışına dört bir yandan
kazarak inşa ettikleri geniş surları artık Troyalıları
durduracak gibi görünmüyordu. Ama onlar, tanrılara,
hızlı gemilerini ve sahip oldukları bir sürü ganimeti
kurtarmaları için görkemli yüzlük kurbanlar sunmadılar.
Hendeği tanrıların istekleri olmaksızın inşa etmişlerdi;
bu yüzden de uzun zaman dayanmadı. Hektor ne kadar
sağ kaldıysa, Akhilleus ne kadar öfkesini koruduysa,
Priamos'un kenti ne kadar fethedilmemiş olarak kaldıysa,
Akhaların heybetli suru da o kadar ayakta kaldı. Ama
Troyalıların en iyileri öldürülüp Argosluların pek çoğu
yok olup gidip çok azı kurtulduğunda, onuncu senede
Priamos'un kenti fethedilip, Argoslular,
gemileriyle sevgili vatanlarına doğru kaçtıklarında;
o zaman, Poseidon ile Apollon suru çökertmeye
koyuldular, İda'nın dağlarından denize doğru akan
Resos'u, Heptaporos'u,
Karesos'u, Rodios'u, Granikos'u,
tanrısal Skamanrdos ile Simoeis'i, şiddetle akan nehrin
içine katarak. Tüm bu nehirlerin sularının içine
bir sürü kalkan, miğfer ve yarı tanrıların soyundan
gelme insanlar düşmüştü. Phoibos Apollon, bu
nehirlerin ağızlarını aynı tarafa çevirdi;
dokuz gün saldı akıntılarını surun üzerine.
Zeus da deniz suru bir an önce sularıyla örtsün diye
sürekli yağmur yağdırdı. Yerleri sarsan Poseidon da
onları ellerinde üç çatallı mızrağını tutarak öne itiyor ve
dalgalara tüm temelleri, ağaçların gövdelerini ve taşları

atıyordu. Akhalar binbir emekle yapmışlardı onları;
hepsini bir hizaya getirdi suları şiddetle akan Hellespontos.
Suru yıkıp da sahili kumla örttükten sonra,
onları tekrar daha önceleri güzel sularını akıtmakta
oldukları yataklarına geri döndürdü.

İşte Poseidon ile Apollon daha sonra bunları yapacaklardı.
Ama o zaman, iyi inşa edilmiş surun çevresinde
çatışma ve kargaşa alevleniyordu; burçların tahtaları,
darbelerden, güçlü seslerle yankılanıyordu. Argoslular da
Zeus'un kırbacı altında ehlileşmiş olarak koca karınlı
gemilerin yanında toplandılar. Onlara kaçış getiren
Hektor'dan korkuyorlardı. O, başlangıçta olduğu gibi
vahşi bir kasırga gibi savaşıyordu.
Köpeklerin, avcıların arasında
bir yaban domuzu ya da bir aslan nasıl korkusuzca dolanır,
onlar da duvar gibi etrafını çevreleyerek bir sürü ok atarlar;
ama onun mağrur yüreği korkup ürkmezse,
onu nasıl yalnızca bu cesareti öldürürse, pek çok kez
avcıların saflarını kırmak için dönüp saldırırsa ve onlar da
gerilerlerse; işte Hektor da öyle koşuyordu sık dizilmiş
falanjların arasında ve yoldaşlarını
hendeği geçmeleri için yüreklendirerek çağırıyordu.
Ancak hızlı atlar atlamaya cesaret edemeyip yalnızca
hendeğin ağzında dikiliyorlar ve kişniyorlardı; çünkü geniş
hendek onları korkutuyordu. Kolayca atlayamıyorlardı
geçmek için hendeğin üzerinden. Çünkü bir uçtan
bir uca yüksek burçlar vardı ve onların üzerlerinde de
büyük ve sık bir şekilde sivri kazıklar dizilmişti.
Onları oraya Akhaoğulları düşmanlardan korunmak için
dikmişlerdi. Bir at oradan güzel tekerlekli savaş arabasını
sürükleyerek kolayca geçemezdi; yayalar da onu
gördüklerinde geçebileceklerine ihtimal vermezlerdi.

O zaman Polydamas cesur Petro'un yanında durup dedi ki:

"Hektor ve siz Troyalıların müttefikleri ile diğer
komutanları! Atlarla hendeği geçmek istememiz delilik.

Çok zor bir şey bu. Çünkü orada sivri kazıklar
dikili ve üstlerinde de Akhaların suru var.
Alan çok dar olduğundan
süvariler oradan inip savaşamazlar;
sanırım o zaman yaralanırlar. Eğer yükseklerden
şimşekler saçan Zeus, Akhalara düşmanlık güder de
Troyalılara yardım ederse, -ki ben bunun olmasını
arzu ederim- Akhalar buralarda, Argos'tan uzakta
şimdi hemen kaybolsunlar ünsüz olarak. Yine de
olur ya, gemilerden geri dönüp yine bizi kovalarlarsa;
biz de o zaman tekrar kazılmış hendeğe düşersek, o zaman
Akhalar bizi yendikleri zaman tekrar kente dönecek bir
haberci bile kalmayacaktır geriye.
Gelin şimdi de dinleyin size tüm söyleyeceklerimi:
Seyisler atları hendeğin yanında durdursunlar;
biz yayalar da silahlarımızla, hep birlikte sık saflar
oluşturarak Hektor'u takip edelim. Akhalar da
felaketlerinin vakti geldiğinde fazla dayanamayacaklardır."

Bunları söyledi Polydamas. Kusursuz sözleri hoşuna gitti
Hektor'un.
Hemen silahlanmış olarak atladı savaş arabasından.
O zaman diğer Troyalılar da durmadılar savaş arabalarının
üzerinde; hepsi tanrısal Hektor'u gördüklerinde atladılar
aşağı. Daha sonra her biri sürücüsüne
atları hendeğin kenarında sırada tutmalarını öğütledi,
onlar da ayrılıp hazırlandılar. Daha sonra beş bölüğe
ayrılıp komutanlarını izlediler.

Suru devirmek ve derin gemilerin yanında savaşmak
isteyen en iyi erlerin çoğu Hektor'la ve kusursuz
Polydamas ile birlikte gitti. Üçüncü olarak onları
Kebriones de izledi. Hektor savaş arabasında ondan daha
iyi olmayan birini bırakmıştı. Diğerlerinin komutanları da
Paris ile Agenor'du.

Diğerlerinin komutanları Priamos'un iki oğlu olan
Helenos ile tanrı biçimli Deiphobos'du.

Arisbe'den, Selleis ırmağının yakınlarından
görkemli ve büyük atlar getirmiş olan Hyrtakos'un oğlu
hükümdar Asios da onlarla birlikteydi.

Dördüncülerin komutanı Aineias'ın görkemli oğlu
Ankhises'di; onunla birlikte her tür çatışmada deneyimli
olan Antenor'un iyi oğlu Arkhelokhos ile Akamas vardı.

Şanlı müttefiklerin komutanı da Sarpedon'du. Yanında,
kendisi diğerlerinden yiğitlikte ayrıldığı için, kendisinden
sonra diğerlerinden iyi olduklarını düşündüğü Glaukos ile
yiğit Asteropaios vardı.

Deriden yapılma kalkanlarıyla birbirlerine iyice
yaklaştıklarında, şiddetle
dolu olarak doğruca Akhaların üzerine ilerlediler;
kibirle, artık onları durduramayacaklarını ve kara gemilere
düşeceklerini söylüyorlardı.

İşte böyle, Troyalılar ve ünlü müttefikleri
kusursuz Polydamas'ın öğüdünü dinlediler.
Ancak, Hyrtakos'un oğlu, komutan Asios,
atlarını orada sürücüsüne bırakmak istemedi.
Bir tek o deli, atlarıyla gitti hızlı gemilere.
Kötü kaderden kurtulacağa benzemiyordu.
Atlarıyla ne kadar övünse de savaş arabası,
rüzgârların dövdüğü İlyon'a gidemeyecekti;
çünkü Deukalion'un oğlu İdomeneus'un okuyla
ilk onu örttü ölümün kara gecesi. O, Akhaların
ovadan atları ve savaş arabalarıyla dönmekte olduğu
sırada, gemilerin soluna doğru saldırmıştı. Atları
ve savaş arabasını oraya doğru çevirmişti; kapıları kapalı
bulmadı, uzun sürgü bile konulmamıştı kapılara.
Erler savaştan gemilere doğru kaçan yoldaşları girsin diye,
açık bırakmıştı onu. İşte oradan, atlarıyla birlikte kibirle
saldırdı. Keskin sesiyle çığlıklar atıyordu; diğerleri de
arkasından koşuyorlardı. Çünkü o deliler Akhaların artık
dayanamayacaklarını, kara gemilere düşeceklerini
sanıyorlardı. Ancak en iyilerinden iki yüce gönüllü ere

kapılarda rastladılar; biri Peirithoos'un oğlu güçlü
Polypoites ve diğeri insan katili Ares'e
denk Leontes olan Lapithlilerin okçu delikanlılarına.
Onlar, yüksek kapıların önünde, her gün
rüzgârların ve yağmurların karşısında, büyük ve
uzun yayılmış köklerine dayanmış, dimdik duran
ihtişamlı yükseklikte meşeler gibi duruyorlardı.
Onlar da bileklerinden ve güçlerinden cesaret alarak,
orada büyük Asios'u bekliyor ve gitmiyorlardı.
Troyalılar da, Asios'un İamenos'un, Orestes'in,
Asios'un oğlu Adamas'ın, Thoon'un ve Oinomaos'un
etrafında, kurutulmuş öküz derisinden yapılma
kalkanlarını yüksekte tutarak, vahşi çığlıklarla
iyi inşa edilmiş sura doğru ilerliyorlardı.
Ancak diğerleri, güzel dizlikli Akhaları gemiler uğruna
savaşmaları için içeriden kışkırtıyorlardı. Daha sonra da
Troyalıların, surun üzerine saldırdığını ve Danaoların
bağrışarak kaçtıklarını gördüklerinde,
ikisi birden kapıların önünde,
köpeklerden ve avcılardan kaçan, karmaşa içinde bir
kalabalığı dağların üzerinde bekleyen, yan taraftan
kalabalığın arasına karışıp tüm çalıları kökünden sökerek
birine denk gelip de öldürene kadar dişlerini bileyen yaban
domuzları gibi savaşmaya başladılar. İşte parlak tunç
silahlar Troyalılarla çarpışırken
böyle yankılanıyordu delikanlıların göğüslerinin üzerinde.
Surun üzerinde bulunan erlerinden ve yiğitliklerinden
büyük cesaret alarak büyük bir güçle savaşıyorlardı.

Onlar, iyi inşa edilmiş surların yükseklerinde taşlarla
kendilerini, çadırlarını ve hızlı gemilerini kurtarmak
için vuruşuyorlardı. Taşlar yere şiddetle esen bir rüzgârın
bulutları sallayarak bol besinli yeryüzüne döktüğü lapa
lapa kar taneleri gibi düşüyorlardı. İşte Troyalıların
ellerinden taşlar değirmen taşı gibi böyle düşüyordu;
miğferlerin ve göbekli kalkanların gürültüsü
iki taraftan da tok bir sesle yankılanıyordu.

O zaman Hyrtakis'in oğlu Asios derin derin iç çekerek,
dizlerini dövdü ve vahşi halde şu sözleri söyledi:

"Baba Zeus, yalanları seversin sen!
Ben yiğit Akhaların bizim öfkemizi
ve sarsılmaz ellerimizi durduramayacaklarını
sanıyordum. Onlar, kovanlarını bir yolun üzerine yapıp
yavrularını korumak için derin yuvalarını hiç bırakmayan,
yalnızca durup avcıları etraflarına toplayan çevik bedenli
eşekarıları ya da bal arıları gibidirler. Onların ikisi de
böyle ölmeden ya da diğerlerini öldürmeden evvel
kapılardan uzaklaşmayı istemiyorlar."

Bunları söyledi ama sözleriyle Zeus'u ikna edemedi;
çünkü onun gönlü, ünü Hektor'a vermek istiyordu.

Bunlardan kimi başka kapılarda, kimi de yine başka
kapılarda vuruşuyorlardı. Ama, tanrı olmadığımdan
benim için tüm bunları söylemek zor. Taştan surun
her yanında, çatışmanın sönmez ateşleri yandı; Argoslular
acı çekiyor olsalar da kurtarmak istiyorlardı gemilerini.
Danaolara çatışmada yardım etmekte olan tüm tanrılar
yürekten üzülüyordu.

Lapithler çatışmaya ve kıyıma başladılar. Peirithoos'un
oğlu yiğit Polypoites mızrağıyla Damasos'u tunç
miğferinden vurdu; miğfer fazla dayanmadı ve
mızrağın tunç ucu bir uçtan bir uca kemiği geçerek
beynini altüst etti ve onu, o saldırdığı sırada öldürdü.
Daha sonra Pylon ile Ormenos'u soydu. Ondan sonra da
Antimakhos'un oğlu, Ares'in filizi Leonteus, mızrağıyla
Hippomakhos'u vurup mızrağını kuşağına isabet ettirdi.
Daha sonra da sivri kılıcını kınından çekerek kalabalığın
arasında saldırdı. İlk önce yüzükoyun yere düşen
Antiphantes'i yakından vurdu; daha sonra da Menon'u,
İamenos'u ve Orestes'i vurdu. Hepsini birbiri ardına
haklayıp bol besinli toprakta sürükledi.

Lapithler, onların görkemli silahlarını almaktayken ;
Polydamas ve Hektor'la birlikte çok sayıda ve çok iyi olan

ve suru yıkmak ve gemileri ateşe vermek isteyen diğerleri
hâlâ hendeğin yanında duruyor ve düşünüyorlardı.
Yükseklerden uçan bir kartal,
ordunun sol tarafından, pençeleri arasında yeni boğazlamış
olduğu ve henüz gücünü kaybetmemiş olan kan tüküren
bir yılan tutarak bir alamet getirdi onlara. Kartal onu
tutarken, yılan öne doğru kıvrılarak onu göğsünden,
boynunun yakınından ısırdı; kartal da çok büyük acılar
çekerek yılanı uzağa, yere, kalabalığın arasına attı;
daha sonra da bir çığlık atıp rüzgarın
nefesiyle uçtu. Troyalılar, kalkan taşıyan
Zeus'un sembolü olan süslü yılanın kalabalığın
ortasında yattığını gördüklerinde ürktüler.
O zaman Polydamas, cesur Hektor'un yanına gidip dedi ki:

"Hektor, kurultaylarda iyi öğütler versem bile hep
azarlarsın beni. Halktan biri olan benim, seninle zıt
düşünceler içinde olmam uymaz sana; ister kurultayda
olsun, ister savaşta; tek yaptığımız senin gücünü
büyütmek. Ancak şimdi ben sana yine de en iyi olduğunu
sandığım şeyi söyleyeceğim. Gel
gemilerinin etrafında Akhalarla savaşmaya gitmeyelim.
Çünkü sanırım bizim başımıza da yılanın
başına gelen gelecek. Yüksekten uçan kartal,
ordunun sol tarafından, pençelerinin arasında
henüz yaşamakta olan kan tüküren bir yılan tutarak geldi
ve onu aniden henüz yuvasına ulaşmamışken attı; onu
götürüp çocuklarına vermeyi bile başaramadı. Eğer bu
alamet gerçekten hendeği geçmek isteyen Troyalılara
geldiyse biz de eğer böyle kapıların gücünü ve Akhaların
surunu kırarsak, Akhalar düzensiz olarak gerileseler bile,
biz de gemilerden aynı yoldan döneceğiz. Çünkü orada
Akhalıların onları gemilerine sürdüğü
bir sürü Troyalı'yı bırakacağız
ve onları tunç mızraklarıyla öldürecekler. Bunları bize
alametleri çok iyi bilen bir kâhin de söyleyebilirdi;
erler de inanırlardı ona."

Tepeli miğferli Hektor, ona sert sert bakarak dedi ki:

"Polydamas, hiç hoşuma giden sözler etmedin! Söyleyecek
bunlardan daha iyi şeyler de bulabilirsin. Ama eğer tüm
dürüstlüğünle söylediğin bu sözler gerçekse, beni gürleyen
Zeus'un isteklerini unutmam için kışkırttığına göre,
görünen o ki tanrılar aklını başından almışlar.
Çünkü O vaat etmişti ve rıza göstermişti buna.
Sen şimdi bana uzun kanatlı kuşların belirtilerine kulak
vermemi söylüyorsun, ama bunlar benim hiç umrumda
değil. İster şafağa ve güneşe doğru sağa gitsinler,
ister karanlık batıya doğru sola gitsinler.
Bizim, tüm ölümsüzleri ve fanileri yöneten Zeus'un
isteklerine kulak vermemiz gerekir. Yalnızca bir tane iyi
belirti vardır: Vatanın için savaşman! Niçin korkarsın
sen savaştan ve katliamdan?
Akha gemilerinin etrafında biz diğerlerimiz ölsek bile,
sen kaybetmekten korkmazsın. Çünkü çatışmalardan
korkar yüreğin senin. Ancak eğer sen çatışmadan
çekilir ya da bir başkasını sözlerinle savaştan kaçmaya
ikna edersen, o zaman seni mızrağımla ben vuracağım
ve doğrudan kaybedeceksin hayatını."

Bunları söyleyip öne çıktı. Diğerleri de haykırışlarla onun
peşinden gidiyorlardı. Ancak gök gürleten Zeus, İda
Dağları'ndan, tüm tozu dumanı gemilere doğru sürükleyen
bir fırtına kopardı ve kör ederek Akhaları,
Troyalılara ve Hektor'a ün verdi.

Onlar da Zeus'un alametlerinden ve yiğitliğinden cesaret
alarak, hemen Akhaların büyük surunu yıkmak için
çabalamaya başladılar. Kulelerin temellerini çekiyorlar ve
barbataları[1] yerle bir ediyorlardı; kaldıraçlarla
daha önceden Akhaların kuleleri desteklemek için yere
dayamış oldukları taşları kaldırıyorlardı.
İşte Akhaların surunu kırmayı umarak bunları

[1] Kalelerde mazgal ve mazgal siperlerinin oluşturduğu girintili çıkıntılı dış duvarların üst bölümü, kale korkuluğu. [Ç.N.]

yapıyorlardı. Ancak Danaolar, o zaman bile yoldan geri çekilmediler; yalnızca barbataların karşısında kalkanlarıyla set çekiyor ve oradan sura çıkmak için saldırmakta olan düşmanı vuruyorlardı.

O zaman iki Aias kulelerin üzerinde her yana koşuşturdular. Buyruklar vererek, kimini tatlı sözlerle, savaşı bıraktıklarını gördükleriniyse sert bir şekilde azarlayarak Akhaların öfkesini yeniden kışkırtıyorlardı:

"Kardeşlerim, şimdi ister en iyisi olsun, ister vasat olsun, ister güçsüz olsun, Argoslulara büyük iş düşüyor; savaşta hiçbir zaman iki er birbirine eşit olamaz. Bunu kendiniz de görebilirsiniz! Şimdi hiç kimse savaşın korkutucu yanlarından ürküp de gemilere dönmesin. Yalnızca hepiniz öne çıkın ve yürekli olun! Hepiniz birbirinize cesaret verin ki şimşekler saçan Olymposlu Zeus, bizim düşmanın arasına sokulmamıza ve onları önümüze katıp kente kadar kovalamamıza olanak versin."

İkisi de önde böyle bağırıyor ve Akhaların içinde çatışma ateşi yakıyorlardı. Bir kış gününde her şeyi bilen Zeus'un insanlara işaret vermek için kar yağdırarak ayaklandırdığı, rüzgârları uyutarak kesintisiz olarak yüksek dağların zirvelerini, eteklerini, çiçek açmış ovaları ve insanların bol ekinli tarlalarını örtene kadar, hatta limanlara ve köpükten bembeyaz denizlere kadar gönderdiği, lapa lapa yağan kar tanelerinin sıklığıyla düşüyordu taşlar bir taraftan ötekine ve kimi Akhaların, kimi de Troyalıların üzerine düşüyordu. Tüm bir sur kargaşadan yankılanıyordu.
Bir tek dalga sürükleyip eritebilir onu,
ama tüm diğer yerler tepeden tırnağa Zeus'un karıyla örtü kalır.

Eğer Zeus, kendi oğlu Sarpedon'u Argosluların üstüne, kıvrık boynuzlu öküzlerin üzerine atılan bir aslan gibi atılması için ayaklandırmasaydı;
ne Troyalılar ne görkemli Hektor

surun kapılarını ve büyük kol demirini kıracaklardı.
Hemen bir tunç ustasının döverek yapmış olduğu
dövülmüş tunçtan, içine dört bir yanındaki altın
değneklerle bağlanmış bir sürü öküz postu dikili ve her
tarafı kıvrılan yuvarlak kalkanını önünde tuttu. İşte bu
kalkanı önünde tutup iki mızrağını da sallayarak,
dağlarda beslenen, et yemeyeli çok zaman olmuş,
korkusuz yüreği onu, koyunları yakalamak için
sağlam ve korunaklı ağıla girmeye teşvik eden bir aslan gibi
saldırdı. Aslan, orada onları köpeklerle ve mızraklarla
koruyan çobanlara denk gelse bile korkmaz ve ağıldan
bir şey yakalamadan önce kaçmaz; ya atılıp bir şeyler yakalar
ya da çevik bir elden fırlayan bir ok atışıyla vurulur.
İşte tanrıya denk Sarpedon'u, surun üzerine atılması ve
barbataları kırması için böyle dürttü yüreği. Doğrudan
Hippolokhos'un oğlu Glaukos'a şunları söyledi:

"Ey Glaukos, neden bizi her iki Lykia'da da etler ve
dolu maşrapalarla
en baş kürsülere oturtup saydıklarını sanıyorsun?
Neden hepsi birden bize tanrı gibi tapınırlar ve orada
Ksanthos ırmağının kıyılarında, bol ürün veren ağaçların
olduğu ve bol ekinli tarlaların olduğu büyük bir
mülkümüz neden vardır sence? Bunun için işte, şimdi
tunç zırhlı bir Lykialının şunları söylemesi için,
Lykialıların müttefikleriyle birlikte durmamamız
ve vahşi çatışmanın içine atılmamız gerekmez mi?
'Krallarımız bizi Lykia'da ünsüz bırakarak
yönetmezler, yağlı etler yiyerek ve seçkin ve
tatlı şaraptan içerek yönetirler;
onların gücü ihtişamlıdır, çünkü Lykialıların
ön saflarda savaşan erleriyle birlikte savaşırlar.'
Sevgili dostum, eğer bu savaştan kaçıp da sağlam ve
ölümsüz kalırsak, ne ben kendim ön saflardaki
erlerle birlikte savaşmazsam, ne de
seni erlere ün veren çatışmaya göndermesem neye yarar?
Ancak şimdi, ölümün hiçbir faninin kaçıp kurtulamayacağı

sonsuz kaderleri bizi bir kere beklemeye başlamışken,
gidip birine ün verelim ya da kendimiz ünlenelim."

Bunları söyledi. Glaukos da onu dinlememezlik etmedi.
İkisi birden peşlerinden
Lykialıların büyük halkını sürükleyerek öne atıldılar.

Ancak Peteos'un oğlu Menestheus onları gördüğünde
korktu. Beraberlerinde yıkımı getirerek, onun bulunduğu
kuleye doğru geliyorlardı. Gözlerini, acaba yoldaşlarını
bu felaketten kurtaracak komutanlardan birini görür
müyüm diye, Akhaların kulesine doğru çevirdi. Savaşa
doymaz iki Aias'ı orada dururken gördü; onların yanında
da çadırından henüz gelmiş olan Teukros duruyordu.
Ne kadar bağırsa da sesini onlara duyuracak bir yol
bulamadı. O kadar büyüktü kargaşa! Çığlıklar ve çarpışan
kalkanlar ile at yelesinden miğferlerden, kapılardan çıkan
gürültüler göğe kadar ulaşıyorlardı. Tüm kapılar kapalıydı
ve onlar üzerlerine doğru saldırıyor
ve onları şiddetle kırıp içeri girmeye çabalıyorlardı.

Derhal haberci Thootes'i ona şunları söyleyerek Aias'a
gönderdi:

"Git ey tanrısal Thootes. Koş ve Aias'ların birini çağır
ya da ikisini birden çağır! Bu her şeyden daha iyi olur;
çünkü acımasız ölüm, Lykialıların komutanları kudurmuş
gibi saldırdıkları için buraya gelecek.
Onlar eskiden beri öfkeyle sert çatışmalara girerler.
Eğer orada da çatışma başladıysa o zaman yalnızca
Telamon'un yiğit oğlu Aias gelsin;
onunla birlikte hünerli okçu Teukros da gelsin."

Bunları söyledi. Haberci de onun sözlerini dinleyerek tunç
zırhlı Akhaların surunu takip ederek koşmaya başladı.
Daha sonra da Aias'ların yanında durup onlara dedi ki:

"Aiaslar, tunç zırhlı Argosluların komutanları!
Peteus'un oğlu, sizden oraya gidip onlara çatışmada
biraz yardım etmenizi rica ediyor.

İkinizin birden elbette; bu her şeyden daha iyi olur;
çünkü acımasız ölüm, Lykialıların komutanları
kudurmuş gibi saldırdıkları için buraya gelecek.
Onlar eskiden beri öfkeyle sert çatışmalara girerler.
Eğer burada da çatışma başladıysa o zaman yalnızca
Telamon'un oğlu Aias gitsin ve hünerli okçu Teukros da
onun peşinden gitsin."

Bunları söyledi. Telamon'un oğlu büyük Aias,
dinledi onu ve hemen Oileus'un oğlu Aias'a doğru
şu kanatlı sözleri söyledi:

"Aias, şimdi ikiniz, sen ve güçlü Lykomedes, burada
kalıp Danaolara yiğitçe dövüşmeleri için cesaret verin.
Ben de aşağıya savaşmaya gidecek ve hızla geri döneceğim."

Telamon'un oğlu Aias bunları söyleyip gitti.
Onunla birlikte aynı babadan doğma oldukları kardeşi
Teukros da gitti. Pandion da elinde Teukros'un kıvrık
yayını tutarak onları izliyordu. Yüce gönüllü
Menestheus'un kulesine vardıklarında, onları
orada fena halde sıkışmış halde buldular.
Diğerleri, Lykialıların yiğit kralları ile hükümdarları,
kara bir kasırga gibi barbatalara çıkıyorlar ve onlar da
saldırıp onları vuruyorlardı; kalabalıktan büyük bir
kargaşa yükseliyordu. İlk önce Telamon'un oğlu Aias,
Sarpedon'un yoldaşı yüce gönüllü Epikles'i öldürdü.
Onu, surun içinde yükseklerde yerde barbatanın
yakınında duran büyük beyaz bir taşla
vurdu; bugünkü fanilerden herhangi biri, ne kadar
yiğit olursa olsun, kolay kolay kaldıramazdı o taşı.
Ancak o, onu kaldırıp fırlattı yukarıdan ve dört tepeli
miğferi kırarak kafasındaki tüm kemikleri un ufak etti.
O zaman o da, bir dalgıç gibi yüksek kuleden düştü ve
ruhu bedenini terketti.

Teukros, bir okla Hippolokhos'un oğlu güçlü Glaukos'u,
yüksek sura doğru saldırırken, elinin çıplak olan yerinden
vurarak savaşma gücünü kesti.

O da surun arkasından, Akhalardan biri onu yaralı halde
görüp de böbürlenmesin diye gizlice atladı. Sarpedon,
Glaukos'un kaçtığını görünce içi yandı; ama o, çatışmayı
bırakmadı. Thestor'un oğlu Alkaon'u vurarak yaraladı;
daha sonra tekrar çekti mızrağını;
diğeri de mızrağın ucunda sürüklenerek kafa üstü düştü
ve çevresindeki tunç süslemeli silahları gümbürdedi.
O zaman Sarpedon, sarsılmaz eliyle barbatayı yakalayarak
olduğu gibi çekip koparttı. Tepesi kel kaldı surun ve pek
çoğu için yol açıldı.

Ama o zaman Aias ile Teukros birlikte gidip
onu bir okla, göğsünün etrafında onu korumak için sarılı
olan kalkanının parlak kayışından vurdular; ancak Zeus
gemilerin gerisinde öldürülmemesi için ölümü kovdu
oğlunun üzerinden. Aias saldırarak kalkanına mızrağını
sapladı; ancak mızrak kalkanı boydan boya delmedi.
Yalnızca, onu saldırdığı sırada geri püskürttü. Diğeri de
biraz geri çekildi barbatadan,
ama kaçmadı; çünkü yüreği ünlenmek için yanıp
tutuşuyordu. Dönüp bağırdı tanrıya denk Lykialılara:

"Lykialılar, niçin unuttunuz mağrur yiğitliğinizi?
Ne kadar yiğit olursam olayım
tek başıma suru kırmam ve gemiler için yol açmam zor iş.
Şimdi benimle gelin; çünkü pek çok insanın birlikte
yaptığı bir iş en iyi sonucu verir."

Bunları söyledi. Diğerleri de onun buyruğundan korkarak
aklı başında krallarının etrafına sokuldular.

Diğer taraftan, Argoslular surun içinde falanjlarını
güçlendirdiler. Önlerindeki iş gözlerinde çok büyüyordu.
Ne yiğit Lykialılar Danaoların surunu kırarak gemiler için
bir yol açabiliyorlardı ne de Danaoların okçuları, çok
yaklaşmış olduklarından, Lykialıları surlardan geri
atabiliyorlardı. Dağın üzerinde bir parça toprak için
ellerinde ölçü ile kavga eden iki adam gibi, onları da
yalnızca barbatalar ayırıyordu.

Barbataların üzerinde göğüslerindeki yuvarlak deri
kalkanlar ve küçük siperler yırtılıyordu.
Pek çoğu bedenlerinden acımasız silahlarla
yaralanıyorlardı. Kimileri çatışmada çıplak sırtlarını,
savunmasız halde açıkta bırakarak geri dönerken,
kimileri de kalkanının içinden yaralanıyordu. Surların ve
barbataların her tarafı bir uçtan bir uca hem Troya
hem de Akha erlerinin kanından sırılsıklam olmuştu.
Ama bu şekilde de geri püskürtemiyorlardı bir türlü
Akhaları. Yalnızca tıpkı madeni ağırlıklar ile yünü alıp
çocukları için birazcık da olsa gündelik kazanmak için
iki tarafı da doğru tartan bir kadın işçinin terazisi gibi,
duruyorlardı.
İşte, iki taraf için de öyle dengeleniyordu çatışma,
Zeus en büyük ünü, herkesten önce Akhaların surundan
içeri atlayan ve herkes tarafından duyulsun diye
Troyalılara olanca gücüyle bağırarak şunları söyleyen,
Priamos'un oğlu Hektor'a verdiği zamana kadar:

"İleri yüce gönüllü Troyalılar!
Argosluların surlarını kırın ve gemilerini ateşe verin!"

Onlara cesaret vermek için bunları söyledi.
Onlar da onu, kulaklarını iyice açıp dinlediler ve
sura doğru sık saflar halinde saldırarak, sivri mızraklarını
tutarak barbataların üzerine çıktılar. O zaman
Hektor da kapının önünde durmakta olan,
irice ve üstü sivri
bir taşı yakalayıp getirdi. Bu taşı, günümüzün güçlü
kuvvetli iki fani insan bile, bir araca yüklemek için
kolaylıkla kaldıramazdı yerden. Ancak o, onunla
tek başına ellerinde oynuyordu; çünkü bu taşı hinoğluhin
Kronos'un oğlu, onun için çok hafif hâle getirmişti. Bir
çoban bir tekenin kırpılmış yünlerini nasıl kolayca kaldırır
ve hiç ağır gelmeden tek eliyle tutarsa onu,
Hektor da taşı öyle kaldırıyor ve doğrudan sağlam
kapıları desteklemekte olan tahtaların üzerine getiriyordu.

İki kanatlıydı kapılar, yüksektiler; içeriden iki
tane sürgü birleşmiş halde, tek bir kilitle kapatırdı onları.
İlerleyip yanında durdu. Onları savurabilmek için açık
ayaklarıyla sıkıca basarak, kapılara tam orta yerlerinden
vurdu ve iki menteşeyi de kırdı. Taş ağır olduğu için içeri
düştü ve kapılar ağır ağır açıldı; iki sürgü de dayanmadı ve
oradan buradan aldıkları taş darbeleriyle tahtalar kırıldı.
O zaman, görkemli Hektor hızla vücudunun
üzerine kuşanmış olduğu korkunç tunç silahları
tutarak içeri atladı; bir gece manzarası gibi parladı
elinde iki oku. Tanrılardan başka
kimse geçemezdi onun önüne ve kimse durduramazdı onu.
Kapılardan içeri atlarken gözleri kıvılcımlar saçıyordu.
Kalabalığa doğru dönüp Troyalılara surun üzerinden
geçmelerini buyurdu. Onlar da dinlediler sözlerini. Kimi
surun üzerinden atlıyordu,
kimi de kapıların arasından içeri dalıyordu.
O zaman Danaolar, deliler gibi kaçıştılar koca karınlı
gemilere doğru ve kesintisiz bir kargaşa kapladı ortalığı.

RAPSODİ 13

[Gemilerin Önündeki Çatışma]

Zeus, Troyalılar ile Hektor'u gemilerin yakınına
getirince, onları orada kesintisiz çatışmaları için bıraktı.
Kendisi de ışık saçan gözlerini uzaklara çevirip süvari
Trakyalıların, yakın dövüşçü Mysialılar'ın,
görkemli ve sütle beslenen Hippemolgolar'ın[1]
ve tüm insanların en adilleri olan Abioların topraklarına
bakmaya başladı. Ancak ışık saçan gözlerini,
ölümsüzlerden hiçbirinin Troyalılara ya da Danaolara
yardım etmek için oraya gitmeyeceğini sandığından,
hiç Troya'ya doğru çevirmedi.
Ama, yer titreten Poseidon boşuna pusuya yatmamıştı;
uzakta, ormanlık Semendirek'in en yüksek
zirvesinde oturuyor ve hayretle seyrediyordu
savaşı ve çatışmayı. Oradan tüm İda ve Priamos'un
kenti ile Akhaların gemileri görünüyordu.
İşte Poseidon, denizden çıktığında oraya oturdu;
içi yanıyordu Troyalıların alt ettiği Akhalar için
ve çok kızıyordu Zeus'a. Hemen hızlı adımlarla taşlık
dağdan indi; yüksek dağlar ile ormanlar o ilerlerken,
Poseidon'un ölümsüz ayakları altında titriyorlardı.
Üç adım attı ve dördüncüsünde Aigai'nin sonuna
vardı; orada, denizin derinliklerinde parlak taraçaları
ile ölümsüz ve şimşekler gibi parlayan altın sarayları vardı.
Oraya vardığında savaş arabasına tunç ayaklı ve hızla
uçan, altın yeleli atlarını boyunduruğa vurdu. Kendisi de
bedeninin etrafına som altından silahlarını kuşandı.
Daha sonra, iyi yapılmış ve altın kamçısını alarak
savaş arabasının üzerine çıkıp onu dalgaların üzerinde
sürmeye başladı. Deniz canavarları, onun kralları
olduğunu anladıklarında, dört bir yanda saklandıkları
deliklerden çıkıp onun altında sevinçle hoplamaya

[1] Bu kelime "atları sağan kişiler" anlamına gelir.

başladılar. Deniz de neşeyle açıldı; atlar da oradan hızla,
aşağıda tunç dingili ıslatmayacak kadar yüksekten
uçup ileri atılarak, onu Akhaların gemilerine doğru
götürdüler.

Denizin derinliklerinde, Tenedos ile taşlık İmros arasında,
bir büyük mağara vardır. İşte yer sarsan Poseidon atlarını
orada durdurup çözdü savaş arabasından.
Önlerine yemeleri için ölümsüz besinler attı;
orada gücü sarsılmaz sahipleri dönene kadar beklesinler
diye, ayaklarının etrafından onlara kırılmaz, çözülmez
altın bukağılar bağladı; kendisi de Akha ordugahının
yolunu tuttu.

Troyalılar da birbirlerine sokulmuşlar bir fırtına ya da bir
alev gibi, hiç ses çıkarmadan ve kargaşa yaratmadan
büyük bir öfkeyle, Priamos'un oğlu Hektor'un
peşinden gidiyorlardı. Akha gemilerini ele geçirmeyi ve
gemilerin yanında en iyi erleri öldürmeyi umuyorlardı.

Yer sarsan Poseidon, derin denizden gelip
kendini görüntü ve ses olarak Kalkhas'a benzeterek
Argoslulara cesaret veriyordu. Öncelikle de tek başlarına
çatışmaya hazır iki Aias'a hitaben şunları söylüyordu:

"Aiaslar, eğer aklınızda yiğitliğiniz var ve gizliden gizliye
korku yoksa Akhaların ordusunu siz ikiniz
kurtaracaksınız. Başka yerde olsa hep birlikte büyük
suru geçerek aşağı inen Troyalıların sarsılmaz bileklerinden
korkmam. Çünkü başka bir yerde güzel dizlikli
Akhalar onların hepsini durdurur. Ancak orada,
her şeyi bilen Zeus'un oğlu olmakla övünen azgın
Hektor'un, bir ateş gibi hamleyle yönlendirdiği o yerde,
büyük bir felaketin bizi bulmasından korkarım. Keşke
tanrılardan biri, ikinizin içinde, burada güçle karşı koyacak
ve diğerlerine cesaret verecek bir ateş yaksa. Böylelikle de
ne kadar öfkeli olursa olsun, isterse onu Olymposlunun
kendisi güçlendirsin, onu hızlı gemilerden uzağa
püskürtebilirsiniz."

Bunları söyledi. Yerin hâkimi olan ve onu sarsan Tanrı,
ikisine de asasıyla vurarak, onları büyük bir güçle doldurdu
ve uzuvlarının, ayaklarının ve yukarıda da ellerinin
hafiflemesini sağladı. O da kalkıp sarp ve yüksek bir
kayanın üzerinden yükselip bir başka kuşu avlamak için
ovaya inen çevik kanatlı bir şahin gibi uçtu.
İşte yer sarsan Poseidon da böyle uçtu onlardan uzağa.
İki çevik Aias'tan, ilk önce Oileus'un oğlu olan tanıdı
onu ve hemen Telamon'un oğlu olan Aias'a dedi ki:

"Aias, tanrılardan biri, bizim kâhinimizin kılığına girip
bize gemilerin yanında savaşmamızı söylüyor. Çünkü
o, kuşlara bakarak kehanette bulunan Kalkhas değildi.
O giderken, onu arkada ayaklarının izinden ve
baldırlarından kolaylıkla tanıdım. Tanrılardan biri olduğu
hemen ayırt ediliyor. Bundan dolayı benim göğsümün
içindeki yüreğim, savaş için büyük bir öfke taşımakta
ve artık kimse tutamaz benim ellerimle ayaklarımı."

Yanıtladı onu Telamonoğlu Aias ve dedi ki:

"Benim de mızrağımı tutan sarsılmaz ellerimi artık
kimse tutamaz; içimde yandı öfke. Ayaklarım aşağıdan
kanat takmış gibi davranıyorlar; hâlâ tek başıma,
her ne kadar dizginlenemez ve öfkeli de olsa
Priamos'un oğlu Hektor'la vuruşmak için
cesaretle doluyum!"

Tanrı'nın yüreklerinde yakmış olduğu vahşi güçleri
hakkında neşeyle bunları konuşuyorlardı. O sırada
Poseidon da geride kalmış ve hızlı gemilerin yanında
dinlenmekte olan Akhaları ayaklandırıyordu.
Bedenleri çektikleri zahmetlerden dolayı güçten kesilmişti
ve Troyalıların hep birlikte büyük suru geçtiklerini
gören yürekleri kan ağlıyordu. Onlara bakıp felaketten
kurtulamayacaklarını sanarak acı acı gözyaşları
döküyorlardı. Ancak yer sarsan, kolayca safların
arasında koşuyor ve yiğit falanjlara cesaret veriyordu.
Önce gidip Teukros ile Leitos'a güç verdi;

daha sonra da kahraman Peneleos'a, Thoas'a, Deipyros'a, Meriones'e, kahraman Antilokhos'a ve komutanlara. Onlara cesaret veriyor ve şu kanatlı sözleri söylüyordu:

"Utanın, Argoslu delikanlılar![2] Benim,
sizin savaşarak gemileri kurtaracağınıza güvenim var.
Ama eğer felaket dolu savaşı bırakırsanız,
o zaman Troyalılar tarafından yok edileceğimiz
gün geldi demektir! Yazıklar olsun! Burada hiçbir
zaman gerçekleşmeyeceğini sandığım
büyük ve korkunç bir mucizenin gerçekleştiğini,
Troyalıların bizim gemilerimize ulaştığını gözlerimle
görüyorum. Onlar ki, ilk başta ormanın içinde kurtların,
çakalların paraladığı, ürkerek boş yere kurtulmak için
kaçan, yüreklerinde hiçbir güçleri ve cesaretleri olmayan
ürkek geyiklere benziyorlardı.
Troyalılar da önceleri, bir an bile
Akhaların öfkesinin karşısına dikilmeye cesaret
edemezlerdi. Ancak şimdi, kentlerinden uzakta, haksızlık
eden komutanlarımızın inadı yüzünden, koca karınlı
gemilerin yanında savaşıyorlar. Onlar bozuştu ve artık
hızlı gemileri kurtarmak istemiyorlar;
yalnızca burada öldürülüp duruyorlar.
Eğer Atreus'un oğlu nüfuzlu Agamemnon'un
ayağı tez Peleus'un oğlu Akhilleus'a hakaret ettiği için
suçlu olduğu gerçekse; bu yine de savaşı bırakmamız için
bir neden değildir. Gelin şimdi ne kadar çabuk
becerebilirsek, bu olanı telafi edelim;
kolayca onarılır yiğitlerin yürekleri.
Mağrur yiğitliğinizi bir kenara bırakmakla iyi
yapmıyorsunuz. Bir kere siz ordudaki en iyi erlersiniz. Ben
aslında korkaklık edip de çatışmayı bırakan bir insana karşı
gelmezdim; ancak size öfkelidir yüreğim. Bahtsızlar! Bu
tembelliğinizle pek çabuk büyük bir bela açacaksınız
başımıza! Herkes kafasına utancı ve suçluluk duygusunu
iyice yerleştirsin! Şimdi yine büyük çatışmanın ateşleri

[2] Genç çocuklar.

yandı. Yiğit ve gür sesli Hektor da savaşıyor gemilerin
yanında; kapılar ile sürgüyü kırıp geçti bile."

Yer sarsan Tanrı, Argosluları böyle kışkırtarak ayaklandırdı.
O zaman, yiğit falanjlar iki Aias'ın çevresinde durdu.
Onları ne Ares görseydi suçlayabilirdi, ne de delikanlılara
yürek veren Athene; çünkü en iyileri toplanmış,
mızraklarını ve kalkanlarını siper ederek Troyalıları ve
tanrısal Hektor'u bekliyorlardı:
Bir kalkan diğerine ve bir miğfer diğerine yaslanıyordu;
bir er diğer bir ere yaslanıyordu; eğildiklerinde at
yelesinden püsküllleri olan miğferler birbirine çarpıyordu;
o kadar yaklaşmışlardı birbirlerine! Mızraklar; onlar,
onları sallarlarken kuvvetli ellerinde eğiliyor
ve hepsi çatışmaya dalmak için yanıp tutuşuyordu.

O zaman Troyalılar hep birlikte diğerlerinin üzerine
saldırdılar. Hektor da hepsinin önünde, tıpkı yuvarlak
koca bir taş gibi koşuyordu; taş, kesintisiz yağmurlardan
ağzına kadar dolup taşan bir nehrin, yüksek bir kayasının
tepesinden, önce onu oraya bağlayan güçlü bağları[3]
kırıp sonra koparır,
oradan düşerken çarpmalarından inler orman,
düz ovaya varana kadar yuvarlanır da yuvarlanır; o zaman
başlangıçta artık ne kadar şiddetli olursa olsun
yuvarlanmaz ya işte Hektor da kolayca çadırları ve
Akha gemilerini geçip öldüre öldüre denize gideceğini
söyleyerek, öyle gözdağı veriyordu. Ancak sık
dizilmiş falanjlarla karşılaştığında tökezleyerek durdu.
O zaman da Akhaoğulları onun karşısında, kılıçlarıyla
ve iki uçlu mızraklarıyla vurarak, onu kendilerinden
uzağa püskürttüler. O da fırlayıp geriledi, daha sonra da
Troyalılar onu duysunlar diye kulakları çınlatan bir
çığlıkla bağırdı:

"Troyalılar, Lykialılar ve göğüs göğüse dövüşen
Dardanoslular, dayanın! Çünkü isterlerse bir kule gibi

[3] Taşı kayada tutmakta olan kökler, çalılıklar, toprak gibi şeyler.

dizilmiş olsunlar, Akhalar beni uzun zaman
durduramayacaklar; yalnız eğer beni tanrıların en iyisi olan
Hera'nın gürleyen kocasının ayaklandırdığı gerçekse;
sanırım onlar geri çekilecekler benim mızrağımla."

Bunları söyleyerek yüreklerine cesaret verdi.
Aralarında Priamos'un oğlu Deiphobos yuvarlak kalkanını
önünde tutarak, çalımla ve hafif adımlarla ilerliyor ve
kalkanıyla ayaklarını örtüyordu. Meriones, ona görkemli
mızrağıyla nişan aldı ve attığı zaman da ıskalamadı;
boğa derisinden yapılma yuvarlak kalkanından vurdu.
Ama uzun mızrağı ucunun girdiği yerden kırıldığı için
kalkanı geçemedi. Deiphobos da yiğit Meriones'in
mızrağından korktuğundan, boğa derisinden kalkanını
uzakta tutmuş.
Kahraman yoldaşlarının kalabalığının içine geriledi
ve şu iki şey için çok sinirlendi: Hem kaybettiği zafer için,
hem de kırılan mızrağı için. Çadırında bırakmış olduğu bir
başka uzun mızrağını almak için Akhaların gemilerinin ve
çadırlarının olduğu yere doğru yola koyuldu.

Diğerleri savaşıyor ve bitmek bilmez bir kargaşa
yaratıyorlardı.
İlk önce Telamon'un oğlu Teukros
bir sürü atı olan, Pedaion'da oturan, Akhaların
oğulları gelmeden evvel Priamos'un gayrimeşru kızı
Medesikaste'yi kendisinin karısı yapmış olan,
Mentor'un oğlu İmbrios'u öldürdü. O, Danaoların hızlı
gemileri geldiği zaman tekrar Troya'ya dönmüştü;
Troyalılar arasında hemen görkemiyle ayrılıyordu;
onu çocuğu gibi seven Priamos'la birlikte kalıyordu.
İşte Telamon'un oğlu, uzun mızrağıyla onu kulağının
altından çiviledi; sonra da çekip çıkardı mızrağını.
Bir dağın tepesinde, uzaktan görünen, baltayla kesilmiş bir
dişbudak ağacı, yumuşacık yapraklarını yere nasıl dökerse
işte o da öyle düştü ve gümbürdedi dört bir yanındaki tunç
süslemeli silahları. O zaman Teukros, onu silahlarından
soymak için fırladı; ama Hektor, o ilerlerken ona görkemli

mızrağıyla nişan aldı. Ancak, o bunu görüp geri çekildi.
O kendini tunç mızraktan kurtarınca, mızrak da
gidip çatışmaya atıldığı sırada Aktor'un torunu,
Kteatos'un oğlu Amphimakhos'u
göğsünden vurdu; o da çuval
gibi düştü ve gümbürdedi üzerinde silahları. O zaman
Hektor, yüce gönüllü Amphimakhos'un şakaklarına
tamı tamına uyan miğferini kafasından almak için atıldı.
Ancak, o atıldığı sırada, Aias şimşek saçan mızrağıyla
nişan aldı ona, ama bedeni tepeden tırnağa tunç
silahlarıyla örtülü olduğundan etine isabet ettiremedi;
yalnızca kalkanının göbeğinden vurarak güçle geri
püskürttü; o da Akhaların kendi taraflarına sürüklemiş
oldukları iki ölüsünün yanından geri çekildi. Stikhios,
tanrısal Menestheus ve Atinalıların komutanları
Amphimakhos'u Akha ordusunun oraya doğru
çektiler; İmbros'u da iki yiğit Aias çekti. Bir köpeğin
sivri dişlerinin arasından yakaladıkları bir keçiyi,
çenelerinde, yerden yüksekte tutarak
sık çalılığın içine götüren iki aslan gibi, iki Aias da onu
öyle yüksekte tutuyor ve silahlarını sürüklüyorlardı.
Amphimakhos'un öldürülmesine sinirlenmiş olan
Oileus'un oğlu, onun kafasını yumuşak boynundan
kesip şöyle iyice döndürdükten sonra, top gibi
kalabalığın içine attı. Kafa, tozun dumanın içinde gidip
Hektor'un ayaklarının önüne düştü.

O zaman vahşi çatışmada torunu düşmüş olduğundan,
filizlendi Poseidon'un öfkesi. Onlara cesaret vermek için
Akhaların gemilerine ve çadırlarına doğru yola koyuldu;
Troyalılar için da kara belalar planlıyordu. Yolda mızrağıyla
ünlü İdomeneus'a rastladı. İdomeneus, çatışmaya girer
girmez dizinden mızrakla vurularak yaralanmış
bir yoldaşının yanından dönüyordu. Onu yoldaşları
taşımışlardı; İdomeneus da hekimlere haber vermiş,
hâlâ savaş alanına çıkmayı arzu ettiği için çadırına
dönüyordu. O zaman, yer sarsan Poseidon,

Aitollara, tüm bir Pleuron'a, yüksek Kalydon'a hükmeden
ve halkın tanrı gibi saydığı Andraimon'un oğlu Thoas'un
sesiyle ona dedi ki:

"Giritlilerin danışmanı İdomeneus, Akha delikanlılarının
Troyalılar için verdikleri gözdağları nerede kaldı?"

Giritlilerin komutanı İdomeneus yanıtladı onu ve dedi ki:

"Thoas! Sanırım kimse suçlu değil! Hepimiz savaşmayı
biliyoruz. Kimsenin korkup ürktüğü yok; kimsenin
çekinip çatışmayı bıraktığı da yok.
Ancak, görünen o ki, Kronos'un her şeyi bilen oğlunun
hoşuna gidiyor böylesi, yani Akhaların buralarda
Argos'tan uzakta ünsüz bir halde yok olmaları.
Sana gelince Thoas, eğer hâlâ hakikaten başlangıçta
olduğu gibi korkusuz bir delikanlı isen, o zaman
kimin ürktüğünü görürsen kışkırt.
Haydi şimdi durma git, her bir ere cesaret ver."

O zaman, yanıtladı onu yer sarsan Poseidon ve dedi ki:

"Her kim kendi isteğiyle savaştan çekilirse dilerim aynı
gün parçalasın onu köpekler! Yalnız gel şimdi,
al silahlarını ve bir dolan etrafta,
görelim bakalım ikimizin yapabileceği bir şey var mı?
Çünkü korkakların birliğinden bile erkeklik çıkar ortaya.
Biz ikimiz en yiğit delikanlılara karşı bile birlikte
savaşalım."

Bunları söyledi Tanrı ve çatışmanın hareketi olduğu yere
atıldı. İdomeneus da iyi yapılmış çadırına ulaşınca,
bedenine güzel silahlarını kuşandı ve iki tane mızrak
alarak Kronos'un oğlunun, ışıklı Olympos'tan fanilere
bir alamet olarak tutup fırlattığı, parlaklığı göz kamaştıran
bir şimşek gibi fırladı. İşte İdomeneus koşarken böyle
parlıyordu göğsünün çevresindeki silahları.

Henüz daha çadırının yakınında iken, bir tane tunç mızrak
almaya giden yiğit seyisi Meriones'e rastladı. İdomeneus
ona dedi ki:

"Ey Molos'un oğlu ehlileştirilemez, yoldaşlarım arasında
en çok sevdiğim Meriones, niçin çatışmayı bırakıp geldin?
Yoksa sivri bir ok yüzünden yaralandın da acı mı
çekiyorsun? Ya da yoksa bana bir haber vermeye mi
geldin? Ben zaten çadırımda kalmayı hiç istemiyorum;
tek istediğim savaşmak."

Aklı başında Meriones onu yanıtladı ve dedi ki:

"Ey tunç zırhlı Giritlilerin danışmanı İdomeneus;
eğer kalmışsa, senin çadırından bir mızrağını almaya
geldim. Çünkü kendiminkini yiğit Deiphobos'un
kalkanına saplayıp kırdım."

O zaman yanıtladı onu Giritlilerin komutanı
İdomeneus ve dedi ki:

"İstediğin kadar mızrak al, ister bir tane, ister yirmi tane;
barakamın görkemli girişinde, parlayan duvarda asılı duran
öldürdüğüm erlerden aldığım Troya mızrakları bulacaksın.
Ben her zaman, düşmanlarla uzaktan savaşmamakla
övünürüm; işte bundan dolayı da hem mızraklarım,
hem göbekli kalkanlarım, hem miğferlerim hem de
parıl parıl parlayan bir sürü zırhım var!"

Aklı başında Meriones yanıtladı onu ve dedi ki:

"Benim de barakamda ve kara gemimde Troyalılardan
almış olduğum bir sürü ganimet var; ama epey uzaktalar.
Yiğitliğin bende de eksik olmadığını sanıyorum; erlere
ün veren çatışma hararetlendiğinde, ben hep ön saflarda
çatışan erlerle birlikte savaşırım.
Belki tunç zırhlı Akhalardan bunu bilmeyen olabilir,
ama sanırım sen bilirsin bunu!"

Giritlilerin komutanı İdomeneus cevap verdi ona ve
dedi ki: "Senin ne kadar yiğit olduğunu bilirim.
Bütün bunları söylemene ne gerek var? Eğer biz
burada tüm tuzakları bilecek en iyi erleri seçmişsek,
(o zaman ayrılır diğerlerinden erkeklik bakımından
yanlışsız olan ve kimin yiğit kimin korkak olduğu

ortaya çıkar; çünkü korkak olan sık sık renk değiştirir
ve ruhu titremeden duramaz; yalnızca
dizlerinin üzerine düşüp topuklarının üzerinde oturur,
göğsünün içinde güçle çarpar kalbi, korkar ölümün
kara talihinden ve korkudan birbirine vurur dişleri;
ancak bir yiğidin dış görünüşü hiç değişmez,
bir tuzakla karşılaştığında bile korkmaz,
yalnızca vahşi çatışmanın bir an önce başlamasını ister)
kimse laf edemez senin gücüne! Çatışmada yaralansan bile
ok ya da mızrak düşmez senin sırtına ya da ensene, olsa
olsa gelir seni göğsünün üzerinden ya da karnından vurur;
çünkü sen çatışmaya ön saflardaki erlerin arasında atılırsın!
Yalnız gel şimdi bebek gibi burada bu lafları etmeyelim;
bizi biri görüp küçümseyebilir. Haydi git de barakamdan
güçlü bir mızrak al!"

Bunları söyledi. İnsan katili Ares'e denk Meriones de
koşup barakadan tunç bir mızrak aldı ve savaş için yanıp
tutuşarak İdomeneus'un yanına geri döndü. İnsan katili
Ares savaşa nasıl atılırsa ve sevgili oğlu güçlü ve cesur,
en yiğit delikanlıları ürküten
Korku onu nasıl izlerse, ikisi birden silahlanmış olarak
Trakya'dan Ephyrelilerle ya da yüce gönüllü
Phlegyalılarla savaşmaya geldiklerinde, iki tarafa da
kulak vermeyip ünü nasıl ikisinden birine verirlerse;
işte komutan Meriones ile İdomeneus da parıl parıl
parlayan silahlarıyla öyle atılıyorlardı çatışmaya.
Önce Meriones ona dedi ki:

"Ey Deukalionoğlu, çatışmaya ne taraftan karışmak
istersin? Ordunun sağından mı yoksa ortasından mı?
Ya da yoksa soldan mı?
Çünkü, sanırım gür saçlı Akhaların savaşta
buradan daha kötü oldukları başka bir yer yok."

Giritlilerin komutanı İdomeneus yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ortada gemileri kurtarmak için başkaları savaşıyor.
Onlar yay germekte Akhaların en iyileri oldukları gibi

göğüs göğüse mücadelede de olağanüstü olan iki Aias ile
Teukros. Onlar diğerlerini kurtarır ve ne kadar saldırgan
ve yiğit olsa da Priamos'un oğlu Hektor'u tutarlar.
Ne kadar saldırma gücün olursa olsun, Kronos'un
oğlu hızlı gemilerin üzerine yanan bir meşale atmadığı
sürece, onların gücünü ve sarsılmaz bileklerini alt
edip gemileri ateşe vermek güç olur.
Ama Telamonoğlu büyük Aias
Demeter'in ekininden yiyen ve büyük taşlarla ve
bakır silahlarla yaralanan fani bir erin önünde
gerilemeyecektir. Hatta erleri göğüs göğüse mücadelede
haşat eden Akhilleus'un önünde bile gerilemez.
Yalnızca yolları katetmekte boy ölçüşemez onunla.
Gel biz ordunun soluna doğru gidelim, bir an önce
biz mi bir başkasına ün vereceğimizi yoksa başkasının mı
bize ün vereceğini görmek için."

Bunları söyledi. Meriones de ordunun, İdomeneus'un
söylediği tarafına gitmek için hızlı Ares gibi öne atıldı.

Ancak Troyalılar, güçte bir ateş topuna denk İdomeneus ve
parıl parıl parlayan silahlarıyla seyisini görür görmez,
hep birikte, haykırışlarla üzerine saldırdılar.
Gemilerin önünde hararetlendi çatışma. Kasırgalardan
patlayan uğultulu rüzgarlar, nasıl yolları toza bular ve
hep birlikte büyük bir bulut kaldırırlarsa
onlar da öyle atılarak sivri silahlarıyla, birbirlerini
öldürmek için yanıp tutuşarak vuruşmaya başladılar.
İnsanları yıpratan çatışma tir tir titretiyor, onlar
savaştıkları sırada etleri yırtan uzun oklardan,
görkemli kalkanlardan, parıldayan zırhlardan
ve şimşekler saçan miğferlerden çıkan parlaklık
göz kamaştırıyordu. Bu vahşi çatışmayı görüp de
üzülmeyecek, aksine sevinecek biri varsa taş kalplidir.

Kronos'un iki farklı fikre sahip olan iki güçlü oğlu da
delikanlılara felaket dolu yıkımlar hazırlıyorlardı:
Zeus, hızlı Akhilleus'u ünlendirmek için zaferi

Troyalılar ile Hektor'a vermek istiyor, ama Akhaların
tüm bir ordusunun, Troya'nın önünde yok olmasını
istemiyordu; o, yalnızca Thetis'i ve onun yiğit oğlunu
ünlendirmek istiyordu. Yine Poseidon, köpük beyazı
denizden gizlice çıkıp çıkıp Argoslulara cesaret veriyordu;
onların Troyalılar tarafından alt edildiğini gördüğünde içi
sızlıyordu ve Zeus'a kızıyordu. Her ikisi de aynı soydan
aynı kuşaktandı; ancak, Zeus diğerinden yaşça daha
büyüktü ve daha çok şey biliyordu. Bu nedenle de
Poseidon, onlara açık açık yardım etmekten kaçınıyordu,
ama ayaklandırdığı insanlar gibi, hep gizlice ordunun
içinde oraya buraya koşuyordu. Her ikisi de bir sürü
delikanlının dizlerinin bağını çözen vahşi bir düşmanlık
ve savaş için düğümler atıyorlardı.
Bu açılmaz ve kırılmaz düğümü iki tarafa da atıyorlardı.

O zaman saçlarına kır düşmüş olsa da İdomoneus,
Danaoları kışkırtarak saldırıp Troyalıların korkmasını
sağladı. Savaşın haberini yeni alıp henüz Kabesos'tan
gelmiş olan Othryoneus'u öldürdü. Othryoneus
Priamos'un kızlarının en güzeli olan
Kassandra'yı çeyiz vermeden almak istiyordu;
büyük başarılar vaat etmişti: Akhaları Troya'dan zorla
kovacaktı. İhtiyar Priamos da ona kızını vermeyi vaat
etmişti. O da onun sözlerine inanmış olduğu için
savaşıyordu. Ancak İdomeneus, o hendeği aştığı sırada[4],
ona görkemli mızrağıyla nişan alarak onu olduğu yere
çiviledi; giymiş olduğu tunç zırh durduramadı mızrağı;
mızrak gidip karnının ortasına girdi ve o da gürültüyle
düştü. O zaman, o da böbürlenerek ona dedi ki:

"Othryneus, eğer sana kızını vermeye söz veren
Dardanosoğlu Priamos'a vadettiklerini gerçekleştirirsen,
seni tüm diğer insanlardan daha çok överim. Ama eğer iyi
inşa edilmiş kent İlyon'u bizimle birlikte fethedersen, biz
de sana Argos'tan evlenmen için Atreusoğlu'nun en güzel
kızını getireceğimize dair vaatte bulunabiliriz,

[4] Geniş adımlarla ve mağrur ilerlerken.

(ve tutarız da sözümüzü). Gel şimdi benimle
birlikte, düğünü konuşmak için hızlı gemilere gidelim.
Biz her zaman zengin çeyizler veririz."

Bunları söyledi kahraman İdomeneus ve onu,
ayağından vahşi çatışmanın içine sürüklemeye başladı.
O sırada Asios da atlarının önünde, ondan intikam
almak için yaya olarak koşuyordu;
atları onun omuzlarının üzerinde soluyup duruyor,
sürücüsü de tutuyordu onları. İdomeneus'u
vurmak için atıldı. Ancak o, onu yakalayıp
mızrağıyla boynundan, çenesinin altından olduğu
yere çiviledi; tunç uç girdi bir uçtan bir uca. O zaman
marangozların dağda yeni bileylenmiş baltalarıyla gemilere
koymak için kestikleri bir meşe, kavak ya da uzun çam
ağacı gibi düştü. İşte o da öyle yatıyordu, atlarının ve savaş
arabasının önünde, dişlerini gıcırdatarak uzanmış halde.
Ve avuçladı kanlı toprağı. Sürücüsü de aklını kaybetti;
düşmanın elinden kurtulmak için atları geri çevirmeyi akıl
edemedi. O zaman yiğit Antilokhos, onu vurup bedeninin
orta yerinden olduğu yere çiviledi. Tunç zırhı korumadı
onu; mızrak girdi karnına. O da inim inim inleyerek
iyi yapılmış savaş arabasından düştü. Yüce ruhlu
Nestor'un oğlu Antilokhos atları alıp Troyalılardan uzağa,
güzel dizlikli Akhalar'a doğru götürdü.

Deiphobos Asios'a acıyarak İdomeneus'un yanına gidip
görkemli mızrağıyla nişan aldı ona. Ancak, İdomeneus
onu görüp kurtuldu tunç mızraktan. Tutmakta olduğu,
öküz derisinden, şimşekler gibi parlayan tunç
ve iki saplı yuvarlak kalkanının altına
saklandı. İşte bu kalkanın altına toplayıp sığdırdı tüm
vücudunu; tunç mızrak da üzerinden uçup gitti. Mızrak
üzerinden kayıp giderken de tok bir sesle yankılandı
kalkan. Ama ağır elinden boşuna fırlamamıştı mızrak;
gidip Hippasosoğlu Hypsenor'u
karaciğerinden, diyaframının altından vurarak
hemen çözdü dizlerinin bağını. O zaman kibirle dolu

Deiphobos, yüksek sesle bağırarak övünmeye başladı:

"Hayır! Asios öcünü almadan yatmaz.
Sanırım Hades'e inerken ruhu huzur bulacak.
Çünkü ona bir yoldaş gönderdim!"

Bunları söyledi ve Argoslular da onun bu böbürlenmelerine üzüldüler. Ancak hepsinden çok da yiğit Antilokhos öfkelendi. Ancak ne kadar üzgün olursa olsun yoldaşını unutmadı. Hemen yakınına atılıp, üzerini kalkanıyla örttü. O zaman, iki sevgili yoldaşı Ekhios'un oğlu Mekisteus ile tanrısal Alastor, o inim inim inlerken onu sırtlayarak koca karınlı gemilere doğru götürdüler.

Ancak İdomeneus büyük öfkesini durduramıyordu. Tek istediği Troyalılardan birini kara gece ile örtmek ya da Argosluları felaketten kurtararak, bizzat kendisi yere düşmekti. O zaman Poseidon, İdomeneus'un, Aisyetes'in de pek sevdiği, Ankhises'in, saraylarında tüm akranlarını güzellikte ve beceride ve bilgide geride bıraktığı için babası ve saygıdeğer annesi tarafından çok sevilen ve bu nedenle de Troya'nın en iyi eriye evlenmiş olan büyük kızları Hippodamea ile evlenmiş damadı, kahraman Alkothoos'u, öldürmesini sağladı. Onun gözlerini kamaştırarak uzuvlarını hareketsiz bıraktı; ne geri doğru kaçabildiği, ne de saklanabildiği için bir sütun ya da yüksek dallı bir ağaç gibi olduğu yerde dikiliyordu. Kahraman İdomeneus, onu mızrağıyla göğsünün ortasından vurarak, önceleri bedenini ölümden koruyan tunç zırhını yırttı. Zırh, mızrağın altında yırtılırken tok bir ses çıkardı. O da düşerken gürledi ve mızrak kalbine girdi; mızrağın ucu kalbini parçalarken sallandı. Daha sonra güçlü Ares, orada söndürdü onun gücünü[5]. İdomeneus da yüksek sesle bağırarak kibirle dolu böbürlendi:
"Ey Deiphobos! Sence, yalnızca bir adam için üç kişinin

[5] Yani o can çekişirken; mızrağın açıkta kalan ucunun titremesi durduğunda.

ölmesi ödeşmek midir? Vah zavallı! Boşuna övünüp
duruyorsun! Dur şimdi sen de karşımda gör bakalım
buralara gelen Zeus'un tohumunun kim olduğunu.
Zeus, Girit kralı Minos'u getirdi dünyaya,
Minos da Deukalion'un kusursuz oğlunu
ve Deukalion da geniş Girit'te bir sürü erin kralı olan
beni. Şimdi de gemiler beni buraya, senin, babanın ve
diğer Troyalıların başına bela olmam için getirdiler."

Bunları söyledi. Deiphobos'un aklında iki düşünce vardı:
Geri çekilip yüce ruhlu Troyalılardan birini yanına
yoldaş olarak almak ya da yalnız başına savaşmaya
çalışmak. Bu düşünceler içinde ona, ne kadar yiğit olsa da
kendisine değer vermeyen Priamos'a kızgınlığından dolayı,
kalabalığın arkasında dikilip duran Aineias'a gitmek
en iyisi gibi geldi. Onun yanında durup şu kanatlı
sözleri söyledi:

"Troyalıların danışmanı Aineias, eğer onun için
endişeleniyorsan, eniştene şimdi her zamankinden
çok destek olmalısın. Gel benimle birlikte gidip
sen henüz küçükken, seni saraylarında büyüten
enişten Alkathoos'un öcünü alalım. Çünkü mızrağıyla
ünlü İdomeneus öldürdü onu!"

Bunları söyleyerek kanattı göğsünün içinde yüreğini.
Saldırdı zapt edilemez bir hâlde İdomeneus'a.
Ancak o, şımarık bir çocuk gibi hiç korkmadı.
Yalnızca, gücüne güvenip dağların tepesinde sakin
bir yerde, bir sürü insanın gelmesini bekleyen,
sırtında tüyleri dikilip gözleri alevler saçan, dişlerini
bileyen, insanlar ve köpekler tarafından yakalanmaya
hazır bir yaban domuzu gibi duruyordu yerinde.
İşte mızrağıyla ünlü İdomeneus böyle bekliyor
ve üstüne doğru gelmekte olan Aineias'ın üzerine doğru
ilerlemiyordu. Yoldaşlarına, yiğit delikanlılar olan
Askalaphos'a, Aphareus'a, Deiphyros'a, Meriones'e ve
Antilokhos'a bakarak, seslenerek

onları şu kanatlı sözlerle kışkırttı:

"Gelin dostlarım, gelin de yardım edin bana; tek
başımayım! Üzerime gelen, çatışmada erleri öldürmekte
usta ve güçlü çevik ayaklı Aineias'tan korkuyorum. Henüz
hayatının baharında olduğu için gücü çok büyüktür!
Eğer aynı yaşta olsaydık bu yürekle,
o zaman ya hemen o beni alt ederdi ya da ben onu!"

Bunları söyledi. Hepsi de derhâl seve seve koştular ve
omuzlarındaki kalkanları eğerek yanında durdular.
Aineias da yine, dönüp Troyalıların komutanlarıyla
bir arada olan yoldaşları Deiphobos'a,
Paris'e ve tanrısal Agenor'a seslendi.
Daha sonra da onu izledi kalabalık. Otlaktan dönerken
su içmeye giden koyunların, koçu izlediğini gören
çobanın içini nasıl rahatlık kaplarsa Aineias'ın kalbi de
onu izlemekte olan delikanlı kalabalığını görünce öyle
sevinçle doldu.

İki taraftan da uzun oklarla Alkathoos'un çevresini
sardılar. Vahşi çatışmanın içinde vuruşurlarken,
göğüslerinin üzerindeki tunç silahlarının sesleri, korkutucu
bir şekilde yankılanıyordu. Ancak onların içinde,
Ares'e denk iki yiğit delikanlı olan Aineias ile İdomeneus,
sert tunçla birbirlerinin derisini bir uçtan bir uca yırtmayı
hepsinden çok arzu ediyorlardı. İlk önce Aineias nişan aldı
İdomeneus'a. Ancak o, onu gördü ve bu sayede sallanarak
yere saplanan tunç mızraktan kurtuldu.
Boş yere fırlamıştı mızrak elinden.
O zaman İdomeneus, Oinomaos'u göbeğinin
ortasından vurdu; tunç, onun zırhını yırtarak iç
organlarına kadar sokuldu; o da tozun dumanın
içine düşüp avuçladı toprağı. İdomeneus, ölünün
üzerinden uzun gölgeli mızrağını çekti; ama dört bir
yandan mızraklar çevresini sarmaya başladığından
omuzlarından güzel silahlarını soyamadı.
Artık ayaklarında güç kalmadığını hissediyordu;

mızrağını almak ya da bir başkasının arkasına
saklanmak için atılamıyordu. Kara ölümden
kurtulmak için göğüs göğüse savaşmalıydı; ama
bacaklarında çatışmadan hızla kaçacak gücü bulamıyordu.
O, adım adım gerilerken, Deiphobos ona karşı ezelden
beri düşmanlık beslediği için, fırlattı görkemli mızrağını
ona. Ama isabet ettiremedi ve mızrağıyla Enyalios'un[6]
oğlu Askalophos'u vurdu. Büyük mızrak omzuna
saplanıp öbür tarafından çıktı; o da yere, tozun
dumanın içine düşüp elleriyle toprağı avuçladı.
Korkutucu ve gür sesli Ares
oğlunun vahşi çatışmada düştüğünü henüz öğrenmemişti.
Olympos'un tepesinde, Zeus'un isteğiyle savaştan
uzakta duran diğer tanrıların da oturmakta olduğu
altın bulutların altında oturuyordu.

Askalaphos'un bedeninin etrafındaki erler atılıp
vuruşmaya başladılar. Deiphobos da Askalaphos'un
başından görkemli miğferini kaptı. Ancak çevik
Ares'e denk Meriones, atlayıp onu mızrağıyla elinden
vurdu; tepeli miğferi yere düşerken gümbürdedi.
Daha sonra Meriones, tekrar bir akbaba gibi atılıp
ağır mızrağını onun elinin kıyısından çekip tekrar
yoldaşlarının arasına doğru geriledi. O zaman,
kardeşi Polites, Deiphobos'u belinden kucaklayıp
sürücülerini ve güzel süslemeli savaş arabasını çekerek
getirmiş olan ve çatışmanın gerisinde duran
hızlı atlarının yanına varana kadar
savaş alanından uzağa taşıdı. Atlar, o çektiği acılar
yüzünden ağır ağır inlerken ve yaralı elinden kanlar
akarken, onu kente doğru götürdüler.

Diğerleri de bitmez bir kargaşanın içinde savaşıyorlardı.
Aineias atılıp, üzerine doğru gelmekte olan Kaleteroğlu
Aphareus'u, sivri mızrağıyla boynundan vurdu.
Başı yana devrildi. Başıyla birlikte miğferiyle kalkanı da

[6] "Öldürücü (Kanlı)": Ares'in savaş tanrısı olarak aldığı isimlerden biri.

düşerken ruhları ortadan kaldıran ölüm yayıldı üzerine.
Antilokhos dönmekte olan Thoon'un yolunu gözlüyordu;
üzerine atılarak onu vurdu
ve sırtından başlayıp ensesine kadar uzanan damarını kesti.
O da ellerini sevgili yoldaşlarına doğru uzatarak, tepetaklak
tozun dumanın içine düştü. Antilokhos yine atılıp
dört bir yanına bakarak, omuzlarından silahlarını aldı.
Dört bir yanda durmakta olan Troyalılar da bir o yandan,
bir bu yandan güzel süslemeli kalkanına vurmaya başladılar.
Ama sivri oklarıyla Antilokhos'un yumuşak bedenini
yırtamıyorlardı. Çünkü yer sarsan Poseidon Nestor'un
oğlunu çevresine düşen oklardan koruyordu. Antilokhos
düşmandan uzakta durmuyor, onların yakınında dört
dönüyordu; mızrağıyla da öylece durmuyor, sürekli
mızrağını savurarak, aklından birini mızrağıyla vurmayı
ya da üzerine atılmayı geçiriyordu.

O, kalabalığın içinde nişan alırken, Asios'un oğlu Adamas
gördü onu ve üzerine atılıp sivri mızrağıyla kalkanının
ortasından vurdu. Ama deniz mavisi yeleli Poseidon,
Antilokhos'un canına kıyamadı ve yanmış bir kazık gibi
kalakalan mızrağın ucunu kesti; mızrağın
yarısı kalkanın üzerinde kaldı ve diğer yarısı da yere düştü.
O zaman Adamas, kara talihten kurtulmak için
yoldaşlarının arasına doğru geriledi. Ancak
Meriones, o kaçarken yakaladı onu ve kadersiz faniler
için ölümcül bir yara açabilecek yer olan göbeğiyle
hayalarının arasından vurdu.
İşte oradan sapladı mızrağını;
Adamas da çobanların, isteği olmadan kayışlarla
bağlayıp dağların üzerinde zorla çekiştirdikleri bir
öküz gibi çırpınıyordu. İşte o, öküz gibi, vurulmuş
olarak bir süre çırpındı. Sonra Meriones yanına
gelip bedeninden çıkardı mızrağı ve
kara gece örttü gözlerini.

Helenos, Deipyros'u büyük Trakya kılıcıyla yakından,
şakağından vurup başındaki miğferi fırlattı.

Onu, ayaklarının dibine doğru yuvarlandığı sırada
savaşmakta olan Akhalardan biri aldı.
Onun da gözlerini örttü kara gece.

O zaman Atreus'un oğlu gür sesli Menelaos üzüldü ve
mızrağını savurmak suretiyle yiğit Kral Helenos'u
korkutarak saldırdı. O da gerdi yayını; biri diğerine
sivri mızrağıyla nişan almayı, diğeri de yayını kirişinden
fırlatmayı istiyordu. Priamos'un oğlu okuyla Menelaos'u
göğsünden, zırhının üzerinden vurdu.
Acı ok uzağa fırladı ve tıpkı büyük bir harman yerinde
enli belden, rüzgârın esmesiyle ya da harmancının
savurmasıyla fırlayıp giden bakla ya da nohut taneleri gibi
anlı şanlı Menelaos'un zırhından
fırlayarak uzağa savruldu. O zaman Atreus'un oğlu, gür
sesli Menelaos onu iyi işlenmiş yayı tutan elinden vurdu
ve mızrağın tunç ucu elinin üzerine saplanıp oradan yaya
kadar ulaştı. O zaman Helenos, ölümden kurtulmak
için, eline asılıp kalmış mızrağın dişbudak ağacından
sapını beraberinde sürükleye sürükleye, geriye,
yoldaşlarının arasına doğru çekildi. Yüce gönüllü
Agenor da mızrağı elinden çekip, elini savaşçı
seyisinden aldığı iyi örülmüş yünden sargıyla bağladı.

O zaman Peisandros, doğrudan anlı şanlı Menelaos'un
üzerine saldırdı. Ama kara talih, vahşi boğazlaşmada
senin elinle öldürülmesi için ona ölümün sonunu getirdi
ey Menelaos! Onlar birbirlerinin üzerine atıldıkları sırada
yakınlaştılar; Atreus'un oğlu diğerine isabet ettiremedi
ve mızrağı gidip ileride düzlüğe düştü. O zaman Peisandros
mızrağıyla, anlı şanlı Menelaos'un kalkanını vurdu,
ama onu yırtmayı başaramadı; çünkü geniş kalkan mızrağı
durdurarak ucun girdiği yerden kırdı. Elbette çok sevindi,
çünkü içinde onu yeneceği umudu vardı.
Ancak Atreus'un oğlu gümüş kakmalı kılıcını çekip
Peisandros'un üzerine atıldı. Diğeri, kalkanının altından,
zeytin ağacından yapılma uzun parlak saplı, iyi tunçtan
işlenmiş baltasını aldı. Her ikisi de aynı anda birbirlerinin

üzerine atıldılar. O zaman Peisandros onu, üzerinde
at yelesinden püsküllü olan kabarık miğferinin
tepesinin biraz altından vurdu; Atreus'un oğlu da
onu alnından, burnunun üzerinden vurmayı başardı
ve kemiklerini kırdı; sonra da kanlı gözleri yere,
ayaklarının önüne, tozun dumanın içine aktı; o da çözülüp
yere yığıldı. Menelaos onun göğsüne basıp silahlarını aldı
ve böbürlenerek dedi ki:

"Kendini beğenmiş, vahşi savaşa susamış Troyalılar;
işte böyle bırakacaksınız hızlı atlarınızla Danaoların
gemilerini! Şimşekler saçan Zeus'un korkunç öfkesinden
çekinmeksizin bana yaptığınız haksızlıklar ve
utanmazlıklar yetmedi size. Pis köpekler, konukları
koruyup kollayan Zeus
bir gün yıkacak sizin yüksek kentinizi.
Karımı ve bir sürü servetimi almak yetmedi size.
Oysa o sizi evimde ağırlamıştı. Şimdi gelmiş denizler
aşan gemileri ateşe verip yiğit Danaoları öldürmeyi
arzuluyorsunuz! Ancak tüm bu savaş öfkenizle
yakalanacaksınız bir yerlerde. Ey Zeus Baba! Senin
bilgide hem tüm fanileri hem de tanrıları geride bıraktığını
söylerler, senden kaynaklanır tüm bunlar, neden
bağışlarsın ünü utanmaz, daima haksızlık yapan ve hiçbir
zaman savaşın vahşi azgınlığına doymayan Troyalıları!
Troyalılar herhangi birinin savaştan daha çok doymayı
arzu ettiği uykuya, zevke, tatlı şarkılara, güzel danslara
doyarlar da bir türlü savaşa doymazlar!"

Bunları söyledi kusursuz Menelaos ve
Peisandros'un bedeninden kanlı silahlarını çıkararak
yoldaşlarına verip daha sonra tekrar geri dönüp karıştı ön
saflarda savaşan erlerin arasına.

O zaman savaşmak için babasının izinden giden ve
bir daha sevgili vatanına geri dönmeyecek olan Kral
Pylaimenes'in oğlu Harpalion üzerine saldırdı.
O, Atreus'un oğlunun kalkanının ortasını, yakından

mızrağıyla vurdu, ama onu bir uçtan bir uca delmeyi
başaramadı. Ölümden kurtulmak için acaba birisi güzel
bedenini yaraladı mı diye, kendini kontrol ede ede,
yoldaşlarının kalabalığı arasına geriledi. Ama o kaçarken
Meriones ona tunç uçlu bir ok fırlatıp
onu sağ kalçasından vurdu.
Ok da kemiğin altından geçerek karşıda, sidik
torbasından çıktı. O zaman o, düşüp oturdu;
yoldaşlarının kucağında, yerin üzerinde bir solucan
gibi kıvranıp dururken can çekişti;
kara kanı akıyor ve toprağı suluyordu.
O zaman yüce gönüllü Paphlagonlar onun çevresine
üşüşüp onu bir savaş arabasına bindirerek, kan ağlayan
yüreğiyle kutsal İlyon'a götürdüler. Onunla birlikte kara
gözyaşları dökerek, babası da gidiyordu. Alamadı ölü
oğlunun öcünü.

Paris öldürülen bu kişi, onun bir sürü Paphlagonlu
arasından arkadaşı olduğundan dolayı çok öfkelendi.
Öfkeyle tunç uçlu okunu fırlattı. Eukhenor adında, kahin
Polyidos'un oğlu olan, zengin ve nazik, Korinthos'ta
oturan, gemiye bindiği anda kara talihi bilen biri vardı;
ihtiyar Polyidos pek çok kez
ona evinde amansız bir hastalıktan ya da
Akha gemilerinin yanında Troyalılar tarafından
öldürüleceğini söylemişti.
Ruhu işkence çekmesin diye,
Akhaların ağır para cezasından ve amansız hastalıktan
kaçıyordu. Ancak Paris onu kulağının hemen altından ve
çenesinden vurdu ve uzuvlarını ruhu çabucak terk etti ve
üzerini korkutucu bir karanlık örttü.

İşte böyle yanan bir ateş gibi savaşıyorlardı. Ancak
Zeus'un pek sevdiği Hektor, Argosluların yoldaşlarını
gemilerin sol tarafında yok etmekte olduklarını
(ve belki de zaferi Akhaların kazanmakta olduklarını;
çünkü yer sarsan Tanrı Poseidon Argoslulara cesaret
verdi ve yine kendisi, sahip olduğu güçle kurtarıyordu

onları), henüz öğrenmemişti ve bilmiyordu. İlk atladığı
yer olan sur ve kulelerin orada kalarak
kalkan taşıyan Danaoların sık falanjlarını kırdı.
Aias'ın ve Protesilaos'un gemileri orada, köpük beyazı
denizin kıyısına çekilmiş duruyordu. Sur alçak yapılmıştı
ve atlılar ve yayalar kudurmuş gibi orada savaşıyorlardı.

Orada Boiotalılar, uzun gömlekli İonlar,
Lokrisliler, Phthialılar ve anlı şanlı Epeialılar, gemilere
alev gibi saldırmakta olan tanrısal Hektor'la büyük bir
mücadeleye tutuşmuşlardı. Ama onu kendilerinden
uzaklaştıramıyorlardı. Atinalılar seçkin delikanlılardı;
komutanları Peteos'un oğlu Menestheus idi;
onu Pheidias, Stikhios ve yiğit Bias izlemekteydi.
Epeialıların komutanları da Phyleusoğlu Meges, Alphion
ve Drakos'du. Phthialıların komutanları Medeon ile cesur
savaşçı Podarkes'di. Medeon, tanrısal Oileus'un gayrimeşru
oğlu ve Aias'ın kardeşiydi. Ancak Oileus'un karısı
Eriopis'in erkek kardeşini öldürmüş olduğu için
vatanından uzakta, Phylake'de oturuyordu.
Diğeri ise Phylakosoğlu İphiklos'un çocuğuydu. İşte yüce
gönüllü Phthialıların önünde bunlar silahlanmış olarak,
gemileri kurtarmak için Boiotalılarla savaşıyorlardı.

Oileus'un çevik oğlu Aias, Telamonoğlu Aias'ın
yanından bir adım bile uzaklaşmadı. Tarlada, aynı
güçte iki şarap renginde öküz ağır sabanı birlikte
nasıl çekerler ve boynuzlarının altından bitmek
tükenmek bilmez bir ter fışkırırsa ve onlar bahçenin
içinde sabanı çekerken ve sabanla yeri yararlarken,
onları yalnızca parlak boyunduruk ayırırsa;
işte onlar da böyle birlikte hareket ediyorlardı.
Telamonoğlu'nu, yorgunluk ve
ter dizlerini ağırlaştırdığı zaman kalkanını alıp taşıyan
pek çok yiğit delikanlı izlemekteydi. Ancak Lokrisliler
yüce gönüllü Oileus'u izlemiyorlardı, çünkü tunçtan,
tepeli miğferleri, hatta yuvarlak kalkanları
ve dişbudak ağacından mızrakları olmadığı için,

yürekleri göğüs göğüse mücadeleyi kaldırmıyordu; yalnızca
oklarına ve iyi bükülmüş yünden yaylarına güveniyorlar
ve bu silahlarla kesintisiz vuruşup Troya falanjlarını
kırıyorlardı. Diğerleri önde, görkemli silahlarıyla
tunç silahlar kuşanmış Hektor'a karşı savaşırlarken,
onlar da arkada ortaya çıkmadan vuruşuyorlardı.
Lokrisliler, onları oklarla ortadan kaldırmakta
olduklarından, Troyalılar artık korkmaya başlamışlardı.

O zaman eğer Polydamas
yürekli Hektor'a gidip de şu sözleri söylemeseydi
Troyalılar çadırlardan ve gemilerden çıkıp rüzgârların
dövdüğü İlyon'a doğru kaçacaklardı:

"Hektor, geçimsiz birisin sen; öğütleri dinlemezsin!
Tanrı sana çatışmalarda üstünlük verdiği için,
düşünme işinde de diğerlerini geçmek istersin.
Ama her şeye birden sahip olamazsın.
Çünkü tanrı kimine savaş konusunda bilgi verirken,
kimine dans, kimine çalgı çalma ve kimine de şarkı
söyleme bilgisi verir. Ve gür sesli Zeus, kimine akıl
verir; o kişiden pek çok insan yararlanır, o kurtarır bir
sürü insanı, ilk önce o anlar neyin en iyi olduğunu.
Sana en doğru olduğunu sandığım şeyi söyleyeceğim:
Patlak veren savaş seni her yönden sarıyor. Bir kısmı
surdan inen, bir kısmı da az sayıda olsalar da karşıda
silahlarıyla duran yüce ruhlu Troyalılar gemilerin
arasında sürülmüş pek çok insanla savaşıyorlar.
Geriye doğru yola çıkıp
her tür fikri oturup değerlendirebilmek için tüm
delikanlıları çağır buraya: çok küreklinin üzerine mi
atılmalıyız (eğer Tanrı bize bunu lütfederse) yoksa
sapasağlam kaçmalı mıyız yakınlarından?
Olur da Akhalar bize dünkü borcumuzu ödetirlerse diye
korkuyorum; çünkü gemilerin yanında, çatışmaya
girmekte hiç de gecikmeyeceğini tahmin ettiğim savaşa
doymaz bir er oturmakta."

Bunları söyledi Polydamas. Kusursuz sözleri
Hektor'un hoşuna gitti. Doğrudan, silahlarıyla
savaş arabasından aşağı atlayıp
onu şu kanatlı sözlerle yanıtladı:

"Polydamas, sen en has delikanlıları burada tut!
Ben aşağı savaşmaya gideceğim; daha sonra da
onlara yapmaları gerekeni tembihleyip tekrar hızla
geri döneceğim."

Böyle dedi ve saldırdı. Bağırırken ve Troyalılar
ile müttefikleri arasına atılırken karlı bir dağ gibiydi.
Onların hepsi de Hektor'un sesini duyduklarında
Panthoos'un oğlu yiğit Polydamas'ın yanına koştular.
Hektor yine ön saflardaki erlerin arasında koşmaktaydı.
Deiphobos'u, yiğit Kral Helenos'u, Asios'un
oğlu Adamas'ı ve Hyrtakes'in oğlu Asios'u arıyordu.
Ama hiçbirini canlı ya da sağlam halde bulamadı; onların
kimi Argosluların elinden hayatlarını kaybetmiş gemilerin
pruvalarında yatıyor, kimileri de surda yaralı ya da
vurulmuş halde uzanıyorlardı. Biraz sonra,
vahşi çatışmanın sol
kanadında güzel saçlı Helene'nin kocası tanrısal Paris'i
yoldaşlarına cesaret verip onları savaşmaları için
kışkırtırken buldu. Yanına gidip ona şu hakaretleri etti:

"Ey şeytan, yalnızca dış görünüşü güzel, kadın düşkünü,
ayartıcı Paris! Deiphobos, Kral Helenos,
Asios'un oğlu Adamas, Hyrtakes'in oğlu Asios nerede?
Nerede Othryoneus? Şu anda kaybolup gitti yüksek
Troya! Şimdi artık senin için de geldi acımasız ölüm!"

O zaman yanıtladı onu tanrı biçimli Paris ve dedi ki:

"Hektor, bir masumu yargılamak istiyorken
sana bir zamanlar çok daha büyük bir öfkeyle savaşa
karıştığımı söylemek isterim. Beni de yüreksiz doğurmadı
anam. Senin gemilerin yanında çatışmayı ayaklandırdığın
saatten bu yana, biz burada durmaksızın Danaolarla

savaşıyoruz; aradığın tüm yoldaşlarımız da öldüler.
Yalnızca Deiphobos ile yiğit Kral Helenos
ellerinden uzun bir mızrakla yaralanmış olarak kaçtılar.
Kronos'un oğlu kurtardı onları ölümden.
Şimdi, kalbinin istediği kadar öne çık;
biz de olanca hiddetimizle seni izleyelim.
İçimizde gücümüz olduğu sürece yiğitliğimizin eksik
olmayacağını sanıyorum! Ancak hiç kimse, ne kadar
isterse istesin gücünün sınırları ötesinde savaşamaz!"

Kahraman bunları söyleyip kardeşini ikna etti. Çatışmanın
hararetli olduğu yere doğru yola koyuldular. Kebriones'in
çevresindeydiler. Onları izleyenler arasında kusursuz
Polydamas, Phalkes, Orthaios, tanrıya denk Polyphetes,
Palmys, Askanios ve Hippothion'un iki oğlundan biri
olan Morys vardı. Onlar diğerlerinin yerine bereketli
Askanios'tan sabahleyin gelmişlerdi; Zeus da onlara
savaşmaları için cesaret veriyordu.
Saldırıyorlardı onlar; tıpkı Zeus Baba'nın şimşeğinden
yere büyük bir uğultuyla düşüp, denize karışan, dalgalara
kıyıyı dövdüren, kimi önden kimi arkadan denizi kabartıp
köpüklendiren, şiddetli kasırgalar gibiydiler. Troyalılar
kimi ön tarafta, kimi de arka tarafta bir araya toplanmış,
silahlarından parıltılar saçarak komutanlarının peşinden
gidiyorlardı. İnsan katili Ares'e benzeyen Priamos'un
oğlu Hektor da başı çekiyordu. Sağlam postlardan
yapılma, üzerine yayılmış kalın tunç bulunan yuvarlak
kalkanını önünde tutuyor, şakaklarının etrafında
görkemli miğferi sallanıyordu. Kalkanıyla
örtülmüş halde falanjların çevresinde dört bir yana koşup
onları geri püskürtmeye uğraşıyordu. Ama Argosluların
göğüslerinin içinde yürekleri korkmuyordu. İlk önce
Aias büyük adımlarla öne çıkarak, ona seslendi ve dedi ki:

"Ey talihsiz, daha yakına gel!
Oralarda Argosluları korkutacağını mı sanıyorsun?
Biz Akhalar savaş konusunda cahil değiliz.
Yalnızca Zeus'un belalı kamçısı yok etmiş durumda bizi.

Sen gemileri ateşe vereceğini mi sanıyorsun? Bizim de
onları kurtaracak ellerimiz var! Sana söylüyorum,
ellerimizle yok edilmiş olarak
ilk önce sizin kentiniz düşecek!
Sana gelince, sanırım artık senin de kaçarken, seni ovanın
içinde tozu dumana katarak kente götürecek olan
ihtiyar ve güzel yeleli atlarını daha hızlandırmaları için
Zeus Baba'ya ve tüm diğer ölümsüzlere yalvaracağın vakit
geldi!"

Bunları söyledi; aynı anda da sağ tarafından bir kuş uçtu.
Yüksekten uçan bir kartaldı bu. O zaman, Akha ordusu
bu iyi alamet için sevinç çığlıkları attı. Ancak yiğit
Hektor yanıtladı onu:

"Ey deli, ey öküz Aias, ne dediğini sanıyorsun?
Nasıl ki ben her zaman kalkan taşıyan
Zeus'un oğlu olsam, beni saygıdeğer Hera doğurmuş olsa,
Athene ile Apollon gibi ün kazansam dersem,
bugün de tüm Akhalara felaket getireceğini söylerim!
Onların arasında eğer
yumuşak bedenini yarıp geçecek olan uzun mızrağıma
karşı koymaya cesaret edersen sen de öleceksin!
Akhaların gemilerinin yanında ölü olarak boylu boyunca
yatacağın zaman da yağlarınla ve etlerinle Troya'daki
köpekleri ve akbabaları doyuracaksın."

Bunları söyledi ve öne çıktı; Troyalılar da haykırarak
izlemeye başladılar onu. Kalabalık da ardında
haykırıyordu.

Diğer taraftan Argoslular da cesaretle dolu haykırdılar.
Saldırmakta olan ilk Troya delikanlılarını bekliyorlardı.
İki taraftan da uğultu, Zeus'un ışıklı göğüne kadar
yükseliyordu.

RAPSODİ 14

[Zeus'un Aldatılması][1]

Nestor, su içtiği yerden haykırışları duydu ve hemen
Asklepios'un oğluna şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ey tanrısal Makhaon, bu işlerin nasıl biteceğini bir düşün!
Şimdi delikanlıların uğultusunun gemilerin yanında
daha da artmakta olduğunu sanıyorum.
Şimdi otur burada;
güzel örgülü Hekamede de banyoyu ısıtıp yarandaki kanı
yıkayana kadar kara şaraptan iç. Ben de bir koşu nöbet
yerine gidip ne olup bittiğini öğreneyim."

Bunları söyledi ve atları iyi süren
oğlu Thrasymedes'in iyi yapılmış kalkanını aldı.
Kalkan, çadırın bir kenarında yerde duruyordu;
her tarafı tunçtan ışıldıyordu. Thrasymedes bu kalkanı
babasından almıştı. Tunç uçlu sağlam bir mızrak da
alarak çadırdan dışarı çıktı; çıkar çıkmaz da korkunç
şeyler olduğunu gördü: Akhaların birbirlerine
kenetlenmiş olduklarını, yüce ruhlu Troyalıların da
onları arkadan vurduklarını gördü.
Ve sur artık yerle bir olmuştu!
Dilsiz bir dalga, uğultulu rüzgârların ani nefeslerini
önceden haber vererek, uçsuz bucaksız okyanusu nasıl
bulandırır ve hiçbir tarafa doğru yuvarlanmaz da Zeus
tarafından gönderilecek bir rüzgârın inmesini beklerse;
ihtiyar da işte şu ikisinden hangisini yapsın diye öyle
düşünüp duruyordu: Hızlı arabalarla Danaoların
kalabalığına doğru mu, yoksa Atreus'un oğlu kral
Agamemnon'a doğru mu gitseydi? Bunları düşünüp
dururken, ona en iyisi Atreusoğlu'na gitmekmiş gibi
geldi. O zamana kadar da, iki ordu savaşmaya ve
birbirlerini ortadan kaldırmaya devam ettiler.

[1] Zeus'un Hera tarafından kandırılması.

Birbirleriyle kılıçlar ve iki uçlu mızraklarla boğuşurlarken
tunç silahları bedenlerinde gümbürdüyordu.

Orada yaralı krallar, gemilerine dönerken Nestor'a rastladılar. Bunlar Tydeus'un oğlu, Odysseus ve Atreus'un oğlu Agamemnon'du. Gemileri çatışma alanından uzağa, köpük beyazı denizin sahili üzerine çekilmişlerdi. Yapmış oldukları gemileri karanın iç taraflarına doğru çekip onların çevresine surları inşa etmişlerdi. Ancak sahil her ne kadar geniş olsa da tüm gemiler oraya sığmıyordu ve ordu kıstırılmış durumdaydı. Bundan dolayı da gemileri kademeli olarak çekip tüm bir sahili,
burunların sahili kapatmakta olduğu yere kadar doldurdular. Orada tüm krallar vahşi çatışmayı görmek için mızraklarına dayanarak gidiyorlar ve yürekleri göğüslerinin içinde kanıyordu. İşte orada da ihtiyar Nestor'la karşılaştılar;
Kral Agamemnon dönüp ona dedi ki:

"Ey Neleus'un oğlu Nestor, Akhaların büyük ünü, niçin insanları öldüren savaşı bırakıp buralara geldin? Yiğit Hektor'un dediklerini yapmasından korkuyorum. Bir gün, Troyalıların arasında konuşurken, bizleri öldürüp gemileri ateşe vermeden İlyon'a geri dönmeyeceğini söyleyerek gözdağı vermişti bize. O bunları söylüyordu; şimdi doğru çıkıyor tüm bu söyledikleri. Yazıklar olsun! Güzel dizlikli diğer Akhalar da
onunla birlikte Akhilleus kadar bana karşı öfke dolular ve artık gemilerin yanında savaşmak istemiyorlar."

İhtiyar at sürücüsü Nestor yanıtladı onu:

"Evet, bu dediklerinin hepsi gerçekleşti; bu bir gerçek. Yükseklerden gürleyen Zeus bile değiştiremeyecektir bunu! Yıkılmadan kalacağını umduğumuz, hem bize hem de gemilere siper olan sur düştü. Troyalılar da hızlı gemilerin yanında durmaksızın savaşıyorlar. İstediğin kadar dikkatli bak, yine de Akhaların hangi tarafta altüst olup boyun eğdiklerini ayırt edemezsin;

o kadar birbirlerine karışmış halde yok olmaktalar;
kargaşaları da göğe dek yükseliyor.
Ama gel şimdi bu işin nasıl biteceğini görelim.
Belki de düşüne düşüne bir şeyler buluruz. Ancak
sanıyorum ki artık savaşa çıkmamız gerekmiyor.
Bir yaralının savaşabileceğini mi sanıyorsun?"

Kral Agamemnon yanıtladı onu ve dedi ki:

"Nestor, savaş, gemilerimizin burnuna dek gelmişken,
demek ki, ne iyi inşa edilmiş surun ne de hendeğin bir
yararını gördük. Oysaki Danaolar onları inşa edene
kadar ne acılar çektiler. Bunların hem kendileri hem
gemileri için yok olmaz bir siper olacağını umuyorlardı.
Demek ki, böyle hoşuna gidiyor her şeyi bilen Zeus'un,
biz Akhaların ünsüz bir şekilde, Argos'tan uzakta
kaybolup gitmemiz. Ben bunu önceden de, o bir
zamanlar seve seve Danaolara yardım ederken de
biliyordum. Şimdi de biliyorum bunu. O şimdi
Troyalıları zevkten dörtköşe tanrılar gibi ünlendirip
bizim cesaretimizi ve ellerimizi bağlıyor. Gelin şimdi
hep birlikte size söyleyeceklerimi yapalım.
Gelin, başta sahile çekmiş olduğumuz ne kadar gemi varsa
hepsini denize indirelim; tanrısal denize açıldığımızda da
gece gelene kadar taştan çapa atalım. Belki o zaman
Troyalılar savaşa ara verirler. Daha sonra da kalan
gemileri yine geri çekeriz. Gece bile olsa beladan
kurtulmak ayıp değildir.
Birinin başına gelen kötülüklerden kurtulması en iyisidir.

Hünerli Odysseus ona sert sert bakarak dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, dudaklarından çıkan bu sözler ne
biçim sözler öyle? Talihsiz! Keşke sen ödlek bir ordunun
komutanı olsaydın da bize hükmetmeseydin
Kronos'un oğlu bize, gençliğimizden ihtiyarlığımıza dek,
öleceğimiz ana kadar vahşi savaşlara dayanma gücü
verdi. Sen şimdi bu şekilde, uğruna bunca belaya
katlandığımız Troyalıların geniş yollu kentini

bırakmak mı istiyorsun? Kes sesini!
Akhaların hiçbiri duymasın bu sözleri.
Aklı başında konuşmayı bilen, kralın asasına taşıyan,
Argosluların kaderini tayin eden ve bunca halkın
sözünü dinlediği biri bu söylediklerini dile getirmemeli.
Bizi kışkırtmak için sarf ettiğin sözlerden anlaşıldığı
kadarıyla artık aklın başında değil.
Çatışmanın ve katliamın alevlendiği bir zamanda
gemileri denize atmamız, Troyalıların arzu ettiklerinin
daha fazlasını ellerine vermek ve hâlihazırda onlar bizi alt
etmekteyken, üzerimize acımasız ölümün düşmesi demektir.
Gemileri denize indirdikleri zaman
Akhaların artık savaşa tutunmak için akılları başlarında
olmayacak. Oraya buraya bakınıp[2] çatışmadan geri
çekilecekler. O zaman da ey kral, senin bu fikrin bizim
felaketimiz olacak."

Kral Agamemnon yanıtladı onu ve dedi ki:

"Odysseus, bu merhametsiz sözlerin kalbimi kanattı.
Ancak ben, Akhalar istemedikçe onları hızlı gemileri
denize indirmeye zorlamam. Şimdi bundan daha iyi bir
fikir beyan etmek için genç ya da yaşlı bir başkası
konuşsun; ben de beğenerek dinleyeceğim onun sözlerini."

O zaman gür sesli Diomedes onlara dedi ki:

"Aradığın kişi burada, dışlamayın onu. Beni dinleyin.
Hiçbirinizin hor görmesini istemiyorum;
çünkü ben yaşça hepinizden gencim. Ancak ben de
hükümdar bir babam olmasıyla gurur duyarım. Tydeus'tur
babam; ne yazık ki Thebai'de toprak örttü üzerini.
Portheus, Pleuros'ta ve yüksek Kalydon'da oturan
üç kusursuz oğul getirmişti dünyaya:
Agrios, Melas ve hepsinden daha yiğit olan babamın babası
Onineus'u. Ancak o, aşağıda kaldı; babam da,
Zeus ile diğer tanrılar böyle istedikleri için
oradan gelip Argos'a yerleşti. Orada, Ardastos'un

[2] Kaçış yolu bulmayı isteyerek, çevrelerine (ya da arkalarına) çok korkmuş bakışlar atacaklar.

kızlarından birini karısı yaptı kendine. Büyük ve servetle
dolu, dört tarafı ağaçlarla çevrili bir malikânede otuyorlardı;
buğday yönünden zengin bir sürü tarlası ve sayısız koyun
sürüleri vardı. Mızrak konusunda tüm Akhaları geride
bırakırdı. Bunları sizler de duymuşsunuzdur;
bunların gerçek olup olmadığını bilirsiniz.
Bundan dolayı da bana namert demez ve sözlerimi
küçümsemezsiniz: Gelin, hâlihazırda yaralı bile olsak
içinde bulunduğumuz zorunluluk nedeniyle çatışmaya
gidelim. Orada da kimse yarasının üzerinden bir kere daha
yaralanmasın diye, ok atışlarından uzakta bir yerde duralım.
Daha sonra da şu anda öfkeyle oturup
savaşa girmeyen diğerlerini savaşa girmeleri için harekete
geçirelim."

Bunları söyledi. Hepsi de seve seve sözlerini dinleyip
ikna oldu. Harekete geçtiler; erlerin kralı Agamemnon da
hepsinin önünde koyuldu yola.

Ama yer sarsan Tanrı Poseidon bir kör gibi
boşuna fırsat kollamıyordu.
Kendisini bir ihtiyara benzeterek yanlarına koştu
ve Atreus'un oğlu Agamemnon'un sağ elini tutarak
ona şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ey Atreus'un oğlu, Akhilleus'un göğsünün
içindeki kötü yüreği, Akhaların katledilip
kaçtıklarını görünce, sevinecek şimdi.
Bir gıdım aklı yok onun;
keşke Tanrı onu kör edip ortadan kaldırsa! Sana gelince,
artık sana o kadar düşmanlık beslemiyor çok mutlu
tanrılar. Troyalıların hem komutanları hem de kralları
herkesi ovanın içinden uzaklara silip süpürecekler.
Sen de onların çadırlarından ve gemilerinden
kente doğru kaçtıklarını göreceksin."

Bunları söyleyip vahşi çığlıklarla ovanın içine atıldı.
Savaşta dokuz on bin delikanlının çıkardığı
kadar ses çıkardı göğsünden yer sarsan Tanrı.

Her bir Akhanın kalbine, durmaksızın savaşıp çatışmaları için güç ve cesaret koydu.

Altın tahtlı Hera da Olympos'un doruklarından birinde oturmakta olduğu yerden tüm bunları gözleriyle gördü ve hemen tanıdı kardeşiyle enişteşi Poseidon'u. Poseidon'u erlere ün veren çatışmanın içinde
bir oraya bir buraya koşarken görünce, mutlu oldu yüreği.
Çok kaynaklı İda Dağı'nın en yüksek tepesinde oturmakta olan, nefret dolu Zeus'u da gördü. O zaman saygıdeğer Tanrıça koca gözlü Hera, kalkan taşıyan Zeus'un aklını çelecek bir yol düşünmeye başladı.
Şu fikir ona diğerleri arasında en iyisi gibi göründü:
Önce bir güzel süslendikten sonra İda'ya gidecekti.
O zaman, belki de Zeus onu görünce, güzelliğinin tadını çıkarmak için onunla sevişmeyi arzu edecekti. O da onun
kirpiklerine ve beynine derin ve tatlı bir uyku dökecekti.

Kıymetli oğlu Hephaistos'un onun için muazzam metal levhalar ve kirişlerle yapmış olduğu odasına gitmek üzere harekete geçti. Odanın kapısında, başka hiçbir tanrının bilmediği gizli bir kilit vardı. Oradan içeri girip kilitledi parıl parıl parlayan kapıyı.
İlk önce, arzulanan bedenini bir merhemle yıkadı;
daha sonra da ölümsüz ve mis kokulu bir yağla ovuşturdu.
Öyle ki o, Zeus'un tunç döşeli saraylarına gitmek üzere hareket ettikçe, tüm yer ve gök kokusuyla doluyordu.
İşte bununla ovdu tüm bedenini;
ve saçlarını taradıktan sonra, onları kendi elleriyle örüp parıl parıl parlayan tanrısal belikler yaptı saçlarına; hepsi ölümsüz kafasının üzerinde sarkıyordu.

Daha sonra üzerine tanrısal bir duvak geçirdi. Bunu ona Athene işlemişti; üzerinde bir sürü güzel süsleme vardı;
onu göğsünün üzerine altın kancalarla sabitledi.
Beline de, yüz tane saçakla süslenmiş olan kemerini sardı, incelikle delinmiş kulaklarına da üç tane taşın işlenmesiyle yapılmış dut kadar küpelerini taktı; küpelerin güzellikleri

göz kamaştırıyordu. Saygıdeğer Tanrıça, güneş
gibi parlayan bembeyaz ve güzel örtüsüyle örtündü.
Güzel sandaletlerini de bağladı parlak ayaklarının altına.

Tüm süslerini takındıktan sonra odasından çıkıp
Afrodite'yi tüm diğer tanrılardan ayrı bir yere çağırarak,
ona dedi ki:

"Canım evladım, beni dinleyip sana söyleyeceklerimi
yapar mısın; yoksa, ben Danaolara sense
Troyalılara yardım ettiğin için
bana içinde kötü duygular beslemeye devam ederek,
ret mi edersin?"

Kalkan taşıyan Zeus'un kızı Afrodite yanıtladı onu:

"Ey büyük Kronos'un kızı, saygıdeğer Tanrıça,
söyle ne istiyorsun? Eğer elimden gelirse
bana her ne söylersen söyle seve seve yaparım."

Kurnazlıkla yanıtladı onu saygı değer tanrıça Hera:

"Öyleyse bana erotik ve hedonik cazibe ver. Sen tüm
ölümsüzleri ve fanileri hep bu cazibenle alt edersin.
Ben şimdi bol besinli toprağın bir ucuna,
tanrıların atası Okeanos'u ve Thetys anayı görmeye
gidiyorum. Onlar beni Rheia'dan aldıktan sonra
evlerinde besleyip büyüttüler; o zaman gür sesli Zeus,
Kronos'u yerin ve kısır denizin altına indirmişti.
İşte onları görmeye ve bitmek bilmez ağız dalaşlarına
son vermeye gidiyorum. Ruhları öfkeyle dolduğu için
çok zamandır sevişmiyorlar bile. Eğer onların yüreklerini
ikna edersem, onların tekrar birbirlerini sevmelerini ve
sevişmelerini sağlayabilirim;
o zaman da onlar için daima saygıdeğer ve sevgili bir
Tanrıça olarak kalırım."

Gülmeyi seven Afrodite yanıtladı onu ve dedi ki:

"Sen, güçlü Zeus'un koynunda uyuduğundan, sana bu
iyiliği yapmayı reddetmek bana yakışmaz."

Bunları söyledi ve göğsünden çok renkli, güzel
süslemeli ve her tarafından cazibe akan şeridini çözdü.
İşte hedoni oradaydı, erotizm oradaydı; en aklı başında
zihnin bile aklını çelen tatlı sohbet oradaydı. Bu şeridi
onun ellerine verdi ve dedi ki:

"İşte al şimdi bunu ve koy bu güzel süslemeli şeridi
göğsünün üzerine.
İstediklerinin hepsi bunun içine örülmüştür;
sana aklına koyduğunu gerçekleştirmeden geri
dönmeyeceğini temin ederim."

Bunları söyledi. Saygıdeğer Tanrıça koca gözlü Hera da
gülümseyerek bu şeridi göğsünün üzerine koydu.

Zeus'un kızı Afrodite tekrar taraçasına döndü;
Hera da Olympos'un tepesinden atlayıp Pierie'den ve
güzel Emathie'den geçerek gitti; at yetiştiren
Trakyalıların karlı dağların en yüksek tepelerinin
üzerinden, ayaklarıyla yere değmeden koşuyordu.
Daha sonra da Athos'tan çalkantılı denize inerek
tanrısal Thoas'ın adası Lemnos'a ulaştı.
Orada, Ölüm'ün kardeşi Uyku ile karşılaştı. Elinden
tutarak konuştu onunla ve dedi ki:

"Ey Uyku, tüm insanların ve tüm tanrıların kralı, bir
zamanlar nasıl dinlediysen sözlerimi, şimdi de dinle beni.
Ben de sana daima iyilikler bağışlayayım: Yan yana uzanıp
da birbirimize sımsıkı sarılır sarılmaz, Zeus'un
kaşlarının altındaki parlak gözlerinin uyumalarını sağla.
Ben de sana oğlum Hephaistos'un yapmış olduğu, hiçbir
zaman yıpranmayacak olan güzel altın bir taht
bağışlayacağım. Hatta o tahtın altına, çılgınca eğlendiğin
zamanlarda görkemli
ayaklarını uzatman için küçük bir iskemle de koyacak."

Yanıtladı onu tatlı Uyku ve dedi ki:

"Büyük Kronos'un saygıdeğer kızı Hera, benim yüzyıllık
tanrılardan birini uyutmam kolay iş. Ben, hepsinin

yaratıcısı Okeanos'un su arklarını bile uyuturum.
Ancak Kronos'un oğlu Zeus'u uyutamam. O bana
buyurmadan onun yakınına bile yaklaşamam.
Bir zamanlar ben senin buyruklarınla başıma iş almıştım.
Zeus'un yüce gönüllü oğlu Herakles,
Troyalıların medeniyetini altüst ettikten sonra İlyon'dan
ayrılırken silahlanıyordu. O zaman ben, onun dört bir
yanını sardıktan sonra, kalkan taşıyan Zeus'un zihnini
uyutmuştum; sen de onun oğluna denizde saldırgan
rüzgârları ayaklandırarak bir sürü bela göndermiş ve
onu tüm dostlarından uzağa,
iyi inşa edilmiş Kos'a doğru kovalamıştın.
Zeus da uyandığı zaman son derece öfkelenip savurmuştu
tanrıları saraylarında; hepsinden çok da benimle uğraşmıştı.
Ve eğer; hem tanrıları, hem insanları alt eden Gece beni
kurtarmasaydı, beni gökyüzünden denizin dibine fırlatarak
yok edebilirdi. Kaçarak ona gittim ve kurtuldum.
O da Gece'nin tadını kaçırmaktan korkuyordu.
Şimdi gelmiş bana bir başka olmayacak iş yapmamı
söylüyorsun."

O zaman yanıtladı onu saygıdeğer Tanrıça koca gözlü
Hera ve dedi ki:

"Ey Uyku, Tüm bunları aklında tutup da ne diye
hatırlarsın? Zeus'un Troyalıları,
Herakles'in oğlu için hiddetlendiği zamanki kadar
korumak istediğini mi sanıyorsun? Yalnız gel;
şimdi git sen, ben de sana evlenip kendisine karım demen
için bunca zamandır arzuladığın genç Kharitlerden biri
olan Pasithea'yı vereyim."

Bunları söyledi. Uyku da çok sevinip yanıtladı onu ve
dedi ki:

"Öyleyse gel korkunç akan Styks'in suyu üzerine yemin
et bana ve senin bana, bunca zamandır arzuladığım
Kharitlerin genç kızlarından biri olan Pasithea'yı
vereceğine dair ettiğin yemine Kronos'un etrafında

dört dönen yerin altındaki tüm tanrıların şahit olmaları
için, bir elinle bol besinli toprağa ve diğeriyle de görkemli
denize dokun."

Bunları söyledi. Ak kollu Tanrıça Hera da razı oldu ve ona
söylediği gibi yemin ederek Titanlar diye anılan
Tartaros'taki tüm tanrıların adını verdi.

Yeminini tamamladıktan sonra gittiler.
İmbros ve Lemnos adalarını geride bırakarak, sisin altına
saklanmış vaziyette bir çırpıda geçtiler yolu. İşte böylece
bol kaynaklı ve çok sayıda avcının beklediği İda'ya
ulaştılar. İlk önce Lektos'ta denizden çıkıp ikisi birden
karanın üzerinde yürümeye başladılar. Ağaçların
tepeleri sallanıyordu ayaklarının altında.
Uyku, Zeus'un gözlerine gitmeden önce orada,
İda'da bulunan diğerlerinden çok daha görülmeye değer ve
dalları ta gökyüzüne kadar ulaşan yüksek bir çam ağacının
üzerinde kaldı. Orada sık dalların arasında saklanarak,
tanrıların Khalkis, insanlarınsa Kymindis dedikleri
dağlarda yaşayan tatlı sesli bir kuş gibi oturdu.

Hera hızla yüksek İda'nın zirvesindeki Gargaros'a çıktı.
Bulut devşiren Zeus onu orada gördü ve içinde
derhal ona karşı, tıpkı onu ilk kez sardığı günkü gibi
derin bir aşk duygusu hissetti.
O gün gidip sevgili ailelerinden gizli sevişmişlerdi.
Yanına gidip durdu ve dedi ki:

"Hera, ne istiyorsun, neden geldin Olympos'tan buralara?
Yanında atlarını ve arabanı göremiyorum!"

Saygıdeğer Tanrıça Hera onu kurnazca yanıtlayıp dedi ki:

"Okeanos'un bol besinli toprağını bir uçtan bir uca geçip
tanrıların atasını ve ana Thetys'i görmeye gidiyorum.
Onlar beni evlerinde besleyip büyüttüler. Onları görmeye
ve bitmek bilmez ağız dalaşlarına son vermeye gidiyorum.
Kalpleri öfkeyle dolu olduğundan, çok zaman oldu onlar
sevişmeyeli. Eğer yüreklerini ikna edip de onların tekrar

birbirlerini sevmelerini sağlayabilirsem beni her
zaman saygıdeğer ve sevgili olarak anacaklardır.
Atlarıma gelince, beni karadan denize götürmek
için aşağıda, İda'nın eteklerinde duruyorlar.
Ancak Olympos'tan şimdi senin için geldim. Çünkü
eğer derin akan Okeanos'un saraylarına sana söylemeden
gidersem daha sonra bana kızmanı istemem."
Bulut devşiren Zeus yanıtladı onu:

"Hera, oraya daha sonra gitmek için de vaktin var.
Gel şimdi yan yana uzanıp aşkın nimetlerini tadalım.
Şimdiye kadar bir tanrıçaya ya da bir kadına
hissettiğim cinsel arzu bu kadar tatlandırmadı yüreğimi.
Ne tanrıya denk danışman Peirithoos'u doğuran İksion'un
karısını, ne insanlar arasında en ünlüsü olan Perseus'u
doğuran Akrision'un kızı güzel ayaklı Danae'yi, ne bana
Minos ile tanrıya denk Rhadamanhys'ü doğuran
anlı şanlı Phoiniks'in kızı Europe'yi,
ne Thebai'de insanlara lütuf olarak Dionyssos'u doğuran
Seleme ile yiğit oğlum Herakles'i doğuran Alkmene'yi,
ne güzel saçlı kraliçe Demeter'i,
ne anlı şanlı Leto'yu gördüğümde; ne de seni sevdiğim
zaman böyle bir tatlılık yayıldı kalbime. Öyle çok
seviyorum seni şimdi ve öyle çok arzuluyorum seni."

O zaman, aklından kurnazca fikirler geçirerek yanıtladı
onu saygıdeğer Tanrıça Hera:

"Bu dediğin sözler nasıl sözler öyle, ey korkunç
Kronosoğlu? Sevişmek için İda'nın tepelerinde yan yana
uzanmamızı nasıl arzularsın? Burada her şey gözler
önünde, olur da bizi yüzyıllık tanrılardan biri görüp de
koşarak gidip diğer tanrılara söylerse ne yaparız? O zaman
artık bir daha kollarından kalkıp dönemem taraçana;
utanç verici bir şey olur bu. Ama eğer bir kere
bunu istediysen ve kalbin arzuladıysa, bildiğim
kadarıyla senin, sevgili oğlun Hephaistos'un
yaptığı sağlam sürgülü kapıları olan bir odan var.

Bu kadar şehvetle yan yana uzanıp sarılmamızı
istiyorsan oraya gidelim."

Bulut devşiren Zeus yanıtladı onu ve dedi ki:

"Hera, bizi herhangi bir tanrının ya da insanın
göreceğinden korkma sakın. Çünkü ortalığı altın
bir bulutla örteceğim. O zaman,
ışığıyla her yere gidebilen Güneş bile göremeyecek bizi."

Kronos'un oğlu bunları söyledi ve kadınını kollarının
arasına aldı. Toprak, onlar için yumuşak bir çimen,
onları topraktan yükseğe kaldıran bir sürü yumuşak ve
serin yonca, safran ve sümbül yeşertti. Güzel, altın
bir buluta örtünmüş olarak onların üzerine uzandılar;
üzerlerine parlak çiy damlaları düşüyordu.

Baba Zeus, Gargaros'un tepesinde, aşktan ve uykudan
uyuşmuş hâlde sakin sakin öylece uyuyordu;
kollarının arasında da karısı vardı. Tatlı
Uyku, o zaman toprağı elinde tutan ve sarsan Poseidon'a
haberi götürmek için Akha gemilerine doğru koşmaya
başladı. Yanına vardığında durup ona şu kanatlı sözleri
söyledi:

"Ey Poseidon şimdi açık açık yardım et Danaolara; az bir
zaman için de olsa Zeus uyuduğu süre boyunca zaferi
bağışla onlara. Çünkü onu ağır bur uyuşuklukla örttüm;
Hera da onu yan yana uzanıp sarmaş dolaş olmaları için
kandırdı."

Bunları söyledi. Ünlü insan soylarına doğru yola koyuldu.
Poseidon da Danaolara daha istekli yardım etmek için
cesaret aldı. Atladı ön saflardaki erlerin arasına ve bağırdı
onlara:

"Argoslular!
Gemilerimizi kuşatsın ve ün kazansın diye
zaferi Priamos'un oğlu Hektor'a mı bırakacağız?
Niçin şimdi konuşup övünüyor sanıyorsunuz?

Çünkü Akhilleus kalbindeki öfkeyle derin gemilerin
yanında oturuyor. Ama eğer herkes birbirine yardım
ederse, bizim ona ihtiyacımız yok!
Gelin size ne diyorsam yapın!
Ordunun en iyi ve büyük miğferlerini alın; kafalarınızı
şimşekler saçan miğferlerle saklayın, ellerinize de
uzun mızraklarınızı alın ve gidelim! Ben önden
gideceğim; ve Priamos'un oğlu Hektor'un ne kadar
öfkeli olursa olsun dayanamayacağını sanıyorum.
İçinizden her kim yiğitse
ama omuzlarında küçük bir miğferi varsa, o daha
altındakilere versin o miğferi ve kendisi daha büyük
bir tane alsın."

Bunları söyledi ve onlar da onu seve seve dinleyip ikna
oldular sözlerine. Onları, her ne kadar yaralı olsalar da
Tydeus'un oğlu Odysseus ve Atreus'un oğlu Agamemnon
bizzat safta topladılar. Herkesin yanına gidip silahları
değiştiriyorlardı. Yiğitler daha güçlü silahlar
kuşanıyorlardı, daha altlarındakilere de daha kötü
silahlar veriyorlardı. Daha sonra, bedenlerinin üzerine
görkemli silahları kuşandıklarında, harekete geçtiler.
Hepsinin önünde de sarsılmaz elinde,
muazzam genişlikte, şimşek gibi parlayan ve kimsenin
vahşi kırımda yanına bile yaklaşmaya cesaret edemeyeceği,
delikanlıları kokutarak kendisinden uzaklaştıran bir
kılıç tutarak yer sarsan Poseidon gidiyordu.

Öte yandan, görkemli Hektor da Troyalıları aynı safta topladı.
O zaman artık, her ikisi de hem kara yeleli Poseidon
hem de yiğit Hektor en korkunç savaşa hazırdılar.
Hektor Troyalılara, diğeri de Argoslulara yardım ederek
savaşacaktı. Sahil, gemilerin ve çadırların önünde
falanjlardan oluşan kalabalıktan sel olmuş taşıyordu.
İki ordu da büyük haykırışlarla atıldı. Ne denizin dalgası,
okyanusta Boreas'ın[3] korkunç nefesini kaldırdığı zaman
böylesine uğuldar karada ne parlak ateş, vadideki ormanı

[3] Boreas: Kuzey rüzgârı, poyraz [Ed. notu]

yakmaya başladığı zaman böyle çıtır çıtır yanar;
ne de rüzgâr, yüksek meşe ağaçlarının arasında böyle
azgınca ulur vahşi çığlıklarla, birbirlerini öldürmek için
birbirlerinin üzerine atılan Troyalıların ve Argosluların
seslerinin yankılandığı şiddette.

Herkesten önce de görkemli Hektor, o üzerine saldırdığı
sırada nişan aldı mızrağıyla Aias'a. Göğsünün üzerinde
iki kayışın kesiştiği yerden isabet ettirdi. Kayışlardan
biri kalkanın, diğeri de gümüş kakmalı kılıcındı.
İşte onun yumuşak bedenini bu kayışlar kurtardı.
Hektor, hızlı mızrağının elinden boş yere çıkmış
olmasına üzüldü ve ölümden kurtulmak için yoldaşlarının
kalabalığı arasına geri döndü. O kaçarken, Telamon'un
oğlu büyük Aias, elinde tuttuğu büyük bir taşla erlerin
ayaklarının arasında dağınık olarak duran,
hızlı gemilere destek olan pek çok taştan biriyle-
onu göğsünden, kalkanının üzerinden, boynunun
yakınından vurdu; atmadan önce de taşı elinde topaç
gibi döndürüp durdu. Zeus'un şimşeği bir meşe ağacını
kökünden nasıl sökerse dört bir yanı nasıl kükürt kokarsa,
Zeus'un şimşeği korkutucu olduğundan, onu gören her
kim olursa olsun, nasıl tüm cesaretini yitirirse
Hektor da birdenbire yere, tozun dumanın içine
öyle yığıldı. Mızrağı elinden fırlayıp bir yana,
kalkan ve başlığı da öbür yana gitti;
gümbürdedi dört bir yanındaki tunç süslemeli silahları.

O zaman Akha delikanlıları, onu yakalama umuduyla
vahşi seslerle saldırdılar; üzerine oklar yağdırıyorlardı.
Ancak hiçbiri Kral Hektor'u ne mızrağıyla ne de
kılıcıyla vurabildi. Çünkü Troyalıların en yiğit erleri
olar Polydamas,
Aineias, tanrısal Agenor, Lyklialıların komutanı Sarpedon
ve kusursuz Glaukos yetişip etrafını sarmışlardı.
İçlerinden hiçbiri kayıtsız kalmadı; hepsi birden onu
yuvarlak kalkanlarıyla kuşattılar. O zaman yoldaşları,
onu ellerinin üzerinde kaldırıp hızlı atlarının, çatışmanın

ve savaşın gerisinde, sürücüsü ve güzel süslemeli
savaş arabasıyla birlikte durduğu yere ulaşana dek
çatışmadan uzağa taşıdılar. Bu şekilde onu çekip o
inim inim inlerken şehre doğru götürmeye başladılar.
Ancak, ölümsüz Zeus'un yaptığı[4] güzel suları olan
Ksanthos ırmağının geçidine geldiklerinde,
orada onu yere yaslayıp üzerine serin sular döktüler.
O zaman o, nefes alıp gözlerini açtı ve dizlerinin üzerine
oturup kara bir kan kustu. Daha sonra tekrar sırtüstü
toprağın üzerine düştü ve yarası acı veriyordu hâlâ; ona
acı çektirdiğinden kara gece örttü gözlerini.

Ancak Argoslular, Hektor'un çatışmadan
kaçtığını gördüklerinde
Troyalıların üzerine daha büyük bir hırsla saldırdılar;
yeniden buldular cesaretlerini. Hepsinden önce,
Oileus'un oğlu çevik Aias, sivri okuyla birlikte atlayıp
Satnioeis nehrinin kıyılarının yakınında öküzleri
otlatırken kusursuz bir su perisinin Enops'a doğurmuş
olduğu, Enops'un oğlu Satnios'u çiviledi.
İşte, Oileus'un mızrağıyla ünlü oğlu ona yaklaşarak
böğründen çiviledi. O da sırtüstü yuvarlandı yere.
Troyalılar ile Danaolar da onun çevresinde kıyasıya bir
çatışmaya tutuştular. O zaman Panthoos'un oğlu Polydamas
onu kurtarmak için mızrağını savurarak yanına koşup
sağ omzundan Areilykos'un oğlu Prothoenor'u vurdu.
Mızrak diğer tarafa kadar geçti; o da düşüp kucakladı
tozu dumanı. Polydamas yüksek sesle bağırarak şöyle
böbürlendi:

"Sanırım yiğit Polydamas'ın mızrağı elinden boşuna
fırlamadı!
Argoslulardan biri yakaladı onu.
Ben derim ki, onun üzerine yaslanarak inecek Hades'e."

Bunları söyledi ve Argoslular da onun bu
böbürlenmeleriyle kudurdular. Hepsinden çok da

[4] Doğurduğu.

Telamon'un oğlu Aias kızdı.
Çünkü onun yanına düşmüştü Prothoenor.
Diğeri hızla kaçarken ona görkemli mızrağını fırlattı.
Polydamas arka tarafa doğru atlayarak kurtuldu kara ölümden. O zaman da mızrak, tanrılar onun ölmesini istedikleri için Antenor'un oğlu Arkhelokhos'u buldu.
Mızrak onu son omurundan, boynun kafa ile birleştiği yerden vurarak iki tendonunu kesti. Başı, ağzı ve burnu toprağın üzerine baldırlarından ve dizlerinden önce çarptı.
O zaman Aias, kusursuz Polydamas'a seslendi:

"Haydi bir düşün Polydamas ve doğruyu söyle bana:
Ne dersin, bu erin Prothoenor için ölmesine değmez mi?
O'nun kötü bir soydan geldiğini sanmam; yiğit
Antenor'un oğlu ya da kardeşi gibi görünüyor; çok benziyor onun soyuna."

Onu her ne kadar iyi tanıyor olsa da böyle söyledi.
Troyalıların hepsi de üzüldüler. O zaman Akamas, kardeşini kurtarmak için mızrağıyla Boitialı Promakhos'u çiviledi. Onu ayaklarının altına serip sonra da herkesin duyması için haykırarak vahşice böbürlendi:

"Ey Argoslular, okçular, siz ki her zaman
korkunçsunuzdur! Hayır! Tüm çileleri yalnız başımıza biz çekmeyeceğiz!
Siz de bir gün böyle öleceksiniz!
Bakın komutanınız, ölü kardeşimin öcü alınmadan uzun süre kalmasın diye mızrağımla çivilenmiş olarak nasıl da uyuyor! İşte bunun için, her insan ölümünün öcü alınsın diye evinde bir yakınını bırakmak ister."

Bunları söyledi, Argoslular da onun övünmelerine köpürdüler. Ancak hepsinden daha çok da
Akamas'ın üzerine saldıran yiğit Penelaos öfkelendi.
Ama Akamas, Kral Penelaos'un öfkesine yenilmedi.
O da Hermes'in diğer tüm Troyalılardan çok daha sevip büyük bir servet bağışladığı
Phorbas'ın oğlu İlioneus'u vurdu.

Annesi onu İlioneus'un biricik oğlu olarak doğurmuştu.
Onu kaşının altından, gözünün kökünden vurarak,
gözünün akını akıttı. Mızrak gözü geçerek art kafadan
çıktı. O da ellerini yere uzatarak oturdu.
Peneleos keskin kılıcını çekip
boynunun ortasından geçirdi; başı üzerindeki miğferle
birlikte yere yuvarlandı. Bu arada uzun mızrak hâlâ
gözünün içinde duruyordu. O zaman kafayı kaldırıp
onu Troyalılara göstererek, gururla bağırdı onlara:

"Troyalılar, adlı sanlı İlioneus'un annesine babasına
evlerinde ölüleri için ağlamalarını söyleyin. Çünkü
Alegenoroğlu Promakhos'un karısı da Akha
delikanlıları gemileriyle Troya'dan döndükleri zaman
kıymetli kocasının tadına varamayacak."

Bunları söyledi. Hepsi birden korkuyla titremeye başladı;
her biri korkunç ölümden nasıl kurtulacağına bakıyordu.

Ey Olympos'un taraçalarında oturan
Musalar söyleyin şimdi bana; anlı şanlı yerleri
sarsan Tanrı çatışmanın yönünü değiştirdiği zaman,
kanlı ganimetleri Akhaların hangisi önce aldı?

Önce Telamon'un oğlu Aias, yüce gönüllü Mysialıların
komutanı, Gyrtios'un oğlu Hyrtios'u çiviledi.
Yine Antilokhos, Phalkes ile Mermeros'u soydu;
Meriones de Morys ile Hippotion'u öldürdü, Teukros da
Prothoon ile Periphetes'i öldürdü.
Daha sonra Atreus'un oğlu Kral Hyperenor'u böğründen
çiviledi; mızrak çok derinlerden çıkıp bağırsaklarını
deşti ve ruhu açık yarasından çarçabuk uçup gitti;
karanlık örttü gözlerini.
Ancak en çoğunu da Oileus'un çevik oğlu Aias öldürdü.
Çünkü Zeus'un erlerin korkmasını sağladığı sırada,
ovanın içinde kaçışan erleri kovalayacak ona denk kimse
yoktu.

RAPSODİ 15

[Gençler ile Sura Saldırı][1]

Sonunda, Troyalılar artık kaçmak için koşarak kazıkları
ve hendeği geçip pek çoğu Akhaların elleriyle
öldürüldüklerinde; bir araya toplanarak, korkularından
sararıp solmuş bir halde savaş arabalarının yanında
durdular. Zeus da İda'nın doruklarında altın tahtlı
Hera'nın yanı başında aniden uyandı;
ayağa fırlayıp dikilerek
Troyalıların kaçtığını ve arkalarından da Argosluların
onları kovaladıklarını gördü. Onlarla birlikte Kral
Poseidon'u da koşar halde buldu. Hektor'un da ovanın
içinde yerde yattığını ve çevresinde yoldaşlarının
oturduğunu gördü; orada onu vuran Akhaların güçsüz
erlerinden olmadığından
sanki ruhu bedeninden çıkıyormuş gibi
inim inim inleyerek can çekişiyor ve kan kusuyordu.
Tanrıların ve insanların babası onu gördüğünde
yüreğinin en derinlerinden acıdı haline ve hemen
Hera'ya vahşi bir bakış atarak ona şu korkutucu sözleri
söyledi:

"Bu kötü entrikalar senin işin ey inançsız Hera.
Tanrısal Hektor'u çatışmadan uzaklaştırarak orduyu
bozguna uğrattın!
Bilmiyorum acaba gerçekten bu kurnazlıklarının
bedelini amansız dayağımla ilk senin mi ödemen gerek?
Yoksa seni yüksekten asıp ayaklarını iki tane örsle ve
ellerini de altından kırılmaz bir bağla bağladığım ve
gökyüzü ile bulutlar arasında öylece asılı kaldığın
zamanı
hatırlamıyor musun? O zaman büyük Olympos'taki

[1] Gemilere kadar uzaklaştırma.

tanrılar bu durumdan rahatsız olmuşlardı, ama seni
çözmek için yanına gelmeye cesaret edemiyorlardı;
çünkü elime geçirdiğimi bacaklarından tutup eşiğimden
fırlatıyordum ve o da yüreği ağzında yere düşüyordu.
Ama tanrısal Herakles yüzünden derin üzüntümün
yol açtığı öfkem böyle de yatışmıyordu.
Fırtınaların aklını Boreas'la birlikte sen çelmiştin;
onu kötü emellerinle bereketsiz denize saldın ve
sonunda da düzenli Kos'a fırlattın. Ancak ben onu
oradan kurtararak
çektiği bunca çilelerden sonra, at besleyen Argos'a geri
götürdüm.
Kurnazlıklarını bir kenara bırakman ve diğer tanrılardan
gizlice kucağıma gelip bana aşk oyunlarınla ve
cilvelerinle oyun oynamakla hiçbir şey kazanamayacağını
görmen için sana tüm bunları hatırlatırım."

Bunları söyledi ve koca gözlü saygıdeğer Hera da
dehşete kapılıp onu şu kanatlı sözlerle yanıtladı:

"Styks'in sularının döküldüğü Gaia[2] ve mutlu tanrılar
için edilen en korkunç ve en büyük yeminleri dinleyen
yukarıdaki Uranos[3], senin ilahi başın ve gerdek
yatağımız şahidim olsun.
Ben asla sebepsiz yere ant içmem bunların üzerine!
Yer sarsan Poseidon,
Troyalılara ve Hektor'a benim yüzümden kötülük
yapmıyor; Argoslulara benim yüzümden yardım etmiyor.
Görünen o ki yüreği öyle istiyor. Gemilerinin yanında
bitap düşmüş Akhaları gördüğünde
hallerine acımış olsa gerek.
Eğer bana sormuş olsaydı, ona senin bize buyurduklarını
yapmasını söylerdim ey kara bulutlu Tanrı."

Bunları söyledi. İnsanların ve tanrıların babası da
gülümseyip onu şu kanatlı sözlerle yanıtladı:

[2] Yeryüzü
[3] Gökyüzü

"Saygıdeğer koca gözlü Hera, eğer sen sakin sakin
ölümsüz tanrılarla birlikte oturur
ve benimle aynı fikirde olursan,
o zaman Poseidon da çabucak fikir değiştirecek ve
senin ve benim yüreğimizdekine göre hareket edecektir.
Eğer gerçeği söylüyor ve kurnazlık etmiyorsan, şimdi
diğer tanrıların bulunduğu yere gidip
İris'le sanlı okçu Apollon'u buraya yolla.
İris tunç zırhlı Akhaların ordusuna gidip Poseidon'a,
savaşı bırakıp saraylarına dönmesini söylesin.
Phoibos Apollon da yine,
önce ona güç verip ruhunu yiyip bitiren acılarını tedavi
ettikten sonra,
Hektor'u savaş için kışkırtarak, Akhaların,
Peleusoğlu Akhilleus'un sıra sıra dizilmiş gemilerine
korkmuş bir hâlde düşene dek korkakça
kaçmalarını sağlasın.

"O zaman o, onlara yardım etmesi için yoldaşı
Patroklos'u gönderecek. Ama, görkemli Hektor,
Patroklos birçok delikanlıyı ve diğerlerini öldürdükten
sonra,
İlyon'un önünde mızrağıyla öldürecek onu.
Patroklos'un öldürdükleri arasında benim oğlum tanrısal
Sarpedon da olacak. Ancak tanrısal Akhilleus,
Patroklos için çok öfkelenerek Hektor'u öldürecek.
O zamandan başlayarak senin için Troyalıların,
Akhalar Athene'nin öğütleriyle yüksek İlyon'u
fethedene dek,
durmaksızın gemilerden uzağa kaçmalarını
sağlayacağım. Ancak, her şeyden önce, Peleus'un
oğlunun dileği yerine gelmeden önce, öfkemi
yatıştırmayacak, ölümsüzlerden herhangi bir başkasının
Danaolara yardım etmesine izin vermeyeceğim.
Tanrıça Thetis'in, dizlerime kapanıp kentler fatihi
Akhilleus'u saymam için yalvar yakar olduğu gün
ona vaatte bulunup başımla onaylamıştım."

Bunları söyledi, ak kollu Hera da onu dinleyerek
İda Dağı'ndan büyük Olympos'a indi.
Dünyayı dolaşan bir adamın aklı,
düşünüp düşünüp kendi kendine "şurada mı olsam,
yoksa burada mı" der ve eskileri anımsarken, nasıl oradan
oraya uçarsa saygıdeğer Hera da işte öyle fırlayarak
hızla uçtu. Sarp Olympos'a vardığında da ölümsüz
tanrılarını Zeus'un sarayında toplanmış hâlde buldu.
Onlar da onu gördüklerinde hep birlikte ayağa kalkıp
ellerinde maşrapalarla selamladılar. Ancak o, tüm
diğerlerininkini bir kenara bırakıp, onu karşılamak için
en önce koşup gelmiş olan güzel Thetis'in maşrapasını
kabul etti. Thetis ona şu kanatlı sözleri söyledi:

"Hera, niçin geldin? Altüst olmuş bir hâlin var!
Kocan, Kronos'un oğlu seni azarlayıp korkutmuş olmalı."

Ak kollu Tanrıça Hera yanıtladı onu:

"Ey Thetis bunlar hakkında soru sorma bana!
Onun öfkesinin ne denli sert ve vahşi olduğunu
sen de iyi bilirsin! Otur ve ziyafete devam et.
Tüm bunları sen de diğer tüm ölümsüzlerle birlikte
dinleyecek
ve Zeus'un bize ne kadar çirkin işler hazırladığını
göreceksin. Sanırım bunlar, ne bir faniyi ne de şimdi
çılgınca ve neşe içinde eğlenmekte olan bir tanrıyı
sevindirecek."

Bunları söyledi saygıdeğer Hera ve oturdu.
Zeus'un saraylarındaki tüm tanrıların canı sıkıldı.
O zaman Hera, neşeden parlamadan, sadece bir
dudağıyla gülümsedi; kara kaşları altında alnı çatıktı.
Acıyla konuşarak hepsine şunları söyledi:

"Böylesi düşüncesizce Zeus'a kızıp
ona korkutucu planlarla ya da şiddetle karşı gelmek
isteyen bizler
delilik ediyoruz!

O uzaklarda oturur ve aldırıp umursamaz!
Kendisinin tüm ölümsüz tanrılardan daha güçlü
olduğunu söyler. Bundan dolayı da size ne kadar
kötülük gönderirse göndersin sabredin.
Sanırım Ares'i şimdi yeni bir bela buldu; tüm diğer
insanlar arasında en çok sevdiği ve kendi oğlu
olduğunu söylediği Askalaphos
çatışmada öldürüldü."

Bunları söyledi. Ares de elleriyle sarsılmaz baldırlarını
dövüp ağıtlar yakarak haykırdı:

"Eğer şimdi Akhaların gemilerine oğlumun cinayetinin
intikamını almak için gidersem
ben suçlu sayılmam. Kaderimde Zeus'un yıldırımıyla
çarpılarak kanların ve tozun dumanın arasında ölülerle
birlikte yatıp kalmak olsa bile gideceğim!"

Bunları söyledi. Dehşet ile Korku'ya atlarını
boyunduruğa almalarını buyurdu;
o da şimşekler saçan silahlarını kuşandı.

O zaman eğer Athene tüm ölümsüzler için endişelenip
oturduğu tahtı bırakarak eşiğe fırlayarak
başından miğferi, omuzlarından kalkanı çekip almasaydı
tanrıların başına, Zeus'un sert ve vahşi öfkesinden
dolayı çok daha kötü şeyler gelebilirdi. Elinden tunç
mızrağını yakalayıp aldı ve tekrar koydu yerine. Daha
sonra Ares'i şu saldırgan sözlerle azarlamaya başladı:

"Ey deli, ey düşüncesiz, aklını mı yitirdin!
Kulakların işitmiyor mu? Ama görünen o ki sen
kaybetmişsin utancını ve sağduyunu.
Olympos'lu Zeus'un yanından gelen ak kollu Tanrıça
Hera'nın bize söylediklerini duymadın mı?
Yoksa sen de çileler yağdırıp bizim de başımıza büyük
bir felaket açarak kanayan bir yürekle Olympos'a
dönmek mi istiyorsun? Çünkü o zaman, hemen yüce
ruhlu Troyalılar ile Akhaları bırakıp

bizi altüst etmek için buraya Olympos'a gelecek
ve suçlu ile masumu ayırt etmeksizin hepimizi sırayla
yakalayacak. Bunun için dinle şimdi beni,
oğlun için de üzülme. Bilek gücünde üstün
başkaları da öldürüldüler ve öldürülecekler de.
Tüm insan soylarını ve çocuklarını kurtarmak zordur."

Bunları söyleyerek saldırgan Ares'i tahtına oturttu.

O zaman Hera, Apollon ile ölümsüzlerin habercisi İris'i
saraylardan dışarı çağırıp
onlara şu kanatlı sözleri söyledi:

"Zeus size doğrudan İda'ya gitmenizi buyuruyor.
Oraya varıp Zeus'un huzuruna çıktığınızda size
ne derse ve sizden ne isterse seve seve yapın."

Saygıdeğer Hera bunları söyledi.
Daha sonra da dönüp tahtına oturdu.
Onlar da fırlayıp uçarak
vahşi hayvanların anası bol pınarlı İda'ya ulaştılar.
Kronos'un gür sesli oğlunu, Gargaros'un tepesinde,
dört bir yanından taç gibi güzel kokulu bir bulutla
sarılı halde otururken buldular.
Oraya vardıklarında bulut devşiren Zeus'un
önünde durdular.
O da onların, sevgili karısının sözlerine hemen itaat
etmiş olduklarını görünce sevindi.
İlk önce İris'e şu kanatlı sözleri söyledi:

"Çevik İris, koş ve sana söyleyeceklerimin hepsini bir
kelimesini bile değiştirmeden Poseidon'a söylemeye git!
Ona çatışmayı ve savaşı bırakıp
derhâl ya diğer tanrıların yanına ya da ilahi denize
dönmesini söyle. Eğer olur da sözlerimi dinlemez
ve oralı olmazsa o zaman, ne kadar güçlü olursa olsun
onun üzerine saldırdığım zaman bana karşı
koyamayacağını iyice düşünüp taşınsın. Sanırım
ben ondan hem güç olarak üstün hem de yaşça daha
büyüğüm.

Her ne kadar, tüm diğerleri benden korkarken,
o benimle denk olduğunu söylemekten korkmasa da
bunu böyle bilsin!"

Bunları söyledi. Rüzgâr ayaklı İris de onu dinlememezlik
etmedi. Hemen indi İda Dağı'ndan kutsal İlyon'a doğru.
Gökten doğma Boreas estiği zaman bulutlardan kar ve
dolu nasıl düşerse,
İris de işte öyle hızla fırlayıp uçtu. Gidip şanlı yer sarsan
Tanrı'nın yanında durarak ona dedi ki:

"Yeryüzünün mavi yeleli efendisi,
buraya, sana kalkan taşıyan Zeus'tan bir mesaj getirmek
için geldim.
Senden savaşı ve çatışmayı bırakıp derhal ya diğer
tanrıların yanına ya da ilahi denize dönmeni istiyor.
Eğer olur da sözlerini dinlemez ve oralı olmazsan,
buraya gelip seninle savaşmakla seni tehdit ediyor.
Elinden kurtulabilmen için bunları söylüyor.
Çünkü o, senden hem güç olarak üstün, hem de yaşça
senden büyük olduğunu düşünüyor. Sen her ne kadar,
tüm diğerleri ondan korkarken, onunla denk olduğunu
söylemekten korkmasan da bil bunları!"

O zaman fena halde öfkelendi yer sarsan Tanrı ve
dedi ki ona:

"Ey kibirli! Ne kadar güçlü olursa olsun,
onunla aynı değerde olan beni isteğim olmadan bir şey
yapmaya zorlayamaz! Biz Rhea'nın doğurmuş olduğu
Kronos'un oğulları olan üç kardeşiz:
Zeus, ben ve üçüncü olarak da ölülere hükmeden
Hades. Tüm bir evren üçe paylaştırıldı ve her birimiz
kendi payımızı aldık.
Ben kura çektiğimiz sırada sonsuza dek kalmak üzere
köpük beyazı denizi aldım.
Yine Hades, zifiri karanlığı aldı ve Zeus da bulutlar
arasındaki engin gökyüzünü kazandı.
Ancak yeryüzünde, tıpkı sarp Olympos gibi hepimizin

payı var. Bundan dolayı, ne kadar güçlü
olursa olsun, onun buyruklarını dinlemeyeceğim.
Sakin sakin kendi payına düşen yerde otursun
ve sanki ben bir korkakmışım gibi beni bilek gücüyle
korkutmaya kalkmasın.
Bu korkunç sözlerle gidip kendinden doğma olan ve
istemeye istemeye buyruklarına itaat eden kızlarını ve
oğullarını azarlaması daha yerinde olurdu."

O zaman yanıtladı onu rüzgâr ayaklı İris:

"Yeryüzünün mavi yeleli efendisi; senin sert ve vahşi
sözlerini Zeus'a böylece söyleyeyim mi? Yoksa
değiştirmek ister misin sözlerini? Aklı başında insanların
fikirleri değişmez mi? Bilirsin ki Erinysler daima
büyüklerin[4] peşinden giderler.

O zaman yer sarsan Poseidon dedi ki ona:

"Tanrıça İris, çok doğru bir laf ettin!
Bir habercinin sağduyulu olması iyi bir şey. Ancak onun,
ben onunla eşdeğerde ve aynı şansa sahip olsam da
beni böyle kızgın sözlerle azarlamak istemesi yüreğimi
ağır bir kederle sıkıyor. Ama şimdi her ne kadar öfke
hissetsem de taviz vereceğim. Sana başka bir şey daha
diyeceğim. Bu yalnızca korkutucu değil: Eğer bana,
yağmacı Athene'ye, Hera'ya, Hermes'e, Hephaistos'a inat
yüksek Troya'yı yok edip, Argoslulara büyük bir güç
vermek istemezse;
bilsin ki ikimizin öfkesi de sonsuza dek sönmeyecektir!"

Bunları söyledi yer sarsan Tanrı ve Akha ordusunu bırakıp
denize daldı. Tüm delikanlılar hissettiler yokluğunu.

Bulut devşiren Zeus, Apollon'a dedi ki:

"Sevgili Phoibos. Şimdi tunç zırhlı Hektor'a git.
Çünkü yeri tutup sallayan Poseidon, vahşi öfkemden
kurtulmak için tekrar girdi ilahi denize. Aksi hâlde

[4] Daha önce doğmuş olanlar. Eirynsler saygı kuralları çerçevesinde onlara destek olurlar.

Kronos'un dört bir yanındaki tüm diğer tanrılar bizim
savaşımızı dinleyeceklerdi.
Bu hem benim hem onun için en iyisiydi; beni sayıp
elimden kurtuldu. Yoksa amansız bir çatışma patlak
verecekti... Şimdi eline püsküllü kalkanımı al ve onu
durmaksızın sallayarak korkut yiğit Akhaları.
Hektor'u da sürekli aklında tut.
Baş edilmez bir öfke yak içinde; öyle ki Akhalar
Hellespontos'a ve gemilere kadar kaçsınlar.
Oradan sonrası, Akhaların bunca mücadele arasında
biraz rahat nefes almaları için
ne yapacağımı söylemek, benim işimdir artık."

Bunları söyledi. Apollon da babasını dinlememezlik
etmedi. İda Dağı'ndan tüm kuşların en hızlısı olan bir
şahin gibi süzüldü. Priamos'un oğlu tanrısal Hektor'u
ovada buldu.
Artık uzanmış hâlde değildi, oturuyordu;
kendine gelmeye ve çevresindeki yoldaşlarını
tanımaya başlamıştı. Derin acıları ve teri durmuştu.
Zeus'un dileği uyandırmıştı onu. Uzaklardan nişan alan
Apollon onun yanında durup dedi ki:

"Priamos'un oğlu Hektor, niçin diğerlerinden uzak,
yarı ölü gibi otursun burada?
Seni bu hale getiren bir derdin mi var?"

Tepeli miğferli Hektor sönük bir sesle dedi ki ona:

"Kimsin sen ey tüm tanrıların en büyüğü;
böyle karşımda dikilip bana sorular sorarsın?
Akha gemilerinin yanında, gür sesli Aias'ın,
yoldaşlarını ortadan kaldırdığım sırada,
bir taşla beni göğsümden vurup savaş dışı bıraktığını
duymadın mı?
O gün bir an için Hades'in enginliklerini ve ölüleri
göreceğimi sanmıştım; göğsümde soluğumu o kadar
sönük hissediyordum."

Uzaklardan nişan alan büyük Apollon yanıtladı onu:

"Şimdi cesur ol. Çünkü Kronos'un oğlu, İda'dan
yanında durup seni kurtarsın diye
benim gibi birini, altın yaylı Phoibos, Apollon gibi bir
koruyucuyu gönderdi. Ben ki şimdiye dek hem seni
hem de yüksek kenti koruyordum. Yalnız şimdi gel,
çok sayıdaki atlıya, hızlı atları koca karınlı gemilere
doğru sürmelerini buyur.
Ben de onların önünden koşarak atlar için yolu
düzetecek
ve yiğit Akhaları geri çevireceğim."

Bunları söyleyerek Troyalıların kralının göğsüne büyük
bir güç koydu. Yemlikte iyice beslenmiş bir at
dizginlerini koparır da yere sağlam adımlarla basarak
nasıl saldırırsa ovaya,
bir kere öğrenmiş olduğu için nasıl temiz nehirlerde
yıkanmadan edemezse,
gururla nasıl yüksekte tutarsa kafasını ve omuzlarının
üzerinde yeleleri nasıl rüzgâr estirirse görkemli
güzelliğinin verdiği neşeyle atların otladığı yere nasıl
hızla koşarsa işte Hektor da Tanrı'nın sesini duyduktan
sonra bacaklarını ve dizlerini öyle hızla hareket ettirmeye
ve atlılara cesaret vermeye başladı.
Ve köylüler ile köpekler boynuzlu bir geyiği ya da bir
dağ keçisini nasıl kovalarlar ve kaderlerinde onu
yakalamak yazılı olmadığından, yüksek bir kaya ya da
derin gölgeli bir orman onu nasıl korursa,
o arada, seslerini duyup yola çıkarak kibirli bir aslan
onların bir anda karşısına nasıl çıkar
ve ne kadar hiddetli olurlarsa olsunlar, nasıl hepsinin
uzağa kaçmasını sağlarsa; işte Akhalar da böyle hep
birlikte, öncelikle önlerine her çıkanı kovalıyorlar ve
kılıçlarıyla, iki ağızlı mızraklarıyla vuruyorlardı. Ancak,
erlerin falanjlarının üzerine saldıran Hektor'u
gördüklerinde korkarak hep birlikte kaybettiler cesaretlerini.

O zaman, Akhaların baş delikanlısı,
nişan almada ve yakın dövüşte usta, gençlerin laf
yarışına girdikleri kurultaylarda pek az kişinin alt
edebildiği, Andraimon'un oğlu Thoas konuştu onlara.
İşte o, aklı başında sözlerle onlara hitap ederek dedi ki:

"Eyvahlar olsun! Gerçekten de acayip bir şey görüyorum
gözlerimle! Bakın! Hektor ölümden kurtulup yeniden
çatışmaya gelmiş! Hepimiz onun, Telamon'un oğlu
Aias'ın ellerinden ölümü bulduğunu sanıyorduk.
Ama bir sürü Akhayı öldüren bu adamı tanrılardan biri
kurtarmış yine.
Öyle olmalı; çünkü bol gürültülü Zeus'un
yardımı olmaksızın ön saflardaki erlerin arasında böylesi
yiğitlikle dikilemez! Gelin kabul edin size
söyleyeceklerimi: Öncelikle kalabalığı gemilere geri
gönderelim.
Baş delikanlılar olmakla övünen bizler de
kuvvetle karşı durarak mızraklarımızı kaldıralım;
bakalım onları durdurabilecek miyiz. Çünkü ne kadar
hiddetli olursa olsun Akhaların kalabalığının arasına
sokulmaya korkacaktır sanırım."

Bunları söyledi. Hemen onun sözünü dinleyip ikna
oldular söylediklerine.
Aias'ın, Kral İdomeneus'un, Teukros'un, Meriones'in,
Ares'e denk Meges'in çevresinde ne kadar er varsa bir
hizaya gelip Hektor'a ve Troyalılara karşı koymak için
en has delikanlıları çağırmaya başladılar.
Kalabalık da arkalarından, Akha gemilerine dönüyordu.

O zaman Troyalılar yığın yığın saldırdılar. Hektor da
büyük adımlarla önden giderek yönlendiriyordu onları.
Onun önünden Phoibos Apollon gidiyordu;
omuzlarından bir bulutla örtülmüştü, elinde de tunç
ustası Hephaistos'un Zeus'a vermiş olduğu ve
Zeus'un da insanları korkutmak için tuttuğu
korkunç ve parıl parıl parlayan kalkanı tutuyordu.

İşte elinde bu kalkanı tutuyor ve delikanlıların önünden
gidiyordu. Ancak Argoslular, saflarını sıkılaştırmış halde
durdular. İşte o zaman, iki taraftan da korkunç
haykırışlar yükseldi. Oklar kirişlerden uçuyor, yiğit
ellerden kargılar fırlıyordu. Kimi savaşta çevik
delikanlıların etlerine saplanıyor, kimi de
her ne kadar bir bedene saplanmayı isteseler de
delikanlıların ak etlerine değemeden orta yere
saplanıyorlardı.

Phoibos Apollon sarsılmaz ellerinde kalkanı tuttuğu
sürece, iki taraftan da ok atışları yağmaya devam
ediyordu ve erler düşüyordu. Ancak onu, çevik atlı
Danaoların gözleri önünde sallayıp da
vahşi bir çığlık attığında,
o zaman göğüslerinin içinde yüreklerini cansız
bırakıyordu; onlar da mağrur yiğitliklerini unutuyorlardı.
Kara gecenin içinde iki vahşi hayvan, çobanın olmadığı
bir saatte nasıl bir anda aralarına girer de, bir öküz ya da
koyun sürüsünü dört yana dağılırlarsa, işte Akhalar da,
Apollon, Hektor'a ve Troyalılara ün vermek için
yüreklerine korku saldığından,
öyle mertlikten uzak, dağılıyorlardı.
Çatışma yayıldığında bir er diğerini öldürmekteydi.
Hektor, Stikhios'u ve Arkhesilaos'u öldürdü; ikincisi
tunç zırhlı Bioiotialıların komutanıydı;
diğeri de yüce ruhlu Menestheus'un inançlı yoldaşıydı.
Yine Aineias, Medon ile İasos'u öldürdü; Medon,
tanrısal Oileus'un gayrimeşru oğlu ve Aias'ın kardeşiydi,
Oileus'un karısı, analığı Eriopis'in bir akrabasını
öldürmüş olduğundan
vatanından uzakta Phylake'de oturuyordu;
İasos ise Atinalıların komutanıydı; onun, Bukolosoğlu
Sphelos'un oğlu olduğunu söylerlerdi. Polydamas
Mekistes'i ve çatışmanın başında da Polites Ekhios'u
öldürdü; tanrısal Agenor da Klonios'u öldürdü.
Paris Deiokhos'u, ön saflarda savaşan erlerin arasına
kaçtığı sırada

arkasından, omzunun biraz aşağısından vurup
mızrağıyla bir uçtan bir uca olduğu yere çiviledi.

Bu arada onlar diğerlerinin silahlarını soyarken,
Akhalar da hendeğe ve kazıkların üzerine düşüyorlardı,
oraya buraya koşarak kaçışıyorlar ve mecburen surun
içine sığınıyorlardı.
O zaman Hektor, yüksek sesle Troyalılara bağırarak
dedi ki:

"Şimdi kanlı ganimetleri bırakın da gemilere saldırın!
Kimi gemilerden uzakta bir yerde görürsem, orada
öldürürüm onu. Ölü olarak yere serilip yattığında,
hiç kimsesi onun cesedini yakamaz bile;
köpekler getirir ölüsünü kentimize!"

Bunları söyledi ve Troya saflarına cesaret vererek
kırbacıyla atların sırtına vurdu.
Savaş arabalarını çeken atlar da hep bir ağızdan
çığlıklar atarak büyük bir kargaşa başlattılar.
O zaman Phoibos Apollon önlerinde
ayaklarıyla derin hendeğin çitlerini kolayca yıkarak,
onları hendeğin içine attı; bu şekilde uzun ve geniş bir
köprü yaptı. Köprü, bir delikanlının gücünün ne kadar
olduğunu görmek için fırlattığı bir okun gideceği uzaklık
kadar uzundu. Önlerinde, çok değerli kalkanı tutmakta
olan falanjlar Apollon'la birlikte
işte oradan sokuldu.
Akhaların duvarı, bir çocuğun sahilde oyun oynarken
yaptığı, sonra da gidip elleriyle ve ayaklarıyla yerle bir
ettiği kumdan oyuncakların yıkıldığı kadar kolay yıkıldı.
İşte sen de ey Phoibos, Akhaların tüm emeklerini ve
çabalarını mahvedip
onları korkutarak, kaçmalarını sağladın.

Akhalar gemilerin yanına varınca durdular.
Birbirlerini teşvik ediyorlar ve her biri ellerini kaldırarak
yüksek sesle tüm tanrılara dua ediyordu.
Hepsinden çok da Akhaların koruyucusu ihtiyar Nestor

dua ediyordu ellerini kaldırarak yıldızlı gökyüzüne:

"Zeus Baba, eğer bizden birinin, bir zamanlar ülkesine
dönmeyi dileyerek bol buğdaylı Argos'ta bir öküzün
ya da koyunun yağlı butlarını yaktığı ve senin de kabul
edip rıza gösterdiğin doğruysa, hatırla şimdi onu!
Ey Olymposlu kurtar bizi kötü günden
ve Akhaların Troyalılar tarafından böyle yok edilmesine
izin verme."

Bunları söyledi duasında. Her şeyi bilen Zeus da ihtiyar
Neleus'un dualarına kulak vererek güçle gürledi.

Troyalılar, kalkan taşıyan Zeus'un gümbürtüsünü
duyduklarında, büyük bir hiddetle Akhaların üzerine
saldırarak savaşma cesaretlerini hatırladılar.
Engin denizin kocaman bir dalgası, daima tüm dalgaları
şişiren rüzgârın gücüyle itildiği vakit nasıl küpeşteleri
aşarak geminin içine düşerse Troyalılar da atlarıyla
birlikte içeri girdiklerinde büyük bir uğultuyla
iniyorlardı duvardan;
gemilerin yanında iki ağızlı mızraklarıyla yakından
savaşıyorlardı.
Onlar savaş arabalarının üzerinde, diğerleri de daha
önceden çıkmış oldukları kara gemilerin üzerinde
savaşıyorlardı; ellerinde, gemilerinde deniz savaşı için
bulundurdukları ucu tunç kaplamalı uzun kargılar vardı.

Patroklos da, Akhalarla Troyalıların
surun çevresinde, hızlı gemilerden uzakta savaştıkları
süre boyunca, yiğit Eurypylos'un çadırında oturdu.
Onu sözleriyle eğlendiriyor, acı veren yarasının üzerine
kara acıları tedavi eden şifalı otlar sürüyordu.
Troyalıların surun üzerinden saldırdığını görüp
Akhaların kaçışlarının uğultusunu işittiğinde;
iç çekip avuç içleriyle bacaklarını döverek ağıtlar
yakmaya başladı. Şöyle diyordu:

"Ey Eurypylos, bana ne kadar ihtiyacın olursa olsun,

artık senin yanında daha fazla kalamam.
Çünkü büyük bir çatışma baş gösterdi şimdi.
Seninle hizmetçilerin ilgilenedursunlar.
Ben Akhilleus'a koşup, ondan ortaya çıkıp savaşmasını
isteyeceğim. Kim bilir eğer tanrı yardımcım olursa
sözlerimle onu etkilerim...
Bir dostun öğütleri her zaman iyidir."

Bunları söyledi ve dizginlenemez bir halde gitti.
Akhalar da hareketsiz kalıp saldırmakta olan Troyalıları
beklediler. Ama Troyalılar sayıca kendilerinden daha az
olsalar bile, onları gemilerden uzağa püskürtemiyorlardı.
Troyalılar da Danaoların falanjlarını kırıp çadırlara ve
gemilere ulaşamıyorlardı. Athene'nin öğütlerinden tüm
bir sanatı öğrenmiş olan
hünerli bir marangoz, ellerinde bir şakül gemi için
gerekli ahşabı nasıl ayarlarsa
çatışma da iki taraf arasında öylesine dengelenmişti.
Kimileri onların yanında savaşıyorlar,
yine diğerleri de gemilerin etrafında savaşıyorlardı.

Hektor o zaman anlı şanlı Aias'ın üzerine saldırdı.
İkisi de aynı geminin çevresinde savaşıyorlardı; ne biri
diğerini kovup gemiyi ateşe verebiliyordu ne de diğeri
öbürünü uzağa püskürtebiliyordu. Çünkü Tanrı getirmişti
Hektor'u diğerlerinin yanına. O zaman görkemli Aias
mızrağıyla gemileri ateşe vermekte olan Klytios'un oğlu
Kaletor'u göğsünden vurdu,
o da gürültüyle yere düştü ve fırladı elinden meşale.
Hektor, kuzeninin kara geminin önünde yere
kapaklandığını gördüğünde, vahşi bir çığlık attı ve
Troyalılar ile Lykialılara seslendi:

"Troyalılar, Lykialılar ve yakından savaşan
Dardanoslular,
böyle sıkışık bir durumdayken sakın çatışmadan
çekilmeyin. Gemilerin yanında düşen Klytios'un oğlunu
kurtarın da Akha delikanlılarından biri gidip silahlarını
almasın!"

Bunları söyleyip görkemli kargısıyla Aias'a nişan aldı.
Ama isabet ettiremedi. Yalnız, kutsal Khytere'de birini
öldürmüş olduğu için Aias'la birlikte kalan
ve onun hizmetçisi olan Mastor'un oğlu Khytereli
Lykophron'u çiviledi.
Onu, o Aias'ın yanında, ayakta durduğu sırada,
sivri mızrağıyla kafasından, kulağının üzerinden vurdu.
O da geminin pruvasından aşağı tozun dumanın içine
düştü ve çözüldü uzuvları.
O zaman Aias korkup kardeşine dedi ki:

"Teukroscuğum, evimizde sevgili anne babamız gibi
saydığımız Khytereli sadık yoldaşımız Mastoroğlu
öldürüldü.
Yüce gönüllü Hektor öldürdü onu!
Hani nerede sana Phoibos Apollon'un vermiş olduğu
yay ile çabucak ölümü getiren acı okların?"

Bunları söyledi. O da hemen anlayıp elinde ince uzun
yayı ile okla dolu kılıfını tutarak koşup geldi ve yanında
durdu. Hemen Troyalıların üzerine doğru atış yapmaya
başladı. O zaman Peisenor'un görkemli oğlu Kleitos'u,
yiğit Panthoosoğlu Polydamas'ın yoldaşını vurdu.
O elinde dizginleri tutuyor ve savaş arabasını Hektor'a
ve Troyalılara yardım götürmek için falanjların daha bir
sıklaştığı yere doğru sürüyordu. Ama bela çok çabuk
buldu onu. Kimse çok istese de kurtaramadı onu;
inim inim inleten ok, ensesinin arkasından gelmişti.
Savaş arabasından düştü; atlar da fırlayıp boş yere
sürüklediler onu gürültüyle. Ancak Kral Polydamas onu
hemen görüp herkesten önce atların oraya koştu.
Atları Protiaos'un oğlu Astynoos'a vererek,
onlara göz kulak olup orada yakında tutmasını sıkı sıkı
tembihledi. O da geri dönerek savaşın içine karıştı.

Teukros tunç silahlar kuşanmış Hektor için bir başka
ok aldı. Eğer onu orada gemilerin orada vurursa
çatışmayı durduracak

ve komutanın ruhunu teslim alacaktı.
Ama bu, Hektor'u koruyup kollayan,
her şeyi bilen Zeus'un gözünden kaçmadı.
Böylece de Telamon'un oğlu Teukros'tan ünü alarak,
yeni örülmüş güzel yayının kirişini Hektor'u vurmak
için gerdiği sırada kırdı. O zaman tunç ok başka bir
yere gitti ve yay da elinden düştü.
Teukros da korkup kardeşine dedi ki:

"Eyvahlar olsun! Tanrılardan biri çatışmada önümüze
engeller koyuyor. Yayı elimden fırlattı ve yeni örülmüş
kirişi de kırdı. Ben daha sabahtan,
durmaksızın attığım oklarıma dayanabilsin diye
bir güzel bağlamıştım onu."

Telamon'un oğlu büyük Aias, yanıtladı onu:

"Canım benim! Danaoları kıskanan tanrılardan biri
işimizi bozuyorken, bırak yere yayı ve okları.
Eline uzun mızrağını alıp omuzlarına kalkanını atarak,
diğerlerine cesaret vere vere
savaş Troyalılar'la. Mağrur yiğitliğimizi unutmayalım.
Bizi ve hızlı gemilerimizi ortadan kaldırıp kolayca
alt edemesinler bizi."

Bunları söyledi. Teukros da oku çadırına bırakıp
omuzlarına dört katlı bir kalkan attı; başına da tepesinde
vahşice sallanıp duran at tüyünden bir püskülü olan,
iyi yapılmış miğferini geçirerek sivri, tunç uçlu sağlam
mızrağını aldı ve harekete geçti. Hızla koşarak,
gidip Aias'ın yanında durdu.

Ancak Hektor Teukros'un kırılmış yayını gördüğünde,
Troyalılar ile Lykialılara
yüksek sesle bağırarak cesaret verdi:

"Troyalılar, Lykialılar ve yakından savaşan
Dardanoslular; kardeşlerim, burada, gemilerin yanında
mağrur yiğitliğinizi hatırlayın ve erkekliğinizi gösterin!
Teukros'un yayının kırıldığını gözlerimle gördüm!

İnsanların Zeus'un gücünü görmeleri kolay.
O kimilerine büyük bir ün verir,
kimilerini de tıpkı şimdi Akhaları ortadan kaldırıp
bize yardım ettiği gibi, onlara yardım etmek
istemeyerek ortadan kaldırır! Burada gemilerin yanında
savaşın hep birlikte.
Kim vurulur da ölümü bulursa, varsın ölsün!
Bu, vatanını kurtarmak için savaşırken düşen biri için
büyük bir ündür! Eğer olur da Akhalar gemilerle
vatanlarına dönerlerse, böylece o karısı ve çocuklarını
kurtarır; kalır evi ile diğer tüm mülkleri dokunulmadan."

Bunları söyledi ve güç verdi yüreklerine.
Aias da diğer taraftan yoldaşlarını kışkırtıyor ve onlara
şöyle sesleniyordu:

"Utanın Argoslular!
Eğer gemileri ateşlerden kurtarabilirsek, bizim için yok
olacağımız ya da kurtulacağımız an geldi!
Yiğit Hektor'un gemilerimizi ele geçirdiğinde
her birinizin elini kolunu sallayarak vatanlarınıza
gideceği umudunu mu taşıyorsunuz yoksa?..
Hektor'un, gemileri ateşe vermek için yanıp tutuşurken
ordusunu nasıl cesaretlendirdiğini duymadınız mı yoksa?
Şunu iyice anlayın ki o, adamlarını dansa değil savaşa
çağırıyor! Bizim için yakınlarında durup, tüm gücümüzle
göğüs göğüse vuruşmaktan daha iyi bir yol yok!
Gemilerin önünde, vahşi boğazlamanın içinde şimdi
olduğu gibi, az sayıda düşmanın elinde boş yere acı çekip
yaşamaktansa, bir hamlede ölmek en iyisidir bizim için!"

Bunları söyledi ve her birinin yüreğine cesaret verdi.
O zaman Hektor, Phokislilerin komutanı,
Perimedeos'un oğlu Skhedios'u öldürdü.
Yine Aias, Antenor'un görkemli oğlu, yayaların
komutanı Laomedon'u öldürdü. Polydamas da
Phyleusoğlu'nun yoldaşı ve yüce gönüllü Epeioların
komutanı Kylleneli Otos'u öldürdü.

Ancak Meges, onu görünce üzerine atladı;
ama Polydamas eğildi ve diğeri de ona isabet ettiremedi.
Çünkü Apollon, ön saflarda savaşan erlerin arasında
bulunan Panthoos'un oğlunun öldürülmesine izin
vermedi. Ancak Meges, mızrağıyla Kroismos'u
göğsünün ortasından vurdu. O da düşerken büyük bir
gürültü çıkardı. Daha sonra Meges, omuzlarından
silahlarını aldı. O an, Laomedon'un oğlu Lampos'un
tam bir delikanlı olarak dünyaya getirmiş olduğu
hünerli okçu Lamposoğlu Dolops saldırdı üzerine.
İşte o, üzerine atılıp kalkanının ortasından vurdu
Phlyeusoğlu'nu. Bedeninin üzerine geçirmiş olduğu
iyice sıkılmış ve sağlam zırhı kurtardı onu.
Bu zırhı ona bir zamanlar Phyleus,
Selleis ırmağı yakınlarındaki Ephyre'den getirmişti.
Sonra da Kral Euphytos onu, savaşta giyip
düşmanlardan korunması için ona bağışlamıştı. İşte o,
o zaman oğlunun bedenini felaketten kurtarmış oldu.
Yine Meges, sivri mızrağıyla onun
tunç miğferinin tepesinden vurarak
daha sonra tozun dumanın içine düşen at yelesinden
yapılma yeni püskülünü kırdı; püskül, yeni boyanmış
erguvan renginden bile daha parlaktı.
Ancak bu arada Dolops yeniden ayağa kalkıp
savaşmaya başladı; hâlâ kazanmayı umuyordu.
Savaşçı Menelaos geldi Meges'e yardım etmeye.
Mızrağıyla birlikte arkasında durdu. Dolops onu
görmedi bile. Onu arkadan omzundan vurdu.
Saldırgan mızrağı omuzu geçip göğsünden dışarı çıktı.
O da yüzükoyun kapaklandı toprağa. O zaman ikisi
birden omuzlarından silahlarını almak için atıldı.
Ancak Hektor tüm kardeşlerini kışkırtıyordu.
Öncelikle de Perkote'de, düşmanlardan uzakta,
paytak yürüyen öküzlerini otlatan Hiketaon'un oğlu
yiğit Melanippos'u azarladı. Danaoların hızlı gemileri
geldiğinde tekrar Troya'ya dönüp, Troyalıların arasında

bir yıldız gibi parlamıştı;
onu oğlu gibi seven Priamos ile birlikte oturuyordu.
İşte Hektor ona seslendi ismiyle ve onu azarlayarak
dedi ki:

"Böylece bırakacak mıyız çatışmayı yani Melanippos?
Yoksa kuzeninin katlinden dolayı kan
ağlamıyor mu yüreğin?
Dolops'un silahlarını kapmaya çalıştıklarını
görmüyor musun?
Gel haydi benimle birlikte! Argoslularla uzaktan
savaşamayız. Ya yok edeceğiz onları ya da bizi İlyon'a
götürüp tüm yurttaşları öldürecekler."

Bunları söyledi ve ilerledi. Tanrıya denk Melanippos da
peşinden gitti onun. Yine Argosluları Telamonoğlu Aias
kışkırtıyor
ve diyordu ki:

"Kardeşlerim, gösterin delikanlılığınızı ve az da olsa
utancı getirin aklınıza! Her biriniz birbirinizi geride
bırakmalısınız vahşi çatışmaların içinde. Onurlu
delikanlıların çoğu kurtulurlar, düşüp kalmazlar. Ancak
kaçanlar için ne bir ün söz konusudur, ne de yiğitlik!"

Bunları söylüyordu. Onlar da düşmanın arkasından
saldırmak için yanıp tutuşuyorlardı.
Sözleri onların ta yüreklerine işliyordu.
O zaman, gemilerin çevresine tunçtan bir duvar ördüler.
Ancak diğer taraftan Zeus, Troyalıları ayaklandırdı.
O zaman, gür sesli Menelaos Antilokhos'u kışkırtarak
ona dedi ki:

"Ey Antilokhos, savaştığın sırada hiçbir Akha ne
senden daha genç, ne senin kadar ayağına tez,
ne de senin kadar yiğit!
Sen bir Troyalı'nın üzerine onu öldürmek için
saldırmayacak mısın?"

Bunları söyledi ve onu kışkırttıktan sonra uzaklaştı.

Diğeri de ön saflarda savaşan erlerin arasında atlayıp
dört bir yanına bakarak görkemli mızrağını fırlattı.
Troyalılar onun mızrağını attığını görünce geri çekildiler.
Boşa gitmedi atışı;
Hiketaon'un oğlu yüce gönüllü Melanippos'u savaşa
koştuğu sırada, göğsünden, memesinin yanından vurdu.
O da düşerken gümbürdedi ve karanlık örttü gözlerini.
O zaman Antilokhos, bir köpek,
bir avcının yuvasından çıktığı sırada
vurduğu yaralı bir geyiğin üzerine nasıl atlarsa
öyle saldırdı onun üzerine. İşte ey Melanippos,
seni silahlarından soymak için yiğit delikanlı Ahtilokhos
da senin üzerine böyle koştu! Ama bu vuruşmak için
savaşa koşan tanrısal Hektor'un gözünden kaçmadı.
Ancak Antilokhos, her ne kadar çevik bir savaşçı
olsa da,
Hektor'u beklemedi; kötülük yapmış vahşi bir hayvan
gibi koşarak kaçtı. Vahşi hayvan bir köpeği ya da
öküzlerinin yanındaki bir çobanı öldürdüğünde,
kalabalık başına toplanmadan nasıl kaçarsa
Nestor'un oğlu da; Troyalılar ve Hektor, ok atışlarından
çıkan vahşi bir uğultuyla üzerine atılırlarken, öyle kaçtı.
Ancak Antilokhos yoldaşlarının bulunduğu yere varınca
geri dönüp durdu.

Troyalılar gemilere yırtıcı aslanlar gibi saldırıyorlardı;
böylelikle de durmaksızın öfkelerini ayaklandıran
Zeus'un buyruklarını yerine getiriyorlardı. Bu arada
Zeus'un ruhu uyuşuyor ve ünü Argoslulardan alıyordu.
Kanca burunlu gemileri feci ve vahşi bir ateşe vermesi
ve böylelikle de Thetis'in duasını yerine getirmesi için
ünü Priamosoğlu Hektor'a vermek istiyordu.
Her şeyi bilen Zeus, yanmakta olan
gemilerden çıkan alevlerin parlaklığını gözleriyle
görmek istiyordu.
O andan itibaren, Troyalıları gemilerden uzağa sürebilir
ve ünü Argoslulara verebilirdi. Koca karınlı gemilerin

yanındaki Priamosoğlu Hektor'un aklında işte bunlar
vardı ve ona güç veriyorlardı. Tek başına büyük bir
saldırma gücü vardı ve kudurmuş durumdaydı.
Tıpkı mızrak savuran Ares
ya da sık ormanın içinde, dağların üzerinde yanan
felaket dolu alevler gibiydi. Ağzından köpükler
fışkırıyordu, korkunç kaşlarının altında gözleri şimşekler
saçıyordu ve miğferi o savaşırken korkutucu şekilde
bir o yana bir bu yana sallanıyordu.
Gökyüzünün yükseklerindeki Zeus'un kendisi
yardımcısıydı onun. Zeus, onu sayıyor ve bunca
delikanlının arasından yalnızca onu ünlendiriyordu.
Böyle yapıyordu, çünkü yaşayacak az vakti vardı;
Pallas Athene, Peleusoğlu'nun elinden onun ölümünü
hazırlıyordu. O, her ne kadar bir sürü eri ve çok iyi
durumda silahı görse de
erlerin sıralarını kırmak istiyordu
ve orada bunun için mücadele ediyordu. Tüm saldırma
gücüne rağmen yine de kıramadı. Çünkü diğerleri,
köpük beyazı denizin yanında bulunan, kuzey
rüzgarlarının saldırısına dayanan,
üzerinde kabarmış dalgaları kıran
büyük bir kaya ya da bir duvar gibi dayanıyordu.
Danaolar da Troyalıları böyle sarsılmaz bir halde
beklediler ve kaçmadılar. O zaman, her yönüyle ateş
gibi parlayan Hektor, kalabalığın arasına atılıp
bulutlardan dökülür dökülmez rüzgârın ittiği,
hızlı bir gemiye düşen vahşi bir dalga gibi aralarına düştü.
Tüm bir gemi köpükle dolar o zaman, rüzgârın vahşi
kasırgası yelkenleri deler ve denizciler titreyerek
korkarlar; çünkü ölüm uzakta değildir. İşte Akhaların da
yürekleri göğüslerinin içinde böyle yarılıyordu.
Tehlikeli bir aslan büyük bir bataklığın çayırlarında
otlamakta olan bir sürü öküzün üzerine nasıl saldırırsa
ve o zaman çoban, bu vahşi hayvanla nasıl savaşacağını
bilemez de, bir öküz sarmal boynuzlarıyla onu paralasın

diye nasıl bakar ve bir ilk baştaki,
bir sondaki öküzlerin yanında nasıl ilerlerse yolunda,
ve aslan atılır da tam orta yere,
nasıl yerse onlardan birini, diğerleri dört bir yana
dağılıp nasıl kaçışırlarsa; işte bütün Akhalar,
o zaman da böyle dağılıyor ve Hektor'dan ve Zeus
babadan kaçıyorlardı. Hektor,
Eurystheus'tan Herakles'e haberci olarak giden
Kopreus'un sevgili oğlu Mykeneli Periphetes'i öldürdü.
Bu aşağı seviyedeki babadan bir oğul olarak,
ister çevik ayak konusunda olsun, ister yiğitlikte,
ister akılda, en iyilerden biri ve o nedenle de en has
Mykeneli olan Periphetes dünyaya geldi.
İşte o, Hektor'a ihtişamlı bir ün verdi.
Çünkü geri dönerken, elinde tutmakta olduğu,
onu atışlardan korumak için taşıdığı ve ayaklarına
kadar uzanan kalkanının kenarına takıldı.
İşte ona takılarak tepetaklak düştü ve şakaklarının
çevresindeki miğferi korkunç bir şekilde gümbürdedi.
Ancak Hektor, onu hemen görüp
yoldaşlarının yanında öldürdü.
Yoldaşları da tüm üzüntülerine rağmen onu kurtarmak
için hiçbir şey yapamadılar; çünkü onlar da
korkularından titriyorlardı tanrısal Hektor'un karşısında.

O zaman Troyalılar,
daha önceden denizden çekilmiş olan gemilerin yanına,
en uç kısma gelerek etraflarını çevirdiler.
İçlerinden bazıları da atıldılar gemilerin içlerine.
Argoslular gemilerden çekilmeye mecbur kaldılar.
Ancak yine de çadırların etrafında çember halinde
durdular ve savaş alanının içinde dağılmadılar.
İçlerindeki korku ile utanç onları alıkoyuyordu ve
durmaksızın birbirlerine cesaret veriyorlardı.
Ancak ihtiyar atlı savaşçı, Akhaların koruyucusu Nestor
yalvarıyordu her bir ere babalarının adına:

"Kardeşlerim! Gösterin delikanlılığınızı ve biraz olsun
başkalarının utancını yerleştirin aklınıza!
Hatırlayın çocuklarınızı, karılarınızı, mülklerinizi,
ister yaşıyor olsunlar ister ölmüş olsunlar ana babanızı.
İşte şu anda burada olmayan bu saydıklarım adına,
şimdi size yalvarıyorum; dayanın ve geri dönüp
kaçmayın."

Bunları söyledi ve her birinin kalbine güç verdi.
O zaman Athene de dağıttı gözlerindeki kara sis
bulutunu ve her iki tarafı; ve çatışmanın ayaklandığı
gemilerin tarafını da gördüler net olarak.
Gördüler gür sesli Hektor ile yoldaşlarını.
Onlar da orada arka tarafta ayakta duruyor ve
savaşmıyorlardı. Yine hızlı gemilerin yanında
vuruşmakta olanları da gördüler.

Ancak yüce ruhlu Aias'ın artık yüreği dayanmıyordu
diğer Akhaların gerilediği o yerde dikilip durmaya;
geniş adımlarla gemilerin güvertesine çıkarak elindeki
büyük ve deniz savaşlarında kullanılan mızrağını
sallamaya başladı. Yirmi iki arşın uzunluğundaydı
mızrağın boyu; sağlamdı ve çemberlerle bağlanmıştı.
Hünerli bir sürücü, bir sürü arasından dört tane at seçer
ve onları boyunduruğa vurduktan sonra nasıl sürerse
ovanın derinliklerine ve geniş bir yoldan büyük kente
doğru koşarsa ve ister kadın olsun ister erkek, bir sürü
insan hayran kalırsa ona; o da onlar uçarcasına
giderlerken sürekli sıçraya sıçraya hünerle çıkarsa
kâh bir atın kâh diğerinin üzerine; işte Aias da öyle
koşuyordu geniş adımlarla gemilerin güvertelerinde
ve sesi göğe dek yükseliyordu;
durmaksızın bağırıyordu yüksek sesle ve gemileri ve
çadırları kurtarmaları için harekete geçiriyordu Danaoları.
Hektor da kalmadı sağlam zırhlarla silahlanmış
Troya kalabalığının arasında. Kara bir kartalın
kaz, turna kuşları ya da uzun boyunlu kuğulardan
oluşan ve bir nehrin kenarında yiyecek arayan bir kuş

sürüsü üzerine süzülüşü gibi, saldırdı doğrudan kara burunlu bir gemiye.
Zeus da sarsılmaz eliyle itiyordu onu arkasından;
onunla birlikte ayaklanıyordu tüm ordu da.

O zaman gemilerin yanında tekrar alevlendi vahşi çatışma. Görsen delikanlıların yorulmadan ve doymaksızın savaştıklarını söylerdin; öylesi bir azgınlıkla düşüyor ve birbirlerini öldürüyorlardı. Bu arada, onlar savaşırlarken akıllarında şu fikir vardı:
Akhalar felaketten kurtulamayıp yok olup gideceklerini söylüyorlardı;
yine Troyalıların her birinin yüreğinde gemileri ateşe verip yiğit Akhaları öldürme umudu vardı.
İşte akıllarından bunları geçirerek saldırıp vuruşuyorlardı. O zaman Hektor,
Protesilaos'un Troya'dan getirmiş olduğu, ancak vatanına geri götüremediği denizler aşan güzel ve hızlı bir geminin burnunu yakaladı. Gemisinin etrafında Akhalarla Troyalılar yakından savaşarak birbirlerini öldürüyorlardı. Artık bir tarafta ya da diğer tarafta durup yaylardan atışların gelmesini beklemiyorlardı; yalnız tek bir yürek olmuş yan yana duruyor
ve keskin baltalarla, kazmalarla, büyük kılıçlarla, iki ağızlı mızraklarla çatışıyorlardı.
Güzel siyah kınlarından pek çok güzel kılıcın kimi, savaşmakta olan delikanlıların ellerinden,
kimi de omuzlarından düşüyordu yere.
Kara toprak kandan sel olup taşıyordu.
Ancak Hektor, gemiyi burnundan tuttuğundan beri onu bırakmıyor,
onu en ucundan elleriyle tutarak Troyalılara buyuruyordu:

"Ateş getirin! Ve hep birlikte, böyle birbirinize sokulmuş olarak kuvvetle haykırın! Şimdi Zeus bize
tanrıların isteği olmaksızın buraya gelmiş olan
ve bize, ben gemilerin burunlarının yanında savaşmak

istediğim zaman korkaklıklarından beni engelleyip
orduyu bırakmayan ihtiyarlar yüzünden bunca felaket
getiren gemileri fethetmemiz için tüm diğer günlerin
hepsine denk bir gün veriyor!
Zeus o zaman bizi nasıl kör ettiyse
şimdi yine kendisi bizi ayaklandırıp savaşa itiyor!"

Bunları söyledi, diğerleri de büyük bir hiddetle atıldılar
Danaoların üzerine.
O zaman Aias dayanamadı daha fazla; çünkü ok atışları
yok etmekteydi onu, yalnızca öleceği korkusuyla
biraz geri, yedi adım boyunda kürekçilerin bulunduğu
yere doğru geminin burnundan çekildi.
Orada durup bekliyor
ve mızrağıyla ateş getiren Troyalıları gemiden
uzaklaştırıyor ve durmaksızın vahşice bağırıp
Argoslulara cesaret veriyordu:

"Kardeşlerim! Yiğit Danaolar! Ares'in delikanlıları!
Gösterin erkekliğinizi kardeşlerim ve hatırlayın mağrur
yiğitliğinizi. Arkamızda bize yardım getiren başka bir
ordu mu var sanıyorsunuz?
Ya da bizi felaketten kurtaracak daha sağlam bir
duvar mı var sanıyorsunuz?
Burada, yakınımızda bizi kurtaracak sağlam kuleleri olan
ve halkından yardım alarak savaşabileceğimiz bir kent yok.
Burada, sağlam zırhlı Troyalıların ovalarında,
denizlerle çevrilmiş durumda yalnız başımızayız
ve vatanlarımızdan uzaktayız.
İşte bunun için bizim kurtarıcılarımız kendi ellerimizdir;
savaşın bağışlamasında değil."

Bunları söyledi. Tam bir yiğit gibi savaşıyordu sivri
mızrağıyla. Aias, Troyalılardan kendilerini kışkırtmakta
olan Hektor'a kendini beğendirmek için koca karınlı
gemilere ateşle koşan her kimi görürse, bekleyip sivri
mızrağıyla olduğu yere çiviliyordu.
İşte bu şekilde gemilerin önünde on iki kişiyi
olduğu yere çiviledi.

RAPSODİ 16

[Patroklos Destanı]

Onlar sağlam gövdeli gemi için bu şekilde savaşıyorlardı.
Patroklos ise halkların hükümdarı Akhilleus'un önünde
duruyor ve sarp bir kayanın üzerinden bulanık sularını
akıtan bir kaynak gibi sıcak gözyaşları döküyordu.
Ayağına çabuk tanrısal Akhilleus onu gördüğünde haline
acıdı ve onunla konuşarak şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ey Patroklos, niçin annesinin eteğini çekiştiren, onu
kucağına alana kadar ona ağlaya ağlaya bakan, birlikte
koşarlarken annesinin kendisini kucağına almasını isteyen
küçük bir kız çocuğu gibi ağlayıp duruyorsun?
Sen de böyle bir kız çocuğu gibi ey Patroklos,
tatlı tatlı gözyaşı döküyorsun. Yoksa Myrmidonlara
ya da bana kötü bir haber mi vermek istiyorsun?
Ya da Pythie'den bir haber mi aldın? Denilene göre
Aktor'un oğlu Menoitios da
Aiakosoğlu Peleus da Myrmidonlar'la birlikte yaşıyormuş.
Eğer ölmüş olsalardı, bu ikisi için acı gözyaşları dökerdik!
Ya da yoksa koca karınlı gemilerin yanında kendi hataları
yüzünden yok olup giden Argoslulara mı ağlıyorsun?
Açık konuş benimle, saklama ki bilelim ikimiz de."

O zaman derin derin iç çekerek söyledi ona atlı Patroklos:

"Ey Akhilleus, Peleus'un oğlu, tüm Argosluların
en güçlüsü, bağışla beni! Büyük bir bela buldu
Akhaları. Önceleri en iyi delikanlılar olan onca er,
yaralı olarak yatıyor şimdi gemilerde. Tydeus'un
oğlu yiğit Diomedes de yaralandı. Mızrağıyla ünlü
Odysseus ile Agamemnon da yaralandı.
Eurypylos bacağından bir okla vuruldu.
Şimdi onlarla ilaçlardan anlayan hekimler ilgilenip
yaralarını tedavi ediyorlar. Ancak sen Akhilleus,

kalpsiz bir adam olmuşsun! İstemem asla beni bulmasın
senin şu anda göğsünün içinde taşıdığın öfke!
Ama eğer Argosluları bu yıkıcı beladan kurtarmazsan
daha sonra gelenlerin hangisi hayrını görecek? Ey zalim!
Senin baban değil atlı savaşçı Peleus ve annen değil Thetis!
Böylesi ehlileşmez bir yüreğe sahipken, seni gök mavisi
deniz ile sarp dağlar dünyaya getirmiş olmalı!
Eğer bir kehanetten kurtulmak istiyorsan
ya da eğer annen sana Zeus'tan bir haber getirdiyse, en
azından beni gönder; yanıma da Myrmidonların bir
başka ordusunu ver. Belki ben kurtarıcı olurum
Danaolara. Ver silahlarını ben kuşanayım omuzlarıma.
Belki de Troyalılar benim sen olduğumu sanarak
çekilirler savaştan ve bu sayede azıcık rahat nefes alır
yok olmakta olan Akha delikanlıları. Çatışmada azıcık
da olsa rahat nefes almak iyi gelir. Yorulmak nedir
bilmeyen bizler de bitkin düşmüş Troyalıları gemilerden
ve çadırlardan uzağa kente doğru püskürtürüz."

Bunları söylüyordu yalvararak. Deli! Çünkü bu arada
kendi kötü ölümü ve kara talihinin onu bulmasına az
kalmıştı.

O zaman ayağına çabuk Akhilleus derin derin iç çekip
ona dedi ki:

"Eyvahlar olsun! Ey Patroklos! Ne diyorsun sen?
Ne bildiğim herhangi bir kehaneti umursuyorum,
ne de saygıdeğer annem bana Zeus'tan bir haber getirdi.
Yalnızca daha güçlü bir adam kendi denginden
onurunu ve ödülünü aldığından beri, kederim
kalbimi kanatıp ve ruhuma işkence ediyor.
İşte bu sızı parçalıyor yüreğimi.
Çünkü Akha oğullarının benim için seçip bana
ödül olarak verdikleri, benim de mızrağımın gücüyle
önce kenti yağmaladıktan ve çevreye hâkim surları
yıktıktan sonra kazanmış olduğum kızı, Atreus'un

oğlu Kral Agamemnon sanki ben sıradan bir
gurbetçiymişim[1] gibi tekrar elimden aldı! Ama
bunlar geride kaldı, şimdi bırakalım biz bunları...
Ruhumun sonsuza dek böyle öfkeli kalması mümkün
değil. Her ne kadar ben, savaş ve kargaşa kente
ulaşana dek öfkemi yatıştırmayacağımı söylüyor
olsam bile, sen giy omuzlarına benim ünlü silahlarımı
ve yönet yiğit Myrmidonları.
Troyalıların oluşturduğu bir kara bulut gemileri
zaferleriyle kuşattı; diğer Argoslular da sahilde avuç
kadar bir toprak parçasının üzerinde kıstırılmış
durumdalar. Troyalıların tüm bir kenti, yakınlarda
benim parlayan miğferimin alınlığını görmedikleri için
gözü pek halde indiler aşağı. Ama eğer Kral Agamemnon
bana iyi davranmış olsaydı, o zaman kaçarken tüm
hendekleri ölülerle doldurmuş olacaklardı. Ama
şimdi de burada savaş alanında savaşıyorlar. Çünkü
artık Tydeusoğlu Diomedes'in mızrağı
Danaoları felaketten kurtarmak için
ellerinin içinde savrulmuyor; Agamemnon'un da nefret
dolu ağzını açıp tek kelime ettiğini duymadım! Tek
duyduğum insan katili Hektor'un Troyalılara cesaret
veren sesi. Hektor'un sesi yankılanıyor dört bir yanda,
diğerleri de çatışmada Akhaları alt ederek haykırışlarla
tutmuş durumdalar tüm bir ovayı. Ama ey Patroklos;
sen tüm bu silahlarla atıl üstlerine tüm gücünle
ve kurtar gemileri.
Sakın ola ki yakmasınlar onları ve vatanımıza
döneceğimiz o güzel günü yok etmesinler. Şimdi
iyi dinle sana söyleyeceklerimi, dinle ki tüm
Danaolar arasında benim için sonsuz bir ün
kazanabilesin. Böylece
de güzel kızı bana geri verip
bunların da üstüne zengin hediyeler bağışlasınlar bana.
Onları gemilerden kovduğun zaman tekrar geri dön.

[1] Başka kentten biri, atadan kalma haklara sahip olmayan bir adam.

Eğer Hera'nın bol gürlemeli kocası zaferi sana verirse,
benim şanımı lekelememek için,
sakın ola savaş düşkünü Troyalılarla bensiz savaşmaya
kalkma. Sakın ola Troyalıları öldürürken çatışmada ve
boğazlamalar sırasında zafer sarhoşluğuna kapılma;
orduyu kente kadar çekmeye kalkışma. Olur ki,
Olympos'un asırlık tanrılarından biri ortalık
yerde araya giriverir. Çünkü uzaklardan nişan
alan Apollon çok sever Troyalıları!
Gemileri kurtardığın zaman geri dön.
Diğerlerini bırak savaşsınlar ovanın içinde. Ne
Zeus baba, ne Athene ve Apollon, kurtarmayın
hiç kimseyi ölümden; kaç kişi olurlarsa olsunlar,
ne Troyalıları ne de Argosluları kurtarın. Yalnızca
bizim kurtulmamızı sağlayın felaketten ki tek
başımıza yerle bir edelim Troya'nın kutsal surlarını!"

İşte böyle konuşuyordu ikisi de. Aias, daha fazla duramadı.
Ok atışları onu mahvetmiş durumdaydı. Onu zapt eden
şey Zeus'un dileğiyle ona vurmakta olan mağrur
Troyalılardı. Şakaklarının etrafındaki şimşekler gibi
parlayan miğferi korkunç şekilde gümbürdüyordu,
sürekli vuruyorlardı görkemli siperlerinin üzerinden.
Sürekli güzel süslemeli kalkanını taşımaktan yoruldu
sol omzu. Ancak yine de dört bir yanından atış yapan
düşman onu sarsmayı başarmıyordu. Bir de ağır bir
nefes darlığı çekmeye başlamıştı; bitmek bilmez
bir ter akıyordu kol ve bacaklarından
ve artık nefes alamıyordu.
Dört bir yandan kötülüklerin biri bitiyor
ardından biri geliyordu.

Söyleyin şimdi bana ey Olympos'un taraçalarında
oturan Musalar, nasıl düştü Akha gemilerine ilk ateş?

Hektor, Aias'ın yanına giderek onun dişbudak ağacından
mızrağına, kılıcıyla, ucunun biraz arkasından vurarak,

mızrağı bir uçtan bir uca kesti. Telamonoğlu Aias da
güdük mızrağını boşuna savurup duruyordu; çünkü tunç
ucu çoktan uzaklara düşüp yankılanmıştı sesi. O zaman
tanrıların bu işlerini sezip korktu. Çünkü, yükseklerden
gürleyen Zeus, savaş için yaptığı her şeyi engelliyor,
Troyalıların kazanmasını istiyordu.
Bu yüzden atışlardan korunmak için geriledi. O zaman
diğerleri, hızlı geminin içine sönmez ateşler attılar; felaket
dolu bir alev yayıldı derhal geminin üzerine.

İşte ateş geminin burnunu böyle kucakladı. O zaman
Akhilleus iki dizine birden vurarak Patroklos'a dedi ki:

"Kalk, yiğit at sürücüsü Patroklos! Şimdi gemilerin
yanında felaket dolu bir yangının alevlerini görüyorum!
Koş ki yakmasınlar tüm gemileri ve biz de kaçamayacak
duruma düşmeyelim. Çabuk kuşan silahları. Ben de
orduyu toplamaya gidiyorum."

Bunları söyledi, Patroklos da kuşandı tunçtan
yapılma parlak silahlarını.
Önce de bacaklarının etrafına gümüş topukluklu güzel
dizliklerini geçirdi; daha sonra göğsüne çevik Akhilleus'un
yıldızlarla süslenmiş güzel zırhını kuşandı;
ondan sonra da omuzlarının etrafına gümüş kakmalı tunç
kılıcını kuşanıp son olarak da ağır ve büyük kalkanını astı.
Yiğit başına, üzerinden korkutucu şekilde sallanan at
yelesinden püskülü olan iyi yapılmış miğferini geçirdi.
Ellerine tam uyan iki tane sağlam mızrağı aldı.
Ama Aiakosoğlu'nun ağır, yenilmez ve güçlü mızrağını
almadı. Çünkü Akhalardan, Akhilleus'tan başka hiç kimse
onu elinde sallayamazdı. Bu mızrak Pelion dağındaki bir
ıhlamur ağacından yapılmaydı. Kheiron onu, Pelion'un
zirvesinden getirip bu mızrakla delikanlıları öldürmesi için
sevgili babasına vermişti. Patroklos, Automedon'a atları
çabucak koşmasını emretti. Automedonun, yiğit
Akhilleus'tan sonra, diğerleri arasında en sevdiği kişiydi.

Savaşta onun en sadık yandaşıydı ve hiç ses etmeden
dinlerdi emirlerini. Automedon, hızlı atlar olan ve
rüzgâr gibi uçan, Zephyros yeline, Kasırga Podarge'nin[2]
otlarken bir çayırda, Okeanus ırmağı kıyısında
doğurmuş olduğu
Ksanthos ile Balios'u boyunduruğa vurmak için getirdi.
Boyunduruğun yanına da Akhilleus'un, kutsal kent
Eetion'den, kenti fethettiği sırada getirmiş olduğu
kusursuz atı koydu. Bu at ölümlülerden olsa da
ölümsüz atlarla birlikte koşardı.

O zaman Akhilleus, Myrmidonların çadırının yolunu
tutup hepsine silahlanmalarını emretti. Onlar da derhal
hayal bile edilemeyecek bir güce sahip çiğ et yiyen
kurtlar gibi koştular çadırlarından dışarı; ve onlar
dağlarda büyük, boynuzlu bir geyiği nasıl parçalarlarsa
ve hepsinin alt çeneleri nasıl kırmızı olursa kandan
ve daha sonra hep birlikte
dillerinin ucuyla su içmek için,
bir kaynağın kara sularının yolunu tutarlar da suyun
üzerine nasıl püskürtürlerse ölüm kanını; bu arada
yürekleri göğüslerinin içinde korkusuz kalır da
hâlâ ve karınları şişkin olursa;
işte Myrmidonların komutanları ve hükümdarları da
öyle saldırıyor ve toplanıyorlardı
çevik Aiakosoğlu'nun yiğit seyisinin etrafında. Ortada
yine Ares'e denk Akhilleus duruyor ve atlılarla kalkan
taşıyan erleri kışkırtıyordu.

Zeus'un sevdiği Akhileus'un Troya'dan getirdiği
gemiler elli taneydi.
Her birinin ıskarmozlarının başında da elli kürekçi vardı.
Beş de sadık komutan belirlemişti diğerlerine komuta
etmeleri için; o da en yüksek iktidara sahip olarak
hepsine hükmediyordu.

Birinci taburun komutanı tanrısal ırmak Spherkheios'un

[2] Kelime olarak "ayağına çabuk" anlamına gelmektedir.

oğlu, güzel zırhlı Menesthios'du;
onu Peleus'un kızı güzel Polydere doğurmuştu.
Bu fani kadın onu yorulmaz Spherkheios ile, yani
bir tanrı ile birlikte yattığı zaman doğurmuştu.
Ancak onun, Perieres'in oğlu Boros'un oğlu olarak
doğduğunu söylüyorlardı. Boros onunla, herkesin
gözü önünde evlenmişti; sonsuz hediyeler almak
için vermiş de vermişti. Diğer taburun komutanı
bir bakirenin[3] oğlu yiğit Eudoros'du;
onu Phylas'ın kızı, dansta bir numara olan Polymele
doğurmuştu. Argos'u öldüren güçlü Tanrı Hermes,
onu altın oklu Artemis'in av kutlamasında, şarkı
söyleyen ve dans eden diğer kızlarla birlikteyken
gördüğünde sevmişti. İyi yürekli Hermes, hemen
taraçaya çıkıp onunla gizlice yatmış ve ona görkemli
bir oğul olan Eudoros'u vermişti.
Eudoros koşuda tüm diğerlerinden daha hızlı
ve aynı zamanda da yiğit bir delikanlıydı. Doğum
sancılarını getiren Eileithiua onu gün ışığına çıkardığında,
güneşin ışıklarını gördüğü zaman Aktoroğlu yiğit
Ekhekles, karısı Polymele'yi alıp önce ona sınırsız
hediyeler verdikten sonra evine götürdü.
Yaşlı Pylas, onu kendi oğluymuş gibi sevip okşayarak
besledi. Üçüncü taburun komutanı da atışta yoldaşı
Peleusoğlundan sonra tüm Myrmidonları geride bırakan
Maimalosoğlu yiğit Peisandros'du. Dördüncü taburun
komutanı ihtiyar atlı savaşçı Phoiniks ve beşincisininki
ise Laerkes'in kusursuz oğlu Alkimedon'du.

Akhilleus, onları ayırdıktan ve komutanlarıyla
birlikte saflara dizdikten sonra, onlara sert bir
şekilde buyurarak dedi ki:

"Myrmidonlar! Hiçbiriniz benim öfkeli olduğum
süre boyunca Troyalılara nasıl meydan
okuduğunuzu unutmayın sakın.

[3] Evlenmemiş kız.

Her biriniz beni suçluyor ve diyordunuz ki:
'Peleus'un kötü oğlu, annen seni safrayla mı besledi?
Merhametsizsin ve yoldaşlarını burada gemilerin
yanında rızaları olmadan tutuyorsun! O zaman senin
yüreğine böylesi kötü bir öfke girmişken, denizler aşan
gemilerimizle vatana geri dönelim!' Her biriniz bir
araya toplanıp toplanıp her fırsatta böyle diyordunuz.
İşte buyurun, önceden böylesi arzu ettiğiniz savaşın
büyük işi şimdi belirdi önünüzde! Gidin şimdi, hep
birlikte cesur yüreklerinizle Troyalılarla savaşmaya!"

Bunları söyleyerek her birinin yüreğine cesaret verdi.
O zaman, kralın sözlerini duyduklarında daha
sıklaştılar taburlarda. Bir adamın rüzgârların
şiddetinden korunmak için yüksek bir evin duvarını
sık taşlardan inşa ettiği gibi, sıklaştı miğferler ve
kalkanlar. Her bir miğfer diğerine yaslanıyordu,
her bir kalkan diğer kalkana, her bir er de diğerine.
At kılından yapılma püsküllleri olan miğferler, eğildikleri
zaman görkemli siperleriyle birbirlerine karışıyordu.
Öyle yakın duruyorlardı birbirlerine. Hepsinin
önünde de iki silahlı delikanlı duruyordu: Patroklos
ile Automedon. İkisi de Myrmidonların önünde
savaşmak için tek bir yürek olmuşlardı.

O zaman Akhilleus çadırına dönüp
güzel sandığın örtüsünü açtı. O sandığı, Akhilleus
yanına alsın diye gemisine, gümüş ayaklı Thetis
koymuş ve sandığı ağzına kadar, rüzgârlardan
koruması için gömleklerle, kaputlarla ve kalın
halılarla doldurmuştu. Sandığın içinde bir de
kendinin iyi yapılmış maşrapası vardı.
Bu maşrapayla, parlak şaraptan, başka hiç kimse içemezdi;
başka hiç kimse bu maşrapayla Zeus baba dışındaki
hiçbir tanrı için yere şarap serpemezdi. O zaman işte
sandıktan o maşrapayı aldı; onu önce kükürtle
temizledikten sonra, elleriyle ovarak temiz suyla yıkadı

ve parlak şarap doldurdu içine.
Daha sonra da çadırının dışında, avlusunun ortasında
durup gözlerini gökyüzüne kaldırarak döktü şarabı.
Şimşek saçan Zeus da onu şunları söylerken dinledi:

"Uzaklarda oturan, çevresinde ayaklarını yıkamayan ve
yerde yatan kâhin Sellislerin oturduğu, çetin kışları olan
Dodona'ya hükmeden Dodonalı Zeus Baba, ey Pelasglı...
Bir zamanlar sana dua ettiğimde sözüme kulak verip
bana saygı göstererek, Akhaların koca ordusunu
mahvetmiştin. Şimdi de dinle beni ve yerine getir
şu arzumu: Ben şimdi burada gemilerin yanında
kalacağım. Ama Myrmidonlarla birlikte savaşmaya
yoldaşımı göndereceğim.
Yücelt onu ey gür sesli Zeus
ve cesaret ver yüreğine ki; Hektor, seyisimin kendi
başına savaşmayı bilip bilmediğini, sarsılmaz ellerinin
yalnızca ben de onunla birlikte Ares'in kargaşasına
karıştığımda azıp azmadığını öğrensin.
Daha sonra da savaş gemilerden uzağa püskürünce
tüm silahlarla ve göğüs göğüse savaşan tüm
yoldaşlarıyla birlikte sağ salim ve yaralanmamış
olarak buraya, hızlı gemilere dönmesini sağla!"

Bunları söyledi duasında. Her şeyi bilen Zeus da
dinledi onu. Ancak Baba Zeus, istediklerinden
birini verdi ona, diğerini reddetti.
Gemilerden savaşın ve çatışmanın püskürtülmesi isteğine
olumlu yanıt verirken, yoldaşının çatışmadan sağ
dönmesini reddetti.

Akhilleus da yere şarap serpip Zeus babaya dua ettikten
sonra, tekrar çadırına girip maşrapayı sandığa yerleştirdi.
Daha sonra da çadırdan tekrar çıkıp
bir süre çadırın önünde durdu. Troyalılarla Akhaların
vahşi çatışmasını görmek arzusundaydı.

Myrmidonlar, silahlanmış olarak cesur bir yürekle yiğit

Patroklos ile Troyalıların arasına dalana kadar ilerlediler.
Derhal yuvaları yol kenarında olan eşekarıları gibi
üşüştüler. Akılsız çocuklar alışıktır onları rahatsız etmeye;
onlar da korkusuz bir yürekle, yoldan geçen herhangi
bir yolcu istemeden da olsa onları rahatsız ettiğinde,
yavrularını kurtarmak için öne atılırlar.
İşte Myrmidonlar da böyle atıldılar gemilerden ve
büyük bir kargaşa baş gösterdi. O zaman Patroklos
yüksek sesle bağırarak cesaret verdi yoldaşlarına:

"Myrmidonlar! Peleusoğlu Akhilleus'un yoldaşları!
Kardeşlerim! Burada, Argosluların gemilerinde,
tıpkı delikanlıları gibi en iyilerden olan
Akhilleus'a ün vermek için gösterin delikanlılığınızı
ve unutmayın mağrur yiğitliğinizi!
Kral Agamemnon da Akhaların içindeki en yiğit
eri saymamakla yaptığı haksızlığı görsün."

Bunları söyleyerek her birinin yüreğine
cesaret ve güç verdi.
Hepsi birden saldırdılar Troyalıların üzerine.
Akhaların çığlıkları gemilerin dört bir yanında
yankılandı korkutucu bir şekilde. Troyalılar da
Meneitos'un yiğit oğlunun ve seyisinin savaş
arabalarının üzerinde şimşekler saçtıklarını gördüklerinde
korktular; falanjların huzuru kaçtı.
Çünkü gemilerin yanında duran Akhilleus'un öfkesini
bir kenara bıraktığını ve diğerleriyle yeniden dost
olduğunu sanıyorlardı. Her biri çevresine bakınıp acımasız
ölümden nasıl kurtulabileceklerini görmeye çalışıyordu.

İlk önce Patroklos, görkemli mızrağını,
bir sürü erin savaştığı yerin ortasına,
yüce gönüllü Protesilaos'un gemisinin burnuna doğru
dümdüz öne fırlatıp Aksios ırmağının yanındaki
Amydon'dan at sürücüsü Paionları beraberinde
getirmiş olan Pyraikhmes'i vurdu. İşte onu,

sağ omzundan vurdu.
O da inleyerek yüzüstü düştü tozun dumanın içine.
Yoldaşları Paionlar da kaçıştılar etrafından.
Çünkü çatışmalarda daima en iyi olan Patroklos,
komutanlarını öldürerek onların korkmasını
sağlamıştı. Onları gemilerden uzağa püskürtüp
ateşin alevlerini söndürdü. Gemi orada öyle, yarı
yanmış halde kaldı. Troyalılar da dönüp,
Danaolar onları koca karınlı gemilerin arasında
kovalarlarken korkunç bir uğultuyla kaçmaya başladılar;
o zaman da durdurulamaz bir kargaşa baş gösterdi.

Şimşek taşıyan Zeus, yoğun bir bulutu koskoca
bir dağın yüksek zirvesinden nasıl uzağa kovar
ve o zaman nasıl dağın her tarafı, yüksek
zirveleri, çayırlar görülür de
temizlenirse uçsuz bucaksız gökyüzü;
Danaolar da işte öyle, felaket dolu ateşi gemilerden
uzağa kovarak biraz rahat nefes aldılar. Ancak savaş
henüz durmamıştı. Çünkü Troyalılar, Ares tarafından
sevilen Akhaların önünden kaçmıyorlardı; kara
gemilerin uzağında dağınık bir şekilde durarak
savaşmaya devam ediyorlardı
ve henüz geri çekilmiyorlardı.

Çatışma yayıldığında, komutanlardan her biri bir
er öldürdü. İlk önce de Menoitos'un yiğit oğlu,
kaçmak için döndüğü anda Areilykos'u sivri mızrağıyla
uyluğundan çiviledi. Tunç ucu kalçasına saplayıp
bir uçtan bir uca geçirerek
kemiğini kırdı. O da tepe üstü yere düştü.

Savaşçı Menelaos daha sonra, kalkanını çıkarmış olan
Thoas'ı göğsünden vurdu ve çözdü kol ve bacaklarını.

Phyleusoğlu da saldırmakta olan Amphiklos'un
karşısında fırsat kollayarak onu yakaladı ve bacağının
kalçaya eklemlendiği yerin kenarından, insanın

kaslarının en sık olduğu yerden vurdu.
Mızrağın ucunun çevresinde sinirler yırtıldı ve
karanlık kapladı gözlerini.

Nestor'un oğullarından Antilokhos, sivri
mızrağıyla Atymnios'u vurdu. Tunç uç onu
böğründen çiviledi, o da düştü öne doğru.
O zaman kardeşinin ölümüne sinirlenen Maris,
mızrağıyla Antilokhos'un üzerine atılıp ölüsünün
önünde durdu. Ancak onu tanrıya denk Thrasymedes
yakalayarak, atışını omzundan isabet ettirdi. Mızrağın ucu
kolunun üzerindeki kasları kesip tüm kemiğini de kırdı.
O da yere düşerken gümbürdedi ve karanlık örttü
gözlerini. Sarpedon'un, insanlara bunca bela getiren
Khimaira'nın besleyip büyüttüğü, Amisadaros'un
yiğit oğulları olan yoldaşları, işte böyle, iki kardeş
tarafından öldürülüp indiler Erebos'a[4].

Yine, Oileus'un oğlu Aias saldırarak
çatışmanın kargaşasından kaçamamış Kleobulos'u
sağ olarak yakaladı. Kandan sımsıcak olmuş keskin
kılıcını, ensesine saplaya saplaya doğrudan öldürdü onu.
O zaman, acımasız ölüm ile kara talih örttü gözlerini.

Daha sonra Penelaos ile Lykon birbirlerinin
üzerine koşarak vuruşmaya başladılar.
Ancak yaptıkları atışlarla bir türlü birbirlerini
vuramayınca, birbirlerine kılıçlarıyla saldırdılar.
Lykon, Penelaos'u miğferinin at yelesinden yapılma
püskülünden vurdu; ancak sapından kırıldı kılıcı. Bu
sefer Penelaos onu, ensesinden, kulağının altından vurdu.
Kılıç olduğu gibi girdi içeri;
başı boynunun bir tarafından sallandı ve kesildi tüm gücü.

Meriones de Akamas'a, savaş arabasına çıkmaya gittiği
sırada, hızlı ayaklarıyla yetişerek, onu sağ omzundan
çiviledi. O da savaş arabasının üzerinden yere yıkıldı
ve karanlık örttü gözlerini.

[4] Erebos: Yer altı karanlığını simgeler. [Ed. Notu]

Yine İdomeneus, acımasız mızrağıyla
Erymas'ı ağzından vurdu.
Tunç uç ağzının bir ucundan diğer tarafına beyninin
altına kadar girerek beyaz kemiklerini kırdı ve dişlerini
kökünden söktü. İki gözü de kanla doldu ve son nefesini
verirken ağzından burnundan kanlar fışkırdı
ve ölümün kara bulutu örttü üzerini.

İşte Danaoların her bir komutanı, bir eri bu şekilde
öldürdü. Vahşi kurtlar çobanın boş bulunmasından
yararlanarak, nasıl dağın üzerine yayılmış koyun ya da
oğlak sürüsünün arasına dalar ve onları görür görmez,
göğüslerinin içindeki yüreklerinde güç olmadığı için
nasıl hemencecik yakalarlarsa Akhalar da mağrur
yiğitliklerini unutup kaçmaya başlayan Troyalıların
üzerine işte öyle saldırıyorlardı.

Aslında Yüce Aias hep, mızrağıyla yiğit Hektor'u
çivilemeyi arzuluyordu. Ancak savaşta deneyimli olan
Hektor, geniş omuzlarını kalkanıyla örtmüş durumdaydı;
ayrıca okların sesine ve atışların gürültüsüne dikkat
ediyordu. Bu arada her ne kadar hâlâ ayakta dursa
ve yoldaşlarını kurtarmaya devam etse bile, çatışmanın
artık diğer tarafın lehine döndüğünü biliyordu.
Zeus'un, iyi bir havanın ardından bir kasırga
ayaklandırdığında, bir bulutun Olympos'tan
gökyüzünün orta yerine gelmesi gibi,
Troyalılar da kara gemilerden korkmuş çığlıklarla
öyle dağınık bir halde kaçışıyorlardı. Hızlı atları
Hektor'u uzaklara götürüyor ve Troya ordusunu
arkasında bırakıyordu; o, istemese de kazılmış hendek
onu orada tutuyordu. Savaş arabalarını çeken bir
sürü hızlı at, sırıkları kırıldıktan sonra,
arabaları orada hendeğin içinde bırakıyordu.
Patroklos da aklından, kaçışırlarken tüm yolları
korkularından attıkları çığlıklarla dolduran Troyalılar
için kara belalar geçirerek, onların arkalarından geliyor

ve Danaoları elinden geldiğince kışkırtıyordu.
Bir toz bulutu yükseldi gökyüzüne.
Tek tırnaklı atlar da gemilerden ve çadırlardan uzakta
hızla koşarak kente dönüyorlardı.
Patroklos ordunun nerede daha çok zorlandığını
görürse, vahşi çığlıklar atarak oraya saldırıyordu.

Delikanlılar tepetaklak dingillerin altına düşüyorlardı ve
savaş arabaları devriliyordu. Tanrıların görkemli hediyeler
olarak Peleus'a verdikleri hızlı ve ölümsüz atlar da
öne atılarak hendeğin üzerinden atladılar.
Patroklos'un yüreği, hızlı atlarının çatışma dışı
bıraktıkları Hektor'u vurmayı arzuluyordu.
Zeus, tanrıların öcünden korkmaksızın
adaleti yok sayıp kendi kurultaylarını eleştiren insanlara
kızarak, bir sonbahar günü kesintisiz bir yağmur
yağdırdığında, tüm nehirlerin taşıp sırtları kesmesi,
taşkının büyük bir uğultuyla dağların zirvelerinden
erguvani denize dökülmesi, insanların yaptıkları işlerin
yok olup yeryüzünün kasırgadan kapkara olması gibi;
Troya kısrakları da koşarlarken öyle uğulduyorlardı.

Patroklos da önce ilk falanjları kırdıktan sonra,
geri dönerek diğerlerini de gemilerin yakınında
çember içine almaya çalışıyordu. Her ne kadar
kentlerine geri dönmek isteseler de
bırakmıyordu onları.
Gemilerle, nehir ve yüksek surun arasında üzerlerine
saldırarak, onları öldürüyor; böylece de pek çok ölünün
intikamını alıyordu. İşte orada, ilk önce görkemli
mızrağıyla, kalkanını üzerinden aldığı Pronoos'u
göğsünden vurarak onun kollarını ve bacaklarını çözdü.
O da düşerken gümbürdedi.
Daha sonra atılıp Enops'un oğlu Thestor'u yakaladı.
Thestor, parlak savaş arabasının üzerinde korkudan
tostoparlak olmuş oturuyordu; dizginler elinden
kaçıp gitmişti. Onu, sağ çene kemiğinden vurdu.

Mızrak dişlere kadar geçti. Daha sonra da onu
savaş arabasının üzerinden
mızrakla birlikte çekip havaya kaldırdı.
O ağzı açık savaş arabasından bakarken, onu,
ünlü mızrağıyla, sanki deniz kenarında bir
kayada oturup olta iğnesiyle bir balığı denizden
çıkaran bir insan gibi çekip
ruhunu teslim etmesi için yüzüstü yere fırlattı.
Daha sonra da bir taşla kafasının ortasından Erylaos'u
vurdu. Kafası güçlü miğferinin içinde ikiye ayrıldı;
o da yüzükoyun yere düştü ve ölüm üzerini örttü.
Ondan sonra Erymas'ı, Amphoteros'u, Epaltes'i,
Damastaroğlu Tlepolemos'u,
Ekhios'u, Pyris'i, İpheus'u, Euhippos'u, Argeusoğlu
Polymelos'u arka arkaya yere, bol besinli toprağın
üzerine yığdı. Sarpedon, zırhlıları
ve Patroklos tarafından yok edilmiş cansız
yoldaşlarını gördüğünde,
tanrıya denk Lykialılara çıkışarak dedi ki:

"Utanın Lykialılar! Nereye kaçıyorsunuz? Şimdi
delikanlılığınızı göstermenin zamanıdır. Ben bizi alt
edip Troyalılara bunca belayı getiren adamın kim
olduğunu öğrenmek için, karşı koyacağım bu ere.
O, bir sürü yiğidi ölü olarak yığdı üst üste."

Bunları söyleyip silahlarıyla birlikte savaş arabasından
aşağı atladı. Onu gördüğünde, Patroklos da atladı savaş
arabasından aşağı. İkisi birlikte tıpkı yüksek bir kayanın
üzerinde vahşi çığlıklarla birbirine giren iki kıvrık pençeli
ve kambur gagalı akbaba gibi çığlıklar atarak
saldırdılar birbirlerinin üzerine.

Ancak kurnaz Kronos'un oğlu onları gördüğünde
hallerine acıyarak kız kardeşi ve karısı Hera'ya dedi ki:

"Çok yazık! Tüm insanlar arasında en çok sevdiğim
Sarpedon'un kaderinde Menoitios'un oğlu Patroklos

tarafından öldürülmek yazılı. Bunu düşündüğüm zaman,
yüreğim iki düşünce arasında gidip geliyor:
Onu sağ salim vahşi çatışmadan alıp bereketli
Lykia'ya mı bıraksam, yoksa Menoitios'un
oğlunun ellerinde ölüme mi terketsem?"

O zaman yanıtladı onu koca gözlü saygıdeğer Hera:

"Kronos'un korkunç oğlu, bu söylediklerin ne biçim
sözler öyle? Kaderi çok önceden yazılmış fani bir
insanı kötü ölümden kurtarmak mı istiyorsun?
Haydi yap yapacağını!.. Ancak biz diğer tanrılar
seninle hemfikir değiliz! Sana bir şey daha söyleyeceğim;
iyice yerleştir bunu aklına:
Eğer Sarpedon'u sağ olarak tekrar evine gönderirsen,
iyice düşün, acaba sonra bir başka tanrı daha oğlunu
vahşi çatışmanın içinden çıkarmak ister mi diye. Çünkü,
ölümsüzlerin pek çok evladı, Priamos'un kentinin
çevresinde savaşmakta. Sen böyle yaparsan, onları
azdıracaksın. Eğer onu seviyorsan ve ruhun sızlıyorsa,
bırak ölsün Menoitios'un oğlu Patroklos'un elinde.
Ruhu ve hayatı bedenini terkettiğinde Ölüm'ü
ve tatlı Uyku'yu gönder;
onu kaldırıp geniş Lykia'ya götürsünler;
orada da kardeşleri ile akrabaları, onun anısına
dikecekleri bir sütunla ölüsünü süslerler. Bu ölenler
için en büyük ödüldür."

Bunları söyledi. Tanrıların ve insanların
babası da onu dinlememezlik etmedi.
Vatanından uzakta, bereketli Troya'da
Patroklos'un öldüreceği kıymetli oğluna
saygısını göstermek için, yeryüzüne kanlı
damlalar yağdırmaya başladı.

Saldırdıktan sonra birbirlerine iyice yaklaştılar.
O zaman Patroklos, Kral Sarpedon'un yiğit
seyisi anlı şanlı Thrasymelos'u

karnının altından vurarak elini ayağını çözdü.
Daha sonra Sarpedon da saldırdı. Ancak görkemli
mızrağıyla Patroklos'un kendisine isabet ettiremedi;
ama atı Pedasos'u sağ omzundan yaraladı. O da can
çekişirken kişnedi ve böğürerek düştü tozun dumanın
içine; ruhu da uçup gitti. Diğer iki at, arkadaşlarını
toprakta yatarken gördüklerinde ayrıldılar;
boyunduruk çatırdarken dizginlere dolandılar.
Ancak mızrağıyla ün yapmış Automedon buna derhal
bir çare buldu. Geniş kılıcını çabucak baldırının oradan
çekip bir an bile kaybetmeden atılarak, düşmüş olan
uçtaki atın kayışlarını kesti.
Böylece diğer iki atı kurtararak onları tekrar dizginledi.
O zaman atların ikisi de ölüm getiren çatışmaya
tekrar atıldı.

Sarpedon, görkemli mızrağını bir daha isabet ettirmeyi
beceremedi. Mızrağın ucu Patroklos'u vuramadan sol
omzunun üzerinden geçip gitti. İkinci olarak, Patroklos
saldırdı atışını yaparak. Atışı elinden boş yere çıkmadı;
onu diyaframının kalbine bağlandığı yerden vurdu.
O da, marangozların yeni bileylenmiş baltalarıyla
gemilere koymak için kestikleri meşe, çam ya da
heybetli bir kavak ağacı gibi düştü. İşte o da öylece
serilmiş yatıyordu atların ve savaş arabasının önünde.
İnleyerek sıktı elleriyle kanlı toprağı.
Bir aslan, paytak boğa sürüsüne saldırıp görkemli
bir öküzü öldürerek çenesinin altına koyup nasıl
böğüre böğüre parçalarsa; Patroklos onu çivilediğinde
kalkan taşıyan Lykialıların komutanı da öyle can çekişiyor
ve isimleriyle çağırıyordu yoldaşlarını:

"Glaukos'um, canım yoldaşım! Tüm yiğitler içinde
en sarsılmaz olan! Şimdi nasıl bir er olduğunu ve atışta
ne kadar üstün olduğunu göstermen gerek! Şimdi
eğer cesur bir yüreğin varsa, kötü savaşı istemelisin!

Her tarafa koşarak Lykiaların komutanlarını,
Sarpedon'un çevresinde savaşmaları için kışkırt.
Daha sonra da sen kendin mızrağınla benim çevremde
mücadele et. Eğer ben buraya, gemilerin yanına
düşmüşken Akhalar benim silahlarımı soyarlarsa,
bu senin için daima bir utanç ve suç olarak kalacaktır.
Şimdi yiğitliğini koru ve tüm orduya cesaret ver!"

O, bu sözlerini bitirir bitirmez ölümün sonu onu
gözlerinden burun deliklerine inerek örttü. Patroklos,
onun göğsünün üzerine basarak mızrağını bedeninden
çekti. Mızrakla birlikte kalbinin zarı da çıktı. Böylece
kargının ucuyla birlikte ruhu da çıkmış oldu bedeninden.
Daha sonra Myrmidonlar, nefes nefese kalmış atları
durdurdular. Atlar efendileri arabayı
terk etmişken kaçmak istiyorlardı.

Glaukos da onun sözlerini duyunca ona
yardım edemediği için kalbi kan ağladı ve
altüst oldu. Eliyle tutup kolunu sıktı.
Yüksek sura tırmanmak için atıldığı sırada
Teukros'un, yoldaşını kurtarmak için bir ok atışıyla
kolunda açmış olduğu yara canını yakıyordu. Bu şekilde
uzaklardan ok atan Apollon'a dua ederek dedi ki ona:

"Dinle beni ey Tanrım. Sen ki ya Lykia'nın
zengin ülkesinde bir yerlerdesindir ya da
burada Troya'nın yakınlarında. Sen, tıpkı şimdi
benim gibi kalbi dağlanan ve acı çekenleri duyabilirsin.
Feci bir yaram var kolumun üzerinde; çekilmez
acılar çektiriyor bana. Kan bir türlü dinmek
bilmiyor ve ağır geliyor omuzlarım.
Sıkı sıkı tutamıyorum mızrağımı;
düşmanların üzerine saldırıp savaşamıyorum da.
Şimdi herkesten daha iyi olan Zeus'un oğlu Sarpedon
yok olup gitti; Zeus azıcık da olsa yardım etmedi ona.
Ancak Tanrım, sen tedavi et bu feci yaramı.

Durdur acılarımı ve güç ver bana
ki savaşmaları için yoldaşım Lykialıları kışkırtayım
ve güç ver ki savaşayım ben de bu ölünün çevresinde!"

Bunları söylüyordu duasında. Phoibos Apollon da dinledi onu. Derhal kesti acılarını; kötü yarasından akan kara kanı da durdurarak ruhunun içine güç koydu. Glaukos da bunu hissetti. Güçlü Tanrı'nın çabucak onu dinlemesine sevindi. Öncelikle her tarafa koşmaya ve Lykialıların komutanlarını Sarpedon uğruna savaşmaları için kışkırtmaya başladı. Daha sonra da, büyük adımlarla ulaştı Troyalılara, Panthoosoğlu Polydamas'a, tanrısal Agenor'a, hatta Aineias ile tunç silahlar kuşanmış Hektor'a. Onların yanında durduğunda, onlara şu kanatlı sözleri söyledi:

"Hektor, sen, senin uğruna dostlarından ve sevgili vatanlarından uzakta ölen müttefiklerini büsbütün unuttun artık! Artık onlara yardım etmek istemiyorsun! Lykia'yı adaleti ve gücüyle koruyup kollayan, kalkan taşıyan Lykialıların komutanı Sarpedon ölü olarak yatıyor yerde! Onu tunç Ares, Patroklos'un elleriyle öldürdü. İleri dostlarım! Durun hepiniz onun yanında ve tüm Danaolara öfkeli olan, mızraklarımızla hızlı gemilerin yanında öldürdüğümüz Myrmidonların, silahlarını alıp da ölüyü utandırmasına izin vermeyin."

Bunları söyledi. Tüm Troyalılar da yüreklerinin dayanılmaz ağır bir acıyla yırtıldığını hissettiler. Çünkü Sarpedon, yabancı bile olsa kentlerin dayanağıydı; onu bir sürü delikanlı izliyordu. O, savaşa çıktığında hepsini geride bırakırdı. Öç almayı arzulayarak derhal koştular Danaoların üzerine. Hepsinden önce de Sarpedon için, içindeki öfkeyle Hektor düştü yola

Cesur yürekli Patroklos da Danaolara cesaret verdi
ve çatışma için yanıp tutuşan iki Aias'a dedi ki:

"Aiaslar! Başlangıçta olduğu gibi hatta daha da fazla
gösterin şimdi delikanlılığınızı! Burada, yerde Akhaların
surlarını aşan ilk er olan Sarpedon yatıyor! Gelin, ölüsünü
alıp omuzlarından silahlarını soyarak utandıralım onu.
Ona yardım etmek için koşan yoldaşlarını da amansız
tunçla öldürelim."

Bunları söyledi. Diğerleri de ona yardım etmeyi arzu
ediyorlardı. Bu arada iki taraftan da Troyalılar ve
Lykialılar, Myrmidonlar ve Akhalar falanjlarını
güçlendirip vahşi haykırışlarla saldırarak ölünün
etrafında vuruşmaya başladılar.
Delikanlıların silahları vuruşlardan gümbürdüyordu.
O zaman da Zeus, sevgili oğlunun etrafında zorlu
bir mücadele olsun diye, çatışma alanına felaket
dolu bir karanlık yaydı.

İlk önce Troyalılar arkadan püskürttüler canlı gözlü
Akhaları. Myrmidonların en yiğit eri, yüce gönüllü
Agakleos'un oğlu, tanrısal Epiegeus vuruldu; önceleri
düzenli Budeion'a hükmederdi; ancak daha sonra,
anlı şanlı kuzenini öldürdüğünde gidip yalvararak
Peleus ile gümüş ayaklı Thetis'in dizlerine kapanmıştı.
Onlar da, onu yiğit Akhilleus'la birlikte, güzel atlı
Troya'ya Troyalılarla savaşmaya göndermişlerdi.
İşte o, Sarpedon'un ölüsünü almaya giderken, görkemli
Hektor, onu ağır miğferini ikiye ayıran bir taşla
kafasından vurdu. Ölünün üzerine yüzüstü düştü
ve ruhları hasat eden ölüm yayıldı etrafına.
Patroklos da yoldaşının ölümü için acı çekerek,
karakargaları ve sığırcıkları korkutan çevik bir şahin
gibi ön saflarda savaşan erlerin arasına atıldı. Ey
Patroklos, işte öyle atıldın, atlarınla
yoldaşının ölümüne öfkeli bir yürekle

Lykialıların ve Troyalıların üzerine. Bir taşla
İthaimenus'un sevgili oğlu Sthenelos'u ensesinden
vurarak tendonlarını kopardı. O zaman yiğit
Hektor ile ön saflarda savaşan erler onun önünde
geri çekildiler. İster bir yarışmada, ister bir savaşta,
düşmanı vurmak için bir delikanlı tarafından
fırlatılan bir mızrak ne kadar uzağa giderse, Troyalılar
da onları püskürten Akhaların arkasından o kadar
uzağa geriledi. İlk önce kalkan taşıyan Lykialıların
komutanı Glaukos dönüp mutluluk ve zenginlikte
tüm Myrmidonları geride bırakan,
Hellas'ta bir sarayda oturan, Khalkon'un sevgili oğlu
yüce gönüllü Bathykles'i öldürdü. İşte Glaukos,
onu yakalamak için aniden geri döndüğü anda,
mızrağıyla göğsünün ortasından vurdu. O da
düşerken gümbürdedi. O yiğit delikanlı düştüğünde,
tüm Akhaları ağır bir keder kapladı. Ancak
Troyalılar çok sevindiler
ve hep birlikte küme küme koşuştular ölünün
çevresine. Ama Akhalar güçlerini kaybetmemişlerdi;
saldırdılar onların üzerine.

O zaman Meriones, Troyalılardan yiğit bir savaşçıyı,
halkı tarafından tanrı gibi saygı gören İdalı Zeus'un
duacısı, Onetor'un cesur oğlu Laogonos'u öldürdü.
Onu, çenesinin ve kulağının altından vurdu.
Doğrudan bıraktı ruhu bedenini ve korkunç
karanlık örttü onu. O zaman Aineias tunç mızrağını
Meriones'i vurmak için attı. O, adım adım kalkanının
arkasında ilerlerken, onu çivileyeceği umudunu taşıyordu.
Ancak diğeri onu görüp öne eğilerek tunç mızraktan
kurtuldu. Mızrak da arkaya düşüp yere saplandı.
Korkunç Ares gücünü söndürene kadar da
sallandı diğer ucu. Aineias'ın mızrağı yere
işte böyle saplanarak sallandı.
Sarsılmaz elinden boş yere fırlamıştı.

O zaman Aineias öfkelenerek bağırdı ona:

"Meriones, ne kadar iyi dansçı olursan ol, eğer mızrağım
sana isabet etseydi olduğun yerde bırakırdı seni!"

Mızrağıyla ünlü Meriones yanıtladı onu:

"Aineias, ne kadar yiğit olursan ol,
önüne çıkacak her delikanlının hayatını almak zordur.
Sen de ölümlü geldin dünyaya. Eğer ben sana nişan
alsaydım ve seni belinden sivri mızrağımla çivileseydim,
ne kadar güçlü olursan ol ne kadar bükülmez bir
bileğin olursa olsun, bana övünme vesilesi olur
ve ruhunu da Hades'e çabucak verirdin!".

Bunları söyledi. Ancak Menoitios'un yiğit
oğlu onu azarlayarak dedi ki:

"Meriones, bu kadar yiğit bir er olduğun halde neden
böyle şeyler söylersin? Dostum, böyle hakaretvari
sözlerle, hiçbir Troyalı, toprağa düşüp de onu
dişlemeden önce çekilmez ölünün etrafından.
Savaşta kolların değeri vardır; sözlerinse meclislerde!
Bunun için de gevezeliği bırakıp yalnızca savaşalım!"

Bunları söyleyip öne çıktı. Diğeri de, tanrıya denk
savaşçı da onun peşinden gitti. Dağların yamaçlarında
odun kesenlerin uzaklardan duyulan vuruşları geniş
topraklarda nasıl yükselirse, iki uçlu mızraklarla ve
kılıçlarla vuruşurlarken
silahlardan ve kalkanlardan
da öyle yükseldi kargaşa. Tanrısal Sarpedon'u
diğerlerinden bir tanıdığı bile ayırt edemezdi;
atılan oklarla, mızraklarla, kan ve tozla tepeden
tırnağa kaplanmış durumdaydı.
Onlar ölünün etrafında savaşıyorlardı.
Kapları ağzına kadar sütle dolduran ilkbaharda, bir
ağılda sütle dolu tahta kovaların etrafında
vızıldayan sinekler gibi çatışıyorlardı ölünün etrafında.

Zeus, gözünü bir an olsun
ateşli çatışmadan başka yere çevirmedi;
sürekli onlara bakıyor ve ruhunun derinliklerinde
kararsız bir şekilde Patroklos'un ölümünü ölçüp
biçiyordu: Onu şimdi, vahşi çatışmanın içinde yiğit
Hektor'un mızrağıyla, tanrıya denk Sarpedon'un
üzerinde öldürüp omuzlarından silahlarını mı alsın;
yoksa gücü daha pek çoklarına felaket getirsin diye
bıraksın mı? O bunları düşünüp dururken, ona
en iyisinin Peleusoğlu Akhilleus'un yiğit seyisinin,
Troyalılara Hektor'u tekrar kente geri püskürtüp
bir sürü yiğidin daha canını alması göründü.
Öncelikle Hektor'un ruhunun içine namertçe
kaçma fikrini koydu. O da savaş arabasına atlayarak
kaçtı. Zeus'un kutsal kararını anladığı için,
diğerlerine de kaçmalarını söylüyordu. O zaman
yiğit Lykialılar da daha fazla kalmadılar.
Krallarının ölü olarak, bir sürü ölünün arasında yattığını
gördüklerinde, hep birlikte kaçtılar. Kronos'un oğlu
savaşı alevlendirdiğinde pek çok er düşmüştü etrafına.
Akhalar Sarpedon'un omzundan, şimşekler saçan tunç
silahlarını aldılar. Menoitios'un yiğit oğlu, onları aşağıya,
koca karınlı gemilere götürmeleri için yoldaşlarına verdi.

O zaman bulut devşiren Zeus, Apollon'a dönüp dedi ki:

"Phoibos'um şimdi Sarpedon'u savaştan çıkarmaya git.
Onu kara kanlardan temizledikten sonra da uzağa götürüp
nehrin sularında yıkayarak tanrıların merheminden sür
ve üzerine ölümsüz kıyafetler giydir.
Daha sonra da onu kaldırıp çabucak geniş Lykia'nın
zengin ülkesine götürmeleri için, çevik rehberler olan ikiz
kardeşler Uyku ve Ölüm'ü çağır. Orada kardeşleri ve
akrabaları ölüsünü süsler ve adına bir anıt dikerler.
Bu ölenler için ödüldür."

Bunları söyledi. Apollon da dinledi babasını.

İda Dağları'ndan vahşi çatışmaya inerek, tanrısal
Sarpedon'u ok atışlarından uzak bir yere derhal
kaldırıp onu çok uzağa taşıdı. Onu nehrin sularında
yıkadı, tanrıların merheminden sürdü
ve ölümsüz kıyafetler giydirdi.
Daha sonra da çevik rehberler olan ikiz kardeşler
Uyku ve Ölüm'ü gönderdi. Onlar da onu kaldırarak
çabucak Lykia'nın zengin ülkesine götürüp bıraktılar.

Patroklos Automedon'un atlarını kışkırtarak
Troyalıların ve Lykialıların üzerine saldırdı.
Deli adam! Çünkü eğer Akhilleus'un sözlerini
unutmamış olsaydı, kara talihten ve acımasız ölümden
kurtulacaktı. Ancak her zaman Zeus'un aklı galip
gelir, insanlarınki değil. Zeus, yiğit erleri kolayca
korkutup onları çatışmanın
içine bizzat sokmuş olsa bile,
alır ellerinden zaferi. İşte Zeus o zaman da
Patroklos'un göğsünün içinde yüreğini ayağa kaldırdı.

Ey Patroklos, tanrılar seni artık Hades'e çağırdığı
zaman kimi önce, kimi sonra öldürdün? Önce
öldürdün Adrestos'u, Autonoos'u, Ekheklos'u,
Megasoğlu Perimos'u, Epistor'u ve Melanippos'u;
daha sonra da Elasos'u, Mulios'u ve Pylartes'i.
Hepsini öldürdün, onlar korkup kaçarlarken.

O zaman da Akha delikanlıları, eğer Phoibos Apollon,
iyi inşa edilmiş surun üzerinde felaketler araştırarak
ve Troyalılara yardım ederek dikilmeseydi; yüksek
kapılı Troya'yı, önden koşup mızrağıyla kudurmuş
gibi saldıran Patroklos'un elleriyle fethedebilirlerdi.
Patroklos üç kez saldırıp yüksek surun üzerine çıktı;
üç seferinde de Apollon ölümsüz elleriyle ışıklı
kalkanıyla ona vurarak geri püskürttü.
Ancak dördüncü kez insanüstü bir şey gibi saldırdığında,
Apollon vahşi bir çığlık atarak ona şu kanatlı sözleri söyledi:

"Geri çekil ey Patroklos! Kaderde mağrur Troyalıların
kentinin, ne senin mızrağının marifetiyle ne de senden
daha yiğit olan Akhilleus'unkiyle fethedilmesi yazılı değil!"

Bunları söyledi. Patroklos da okçu Apollon'un öfkesinden
kurtulmak için geri, uzaklara çekildi.

Hektor, tek tırnaklı atlarını Batı Kapılarının yakınında
tutuyordu. Çatışmanın içine atılarak savaşmak ya da
orduyu surun içinde toplanmaları için çağırmak
konusunda tereddüt içindeydi. O bunları düşünürken,
Phoibos Apollon gelip önünde durdu;
dinç bir er olan, yiğit Hektor'un dayısı, Hekabe'nin
kardeşi, Sangarios nehri yakınlarında, Frigya'da oturan
Dymas'ın oğlu Asios'a benzeyerek.
İşte Zeus'un oğlu Apollon ona benzeyerek dedi ki:

"Hektor, neden bıraktın çatışmayı? Bu sana hiç
yakışmıyor! Keşke eskiden senin üzerinde olduğum
kadar aşağında olsaydım. O zaman çatışmanın nasıl
bırakıldığını gösterirdim sana! İleri! Sal hızlı atlarını
Patroklos'un üzerine. Belki çiviler onu mızrağın
ve ün verir Apollon sana!"

Bunları söyledi Tanrı ve tekrar çatışmanın kargaşası içine
döndü. O zaman görkemli Hektor, yiğit Kebriones'e atları
tekrar savaşa dönmeleri için kamçılamasını buyurdu.

Apollon da gidip sokuldu kalabalığın arasına.
Argosluların arasında, Troyalılara ve Hektor'a
ün vererek, felaket dolu bir kargaşa saldı.
Hektor bırakıyordu diğer Danaoları;
onları öldürmüyor, yalnızca hızlı atlarını Patroklos'un
üzerine sürüyordu. Patroklos, mızrağını sol elinde
tutarak savaş arabasından yere atladı. Diğer eliyle iri,
tüm avcunu dolduran sert bir taş yakaladı.
Onu iyice kavradıktan sonra fırlattı.
Atışı boşa gitmedi; sivri taşla Hektor'un sürücüsü,

anlı şanlı Priamos'ın gayrimeşru oğlu Kebriones'i,
o atların dizginlerini tutarken alnından vurdu.
Taş, yardı iki kaşını da, kemik de dayanmadı.
Gözleri ayaklarının önüne, tozun dumanın içine
düştü. O da iyi işlenmiş savaş arabasından bir
dalgıç gibi düşerek ruhunu teslim etti.

Ey atlı Patroklos, o zaman da ona dedin ki:

"Vay canına, ne kadar da hafif! Ne kadar kolay dalıyor!..
Eğer denize denk gelseydi, gemiden istiridye bulmak
için atlayıp pek çok adamı doyururdu; tıpkı şimdi
ovada savaş arabasından bu kadar kolay toprağa
daldığı gibi, azgın dalgalara bile dalardı.
Demek ki Troyalıların hünerli dalgıçları var!"

Bunları söyledi. Göğsünden vurulup, cesareti yüzünden
ortadan kaybolana dek ağılarda taş üstünde taş
bırakmayan bir aslanın hızıyla, doğrudan kahraman
Kebriones'in üzerine atıldı. Ey Patroklos işte sen de
şiddetle atıldın Kebriones'in üzerine. Ama Hektor da
diğer taraftan, savaş arabasından aşağı atladı.
O zaman da, ikisi Kebriones'in çevresinde bir dağın
tepesinde ölü bir geyiğin çevresinde, birbirlerini
parçalayan aç aslanlar gibi vuruşmaya başladı. İşte
Kebriones'in çevresinde iki yiğit savaşçı da
Menoitiosoğlu Patroklos ve görkemli Hektor,
acımasız tunçlarla birbirlerinin bedenlerini parçalamak
için yanıp tutuşuyorlardı. Hektor Kebriones'i
kafasından yakalamışken bırakmıyordu. Ama diğer
taraftan Patroklos da onu ayağından çekiyordu.
Diğerleri de Troyalılar ile Danaolar da saldırıp
vahşi çatışmada vuruşmaya başladılar.
Euros ile Notos'un, bir dağın eteklerinde
uzun dalları birbirlerine çarpan, çarpma seslerinden
ve kırılan dalların seslerinden vadinin yankılandığı,
dişbudak ağaçları, meşe ağaçları ve ince kabuklu

ağaçların bulunduğu derin ormanı kim daha
çok sarsacak diye kavga etmeleri gibi;
işte Troyalılar ile Danaolar da öyle atılarak, teker teker
yok olmaya başladılar. İçlerinden hiçbirinin aklında
artık yoktu felaket dolu ölüm. Bir sürü sivri mızrak
ve yayların kirişlerinden atılan bir sürü kanatlı ok
saplanmıştı Kebriones'in çevresinde yeryüzüne.
Onun etrafında savaşan delikanlıların kalkanlarına
bir sürü büyük taş da çarptı.
Diğeri de toz kasırgasının içinde
atlarını ve savaş arabasını unutmuş
boylu boyunca yatıyordu.

Güneş gökyüzünün ortasında parladığı süre
boyunca, iki taraftan da atışlar vurmaya devam etti;
ordu teker teker düşüyordu. Ancak Güneş artık
batarken ve öküzlerin sabandan çözülme vakti geldiğinde,
kaderin isteği dışında, Akhalar kazanmaktaydı.
Kahraman Kebriones'i, Troyalıların çığlıklarıyla
atışlarından uzağa çekip omuzlarından silahlarını
çıkardılar.

Daha sonra, Patroklos Troyalıları vahşi bir şekilde
ortadan kaldırmak için tekrar saldırdı. Üç kez
çevik Ares gibi korkutucu çığlıklarla atıldı;
ve üç seferde de dokuz delikanlı öldürdü.
Ama dördüncü kez insanüstü bir şey gibi atıldığı
sırada, o zaman ey Patroklos; artık yaşamının sonu
göründü. Çünkü vahşi çatışmanın içinde korkunç
Apollon belirdi önünde. Ancak o, savaşın
kargaşası içinde onun geldiğini görmedi.
Yoğun bir bulutla örtünmüştü.
Onun arkasında durarak açık avucuyla geniş
omuzlarına ve sırtına vurdu ve karanlık örttü
gözlerini. Phoibos Apollon da onun başından
püsküllü ve dört tepeli miğferini fırlattı; miğfer
atların ayaklarının altında yuvarlanırken sesi yankılandı;

püskülü de toz ve kanla lekelendi.
At yelesinden yapılma püskülü olan miğfer, o zamana
dek, tozla bile lekelenmemişti; çünkü tanrısal bir delikanlı
olan Akhilleus'un güzel alnını koruyordu. Ancak o
zaman Zeus, miğferi kafasına giymesi için Hektor'a verdi;
artık kara gün gelmişti onun için.

Patroklos'un ellerinde kırıldı uzun gölgeli mızrağı;
omuzlarından kayışıyla birlikte yere düştü geniş
kalkanı. Zeus'un oğlu, Kral Apollon çözdü zırhını da.
O zaman şaştı kaldı Patroklos;
güçlü elleri ayakları çözüldü, şaşkın bir halde durakaldı.
Yaşıtlarını mızrakta, binicilikte ve koşuda geride bırakan
Panthoos'un oğlu Euphorbos, onu hemen arkadan,
sırtının yakınından sivri mızrağıyla vurdu. Gerçekten de
Euphorbos bir gün, nasıl savaşıldığını öğrenmek için
ilk kez savaş arabasının üzerine çıktığında,
yirmi delikanlıyı yere yıkmıştı.
Ey yiğit Patroklos, işte ilk o çiviledi seni mızrağıyla.
Ama senden ruhunu teslim alamadı; yalnızca
dişbudak ağacından yapılma mızrağını senin bedeninden
çekerek koşup uzaklaştı ve kalabalığın arasına karıştı.
Silahlarından soyulmuş durumda olsa da Patroklos'la
dövüşmek için orada kalmadı.

O zaman tanrının mızrak vuruşuyla ehlileşmiş olan
Patroklos, ölümden kurtulmak için yoldaşlarının
kalabalığı arasına geriledi. Ancak Hektor onu mızrakla
yaralanmış hâlde geri çekilirken görüp hemen safların
arasından fırlayarak yanında durdu ve onu mızrağıyla
karnının kenarından çivileyerek,
tuncu bir uçtan bir uca soktu.
Diğeri düşerken gümbürdedi ve tüm Akhaları derin
bir üzüntüye saldı. Bir aslan, bir dağın tepesinde,
ikisi de aynı yerden su içmek istedikleri için
küçük bir pınar uğruna kibirle dövüştükleri sırada,
korkusuz bir yaban domuzunu nasıl yola getirir ve

nefes nefese kalmış yaban domuzunu nasıl geri
püskürtürse işte Priamosoğlu Hektor da bir sürü
delikanlıyı ortadan kaldırmış olan Menoitios'un yiğit
oğlunu yakından mızrağıyla öyle öldürdü.

Hektor da o zaman gururla bağırıp ona şu kanatlı sözleri
söyledi:

"Ey Patroklos! Kentimizi yakıp yıkıp kadınlarımızı da
köle olarak vatanına götüreceğini mi zannediyordun?
Seni deli! Hektor'un atları onların önünde seve
seve koşar çatışmaya. Ben de acımasız mızrağımla
savaş sever Troyalılar arasındaki,
kadınları kölelikten kurtaracak olan en has delikanlıyım.
Ama sana gelince, seni şimdi burada akbabalar
parçalayacak. Ey talihsiz! Yiğit Akhilleus'un bile
iyiliğini göremedin. Sen yola çıkarken aşağıda kalıp
sana şunları öğütlüyordu herhalde: 'Ey atlı savaşçı
Patroklos, sakın insan katili Hektor'un göğsünün
üzerindeki kanlı gömleğini parçalamadan geri dönme!'
Sana bunları söylemiş olmalı o.
Sen de ey deli adam dinledin onun sözünü!"

Ey Patroklos, o zaman yüreğin ağzında yanıtladın onu:

"Hektor, şimdi artık ne kadar böbürlenebilirsen
böbürlen. Çünkü Kronos'un oğlu Zeus ile Apollon,
zaferi sana verip beni de kolayca öldürdüler.
Bizzat onlar aldılar silahlarımı omuzlarımdan!
Başka türlü, senin gibi yirmi adam çıksaydı önüme,
hepsi mızrağımla burada yere yığılırdı! Ama kara
talihim ve Leto'nun oğlu Apollon ile fanilerden de
Euphorbos öldürdü beni; üçüncü olarak da sen
silahlarımdan soydun beni.[5]
Ancak şimdi sana söyleyeceklerimi dinle
ve iyice yerleştir aklına: Sen de uzun süre
yaşayamayacaksın. Her zaman güçlü kader ile
ölüm zamanı, artık senin de yanında dikiliyor.

[5] Zaferin ününü alarak zırhımı çıkardın.

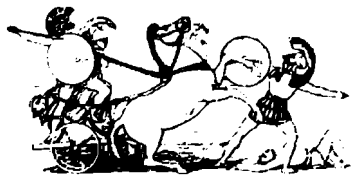
Sen de yiğit Akhilleus'un elleriyle öldürüleceksin."

Bu sözlerle örttü onu ölümün sonu.
Ruhu Hades'e gitmek için organlarından
uzağa uçtu. Yiğitliği ile gençliğini geride bırakan
kara talihine ağlıyordu.

Ama yiğit Hektor ölüsüne bile seslenerek dedi ki:

"Ey Patroklos, neden gaddar ölümü
önceden söylersin bana?
Güzel saçlı Thetis'in oğlu Akhilleus'un
daha önce benim mızrağımla ölmeyeceğini kim bilir?"

Bunları söyledi ve üzerine basarak yarasından tunç
mızrağını çekip onu sırtüstü uzağa yuvarladı.
Hemen de o mızrakla, hızlı Akhilleus'un seyisi tanrıya
denk Automedon'u vurmak için saldırdı. Ama
tanrıların Peleus'a bağışlamış oldukları ölümsüz ve
hızlı atlar onu çatışmadan uzağa çıkarıyorlardı.

RAPSODİ 17

[Menelaos'un Kahramanlıkları]

Atreus'un savaş düşkünü oğlu Menelaos, Patroklos'un
Troyalılar tarafından öldürüldüğünü hemen gördü.
Parıl parıl parlayan tunç silahlarıyla ön saflarda savaşan
erlerin arasından atılıp başlangıçta doğum konusunda
cahil olan ve ilk kez doğum yapmış bir anne ineğin,
küçük buzağısının etrafında dolanması gibi, sarışın
Menelaos da karşısına çıkanı çivilemeye hazır bir halde,
yuvarlak kalkanını ve mızrağını önünde tutarak
Patroklos'un etrafında böyle dört dönüyordu.

İyi bir atıcı olan Panthoos'un oğlu da
Patroklos çatışmada düştüğünde ilgisiz kalmadı.
Onun yanına gelip savaş düşkünü Menelaos'a dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu Menelaos, ey komutan,
geri çekil! Ölüyü ve kanlı ganimetleri bırak!
Çünkü Troyalılardan ve şanlı müttefiklerinden hiçbiri
vahşi çatışmanın içinde Patroklos'u benden önce
mızrağıyla vuramadı.
Bundan dolayı bırak da seni vurup tatlı canını senden
almadan, Troyalılar arasında sonsuz bir ünün tadını
ben çıkarayım."

O zaman sarışın Menelaos çok kızdı ve dedi ki:

"Zeus Baba, birinin böyle, olmaması gerektiği gibi
kendini kibre kaptırması kötü bir şey!
Böylesi ne leopar küstahtır ne aslan,
ne göğsünün içi gücüne olan gururuyla dolu olan bir
yaban domuzu,
Panthoos'un kendini beğenmiş oğulları kadar!
Yiğit Hyperenor bile
beni hor görüp karşıma geçerek,
benim Danaoların en kötü delikanlısı olduğumu

söylediğinde, daha fazla tadını çıkaramadı gençliğinin.
Kıymetli karısıyla saygıdeğer ana babasının yüreklerini
ferahlatmak için ayaklarıyla geri dönebildiğini sanmam.
Eğer durup bana karşı koyarsan,
işte böyle alacağım senin de canını.
Senin iyiliğin için geri çekilip yoldaşlarının arasına geri dönmeni söylüyorum.
Belanı bulmamak için önümde dikilme!
Kötü bir şey olacağını bir deli bile anlar!"

Bunları söyledi ama onu ikna edemedi.
Öbürü de onu yanıtlayarak dedi ki:

"Menelaos şimdi artık, öldürmekle böbürlendiğin,
yeni odasının içinde karısını dul bıraktığın,
ana babasının bunca acılar çekerek ağıtlar yakmasını
sağladığın kardeşimin bedelini pahalıya ödeyeceksin.
Eğer senin başını ve silahlarını götürüp
Panthoos'un ve tanrısal Phrontis'in ellerine atarsam,
belki o zaman bu bahtsızların gözyaşlarını ve ağıtlarını
dindirebilirim. Savaş bize kimin burada kalıp kimin
kaçacağını göstermekte gecikmeyecektir!"

Bunları söyledi ve vurdu yusyuvarlak kalkanı.
Ama tunç, kalkanı yırtmadı; yalnız sağlam kalkanın
üzerinde mızrağının ucu büküldü.
O zaman ikinci olarak mızrağıyla
Atreus'un oğlu Menelaos, Baba Zeus'a dua ederek atıldı.
Geri çekilirken onu boynunun dibinden çivileyip
mızrağı ağır eliyle itebildiği kadar içeri soktu;
öyle ki tunç uç, bir uçtan bir uca geçip yumuşak
ensesinden çıktı. O da pat diye düştü yere
ve üzerinde gümbürdedi silahları.
Kharitlerin[1] saçlarıyla aynı olan, altın ve gümüşle
örülmüş bukleli saçları kanla ıslandı.
Bir köylü bir zeytinin çelimsiz sürgününü nasıl
diğerlerinden ayrı besler de, sonra bir gün,

[1] Kharitler: Göze hoş olanı simgeleyen tanrıçalar [Ed. Notu]

her rüzgârın okşadığı güzel, yemyeşil, beyaz
çiçeklerin süslediği ağacı
bitmek bilmez bir suyun fışkırdığı yerde,
aniden vahşi bir kasırga gelir de dikilmiş olduğu
çukurdan kökleriyle söker ve yere yatırırsa;
işte Atreus'un oğlu Menelaos da Panthoos'un oğlu
Euphorbos'u öyle yatırdı yere;
daha sonra onu silahlarından soymak için atıldı.
Gücüne güvenen ve dağlarda beslenen bir aslan,
otlayan sürünün arasından nasıl en iyi ineği yakalar da,
onu sert dişlerinin arasında tutarak,
önce boynunu kırıp sonra da parçalayarak
açgözlülükle nasıl tüm iç organlarını kanlı kanlı
yer ve çevresinde köpeklerle çobanlar uzaktan
vahşi çığlıklar atıp hepsi beniz attıran bir korkuya
tutulduğundan
yanına gitmeye cesaret edemezlerse;
işte Troyalılardan hiçbirinin de göğsünün içinde yüreği,
şanlı Menelaos'un önüne çıkmayı kaldırmıyordu.
Eğer Kikonların kralı Mentes kılığına girip tıpkı
çevik Ares gibi Hektor'u ayaklandırmış olan Apollon
onu kıskanmasaydı;
o zaman Atreusoğlu, Panthoos'un oğlunun silahlarını
kolayca alabilirdi.
Apollon, Hektor'a şu kanatlı sözleri söyledi:

"Hektor, şimdi sen, yiğit Akhilleus'un ele geçirilemez
atlarını kovalamakla iyi bir şey yapmıyorsun.
O atları, ölümsüz bir annenin doğurmuş olduğu
Akhilleus'tan başka bir fani zor ehlileştirir ve zor
boyunduruğa koşar onları savaş arabasına.
Bununla birlikte, Patroklos'un önünde duran,
Atreus'un savaş düşkünü oğlu Menelaos,
Troyalılar arasında en iyi erlerden biri olan
Euphorbos'u öldürüp mağrur yiğitliğini söndürdü."
Tanrı bunları söyleyip tekrar delikanlıların çatışmasına
gitti. O zaman Hektor'un yüreği kederden kanadı ve

falanjlara baktı. Hemen birinin ünlü silahları aldığını
ve diğerinin de toprağın üzerinde yatarken açık
yarasından kanın fışkırdığını
gördü. Parlak tunç silahlarıyla, Hephaistos'un sönmek
bilmez alevleri gibi vahşi çığlıklar atarak,
ön saflarda savaşan erlerin arasına gitti.
Atreus'un oğlu da onun vahşi çığlıklarını duyup
kalbinin derinliklerinden derin derin iç çekerek dedi ki:

"Eyvah! Eğer benim ünüm uğruna yerde yatan
Patroklos'u ve güzel silahlarını burada bırakırsam,
korkarım Danaolardan biri görürse kınayacaktır beni.
Ama eğer onurumla tek başıma Hektor'un ve
Troyalıların karşısına dursam,
o zaman da hepsinin birden etrafımı saracaklarından
korkarım.
Çünkü tepeli miğferli Hektor hepsini buraya getiriyor.
Ama aklım tüm bunları neden düşünüp duruyor ki?
Her kim ki Tanrı'nın isteği olmadan, onun koruduğu bir
delikanlının karşısına onunla savaşmak için çıkarsa
hemen bulur onu büyük bir bela.
Bunun için de hiçbir Danaolu beni
tanrının gücüyle savaşan Hektor'un önünden geri
çekilirken
görse de suçlayamaz. Bununla birlikte,
eğer bir yerlerde gür sesli Aias'a rastlarsam, o zaman
ikimiz birlikte tekrar dönüp tanrının isteği olmasa bile
çatışmaya başlarız. Belki de böylelikle ölüyü,
Peleusoğlu Akhilleus'a götürmek için kurtarabiliriz.
Bu da tüm bu felaketler arasında tek avuntumuz olur."

Ancak orada tüm bunları düşünedursun, Troya falanjları
önde Hektor olduğu halde onun yanına vardılar.
O zaman geri çekilip bıraktı ölüyü. İkide bir,
köpeklerin dişlerini göstererek, çobanların de sesleriyle
ağıldan kovaladıkları güzel yeleli bir aslan gibi dönüp
arkasına bakıyordu. Hani o zaman göğsünün içindeki yiğit
ruhu korkar ve istemeyerek de olsa ağıldan geri çekilir ya,

işte sarışın Menelaos da Patroklos'un yanından uzağa
böyle kaçtı. Yoldaşlarının kalabalığının yanına
vardığında da durup
Telamon'un oğlu büyük Aias'ı görmek için dört bir
yana baktı.
Onu, çatışmanın sol tarafında, yoldaşlarına cesaret
verirken gördü. Phoibos Apollon hepsinin korkmalarını
sağlamış olduğu için, onları savaşmaya kışkırtıyordu.
Koşarak yanına vardığında durup dedi ki:

"Aias, tatlı dostum, gel benimle!
Haydi koşup öldürülen Patroklos'u kurtaralım.
Belki de silahlarını tepeli miğferli Hektor aldığı için,
Akhilleus'a onun çıplak ölüsünü götürebiliriz!"

Bunları söyleyerek yiğit Aias'ın yüreğini kanattı.
O da fırladı ön saflarda savaşan erlerin arasından.
Onunla birlikte sarışın Menelaos da fırladı.
Hektor da Patroklos'un ünlü silahlarını çıkarmışken,
keskin kılıcıyla onun başını kesip
sonra da bedenini Troya köpeklerine atmak için
oradan alıyordu. O zaman o atılıp kalkanını bir kule
gibi tutarak yanında durdu. Hektor da hemen
yoldaşlarının kalabalığın arasına gerileyerek savaş
arabasının üzerine atladı. Daha sonra da güzel silahları
ünü sonsuz olsun diye, kente götürmeleri için
Troyalılara verdi.
Aias da geniş kalkanıyla Patroklos'un üzerini örtüp
tıpkı ormandan geçerken avcılara rastlayan dişi bir
aslanın yavrularının yanında durduğu gibi,
durdu yanında.
Hani o zaman gücüyle mağrur o dişi aslan gözlerini
örterek kaşlarını indirir ya,
Aias da işte öyle duruyordu yiğit Patroklos'un yanında.
Diğer taraftan, Atreus'un oğlu savaş düşkünü Menelaos
da göğsünün içinde derin bir kederle duruyordu.
Hippolokhos'un oğlu, Lykialıların komutanı Glaukos,
Hektor'a sert sert bakarak

onu şu acımasız sözlerle azarladı:

"Hektor, güzellikte olduğu kadar çatışmadaki
korkaklığınla da bir eşin yok. Boşuna tadını çıkarıyorsun
yiğitliğin ününün; çünkü sen bir delikanlı değilsin!..
Şimdi tek başına Troya halkıyla birlikte kentinizi ve
evlerinizi nasıl kurtaracağını düşün bakalım.
Çünkü ne kadar yiğit olursa olsun, en ufak bir lütufta
bile bulunmadığınız
Lykialıların hiçbiri Danaoların kenti için savaşmaya
gitmeyecek artık.
Sen, konuğun ve yoldaşın olan kadersiz Sarpedon'u
Argoslulara ganimet ve oyuncak olsun diye bırakmış
biri olarak,
kalabalıktan daha aşağı bir delikanlıyı nasıl
kurtarabilirdin ki?
Sarpedon yaşadığı süre boyunca senin ve kentin
en büyük dayanağı değil miydi? Ancak şimdi onu
köpeklerden kurtarmaya cesaret edemiyorsun.
Bu yüzden de eğer Lykialılar şimdi beni dinlerlerse
geri döneriz kentimize ve Troya'ya da felaket dolu
bir yıkım düşer. Zira,
eğer Troyalıların göğüslerinin içinde,
düşmanlarıyla vatanları için yorulmak bilmeden savaşan
delikanlıların yüreklerindeki gibi korkusuz bir saldırma
gücü olsaydı, Patrokos'u çabucak sürüklerdik
İlyon'un içine.
Eğer onun ölüsünü Kral Priamos'un büyük kentinin içine
götürebilseydik
ve eğer onu çatışmadan uzağa çekebilseydik; Argoslular,
derhal bize Sarpedon'un güzel silahlarını ganimet olarak
verirlerdi; hatta İlyon'un içlerine götürmemiz için
Sarpedon'un kendisini bile verirlerdi bize.
Çünkü bu öldürülen er, tüm Argosluların içinde ve hatta
göğüs göğüse savaşan yoldaşları arasında
en güçlü erin seyisiydi.
Ancak sen, ne yüce gönüllü Aias'ın önüne çıkıp

çatışmada gözlerinin içine bakmaya cesaret edebildin,
ne de onunla savaşmaya;
çünkü çok daha iyidir o senden."

O zaman, tepeli miğferli Hektor ona vahşi vahşi bakıp
dedi ki:

"Ey Glaukos, niçin bana böyle haksız sözler ediyorsun?
Sevgili dostum, senin bereketli Lykia'da oturanlar
arasında sağduyunla diğerlerini geride bıraktığını
sanırdım. Ancak bu söylediklerinden,
senin doğru değerlendirme yapamadığını anladım.
Nasıl benim muazzam Aias'ın karşısına çıkmaya
cesaret edemediğimi söylersin?
Ben çatışmadan da atların kargaşasından da korkmam!..
Ama çatışmanın içine savaşması için kendisi itmiş bile
olsa, yiğit bir delikanlıyı kolayca korkutup elinden
zaferi alan, kalkan taşıyan Zeus'un isteği daima galip
gelir. Ancak gel şimdi dostum ve dur yanımda;
dur da gör nasıl savaştığımı. Bütün bir gün söyleyip
durduğun gibi korkak mıyım,
yoksa her ne kadar yiğit olursa olsun
Patroklos'un ölüsünü kurtarmak isteyen Danaolardan
birini yere mi yıkacağım, gör bakalım."

Bunları söyledi ve yüksek sesle bağırarak Troyalılara
cesaret verdi:

"Troyalılar, Lykialılar ve yakından dövüşen
Dardanoslular! Kardeşlerim! Ben Patroklos'u öldürerek
almış olduğum yiğit Akhilleus'un silahlarını kuşanmış
olduğum süre boyunca,
gösterin delikanlılığınızı ve unutmayın mağrur
yiğitliğinizi."

Tepeli miğferli Hektor, felaket dolu savaştan bunları
söyleyerek gitti ve koşarak çevik ayaklarıyla
kentten Peleusoğlu Akhilleus'un ünlü silahlarını
getiren yoldaşlarına

yetişti. Bol gözyaşlı savaşın uzağında durarak silahlarını
değiştirdi. Kendininkileri İlyon'un kutsal kentine
götürmeleri için savaş düşkünü Troyalılara vererek,
Peleusoğlu Akhilleus'un ölümsüz silahlarını kuşandı.
Bu silahları göksel tanrılar onun sevgili babasına
bağışlamışlardı;
o da yaşlandığında onları oğluna vermişti.
Ama oğlu babasının silahlarıyla birlikte yaşlanamadı.
Yüksekten onun, tanrısal Akhilleus'un silahlarını
kuşandığını gören bulut devşiren Zeus kafasını sallayarak
kalbinin içinden dedi ki:

"Kadersiz! Hiç ölümün yanına geldiği geçmiyor aklından.
Yalnızca herkesin korkudan titrediği anlı şanlı bir
delikanlının ölümsüz silahlarını kuşanıyorsun.
Sen onun yiğit yoldaşını öldürüp
densizce aldın silahlarını başından ve omuzlarından...
Sana şimdi büyük bir zafer bağışlayacağım.
Ancak bu, bundan sonra eve dönebileceğin ve
Andromakhe'nin senden Akhilleus'un güzel silahlarını
alacağı anlamına gelmiyor."

Kronos'un oğlu bunları söyledi ve kara kaşlarıyla işaret
ederek, silahları Hektor'un vücuduna uydurdu
ve Ares onu çatışma için baştan aşağı vahşi bir güçle
doldurdu.
O da güçlü çığlıklar atarak ünlü
müttefiklerine doğru koştu. O, silahlarından dolayı
ışıldarken, herkese, yiğit Akhilleus gibi göründü!
Yanlarından geçerken her birine cesaret veriyordu:
Mesthles'e, Glaukos'a, Medon'a,
Thersilokhos'a, Asteropaios'a, Deisanor'a, Hippothoos'a,
Phorkys'e, Khromios'a ve kâhin Ennomos'a.
İşte bunların yanına koşuyor ve şunları söyleyerek
kışkırtıyordu:

"Dinleyin beni, sayısız kabileler olan komşu
müttefikler!

Sizleri, her birinizi kentlerinizden buralara,
Troya kadınlarını ve çocuklarını savaş düşkünü
Akhalardan seve seve kurtarmanızdan başka bir şey
için toplamadım; çünkü halkın buna ihtiyacı var.
Bundan dolayı da sizlere armağanlar ve yiyecek
verebilmek için halkıma acı çektiriyor,
gönlünüzü hoş tutmak için didiniyorum.
Bu yüzden de her biriniz göğsünü düşmana doğru
çevirsin; ya ölür ya kurtulursunuz, budur savaşın
doğası. Her kim artık ölmüş olan Patroklos'u
at besleyen Troyalılara götürür ve Aias'ın geri
çekilmesini sağlarsa
ona ganimetimin yarısını vereceğim;
diğer yarısını da ben alacağım.
Ünü de benimki kadar sonsuz olacak."

Bunları söyledi. Diğerleri de mızraklarını kaldırıp
dosdoğru atıldılar Danaoların üzerine. Gönülleri
Telamon'un oğlu Aias'tan ölüyü ele geçirmeyi
arzuluyordu.
Deliler! Pek çoğu onun elleriyle düşecekler ölünün
üzerine.

O zaman Aias, gür sesli Menelaos'a dedi ki:

"Sevgili Menelaos, artık bizim de savaştan geri
dönebileceğimize dair umudum kalmadı.
Patroklos'un biraz sonra Troya köpeklerini ve
akbabalarını doyuracak olan ölüsünden,
kendi başıma bir şey geleceğinden korktuğum
kadar korkmuyorum. Hektor dört bir yanı savaşın
bulutuyla örttü; artık daha açık görünüyor bizim için
merhametsiz ölüm. Gel şimdi!
Bağır, belki duyar Danaolardan bir savaşçı."

Bunları söyledi.
Dinledi onu gür sesli Menelaos da ve Danaolar tarafından
duyulabilsin diye keskin bir çığlık attı:

"Kardeşlerim! Argosluların hükümran ve komutanları
ve Atreus'un oğlu Agamemnon ile Menelaos'un yanında
bulunan herkes! Her biriniz ortak ziyafetlerle beslenir
ve kendi halkınızın geleceğini tayin edersiniz.
Zeus da ünü ve saygıyı bağışlar size! Benim,
savaşın alevi artık kocaman olduğundan,
kalabalığın arasında her birinizi ayırt etmem çok zor!
Şimdi her bir komutan kendi başına koşup
Patroklos'un Troya köpeklerinin oyuncağı olmasını
engellesin!"

Bunları söyledi. Oileus'un oğlu Aias hemen dinledi onu.
İlk o vardı boğazlamanın arasından koşarak onların
yanına. Daha sonra da İdomeneus ile İdomeneus'un
insan katili Ares'e denk seyisi Meriones geldi.
Ve Akhalardan çatışmaya atılan bir sürü başkası daha;
kim isimleriyle çağırabilir ki hepsini?

Troyalılar Hektor önlerinde olduğu halde hep birlikte
atıldılar. Bir sel yatağının ağızlarında, yüksek kayalar,
deniz dalgayı dışarı attığında, düşen büyük bir dalga
nasıl inler ve uğuldarsa dört yanda;
işte Troyalılar da öyle bir uğultuyla saldırıyordu.
Ama Akhalar da Menoitios'un oğlunun etrafında tunç
kalkanlarıyla örtünmüş hâlde,
tek bir yürek olmuş duruyorlardı.
Kronos'un oğlu, parlak miğferlerinin dört bir yanına
yoğun bir sis bulutu döktü.
Yaşadığı süre boyunca Aiakosoğlu Akhilleus'un
seyisi olan
Menoitiosoğlu'na baştan beri kin gütmemişti.
Ölüsünün Troya köpekleri tarafından parçalanmasına
izin vermedi. Bundan dolayı da onu kurtarmaları
için yoldaşlarını kışkırttı. Önce Troyalılar, ölüyü bırakıp
çekilen canlı gözlü Akhaları arkadan püskürttüler.
Ama yüce gönüllü Troyalılar, ne kadar arzu etseler de
hiçbirini öldüremediler; yalnızca ölüyü çekebiliyorlardı.
Akhalar kısa bir süre ölünün uzağında kalacaklardı.

Çünkü yiğitlikte ve güzellikte Peleus'un anlı şanlı
oğlu Akhilleus dışındaki tüm Danaoları geride
bırakan Aias, hemen onlara doğru dönmüştü.
İşte o, ön saflarda savaşan erlerin arasından atıldı.
Telamonoğlu görkemli Aias, dağların üzerinde,
geri döndüğü zaman dört bir yanındaki avcıları ve
köpekleri dağıtarak ovanın içine püskürten bir
yaban domuzunun gücüyle saldırdı ve geri dönerek
Patroklos'un çevresinde durup
onu, ölümsüz bir ün elde etmek amacıyla kente
götürmek için yanıp tutuşan Troya falanjlarını
kolayca dağıttı. O zaman Pelasglı Lethoos'un
yiğit oğlu Hippothoos,
Hektor'a ve Troyalılar'a yaranmaya çalıştığından,
onu, vahşi çatışmanın içinden önce ayak
bileklerinden ve tendonlarından bir kayışla
bağladıktan sonra sürükledi. Ama bela hemen buldu
onu; ne kadar isteseler de hiç kimse kurtaramadı onu.
Telamon'un oğlu, kalabalığın arasından atılıp onu
tunç yanaklı miğferinin yanından vurdu.
Güçlü bir elin fırlattığı büyük mızrağın ucuyla delindi
miğfer;
beyni kanlı yarasından mızrağın tahtasına kadar aktı.
Hemen söndü gücü ve ellerinden yüce gönüllü
Patroklos'un ayağını bırakarak tozun dumanın
içine düşürdü.
Kendisi de bereketli Larissa'dan uzakta yüzükoyun
ölünün üzerine düştü.
Kıymetli ana babasına bakamayacaktı;
yüce gönüllü Aias'ın mızrağıyla sönen hayatı kısa
ömürlü olmuştu. Hektor, Aias'ı vurmak için
görkemli mızrağını tekrar fırlattı.
Ancak diğeri onu karşıdan görüp kurtuldu mızraktan.
Mızrak, bir sürü insana hükmederek ünlü Penope'de
bir sarayda oturan ve Phokislilerin en iyisi olan
yüce gönüllü İphitos'un oğlu Skhedios'u vurdu.

İşte onu, köprücük kemiğinin ortasından vurdu.
Mızrağın tunç ucu onu bir uçtan öbür uca çivileyip
omzunun altından çıktı.
O da pat diye düşerken üzerinde gümbürdedi silahları.
Yine Aias, Hippothoos'un yanında duran,
Phainops'un yiğit oğlu Phorkys'ü karnının
ortasından çiviledi. Onun mızrağını ve zırhını deldi;
içeri giren mızrak da bağırsaklarını parçaladı. O da
tozun dumanın içine düşerek elleriyle toprağı avuçladı.
O zaman ön saflarda savaşan erler ile görkemli Hektor
geri çekildi.
Argoslular da haykırarak ölüleri; Phorkys'ü ve
Hippothoos'u çekip omuzlarından silahlarını aldılar.
Troyalılar, yiğit Akhalar tarafından avlanmış halde
mertliklerini bir kenar bırakarak tekrar çıkacaklardı
İlyon'a doğru.
Argoslular da Zeus'un isteği olmaksızın,
güçleri ve cesaretleriyle onları alt edeceklerdi.
Ama Apollon, Epytos'un oğlu haberci Periphas'ın
kılığına girerek ayaklandırdı Aias'ı. Periphas,
Aineias'ın ihtiyar babasının yanında yaşlanıyordu;
onun haberciliğini yapıyor
ve her zaman onun iyiliğini istiyordu.
İşte Zeus'un oğlu Apollon ona benzeyerek dedi ki:

"Aineias, Tanrı'nın isteği olmaksızın nasıl
kurtarabilecektiniz ki yüksek İlyon'u? Güçlerine,
cesaretlerine, yiğitliklerine ve az sayıda olsalar da
halklarına güvenen ve kendilerini kurtaran başka
pek çoklarını daha gördüm.
Zeus zaferi size vermek istiyor, Danaolara değil.
Ama siz namertçe kaçıyor ve savaşmıyorsunuz!"

Bunları söyledi. Aineias da uzaklardan nişan alan
Apollon'un yüzüne bakarak tanıdı onu.
Yüksek sesle Hektor'a bağırıp dedi ki:

"Hektor ve siz Troyalıların diğer komutanları

ile müttefikleri! Şimdi yiğit Danaolar tarafından
avlanıp namertliğimiz yüzünden yenilmiş bir halde
İlyon'a çıkmak utançtır!
Ancak tanrılardan biri yanıma gelip bana en
yüksekteki yöneticinin, Zeus'un, çatışmada
bizim yardımcımız olduğunu söyledi. Bundan dolayı
gelin hep birlikte saldıralım Danaoların üzerine
ki Patroklos'un ölüsünü gemilere savaşmadan
götüremesinler."

Bunları söyledi. Uzağa, ön saflarda savaşan erlerin
dışına atıldı. Hepsi de dönüp Akhalara karşı koydular.
Aineias, mızrağıyla Arisbas'ın oğlu,
Lykomedes'in yiğit yoldaşı Leokritos'u vurdu.
Savaş düşkünü Lykomedes onun düştüğünü
gördüğünde
çok üzülüp koşarak onun yanında durdu ve görkemli
mızrağını fırlatıp Hippasos'un oğlu Kral Apisaon'u
ciğerinden, diyaframının altından vurdu.
Bereketli Paionia'dan gelmiş olan
ve Asteropaios'tan sonra en iyi delikanlı olan
savaşçının dizlerinin bağı çözüldü.
Onu düşerken gören yiğit Asteropaios'un içi sızladı ve
Danaolarla savaşmak için atıldı.
Ama artık bunu başaramazdı;
Patroklos'un çevresinde durup,
onu dört bir yandan kalkanlarıyla örtmüşlerdi,
mızraklarını da sallıyorlardı.
Aias, hepsinin yanına koşuyor ve onlara cesaret vererek
hiç kimsenin ölünün yanından ayrılmaması için,
onları kışkırtıyordu. Onlara, kimsenin diğer
Akhalardan uzakta savaşmamasını söylüyordu.
Hepsine, yalnızca ölünün çevresinde durmalarını
ve göğüs göğüse savaşmalarını söylüyordu.
Koca Aias, bunları tembihliyordu.
Yeryüzü de ıslanıyordu erguvani kandan.
Kâh Troyalılardan ya da yiğit müttefiklerinden, kâh

Danaolardan ölüler birbirlerinin üzerine düşüp
duruyorlardı. Danaolar da kanlarını dökmeden
savaşmıyorlardı ama çok daha azı öldürülüyordu.
Birbirlerini kalabalığın içinde feci ölümden
kurtarıyorlardı.
İşte böyle ateş gibi savaşıyorlardı.
Görsen ne güneş kaldı derdin yerinde, ne de ay;
Patroklos'un ölüsünün dört bir yanında duran en has
delikanlılar, kara bir sisle örtülüydüler. Bununla birlikte
diğer Troyalılar ile güzel dizlikli Akhalar güneşin parlak
ışığı altında özgürce savaşıyorlardı;
yeryüzünde de, dağların üzerinde de tek bir bulut bile
görünmüyordu. Uzaktan kendilerini inim inim inleten
atışlardan kurtararak, dinlene dinlene savaşıyorlardı.
Ancak ortadakiler, savaştan ve kara sisten dolayı acı
çekiyorlardı.
Merhametsiz tunç tarafından en has delikanlılar bile
ortadan kaldırılmıştı. Öte yandan, iki şanlı delikanlı,
Thrasymedes ile Antilokhos, henüz kusursuz
Patroklos'un ölümünü öğrenmemişlerdi.
Onun yaşadığını ve ön saflardaki erlerle birlikte
Troyalılarla savaştığını sanıyorlardı.
İkisi de yoldaşlarının ölmesinden ve kaçmalarından
endişelenerek
uzaktan savaşıyorlardı. Nestor, onları kara gemilerden
uzağa savaşa gönderirken, öyle öğütlemişti onlara.
Patroklosun etrafında savaşan diğerleri de bütün gün
sürdürdüler vahşi çatışmayı.
Çevik Akhilleus'un kıymetli seyisinin çevresinde
savaşırlarken, yorgunluktan ve bitmek tükenmek
bilmez terden dizleri, dizlikleri,
ayakları, kollarının altı ve gözleri sırılsıklam olmuştu.
Bir adam, büyük bir boğanın yağa batırılmış postunu
gençlere germeleri için verdiğinde,
onlar nasıl boğanın etrafında çember olup onu
çekiştirirler de

postun nemi gider ve onlar onu gerdikçe her tarafı
yağı emerse; diğerleri de ölüyü küçük bir yerde,
iki taraftan bir oraya bir buraya işte öyle çekiştiriyorlardı.
Troyalılar onu İlyon'a, Akhalar da kara gemilere
sürüklemeyi umuyorlardı.
Öylesi bir hırsla savaşıyorlardı ki,
onlar da her ne kadar öfkeli olsalar bile;
ne insan katili Ares ne de Athene,
eğer onları görmüş olsalardı hafife alamazlardı.
O gün Zeus atların ve delikanlıların vahşi savaşını
öylesine ayaklandırmıştı!
Ancak Akha surlarının altında,
koca karınlı gemilerden çok uzakta savaştıkları
için tanrısal Akhilleus, Patroklos'un ölümünü hâlâ
öğrenmemişti. Hiçbir zaman da çatışmada
düşeceğine inanmıyordu.
Kapılara vardıklarında sağ olarak geri döneceğine
inanıyordu.
O olmaksızın, hatta o olsa bile kenti yakıp
yıkabileceğini sanmıyordu.
Pek çok kez annesinden gizlice büyük
Zeus'un isteğini dinlemişti.
Ama o zaman annesi ona, onu bulacak büyük belayı,
yani en değerli yoldaşının yok olup gideceğini
söylememişti. Diğerleri sivri mızraklarını tutarak
durmaksızın vuruşuyor, birbirlerini öldürüyorlardı.
Tunç zırhlı Akhaların her biri diğerine şöyle söylüyordu:

"Kardeşler! Utanç olur bizim için eğer derin gemilerin
arkasına çekilirsek.
Burada kara toprağın bizi yutması daha iyidir!
Bu ölüyü, atları ehlileştiren Troyalıların ellerine
bırakıp da kendi kentlerine götürüp ünün tadını
çıkarmalarına izin vermektense,
bu daha iyi olur bizim için!"

Yine yüce gönüllü Troyalıların her biri diğerine
şöyle diyordu:

"Kardeşler! Kaderimiz burada hep birlikte,
Patroklos'un yanında ölmek bile olsa,
yine de kimse çatışmadan çekilmesin!"

Böyle diyordu her biri ve yoldaşının cesaretini
ateşliyordu. Durmaksızın savaşıyorlardı;
demir bir kargaşa yükseliyordu
tunç gökyüzüne kadar.
Akhilleus'un atları, binicilerinin insan katili Hektor'un
darbeleriyle tozun dumanın içine düştüğünü
sezdiklerinde, çatışmadan uzakta bir yerde ağlamaya
başladılar. Diores'in kıymetli oğlu Automedon,
ha bire uzun kamçısıyla onlara vurmak için
her kadar ter dökse
ve ne kadar tatlı sözler, kimi zaman da korkutucu
sözler söylese de;
atlar ne gemilere ne geniş Hellespontos'a,
ne de Akhalar arasından savaşa gitmek istiyorlardı.
Bir kadının ya da bir erin mezarının üzerinde yükselen
hareketsiz bir sütun gibi, güzel savaş arabasını başları
yere dayalı olduğu yerde tutarak,
öyle hareketsiz duruyorlardı ve sıcak gözyaşları
dökülüyordu kirpiklerinden. Sevgili sürücülerinin
kayboluşuna ağlıyorlardı.
Güzel yeleleri boyunduruğun iki tarafından düşerken
topraktan lekeleniyordu.
Kronos'un oğlu ikisinin böyle gözyaşları içinde
ağladığını gördüğünde, onlar için içi sızladı ve kafasını
sallayarak kalbinin derinliklerinden dedi ki:

"Talihsizler! Siz yaşlanmaz ve ölümsüz atlarken
neden size fani bir kral olan Peleus'u verdik ki?
Siz de zavallı fanilerle birlikte acı çekesiniz diye mi?
Çünkü şu dünyada nefes alıp veren ve gezinen yaratıklar
içinde, insandan daha korkuncu yok!
Bununla birlikte, Priamosoğlu Hektor'un sizin ve
güzel savaş arabanızın üzerine çıkmasına asla izin
vermeyeceğim. Yetmez mi silahları alarak

boşu boşuna onlarla övünüp durması?
Sizin dizlerinize ve ruhunuza
Automedon'u savaştan kurtarıp koca karınlı gemilere
geri götürmeniz için güç koyacağım.
Tekrar iyi yapılmış gemilere varana,
güneş batıp da kutsal karanlık gelene kadar
ben diğerlerine[2] karşılarındakileri ortadan
kaldırmaları için ün vereceğim."

Bunları söyleyerek atlara ehlileştirilemez bir güç üfledi.
Onlar da yelelerindeki tozu yere savurarak,
güzel savaş arabasını Troyalılar ile Akhalara doğru
hızla sürmeye başladılar. O zaman Automedon,
her ne kadar yoldaşının yasını tutuyorsa da
kazların üzerine saldıran bir akbaba gibi
savaşıyordu atların üzerinde.
Kolayca Troyalıların kargaşasından uzağa kaçıyor
ve yine kolayca onları püskürtmek için kalabalığın
arasına atılıyordu. Ama onu avlamak için atılan
delikanlıları öldüremiyordu. Çünkü savaş arabasının
üzerinde tek başına,
hem hızlı atları tutup hem de mızrağıyla saldıramıyordu.
Ancak sonunda, epey bir zaman geçtikten sonra
yoldaşlarından biri olan Haimonoğlu Laerkes'in
oğlu Alkimedon gördü onu. Savaş arabasının
arkasında durup Automedon'a dedi ki:

"Automedon, tanrılardan hangisi senin göğsüne
böylesi felaket dolu bir fikri koyarak senin
mantığını kaybetmeni sağladı?
Tek başına en ön safta savaşıyorsun Troyalılarla!
Bu arada Hektor, senin yoldaşını öldürdü;
omuzlarına Akhilleus'un silahlarını kuşanıp
zevkle dolanıyor etrafta!"

Diores'in oğlu Automedon yanıtladı onu:

"Alkimedon, Akhaların içinde hiç kimse

[2] Troyalılara.

ölümsüz atları tutup onları sürmekte senin kadar yetkin
değil. Bir tek yaşadığı süre boyunca tanrıya denk
Patroklos senin kadar iyiydi! Ama şimdi ölüm ve kara
talih buldu onu. Gel şimdi al kırbacı ve güzel dizginleri;
ben de savaşmak için ineyim savaş arabasından."

Bunları söyledi. Alkimedon da hemen savaş arabasına
atlayıp dizginleri ve kırbacı aldı ellerine.
Automedon da yere atladı.
Görkemli Hektor hemen onları görüp
yanında duran Aineias'a dedi ki:

"Ey Aineias, tunç zırhlı Troyalıların danışmanı!
Hızlı Akhilleus'un atlarının, beceriksiz binicilerle tekrar
savaş alanında ortaya çıktıklarını gördüm. Eğer sen de
canı gönülden istersen, onları alabileceğimi umuyorum.
Eğer biz onların üzerine saldırırsak,
bize karşı koyup savaşmaya cesaret edemeyeceklerini
sanıyorum."

Bunları söyledi. Ankhises'in yiğit oğlu da dinledi onu.
İkisi birden omuzları, üzeri bir sürü tunçla kaplı
kuru ve sağlam öküz postundan yapılma
kalkanlarıyla örtülü halde atıldılar.
Khromios ile tanrı biçimli Aretos da onlarla
birlikte gidiyordu.
İkisi de diğerlerini öldürüp ölümsüz atları almayı
umuyorlardı. Deliler! Zeus Baba'ya dua etmiş olan,
güç ve yiğitlik dolu Automedon tarafından
kanları dökülmeden geri dönemeyeceklerdi.
Sadık yoldaşı hemen Alkimedon'a dedi ki:

"Alkimedon, sakın atları benden uzakta tutma;
onların nefeslerini arkamda hissedeyim.
Sanırım Priamosoğlu Hektor,
Akhilleus'un güzel yeleli atlarının üzerine binmeden
kesmeyecek çatışmayı. Bu arada da ya
önce ikimizi öldürüp Argosluların falanjlarını
avlayacak

ya da kendisi ön saflarda savaşan erlerin
arasına ölü olarak düşecek."

Bunları söyleyip iki Aias ile Meneaos'a seslendi:

"Aiaslar ve Menelaos, Argosluların hükümranları!
Bırakın ön saflardaki delikanlılar ölünün yanında durup
Troya falanjlarını geri püskürtsünler;
siz de bu kötü günde hâlâ canlı kalmış olan
bizleri kurtarmaya gelin! Troyalıların en iyi erlerinden
olan Hektor ile Aineias, bol gözyaşlı mücadelenin içinde
fena sıkıştırıyorlar bizi. Tüm bunlar tanrıların isteği...
Bununla birlikte, Zeus'un isteği gerçekleşecek olsa da,
olmasa da ben saldıracağım!"

Bunları söyledi. Uzun gölgeli mızrağını savurarak
fırlatıp Aretos'un yuvarlak kalkanını vurdu.
Kalkan mızrağı tutamadı; tunç uç,
bir uçtan bir uca geçip kuşağın içinden karnına girdi.
Yiğit bir delikanlının, keskin baltayı tutarak
vahşi bir öküzün boynuzlarına arkadan vurup
tüm sinirlerini kesmesi ve hayvanın da sıçrayıp
düşmesi gibi, o da öne sıçrayarak sırtüstü düştü yere.
Olduğu gibi karnına saplanmış olan ve sallanan
mızrak da cansız bıraktı tüm uzuvlarını.
O zaman Hektor, görkemli mızrağıyla
Automedon'a nişan aldı.
Ancak, diğeri onu karşıdan görüp
ve öne eğilerek tunç mızraktan kurtuldu.
Mızrak da arkasına yere saplandı ve dışarıdaki ucu
korkunç Ares gücünü söndürene dek sallanıp durdu.
Eğer kalabalığın arasından yoldaşlarının sesini
duymuş olan iki Aias
onları ayırmasalardı, yakından vuruşmak için
kılıçlarıyla saldıracaklardı. Hektor,
Aineias ve tanrı biçimli Khromios geri çekilerek
parçalanmış bir yürekle orada bıraktılar Aretos'u.
Çevik Ares'e denk Automedon da

onu silahlarından soyarak kibirle bağırdı:

"Her ne kadar ondan daha aşağı bir delikanlıyı
öldürmüş olsam da Patroklos'un ölümünün
yüreğimdeki acısını biraz olsun hafiflettim!"

Bunları söyledi ve kanlı silahları alarak savaş arabasına koydu;
kendisi de kanlı ayakları ve kanlı elleriyle bir boğayı
parçalamış aslan gibi çıktı savaş arabasına.
Yorucu ve gözyaşlı vahşi çatışma,
Patroklos'un ölüsünün etrafında,
Athene gökyüzünden inip de onu ayaklandırdığı
zaman tekrar alevlendi. Athene artık fikrini
değiştirdiği için,
gür sesli Zeus tarafından Danaolara cesaret vermek için
gönderilmişti.
Zeus, gökyüzünün yükseklerinden faniler için
savaşın ya da insanların işlerini güçlerini bırakmasına
neden olan ve sürülere zarar veren çetin bir kışın
işareti olan alacalı bir gökkuşağını nasıl yayarsa,
Athene de öyle alacalı bir buluta sarınmış halde sokuldu
Akha kalabalığının arasına.
Her bir delikanlıya cesaret veriyordu. İlk önce de
sesini ehlileştirilemez Phoiniks'in sesine benzeterek,
yanında duran Atreus'un oğlu yiğit Menelaos'u
kışkırtarak dedi ki:

"Ey Menelaos, eğer çevik atlar yiğit Akhilleus'un
sadık yoldaşını Troya surlarının aşağısına çekerlerse,
bu senin için büyük bir üzüntü ve utanç olacaktır!
Şimdi tut kendini ve cesaret ver tüm orduya!"

Gür sesli Menelaos onu yanıtlayarak dedi ki:

"Phoiniks! Benim manevi babam! Saygıdeğer ihtiyar!
Keşke Athene bana güç verse ve kurtarsa beni atışlardan!
O zaman, Patroklos'un yanında durup onu kurtarmayı
öyle çok isterim ki. Onun yitip gitmesi parçalıyor yüreğimi.

Ama Hektor, bir ateşin vahşi öfkesi gibi mızrağıyla
öldürmeyi bir an olsun kesmiyor.
Zeus da şimdi yalnızca ona veriyor ünü!"

Bunları söyledi. Gök gözlü Tanrıça Athene de çok
sevindi. Çünkü Menelaos tüm diğer tanrılardan
önce onun adını anmıştı.
Onun dizlerine ve omuzlarına güç verdi.
Göğsüne de bir sineğin cesaretini koydu;
hani onu ne kadar kovarlarsa kovsunlar, ısırmak için
insanın vücuduna yapışır, hoşuna gider insan kanı:
İşte onun karalar bağlamış yüreğini böyle bir
cesaretle doldurdu. O da Patroklos'un yanına
koşup görkemli mızrağını fırlattı.
Troyalıların arasında Eetion'un oğlu Podes vardı,
zengin ve yiğitti; Hektor, yoldaşı ve içki arkadaşı
olduğu için diğerlerinden çok onu sayardı.
İşte Menelaos, kaçmaya davranırken onu
kuşağından vurarak tunç mızrağını bir uçtan
diğerine sapladı. Diğeri de düşerken gümbürdedi.
Atreus'un oğlu Menelaos, ölüyü
Troyalıların dışına, yoldaşlarının kalabalığının
olduğu yere çekti. Ancak Phoibos,
Hektor'un yanında durup Abydos'ta bir sarayda
oturan tüm yabancılar arasında en çok
sevdiği Asios'un oğlu Phainops kılığına girerek,
onu çatışma için kışkırttı.
Uzaklardan nişan alan Apollon işte ona benzeyerek
dedi ki:

"Hektor, başlangıçta itibarsız bir atıcı olan
Menelaos'un önünden kaçıyorken
hangi Akha korkar ki senden artık?
Ancak şimdi Menelaos, Troyalıların arasından
tek başına sürüklüyor ölüyü.
Senin sadık yoldaşın olan ön saflarda savaşan
Eetion'un oğlu yiğit Podes'i de öldürdü."

Bunları söyledi. Diğerini de kara bir keder bulutu örttü.
Ön saflardaki erlerin arasından şimşekler saçan
silahlarıyla saldırdı. O zaman Kronos'un oğlu, püsküllü
ve parlak kalkanını alıp İda Dağı'nı bulutlarla örttü.
Şimşekler saçarak korkunç bir şekilde gümbürdedi
ve kalkanını savurarak zaferi Troyalılara verip
Akhaların korkmuş bir halde kaçmalarını sağladı.

İlk önce Boiotalı Penelaos kaçışı başlattı.
Sürekli öne dönük olduğu için bir mızrakla
hafifçe omzunun kenarından vurulmuştu.
Polydamas'ın mızrağının tunç ucu, etini,
yakından vurmuş olduğundan
kemiğine kadar yırttı. Hektor da yüce gönüllü
Alektryon'un oğlu Leitos'u yakından,
elinin bileğinden vurarak onun çatışmayı
kesmesini sağladı. O önce dört bir yanına
baktıktan sonra, koşarak uzaklaştı.
Artık elinde mızrağıyla Troyalılarla savaşmak
için umudu kalmamıştı.

Ancak Hektor, Leitos'un üzerine saldırdığı anda,
İdomeneus onu zırhından, göğsünün üzerinden,
memesinin yanından vurdu.
Uzun mızrak sapından kırıldı ve haykırdı Troyalılar.
O zaman Hektor, savaş arabasının üzerinde
durmakta olan Deukalionoğlu İdomeneus'a doğru
atış yaptı. Az kalsın vuracaktı onu; ama mızrak gidip
Meriones'in kendisini gönenç Lyktos'tan izleyerek
gelmiş olan
yoldaşı ve seyisi Koiranos'u buldu. İdomeneus,
hızlı gemilerden yaya olarak gelmişti; eğer Koiranos
hızlı atları çabucak ona getirmeseydi, Troyalılara
büyük bir ün verecekti. İşte o ölümden kurtuldu,
ama öbürü kaybetti hayatını.
İnsan katili Hektor öldürdü onu.
Hektor, Koiranos'u çene kemiğinin altından ve

kulağından vurdu. Mızrağın ucu, öne kadar geçip
dişlerini ağzından fırlattı ve tam ortasından
boydan boya kesti dilini.
O da savaş arabasının üzerinden yıkıldı ve
dizginler yere düştü. Ancak Meriones eğilip
dizginleri değerli ellerine alarak İdomeneus'a dedi ki:
"Vur şimdi kırbaçla derin gemilere varana dek.
Sen de görüyorsun ki zafer Akhaların değil!"

Bunları söyledi. İdomeneus da derin gemilere
dönmeleri için güzel yeleli atlara vurdu.
Artık onu da sarmıştı korku.

Yüce gönüllü Aias ile Menelaos da,
Zeus'un zaferi Troyalılara vermekte olduğunu
hissettiler. İlk önce, Telamon'un oğlu büyük Aias
başladı konuşmaya; şu sözleri söylüyordu:

"Eyvah!
Baba Zeus'un Troyalılara yardım ettiğini
artık bir çocuk bile anlayabilir.
Atan ister bir korkak olsun, ister bir yiğit,
vurmak istediği kişiye yapılan bütün atışlar
isabet ediyor. Zeus hepsinin hedefi bulmasını sağlıyor.
Bizimkilerin de hepsi birden yere, boşluğa düşüyor.
Ancak gelin şimdi, ölüyü çekip
geri dönerken, çok sevgili yoldaşlarımızı sevindirmek
için
hangi fikrin daha iyi olduğuna bakalım.
Yoldaşlarımız bizi burada gördükçe korkuyorlar;
insan katili Hektor'un azgın öfkesinin artık
durdurulamadığını ve dizginlenemez bir halde
kara gemilere düşeceğini sanıyorlar.
Yoldaşlardan biri gidip hızla Akhilleus'a haber götürsün,
Sanıyorum o hala, korkunç haberi,
sevgili yoldaşının öldüğünü öğrenmemiş durumda.
Ama hem kendileri hem de atları bir sisle örtülmüş
halde olduklarından, hiçbir yerde Akhalardan

herhangi birini göremiyorum. Zeus Baba!
Akha delikanlılarını kara sisten kurtar ve gökyüzünü berraklaştır;
gözlerimizin berrak görmesini sağla.
Daha sonra da eğer artık böylesi hoşuna gidiyorsa,
kaldır bizi ortadan gün ışığının altında."

Bunları söyledi. Zeus Baba da onun böyle ağladığını
görünce hâline acıdı; hemen karanlığı dağıtarak
savurdu sisi uzağa.
O zaman güneş parladı ve tüm bir çatışma ortaya çıktı.
Aias, gür sesli Menelaos'a dedi ki:

"Bak şimdi Menelaos, yüce ruhlu Nestor'un oğlu
Antilokhos'un hâlâ sağ olup olmadığını görmek için.
Ve hemen koşup, yiğit Akhilleus'a
tüm yoldaşları arasında en çok sevdiği yoldaşının
öldüğünü söylesin."

Bunları söyledi. Gür sesli Menelaos da onu dinleyip
ağıldan çıkan bir aslan gibi koyuldu yola.
Hani, artık tüm gece uykusuz kalıp herhangi bir
besili sığırı yakalamasına izin vermeyen köpekler ve
adamlarla uğraşmaktan yorulmuştur;
ancak et yemek ister;
yiğit ellerden üzerine bir sürü ok ve hatta yanmakta
olan meşaleler atılmakta olduğundan, hiçbir şey elde
edemeden saldırıp durur; ne kadar hiddeti olursa olsun,
bunlar onu korkutur ve şafakla birlikte acı dolu
yüreğiyle geri çekilir ya;
gür sesli Menelaos da işte öyle istemeye istemeye geri
çekiliyordu
Patroklos'un yanından. Çünkü Akhaların korkularından
kendisini ganimet diye düşmanların eline bırakıp
geri çekilecekleri kaygısı onu tir tir titretiyordu.
Meriones ile iki Aias'a bir sürü şey öğütlüyor ve
onlara diyordu ki:

"Aiaslar, Argosluların hükümranları ve sen Meriones!

Şimdi her biriniz bahtsız Patroklos'un iyi yüreğini
hatırlayın!
O, yaşadığı süre boyunca herkesle iyi geçinirdi. Ama
şimdi ölüm ve bizim kaderimiz onu yanlarına aldılar!"

Sarışın Menelaos bunları söyleyip dört bir yanına
bakınarak, tüm kuşlar arasında
en keskin gözlere sahip olduğu söylenen bir kartal gibi,
gitti. Hani ne kadar yüksekte olursa olsun,
sık yapraklı bir çalılığın arkasına gizlenmiş hızlı bir
tavşan bile gözünden kaçmaz da hemen atılıp
onu yakalayarak alır ya canını.
İşte senin gözlerin de ey tanrısal Menelaos,
bir sürü yoldaşının kalabalığı arasında,
olur da bir yerlerde Nestor'un oğlunu sağ olarak
görebilir miyim diye,
her bir yöne öyle dönüp duruyordu. Ve onu hemen,
savaş alanının sol tarafında yoldaşlarına cesaret verirken,
onları savaşmaları için kışkırtırken gördü.
Sarışın Menelaos hemen onun yanına koşup dedi ki:

"Ey Antilokhos!
Gel de öğren, keşke başımıza gelmeseydi dediğimiz
korkunç haberi! Sanırım Tanrı'nın Danaolara
felaketler gönderdiğini ve zaferin Troyalıların
olduğunu sen kendin de görüyor ve hissediyorsun.
Akhaların en iyi delikanlısı Patroklos öldü.
Tüm Danaolar da onun yok olup gidişine derin
bir yas tutmaktalar!
Hemen Akhaların gemilerine koşarak,
Akhilleus'a, ne kadar çabuk becerebilirse
o kadar çabuk, onun ölüsünü kurtarıp silahlarını
tepeli miğferli Hektor aldığı için öylece,
olduğu gibi, çıplak hâlde gemisine götürmesini söyle."

Bunları söyledi. Antilokhos'un da tüm bu sözleri
duyunca tüyleri diken diken oldu.
Uzun bir süre dili bağlandı; tatlı sesini kaybetti ve

gözleri yaşlarla doldu.
Ama bu hâlde de olsa Menelaos'un öğütlerini
yerine getirmeyi ihmal etmedi. Koşarak gitti;
ama önce silahlarını tek tırnaklı atları yanına getiren
iyi yoldaşı Laodikos'a verdi.
O gözyaşları dökerek ağlarken, ayakları onu
çatışma alanından uzağa götürdü.
Bu kötü haberi Peleus'un oğlu Akhilleus'a
duyurmak için koşuyordu.
Ama sen bile Menelaos, senin bile yüreğin
Antilokhos'un gittiği o yerlerde yok olup gitmekte olan
yoldaşlarına yardım etmeyi istemedi;
hâlbuki Pylos'lular bunu çok arzu ediyorlardı.
Onlara tanrısal Thrasymedes'i bırakıp
kendisi tekrar kahraman Patroklos'un yanına koştu.
İki Aias'ın yanında durup onlara dedi ki:

"Onu ayağı tez Akhilleus'a gitmesi için hızlı gemilere
gönderdim. Hektor'a ne kadar kızgın olursa olsun
geleceğini sanmıyorum.
Silahları olmaksızın Troyalılar'la savaşamaz.
Bakalım biz yalnız başımıza,
Troyalıların kılıçlarından uzakta kalarak,
hangi yolla ölüyü çekip kendimiz de ölümden ve
kara talihten kurtulabileceğiz."

O zaman yanıtladı onu Telamonoğlu büyük Aias:

"Ey şanlı Menelaos, tüm bu söylediklerin doğru!
Şimdi sen ve Meriones sokulup ölüyü kaldırarak çatışma
alanından uzağa çekin. Biz ikimiz de arkadan
Troyalılar'la ve tanrısal Hektor'la tek bir yürek
tek bir isimle[3] savaşacağız.
Biz zaten hep, birlikte durup cesaretle karşı koyarız
düşmanlarımıza."

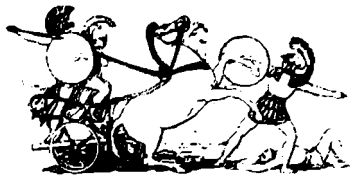
Bunları söyledi. Diğerleri de hemen kucaklarında
yerden yukarı kaldırdılar ölüyü.

[3] Diğer Aias adına da konuşuyor.

Troya ordusu, Akhaların,
Patroklos'un bedenini kaldırdıklarını gördüklerinde
arkalarından vahşi çığlıklar attı.
Avcıların önünde koşup
yaralı bir yaban domuzunun üzerine atılan köpekler gibi
atıldılar. Hani domuzu parçalamaya hazır koşarlar;
ama o, gücüne olan güveniyle geri döndüğünde
geri çekilip oraya buraya dağılırlar ya.
İşte Troyalılar da kısa bir süre, birlik olmuş halde
onları önlerine kattılar;
onları iki ağızlı mızrakları ve kılıçlarıyla vuruyorlardı.
Ancak iki Aias geri dönüp de karşılarına dikilince,
o zaman korkularından renk değiştirdiler.
Hiçbiri öne atılıp kahraman Patroklos'un ölüsü için
savaşmaya cesaret edemiyordu.

Diğerleri ölüyü kaldırıp onu
hızla çatışma alanından uzağa, koca karınlı gemilere
götürüyorlardı.
Arkalarında da savaşın azgın öfkesi,
bir anda büyük bir kentte patlayıp onu yakan
bir ateş gibi yanıyordu. Hani o zaman büyük alevlerin
içinde güçlü rüzgâr uğuldarken evler çöker ya,
işte onlar koşup gittikleri süre boyunca,
atların ve silahlanmış delikanlıların yarattığı
dur durak bilmez bir kargaşa geliyordu arkalarından.
Tüm güçlerini gemiler için bir tahta parçasını
ya da bir direği, dağda, yürünmesi zor bir
patikada götürmeye harcayarak
nefes nefese ilerlemeye çalışan, yorgunluktan kan ter
içinde kalmış
iki katır gibi, aceleyle koşuyor ve Patroklos'un
ölüsünü taşıyorlardı. İki Aias da arkalarından
Troyalıları engelliyordu. Ovanın bir ucundan
diğerine uzanan ağaçlı bir sırt, taşkın akan
nehirleri durdurup onları nasıl ovaya akıtır da
nehirler nasıl kıramazlarsa onun gücünü;

iki Aias da onları inatla takip eden saldırgan
Troyalıları hep geride bırakıyorlardı.
Troyalılar arasında da en inatçıları Ankhises'in oğlu
Aineias ile yiğit Hektor'du.
Küçük kuşlara ölüm getiren bir şahinin süzüldüğünü
gören sığırcıklar ya da kargalar vahşi çığlıklarla
nasıl bir bulut gibi geçerlerse gökyüzünden;
Akha delikanlıları da
Aineias ve Hektor tarafından avlanmış olarak
vahşi çığlıklarla, mağrur yiğitliklerini unutarak öyle
kaçışıyorlardı. Kaçmakta olan Danaoların
bir sürü güzel silahı hendeğin orasına
burasına düştü ama çatışma durmadı.

RAPSODİ 18

[Silah Yapımı]

İşte onlar yakan bir ateş gibi savaşıyorlardı. Hızlı Antilokhos da acı haberle birlikte vardı Akhilleus'un yanına. Onu, kanca burunlu gemilerin önünde tüm bu olanları aklında değerlendirip korkusuz yüreğiyle derin derin iç çekerek şunları söylerken buldu:

"Eyvah! Gür saçlı Akhalar gemilerin yanında itişip kakışarak neden koşarak ovanın içine kaçıyorlar? Korkarım ki tanrılar, bir zamanlar annemin bana önceden söylemiş olduğu kara belayı doğru çıkarıyorlar. Annem bana, ben yaşarken Myrmidonların en iyi erinin Troyalılar tarafından öldürülerek gözlerini gün ışığına yumacağını söylemişti. Yazık! Menoitios'un bahtsız ve yiğit oğlu ölecekti demek! Ben ona çok öğütlemiştim, felaket dolu ateş yayıldığı zaman tekrar gemilere dönmesini ve Hektor'la savaşmamasını."

İşte orada yalnız başına, tüm bunları düşünürken, şanlı Nestor'un oğlu sıcak gözyaşları dökerek önüne çıktı ve ona şunları söyleyerek, korkunç haberi iletti:

"Eyvahlar olsun! Yiğit Peleus'un oğlu! Korkunç bir haber öğreneceksin -ah keşke gerçekleşmemiş olsaydı! Patroklos düştü! Şimdi de silahlarını tepeli miğferli Hektor aldığı için, onun çıplak kalan ölüsünün etrafında savaşıyorlar!"

Bunları söyledi. Kara bir keder bulutu örttü Akhilleus'u; iki eliyle külü alıp onu başından aşağı boca ederek güzel yüzünü çirkinleştirdi. Kara kül, tanrısal gömleğinin üzerine bulandı. Tozun dumanın içine düşüp yattı ve elleriyle saçlarını yolmaya başladı. Akhilleus'un ve Patroklos'un mızraklarıyla kazanmış olduğu kadınlar da kan ağlayan

yürekleriyle ağıtlar yakarak çığlıklar attılar ve dışarı
fırlayıp yiğit Akhilleus'un yanına koştular.
Hepsi de elleriyle göğüslerini dövüyor ve baygınlık
geçiriyorlardı. Diğer taraftan Antilokhos da acı
gözyaşları dökerek ağıt yakıyor ve elleriyle, bıçakla
gırtlağını kesmesinden korktuğu için, korkusuz yüreği
sızım sızım sızlayan Akhilleus'u tutuyordu.

Diğeri vahşi bir uğultu çıkardı. O zaman onu, ihtiyar
babasının yanında, denizin derinliklerinde oturmakta olan
saygıdeğer annesi duyup hemen ağıtlar yakmaya başladı.
Denizin derinliklerinde bulunan ne kadar Tanrıça Nereus
kızı[1] varsa hepsi birden etrafında toplaştı. Glauke, Thaleia,
Kymodeke, Nesaie, Speio, Thoe, koca gözlü Halie,
Kymothoe, Aktaie, Limnoreia, Melite, İaira, Ampithoe,
Agaue, Doto, Proto, Pherousa, Dynamene, Deksamene,
Amphinome, Kallianeira, Doris, Panope, şanlı
Galateia, Nemertes, Apseudes, Kalianassa da oradaydı,
Klymene, İaneira, İanassa, Maira, Oreithuia, güzel saçlı
Amatheia ve diğer Nereus kızları da. Denizin
derinliklerinde ne kadarı varsa hepsi oradaydı.
Doldurdular ışıklı mağarayı.
Hepsi birlikte göğüslerini dövüyorlardı.
O zaman da Thetis başladı hıçkırıklarla ağlamaya:

"Dinleyin beni kardeşlerim! Nereus kızları! Dinleyin de
yüreğimi ne büyük kederlerin parçaladığını öğrenin!
Eyvahlar olsun! Ne kadar talihsiz ne kadar kadersiz
bir anayım ki tüm insanların en yiğidinin anasıyım;
bir oğul doğurdum kusursuz ve güçlü,
tüm kahramanlar arasında en hası; bir fidan gibi büyüttüm
onu, bir bahçenin içindeki bir bitki gibi besledim ve
Troyalılar'la savaşsın diye kanca burunlu gemilere
gönderdim. Ama artık o geri dönmeyecek ülkesine;
onu karşılayamayacağım Peleus'un saraylarında!
Yaşayıp gün ışığını gördüğü sürece, solup gidiyor ve ben
ona herhangi bir yardımda bulunamıyorum. Şimdi gidip

[1] Deniz kızları [Ç.N]

sevgili evladımı göreceğim ve o oturup savaştan uzakta
beklerken, kalbini neyin kanattığını dinleyeceğim."

Bunları söyleyip mağaradan çıktı.
Nereus kızları da ağlayarak onunla birlikte gidiyorlardı.
Etraflarında, denizin dalgalarını yara yara gidiyorlardı.
Bereketli Troya'ya vardıklarında birbirleri ardına sahile
çıktılar. Orada, hızlı Akhilleus'un etrafında
Myrmidonların gemisi çekili olarak duruyordu.
O orada, derin derin iç çekerken saygıdeğer annesi
aniden karşısına çıkarak
yürekler parçalayan bir çığlıkla evladının başını kucaklayıp
ağlayarak ona şu kanatlı sözleri söyledi:

"Yavrum? Neden ağlıyorsun? Hangi keder kanatıyor
yüreğini? Söyle bana açık açık! Saklama benden! Zeus'un
lütufları geldi buldu seni; başta ellerini kaldırıp
tüm Akhaoğullarının gemilere kıstırılıp
sana mecbur kalarak başlarına kara belaların gelmesi için
dua ederek istediğin gibi."

O zaman ayağı tez Akhilleus derin derin iç çekerek
ona dedi ki:

"Anneciğim, evet, Olymposlu tüm bunları sonuçlandırdı.
Ama herkeslerden çok sevdiğim, kendimle bir tuttuğum
sevgili yoldaşım Patroklos ölmüşken,
nasıl sevineyim ben tüm bunlara? Kaybettim onu!
Hektor da onu öldürdüğünde, görsen şaşıp kalacağın güzel
silahlarını aldı ondan! O silahları tanrılar, Peleus'a, seni
fani bir insanın döşeğine çıkardıkları gün bağışlamışlardı.
Ama şimdi ruhunun içinde, geri dönmeyecek olan
ölümlü oğlunu artık evinde karşılayamayacağın için,
daimi bir keder taşımandansa; keşke sen orada, aşağıda
denizin ölümsüz tanrılarının arasında kalsaydın da
Peleus başka bir fani kadını alsaydı. Eğer mızrağımla
vurup da Hektor'u öldürmez ve ona Patroklos'un
katlinin hesabını ödetmezsem, artık ben de
yaşamak ve delikanlıların arasında bulunmak istemem!"

O zaman Thetis yanıtladı onu gözyaşlarıyla:

"Yavrum! Tüm bu söylediklerinle günlerin sayılı demektir.
Hektor'un ardından dört gözle seni bekliyor ölüm!"

Akhilleus, o zaman derin derin iç çekerek ona dedi ki:

"Dostumu ölümden kurtarmak bana nasip olmamışken,
şimdi ölsem keşke! O
felaketin onu bulduğu sırada, beni arayarak
vatanından uzakta yok olup gitti. Ama şimdi, bir daha
sevgili vatanıma dönmeyecekken, Patroklos'u ve pek çoğu
tanrısal Hektor tarafından öldürülen diğer yoldaşlarımı
kurtaramamışken, burada, gemilerde, yerin dibinde boş
yere oturayım mı? Ben ki, öyle bir adamım ki, tunç
zırhlı Akhaların hiçbiri savaşta benim gibi değildir
(iyi konuşmakta vardır elbet benden iyi başkaları).
Keşke, tanrılar ve fanilerden fikir ayrılığı ve en uysal
insanı bile vahşileştiren öfke yok olup gitse; insanın
göğsünün içine baldan bile tatlı akar o; daha sonra da
kara bir duman gibi patlar ve büyüdükçe büyür.
Halkların kralı Agamemnon da işte böyle kızdırdı beni.
Ama her ne olduysa oldu artık. Gel, ne kadar acılı olsak
da bırakalım bunları bir kenara ve gel, göğsümüzün
içinde ehlileştirelim yüreğimizi. Şimdi, sevgili Patroklos'un
katili Hektor'u bulmaya gideceğim; Zeus ile diğer
tanrılar gönderdiği zaman da buyur edeceğim ölümü.
Kronos'un oğlu Zeus'un en sevdiklerinden olan Herakles
bile kurtulamadı kaderden. Kader ile Hera'nın korkunç
öfkesi zapt etti onu. İşte ben de böyle, eğer
onunla aynı şansa sahipsem, sükûna ereceğim öldüğümde!
Ama şimdi bırak, büyük bir ün kazanayım. Keşke Troya
kadınlarından birinin ve alçak kuşaklı Dardanoslu
kadınların durmaksızın iç çekmelerini ve iki elleriyle
yumuşak yanaklarındaki yaşları silmelerini sağlayabilsem.
Bırak yeterince zaman savaştan uzak kaldığımı öğrensinler.
Anacığım, sen de beni ne kadar sevsen de
savaşa gitmemi engelleme. İkna edemeyeceksin beni."

Gümüş ayaklı Tanrıça Thetis yanıtladı onu:

"Evet evladım, tüm bunlar gerçek: Feci bir ölümle boğuşan
yoldaşlarını kurtarman kötü bir şey değil. Ama şimdi
güzel ve parlak tunç silahların Troyalıların ellerinde.
Tepeli miğferli Hektor, onları omuzlarına kuşanmış zevkle
dolanıyor. Uzun zaman böyle böbürlenebileceğini sanmam;
çünkü ölümü yakınında! Benim buralarda dolandığımı
gözlerinle görmeden, savaşın kargaşası içine sakın atılma.
Çünkü şafak vakti, güneş doğar doğmaz
sana Hephaistos'un saraylarından güzel silahlar getirmek
için geleceğim."

Bunları söyleyerek bıraktı oğlunu. Geri dönerek denizdeki
kardeşlerine dedi ki:

"Sizler denizin derin kucağına inerek,
ihtiyar babamı sarayında görüp ona tüm bunları söyleyin.
Çünkü ben, koca Olympos'a, ünlü usta Hephaistos'a gidip
eğer isterse oğluma ünlü ve parlak silahlar vermesini
söyleyeceğim."

Bunları söyledi. Nereus kızları da derhal daldılar
denizin dalgaları arasına.
O zaman gümüş ayaklı Tanrıça Thetis,
kıymetli oğluna ünlü silahları getirmek için Olympos'un
yolunu tuttu.

Çevik ayakları onu çabucak götürdü Olympos'a. Bununla
birlikte Akhalar da vahşi çığlıklarla Hektor'un önünden
kaçarak, gemilere ve Hellespontos'un yakınlarına vardılar.
Akhilleus'un seyisi Patroklos'un ölüsüne gelince,
güzel dizlikli Akhalar onu atışlardan uzağa
çekemiyorlardı; güçte bir aleve denk olan Priamosoğlu
Hektor, atlar ve ordu yetişmişti onlara.
Görkemli Hektor üç kez onu sürüklemeye çalışarak
ayaklarından yakaladı. Troyalılara cesaret vererek yüksek
sesle bağırıyordu. Ama üç seferinde de iki Aias, mağrur bir
yiğitlikle dolu olarak onu ölünün uzağına ittiler. Ancak

diğeri, korkusuz yiğitliğine güvenerek, bir vahşi çatışmanın
içine atılıyordu, bir durup ürkütücü çığlıklar atıyordu;
ama asla geri çekilmiyordu.
Otlaklarda yatıp kalkan çobanlar, açlıktan gözü dönmüş bir
aslanı, ölü bir hayvanın başından nasıl kovamazlarsa, iki
yiğit Aias da, Priamosoğlu Hektor'u ölünün başından öyle
kovamıyorlardı. Eğer rüzgâr ayaklı İris, kendisini Hera
göndermiş olduğu için, Zeus'tan gizli, koşarak, Olympos'tan,
Peleus'un oğlu Akhilleus'a haberci olarak gelmeseydi;
onu sürükleyip böylece sonsuz bir ün kazanacaktı.
İris durup ona şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ayağa kalk Akhilleus. Sen ki tüm insanların
en korkutucususun. Kalk
ve koş Patroklos'a siper olmak için.
Burada gemilerin önünde, onun için alevlendi vahşi
çatışma. Akhalar Patroklos'un ölüsünü kurtarmak
için, Troyalılar da onu rüzgârlarla dövülen İlyon'a
götürmek için birbirlerini öldürüyorlar. Hepsinden çok
da görkemli Hektor, inatla onu götürmek için savaşıyor.
Onun narin boynunu kestikten sonra, kafasını
yüksek kulenin üzerinde kazığa geçirmek için
yanıp tutuşuyor. Sakın Patroklos'un Troya köpeklerine
oyuncak olmasına izin verme!
Eğer ölüyü utandırırsan, senin utancın olur bu."

Ayağı tez tanrısal Akhilleus yanıtladı onu:

"Tanrıça İris, tanrılardan hangisi gönderdi seni bana
haberci olarak?"

Ayaklarında rüzgâr taşıyan hızlı İris de yanıtladı onu ve
dedi ki:

"Beni, Zeus'un itibarlı karısı Hera gönderdi.
Ancak bunu, ne en yüksek tahtlı Kronos'un oğlu biliyor
ne de karlı Olympos'ta oturan ölümsüz tanrılardan
bir başkası!"

Yanıtladı onu ayağı tez Akhilleus ve dedi ki:

"Ama nasıl giderim savaşa?
Silahlarım şimdi onlarda; kıymetli annem de
onu burada arkamda gözlerimle görmeden, çatışma için
silahlanmama izin vermiyor.
Çünkü bana Hephaistos'tan güzel silahlar getirmeyi vaat
etti. Yoksa, Telamonoğlu Aias'ın kalkanı dışında başka
kimin ünlü silahlarını kuşanabilirim ki? Ancak o da
sanırım ön saflarda savaşan erlerin arasında,
Patroklos'un ölüsünün etrafında mızrağıyla ölüm saçıyor."

O zaman rüzgâr ayaklı İris onu yanıtlayarak dedi ki:

"Biz de senin ünlü silahlarını aldıklarını biliyoruz!
Ama bu şekilde de olduğun gibi, hendeğe gidip
görün Troyalılara. Belki de düşmanları korkutursun
ve savaştan geri çekilirler. Böylelikle de Akha
delikanlıları azıcık nefes alırlar. Az bir zaman
yeter birinin çatışmanın içinde biraz nefes alması için."

İşte çevik İris bunları söyleyip gitti. Zeus'un sevdiği
Akhilleus da gitmek için kalktı. Athene de onun güçlü
omuzlarının etrafına püsküllü kalkanı attı; korkunç Tanrıça
onun başını da altın bir bulutla taçlandırarak
parıl parıl parlayan bir ateş gibi şimşekler saçmasını
sağladı. Düşmanın kuşattığı uzak bir adadaki bir
kentten nasıl göğe yükselirse duman, oranın halkı
bütün gün surların üzerinde nasıl güçle savaşır da
güneş batarken komşularının görüp gemilerle
kendilerine yardıma gelmeleri için yaktıkları,
parlaklıkları göğe kadar varan yoğun alevler
nasıl havaya yükselirse Akhilleus'un başından da öyle bir
parıltı gökyüzüne dek varıyordu.

Surun üzerinden harekete geçerek annesinin aklı
başında öğüdünü tuttuğu için,
Akhalara müdahale etmeksizin
hendeğin kenarında durdu. Orada durup bağırdı. Hemen
yanında da Pallas Athene, uzaklara bağırarak tüm
Troyalıların korkudan altüst olmalarını sağladı. Yakıp

yıkan düşmanın, bir kenti kuşattığı zaman
yankılanan borazanın sesi gibi, Akhilleus'un sesi de güçle
yankılandı. Troyalılar da Aiakosoğlu'nun tunçtan sesini
duyduklarında, hep birlikte şoka uğradılar. Güzel yeleli
atlar da savaş arabalarını geri döndürdüler. Çünkü
önlerindeki kara belayı görüyorlardı. Gök gözlü Tanrıça
Athene'nin yakmış olduğu ve
yiğit Akhilleus'un başının üzerinde parlayan
korkunç ateşi gördüklerinde, sürücüler de dehşete
kapıldılar. Tanrısal Akhilleus hendeğin üzerinde üç kere
vahşice bağırdı; üç seferinde de alt üst oldu Troyalılar ile
anlı şanlı müttefikleri.
O zaman en haslarından on iki delikanlı
kendi mızrakları ve silahlarıyla öldüler.

Artık keyifleri yerine gelmiş olan Akhalar, Patroklos'u
atışlardan uzağa çekerek onu bir ölü yatağının üzerine
yatırdılar. Sevgili yoldaşları dört bir yanına gidip durarak
ağıtlar yakmaya başladılar. Ayağı tez Akhilleus da,
sadık yoldaşının sivri tunçla vurulmuş olarak
ölü yatağının üzerinde boylu boyunca yattığını görüp
sıcak gözyaşları dökerek onlarla birlikte gidiyordu.
Onu savaşa atları ve savaş arabasıyla göndermiş,
ama onu dönüşte karşılama şerefine erememişti...

Koca gözlü saygıdeğer Hera, Helios'u[2] onun isteği
olmaksızın[3] Okeanos akıntılarının altına gönderdi.
Güneş battı; tanrısal Akhalar da
vahşi çatışma ile felaket dolu savaşı kestiler.

Troyalılar, diğer yandan, çetin çatışmadan çekilip hızı
atlarını savaş arabalarından çözüp, akşam yemeğini
bile düşünmeden toplantıda bir araya geldiler.
Toplantıda hepsi ayakta duruyor, hiçbiri oturmaya
cesaret edemiyordu. Bunca zaman sonra, Akhilleus'un
felaket dolu çatışmanın içinde yeniden boy gösterdiği

[2] Helios: Güneş Tanrısı [Ed. Notu]
[3] Emrederek.

andan beri, korkularından tir tir titriyorlardı. İlk önce
Panthoos'un oğlu aklı başında Pulydamas konuşmaya
başladı. Geçmişte yaşananları yalnızca o
biliyor ve yalnızca o görebiliyordu gelecekte olacakları.
O, Hektor'un yoldaşıydı; onunla aynı gün doğmuşlardı,
biri sözlerle diğeriyse mızrağıyla alt ederdi diğerlerini. İşte
o, aklı başında sözlerle konuşup onlara dedi ki:

"İyi düşünün dostlarım! Ben size, şimdi kentimize
dönüp tanrısal şafağa dek, ovada gemilerin
yanında kalmamayı öğütlüyorum.
Çünkü surumuz uzaktadır!
Bu erin tanrısal Agamemnon'a öfkeli olduğu süre
boyunca Akhalarla kolayca savaşıyorduk. O
zamanlar gemileri fethedeceğimiz umudunu taşıdığım için,
geceyi hızlı gemilerin yanında geçirmek beni de mutlu
ediyordu. Ancak şimdi Peleus'un hızlı oğlundan çok
korkuyorum! Sahip olduğu dizginlenemez kalbiyle,
Troyalılar ile Akhaların çatışmada savaşın gücünü
bölüştükleri[4] ovanın içinde kalmak istemeyecek,
kentimizi ve kadınlarımızı almak için savaşacaktır.
Bundan dolayı da gelin biz kente gidelim!
Gelin dinleyin beni! Çünkü dediklerim olacak. Şimdi
ölümsüz gece durdurdu hızlı Akhilleus'u. Ama eğer
burada kalır da sabah buralarda bizi bulursa o zaman
silahlarıyla saldırırken, her biriniz onun kim olduğunu
öğreneceksiniz! Becerip de kaçabilen için
kutsal İyon'a geri dönmek mutluluk olacak o kişiye.
Çünkü bir sürü Troyalıyı köpekler ve akbabalar yiyecek!
Ah! Keşke duymasa kulaklarım böylesi bir felaketi! Eğer
hepiniz ikna olursanız sözlerime, yüreğimiz kan ağlasa da
gece toplantıda tutarız tüm gücümüzü.
Kenti de korur kuleler
ile uzun, iyici yontulmuş, monte edilmiş tahtalardan
yapılma kapılar. Daha sonra sabah şafak görünür
görünmez, silahlarımızı kuşanmış hâlde kulelerin üzerinde

[4] Karşılıklı olarak vurdukları ve vuruldukları.

dururuz. O zaman eğer, gemilerden gelip de bizimle surun
yanında savaşmak isterse, görecektir gününü! Çünkü,
önce yüksek boyunlu atlarını
kentin aşağısında bir oraya, bir buraya koşarak yollarda
yorduktan sonra, tekrar geri dönecektir gemilere.
Ancak ne kentin içine atılmaya ne de onu yakıp
yıkmaya cesaret edebilecektir. Çevik köpekler daha
önce püskürtecektir onu."

O zaman tepeli miğferli Hektor ona vahşi vahşi
bakarak dedi ki:

"Pulydamas, bize geri dönüp kente kapanmamızı
söylüyorsun. Bu sözler hiç hoşuma gitmedi.
Surların içine hapsolmuş durmaya hâlâ doymadınız mı?
Önceleri insanların hepsi Primos'un kentine
bir sürü altını ve bir sürü tuncu olan kent derlerdi.
Ama şimdi evlerimizden kaybolup gitti güzel hazineler;
bir sürü eşyamız da büyük Zeus'un bize öfkelendiği
andan bu yana satılıp Frigya'ya ve sevimli Maionia'ya
gitti. Şimdi de hinoğluhin Kronos'un oğlu bana,
gemilerin yanında ünün tadını çıkarma ve
Akhaları denize dökme şansını vermişken,
halka böyle düşüncelerden bahsetme!
Troyalılardan hiçbiri dinlemeyecektir seni.
Ben izin vermeyeceğim onlara! Yalnız şimdi gelin ve
size söyleyeceklerimin hepsini dinleyin: Gidip orduda,
herkes kendi bölüğünde akşam yemeğini yesin;
sakın gözcülüğü ihmal etmeyin, hepiniz uyanık kalın!
Troyalılardan hangisi serveti için endişe ediyorsa,
bırakın toplayıp yemeleri için halkına bağışlasın:
Akhaların tadını çıkarmasındansa onlardan birinin
bunların tadını çıkarması yeğdir. Daha sonra da, sabah
şafak görünür görünmez silahlarımızı kuşanmış olarak
tekrar koca karınlı gemilerin yanında alevlendirelim
vahşi çatışmayı. Eğer tanrısal Akhilleus'un savaşa
girmek için ayaklandığı doğruysa,

o zaman gününü görür o!
Çünkü ben bed sesli savaştan çekilmeyeceğim;
yiğitçe karşı duracağım ona, ister o beni alt etsin,
isterse ben onu! Savaş daima belirsizdir; bir bakarsın
canını alır öldürmek isteyenin!"

Bunları söyledi Hektor. Troyalılar da alkışladılar onu.
Deliler! Pallas Athene almış olmalı onların akıllarını.
Felaket dolu düşünceleriyle Hektor'u övüyorlardı;
hiçbiri Pulydamas'ın aklı başında düşüncelerini kabul
etmedi. Daha sonra da ordugâhta akşam yemeği yediler.

Akhalar tüm gece boyunca gözyaşları ve iç çekişlerle
ağıtlar yaktılar Patroklos'a.
İlk önce de Peleus'un oğlu başladı,
insan öldüren ellerini yoldaşının göğsünün üzerine
koyup hüngür hüngür ağlayarak ağıt yakmaya.
Yavrularını bir avcının sık ormandan uzağa
götürdüğü güzel yeleli bir aslan gibi,
hani daha sonradan gelip de ulur acısından,
ovanın içinde, avcının ayak izlerini takip ederek
acaba onu bir yerlerde bulur muyum diye bir oraya bir
buraya koşar; vahşi bir öfke sarmıştır onu. İşte Akhilleus
da öyle derin derin inleyerek feryat figan ediyor ve
Myrmidonlara diyordu ki:

"Eyvah!
O gün kahraman Menoitios'a saraylarında cesaret verirken
ben ne boş laflar etmişim. Ona oğlunu, önce İlyon'u yakıp
yıktıktan ve ganimetten payını aldıktan sonra, pek şanlı
Opoesis'e geri getireceğimi söylüyordum. Ancak Zeus,
fanilerin tüm dileklerini gerçekleştirmez. Kaderimizde,
ikimizin de burada, Troya'da, aynı toprakları kanla
boyamamız yazılı imiş. İhtiyar Peleus'un ve annem
Thetis'in beni saraylarımızda karşılaması için,
ben de geri dönemeyeceğim.
Burada örtecek beni toprak. Ama ey Patroklos,
şimdi ben, toprağa senden sonra girecekken,

senin yüce gönüllü katilin Hektor'un
kafasını ve silahlarını buralara, sana getirmeden
gömmeyeceğim seni. Burada, senin ateşinin önünde,
oniki Troya delikanlısını boğazlayacağım; fena
öfkelendirdi beni senin yok olup gidişin. O zamana
kadar ölün, kanca burunlu gemilerin yanında böyle
gömülmeden kalacak. Etrafında da düşmanlarımızın
zengin kentlerini yakıp yıktığımızda
gücümüz ve mızrağımızla kazandığımız
Troya kadınları ile alçak kemerli Dardanos kadınları,
gece gündüz acı gözyaşları dökerek ağlayacaklar."

Tanrısal Akhilleus bunları söyledi ve yoldaşlarına,
Patroklos'un kanlarını bir an önce yıkamaları için
ateşin üzerine büyük bir kazan yerleştirmelerini buyurdu.
Onlar da ateşin üzerine bir hamam kazanı dikip içine
su döktüler. Kazanın altından da odunları yakıyorlardı.
Alevler kucakladı kazanın göbeğini ve ısıttılar suyu.
Daha sonra da parlak bakırın içindeki su kaynadığında,
onu yıkayıp damıtılmış yağla[5] ovarak
yağladılar. Yaralarını da dokuz yıllık, ağır kokulu bir
merhemle doldurdular. Daha sonra da onu yatağın
üzerine koyup ince keten bir örtüyle tepeden tırnağa
örttüler ve üzerine beyaz bir kefen yaydılar.
Myrmidonlar, tüm bir gece hızlı Akhilleus'un etrafında
ağlayıp Patroklos için feryat figan ettiler.

O zaman Zeus, kardeşi ve karısı Hera'ya dedi ki:

"Ey koca gözlü saygıdeğer tanrıça Hera, çevik Akhilleus'u
savaş için kışkırtmayı yine becerdin! Ama doğru, gür saçlı
Akhalar da senden doğma."

Ancak koca gözlü saygıdeğer Hera yanıtladı onu:

"Ey Kronos'un korkunç oğlu, ne diyorsun? Fani bir insan
bizim kadar sağduyu sahibi olmasa da, öfkelendiği birine
kötülük yapabiliyorken, benden (ben ki tanrıçalar arasında

[5] Aromalı yağ ile.

ilk sırada olmakla, senin soyundan gelmekle ve tüm
ölümsüzlere hükmeden senin karın olmakla övünürüm)
nasıl öfkeli olduğum Troyalıların başına felaket dolu
belalar sarmamamı istersin?"

Diğerleri de birbirlerine bunları söylüyorlardı. Bununla
birlikte, gümüş ayaklı Thetis Hephaistos'un ölümsüz ve
yaldızlı malikânesine vardı. Hephaistos'un evi diğer
ölümsüzlerin evlerinden daha güzeldi; tunçtandı
ve o topal adam kendisi inşa etmişti onu.
Onu, körüklerinin etrafında kan ter içinde aceleyle
koştururken buldu; aynı anda sarayının duvarını
süslemeleri için yirmi sacayağını birden yapıyordu.
Tanrıların toplantısına kendi başlarına gidip
sonra da geri dönebilsinler diye,
her bir ayağın altına da altın tekerlekler koyuyordu.
Görsen, mucize gibiydiler! Hemen hemen hazırlardı,
bir tek iyi işlenmiş halkalarından başka eksikleri yoktu.
İşte onlar üzerinde çalışıyor, demirleri dövüyordu.
O, orada hünerle icra ettiği sanatı üzerinde çalışırken,
önüne çıktı gümüş ayaklı Tanrıça Thetis. Hünerli topalın
kendisine kadın olarak almış olduğu beyaz örtülü ve güzel
Kharis onu görünce koşup onu kolundan tutarak dedi ki:

"Uzun örtülü, saygıdeğer ve sevgili dostum Thetis, nasıl
oldu da evimize geldin? Şimdiye dek pek sık gelmezdin!
Gel benimle birlikte biraz daha içeri, sana yabancılar için
hazırladığımız armağanlardan sunayım."

Bunları söyledi. Kimseyle kıyaslanamayacak tanrıça da onu
içeri götürüp,
ayaklarının altında bir iskemle olan,
gümüş kakmalı, iyi işlenmiş, güzel bir tahta oturttu.
Daha sonra da hünerli usta Hephaistos'u çağırıp ona şu
sözleri söyledi:

"Hephaistos, gel buraya! Thetis senden bir şeyler istiyor."

Yanıtladı onu hünerli topal:

"Gerçekten mi? Gerçekten büyüleyici ve saygıdeğer Tanrıça
evime mi geldi? Topal olduğum için, beni herkeslerden
saklamak isteyen köpek gözlü annem yüzünden
uzaklara sürüldüğüm zaman, o kurtarmıştı beni beladan.
O zaman, eğer derin akıntıları olan Okeanos'un kızları
Thetis ile Eurynomos beni kucaklarına almasalardı,
başıma büyük belalar gelebilirdi. Yanlarında, dokuz yıl
derin bir mağaranın içinde envai çeşit süs yaptım; tunç
tokalar, yuvarlak bilezikler, gerdanlıklar, küpeler...
Çevremizde Okeanos'un engin akıntıları köpüklerle
mırıldana mırıldana yuvarlanıp duruyordu. Ne tanrılardan,
ne de ölümlü insanlardan bir başkası biliyordu;
yalnızca beni kurtaran Thetis ve Eurynome biliyordu.
Şimdi o mu geldi benim evime?
Hayatımın kurtarıcısı güzel örgülü Thetis'e ödenecek
borcum büyük. Şimdi sen göster iyiliğini ona ve ben
körüklerimi ve tüm alet edevatımı yerlerine yerleştirene
kadar güzel hediyeler sun."

Bunları söyleyip körüklerini ateşten uzağa bir yere koydu.
Odunun üzerinden kocaman örsü kaldırdı; daha
sonra da tüm aletlerini, eğri bacaklarını hareket ettirerek,
topallaya topallaya gümüş bir kurnanın içine topladı.
Sonra bir süngerle temizledi yüzünü, ellerini, kuvvetli
boynunu. Kıllı göğsünü silip
gömleğini giydi, heybetli asasını aldı
ve topallayarak kapıya doğru ilerledi. Canlı kızlara
benzeyen som altından hizmetçiler de efendilerine
hafifçe destek oluyorlardı (bunlar, akıllarının içinde
hem güce, hem sese, hem de bilince sahiplerdir
ve işlerini ölümsüz tanrılardan öğrenmişlerdir.)
İşte bunlar hizmet ediyorlardı efendilerine. O da
Thetis'in bulunduğu yere seğirtti ve parıl parıl parlayan
bir tahtın üzerine oturup onu elinden tutarak dedi ki:

"Uzun örtülü saygıdeğer ve sevgili Thetis nasıl oldu da
geldin bizim evimize?
Şimdiye dek sık gelmezdin!

Söyle ne istiyorsun? Söyle de eğer elimden geliyorsa, eğer olacak bir şeyse yapacağıma söz vereyim."

Thetis gözyaşları dökerek yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey Hephaistos, Olympos'ta oturan
tüm tanrıçalar arasında
benden başkasının böylesi badireler atlattığını,
bunca acı ve dert çektiğini duydun mu? Kronos'un oğlu
Zeus, yalnızca benim acı çekmemi sağladı. Tüm deniz
tanrıçaları içinde yalnız beni bir faniyle, Aiakosoğlu
Peleus ile evlendirdi. Üstelik ben yatağına girmeye
razı gelmediğim halde. O artık saraylarında
yaşlılıktan çekerek uzanmış yatıyor.
Ama şimdi benim derdim başka.
Bana, kahramanlar arasında eşi benzeri olmayan,
bir filiz gibi büyüyen bir oğul besleyip büyütme
şerefini verdi. Onu, bahçedeki bir bitki gibi
büyüttükten sonra, Troyalılarla savaşması için
kanca burunlu gemilerle İlyon'a gönderdim.
Artık geri dönmeyecek o.
Onu, Peleus'un saraylarında karşılayamayacağım.
Yaşadığı ve gün ışığını gördüğü süre boyunca eriyip
gidiyor ve ben ona herhangi bir yardımda bulunamıyorum.
Dardanosların ona ödül olarak seçmiş oldukları kızı,
Kral Agamemnon ellerinden geri adı. O zamandan
beri de o kız için hissettiği keder eritiyor yüreğini...
Bununla birlikte, Troyalılar, Akhaları gemilerinin
burunlarının yanında kıstırdılar ve onların çıkmalarına
izin vermediler. O zaman Argoslu ihtiyarlar gidip ona
yalvardılar; bir sürü zengin hediyeler vaat ettiler,
ama o, onları felaketten kurtarmak istemedi.
Yalnız, Patroklos'u kendi silahlarıyla giydirip savaşa
yolladı; yanına da bir ordu verdi. Bütün gün Batı
Kapılarının yanında savaşıyordu. Eğer Apollon, zaferi
Hektor'a vermek için, ön saflarda savaşan erlerin
arasındaki bir sürü eri
ortadan kaldırmış olan Menoitios'un yiğit oğlunu

öldürmeseydi, aynı gün kenti alabilirlerdi. Bundan
dolayı şimdi senin ayaklarına kapanmaya ve senden,
eğer istersen kısa ömürlü oğluma bir kalkan, bir miğfer,
uygun topukluklu güzel dizlikler ile bir zırh vermeni
rica etmeye geldim. Çünkü tüm bunları,
Troyalılar tarafından öldürülen sadık yoldaşı kaybetti.
Şimdi de oğlum kan ağlayan yüreğiyle silahları olmadan
toprağa uzanmış yatıyor."

Yanıtladı onu hünerli Hephaistos ve dedi ki:

"Merak etme! Artık bunu dert etme. Keşke insanlardan
her birinin gördüğünde gözlerinin kamaşacağı parıl parıl
parlayan silahlar yapacağım gibi,
merhametsiz kader yanına yanaştığında
öyle koruyup, bed sesli ölümden de öyle
saklayabilseydim onu!"

Bunları söyleyip onu orada bırakarak körüklerine gitti.
Onları tekrar ateşe çevirip çalışmaları için komut verdi.
Onların da hepsi birlikte, yani yirmisi birden üflemeye
başladılar potalara. Her çeşit soluğu çıkarıyorlardı.
Hephaistos'un istediği ve işin gerektirdiği gibi, kimi
zaman güçlü, kimi zaman da daha hafif. Ateşe sert
bakır, tunç, kıymetli altın ve gümüş attı.
Daha sonra da kütüğün üzerine kocaman örsü koydu;
bir eline ağır çekici öbürüne de maşayı aldı.

İlk önce işe, onu her tarafından süsleyerek büyük ve güçlü
bir kalkan yapmakla başladı. Dört bir yanına şimşekler saçan,
üç katlı ve parıl parıl parlayan bir çember yerleştirip
üzerine gümüşten bir omuz kayışı astı. Bu kalkan beş
tabakaydı; üzerine de sanatının hüneriyle bir sürü süs
işlenmişti.

Üzerine yeryüzünü, gökyüzünü, denizi, yorulmak
bilmez güneşi, dolunayı,
gökyüzünü taçlandıran yıldızları, Pleiad'ları, Hyadlar'ı,
güçlü Orion'u, Araba da denilen ve daima Orion'u
gözetleyerek olduğu yerde dönen ve bir tek kendisi

Okeanos'un dalgalarında yıkanmayan Ayı'yı işledi.

Bununla da kalmayıp yine kalkanın üzerine
insanların iki güzel kentini yaptı.
Bir yanda düğünler ve şölenler oluyordu;
gelinleri odalarından çıkarıp yanan meşalelerin yaydığı
ışık altında kentin içinde gezdiriyorlardı; bir sürü düğün
şarkısı yankılanıyor, genç dansçılar dans ederken dönüp
duruyorlardı, ortalarında da kavallar ve flavtalar çalıyordu;
kadınların her biri eşikte durup hayran hayran
bakıyorlardı! Halk da pazar yerinde bir araya gelmişti;
orada iki er bir cinayetin para cezası hakkında ağız dalaşı
yapıyordu. Biri kalabalığa, her şeyin bedelini ödediğini,
diğeri de hiçbir şey almadığını söylüyordu. İkisi de bu
konunun bir tanık tarafından sonlandırılmasını istiyordu.
Halkın bir kısmı bağrış çağrış içinde birinden, bir kısmı
diğerinden yana oluyordu; bu arada haberciler ortalığı
sakinleştirme çabasındaydılar. Yaşlılar da kutsal bir
çember içinde mermer tahtlara oturmuş vaziyette,
ellerinde gür sesli tellalların asasını tutarak,
sırayla kalkıp yargılıyorlardı.
Tam ortaya da haklı olana ve en doğruyu söyleyecek
olana verilmek üzere bir külçe altın konulmuştu.

Silahlarıyla parıl parıl parlayan iki ordu, diğer kentin
etrafındaydı.
İki düşünce vardı kafalarında:
Her şeyi olduğu gibi yakıp yıkmak ya da bu gönenç kent
içinde bulunan tüm serveti ikisi arasında paylaşmak.
Ancak kentte oturanlar bunu istemiyor ve gizliden
gizliye bir pusu hazırlığı yapıyorlardı. Bir sur diktiler;
suru sevgili karıları, küçük çocukları, ihtiyarlarla
birlikte koruyorlardı.
Onlar da dışarı çıkıyorlardı;
önlerinden de Ares ile Pallas Athene gidiyordu. Som altın
gibiydiler; her ikisi de altın kıyafetler giymişlerdi;
tanrıların sahip oldukları gibi güzel ve büyük silahları
vardı, öyle ki görsen hemen ayırt edebilirdin onları.

Aşağıda daha küçüktü delikanlılar.
Her birinin sürüsüne su içirdiği nehrin yanında,
tuzak kurmayı istedikleri yere vardıklarında, parıl parıl
parlayan silahlarıyla örtünmüş olarak orada oturdular.
Biraz ötelerinde de burgulu boynuzlu sığırları,
koyunları görene kadar bekleyen iki gözcü duruyordu.
Hemen gördüler onları da.
Onları, tuzağın farkına varmadan umarsızca kaval çalan
iki çoban izliyordu. Diğerleri de onları görür görmez
saldırıp sığır ve bembeyaz koyunlardan oluşan güzel koyun
sürülerini hemen yakaladılar. Onları kesip çobanları da
öldürdüler. Kuşatmacılar da ordugâhta oturdukları sırada,
sığırlardan yükselen büyük kargaşayı duyduklarında
hemen tek tırnaklı atlarının üzerine atlayıp saldırarak
çabucak vardılar oraya. Orada, nehrin kıyılarında başladılar
çatışmaya; iki taraftan da fırlatıyorlardı tunç uçlu
mızraklarını. Orada ortaya çıktı Kavga, Kargaşa
ve elinde, kimi henüz yaralanmış bir eri, kimi de henüz
yaralanmamış olanı canlı olarak, yine öte yandan
bir ölüyü tutmakta olan, ölüyü bacaklarından çatışma
alanının kargaşasından uzağa taşıyan felaket dolu Kader;
omuzlarının üzerine delikanlıların kanlarından kırmızıya
boyanmış bir giysi geçirmişti. İşte onlar, yaşamakta olan
ölümlüler gibi savaşanların arasına karışıp savaşıyor
ve iki taraftan da ölüleri sürüklüyorlardı.

Yine, üzerine bereketli toprakları olan yumuşak, geniş ve
bir sürü çiftçinin sabanları oraya buraya sürerek üç kerede
belleğiği bir tarla işledi. Tarlanın öbür ucuna varıp da
onları geri çevirdiklerinde, bir insan gidip
ellerine bal gibi tatlı şarapla dolu bir kupa veriyordu.
Diğerleri de tekrar su arklarına dönüp büyük tarlanın
öbür ucuna kadar suyu ulaştırmaya çabalıyordu.
Altınla işlenmiş olsa da toprak kararıyordu arkalarından ve
sürülmüş gibi görünüyordu. İşte bu büyük bir mucizeydi!

Daha da uçsuz bucaksız hasır otlarıyla dolu bir kral
tarlası yaptı.

Orada tırpancılar ellerinde keskin tırpanlarını tutarak
hasat yapıyorlardı; bir taraftan başaklar yukarıdan su
arkının üzerine düşüyorlar, bir taraftan da ince
halatlar alıyorlardı onları bağlamak için. Üç demet
vardı orada; onların arkasında da
çocuklar başakları kucaklarında toplayıp
durmadan diğerlerine veriyorlardı. Kral da mutlu
yüreğiyle sessiz sedasız, bir su arkında asasını tutarak
tam ortalarında duruyordu. Haberciler de karşı tarafta,
bir meşe ağacının altında büyük bir öküzü kurban etmiş
akşam yemeğini hazırlıyorlardı; kadınlar da
işçilerin yemesi için bembeyaz unu yoğuruyorlardı.

Bir de yine, kalkanın üzerine üzümlerle yüklü güzel ve som
altından büyük bir asma yaptı; kapkara üzümlerdi bunlar;
gümüş sırıklarla desteklenmiş bağ kütükleri yaptı. Dört bir
yanına da çelikten bir hendek ile kalaydan çitler yaptı; bağ
bozumu zamanı geldiğinde üzerinden geçtikleri bir küçük
patika açtı. Bakireler ile delikanlılar neşe içinde ve
gülümseyerek örülmüş sepetlerde, tatlı salkımları
taşıyorlardı. Bir çocuk, onların ortalarında güzel sesler
çıkaran sazıyla tatlı tatlı çalıyor ve bu güzel bağ
bozumuna, sükûnetle, ahenkli sesiyle şarkı söylüyordu[6].
Diğerleri de ayaklarını yere vurarak onu izliyorlar ve
şarkılara kendileri de eşlik ederek, dans ediyorlardı.

Kalkanın üzerine bir de dik boynuzlu öküz sürüsü yaptı.
Öküzler altından ve kalaydan yapılmıştı. Böğürtülerle
ağıldan suları çağıldayan nehrin kıyısına,
sazlığın yakınına otlamaya gidiyorlardı.
Öküzlerle birlikte dört altın çoban da gidiyordu;
onları da dokuz çevik köpek izliyordu. İki korkunç
aslan da önde giden öküzlerin arasında, sürüklenirken
böğüren bir boğa tutuyorlardı.
Köpekler ile delikanlılar da arkalarından koşuyorlardı.
Aslanlar koca boğanın derisini parçalamışlar ve iç organları
ile kara kanını çiğnemeden yutuyorlardı. Çobanlar da

[6] Şarkısını Linos'un efsanevi varlığı için söylüyordu.

nafile onları kovalıyorlar ve peşlerinden aslanları
ısırmaktan ödleri kopan çevik köpekleri gönderiyorlardı.
Köpekler yalnızca onların yanında durup havlıyor
ve daha sonra tekrar geri çekiliyorlardı.

Hünerli Hephaistos, kalkanın üzerine bir de büyük bir
otlak yaptı. Bembeyaz koyunların otlak yerini, bir ağıl,
üzerleri örtülü barakalar ve mandıralar yaptı.

Hünerli sanatçı, kalkanın üzerine bir de oyun alanı yaptı;
bir zamanlar Daidalos'un, geniş Knossos'ta güzel saçlı
Ariadne için yaptığının aynısıydı. Orada güzel bakireler
ile delikanlılar el ele tutuşmuş dansediyorlardı. Tüm
bakireler ince keten elbiseler, delikanlılar
da yağ gibi parlayan güzel dokunmuş gömlekler
giymişlerdi. Kızların güzel taçları ve diğerlerinin de güzel
gümüş omuz kayışlarıyla asılmış olan altın bıçakları vardı.
Kimi zaman çevik ayaklarıyla, tıpkı oturmuş, elleriyle
çarkın dönüp dönmediğini kontrol eden çömlekçi gibi,
kolayca etrafa koşturuyorlardı; zaman zaman da sırayla,
birbirleriyle karşılıklı koşuyorlardı. Büyük bir kalabalık
etraflarında, ayakta duruyordu; hepsi de bu güzel dansla
eğleniyorlardı. Aralarında da bir tanrısal destancı,
sazını çalarak şarkı söylüyordu.
İki cambaz da daireler çiziyordu onların arasında
şarkı başladığı zaman.

İyi işlenmiş kalkanın son kısmına, büyük Okeanos
ırmağını yaptı; sapasağlam kalkanı çember gibi sarıyordu.

Artık büyük ve güçlü kalkanı yapıp bitirdiğinde, son
olarak da daha sonra alevin parlaklığından bile daha çok
ışıldayan bir zırh yaptı. Yine ona güzel ve iyice süslenmiş,
şakaklarına uyan sağlam bir miğfer yapıp üzerine de
altından bir püskül koydu. Beyaz kalaydan dizlikler de yaptı.

Hünerli Hephaistos tüm silahları yaptıktan sonra, onları
kaldırıp Akhilleus'un annesinin önüne koydu.
O da Hephaistos'un parıltılar saçan silahlarını elinde
tutarak karlı Olympos'tan bir çaylak gibi süzüldü.

RAPSODİ 19

[Büyük Öfkenin Sonu][1]

Safran rengi örtülü Eos, ölümsüzlere ve fanilere ışığı
getirmek için Okeanos akıntılarından
yükseliyordu. Thetis de Tanrı'nın hediyelerini
elinde tutarak gemilere vardı. Kıymetli oğlunu
Patroklos'un yanında yatar ve hüngür hüngür ağlarken
buldu;
dört bir yanında da yoldaşları ağlıyorlardı.
Saygıdeğer Tanrıça tam ortalarında durup
oğlunun elini tutarak dedi ki:

"Yavrum, mademki tanrıların isteği öldürdü onu,
gel tüm kederimizle onu bir kenara bırakalım yatsın.
Sen de kabul et, Hephaistos'tan
henüz hiçbir insanın omuzlarının üzerine
kuşanmamış olduğu bu güzel silahları!"

Saygıdeğer Tanrıça bunları söyleyip silahları
Akhilleus'un önüne koydu.
Güzel süslemeli silahların tümü gümbürdedi.
O zaman Myrmidonların hepsini panik sardı;
hiçbiri bakmaya bile cesaret edemedi,
hepsi kaçıştı. Bununla birlikte Akhilleus
silahları gördüğünde,
öfkesinden daha da kudurdu,
gözleri göz kapaklarının altında bir ateş gibi parladı.
Tanrı'nın ışıltılı hediyelerini sevinçle tutuyordu ellerinde.
Daha sonra güzel işlenmiş
silahlara bakmaya doyduğunda,
annesine şu kanatlı sözleri söyledi:

"Anneciğim, Tanrı bana tıpkı tanrıların işine yakışır
silahlar bağışlamış. Bir fani yapamaz tüm bu silahları.
Şimdi kuşanacağım bunları; ama korkuyorum bu arada

[1] Öfkenin Bir Kenara Bırakılması.

sinekler Menoitios'un
yaralarının içine sokulup,
yaralarının içinde kurtlar yavrulayacaklar
ve böylece de bedeni çürüyecek diye."

Gümüş ayaklı Tanrıça Thetis yanıtladı onu ve dedi ki:

"Yavrum, artık dert etme bunları. Ben savaşta
öldükleri zaman delikanlıların başlarına üşüşen
sinekleri, azgın tohumlarını kovarak
korurum onu. Yıl sonuna kadar böyle gömülmeden
yatsa bile, bedeni bozulmamış ve hâlâ güzel olarak
kalacak. Sen şimdi Akha kahramanlarını toplantıya çağır
ve yemin ederek Kral Agamemnon'a olan öfkenden
vazgeç.
Daha sonra da derhal savaş için silahlanarak
delikanlılığını göster."

Bunları söyleyerek Akhilleus'un içine korkusuz
bir yiğitlik koydu. Daha sonra da Patroklos'un burun
deliklerinin içine, bedeni bozulmadan kalsın diye
tanrı yemeği ile kırmızı bir nektar döktü.

Tanrısal Akhilleus da sahilin yolunu tutup
Akha kahramanlarını korkunç çığlıklarla kaldırdı.
Hâlâ gemilerin yanında kalmış olan ne kadar
adam varsa ne kadar dümen tutan, ne kadar
gemilere hükmeden, ne kadar yemek dağıtan kâhya
varsa onlar bile gittiler o zaman toplantıya. Çünkü
bunca zamandır felaket dolu savaştan çekilmiş olan
Akhilleus
tekrar ortaya çıkmıştı. Ares'in iki hizmetkarı,
savaş düşkünü Tydeusoğlu ile tanrısal Odysseus da
hâlâ yaralı oldukları için topallayarak ve mızraklarına
dayanarak gittiler. Vardıklarında da
toplantıda öndekilerin arasına oturdular.
Son olarak da yaralı erlerin kralı Agamemnon geldi.
Onu da vahşi çatışmanın içinde tunç mızrağıyla
Antenor'un oğlu Koon yaralamıştı.

Tüm Akhalar toplandıklarında,
ayağı tez Akhilleus ortalarında ayağa kalkarak dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu! İkimiz de sen ve ben,
bir kız için öfke bizim aklımızı kör ettiğinde,
yüreğimizde fikir ayrılıklarıyla laf dalaşına girerek
ne kazandık, öfkemizle?
Lyrnessos'u yakıp yıkarak onu ele geçirdiğim zaman,
Artemis onu gemilerin üzerinde bir okla öldürseydi
daha iyi olurdu. O zaman bunca Akha eri,
benim öfkemin neden olduğu düşman atışlarıyla
ölü olarak yere düşüp geniş yeryüzünü dişlemeyecekti.
Bizim düşmanlığımızdan, daha çok Hektor ile
Troyalılar kârlı çıktı; Akhalar da sanıyorum ki
bunu yıllarca hatırlayacaklar. Ama her ne olduysa
tüm kederimizle birlikte artık bir kenara bırakalım
ve gel göğsümüzün içinde yüreğimizi ehlileştirelim.
Ben şimdi durduruyorum öfkemi;
daima öfkeli kalmam doğru değil. Sen de gecikme;
hemen gür saçlı Akhaları savaş için ayaklandır.
Ben de Troyalıları yoklamaya gideceğim.
Bakalım uyuyorlar mı gemilerin yanında?
Sanırım vahşi çatışmanın içinde, mızrağımdan kurtulup
da kaçmayı becerenler, sevinçle uzaklaşacaklar!"

Bunları söyledi. Güzel dizlikli Akhalar da
yüce ruhlu Peleus'un oğlunun,
öfkesini bir kenara bırakmasına sevindiler.

Kral Agamemnon, toplantının ortasında ayağa
kalkmadan onlara yerinden dedi ki:

"Dostlarım, kahraman Danaolar, Ares'in delikanlıları!
Konuşmak için ayağa kalkan kişiyi,
sözünü kesmeden dinlemek en iyisidir; çünkü,
ne kadar deneyimli olursa olsun şaşırabilir sözünü.
Kalabalık çok fazla gürültü yaptığı zaman,
kim konuşabilir kim dinleyebilir ki?
En güçlü hatibin bile o zaman sesi boğulur gider.

Şimdi Peleus'un oğluna ben düşüncelerimi
açıklayacağım; siz, diğer Argoslular da
hepiniz dikkat edin ki iyice duyabilin sözlerimi.
Her ne kadar ben suçlu olmasam da
Akhalar pek çok kez bu yüzden suçladı beni.
Zeus, Kader ve gece gezen Erinys,
bizzat Akhilleus'un ödülünü elinden aldığım gün,
o zaman toplantıda azgın bir öfke koydular içime.
Ne yapabilirdim ki? Herşeye tanrı karar verir.
Zeus'un saygıdeğer kızı Ate[2], tüm insanları kör eder.
Öyle hafif ayakları vardır ki, toprağa değmeden gezer,
onlara zarar vermek için insanların kafasının
tepesinde dolanır. Şimdiye dek bir sürü kişiyi delirtti;
hatta, tanrılar ve faniler arasında en iyisi olduğu
söylenen
Zeus'u bile aldattı. Hera, karısı olsa bile,
Alkmene'nin iyi surlu Thebai'de Herakles'i
doğuracağı gün, onu hileleriyle aldattı.
O zaman Zeus, gururla diğer tanrıların önünde
demişti ki:
'Dinleyin beni tüm tanrılar ve tanrıçalar,
dinleyin de size göğsümün içinde yüreğimin
ne dediğini söyleyeyim. Bugün, doğum sancılarına
bakan Eileithuia gün ışığına çevredeki tüm halklara
hükmedecek bir er getirecek
ve o er benim kanımdan benim soyumdan olacak.'
O zaman yanıtladı onu kurnazlıkla saygıdeğer Hera:
'Yalancı çıkacaksın ve gerçekleşmeyecek asla
bu dediklerin. Eğer istersen şimdi,
senin kanından ve senin soyundan olup
bugün bir kadının bacakları arasından düşecek olan
bu çocuğun, çevredeki tüm halklara hükmedeceğine
dair büyük bir ant iç ey Olymposlu!' Bunları söyledi;
Zeus da onun kurnazlıklarını sezmedi,
ona pek çok zarar veren büyük bir ant içti.

[2] Çılgınlık [Ç.N.]

Hera Olympos'un zirvesinden atılıp gitti
ve hemen vardı Akha Argosu'na.
Orada Perseus'un oğlu Sthenelos'un,
kimselerle kıyaslanamayacak karısını tanıdı.
İşte o, karnının içinde bir oğlan taşıyordu;
hamileliğinin yedinci ayındaydı.
Her ne kadar zamanı gelmemiş olsa da
onu gün ışığına çıkardı ve Alkmene'nin
doğumun acılarını durdurdu.
Daha sonra da tekrar koşup haberi Kronos'un oğlu
Zeus'a götürdü ve dedi ki ona:
'Şimşekler taşıyan Zeus Baba, sana bir şey söyleyeceğim.
Bugün senin soyundan gelen ve tüm Argoslulara
hükmedecek olan görkemli bir er,
Perseusoğlu Sthenelos'un oğlu Eurystheus doğdu!
Argoslulara hükmetmek yaraşır ona!'
Bunları söyleyerek Zeus'un yüreğini derin
bir kederle parçaladı.
Çılgınlık'ı hemen parlak saçlarının örgüsünden
yakalayarak
kalbinde öfkeyle, onun, herkesi delirten Çılgınlık'ın,
bir daha Olympos'a ve yıldızlı gökyüzüne
ayak basmasına izin vermeyeceğine dair
büyük bir ant içti. Bunları söyleyip onu,
eliyle havada döndürüp yıldızlı gökyüzünden fırlattı;
o da insanların yaşadığı yerlere düştü.
Ama, onu hep hatırlıyor ve sevgili oğlu Eurystheus'un
gerçekleştirmesi için gönderdiği zor işlerden dolayı
acı çektiğini gördükçe, içi sızlıyordu. İşte ben de
başta tepeli miğferli büyük Hektor,
Argosluları gemilerin burunları yanında ortadan
kaldırdığında;
beni kör etmiş olan Çılgınlık'ı aklımdan
çıkaramıyordum... Ancak Zeus,
benim aklımı başımdan almış olduğu için
böyle bir yanlışa düşmüş olsam da şimdi yaptığım

haksızlıkları düzeltmek ve sana zengin hediyeler
vermek istiyorum. Kalk ayağa da tüm orduyla birlikte
savaşa çıkalım; ben de sana tüm armağanları,
dün, tanrısal Odysseus'un barakasında sana vaat etmiş
olduğu kadarını
sunayım. Eğer istersen sen burada dur ve
her ne kadar savaş için acele etsen de bekle;
hizmetçilerim sana gemimden armağanları getirsinler.
Gör bak senin hoşuna gidecek ne çok armağan
vereceğim sana."

Ayağı tez Akhilleus yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, pek şanlı Kral Agamemnon,
ister bana yakışır hediyeler ver, ister tut onları;
bu senin bileceğin şey. Ancak gel şimdi,
hemen savaşa çıkalım. Burada durup da konuşarak
zaman kaybetmemeliyiz.
En büyük iş henüz sonlanmadı!
Her biriniz Akhilleus'un
ön saflardaki erlerin arasında mızrağıyla
Troya falanjlarını ortadan kaldırdığını göreceksiniz.
Siz de bunu aklınıza yerleştirerek yiğitçe savaşın!"

Kurnaz Odysseus, onu yanıtlayarak dedi ki:

"Ey tanrı biçimli Akhilleus, çok iyisin; ama
sakın Akhaoğullarını İlyon'a, Troyalılarla savaşmaların
için böyle aç acına gönderme. Çatışma kısa
sürmeyecektir. Erlerin falanjları vuruşmaya bir kere
başladı mı, bitmek bilmez; Tanrı iki tarafın da göğsüne
güç verir. Akhalara,
gemilerin yanında yiyip içmelerini
buyur. Çünkü bu, cesaret ve yiğitlik verir.
Kim bütün bir gün, güneş batana kadar aç acına
düşmanlarla savaşabilir ki? Kalbi savaşmak için yanıp
tutuşsa bile, uzuvları o istemese de ağırlaşırlar;
acıkır, susar ve yürürken dizlerinin dermanı kesilir.
Ancak şaraba ve yemeğe doyacak olan, tüm gün savaşır

düşmanlarla; yüreği yiğitlikle doludur,
herkes savaştan çekilmeden önce ellerinde
ayaklarında yorgunluk hissetmez.
Gel şimdi, dağıt kalabalığı
ve onlara akşam yemeği hazırlamalarını buyur.
Erlerin kralı Agamemnon da armağanları, tüm Akhaoğullarının
gözleriyle görmeleri ve senin de ruhunun
mutlu olması için, toplantının ortasına getirsin.
Tüm Akhaların önünde kalkıp
Briseis ile tüm kadınlar ve erkekler arasında
adet olduğu gibi yatağına çıkıp yanına uzanmadığına
dair yemin etsin ve böylece senin yüreğin de
sakinleşsin. Daha sonra seni, barakanda
zengin bir akşam yemeğiyle memnun etsin.
Seni tatmin etmek için hiçbir şey eksik kalmasın.
Ey Atreus'un oğlu,
sen de bundan böyle herkese adil ol;
bir kralın hakaret ettiği kişinin yüreğini yatıştırması
suç değildir."

O zaman, Kral Agamemnon onu yanıtlayarak dedi ki:

"Ey Laertes'in oğlu,
senden bu sözleri duyduğuma çok sevindim.
Olması gereken her şeyi doğru bir şekilde söyledin.
Ben de tüm bunlar için seve seve yemin edeceğim.
Yüreğim bana böyle söylüyor;
Tanrı'ya karşı yeminini bozan biri olarak göremez
kimse beni. Akhilleus da
her ne kadar çatışma için acele ediyorsa da
o zamana dek kalıp beklesin;
diğer toplanmış olanlar, siz de
hepiniz gidip barakadan hediyeleri getirin
de feragat yeminlerimizi edelim.
Sana da tüm Akhalar içinden en has delikanlıları
seçmeni öğütlüyor ve gemimden,
dün Akhilleus'a vermek için ayırmış olduğumuz
hediyeleri getirmeni istiyorum;

hatta kadınları da getir.
Talthybios da bana hemen
Zeus'a ve Helios'a kurban etmem için,
uçsuz bucaksız Akha ordugâhında bir domuz hazırlasın."

Ayağı tez Akhilleus yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, pek şanlı Kral Agamemnon!
En doğrusu, bütün bunlarla,
savaşta biraz nefeslendiğimiz
ve artık yüreğimde bunca büyük bir öfke yanmadığı
zaman ilgilenmek.
Şimdi Zeus ona ün verdiği sırada,
Priamosoğlu Hektor'un öldürdükleri parçalanmış
halde yerde yatmakta.
Siz de kalkmış akşam yemeğinden bahsediyorsunuz!
Ben Akha delikanlılarını, aç biilaç ve hiçbir şey
içmedikleri halde savaşmaları için kışkırtacağım;
güneş battığında da utancımızın öcünü aldıktan sonra,
büyük bir akşam yemeği hazırlasınlar. Ancak ondan önce,
yoldaşım sivri mızrakla vurulup ölmüşken
ve orada, kapının önünde öylece yatıyor ve etrafında
yoldaşlarım ağlıyorlarken;
boğazımdan ne yemek geçer, ne de şarap.
Bundan dolayı da şimdi aklımda yemek içmek yok,
yalnızca cinayetler,
kanlar ve düşmanlarımızın derin inlemeleri var."

Hünerli Odysseus, onu yanıtlayarak dedi ki:

"Peleus'un oğlu,
tüm Akhalar arasında en yiğidi, Akhilleus!
Sen yiğitlikte benden daha iyi ve mızrakta benden
daha yükseksin. Ancak sanırım,
düşünceler konusunda ben seni geçerim;
hem senden daha büyüğüm ve daha çok şey bilirim.
Bundan dolayı da yüreğin bu sözlerime rıza göstersin.
İnsanlar daima çabuk doyarlar savaşa.
Orada tunç [tırpan] sapı çok biçer, buğday tanesini az;

insanların yaptığı savaşın efendisi Zeus,
terazisini eğdiği zaman.
Ancak Akhalar bu mideyle ölülerinin yasını tutamazlar;
her gün birbiri üzerine pek çok ölü düşmekte.
Öyleyse, biri, yorgunluktan nasıl soluk alacak?
Ölen kişinin, önce dostları tüm bir gün onun için
ağladıktan sonra, katı bir yürekle gömülmesi gerektir.
Felaket dolu çatışmadan kurtulanların da
tunç silahlarını kuşanmış vaziyette düşmanla
kesintisiz savaşarak, daha fazla dayanabilmeleri
için yiyip içmesi gerekir.
Ama sonra kimse ikinci bir emri beklemek için
durmasın
ve Akha gemilerinin ardında kalmasın;
o zaman onu bulacaktır kara bela!
Çatışmaya başlamak için atları ehlileştiren
Troyalıların üzerine hep birlikte saldıralım."

Bunları söyledi. Yanına şanlı Nestor'un iki oğlunu,
Phyleusoğlu Meges'i, Thoas'ı, Meriones'i,
Lykomedes'i, Kreon'un oğlunu, Melanippos'u aldı;
hep birlikte
Atreus'un oğlu Agamemnon'un barakasına gitmek üzere
yola koyuldular.
Ve söz, derhal eyleme dönüştü.
Barakadan, onlara vaat etmiş olduğu yedi sacayağını,
yirmi parlak kazan, on iki at alarak, çabucak
el işlerinde eşi benzeri olmayan yedi kadını dışarı
çıkardılar; bunlarla birlikte,
sekizinci olarak da güzel Briseis'i çıkardılar;
Odysseus on külçe altını tarttıktan sonra öne çıktı;
arkasından da,
hediyeleri tutan diğer delikanlılar gidiyordu.

Onları toplantının ortasına koyduklarında,
Agamemnon ayağa kalktı.
O zaman, sesi tanrı sesine denk Talhtybios da
ellerinde bir domuzu tutarak halkların kralının yanına

gitti. Atreus'un oğlu da daima kılıcının
büyük kınının yanında asılı duran kılıcını
çekerek domuzun kıllarından bir tutam kesip
ellerini Zeus'a doğru kaldırarak dua etmeye başladı.
Tüm Argoslular da sessiz sedasız oturuyorlardı
yerlerinde;
doğrusu buydu ve kralı dinliyorlardı.

O da engin gökyüzüne bakarak dua etti ve dedi ki:

"Öncelikle tüm tanrıların en büyüğü ve en güçlüsü
Zeus ve daha sonra da Gaia[3] ile Helios[4]
ve Hades'te yeminini bozanları cezalandıran Erinysler
şahidim olsun ki, elimi uzatmadım Briseis kıza;
ne yattım onunla, ne de başka bir şey yaptım;
barakamda daima rahatsız edilmeden durdu.
Eğer bu söylediklerimden herhangi biri yalansa,
o zaman tanrılar
yeminlerini bozanlara gönderdikleri kadar
bela göndersinler üzerime."

Bunları söyleyerek acımasız tunçla
kesti domuzun boynunu. Talthybios da onu alıp
kafasının etrafında çevirdikten sonra, balıklar yesin
diye uçsuz bucaksız beyaz köpüklü denize fırlattı.[5]
O zaman Akhilleus kalkarak savaş düşkünü
Akhaların önünde dedi ki:

"Ey Zeus, sen ki öylesine fena halde kör edersin
insanları!
Aksi halde ne Atreus'un oğlu göğsümün içinde böylesi
bir öfke yakabilirdi, ne de böylesi bir inatla
götürebilirdi kızı! Ancak Zeus bir sürü Akhayı
ortadan kaldırmak istedi! Şimdi,
daha sonra çatışmaya başlayabilmemiz için

[3] Toprak
[4] Güneş
[5] Yemin için kesilen kurban yenmiyordu.

akşam yemeğine gidin."
Bunları söyleyip hemen dağıttı toplantıyı.
Diğerleri de her biri kendi gemisine gitmek
üzere dağıldılar. Yüce gönüllü Myrmidonlar,
hediyelerle meşgul oluyorlar ve onları tanrısal
Akhilleus'un gemisine götürüyorlardı.
Onların hepsini yerleştirdikten sonra, kadınları
barakalara oturttular;
görkemli seyisler de diğer sürüyle birlikte
gitmeleri için atlara vurdular.

O zaman, altın Afrodite'ye denk Briseis,
Patroklos'u sivri tunçla parçalanmış halde görünce,
üzerine düşüp hüngür hüngür ağlamaya başladı.
Elleriyle
göğsünü, zarif boynunu ve güzel yüzünü
parçalıyordu.
Tanrıçalara denk bu kadın ağlayarak diyordu ki:

"Ey çok sevgili Patroklos,
benim gibi talihsiz bir kadının bu yüreği sana tapardı.
Barakadan ayrılırken seni sağ bırakmıştım;
şimdi de tekrar döndüğümde, seni ölü olarak buldum,
ey benim kralım. Benim kaderim,
daima bir felaketin diğerinin üzerine beni bulması.
Bana babamın ve saygıdeğer annemin verdiği kocayı
kentimizin önünde ölü olarak gördüm;
bundan başka, aynı anadan doğma olduğumuz
üç sevgili kardeşimin hepsini birden buldu
felaket dolu kara gün.
Ancak sen çevik Akhilleus'un kocamı öldürdüğü
ve tanrısal Mynes kentini yakıp yıktığı zaman,
benim ağlamama izin vermemiştin;
beni tanrısal Akhilleus'un karısı yapacağını
ve orada Myrmidonlarla düğün yapmak için beni
gemilerle Phthie'ye götüreceğini bana vaat ediyordun.
İşte bu yüzden ağlıyorum şimdi öldüğüne acı acı,

sen ki daima tatlı dilliydin."

Bunları söyledi ağlayarak. Diğer kadınlar da güya
Patroklos için ağıtlar yakıyorlardı;
ama her biri aslında kendi derdine ağlıyordu.

Bununla birlikte,
Akha ihtiyarlar Akhilleus'un etrafında toplandılar;
ona bir şeyler yemesi için yalvarıyorlardı.
Ancak o, sürekli reddediyor ve iç çekerek diyordu ki:

"Kardeşlerim, eğer beni seviyorsanız
yüreğimi yemek ve içkiyle doyurmaya çalışmayın;
ağır bir keder yakıyor ciğerimi.
Güneş batana dek acı çekeceğim ve burada kalacağım.
Dayanırım buna."

Bunları söyledi. Diğer kralları da barakalarına gönderdi.
Yalnızca Atreus'un iki oğlu, tanrısal Odysseus,
Nestor, İdomeneus ve bir de ihtiyar atlı savaşçı Phoiniks
kaldı onu avutmak için. Ancak o,
vahşi çatışmanın içine atılmadan, en ufak bir teselli bile
hissetmeyecekti. Hep yoldaşını hatırlıyor,
derin derin iç çekiyor ve acıyla şu sözleri söylüyordu:

"Talihsiz! Ey çok sevgili yoldaşım, bir zamanlar
Akhaların atları ehlileştiren Troyalılar'la bol gözyaşlı
savaşa atılmak için acele ettiği zamanlarda,
sen de böyle, burada barakanda bana çabucak,
seve seve güzel bir akşam yemeği sererdin.
Ancak şimdi ölü olarak yatıyorsun. Bana gelince,
her ne kadar hepsi önümde dursa da
beni de senin özlemin bırakmıyor,
bir lokma yiyip bir lokma içeyim diye.
Şimdi, Phthie'de; Troyalılar'la uzaklarda,
yabancı bir ülkede, nefret edilen Helene için
savaşan oğlundan uzak kaldığı için sıcak gözyaşları
döken babamın ölüm haberini alsaydım,
hatta Skyros'ta büyüyen sevgili oğlumun

ölüm haberini alsaydım bile, bundan daha kötü
olamazdım. Bilmem ki hâlâ yaşıyor mu tanrı biçimli
Neoptolemos? Önceleri yüreğimde yalnızca
benim burada Troya'da, at beslenen Argos'tan
uzakta öleceğim ve senin Skyros'tan oğlumu
hızlı gemilerle alıp ona tüm servetimi, hizmetçilerimi
ve yüksek ve büyük sarayımı göstermek için
Phthie'ye döneceğin düşüncesi vardı.
Şimdi artık sanırım ki,
ya ölecek Peleus
ya da az bir zaman daha yaşayacak.
Bu haliyle yaşlılık yüzünden acı çekiyor ve benim
burada ölüp gittiğimin kara haberini almayı bekliyor."

Bunları söyledi ağıtlar yakarak.
Krallar da onunla birlikte ağlıyorlardı;
çünkü her biri saraylarında bıraktıkları
onca şeyi hatırlıyordu.

Kronos'un oğlu onların böyle ağıtlar yaktıklarını
gördüğünde üzüldü hallerine
ve hemen Athene'ye şu kanatlı sözleri söyledi:

"Yavrum, neden tamamen kendi haline bıraktın
bu yiğit delikanlıyı?
Artık hiç mi düşünmüyorsun Akhilleus'u?
Bak da gör halini! Şimdi kanca burunlu gemilerin
önünde oturup kıymetli yoldaşına ağlıyor.
Diğerleri akşam yemeğine gittiler;
ancak o aç ve susuz duruyor orada!
Git de göğsünün içine nektar ile tanrıların tatlı
yemeğini damlat ki, açlık sarmasın onu."

Bunları söyleyip Athene'yi gönderdi.
Zaten o da bunu istiyordu.
O da gür sesli, geniş kanatlı
bir şahin gibi süzüldü gökyüzünden ve yırttı havayı.
Akhaların çatışma için silahlandıkları yere varıp
Akhilleus'un göğsünün içine,

kara açlık dizlerinin bağını kesmesin diye nektar ile
tanrıların tatlı yemeğini damlattı.
Sonra da tekrar geri döndü, her şeyi bilen babasının
saraylarına.

Hızlı gemilerden dışarıya atılıyorlardı.
Yıldırım gibi parlayan miğferler, göbekli kalkanlar,
sağlam zırhlar ve dişbudak ağacından mızraklar, tıpkı
gökyüzünden doğma Boreas'ın nefesinden düşen
soğuk kar taneleri gibi, yoğun bir şekilde çıkıyorlardı
gemilerden. Parlaklıkları göğe kadar çıkıyordu;
silahlar parlarken ovanın dört bir yanı gülümsüyordu.
Her tarafta erlerin ayak sesleri yankılanıyordu.

Tanrısal Akhilleus, tam ortalarında silahlanıyordu;
dişleri birbirine vuruyor,
yüreğini parçalayan dayanılmaz kederiyle
gözleri ateş gibi parlıyordu.
Hephaistos'un binbir emek vererek onun için
yapmış olduğu Tanrı'nın hediyelerini,
Troyalılardan intikam almak için azgın bir
öfkeyle kuşanıyordu.
Öncelikle bacaklarına gümüş halkalı
güzel dizlikleri geçirdi,
sonra göğsüne zırhı giydi,
daha sonra omuzlarının çevresine gümüş kakmalı
tunç kılıcı astı ve ta uzaklardan ay ışığı gibi
parlayan büyük ve sağlam kalkanı aldı.
Ağılda, dağın üzerinde
çobanların yaktığı ateşin parlaklığı
denizcilere nasıl görünür de, kasırgalar istemeksizin
onları okyanusta, sevdiklerinden uzakta iterse
Akhilleus'un süslü ve güzel kalkanının parlaklığı da
işte öyle çıkıyordu göğe. Ardından üzerinde bir tane at
püskülü, üç tane sorguçu olan ve bir yıldız gibi parlayan,
Hephaistos'un sık püsküller yerine koymuş olduğu
altın telleri dalgalanan

ağır miğferi kaldırıp koydu kafasına.
Akhilleus, sonra da onları kullanmanın
kendisine kolay gelip gelmediğini ve görkemli
kollarının bacaklarının onları kolaylıkla taşıyıp
taşımayacağını görmek için,
silahlarıyla bir alıştırma yaptı.[6]
Görsen, kralın yükseklere kaldırdığı bu silahların
sanki tüy kadar hafif olduğunu söylerdin.
Sonunda, atadan kalma, büyük, ağır ve güçlü ve
Akhalardan, başka kimsenin sallayamayacağı
mızrağını kınından çekti. Yalnızca Akhilleus bilirdi
onu sallamasını. Mızrak Pelion'un dallarından
yapılmaydı; onu Kheiron, dağın tepesinden
getirdiğinde delikanlıları ortadan kaldırması için
sevgili babasına vermişti.
Automedon ile Alkimos atlarını hazırlayıp
boyunduruğa soktular; boyunlarından güzel dizginler
takıp yularları dişlerine geçirdiler ve güzel savaş
arabasında dizginleri arkaya kadar gerdiler.
Automedon da eline parlak kırbacı alarak
savaş arabasının üzerine atladı.
Onun arkasından, silahlarını kuşandıktan sonra
güneşin ışınları gibi parlayan Akhilleus da çıktı.
O zaman ürkütücü bir sesle bağırdı babasının atlarına:

"Ksanthos, Balios, Podarges'in ünlü yavruları!
Bu sefer daha iyi bakın etrafınıza.
Savaşa doyduğumuz vakit,
Danaolara binicilerinizi geri getirin.
Sakın ola ki onları orada, Patroklos gibi ölü olarak
bırakmayın!"

Kafasını eğen ve hemen tüm yelesi boyunduruktan
yere sarkan
hızlı atı Ksanthos,
o zaman boyunduruk altından konuştu.

[6] Alışılagelmiş savaş hareketlerini yaptı.

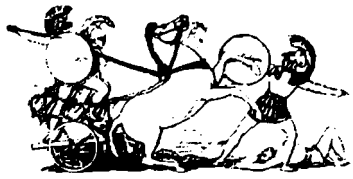
Ak kollu Tanrıça Hera ses vermişti ona:

"Ey yiğit Akhilleus!
Evet, kurtaracağız seni tekrar.
Ama artık hayatının son günü de epey yaklaştı.
Ancak bunda bizim suçumuz yok;
yalnızca Ulu Tanrı ve acımasız kader suçlu!
Patroklos'un silahlarını da Troyalılar omuzlarından bizim
uyuşukluğumuz ve tembelliğimiz yüzünden almadılar;
güzel saçlı Leto'nun doğurmuş olduğu ve tanrılardan en
iyisi olan; ön saflardaki erlerin arasında öldürerek onu,
Hektor'a verdi ünü. Biz ikimiz,
tüm diğerlerinden çok daha hafif olduğu söylenen
Zephyros'un soluğu gibi
koşabiliriz. Bununla birlikte, senin kaderinde
bir tanrının ve bir insanın gücüyle ölmek yazılı."

Bunları söyledi.
Erinysler de hemen susturdular onu.
O zaman ayağı tez Akhilleus büyük bir öfkeye kapılarak
dedi ki ona:

"Ksanthos, niçin bana önceden bildiriyorsun ki ölümü?
Bunu yapmamalısın!
Ben kendim de çok iyi biliyorum
kaderimde buralarda, sevgili babamdan ve annemden
uzakta ölmenin olduğunu. Ama böyle de olsa
çatışmanın içinde Troyalıları yok etmeye doymadan
durmayacağım."

Bunları söyleyip vahşi çığlıklarla sürdü tek tırnaklı
atları ve karıştı ön saflardaki erlerin arasına.

RAPSODİ 20

[Tanrıların Savaşı]

Akhalar kanca burunlu gemilerin yanında, senin etrafında
böyle silahlanıyorlardı ey Peleus'un savaşa doymaz oğlu!
Troyalılar da karşı tarafta, ovanın tepesinde
silahlanıyorlardı. Bununla birlikte Zeus, Themis'e, tanrıları
çok kıvrımlı[1] Olympos'un üzerinde toplantıya çağırması
için seslendi. O da dört bir yana
koşup onları Zeus'un saraylarına gitmeleri için çağırdı.
Okeanos dışında nehirlerden hiçbiri; güzel korularda, su
kaynaklarında ve yosun tutmuş bataklıklarda oturan hiçbir
su ve orman perisi eksik değildi. Hepsi, bulut devşiren
Zeus'un toplantısına gidip Hephaistos'un, Zeus baba için
sanatının tüm hüneriyle yapmış olduğu
güzel oymalı salonlarda oturdular.

Tanrılar, Zeus'un saraylarında böyle bir araya
geldiler. Poseidon bile Tanrıça'yı dinlememezlik
etmedi. O da denizden çıkıp diğerlerinin yanına
gitti ve tam ortaya oturup onlara şöyle
söyleyerek, Zeus'un kendilerinden ne istediğini sordu:

"Ey parlak yıldırımlı! Tanrıları neden tekrar toplantıya
çağırdın? Yoksa aklında Troyalılar ve Akhalar için bir şey
mi var? Çünkü şimdi alevlendi onların vahşi savaşları!"

Bulut devşiren Zeus yanıtladı ve dedi ki:

"Ey yer sarsan, anladın aklımdan geçenleri,
sizi neden buraya çağırdığımı. Onlar yok olup
gittikleri için endişeleniyorum. Ben burada Olympos'un
tepesinde kalacak ve oturup onlara bakarak eğleneceğim.
Ancak siz diğerleriniz aşağı Akhalara ve Troyalılara
giderek, her ikisine de yardım edin;
her biriniz kime yardım etmek isterse.

[1] Pek çok boğazı ya da vadisi olan.

Eğer Akhilleus, Troyalılarla tek başına savaşırsa, ona
bir an bile karşı koyamazlar. Başta da onu görünce
tir tir titrerlerdi. Korkarım şimdi, yoldaşının ölümü
nedeniyle sahip olduğu vahşi öfkeyle, kader istemese de
yıkar onların surlarını."

Kronos'un oğlu bunları söyleyerek ayaklandırdı iğrenç
savaşı. Tanrılar harekete geçerek doğrudan, yüreklerinde
iki ayrı düşünceyle gittiler savaşa.[2] Hera, gemilerin
yanında savaşmaya gitti. Bu arada Pallas Athene, yer
sarsan Poseidon, sağduyusuyla ünlü Hermes de
onunlaydı; gücüyle mağrur Hephaistos da topallayarak
ve cılız bacaklarını olabildiğince hızlı hareket ettirerek
onlarla birlikte gidiyordu. Tepeli miğferli Ares,
Troyalılarla birlikte gidiyordu. Onunla birlikteydi uzun
saçlı Phoibos, okçu Artemis, Leto, Ksanthos
ve güler yüzlü Afrodite.

Tanrıların fanilerden uzakta durduğu süre boyunca,
bunca zamandır felaket dolu çatışmadan çekilmiş olan
Akhilleus'un yeniden savaşta ortaya çıkmasından dolayı
Akhalar gurur doluydular.
Peleus'un hızlı oğlunu,
insan katili Ares gibi silahlarıyla parıltılar saçarken
gördüklerinde, Troyalıları korkularından iğrenç
bir titreme sarmıştı.

Olymposlular kalabalığın arasına geldiklerinde, o zaman
delikanlıları ayaklandıran güçlü Eris ortaya çıktı.
Kimi zaman surun dışında kazılmış hendeğin yanında,
kimi zaman da çınlayan sahilin tepesinde duran Athene
bağırıp duruyordu. Ares de diğer taraftan, karanlık
bir kasırga gibi akropolün tepesinden ve kimi zaman da
Simoeis nehri boyunca Güzel Tepe'nin[3] üzerinden
haykırarak Troyalılara cesaret veriyordu.

Çok mutlu tanrılar, iki tarafa da böyle cesaret

[2] Farklı düşünceler içerisinde, yani her biri başka bir yere gitti.
[3] İlyon'un yakınlarında bir tepe.

verip çatışmayı alevlendirerek, aralarında
derin bir düşmanlığın patlak vermesini sağladılar.
Fanilerin ve ölümsüzlerin Tanrısı, o zaman yükseklerden
korkunç bir şekilde gürledi; Poseidon da uçsuz bucaksız
yeryüzünü ve dağların yüksek tepelerini sarstı. Bol
kaynaklı İda'nın tüm tepeleri, dağın etekleri
ve Troyalıların kenti ve Akha gemileri
sallanıp duruyordu. Ölülerin kralı Aidoneus
korkup doğrudan atladı tahtından. Poseidon'un
üzerindeki yeri yaracağı, fanilerle ölümsüzlere, ölülerin
karanlık ve iğrenç yüzlerinin görüneceği ve tanrıların bile
bu iğrençlikten tüylerinin diken diken olacağı korkusuyla
vahşi bir çığlık attı! Tanrılar savaşa girdiklerinde böyle
büyük bir kargaşa ayaklandı! Phoibos Apollon, kanatlı
oklarını tutarak Poseidon'un karşısında duruyordu;
Ares'in karşısında gök gözlü Tanrıça Athene. Hera'nın
karşısında uzaklardan nişan alan, diğerinin kız kardeşi
okçu Artemis durdu altın okluğuyla;
Leto'nun karşısında da iyi yürekli kurtarıcı Hermes durdu.
Hephaistos'un karşısında da derin akıntılarıyla tanrıların
Ksanthos, insanlarınsa Skamandros adını verdikleri büyük
ırmak durdu.

İşte tanrılar böyle durdular birbirlerinin karşısında.
Akhilleus da kalabalığın içinde, Priamosoğlu Hektor'un
karşısına dikilmek için yanıp tutuşuyordu; yorulmaz
savaşçı Ares'i onun kanıyla doyurmak istiyordu.
Delikanlıları ayaklandıran Phoibos Apollon, O zaman
Akhilleus'a karşı koyması için Aineias'ı ayaklandırarak
göğsünün içine korkusuz bir güç koydu.
Sesini Priamos'un oğlu Lykaon'un sesine benzetti.
Zeus'un oğlu Apollon, ona benzeyerek dedi ki:

"Ey Troyalıların danışmanı Aineias!
Troya krallarına, çılgınca eğlenirken
Akhilleus'la savaşacağını söylerkenki
o böbürlenmelerin nerede?"

Aineas, onu yanıtlayarak dedi ki:

"Ey Priamos'un oğlu, neden bana tüm bunları
söylüyor ve neden Peleus'un yüce gönüllü oğluyla
isteğim olmaksızın savaşmam için beni kışkırtıyorsun?
Çevik Akhilleus'a ilk kez karşı koymayacağım.
Bir zamanlar öküzlerimizi almak için
beni İda'dan mızrağıyla kovalayıp
Lyrnessos ile Pedasos'u fethetmişti. Beni o zaman,
bana çevik ayaklar ve cesaret vererek Zeus kurtardı.
Aksi halde Akhilleus'un ve Athene'nin elleri
beni çoktan öldürmüş olacaktı.
Athene onu öne çekiyor, kurtarıyor
ve ona tunç mızrağıyla Lelegler ile Troyalıları yok
etmesini buyuruyordu. Bundan dolayı insan
Akhilleus'la savaşamaz: Çünkü daima bir tanrı destek
olur ona; onu tüm felaketlerden kurtarır ve bir insanın
bedenini delip geçmeden yere düşmeyen mızrağının
ellerinden dümdüz fırlamasını sağlar. Eğer Tanrı savaşta
bize eşit şans verseydi, her ne kadar baştan aşağı tunç
silahlar kuşanmış olmakla övünüp dursa bile kolayca
alt edemezdi beni."

Zeus'un oğlu, Kral Apollon yanıtladı onu:

"Ey kahraman, sen de gidip asırlık tanrıların
nimetlerinden faydalanmayı talep et. Çünkü sen de
Zeus'un kızı Afrodite'den doğmasın.
Ancak diğeri, daha aşağı bir tanrıçadan olma.
Çünkü biri Zeus'un kızı ve diğeri (Thetis) deniz
ihtiyarının (Nereus) kızı. Öyleyse merhametsiz mızrağını
fırlat onun üzerine ve Akhilleus'un korkunçlukları ile
sert sözleri sakın korkutmasın seni."

Bunları söyleyerek büyük bir cesaret verdi krala.
O da silahlarıyla ışıltılar saçarak ön saflardan çıktı.
Ancak, ak kollu Hera, Ankhisses'in oğlunun, kalabalığın
arasına, Akhilleus'un üzerine doğru yürüdüğünü görüp
diğer tanrıları çağırarak onlara dedi ki:

"Poseidon ve Athene, siz ikiniz gelin bu işin nasıl

biteceğini düşünün. Aineias tüm silahlarıyla birlikte
Peleus'un oğlunun üzerine yürüyor; şimdi Phobios
Apollon cesaret verdi onlara. Öyleyse ileri, biz de gidip ya
onun oradan çekilmesini sağlayalım ya da bizden biri
ona sonsuz bir ün vermek için
Akhilleus'un yanında durarak hiçbir koşulda geride
kalmamasını sağlasın; bilsin ki tanrıların en iyileri
onu sever ve başından beri savaşta Troyalılara yardım
edenlere de hiç itibar vermezler.
Hepimiz Olympos'tan savaşa girmek için,
Akhilleus'un bugün başına Troyalılar tarafından
bir iş gelmemesi için indik. Ancak daha sonra,
annesi onu doğururken, kaderin onun için büktüğü
ne varsa gelecek başına. Eğer tüm bunları herhangi
bir tanrının ağzından duymazsa çatışmada
bir başka tanrı önüne çıktığında korkacak.
Birinin tanrıları pat diye görmesi korkunçtur!"

Yer sarsan Poseidon yanıtladı onu ve dedi ki:

"Hera, sebepsiz yere öfkelenmemelisin.
Biz onlardan daha güçlü olsak bile, fikir ayrılıklarıyla
başımın tanrılarla belaya girmesini istemem. Gidip
uzakta, etrafı kolaçan etmeye uygun bir yerde oturalım.
Bırak savaşla delikanlılar uğraşsın. Eğer Ares ile Phoibos
Apollon başı çeker ve çatışmaya girerler ya da Akhilleus'u
engelleyip onun savaşmasına izin vermezlerse, o zaman biz
de doğruca mücadelede onun yanında olmak için atılırız.
Sanırım o zaman bizim güçlü ellerimizle alt edilmiş olarak
Olympos'a, diğer tanrıların toplantısına geri dönmek için
çabucak kaçarlar çatışmadan!"

Deniz mavisi yeleli Poseidon bunları söyleyip
yüksek sura doğru yola çıktı.
Bu sur, tanrısal Herakles'in suruydu.
Onu Troyalılar ile Pallas Athene, deniz canavarının çıkıp
onu sahilden ovaya doğru kovaladığı zamanlarda sığınması
için yapmışlardı. Poseidon diğer tanrılarla birlikte orada
oturdu. Omuzlarının çevresine aşılmaz bir bulut yaydılar.

Öte yandan diğer tanrılar da
yine Güzel Tepe'nin üzerine; ey okçu Apollon,
senin ve kentler fatihi Ares'in çevresine oturdular.

İşte tanrılar iki tarafta da böyle düşünceli halde oturuyorlar
ve acı veren savaşı başlatmaya tereddüt ediyorlardı.
Bununla birlikte, yükseklerde oturmakta olan Zeus
savaşın başlamasını buyurmuştu.

Tüm ova dolup delikanlıların tunç silahları ve savaş
arabalarının ışıltısıyla parlamaya başladı. Onlar saldırırken
yer de ayaklarının altında inliyordu. Diğerleri arasındaki
en has delikanlılar olan ikisi de,
Ankhises'in oğlu Aineias ile tanrısal Akhilleus da
savaşmak için ordunun arasına sokuldular. İlk önce
Aineias, korkunçluklarıyla, ağır miğferini sallayıp
göğsünün önünde savaş kalkanını tutarak ve tunç
mızrağını savurarak öne çıktı. Diğer taraftan
Peleus'un oğlu, ülkedeki tüm erkeklerinin,
öldürmek için bir araya geldikleri
korkunç bir aslan gibi çıktı önüne. Hani aslan önce öne
çıkar ya korkusuzca; ancak herhangi bir delikanlı
onu mızrağıyla vurduğunda, ağzı açık döner ve dişleri
köpükle dolar da içinden inler yiğit yüreği
ve kuyruğuyla iki tarafa da vurup
kendi kendine cesaret verir çatışma için; ateş saçan
bakışlarla delikanlılardan birini parçalamak için ya da
kendisi ön sıraya düşmek için saldırır üzerlerine;
işte Akhilleus'un yiğit yüreği de onu yüce
ruhlu Aineias'ın üzerine atılması için öyle kışkırtıyordu.
İkisi de atılıp karşı karşıya geldiklerinde, ilk önce ayağı
tez tanrısal Akhilleus Aineias'a dedi ki:

"Aineias, neden kalabalıktan bu kadar uzağa gidip durdun
önümde? Yoksa yüreğin baskı mı yapıyor sana savaşman
için ve atları ehlileştiren Troyalıların kralı olup
Priamos'la eşdeğer mi olmayı umuyorsun?
Eğer beni öldürürsen, Priamos sana bunun için krallara
layık olan ünü vermeyecektir. Onun çocukları var ve

bir deli değil o. Hâlâ düzgün çalışıyor aklı! Yoksa
Troyalılar, eğer beni öldürürsen, sana ekmen için
bahçen ve tarlaların olsun diye, diğerlerinden daha
iyi olan güzel bir kral mülkü mü ayırdı?
Sanırım bunu başarman çok zor.
Ben bir zamanlar seni mızrağımla kovaladığımı
bilirim. Yoksa sen, seni öküzlerinden uzağa
kovduğum zamanı, kaçarken arkana bile dönüp
bakmayıp yalnızca kurtulmak için Lyrnessos'a
doğru koşarak kaçtığın zamanı hatırlamıyor musun?
Ben Athene'nin ve Zeus babanın yardımıyla saldırarak
yakıp yıkmıştım kenti; ganimet olarak da, kölelik yaparak
çalışmaları için kadınları almıştım. Sana gelince,
Zeus ve diğer tanrılar kurtardı seni.
Ancak, sanırım artık yüreğinde umudunu taşıdığın gibi
kurtarmayacaklar seni. Sana başına bir bela açmaman için
kaçmanı ve bana karşı koymamanı öğütlüyorum! Başına
bir kötülük geleceğini bir deli bile anlar."

Ancak Aineias yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey Peleus'un oğlu, yoksa beni, ben küçük bir bebekmişim
gibi sözlerinle korkutabileceğini mi sanıyorsun?
Ben de bilirim korkunç şeyleri dile getirmeyi ve
küfretmeyi. Tanrıların eski hikâyelerini dinleye dinleye,
ikimiz de birbirimizin soyunu ve ana babamızın
kim olduklarını öğrendik. Ne sen gördün hayatın
boyunca kendi gözlerinle benimkileri
ne de ben seninkileri.
Ancak senin, kusursuz Peleus'un oğlu olduğun ve annenin
de Deniz Tanrıçası, güzel saçlı Thetis olduğu söylenir. Ben
de yüce ruhlu Ankhises'in oğlu olmakla ve annemin
Afrodite olmasıyla gurur duyarım! Bunlardan ya biri ya
diğeri bugün ağlayacak kıymetli oğlu için; inanıyorum ki
ikimiz de yalnızca böyle saçmalayıp ayrılmayacağız.
Eğer pek çok insanın iyi bildiği soyumuzu daha iyi
tanımak için başka şeyler de öğrenmek istersen dinle:
Öncelikle Zeus, Dardanie'yi kurmuş olan Dardanos'u

dünyaya getirdi. O zamanlar ovada insanların kenti olan
kutsal İlyon henüz kurulmamıştı; insanlar hâlâ bol
kaynaklı İda'nın eteklerinde oturuyorlardı. Dardanos da,
tüm faniler içinde en zengin kral olan Erikhtonios'u
dünyaya getirdi; doğurdukları tatlı taylar için
çayırlarda otlayan üç bin kısrağı vardı.
Boreas, onları otladıkları yerde görüp âşık oldu ve
kara yeleli bir ata benzeyerek uydu onlara; onlar da gebe
kalıp on iki tay doğurdular;
taylar bol armağanlı toprağın üzerinde koşarlarken
boyunlarını eğmeden başakların tepesine basarlardı ve
tekrar engin denizin sırtı üzerinde sevinçle hoplamaya
başladıklarında da dalganın köpüğü üzerinde koşarlardı.
Erikhtonios da Troyalıların kralı Tros'u dünyaya getirdi.
Tros'tan da üç kusursuz oğul geldi dünyaya, İlos,
Assarakos ve tüm faniler içinde en güzeli olan tanrıya
denk Ganymedes. Tanrılar, güzelliğinden dolayı,
ölümsüzlerle birlikte yaşaması ve Zeus'a ikramda
bulunması için kaptılar Ganymedes'i. İlios da kusursuz
bir oğul olan Laomedon'u dünyaya getirdi. Laomedon da
Tithonos'u, Priamos'u, Lampos'u, Klytios'u ve Ares'in
filizi Hiketaon'u dünyaya getirdi. Assarakos'un
oğlu Kapys, Kapys'in oğlu Ankhises'ti. Ankhises'ten
ben dünyaya geldim, Priamos'tan Hektor dünyaya geldi.
Ben bu soydan ve bu kandan olmakla gurur duyuyorum!
Ancak Zeus fanilerin yiğitliğini, hoşuna gittiği gibi
azaltır ve artırır; çünkü odur herkesten güçlü olan. İleri
şimdi! Artık küçük çocuklar gibi konuşup durmayalım da
sarsılmaz bir halde duralım vahşi kıyımın içinde.
Her ikimiz de diğerine, yüz tane sıralı geminin bile
ağırlığını kaldıramayacağı denli sayısız suçlamada
bulunabiliriz. İnsanların dili kıvraktır ve orada burada
bir sürü söz söyler; geniştir dilin yeri, böylelikle de ne
söylersen sen de sonra benzerini işitirsin.
Ama birbirimizin karşısına dikilip kavga etmekle
ve yüreklerinde düşmanlık ateşi yandığı zaman öfkeyle
yolun ortasında durup ister yalan ister gerçek birbirlerine

söven kadınlar gibi ağız dalaşına girmekle ne zorumuz var?
Sözlerinle benim korkmamı sağlayamayacaksın;
öncelikle tunç mızrakla birbirimizin karşısında
vuruşacağız. İleri! Haydi bir an önce yoklayalım
birbirimizi bakır uçlarla!"

Bunları söyleyip güçlü mızrağını korkunç kalkanın üzerine
fırlattı. Tunç uç yüzünden gümbürdedi kalkan baştan
aşağı. Ancak Peleus'un oğlu korktu
ve ağır eliyle uzakta tuttu kalkanı. Yüce ruhlu Aineias'ın
uzun gölgeli mızrağının, kalkanı kolaylıkla yırtacağını
sanıyordu. Deli mi ne! Hiç akıl
etmedi tanrıların ünlü hediyelerinin yırtılmadıklarını
ve kolaylıkla faniler tarafından alt edilmediklerini.
Aineias'ın güçlü mızrağı yırtmadı kalkanı; tanrının
hediyesinde bulunan altın onu tuttu; yalnızca iki kat
aşağıya kadar inebildi; hâlâ üç kat daha vardı, çünkü
topal Hephaistos beş kat koymuştu kalkanın üzerine:
iki tunç, iki kalay; ve işte altın katı dişbudak ağacından
mızrağı tutan.

İkinci olarak Akhilleus uzun gölgeli mızrağını fırlatarak
Aineias'ın yuvarlak kalkanını son çemberin altından
vurdu; orası öküz derisindendir ve çok incedir.
Peleusoğlu'nun Pelion dişbudağından mızrağı, kalkanı bir
uçtan bir uca yırttı ve kalkan gümbürdedi. Aineias
korkusundan temkinli davranarak kalkanı uzakta tuttu.
Mızrak da önce kalkanın iki kat çemberini yırttıktan sonra
sırtının üzerinden geçip yere saplandı.
Aineias, uzun mızraktan kurtulduğunda durdu
ve korkusundan, kara bir keder doldurdu gözlerini;
çünkü mızrak çok yakınına saplanmıştı.
O zaman Akhilleus dizginlenemez bir şekilde
keskin kılıcını çekerek, vahşi çığlıklarla saldırdı.
Ama Aineias eline büyük bir taş aldı.
Günümüz insanlarının ikisi bile kaldıramazdı bu taşı;
fakat o kolayca oynuyordu taşla ellerinde.
Eğer yer sarsan Poseidon onu görüp

hemen diğer ölümsüz tanrılara şunları söylemeseydi,
Aineias Akhilleus'u o saldırdığı sırada, bu taşla ya
miğferinden ya da onu kara ölümden kurtaran
kalkanından vurabilir ve sonra Peleus'un oğlu da yine
kılıcıyla yakından saldırıp alabilirdi onun canını:

"Eyvah! Ne kadar üzülüyorum, o deli, uzaklardan nişan
alan Apollon'un sözlerine uyduğu için, Peleus'un
oğlunun elleriyle öldürülmüş olarak çabucak
Hades'e inecek olan yüce gönüllü Aineias için.
Artık hiçbir şey kurtaramaz onu kara ölümden!
Ama bu günahsız adam, niçin hiç neden yokken
başkaları yüzünden bunca işkence çeker? O engin
gökyüzündeki tanrılara daima güzel hediyeler sundu.
Gelin kurtaralım onu.
Akhilleus onu öldürürse, belki Kronos'un oğlu öfkelenir;
çünkü kaderinde ölümden kurtulması yazılı. Dardanos soyu,
arkasında halef bırakmadan ünsüz bir şekilde kaybolmamalı.
Kronos'un oğlu, kendisi ile fani kadınlardan doğmuş olan
çocukları arasında en çok Dardanos'u severdi.
Zeus artık Priamos'un soyundan nefret ettiği için,
Troyalılara bundan böyle Aineias ve daha sonra
doğacak olan çocuklarının çocukları hükmedecek."

O zaman, koca gözlü saygıdeğer Hera yanıtladı onu ve
dedi ki:

"Sen, ey yer sarsan Tanrı, yalnız başına düşün taşın,
Aineias'ı kurtaracak mısın, yoksa Peleus'un oğlu Akhilleus
tarafından öldürülmesi için, böyle olduğu gibi, yiğit haliyle
kendi haline mi bırakacaksın? Çünkü biz ikimiz, ben ve
Pallas Athene, Troya, Akhaların savaş düşkünü
delikanlılarının yakacağı korkunç bir ateşle yansa bile,
asla Troyalıları beladan kurtarmayacağımıza dair
büyük bir yemin etmiştik!"

Yer sarsan Poseidon bunu duyunca, hemen çatışmaya ve
mızraklardan yükselen kargaşaya koşup Aineias ile
anlı şanlı Akhilleus'un bulundukları yere vardı.

Peleus'un oğlunun gözlerine derhal bir sis bulutu yayıp
tunç mızrağı yüce gönüllü Aineias'ın kalkanından çekerek
Akhilleus'un ayaklarının önüne attı. Ardından da
Aineias'ı, yerden yükseğe kaldırıp onu uzağa fırlattı.
O da Tanrı'nın eliyle fırlatılınca, bir sürü delikanlı
taburunu ve atları geçip çalkantı dolu savaşın bir ucuna
vardı. Orada Kaukonlar çatışma için silahlanıyorlardı.
Poseidon da o zaman yanına gidip konuştu onunla
ve şu kanatlı sözleri söyledi:

"Aineias! Ey deli! Tanrılardan hangisi ölümsüzler arasında
en çok sevilen ve en güçlü olan Peleus'un yiğit oğluyla
savaşman için kışkırtıyor seni? Eğer ona rastlarsan geri
çekil ki kaderinde yazılı değilken Hades'i boylamayasın!
Akhilleus öldüğü zaman, korkusuzca ön saflarda savaş;
çünkü Akhalardan başka hiçbiri öldüremeyecek seni."

Bunları söyleyip ona tüm bunları açıkladıktan sonra,
onu orada bıraktı.
Hemen Akhilleus'un gözlerinden sisi dağıttı.
O zaman, gözleriyle her şeyi açık bir şekilde gören
Akhilleus iç çekerek dedi ki:

"Eğer gördüklerim gerçekse,
gözlerimle büyük bir mucize görüyorum!
Mızrağım yerde yatıyor;
ancak öldürmek için mızrağımı üzerine fırlattığım kişiyi
görmüyorum. Demek Aineias tanrıların dostuymuş.
Ben de boş yere böbürlendiğini sanıyordum. Ne hali varsa
görsün! Ama, henüz ölümden kurtulmuş olan bu adam, bir
daha beni karşısında bulana kadar çok beklemeyecek.
Şimdi ileri, gidip savaş düşkünü Danaolar'a cesaret vereyim.
Daha sonra da diğer Troyalıların üzerine saldırayım."

Bunları söyleyip taburların arasına atladı. Her bir
delikanlıya cesaret veriyordu:

"Tanrısal Akhalar, şimdi artık Troyalılardan
uzakta durmayın, istekle atılın birbirinizin
üzerinden çatışmanın içine.

Ben de yiğit olsam bile, benim için bunca eri kovalamak
ve hepsiyle birden savaşmak zor iş. Ne ölümsüz bir
tanrı olan Ares ne de Athene kalabilir bunca süre savaşta.
Ancak ellerim, ayaklarım ve gücüm izin verdiği sürece
bir an bile durmayacağım; yalnızca geçeceğim falanjları.
Sanırım mızrağımın yakınına geldikleri zaman,
Troyalılardan bir tanesi bile sevinemeyecek."

Onlara cesaret vermek için bunları söyledi. Troyalılara da
yiğit Hektor buyuruyor ve sesiyle kışkırtıyordu onları.
Akhilleus'a karşı koymak üzere gideceğini söylüyordu:

"Yüce gönüllü Troyalılar, Peleus'un oğlundan sakın
korkmayın! Ben de sözlerle tanrılarla bile savaşabilirdim!
Ama onlar bizden daha güçlü olduklarından, mızrakla
savaşmak zor iş. Akhilleus da tüm korkunçluklarını
gerçekleştiremeyecek; yalnızca bir kısmını
gerçekleştirecek, bir kısmını da yarım bırakacak.
Ben şimdi saldıracağım onun üzerine,
isterse elleri alevlere benzesin. Evet! İsterse elleri alevlere
benzesin ve gücü de kızgın demire!"

Bunları söyledi onlara cesaret vermek için. Troyalılar da
mızraklarını düşmanlara karşı kaldırdılar. Karman
çorman oldu öfkeleri[4] ve büyük bir kargaşa başladı.
Phoibos Apollon, Hektor'un yanına gidip dedi ki:

"Hektor, sakın Akhilleus'la ön saflardakilerin dışına çıkıp
da savaşma. Yalnızca kalabalığın arasında, kargaşanın
içinde bekle ki, vurmasın seni ne uzaktan mızrağıyla,
ne de yakından kılıcıyla."

Bunları dedi. Hektor da
onunla konuşmuş olan Tanrı'nın sesini duyduğunda
korkup tekrar sokuldu erlerin kalabalığının içine.

Akhilleus korkusuz bir yiğitlikle ve vahşi çığlıklarla
Troyalıların üzerine atıldı. Öncelikle de bereketli ülke
Hyde'de, karlı Tmolos'un aşağısında pek çok halkın
kralı, kentler fatihi ve bir su perisi olan Naiada'nın

[4] İki safın da öfkesi birbirine karıştı.

Otryneus'tan doğurmuş olduğu, Otryneus'un oğlu
İphiton'u öldürdü. Tanrısal Akhilleus
işte onu, o doğrudan saldırırken vurdu
kafasının ortasından ve kafası ortadan ikiye ayrıldı.
Düşerken de gümbürdedi. O zaman tanrısal Akhilleus
böbürlenerek dedi ki:

"Ey Otryneus'un oğlu; sen ki tüm insanlar arasında
en korkuncuydun; yatıyorsun şimdi ölü olarak
boylu boyunca. Burada öldün; ama vatanın,
ata mülklerinin bulunduğu Gygaie gölünün yakınında,
taşkın suları olan Hermos ve bol balıklı Hyllos ırmağının
yanındadır!"

Bunları söyleyerek böbürlendi. Diğerinin gözleri de
karanlıkla örtüldü. Akhaların savaş arabaları
o zaman çatışmanın başlangıç yeri olan yerde
onu tekerlekleriyle parçalara ayırdılar. Akhilleus da
ardından, Antenor'un oğlu yiğit delikanlı Demeleon'u
şakağından, tunç yanaklı miğferini geçerek vurdu.
Tunç miğfer dayanamadı; uç şiddetle geçerek kemiği kırdı;
içinde beyni bulandı ve o saldırırken yığdı onu yere.
Daha sonra da savaş arabasından atlayarak
önünden kaçan Hippodamas'ı vurdu; onu sırtından
çiviledi. O da delikanlılar tarafından Helikeli
Poseidon'un sunağına sürüklenip
yer sarsan Tanrı'nın yüreğini sevindiren
bir boğa gibi böğürerek can çekişti. İşte o böyle
böğürürken uçtu bedeninden yiğit ruhu. Daha sonra
Akhilleus mızrağıyla Priamos'un oğlu Polydoros'un
üzerine saldırdı. Onu da babası savaşması için
bırakmamıştı, o, en küçük ve en sevdiği oğluydu;
herkesi geçerdi koşuda.
O zaman, çevik ayaklarını gösterme deliliğinden,
ön saflardaki erlerin arasında hayatını kaybedene
dek koştu: Tam geçiyordu ki ayağı tez tanrısal
Akhilleus, onu mızrağıyla belinden, kuşağının
altın halkalarının kavuştuğu yerden çiviledi

ve iki kat oldu zırh.
Mızrağın ucu da bir uçtan bir uca girip karşıda
göbek çukurundan çıktı. O da inim inim inleyerek
düştü dizlerinin üzerine ve kara bir sis örttü üzerini.
Sonra da yere doğru eğilerek tuttu bağırsaklarını elleriyle.

Hektor da kardeşi Polydoros'un bağırsaklarını
elleriyle tuttuğunu ve yerde yattığını gördüğünde,
gözlerinin karardığını hissetti. Artık uzakta durup
dolanamazdı. Akhilleus'un üzerine, sivri mızrağını
sallayarak tıpkı bir alev gibi saldırdı. Akhilleus da onu
görür görmez sevinçten sıçradı ve kibirle dedi ki:

"Demek artık yanımda yüreğimi bunca kanatan
ve sevgili yoldaşımı öldüren adam! Artık çatışma
alanının içinde kimse çekilmeyecek birbirinin önünden!"

Bunları söyledi ve tanrısal Akhilleus vahşi vahşi bakarak
dedi ki:

"Gel biraz daha yakına ki daha çabuk bulasın ölümü!"

Hiç korkmadan
yanıtladı onu tepeli miğferli Hektor:

"Ey Peleus'un oğlu, sakın beni küçük bir çocukmuşum gibi
sözlerinle korkutacağını sanma. Ben de bilirim korkunç şeyler
söylemeyi ve küfürler etmeyi. Senin yiğit biri olduğunu,
benim senden daha aşağı olduğumu da biliyorum.
Ancak tüm bunlar tanrıların elindedir.
Böyle, senden aşağı olarak da mızrağımla seni öldürmem
mümkün olabilir; benim de mızrağım, ucuyla mıhlayabilir!"

Bunları söyleyip mızrağını savurarak fırlattı. Ama Athene
nefesiyle hafifçe üfleyerek onu anlı şanlı Akhilleus'tan
uzağa kovdu; o da, tekrar tanrısal Hektor'a dönerek
ayaklarının önüne düştü.
O zaman Akhilleus, dizginlenemez bir şekilde
vahşi çığlıklarla saldırdı; onu öldürmek için yanıp
tutuşuyordu. Ancak Apollon bir tanrı olarak
onu kolayca tutup kara bir sisle örttü.

Ayağı tez Akhilleus tunç mızrağıyla üç kere saldırdı.
Ama üç keresinde de kara sisi vurdu. Ancak dördüncü
seferinde vahşi çığlıklarla bir şeytan gibi saldırdı ve şu
kanatlı sözleri söyledi:

"Seni köpek! Yine kurtuldun ölümden!
Felaket yanına kadar geldi;
ama yine kurtardı seni Phoibos Apollon.
Çatışmaya gelirken hep duacı olacaksın ona. Bir sonraki
sefere seninle karşılaştığımda, eğer bana da tanrılardan biri
yardım ederse, işini bitireceğim. Ama şimdi Troyalıların
üzerine saldıracak ve önüme çıkanı mahvedeceğim!"

Bunları söyleyip Dryops'u mızrağıyla ensesinin
ortasından çiviledi.
O da yığıldı ayaklarının dibine.
Akhilleus, onu orada bırakıp mızrağını Philetor'un
oğlu, değerli ve büyük Demukhos'un dizine
saplayarak onu durdurdu; daha sonra da
büyük kılıcıyla vurarak onu öldürdü. Sonra saldırıp
Bias'ın iki oğlunu, Laogonos ile Dardanos'u,
birini mızrağıyla vurarak diğerini de yakından kılıcıyla
savaş arabalarının üzerlerinden yere yıktı. Hatta
Alastor'un oğlu Tros'u da öldürdü. O, onun yanına koşup
kendisine acıyıp öldürmemesi, esir alması ve yalnızca
acıyıp sağ bırakması için önünde diz çökmüştü. Deli!
Hemen hemen aynı yaşlardaydılar;
ancak diğeri ne bunu biliyordu, ne de onu dinlemeye
niyetliydi. Çünkü o tatlı yürekli biri değildi, hoşgörülü bir
adam da değildi, yalnızca son derece saldırgandı. İşte o,
onun kendisine acımasını sağlamak için, elleriyle
kucaklamıştı Akhilleus'un dizlerini. Diğeri, o dışından
ona dua ederken, onu kılıcıyla ciğerinden çiviledi.
Göğsü kara kanla doldu ve can çekiştiği anda
kara bir sis örttü gözlerini.

O zaman Akhilleus yakınına gidip mızrağıyla saldırarak
Mulios'u kulağından vurdu; tunç uç derhal diğer kulaktan
çıktı. Daha sonra da Agenor'un oğlu Ekheklos'u

keskin kılıcıyla kafasının ortasından vurdu;
kılıç ısınıverdi baştan aşağı kanla ve diğerini de
kıpkırmızı ölümle gücü her şeye yeten kader buldu.

Sonra da Deukalion'u, tunç mızrağıyla kolundan, dirsek
tendonlarının birleştiği yerden yaraladı. Diğeri de
ağır eliyle ölümü önünde görerek
durup bekledi. Akhilleus onu ensesinden kılıcıyla
vurdu ve başını miğferiyle birlikte uzaklara fırlattı.
Omurlarından dışarıya ilik fışkırdı ve o da uzandı toprağa.

Daha sonra da Peireos'un
Trakya'dan gelmiş olan
kusursuz oğlu Rigmos'un üzerine koşarak, onu belinden
mızrağıyla vurdu. Mızrak karnına girdi ve o da yıkıldı
savaş arabasından aşağı. Daha sonra da Rigmos'un seyisi
Areithoos'u sivri mızrağıyla atları geri çevirirken
vurarak, onu da savaş arabasından yere yıktı. Atlar da
ürkmüş halde dağıldılar.

Büyük bir ateş, saldırgan bir halde kupkuru
bir dağın vadilerinde nasıl yayılır
ve uçsuz bucaksız orman nasıl yanarsa
ve rüzgâr alevi her yönden dört döndürürse;
işte o da mızrağıyla bir şeytan gibi her tarafa tıpkı öyle
koşuyor ve kovaladığı Troyalıları öldürüyordu.
Toprak da sel oluyor ve kararıyordu kandan.

Ve birisi,
ak arpayı, mermere benzeyen harman yerinde ezmesi için

geniş alınlı, büyük bir öküzü boyunduruğa vurduğu
zaman, ağır bir sesle öküzlerin ayağının altından arpa nasıl
ayıklanırsa; işte yüce gönüllü Akhilleus'un hızlı atları da
ölüleri ve kalkanları öyle çiğniyorlardı. Aşağıda, savaş
arabasının dingili olduğu gibi kana bulanmıştı. Atların
tırnaklarından damlayan kandan tekerleklerin çemberleri
ve arabanın çevresi de kana bulanmıştı. Peleus'un oğlu
Akhilleus, ünlenmek için yanıp tutuşuyordu! Sarsılmaz
ellerini kanlı çamurla boyuyordu.

RAPSODİ 21

[Nehir Kenarlarında Çatışma]

Güzel akan ve taşkın suları olan, ölümsüz Zeus'un
doğurmuş olduğu Ksanthos ırmağının geçidine
vardıklarında, Akhilleus, onları orada ortadan
ikiye ayırdı. Yarısını ovanın içinden,
kente doğru, bir önceki gün Akhaların
yiğit Hektor saldırdığı zaman ürkek halde kaçtıkları yere
kovalıyordu. İşte oraya toplandılar; kaçmak için
koşuyorlardı. Hera da onları engellemek için önlerine
kara bir sis yaydı. Diğer yarısı da yine, derin akıntıları
olan gümüş anaforlu nehre doğru püskürtülüyor,
büyük bir velveleyle nehrin içine düşüyorlardı.
Nehrin kıyıları, baştan ayağı çın çın çınlıyordu.
Diğerleri de vahşi çığlıklarla
girdapların içinde oraya buraya yüzüyorlardı. Çekirgeler
ateşin saldırısıyla nasıl ayaklanır da nehre doğru
koşarlarsa ve aniden dört bir yandan yorulmak
bilmez alevler patlar da onlar suya düşerlerse; işte
derin girdaplı nehrin akıntıları da Akhilleus'un saldırısıyla
erler ve atlarla doldu.

Zeus'un soyundan gelen Akhilleus, o zaman mızrağını
orada nehir kenarında bir ılgın ağacına dayalı olarak
bırakıp yalnızca kılıcını tutarak akıntıların içine bir tanrı
gibi atladı. Aklından kötü şeyler geçiriyordu ve dört bir
yanındakileri yok ediyordu. O, diğerlerini kılıcıyla
vurduğu sırada, ağıtlar uğultuyla yankılanıyor
ve sular kandan kıpkırmızı oluyordu. Balıklar, kocaman
bir yunus, onları kovaladığında nasıl etrafa dağılır ve
yağmacı yunus hangisini yakalarsa yiyeceği için,
korkularından sakin bir limanın saklı köşelerini
doldururlarsa işte Troyalılar da aynı öyle,
korkunç nehrin sularının içinde

koyakların kovuklarının altına sokuluyorlardı.
Akhilleus da artık elleriyle ölüm saçmaktan yorulunca;
nehirden, kanlarıyla Patroklos'un ölümünün bedelini
ödemeleri için on iki delikanlı seçti. Onları, geyikler
gibi son derece korkmuş bir halde suyun içinden
nehirin kenarına çıkartarak ellerini burgulu
zırhlarını çepeçevre kuşatan iyi yapılmış kayışlarla
arkadan bağlayıp koca karınlı gemilere götürmeleri
için yoldaşlarına verdi. O da doymak bilmez
şekilde atıldı tekrar katliama.

Dardanosoğlu Priamos'un oğlu Lykaon'a orada
rastladı. Lykaon nehirden kaçıyordu.
Onu ata mülkünün içinde iken bir kez daha yakalamıştı.
Gece vakti aniden yakalamıştı onu. O, sivri bıçağıyla
bir savaş arabasının rampasını yapmak için bir yaban
incirinin yaş dallarını kesiyordu. Tanrısal Akhilleus,
orada beklenmedik bir bela gibi çıkmıştı önüne!
Onu, gemileriyle iyi inşa edilmiş Lemnos'a götürmüştü;
orada onu, İason'un oğlu satın almıştı. Sonra arkadaşı
olan İmbros'lu Eetion, onun için zengin hediyeler
vererek serbest bırakılmasını sağlamış ve onu
tanrısal Arisbe'ye yollamıştı. O andan itibaren kalkıp
baba evine dönmüştü. Lemnos'a döndüğünde de
arkadaşlarıyla birlikte on bir gün, çılgınlar gibi eğlendi.
Ama on ikinci gün Tanrı, onu tekrar Akhilleus'un ellerine
attı. Akhilleus onu, o her ne kadar inmek istemese de
Hades'e gönderecekti. Ayağı tez tanrısal Akhilleus,
onu öyle kalkansız, mızraksız ve çıplak halde gördü.
Nehirden kaçtığı sırada ter onu tüketmiş olduğundan,
silahlarının hepsini yere atmıştı;
dizlerinin de yorgunluktan kesildiğini hissediyordu.
Derin derin inleyerek dedi ki:

"Eğer gördüklerim gerçekse, gözlerimle büyük
bir mucize görüyorum! Görünen o ki öldürmüş
olduğum yüce ruhlu Troyalılar zifiri karanlığın içinden

tekrar diriliyorlar. O da acımasız ölümden kurtularak
öyle geri gelmişti. Gönenç Lemnos'ta satılmıştı.
Demek nicelerini kendinden uzak tutan engin ve
köpük beyazı deniz bile tutamadı onu! İleri!
Gelsin denesin bakalım benim mızrağımın ucunu da
bakalım yine benim onu göndereceğim yerden de
dönecek mi; yoksa, hâlâ en yiğitleri içinde tutan
hayat veren toprak tutacak mı onu?"

Durup bunları düşünüyordu, korku içindeki Lykaon,
kötü ölümden ve kara talihten kurtulmak istediği için
dizlerine sarılıp merhamet dilenmek için
yanına varana dek.

O zaman tanrısal Akhilleus onu vurmak için uzun
mızrağını şiddetle kaldırdı. Ancak o eğilip koşarak
sarıldı dizlerine. İnsan etine kanmak isteyen
mızrak da sırtının üzerinden geçerek yere saplandı.
Diğeri de o zaman bir eliyle tuttu Akhilleus'un dizlerini.
Yalvarıyordu ona. Diğer eliyle de mızrağı tutuyor ve
bırakmıyordu. Ona şu kanatlı sözleri söylemeye başladı:

"Yalvarırım sana Akhilleus! Acı bana!
Yalvarıyorum işte sana!
Senin yanında yedim yaban ellerde
Demeter'in[1] yemişini. O gün sen beni güzel mülkümde
yakalayıp babamdan ve arkadaşlarımdan uzağa götürmüş
ve gönenç Lemnos'ta yüz sığır karşılığında satmıştın. Ama
ben şimdi serbest kalmak için üç kat fidye verdim.
Bugün de İlyon'a gelişimin on ikinci şafağı;
o günden beri ben ne işkenceler çektim! Şimdi kara talihim
beni yine senin ellerine attı! Görünen o ki beni tekrar sana
veren Zeus baba, bana düşmanlık güdüyor. İhtiyar Altes'in
kızı olan annem Laothee kısa ömürlü doğurmuş beni.
Altes, savaş düşkünü Leleglerin kralıdır;
yüksek Pedasos'ta, Satnioeis nehri yakınlarında oturur.
Pek çok başka kadınla birlikte onun kızını da Priamos aldı.

[1] Demeter: Toprak ve bereket tanrıçası [Ed. notu]

Biz iki oğul doğduk ondan. Ama sen ikimizi de
öldüreceksin: Tanrıya denk Polydoros'u
sivri mızrağınla çivileyip
ön saflardaki erlerin arasında öldürdün onu.
Beni de şimdi bulacak kara bela. Sanırım Tanrı beni
tekrar senin yanına getirmişken, kurtulamayacağım
ellerinden. Ancak sana bir şeyler söyleyeceğim;
dinle bunu: Öldürme beni. Çünkü senin en iyi
ve en yiğit yoldaşını öldüren
Hektor ile ben aynı anneden olma değiliz."

Priamos'un görkemli oğlu, yalvararak bunları
söylüyordu. Ancak Akhilleus'un gaddar sesini duydu:

"Deli! Bana fidyeden bahsetme sakın! Patroklos ölmeden
önce yüreğim az çok acırdı Troyalılara.
Pek çoğunu da sağ olarak ele geçirip satardım.
Ancak şimdi burada, Troya'nın önünde,
tanrının eliyle elime düşecek olan hiç kimse
kurtulamayacak ölümden! Hiçbir Troyalı
kurtulamayacak ama en çok da Priamos'un
oğullarının hiçbiri kurtulamayacak.
Ama dostum, öl sen de!
Niçin böyle ağlayıp duruyorsun? Bak senden
daha iyi olan Patroklos da öldü. Görmüyor musun
benim ne kadar uzun boylu ve güzel olduğumu?
Yiğit bir babadan olmalıyım ve ölümsüz bir
anne doğurdu beni! Bununla birlikte
acımasız ölüm ve kara talih beni de pusuda bekliyor!
Biri vahşi çatışmanın içinde bulacak beni; mızrağıyla
ya da yayının kirişinden atacağı bir okla vurup bir şafak,
bir akşam ya da bir öğlen vakti alacak benden hayatımı."

Bunları söyledi. Diğerinin dizleri ve
yüreği çözüldü. Mızrağını bırakıp
iki elini de uzatarak oturdu.
Akhilleus da keskin kılıcını çekerek onu
boynunun yakınından köprücük kemiğinden vurdu;

iki ağızlı kılıç olduğu gibi sokuldu içine. O da kafası
önde düşerek serildi toprağa ve kara kanı ıslatarak
kana boğdu toprağı. Akhilleus, bacağından yakalayıp
onu nehir alıp götürsün diye sulara attı
ve kibirle şu kanatlı sözleri haykırdı:

"Yat şimdi burada balıkların arasında. Onlar da
kaygısızca yalasın senin yaranın kanlarını!
Annen seni döşeğin üzerine koyup ağlayamayacak.
Taşkın Skamandros, seni alıp
girdaplarıyla birlikte engin denizin dibine
götürecek; oradan sonra da kara dalgaların
üzerinde zıplayıp duran balıklar, Lykaon'un
beyaz yağlarıyla doyacak. İşte siz, önden
kaçarken böyle yok olup gideceksiniz. Ben de
sizi arkanızdan kovalarken, biz kutsal
İlyon kentine varana dek yok edeceğim sizi! O zaman,
gümüş anaforlu bu güzel nehir bile kurtaramayacak sizi.
Siz ki sık sık bir sürü boğa kurban eder ve
bir sürü atı canlı canlı atarsınız sularının içine.
Bununla birlikte, Patroklos'un öldürülmesinin
ve ben burada yokken hızlı gemilerin
yanında ortadan kaldırdığınız
Akhaların boğazlanmasının bedelini ödeyene dek,
hepinizi bulacak kara bela!"

Bunları söyledi ve çok daha fazla öfkelendi nehir.
Nasıl edip de Akhilleus'un katliamını durdurmasını
sağlayarak Troyalıları felaketten kurtaracağını
araştırıp duruyordu. Bununla birlikte Peleus'un
oğlu, uzun gölgeli mızrağını tutarak,
öldürmek için Pelegon'un oğlu Asteropaios'un üzerine
saldırdı. Pelegon'u, geniş nehir Aksios ile büyük
nehir onunla birleştiği için, Akessamenos'un
en büyük kızı olan Periboia dünyaya getirmişti.
İşte Akhilleus, o ellerinde iki mızrak tutarak

nehirden çıktığı sırada, onun üzerine atıldı.
Ksanthos ona güç verdi.
Çünkü kendi sularının içinde Akhilleus'un acımasızca
boğazladığı delikanlılar için öfkelenmişti. İkisi
birbirlerinin üzerine saldırarak yaklaştıklarında,
ilk önce ayağı tez tanrısal Akhilleus ona dedi ki:

"Bana karşı koymaya cesaret eden sen kimsin
ve hangisidir senin soyun?
Çocukları benim öfkeme karşı koyanların ana babası
mutsuz olur!"

O zaman Pelegon'un görkemli oğlu
yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey Peleus'un yüce gönüllü oğlu, neden bana
soyumu sorarsın? Uzak ve bereketli Paionia'danım
ve uzun mızraklı Paionialılara hükmederim.
Bu benim Troya'ya gelişimin on birinci şafağı.
Soyum da dünyanın en güzel sularına sahip,
geniş ırmak Aksios'tan gelmedir ve onun oğlu olan,
adlı sanlı atıcı Pelegon getirdi beni dünyaya!
Ama şimdi gel savaşalım ey yiğit Akhilleus!"

Gözdağı vererek bunları söyledi. Tanrısal Akhilleus da
Pelion'daki bir dişbudak ağacından yapılma mızrağını
kaldırdı. Ancak diğeri iki elini de kullanabilen biri
olduğundan, iki mızrağı birden fırlattı. Mızrağın biri,
içine geçmeden Akhilleus'un kalkanını vurdu;
Tanrı'nın hediyesi olan altın tabaka tuttu onu.
Diğer mızrakla da sağ kolunun dirsekle bilek arasındaki
bölümünden hafifçe vurdu; hemen fışkırdı kara kan
ve mızrak Akhilleus'un üzerinden geçip ete doymak
için yanıp tutuşarak yere saplandı. İkinci olarak
onu öldürme tutkusuyla dolu Akhilleus dişbudak
ağacından mızrağını Asteropaios'a fırlattı;
ama isabet ettiremedi.
Yalnızca yüksek kıyıya vurup ortasına kadar
saplandı mızrağı. O zaman Peleus'un oğlu

keskin kılıcını kalçasından çekip azgınlıkla
üzerine atladı. Asteropaios, sarsılmaz eliyle
Akhilleus'un mızrağını nehrin kıyısından çekemiyordu:

Üç kez çekti onu çıkarmak için; üç seferinde de kesildi
gücü. Dördüncü seferinde Aiakosoğlu'nun dişbudak
ağacından mızrağını büküp kırmak istedi; ama Akhilleus
önceden kılıcıyla yetişti ve yanına gidip aldı canını.
Onu karnından, göbeğinin yakınından vurdu.
Derhal bağırsakları olduğu gibi döküldü yere.
Derin derin solurken karanlık örttü gözlerini.
O zaman Akhilleus, onun göğsüne basarak
silahlarını aldı ve gururla bağırdı:

"Kal böyle şimdi böyle burada yatar halde.
Bir nehirden doğma olsa bile zor iştir birinin,
her şeyi bilen Zeus'un çocuklarıyla savaşması!
Sen babanın büyük bir nehir olmasıyla övündün;
ama ben, büyük Zeus'un soyundan gelmekle
övünüyorum. Beni büyük Myrmidon halkına
hükmeden Aiakosoğlu Peleus dünyaya getirdi.
Aiakos da Zeus'un oğluydu.
Zeus daha denize dökülen nehirlerden büyüktür;
Zeus'un soyu da daha büyüktür bir nehrinkinden.
İşte şimdi kocaman bir nehir var yanında, bakalım
sana yardım edebilecek mi? Kimse, Kronos'un oğlu
Zeus'la savaşamaz. Ne ırmaklar kralı Akheloos,
ne de tüm nehirlere, denizlere, pınarlara ve
derin kuyulara kaynaklık eden
derin akıntılarıyla Okeanos, boy ölçüşebilir onunla.
O da korkar gökyüzünü yarıp geçtiğinde büyük
Zeus'un yıldırımından ve korkunç gümbürtüsünden."

Bunları söyledi ve çekti nehrin kıyısından tunç mızrağını.
Daha sonra da onu öldürüp orada kumun üzerinde
yatar halde bıraktı. Boz bulanık sular ıslatıyordu onu.
Çevresinde yılan balıkları ve diğer balıklar saldırıp etlerini
parçalıyorlar ve böbreklerinin yağlarını yiyorlardı.

Akhilleus, daha sonra atlı savaşçı Paionlara doğru gitti.
Onlar taşkın nehrin kıyısında koşarak kaçıyorlardı.

Komutanlarının, çatışmada Peleusoğlu'nun
elleriyle ve kılıcıyla öldüğünü görmüşlerdi.
O zaman Thersilokhos'u, Mydon'u,
Astypylos'u, Mnesos'u, Thrasios'u,
Ainios'u ve Ophelestos'u öldürdü.
Eğer derin sularıyla nehir kızıp da karanlık
derinliklerinden bir erkek sesiyle bağırmasaydı,
çevik Akhilleus daha pek çok Paionialıyı öldürebilirdi:

"Akhilleus! Nasıl faniler arasında yiğitlikte
birinciysen, haksızlıkta da öyle birincisin!
Hep tanrılar yardım ederler sana!
Ancak eğer Kronos'un oğlu sana tüm Troyalıları yok
etme izni verdiyse, onları benden uzağa ovanın içine
dağıt; orada yatıştır korkunç katliamlarınla öfkeni.
Işıltılı sularım ölülerin bedenleriyle neredeyse ağzına
kadar doldu; ölülerle doluyken de artık sularımı tanrısal
denize dökemiyorum. Vahşice öldürüyorsun onları!
Ama gel dur şimdi!
Ey Kral kana bulamış durumdasın beni!"

O zaman ayağı tez Akhilleus yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey Skamandros, istediğin olacak.
Ama onları kente kapatıp da
Hektor'la göğüs göğüse savaşarak boy ölçüşmeden önce,
Troyalıları ortadan kaldırmaya devam edeceğim. Bakalım
o zaman ben mi onu öldüreceğim, o mu beni öldürecek!"

Bunları söyleyip Troyalıların üzerine bir tanrı gibi atıldı.
O zaman, derin girdaplı nehir, Apollon'a dedi ki:

"Eyvah! Zeus'un gümüş yaylı oğlu!
Kronos'un oğlunun buyruklarını tutmuyorsun.
O sana, gece gelip de arpa veren toprağı gölgelerle
örtene dek Troyalılara destek olarak,
onlara yardım etmeni öğütlemişti."

Bunları söyledi. Mızrağıyla ünlü Akhilleus da nehrin
kıyısından sularının içine saldırdı. Diğeri de o zaman
öfkesinden kabarmış dalgalarla akıp altüst
etti sularını. Akhilleus'un eliyle,
ölü olarak içine düşmüş sayısız ölüyü püskürterek,
boğa gibi böğüre böğüre çıkardı karaya. Güzel
sularındaki, tüm sağ kalmış olanları; onları, derin
ve büyük girdaplarında saklayarak kurtarıyordu.
Akhilleus'un çevresinde vahşi sular kabarıyorlar
ve akıntı kalkanının üzerine düşüp düşüp itiyordu
onu. O zaman elleriyle, büyük ve güzel bir
karaağacı tuttu; kökünden söküldü ağaç ve nehrin
kenarını tahrip ederek, düşerek durdurdu onu.
Olduğu gibi nehrin içine düştüğü sırada,
sık dallarıyla güzel suların üzerine
bir köprü kurdu. O zaman Akhilleus
girdaptan dışarı atılıp korkusundan çevik
ayaklarıyla uçarcasına giderek ovaya daldı.
Büyük Tanrı, bir an bile durmadı. Yalnız,
bulanık sularını daha da kabartarak, tanrısal
Akhilleus'un vahşi savaşı durdurmasını
ve Troyalıları katliamdan kurtarmayı sağlamak için
saldırdı. Peleus'un oğlu bir mızrak atımının ulaşabileceği
kadar uzağa gitti. Kuşlar arasında en güçlü ve en hızlısı
olan yırtıcı, kara bir kartal gibi süzüldü; göğsünün
üzerinde korkunç tunç silahları gümbürdüyordu.
Nehirden geri çekilmiş kaçıyordu;
ama diğeri onu kovalıyor ve büyük bir gürültüyle
arkasından koşuyordu. Sulama yapan biri, suyu nasıl
büyük kaynaktan keser de onu bahçesindeki bitkilere
akıtır ve kazmayla su arkındaki tüm engelleri çıkarırsa; su,
çakıl taşlarını da beraberinde götürerek nasıl
şırıl şırıl akar ve öyle hızla dökülürse,
onu yönlendiren adam bile ona yetişemezse; işte
nehrin suları da ne kadar ayağına çabuk olursa olsun,
Akhilleus'a sürekli öyle yetişiyordu. Tanrılar

daha güçlüdür insanlardan. Ve ayağı tez tanrısal
Akhilleus, nehrin karşısında durup geniş
gökyüzünde oturan tanrıların hepsinin onu kovalayıp
kovalamadığına bakmaya kaç kere cesaret ettiyse,
her seferinde de Zeus'tan doğma nehrin
taşkın suları vurdu omuzlarına.
O zaman o da, ayaklarıyla yükseğe sıçrıyordu usanmış
yüreğiyle. Nehir de aşağıdan saldıra saldıra akarak
dizlerinin dermanını kesiyor ve bacaklarının
tozunu kirini yıkıyordu.

O zaman Peleus'un oğlu yükseklere, engin
gökyüzüne bakıp iç çekerek dedi ki:

"Zeus baba! Tanrılardan hiçbiri benim gibi
talihsiz bir adamın haline acıyıp kurtarmayı
düşünmüyor mu bu nehirden? Daha sonra da
başıma ne gelecekse gelsin!
Göksel tanrıların hiçbiri kıymetli annem kadar suçlu
değil. O kandırıyordu beni yalanlarla ve bana,
Apollon'un hızlı oklarıyla, zırh taşıyan Troyalıların
surlarının önüne düşeceğimi söylüyordu! Keşke
buralardaki erlerin en iyisi olan Hektor öldürseydi beni!
O zaman has bir delikanlı öldürüp soyacaktı bir başka
delikanlının silahlarını! Ama şimdi, talihim kışın bir
sel yatağını geçmeye çalışırken boğulan küçük bir
domuz çobanı gibi büyük bir nehirde boğulmuş olarak
kötü bir ölümle yok olup gitmek."

Bunları söyledi. Poseidon ile Athene de derhal
insan biçiminde onun yanında durup onu kolundan
yakalayarak sözleriyle cesaret verdiler. İlk olarak
onunla yer sarsan Poseidon konuştu ve dedi ki:

"Ey Peleus'un oğlu, sakın tir tir titreme ve
bu kadar korkma. Çünkü tanrılardan biz ikimiz,
ben ve Pallas Athene senin yardımcınız,
Zeus da rıza gösterdi buna!
Senin kaderin burada nehir tarafından yok edilmek

değil. Kendin de göreceksin; çok yakında bir köşeye
sinecek o da. Ancak şimdi, eğer istersen sana şu aklı
başında öğüdü vereceğiz: Sakın Troya ordusunu
Troya'nın ünlü surlarının içine sürmeden evvel,
ellerini felaket dolu çatışmadan çekme. Daha sonra,
Hektor'u öldürdüğünde de geri dön koca karınlı gemilere.
Zafer ve ün kazanmanı istiyoruz biz."

İkisi birden bunları söyleyip diğer ölümsüzlerin yanına
döndüler. Akhilleus da ovanın içine daldı. Göğsünün
içinde tanrıların sözleri cesaret ateşi yakmışlardı.
Ova da silme sel sularıyla dolmuştu;
her tarafta güzel silahlar ve ölü delikanlılar yüzüyordu.
O da dalganın üzerinden aşarak yükseğe sıçrıyordu;
durduramıyordu onu nehir, Athene ona büyük
bir cesaret vermişti. Ancak Skamandros,
öfkesini bir kenara bırakmadı;
daha fazla öfkeleniyordu Peleusoğlu'na
ve akıntısını iyice yükseğe kaldırarak
şişiriyordu. Simoeis'e bağırarak dedi ki:

"Sevgili kardeşim, gel ikimiz birlikte engelleyelim bu
delikanlının gücünü. Çabucak yerle bir edecektir o
Priamos'un büyük kentini; Troyalılar da
duramayacaklardır çatışmada.
Haydi çabuk yardım et bana!
Kaynaklarından sularını taşırarak,
her bir sel yatağını ayaklandır ve bu
vahşi delikanlının savaşını durdurmasını
sağlamak için, sularını şişirip küçük
taşlardan ve ağaçlardan büyük bir kargaşa
ayaklandır. O şimdi gücüyle, bir tanrı
gibi herkesi geride bırakıyor. Öyle saldırgan ki!
Ancak sanırım ne gücü, ne güzelliği kurtarabilecek onu,
ne de sel olmuş suların derinliklerinde çamurla örtülü
yatıp duran parıl parıl parlayan silahları. Onu da örteceğim
kumla; üzerine de bir sürü çakıl taşı atacağım. Böylelikle
Akhalar, onun kemiklerini bile toplayamayacaklar.

Öylesine çok çamurla örteceğim bedenini! Bu,
mezarı olacak onun ve Akhaların onu gömmek
için bir mezar dikmelerine gerek kalmayacak."

Bunları söyledi ve sularını fokurdatarak Akhilleus'un
üzerine döküldü; böğürerek kabarıyordu
köpüklerle ve kanlarla, ölülerin bedenleriyle.
Nehrin bulanık suları azgınlıkla ayağa kalkıp
yakaladılar Peleusoğlu'nu. Hera, derin girdaplı
büyük nehrin Akhilleus'u boğacağını zannederek,
korkusundan vahşi bir çığlık attı
ve derhal kıymetli oğlu Hephaistos'a dedi ki:

"Koş yavrum topal Hephaistos. Çatışmada senin
dengin olarak, saldırgan Ksanthos'u görürüz!
Yardım et hemen ve boşalt bütün alevini! Ben de
senin alevlerini itip
Troyalıların kafaları ile silahlarını yakmaları için,
denizden beter bir kasırga koparsınlar diye
Zephyros'a ve vahşi Notos'a gideceğim. Sen de
Ksanthos'un kıyısındaki ağaçları yak ve at
alevlerini üzerine! Yalnız dikkat et, sakın seni
tatlı sözlerle ve gözdağlarıyla yatıştırmasınlar ve
sakın ben sana, zapt edilemez ateşleri durdurman için
bağırmadan önce durdurma öfkeni."

Bunları söyledi. Hephaistos da korkunç bir ateş yaktı.
İlk olarak ovada yaktı ateşi. Orada, Akhilleus
tarafından öldürülmüş yatan tüm ölüleri yakıyordu.
Böylelikle, tüm ova kurudu ve taşkın sular durdu.
Sonbaharda Boreas nasıl kurutursa
yeni sulanmış bir bostanı, bahçenin sahibinin
yüreği de nasıl sevinirse, işte öyle kurudu tüm
bir ova ve yandı ölüler. O zaman Hephaistos,
parlak alevlerini nehrin üzerine attı. Yanıyorlardı
karaağaçlar, söğütler, ılgınlar
ile güzel nehrin kenarında yeşermiş olan nilüferler;
kamışlar ve hasır otları da yanıyorlardı.

Girdapların içinde, derinlerde, oraya buraya
sıçrayan yılan balıkları ile diğer balıklar,
çok hünerli Hephaistos'un nefesinden işkence
çekiyorlardı. Hatta büyük nehrin gücü de yanıyordu.
Öyle konuştu ve ona dedi ki:

"Ey Hephaistos, tanrılardan hiçbiri boy ölçüşemez
seninle; hatta ben bile bunca ateş yakan senin gibi
biriyle savaşamam! Haydi bırak savaşı ve bırak,
tanrısal Akhilleus kovsun kentlerinden Troyalıları!
Ne diye savaşıp onlara yardım edeyim ki?"

Yanarken ve güzel suları fokurdarken
bunları söylüyordu. Bir kazan, altında kuru
odunları yaktıkları için bol ateşle nasıl
fokurdayarak kaynar ve içinde yumuşak bir
domuzun yağları nasıl erirse; işte onun güzel
suları da öyle kaynıyor ve ateşten fokurduyordu.
Artık akmak istemiyor
sadece duruyordu. Çünkü çok hünerli Hephaistos'un
güçlü nefesi onlara eziyet ediyordu. Nehir de yalvararak
Hera'ya şu kanatlı sözleri söyledi:

"Hera, neden oğlun sularımın üzerine düşüp
yalnızca benim soyuma eziyet eder ki?
Ben Troyalılara yardım etmekle
diğer tanrılar kadar suçlu da değilim.
Ancak eğer böyle buyurursan, ben bırakacağım savaşı.
Ama dursun artık o da! Bütün Troya ele geçirilip
Akha delikanlılarının yakacağı felaket dolu ateşle yansa
bile, bir daha asla Troyalılara yardım
etmeyeceğime dair yemin vereceğim."

Ak kollu Tanrıça Hera, bunu duyunca hemen
sevgili oğlu Hephaistos'a seslenerek dedi ki:

"Hephaistos, dur artık pek şanlı oğlum!
Ölümsüz bir Tanrı'ya, bir fani yüzünden,
böylesi işkence etmek yakışmaz!"

Bunları söyledi. Hephaistos da söndürdü korkunç ateşini.
Nehir de güzel sularıyla tekrar akmaya başladı.
Böylelikle, Ksanthos ehlileştikten sonra, ikisi birlikte,
öfkeli olsa bile onların durmasını isteyen
Hera'nın istediğine uygun şekilde durdular.

O zaman, derin bir düşmanlık ve vahşi bir fikir ayrılığı
düştü tanrıların arasına.
Atılıp büyük bir kargaşa içerisinde vuruşmaya başladılar.
Geniş yeryüzü gümbürdüyor ve sonsuz gök bir
borazan gibi çınlıyordu. Olympos'ta oturmakta
olan Zeus da duydu onları;
tanrıların inatla savaştığını gördüğünde,
sevincinden güldü yüreği. Birbirlerinden uzun süre uzak
durmadılar. Kalkanları yırtan Ares yaptı başlangıcı
ve ilk önce tunç mızrağını tutarak, o saldırdı
hakaret dolu sözlerle Athene'nin üzerine:

"Neden, korkusuz ve edepsiz yüreğinle
yeniden ateşledin tanrılar arasındaki savaşı ey at sineği?
Unuttun mu Tydeus'un oğlu Diomedes'i, herkesin
önünde benimle vuruşması için önüme saldığın zamanı?
Görkemli mızrağınla onu yakalayıp dosdoğru
üzerime fırlatmış ve yırtmıştın güzel bedenimi.
Şimdi bana tüm bu yaptıklarının bedelini ödeyeceksin!"

Bunları söyleyerek püsküllü ve korkunç kalkanına vurdu.
Zeus'un yıldırımı bile geçemezdi onun kalkanını; işte
oradan vurdu insan katili Ares uzun mızrağıyla.
O zaman o da geri çekildi ve sarsılmaz eliyle,
orada duran kara, büyük ve pürüzlü bir taşı yakaladı.
Eski yıllarda insanlar onu
bir tarlaya sınır olsun diye koymuşlardı oraya. İşte
bununla mağrur Ares'i boynundan vurup elini ayağını
çözdü. O da yere yığıldı. Yedi dönümlük bir yer kapladı;
saçları tozla doldu ve dört yanında gümbürdedi silahları.
O zaman Pallas Athene gülerek ona kibirle
şu kanatlı sözleri söyledi:

"Deli! Hiç düşünmedin mi; ben burada bu kadar
övünürken, benim senden ne kadar üstün olduğumu?
Benimle boy ölçüşmeyi nasıl istersin? Ama hep,
Akhaları bırakıp mağrur Troyalılara yardım ettiğin

için sana eziyet çektirmek isteyen annenin
beddualarını ödüyorsun."

Bunları söyledi ve başka yöne çevirdi şimşekler çakan
gözlerini. Sık sık iç çeken Ares'i, Zeus'un kızı Afrodite
elinden tutup çekiyordu. Zorlukla geldi kendine.
Ak kollu Tanrıça Hera, onu görünce derhal
Athene'ye şu kanatlı sözleri söyledi:

"Eyvah, kalkan taşıyan Zeus'un gücü tükenmez kızı!
Şu at sineği kılıklı yine savaştan uzağa götürüyor
insan katili Ares'i. Koş vur onu!"

Bunları söyledi. Athene de sevinçli yüreğiyle
süzüldü ve Afrodite'nin yanına vardığında,
onu sarsılmaz eliyle göğsünden vurdu.
Derhal kesildi Afrodite'nin dizleri ve yüreği.
O zaman da ikisi de[2] yuvarlandı bol besinli toprağın
üzerinde. Athene de kibirle şu kanatlı sözleri söyledi:

"Keşke zırh taşıyan Argoslularla savaşan Troyalılara
yardım edenler böyle olsalar; Ares'e yardım etmek
için koşup hiddetime karşı koyan Afrodite
kadar korkusuz ve cesur olsalar.
O zaman biz, iyi inşa edilmiş Troya'yı yakıp
yıkarak şimdiye dek çoktan durdurmuştuk savaşı."

Bunları söyledi ve gülümsedi ak kollu Tanrıça Hera.
Ancak o zaman yer sarsan Poseidon, Apollon'a dedi ki:

"Ey Phoibos! Neden biz ikimiz böyle uzak duruyoruz?
Sanırım diğerleri başlangıcı yapmışlarken bu bize
yakışmaz. Savaşmadan gerisin geri Olympos'a,
Zeus'un tunç döşeli saraylarına dönmek utanç olur.

[2] Afrodite ile Ares.

Sen daha genç olduğun için, ilk adımı sen at;
çünkü benim önce başlamam iyi olmaz.
Bir kere ben senden daha büyük ve daha deneyimliyim.
Deli! Ne kadar beyinsizsin! Hatırlamıyor musun
Troya'da, Zeus'un mağrur Laomedon için, belirli bir
ücretle bir yıl çalışmamız için gönderdiği zaman,
tanrılardan gelip yalnızca ikimize çile çektiren tüm
diğer belaları? O da bize birçok emir veriyordu.

O zaman ben de, ey Phoibos; kent kuşatılamasın diye,
Troyalılara kentin çevresinde geniş ve güzel bir sur
inşa ettim. Ey Phoibos; sen de çok zirveli İda'nın
burgulu boynuzlu ve ayaklı öküzlerini otlatıyordun.
Ama zevkten dört köşe Saatler ödeme gününü getirdiler.
O zaman, mağrur Laomedon tüm ücreti zimmetine geçirip
bizi tehditlerle kovdu. Bizi de elimizi kolumuzu
bağlayıp uzak adalara satacağı tehdidiyle korkuttu.
Kulaklarımızı kesmeye de kalkıştı!
Biz de acı dolu yüreğimizle geri döndük
ve bize vaat ettiği ücreti ödemedi o. Şimdi onun
halkına mı yardım ediyorsun? Bizimle birlikte mağrur
Troyalıların çocukları ve pek sevgili karılarıyla,
kara belalarla ortadan kalkmaları için
gayret etmiyorsun!"

O zaman uzaklardan nişan alan Apollon
yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey yer sarsan, eğer seninle birlikte bahtsız faniler için
savaşsaydım, o zaman deli demeliydin bana.
Onlar geçici yapraklar gibiler;
kimi zaman ışıkla dolu yeryüzünün nimetlerinin tadını
çıkarırlar, kimi zaman da bir bakarsın çürüyüp giderler.
Haydi bırakalım biz çatışmayı ve bırak onlar
yalnız başlarına savaşsınlar."

Bunları söyledi ve babasının kardeşiyle
kavgaya tutuşmaktan utandığı için dönüp gitti. Ancak
kız kardeşi, vahşi hayvanların tanrıçası, avcı Artemis

onu sertçe azarlayarak hakaretvari sözleri söyledi:

"Ey uzaklardan nişan alan Apollon, tüm zaferi
Poseidon'a bırakıp gidiyor musun? Böylelikle
ona kolaylıkla elde edeceği bir ün ve kibir vesilesi mi
vereceksin? Beyinsiz!

O zaman ne diye tutuyorsun o oku ellerinde?
Bir daha duymayayım eskiden olduğu gibi
ata saraylarında, ölümsüz tanrıların arasında,
savaşta Poseidon'un karşısına çıkabileceğini
söyleyerek böbürlendiğini!"

Bunları söyledi. Uzaklardan nişan alan Apollon da
yanıtlamadı onu. Ancak o zaman Zeus'un
saygıdeğer karısı sinirlenerek
okçu Artemis'i şu hakaretlerle azarladı:

"A edepsiz köpek! Bana karşı koymaya cüret mi
ediyorsun? İstediğin kadar iyi ok tut, yine de benimle
boy ölçüşmen zor! Zeus, seni kadınların aslanı yapsın
ve hangi kadını istersen öldürmeni sağlasın!
Senden güçlülerle savaşmandansa,
dağlarda yaban geyiklerini ve vahşi hayvanları
öldürmen daha iyi olur senin için! Eğer yine de
savaş istersen gel çık karşıma da gör benim senden
ne kadar üstün olduğumu!"

Bunları söyledi ve Artemis'i, sol eliyle iki
elinin de bileğinden yakaladı;
sağ eliyle de omuzlarından yayını ve okluğunu aldı.
Gülümseyerek, yayla kulaklarına vurmaya başladı.
Bu arada diğeri dört dönüyordu. Yere düştü
kanatlı okları. Tanrıça, sıcak gözyaşları döküp
ağlayarak başını eğip bir şahin tarafından
avlanan güvercin gibi utanç içinde gitti; hani,
henüz kaderinde yakalanmak olmadığından
uçup oyuk bir kayanın deliğine saklanır ya, işte o da
gözyaşları içinde öyle kaçtı ve bıraktı yaylarını orada.

O zaman Argos'un katili, haberci Hermes,
Leto'ya dedi ki:

"Leto, seninle birlikte savaşmazdım ben!
Bulut devşiren Zeus'un karılarıyla kavgaya tutuşmak
istemem. Ölümsüz tanrıların arasında, büyük gücünle
beni alt ettiğini söyleyerek böbürlenebileceğin ortada."

Bunları söyledi. Leto da yerden, tozun dumanın
içinde oraya buraya düşmüş olan kambur yay ile
okları toplayıp kızının yaylarını alarak gitti.
Artemis de tekrar vardı
gözlerinde yaşlarla Zeus'un tunç döşeli saraylarına.
Bakire, babasının dizlerine oturdu. Ölümsüz giysisi,
üzerinde titriyordu. Kronos'un oğlu, onun babası,
onu yanına alıp tatlı tatlı gülümseyerek sordu:

"Tanrılardan hangisi yaptı bunları sana, evladım,
sanki bir kötülük yapmışsın gibi?"

O zaman, güzel taçlı avcı Tanrıça, onu yanıtlayarak dedi ki:

"Senin karın, ölümsüzlerin arasında düşmanlık ve fikir
ayrılıklarını getiren ak kollu Hera vurdu bana baba."

Bunları söylüyordu biri diğerine.
Phoibos Apollon da kutsal Troya'ya girdi.
O gün kaderde yazılı olmasa da Danaolar iyi inşa
edilmiş kentin surunu yıkacaklar diye ödü kopuyordu.
Diğer tanrılar, kimi kızgın, kimi kibirle tekrar
Olympos'a dönüp kara bulutlu babanın yanına oturdular.
Bununla birlikte Akhilleus, Troyalıları ve tek tırnaklı
atlarını ortadan kaldırıyordu.
Ölümsüzlerin öfkesiyle
yanmış olan bir kentin dumanı nasıl gökyüzünde
yükseklere çıkar da herkese felaket ve acı getirirse;
işte Akhilleus da Troyalılara öyle felaketler getiriyordu.

İhtiyar Priamos, o zaman tanrısal kulenin üzerinde
duruyordu. Korkunç Akhilleus'u ve Troyalıların

namert gibi onun önünden kovalanarak kaçtıklarını
görünce, derin bir iç çekerek surun etrafındaki
kapıların anlı şanlı bekçilerine cesaret vermek için
kulenin üzerinden indi:

"Kentin içine kaçan tüm bir ordu içeri girene dek,
ellerinizle kapıları açık tutun. Akhilleus onları

kovalıyor. Sanırım artık büyük bir bela bulacak bizi!
Hepsi surun içinde toplanıp rahat bir soluk aldıklarında,
tekrar kapatın sağlam kapıları;
o felaket dolu delikanlının da surdan
içeri sızmasından korkuyorum!"

Bunları söyledi. Diğerleri de kapıların kollarındaki
demirleri iterek açtılar kapıları. Böylece herkes için
bir kurtuluş ışığı göründü. Bununla birlikte,
Phoibos Apollon, Akhilleus'un hiddetinden Troyalıları
kurtarmak için dışarı atladı.
Diğerleri de koşuyorlar ve susuzluktan ağızları
kurumuş ve toza bulanmış halde,
ovanın içinden dosdoğru kente ve yüksek sura doğru
kaçıyorlardı. Akhilleus da azgınlıkla onları
mızrağıyla kovalıyordu. Vahşi bir öfke taşıyordu
hep yüreğinde ve büyük bir üne kavuşmak için
yanıp tutuşuyordu. Eğer Apollon,
Antenor'un kusursuz ve yiğit oğlu tanrısal Agenor'a
cesaret vermeseydi; o zaman Akha delikanlıları
yüksek kapılı Troya'yı fethedebilirlerdi.
Yüreğinin içine güç koydu; kendisi de onu ölümün
ağır kaderinden kurtarmak için, bir meşe ağacına
yaslanarak bizzat yanında durdu.
Agenor, kentler fatihi Akhilleus'u gördüğünde durdu.
Kalbi, onu beklerken hızlı hızlı çarpıyordu.
Daha sonra da sıkıntıyla iç çekerek dedi ki:

"A! Felaketim!
Eğer güçlü Akhilleus'un önünden diğerlerinin korku

içinde kaçtıkları yere doğru kaçarsam
o zaman beni bir korkakmışım gibi yakalayıp kesecek.
Ancak eğer onları Peleus'un oğlu Akhilleus'un
kovalamasına izin verir, ben de koşup Troya
ovasının içine, surdan uzağa, İda Dağı'nın eteklerine
varana dek kaçar, ormanda fundalıkların arasında
saklanırsam; daha sonra da akşam olunca nehirde
yıkanıp da terlerimden arınırsam,
sanırım tekrar Troya'ya dönebilirim...
Ama şimdi ruhum neden bunları düşünüp durur?
Benim, kentten ovaya doğru kaçtığımı görüp de
arkamdan hızlı ayaklarıyla koşarak beni
yakalamasından korkuyorum.
O zaman artık kurtulamam ölümden.
O tüm insanlardan çok daha fazla güçlüdür.
En iyisi kentin önünde onun üzerine yürümek.
Herhalde onun da bedeni yara alır silahlardan.
Onun da bir ruhu var ve herkes onun fani
olduğunu söyler.
Yalnız, Kronos'un oğlu Zeus, hep ona bağışlar ünü."

Bunları söyledi ve Akhilleus'u bekleyerek
toparlandı. Yiğit yüreği katliam ve savaş için
cesaretle doluydu. Bir pars, köpeklerin
havlamalarını duyduğunda,
hiç korkmadan ürkmeden derin bir koruluğun
içinden bir avcının üzerine atılır ya;
çünkü eğer onu uzaktan ya da yakından yaralamayı
becerirse, mızrakla vurulmuş olsa bile gücünü
yitirmeyeceği için, onu yakalayana ya da ölü olarak
düşene dek devam eder ya atılmaya;
işte görkemli Antenor'un oğlu tanrısal Agenor da
Akhilleus'la savaşmadan evvel,
koşup kaçmak istemiyordu.
Yuvarlak kalkanını önünde tuttu
ve ona nişan alıp bağırarak dedi ki:

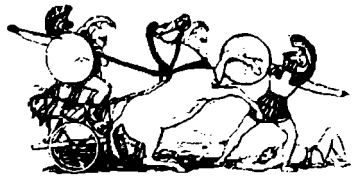
"Ey yiğit Akhilleus,
bugün mağrur Troyalıların kentini yakıp
yıkacağını mı sanıyorsun? Ahmak!
Ben senin başına, onun yüzünden daha bir sürü başka
bela geleceğini söylüyorum.

Çünkü bir sürü yiğit delikanlı olarak biz,
ihtiyar ana babalarımızı, kıymetli
karılarımızı ve çocuklarımızı ve hepsinden önce de
Troya'yı kurtarmak için içeride duruyoruz.
Sen de, ne kadar korkutucu,
ne kadar korkusuz ve delikanlı
olursan ol; burada bulacaksın ölümünü!"

Bunları söyleyip ağır eliyle fırlattı sivri mızrağını.
Mızrak da Akhilleus'a isabet edip
onu bacağından, dizin biraz altından vurdu;
yeni kalaydan dizliği korkutucu bir şekilde
gümbürdedi. Ancak tunç uç, Akhilleus'un etine
geçemeden, uzağa, geriye doğru fırladı;
tanrının hediyeleri ucu tutmuştu.
İkinci olarak, Peleus'un oğlu,
tanrıya denk Agenor'un üzerine saldırdı.
Ancak Apollon, onun ün kazanmasına izin vermedi.
Agenor'u yakalayıp üzerini kara bir sisle
örttü ve onu çatışmadan uzaklaşması için
sessizce gönderdi. O da birtakım hilelerle
Peleus'un oğlunu ordudan
uzaklaştırıyordu.
Yani, Agenor'a kendisini ayırt
edilemeyecek kadar benzetip onun önünde durdu;
diğeri de onu avlamak için atıldı.
Akhilleus onu buğday üreten ovanın içine kovalıyordu.
O, onun biraz önünde koşarken derin suları
olan Skamandros'un yanına doğru çevirdi onu;
çünkü Apollon onu kandırıp
hep sanki ona yetişebileceğini sanmasını sağlıyordu.

Bu arada, diğer Troyalılar kaçarak
hepsi neşe içinde kente ulaştılar.
Kent içeride toplaşan erlerle doldu.
Kimse, kentten ve surdan dışarıda kalıp da
savaşta kimin kurtulup kimin öldüğünü
öğrenmeye cesaret edemiyordu.

Çevik ayaklarıyla kurtulan her kim varsa hepsi neşeyle 610
kente kapağı atıyordu.

RAPSODİ 22

[Hektor'un Öldürülmesi]

İşte Troyalılar kente, böyle geyik yavruları gibi
titreyerek sığınıyorlardı. Kendi terleriyle serinliyorlar;
surun güzel barbatalarının üzerinde eğilmiş vaziyette
su içip susuzluklarını söndürüyorlardı.
Akhalar da yine, omuzlarına kalkanlarını asarak
surun yanına doğru ilerlediler.
Ancak Hektor'u felaket getiren kader, bulunduğu yere
bağlı tuttu:
Troya'nın ve Batı Kapılarının önünde.
O zaman Phoibos Apollon, Akhilleus'a dedi ki:

"Ey Peleus'un oğlu, bir fani olarak çevik ayaklarınla,
ölümsüz bir tanrı olan beni neden kovalıyorsun?
Hâlâ anlamadın mı benim bir Tanrı olduğumu?
Dizginlenemez bir şekilde azgınlıkla saldırıyorsun benim
üzerime?
Darmadağın ettiğin, kente kapanan Troyalılarla artık
ilgilenmiyor musun? Bak, sen de buralara kadar
çekilmiş durumdasın. Ama beni öldüremeyeceksin;
çünkü ben bir fani değilim!"

O zaman ayağı tez Akhilleus derin bir iç çekerek
dedi ki:

"Ey uzaklardan nişan alan ve tüm tanrılar içinde
en felaket dolu olan Tanrı; beni kandırıp
buralara, surdan uzağa getirdin!
Aksi hâlde Troyalıların bir sürüsü Troya'ya varmadan
dişlemiş olacaklardı toprağı.
Ancak şimdi benden büyük bir ün alıp onları da
kolaylıkla kurtardın.
Çünkü herhangi bir intikam korkutmaz seni.
Bununla birlikte ben, eğer gücüm olsaydı intikam
alırdım senden!"

Bunları söyleyip kibirle döndü kente.
Tıpkı mücadelelerde galip gelmiş ve hafif adımlarla
ovayı geçen savaş arabalarına bağlı atlar gibi koşuyordu.
İşte Akhilleus ayaklarını ve dizlerini böyle hızla
hareket ettiriyordu.

O zaman ilk olarak onu, o ovanın içine atılırken,
gözleriyle ihtiyar Priamos gördü.
O koştuğu sırada, tunç silahları göğsünde,
yazın sonlarında ortaya çıkıp da ışığı,
berrak bir şekilde kara gecenin içinde diğer yıldızların
arasından parlayan, adına Orion'un Köpeği dedikleri,
hepsinden daha parlak olan, ama bahtsız fanilere
humma getirdiği için
gökyüzünde kötü bir belirti sayılan
bir yıldız gibi parlıyordu.
İhtiyar da ağlayarak kaldırdı ellerini;
kafasına vuruyor, hıçkırık ve çığlıklarla
yalvarıp yakarıyordu sevgili oğluna.
Ancak o, kapıların önünde dikiliyor
ve sonuna kadar Akhilleus'la savaşmak için
yanıp tutuşuyordu. Durum böyle olsa da ihtiyar
uzatıp ellerini ağıtlar yakarak diyordu ki:

"Hektor! Sevgili yavrum! Yalnız başına,
diğerlerinden uzakta durup bu delikanlıyı bekleyip de
hayatını Peleus'un oğlunun mızrağıyla kaybetme.
Çünkü o köpek senden çok daha güçlüdür!
Keşke tanrılar da benim sevdiğim kadar sevselerdi onu!
O zaman akbabalar ve köpekler hemencecik parçalarlardı
ölüsünü; benim ruhumdaki derin keder de uçup giderdi.
O adam beni güzel oğullarımın çoğundan mahrum etti;
kimini öldürdü, kimini uzak adalara sattı.
Şimdi de kentin içinde toplanan Troyalılar arasında
göremiyorum oğullarım, hiçbir kadınla kıyaslanamayacak
olan Laothee'nin doğurduğu Lykaon ile Polydoros'u.
Ama eğer düşmanların arasında hâlâ yaşıyorlarsa daha
sonra gümüş ve altın fidyeler vererek kurtarabiliriz onları;

saraylarımızda anlı şanlı ihtiyar Altes'in,
kızı için vermiş olduğu zengin hazinelerimiz var.
Eğer öldürülüp de Hades'e indilerse;
bu, benim ve onları birlikte dünyaya getirdiğimiz
anneleri için gözyaşlarıyla acılar demek!
Ancak halkımızın acısı,
senin de Akhilleus tarafından öldürülmen durumunda olacağı kadar
olmayacaktır! Haydi yavrum;
Troya erkeklerini ve kadınlarını kurtarmak,
Akhilleus'a büyük bir ün vermemek ve tatlı canını
kaybetmemek için gir surdan içeri. Hatta bana da,
benim gibi talihsize de acı. Ben ki yaşlılığımın son
günlerini yaşıyorum. Kronosoğlu,
önce gözlerim tüm felaketleri gördükten sonra,
amansız çilelerle yok edecek benim gibi
kara talihli bir adamı: Oğullarımı ölü, kızlarımı köle
olarak sürüklenirken,
taraçalarımı yerle bir olmuş halde, küçük çocukları
vahşi çatışmanın içinde zorbalıkla yere fırlatılırken ve
gelinlerimi de Akhaların felaket dolu ellerinde
sürüklenirken
gördükten sonra. Bana gelince;
hayatımın son günlerinde, önce biri beni keskin
kılıcıyla ya da sivri mızrağıyla vurduktan sonra,
teslim alacak ruhumu; ve evimde, soframın yanında
beslediğim, kapıları koruyan köpekler beni parçalamak
için kapıların önüne sürükleyecekler;
kanımı içtikten sonra uyuşmuş zihinleriyle uzanacaklar
kapıların önünde.
Bir delikanlıya her şey yakışır;
ister çatışmada ölsün, ister yaralı olarak yatsın.
Her ne gelmişse gelsin başına,
o zaman ona güzel gelir bundan dolayı,
hatta ölürken bile böyle olur bu!
Ama köpekler ölü bir ihtiyarın ak saçlı kafasını ve ak
sakallarını ve mahrem organlarını lekelediklerinde,

bu, zavallı fanilerin başına gelebilecek en iğrenç şey olur!"

İhtiyar, elleriyle çekiştirip kafasındaki ak saçlarını yolarak
bunları söylüyordu. Ama ikna edemiyordu Hektor'u.
Annesi de, yine, diğer taraftan acı gözyaşlarıyla ağıtlar
yakıyordu. Bağrını açarak
diğer eliyle memesini çıkardı
ve gözyaşları dökerek şu kanatlı sözleri
söylemeye başladı:

"Hektor, evladım!
Saygı göster bunlara ve eğer bir zamanlar
keder dindiren mememi verdiysem sana, acı bana.
Bunu hatırla oğlum ve gel, surun içinden savaş düşmanla;
sakın karşısında durma bu vahşi delikanlının!
Çünkü eğer seni öldürürse o ciğersiz,
ne seni doğuran ben yatağının üzerine kapanıp
ağlayabileceğim sana sevgili filizim,
ne de iyi bir çeyizle gelen karın. Bizden çok uzaklarda,
Argosluların gemilerinin yanında,
seni parçalara ayıracak çevik köpekler!"

İkisi de; hem annesi hem babası böyle ağlıyorlardı.
Sevgili evlatlarını çağırıp
ona yalvarıp yakarıyorlardı.
Ancak Hektor'u ikna edemiyorlardı.
O, yalnızca yakınına gelmekte olan koca Akhilleus'u
bekliyordu. Vahşi bir yılan, önce zehirli otları yedikten
sonra yuvasında bir insanı nasıl bekler ve onu
vahşi bir öfke sardığında
yuvasında dört dönüp korkutucu bakışlar atarsa;
işte Hektor da sönmez öfkesiyle geri çekilmiyordu.
Görkemli kalkanını kuleye dayadı. İç çekerek korkusuz
yüreğinde serzenişle şunları söylüyordu:

"Ah! Vay hâlime! Eğer kapılardan sura girersem
öncelikle tanrısal Hektor'un savaşa girmek için
ayağa kalktığı o felaket dolu gecede,

beni Troyalıları kente getirmem için teşvik eden
Pulydamas kınar beni.
Ancak ben dinlemedim onu.
Her ne kadar bu en iyisi idiyse de!
Şimdi de artık çılgınlığımla halkı yok etmişken,
bir gün olup da Troya erkeklerinden ve uzun örtülü
kadınlarından,
benden daha aşağı biri çıkıp şunları söyleyecek diye
utanıp duruyorum:
'Hektor, delikanlılığına olan cesaretini kazanmak için
yok etti halkı!' Bunları söyleyebilirler;
benim için en iyisi, bunları söylemelerindense,
ya Akhilleus'u öldürüp daha sonra sura çıkmak
ya da şanımla burada kentin önünde ölmek olacak.
Ya da yoksa göbekli kalkanımı ve sağlam miğferimi
yere koyup mızrağımı sura dayayarak,
kusursuz Akhilleus'la karşılaşmak için yola düşüp
ona düşmanlığın başlangıcı olan
Paris'in, koca karınlı gemileriyle Troya'dan getirdiği
tüm hazinelerle birlikte
Helene'yi vermeyi mi vaat etsem?
Bir de; yoksa Atreus'un oğluna, alıp gitmeleri için
tüm bunları ve hatta bu kentin içinde kapalı duran
diğer servetleri de paylaşmalarını mı vadetsem?
Ve Troya'nın ihtiyarlarına,
Akhalara hiçbir şeyi saklamayacaklarına,
yalnızca bu güzel kentin içinde kapalı duran her ne
varsa ikiye bölüştüreceklerine dair
yemin mi ettirsem? Ama neden düşünüp durur bunları
göğsümün içinde ruhum? Korkuyorum;
olur da ben onun dizlerine kapanırsam ve diğeri de
bana acıyıp beni saymaz
ve beni bir kadın gibi silahsız halimle öldürürse diye!
Onunla kimse konuşamaz;
bir meşe ağacının üzerinden ya da bir kayadan[1]

[1] İlk insanların alışkanlıklarıyla ilgili eski bir masala gönderme yapıyor. Burada bu kullanım "havacıva sözler etmek" anlamına gelmektedir.

sıklıkla bir bakire ile bir gencin tek başlarına
kaldıklarında tatlı tatlı konuştukları gibi;
bu şekilde yalnızca bakireler ve oğlan çocukları
konuşurlar. En iyisi çabucak
Olymposlunun zaferi ikimizden hangisine
bağışlayacağını görmek için
onunla vuruşmak."

Aklında bunları karıştırıp duruyor ve bekleyerek,
bulunduğu yerde dikiliyordu. Akhilleus,
korkutucu savaşçı Ares gibi, Pelion ağaçlarından yapılma
mızrağını sağ omzunda sallayarak vardı.
Tunç silahları nedeniyle yanmakta olan alevler
ya da doğan bir güneş gibi parlıyordu.
Hektor da onu gördüğünde titremeye başladı ve orada
kalmaya cesaret edemedi. Kapıları ardında bırakarak,
kaçmak için hamle yaptı. Peleus'un oğlu da yine onu
kovalıyordu çevik ayaklarında olan gücüyle.
Kuşların en hafifi olan şahin korkak yürekli bir
güvercinin üzerine nasıl süzülür, o önde uçarken diğeri,
vahşi çığlıklarla onu yakalama isteğiyle yanıp tutuşarak
nasıl durmaksızın saldırırsa onun ardından;
işte Akhilleus da öyle dizginlenemez bir şekilde
saldırarak dosdoğru öne atılıyordu;
Hektor da Troya surlarının altından giderek ve çevik
dizlerini oynatarak sürekli kaçıyordu.
İşte ikisi de nöbet yerini ve yüksek yaban incirini
koşarak geçtiler.
Surun dışından, ana yoldan saparak taşkın Skamandros
nehrinin iki kaynağının sularının aktığı, güzel suları olan
iki çeşmeye vardılar. Bu çeşmelerden birinden sıcak su
akar ve bir ateş gibi buhar çıkar üzerinden;
diğerinden yazın bile buz gibi su akar;
bir dolu, buz, kar ya da donmuş bir su gibidir.
Bu kaynakların yanında geniş ve güzel, taştan
çamaşırhaneler vardı. Troya kadınları ve onların
güzel kızlar, önceleri,

barış zamanında, Akha delikanlıları gelmeden önce
orada parıl parıl parlayan elbiselerini yıkarlardı.
İşte oradan geçti ikisi de; biri kaçarak,
diğeri de onu arkadan kovalayarak.
Önden koşup kaçıyordu, kendisini bir başka
daha yiğit bir delikanlının çevik ayaklarıyla
kovaladığı bir yiğit delikanlı.
Koşuda ödül olarak verdikleri bir kurbanlık ya da bir
boğa derisi kazanmak için değil;
atları terbiye eden Hektor'un canı için koşuyorlardı.
Ölen bir kahraman adına yapılan yarışmalarda,
ödül kazanan tek tırnaklı atlar, orada yerde bir üçayak
ya da bir kadın olan büyük bir ödül yatmakta olduğu
için dönemeçlerden nasıl yıldırım gibi koşarlarsa;
işte onlar da Priamos'un kentinin çevresinde üç kez
dolaştılar koşarak.
Tüm tanrılar da onları seyrediyorlardı.
Hepsinden önce de tanrıların ve insanların babası
konuşmaya başlayıp onlara dedi ki:

"Eyvah! En sevdiğim faniyi surların çevresinde
kovaladıklarını görüyorum.
Hektor için yüreğim parçalanıyor;
o ki kimi zaman çok zirveli İda'nın zirvelerinde,
kimi zaman da Troya'nın akropolünün üzerinde
bana onca öküz budu yaktı.
Ama şimdi tanrısal Akhilleus onu,
çevik ayaklarıyla Priamos'un kentinin çevresinde
kovalıyor. Gelin tanrılar ve düşünün;
Hektor'u ölümden kurtarmalı mıyız,
yoksa onun bu yiğit haliyle
Peleus'un oğlu Akhilleus tarafından öldürülmesine izin
mi vermeliyiz?"

Gök gözlü Tanrıça Athene onu yanıtlayarak dedi ki:

"Parlak yıldırımlı ve kara bulutlu baba!
Bu dediklerin nasıl sözler öyle?

Kaderi başta belirlenmiş bir faniyi mi
kurtarmak istiyorsun yine kötü ölümden?
İstediğini yap!
Ancak biz diğer tanrılar seninle aynı fikirde değiliz."

O zaman bulut devşiren Zeus yanıtladı onu ve dedi ki:

"Merak etme, sevgili evladım Tritogeneia!
İçimden gelerek söylemedim bunları.
Acı çekmeni istemem.
Sana, aklının içinde arzu ettiğin şeyi yapman için izin
veriyorum."

Bunları söyleyip zaten dünden hevesli olan Athene'yi
kışkırttı; o da Olympos'un zirvelerinden atılarak indi.

Çevik Akhilleus, dağın üzerinde yuvasından
kaldırdığı bir küçük geyik yavrusunu vadinin
içinde ve ovalarda kovalayan bir köpek gibi,
durmaksızın kovalıyordu Hektor'u;
olur da elinden kaçar ve sığınırsa bir çalılığın altına,
diğeri durmaksızın ayak izlerinden takip ederek,
onun üzerine, onu bulana dek koşmaya devam eder;
işte Hektor da öyle kaçamıyordu Peleusoğlu'ndan.
Kaç kere, onun tarafında olanlar,
yukarıdan ona oklarıyla yardım etsinler diye,
iyi inşa edilmiş surların altındaki Dardanos Kapılarına
doğru
koşmak için atıldıysa
diğeri her seferinde yetişiyordu ona ve onu,
yeniden ovaya doğru çeviriyordu; kendisi de
hep kentin olduğu yöne doğru koşuyordu.
İnsan rüyasında koşan birine nasıl yetişemez
ve kaçan biri de nasıl onu kovalayan kişinin elinden
nasıl kurtulamazsa
işte onların da ne biri çevik ayaklarıyla
diğerine yetişebiliyordu ne de diğeri kurtulabiliyordu.
Eğer son bir kez Apollon, ona cesaret ve çevik dizlerine
güç vermek için yanına gitmeseydi Hektor ölümün

kaderinden nasıl kaçabilirdi?
Tanrısal Akhilleus da başıyla işaret etti Akha halkına
ve olur da bir başkası onu vurup ünlenirse ve
kendisi de ikinci gelirse diye,
Hektor'un üzerine acı oklarını atmalarına izin vermedi.

Ama dördüncü kez çeşmelere vardıklarında,
o zaman artık tanrıların ve insanların babası
altın terazisini alarak,
acımasız ölümün iki kaderini koydu;
Akhilleus'un kaderini ve atları ehlileştiren
Hektor'un kaderini. Daha sonra da tam ortasından
tutup yükseğe kaldırdı. Hektor'un kara kaderi
derhal Hades'e kadar eğildi; o zaman artık
Phoibos Apollon da onu kendi haline bıraktı.

Bununla birlikte gök gözlü Tanrıça Athene,
Peleus'un oğlunun yanına varıp dibinde durarak
ona şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ey Zeus'un görkemli tohumu Akhilleus;
sanıyorum ki şimdi artık ikimiz, savaşa doymayan
Hektor'u öldürerek Akha gemilerine büyük bir zafer
götüreceğiz. Şimdi artık,
uzaklardan nişan alan Apollon babası kalkan taşıyan
Zeus'un önünde
yalvara yalvara yuvarlansa bile, elimizden kaçamaz!
Sen şimdi biraz soluklanmak için dur.
Ben de onu seninle göğüs göğüse savaşmaya
ikna etmeye gidiyorum!"

Athene bunları söyledi.
O da neşeli bir yürekle dinledi onu ve dişbudak
ağacından yapılma tunç mızrağına yaslanarak durdu.
Athene de onu bırakıp Hektor'un karşısına çıktı.
Ama önce Deiphobos'un şeklini ve sesini aldı.
Onun yanında durup dedi ki:

"Kardeşim, çevik Akhilleus seni Priamos'un kentinin

dört bir yanında çevik ayaklarıyla kovalayarak
sana çok çektiriyor!
Gel korkusuzca duralım şimdi
ve gel karşı koyalım ona göğüs göğüse!"

O zaman yanıtladı onu tepeli miğferli büyük Hektor:

"Ey Deiphobos,
Hekabe ile Priamos'un birlikte doğurduğu
çocuklar arasında en sevdiğim kardeşimsin.
Şimdi de diğerleri surun içinde kapalı kalmışlarken,
benim hatırıma dışarı çıkmaya cesaret etmiş olduğun için,
sana daha çok değer vermem gerektiğini düşünüyorum!"

O zaman, gök gözlü Tanrıça Athene onu yanıtlayarak dedi ki:

"Evet kardeşim, babamızla annemiz hatta dört bir
yandaki arkadaşlarımız
orada kalmam için yalvarıp duruyorlardı.
Herkes o kadar çok korkuyor ki Akhilleus'tan!
Ama benim yüreğim büyük bir dertten kanıyordu!
Gel öne atılalım ve gel savaşalım mızraklarımıza
acımadan da görelim bakalım,
Akhilleus mu bizi öldürüp
ikimizi birden kanlı silahlarımızla birlikte gemilerine
götürecek;
yoksa o mu senin mızrağınla ölecek?"

Athene, kurnazlıkla böyle söyleyip öne çıktı.

Birbirlerinin üzerine atıldıktan sonra yakına vardılar.
İlk olarak tepeli miğferli Hektor dedi ki:

"Ey Peleus'un oğlu,
artık, önceden mızrağınla saldırdığında
üç kez Priamos'un büyük kentinin çevresinde dönüp
senin karşına çıkmaya cesaret edemediğim zamanki gibi
senin önünde olmaktan korkmuyorum.
Şimdi, ister seni öldürecek olayım, ister sen beni
öldürecek ol, yüreğim bana senin karşında durmamı

ve seninle boy ölçüşmemi söylüyor! İleri!
Gel anlaşalım ve tanrılar da yeminlerimizin şahidi ve koruyucusu olsunlar!
Eğer Zeus bana seni öldürme gücü verirse ben
seni bir münasebetsizlik yapıp da utandırmayacağım.
Ey Akhilleus, yalnızca senin ünlü silahlarını alıp
ölünü de Akhalar'a vereceğim. Sen de böyle yap ama!"

O zaman ona vahşice bakıp yanıtladı ayağı tez Akhilleus:

"Katil Hektor! Bana anlaşmalardan bahsetme.
Aslanlar ve insanlar asla sadakat yemini etmezler.
Tıpkı kurtlarla kuzuların arkadaşlık etmedikleri gibi!
Onların arasında daima vahşi bir düşmanlık vardır.
Biz de işte onlar gibi birbirimizi sevip
ikimizden biri ölü olarak düşüp de korkunç savaşçı
Ares'i kana doyurmadan önce sadakat yemini
veremeyiz. Şimdi her zamankinden çok elinden
geleni yapıp ne kadar korkusuz ve yiğit bir delikanlı
olduğunu göster! Artık kurtulamazsın!
Yalnız Pallas Athene az sonra öldürecek seni benim mızrağımla;
ve azgınlıkla nişan alıp da mızrağınla saldırdığın
yoldaşlarımın çektiği tüm çilelerin bedelini
ödeyeceksin bana."

Bunları söyledi ve uzun gölgeli mızrağını
savurarak öne fırlattı. Ancak görkemli Hektor onu
önceden görüp eğildi
ve mızrak üzerinden uçup giderek yere saplandı.
Ancak Pallas Athene onu yakalayıp Kral Hektor
görmeden Akhilleus'a verdi. O zaman Hektor,
Peleus'un kusursuz oğluna dedi ki:

"İsabet ettiremedin bana ey tanrı biçimli Akhilleus.
Sanırım Zeus da
bana daha önce söyleyip durduğun gibi ne zaman
öleceğimi,

sana söylemedi. Sen, benim korkmamı ve
delikanlılığıma olan güvenimi unutmamı sağlamak
için yalnız konuşup durur ve hilelerle kandırırsın.
Ancak, beni mızrağınla sırtımdan vurmaman için
kaçmak üzere geri dönmeyeceğim.
Yalnızca öne atılacağım. Ve eğer Tanrı bunu istiyorsa
o zaman göğsümden çivile beni!
Ancak şimdi sakın kendini benim mızrağımdan!
Keşke olduğu gibi saplanabilse bedenine!
O zaman ölümün, Troyalılar için kolaylaştırırdı savaşı;
çünkü sen onlar için en büyük belasın!"

Bunları söyledi.
Uzun gölgeli mızrağını savurarak öne fırlatıp
Akhilleus'un kalkanını tam ortasından vurdu.
Ancak mızrak kalkandan uzağa fırladı.
O zaman Hektor mızrağının elinden bu kadar
boş yere çıkmasına üzüldü. Ağır bir yürekle durdu;
çünkü bir başka dişbudak mızrağı daha yoktu.
O zaman, şimşekler saçan kalkanı olan Deiphobos'u
çağırarak yüksek sesle bağırdı. Ondan büyük bir mızrak
istiyordu. Ama diğeri yakında değildi.
Hektor, o zaman anladı ve serzenişle dedi ki:

"Eyvah! Görüyorum ki tanrılar beni Hades'e çağırıyorlar!
Kahraman Deiphobos'un yanımda olduğunu
zannediyordum; ancak o surun içinde.
Athene kandırdı beni. Şimdi yalnızca kara ölüm
yanımda benim ve
kurtulmak için umudum yok.
Ah! Bu, önceleri seve seve beni kurtaran
Zeus ile Apollon'un kaç zamandır istediği şey.
Şimdi buldu beni kara talih. Ancak, ünümü yitirerek
ve karşı koymaksızın düşmeyeyim ellerine.
Öncelikle büyük işler becereyim ki
sonradan gelecek olanlar öğrensinler!"

Bunları söyleyip böğrüne asılı duran ihtişamlı,

güçlü ve bileylenmiş kılıcını çekti.
Hektor da kendini toplayıp, keskin kılıcını sallayarak,
yumuşak etli bir kuzuyu ya da ürkek ruhlu bir tavşanı
yakalamak için
kara bulutlardan yere doğru süzülen,
yükseklerden uçan bir kartal gibi süzüldü.

Ancak o zaman ruhu vahşi öfkeyle dolu olan Akhilleus,
iyi işlenmiş ve güzel kalkanını göğsünün önünde
tutarak saldırdı. Kafasının üzerinde de dört siperli
şimşek gibi miğferinin parlak püskülü sallanıyor,
Hephaistos'un püskül olarak sıkça koymuş olduğu altın
teller titriyordu.
Akhilleus'un, sağ elinde tutup artık kolayca
çivileyebileceği güzel bedenine bakarak
tanrısal Hektor'a doğru kötü niyetlerle sallamakta
olduğu mızrağının tunç ucu, geceleyin,
diğer yıldızların arasından görünen,
gökyüzünün tüm diğer yıldızlarından daha güzel olan
Akşam Yıldızı gibi parlıyordu.
Ama bedeninin tüm kısımlarını Patroklos'u öldürdüğü
zaman ondan almış olduğu güzel tunç silahlar
örtüyorlardı. Yalnızca, köprücük kemiklerinin,
boynu omuzlardan ayırdıkları ve ruhun oradan
kolayca kaybolup gidebileceği yer görünüyordu.
İşte tanrısal Akhilleus oradan sapladı mızrağını Hektor'a
o saldırdığı sırada; uç yumuşak boynundan bir yandan
öbür yana girdi ve öbür taraftan çıktı.
Ama dişbudak ağacından ve tunçtan mızrak,
gırtlağını onun bir daha Akhilleus'a konuşamamasını
sağlayacak kadar deşmedi.
Hektor oraya, tozun dumanın içine yığıldı
ve tanrısal Akhilleus da kibirle bağırıp dedi ki:

"Hektor, Patroklos'u öldürdüğün zaman
kurtulacağını mı sanıyordun?
Savaştan çekilmiş olan beni hiç hesaba katmıyordun
değil mi? Budala! Bana gelince,

ben orada koca karınlı gemilerden uzakta,
onun yiğit intikamcısı olarak gelip acımasızca
öldürdüm seni!
Şimdi seni köpekler ve iğrenç yırtıcı kuşlar çekiştirip
duracak;
ama diğerini Akhalar hep anıtıyla birlikte hatırlayacaklar!"

O zaman tepeli miğferli Hektor can çekişerek
yanıtladı onu:

"Kendi hayatın ve ana babanın hayatı adına
yalvarırım sana; burada gemilerin yanında
Akha köpeklerinin parçalaması için bırakma beni.
Babamın ve saygıdeğer annemin
sana hediye olarak verecek oldukları çok sayıda
altın ve tuncu
kabul et ve bedenimi Troya erkekleri ile kadınlarının
yakacakları ateşlerde yakmaları için bizimkilere ver."

Ancak ayağına çabuk Akhilleus o zaman ona
vahşice bakarak dedi ki:

"Köpek! Benim ve ana babamın hayatı adına
yalvarıp durma bana! Keşke ruhumun,
bana tüm yapmış oldukların için
seni parçalayıp etlerini acımasızca yiyecek takati
olsaydı!
Bu yüzden de kimse kurtaramayacak senin başını
köpeklerin elinden. İsterlerse
bana vadetmiş olduklarının,
on katı yirmi katı hatta daha fazla fidye getirsinler.
Hatta Dardanoslu Priamos,
bana ağırlığınca altın verse bile,
seni doğuran saygıdeğer annen bu sayede de
ölü yatağında ağlayamayacak sana.
Yalnızca köpekler ve akbabalar parçalayacak bedenini."

O zaman tepeli miğferli Hektor canı burnunda ona
dedi ki:

"Duruşundan görünüyor ki seni yumuşatamayacağım;
çünkü göğsünün içinde demir bir kalp var!
Şimdi yalnız iyice düşün taşın,
sakın aynı gün tanrılar benim için de öfkelenip
onlardan Paris ile Phoibos Apollon, seni
ne kadar yiğit bir delikanlı olsan da Batı Kapılarının
önünde öldürmesinler!"

Bu sözlerle örttü onu ölümün sonu.
Ruhu da Hades'e gitmek için göğsünden uzaklara uçtu;
gençliğini ve yiğitliğini geride bırakan kara talihine
ağlıyordu. Artık ölmüş olsa da
bağırdı ona tanrısal Akhilleus ve dedi ki:

"Şimdi sen öl, ben de o zaman, yalnız başıma
Zeus ve diğer tanrılar istedikleri zaman ölürüm!"

Bunları söyleyip tunç mızrağını ölünün üzerinden çekti
ve onu bir köşeye bıraktı, daha sonra omuzlarından
kanlı silahlarını çıkardı. O zaman dört bir yanındaki
diğer Akha delikanlıları koşup
Hektor'un boyuna posuna ve dış görünüşüne hayran
kaldılar.
Hiçbiri onun gövdesinde delik açmadan geçmiyordu
yanından. Her biri yanındakine ona bakarak diyordu ki:

"A! Tüm gemileri bizi yakmak için felaket dolu bir ateşe
verdiği zamankine nazaran,
şimdi Hektor dokunulduğunda ne kadar da yumuşak!"

Yanına yaklaşıp ona vuran herkes bunları diyordu.
Ayağı tez tanrısal Akhilleus onu silahlarından soydu,
Argosluların ortasında durdu ve şu kanatlı sözleri
söyledi:

"Kardeşler, Argosluların hükümran ve komutanları!
Tanrılar bana,
bize başka kimsenin getirmemiş olduğu kadar çok
felaket getiren
bu delikanlıyı öldürme şansı vermişlerken

gelin şimdi savaş arabalarımızla Troyalıların kentine
saldıralım. Görelim bakalım Troyalıların akıllarında
şimdi ne var: O ölmüşken akropolü bırakacaklar mı
yoksa artık Hektor'suz da olsa hâlâ savaşacaklar mı?
Yaşadığım ve dizlerim tuttuğu sürece unutmayacağım
Patroklos'u, gemilerde ağlanmamış ve gömülmemiş
halde ölü olarak yatıyor! Hades'te ölüleri unutsalar bile,
ben hâlâ hatırlayacağım sevgili yoldaşımı.
Akha delikanlıları, gelin şimdi onun için gidelim
gemilerimize
zafer şarkıları söyleyerek! Büyüktür ünümüz!
Kentlerinin içinde duran Troyalıların tanrı gibi
saydıkları tanrısal Hektor'u öldürdük."

Bunları söyledi ve tanrısal Hektor'u iğrenç bir şekilde
utandıracak şeyler düşündü.
İki ayağının da topuğundan aşık kemiğine kadar
arkalarından tendonlarını delerek,
içlerinden kayışlar geçirdi; daha sonra da savaş arabasına
bağladı ve kafasını yerde sürüklenecek şekilde bıraktı.
Ardından da parıl parıl parlayan silahlarını kaldırıp savaş
arabasına binerek kırbaçla,
seve seve uçarcasına harekete geçen atlara vurdu.
Yerde sürünen bedeninden bir toz bulutu kalkıyordu.
Kara saçları bir oraya bir buraya savruluyor ve önceleri
öylesine güzel olan kafası tozun içinde
yuvarlanıp duruyordu.
Zeus, şimdi onun düşmanlarının ellerine,
ata topraklarında onu utandırma fırsatı vermişti.

Hektor'un kafası tozun içinde işte
böyle yuvarlanıp duruyordu.
Annesi de oğlunu o halde görünce saçlarını yolmaya
ve beyaz peçesini uzaklara fırlatıp
yürekler acısı feryatlarla ağlamaya başladı.
Derin derin iç çekerek acı acı ağıtlar yakıyordu.
Sevgili babası da kentin tüm halkı onların etrafında iken
ağlıyor, feryat figan ediyordu.

Sanki ateşin alevleri yüksek Troya'yı yakıp yıkıyormuş
gibiydi.
Halk Dardanos Kapılarından dışarı koşmak isteyen
kederli ihtiyarı zor tutuyordu.
Çamurların içinde yuvarlanırken etrafındaki
herkese yalvarıp yakarıyor ve
onlara şunları söyleyerek, her birini adıyla çağırıyordu:

"Kardeşlerim, sakın artık tutmayın beni!
Bırakın beni, acıyın bana da çıkayım tek başıma
kentten. Akha gemilerine gidip bu saygısız ve vahşi
delikanlıya yalvarayım;
belki yaşıma saygı gösterip ihtiyarlığıma merhamet eder.
Onun da, onu dünyaya getirip Troyalılara bunca
felaketi getirmesi için besleyip büyüten
Peleus adında ihtiyar bir babası var.
O, gençliklerinin baharındaki bir sürü oğlumu
öldürerek herkesten çok benim yüreğimi dağladı.
Yüreğim onların hepsi için ne kadar derinden acısa da
hiçbiri için Hektor'a ağladığım kadar ağlamadım.
Onun acısı kısa sürede beni Hades'in dibine götürecek.
Keşke kollarımın arasında ölseydi!
O zaman ben ve onu doğuran talihsiz annesi,
gözyaşlarına ve ağıtlara doyardık."

Bunları söylüyordu ağlayarak;
tüm kentliler de derin derin iç çekiyorlardı.
Troyalı kadınların içinden ilk olarak Hekabe başladı
kara ağıtlara:

"Evladım, sen şimdi ölmüşken bu talihsiz daha niye
yaşasın ki? Gece ve gündüz, hep övünç kaynağıydın
kentin. Troyalı erkekler ile kadınlar kurtarıcı
olarak görürlerdi seni. Hepsi de seni memnuniyetle
bir tanrı gibi kabul ederlerdi;
çünkü sen yaşadığın süre boyunca bizim
hem büyük şanımız, hem de umudumuzdun.
Ama şimdi ölüm ve kader buldu seni!"

Bunları söylüyordu ağlayarak.
Bununla birlikte Hektor'un karısı henüz kocasının
kapıların dışında kaldığını öğrenmemişti;
yüksek saraylarının derinliklerinde oturup
iki katlı erguvani bir kumaş dokuyor,
üzerine de zengin süsler işliyordu.
Hektor, çatışmadan döndüğünde yıkansın diye
sıcak banyonun hazır olması için,
ateşin üzerine büyük bir kazan koydurmak üzere
hizmetçilerini çağırdı. Talihsiz!
Nereden bilecekti, onu, bu banyolardan çok uzakta
gök gözlü Athene'nin Akhilleus'un mızrağıyla
öldürdüğünü!
Aniden surdan gelen ağıtlarla feryatları duydu!
Dizlerinin bağı çözüldü hemen;
mekik elinden düşüverdi ve güzel hizmetçilerini
geri çağırıp onlara dedi ki:

"İçinizden ikisi hemen ne olup bittiğini görmek için
benimle gelsin.
Saygıdeğer kaynanamın sesini duydum ve göğsümün
içinde yüreğimin parçalandığını hissettim;
buz kesti dizlerim de. Priamos'un oğullarının başına
kötü bir şeyler gelmiş olmalı.
Keşke kulaklarım hiç duymasa acı haberi!
Her şeyden çok da
Tanrısal Akhilleus'un, cesur Hektor'u kentin dışında
tek başına yakalayıp
onu ovanın içinde kovalamış olmasından ve onu
öldürerek felaket dolu yiğitliğini söndürmüş olmasından
korkuyorum. Çünkü o, hiçbir zaman kalabalığın
arasında kalmayıp hep önden koşar ve korkusuz
yüreğiyle herkesin karşısına çıkardı!"

Bunları söyledi. Yüreği parçalanırken kendini
saraylarından dışarı deli gibi attı;
hizmetçiler de onun peşinden gidiyorlardı.
Kuleye ve erlerin kalabalığının olduğu yere vardığında,

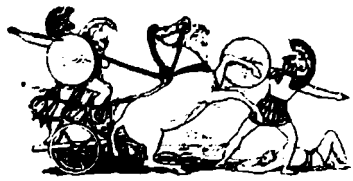
surun orada durup dört bir yana baktı ve Hektor'un
kentin önünde sürüklendiğini gördü.
Çevik atlar onu acımasızca Akhaların koca karınlı
gemilerine doğru sürüklüyorlardı.
O zaman kara bir karanlık örttü gözlerini ve surun
arkasına baygın halde yığıldı.
Parıl parıl parlayan süslerini, tacını, saç bağını,
örgülü saç ağlarını ve Hektor'un onu zengin hediyeler
vererek Eetion'un saraylarından karısı olarak aldığı gün,
altın Afrodite'nin ona vermiş olduğu başörtüsünü
başından uzağa fırlattı.
Etrafında görümceleri ile eltileri duruyorlar,
o orada ruhunu teslim eder haldeyken tutuyorlardı onu.

Nefes alıp kendine geldiğinde teskin edilemez bir
şekilde ağlamaya ve
Troyalı kadınların arasında yüreğinin derinlerinden kara
ağıtlar söylemeye başladı:

"Zavallı Hektor! Sen burada Troya'da,
Priamos'un saraylarında, bense Thebai'de,
ormanlık Plakos'un aşağısında, Eetion'un saraylarında,
tek bir kaderle doğmuşuz ikimiz de.
Talihsiz Eetion benim gibi bahtsız birini küçüklüğümden
beri besleyip büyüttü.
Keşke dünyaya getirmez olaydı beni!
Şimdi de sen yerin dibindeki Hades ülkesine iniyor,
beni de saraylarda acı bir matemle dul bırakıyorsun.
Biz iki talihsizin birlikte dünyaya getirdiğimiz çocuk da,
henüz küçük bir bebek!
Ölüp gitmişken, ne senin ona bir faydan dokunur ne de
onun sana!
Çünkü eğer Akhaların çok gözyaşlı savaşından
kurtulsa bile, daima acılar ve kederler bekleyecek
onun yolunu. Başkaları alacak tarlalarını.
Yetimlik kimsesiz yapar çocuğu
ve bedenini eğip yüzünde gözlerini sürekli yaşlı bırakır.
Mecburen arkadaşlarının babasına gider,

kiminin eteğini çekiştirir, kiminin gömleğini.
Eğer olur da biri ona acıyıp küçük bir maşrapada
içki verse bile, bununla yalnızca dudaklarını ıslatır,
damağına bile gitmez o kadarcık içki.
Belki de zaman zaman hem anası, hem de babası olan
mutlu bir çocuk
kovar onu sofradan, ona elleriyle vurarak ve acımasızca
şu sözleri söyler: 'Yıkıl buradan,
çünkü senin baban burada bizimle birlikte eğlenmiyor.'
O zaman da çocuk gider gözünde yaşlarla dul annesine.
Astyanaks, eskiden babasının dizlerinde yalnızca besili
hayvanların yağlarını ve iliklerini yerdi;
uykusu geldiğinde de oyunlarını unutup yumuşak
döşekte güzel yemeklere tıka basa doymuş olarak,
dadısının kucağında uyurdu.
Ancak şimdi kıymetli babası yok artık
ve Troyalıların ona verdikleri isimle Astynaks'ın
başına da bir sürü bela gelecek.
Çünkü yalnız sen korurdun kapıları ve yüksek surları.
Ama şimdi seni koca karınlı gemilerin yanında,
anne babandan uzakta, köpekleri doyurduktan sonra
bu çıplak halinde solucanlar yiyecekler!
Kadınların elleriyle yapmış oldukları ince ve güzel
giysilerin evde yatacak.
Artık, tüm bunları feci bir ateşle yakacağım,
sana kefen de olamayacaklarına göre,
artık ihtiyacın yok bunlara.
Troyalı erkeklerin ve kadınların önünde bunlarla
ünlenesin diye ateşe atacağım onları."

Bunları söylüyordu ağlayarak.
Çevresinde de kadınlar hep birlikte derin derin
inliyorlardı.

RAPSODİ 23

[Patroklos Adına Yarışlar[1]]

Troyalılar böyle ağlıyorlardı kentlerinde.

Akhalar gemilere ve Hellespontos'a vardıklarında, her biri kendi gemisine gitmek üzere dağıldı. Akhilleus, Myrmidonların dağılmalarına izin vermedi.
Savaş düşkünü yoldaşlarına şunları söyledi:

"Çevik atlarıyla Myrmidonlar, sevgili yoldaşlarım, gelin tek tırnaklı atlarımızı daha savaş arabalarından çözmeyelim. Yalnız, silahlarımız ve atlarımızla birlikte Patroklos'un yanına gidip onun için ağlayalım. Budur ölülerin şanı! Daha sonra, kara hıçkırıklara doyduktan sonra da, o zaman boyunduruktan atları çözer ve burada hep birlikte akşam yemeği yeriz."

Bunları söyledi ve hep birlikte ağlamaya başladılar. Herkesten önce de Akhilleus başladı ağlamaya. Üç kez güzel yeleli atlarıyla, ölünün çevresinden ağlayarak geçtiler. Onların arasında da Thetis, onları ağıt için harekete geçiriyordu. Gözyaşları kumun üzerine yağıyor, delikanlıların silahları da ıslanıyordu.
Yiğit savaşçı, onlar tarafından öylesine seviliyordu!
Daha sonra, Peleus'un oğlu ortalarında, katil ellerini yoldaşının göğsüne uzatarak büyük bir ağıta başladı:

"Ey Patroklos, orada, aşağıda, bulunduğun Hades'ten sevin! Çünkü sana vaat ettiğim her şeyi şimdi tamamlıyorum... Hektor'u buraya kadar sürükleyip parçalamaları için köpeklere atacağım; ateşin önünde de seni öldürdükleri için duyduğum öfkeden dolayı on iki pırıl pırıl Troyalı çocuğu boğazlayacağım!"

Bunları söyledi. Aklında, Patroklos'un yatağının yanında toprağın içinde yüzüstü yatmakta olan tanrısal Hektor için

[1] Patroklos Anısına Mezarının Başında Düzenlenen Atletizm Yarışları

onu utandıracak iğrençlikler vardı. Bu arada
Myrmidonların her biri tunçtan, şimşekler saçan
silahlarını çıkarıyor ve güzel atları boyunduruktan
çözüyorlardı. Daha sonra, hepsi, onlara görkemli
bir ölüm yemeği hazırlamakta olan hızlı Akhilleus'un
gemisinin önüne oturdular. Bir sürü bembeyaz öküz,
boğazlanırken böğürüyordu.
Bir sürü meleyen kuzu ve oğlak da boğazlıyorlardı.
Beyaz dişli ve yağlarından parlayan bir sürü domuz da
Hephaistos'un yaktığı ateşin üzerinde yatırılmış pişiyor,
ölünün dört bir yanı kana boğuluyordu.

O zaman Akha kralları, Peleus'un çevik oğlunu, tanrısal
Agamemnon'a götürdüler. Yoldaşı için bu acı dolu haliyle,
onu, onları izlemesi için çok zor ikna etmişlerdi.
Kısa bir süre sonra Agamemnon'un barakasına
vardıklarında, Akhilleus'u ikna edip de üzerine
sıçramış kanlardan arınmasını sağlayabilecekleri
düşüncesiyle, derhâl gür sesli habercilere
ateşin üzerine büyük bir üçayak koymalarını buyurdular.
Ancak o, inatla reddediyordu; hatta onlara yemin
bile verip dedi ki:

"Hayır. Tüm tanrıların en büyüğü ve en fevkaladesi olan
Zeus için, Patroklos'u odunların üzerine koyup onun
adına bir anıt yükseltmeden
ve saçlarımı kesmeden önce,
yıkamayacağım kafamı. Yaşadığım sürece, bundan daha
büyük bir keder parçalayamaz bir daha yüreğimi! Şimdi
gelin oturalım iç acıtan akşam yemeğine. Ey Kral
Agamemnon, yarın da sabahtan buyur odun getirmelerini;
daha sonra da ölüleri köhne karanlığa uğurlamak için ne
gerekiyorsa hazırlasınlar. Böylece onu, gözlerimizin
önünde ateşlerde yanmış olarak kaybedeceğiz; daha
sonra da halk tekrar işine gücüne dönsün."

Bunları söyledi. Diğerleri de seve seve dinlediler
onu ve ikna oldular.

Her biri aceleyle akşam yemeğini hazırladıktan sonra,
sofrada gönüllerinin arzu ettiği hiçbir şey eksik olmaksızın
yemeye başladılar. Yiyip içmeye doyduktan sonra,
her biri barakasına uyumaya gitti.
Akhilleus da çok sayıda Myrmidon arasında,
bol çalkantılı denizin kıyısına derin derin iç çekerek,
açıkta, dalganın kayaların üzerinde kırıldığı bir yere
oturdu. Ruhun her türlü kaygısını söndüren uyku, yüksek
Troya'nın surlarının önünde Hektor'u kovalarken vermiş
olduğu ağır mücadeleden yorgun düşmüş yiğit uzuvlarının
üzerine döküldükten sonra, zavallı Patroklos'un ruhu geldi,
boyuyla posuyla ve güzelliğiyle ve sesiyle tıpatıp ona
benziyordu ve onunla aynı kıyafetleri giymişti. Başının
üzerinde durarak dedi ki:

"Uyu ve şu anda ölmüş olan beni unut Akhilleus! Ben
yaşarken hiç ihmal etmezdin sen beni!
Çabucak göm beni ki geçebileyim Hades'in kapılarından!
Ruhlar ve ölülerin gölgeleri kovuyorlar beni ve onların
arasına karışmam için nehri geçmeme hâlâ izin
vermiyorlar. Bu halimle, yalnızca Hades'in geniş
kapılarının önünde çile çekip duruyorum! Burada senin
yanında ağlamam için elini ver bana. Beni odunların
üzerinde yaktıkları zaman, bir daha geri dönmeyeceğim
Hades'ten; bir daha, önceden olduğu gibi birlikte, diğer
yoldaşlarımızdan ayrı oturup ikimiz sohbet edemeyeceğiz.
Annemin beni doğurduğu gün şansıma düşen kara talihim
yakaladı beni. Sana gelince ey tanrısal Akhilleus, senin
kaderinde, yiğit Troyalıların surunun dibinde ölmek yazılı.
Sana bir şeyler daha söyleyeceğim ve sana bunu yapman için
yalvarıyorum: Sakın kemiklerini benimkinden ayrı koyma,
tıpkı saraylarımızda yan yana büyüdüğümüz gibi yan yana
olsunlar. Menoitios, beni henüz küçük bir çocukken
işlemiş olduğum korkunç bir cinayet nedeniyle
Opoeis'ten getirmişti. Bir beyinsiz olarak, aşık oynarken
sinirlenip istemeyerek Amphidamas'ın oğlunu
öldürmüştüm. Orada atlı savaşçı Peleus beni

saraylarına kabul edip
güzelce besleyip büyüterek senin yoldaşın olmamı sağladı.
Bundan dolayı ikimizin kemiklerini de saygıdeğer
annenin sana bağışlamış olduğu o altın amfora saklasın."

O zaman yanıtladı onu ayağı tez Akhilleus ve dedi ki:

"Sevgili kardeşim neden buraya kadar gelip
bana yüreğinin tüm arzularını söyleyip duruyorsun?
Sakın korkma, ben de seni dinleyeceğim ve hepsi
istediğin gibi olacak. Ama daha yakınıma gel de biraz
sarılarak hazin gözyaşlarına doyalım!"

Bunları söyleyerek uzattı ellerini. Ancak ona dokunamadı;
ruhu yerin altında toprağı çatırdatarak duman gibi
kayboluverdi. Akhilleus da o zaman şaşkın bir halde
fırlayıp vurdu ellerine ve serzenişle şu acı sözleri söyledi:

"Eyvah! Demek ki orada Hades'in dibinde hâlâ
birtakım ruhlar ve gölgeler var. Ama ne
bir hayat ne bir beden var orada. Tüm bir gece
zavallı Patroklos'un ruhu dikilip durdu burada yanımda.
Hem ağlıyordu hem de derin derin iç çekiyordu ve
ona tıpatıp benzer halde benden ricalarda bulunuyordu!"

Bunları söyledi ve hepsinin yüreğinde ağıtlar için tekrar
istek uyandırdı. Gül parmaklı Eos, onları talihsiz ölünün
etrafında ağlarken buldu.

O zaman Kral Agamemnon tüm barakalardan ormandan
odun getirmeleri için erler ve katırlar gönderdi. Başlarında
da yiğit İdomeneus'un yoldaşı, olağanüstü Meriones vardı.
Ağaçları kesmek için baltalar ve iyi örülmüş ipler taşıyarak
yola çıktılar; önden de katırlar gidiyordu. Bir sürü
eğri sırttan inip çıktılar, keskin virajlı patikadan geçtiler;
çok kaynaklı İda'nın eteklerine vardıklarında da hızlı hızlı
bileylenmiş baltalarıyla, düşerken gümbürdeyen iri gövdeli
meşe ağaçlarını kesmeye başladılar.

Akhalar, bunları kestikten sonra, hepsini katırların üzerine
yüklediler. Katırlar da ovanın altındaki otlağa ulaşmak

için yanıp tutuştukları için, hemen harekete geçtiler. Hatta oduncular bile yiğit İdomeneus'un yoldaşı Meriones'in onlara buyurmuş olduğu gibi kaldırıyorlardı ağaç gövdelerini. Daha sonra onları nefes nefese sahile attılar. Akhilleus'un aklından oraya, Patroklos adına ve kendi adına büyük bir anıt dikmek geçiyordu.

Her tarafa odunları yığdıktan sonra oturup beklemeye başladılar. O zaman Akhilleus derhal savaş düşkünü Myrmidonlara silahlarını kuşanmalarını ve her birinin atlarını boyunduruğa vurmasını buyurdu. Onlar da doğrudan ayağa kalkıp silahlandılar. Hemen yolcular[2] ve sürücüler arabalara binerek ilerlediler. Bu arada, sayılamayacak çoklukta bir yaya kalabalığı da arkalarından geliyordu. Onların ortasında sevgili yoldaşları, hepsinin kesip üzerine attığı saçlarla baştan aşağı örtülmüş olan Patroklos'u havaya kaldırıyorlardı. Arkadan da tanrısal Akhilleus, kusursuz yoldaşını Hades'e gönderdiği için acı içinde onun kafasını tutuyordu.

Az sonra Akhilleus'un onlara söylediği yere vardıklarında, ölüyü yere koyup odunları yığdılar. O zaman Akhilleus'un aklından başka şeyler geçiyordu. Odunlardan uzakta durup Sperkheios ırmağı için uzattığı sarı saçlarını kesti. Daha sonra da kara denize bakarak derin bir inlemeyle dedi ki:

"Ey Sperkheios, babam
sevgili vatanıma döndüğümde senin için saçlarımı kesip sana kutsal yüzlük kurbanlar adayacağımı, kaynaklarının yanında ve güzel kokulu sunağınla tapınağının olduğu yerde elli tane teke keseceğimi, boşuna vaat etmiş sana. Bunları vaat etmişti babam sana; ama sen duymadın onun dileklerini. Ancak şimdi artık bir daha sevgili vatanıma dönemeyeceğime göre, saçlarımı, yanında Hades'e götürmesi için
yiğit Patroklos'a verebilirim."

[2] Silahlarla savaşanlar.

Bunları söyleyerek saçlarını sevgili yoldaşının ellerine
bıraktı ve hepsinin gözyaşı döküp ağıtlar yakmasını sağladı.
Eğer Akhilleus gidip de Agamemnon'a şunları söylemeseydi
güneş batana dek ağlayacaklardı:

"Et Atreus'un oğlu, Akha ordusu seve seve senin
sözlerini dinledikleri için, sanırım artık kesebiliriz
ağıtları. Şimdi yığının çevresinden orduyu dağıtıp
akşam yemeğini hazırlamalarını buyur. Ölü için
canı yanan bizler de her şeyle ilgilenelim;
bizimle de yalnız komutanlar kalsın."

Kral Agamemnon bu sözleri duyduğunda, derhal dengeli
gemilerin önünde tüm orduyu dağıttı; yalnızca odunları
üst üste yığarak yüz adım eninde ve boyunda bir ateş
yakmakta olan ölü gömücüler kaldı. Daha sonra da
ateşin tepesine kederli bir yürekle koydular ölüyü;
bir sürü besili koyunu, burgulu boynuzlu öküzü yüzüp
onların işlerini de ateşin önünde gördüler.
Yüce gönüllü Akhilleus, hepsinin yağından biraz alıp
ölüyü tepeden tırnağa örttü ve yüzülmüş hayvanları
çevresine yığdı; ardından da üzerlerine, ölünün yatağına
doğru eğerek bal ve zeytinyağıyla dolu testiler dayadı.
Sonra ateşin içine derin derin inleyerek dört tane büyük at
fırlattı. Kral Akhilleus'un masasından yemek yiyen dokuz
köpekten ikisini boğazlayıp alevlere attı;
önce acımasız tunçla kafalarını uçurduktan sonra da
yüce gönüllü Troyalıların on iki tane pırıl pırıl çocuğunu
attı. Aklında bu iğrenç işi böyle sonlandırmak vardı.

O zaman hepsi tutuşsun diye, sönmez ve zapt edilmez bir
ateş yaktı ve derin derin iç çekip sevgili yoldaşına seslendi:

"Sevin ey Patroklos'um, Hades'in dibinde olsan bile.
Çünkü artık sana önceden vadettiğim her şeyi yerine
getirdim. İşte on iki pırıl pırıl yiğit Troyalı çocuğun
hepsini seninle birlikte yutuyor şimdi ateşler. Ancak,
Priamos'un oğlu Hektor'u ateşe vermeyeceğim.
Onu köpekler yiyecek!"

Meydan okuyarak bunları söyledi. Bununla birlikte
köpekler, Hektor'un etrafında dolaşmıyorlardı.
Çünkü Zeus'un kızı Afrodite, gece gündüz
köpekleri onun yanından kovuyor
ve Akhilleus onu sürükleyeceği sırada derisi
yüzülmesin diye, tanrısal bir gül yağı
döküyordu üzerine. Phoibos Apollon da
bedeni güneşin kuvvetli sıcaklığından kurumasın diye,
gökyüzünden ovaya, kara bir bulut getirip ölünün
kapladığı tüm alanı örttü.

Bununla birlikte Patroklos'un alevi bir türlü kabarmıyordu.
Ayağı tez Akhilleus o zaman başka bir şey düşündü. Ateşten
uzakta durup, iki rüzgâra Zephyros'a ve Boreas'a dua
etmeye başladı; onlara görkemli kurbanlar adıyordu.
Altın maşrapayla yere şarap serperek,
gelip ölülerin bir an önce yanması için odunları
alevlendirsinler diye, yalvarıyordu. Çevik İris,
onun dualarını duyarak hep birlikte
Zephyros'un saraylarında çılgınca eğlenmekte olan
rüzgârlara haber vermeye gitti. Rüzgârlar da onu görür
görmez hep birlikte ayağa kalktılar; her biri onu kendi
yanına çağırıyordu. Ancak o oturmayı reddediyordu.
Onlara dedi ki:

"Oturmayacağım; uzaklara, Okeanos akıntılarının oraya,
ölümsüz tanrılar için yüzlük kurbanlar kesen Yanık
Yüzlüler'in ülkesine gidip kurbanlıkların tadını
çıkaracağım. Ancak Zephyros ve Boreas, Akhilleus sizi
çağırıyor. Size, koşup tüm Akhaların kendisine ağıtlar
yakmakta oldukları
Patroklos'un üzerinde yaktığı ateşi alevlendirmeniz için
görkemli kurbanlar vaat ediyor."

Bunları söyleyip gitti. Diğerleri de korkunç bir uğultuyla
atılarak önlerindeki bulutları kovalamaya başladılar.
Çabucak geldiler denize ve uğultulu nefesleriyle
dalgaları ayaklandırmaya başladılar.

Sonunda bereketli Troya'ya vardıklarında da ateşin
üzerine düştüler. Tanrısal ateş, derhal uğultuyla kabarmaya
başladı. Tüm bir gece ikisi birden alevin üzerinde esip
ateşleri güçlendirdiler. Akhilleus da tüm bir gece iki kulplu
bir maşrapa tutarak, onu altın bir testiden doldurup
doldurup şarabı yere döküyor, toprağı suluyor
ve sürekli talihsiz Patroklos'un ruhunu yâd ediyordu.
Akhilleus ateşin çevresinde dolaşıp
durmaksızın inleyerek, arkadaşının kemiklerini yakarken,
ölüp de talihsiz ana babasını acılara boğan yeni evli
oğlunun kemiklerini yakarken ağlayan bir baba gibi,
ağlıyordu.

Işığı müjdeleyen Sabah Yıldızı yükseklerde görünüp
ardından da safran rengi elbiseli Eos denizin üzerinden
etrafa saçılınca, o vakit ateş solmaya ve alevler de
sönmeye başladı. Rüzgârlar da her biri kendi taraçasının
yolunu tutarak, kabarmış dalgalardan uğuldayan
Trakya denizi boyunca geri döndü.
Peleus'un oğlu da alevlerden uzaklaşıp
uzandı yorgun bir halde ve tatlı uyku aldı onu.
Diğer Akhalar hep birlikte Atreusoğlu'nun çevresinde
toplanıyorlardı. Ayaklandırdıkları gürültü ile
kargaşa uyandırdı onu.
Akhilleus kalkıp dedi ki onlara:

"Ey Atreus'un oğlu ve siz Akhaların tüm diğer
hükümranları. Öncelikle ışıltılı şarapla alevi
söndürüp ne kadar ateş varsa yok edin. Daha sonra da
önce dikkatle bir güzel seçip ayırarak Patroklos'un
kemiklerini bir araya getirelim. Alevlerin tam
ortasında yattığı için kolaylıkla ayırt edebiliriz onları.
Bu arada diğer erler ve atlar bir kenarda üst üste yanıyorlardı.
Gelin onları iki kat yağla kaplı som altından bir testiye
koyalım, ben de Hades'e inene kadar orada dursun...
Mezarının da çok yükseklere varmasını istemiyorum,
yalnızca alışılmış büyüklükte olsun.
Daha sonra, benim ardımdan, burada derin gemilerde sağ

kalanlarınız onu büyütüp yükseltirsiniz."

Bunları söyledi. Diğerleri de Peleus'un
çevik oğlunu dinlediler.
Öncelikle kara şarapla alevi söndürerek
ne kadar ateş varsa yok ettiler. Koyu bir kül oluştu.
Daha sonra da sevgili arkadaşlarının beyaz kemiklerini
ağlayarak, iki kat yağla kaplı som altından testide
topladılar ve barakaya koyup üzerini ince bir çarşafla örttüler.
Ateşin çevresinde anıt için bir çember çizip etrafına
temelleri diktiler. Hemen üzerine toprağı yığdılar ve anıtı
bitirdiklerinde geri çekildiler.

Ancak o zaman Akhilleus, orduyu orada tutup
büyük yarış için kalabalığı oraya oturttu. Gemilerinden de
bu yarışların ödüllerini getirdi:
Kazanlar, üçayaklar, atlar, katırlar, güçlü öküzler,
güzel kemerli kızlar ve işlenmiş demirler.

Başlangıçta hızlı arabacılar için parlak ödüller koydu:
Birinci için görkemli işler yapmayı bilen bir kadın ile
kulplarıyla yirmi iki ölçü alana sığan bir üçayak;
ikinciye, altı yaşında, ehlileştirilmemiş
ve bir katır doğurmak üzere olan bir kısrak ve üçüncüye
de yepyeni, hâlâ bembeyaz duran ve dört ölçü alana sığan
bir kazan; dördüncü için iki talant[3] altın; ve beşinci için iki
kulplu, ateşe değmeden yapılmış bir maşrapa. Daha sonra
da Argosluların arasında ayakta durup onlara dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu ve siz diğer güzel dizlikli Akhalar.
Bu ödüller burada yatıp arabacıları bekliyor. Eğer şimdi
biz Akhalar, bu yarışları bir başka ölü için yapsaydık
birincilik ödülünü ben kazanır ve onu hızlı gemime
götürürdüm. Siz benim atlarımın koşuda kaç kere
kazandığını bilirsiniz; ölümsüzdür o atlar: Onları
Poseidon, babam Peleus'a bağışlamıştı, babam da
onları bana bağışladı. Ancak ben tek tırnaklı atlarımla
yarışlarda yer almayacağım; çünkü onlar böylesi iyi

[3] Bir talant Atina'da, para ile ilgili maden ağırlığı olarak 25,92 kilogram hesap ediliyordu. [Ç.N.]

yürekli anlı şanlı bir biniciyi kaybettiler.
O ki, çok kez onları temiz suyla yıkarken
yelelerinin üzerine sarı yağ dökmüştü. Şimdi ikisi de
hareketsiz durup ağlıyorlar ve yeleleri de yerleri
süpürüyor; onların da yürekleri kan ağlıyor.
Ancak siz diğer Akhalar içinde
sağlam arabalarına ve hızlı atlarına güvenenleriniz
hazırlansınlar!"

Peleus'un oğlu bunları söyledi. Biniciler de hızla toplanmaya
başladılar. Hepsinden önce, atlı yarışlarda meşhur olan
Admetos'un sevgili oğlu kral Eumelos kalktı ayağa.
Onun ardından da Tydeus'un yiğit oğlu Diomedes kalkıp
Apollon'un elinden kurtarmış olduğu, Aineias'tan bir
zamanlar kapmış olduğu Troya atlarını boyunduruğa
vurdu. Onun hemen ardından da Atreus'un oğlu sarışın
Menelaos kalkıp kendi atlarını boyunduruğa vurdu. Biri
kendi atı Podargos, diğeri de Agamemnon'un atı Aithe'ydi.
Aithe'yi Agamemnon'a, Ankhises'in oğlu Ekhepolos,
onunla birlikte yüksek Troya'ya gitmemek, aşağıda
vatanı geniş Sikyon'da kalmak için bağışlamıştı.
Zeus ona orada büyük bir servet bağışlamıştı ve
onun tadını çıkarmak istiyordu. İşte
Menelaos koşmak için can atan o atı boyunduruğa vurdu.
Yine dördüncü olarak, en yiğit kral olan Nestor'un
görkemli oğlu Antilokhos güzel yeleli atlarını hazırladı;
savaş arabasını çeken hızlı atlar Pylos'ta doğmuştu. Babası
da onun yanına giderek, o her ne kadar zeki olsa da
ona şu aklı başında öğütleri verdi:

"Ey Antilokhos, Zeus ile Poseidon gençlik çağlarından
beri sevdiler seni ve sana biniciliğin her türünü öğrettiler.
Bundan dolayı benim sana öğütler vermeme fazla gerek
yok; savaş arabasını yoldaki dönemeçlerden çevirmeyi iyi
bilirsin sen. Ancak atların yavaş ve sanırım bunlardan
iyi bir şey beklememelisin.
Diğerlerinin atları çok daha hızlı,
fakat hiçbiri farklı numaralar yapmayı senin kadar

iyi bilmiyor. Gel şimdi oğlum, gecikme. Her yolu düşün,
iyice düşün de ödülleri kaybetmeyesin! Oduncu da
beyniyle başarıya ulaşır, ellerinin gücüyle değil;
kaptan da hızlı gemiyi,
tüm rüzgârların dövdüğü kara okyanusun üzerinde,
beyniyle yönetir; bir sürücü diğer sürücüyü beyniyle
geride bırakır. Eğer biri atlarına ve savaş arabasına güvenir
de, düşüncesizce oraya buraya bir sürü manevra yaparsa
o zaman atları şaşırıp kalır ve artık onları zapt edemez.
Ancak her kim işini iyi bilirse, isterse atları uyuşuk olsun,
hep yolun kenarını gözetler ve atlarını yolu hiç
unutmadan, oranın yanından döndürür; uçlarından gerer
dizginleri ve onları sıkıca tutar;
hep geride bırakmak için en öndekine bakar.
Sana bir işaretten bahsedeceğim; sen de kolayca görüp
anlayacaksın ne olduğunu: Topraktan bir kulaç dışarıda
dikili, yağmurdan çürümeyen, çam ya da meşeden kuru
bir tahta var ve bir uçtan öbürüne iki ak taş destekler onu,
orada yol döner; düz bir at meydanı vardır orada.
Eski bir ölünün anıtı olsa gerek.
Belki de bir zamanlar at meydanının işaretiydi; şimdi de
tanrısal Akhilleus'un belirlemiş olduğu sınırdır o. İşte
oraya yaklaştığında arabayı ve atlarını oraya yaklaştır. Sen
de iyice bağlanmış arabanın içinde biraz sola doğru eğilip
sesinle cesaret vererek kırbaçla sağdaki ata vur ve
ellerindeki dizginleri gevşet. Bırak solundaki at, işaretin
çok yakınından geçsin, öyle ki güzel tekerinin dingilinin
kenarının ona değeceğini zannet. Ancak dikkat et,
sakın taşın üzerine basıp da yaralama atlarını
ve sakın kırma savaş arabanı. Çünkü o zaman
diğerleri sevinir ve sen de daima bir utanç taşırsın.
Evladım, dikkat et ve kendini sakın.
Çünkü eğer, öne çıkıp da işareti geçersen,
artık kimse sana ne yetişebilir ne de seni geçebilir;
isterse arkandan Adrestos'un tanrısal bir soydan gelen hızlı
atı tanrısal Arion'u ya da Laomedon'un buralarda beslenip
büyümüş olan yiğit atlarını sürsünler."

Neleus'un oğlu Nestor bunları söyleyip
önce oğluna her yöntemi bir güzel açıkladıktan sonra,
tekrar yerine oturdu. Daha sonra beşinci olarak
Meriones, güzel yeleli atlarını boyunduruğa vurdu.
Arabalarına çıktılar ve kuraları attılar. Akhilleus onları
karıştırdı ve Nestor'un oğlu Antilokhos'un kurası
fırladı ilk önce. İkinci olarak Kral Eumelos'un, ondan
sonra Atreus'un mızrağıyla ünlü oğlu Menelaos'un;
daha sonra Meriones'in kurası
ve son olarak da hepsinden iyi olan Tydeus'un
oğlununki fırladı. Hepsi sırayla durdular; Akhilleus
onlara düz ovadaki hedefleri gösterip aşağıya, dikkatli
olup yarışmayı doğru değerlendirmesi için gözcü olarak
babasının arkadaşı tanrıya denk Phoiniks'i koydu.

Hepsi birden atların üzerinde mızraklarını havaya
kaldırdılar ve vurdular onlara. Sesleriyle koşmalarını
buyuruyorlardı; onlar da ovanın içinde dizginlenemez
halde gemilerden uzağa koşuyorlardı.
Ayaklarının altından toz bir bulut
ya da bir kasırga gibi kalkıyordu ve rüzgârın esişinden
yeleleri dalgalanıyordu. Arabalar da kâh bol besinli yere
değiyor, kâh havada süzülüyorlardı. Biniciler arabanın
içinde ayakta duruyorlardı; her
birinin yüreği zafer tutkusuyla şiddetle çarpıyordu.
Her biri atlarına cesaret veriyor ve atlar da ovanın içinde
tozu dumana katıyordu. Ama artık hızlı atlar köpük
beyazı denizin sahiline doğru dönmek üzere sınıra
vardıklarında, o zaman her biri hünerini göstermeye
başladı; atlar da koşuda tüm güçlerini ortaya koyuyordu.
Derhal öne geçti Admetos'un oğlunun hızlı kısrakları.
Onların ardından da Diomedes'in Troyalı atları
gidiyordu. Çok uzakta değillerdi zaten; öyle yakındılar
ki, görsen diğer arabanın üzerine çıkacaklarını sanırdın.
Nefesleriyle Eumelos'un geniş omuzlarını ısıtıyorlardı.
Öyle bir azimle koşuyorlardı ki,
sanki kafaları onun üzerine yaslanmış gibi görünüyordu.

O zaman eğer Phoibos Apollon, Tydeus'un oğluna kızıp
da parıl parıl parlayan kırbacı elinden düşürtmeseydi, onu
geçebilir ya da zaferini sallantıya düşürebilirdi.
Eumelos'un atlarının ondan daha hızla önden
koştuklarını, kendisininkilerin onları kırbaçlayanları
olmadan, koşarlarken arkada kaldıklarını gördükçe, o
zaman gözleri hırsından sıcak yaşlarla doldu. Ancak
Athene, Apollon'un Diomedes'e haksızlık ettiğini görüp
hemen atılarak
ona kamçı verdi ve atlarına güç yerleştirdi.
Tanrıça daha sonra da kızgın halde koşarak, Admetos'un
oğluna gitti ve atları boyunduruktan çözdü; o zaman
kısraklar yolun bir o yanına bir bu yanına dağılarak
arabanın okunu yere attılar. O da arabadan tekerleğin
yanına yuvarlandı; dirsekleri, ağzı, burnu yüzüldü
ve alnı, kaşının yanından açıldı;
gözlerine yaşlar doldu ve kesildi gür sesi.
Diomedes tek tırnaklı atlarını yoldan saptırdı ve
koşup diğerlerinin çok önüne geçti. Athene atlarına
güç veriyor ve ona da zaferi bağışlıyordu. Onun
arkasından Atreus'un sarışın oğlu Menelaos geliyordu.
Antilokhos, babasının atlarına cesaret vererek, onlara
bağırdı ve şu sözleri söyledi:

"İleri siz de! Koşun ne kadar hızlı koşabiliyorsunuz! Size
korkusuz Tydeus'un bu atlarıyla yarışın demiyorum;
şimdi büyük bir hız bağışladı onlara Athene
ve zaferi de ona vermek istedi. Ancak yakalayın Atreus'un
oğlunun hızlı atlarını, geride kalmayın, utandırmasın sizi
Aithe gibi bir kısrak! Yiğit atlarım neden geride kalırsınız?
Dikkat edin!
Size olacağı söyleyeyim:
Kral Nestor artık size itibar etmeyecek; eğer
uyuşukluğunuz yüzünden en kötü ödülü alırsak, sizi
acımadan öldürecek. Kovalayın onları ve ne kadar hızlı
koşabiliyorsanız koşun. Sakın korkmayın, ben de dar yolu
birinci olarak geride bırakmanın bir yolunu bulacağım!"

Bunları söyledi. Efendilerinin gözdağlarından korkmuş
olan atlar da daha fazla koştular. Savaş düşkünü
Antilokhos, az sonra yolun daraldığını gördü.
Orada yağmur sularını toplamış olan su arkları vardı;
bunlar yolu kesiyor ve alanı çukurlaştırıyordu.
İşte Menelaos, arabaların çarpışmasından kaçınarak
oradan geçiyordu. O zaman Antilokhos, tek tırnaklı
atları yolun dışına çevirerek yoldan biraz ayrıldı;
Menelaos'u kovalıyordu.

Atreus'un oğlu korkup bağırdı ona:

"Antilokhos! Düşüncesizce sürüyorsun atlarını!
Onları arkada tut, çünkü yol dar! Daha sonra açıklıkta,
yolun daha geniş olduğu yerde beni yine geçersin.
Eğer arabalarımız çarpışırsa, böyle ikimiz birden yok
olup gitmeyelim."

Bunları söyledi. Ancak Antilokhos, kırbaçla daha da fazla
vurmaya başladı atlara;
onu duymamış gibi yapıyordu.
Bir delikanlının gücünü denemek için attığı bir disk ne
kadar uzağa giderse, onlar da o kadar önde koşuyordu.
Atreusoğlu'nun atları da geride kalıyordu. Çünkü
yolda diğer atlarla birbirlerine girmesinler
ve iyi örtülmüş arabalar alaşağı olup yuvarlanmasınlar,
kendileri de zafer için acele ederken kendilerini yerde
bulmasınlar diye, kendisi onları arkada tutuyordu.
O zaman sarışın Menelaos onu azarlayarak dedi ki:

"Ey Antilokhos! Senden daha felaket dolu bir fani yok!
Yıkıl buradan! Ne yazık ki biz diğer Akhalar şimdiye
dek seni aklı başında sanıyorduk!
Ama, bu şekilde, yemin vermeden alamayacaksın ödülü!"

Bunları söyledi ve derhal onlara cesaret vermek için
atlarına seslendi:

"İleri! Acılı bir yürekle dikilmeyin!
Diğerlerinin ayakları ve dizleri,

ikisi de artık gençlik çağlarında olmadıklarından
sizinkilerden çok daha önce yorulacak!"

Bunları söyledi. Atlar da efendilerinin gözdağlarından
korkup çok daha hızlı koşarak diğerlerine yetiştiler.

Diğer Akhalar da yarışlarda oturmuş halde[4] ovanın içinde
uçarcasına koşup tozu dumana katan atları seyrediyordu.

İlk önce Giritlilerin komutanı İdomeneus gördü atları.
O, diğerlerinden ayrı yüksek bir tepede oturuyordu.
Uzaktan atlara cesaret vermekte olan sesi duydu; bu sesin
kimin olduğunu tanıdı. Tüm bedeni kıpkızıl ve yalnızca
alnında ay gibi beyaz yuvarlak bir lekesi olan görkemli
bir atın önden koştuğunu gördü.
Argosluların arasında ayağa kalkıp dedi ki:

"Kardeşlerim, Argosluların hükümranları ve komutanları!
Bir ben mi görüyorum atları, siz de görmüyor musunuz?
Başka atlar ilk sırada gibi görünüyor bana ve başka biri
onların sürücüsü! Aşağıda başta giden kısrakların
başına ovanın içinde bir şey gelmiş olacak!
Ben onları birinci olarak sınırı geçerken görmüştüm;
ama şimdi Troya Ovası'nın içinde gözlerimi her yere
çevirip baksam da hiçbir yerde göremiyorum onları.
Ya sürücünün elinden dizginler kaçtı
ya da sınırın orada onları sıkıca tutup da hünerle
çeviremedi ve sanırım orada da düşüp kırdı arabayı;
kısraklar da yoldan çıkıp başıboş kaçtılar. Ancak sizler de
kalkın bakmak için; çünkü ben iyi seçemiyorum.
Sanırım birinci olarak
Argoslular arasında hüküm süren Aitollu bir er geliyor:
At besleyen Tydeus'un oğlu yiğit Diomedes!"

Ancak o zaman Oileus'un oğlu çevik Aias, onu çok kötü bir
şekilde yanıtladı:

"İdomeneus, niçin sürekli gevezelik ediyorsun? Hafif
ayaklı kısraklar hâlâ büyük ovanın içinde koşuyorlar.

[4] Seyircilerin toplanmış olduğu noktalarda.

Sen tüm Argoslular arasında en gençleri değilsin; gözlerin
de uzağı göremiyor. Ama gevezelik yapmak hoşuna
gidiyor! Böyle davranmamalısın. Burada senden daha
iyiler de var! Şu kısraklar, başlangıçta birinci koşan
atlar, Eumelos'un kısrakları; savaş arabasının
üzerinde de dizginleri tutarak kendisi duruyor."

O zaman Giritlilerin komutanı öfkeyle yanıtladı onu:

"Aias, yalnızca sövgülerde herkesten iyisin sen. Seni gidi
ağzı bozuk! Tüm diğer konularda Argosluların hepsinden
daha aşağısın sen. Acımasız bir tarzın var senin.
Gel şimdi hangi atların önde koştuğuna dair bir kazan
ya da bir sacayağına iddiaya girelim seninle; iki de
şahit koyalım, Atreus'un oğlu ile Agamemnon'u.
O zaman da öğrenirsin işte iddiayı ödeyerek!"

Bunları söyledi. Oileus'un çevik oğlu da bu öfkeli hâliyle,
onu sövgülerle yanıtlamaya hazırdı. Eğer Akhilleus ayağa
kalkıp da onlara şu sözleri söylemeseydi,
belki de böylelikle ağız dalaşları daha da büyüyecekti:

"Aias ve İdomeneus, aranızdaki acımasız ve öfkeli sözleri
bir kenara bırakın artık. Diğerlerinin sizi böyle
konuşurken duyması utanç verici olur. Bir başkasını böyle
davranırken gördüğünüzde, sizin kızmanız gerekirdi.
Şimdi sakince oturup atlara bakın.
Onlar zafer için koşuyorlar; kısa süre sonra da buraya
varacaklar. O zaman da hepiniz Argosluların atlarını ve
hangisinin ikinci, hangisinin birinci olduğunu göreceksiniz."

Akhilleus, bunları söyledi. Bu arada Tydeus'un oğlu
hemen koşarak yetişti. Kırbaçla durmadan atların
omuzlarına vuruyordu;
onlar da hızla uçuyor ve yolu bitiriyorlardı.
Biniciyi durmaksızın kalkan toz bulutları sarıyordu.
Altın ve kalayla süslenmiş savaş arabası da ince tozun
üzerinde, tekerlekleri derin izler bırakmaksızın hızlı
atların arkasında koşuyordu.
Atlar resmen uçuyorlardı!

O da gelip yarışmanın ortasında durdu.
Atların göğüslerinden ve boyunlarından yere bitmek
bilmez bir ter boşalıyordu. Tydeusoğlu o zaman
görkemli arabadan yere atlayıp
kamçısını boyunduruğa doladı.
Yiğit Sthenelos geldi hiç gecikmeden. Koşup ödülü aldı ve
onu, kadını ve kulplu sacayağını almak üzere yüce ruhlu
yoldaşlarına verdi. O da atları boyunduruktan çözdü.

Onun ardından da, ikinci olarak, atlarıyla
Nestor'un oğlu Antilokhos geldi.
Menelaos'u hızıyla değil, kurnazlığıyla geride bırakmıştı.
Ama hal böyleyken de Menelaos, hızlı atlarını
Antilokhos'un arabasının çok yakınından sürüyordu.
Efendisini ovada hızla süren bir atla araba ve tekerleği
arasında ne kadar mesafe varsa ve atın kuyruğunun
ucundaki tüyler tekerleğin çemberine dokunur
tekerlek de atın yanı başında döner, onları büyük
bir mesafe ayırmazsa Menelaos da
görkemli Antilokhos'un o kadar gerisinde kalmıştı.
Başlangıçta biraz daha geride kalmıştı, bir disk atımı
mesafe kadar; ancak daha sonra
Agamemnon'un güzel yeleli Aithe'nin doğurduğu
kısrağın atılma gücü büyüdüğü için
hızla yetişti ona. Elbette, eğer ikisi de aynı yoldan
koşmuş olsalardı Menelaos onu geçer ve tartışmasız,
zaferi ona bırakmazdı. Meriones de, İdomeneus'un
yiğit seyisi, anlı şanlı Menelaos'un bir mızrak atımı
mesafe kadar gerisinde kaldı.
Güzel yeleli atları çok uyuşuktu,
o da yarışmada bir arabayı kullanmakta yeteneksizdi.
Hepsinden sonra da güzel arabasını sürükleyerek ve önde
atları sürerek Admetos'un oğlu Eumelos geldi.

Ayağı tez Akhilleus onu gördüğünde haline acıdı
ve hemen Argosluların arasında durup şu kanatlı
sözleri söyledi:

"Herkesten daha has ve iyi olan er, şimdi tek tırnaklı
atlarıyla sonuncu geldi! Gelin ona yakışan, ikincilik
ödülünü verelim ona. Tydeus'un oğlu da birinciliği alsın!"

Bunları söyledi. Diğerleri de onu onayladılar. Eğer yüce
ruhlu Nestor'un oğlu Antilokhos, Peleus'un oğluna
şunları söyleyerek hakkını aramak için ayağa kalkmasaydı
tüm Akhalar, Akhilleus'la hemfikir oldukları için
kısrağı ona vereceklerdi:

"Eğer şimdi söylediğini yaparsan çok kızacağım sana
Akhilleus! Değerli ve yiğit olduğu,
ama arabası kırılıp hızlı atları tökezlediği için
ödülümü elimden almak mı istiyorsun?
O da tanrılara dua etseydi. O zaman yolda herkesin
ardından sonuncu gelmezdi! Eğer ona acıyorsan ve
yüreğin onu seviyorsa, barakanda bir sürü altının, tuncun,
koyunların, kölelerin ve görkemli atların var;
onlardan birini alıp daha sonra ya da şimdi derhal,
daha büyük bir ödül, verebilirsin ona.
Böyle yap ki övsün seni tüm Akhalar! Ama ben
bu kısrağı vermiyorum! Kim denemek isterse gelsin
alsın onu ellerimden!"

Bunları söyledi. Ayağı tez Akhilleus da
tüm kalbiyle neşeyle güldü.
Antilokhos onun sevgili arkadaşıydı.
Yanıtladı onu ve şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ey Antilokhos, bana Eumelos'a kendi servetimden
başka bir ödül vermemi söylüyorsun.
Seni dinleyecek ve böyle yapacağım.
Ona Asteropaios'tan almış olduğum
tunç, çevresi parıl parıl parlayan, kalayla çevrili
bir zırh vereceğim. Bu paha biçilemez bir hediye!"

Bunları söyleyip sevgili yoldaşı Automedon'a zırhı
barakadan getirmesini buyurdu. O da koşup zırhı getirdi
ve onu sevinçle alan Eumelos'un ellerine bıraktı.

O zaman Menelaos acılı bir yürekle, Antilokhos'a öfkeli
halde ayağa kalktı. Haberci de ona elinde tutması için asa
verdi ve Argoslulara susmaları için bağırdı. Tanrıya denk
delikanlı da şu kanatlı sözleri söyledi:

"Antilokhos, sen ki bir zamanlar aklı başında biriydin; bu
yaptığın da ne oluyor? İtibarımı hiçe
saydın ve çok daha aşağıda olan kendi atlarını öne atarak,
atlarıma haksızlık ettin. Ey Argosluların hükümranları ve
komutanları, şimdi gelin tarafsızca değerlendirin bizi.
Daha sonra da tunç zırhlı Akhalardan biri çıkıp şunları
söylemesin: 'Menelaos her ne kadar daha değersiz atları
olsa da, yiğitlikte ve değerde ondan daha üstün olduğu için[5]
kurnazlıkla ve zorla Antilokhos'tan kısrağı aldı!'
Eğer benim kendimin de değerlendirme yapmamı
isterseniz yaparım. Sanırım Akhaların hiçbiri
suçlayamaz beni.
Çünkü benim değerlendirmem adil olacaktır.
Antilokhos, şimdi buraya gelip daha önce atlarına
vurmakta olduğun kamçını elinde tutarak, atlarının ve
arabanın önünde dur. Atlarına dokunarak yer sarsan
Poseidon'a, sinsice ve
isteyerek benim atlarımı engellemediğine dair yemin ver!"

O zaman, aklı başında Antilokhos onu yanıtlayarak dedi ki:

"Ey saygıdeğer Menelaos, hoş gör beni.
Çünkü ben senden çok daha gencim; sen de benim
büyüğümsün ve her durumda en iyisisin!
Gençlerin nasıl her zaman hata yaptıklarını ve
ne kadar kolay doğru yoldan saptıklarını bilirsin!
Onların akılları daha hızlı, ancak düşünceleri güçsüzdür!
Bundan dolayı yüreğin hoş görsün beni! Ben de bizzat
kazandığım kısrağı sana vereyim. Eğer barakamdan daha
iyi başka bir şey vermemi istersen de derhâl sana, sevgini
kaybetmekten
ve ölümsüzler önünde suçlu duruma düşmektense
ne istersen canı gönülden veririm."

[5] Burada koşulları iktidar belirliyor.

Yüce ruhlu Nestor'un oğlu bunları söyledi ve kısrağı alarak
onu Menelaos'un ellerine verdi. O da yüreğinin
ferahladığını hissetti. Tüm bir tarla yerlere eğilmiş ekinlerle
doluyken, sabahları çiğ tanelerinin örttüğü başaklar gibi;
işte senin yüreğin de öyle ferahladı ey Menelaos!

Onu yanıtlayıp şu kanatlı sözleri söyledi:

"Ey Antilokhos, her ne kadar sana kızmış olsam da
bu sefer senin hatırına, dediğin olsun. Çünkü sen şimdiye
dek ne düşüncesizlik ettin, ne de hile yaptın. Ama şimdi,
gençliğin aklına galip geldi! Fakat dikkatli ol,
bir başka sefer senden daha üstün biriyle alay etme.
Gerçekten de Akhalardan başka hiç kimse, fikrimi
bu kadar kolay değiştirmemi sağlayamazdı! Ama senin
başına da görkemli baban ve öz kardeşin gibi benim
uğruma çok şey geldi ve çok çektin. Bundan dolayı da
benden af da diliyorken, benim hakkım olsa da kısrağı
sana vereceğim ki, diğer Akhalar da benim yüreğimin
o kadar merhametsiz ve kibirli olmadığını görsün!"

Bunları söyledi ve kısrağı Antilokhos'un yoldaşı
Neomon'a verdi; kendisi de parıl parıl parlayan
kazanı aldı. Meriones de yarışmada dördüncü
ulaştığı için iki talant altını aldı.
Beşinci ödül kaldı geriye; iki kulplu maşrapa:
Akhilleus onu Argosluların arasına getirip Nestor'a
verdi ve ona dedi ki:

"Sen de bunu al ihtiyar. Bu senin olsun ve sana bahtsız
Patroklos'un defnedilmesini hatırlatsın. Artık onu
Argosluların arasında göremeyeceksin. Bu ödülü sana
bağışlıyorum;
çünkü sen yarışmayacaksın sanırım.
Sende artık ihtiyarlığın kötülükleri bedenine bir kere
yük olmaya başladığı için, ne yumruğunla mücadele
edeceksin, ne atıcılık yarışmalarında yer alacaksın ne de
ayaklarınla koşacaksın."

Bunları söyledi ve onu ellerine bıraktı.
O da neşeyle kabul etti ve onu yanıtlayarak
şu kanatlı sözleri söyledi:

"Evet oğlum! Hepsini çok doğru söyledin! Çünkü artık
ne sağlam bacaklarım var ne de kollarım omuzlarımdan
hafifçe hareket ediyor. Keşke Epeoların Buprasion'da
Kral Amarynkeus'u gömdüklerinde,
çocukların yarışma yaptıkları zamanki gibi
genç ve levent olsaydım. Orada ne Epeolardan, ne
Pyloslulardan, ne de yüce ruhlu Aitollardan bana denk
hiçbir delikanlı çıkmıştı. Hem yumruğumla Enops'un
oğlu Klytomedes'i alt etmiştim hem de benimle
yarışmak isteyen Pleuronlu Ankaios'u.
Yine yolda, koşuda ünlü İphiklos'u geçmiş,
mızrakta da Phyleus ile Polydoros'u yenmiştim. Yalnızca
araba yarışında Aktor'un iki oğlu geride bırakmıştı beni;
çünkü geri kalan görkemli ödülü kazanmak için
yanıp tutuşuyorlardı. İşte bu ikizlerden biri,
dizginleri hiç bırakmaksızın tutarak arabayı yönetiyordu
diğeri de atları kışkırtarak onlara kamçıyla vuruyordu.
İşte böyle biriydim ben bir zamanlar; ama şimdi bu
başarıları gençlere bırakıyorum. Her ne kadar, o zamanlar
delikanlıların arasında parlıyor olsam da benim de
yaşlılığa boyun eğmem gerek!
Git ve yoldaşını ünlendiren yarışmalara devam et.
Bunu da ben seve seve kabul ediyorum ve yüreğim mutlu
oluyor; çünkü yüreğim, sevgili arkadaşını daima
hatırlayacak. Sen de Argoslular arasında bana nasıl
değer vereceğini iyi biliyorsun! Keşke tanrılar da
sana tüm bunlar için kalbinin istediği her şeyi bağışlasalar!"

Bunları söyledi. Peleus'un oğlu da Nestor'un sözlerini
sonuna kadar dinledikten sonra Argosluların kalabalığının
olduğu yere doğru gitti. Hemen vahşi boks yarışmasının
ödüllerini koydu. Yarış alanının ortasına, ehlileştirmesi
zor, altı yaşında vahşi bir katır getirip bağladı;

daha sonra da yenilecek olan için iki kulplu bir maşrapa
koydu. Argosluların arasında ayakta durarak dedi ki:

"Atreus'un oğulları ve siz diğer güzel dizlikli Akhalar!
Şimdi boksta yarışmak için herkesten iyi iki delikanlı
gelsin. Onların ödülleri burada işte. Apollon
zaferi kime verirse ve tüm Akhalar da bunun görürse,
o vahşi katırı alıp barakana götürsün. Yine yenilen de
iki kulplu maşrapayı alsın."

Bunları söyledi. Hemen olağanüstü bir boksör olan,
güzel ve uzun boylu bir delikanlı kalktı.
Panopeus'un oğlu Epeios'du bu;
elini güçlü katırın üzerine koyarak
seslendi ve dedi ki onlara:

"Şimdi iki kulplu maşrapayı almak isteyen varsa gelsin.
Sanırım beni boksta yenip de Akhalardan başka biri
alamayacak katırı. Ben herkesten üstün olmakla
övünürüm! Yetmez mi savaşta geri olmam?
Ama kim her sanatta iyi olabilir ki?
Size gerçekleşecek bir başka şey daha söyleyeceğim:
Rakibimin derilerini yüzüp kemiklerini kıracağım!
Arkadaşları onun ölüsünü elimden almak için toplansın
buraya!"

Bunları söyledi. Diğerleri de sessiz sedasız kalakaldılar.
Yalnızca Kral Mekisteus'un oğlu, Talaosoğlu tanrıya
denk delikanlı Eurylaos kalktı. Mekisteus bir zamanlar
Oidipus'un defnedilmesi sırasında Thebai'ye gitmiş ve
orada tüm Thebailileri alt etmişti. Mızrağıyla ünlü
Diomedes, onun kazanmasını arzu ettiği için
onu sözleriyle cesaretlendirmeye çalışıyordu.
Öncelikle ona bir kemer ve sonra da
vahşi bir öküzün postundan iyi yapılmış kayışlar verdi.[6]
İkisi de kuşandıktan sonra
yarışma alanının ortasına koşup durdular.
Güçlü ellerini birbirlerinin karşısında kaldırarak

[6] Boksörler deri kayışlarla ellerini sarıyorlardı. Geniş kemer de karınlarını koruyordu.

vuruşmaya başladılar. Dişlerinin sertçe çarptığı
duyuluyordu ve ter, tüm bedenlerinden akıyordu.
Tanrısal Epeios, diğeri ona vurmak için bakarken
saldırıp yanağına vurdu.
Diğeri kendini daha fazla tutamadı ve çözüldü yiğit
dizleri. Darbeyle, tıpkı Boreas'tan dolayı deniz çalkantılı
olduğunda yosunla dolu sahilde balığın atlayıp atlayıp
tekrar daldığı gibi, havaya fırladı. Yüce ruhlu
Epeios onu ellerinden yakalayıp kaldırdı;
arkadaşları da onu yarışmadan aldılar.
Bu arada diğeri ayaklarını sürüyor, kan pıhtısı tükürüyor
ve başını yana eğiyordu. İşte onu alıp duyuları çalışmaz
halde yanlarına oturttular. Daha sonra da gidip iki
kulplu maşrapayı getirdiler.

O zaman Peleus'un oğlu derhal üçüncü ödülleri koydu.
Zorlu güreşin ödüllerini. Onları tüm Argoslulara
göstermeye başladı. Galip gelene, ateş için yapılmış
büyük bir sacayağı koydu. Akhalar onun on iki öküz
ettiğini hesaplıyorlardı. Yenilen için de ortaya
pek çok iş bilen bir kız koydu.
Bunun değerini de dört öküz olarak hesapladılar.
O zaman da Akhilleus, Argosluların arasında ayakta
durarak dedi ki:

"Şimdi böylesi bir yarışta kendini denemek isteyen kim
varsa kalksın ayağa!"

Bunları söyledi. Hemen Telamonoğlu büyük Aias ile tüm
numaraları bilen hünerli Odysseus ayağa kalktı.
Kuşanıp yarışma alanının ortasına koştular.
Güçlü elleriyle birbirlerini, tıpkı hünerli bir marangozun,
fırtınalardan koruması için yüksek çatılı bir evi sıkıca
bağladığı iki kiriş gibi, kucaklar hâlde tuttular. Sağlam ve
güçlü elleriyle çekiştirdikleri sırtları çatırdıyor,
ter bedenlerinden akıyordu.
Kaburgalarında ve omuzlarında kandan kırmızı
bir sürü şiş kalkıyordu. Ancak onlar, güzel sacayağını

kazanmak için yanıp tutuşarak inatla mücadele etmeye
devam ediyorlardı. Ama ne Odysseus, Aias'a çelme takıp
fırlatabiliyordu ne de Aias, Odysseus tarafından sıkıca
tutulmuş halde bunu yapabiliyordu.
Güzel dizlikli Akhalar sıkıldıklarını belli ettikleri için
Telamonoğlu büyük Aias ona dedi ki:

"Ey Laertes'in oğlu, çok hünerli Odysseus.
Ya kaldır beni ya da bırak ben kaldırayım seni.
Gerisiyle Zeus ilgilensin artık!"

Bunları söyleyip kaldırdı onu. Ancak Odysseus,
kurnazlıklarını aklından çıkarmadı.
Onu, dizinin eklem yerinin arkasından vurmayı başararak
çözdü bacaklarını. O da sırtüstü yere düştü; Odysseus
da onunla birlikte, onun göğsünün üzerine düştü.
Çevredeki tüm kalabalık onlara bakıp büyülendiler!
O zaman, ikinci olarak çok sabırlı Odysseus
kaldırdı onu. Ama fazla kaldıramadı;
yalnızca azıcık yükseltti onu topraktan;
çünkü bükülüverdi dizleri. İkisi de birbirlerinin yanına
yere kapaklandılar ve toza bulandılar. Eğer Akhilleus
kalkıp da onlara şunları söyleyerek engellemeseydi,
üçüncü kez mücadele etmek için kalkacaklardı:

"Daha fazla uğraşıp da acı çekmeyin!
Zafer ikinize de ait. Birbirine denk ödüller alacaksınız.
Şimdi siz gidin de diğer Akhalar yarışsın."

Bunları söyledi. Onlar da seve seve ikna oldular
onun sözleriyle. Tozlarını silkeledikten sonra
gömleklerini giydiler.

O zaman Peleus'un oğlu hemen koşunun ödüllerini koydu:
Sağlam gümüş bir şarap testisi. Altı ölçü sığıyordu içine;
güzellikte de dünyanın tüm şarap testilerini geride
bırakıyordu. Hünerli Sidon ustaları oyarak işlemişlerdi onu
ve Fenikyeliler uçsuz bucaksız denizi geçerek getirmişlerdi;
limana demirledikten sonra onu Thoas'a bağışlamışlardı.

Daha sonra da İesonoğlu Euenos, onu Priamos'un oğlu
Lykaon'u serbest bırakması için yiğit Patroklos'a vermişti.
İşte Akhilleus, yoldaşının gömülmesini ünlendirmek için,
ödül olarak bunu koydu. Bu ödülü, koşuda çevik
ayaklarıyla diğerlerini geride bırakan alacaktı.
İkinci için de büyük semiz bir öküz belirledi;
sonuncu içinse yarım talant altın. Argosluların arasında
ayakta durarak dedi ki:

"Şimdi böylesi bir yarışta mücadele etmek isteyen kim
varsa kalksın ayağa."

Bunları söyledi. Hemen Oileus'un çevik oğlu
Aias ile hünerli Odysseus kalktı ayağa, daha sonra da
Nestor'un oğlu Antilokhos;
o da yenerdi koşuda tüm delikanlıları.
Sırayla durdular; Akhilleus da onlara bitiş çizgisini
gösterdi. Hepsi de belirlenmiş noktaya doğru atıldılar.
Oileus'un çevik oğlu hızla geçti onları. Onun hemen
ardında, güzel kuşaklı bir kadının iplikleri yumaktan
çekerek hünerli elleriyle büktüğü
mekiği göğsüne yaklaştırdığı kadar bir mesafede,
tanrısal Odysseus koşuyordu. Odysseus o kadar yakında
koşuyordu ki, Aias'ın ayak izlerine basarak daha toz onları
kapamadan yetişiyordu. Öyle hızlı koşuyordu ki soluğu
Aias'ın başının üzerinde esiyordu.
Bu arada tüm Akhalar haykırışlarla,
kazanmak için her yolu deneyen bu adama cesaret
veriyordu. Artık yolun son kısmını koşmaya
başladıklarında, Odysseus içinden gök gözlü Athene'ye
şunları söyleyerek dua etti:

"Kulak ver bana Tanrıça ve iyiliğini gösterip ayaklarıma
güç ver!"

Bunları söyledi duasında. Athene de onu dinleyip
uzuvlarını, kollarını ve bacaklarını hafifletti. Az sonra,
artık ödül için atılacakları sırada, Aias koşarken ayağı
kaydı. Çünkü Athene engel koymuştu önüne.

Ve Akhilleus'un Patroklos'un şerefine kesmiş olduğu
öküzlerin dışkılarının olduğu yere düştü;
dışkılar ağzına burnuna doldu. Birinci olarak çok
sabırlı Odysseus vardı ve şarap testisini aldı. Onun
ardından da yiğit Aias, öküzü aldı. Daha sonra da eliyle
öküzün boynuzunu tutarak
ve dışkıları tükürerek Argosluların ortasında dedi ki:

"Ah! Her zaman annesi gibi Odysseus'un yanında durup
ona yardım eden Tanrıça, ne kadar da zarar verdi bana!"

Bunları söyledi. Hepsi de yürekleriyle
güldüler onun sözlerine.
Antilokhos gülümseyerek sonunculuk ödülünü aldı
ve Argosluların arasında dedi ki:

"Size hepinizin bildiği bir şeyi söyleyeceğim kardeşler.
Ölümsüz tanrılar şimdi bile daha yaşlılara ün veriyor.
Çünkü Aias benden biraz daha büyük;
ancak Odysseus geçmiş nesillerdeki insanların soyundan.
Onun güçlü bir ihtiyar olduğunu ve tüm Akhalar içinde,
koşuda onunla Akhilleus'tan başkasının boy ölçüşmesinin
zor olduğunu söylerler."

Peleus'un çevik oğlunu ünlendirerek bunları söyledi.
O zaman da Akhilleus onu yanıtladı ve dedi ki:

"Antilokhos, boşuna övmedin beni:
Sana ödülünün yanında bir yarım talant altın daha
vereceğim."

Bunları söyledi ve bıraktı onun ellerine. O da neşeyle
aldı. Peleus'un oğlu daha sonra uzun gölgeli mızrak
yarışlarının ödüllerini getirip koydu: Patroklos'un
Sarpedon'dan almış olduğu silahlar, miğfer ve kalkan.
Argoslular arasında ayakta durup dedi ki:

"Şimdi, silahlarını kuşanmış olarak ve ellerinde sivri
mızraklarını tutarak burada kalabalığın önünde mücadele
etmek için, en haslarından iki delikanlı gelsin.

Bu ikisinden hangisi daha önce mızrağını saplayarak,
diğerinin güzel bedenini vurursa
ve kara kanın akmasını sağlarsa, Asteropaios'tan aldığım
bu güzel gümüş kakmalı Trakya kılıcını ona vereceğim.
Silahları da ikisi kendi aralarında bölüşsünler;
üstüne üstlük barakalarda onların onuruna bir de büyük
akşam yemeği vereceğiz!"

Bunları söyledi. Derhal Telamonoğlu büyük Aias ile
Tydeus'un yiğit oğlu Diomedes atıldı. Her biri kendi
taraftarlarının yanında, silahlarını kuşandıktan sonra,
savaşmak için yanıp tutuşarak ve birbirlerine vahşi
bakışlar atarak ortaya ilerlediler.
Tüm Akhaların korku içinde onlara hayran kalmasını
sağladılar. Birbirlerinin üstlerine saldırdıklarında,
birbirlerini üç kez yakından vurdular. Aias, Diomedes'i
mızrağını bedenine vardıramadan kalkanının ortasından
vurdu; içeriden zırh koruyordu onu. Ardından Tydeus'un
oğlu büyük kalkanının üzerinden parıl parıl parlayan
mızrağının ucuyla Aias'ın gırtlağını kesmeye çabalıyordu.
O zaman diğer Akhalar, Aias için endişelenerek, onları
mücadeleyi durdurup ödülleri paylaşmaları için teşvik
etmeye başladılar. Akhilleus da getirip Tydeus'un oğluna
güzel kesilmiş omuz kayışı ve kınıyla birlikte büyük kılıcı
verdi.

Daha sonra Peleus'un oğlu, önceleri yiğit Eetion'un
atmakta olduğu, henüz işlenmemiş demirden bir disk
koydu. Ayağı tez tanrısal Akhilleus, onu öldürüp diğer
servetleriyle birlikte gemilerinden demiri de almıştı.
Argosluların arasında durup dedi ki:

"Şimdi bu yarışa çıkmak isteyen kim varsa gelsin. Sizlerden
herhangi birinin uzaklarda bereketli tarlaları varsa tam beş
yıl boyunca bu diskten demiri alır[7] ve çoban ya da çiftçi
kente gidip de demir istemek durumunda kalmaz;
hatta kendisi bile başkalarına verir."

[7] Tarım gereçleri imal etmek için.

Bunları söyledi. Derhâl savaş düşkünü Polypoites kalktı;
daha sonra da tanrıya denk yiğit Leonteus ile Telamon'un
oğlu Aias ve de tanrısal Epeios kalktı. Sıraya girdiler;
tanrısal Epeios sıkıca yakaladı diski, önce onu elinde
oynattıktan sonra uzağa fırlattı.
Akhalar da güldüler ona.
İkinci olarak diski Ares'in tohumu Leonteus attı.
Üçüncü olarak da Telamonoğlu büyük Aias attı onu
güçlü eliyle ve tüm işaretleri geçti atışı. Ancak, diski
yiğit Polypoites aldığında, onu bir çobanın değneğini
attığı kadar uzağa attı. Çoban değneğini atar da, o da
öküz sürüsünün üzerinde uçarak dönüp durur ya;
onun atışı da hepsini öyle geçti. O zaman Akhalar
alkışladılar onu. Yiğit Polypoites'in yoldaşları da
krallarının ödülünü kaldırıp gemilere götürdüler.

Akhilleus, daha sonra okçular için kara demir koydu ortaya:
On tane iki ağızlı balta ve on tane de tek ağızlı balta.
Ve uzağa, kuma, kara pruvalı bir geminin direğini dikip
ince bir iple ürkek bir güvercini ayaklarından bağladı.
Sonra da onlara oklarını atmalarını söyledi:

"Bu ürkek güvercini kim vurursa tüm bu iki ağızlı
baltaları alıp evine götürsün.
Yine kim güvercini vurmadan ipe isabet ettirirse o daha
aşağıda olacağı için tek ağızlı baltaları alsın."

Bunları söyledi.
Hemen savaş komutanı Teukros ile İdomeneus'un
değerli yoldaşı Meriones kalktılar.
Tunç miğferi atıp içine kuraları koyarak karıştırdılar.
İlk olarak Teukros'unki çıktı. Derhal, güçlü Apollon'a
yeni doğmuş koyunlardan oluşan görkemli bir yüzlük
kurban adayacağına dair vaatte bulunmadan,
tüm gücüyle bir ok fırlattı. Güvercine isabet ettiremedi.
Çünkü Apollon haset etti ona.
Yalnızca ayağının yakınından bağlı olduğu ipi vurdu
ve acı ok kesti ipi. Güvercin doğruca uçtu gökyüzüne;

ip de yavaş yavaş yere düştü. Akhalar da haykırdılar.
Meriones yakaladı yayını;
ne zamandır tutuyordu oku o nişan aldığı sırada.
Doğrudan, uzaklardan nişan alan Apollon'a yeni doğmuş
koyunlardan oluşan görkemli bir yüzlük kurban
adayacağına dair vaatte bulundu. Yükseklerde, ürkek
güvercini bulutların altında sakince gezinirken gördü
ve kanadının ortasından vurdu.
Ok da güvercini geçtikten sonra tekrar düşüp Meriones'in
ayaklarının önünde yere saplandı. O zaman güvercin
gevşemiş kanatlarıyla kara pruvalı geminin direğinin
üzerinde oturdu ve boynunu sarkıttı. Hemen ardından da
uçtu ruhu ve o da direkten uzağa düştü.
Kalabalık seyrediyor ve hayran kalıyordu!
Meriones, tüm iki ağızlı baltaları aldı, yani on tanesini
birden. Teukros da on tane tek ağızlı baltayı gemilere
götürdü.

Daha sonra, Peleus'un oğlu getirip yarışmaya
uzun gölgeli bir mızrakla henüz ateş
görmemiş ve bir öküz değerinde, çiçeklerle süslü bir kazan
koydu. Hemen iki atıcı ayağa kalktı: Atreus'un oğlu büyük
Kral Agamemnon ile İdomeneus'un yiğit seyisi Meriones.
Ancak o zaman ayağı tez Akhilleus onlara dedi ki:

"Ey Atreus'un oğlu, hepimiz bizi nasıl geride bıraktığını
ve güçte ve atıcılıkta bizden ne kadar üstün olduğunu
biliyoruz. Bu ödülü al ve koca karınlı gemilere git; istersen
mızrağı da Meriones'e verelim. En azından ben, kabul
edersen sana böylesi bir iyilik borçluyum."

Bunları söyledi. Kral Agamemnon da onu dinleyip
tunç mızrağı Meriones'e verdi. Daha sonra da kendi
görkemli ödülünü haberci Thaltybios'a verdi.

RAPSODİ 24

[Hektor'un Fidyeleri[1]]

Artık yarışmalar bitti ve kalabalık dağılarak her biri
gemisine doğru yola koyuldu. Artık tatlı uykuya
doyabilmek için akşam yemekleriyle ilgileniyorlardı.
Ancak Akhilleus ağlıyordu. Çünkü sevgili yoldaşını
hatırlıyor ve herkesi dinginleştiren uyku tutmuyordu onu.
Bir o yana bir bu yana dört dönüyor
ve Patroklos'un gençliğine ve yiğitliğine yanıp duruyordu.
Hâlâ onunla neler yaptıklarını ve insanların savaşlarında,
denizin vahşi dalgalarında başlarına neler geldiğini
hatırlıyordu. Tüm bunlar yeniden aklına geliyor ve
sıcak gözyaşları döküyordu; kâh güvertede
yan yatıp uzanmış kâh yüzüstü yatar hâlde duruyor,
kâh tekrar kalkıp sahilde dolaşıyordu. Şafak denizin
üzerinde ve sahillerde görünmeye başladığı zaman,
hızlı atlarını boyunduruğa vurup
savaş arabasının arkasına da Hektor'u bağlayarak,
onu Patroklos'un mezarının çevresinde üç kez sürükledi.
Ardından da barakasında rahata kavuştu ve Hektor'u
yüzüstü uzanmış hâlde tozun dumanın içinde bıraktı.
Ancak Apollon bu delikanlıya acıyarak, tüm pislikleri
bedeninden uzaklaştırmaya başladı. Akhilleus, onu
sürüklerken derisi yüzülmesin diye
altın kalkanıyla olduğu gibi örttü.

İşte bu şekilde hırsla utandırıyordu tanrısal Hektor'u.
Ancak çok mutlu tanrılar onu bu hâlde gördükçe,
içleri cız ediyor ve has bir nişancı olan Hermes'e
gidip onu kaçırmasını söylüyorlardı.
Paris'in, ağılına giderlerken tanrıçalara hakaret edip de
kendisine felaket dolu bir aşk sunan Tanrıça'yı övdüğü
günden beri, kutsal Troya'dan, Priamos ve halkından

[1] Hektor'un Cesedi Karşılığında Teklif Edilenler.

nefret eden Hera, Poseidon ve gök gözlü Athene
dışındaki tüm tanrılar bunu istiyorlardı. O günün
sonrasında, artık sonunda on ikinci şafak söktüğünde,
Phoibos Apollon ölümsüzler arasında dedi ki:

"Ey Tanrılar; adaletsiz ve merhametsizsiniz!
Hektor hiç mi yakmadı size öküz butları ile besili
koyunlar? Ancak şimdi yüreğiniz onu karısı, annesi,
çocuğu, babası Priamos ve halkı görsünler diye,
ölüsünü bile kurtarmayı çekmiyor.
Onlar ki, onu ateşin üzerinde hemen
yakıp gömebilirlerdi. Ey tanrılar, yalnızca ciğerlerinde
zerre kadar adalet olmayan,
daima çözülmez ve ehlileşmez bir kalp taşıyan Akhilleus'a
yardım etmek istersiniz siz. Hani gücü ve mağrur ruhunun
iteklediği ve koyunların üzerine karnını doyurmak için
atılan yabani bir aslan vardır ya, işte Akhilleus da öyledir;
ruhunda merhamet ve hürmet yoktur. Oysa bu her zaman
yarar getirir insana, hiçbir zaman zararı dokunmaz.
Bir gün gelir birisi bir başka çok sevdiği birini,
aynı anadan olma kardeşini, hatta belki de oğlunu
kaybeder; ancak onun için ağlayıp ağıtlar yaktıktan sonra,
sonunda durur gözyaşları. Çünkü kader tanrıçaları insanın
ruhuna sabretme gücü vermişlerdir. Ancak o, tanrısal
Hektor'u öldürdükten sonra,
şimdi de onu savaş arabasının arkasına bağlamış,
sevgili yoldaşının mezarının çevresinde sürükleyip
duruyor. Bu da ona ne bir iyilik ne de bir yarar sağlayacak.
Yalnız dikkat etsin, biz de ne kadar yiğit olursa olsun
öfkelenmeyelim ona. Sahip olduğu öfkeyle utandırıyor
kendi halindeki toprağı."

O zaman ak kollu Hera öfkelenerek yanıtladı onu:

"Ey Gümüş yaylı, eğer Akhilleus ile Hektor'a aynı ünü
vermiş olsaydınız, o zaman bu dediklerin doğru olabilirdi.
Ancak Hektor bir fani ve ölümlü bir anne emzirdi onu; bu
arada Akhilleus ise bir tanrıçanın oğlu. Ben bizzat besleyip

büyüttüm annesini ve karısı olsun diye bir insana,
ölümsüz tanrıların yürekten sevdiği Peleus'a
verdim. Düğün kutlamalarına da tüm tanrılar, hepiniz
gittiniz. Onların arasında sen de elinde sazınla çılgınlar
gibi eğlenmiştin, ey her zaman sadakatsiz ve kötülüklerin
dostu Tanrı!"

Yanıtladı onu bulut devşiren Zeus ve dedi ki:

"Hera, böylesi öfkelenme tanrılara;
onlar elbette bizim tarafımızdakine aynı itibarı
göstermeyecekler. Ama Hektor da tüm Troya insanları
arasında tanrılar tarafından çok sevilen biriydi.
Bana hiçbir zaman hediyeler sunmayı ihmal etmedi:
Sunağım asla mahrum kalmadı yeterince kurbandan,
şarap serpmeden ve et kokularından;
biliyorsun bu bizim ünümüzdür.
Gel bir kenara bırakalım, yiğit Hektor'u Akhilleus'tan
gizlice kaçırma fikrini. Çünkü annesi Thetis, gece gündüz
ayrılmıyor onun yanından. Ancak tanrılardan biri Thetis'i
yanıma çağırsın da ona aklı başında birkaç kelime edeyim.
Böylelikle de Akhilleus Priamos'tan fidyesini alıp
geri versin Hektor'u."

Bunları söyledi. Ayaklarında rüzgâr taşıyan
çevik İris de hemen bu haberi götürmek için
kalktı. Samos ile kayalık İmbros'un arasından
kara denize atladı; yankılandı dalgaların sesi.
Obur balıklara ölüm getirmek için dibe inen,
besili bir boğanın boynuzunun içine sokulmuş
bir olta iğnesinin kurşunu gibi atıldı derinlere. Thetis'i
oyulmuş mağarasında buldu; çevresinde tüm deniz
tanrıçaları hep birlikte oturuyorlardı. O da onların arasında,
vatanından uzakta, bereketli Troya'da ölmüş
anlı şanlı oğlunun kaderine ağlıyordu.
Ayağı tez İris onun yanında durup dedi ki:

"Kalk ayağa Thetis! Aklının içinde ölümsüz kararları olan
Zeus seni çağırıyor."

O zaman gümüş ayaklı tanrıça Thetis yanıtladı onu ve
dedi ki:

"Herkesten üstün bu Tanrı benden ne istiyor?
Ruhumda bitmek tükenmek bilmez kederler taşıdığım için,
ölümsüzlerle arkadaşlık yapmaya utanırım. Ancak
geleceğim. Bana her ne derse desin boşa gitmeyecektir
sözleri."

Saygıdeğer Tanrıça bunları söyledi ve kara bir örtü aldı; öyle
ki ondan daha koyu bir giysi yoktu. Ve harekete geçti.
İris de çevik ayaklarıyla onun önünden gidiyordu.
Dört bir yanlarında denizin dalgaları yırtılıyordu.
Karaya çıktıklarında gökyüzüne doğru uçtular ve
Kronos'un gür sesli oğlunu, dört bir yanında mutlu
tanrılar onunla birlikte otururken buldular.
O zaman kalkıp Athene yerini ona verdi.
Thetis de baba Zeus'un yanına oturdu.
Hera da eline güzel ve som altından bir maşrapa verip
onu sözleriyle avuttu. Thetis, içtikten sonra maşrapayı
yere bıraktı. Tanrıların ve insanların babası konuşmaya
başladı ve dedi ki:

"Tanrıça Thetis, her ne kadar ruhunda büyük bir keder ve
matem varsa da Olympos'a geldin.
Ben seni çok iyi anlıyorum!
Bununla birlikte, sana, seni neden buralara çağırdığımı
söyleyeceğim. Ölümsüz tanrılar, dokuz gündür
Hektor'un ölüsü ve fatih Akhilleus için ağız dalaşı yapıp
duruyorlar. Onlar, iyi nişancı Hermes'i gidip Hektor'un
ölüsünü kaçırması için kışkırtıyorlar. Ancak ben daha
sonrasında da senin sevgine ve saygına sahip olmak için,
bu şerefi Akhilleus'a vermek istiyorum.
Şimdi çabucak ordugâha gidip oğluna,
Hektor'u kanca burunlu gemilerin yanında tutup
geri vermeyerek yaptığı çılgınlığa tanrıların kızdıklarını ve
benim de tüm ölümsüzlerden daha fazla öfkeli olduğumu
söyle. Benden korkup da Hektor'u kanca burunlu geri

vermesi için, tüm bunları söyle ona. Ben de İris'i,
yüce ruhlu Priamos'a, Akha gemilerinin yanına
gitmesini ve Akhilleus'un kalbini yumuşatacak hediyeler
götürerek sevgili oğlunun fidyesini ödemesini söylemesi
için tekrar göndereceğim."

Bunları söyledi.
Gümüş ayaklı Tanrıça Thetis de onu dinleyerek
Olympos'un zirvelerinden atlayıp gitti ve oğlunun
barakasına ulaştı. Onu sık sık acıyla iç çeker halde buldu.
Etrafında da sevgili yoldaşları aceleyle yemek hazırlamakla
meşguldüler. Barakada büyük, yünlü bir koyun kesmişlerdi.
Saygıdeğer anne, onun yanına oturup
eliyle okşayarak dedi ki:

"Oğlum, ne zamana kadar yemeğini ve yumuşak döşeğini
aklına bile getirmeden böyle yıpratacaksın kendini?
Bir kadınla birlikte yatmak iyidir.
Çünkü benimle birlikte çok zaman yaşayamayacaksın;
güçlü kader ile ölüm çok yakınında. Ancak şimdi çabuk
dinle beni. Sana Zeus'tan bir haber getirdim. Hektor'u
kanca burunlu gemilerin yanında tutup onu geri
vermeyerek yaptığın çılgınlığa tanrıların kızdıklarını,
tüm ölümsüzler içinde de en çok kendisinin öfkeli
olduğunu söylüyor. Onu geri ver ve ölü için verilen
fidyeyi de kabul et."

Ayağı tez Akhilleus onu yanıtlayarak dedi ki:

"Öyle olsun!
Madem Olymposlu Zeus bunu istiyor,
kim fidyeyi getirirse alsın ölüyü."

İşte böylece, gemilerin yanında, ana oğul kendi aralarında
pek çok kanatlı söz konuştu. O zaman Kronos'un oğlu,
İris'i, ona şunları söyleyerek kutsal Troya'ya gönderdi:

"Hızlı İris, bırak Olympos'u ve
Troyada'ki yüce ruhlu Priamos'a,
Akha gemilerinin yanına gitmesini ve Akhilleus'un

kalbini yumuşatacak hediyeler götürerek sevgili oğlunun
fidyesini ödemesini söylemeye git. Yalnız başına gitsin;
yanına herhangi bir Troyalı yoldaş almasın. Onu
yalnızca, katırları ve güzel tekerlekli aracı sürmek ve
tanrısal Akhilleus'un öldürdüğü
Hektor'un cesedini kente geri getirmek için
yaşlı bir haberci izlesin. Ölüm için endişelenip korkmasın;
çünkü ona, onu Akhilleus'a kadar götürecek olan ve
iyi bir yol gösterici olan Hermes'i vereceğiz. Onu
Akhilleus'un barakasına götürdüğünde de
ne o öldürecek onu ne de diğerlerinin öldürmesine izin
verecek. O bir deli de, düşüncesiz de, adaletsiz de değil;
yalnızca sağduyuyla kabul edecek onun yakarışını."

Bunları söyledi. Ayaklarında rüzgâr taşıyan çevik İris de
haberi götürmek için kalktı.
Priamos'un saraylarına vardığında da sesler ve ağıtlarla
karşılaştı. Çocuklar, avlunun içinde babalarının çevresinde
oturmuş vaziyette gözyaşlarıyla ıslatıyorlardı elbiselerini ve
ihtiyar da bir harmaniye sarınmış onların ortalarında
oturuyordu. Başının üzeri ve boynu
yerde yuvarlanırken elleriyle topladığı tozlarla doluydu.
Kızları ve gelinleri de taraçanın içinde, Argosluların
elleriyle öldürülmüş olarak yerde yatan bir sürü yiğit için
ağıtlar yakıyorlardı. Zeus'un habercisi Priamos'un önünde
durarak alçak sesle konuştu onunla
(diğeri de korkusundan titremeye başladı)
ve dedi ki:

"Cesur ol Dardanosoğlu Priamos ve sakın korkma! Çünkü
sana bir felaketi haber vermeye gelmedim. Yalnızca senin
iyiliğin için geldim. Uzaklardan senin için çok endişelenip
sana acıyan Zeus'un habercisi olarak geliyorum.
Olymposlu sana, Akhilleus'un kalbini yumuşatacak
hediyeler götürerek tanrısal Hektor'un fidyesini ödemeni
öğütlüyor. Oraya yanına Troyalılardan herhangi başka
birini almaksızın, yalnız git. Seni yalnızca, katırları ve
güzel tekerlekli aracı sürmek ve tanrısal Akhilleus'un

öldürdüğü Hektor'un cesedini kente geri getirmek
için yaşlı bir haberci izlesin.
Ölüm için endişelenip korkma.
Çünkü yol göstericin seni Akhilleus'a kadar götürecek
olan Hermes olacak. Ama seni Akhilleus'un barakasına
götürdüğünde, ne o öldürecek seni
ne de diğerlerinin öldürmesine izin verecek.
O bir deli de, düşüncesiz de, adaletsiz de değil;
yalnızca sağduyuyla kabul edecek yakarışını."

Ayağı tez İris bunları söyleyip gitti. Priamos da oğullarına
katırlarla birlikte güzel tekerlekli bir araba hazırlamalarını
ve üzerine de hafif bir sepet bağlamalarını söyledi.
O da sedir ağacından yapılmış, yüksek tavanlı ve mis
kokulu odasına indi. Orada bir sürü hazinesi vardı. Karısı
Hekabe'yi çağırıp ona dedi ki:

"Talihsiz! Olymposlu Zeus'tan bir haberci gelip bana
Akha gemilerine gidip sevgili oğlumuz için
Akhilleus'a onun kalbini yumuşatacak hediyeler vererek
fidye ödememi söyledi. Söyle bana, bu sana nasıl geliyor
sana? Benim yüreğim beni, uçsuz bucaksız Akha
ordugâhının içine, gemilerin aşağısına seve seve gitmem
için dürtüyor."

Bunları söyledi.
Karısı da korkusundan bir çığlık atarak ona dedi ki:

"Eyvahlar olsun! Yabancılar ve tüm bir halkın içinde
önceleri meşhur olan sağduyun ve bilgeliğin nereye gitti?
Nasıl yalnız başına Akha gemilerine gidip bir sürü yiğit
oğulu öldüren eri gözlerinle görmeye kalkışırsın?
Yüreğin demirden olmalı senin!
Çünkü, o kana susamış, sadakatsiz er, artık kaçmana izin
vermeyecektir; ne acıyacaktır sana ne de saygı duyacaktır.
Bırak uzaktan uzağa, burada evimizde oturup ağlayalım.
Ona gelince, bırak olsun, her şeyi bilen kader onun için
benim onu doğurduğum gün her ne büktüyse.
Ta o zaman karar vermiş o ana babasından uzakta,

köpek bir herifin yanında onun köpekleri doyurmasına.
Ah keşke ciğerine yapışıp da yiyebilsem onun! O zaman
alabilirim belki oğluma yaptığı onca şeyin intikamını!
Onu bir korkak olduğu için öldürmedi; onu, orada
korkmadan, kaçmadan Troyalı erkekleri
ve geniş kemerli Troya kadınlarını kurtarmak için
sarsılmaz bir halde dururken öldürdü!"

O zaman tanrı biçimli ihtiyar Priamos yanıtladı onu:

"Ben gitmeyi arzuluyorken engelleme beni ve evin içinde
şom ağızlılık etme. İkna edemeyeceksin beni.
Eğer beni bunun için herhangi bir fani kışkırtsaydı,
ister bir kâhin olsun ister iç okuyan biri, isterse bir duacı
olsun; bunun yalan olduğunu söyleyip dinlemek
istemeyebilirdik. Ancak şimdi ben bunu bizzat Tanrıça'dan
duymuş ve onu gözlerimle açık açık görmüşken; gideceğim
ve sanıyorum ki boş değildir onun sözü. Eğer şansımda
tunç zırhlı Akhaların gemilerinde ölmek varsa da bırak
öleyim! Bırak, ben önce oğlumu kucaklayıp onun için
ağlayarak da oğluma doyduktan sonra, derhal öldürsün
beni Akhilleus!"

Bunları söyledi. Sandıkların parıl parıl parlayan örtülerini
açarak, on iki görkemli duvak,
bir o kadar halı, üstlük ve gömlek çıkardı.
Daha sonra da on tam talant altın getirip tarttı; iki parlak
sacayağı, dört kazan, paha biçilemeyecek güzel bir maşrapa
da aldı. Maşrapayı ona, onlara elçi olarak gittiği zaman,
Trakyalılar hediye olarak vermişlerdi.
İhtiyar onu bıraktığına bile üzülmedi:
O kadar çok arzu ediyordu sevgili oğlunun fidyesini
ödemeyi! Tüm Troyalıları, onlara hakaret dolu sözler
söyleyerek azarlayıp kovuyordu salondan:

"Yıkılın buradan namertler, reziller! Sizin
evlerinizde de ağıtlar, gözyaşları, tüm bunlar yok mu?
Neden geldiniz? Daha fazla üzülmemi sağlamak için mi?
Ya da yoksa küçük mü görünüyor size, Kronos'un

oğlunun en has çocuğumu bana kaybettirerek gönderdiği
felaket? Ancak bunu siz de hissedeceksiniz; çünkü oğlum
ölmüşken, Akhalar tarafından kolayca alt edileceksiniz!
Ancak benim için en iyisi, gözlerimle
kenti yerle bir edip yakıp yıktıklarını görmektense,
Hades'e inmektir!"

Bunları söyledi ihtiyar ve tarafından kovularak koşarak
çıkmakta olan Troyalıları asasıyla kovalamaya başladı.
Daha sonra da oğulları Helenos'u, Paris'i,
tanrısal Agathon'u, Pammon'u,
gür sesli Polites'i, Deiphobos'u, Hippothoon'u
ve mağrur Dios'u çağırıp azarladı onları. İhtiyar bu
dokuzuna birden buyurarak dedi ki:

"Acele edin işe yaramazlar, reziller! Keşke Hektor yerine
dokuzunuz birden yıkılaydınız hızlı gemilerin yanında!
Yazık oldu burada bereketli Troya'da dünyaya getirdiğim
en has çocuklara. Onların hiçbiri kalmadı geriye;
ne tanrıya denk Mestor, ne atlı savaşçı Troilos,
ne de insanlar arasında bir tanrı gibi olan,
bir faninin oğlu gibi değil de bir tanrının oğlu gibi
görünen Hektor kaldı geriye! Ares, onların hepsini
ortadan kaldırdı ve
yalnızca beş para etmez, yalancı,
sadece kıvırtmakta iyi olan, dansçı ve halkın oğlaklarıyla
koyunlarını çalanları kaldı geriye. Vakit kaybetmememiz
için gidip bana hemen bir araba hazırlayıp üzerinde de
tüm bunları koymayacak mısınız?"

Bunları söyledi.
Diğerleri de babalarının hiddetinden korkup
katırların çektiği yeni ve güzel tekerlekli bir araba çıkarıp
üzerine örülmüş bir sepet bağlayarak indirdiler ahşap
kakmalı boyunduruğu. Boyunduruk şimşir ağacındandı,
göbekliydi ve çemberlere tam uyuyordu. Daha sonra da
boyunduruklа birlikte
dokuz arşın boyunda boyunduruk kayışını getirdiler.

Boyunduruğu da iyice yerleştirdiler iyice parlatılmış oka tepesinden; daha sonra da göbeğin yanından üç kez, bir taraftan öbür tarafa bağladılar; ardından da sırayla kayışı bağlayıp boyunduruğu ve oku bitiştirdiler.
Odadan Hektor'un zengin fidyesini de getirip güzel arabanın üzerine koydular. Ondan sonra da bir zamanlar Mysiaların Priamos'a görkemli bir hediye olarak vermiş oldukları sert tırnaklı ve dayanıklı katırları boyunduruğa vurdular. Son olarak da Priamos için boyunduruğa[2] görkemli yemliğinde bizzat beslemiş olduğu atları bağladılar.

Bu arada da haberci ile Priamos, avlunun içinde akıllarında sağduyulu düşüncelerle, onların arabaların boyunduruklarını hazırlamalarını seyrederlerken; Hekabe, kan ağlayan yüreğiyle sağ elinde som altından bir maşrapada, onlar yola çıkmadan evvel yere şarap serpmek için tatlı şarapla geldi. Arabanın önünde durup dedi ki:

"Gel, al bunu ve madem yüreğin gemilerin yanına gitmek istiyor ve beni dinlemiyorsun, baba Zeus için yere şarap serperek düşmanların yanından evine geri dönmeyi dile. Yükseklerden tüm Troya'yı gören, İdalı, bulut devşiren Zeus'tan bunu dile ve ondan sana tüm kuşlar arasında en çok sevilen ve gücü büyük olan alametini göndermesini iste. Bu alameti senin gözlerinle onu görebilmen için sağ tarafına göndersin. Bundan cesaret alarak da hızlı atlarla Danaoların gemilerine gidersin. Eğer gür sesli Zeus sana bunu göndermezse, o zaman arzun ne kadar büyük olursa olsun, ben sana Akha gemilerine gitmemeni öğütlerdim."

Tanrı biçimli Priamos yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey kadın, madem böyle istiyorsun, seni dinleyeceğim. Bize merhamet etmesi için ellerimizi Zeus'a kaldırmak iyidir."

[2] Priamos'un kullanacağı bir başka arabanın boyunduruğuna.

İhtiyar bunları söyledi ve hizmetçisine ellerine
temiz su dökmesini buyurdu. O da elinde bir leğen ile
bir ibrik tutarak geldi. Elini yüzünü yıkadıktan sonra
karısından maşrapayı aldı
ve avlunun ortasında durarak
şarap döküp dua etti. Gökyüzüne bakıp dedi ki:

"Pek şanlı, büyük, İda'dan hükmeden
Zeus Baba! Akhilleus'un beni dostça kabul edip
bana merhamet etmesini sağla. Bana tüm kuşlar
arasında en çok sevilen, gücü büyük,
hızlı habercin olan kuşu iyi bir alamet olarak gönder.
Göreyim onu gözlerimle ve bundan cesaret alarak da
hızlı atlarla Danaoların gemilerine gideyim."

Bunları söyledi duasında. Niyetli Zeus da dinledi onu.
Derhal en iyi alameti olan kara ve yırtıcı bir kartal gönderdi.
Kara kanatlı derlerdi adına. Zengin bir adamın taraçasında
bulunan yüksek tavanlı bir odanın sağlam kapılarının
kanatları ne kadarsa, onun da kanatları bir uçtan bir uca
öyle geniş uzanıyordu.
Onlara sağdan, kentin üzerinden uçarak göründü.
Diğerleri de ona bakıp hayran kalıyor ve yürekleri
seviniyordu!

O zaman aceleyle bindi ihtiyar arabasına ve hem
avlusundan hem de çınlayan kapı kemerinin altından
çıktı. Katırlar da onları aklı başında İdaios sürerken,
dört tekerlekli aracı önde sürüklüyorlardı.
Arkalarından da onları kentin içinde ihtiyarın kırbaçla
kışkırtarak hızla sürmekte olduğu atlar izliyordu.
Onun arkasında da onu sevenler, sanki ölüme gidiyormuş
gibi ağıtlar yakarak hep birlikte gidiyorlardı.
Kenti geçerek ovaya vardıklarında
çocukları ile damatları Troya'ya döndüler.
Diğer ikisi ovada göründüklerinde Zeus'un
gözünden kaçmadılar; ihtiyara acıyarak derhâl
sevgili oğlu Hermes'e dedi ki:

"Hermes, en çok sen seversin insanlara yoldaşlık etmeyi ve
kimi istersen onu dinlersin. Şimdi de
gidip Priamos'u Akhaların koca karınlı gemilerine götür
ki, diğer Danaolardan herhangi biri onu Akhilleus'un
yanına varmadan önce görüp fark etmesinler."

Bunları söyledi. Argos'un katili dev Tanrı da dinledi onu.
Derhâl ayaklarına güzel, ölümsüz ve altından sandaletlerini
bağladı. O sandaletler, onu denizin ve uçsuz bucaksız
yeryüzünün üzerinde rüzgarın nefesi gibi kaldırıyorlardı.
Değneğini de aldı. O değnekle hangi faniyi isterse uyutur
ya da uyumakta olanları uyandırırdı. Güçlü Hermes onu
ellerinde tutarak uçtu ve çabucak vardı
Hellespontos'un yakınındaki Troya'ya.
Sakalları henüz bitmeye başlamış, gençliğinin en güzel ve
en tatlı çağlarındaki genç bir kral çocuğu kılığında yola
düştü.

Diğerleri de İlyon'un büyük anıtını geçtikten sonra
atları ile katırlarını dereden su içmeleri için durdurdular.
Gecenin karanlığı neredeyse yayılmıştı yeryüzüne.
O zaman haberci, yaklaşmakta olan Hermes'i görüp
Priamos'a seslendi:

"Uyanık ol Dardanosoğlu! Burada, aklı başında bir beyne
gerek var! Yakınımızda bir adam görüyorum ve bizi
yakında öldüreceğini sanıyorum!
Gel, ya arabalarla kaçalım
ya da bize merhamet etsin diye dizlerine kapanalım."

Bunları söyledi. İhtiyarın da korkusundan başı döndü ve
yamru yumru gövdesindeki tüyler diken diken oldu;
şaşkın bir halde durdu.
Ancak Hermes, onun yanına gidip
ihtiyarın elinden tutarak sordu ona ve dedi ki:

"Baba, karanlık ve tanrısal gecede, tüm diğer insanlar
uyurken, katırlar ve atlarla nereye gidiyorsun?
Burada, yakınındaki ölüm saçan düşmanların

yiğit Akhalardan korkmuyor musun?
Eğer onlardan biri karanlık gecenin içinde seni bunca
hazineyle giderken görürse, o zaman ne yapacaksın?
Ne sen, size vurmak için gelecek olan her insana
karşı koyacak kadar gençsin ne de yoldaşın.
Ancak ben sana herhangi bir kötülük yapmayacağım;
yalnızca seni sevgili babama çok benzediğin için
diğerlerinden kurtaracağım."

O zaman tanrı biçimli ihtiyar yanıtladı onu ve dedi ki:

"Evet, tıpkı söylediğin gibi canım yavrum. Demek ki,
tanrılardan biri eliyle örtüyor beni. Karşıma biçim ve
vücut olarak olağanüstü, aklı başında ve gıpta edilen
bir ana babadan doğmuş
senin gibi iyi bir yol gösterici çıkardı."

O zaman Argos'un katili haberci yanıtladı onu ve dedi ki:

"Evet ihtiyar, tüm bu dediklerin doğru.
Ancak bana tam olarak bu görkemli
ve zengin hazineleri nereye götürdüğünü açıklar mısın?
Saklamak için, yabancı insanlara mı götürüyorsun?
Yoksa çatışmada Akhalardan hiç de aşağı olmayan
yiğit oğlun öldüğü için, siz tüm Troyalılar korktunuz
ve kutsal Troya'yı terk mi ediyorsunuz?"

O zaman ihtiyar Priamos yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ama sen kimsin ey hayranlık uyandıran adam?
Kimdir senin anan baban? Kadersiz oğlumun ölümü için
bana ne kadar güzel sözler söyledin."

Haberci Hermes yanıtladı onu:

"İhtiyar beni deniyor ve bana tanrısal Hektor'u soruyorsun.
Yiğitliğe ün veren çatışmada
ve gemilerin yanında, Argosluları kovalayıp tunç uçlu
mızrağıyla çivileyerek öldürürken, pek çok kez gözlerimle
gördüm. Biz de uzakta durup ona hayran hayran bakardık.
Çünkü Atreus'un oğluna öfkeli olan Akhilleus,

bizi savaşmamız için bırakmıyordu.
Ben onun yardımcısıyım
ve aynı gemi getirdi bizi buraya. Myrmidonlardanım ve
babam da senin gibi çok zengin bir ihtiyar olan Polyktor.
Benden başka altı oğlu var, yedincisi de benim.
Aramızda kura çektik
ve buraya gelmek bana düştü.
Şimdi de gemilerden ovaya geldim; çünkü gün ağarır
ağarmaz canlı gözlü Akhalar kentin çevresinde yeniden
başlayacaklar savaşa. Artık oturmaktan sıkıldılar ve çatışma
için yanıp tutuşuyorlar. Kralları da artık zapt edemiyor
onları."

Tanrı biçimli Priamos yanıtladı onu ve dedi ki:

"Eğer sen gerçekten Peleus'un oğlu Akhilleus'un
yardımcısıysan, gel şimdi söyle bana tüm gerçeği:
Oğlumun bedeni hâlâ gemilerde mi? Yoksa Akhilleus onu
parçalara ayırıp köpeklere attı mı?"

Yanıtladı onu haberci Hermes ve dedi ki:

"İhtiyar, henüz kuşlar da akbabalar da yemedi onu.
Burada barakalarda, Akhilleus'un gemisinin yakınında
yatıyor. Oraya yattığından bu yana on iki gün geçti;
ancak ne bedeni çürüdü ne de
ölüleri ortadan kaldıran solucanlar yediler henüz onu.
Ancak Akhilleus şafak söktüğünde, onu sevgili yoldaşının
mezarının çevresinde zalimce sürükleyip duruyor.
Ama daha parçalanmadı. Nasıl zarar görmemiş olduğunu
sen de aşağıya indiğin zaman göreceksin! Üzerindeki
kanlar yıkanmış durumda ve tertemiz bedeni;
tüm yaraları da kapanmış vaziyette.
Onu tunç atışlarıyla vurdukları için çok sayıdaydı yarası.
Mutlu tanrılar senin oğlunla ölü bile olsa bu kadar çok
ilgileniyor, çünkü onu yüreklerinin derinliklerinden
seviyordu onlar."

Bunları söyledi. İhtiyar da hayret edip yanıtladı onu:

"Evladım, birinin tanrılara olması gerektiği gibi armağanlar sunması iyi bir şey.
Oğlum yaşadığı sürece hiçbir zaman Olymposlu tanrıları unutmadı evinde! Bu yüzden onlar da, onun ölüsünü bile unutmadılar. Şimdi benden bu güzel maşrapayı kabul et ve kurtar beni; yol göster bana ve tanrıların yardımıyla Peleus'un barakasına gideyim."

Argos'un katili haberci onu yanıtlayarak dedi ki:

"Sanki toy bir delikanlıymışım gibi kandırmak istersin beni. Ancak senden Akhilleus'un bilgisi olmadan hediye kabul etmem için, ikna edemezsin beni.
Ben ona çok saygı duyar ve başıma bir şey gelir diye, ondan gizli bir şey almaktan korkarım. Sana karadan ya da denizden ünlü Argos'a dek seve seve yol gösteririm. Hiç kimse kılavuzunu küçümseyip de vuramaz seni."

Hermes bunları söyleyerek hızla atladı arabaya ve kamçıyla dizginleri aldı eline; atlar ile katırlara da büyük bir güç verdi. Gemilerin oradaki sura ve hendeğe vardıklarında da bekçileri akşam yemeğiyle uğraşır halde buldular. Haberci Hermes, hepsinin uykuya dalmasını sağladı ve sürgüleri itip kapıları açarak Priamos'un arabadaki zengin hediyelerini içeri soktu.
Kısa bir süre sonra da Peleus'un oğlunun barakasına vardılar. Barakayı, Myrmidonlar, kralları için çam ağaçlarından odunlar keserek yapmışlar, çatısının üzerine de ıslak ovadan kestikleri sazları koymuşlardı; çevresinde de kralları için sık çitlerle korunan büyük bir avlu yapmışlardı; yerleştirmek için üç, çıkarmak için de yine başka üç Akha gerektiren, çam ağacından bir sürgü de kapının güvenliğini sağlıyordu. Yalnızca Akhilleus itebiliyordu onu tek başına.
O zaman Hermes ihtiyar için çıkardı onu ve hızlı Akhilleus için getirdiği görkemli hediyeleri içeri soktu. Arabadan aşağı atlayarak ona dedi ki:

"İhtiyar, seninle buraya kadar gelmiş olan ben, ölümsüz bir tanrı olan Hermes'im! Beni, sana yol göstermem için babam gönderdi. Ancak ben, Akhilleus beni görmesin diye, şimdi gidiyorum. Çünkü ölümsüz bir tanrının insanlara bu kadar açık açık yardım etmesi yakışık almaz! Ancak sen gir ve kapan Akhilleus'un dizlerine; yüreğini etkilemek için ona babasının, güzel saçlı annesinin ve oğlunun adıyla yalvar."

Hermes bunları söyledi ve uçsuz bucaksız Olympos'a doğru gitti. Priamos da arabadan aşağı atladı. İdaios'u atları ve katırları tutması için orada bıraktı. İhtiyar da dümdüz ilerleyerek, tanrılar tarafından sevilen Akhilleus'un oturmakta olduğu barakaya gitti. Onu orada buldu, yoldaşları uzakta oturuyorlardı. Yalnızca ikisi, Automedon ile yiğit Alkimos duruyor ve ona hizmet ediyorlardı. O da akşam yemeğini henüz bitirmişti ve hâlâ masanın başından kalkmamış durumdaydı. Büyük Priamos diğerleri farkına varmadan girdi. Onun yanında durup elleriyle Akhilleus'un dizlerine sarılarak, onca oğlunu öldürmüş olan insan katili ve korkunç ellerini öptü. Bir insanın başına büyük bir bela geldiği zaman, vatanından birini öldürdüğünde, başka bir yere, zengin bir adamın evine gider de onu gören herkes nasıl şaşırırsa; işte Akhilleus da tanrıya denk Priamos'u gördüğünde, öyle şaşırdı. Diğerleri de şaşırıp birbirlerine baktılar. O zaman Priamos ona yalvarmaya ve şunları söylemeye başladı:

"Tanrı biçimli Akhilleus, benim gibi, ihtiyarlığın uğursuz günlerine erişmiş babanı hatırla. Belki çevresinde onu kötülükten koruyacak kimse olmaksızın, çevresinde komşuları canını sıkarlar bir gün. Bununla birlikte o senin yaşadığını öğrenip sevinir ve hep oğlunu Troya'dan döndüğü zaman görmeyi umar. Ama ben herkesten çok daha mutsuzum. Çünkü burada geniş Troya'daki en iyi oğulları dünyaya getirdim ve

onlardan hiçbiri kalmadı bana.
Akhalar geldiğinde elli oğlum vardı.
On dokuzu aynı annedendi; diğerlerini de bana
saraylarımdaki kadınlar doğurmuşlardı. Bunların çoğunu
Ares yok etti. Hepsinin içinden de en kötüleri kaldı bana.
Bizi ve kenti kurtarmakta olan Hektor'u da
vatanı için savaşırken sen öldürdün. İşte Akha
gemilerine onun için, onun kefaretini ödemek için
geldim ve sayısız fidye getirdim. Akhilleus, tanrılara
saygı göster ve aklına babanı getirip merhamet et bana!
Ben ondan çok daha mutsuzum. Benim başıma
gelenler, başka hiçbir faninin daha başına gelmedi:
Uzat, oğlumu öldüren eli öpeyim!"

Bunları söyledi ve Akhilleus'un babası için ağlamak
istemesini sağladı. O da ihtiyarın elini tutarak yavaşça
uzaklaştırdı kendinden. O, Akhilleus'un ayaklarının
dibine düşmüş, insan katili Hektor için ağlıyor,
Akhilleus da kâh babası için, kâh Patroklos için ağlıyordu;
hıçkırıkları barakada yankılanıyordu.

Tanrısal Akhilleus artık ağlamaya doyduğunda, hemen
kalktı tahtından ve ihtiyarın elini tutarak ayağa kaldırdı.
Ak saçlarına ve ak sakallarına acıyordu.
Onunla konuşup şu kanatlı sözleri söyledi:

"Talihsiz! Derinden kanamış yüreğin! Nasıl cesaret
ettin tek başına Akha gemilerine gelip senin
pek çok yiğit oğlunu öldüren adamın karşısına çıkmaya?
Ancak gel şimdi ve otur sandalyeye. Her ne kadar çok
üzgün olsak da gel ruhumuzun derinliklerinde biraz huzur
bulmak için acılarımızı bir kenara bırakalım. Tanrılar,
çilekeş insanların hep kederle yaşamasını istiyorlar;
bir tek onların derdi yok. Zeus'un taraçasında iki
küp dolusu hediye vardır: Birinde belalar durur,
diğerinde iyi şeyler. Bu, birbirine karışmış hediyeleri
Zeus kime verirse, o kişi kimi zaman
belalara rast gelir, kimi zaman da iyiliklere.

Ama kime sadece kötülüklerden verirse, onu mutsuz eder;
tüm yeryüzünde kara bela peşini bırakmaz onun; ne
insanlardan, ne tanrılardan saygı görmeden oradan oraya
dolaşıp durur. İşte Peleus'a da tanrılar, doğduğu gün
görkemli hediyeler verdiler.
Çünkü servetiyle tüm insanları geride bırakıyordu.
Myrmidonların kralıydı; her ne kadar bir fani olsa da,
ona karısı olarak bir Tanrıça verdiler. Ama tüm
bunlarla birlikte Tanrı ona bir de bela verdi;
evinde bir gün gelip de krallık edecek çocukları yoktu.
Yalnızca bir oğul getirdi dünyaya,
o da yaşlanmaya fırsat bulamadı.
Ben de özen gösteremiyorum ona ihtiyarlığında.
Vatanımdan çok uzakta, burada Troya'dayım ve hem sana,
hem çocuklarına zulmediyorum. Önceleri senin mutlu
olduğunu duyardık. Makar'ın ülkesi Lesbos'ta,
Frigya'nın üzerinde ve büyük Hellespontos'ta oturan
kaç kişi varsa, hepsi çocuklarınla ve servetinle herkesi
geride bıraktığını söyler. Tanrılar sana bu belayı
gönderdiğinden beri, kentin çevresinde sürekli
çatışmalar ve katliamlar olmakta. Bununla birlikte
sabret ve durmaksızın ağıt yakmayı bırak. Çünkü
oğlun için hissettiğin kederle hiçbir şey elde edemezsin;
diriltemezsin de onu. Yalnızca bu dertle başka bir bela
açabilirsin başına."

Tanrı biçimli ihtiyar Priamos yanıtladı onu ve dedi ki:

"Ey tanrı soylu Akhilleus, Hektor barakalarında
gömülmemiş halde yatarken, bana oturmamı söyleme.
Yalnız azat et, onu da göreyim gözlerimle.
Sana getirdiğimiz bu zengin fidyeleri kabul et.
Dilerim sen de, bana bunca acımış ve beni yaşamam ve
gün ışığını görmem için bırakmışken, tekrar vatanına
dönme mutluluğuna erişirsin."

Ancak o zaman ayağı tez Akhilleus ona sertçe bakıp
dedi ki:

"Artık kızdırma beni ihtiyar.
Ben de sana Hektor'u vermeyi düşünüyorum.
Çünkü Zeus bana, deniz ihtiyarının kızı olan annemle
haber gönderdi. Şimdi anlıyorum ey Priamos; ve seni
buraya, Akha gemilerine tanrılardan birinin getirdiğini
görüyorum. Çünkü her ne kadar yiğit olsa da
hiç kimse buralara, ordugâha gelmeye cesaret edemezdi.
Ne bekçilerin gözünden kaçabilirdi, ne de kapılarımızın
sürgülerini kolaylıkla kaldırabilirdi. Bu yüzden de
kederlerle daha fazla kızdırma ruhumu; belki sana da
merhamet etmem, burada barakalarımda her ne kadar
bana duacı olsan da
çiğnerim Zeus'un dileğini."

Bunları söyledi. İhtiyar da korkup dinledi onu. Peleus'un
oğlu da bir aslan gibi atıldı barakasından dışarı. Yalnız
değildi, yanında iki seyisi vardı: Kahraman Automedon
ile Alkimos. Patroklos'un ölümünün ardından
diğerlerinin içinde en çok onlara değer veriyordu.
İşte onlar boyunduruktan çözdüler atlarla katırları
ve ihtiyarın habercisini de barakanın içine sokup
oturttular. Ardından güzel oymalı arabadan
Hektor'un sınırsız hediyelerini indirdiler. Yalnızca
Priamos'un ölüyü örterek onu saraylarına götürmek üzere
kullanması için, iki giysiyle bir güzel gömlek bıraktılar.
Daha sonra da Akhilleus, kölelerine seslenerek onlara
Priamos'un oğlunu görüp de acısından dolayı ağıtlarına
engel olamamasını engellemek için ölüyü uzağa
götürmelerini, yıkayıp yağ ile ovmalarını söyledi. Belki de
Priamos çocuğunu görünce yine öfkeyle dolup taşar
ve buna kızan Akhilleus da Zeus'un isteğine karşı gelerek
onu öldürebilirdi. Köleler onu yıkayıp yağla ovduktan
sonra güzel giysi ve gömlekle sardılar. Akhilleus da onu
kaldırıp ölü yatağına yatırdı. Ardından da yoldaşları onu
alarak görkemli arabaya koydular.
O zaman da derin derin iç çekip ağlamaya başladı
ve sevgili yoldaşına ismiyle seslenerek ona dedi ki:

"Ey Patroklos; eğer aşağıda Hades'te tanrısal Hektor'u
bana zengin fidyeler verdiği için sevgili babasına geri
verdiğimi öğrenirsen sakın kızma bana. Ben tüm
bunlardan olması gerektiği gibi sana da bağışlayacağım."

Tanrısal Akhilleus bunları söyledi. Barakasına geri dönüp
daha önce kalkmış olduğu, diğer duvarın karşısında duran
görkemli tahtına oturdu ve Priamos'a dedi ki:

"İhtiyar, oğlun serbest artık ve ölü yatağında yatıyor.
Şafak görünür görünmez onu görecek
ve aşağıdan yanına alarak gideceksin. Şimdi gel
akşam yemeği yiyelim. Çünkü güzel saçlı
Niobe de evinde gençliklerinin en güzel çağlarında
on iki çocuğunu, altı kızını ve altı oğlunu kaybettiği
gün, ihmal etmedi yemek yemeyi.
Oğullarının hepsi Niobe'ye öfkelenmiş olan gümüş yaylı
Apollon tarafından,
kızları da yine okçu Artemis tarafından öldürülmüştü.
Niobe, kendisinin bir sürü çocuk doğurduğunu, ama
Leto'nun yalnızca iki çocuk doğurduğunu söyleyerek,
Leto ile kendisini kıyaslıyordu. Onlar dokuz gün
boyunca yattılar öldürülmüş olarak;
onları gömecek kimse yoktu.
Çünkü Zeus halkı taşa çevirmişti. Ama sonunda
onuncu gün, göksel tanrılar alıp gömdüler onları.
O zaman da Niobe, artık ağlamaktan bitkin düşünce,
yemek yemeyi hatırladı. Şimdi de kayaların içinde ve
Sipylos dağlarının ıssız köşelerinde,
Akheloos ırmağının çevresinde oyuna duran su perilerinin
yaşadığı söylenen yerde, taş kesmiş halde durup
hâlâ tanrıların kendisine gönderdiği belalar
nedeniyle çile çekiyor. Gel ihtiyar, biz de yiyelim.
Daha onra, oğlunu Troya'ya götürdüğünde yine
ağlayabilirsin sevgili oğlun için.
Seninle birlikte başka birçok kişi de ağlar."[3]

[3] Akhilleus, konuğuna eşlik etmek için tekrar yemek yiyor.

Çevik Akhilleus bunları söyledi ve kalkıp beyaz bir koyun
kesti. Yoldaşları da onu yüzüp hünerle hazırlamaya
başladı. Daha sonra da onu dikkatle parçalara ayırıp şişlere
geçirdiler; bir güzel pişirdikten sonra ateşten çektiler.
Ardından Automedon, güzel sepetin içindeki ekmekleri
alıp masaya paylaştırdı.
Yine eti de Akhilleus pay etti. O zaman önlerinde duran
hazır yemeğe uzattılar ellerini. Sonunda artık iyice
doyduklarında, Dardanoslu Priamos, Akhilleus'un
boyuna posuna hayran oldu.
Tanrılara benziyordu.
Akhilleus da Dardanosoğlu Priamos'un sözlerini
dinleyerek ve iyi yürekli haline bakarak hayran kaldı ona.
Birbirlerine bakmaya da doyduklarında, ilk önce tanrı
biçimli Priamos Akhilleus'a dedi ki:

"Akhilleus haydi çabucak yatır beni de doyayım tatlı uykuya.
Çünkü oğlum senin ellerinle öldürüldüğünden beri
kapanmadı gözlerim. Durmadan inleyip ağlıyor ve dertlerimi
düşünerek gece gündüz avlumdaki çamurların içinde
yuvarlanıyorum. Şimdi ekmek yiyip kara şarap içtim;
daha önce ağzıma hiçbir şey koymamıştım."

Bunları söyledi. Akhilleus da yoldaşlarına ve
hizmetçilerine salona bir yatak serip
üzerine güzel erguvani döşeği koymalarını,
üzerine de halılar yaymalarını ve yatarken üzerini
örtmesi için tüylü kaputlar koymalarını buyurdu.
Onlar da ellerinde ışık tutarak dışarı çıktılar. Hemen
iki yatak hazırlandı. O zaman tanrısal Akhilleus
Priamos'a takılmak için dedi ki:

"Sevgili ihtiyar dışarıda uyu sen.
Belki, alışıldığı üzere her bir iş hakkında konuşmak için
yanıma gelip oturan Akha komutanlarından biri gelir.
Eğer onlardan biri karanlık gecenin içinde seni görürse
hemen koşup Kral Agamemnon'a söyleyebilir.
O zaman da ölünün kurtuluşu gecikebilir.

Gerçekten de söyle bana,
anlı şanlı Hektor'u gömmek için kaç gün gerek sana?
O zamana kadar orduyu tutup savaşa çıkmayayım."

O zaman tanrı biçimli ihtiyar Priamos yanıtladı onu ve dedi ki:

"Eğer istersen bana bu iyiliği yap da
Hektor'u olması gerektiği gibi gömeyim.
Biliyorsun burada kentte hapis durumdayız;
odunlar da uzakta, dağdadır; tüm Troyalılar ise
korku içindeler. Dokuz gün ölüye evde ağlar,
onuncu gün de onu gömeriz ve ölü yemeğini yer halk.
On birinci gün bir anıt yükseltir, ardından da artık
on ikinci gün, eğer gerekirse yeninden başlarız savaşa."

Tanrısal Akhilleus onu yanıtlayarak dedi ki:

"Ey Priamos; tüm bunlar senin hatırına
istediğin gibi olacak.
Bana söylediğin süre boyunca durduracağım savaşı."

Bunları söyledi ve ona cesaret vermek için ihtiyarın sağ elini bileğinden tuttu.

Haberci ile Priamos orada, avluda akıllarında düşünceler ve tedbirlerle uzanıp yattılar. Akhilleus da iyi yapılmış barakanın derinlerinde uzandı;
güzel Briseis de yanına yattı.

Diğer tanrılar ve insanlar da tüm bir gece boyunca tatlı uykuya dalmış halde uyudular. Yalnızca Argos'u öldüren Hermes'i uyku tutmadı. Sürekli
Kral Priamos'u kapılarda duran bekçiler fark etmeden gemilerden nasıl çıkaracağını düşünüyordu. Başının üzerinde durup ona dedi ki:

"İhtiyar, aklına hiç kötü şeyler getirmiyor, Akhilleus'tan cesaret alarak düşmanlarının arasında kaygısızca uyuyorsun. Şimdi sınırsız bir fidyeyle sevgili oğlunu kurtardın. Eğer Atreus'un oğlu ve diğer Akhalar senin

burada olduğunu öğrenirlerse,
geride kalan oğulların senin dirine bunların üç katını
vermek zorunda kalabilirler."

Bunları söyledi. İhtiyar da korkup haberciyi uyandırdı.

O zaman Hermes atlarla katırları boyunduruğa vurup
ordunun içinden kimse onları fark etmeden hızla
sürmeye başladı.

Ancak Zeus'un yarattığı, güzel sularıyla taşkın akan
Ksanthos ırmağının geçidine vardıklarında, Hermes
onları bırakarak yüksek Olympos'un yolunu tuttu.
Safran duvaklı Eos da tüm yeryüzüne yayılmaktaydı.

Diğer ikisi ağıtlar ve inlemelerle savaş arabasını kente
doğru sürüyorlardı. Katırlar da ölüyü taşıyorlardı.
Önceleri kimse görmedi onları; güzel kemerli kadınlar
bile görmedi. Yalnızca altın Afrodite'ye benzeyen
Kassandra gördü. Pergamos'un akropolüne çıkmıştı ve
oradan arabanın üzerinde duran sevgili babası ile
tüm kente haber yayan tellalı gördü. Hektor'un da diğer
arabada ölü yatağında yattığını gördü ve o zaman
feryat etmeye başlayıp tüm kente seslendi:

"Troyalı erkekler ve kadınlar, bir
zamanlar sağ salim çatışmadan döndüğünü gördüğünüzde
yüreklerinize su serpen Hektor'u görmeye koşun.
O tüm bir halkın neşesi ve gururuydu!"

Bunları söyledi. Kentte kimse kalmadı; ne bir kadın,
ne bir erkek. Hepsini dayanılmaz bir keder sarmıştı.
Orada, kapıların yanında ölüyü getirmekte olan
Priamos'a rastladılar. Öncelikle güzel tekerlekli arabaya,
saçlarını yolarak ve ölünün kafasını kucaklayarak,
sevgili karısı ile saygıdeğer annesi atıldı.
Dört bir yanda da halk duruyor ve hepsi ağıt yakıyordu.
Eğer ihtiyar arabanın üzerinden konuşup halkına şunları
söylemeseydi, orada kapıların önünde Hektor için
bütün gün, güneş batana kadar ağlayacaklardı:

"Yolu açın da geçsin katırlar. Daha sonra, saraylarıma
gittiğimde doyarsınız ağlamaya."

Bunları söyledi. Diğerleri de kenara çekilip
arabaya yol açtılar. Görkemli sarayına girip onu
güzel yatağının üzerine koyduktan sonra, yanına
her zaman ağlamayı ve ağıtları başlatan
ağıtçıları koydular. Onların arasından ilk önce ak kollu
Andromakhe ellerinde insan katili Hektor'un başını
tutarak ağıt yakmaya başladı:

"Kocam, genç yaşta öldün ve evde dul bıraktın beni!
Senin ve talihsiz benim birlikte dünyaya
getirdiğimiz bahtsız oğlun da henüz çok küçük.
Sanırım büyüyemeyecek de. Çünkü sen, şimdi yol
olup gitmişken, öncelikle bu kent baştan aşağı
yakılıp yıkılacak. Sendin bu kentin koruyucusu,
sen kurtarırdın küçük çocukları ve kadınları. Ama şimdi
onlar koca karınlı gemilerle uzaklara, gurbete gidecekler.
Ben de onlarla birlikte gideceğim. Sen de evladım, esarete
benimle birlikte geleceksin, orada da gaddar bir efendi için
çalışacaksın ya da Akhalardan biri seni yakalayıp Hektor
onun kardeşini, babasını ya da oğlunu öldürdüğü için
kara ölümü bulman için surdan aşağıya atacak tutkuyla.
Pek çok Akha, Hektor'un elleriyle öldürülmüş
olarak toprağı dişledi. Senin baban felaket dolu
çatışmanın içinde sert ve vahşi bir erdi. Bundan
dolayı da şimdi acıyla ağlıyor kentin içinde tüm bir halk...
Hektor, annenin babanın gözyaşları ve ağıtlarla
toprağı sulamasını sağladın. En çok da benim.
Onulmaz bir yara olarak kalacaksın sen bende!
Sen yatağında elini bana uzatarak ölmedin. Gece
gündüz, sonsuza dek hatırlayarak ağlamam için
tek bir güzel söz bile edemedin!"

Bunları söylüyordu sıcak gözyaşları dökerek, kadınlar da
çevresinde derin derin inliyorlardı. Daha sonra da Hekabe
başladı acı bir ağıda. Şunları söylüyordu:

"Hektor, tüm oğullarımız içinde en çok seni severdi
yüreğim. Yaşadığın süre boyunca tanrılar da severlerdi
seni; şimdi ölü halinle bile hala seviyorlar seni.
Çünkü Akhilleus, diğer oğullarımın hangisini yakaladıysa
denizin ötesinde Samos'a, İmbros'a ve yabancıları
sevmeyen Lemnos'a satıyordu. Ancak seni
öldürdükten sonra, her fırsatta öldürmüş
olduğun yoldaşı Patroklos'un mezarının etrafında
sürükledi. Ancak bu da onu diriltmedi. Şimdi de
serin serin ve bozulmamış halde yatıyorsun saraylarda.
Gümüş yaylı Apollon'un acımasız oklarıyla vurduğu
bir kişiye benziyorsun[4]."

Bunları söyledi ağlayarak. Dört bir yandan
bitmek bilmez gözyaşları ile feryatlar yükseliyordu.
Üçüncü olarak da Helene başladı ağıt yakmaya ve
şunları söylemeye:

"Hektor, kocamın kardeşleri arasında en çok sevdiğim.
Kocam tanrı biçimli Paris getirdi beni buraya Troya'ya,
keşke o da kurtulmaz olaydı!
Yirmi yıl oldu vatanımdan buraya geleli.
O günden bu yana ne kötü bir laf işittim senden
ne de bir hakaret. Kocamın kardeşlerinden
bir başkası ya da eltilerimden biri ve kaynanam
(aslında bir şey demem kayınpederime,
babam gibiydi o, her zaman tatlı dilli)
burada saraylarda beni azarlayacak olsa sen
bir öğüdünle ya da iyi bir sözünle değiştirirdin
her zaman fikrini. Bu yüzden de kanayan bir yürekle
senin için ve talihsiz biri olan kendim için ağlıyorum.
Artık burada, Troya'da bir tek arkadaşım bile kalmadı;
kimse benden hoşlanmıyor!"

Bunları söyledi ağlayarak. Halktan sayısız kişi de dört
bir yanında derin derin inliyordu.

[4] Yani tıpkı acı çekmeksizin ani bir ölümle yok olmuş biri gibi; erkekler için böylesi ölümlerin sorumlusu Apollon'du. Tıpkı kadınlar için Artemis'in olduğu gibi.

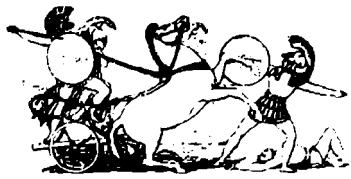
O zaman ihtiyar Priamos kalabalığa dedi ki:

"Troyalılar, şimdi kente odun getirin. Sakın Akhaların size tuzak kuracaklarından korkmayın.
Çünkü Akhilleus, kara gemilerle beni buraya gönderirken bana, kimsenin on ikinci gün gelmeden bizimle savaşmayacağına söz verdi!"

Bunları söyledi. Diğerleri de arabalara öküzlerle katırları koştular ve çabucak kentin önünde toplandılar.
Dokuz gün ormandan ölçüsüz odun getirdiler.
Işık saçan onuncu şafak göründüğünde,
o zaman Hektor'u çıkardılar ve ağlayarak onu
götürüp odunların üzerine koyup ardından da odunları
ateşe verdiler.

Genç Eos'tan doğma yeni bir şafak göründüğünde de
şanlı Hektor'un odunlarının etrafında toplandı tüm halk.
Tüm Troyalılar toplandıklarında önce parıldayan şarapla
bir uçtan bir uca hâlâ yanmakta olan alevleri söndürdüler.
Daha sonra da kardeşleri ile arkadaşları, yanaklarından
dökülen sıcak gözyaşları ve ağıtlarla ak kemiklerini
topladılar. Ardından kemikleri altın bir lahite koyarak
yumuşak erguvani bir örtüyle örttüler.
O zaman lahdi, üzerini bir sürü büyük taşla kapattıkları
derin bir mezara indirdiler. Onun adına çabucak bir anıt
yaparak, dört yanına,
güzel dizlikli Akhalar saldırmasın diye
gözetleme kuleleri diktiler. Anıtı yaptıktan sonra da geri
dönüp sırayla bir araya gelerek tanrıların beslediği Kral
Priamos'un saraylarında yemek yemeye oturdular.

Böylelikle de yiğit Hektor'un cenaze töreni son buldu.

ADLAR DİZİNİ

A

Abantlar: Euboie'nin eski sakinleri
Abarbaree: Su perisi
Abas: Troyalı Eurydamas'ın oğlu
Abiolar: Skithilar'ın halkı
Ableros: Troyalı bir savaşçı
Abydos: Troya kenti
Adamas: Frigyalı Asios'un oğlu
Admetos: Eumelos'un babası, Pherailerin kralı
Adrasteia: Küçük Asya'da bir kent
Adrastos: Bir Troyalı
Adrastos: Sikyonlu, Talas'ın oğlu
Adrestos: Perkoteli, Merops'un oğlu ve Amphios'un kardeşi
Afrodite: Aşk Tanrıçası
Agakleos: Myrmidonlu Epeigeus'un babası
Agamede: Augeias'ın kızı
Agamemnon: Atreus'un oğlu, Argos ve Mykene kralı
Agapenor: Arkadialıların hükümranı Ankaios'un oğlu
Agasthenes: Augeias'ın oğlu, Polyksenios'un babası, Elis kralı
Agastrophos: Troyalı Paion'un oğlu
Agathon: Priamos'un oğlu
Agaue: Nereus kızı
Agelaos: Akhalı bir savaşçı
Agelaos: Troyalı Phradmon'un oğlu
Agenor: Troyalı Antenor'un oğlu
Agleie: Nireus'un annesi ve Syme kralı Kharpos'un eşi
Agrios: Portheus'un oğlu
Aiakos: Peleus'un babası
Aiakosoğlu: Peleus
Aias: Oileus ile Eriopis'in oğlu; Lokrislilerin önderi
Aias: Telamon'un oğlu; Selamislilerin önderi
Aigai: Akha kenti
Aigaion: Dev
Aigialeia: Adrastos'un kızı, Argoslu Diomedes'in eşi
Aigialos: Akha'nın eski adı
Aigialos: Paphlagonia'da bir yer
Aigilipis: Kuzeybatı Yunanistan'da bir yer
Aigina: Saronik körfezinde bir ada
Aigion: Akhaia şehri
Aineias: Troyalı önder; Ankhises ile Afrodite'nin oğlu
Ainien: Thessalia kabilesi
Ainios: Paionialı bir savaşçı
Ainos: Trakya kenti
Aiolos: Sisyphos'un babası
Aipeia: Messinia'nın kenti
Aipy: Nestor'un hâkimiyeti altındaki kent
Aipytos: Elatos'un oğlu, Arkadia'daki Phaisones'in kralı
Aisepos: Mysia'da ırmak
Aisepos: Troyalı Bukolion'un oğlu

Aisyetes: Troyalı Alkathoos'un ve Antenor'un babası
Aisyme: Trakya kenti
Aisymnos: Akhalı
Aithe: Agamemnon'un kısrağı
Aithioplar: Yüksek Nil bölgesinde yaşayan bir halk
Aithon: Hektor'un atı
Aithre: Pittheus'un kızı, Aigaion'un karısı, Theseus'un annesi
Aitik: Thesalia halkı
Aitolialılar: Yunanistan'da yaşayan bir halk.
Akamas: Antenor'un oğlu, Dardanosların hükümranı
Akamas: Eussyros'un oğlu, Trakyalıların hükümranı
Akassamenos: Periboia'nın babası, Trakya kralı
Akheloos: Aitolia'ya dökülen ırmak
Akheloos: Frigya'da bir ırmak
Akhilleus (Akhilleas): Phita kralı; Thetis ile Peleus'un oğlu
Akrision: Danae'nin babası, Argos kralı
Aksios: Trakya'da bir ırmak
Aksylos: Trakya Arisbeli Teuthras'ın oğlu
Aktaie: Nereus kızı
Aktor: Azeusoğlu (Azeus'un oğlu) Orkhomenoslu Astyokhe'nin babası
Aktor: Menoitios'un babası
Aktor: Phorbas'ın oğlu, Augeia'nın kardeşi, Molione'nin eşi, Eurytos'un ve Kteatos'un babası
Aktoroğlu: Myrmidonlu Aktor'un oğlu Ekhekhles
Alastor: Lykialı bir savaşçı
Alastor: Pyloslu bir savaşçı
Alastor: Troas'ın babası
Alegenoroğlu: Alegenor'un oğlu Promakhos
Aleion Ovası: Kilikya'da bir bölge
Aleksandros: *bkz.* Paris
Alektryon: Leitos'un babası
Alesion: Elis'in köyü
Alizonlar: Troyalıların müttefiki bir halk
Alkandros: Lykialı bir savaşçı
Alkathoos: Troyalı Aisyetes'in oğlu
Alkestis: Pelias'ın kızı, Phereslerin kralı Admeton'un eşi
Alkimedon: Laerkes'in oğlu, Myrmidonların komutanı, Patroklos'un ölümünden sonra Akhilleus'un seyisi
Alkimos: Akhilleus'un yoldaşı
Alkmaon: Akhalı Thestor'un oğlu
Alkmene: Herakles'in annesi
Alkyone: *bkz.* Kleopatra
Aloeus (Aloeas): Poseidon'un oğlu, Otos'un ve Ephialtes'in babası
Alope: Akhilleus'un egemenliği altındaki kent
Alos: Akhilleus'un egemenliği altındaki kent
Alpheios: Tanrı/ırmak
Altes: Laothoe'nin babası, Pedasos'ta Leleglerin kralı
Althaia: Leda'nın kız kardeşi, Meleagros'un annesi

Alybe: Pontos'un kenti
Amansız Kavga: (kişileştirme)
Amarynkeus (Amarynkeas): Alektor'un oğlu, Diores'in babası, Epeoluların komutanı
Amatheia: Nereus kızı
Amazonlar: Karadeniz bölgesinde savaşçı kadınlar
Amisodaros: Atymnis'in, Mares'in babası, Karia kralı
Amopaon: Troyalı Polyhaimon'un oğlu
Amphidamas: Khytereli bir kişi
Amphidamas: Opoeisli bir kişi
Amphigeneia: Elis kenti
Amphiklos: Troyalı bir savaşçı
Amphimakhos: Kteatos'un oğlu, Epeoların komutanı, Elisli
Amphimakhos: Nomion'un oğlu
Amphinome: Nereus kızı
Amphion: Epeoiosların komutanı
Amphios: Apaisoslu Selagos'un oğlu
Amphios: Merops'un oğlu, Adrastos'un erkek kardeşi, Troyalıların komutanı
Amphithoe: Nereus kızı
Amphitryon: Tirynsli kral Alkaios'un oğlu, Herakles'i besleyip büyüten Alkmene'nin eşi
Amphoteros: Troyalı bir savaşçı
Amydon: Paionia kenti
Amyklai: Lakonia kenti
Amyntor: Ormenos'un oğlu, Phoiniks'in babası
Andraimon: Aitolialı Thoas'ın babası
Andrestos: Troyalı bir savaşçı
Andromakhe: Eetion'un kızı, Hektor'un eşi
Anemoeria: Phokis kenti, Delphoi yakınlarında
Ankaios: Lykurgos'un oğlu, Arkadialıların hükümranı
Ankaios: Pleuronlu bir kişi
Ankhises: Aineias'ın babası
Ankhises: Sikyonlu Ekhepolos'un babası
Ankialos: Akhalı bir savaşçı
Anteia: Proitos'un eşi
Antenor: Aisyete'nin oğlu, Theano'nun eşi, Troyalıların komutanı
Antenoroğlu: *bkz.* Helikaon, İphidamas, Koon, Laodokos, Pedaios
Anthedon: Boiota kenti
Antheia: Messinia kenti
Anthemion: Troyalı Simoeis'in babası
Anthemionoğlu Simoeis: *bkz.* Simoeisli
Antilokhos: Nestor'un oğlu
Antimakhos: Troyalıların hükümdarı
Antiphates: Troyalı bir savaşçı
Antiphonos: Priamos'un oğlu
Antiphos: Priamosoğlu
Antiphos: Talaimenes'in oğlu, Maionlu, Troyalıların müttefiği
Antiphos: Thessalos'un oğlu
Antron: Thessalia kenti
Apaisos: Anadolu'da bir kent
Aphareus (Aphareas): Akhalı Kaletor'un oğlu

Apisaon: Hippasosoğlu, Paionialı bir savaşçı
Apisaon: Phausiosoğlu, Troyalı bir savaşçı
Apollon: Güneş tanrısı
Apseudes: Nereus kızı
Araba: Büyükayı takımyıldızı
Areilykos: Prothoenor'un babası
Areilykos: Troyalı bir savaşçı
Areithoos: Phylomedusa'nın eşi, Menesthios'un babası
Areithyree: Argos kenti
Arene: Elis kenti
Ares: Savaş tanrısı
Aretaon: Troyalı bir savaşçı
Aretos: Priamos'un oğlu
Argeusoğlu Polymelos: Troyalı bir savaşçı
Argissa: Thessalia'da bir bölge
Argos (ya da Argos'un başkenti): Diomedes'in kenti
Argos katili: Hermes
Argos: Agamemnon'un egemenliği altındaki kent
Argos: Peloponessos'da bir bölge
Argos: Thessalia'da bir ova; Pelasgların Argos'u
Ariadne: Minos'un kızı
Arimos: Kilikia ülkesi
Arion: Alastor'un atı
Arisbas: Akhalı Leokritos'un babası
Arisbe: Troya kenti
Arkadia: Arkadyalılar
Arkelokhos: Troyalı Antenor'un oğlu
Arkesilaos: Lykon'un oğlu, Boiotaların komutanı
Arkheptolemos: İphitos'un oğlu, Hektor'un sürücüsü
Arne: Boiota kenti
Arsinoos: Hekamede'nin babası, Tenedoslu
Artemis: Av tanrıçası
Asaios: Akhalı bir savaşçı
Asine: Argos kenti, Diomedes'in egemenliği altında
Asios: Abydoslu, Phainops'un babası
Asios: Arisbeli Hyrtakes'in oğlu, Troyalıların müttefiki
Asios: Dymas'ın babası, Hekabe'nin erkek kardeşi, Frigyalı
Asios: Kotyos'un oğlu, Manes'in halefi, Lydialıların kralı
Askalaphos: Ares'in oğlu, Kral İalmenos'un erkek kardeşi, Boiotalıların bir kısmının hükümranı
Askania: Anadolu'da bir ülke
Askanios: Hippothoon'un oğlu, Troyalıların müttefiki
Asklepios: Pdoaleiros'un ve Makhaon'un babası, Thessalos'un hükümranı ve ünlü hekim
Asopos: Boiotia'da bir ırmak; tanrı
Aspledon: Boiota kenti
Assarakos: Troas'ın oğlu
Asterion: Thessalia'daki Manesia yakınlarında köy
Asteropaios: Pelagon'un oğlu, Paionların hükümranı
Astyalos: Troyalı bir savaşçı

Astyanaks: Hektor'un oğlu
Astynoos: Protiaos'un oğlu
Astynoos: Troyalıların komutanı
Astyokhe: Azeusoğlu Aktor'un kızı, Askalaphos'un ve İalmenos'un annesi
Astyokhe: Phylas'ın kızı ve Tlepolemos'un annesi
Astypylos: Paionialı bir savaşçı
Athene (Pallas Athene): Zeus'un kızı; fazilet tanrıçası
Athos: Bir dağ
Atina: Attika'nın başşehri
Atinalılar: Attika'nın halkı
Atreus (Atreas): Pelops'un oğlu, Thyestes'in kardeşi
Atymnis: Amisodaros'un oğlu, Troyalı Mydon'un babası
Augeia: Lakonia'da bir kent
Augeia: Lokris'de bir kent
Augeias: Phorbas'ın oğlu, Agasthenes'in, Phyleus'un ve Agamede'nin babası, Kuzey Elis'in kralı
Aulis: Boiotia Limanı
Autolykos: Hermes'in oğlu, Odysseus'un dedesi
Automedon: Skyros'lu Diores'in oğlu, Akhilleus'un sürücüsü
Autonoos: Akhalı bir savaşçı
Autonoos: Troyalı bir savaşçı
Autophonos: Thebaili Polyphontes'in babası
Ayı: Takımyıldız
Azeus: Aktoros'un babası
Azeusoğlu Aktoros: Ekhekles'in babası

B

Balios: Akhilleus'un atı
Bathykles: Myrmidonlu Khalkas'ın oğlu
Batı Kapıları: *bkz.* Dardanos Kapıları
Batieia: Troya'da bir tepe
Bellerophontes: Glaikos'un oğlu, (*bkz.* Hipponoos)
Bessa: Lokrislilerin kenti
Bias: Atinalı bir savaşçı
Bias: Pyloslu önder
Bias: Troyalı bir savaşçı
Bienor: Troyalı bir savaşçı
Boagrios: Lokris'te bir nehir yatağı
Boibe: Thessalia kenti, Pherai yakınlarında
Boibeis: Thessalia'da göl
Boiotalılar: Yunanistan'da bir halk
Boreas: Rüzgâr (tanrılaştırılmış)
Boros: Lydianın Tarne'sinden gelme Maionlu Phaistos'un oğlu
Boros: Perieres'in oğlu, Peleus'un kızı Polydoros'un eşi
Briareus: *bkz.* Aigaion
Briseis: Brises'in kızı
Brises: Lyrnessos'ta duacı
Budeion: Magnesia ya da Phytiotis'te bir kent
Bukolion: Troyalı Laomedon'un oğlu ve su perisi Abarbaree'nin eşi
Bukolos: Atihalı Sphelos'un babası

Buprasion: Kuzay Helis kenti, Epeolu kralların kürsüsü
Byrseai: Lakonia kenti

D

Daidalos: (usta) İkaros'un babası
Daidor: Troyalı bir savaşçı
Damasos: Troyalı Tyipolemos'un babası
Danae: Akrision'un kızı, Perseus'un annesi
Dardanie: Hellespontos'ta, Dardanoslar
Dardanos Kapıları: *bkz.* Batı Kapıları
Dardanos: Troyalı Bias'ın oğlu
Dardanos: Zeus'un oğlu, İlios'un ve Erikhtonios'un babası, Troyalıların soyunun kurucusu
Dardanosoğlu: *bkz.* İlios ve Priamos
Dares: Phegeus'un ve İdaios'un babası, Troya'da Hephaistos'un duacısı
Daulis: Delphoi yakınlarında bir Phokis kenti
Deikoon: Troyalı Pergasos'un oğlu
Deiokhos: Akhalı bir savaşçı
Deiphobos: Priamos'un oğlu
Deipites: Priamos'un oğlu
Deipylos: Kapaneusoğlu Sthenelos'un yoldaşı
Deipyros: Akhalı bir savaşçı
Deisanor: Lykialı bir savaşçı
Deksios: İphinoos'un babası
Demeter: Hasat Tanrıçası
Demokoon: Priamos'un oğlu
Demoleon: Troyalı Antenor'un oğlu
Demukhos: Troyalı Philoktor'un oğlu
Deukalion: Minos ile Pasiphates'in oğlu, İdomeneus'un babası
Deukalionoğlu: İdomeneus
Diokles: Orsilokhos'un oğlu, Kreton ile Orsilokhos'un babası, Pherai kralı
Diomede: Phorbas'ın kızı
Diomedes: Tydeus'un oğlu, Argos kralı
Dion: Euboie kenti
Diones: Afrodite'nin annesi
Dionysos: Şarap Tanrısı
Diores: Amorynkeusoğlu, Troyalılar boyunca Epeoluların hükümranı
Dodone: Yunanistan'da bir kent
Dolon: Troyalı Eumedes'in oğlu
Dolopion: Troyalı Hypsenor'un babası, Skamandros'un duacısı
Doloplar: Thessalia kabilesi
Dolops: Klytiosoğlu, Akhalı bir savaşçı
Dolops: Lamposoğlu, Laomedon'un torunu, Troyalı bir savaşçı
Dorion: Nestor'un egemenliğinde kent
Doris: Nereus kızı
Doryklos: Priamos'un oğlu
Doto: Nereus kızı
Drakios: Epeoların hükümranı
Dresos: Troyalı bir savaşçı
Dryas: Lapithli bir kişi

Dryas: Trakya kralı Lykurgos'un babası
Dryops: Priamos'un oğlu
Dulikhion: İonid denizi adası
Dymas: Asios'un ve Hekabe'nin babası, Frigyalı
Dynamene: Nereus kızı

E

Eeriboia: Eurymakhos'un kızı, Aloeus'un ikinci karısı
Eetion: Andromakhe'nin babası, Aşağı Thebai'deki Kilikia kralı
Eetion: İmbros'lu bir kişi
Eetion: Troyalı Pdoes'in babası
Ehispe: Arkadia köyü
Eilesios: Boiota yakınlarında Tanagra'da köy
Eilethuia: Tanrıça, doğum yardımcısı
Eioneus: (Eioneas), Akhalı bir savaşçı
Eioneus: (Eioneas), Trakyalı Rhesos'un babası
Eionia: Argos kenti
Eiretria: Euboie'de bir kent
Ekhekles: Aktor'un oğlu, Polymelos'un eşi, Myrmidonların kralı
Ekheklos: Başka bir Troyalı
Ekheklos: Troyalı Agenor'un oğlu
Ekhemmon: Priamos'un oğlu
Ekhepolos: Ankhisesoğlu, Sikyonlu
Ekhepolos: Thalyisosoğlu, Troyalı
Ekhinai: İonia denizinde bir ada
Ekhios: Akhalı Mekistheus'un oğlu
Ekhios: Başka bir Akhalı
Ekhios: Lykialı bir savaşçı
Eksadios: Lapithli bir kişi
Elasos: Troyalı bir savaşçı
Elatos: Leleglerin Pedasos'undan Troyalıların müttefiki
Eleon: Boiota yakınlarında Taragra'da köy
Elephenor: Khalkodon'un oğlu, Abantların hükümranı
Elis: Yunanistan'da bir bölge
Elone: Peraiboluların ve ardından da Lapithlerin kenti, Phtiotida'da
Emathie: Makedonia'nın eski ismi
Enetler: Paphlagonia halkı
Eniopeus: (Eniopeas), Thebaios'un oğlu, Hektor'un sürücüsü
Ennomos: Mysialı, Troyalıların müttefiki
Ennomos: Troyalı bir savaşçı
Enope: Messinia kenti
Enops: Klytomedes'in babası, Aitollu
Enops: Satnios'un babası, Mysialı
Enops: Troyalı Thestor'un babası
Enyalios: *bkz.* Ares
Enyeus: Skyros kralı
Enyo: Savaş tanrıçası
Eos: Tanrıça, Tithonos'un eşi, Memnon'un annesi
Epaltes: Lykialı bir savaşçı
Epeios: Panope'nin oğlu
Epeolular: Kuzey Helis'in en eski sakinleri
Ephialtes: Aloeus'un oğlu, Otos'un erkek kardeşi

Ephyre: Korinthios
Ephyre: Yunanistan'da bir kent
Ephyreliler: Thessalia'da Ephyre'de oturanlar
Epidauros: Argos'ta bir kent
Epigeus (Epigeas): Myrmidonlu Agakles'in oğlu
Epikles: Lykialı bir savaşçı
Epistor: Troyalı bir savaşçı
Epistrophos: Alizonların komutanı, Troyalıların müttefiki
Epistrophos: Euhenos'un oğlu, Mynes'in erkek kardeşi
Epistrophos: İphitos'un oğlu, Phokislerin komutanı
Epytos: Troyalı Periphas'ın babası
Erektheus (Erektheas): Toprak'ın oğlu
Erikhtonios: Dardanos'un oğlu, Tros'un babası
Erinys: İntikam ruhu
Eriopis: Oileus'un eşi
Erylaos: Troyalı bir savaşçı
Erymas: Başka bir Troyalı savaşçı
Erymas: Troyalı bir savaşçı
Erythinoi: Paphlagonia kenti
Erytra: Boiota kenti
Eteokles: Oidipus'un oğlu
Eteones: Boiota kenti
Euboie: Yunanistan'ın doğu kıyısında büyük bir ada
Eudoros: Hermes'in oğlu, Myrmidonların komutanı
Euhaimon: Troyalı Ormenos'un oğlu, Eurypylos'un babası
Euhenos: Selepios'un oğlu, Mynes ile Epistrophos'un babası, Lyrnessos kralı
Euhippos: Troyalı önder
Eukhenor: Troyalı kahin Polyidos'un oğlu
Eumedes: Dolon'un babası, Troyalıların tellalı
Eumelos: Admetos'un oğlu, Thessalialıların bir kısmının hükümranı
Euneos: İason ile Hypsyle'nin oğlu, Lemnos'un kralı
Euphemos: Troizenos'un oğlu, Kikon'ların hükümranı
Euphorbos: Troyalı Panthoos'un oğlu
Euphytes: Hellen ırmağı olan Selleis ırmağı yakınlarında Epyhre kralı
Europe: Phoiniks'in kızı, Minos ile Rhadamenys'in annesi
Euros: Güneydoğu rüzgârı (tanrılaştırılmış karakter)
Eurybates: Agamemnon'un habercisi
Eurybates: Odysseus'un habercisi
Eurydamas: Abas ile Polyidos'un babası, Troyalıların rüya tabircisi
Eurylaos: Talaimenesoğlu Mekistheus'un oğlu, Argoslu
Eurymedon: Nestor'un seyisi
Eurymedon: Ptolemaios'un oğlu, Agamemnon'un sürücüsü
Eurynome: Okeanoslu, Kharitlerin annesi
Eurypylos: Euhaimonoğlu, Thessalia'da Ormenio kralı
Eurypylos: Poseidon ile Khalkiope'nin oğlu, Kos kralı

Eurystheus (Eurystheas): Sthenelos'un oğlu, Mykenelilerin kralı
Eurythalion: Arkadialı bir soylu
Eurytos: Aktor ile Molione'nin oğlu, Kteatos'un erkek kardeşi
Eurytos: İphitos'un oğlu, Thessalia'da Oikhalia kralı
Eussyros: Akamas'ın babası, Trakyalı
Eutreis: Thespeia yakınlarında Boiota köyü

F

Frigyalılar: Anadolulu bir halk

G

Galateia: Nereus kızı
Ganymedes: Dardanosoğlu Tros'un oğlu
Gargaron: Troya'daki İda Dağı'nın güney zirvesi
Girit: Ada
Glaphyrai: Thessalia'da bir kent
Glauke: Nereus kızı
Glaukos: Hippolokhos'un oğlu, Lykialıların komutanı
Glaukos: Sisyphos'un oğlu, Bellerophontes'in babası
Glisas: Thebai ve Boiota'ya yakın kent
Gonoessa: Akha kenti
Gorgytion: Priamos'un oğlu
Gortyn: Girit kenti
Graia: Oropo yakınlarında Boiota köyü
Granikos: Mysia'da bir ırmak
Guneus: Ainienlerin komutanı
Gücü Tükenmez: *bkz.* Athene
Güzel Tepe: Troya düzlüğünde bir tepe
Gygie: Göl ve içindeki su perisi, Mestles ile Ahtiphos'un annesi
Gyrtios: Hyrtios'un babası
Gyrtone: Olympos'un eteklerinde bir kent

H

Hades: Yeraltı ülkesinin tanrısı
Haimon: Pyloslu Maion'un babası
Haliartos: Boiota kenti
Halie: Nereus kızı
Halios: Lykialı bir savaşçı
Harma: Boiota bölgesi
Harmonides (sanatçı): Troyalı Phereklos'un babası
Harpalion: Pylaimenes'in oğlu, Paphlagonların kralı
Hebe: Zeus ile Hera'nın kızı, tanrıların hizmetçisi
Hekabe: Frigyalı Dymas'ın kızı, Priamos'un eşi
Hekamede: Tenedoslu Arsinoos'un kızı
Hektor: Priamos ile Hekabe'nin oğlu
Helene: Tyndareos'un kızı, Menelaous'un karısı
Helenos: Oinopsoğlu (Akhalı Oinops'un oğlu)
Helenos: Priamosoğlu, kâhin
Helikaon: Troyalı Antenor'un oğlu
Helike: Akha kenti
Hellas: Thessalia'da bir bölge

Hellespontos: Çanakkale Boğazı
Helos: Lakonia'nın bir kenti
Helos: Triphylia kasabası
Hephaistos: Ateş ve demircilik tanrısı
Heptaporos: Mysia'da bir ırmak
Hera: Zeus'un kardeşi ve karısı
Herakles: Zeus ile Alkmene'nin oğlu
Heraklesoğlu: *bkz.* Thessalos ve Tlepolemos
Hermes: Tanrıların ulağı; Zeus'un oğlu
Hermione: Argos kenti
Hermos: Frigya ve Mysia ırmağı
Hesione: Troya kralı Laomedon'un kızı
Hiketaon: Laomedon'un oğlu, Priamos'un erkek kardeşi, Melanippos'un babası
Hippasos: Priamos'un oğlu
Hippasosoğlu: *bkz.* Apisaon, Sokos, Hypsenor ve Kharops
Hippemolgo: Skythia kabilesi
Hippodamas: Troyalı bir savaşçı
Hippodamea: Ankhises'in kızı, Aineias'ın kız kardeşi, Alkathoos'un eşi
Hippodamea: Atrakas'ın kızı, Peirithoos'un eşi, Polypoites'in annesi
Hippodamos: Troyalı bir savaşçı
Hippokoon: Trakyalı kral Rhesos'un akrabası ve müttefiki
Hippolokhos: Bellerephontes'in oğlu, Glaukos'un babası, Lykialıların hükümranı
Hippolokhos: Troyalı Antimakhos'un oğlu
Hippomakhos: Troyalı Antimakhos'un oğlu
Hipponoos: Akhalı bir savaşçı
Hippothion: Mysialı Askanios ile Morys'in babası
Hippothion: Troyalı bir savaşçı
Hippothoos: Lethos'un oğlu, Larissa'lı, Pelasgların hükümranı
Hippothoos: Priamos'un oğlu
Hire: Messinia kenti
Histiaia: Euboie'de bir kent
Hyadlar: Takımyıldız
Hyampolis: Phokis kenti
Hyde: Tmolos aşağısında Lydia kenti
Hyle: Boiota'nın küçük bir kenti
Hyllos: İonia ırmağı
Hypeirokhos: Elisli İtymoneus'un babası
Hypeirokhos: Troyalı bir savaşçı
Hypereia: Eurypylos bölgesinde bir kaynak
Hyperesie: Akha kenti
Hyperinor: Panthoos'un oğlu
Hyperion: Troyalı bir savaşçı
Hypsenor: Hippasoğlu, Akhalı bir savaşçı
Hypsenor: Troyalı Dolops'un oğlu
Hypsyle: Lemnos kralı Thoas'ın kızı, İason'un eşi
Hyrie: Boiota'nın küçük bir kenti
Hyrmine: Elis kenti
Hyrtakes: Arisbe'nin eşi, Troyalı Aiaos'un babası
Hyrtios: Mysialı Gyrton'un oğlu

İ

İaira: Nereus kızı
İalmenos: Atreus'un oğlu, Boiotalıların bir kısmının hükümranı
İamenos: Troyalı bir savaşçı
İanassa: Nereus kızı
İaneira: Nereus kızı
İapetos: Gök (Uranos) ile Toprak'ın oğlu
İardanos: Elis ırmağı
İason: Aison ile Polymede'nin oğlu
İasos: Sphelos'un oğlu, Atihalıların hükümranı
İda: Frigya ile Mysia dağı
İdaios: Troyalı Dares'in oğlu
İdaios: Troyalıların habercisi, Priamos'un sürücüsü
İdes: Aphareus'un oğlu, Lykeus'un erkek kardeşi, Kleopatra'nın babası, Messinialı okçu
İdomeneus: (İdomeneas): Deukalion'un oğlu, Girit kralı
İelysos: Rodos kenti
İesonoğlu: Euhenos
İkaros: Anadolu kıyısında bir ada
İksion: Zeus'un eşi (Zeus ile birlikte Peirithoos'u dünyaya getiren), Thessalia kralı
İlioneus (İlioneas): Troyalı Phorbas'ın oğlu
İlios: Tros ile Kalliaros'un oğlu, Laomedon'un babası, İlyon'un kurucusu
İmbrasos: Trakyalıların hükümranı Peiroos'un babası
İmbrios: Mentor'un oğlu, Medesikaste'nin eşi
İmbros: İmroz adası
İolkos: Thessalia'nın bir kasabası
İonlar: Ege kıyılarında yaşayan bir halk
İpheus (İpheas): Lykialı bir savaşçı
İphianassa: Agamemnon ile Klytaimestre'nin (İphigeneia) kızı
İphidamas: Antenor ile Theano'nun oğlu
İphiklos: Thessalialı Phylos'un oğlu, Protesilaos ile Podarkes'in babası
İphinoos: Akhalı Deksios'un oğlu
İphis: Enyeus'un kızı, Patroklos'un kölesi
İphiton: Otryneus'un oğlu, Hydeli
İphitos: Phokisli Naubolos'un oğlu, Skhedios ile Epistrophos'un babası
İphitos: Troyalı Arkheptolemos'un babası
İris: Tanrıların habercisi
İsandros: Bellerophontes'in oğlu
İsos: Priamos'un oğlu
İthaimeneus: Lykialı Sthenelaos'un babası
İthake: İonia denizinde bir ada
İthome: Thessalia'da kale
İton: Thessalia'daki Phiotida kenti
İtymoneus (İtymoneas): Hypereia'nın oğlu, Elisli

K

Kabesos: Küçük Asya (ya da Trakya) kenti
Kadmoslular: Boiotia'da bir halkın adı
Kaedes: Troizenos'un babası, Kikonların komutanı
Kaineus (Kaineas): Elatos'un oğlu, Koronos'un babası, Lapithlerin kralı
Kalesios: Trakya'daki Arisbeli Aksylos'un yoldaşı
Kaletor: Klytios'un oğlu, Priamos'un akrabası
Kaletoroğlu (Kaletor'un oğlu) Aphareus: Akhalı
Kalkhas: Thestor'un oğlu, Akhaların kâhini
Kallianassa: Nereus kızı
Kallianeira: Nereus kızı
Kalliaros: Lomris kenti
Kalydon: Euhenos ırmağı yakınlarında Aitolia kenti
Kalyndai: Sporad takımadalarından
Kameiros: Rodos kenti
Kapaneus (Kapaneas): Hipponoos'un oğlu, Sthenelos'un babası
Kapaneusoğlu: *bkz.* Sthenelos
Kapys: Assarakos'un oğlu, Ankhises'in babası
Kardamyle: Lakonia'daki Leuktra yakınlarında kent
Karesos: Mysia ırmağı
Karialılar: Güney Ege kıyılarında yaşayan bir halk
Karystos: Euboie kenti
Kasos: Kyklad takımadalarından biri
Kassandra: Priamos'un kızı
Kastieneria: Gorgython'un annesi
Kastor: Tyndareos ile Leda'nın oğlu, Polydeukos'un erkek kardeşi
Kaukonlar: Küçük Asya'da Pelasg kabilesi
Kavga: Tanrıça
Kaystros: İonia'da bir ırmak
Kebriones: Priamos'un oğlu, Hektor'un sürücüsü
Keladon: Elis ya da Arkadia'da ırmak
Kentaurlar: Thessalia kabilesi
Kephallenialılar: Odysseus'un uyruğunda olanların hepsi
Kephios: Boiota gölü
Kephisos: Phokis'te ırmak
Kerinthos: Euboie'deki Kalkis yakınlarında kent
Khalkis: Aitolia'nın bir kenti
Khalkis: Euboie'nin bir kenti
Khalkodon: Elephenor'un babası, Abantların kralı
Khalkon: Myrmidonlu Bathykles'in babası
Kharis: Hephaistos'un eşi
Kharops: Nereus'un babası, Syme kralı
Kharops: Troyalı Hippasos'un oğlu
Kheiron: Kentavros (at adam)
Khersidamas: Priamos'un oğlu
Khimaira: Lykialı canavar
Khromios: Başka bir Troyalı

Khromios: Lykialı
Khromios: Mysialıların komutanı
Khromios: Neleus'un oğlu
Khromios: Priamos'un oğlu
Khryse: Troya kenti
Khryses: Apollon'un duacısı
Khrysothemis: Agamemnon'un kızı
Khyrseis: Khyrses'in kızı (Astynome)
Kıbrıs: Ada
Kıbrıslı: *bkz.* Afrodite
Kikonlar: Trakya kabilesi
Kilikia/Kilikialılar: Homeros'ta, Asyalı Thebe'deki insanlar için kullanılır
Killa: Troya'nın küçük bir kenti
Kinyres: Kıbrıs'ın hükümdarı
Kisses: Theano'nun babası, Trakya kralı
Kleboulos: Troyalı bir savaşçı
Kleitos: Troyalı Peisenor'un oğlu
Kleones: Argos'da Korinthos yakınlarında kent
Kleopatra: İdes ile Marpessa'nın kızı, Meleagros'un eşi (Alkyone)
Klonios: Alektor'un oğlu, Boiotaların komutanı
Klymene: Helene'nin hizmetçisi
Klymene: Nereus kızı
Klytaimestre: Tyndareos ile Leda'nın kızı, Helene'nin kız kardeşi, Agamemnon'un eşi
Klytios: Laomedon'un oğlu, Priamos'un erkek kardeşi, Kaletor'un babası, Troya'lı ihtiyar
Klytiosoğlu (Klytios'un oğlu): Dolops
Klytomedes: Aitollu Enops'un oğlu
Knossos: Girit'in başkenti
Koiranos: Lykialı
Koiranos: Lyktos doğumlu Giritli
Koon: Antenor'un oğlu
Kopail: Boiota kenti
Kopreus (Kopreas): Pelops'un oğlu, Eurystheus'un habercisi
Korinthos: Yunanistan'da bir kent
Korku (tanrısal kişilik): Ares'in sürücüsü
Koroneia: Boiota kenti
Koronos: Kaineus'un oğlu, Leonteus'un babası, Thessalia'da Lapithlerin kralı
Kos: Ada
Kreion: Boitoalı Lykomedes'in babası
Kreton: Diokles'in oğlu, Orsilokhos'un erkek kardeşi, Messinia Pheaili
Krisa: Delphoi yakınlarında Phokis kenti
Kroismos: Troyalı bir savaşçı
Krokyleia: Batı kara Yunanistan'ında bir kent
Kromna: Paphlagonia köyü
Kronos: Zeus'un babası
Kronosoğlu: *bkz.* Zeus
Ksanthos: Akhilleus'un atı
Ksanthos: Hektor'un atı
Ksanthos: Lykia ırmağı
Ksanthos: Troya'da tanrı/ırmak (Skamandros)
Ksanthos: Troyalı Phainops'un oğlu

Kteatos: Aktor ile Molione'nin oğlu, Eurytos'un erkek kardeşi
Kuretler: Aitolia kabilesi
Kyllene: Arkadia'da Kyllene dağı
Kymodeke: Nereus Kızı
Kymothee: Nereus kızı
Kynos: Opoeis Lokrislilerinin küçük kenti
Kyparesseis: Triphylia kenti
Kypharissos: Delphoi yakınlarında Phokis kenti
Kyphos: Kuzeydoğu Thessalia'da Peraibosluların kenti
Kythere: Kytherelilerin adası
Kytoros: Paphlagonia kenti

L

Laerkes: Haimon'un oğlu, Myrmidonlu Alkimedon'un babası
Laertes: Odysseus'un babası, İthake kralı
Lakedaimon: Lakonia
Lampos: Hektor'un atı
Lampos: Laomedon'un oğlu, Dolops'un babası
Lamposoğlu: *bkz.* Dolops
Laodamas: Antenor'un oğlu
Laodameia: Bellerephontes'in kızı, Sarpedon'un annesi
Laodike: Agamemnon'un kızı (Elektra)
Laodike: Priamos'un kızı, Helikaon'un eşi
Laodokos: Antenoroğlu, Troyalı
Laodokos: Antilokhos'un arkadaşı
Laogonos: Troyalı Onetor'un oğlu
Laogonos: Troyalı Bias'ın oğlu
Laomedon: İlios'un oğlu, Troya kralı
Laos: Lakonia kenti
Laothoe: Leleglerin kralı Altes'in kızı, Priamosoğlu Lykaon'un annesi
Lapithler: Pylos'un eski savaşçı kabilesi
Larissa: Aiolida'da Kyme yakınlarında Pelasgların kenti
Leda: Helene'nin ve Klytaimestre'nin annesi
Leitos: Alektryon'un oğlu, Boiotaların komutanı
Lektos: Troya sahilinin burnu
Lelegler: Eski bir savaşçı kabile
Lemnos: Limni adası
Leokritos: Akhalı Arisbas'ın oğlu
Leontheus (Leontheas): Koronos'un oğlu, Lapithli
Lesbos/Lesboslular: Midilli adası
Lethoos: Teutamos'un oğlu, Larissalı Pelasgların kralı
Leto: Apollon ile Artemis'in annesi
Leukos: Odysseus'un yoldaşı
Likymnos: Elektryon'un annesi, Herakles'in teyzesi
Lilaia: Phokis kenti
Limnoreia: Nereus kızı
Lindos: Rodos'ta bir kent
Lokris: Yunanistan'da bir bölge
Lykaon: Pandaros'un babası, Lykia kralı
Lykaon: Priamos'un oğlu
Lykastos: Girit kenti

Lykia/Lykialılar: Akdeniz kıyısında Fethiye ile Antalya arasındaki bölge
Lykomedes: Kreon'un oğlu, Boiotalı
Lykon: Troyalı bir savaşçı
Lykophontes: Troyalı bir savaşçı
Lykophron: Mastor'un oğlu, Kytereli
Lykourgos: Arkadia kralı Aleon'un oğlu
Lykourgos: Dryas'ın oğlu, Trakya kralı
Lyktos: Girit kenti
Lyrnessos: Mysia kenti
Lysandros: Troyalı bir savaşçı

M

Magnetler: Thessalia'da Magnesia'da oturanlar
Maiandros: Menderes nehri
Maimalosoğlu: (Myrmidonlu Maialos'un oğlu) Peisandros
Maion: Haimon'un oğlu, Thebaili
Maionia: Gyge gölü civarında bir bölge
Maira: Nereus kızı
Makar: Aiolos'un oğlu, Lesbos kralı
Makhaon: Askleipos'un oğlu, Trike ve Thessalia'daki İthome'nin kralı
Mantinee: Arkadia'da bir kent
Maris: Kral Amisodaros'un oğlu
Marpessaa: Euhenos'un kızı, İdes'in eşi
Mases: Argos kenti
Mastor: Lykophron'un babası, Khytereli
Mastoroğlu: *bkz.* Lykophron
Medeon: Boiota kenti
Medesikaste: Priamos'un kızı, İmbrios'un eşi
Medon: Lykialı, Troyalıların müttefiki
Medon: Oileus ile Rene'nin oğlu
Megasoğlu (Megas'ın oğlu): Perimos
Meges: Phyleus'un oğlu, Dulikhionların ve Ekhinai'de oturanların hükümranı
Mekisteus (Mekisteas): Ekhios'un oğlu
Mekisteus (Mekisteas): Talasoğlu, Sikyonlu Adrastos'un erkek kardeşi
Melanippos: Akhalı bir savaşçı
Melanippos: Perkoteli, Hikethaon'un oğlu
Melanippos: Troyalı bir savaşçı
Melanthios: Troyalı bir savaşçı
Melas: Portheus'un oğlu
Meleagros: Oineus'un oğlu, Kleopatra'nın eşi
Meliboia: Thesallia'daki Magnesia kenti
Melite: Nereus kızı
Menelaos: Atreus'un oğlu, Agamemnon'un kardeşi
Menesthes: Akhalı bir savaşçı
Menestheus (Menestheas): Peteos'un oğlu, Atinalıların hükümranı
Menesthios: Areithoos'un oğlu, Boiota Arne'sinin kralı

Menesthios: Sphereikhos'un oğlu (ya da Boros'un), Myrmidonların komutanı
Menoitios: Aktor'un oğlu, Patroklos'un babası
Menon: Troyalı bir savaşçı
Mentes: Kikonların komutanı
Mentor: İmbrios'un babası
Meriones: Molos'un oğlu, Giritli
Mermeros: Troyalı bir savaşçı
Merops: Adrastos ile Amphios'un babası, Hellespontos'ta Perkote'nin kâhini ve hükümranı
Messe: Lakonia'da göl ve kent
Messeis: Thessalia ya da Lakonia'da bir pınar
Mesthles: Pylaimenes'in oğlu, Maionların komutanı
Mestor: Priamos'un oğlu
Metheone: Thessalia'daki Magnesia'nın bir kenti
Mideia: Boiota kenti
Miletos: Girit'in bir kenti
Miletos: Karia'nın bir kenti
Minos: Zeus ile Europe'nin oğlu; Deukalion'un babası
Minyeios: Elis ırmağı
Minyolar: Orkhomenos'un eski bir kabilesi
Mnesos: Paionialı bir soylu
Molion: Troyalı, Thymbraios'un sürücüsü
Molionlar: Aktoroğlu Molion'un eşinin oğulları; Eurytos ve Kteatos
Molos: Deukalion'un oğlu, Meriones'in babası
Morys: Hippotion'un oğlu, Mysialı
Mulios: Epeolu, Augeia'nın kızı Agamede'nin eşi
Mulios: Troyalı bir savaşçı
Mulios: Başka bir Troyalı savaşçı
Musalar: Zeus'un kızları olan dokuz tanrıça
Mydon: Paionialı bir savaşçı
Mydon: Troyalı Pylaimenes'in sürücüsü
Mygdon: Frigya kralı
Mykale: İonia Dağı
Mykalessos: Boiota'daki Tanagra yakınlarında kent
Mykenai: Argos kentinin birkaç mil kuzeyindeki kent; Agamemnon'un kenti
Mynes: Euhenos'un oğlu, Briseis'in eşi, Lyrnessos kralı
Myrmidonlar: Thessalia'da Phthiodia'nın Akha kabilesi
Myrrhine: Teukros'un kızı, Dardanos'un eşi, Amazonların kraliçesi
Myrsinos: Elis köyü
Mysialılar: Trakya'da bir halk

N

Naiadalar: Göl ve ırmakların su perileri
Nastes: Nomion'un oğlu, Karialıların komutanı
Naubolos: Phokisli İphitos'un babası
Neleus (Neleas): Poseidon'un oğlu, Nestor'un babası

Neleusoğlu: Nestor
Nemertes: Nereus kızı
Neoptolemos: Akhilleus'un oğlu
Nereus Kızları: Deniz perileri
Neriton: İthake Dağı
Nestor: Neleus'un oğlu, Pylos kralı
Niobe: Tantalos'un kızı, Thebai kralı Amphion'un eşi
Nireus (Nireas): Kharops ile Aglaie'nin oğlu, Symeli
Nisa: Boiota kenti
Nisaie: Nereus kızı
Nisyros: Ege'de bir ada
Noemon: Lykialı bir savaşçı
Noemon: Pyloslu bir soylu
Nomion: Amphimaknos ile Nastes'in babası, Karia'da oturur
Nysa: Kara Yunanistan'ı ya da Anadolu'da bir düzlük

O

Odios: Akhaların habercisi
Odios: Alizonların komutanı
Odysseus: İthake kralı; Laertes'in oğlu
Oidipus: Laios ile İokaste'nin oğlu
Oikhaleas (Oikhaleus): Eurytos
Oikhalia: Thessalia kenti
Oileus (Oileas): Eriopis'in eşi, Lokrisli Aias'ın, aynı zamanda da Rheneli Medon'un babası, Oileus (Oileas): Troyalı Bienor'un sürücüsü
Oineus (Oineas): Portheus'un oğlu, Althaia'nın eşi, Tydeus'un, Meleagros'un vd. babası, Aitolia'daki Kalydonların kralı
Oineusoğlu: Tydeus
Oinomaos: Akhalı bir savaşçı
Oinomaos: Troyalı bir savaşçı
Oinops: Akhalı Helenos'un babası
Oitylos: Lakonia kenti
Okalee: Boiota köyü
Okhesios: Aitollu Periphas'ın babası
Olenie: Arkadia'da kayalık
Olenos: Aitolia kenti
Olizon: Thessalia Magnesia kenti
Oloosson: Thessalia'da Peraibosların kenti
Olympos: Thessalia'nın kuzeyinde bir dağ; tanrıların yurdu
Olymposlu: Zeus
Olymposlular: Tanrılar
Onetor: İdalı Zeus'un duacısı
Onkheston: Boiota kenti
Ophelestes: Paionialı bir savaşçı
Ophelestes: Troyalı bir savaşçı
Opheltios: Akhalı bir savaşçı
Opheltios: Troyalı bir savaşçı
Opites: Akhalı bir savaşçı
Opoeis: Lokrislilerin başkenti
Oreithuia: Nereus kızı
Orespios: Hyle'den zengin bir Boiotalı
Orestes: Agamemnon'un oğlu
Orestes: Akhalı bir savaşçı
Orestes: Troyalı bir savaşçı
Orion: Burç, takımyıldız

Orkhomenos: Arkadia'nın bir kenti
Orkhomenos: Boiota'nın (Minyoların) bir kenti
Ormenion: Thessalia Magnesia kenti
Ormenos: Troyalı bir savaşçı
Ormenos: Başka bir Troyalı savaşçı
Ormenosoğlu: Ormenos'un oğlu, Kerkaphos'un oğlu; Amyntor
Orneiai: Argos kenti
Oros: Akhalı bir savaşçı
Orsilokhos: Alpheios'un oğlu, Pherailerin kralı
Orsilokhos: Diokles'in oğlu, Krethon'un erkek kardeşi
Orsilokhos: Troyalı bir savaşçı
Orthaios: Troyalı bir komutan
Orthe: Thessalia'da Peraibosların kenti
Othryoneus (Othryoneas): Troyalıların müttefiki; Trakya, Kabesoslu
Otos: Aloeus'un oğlu, Ephialtes'in erkek kardeşi
Otos: Kylleneli bir savaşçı
Otreus (Otreas): Dymas'ın oğlu, Mygdon'un erkek kardeşi, Frigya kralı
Otryneus (Otryneas): İphiton'un babası, Tmolos'ta Hyde kralı
Oukalegon: Troyalı ihtiyar

Ö

Ölüm: (tanrılaştırılmış karakter)

P

Paion: Tanrıların hekimi
Paion: Troyalı Agastrophos'un babası
Paionia/Paionlar: Makedonya; Troyalıların müttefiki olan Makedonyalılar
Paionoğlu: Agastrophos
Paisos: *bkz.* Apaisos
Pallas: *bkz.* Athene
Palmys: Askanios, Troyalıların müttefiki
Pandaros: Lykaon'un oğlu, Troyalıların bir kısmı ile Lykialıların hükümranı
Pandokos: Troyalı bir savaşçı
Panope: Nereus kızı
Panopeus (Panopeas): Epeios'un babası
Panopeus: Phokis kenti
Panthoos: Othryneus'un oğlu, Euphorbos ve Polydamas'ın babası, Troyalı ihtiyar
Paphlagonialılar: Troyalıların müttefiki olan bir halk
Paris: Priamos'un oğlu; diğer adı Aleksandros
Parrasie: Arkadia kenti
Parthenios: Paphlagonia ırmağı
Pasithea: Kharitli kadınlardan biri
Patroklos: Menoitios'un oğlu, Opoeisli
Pdytes: Perkoteli, Troya savaşçısı
Pedaion: Büyük ihtimalle Troya köyü
Pedaios: Troyalı Antenor'un oğlu
Pedasos: Akhilleus'un atı
Pedasos: Leleg kenti

Pedasos: Messinia kenti
Pedasos: Troyalı Bukolion'un oğlu, Aisepos'un erkek kardeşi
Peiraiosoğlu: (Peiraios'un oğlu): Ptolemaios
Peirithoos: Zeus'un ya da İksion'un oğlu, Hippodamea'nın eşi, Thessalia Larissalı, Lapithlerin kralı
Peiroos: İmbrasos'un oğlu, Trakyalıların hükümranı
Peisandros: Başka bir Troyalı
Peisandros: Maimalos'un oğlu, Myrmidonların komutanı
Peisandros: Troyalı Antimakhos'un oğlu
Peisenor: Troyalı Kleitos'un oğlu
Pelagon: Lykialı, Sarpedon'un yoldaşı
Pelagon: Pylosların hükümranı
Pelasg: Tartışmaya açık bir isim; Akhilleus'un yurdu; ancak Larissalı Pelasglar Troyalıların müttefikidir.
Peleus (Peleas): Aiakos'un oğlu, Akhilleus ile Polydore'nin babası
Peleusoğlu: *bkz.* Akhilleus
Peligon: Aksios ırmağı ile su perisi Periboia'nın oğlu
Pelion: Thessalia Dağı
Pellene: Akha kenti
Pellias: Krithea'nın oğlu, Alkestis'in babası, İolkos kralı
Pelops: Tantalos'un oğlu, Hippodameia'nın eşi, Atreus'un, Thyestes'in vd. babası, Elis kralı
Peneios: Thessalia ırmağı
Penelaos: İppalkmos'un oğlu, Boiotalıların komutanı
Peraibo: Thessalia kabilesi
Pergamos Kalesi: İlyon'da akropol
Pergasos: Deikoon'un babası
Periboia: Akassamenos'un kızı, Pelagon'un annesi
Perieres: Boros'un babası
Perimedeos: Phokisli Skhedios'un babası
Perimos: Lykialı bir soylu olan Megas'ın oğlu
Periphas: Epytosoğlu, Troyalıların habercisi
Periphas: Okhesios'un oğlu, Aitolialı
Periphetes: Kopreus'un oğlu, Mykeneli bir savaşçı
Periphetes: Mysialı bir savaşçı
Perkote: Hellespontos'ta Mysia kenti
Perkoteli: *bkz.* Merops ve Pdyetes
Persephone: Hades'in karısı ve ölüm tanrıçası
Perseus (Perseas): Zeus ile Danae'nin oğlu
Peteon: Haliartos yakınlarında Boiota köyü
Peteus: Orneus'un oğlu, Menestheus'un babası
Phainops: Aiosoğlu, Asydoslu, Ksanthos ile Thoon'un babası
Phainops: Frigyalı Phorkys'in babası
Phaistos: Girit'in bir kenti

Phaistos: Maionia'nın (Lydia) Tarne'sinden Boros'un babası, Troyalıların müttefiki
Phalkes: Troyalı bir savaşçı
Pharis: Lakonia kenti
Phausios: Troyalı Apisaon'un babası
Phegeus (Phegeas): Dares'in oğlu, Troya'da Hephaistos'un duacısı
Pheia: Kuzey Elis kenti
Pheidippos: Thessalos'un oğlu, Güney Sporades'ten Hellenlerin hükümranı
Pheneos: Arkadia kenti
Pherai: Messinia kenti
Pherai: Thessalia'da bir kent
Phereklos: Troyalı Tektonoğlu Harmonides'in oğlu
Pheres: Kritheus'un oğlu, Admetos'un babası, Phereslerin kurucusu (*bkz.* Pheresoğlu)
Pheresoğlu: Pheres'in halefi
Pherousa: Nereus kızı
Philoktetes: Magnetlerin bir kısmının kralı
Philoktor: Troyalı Demukhon'un babası
Phleigalı: Thessalia'nın savaşçı kabilesi
Phoibos: *bkz.* Apollon
Phoiniks: Agenor'un oğlu, Europe'nin babası
Phoiniks: Ormenoslu Amyntor'un oğlu, Akhilleus'un yetiştiricisi
Phokisliler: Yunan kavmi
Phorbas: Diomede'nin babası, Lesbos kralı
Phorbas: Troyalı İloneus'un babası
Phorkys: Frigyalı Phainops'un oğlu
Phradmon: Agelaos'un babası
Phrontis: Panthoos'un eşi
Phthie: Akhilleus'un krallığı, Yunanistan bölgesi
Phthrion: Karia'nın, Phthielilerin dağı
Phylake: Thessalia Phthiodia kenti
Phylakos: İphiklos'un babası, Phylike'nin kurucusu
Phylas: Polymelos ile Astyokhe'nin babası, Ephyre kralı
Phyleus (Phyleas): Augeia'nın oğlu, Meges'in babası, Hyleli
Phyleusoğlu: bkz: Meges
Phylomedusa: Arneli Areithoos'un eşi
Phyrassos: Thessalia kenti
Pierie: Makedonya'da bir bölge
Pittheus (Pittheas): Pelops'un oğlu, Troizenos kralı
Pityeia: Mysia kenti
Plakos: Mysia Dağı
Platia: Boiota'nın bir kenti
Pleiadlar: Takımyıldız
Pleuron: Aitolia'da Kuretlerin kenti
Pleuron: Anadolu'da bir kent
Podaleirios: Askalaphos'in oğlu, Makhaon'un erkek kardeşi, Thessalia Trikeli
Podarges: Akhilleus'un atlarını doğuran kasırga

Podarges: Menelaos'un atı
Podargos: Hektor'un atı
Podarkes: İphiklos'un oğlu, Protesilaos'un erkek kardeşi, Thessalia Phylakeli
Podes: Troyalı Eetion'un oğlu
Polites: Priamos'un oğlu
Polybos: Troyalı Antenor'un oğlu
Polydamas: Panthoos ile Phrontis'in oğlu
Polydeukes: Tyndareos ile Leda'nın oğlu, Kastor'un erkek kardeşi
Polydore: Peleus'un kızı, Boros'un eşi, Menesthios'un annesi
Polydoros: Akhalı
Polydoros: Priamosoğlu
Polyhaimon: Troyalı Amopaon'un babası
Polyidos: Koiranos'un oğlu, Eukhenor'un babası, Korinthoslu kâhin
Polyidos: Troyalı Eurydamas'ın oğlu
Polyksenos: Agasthenes'in oğlu, Troya hâkimiyeti boyunca Epeoların komutanı
Polyktor: Hermes'in Rapsodi 24'te babası olarak bahsettiği zengin bir Myrmidonlu
Polymele: Phylas'ın kızı, Eudoros'un annesi, Myrmidonlu Ekhekles'in annesi
Polymelos: Lykialı Argeos'un oğlu
Polyneikes: Oidipus'un oğlu, Eteokles'in erkek kardeşi
Polyphemos: Elatos'un oğlu, Kaineus'un erkek kardeşi, Larissa'daki Lapithlerden
Polyphetes: Askania'dan Mysialı bir savaşçı
Polyphontes: Thebaili Autophonos'un oğlu
Polypoites: Peirithoos ile Hippodameia'nın oğlu
Portheus (Portheas): Agenor ile Epikastes'in oğlu, Oineus'un babası, Kalydon kralı
Poseidon: Deniz tanrısı
Praktios: Troya ırmağı
Priamos: Laomedon'un oğlu, Troya kralı
Priamosoğlu: *bkz.* Antiphos, Deiphobos, Doryklos, Hektor, Helenos, Lykaon, Paris, Polydoros vd.
Proitos: Abas'ın oğlu, Tirnys kralı
Promakhos: Alegenor'un oğlu, Boiotalıların komutanı
Pronoos: Troyalı bir savaşçı
Protesilaos: İphiklos'un oğlu, Phylake ve Pyrasso'da Thessalialıların komutanı
Protheonor: Areilykos'un oğlu, Boiotalıların komutanı
Protheos: Tenthredon'un oğlu, Magnetlerin komutanı
Prothoon: Troyalı bir savaşçı
Protiaos: Troyalı Astynoos'un babası
Proto: Nereus kızı
Prytanis: Lykialı bir savaşçı
Pteleos: Elis'in bir kenti
Pteleos: Thessalia'nın bir kenti

Ptolemaios: Peiraos'un oğlu, Eurymadon'un babası
Pygmeler: Yüksek Nil bölgesinde yaşadığı sanılan cüceler kavmi
Pylaimenes: Paphlagonların kralı
Pylaios: Lethos'un oğlu, Pelasgların komutanı
Pylartes: Troyalı bir savaşçı
Pylene: Aitolia kenti
Pylion: Troyalı bir savaşçı
Pylos: Yunanistan kenti
Pyraikmes: Paionların komutanı, Troyalıların müttefiki
Pyris: Troyalı bir savaşçı
Pytho: Parnessos aşağılarında Phokis bölgesi

R

Rene: Oileus'un cariyesi, Medon'un annesi
Rhadamenys: Zeus ile Europe'nin oğlu, Minos'un erkek kardeşi
Rhea: Tanrıça, Gök ile Toprak'ın kızı
Rhesos: Eioneus'un oğlu, Trakyalıların kralı
Rhesos: Troya ırmağı
Rigmos: Trakyalıların hükümranı Peirithoos'un oğlu, Troyalıların müttefiki
Ripe: Arkadia kenti
Rodos: Ada
Rythios: Girit kenti

S

Sakarya: Irmak
Salamis: Pire kentinin karşısında bir ada
Samos: Sisam adası
Samothrake: Semadirek adası
Sarpedon: Zeus ile Laodameia'nın oğlu, Lykialıların kralı, Troyalıların müttefiki
Satnioeis: Mysianın büyük bir nehir yatağı
Satnios: Mysialı Enops'un oğlu
Selagos: Apaisonlu Ampnios'un babası
Selepisoğlu (Selepis'in oğlu): Euhenos
Selleis: Elis ırmağı
Selleis: Troya ırmağı
Sellisler: Zeus'un Dodone'deki duacıları
Semele: Kadmos'un kızı, Dionysos'un annesi
Sesamos: Paphlagonia kenti
Sestos: Hellespontos'un küçük bir kenti
Sidonlar: Fenikyeliler
Sikyon: Peleponissos'ta Sikyonluların kenti
Simoeis: Troya'da tanrı/ırmak
Simoeisli: Troyalı Anthemion'un oğlu
Sintiler: Lemnos'un eski sakinleri
Sipylos: Tmolos'un dağ kolu
Sisyphos: Aiolos'un oğlu, Merops'un eşi, Glaukos'un babası
Skamandrios: Troyalı Strophios'un oğlu
Skamandros: Troya'da tanrı/ırmak (Ksanthos)
Skamandroslu: Astyanaks
Skandeia: Kytherelilerin kenti

Skarphe: Lokris'te, Thermopylai yakınlarında küçük bir kent
Skhainos: Boiota Thebai yakınlarında kent
Skhedios: Perimedes'in oğlu, Phokislerin diğer bir komutanı
Skherios: İphitos'un oğlu, Phokislerin komutanı
Skolos: Boiota köyü
Skyros: Ada
Smintheus (Smintheas): *bkz.* Apollon
Sokos: Troyalı Hippasos'un oğlu
Solymolar: Anadolu'da Lykia'nın savaşçı kabilesi
Sparta: Lakonia'nın başkenti
Speio: Nereus kızı
Sperkheios: Tanrı/ırmak, Menestheus'un babası
Sphelos: Bukolion'un oğlu
Stentor: Akhalı bir savaşçı
Sthenalos: Perseus ile Andromeda'nın oğlu, Eurystheus'un babası, Argoslular ile Mykenelilerin kralı
Sthenelaos: Lykialı İthaimenes'in oğlu
Sthenelos: Kapaneus'un oğlu, Diomedes'in yoldaşı
Stikhios: Atinalıların komutanı
Stratie: Arkadia kenti
Strophos: Troyalı Skamandrios'un babası
Styks: Hades ırmağı (Styks'in suyu)
Stymphelos: Arkadia kenti
Styra: Euboie'da bir kent
Syme: Karia kıyılarında bir ada

Ş

Şafak: *bkz.* Eos

T

Talaimenes: Maionların komutanı Mesthles ile Antiphos'un babası
Talas: Sikyonlu Adrastos ile Mekistheus'un babası
Tarne: Maion kenti (Lydia)
Tarphe: Lokris kenti
Tartaros: Yeraltı dünyasında bir bölge
Tekton: Harmonides, Troyalı Phereklos'un babası
Telamon: Aiakos'un oğlu, Peleus'un erkek kardeşi, Aias ile Teukros'un babası, Salamis kralı
Telamonoğlu Aias: *bkz.* Aias
Telemakhos: Odysseus'un oğlu
Tenedos: Bozcaada
Tenthredon: Megnedonların hükümranı Prothoos'un babası
Tereie: Zeleia yakınlarında Mysia dağı
Teukros: Telamon'un oğlu, Aias'ın erkek kardeşi, Salamisli
Teutamos: Lethos'un babası, Pelasgların Larissa'sından
Teuthras: Thessalia Magnesialı bir savaşçı
Teuthras: Trakyalı Aksylos'un babası
Thaleia: Nereus kızı
Thaltios: Eurytos'un oğlu, Troyalılar zamanında Epeoların hükümranı

Thalysios: Troyalı Ekhepolos'un babası
Thamyris: Destancı, Trakyalı
Thatybios: Agamemnon'un habercisi
Thaumakie: Thessalia'daki Magnisias kenti
Theano: Kisses'in kızı, Antenor'un eşi, Athene'nin Troya'daki duacısı
Thebai: Boiota'da bir kent
Thebai: Kilikia'da bir kent
Thebai: Mısır kenti
Thebaios: Troyalı Eniopeus'un babası
Themis: Tanrıça, Toprak ile Gök'ün (Uranos) kızı
Thersilokhos: Paionialı bir savaşçı
Thersites: Agrios'un oğlu
Theseus (Theseas): Aigaion ile Aithre'nin oğlu
Thespeia: Boiota kenti
Thessalos: Herakles'in oğlu, Pheidippos ile Antiphos'un babası
Thestor: İdmon'un oğlu, Khalkhas ile Alkmaon'un babası, kâhin
Thestor: Troyalı Enops'un oğlu
Thetis: Nereus kızı, Peleus'un eşi, Akhilleus'un annesi
Thetys: Gök ile Toprak'ın kızı, Okeanos'un eşi
Thisbe: Boiota kenti
Thoas: Andraimon ile Gorgo'nun oğlu, Aitolia'da Pleuron ve Kalydon kralı
Thoas: Dionysos ile Ariadne'nin oğlu, Hypsyle'nin babası, Lemnos kralı
Thoas: Troyalı bir savaşçı
Thoe: Nereus kızı
Thoon: Troyalı Phainops'un oğlu, Ksanthos'un erkek kardeşi
Thoon: Başka bir Troyalı
Thootes: Atinalı Menestheus'un habercisi
Thrasios: Paionialı bir savaşçı
Thrasymedes: Nestor'un oğlu
Thrasymelos: Sarpedon'un sürücüsü
Thronios: Lokrislilerin başkenti
Thyestes: Pelops'un oğlu, Atreus'un erkek kardeşi
Thymbraios: Troyalı bir savaşçı
Thymbre: Troya'da bir bölge
Thymoites: Troyalı yaşlı bir kişi
Thyros: Elis kenti
Tiryns: Argos kenti
Titanos: Thessalia dağı
Titaresis: Thessalia'da ırmak
Tithonos: Laomedon'un oğlu
Tlepolemos: Herakles'in oğlu
Tlepolemos: Troyalı Damastor'un oğlu
Tmolos: Lydia Dağı
Trekhis: Thermopylai yakınlarında Thessalia kenti
Trekhos: Aitolialı bir savaşçı
Trike: Thessalia kenti
Tritogeneia (Trito'da doğmuş): *bkz.* Athene
Troilos: Priamos'un oğlu
Troizen: Argos'ta bir kent

Troizenos: Kaedes'in oğlu, Euphemos'un babası, Kikonların komutanı, Troyalıların müttefiki
Tros: Alastoroğlu (Alastor'un oğlu)
Tros: Erikhtonios ile Astyokhe'nin oğlu, Kalliroe, İlos, Assarakos ve Ganymede'nin babası,
Tydeus: Oineus'un oğlu, Diomedes'in babası
Tydeusoğlu: *bkz.* Diomedes
Tykhios: Boiota Hyle'li bir sanatçı
Typheus: Bir dev

Z

Zakynthos: İonia denizinde bir ada
Zeleia: Troya kenti
Zephyros: Batı rüzgârı (tanrılaştırılmış karakter)
Zeus: Kronos'un oğlu, tanrıların babası ve kralı

HOMEROS

ODYSSEIA

arkadaş

2. BASKI

HOMEROS

ODYSSEIA

HOMEROS

ODYSSEIA

2. Baskı

Yunancadan çeviren: Fulya Koçak

SELCOEPUB

arkadaş

arkadaş YAYINEVİ
Yuva Mahallesi 3702. Sokak No: 4 Yenimahalle / Ankara
Tel:+90-312 396 01 11 (pbx) Faks: +90-312 396 01 41
www.arkadasyayinevi.com
e-posta: info@arkadasyayinevi.com
Yayıncı Sertifika No: 12382
Matbaa Sertifika No: 13268

© Türkçe yayım hakları **arkadaş** yayınevinindir. Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir biçimde ve hiçbir yolla, bu kitabın içeriğinin bir kısmı ya da tümü yeniden üretilemez, çoğaltılamaz ya da dağıtılamaz.

ISBN 978-975-509-629-2

2. Baskı

Ankara, 2014

Çeviri : Fulya Koçak
Redaksiyon : Ahmet Antmen, Melih Pekdemir
Yayına Hazırlık : Seyra F. Erdaloğlu
Sayfa Düzeni : Emine Özyurt
Kapak Tasarımı : Mehmet Yaman
Baskı : Sözkesen Matbaacılık Tic. Ltd. Şti.
İvedik Organize Sanayii Matbaacılar Sitesi
1518. Sokak No: 2/40
Yenimahalle – Ankara

Kapak ve Genel Tasarım:

İÇİNDEKİLER

Homeros		vii
Odysseia		ix
Yayın Hakkında		xi
Rapsodi 1	- [Tanrıların Toplantısı - Athene'nin Öğütleri - Şölen]	1
Rapsodi 2	- [İthakelilerin Toplantısı - Telemakhos'un Yurdundan Ayrılışı]	17
Rapsodi 3	- [Pylos'ta]	33
Rapsodi 4	- [Lakedaimon'da]	51
Rapsodi 5	- [Kalypso'nun Mağarası - Odysseus'un Salı]	79
Rapsodi 6	- [Odysseus'un Phaiak Topraklarına Gelişi]	97
Rapsodi 7	- [Odysseus Alkinoos'un Sarayında]	109
Rapsodi 8	- [Odysseus'un Phaiaklarla Tanıştırılması]	121
Rapsodi 9	- [Odysseus Anlatıyor: Kikonlar - Lotusyiyenler - Tepegözler]	143

Rapsodi 10 - [Odysseus Anlatıyor: Aiolos - Laistrygonlar ve Kirke] 163
Rapsodi 11 - [Ölüler Ülkesi] 183
Rapsodi 12 - [Seireneler - Skylla - Kharybdis, Güneşin Uğultusu] 205
Rapsodi 13 - [Odysseus'un Phaiak ülkesinden Ayrılıp İthake'ye Varışı] 221
Rapsodi 14 - [Odysseus'un Eumaios'la Konuşması] 237
Rapsodi 15 - [Telemakhos'un Dönüşü ve Eumaios'a Gelişi] 257
Rapsodi 16 - [Telemakhos'un Odysseus'u Tanıması] 277
Rapsodi 17 - [Telemakhos'un Kente Dönüşü] 293
Rapsodi 18 - [Odysseus ile İros'un Güreşi] 315
Rapsodi 19 - [Odysseus ile Penelopeia'nın Konuşması - Ayak Yıkama Sahnesi] 331
Rapsodi 20 - [Taliplerin Öldürüleceğinin Emareleri] 353
Rapsodi 21 - [Odysseus'un Oku] 367
Rapsodi 22 - [Taliplerin Öldürülmesi] 381
Rapsodi 23 - [Odysseus ile Penelopeia'nın Kavuşması] 397
Rapsodi 24 - [Ölüler Ülkesi - Laertes - Yere Şarap Serpme] 409

Adlar Dizini 427

HOMEROS

Tüm Antik Yunanlılar Homeros'u *İlyada* ve *Odysseia*'nın şairi olarak tanıdılar ve bu görüş günümüze kadar da desteklenerek geldi. Ancak günümüz tarihçilerinin büyük çoğunluğu *İlyada*'nın Homeros'a ait olduğunu kabul etmekle birlikte, *Odysseia*'yı Homeros'tan birkaç yaş daha genç başka bir şairin yarattığını savunmaktadır. Homeros tarihi bir kişiliktir ve MÖ 8. yüzyılın ikinci yarısında yaşamıştır. Antik dönemde İonia'daki pek çok kent, onun kökeninin İzmir ve Sakız Adası olduğunu iddia etmişti. Buralar Homeros'un olası doğum yerleridir.

MÖ 4. yüzyıldan sonra Homeros'un pek çok biyografisi yazıldı; bunlardan yedisi günümüze kadar ulaştı. Bu biyografilerde gerçek öğelerle hayal ürünü olanlar birbirine karıştığından, Homeros'u tanımlamak güçleşmektedir. Antik yaşam öykülerinde Homeros'un kör olduğu belirtilmektedir. MÖ 6. yüzyıldan sonra Homeros destanları kitap haline getirilerek küçük çocuklara öğretilmeye başlanmıştır. Zaten MÖ 7. yüzyıl sonrası Yunan sanatı Homeros'un tasvirlerinin derin izlerini taşımaktadır. Tanınmış pek çok lider de Homeros'un kahramanlarından etkilenmiştir. Büyük İskender'in Akhilleus'tan fazlasıyla etkilendiği ve yastığının altında *İlyada* destanıyla uyuduğu söylenir.

ODYSSEIA

Odysseia, Antik Yunan edebiyatının *İlyada*'dan sonra en büyük ikinci destanıdır. Bilindiği kadarıyla, ilk kez *İlyada*'yla birlikte MÖ 6. yüzyıl civarlarında Peisistratos'un emriyle Atina'da kayda geçirilmiştir. MÖ 3.-2. yüzyıllarda destanlar İskenderiyeli filologlar tarafından "rapsodi" adı verilen bölümlere ayrılmıştır. Bu dönemlerde destanların çok sayıda yerel yazımı da gerçekleşmiştir: Kıbrıs, Girit, Argoliki vb. İskenderiyeli filologlar daha sonraları pek çok dizenin sonradan yanlış yazıldığını ve bunların özgün metinler olmadıklarını düşünmeye başlamışlardır. Bununla birlikte, eklenen dizelerin tam olarak hangileri olduğu konusunda kendi aralarında fikir birliğine varamıyorlardı. Benzer müdahaleleri –dizelerin eklenmesi ya da çıkarılması– Bergamalı filologlar da yapmışlardı. Dönemin pek çok filologu, günümüze gelmiş olan Girit versiyonunun, en az müdahale içereni olduğunu kabul ederler.

Her iki destan da Homeros tarafından yazılmış olmasına karşın aralarında çok büyük ayrımlar göze çarpmaktadır, hatta *Odysseia*'nın başka bir şair tarafından yaratılmış olduğunu söyleyenler bile vardır.

Odysseia, Troya Savaşı'nın kahramanı ve İthake kralı Odysseus'un vatana dönüş esnasındaki heyecanlı öyküsü ile karısı Penelopeia'yla evlenmek isteyenleri öldürmesini anlatır.

Odysseia 24 bölüme ayrılır ve 12.000 dizeden oluşur. Anlatı, Odysseus'un Kalypso tarafından Ogygie adasındaki esareti ile başlar. Ancak hünerli Odysseus tanrıça Athene'nin sevdiği biridir ve Athene babası Zeus'un Kalypso'ya Odysseus'u serbest bırakması için emir vermesini sağlar. İthake'ye olan yolculuk devam etmektedir. Ancak tanrı Poseidon'un, oğlu Tepegöz Polyphemos'un gözünü kör eden Odysseus'a karşı öfkesinde hiçbir azalma yoktur. Bu nedenle de onun başına yeni dertler açar. Kahramanımız bir deniz kazası geçirir ve bir salın üzerinde Phaiakların adasına, yoldaşları olmaksızın yalnız başına ulaşır. Orada kral Alkinoos'un kızı Nausikaa tarafından kurtarılır. Kim olduğunu açıkladıktan sonra Kikonların, Lotusyiyenlerin ülkelerinde; Polyphemos'un mağarasında; Aiolos adasında; Laistrygonların yanında; büyücü Kirke'nin adasında; Hades'te; Sirenelerin adasında; Skylle ve Kharybdes'te; Güneş'in adasında yaşadıklarını anlatır; ta ki Kalypso'dan kurtulana kadar. Phaiakların yardımıyla da Odysseus sonunda İthake'ye varır. İthake'ye her ne kadar bir dilenci kılığında gitmiş olsa da, köpeği Argos onu tanır. Devamında kimliğini Telemakhos'a açıklar. Bu şekilde de saraya girmeyi ve Penelopeia ile evlenmek üzere orada bulunan çok sayıdaki talibi ortadan kaldırmayı başarır.

Odysseia'nın edebi değeri tüm dünya tarafından tartışmasız kabul görmektedir. Kültürel ve coğrafi bilgiler açısından da çok büyük bir kaynak niteliği taşımaktadır.

YAYIN HAKKINDA

Odysseia çeviri çalışmaları yanında pek çok kez yeniden yorumlanmış ve içeriği aynı olmak kaydıyla farklı biçimlerde de yayımlanmıştır. *Odysseia*'nın tüm dünya çapında gördüğü ilginin yanı sıra Yunanistan'da çok daha ayrı bir anlamı vardır. *İlyada* ve *Odysseia*'nın Yunanistan'da yapılmış yayınlarının sayısı azımsanamayacak ölçülerdedir. Bunun yanında bu destanlar Yunanistan'da ilkokuldan başlayarak ders kitabı olarak da okutulmaktadır. Destanların üzerinde yapılan çalışmalardan biri de destanların okunmasının daha akıcı ve anlaşılır hale getirilmesi amacıyla düzyazıya dönüştürülmesidir. Bundan amaç, çok daha geniş bir yaş ve kültür yelpazesine hitap etmektir.

Elinizde bulunan yayın daha önce yine Arkadaş Yayınevi tarafından Yunanca'dan çevrilerek yayımlanmış olan *İlyada*'da olduğu gibi benzeri bir çalışmanın ürünü olarak ortaya çıktı. Çalışmanın aslının ilk yayın tarihi bundan yetmiş altı yıl öncesidir (1932). Çalışma zamanın günlük basın araçlarından biri olan "*Eleutheros Anthropos*" (Özgür İnsan) isimli gazetede 21 Eylül 1932 tarihinden itibaren toplamda 482 sayfayı bulan 57 bölüm halinde ve isimsiz olarak yayımlanmıştır. O yıllarda Yunanistan'ın resmi dili "Kathareusa" olduğundan –anlaşılır olması için Türkçe-Osmanlıca benzetmesini yapabiliriz– günümüze gelindiğinde

yapılan bu çalışma anlaşılırlığını kaybetmiş ve çağdaş bir araştırmacının özenli çalışması ile günümüz Yunancasına uyarlanarak yeniden yayımlanmıştır.

Odysseia, İlyada gibi zamanının benzersiz bir destanıdır. Eserdeki benzetmeler, betimlemeler etkileyici olmakla birlikte sözcük seçimindeki tekdüzelik okunmasını zaman zaman sıkıcı hale getirebilmektedir. Ancak üzerinde yapılan çalışmada ve şu anda elinizde tuttuğunuz çeviride dili zenginleştirmek için sözcük seçiminde esnek davranmaktan kaçınılmıştır. Aynı sözcüğü tekrar etmek yerine eş anlamlısını kullanmak gibi bir yola başvurulmamıştır.

Odysseia'da geçen özel isimlerin Türkçe yazımları konusunda Türkiye'de bu konuya çok emeği geçmiş, aynı zamanda A. Kadir ile birlikte *Odysseia*'nın en yetkin çevirilerinden birine imza atmış sayın Azra Erhat'ın *Mitoloji Sözlüğü*'nden yararlanıldı.

Tıpkı *İlyada* gibi *Odysseia*'yı da keyifle okuyacağınızı umuyoruz.

Fulya Koçak

ODYSSEIA

RAPSODİ 1

[Tanrıların Toplantısı – Athene'nin Öğütleri – Şölen]

Anlat bana, ey peri*,
acıların içinden geçip Troya'yı zapt etmiş o adamı,
bir elinde bin bir marifet;
dolaşıp diyar diyar tanımış her türlüsünü insanın
ve yoldaşlarını kurtarıp kargaşadan
hep birlikte dönmek için güzel yurtlarına,
nice badireler atlatmış denizde.
Ancak kaderine yenik düştü arzuları
çünkü önce akılları yitti yoldaşlarının, sonra kendileri.
Hani Güneş Tanrı'nın öküzlerini mideye indirmişlerdi,
o da onları mahrum etmişti dönüş yolundan.

İşte bunları anlat bize bir yerlerden başlayarak ey tanrıça.

O zaman korkunç yıkımdan kurtulanlar
çoktan dönmüştü vatanlarına,
savaşı ve denizi ardlarında bırakarak;
yüce tanrıça Kalypso, vatanına ve karısına
kavuşmak için yanıp tutuşan Odysseus'u,
alıkoyuyordu derin mağaralarda,
tek arzusu kocası kılmaktı onu.

Ancak yıllar akıp gittikçe
tanrılar İthake'ye çevirdi kaderin oklarını,
burada da başından dert eksik olmayacaktı Odysseus'un.
bir tek Poseidon hariç tüm tanrılar acıdı ona;
Poseidon her zaman nefret etmişti tanrıya denk Odysseus'tan;
dinmeyecekti nefreti vatanına ulaşana dek.
O zaman dünyanın öbür ucunda,
kimi Güneş'in batısında yerleşik, kimi de doğusunda

* Musae (Mousa): İlham perisi (ç.n.)

ikiye bölünmüş Yüzüyanıklar'a* gitmişti Poseidon;
Yüzüyanıklar'ın onun için yüz sığır kurbanı,
koçları ve boğaları vardı.
Oysa diğer tanrılar doyasıya eğleniyordu,
Olympos'taki sarayında Zeus'un.
İnsanların ve tanrıların babası onlarla konuşmaya başladı,
Agamemnon'un oğlu anlı şanlı Orestis'in öldürdüğü
Aigisthos'u hatırlamıştı; şöyle dedi ölümsüzlere:

"Fanilere sorarsanız bütün belaların kaynağı biziz.
Ancak kaderlerinin önüne geçiyor
o büyük hatalarındaki ısrarları,
Aigisthos hiçe saymadı mı kaderini,
Atreusoğlu'nun gerçek karısını alıp,
Agamemnon'u öldürmedi mi vatanına döner dönmez?
Bütün bunları yaparken bal gibi biliyordu
başına gelecek felaketi,
çünkü biz onu önceden haberdar etmiştik;
elçi gönderdiğimiz uyanık Hermeias**,
Agamemnon'u öldürmemesini öğütlemişti
ve karısını da almamasını; yoksa ergenliğe geçince Orestes,
topraklarının özlemiyle gelip alacaktı intikamını.
İşte bunları söylemişti Hermeias,
ama Aigisthos'un umrunda bile olmadı
iyiliğini isteyen bu düşünceler;
demem o ki, ne ektiyse onu biçti Aigisthos."

O zaman yanıtladı onu gök gözlü tanrıça Athene:
"Kronos'un oğlu, tüm tanrılardan önce gelen babamız,
elbette ki Aigisthos hak ettiği belayı buldu,
böyle davrananların farklı olmamalı sonu.
Ancak benim yüreğim akıllı Odysseus için yanıyor;
o ki biçare bahtsız, bunca zamandır sevdiklerinden uzakta,

* Dünyanın güneşin çokça ısıttığı bir bölgesinde bulunan dindar halk (Bazı yorumlara göre Habeşistan halkı) (ç.n.)

** Argos'u öldüren parlak bakışlı tanrı (ç.n.)

orta yerinde denizin çile çekiyor ağaçlık bir adada;
orada bir sarayda yaşıyor Atlas'ın* kızı o uğursuz tanrıça.
Atlas ki bir denizin tüm derinliklerini bilir
ve taşır yerle göğü birbirinden ayıran
uzun direkleri omuzlarında.
Gözyaşları ve yumuşak tatlı sözlerle kandırıp
unutturmaya çalışıyor Odysseus'a Atlas'ın kızı İthake'yi;
ama Odysseus son nefesini çekinmeden verir
görmek için vatanında tüten bir ocağı.
Ey Olymposlu kalbin sızlamaz mı!
Odysseus değil miydi senin adına büyük Troya'da
Argosluların gemileri yanında kurbanlar sunan?
Bu öfke neden ey Zeus?"

Bulutları toplayan Zeus da yanıtladı onu:
"Yavrum, ağzından çıkanı duymaz mı kulağın
Göğün efendisi olan tanrılarına bol bol kurbanlar kesti o...
Aklıyla tüm diğer fanileri geride bırakan
tanrıya denk Odysseus'u ben nasıl ihmal ederim?
Ama yeryüzünü sarsan Poseidon,
vahşi denizin efendisi Phorkys'in kızı ve kendisiyle
mağaralarda birlikte yatan peri Thoosa'dan olan oğlunun,
tanrıya denk Polyphemos'un; Tepegözlerin en yücesinin
gözünü akıttığı için sinirden köpürür Odysseus'a.
İşte budur Poseidon'un onu öldürmeyip
vatanından uzakta süründürmesinin nedeni.
Ancak şimdi toplanın da şuracığa
bir yol bulalım, vatanına kavuşturmak için onu.
Poseidon'un öfkesi geçecektir; zaten tek başına
tüm ölümsüz tanrılara karşı gelemeyecektir."

O zaman yanıtladı onu gök gözlü tanrıça Athene:
"Kronos'un oğlu, babamız, tüm Tanrıların en önde geleni,

* Atlas: Olympos'a saldırdığı için Zeus tarafından gökkubbeyi omuzlarında taşımakla cezalandırılmıştır. (e.n.)

eğer Odysseus'un evine dönmesi
makbulse artık mutlu tanrılar için; gel güzel saçlı periye
yetenekli Odysseus hakkındaki bu isteğimizi bildirsin diye
gönderelim Hermeias'ı Ogygie adasına.
Varıp İthake'ye gideyim ben de
iyice ateşlendireyim oğlunun yüreğini;
bıkıp usanmadan koyunları, sığırları
boğazlayan talipleri def etmek için,
toplasın gür saçlı Akhaları.
Göndereyim sonra da onu Sparta'ya, kumluk Pylos'a
öğrensin döner mi babası dönmez mi,
belki yeni bilgiler edinir oralarda;
iyi bir ismi de olur insanlar arasında."

Sözlerinin ardı sıra giyiverdi
güzel, som altından tanrısal sandaletlerini;
bu sandaletler karışınca rüzgarın nefesine
kanatlandı bir çırpıda üzerinden
uçsuz bucaksız denizlerin, karaların;
ağır, keskin mızrağını aldı eline; tunçtan, büyük, güçlü...
Kim karşı durabilirdi öfkesine,
kızıydı o en kudretli babanın.
İşte Olympos'un zirvelerinden böyle yola çıktı
ve İthake'de, Odysseus'un evinin girişinde,
bahçe kapısının eşiğinde,
elinde tunç mızrağını tutarak durdu.
Bir yabancının, Taphos kralı Mentes'in kılığına girmişti.
Orada kapıların önünde,
kestikleri sığırların postlarına oturmuş
aşık kemikleriyle oynayıp eğlenen küstah talipleri buldu.
Haberciler ve uşaklar fır dönüyordu etraflarında
kimi testilerinin içinde şarapla suyu karıştırıyor
kimi masaları siliyordu çok delikli süngerlerle
kimileriyse etleri kesip dağıtıyordu bol bol
hizmette kusur etmiyordu hiçbiri.

Tanrı biçimli Telemakhos fark etti Athene'yi ilkin,
taliplerin arasında oturuyordu ağır ve acılı yüreğiyle;
hayalinde babası talipleri kovalayıp,
itibarına, şanına kavuşturuyordu yine evlerini.
Bu düşüncelerle otururken taliplerin arasında
gördü Athene'yi.
Doğruca ilerledi giriş kapısına,
Ayıptı bir yabancıyı bekletmek kapıda.
Yaklaşıp sağ elini tuttu,
tunç mızrağı alıp şu sözlerle selamladı onu:

"Selam yabancı, burada konukseverlik göreceksin;
eğer acıkırsan ya da başka bir ihtiyacın olursa söyle bize."

Böyle dedi ve onun önüne düştü,
Pallas Athene de peşinden gidiyordu;
yüksek saraya girdiklerinde,
mızrağını dayadı yüksek bir sütunda güzel yapılmış rafa,
acılara dayanıklı Odysseus'un mızrakları duruyordu orada;
bir tahta oturttu Athene'yi,
maharetle bezenmiş güzel bir çarşaf serdi,
ve bir iskemle verdi altına.
Kendisi de hemen yanı başına,
parlak, allı pullu bir sandalyeye oturdu;
yabancı gürültüden sıkılıp masadakilerden rahatsız olmasın,
kendisi de gurbetteki babasını sorabilsin diye
uzağa oturdular taliplerden.
O zaman hizmetçi gümüş leğenin içinde
ellerini yıkaması için altın bir testiyle su getirdi,
hemen yanlarına da güzel bir masa kurdu;
saygılı kahya da ekmek ile bir sürü
yiyecek getirip kibarca masaya koydu;
aşçıysa tabakta türlü etler ve altın kadehler getirdi;
teşrifatçı sık sık sokulup yanlarına, yeniliyordu şaraplarını.
Tam o sırada küstah talipler içeri girdi.

Sandalyelere ve tahtlara kuruldular,
teşrifatçı su döktü ellerine,
sepet sepet ekmek getirdi hizmetçiler,
delikanlılar da testilerini tepeleme içkiyle doldurdular.
Ellerini önlerinde hazır duran yemeklere uzatıyorlardı.

Açlık ve susuzluklarını iyice dindirdikten,
tıka basa yiyip içtikten sonra
dansa ve şarkılara kaydı taliplerin aklı.
O zaman bir uşak, taliplere şarkı söylesin diye,
bir çalgı verdi Phemios'un eline;
O da güzel bir şarkı çalmaya başladı...

Telemakhos parlak gözlü Athene'ye sordu,
başı eğik, fısıltıyla:
"Sevgili yabancı, acaba kızar mısın diyeceklerime?
Bu gördüğün adamların aklı fikri çalıp söylemek,
dertsiz, tasasız ve rahat
har vurup harman savuruyorlar bir yabancının malını;
o insanın ki beyaz kemiklerini
ya karada yağmur çürütmekte ya denizde dalga.
Görseler bir gün onun İthake'ye döndüğünü
altınları ve giysileri bırakıp hemencecik
kaçıp gidecekler ardlarına bile bakmadan.
Ama şimdi o teslim olmuş kötü kadere
her ne kadar insanlar döneceğini söylese de,
hiçbiri artık ümit vermiyor bize,
çünkü onun için kayıptır dönüş yolu.
Ama gel de yanıtla sorularımı bir bir:
Kimsin, nerelisin? Neresi ülken, kimdir annen baban?
Hangi gemiyle geldin buraya?
Nasıl getirdi denizciler seni İthake'ye?
Kim bu denizciler?
Takdir edersin ki buraya
yürüyerek geldiğine inanamam.

Söyle bana gerçeği de iyice bileyim:
İlk ayak basışın mı buraya?
Eskilerden bir aile dostu musun yoksa?
Çünkü bir sürü insan gelirdi evimize,
çok genişti çevresi Odysseus'un."

O zaman yanıtladı onu gök gözlü Athene:
"Her şeyi bütün gerçekliğiyle söyleyeceğim.
Ünlü Ankhaios'un oğluyum,
Denizci Taphosluların kralı...
Buraya gelmek için yoldaşlarımla dalgalı okyanusları aştık
yolumuz uzak, yabancı bir diyara
tunç alıp demir* vereceğiz
dili bile farklı Temes halkına.
Kentin uzaklarına demirlemiş durur gemim
Neion ormanlarının yamacındaki Reithros limanında.
Babanla eski dostuz, Laertes de şahittir buna,
dilersen sor diyeceğim,
fakat duyduğum kadarıyla uğramıyor artık buralara,
yüklenmiş kederini dolanırmış tepelerde, bağlarda
dizlerinde derman kalmayınca
çöküp dururmuş bir köşeciğe
sadık hizmetkârı yemek, içki sunarmış
yaşar giderlermiş beraberce.
Niye mi geldim buralara?
Haber vermeye sana: baban sağ ve yolu yakın,
okyanusun derinlerinde bir adada
alıkoyuyor onu tanrılar, hapsediyor insafsızlar.
Şimdi sana tahminlerimi söyleyeceğim;
bunları benim ruhuma ölümsüzler üfledi,
inancım tam gerçekleşeceklerine,
yoksa ne bir kahinim ne de alametleri hayra yorabilirim:
Onu demirden zincirlerle bağlamış olsalar bile

* Demir o dönem için nadir ve çok değerli bir maddeydi. (ç.n.)

vatanından uzak kalacağı günler çok değil;
bulacak kaçmanın bir yolunu,
çünkü çok hünerli bir adam o.
Ama şimdi gel de söyle bana tüm gerçeği:
Gerçekten de sen Odysseus'un yiğit oğlu musun?
Başın ve güzel gözlerinle ona çok benziyorsun;
hızlı gemilere binip yiğit Argoslularla
yola çıkmadan önce Troya topraklarına
sık sık buluşur görüşürdük onunla.
O zamandan beri ne ben gördüm Odysseus'u ne de o beni."

Akıllı Telemakhos da yanıtladı onu ve dedi ki:
"Tüm gerçekleri anlatacağım bir bir.
Annemin dediğine göre onun oğluyum;
ama ben bilmem, kimse de bilmez kendi babasını.
Keşke yaşlılığını malı mülkü içinde geçiren
mutlu bir adamın oğlu olsaydım;
ama madem sordun; en kara harflerle yazılmış,
kaderi babamın."

O zaman yanıtladı onu gök gözlü tanrıça Athene:
"Penelopeia senin gibi birini doğurduğu için
tanrılar şan verir soyuna muhakkak.
Ancak bir çırpıda söyle bana gerçeği:
Bu bayram havası ne, kim bu insanlar?
Tüm bunlara neden ihtiyacın var?
Düğün mü bu, yoksa bir eğlence mi?
Çünkü benzemiyor bu herkesin
kendi payını ödediği bir şölene;
baba evindeki bu eğlenceler bana hiç insanca gelmedi,
aklı başında bir adam, bunları görse utançtan yaka silkerdi."

Akıllı Telemakhos yanıtladı onu ve dedi ki:
"Madem soruyor ve öğrenmek istiyorsun
söyleyeceğim sana bunları yabancı.

Buralardan gitmeden önce o, zengin ve ihtişamlıydı evimiz,
ama devran döndü, tanrılar kötü düşüncelere kapılıp
gözden ırak ettiler onu.
Eğer yoldaşlarıyla birlikte Troya'da
ölseydi düşman ellerinde, bunca olmazdı hüznüm,
o zaman tüm Akhalar elbirliğiyle yapardı mezarını
namı kalırdı evladına.
Ancak şimdi Arpies'ler* adsız sansız yakaladılar onu;
yitip gitti, silindi gözlerden, kulaklardan
bir bilinmez olup çıktı, bana da keder ve acı bıraktı.
Yalnızca ona ağlamıyorum hıçkırarak,
çünkü gördüğün gibi tanrılar bana
başka kötülükler yapıp başka üzüntüler de verdi.
Adalarda ve Dulikhion'da, Same'de,
ağaçlık Zakyntos'ta, ağaçsız İthake'de
ne kadar adam varsa hali vakti yerinde,
düşmüşler annemle evlenme peşine
viran edecekler evimi barkımı.
Annem ise ne reddediyor bu uğursuz düğünü
ne de gerçek eyliyor bir izdivacı.
Varımı yoğumu yiyip bitiriyor bunlar,
pek yakında beni de ortadan kaldırırlar."

O zaman sıkıntıyla yanıtladı Pallas Athene:
"Yazık, kayıp Odysseus'a ne de çok ihtiyacın var.
Bu insanlıktan çıkmış talipleri cezalandırırdı muhakkak.
Şimdi çıkıp gelseydi onu ilk tanıdığım gün gibi
ve dursaydı odanın kapısının önünde
miğferi, kalkanı ve iki tarafı keskin kılıcıyla:
O gün dönmüştü Ephyre'den,
Mermeros'un oğlu İlos'un kentinden;
öldürücü bir zehrin peşine düşmüştü hızlı bir gemiyle
tunçtan okunun ucuna sürecekti zehri,

* Mitolojik canavarlar (ç.n.)

ancak ebedi tanrıların korkusuyla zehri vermedi İlos
ona olan sevgisinden benim babam,
sakınmadı verdi istediği zehri.
İşte o günkü gibi çıksa taliplerin arasında ortaya
o zaman hepsi kısa yoldan
düşerlerdi ölümün kollarında en acıklı düğüne.
Tüm bunlar; onları sarayında cezalandırıp
cezalandıramayacağı tanrıların elinde.
Öğüdüm şudur sana;
düşün taşın, bul bir yolunu talipleri saraydan kovmanın.
Aç kulaklarını, dinle sana söyleyeceklerimi:
Yarın çağır meydana, konuşmak için Akha yiğitlerini
tanrılar da olsun şahidin.
Anlat hepsine başınıza gelenleri.
Buyur bu adamlara da evlerine gitmelerini;
şayet annen de evlenmek niyetindeyse
bırak gitsin güçlü babasının evine;
bırak da anne babası uğraşsın onu evlendirmekle;
sevgili kızlarına layık zengin bir çeyiz hazırlamakla.
Sen dinle beni can kulağıyla
içten bir öğüt vereceğim sana:
Bul bir gemi, olmasın ama eşi benzeri,
doldur yirmi kürekçiyle
git yıllardır kayıp babana duyduğun özlemle
bakarsın bir söz çalınır insanlardan kulağına,
kim bilir Zeus'tan hatta.
Sözler taşır insanın namını bir coğrafyadan diğerine.
Öncelikle Pylos'a git tanrısal Nestor'a;
oradan Sparta'ya sarışın Menelaos'a,
odur tunç zırhlı Akhalar'ın en son döneni.
Olur da duyarsan babanın yaşadığını ve geri döneceğini
bekle bir yıl daha teslim olma sıkıntılara.
Duyarsan ki göçüp gitmiş bu dünyadan
soluk alıp vermez artık

dön hemencecik sevgili vatanının topraklarına
babana layık bir mezar inşa edip
uğurla onu görkemli törenlerle,
sonra da ver anneni bir kocaya.
Bütün bunları yaparken bir yandan da
düşün saraydaki talipleri nasıl öldürebileceğini,
ya bir oyun et ya da çık karşılarına doğrudan.
Çocuksu şeylerden arın çünkü artık çocuk değilsin.
Babasının katili, hilekar Aigisthos'u öldüren Orestes'in
kazandığı ünü duymuşsundur belki.
Sen de dostum, gördüğüm kadarıyla
güçlü kuvvetlisin ve yakışıklı
dikil karşılarına yiğit bir delikanlı gibi,
yayılsın şanın sonraki kuşaklara.
Şimdi ben artık hızlı gemime iniyorum,
sabırsızlıkla beni bekleyen yoldaşlarımın yanına,
sen de dikkat et tüm bunlara
ve yap ne söylediysem sana."

O zaman akıllı Telemakhos yanıtladı onu ve dedi ki:
"Yabancı, sözlerin bir babanın evladına söylediklerine benzer
belli ki istiyorsun iyiliğimi.
O yüzden asla unutmayacağım dediklerini.
Her ne kadar yoluna gitmekte acele etsen de,
kal, yıkanıp dinlen önce,
ferahlat yüreğini, sonra gidersin gemine ruhunda neşeyle
ve dostların sevdikleri konuklara vermelerinin
adetten olduğu, birbirinden değerli, güzel hediyelerle."

O zaman yanıtladı onu gök gözlü tanrıça Athene:
"Daha fazla alıkoyma beni, bak acelem var,
bana vermek istediğin armağanları da
tekrar geldiğimde verirsin; alır götürürüm evime,
seninki kadar güzel bir armağan veririm ben de sana."

İşte böyle konuştu gök gözlü Athene ve gitti,
sanki görünmez bir kuşun kanatlarıyla.
Giderken Telemakhos'un ruhuna güç ve cesaret bıraktı
daha çok anacaktı babasını artık.
Sezince karşısındakinin bir tanrı olduğunu
Telemakhos'un sarsıldı ruhu.
Hemen taliplerin yanına gitti.
Ünlü bir ozan Akhaların Troya'dan,
tıpkı Pallas Athene'nin istediği gibi,
hazin dönüşlerinin şarkısını söylüyor;
onlar da sessizce oturup dinliyorlardı.
İkarios'un akıllı kızı Penelopeia da odasından
dinliyordu bu tanrısal şarkıyı;
iki hizmetçi kızla birlikte indi yüksek merdivenden.

Dünya güzeli kadın taliplerin yanına varınca
güzel döşenmiş salonun girişinde durup
yüzünü işlemeli, yumuşak duvağıyla örttü,
iki hizmetçi de onun iki yanında duruyordu.

Sonra ağlayarak tanrısal ozana dedi ki:
"Ey şanlı adam, ne şarkılar bilirsin
insanın ve tanrıların başarılarına dair,
söyle bunlardan birini, içsin sessizce diğerleri.
Ama bırak, her seferinde ciğerimi dağlayan,
yüreğimi parçalayan bu acıklı şarkıyı,
çünkü herkesten çok bana düştü tutması bu dayanılmaz yası.
Ünü tüm Thesalya'ya ve Peleponessos'a yayılan
adamın sureti belirir ansızın gözlerimde."

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos:
"Anne neden engellersin sevgili ozanımızın
diğerlerini eğlendirmesini gönlünce?
Ozanların ne suçu var, Zeus'tur sebep bunlara.
Eğer söylüyorsa Danaoların kara talihini

ne diye itiraz etmeli,
insanlar dinledikçe yeni bir şey bulabilir şarkılarda,
bunu dinleyecek cesaretin olsun yüreğinde ve ruhunda;
çünkü bir tek Odysseus değil kaybolan Troya'da,
aynı kaderi paylaştı niceleri onunla.
Şimdi içeri gidip hizmetçilerine, dokumana,
işine gücüne bak ve iş buyur hizmetçilerine,
sözü de erkeklere bırak, en çok da bana;
çekip çevireyim buraları."

Duyduklarına şaşırdı Penelopeia ve gitti odasına,
çünkü güzelce anlamıştı yavrusunun aklı başında sözlerini.
Onunla birlikte kadınlar da yukarı çıktı.
Tapılası kocası Odysseus için ağlıyordu,
ağladı gök gözlü Athene göz kapaklarına
dökene dek tatlı uykuyu.

Gölgeli sarayda taliplerin hepsi kendilerinden geçmişlerdi,
onun bedenine yaklaşmayı arzuluyordu hepsi.

Telemakhos şunları söyledi onlara:
"Talipler, ben utanıyorum kabalıklarınızdan
bırakın da eğlenelim şimdi masada,
izin verin de gürültü bir dursun,
tanrısal sesli bu ozanı dinlemek lazım.
Sabah olduğunda hep birlikte meydana gidelim,
toplanalım orada, açık konuşacağım sizinle:
Çekip gidin evimden, başka yerde yiyip içip eğlenin.
Bir gün birinizin bir gün diğerinizin
malını mülkünü heba edin.
Benim malımı mülkümü böyle arsızca
yağmalamak daha çok işinize gelirse
varın yağmalayın onu da.
Ancak ben ebedi tanrıları çağıracağım yardıma,
eğer Zeus isterse, tüm bu yaptıklarınıza karşılık

kimsenin intikamınızı alamayacağı kadar büyük
bir kötülük gelecek başınıza."

Böyle konuştu, dudaklarını ısırdı diğerleri;
hayran kaldılar cesaretle konuşan Telemakhos'a.

Eupeites'in oğlu Antinoos da şöyle yanıtladı onu:
"Telemakhos, görünen o ki tanrılar
bizzat öğretmişler sana
sözlerinde kibirli olmanı ve cesurca konuşmayı.
Umalım da Kronos'un oğlu,
her ne kadar kral soyundan olsan da,
kral yapmasın seni İthake adasına."

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos:
"Antinoos, elbet kızacaksın az sonra söyleyeceklerime.
Çok sevinirim Zeus'un krallığı bana vermesine.
Sence krallık kötü bir şey mi?
Kötü değil, çünkü hızla zenginleştirirsin evini,
hem ününü artırır hem değerini.
Ancak İthake adasında genç yaşlı
pek çok Akha komutanı var,
şimdi tanrısal Odysseus öldüğüne göre
olabilir pekala kral bunlardan biri.
Bana gelince her zaman
tanrısal Odysseus'un bana bıraktığı evimin
ve hizmetçilerimin kralı olacağım.

Bu defa onu Polybios'un oğlu Eurymakhos yanıtladı:
"Telemakhos, İthake adasına Akhalardan
hangisinin krallık edeceği tanrıların elinde.
Yaşadıkça insanlar İthake'de,
her zaman malının mülkünün sahibisin sen de
zorla elinden alamaz sarayını, krallığını kimse.
Yalnız sana konuğun hakkında bir şeyler sormak isterim:
Hangi ülkeden ve nereden gelir?

Ana babası kimdir ve soyu nedir?
Sana babandan haber mi getirmiş,
yoksa yalnızca işi için mi gelmiş?
Söyle neden aniden gitti tanışmayı beklemeden?
Şöyle bir gördüm ama belli önemli biri olduğu her halinden."

Aklı başında Telemakhos yanıtladı onu:
"Eurymakhos, babamla ilgili tüm umutlar tükendi artık,
bundan böyle nereden gelirse gelsin, inanmayacağım
tanrı sözcüsüne de, annemin çağırdığı kâhinlere de.
Yabancıya gelince, o babamın Taphos'lu bir dostu imiş,
dediğine göre ünlü Ankhialos'un oğlu Mentes imiş
ve denizci Taphoslular'a hükmediyormuş."

İşte böyle konuştu Telemakhos,
ama anlamıştı onun ölümsüz bir tanrı olduğunu.
Sonra talipler akşam olmasını bekleyerek
yine dansa ve şarkıya döndüler.
İşte karanlık gece bu şekilde buldu onları;
herkes yatmak için kendi evine doğru yola koyuldu.

Telemakhos da uyumak için
yüksek tavanlı güzel odasına gitti ama
bir sürü şey dolanıp duruyordu aklında.
Onunla birlikte Peisenor'un oğlu Ops'un kızı Eurykleia da
elinde meşale tutarak ilerliyordu;
Laertes onu, kız daha çok gençken
yirmi sığır karşılığında* almıştı kendi parasıyla,
ve kızdırmamak için karısını
onunla hiçbir zaman yatmamıştı
hürmet ederdi ona sarayın içinde saygıdeğer karısı kadar.
İşte o taşıyordu yanan meşaleleri,
diğer hizmetçilerden çok seviyordu Telemakhos'u

* O dönemlerde bir köle dört sığır karşılığında alınıyordu, Eurykleia'nın özel bir değeri olduğu vurgulanıyor. (ç.n.)

o besleyip büyütmüştü küçücükten beri.
Açtı usta işi kapıyı oturdu yatağa,
çıkarıp yumuşak gömleğini hamarat, yaşlı kadına verdi;
o da özenle katlayıp oymalı yatağın yanına astı.
Sonra çıkıp odadan çekti kapıyı gümüş halkasından tutarak
kayışla da itti sürgüsünü.
İşte orada, Telemakhos gece boyunca,
sarınıp ince dokunmuş yün örtüsüne
Athene'nin öğütlediği yolculuğu düşünüp durdu.

RAPSODİ 2

[İthakelilerin Toplantısı – Telemakhos'un Yurdundan Ayrılışı]

Gül parmaklı Şafak tatlı tatlı söktüğünde,
Odysseus'un sevgili oğlu, karyolasından kalktı,
elbiselerini giyip omzuna keskin kılıcını astı,
güzel ayaklarına güzel sandaletlerini bağlayarak
odadan tıpkı bir tanrı gibi çıktı.
Hemen buyurdu gür sesli habercilere,
uzun saçlı Akhaları toplantıya çağırmalarını;
bunu duyurunca onlar da hemen toplandı.

Hepsi bir araya geldiğinde, tutarak tunç mızrağını
peşinde iki hızlı köpekle
meydana doğru yola koyuldu o da;
tanrısal bir zarafet dökmüştü üzerine Athene,
geldiğini görenler hayran olsun diye.
Babasının tahtına oturdu, ihtiyarlar da yol verdi ona.
O zaman sınırsız bilgisiyle
o iki büklüm kahraman Aigyptios aldı sözü.
Onun çok sevgili oğlu mızrakçı Antiphos da,
tanrısal Odysseus'la birlikte meşhur atlarla,
gitmişti hızlı gemiler yapılan Troya'ya.
Ama vahşi Kyklops oyuk mağarasında
son akşam yemeğinde öldürmüştü onu.
Üç oğlu daha kaldı geride, Eurynomos taliplerden biriydi
diğer ikisi çalışırdı babalarının topraklarında.
Ama ihtiyarın hep aklındaydı yiten oğlu,
ağlayıp dövünüyordu onun için.
İşte oğlu için gözyaşları dökerek başladı konuşmaya:

"Dinleyin beni İthakeliler,
bakın size neler söyleyeceğim:
Odysseus hızlı gemileriyle gurbete gittiğinden beri

bu kürsülerde içimizden hiçbiri
kayda değer toplantılar yapmamıştı;
şimdi çağıran kim bizi?
Genç adamlardan ya da yaşlılardan
kimin var böyle büyük bir gereksinimi?
Yoksa ordumuzun döndüğünü duyup
haber mi vermek istedi bize?
Ya da açıklayacağı başka bir konu mu var hepimize?
Umarım hayırlı bir şeydir de
Zeus da ne umudu varsa verir ona."

Bunları söyledi ve sevindi Odysseus'un sevgili oğlu sözlerine.
Ayağa kalkmakta gecikmedi,
konuşmak isteğiyle durdu orta yerde.
Bilgeler bilgesi Peisenor'un verdiği asa vardı elinde.

Öncelikle dedi ki ihtiyara:
"İhtiyar, bahsettiğin insanı uzakta arama,
benim çağıran hepinizi buraya;
yüreğimi dolduran ağır bir dert var.
Yoksa ne ordunun geldiğini duydum
ne de halka açıklayacak bir haberim var,
ancak benim evimde çifte bela var.
Bir zamanlar buralarda hüküm süren,
soylu babamı yitirdim;
sizin için de bir baba gibiydi o, dost ve sevecen.
Yetmezmiş gibi bir de
daha büyük bir belayla doldu evim;
yitip gidiyor tüm mal varlığım.
Talipler dadandı annem için,
ülkenin en seçkin adamlarının sevgili evlatları,
ama almadılar onun rızasını.
Cesaret edemiyorlar annemin baba evine,
İkarios'un evine gitmeye.
İkarios ki kızına zengin bir çeyiz verdi,

içlerinden en iyi olana da verir kızını.
Onlarsa mesken tutmuşlar evimi;
sığırları ve besili keçileri boğazlar,
zevk-ü sefa içinde tüketirler şarapları,
verdikleri zararın yok haddi hesabı.
Evimizde belaları ve kötülükleri kovacak
Odysseus gibi biri de yok ki,
hep üzüntü düşüyor payımıza.
Ah gelseydi elimden tek başıma kovardım onları.
Çekilir dert değil bana yaptıkları;
evime verdikleri zararlar ve haksızlıkları.
Siz de utanın kendinizden, komşularınızdan, halkınızdan,
sakının başınıza bela ve kötülük getirebilecek tanrılardan.
Yalvarıyorum size Olymposlu Zeus
ve insanları bir araya getirip dağıtan Themis adına,
yeter artık dostlar, bırakın yasımı kendim tutayım.
Yoksa sevgili babam Odysseus bir zamanlar
size bir zarar verdi de, şimdi intikam ateşiyle
siz mi cesaret veriyorsunuz taliplere?
Tüm malımı mülkümü ve hayvanlarımı
sizin tüketmiş olmanız daha iyiydi aslında benim için.
Çünkü o zaman geri isterdim, her birinizden borcunuzu,
kurtulabilirdim böylece zarardan.
Ancak şimdi siz bana keder
ve acı armağan ediyorsunuz."

Bu şekilde konuştu ve doluyken gözleri yaşlarla,
attı asayı yere bıkkınlıkla.
Tüm halk üzüldü onun için hepsi kalakaldılar sessizce,
bir tanesi bile yanıt vermedi bu sert sözlere.
Yalnızca Antinoos yanıtladı onu ve dedi ki:

"Gururlu Telemakhos, öfkeni tutamıyorsun içinde,
bize söylediklerin ne biçim sözler öyle,
insanlıktan çıkarttın bizi dediklerinle.

Kastın bize mi? Peki hiç mi suçu yok,
onca kurnazlık bilen sevgili annenin!
Artık üçüncü sene oldu, yakında dördüncüsü de olacaktır,
bunca zamandır Akhaların gönlünü kandırır.
Ümitlendirir herkesi ve mesajlar göndererek
her birine sözler verir;
ama kimse bilmez aklından asıl geçenleri.
Aklınca bizim için başka bir oyun hazırlamış.
Odasının içine büyük bir tezgah kurmuş,
dört arşın genişliğinde ince bir kumaş dokuyormuş.
Başta bize de şöyle demişti:
'Genç taliplerim, tanrısal Odysseus daha yeni öldü, sabredin
ve benimle evlenmek için acele etmeyin,
ta ki ben şu kumaşı dokumayı bitirene dek.
Boşa gitmesin ipliklerim, bir kefen dokurum yiğit Leartes'e.
Olur da fanileri yere seren ölümü gönderirse kader ona;
Akhalı kadınlardan biri bile öfkelenmesin bana
bunca mal mülk kazanmış bir adam olarak
kefensiz yatırdım diye onu mezarında.'
İşte böyle söyledi, biz de yürekten inandık ona.
Sonra gün boyu bu koca kumaşı dokur oldu,
ama meğer geceleri meşalesi önünde sökermiş onu.
Sen böyle diyorsun ama,
o üç senedir kandırıyor ve oyalıyor Akhaları;
ancak dördüncü sene olduğunda itiraf etti her şeyi
çünkü yakaladık onu sökerken güzel kumaşı.
Mecbur kaldı böylelikle
istese de istemese de işini bitirmeye.
Sen ve bütün Akhalar öğrenin diye
sana şu yanıtı veriyor talipler:
Anneni babasının evine gönder;
hem kendisinin hoşuna gidecek
hem de babasının buyuracağı kişiyle evlenmesi öğüdünü ver.
Ama eğer Akhaların oğullarına

Athene'nin öğrettiği güzel el işleriyle,
kurnazlıklarla ve şimdiye kadar,
Tyro, Alkmene ve güzel taçlı Mykene de dahil
hiçbir kadından duyulmamış
hinliklerle daha fazla işkence ederse,
tanrıların ona verdiği bu akılla devam ettiği sürece
biz talipler, senin malını mülkünü
yiyip bitirmeye devam edeceğiz.
Elbette o büyük bir ün kazanıyor ama
senin varını yoğunu yitirmene de neden oluyor.
Ancak o istediği bir Akhalıyla evlenmedikçe,
ne işimize gideceğiz ne de başka bir yere."

O zaman akıllı Telemakhos yanıtladı onu ve dedi ki:
"Antinoos, benden onu evimden kovmamı istiyorsun;
nasıl yaparım bunu ona;
beni doğurmuş, beslemiş ve büyütmüşken
babam da gurbette sağ mı ölü mü bilmiyorken.
Onu evine yollarsam İkarios'a ödeyeceğim çeyiz
yıkımıma yol açmaz mı?
Ya annem... O evden giderken
korkunç Erinysler'i üzerime salmayacak mı?
O zaman tanrılar tarafından gönderilecek kötülük
beni gelip bulacaktır.
Öte yandan da insanlar haklı olarak
aşağılayıp hor görecektir beni.
İşte bunun için cesaret edemem ona bunları söylemeye.
Ama eğer utancın kırıntısı varsa ruhunuzda
terk edin evimizi, yiyin kendi malınızı mülkünüzü.
Eğer tek bir adamın malını mülkünü arsızca yemekse arzunuz
daha çok hoşunuza gidiyorsa böylesi,
durmayın talan edin her şeyi;
ama bilin ki ebedi tanrılara anlatacağım olan biteni:
Dilerim Zeus yaptığınız her şeye bulur bir karşılık

ve hepiniz yüksek sarayın içinde bir gün
intikamınızı alacak kimse kalmadan yiter gidersiniz."

Böyle söyledi Telemakhos
ve her şeyi gören Zeus bir dağın tepesinden
onun yanına uçmaları için iki kartal saldı.
Onlar da çırpmaya başladılar gergin kanatlarını;
gürültülü meydanın ortasına vardıklarında,
kanatlarını çırparak dolanıp durdular;
gözlerini ayırmadılar taliplerin üzerinden.
Bu, onlar için kötüye işaretti.
Pençeleriyle birbirlerinin yanaklarını ve
boyunlarını yırttıktan sonra
sağa doğru uçtular evlerin ve kentin arasından.
Bu vahşet sahnesini gözleriyle gören herkes şaşırıp kaldı
ve içinden olabilecekleri düşünmeye başladı.
O zaman tüm yaşıtlarının arasında alametleri yorumlamayı
ve kaderin neler söylediğini açıklamayı en iyi bilen
yaşlı kahraman Mastoroğlu Halitherses
onların iyiliği için konuşarak dedi ki:

"Şimdi her ne dersem dinleyin beni İthakeliler.
Hepinizden önce de taliplere diyeceklerim var;
çünkü üzerlerinde dolanıp duran bela çok büyük.
Odysseus öyle uzağınızda değil artık,
yakın hem de çok yakın, intikam planları yapıyor.
Burada, aydınlık İthake'de yaşayan pek çok kişi
payını alacak onun hiddetinden.
İşte bu yüzden onları nasıl durduracağımızı
ya da onların kendiliklerinden
nasıl duracaklarını iyice düşünmeli.
Bu, yapacakları en iyi şeydir.
Deneyimlerimle söylüyorum bütün bunları,
dinleyin sözlerimi bilirim olacakları.
Hünerli Odysseus Akhalarla birlikte Troya'ya giderken

ona dediklerim de doğru çıkmıştı.
Ona şunları söylemiştim:
"Pek çok felaket yaşadıktan ve tüm yoldaşlarını
yitirdikten sonra, aradan yirmi sene geçince
evine döneceksin ve seni hiç kimse tanımayacak.
Şimdi bütün bunlar bir bir meydana geliyor işte."

Onu yine Polybos'un oğlu Eurymakhos yanıtladı:
"Haydi ihtiyar, çek git de bu kehanetlerini
evde çocuklarına anlat, anlat da onların
başına kötü bir şey gelmesin;
burada olan bitenlere gelince, ben bunları
senden çok daha iyi yorumlayabilirim.
Güneşin ışıkları altında pek çok kuş kanat çırpar,
ama kötüye alamet değildir pek çoğu.
Odysseus uzaklarda yitip gitti;
sen de onunla birlikte gitseydin keşke,
çünkü o zaman ne bu kehanetlerin hakkında konuşabilir
ne de kışkırtırdın öfkeli Telemakhos'u
evine armağanlar göndermesi için.
Sana söyleyeceklerimi dinle de öğren neler olacağını.
Sen daha yaşlısın ve çok şey bilirsin;
eğer senden daha genç olan Telemakhos'u
bize karşı böyle kışkırtmakta ısrar edersen
fenalıktır ona tek edeceğin, başarısız bir yola savurursun onu;
sana gelince ihtiyar, seni öyle bir cezalandırırız ki
müthiş bir keder ve acı düşer payına.
Telemakhos'a gelince, hepinizin önünde bir öğüt vereceğim:
Annesine babasının evine dönmesini söylesin,
orada onu sevgili kızlarına layık
zengin bir çeyizle evlendireceklerdir.
Sanmam ki vazgeçsin taliplikten Akhaların oğulları.
Hiçbirimiz korkmayız ne çok konuşan Telemakhos'tan
ne de senin kehanetlerinden;

bunların hiçbiri olmayacak
büyük nefretimizi kazanacaksın yalnız.
Annesinin düğünü geciktiği sürece
tüketilecek malı mülkü en hızlı şekilde,
her geçen gün daha da azalacak.
Hiçbirimiz başka kadınları almıyor,
onu alabilmek için bekleyip duruyoruz."

O zaman akıllı Telemakhos yanıtladı onu:
"Eurymakhos ve siz diğer soylu talipler,
sizi bu konular için çağırmadım,
daha fazla da konuşmayacağım.
Çünkü artık tanrılar da tüm Akhalar da her şeyi biliyor.
Şimdi gelin bana hızlı bir gemi
ve değişik deniz yolculukları yapmış
yirmi denizci yoldaş verin.
Bunca zamandır kayıp olan babamla ilgili
bir şeyler öğrenmek için
Sparta'ya ve kumluk Pylos'a gideceğim.
Belki insanlardan biri çıkar bir şey söyler
ya da insanlara herkesten çok ün veren
Zeus'tan bir ses duyarım.
Olur da babamın yaşadığı
ve vatanına döneceği hakkında bir şey duyarsam,
tüm acılarıma rağmen bir sene daha dayanırım.
Ama eğer onun öldüğünü ve artık hayatta olmadığını duyarsam
o zaman babamın sevgili topraklarına geri dönüp
ona bir mezar inşa ederim,
onun için gerektiği kadar ölü armağanları sunarım
ve annemi de bir adama veririm."

Böyle konuştu ve hemen oturdu.
Diğerlerinin arasından, kusursuz Odyyseus'un yoldaşı;
gemilerle giderken tüm varlığını emanet ettiği,
tüm ihtiyarların dinlemesini

ve her şeye iyice göz kulak olmasını istediği Mentor kalktı.
İyilikle konuşarak dedi ki:

"Dinleyin şimdi söyleyeceklerimi ey İthakeliler.
Madem ki artık hükmettiği halklar hatırlamıyor
adil, güzel huylu tanrısal Odysseus'u
yüreğini bilemeli kral, vazgeçmeli merhametten.
Ama ben kızmıyorum düşüncelerini kötülük kaplamış
zorba ve sapkın taliplere.
Çünkü başlarından olacaklar,
bu azgınlıklarının, zorbalıklarının neticesinde.
Halka öfkeliyim, içlerinden çıkıp da biri
tek laf etmiyor şu bir avuç adama."

O zaman yanıtladı onu Euhenor'un oğlu Leiokritos:
"Zavallı budala Mentor, farkında mısın ne dediğinin?
Ne fark eder kalabalık olsa halkın?
Bilmezler mi savaşmanın güçlüğünü
şölen için birbiriyle yarışanlarla.
İthakeli Odysseus'un kendisi bile gelse şimdi
görse soylu taliplerin sarayda eğlendiklerini
ve koysa aklına onları buradan kovmayı
mutlu olmazdı dönüşünden
onu görmek için yanıp tutuşan karısı
çünkü toplasa dahi büyük kalabalıkları
uygunsuz bir ölüm gelip bulacaktır onu.
Sen bunları düşünerek söylemedin.
Şimdi bırak dağılsın insanlar, haydi herkes çekip gitsin işine.
Telemakhos'a gelince, onu da eski baba dostları
Mentor ile Halitherses hazırlasın yolculuğa.
Bana öyle geliyor ki, daha yolculuğa çıkmadan
İthake'de alacak haberleri yerinden kalkmadan.

Böyle konuştu ve ardından hemen dağıldı toplantı.
İnsanlar evlerine, işlerinin başına döndü,

taliplere gelince, onlar tanrısal Odysseus'un
sarayına doğru yola koyuldular.
O zaman Telemakhos sahilde uzak bir köşeye giderek
bir yandan ellerini yıkarken tuzlu köpüklü sularla
diğer yandan başladı Athene'ye yalvarmaya:
"Dinle beni tanrıça, dün fakirhanemize gelen sendin,
bana bunca senedir kayıp babamı bulmam için
kara gemimle okyanusa açılmamı söyledin.
Ama bak, şimdi Akhalar
taliplerden daha büyük engel oldular."

İşte böyle dua etti, bunun üzerine Athene
bedeni ve sesiyle Mentor'un kılığına girip
yaklaştı ona, kanatlı sözlerle seslendi:

"Telemakhos, eğer içinde varsa
babanın o sarsılmaz yiğitliği
ne aklını yitirirsin ne de bir korkak olursun.
O, her dediğini başaran bir insandı.
Yani boşa gitmeyecek yolculuğun.
Şayet Penelopeia'nın doğurduğu o çocuk değilsen,
o zaman düşündüklerini gerçekleştirmeni beklemem senden;
pek az çocuk benzer babasına, çoğunluğu daha kötü,
az bir kısmıysa daha iyi olur ondan.
Sana gelince, yolunu bulman için ümit var,
ne korkaksın ne de aklın gitmiş başından
çünkü almışsın bu özellikleri babandan.
Boşver o akılsız taliplerin ne düşündüğünü;
kafaları durmuş, farkında bile değiller
kendilerini kuşatan karanlığın, ölümün;
bir gün içinde de yok olup gideceklerinin.
Tasarladığın yolculuk uzak değil;
hızlı bir gemi hazırlayacağım sana
ve bizzat geleceğim can dostun olarak yanında.
Sen şimdi eve git, taliplere bir görün

yiyecek hazırla, doldur her şeyi kaplara,
şarabı testilere koy, yaşam kaynağımız
buğday ununu da unutma,
ben de kente gidip gönüllü kürekçileri toplayayım.
Gemiye gelince, İthake adasında bir sürü gemi var,
ben bunlardan en iyisine bakıp çabucak donatayım
uçsuz bucaksız denizlere onunla açılalım."

Böyle dedi Athene, Zeus'un kızı;
Telemakhos da uzun süre kalmadı orada,
onun tanrısal sesini duyar duymaz, yüreğindeki kederle
yola koyuldu evine gitmek üzere;
orada sarayın içinde, keçilerin derilerini yüzen
ve avlunun ortasında domuz kızartan arsız talipleri buldu.

O zaman Antinoos güleç bir yüzle hemen
Telemakhos'a gidip elini tuttu
ve ismiyle hitap ederek konuştu:
"Ey gururlu Telemakhos, sen ki öfkeni içinde tutmazsın,
bırak artık yüreğinden geçen fikirlerle boğuşup durmayı;
ne lafta iyidir ne eylemde bu.
Gel önce birlikte yiyip içelim
sonra kusursuz Akhalar hazırlayacaklardır
en iyi gemileri ve kürekçileri
kutsal Pylos'a gidip babanla ilgili haberler alman için."

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos:
"Antinoos, mümkün mü sizin gibi arsızların arasında
sessiz sedasız oturup yemek yemem ve bundan zevk almam.
Yetmedi mi malımı mülkümü bunca yiyip tüketmek?
Artık büyüdüm; duyuyor, anlıyorum söylenenleri
öğrendim ve güçlendi göğsümde yüreğim,
ister Pylos'ta, ister bu kentte mutlaka bulacağım
sizi kötü kaderinizle buluşturmanın bir yolunu.
Madem işinize geliyor bir gemimin

ve kürekçilerimin olmaması,
öyleyse yabancı bir gemiyle gideceğim,
ve herşey size söylediğim gibi olacak."

Bunları söyledi ve hemen çekti elini Antinoos'unkinden.
Talipler bir yandan evin içinde şölen hazırlığı yaparken
diğer yandan onunla dalga geçiyor,
sözleriyle de alay ediyorlardı;
gençlerden biri küstahça şu sözleri söyledi:

"Elbette ki Telemakhos'un tek arzusu bizi öldürmek
kâh kumluk Pylos'tan ya da Sparta'dan yardım getirerek
kâh Ephyre'nin bereketli topraklarından
bizi ortadan kaldıracak ölümcül zehirler getirerek!"

Bu sefer küstah gençlerden bir başkası dedi ki:
"Hızlı gemilerle sevdiklerinden uzağa gittiğinde
tıpkı Odysseus gibi onun da
kaybolup gitmeyeceğini kim bilebilir ki?
O zaman daha çok zahmete sokar bizi,
çünkü o zaman malını mülkünü paylaşmamız gerekir
onu karısı yapacak adamla birlikte otursun diye
ev de annesine verilir."

Onlar böyle konuşurken inmişti Telemakhos,
babasının altın ve demirle dolu,
sandıkların içinde elbiselerinin bulunduğu
ve bol bol zeytinyağı ile mis kokuların olduğu
yüksek ve geniş odasına.
Orada, Odysseus'un çilesini doldurduktan sonra
döneceği günü bekleyen
sıra sıra dizilip duvara dayanmış içimi hoş,
halis tanrısal şarapla dolu testiler vardı.
Oda ustaca yapılmış çift kanatlı bir kapıyla kilitleniyordu;
içeridekilere de Peisenoroğlu Ops'un kızı,
çok deneyimli bir hizmetçi olan Eurykleia,

gece demeden gündüz demeden göz kulak oluyordu.

Telemakhos odaya çağırıp konuştu onunla:
"Ey iyi insan, olur da bir gün tanrısal Odysseus
kara talihinden ve ölümden kurtulup geri dönerse diye
sakladığın küplerden benim için tatlı şarap koy.
O talihsizi dört gözle bekleyerek,
onun için ayırdığın şaraptan sonra gelen
en iyi şarap neyse ondan olsun dolduracağın şarap.
On iki tane de sıkıca kapanmış testi hazırla.
Güzel dikilmiş deri tulumlara da bolca un doldur;
ekmek için değirmende öğütülmüşünden yirmi ölçek olsun.
Ama tüm bunları bir tek sen bil; her şeyi de çabucak hazırla;
çünkü akşam vakti, annem yatmaya gidince
almaya geleceğim hepsini.
Çok sevgili babamın dönüşüyle ilgili haber almak için
Sparta'ya ve kumluk Pylos'a gidiyorum ben."

Böyle söyledi ve ağlamaya başladı sevgili dadısı Eurykleia,
bir yandan da hıçkırıkların arasında ona
şu kanatlı sözleri söylüyordu:
"Nereden geldi bu düşünce aklına sevgili evladım?
Bizim senden başka kimsemiz kalmamışken,
sen kalkıp bu uçsuz bucaksız yeryüzünde nerelere gideceksin?
Tanrısal Odysseus bilinmez insanların ülkelerinden birinde
yurdundan uzaklarda yitip gitti;
sen gider gitmez düşünmeye başlayacaklar kötülüğünü
ve malını mülkünü paylaşmak için
planlar yapmaya koyulup varını yoğunu tüketecekler.
Haydi, gitme bir yere, otur malının mülkünün başında,
hiç alemi yok denizle cebelleşmenin de,
başını belaya sokmanın da."

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos:
"Yürekli ol dadıcığım;
tanrı istemeseydi karar vermezdim böyle bir şeye;

ama sen söz ver bana,
on bir ya da on iki gün geçmeden sevgili anneme
tek kelime etmeyeceğine,
eğer beni sorar da ona gittiğimi söylerlersen,
hıçkırıklara boğulup güzelliği bozulur."

Böyle söyledi ve yaşlı kadın da
hemen tanrılar üzerine büyük bir ant içti;
andını bitirir bitirmez de küpleri şarapla doldurdu
sağlam dikilmiş deri tulumlara un koydu.
Telemakhos da salona, taliplerin yanına gitti.

O sırada gök gözlü Athene başka şeyler düşünüyordu.
Telemakhos'un kılığında kentte dolaşıyor
ve tek tek yaklaşıp hepsine
akşam gemide toplanmaları için bir iki laf ediyordu.

Anlı şanlı Phronios'un oğlu Neomon'dan
bir hızlı gemi istedi, o da seve seve söz verdi.
Daha sonra güneş battı ve gölge tüm sokakların üzerine düştü,
o zaman hızlı gemiyi denize indirip içine
iyi yapılmış bir gemide bulunması gereken ne varsa koydu.
Gemiyi limanın kenarında durdurdu,
Telemakhos'un tüm yiğit yoldaşları da çevresine toplandı,
tanrıça da herbirini gayrete getiriyordu.
O zaman gök gözlü Athene yine başka bir şey düşündü.
Hemen tanrısal Odysseus'un sarayına doğru yola koyuldu,
şarap içerlerken taliplerin üzerine uyku serpti,
herbirinin elinden şarap tasları düşüverdi;
uyku göz kapaklarını ağırlaştırıyordu
artık oturamıyorlardı, evlerine gitmek için kalktılar.

O zaman gök gözlü Athene
ses ve beden olarak Mentor kılığına girip
Telemakhos'u zengin saraydan dışarı çağırdı:
"Telemakhos, görüyorsun yiğit yoldaşların

küreklerin başında oturuyor ve emir bekliyorlar
hareket etmek için.
Haydi çabucak koyulalım yola."

Böyle dedi ve önüne düştü gök gözlü Athene,
o da gidiyordu peşinden basarak izlerine.
Gemiye ve denize indiklerinde,
kıyıda gür saçlı yoldaşlarını buldular.

Telemakhos şöyle dedi onlara:
"Haydi çocuklar, evden yiyecek getirelim;
her şey hazır, ama annem de hizmetçiler de bir şey bilmiyor,
daha önceden konuştuğum bir kişi dışında."

Böyle dedi ve düştü yola, diğerleri de hemen izlediler onu,
ne varsa taşıdılar hepsini sağlam gemiye
tıpkı Odysseus'un sevgili oğlunun onlara buyurduğu gibi.
Telemakhos da Athene'nin hemen ardından binip
geminin pupasına, onun yanına oturdu.
O zaman denizciler hemen çözdüler halatları
ve hepsi gidip yerlerine oturdular.
Gök gözlü Athene onlar için gönderdi
dalgayla ıslık çalan rüzgar Zephyros'u.
İşte o zaman manevra yapmalarını söyledi Telemakhos;
onlar da dinlediler sözünü,
geminin köknar direğini kaldırıp sağlamca diktiler,
iplerle de bir güzel bağladılar
ve sağlam kayışlarla gerilmiş beyaz yelkenleri açtılar.
Rüzgar yelkenleri ortalarından şişirdi;
gemi giderken dalgalar da uğultuyla yarılıyordu.
Hızlı, kara gemiye halatları bağladıktan sonra
ağzına kadar dolu testileri diktiler
ve başta Zeus'un kızı parlak gözlü Athene olmak üzere
tüm tanrılar için şarap serptiler yere.

Gemi, tüm gece ve şafak boyunca yol almaya devam etti.

RAPSODİ 3

[Pylos'ta]

Güneş, güzelim gölü bırakarak
bereketli yeryüzü üzerindeki fanilere
ve tunç rengi gökteki ölümsüzlere ışımak üzere yol aldı;
yolcular da Neleus'un sağlam duvarlı kenti Pylos'a vardılar.
Sahilde, yeri sallayan gök saçlı tanrı Poseidon'un onuruna
kapkara boğalar kurban ediliyordu.
Dokuz sıraya ayrılmış Pyloslular,
her bir sırada beş yüz kişi oturmakta
her bir bölümün önünde dokuz boğa.
Hayvanların sakatatlarını yiyor,
butlarını tanrılar için yakıyorlardı ki,
tam bu sırada yolcular,
geminin yelkenini toplayıp demirlediler limana
ve attılar kendilerini dışarıya.
Telemakhos indi gemiden Athene'nin ardı sıra.

İlk önce gök gözlü Athene konuştu onunla:
"Utanma, sıkılma sakın Telemakhos,
babanla ilgili şeyler öğrenmek için
onu hangi toprağın sakladığını,
başına neler geldiğini bilmek için aştın denizi.
Haydi, şimdi doğruca at yetiştiricisi Nestor'a git,
öğren bakalım kalbindeki gizli düşünceleri.
Bize gerçeği söylemesi için yalvar ona.
Bilge ve aklı başında bir adamdır,
yalan söylemeyecektir bize."

Telemakhos yanıtladı onu ve dedi ki:
"Mentor, nasıl giderim ben?
Ölçülü sözler konusunda hiç tecrübem yokken
nasıl selamlarım onu?

Bir genç nasıl çıkar karşısına yaşlı birinin,
nasıl yöneltir ona soru?"

O zaman yanıtladı onu gök gözlü Athene:
"Telemakhos, kimini kendi aklından bulup söylersin,
kiminde de tanrı aydınlatır seni;
bil ki sen de doğup büyüyemezdin, eğer tanrılar istemeseydi."

Böyle dedi Pallas Athene ve düştü öne,
Telemakhos da takip etti onu basarak izlerine.
Vardılar Pylosluların toplandıkları yere,
çocuklarıyla birlikte oturuyordu orada Nestor,
çevresinde adamları masayı hazırlıyor, etleri pişiriyor,
bir kısmı da etleri şişlere geçiriyordu.
Yabancıları görür görmez hep birlikte gidip
elleriyle selamladılar ve davet ettiler aralarına.
Öncelikle Nestor'un oğlu Peisistratos yanlarına gitti,
ikisini de ellerinden tutup getirdi masanın yanı başına,
deniz kumunun üzerine serilmiş yumuşak postlara,
kardeşi Thrasymedes ile babasının yanına buyur etti.
Sakatatlardan parçalar sundu hemen onlara
ve altın maşrapadan şarap ikram etti.
Bütün bunları verirken şunları söylüyordu,
kalkan taşıyan Zeus'un kızı Pallas Athene'ye:
"Ey yabancı, şimdi kral Poseidon için dua et;
onun için hazırlanmış masaya denk geldiniz.
Yere şarap serptikten ve gerektiği gibi yakardıktan sonra
arkadaşına ver tatlı şarap maşrapasını
o da şarap serpsin yere ve yakarsın ölümsüzlere.
Tüm insanların tanrılara gereksinimi vardır.
O genç benimle yaşıt olmalı,
o nedenle önce sen al altın maşrapayı."

Böyle dedi ve tatlı şarap maşrapasını Athene'ye verdi;
Altın maşrapanın önce kendisine sunulması

memnun etti tanrıçayı ve hemen kral Poseidon'a yakardı:
"Yeryüzünü elinde tutan tanrım, kabul et duamı,
işlerimizin iyi sonuçlanması için yalvarıyoruz, reddetme bizi.
Her şeyden önce de Nestor'a ve oğullarına ün ver,
bu yüzlük kurbanlar için diğer tüm Pyloslulara da
mükafat olarak mutluluk bağışla.
Telemakhos ile bana da,
hızlı ve kara gemilerimizle buraya gelirken
aradığımızı bularak vatanımıza geri dönmeyi bağışla."

Böyle dua etti, ardından da yapılması gerekenleri yaptı.
Daha sonra iki kulplu güzel maşrapayı Telemakhos'a verdi.
Yine aynı şekilde yakardı Odysseus'un sevgili oğlu da.
Diğerleri de en leziz etleri kızartıp
paylaştırdıktan sonra doya doya yediler.

Ne zaman ki yeme içme arzuları dindi,
o zaman konuşmaya başladı Geriniali* at besleyicisi yaşlı
Nestor:
"Yiyip içtiğine göre doyasıya konuklar
kim oldukları sorulabilir artık.
Yabancılar, kimsiniz siz?
Deniz üzerinde nereden gelip, nereye gidersiniz?
Bir iş için mi yoldasınız,
yoksa her zaman kendilerini de tehlikeye atıp
başkalarına felaket getiren korsanlar gibi
şansınızın peşinde mi koşarsınız?"

O zaman akıllı Telemakhos ruhunda
gurbette yok olup giden babası hakkında sorular sorması
ve böylelikle de insanlar arasında iyi bir isim sahibi olması için
Pallas'ın verdiği cesaretle yanıtladı onu:

"Ey Neleus'un oğlu Nestor, Akhaların şanı, şerefi
kim olduğumuzu sorarsın, hemen diyeceğim sana bunu.

* Messinia'da bulunan Gerinia'dan olan (ç.n.)

Neion dağının eteklerindeki İthake'den geliyoruz,
halkım adına değil, kendim için buradayım.
Babam tanrısal Odysseus'un ardına düştüm;
kim bilir, belki hakkında bir şeyler duyarım.
Dediklerine göre savaşta, seninle birlikte hükmetmiş
Troya'ya.
Troyalılarla savaşanların korkunç sonlarını öğrendikse de;
onun nasıl kaybolduğunu Zeus istemedi bilmemizi.
Hiç kimse açıklıkla söylemiyor bize ona ne olduğunu,
karada bir düşman tarafından esir mi alındı,
yoksa denizde bir dalga onu içine mi çekti.
İşte bunun için geldim dizlerine kapanmaya,
sana onun bu talihsiz yok oluşuyla ilgili şeyler sormaya,
onu gözlerinle görüp görmediğini
ya da bir deniz kazası hakkında
kulağına bir şeyler gelip gelmediğini
söylemen için yalvarmaya geldim,
ne kadar da talihsiz doğurmuş annesi onu.
Sakın ola, merhametinden ya da halime üzüldüğünden
gerçeği saklama benden, söyle sadece gözlerinle ne gördüysen.
Eğer bir zamanlar yiğit Odysseus Troya diyarında
Akhalara verdiği sözü tuttuysa ve başınıza dert açan
Troyalılar karşısında sizin için savaştıysa,
şimdi bunları hatırlayarak bana gerçeği söyle."

Yanıtladı onu Geriniali at besleyicisi yaşlı Nestor:
"Ey sevgili oğul, anımsattın bana o acı günleri,
bitmez tükenmez gücüyle Akhaoğulları,
düşmüştü Akhilleus'un peşinde denizlere
bir bilsen neler çektik, gemilerimiz ganimet için
sürüklenirken oradan oraya savaşta
kral Priamos'un büyük kentinin etrafında.
Orada öldürüldü en yiğit delikanlılar,
orada gömülü savaşçı Aias,
Akhilleus da orada, tanrılar kadar tanıdık Patroklos da,

en hızlı olduğu gibi koşuda
hünerli bir dövüşçü olan evladım, sevgili oğlum,
akıllı ve yiğit Antilokhos da orada!
Bunlardan başka bir sürü kötülük daha geldi başımıza.
Hangi fani anlatabilir ki bunları sana?
Eğer beş ya da altı sene burada kalıp,
bana tanrısal Akhaların başına gelenleri sürekli sorup dursan
yine de dar gelir bize zaman,
öyle ki sonunda sıkılıp kendi yurduna dönmek istersin.
Dokuz koca sene, her türlü kurnazlığı kullanarak kuşattık onları,
en sonunda Kronos'un oğlu
bin bir güçlükle verdi istediğimizi bize.
O zamanlar kimse Odysseus ile akıl yarıştıramazdı;
tanrısal Odysseus kurnazlıkta herkesten kat be kat üstündü.
Seni görmek şaşırttı beni.
Çünkü senin sözlerin de onunkilere benziyor,
böyle konuştuğunu duyan kimse
inanamaz senin bu gençliğine.
Tanrısal Odysseus ve ben aynı fikirleri savunurduk,
aynıydı doğrularımız,
Akhalara da her şeyin nasıl daha iyi olacağını söylerdik.
Tam da Priamos'un yüksek kentini ele geçirip
gemilerimize binmişken tanrı savurdu Argosluları.
O zaman artık Zeus korkunç bir dönüş biçti bize,
çünkü hepsi akıllı ve adil değildi Argosluların;
bunun için de onların pek çoğu
boğuldular güçlü babanın gök gözlü kızının öfkesinde
O çıkardı Atreus'un iki oğlu arasındaki anlaşmazlığı.
Ve o ikisi çağırdılar bütün Akhaları
alışılmadık bir gün batımı toplantısına.
Sarhoştu Akhalar oraya gittiklerinde;
Atreusoğulları anlattılar toplantının sebebini:
Menelaos, uçsuz bucaksız denize açılıp

dönmeye teşvik ediyordu Akhaları.
Bu fikir Agamemnon'un hiç hoşuna gitmedi,
çünkü o biraz olsun yumuşatmak için Athene'nin öfkesini
halkı orada tutup yüzlük kurbanlar sunmak istiyordu.
Halbuki ebedi tanrıların düşüncelerinin
öyle kolay değişmeyeceğini,
Athene'nin ikna olmayacağını
bilmek için hiç gerek yoktu alim olmaya.
Bu ikisi karşılıklı ağır sözler sarf ettiler;
sağlam dizlikli Akhalar da bağırıp çağırarak
bölündüler iki karşıt fikirle.
Yatıp uzandığımız yerde, bütün gece boyunca
birbirimiz için kötü şeyler geçirdik aklımızdan.
Zeus da onulmaz felaketler hazırlıyordu bizler için.
Şafakta indirdik gemileri tanrısal denize,
mallarımızı ve ince uzun kadınlarımızı da yerleştirdik içlerine.
Ordunun yarısı ayak direyip kaldı
Atreusoğulları'nın kralı Agamemnon'un yanında,
biz diğer yarı ise gemiye binip asıldık küreklere
hızlı gemilerimiz gidiyordu,
tanrı da sakinleştirmişti uçsuz bucaksız denizi.
Tenedos'a* vardığımızda, tanrılara kurbanlar sunduk,
hepimiz eve dönmek için can atıyorduk;
ancak insafsız Zeus hiç istemiyordu dönüşümüzü
ve aniden ikinci bir fikir ayrılığı çıkardı aramızda.
Hünerli ve akıllı Odysseus ve adamları,
kıvrımlı gemileriyle geri döndürüp
Atreusoğlu Agamemnon'un gönlünü almaya gittiler.
Ancak ben tanrıların kötü düşüncelerini bildiğimden
toplanıp gittim peşime takarak gemileri.
Tydeus'un savaşçı oğlu da kaçıyordu yoldaşlarıyla.
Biraz sonra sarışın Menelaos da gelerek Lesbos'ta yetişti bize,
bu arada biz uzun yolculuğumuzu düşünüyorduk.

* Bozcaada (ç.n.)

Khios'u solumuzda bırakarak Psara'ya doğru mu gitmeliydik
yoksa aşağısından rüzgarın dövdüğü Mimas'ın yanından mı?
Tanrıdan bize bir işaret göndermesini istedik;
fırtına çıkmadan olabildiğince çabuk
açık denizden Enboia'ya doğru
yola koyulmamız için bir işaret gönderdi.
O zaman güçlü bir rüzgar esmeye başladı,
gemiler hızla, balıkları besleyen yolları yararak ilerliyorlardı,
gece olduğunda da vardık Gerastios'a.
Açık denizleri aşmamızı sağladığından, orada
bolca boğa kurban ettik Poseidon'a.
Dördüncü gün demir attılar Argos'a
Nestor'un at besleyicisi Tydeusoğlu Diomedes'in
iyi yapılmış gemileri ve yoldaşları
ben de Pylos'a yönelttim gemimi;
tanrının estirdiği o elverişli rüzgar hiç dinmedi.
İşte böyle geldim sevgili oğlum,
geride kalan Akhaların hangilerinin kurtulduğu
hangilerinin yitip gittiği hakkında hiçbir şey bilmiyorum.
Ancak burada sarayda oturduğum sürece,
saklamayacağım senden, öğreneceksin kulağıma ne gelirse.
Dediklerine göre, yüce ruhlu Akhilleus'un oğlunun yönettiği
sağlam mızraklı Myrmidonlar dönmüşler sağ salim;
Poias'ın parlak oğlu Philoktetes de iyiymiş;
İdomeneus da, savaştan kurtulan, denizin almadığı
tüm yoldaşlarını Girit'e getirmiş.
Atreusoğluna gelince, uzaklarda bile otursanız
siz de duymuşsunuzdur döndüğünü
ve Aigisthos'un ona nasıl korkunç bir son hazırladığını.
Ancak o da yaptığını ödedi ve perişan oldu.
Öldüğünde ardında bir evlat bırakmak ne iyi!
Çünkü Orestes aldı hilekar Aigisthos'tan
anlı şanlı babasının intikamını.
Sen de ey sevgili oğul, gördüğüm kadarıyla güzel ve iri yapılısın,
yiğit ol ki ardından gelenler seninle övünsün."

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos:
"Neleusoğlu Nestor, Akhaların büyük şanı,
doğru intikamını fazlasıyla aldı o;
Akhalar büyük bir ün verecek ona,
ve gelecek nesiller bunu konuşacaklar sonra.
Keşke tanrılar bana da öyle büyük bir güç verseler de
korkunç haksızlıklarının intikamını alabilsem taliplerden.
Ancak tanrılar böyle bir mutluluk yazmamışlar,
ne benim ne de babamın kaderine;
işte bunun için de devam edeceğim acı çekmeye."

Yanıtladı onu Gerinialı at besleyicisi Nestor:
"Sevgili evladım, madem ki bunları söyleyerek
anımsattın bana olanları, bir şeyler diyeyim ben de.
Derler ki, annen için gelen talipler
sarayda türlü dolaplar çeviririlermiş.
Tüm bunlara isteyerek mi boyun eğersin,
yoksa buyruğuyla bir tanrının
düşman mı kesildi sana halkın?
Eğer bir gün baban çıkagelirse, Akhalarla ya da yalnız
sorar onlardan bu zorbalıklarının hesabını.
Ah, gök gözlü Athene bir sevse seni,
onca felaket gelmekteyken başımıza
Odysseus'u koruyup kolladığı gibi.
Ben hiç görmemiştim o zamana dek,
bir tanrının bir insanı,
Pallas Athene'nin onu sevdiği kadar sevdiğini.
Seni de böyle yürekten sevmek ve koruyup kollamak isterse,
O zaman bütün talipler akıllarından çıkaracaklardır düğünü."

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos:
"Büyük bir söz ettin ama sanmam ki olsun bu dediğin;
tanrılar bile istese, gerçekleşeceğine inanmaz yüreğim."

Bu defa gök gözlü Athene dedi ki ona:
"Telemakhos, nasıl bir sözdür ağzından çıkan?

Bir tanrı, çok uzaklarda da olsa, kurtarır sevdiği kişiyi;
Agamemnon gibi vatanına dönüp de
Agisithos'un ve kendi karısının düzeniyle öleceğine
bir sürü çile ve sıkıntıdan sonra dönmesi yeğdir!
Ama kaçış yok ecelden, zamanı geldiğinde her insan,
en sevgili kullar bile göçüp giderler bu dünyadan;
tanrılarınsa hiçbir şey gelmez elinden.

O zaman yanıtladı onu akıllı Telemakhos:
"Mentor, madem ki bunlar acı veriyor bize,
bırak artık bunları konuşup durmayalım.
Bu dünyada artık geri dönüş yok ona.
Ölümsüzler çoktan düşünmüşler ölümünü ve kara talihini.
Ama başka bir şey sormak isterim,
adaleti ve sağduyuyu diğerlerinden çok daha iyi bilen
Nestor'a.
Dediklerine göre üç kuşak insana krallık etmiş o
ve görenlere ölümsüz gibi gelirmiş.
Ey Neleusoğlu Nestor, gerçeği söyle bana:
Atreusoğlu güçlü kral Agamemnon nasıl öldü?
Menelaos neredeydi?
Düzenbaz Aigisthos nasıl bir felaket hazırladı ona?
Nasıl öldürdü kendisinden çok daha yiğit bir adamı?
Yoksa Menelaos Argos'ta değil, başka bir yerde miydi
ve bundan cesaret alarak mı öldürdü onu?"

O zaman yanıtladı onu Geriniali at besleyicisi yaşlı Nestor:
"Evladım, bunları sana tüm gerçekliğiyle söyleyeceğim;
zaten kendin de tahmin edersin olup biteni.
Eğer ki Atreusoğlu sarışın Menelaos Troya'ya döndüğünde
Aigisthos'u sağ bulsaydı sarayda, toprak bile atmazdı ölüsüne,
o kadar büyüktü ki günahı,
kentten uzakta, ovada yatan ölüsü
yem olurdu köpeklerle vahşi hayvanlara,
hiçbir Akhalı kadın ağlayamazdı ardından.

Biz orada boğuşurken türlü zorlukla,
at besleyen Argos'un dibindeydi o;
sakince oturup bin bir sözle
Agamemnon'un karısının aklını çeliyordu.
Tanrısal Klyaimestre başlangıçta anlamıyordu olup biteni
çünkü içi temiz, aklı selimdi.
Yanında Atreusoğlunun Troya'ya giderken
kendisine göz kulak olmasını rica ettiği bir ozan vardı.
Ancak tanrıların kaderi mahkum aldığında onu,
Aigisthos ıssız bir adaya götürüp yem etti kurda kuşa ozanı,
sonra da ikna edip kendi evine götürdü kadını.
İşte o vakit, tanrıların kutsal sunaklarında hayvan etleri yaktı
ve bir sürü parlak süs eşyası, kumaş ve altın adadı,
öyle ya, ummadığı kadar büyük bir işi sonlandırmıştı.
Atreusoğlu Menelaos ile ben, yüreğimizde dostlukla
Troya'dan dönmek üzere denize açılmıştık o sıra.
Ancak kutsal Sunion'a, Athene'nin burnuna vardığımızda,
Phoibos Apollon vurup öldürdü
Menelaos'un kaptanını parlak okuyla,
fırtınalı denizlerde gemisini maharetle yürüten
Onetoroğlu Phronis'ti o.
Menelaos'un hızı kesildi ve duruverdi ansızın;
yoldaşını gömdü, adaklar sundu.
Kara okyanusun üzerinde seyrederek sonra
yüksek Maleia dağına vardı hızla,
o zaman tok sesli Zeus korkunç bir yol çizdi ona.
En güçlü rüzgarların nefesini saldı üzerine,
hırçın dalgalar dağlar gibiydi kocaman.
O zaman ayrıldı gemiler birbirlerinden;
bazıları İardanos'un iki yakasında
Kydonluların oturduğu Girit'e yaklaştı.
Orada, Gortyna'nın en ucunda,
okyanusun karanlığında bütün haşmetiyle durur bir kaya,
eser Notos yeli dalgalarıyla.
Phaistos'a doğru, küçücük bir taş ise durdurur koca dalgayı.

İşte oraya kadar sürüklendi gemiler,
insanlar zorlukla kurtulurken yok oluştan;
gemilerse kayalara çarptılar.
Gemilerden mavi pruvalı beşini
rüzgar ve akıntı Mısır'a kadar getirdi.
Servetine servet katmak için Menelaos
altın peşine düştü yabancı diyarlarda.
İşte tam o sırada Aigisthos,
aklından o kötü düşünceleri geçiriyordu.
Atreusoğlunu öldürdükten sonra da
her yanı altınla dolu Mykene'de yedi sene hüküm sürdü;
halk da boyun eğdi istemeye istemeye ona.
Ancak sekizinci senede kötülük buldu onu:
Tanrısal Orestes Atina'dan dönüp
öldürdü babasının katili düzenbaz Aigisthos'u.
Sonra da kurdu bir ölü sofrası tüm Argoslulara,
uğursuz annesi ve yüreksiz Aigisthos'un adına.
Aynı gün yiğit Menelaos da vardı oraya,
çeşit çeşit erzakla doluydu gemileri.
Sen de sevgili oğlum, malını mülkünü bırakıp da küstahlara
sakın uzun süre vatanından ayrı kalma,
fırsat bilip de yokluğunu
silip süpürmesinler her varını yoğunu.
Sana öğüdüm Menelaos'a gitmendir,
o uzak diyarlardan daha yeni geldi;
fırtınalar sürükleyip götürdüğünde
kendisi bile ihtimal vermiyordu geri dönebileceğine;
o korkunç, dalgalı okyanus ki,
yırtıcı kuşlar bile bir yılda döner ancak.
Şimdi gemin bin ve git yoldaşlarınla birlikte oraya;
karadan gitmeyi yeğlersen, araba da var at da,
kılavuzluk etmek için oğullarım da gelir seninle
sarışın Menelaos'un bulunduğu tanrısal Lakedaimon'a.
Rica et sana gerçeği söylemesini ondan da.
Aklı başında biridir, yalan söylemeyecektir sana."

İşte böyle konuşurlarken güneş batıp karanlık geldi.
O zaman gök gözlü tanrıça Athene onlara dedi ki:

"İhtiyar, bütün bu dediklerin doğrudur;
haydi şimdi kesin sığırların dillerini ve karıştırın suyla şarabı.
Poseidon ve diğer ölümsüz tanrılar için
yere şarap serptikten sonra;
gelir artık uykunun zamanı;
ışık karanlığa doğru yolunu aldı,
bize düşen gitmektir;
tanrıların masasında uzun süre oturmamız doğru değil.

Zeus'un kızı bunları söyledi, dinlediler onu diğerleri de.
Hizmetkarlar su döktüler ellerine,
hizmetçiler de testileri içkiyle doldurdular tepeleme
ve hemen paylaştırdılar maşrapalarla herkese.
Dilleri ateşin üzerine koydular,
ayağa kalkıp tanrılar için yere şarap serptiler.
Törenlerini yaptıktan ve gönüllerinin çektiği kadar içtikten sonra, Athene ve tanrı suretli Telemakhos harekete geçtiler hafif gemilerine dönmek üzere.
Nestor onlara engel oldu ve yakınarak şunları söyledi:
"Zeus ve diğer ölümsüz tanrılar göstermesin;
ben bir zavallı mıyım?
Konuklarım rahatça uyusun diye
yok mu örtülerim ve döşeklerim?
Nereden çıktı böyle hızlıca gitmek?
Güzel örtü ve döşeklerim var, merak etmeyin.
Yaşadığı sürece ben ve oğullarım,
evime her kim gelirse gelsin,
gemi güvertesinde uyumayacak, bunu bilin."

Bunun üzerine gök gözlü tanrıça Athene ona dedi ki:
"Çok iyi söyledin, sevgili ihtiyar,
Telemakhos'un seni dinlemesi doğru olur.
O şimdi, uyumak için seninle sarayına gelsin,

ben de döneyim kara gemiye yoldaşlara cesaret vermeye.
Benim içlerinde en güngörmüşü,
hepsi de Telemakhos'un yaşıtları;
onu sevdikleri için peşinden geldi çoğu.
Orada hafif kara geminin üzerinde uyuyayım da,
sabah erkenden yüce ruhlu Kaukonlara gideyim;
yüklü bir borçları vardı bana eskiden kalma.
Sen ise sarayına gelmiş Telemakhos'u arabayla
ve oğullarından biriyle birlikte gönder;
ona koşuda en hafif ama güçte en ağır atlardan ver."

Böyle konuştuktan sonra gitti gök gözlü Athene.
Bir kuş biçimini aldı, onu gören herkes hayran kaldı.
İhtiyar da onu gözleriyle görür görmez hayranlıkla şaştı.
Telemakhos'un elini tuttu ve ona dedi ki:
"Sevgili evladım, bu kadar genç insan
senin peşinden, senin yoluna geliyorken,
umarım yürekli ve yiğitsindir sen.
O, burada Olympos'un saraylarında oturan tanrılar içinde
Zeus'un kızı en şanlı tanrıça Tritogeneia'dan* başkası değildi,
Argoslular arasında da senin soylu babanı severdi en çok.
Ey merhametli kraliçe, iyi ün ver bana, evlatlarıma ve karıma;
bir yaşında, düz alınlı, evcilleştirilmemiş, çifte sürülmemiş
bir buzağı keseyim ben de senin adına,
boynuzlarını altınla kaplayıp öyle kurban edeyim."

Bu sözlerle dua etti, Pallas Athene de onu dinledi.
Geriniali at besleyicisi yaşlı Nestor öne düştü
ve oğulları ile damatları da güzel sarayına doğru onu takip etti.
Kralın ünlü sarayına vardıklarında
oturdular sırayla koltuklara ve tahtlara,
hizmetçi küpü açtı, suyla karıştırdı

* Athene bu ismi ya Trichonida gölünde doğduğu için ya Zeus'un kafasından çıkmış olduğu için ya da Artemis ve Apollon'un ardından üçüncü sırada doğduğu için almıştır. (ç.n.)

on bir senelik, içimi tatlı şarabı.
İşte ihtiyar o şarapla, kalkan taşıyan Zeus'un kızı Athene
adına yere şarap serperek dualar etti.
Şaraplar serpip, gönüllerince içtikten sonra
diğerleri uyumak için gittiler odalarına.
Geriniali at besleyicisi yaşlı Nestor,
tanrısal Odysseus'un sevgili oğlu Telemakhos'u,
yankılı salondaki oymalı yatakta yatırdı;
yanında da yiğitlerin komutanı, bekar oğlu
güçlü mızrakçı Peisistratos vardı.
Kendisi de kraliçe karısının onun için hazırladığı
sarayın yüksek ve kuytu bir odasındaki sedirde uyudu.

Erken doğan gül parmaklı Şafak göründüğünde,
Geriniali at besleyicisi yaşlı Nestor sedirden kalkıp çıktı dışarı,
sarayın yüksek kapılarının önündeki apak ve cilalı,
yontulmuş taşların üzerine oturdu.
Onların üzerinde daha önceleri,
sağduyuda tanrıya denk Neleus otururdu;
ancak kader onu alt etmiş ve Hades'e göndermişti;
o zamandan beri de Akhaların koruyucusuydu.
Geriniali at besleyicisi Nestor elinde asasıyla oturuyordu orada.
O oturunca, oğulları Ekhephron, Stratios, Perseus, Aretos
ve tanrıya denk Thrasymedes,
çıkıp odalarından toplandılar çevresine.
Altıncı oğlu kahraman Peisistratos geldi sonra;
tanrı suretindeki Telemakhos'u da getirip oturttular yanlarına.
O zaman Geriniali at besleyicisi yaşlı Nestor başladı konuşmaya:
"Sevgili yavrularım, hepsinden önce
tanrılara yaraşır pırıltısıyla soframıza gelip
bana görünmüş Athene'nin merhameti için
dileğimi mümkün olan en kısa zamanda yerine getirin.
Biriniz doğruca otlağa gidip bir buzağı seçsin,
bir sığır çobanı da onu buraya getirsin.
Biriniz yüce ruhlu Telemakhos'un kara gemisine gitsin,

bütün yoldaşlarını buraya yanımıza getirsin;
iki kişi bekçi kalsın.
Biriniz gidip kuyumcu Laerkes'i getirin;
hayvanın boynuzlarını altınla kaplaması için.
Diğerleriniz de birlikte kalın burada,
söyleyin koltuklar, odun ve temiz su getirmelerini
hizmetkarlara
ve sofrayı hazırlamalarını zengin sarayımda."

Böyle dedi ve işine koştu herkes.
Otlaktan bir buzağı geldi,
hızlı ve güzel yapılı gemiden yiğit Telemakhos'un yoldaşları;
elinde örsü, çekici ve maşasıyla kuyumcu da geldi.
Kutsal kurbanı kabul etmek için Athene de oradaydı.
İhtiyar at sürücüsü yaşlı Nestor altını verdi,
tanrıça bu süslemeyi görüp de memnun olsun diye
kuyumcu altını hayvanın boynuzlarına geçirdi.
Buzağıyı tutuyorlardı boynuzlarından
Stratios ile tanrısal Ekhephron.
Aretos da ellerini yıkasınlar diye onlara
evden su getirdi çiçeklerle süslü oymalı bir kazanda,
diğer elinde ise arpa* sepetini taşıyordu,
keskin bir baltayla savaşçı Thrasymedes,
buzağıyı kesmek için bekliyordu.
Perseus ise kan çanağını tutuyordu.
O zaman at sürücüsü yaşlı Nestor merasime başladı;
kutsal suyu döktü, arpaları da saçtı
bir yandan da Athene'ye canı gönülden dua ediyordu,
bu arada hayvanın başından kıllar koparıp attı ateşe.
Dua edip kutsal arpaları serptikten sonra
Neleus'un oğlu yiğit Thrasymedes
indirdi baltayı buzağının boynuna;
boyun kasları kesilince ve gücü yitip gitti hayvanın.
O vakit bir çığlıktır kopardı

* O zamanlar tuzla karıştırılmış arpanın duayı güçlendirdiğine inanılıyordu.(ç.n.)

Nestor'un kızları, gelinleri ve Klymenos'un en büyük kızı,
saygıdeğer karısı Eurydike.
Diğerleri yerden kaldırıp yukarıda tuttular buzağıyı;
Peisistratos da onu kesmeye koyuldu.
Tamamen aktıktan sonra kara kanı
ve kemiklerinden çıkıp gittikten sonra canı,
çabucak doğradılar hayvanı, yağlarla sardılar butlarını
ve çiğ etlerle örttüler iç kısmını,
ihtiyar pişirmeye başladı onları odun ateşinde,
üzerlerine döktüğü şarap pırıl pırıldı.
Yanındaki gençler ellerinde beş uçlu şişler tutuyorlardı.
Butlar iyice kızardıktan ve sakatatlar yendikten sonra,
diğer etleri de parçalara ayırdılar hemen,
şişlere geçirip, elleriyle şişleri tutarak pişirdiler.

O sırada Telemakhos'u yıkamaktaydı
Neleusoğlu Nestor'un en genç kızı Polykaste.
Yıkayıp bol yağ ile ovduktan sonra onu
güzel elbisesini ve gömleğini giydirdi,
o da ölümsüzler gibi atarak adımlarını çıktı banyodan
ve gidip Nestor'un, kralın yanına oturdu.
Kızarınca aldılar ateşten en görkemli parçaları,
oturup yediler afiyetle,
soylu insanlar da yardım ediyorlardı
altın maşrapalarda şarap sunma işine.

Doyasıya yiyip içtikten sonra,
Geriniali at besleyicisi yaşlı Nestor konuştu:
"Haydi evlatlarım, Telemakhos'un çıkabilmesi için yola
koşun güzel yeleli atları arabaya."

Böyle dedi ve oğulları da dinlediler sözünü.
Hızlı atları koştular hemen arabaya.
Arabaya ekmek, şarap ve krallara layık yemeklerle,
et koydu hizmetkarlar.

Telemakhos hemen bindi güzel arabaya;
yanına da Nestor'un oğlu, kumandan Peisistratos oturdu
ve dizginleri alıp ellerine, koşmaları için atlara kırbaçla vurdu;
atlar ovada uçarcasına koşuyor,
Pylos kentinin sarp tepeleri arkalarında kalıyordu.

Bütün gün boyunduruk altında arabayı çektiler.
Alpheios'un dünyaya getirdiği Orsilokhosoğlu Diokles'in
Pherai'deki sarayına vardıklarında
güneş batmış yollara karanlık çökmüştü.
Geceyi orada geçirdiler, Diokles ağırladı onları.

Erken doğan gül parmaklı Şafak göründüğünde
atları arabaya koştular,
yüksek odalarından ve avludan çıkıp arabalarına bindiler.
Yine vurdular kırbacı atlara,
yine uçar gibi atıldılar ileri onlar da.
Öyle hızlı götürdü ki atlar,
vardılar buğdaylı ovaya; yolculuğun son durağına.

O zaman güneş battı, yollara karanlık çöktü.

RAPSODİ 4

[Lakedaimon'da]

Sıra sıra geçitleri aşıp vardılar Lakedaimon'a
anlı şanlı Menelaos'un sarayına doğru yola koyuldular;
onu sarayında, pek çok dostuyla birlikte
oğlunun ve kusursuz kızının
çifte düğününü kutlarken buldular.
Kızını dövüşçü Akhilleus'un oğluna vermişti,
Troya'da kızını vermek için ilk sıraya onu koymuştu,
ölümsüz tanrılar da düğünü kutsamışlardı.
Damat, kızı hüküm sürmekte olduğu
Myrmidonların ünlü kentine götürmek için
atlar ve arabalar göndermişti.
Oğluna da Spartalı Alektor'un kızını almıştı,
oğlu Megapenthes bir kölesinden doğmaydı,
çünkü tanrılar Helene'ye, altın Aphrodite'in
güzelliğine sahip güzel Hermione'den
başka çocuk vermemişlerdi.

İşte onlar, adlı sanlı Menelaos'un dostları ve komşuları
bir yandan eğlenip bir yandan yiyip içiyorlardı yüksek sarayda,
parlak ozan sazını çalarak şarkı söylüyor,
iki dansöz de salonun ortasında bu şarkıyla dans ediyordu.
Kahraman Telemakhos ve Nestor'un parlak oğlu
saray kapısında durdurdular atlarını.
Adlı sanlı Menelaos'un sadık hizmetçisi Eteoneus,
onları görür görmez, derhal krala haber etmeye koştu;
yaklaşıp yanına şu kanatlı sözlerle dedi ki:
"Tanrısal Menelaos, iki yabancı geldi,
bana büyük Zeus'un soyundan gelme gibi göründüler.
Söyle bana, onları hızlı atlarıyla birlikte burada mı alıkoyalım,
yoksa ağırlaması için başkasına mı yollayalım?"

O zaman sarışın Menelaos büyük bir kızgınlıkla ona dedi ki:
"Boethosoğlu Eteoneus, yaşını almış, görmüş geçirmişsin,
ne diye çocuk gibi konuşursun? Buralara gelene kadar
bizi ne çok insanın ağırladığını unuttun mu?
Zeus bizi kötülükten sakınsın.
Haydi, git çöz yabancıların atlarını,
onları da buraya getir yesinler yemeklerini."

Böyle söyledi Menelaos, o da hemen fırladı,
diğer becerikli hizmetkarları kendisiyle gelmeleri için çağırdı.
Terli atların boyunduruklarını çözüp yemliğe bağladılar,
beyaz buğdayla karıştırdıkları darıyı da yemeleri için bıraktılar;
parlak duvara dayadıktan sonra arabaları
tanrısal sarayın içine götürdüler yabancıları.
Şaşırdılar anlı şanlı kralın sarayını gördüklerinde,
güneşin ya da ayın ışıltısı dökülüyor gibiydi
adlı sanlı Menelaos'un yüksek sarayının içine.
Gözleri bakmaya doyunca yıkandılar güzel işlemeli hamamda.
Hizmetçiler yıkayıp yağla ovdular
ve yumuşak giysilerle gömlekler giydirdiler onlara
sonra oturdular Atreusoğlu Menelaos'un yanındaki sıralara.
Ellerini yıkamaları için su getirdi bir köle
ve başladı gümüş leğenden altın tasla su dökmeye,
sonra bir sofra donattı hemen önlerine.
Saygıdeğer bir hizmetçi ekmek ve yemek getirdi masaya,
aşçı da çeşit çeşit etler koydu tabaklarına
altın testiler bıraktı yanlarına.

Sarışın Menelaos onları selamlayarak dedi ki:
"Buyurun yiyin ve bakın keyfinize.
Doyduğunuz vakit sorarız kim olduğunuzu size.
Belli ki tükenmemiş atalarınızın soyu,
asa tutan soylu kralların kanından olmalısınız;
mümkün değildir sıradan insanların böyle çocuklar doğurması."

Böyle dedi ve kendi elleriyle uzattı onlara,
onur payı olarak kendisine sunulmuş bir parça yağlı sığır etini.
Onlar da uzandılar çeşit çeşit yemeklere
artık yeme ve içme istekleri söndüğünde
Telemakhos, diğerleri duymasın diye
başını Nestor'un oğluna yaklaştırarak konuştu:
"Ey Nestor'un oğlu, dostum baksana,
bu tuncun, altının, gümüşün, kehribarın ve fildişinin
parlaklığına.
Böylesine ancak Zeus'un Olympos'taki evinde rastlanır:
dilim tutuluyor, büyüleniyorum gördüklerimden
baktıkça!"

O konuşurken araya girip sarışın Menelaos
şu kanatlı sözleri söyledi onlara:
"Sevgili evlatlarım, Zeus'la boy ölçüşemez hiçbir fani,
ölümsüzdür onun sarayı ve mülkü.
Ancak insanlar içinde hiçbiri
zenginlikte boy ölçüşemez benimle,
birçok çile çekip birçok yer dolaştıktan sonra
getirdim tüm bunları gemilerle,
Kıbrıs'ı, Finike'yi, Mısır'ı dolaşıp,
vardım Habeşistan'a, Sidon'a, Arap iline,
koyunların yılda üç kez boynuzlu kuzular yavruladığı
Libya'ya.
Dediklerine göre, orada ne kral ne de çoban
mahrum kalmazmış hiçbir zaman
peynirden, etten ve tatlı sütten
sonsuz süt verirmiş sağılınca hayvanlar.
İşte bir sürü mal mülk toplayarak buraları dolaşırken ben,
beklenmedik bir anda, lanetli karısının yardımıyla
erkek kardeşimi öldürdü biri gizlice.
Mutlu etmiyor beni tüm bu mal mülk o nedenle.
Her kimseniz, belki de duymuşsunuzdur
başıma gelen onca şeyi babalarınızdan,

Priamos'un zenginlik dolu mutlu baba evini mahvettim ben.
Keşke evimde kalsaydım da
bu sahip olduklarımın sadece üçte birine sahip olsaydım,
at besleyen Argos'tan uzaklarda, büyük Troya'da
yitirdiklerimizin hepsi şimdi olsalardı hayatta.
Oturduğum bu sarayda sürekli
onlar için ağlayıp onlara ağıtlar yakıyorum,
kimi zaman ağıt yakmaktan bitkin düşüyor ruhum,
kimi zaman da duruyorum.
Her birine üzülürüm, üzülürüm elbet
fakat biri var ki ister uykuda olayım ister yemekte
duymak isterim sesini, özlemi dinmez içimde.
Hiçbir Akhalı Odysseus kadar çekmemiştir çile,
onun için dindirilemez çektiğim acı ve sancı,
o kadar uzun zamandır gurbette ki,
kimse bilmiyor ölü mü sağ mı.
İhtiyar Laertes de, saygıdeğer Penelopeia da,
daha küçücükken sarayında bıraktığı
Telemakhos da ağlıyordur onun için şimdi."

Menelaos bunları söyledi Telemakhos'a
ve neden oldu babası için ağlamasına.
Duyunca babasının adını
kirpiklerinden dökülmeye başladı gözyaşları;
iki eliyle erguvan pelerinini gözlerine kaldırdı.
O zaman Menelaos onun kim olduğunu anladı;
babası hakkında konuşması için onu mu beklesin,
yoksa babası hakkında ayrıntılı bilgiler öğrenmek için
kendisi mi sorular sorsun;
aklından ve ruhundan bunlar geçiyordu.
Ruhu ve aklı bununla uğraşırken,
mis kokulu yüksek odasından çıkageldi Helene;
yoktu hiçbir farkı altın oklu Artemis'ten.
Adraste hemen güzel bir oturak getirdi ona,

Alkippe yumuşak bir halı serdi üstüne.
Phylo ise, Mısır'da Thebai'deki sarayında sefa içinde yaşayan
Polybios'un karısı Alkandre'nin armağanı gümüş sepeti
getirdi.
Polybios, Menelaos'a iki gümüş küvet,
iki tane üçayak ve on altın talant armağan etmişti;
karısı da Helene'ye en güzel armağanları göndermişti:
Bir öreke ve ağzına dek altınla dolu, altın tekerli gümüş bir
sepet.
İşte bunu getirdi hizmetçi Phylo,
güzelce bükülmüş ipleri de Helene'nin yakınına koydu.
Menekşe renkli yünle birlikte bu sepete dayalıydı öreke.
Oturağa oturdu, ayağının altında bir tokmak vardı.
Kocasına sordu hemen, öğrenmek için olan biteni:

"Menelaos, tanıyor muyuz evimize gelen bu yabancıları?
Bilemem diyeceklerim doğru mudur, yanlış mı
ama bak yüreğim ne diyor dinle:
Ne kadında gördüm ne de erkekte böyle bir benzerlik
Olsa olsa Telemakhos'tur bu, ulu yürekli Odeysseus'un oğlu
daha bebekti evinde bıraktığında onu;
tekmil Ahkalarla birlikte, benim gibi bir utanmazın uğruna
yürekli bir savaşçı gibi gitti Troya'ya."

Yanıtladı onu sarışın Menelaos ve dedi ki:
"Kadınım, bana da öyle göründü.
Elleri, ayakları hatta gözlerinin çakmaklığı, saçı başı tıpatıp o!
Az önce Odysseus gelmişti aklıma,
başlamıştım benim için çektiği onca çileyi anlatmaya;
erguvan pelerinini kaldırıp gözlerini kapatıp
gözyaşları dökmeye başladı o da."

O zaman yanıtladı onu Nestor'un oğlu Peisistratos:
"Atreusoğlu Menelaos, soylu kral,
dediğin doğru, Odysseus'un oğludur o.

Saygılı bir delikanlı, gelir gelmez atılıp sözünü kesmedi,
ikimiz de bir tanrıymışsın gibi dinledik seni.
At besleyicisi Nestor ona yoldaşlık etmem için gönderdi beni;
seninle konuşup öğütler almak ister Telemakhos.
Babasız, korunmasız bir gencin çilesi de büyük olur:
İşte Telemakhos'un ne babası var
ne de onu çileden kurtaracak kimsesi."

O zaman yanıtladı onu sarışın Menelaos ve dedi ki:
"Demek can dostumun oğludur evime gelen,
benim için o kadar büyük mücadeleler vermiş
acılar çekmişti ki Odysseus, söz vermiştim
eğer her şeyi gören Olymposlu Zeus
hızlı gemilerimizle dönmeyi kısmet ederse,
onu diğer tüm Akhalardan daha fazla sevip gözetmeye.
Argos'ta bir kent ve saray inşa edecektim onun için.
Malını mülkünü, çoluk çocuğunu, tüm halkını
İthake'den getirtip, boşaltacaktım onlar için bir kenti,
hep birlikte olalım ve görüşelim diye.
Birbirimizi bu kadar severken kimse ayıramayacaktı bizi,
ölümün kara bulutu bizi bulana dek ta ki.
Ama yazılmamış işte tanrılar tarafından,
kaderi uzakta yalnız başına kalmakmış vatanından!"

Bunları söyledi ve herkesin içinde birikti acı ve keder.
Zeus'un kızı Argoslu Helene de ağlıyordu,
Telemakhos ve Atreus'un oğlu Menelaos da;
Nestor'un oğlunun gözleri de yaşardı;
Troya'da Şafak'ın parlak oğlunun öldürdüğü
kusursuz kardeşi Antilokhos'u anımsadı o da.
İşte onu hatırladı ve şu kanatlı sözleri söylemeye başladı:
"Atreusoğlu, biz hep senden bahsederken
ve ona seninle ilgili sorular sorarken ihtiyar Nestor,
senin diğer insanların hepsinden
daha aklı başında olduğunu söylerdi bize.

Şimdi eğer mümkünse sen de beni dinle.
Benim için çok üzücü şölen masasında ağlamak;
Şafak söktüğü zaman ağlayabiliriz gönlümüzce.
Kara kaderin kendisine yazdığı gibi
ölüp gitmiş bir faninin ardından ağlamamak olmaz.
Biçare insanların ellerinden tek gelen budur:
Kederden saçlarını kesmek ve gözyaşı dökmek...
Argoslular içinde en kötülerinden sayılmayacak
canım kardeşim öldü benim de,
sanırım onu tanımışsındır sen de.
Ben onu görmeye yetişemedim,
ama Antilokhos'un diğerlerinden nasıl da üstün olduğunu,
nasıl kanatlanmış gibi hızla uçtuğunu
ve nasıl güçlü bir dövüşçü olduğunu
hep başkalarından dinlerim!"

Yanıtladı onu sarışın Menelaos ve dedi ki:
"Söylediklerin aklı başında
senden daha büyük bir adamın edeceği laflar,
nasıl da belli kimin oğlu olduğun.
Zeus doğumunda ve düğününde
mutluluğu esirgemezse bir kişiden,
herkes kolayca tanır o kişiyi, tıpkı Nestor gibi.
Sağlıkla yaşlanıyor sarayında;
oğullarının hepsi akıllı ve iyi birer mızrakçı.
Gel biz de ağlamayı bırakıp şölenimize dönelim şimdi.
Ellerimize su döksünler de yıkayalım.
Yarın sabah da Telemakhos ile ben
birbirimize söyleyeceklerimizi söyler,
sözümüz bitirene dek konuşuruz."

Bunları söyledi ve anlı şanlı Menelaos'un becerikli
hizmetçisi Asphalion da hemen su döktü ellerine.
Onlar da önlerindeki hazır yemeklere uzattılar ellerini.
O zaman başka şeyler geçti

Zeus'tan olma Helene'nin aklından;
her tür kederi dindirip öfkeyi yatıştıran
ve mutsuzluğu unutturan bir ilaç attı şaraplarına.
Bu küpten şarap içen; ana babasının ölüsünü görse,
gözünün önünde kardeşini, sevdiğini, evladını öldürseler
tek damla yaş akıtamazdı gözlerinden.
Zeus'un kızının akıl ve bilgelikle yaptığı ilaç
işte böylesine muazzamdı.
Bu ilacı ona Thon'un karısı Mısırlı Polydamna vermişti.
O bereketli topraklarda pek çok şifalı ot yetişirdi,
bir kısmı yararlıydı bir kısmı fena.
Hepsi de Paion'un soyundan gelen birer hekimdiler;
bütün insanlardan daha üstündü bilgileri.
Gerektiği kadarını şarap testisinin içine attıktan sonra
herkese sunmalarını emretti ve yine söz alıp konuştu kendisi:
"Atreusoğlu soylu Menelaos ve siz şanlı insanların evlatları,
tanrı Zeus insana kimi zaman hem iyiyi hem de kötüyü verir;
o, her zaman güçlü olan tanrıdır.
Yiyin için ve keyfini çıkarın sarayımın, güzel vakit geçirin,
ben de size söylenmesi gerekenleri söyleyeyim:
Öyle çok ki Odysseus'un elde ettiği zaferler
mümkün değil hepsini tek tek anlatmam.
Ancak bu dayanıklı adam,
Akhaları büyük bir felaket bulmuşken
Troyalıların ülkesinde öyle şeyler yaptı ki anlatmalı mutlaka.
Bedeni korkunç yaralarla kaplı,
yırtık pırtık kıyafetleriyle bir köleyi andırırken tıpa tıp
düşmanın geniş yollu kentine girdi,
gizledi kim olduğunu, bir dilenciye benzetti kendini;
Akha gemilerinin komutanıydı oysaki.
İşte Troyalıların kentine böyle girdi.
Tanıyamadı kimse onu;
bir tek ben tanıdım hem de o haldeyken,
sorular sordum ona hemen.

O kurnazlıkla benden kaçmaya çalışıyordu.
Yıkayıp yağ ile ovduktan sonra onu giysilerini giydirdim
ve hızlı gemileriyle barakalara varmadan önce
Troyalılara onun Odysseus olduğunu söylemeyeceğime dair
büyük bir ant içtim;
o zaman o da bana Akhaların planlarını anlattı.
Onun keskin kılıcıyla can verdikten sonra pek çok Troyalı
değerli bilgilerle Akhaların yanına döndü.
Diğer Troyalı kadınlar acı gözyaşları döküyorlardı,
ama mutluydu benim yüreğim;
can atıyordum yeniden evime dönmek için,
beni sevgili vatanımdan uzaklara, Troya'ya sürükleyerek;
kızımdan, evimden barkımdan,
aklıyla bedeniyle kimseden aşağı kalmayan kocamdan
mahrum bırakan Aphrodite'nin verdiği kötü kaderden ötürü,
ah çekip dile getiriyordum pişmanlığımı."

O zaman yanıt verdi ona sarışın Menelaos ve dedi ki:
"Evet, tüm bu dediklerin doğru kadınım.
Birçok kahraman adam tanıdım,
akıllarından neler geçtiğini, düşüncelerini öğrendim,
pek çok yerine yolculuk yaptım yeryüzünün.
Ama hâlâ yiğit, sevgili Odysseus gibisini görmedi şu
gözlerim!
O yiğit adam cesaret etmiş ve başarmıştı;
tahta atın içine birlikte oturmuştuk,
orada Akhaların en iyi erleri vardı,
birlikte Troyalılara yıkım götürmüştük.
Daha sonra sen geldin oraya.
Troyalılara ün vermek isteyen
bir tanrı tarafından yazılmıştı oraya gelmen.
Tanrı biçimli Deiphobos da peşindeydi.
Üç kez dolandın koca karınlı tuzağımızın etrafında,
parmaklarının ucuyla dokunarak inceledin hepsini,
Danaoların en seçkinlerine isimleriyle seslendin,

sesini karılarının seslerine benzeterek.
Ancak ben, Tydeusoğlu ve tanrısal Odysseus
orta yerde oturup dinliyorduk sen bağırırken.
Dışarı çıkıp sana yanıt vermemek için zor tutuyorduk kendimizi.
Her ne kadar ikimiz bunu istesek de Odysseus bize engel oldu.
O zaman tüm Akha oğulları sustu,
yalnızca Antilokhos istiyordu hâlâ sana seslenmeyi.
Odysseus bükülmez bileğiyle onun ağzına bastırdı ellerini;
böyle değiştirdi işte Akhaların kaderini.
Pallas Athene oradan götürene dek seni öylece bastırdı elini."

Yanıt verdi ona akıllı Telemakhos ve dedi ki:
"Atreusoğlu Menelaos, soylu kral,
tüm bunlar öylesine acı ki benim için,
göğsündeki demir yürek bile karşı duramadı,
uzaklaştıramadı onu kara talihinden.
Haydi, şimdi yataklarımıza götürün de bizi
tatlı uyku avutsun hepimizi."

Bunları söyledi, Argoslu Helene de hizmetçilere buyurdu;
salona güzel erguvan örtülü yataklar sermelerini,
üzerlerine halılar ve yumuşak örtüler yaymalarını.
Onlar da ellerinde meşalelerle çıkıp saraydan
serdiler döşekleri; hizmetkar dışarı çıkardı konukları.
Kahraman Telemakhos ile Nestor'un oğlu
uyudular sarayın girişinde.
Atreus'un oğlu sarayın derinlerinde daldı uykuya
yanında da uzun duvaklı, tanrısal kadın Helene yatıyordu.

Sabah olup da göründüğünde gül parmaklı Şafak,
yiğit Menelaos hemen kalktı döşeğinden,
giyinip elbiselerini taktı sivri kılıcını omzuna,
parlak ayaklarına da güzel sandaletlerini bağlayıp
çıktığında dışarı; yoktu tanrılardan bir farkı.
Telemakos'un yanına oturdu ve ona dedi ki:

"Seni buralara, tanrısal Lakedaimon'a,
denizin büyük dalgalarının üzerinden
getiren şey nedir kahraman Telemakhos?
Halkın için mi geldin, kendin için mi?
Söyle bana gerçeği."

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos:
"Atreusoğlu Menelaos, soylu kral,
buraya belki bana babamla ilgili bir haber verirsin diye geldim.
Evim harap oldu; kaçırdılar bereketini malımın mülkümün.
Dolup taşıyor sürekli evim anneme talip o uğursuzlarla,
kesip dururlar sürü sürü sığırımı, koyunumu.
Bunun için geldim dizlerine kapanmaya
eğer gördüysen kendi gözlerinle
ya da duyduysan korkunç sonunu bir gezginden
yalvarırım anlat bana.
Anası ne talihsiz doğurmuş onu.
Sakın merhamet edip gizleme benden bildiklerini,
anlat tüm çıplaklığıyla, anlat eksiksiz.
Eğer bir zamanlar soylu babam Odysseus
Akhalar için çileyle dolu Troya illerinde,
söyledikleri ve ettikleriyle yaradıysa işinize;
sırasıdır, hatırla şimdi ve yalvarırım anlat bana."

Sarışın Menelaos derin bir iç çekişle dedi ki:
"İşe bak ki, namertlere kalmış meydan!
Bir sürü soysuz girmek ister onun yatağına.
Nasıl ki bir geyik, güçlü bir aslanın yuvasına
bırakır yeni doğmuş memedeki yavrularını
ve çıkıp otlarsa dağlarda ve çimlik ovalarda
ve nasıl ki aslan dönerse yuvasına bir gün
ve korkunç bir ölüm getirirse iki küçük geyik yavrusuna,
işte Odysseus da aynısından bir ölüm getirecek onlara.
Keşke Zeus Baba ve Athene ve Apollon
bahsetseler de yeniden görsek o günü.

Lesbos'taydık, surlarıyla güzel o kentte.
Philomeles'in oğlu meydan okumuştu hani,
O ise bir çırpıda alaşağı edip rakibini
tüm Akhaları mutlu etmişti.
Şimdi çıkıp gelse de Odysseus gösterse günlerini taliplere;
gösterse düğünlerin en acısını, ölümlerin en hızlısını.
Sordukların, söylememi istediklerin tamamıyla hatırımda,
sözlerimde gerçekler olacak yalnızca;
bana yalan nedir bilmeyen ihtiyar denizcinin dediklerini
eksiksiz anlatacağım, saklamayacağım;
tüm açıklığıyla söyleyeceğim sana bir bir.

Her ne kadar dönmeyi çok istesem de,
onlara mükemmel yüzlük kurbanlar sunmadığım için
beni hâlâ Mısır'da tutuyorlardı tanrılar;
emirlerini her zaman hatırlamamızı ister onlar.
Çok dalgalı okyanusta, Mısır nehrinin* karşısında
Pharos derler bir ada vardır, rüzgar iyi eserse karadan
sağlam bir gemiyle bir gün uzaklıktadır;
dengeli gemilerin denize açıldığı geniş bir limanı vardır.
Tanrılar orada yirmi gün tuttular beni,
gemileri denizin geniş dalgaların üzerinde taşıyan
uygun rüzgarlar hiç görünmedi.
Eğer ki güçlü deniz ihtiyarı Proteus'un kızı Eidothea
bana merhamet edip de kurtarmasaydı
tüm yiyecekler ve insanların gücü tükenecekti.
Eidothea, beni yalnız başıma, yoldaşlarımdan uzakta
amaçsızca dolaşırken görünce yüreğine dokunmuş olmalı,
o geldiğinde yoldaşlarım açlıktan kıvranarak
ada çevresinde dolaşıp eğri çengellerle balık tutuyorlardı.
Yanımda durdu ve bana dedi ki:
'Yabancı, aptalın biri misin, yoksun musun düşünmekten?
Yoksa kendini böyle bile isteye mi koyuverdin;

* Nil Nehri (ç.n.)

acı çekmek zevk mi veriyor sana?
Tıkılıp kaldın bu adada uzunca zaman
kurtulmanın yolunu bulamadın bir türlü,
yoldaşlarının da yitmekte cesareti gün be gün.'
Bunları dedi ve ben de yanıtladım onu:
'Tanrıçaların hangisi olduğunu bilmiyorum ama
bil ki ben isteyerek burada değilim,
belki de büyük bir günah işledim
gökyüzünde oturan tanrılara karşı.
Sen söyle bana, çünkü tanrılar bilirler her şeyi,
tanrılardan hangisi engel oluyor bana,
hangisi bağladı dönüş yolumu,
bol balıklı denizi yararak nasıl döneyim geri?'
Bunları söyledim, tanrıça da hemen yanıt verdi bana ve dedi ki:
'Sana tüm gerçekleri söyleyeceğim yabancı.
Buraya sık sık uğrayan biri var,
hiçbir zaman yalancı çıkmadı,
Poseidon'un doktorluğunu da yapan
ve denizin derinliklerini tanıyan
ölümsüz Mısırlı Proteus'tur kendisi.
Onun benim babam olduğunu
ve ondan doğma olduğumu söylerler.
Eğer denk getirir de yakalarsan onu,
o sana yolu da, uzun yolculuğunu da,
balıklarla dolu denize inerek
nasıl döneceğini de söyleyebilir.
Hatta soylu yabancı, eğer istersen kendisinden
bu uzun ve zahmetli yolculuğa çıktın çıkalı sen
sarayında iyi kötü neler olduğunu da anlatır.'
Bunları söyledi, ben de ona dedim ki:
'İhtiyar tanrıyı nasıl yakalayacağımı söyle bana
beni görüp, birilerinden duyup da kaçmasın,
çünkü bir tanrının bir fani tarafından alt edilmesi zordur.'
Bunları dedim ve hemen yanıtladı beni saygıdeğer tanrıça:

'Söyleyeceğim sana her şeyi yabancı, tüm gerçekliğiyle
Güneş gökyüzünün orta yerine kadar yükseldiğinde
Zephyros'un nefesiyle çıkar gelir denizden
hep doğruları söyleyen deniz ihtiyarı;
kara dalgalardan dışarı çıkarak
oyuk mağaralarda uyumaya gider;
güzel Alosydin'in soyundan gelen foklar toplanır etrafına
köpüklü denizden çıkarak
ve denizin en derinliklerinin ağır kokusunu yayarak
uyurlar birlikte uzun süre.
Şafak görünür görünmez seni oraya götüreceğim.
Sen sağlam gemilerin içinden en iyi üç yoldaşını seç,
ben de sana ihtiyarın kurnazlıklarından bahsedeyim:
Öncelikle fokları sayacak ve inceleyecek onları;
hepsini beşer beşer sayıp gözleriyle gördükten sonra
tıpkı koyun sürüsünün ortasındaki bir çoban gibi
uzanacak aralarına.
Onun iyice uykuya daldığını gördükten sonra,
çıkıp bütün gücünüzle ve zor kullanarak kıstırın onu,
dirense de, kaçmaya çalışsa da bırakmayın.
Sürüngenden tut yeryüzünde yaşayan diğer hayvanlara,
her kılığa girmeye çalışacak;
bir bakacaksın su olacak,
bir bakacaksın ateş olup yanacak alev alev.
Ama siz tutun ihtiyarı, daha da fazla sıkın.
Ne zaman ki, uyuduğu zamanki gibi
sakin sakin konuşmaya, sorular sormaya başlayacak,
işte o zaman zor kullanmayı bırakıp serbest bırakın;
sen de ey kahraman, sor ona
tanrılardan hangisinin sana zulmettiğini,
sor nasıl döneceğini balıklı denizden.'

Bunları söyledi ve dalıverdi dalgalı denizin dibine.
Ben de kumsalda duran gemime doğru koyuldum yola;
giderken yüreğimde onlarca düşünce.

Gelince artık gemilerin yanına deniz kenarına
hazırladık akşam yemeğini,
ölümsüz gece geldiği zaman da
uyuduk hep beraber kumsalda.

Göründüğünde erken doğan gül parmaklı Şafak
uçsuz bucaksız okyanus kıyısında
yürüdüm kumsalda ve yalvardım tanrılara;
yanımda sonsuz güven duyduğum üç yoldaşım daha vardı.
O zaman göründü tanrıça engin denizin derinliklerinden,
hepsi de yeni yüzülmüş dört fok derisi getirdi okyanustan.
Aklında da babasına hazırlayacağı tuzak vardı.
Yanına gittiğimizde kuma çukurlar kazmıştı,
bizi sırayla yan yana dizip yere yatırdı
ve her birimizin üzerine bir fok derisi attı.
Orada kurduk bu zorlu tuzağı;
denizin beslediği fokların ağır kokusu boğuyordu bizi.
Bir deniz canavarıyla yan yana kim yatabilirdi ki?
Ama tanrıça bize yardım etmenin yolunu buldu:
Burun deliklerimize güzel kokulu amber damlattı;
böylece bastırdı deniz canavarının kokusunu.
Bütün bir şafak bekledik yüreğimizde sabırla,
foklar hep birlikte denizin içinden gelerek sonunda
uzanmaya başladı kumsala;
öğlen de ihtiyar geldi denizden
ve buldu besili fokları orada.
Orada o canavarların arasında önce bizi saydı,
aklının ucundan bile geçirmedi bunun bir tuzak olduğunu.
Daha sonra o da uzandı.
O vakit çığlıklar atarak saldırdık ona, sarmaladık onu.
İhtiyar da ihmal etmedi kendi numaralarını yapmayı.
Önce güzel yeleli bir aslan oldu,
daha sonra bir ejderha, sonra bir pars,
bir yaban domuzu, akan bir su,
yapraklı yüksek bir ağaç oldu.

Ama biz yüreğimizde sabır, tutuyorduk sımsıkı.
Artık bütün kurnazlıkları tükendiği zaman
çözülüp dili şunu sordu:
'Ey Atreusoğlu, tanrıların hangisi tuzak kurup beni
yakalama fikrini verdi sana? Söyle ne istiyorsun benden?'

Böyle dedi ve ben de onu yanıtlayıp dedim ki:
'Biliyorsun işte ihtiyar. Ne soruyorsun ki bana?
Beni kandırmak mı istersin? Bunca zamandır bu adadayım,
beni engelliyorlar, bilmiyorum kaçış yolunu;
göğsümün içinde yüreğim daralıp durur.
Haydi, söyle bana sen şimdi, çünkü tanrılar bilirler her şeyi,
ölümsüzlerden kim engel oluyor bana,
kim kapatıyor yolumu, nasıl ineceğim balıklı denize?'

Bunları söyledim, o da hemen yanıtladı beni ve dedi ki:
'Keşke gemine binmeden önce,
varabilmek için ülkene şimşekli denizin üzerinden
Zeus'a ve diğer tanrılara güzel kurbanlar sunsaydın.
Şimdi de Aigiyptos nehrine yeniden gidip
engin gökyüzünde oturan ölümsüz tanrılara
yüzlük kutsal kurbanlar sunmazsan,
sevdiklerini görmen, güzel duvarlı evine, vatan topraklarına
kavuşman yazılı değil kaderinde.
Ancak dediklerimi yaparsan,
özlemini çektiğin yolculuğu verecek tanrılar sana.'

Bunları dedi ve sıkıştı göğsümün içinde yüreğim,
çünkü bana köpük beyazı denize, Aigyptos nehrine,
o uzun ve zor yolculuğa yeniden gitmemi söylüyordu.
Ancak yine de yanıtladım onu ve dedim ki:
'Elbette yapacağım tüm bu dediklerini ihtiyar;
ama gel söyle bana sen de şunu tüm gerçekliğiyle:
Nestor ve ben kaçarken, Troya'da bıraktığımız Ahkalar
sağ salim döndüler mi gemilerine,

yoksa savaş bittikten sonra dostlarının elinde
ya da gemilerde ölüp gidenler oldu mu?'

Bunları söyledim, o da hemen yanıtladı beni ve dedi ki:
'Atreusoğlu, bütün bunları neden sorarsın?
Benim bildiğim her şeyi öğrenmesen de olur.
Öğrenirsen hepsini yaşı kurumaz gözlerinin.
Ölüm aldı pek çoğunu, birçoğu da kurtuldu.
Tunç giysili Akhalardan ikisi dönüş yolunda kayboldu,
savaşlar hakkındaki her şeyi sen de biliyorsun zaten.
Yine bir tanesi engin denizde çile çekmekte.
Aias uzun kürekli gemileriyle birlikte paramparça oldu.
Poseidon Gryrai kayalarına fırlatmıştı onu
ve sonra dalgalardan dışarı çekerek kurtarmıştı.
Her ne kadar Athene ondan nefret ediyorduysa da,
dalgalardan tanrıları alt edip kurtulduğunu söylemeseydi,
o büyük yalanı söyleyip o ağır suçu işlemeseydi eğer
yine de kurtulacaktı ölümden.
Poseidon duyunca bu kibirli sözleri
elindeki üç çatallı mızrağı Gyrai kayasına savurdu
ve kayayı ortadan ikiye böldü.
Bir parçası orada kaldı kayanın, diğeri de dalganın içine düştü.
Aias bu kaya parçası üzerinde oturuyordu,
kâr etmedi sözleri yok olup gitti.
Poseidon onu denizin açıklarına sürükledi.
İşte o böyle yitip gitti tuzlu suları yutarak.
Ama senin kardeşin kötü kaderinden kurtuldu
koca karınlı gemileriyle yola koyuldu,
çünkü saygıdeğer Hera korudu onu.
Ancak yüksek Maleia'ya varmak üzereyken,
bir kasırga yakalayıp balıklı denize fırlattı onu;
bir zamanlar Thyestes'in yaşadığı bu ülkenin kıyılarında
acı hıçkırıklarla ağladı.
O sıralar Aigisthos yaşıyordu orada.
Dönüş yolu göründüğünde, rüzgarı çevirdi tanrılar

yolculuk için uygun şekilde esmesini sağladılar.
Neşe içinde vardılar evlerine, vatan topraklarına ayak bastılar,
o büyük sevincin etkisiyle sıcak gözyaşları döküp öptüler toprağı.
Ancak hilebaz Aigisthos'un iki altınla kandırdığı gözcü
gördü onu gözetlediği yerden.
Gelip de elinden kaçmasın, kendisini gafil avlamasın diye
bir senedir pusuda bekliyordu.
Gözcü haberi vermek için hemen yola koyuldu,
Aigisthos da bir kurnazlık düşündü.
En iyi delikanlıların arasından seçti yirmisini
ve bir tuzak kurup şölen hazırlanmasını emretti.
Kendisi de atıyla arabasıyla Agamemnon'u karşılamaya gitti;
aklından kötülük geçmeyen kral,
başına felaket getirecek adamı izledi,
önce bir güzel ağırladıktan sonra Agamemnon'u
yağlı bir sığırı öldürür gibi oracıkta öldürüverdi.
Onunla birlikte gelen yoldaşlarını da öldürdü tek tek
Aigisthos'un adamlarından da sağ kalan olmadı.'

Bunları söyledi ve göğsümün içindeki yüreğimi parçaladı,
kumun üzerine oturup ağlamaya başladım,
artık yaşamak ve gün ışığını görmek istemiyordum.
Yerlerde yuvarlanarak ağlamaya doyduğum zaman
gerçekleri söyleyen deniz ihtiyarı bana dedi ki:
'Artık ağlama Atreusoğlu, yeter bu kadar zamandır ağladığın,
olan bitene faydası yok gözyaşlarının.
Bir an önce yurduna geri dönmenin yolunu bul.
Ya sağ bulacaksın orada katili
ya da senden önce davranacak Orestes
ve sen de artık cenazesine yetişirsin.'

Bunları söyleyerek, göğsümün içindeki gururlu ruhumun
ve yüreğimin ateşini yaktı,
tüm acıma rağmen, yanıtladım onu şu kanatlı sözlerle:

'İşte artık öğrendim başlarına gelenleri!
Söyle bana öbürü, üçüncüsü hakkındakileri,
onu hâlâ sağ olarak denizde mi tutuyorlar yoksa öldü mü?
Ne kadar acı verse de duymak istiyorum tüm gerçeği.'

Bunları söyledim ve o da hemen yanıt verdi bana:
'O İthake'de oturan Laertes'in oğludur.
Onu bir adada, tanrıça Kalypso'nun sarayında
kara gözyaşları dökerken gördüm,
onu zorla alıkoyuyorlardı, dönemiyordu yerine yurduna.
Ne kürekli gemileri vardı ne de onu engin denizin üzerinden
yurduna götürecek yoldaşları.
Sana gelince soylu Menelaos, senin kaderinde şimdi değil,
zamanı geldiğinde, at besleyen Argos'ta ölmek yazılı;
ölümsüzler seni sarışın Rhadamantys'in yaşadığı
dünyanın öbür ucundaki Elysion Ovası'na gönderecekler.
Orada insanlar için son derece güzeldir hayat;
ne bir kar tanesi düşer oraya ne ağır bir kış olur,
ne de yağmur yağdığı görülmüştür,
insanları serinletmek için Okeanos
Zephyros'un tatlı esintisini gönderir.
Bu dediğim olacak bak, çünkü sen
Zeus'un damadı ve Helene'nin kocasısın.'

Bunları dedi ve kayboldu dalgalanmakta olan denizde.
Ben de tanrısal yoldaşlarımla döndüm geriye,
o sırada pek çok şey geçti aklımdan.
Gemiye vardığımızda akşam yemeğini hazırladık,
ölümsüz gece geldiği zaman deniz kenarında uyuduk.
Sabah doğan gül parmaklı Şafak göründüğünde
dengeli gemilerimizi tanrısal denize itip yelkenlerini koyduk;
kürekçiler de çıkıp oturdular yerlerine,
köpüklü denize vurmaya başladılar küreklerle.
Yeniden Zeus'un ırmağı Aigyptos'a demirledim gemilerimi;
muhteşem yüzlük kurbanlar kestim.

Tanrıların öfkesi yatıştıktan sonra da
ünü sonsuz olsun diye Agamemnon'a bir anıt diktim.
Tüm bunları bitirince geri döndüm,
tanrılar da uygun rüzgarı vererek
beni çabucak gönderdiler sevgili vatanıma.
Şimdi sen de kal biraz daha sarayımda,
on birinci ya da on ikinci gün gelene dek,
o zaman seni güzelce uğurlayacak, güzel armağanlar sunacağım;
üç at, sağlam pırıl pırıl bir araba,
ölümsüz tanrılar için yapacağın törenlerde kullanman
ve beni daima hatırlaman için güzel bir maşrapa vereceğim
sana."

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos ve dedi ki:
"Atreusoğlu, beni buralarda daha fazla tutma;
bütün bir sene kalırdım senin yanında, otururduk birlikte
ne evimi düşünürdüm ne de akrabalarımı,
senin anlattıkların ve sözlerin çok mutlu ediyor beni.
Ancak sen beni daha fazla tutmak istesen de burada
yoldaşlar sıkılırlar kutsal Pylos'ta.
Bana vermek istediğin armağanlardan da
yalnızca değerli maşrapayı alabilirim.
Ancak atları götüremem İthake'ye;
onlar burada kalsın seninle;
burada bir sürü yoncanın, mısırın, buğdayın,
bolca beyaz arpanın içinde,
açıklık bir ovada krallık etmektesin sen.
Orada, İthake'de ise ne geniş yollarımız var bizim
ne de senin de bildiğin gibi bir düzlüğümüz.
Yalnızca keçileri otlatabildiğimiz bir otlağımız var,
ama yine de daha güzeldir at beslenen ovadan.
Denize uzanan adalarımızın hiç biri
uygun değildir atlar için, düzlüklerimiz de yoktur,
İthake ise en dik adasıdır oraların."

Bunları söyledi ve gür sesli Menelaos da gülümsedi,
eliyle sıvazlayıp dedi ki:
"Konuşmandan anlaşılıyor soylu bir kan taşıdığın.
Evimdeki armağanların en güzelini
ve en değerlisini armağan edeceğim sana hatıra olarak:
Sana iyi işlenmiş, tamamı gümüşten,
yalnızca ağız kısmı altından bir şarap testisi vereceğim;
bunu bana Sidon'un kahraman kralı Phaidmos vermişti
konukluğundan ayrılıp evime döneceğim sıra;
Hephaistos'un el işidir. Sana armağan edeceğim bunu."

İkisi bunları konuşurlarken,
davetliler de şölen için tanrısal kralın sarayına girdiler.
Koyunlar ve sert şarap getirdiler, güzel duvaklı kadınlar da
buğday ekmeği göndermişlerdi onlarla.

Onlar hazırlanadursun saraydaki şölene;
Odysseus'un sarayının dışında, taş döşeli geniş avluda
her zamanki pişkinlikleriyle talipler
diskler, kargılar atarak eğleniyorlardı.
Taliplerin başta gelenleri yiğit Antinoos ve
tanrı biçimli Eurymakhos oturuyorlardı her zamanki gibi.
Phronios'un oğlu Noemon yaklaşarak sordu Antinoos'a:
"Antinoos, Telemakhos'un kumluk Pylos'tan ne zaman
döneceğini biliyor musun? Benim gemimi alıp gitti,
işe koşulabilecek katırları olan on iki kısrağımın bulunduğu
ovalık Elis'e gitmek için ihtiyacım var gemiye;
onlardan birini buraya getirip ehlileştirmek istiyorum."

Bunları söyledi ve diğerleri şaşırdılar,
Telemakhos'un Pylos'a, Neleus'un ülkesine gittiğini
getirmemişlerdi hiç akıllarına,
onun çevrelerinde bir yerlerde;
tarlalarda, otlakta ya da ağılda olduğunu sanıyorlardı.
O zaman Eupeithes'in oğlu Antinoos yanıtladı onu ve dedi ki:
"Bana gerçeği söyle, ne zaman gitti?

Yoldaş olarak kimleri seçti?
Yoksa sadece hizmetkarları ve köleleriyle birlikte mi gitti?
Bunu da yapabilir ya, sen söyle gerçeği de bileyim iyice,
zorla mı el koydu gemine,
yoksa sözleriyle aklını çeldi de sen isteyerek mi verdin?"

O zaman Phronios'un oğlu yanıtladı onu ve dedi ki:
"Ben kendi isteğimle verdim.
Yüreğinde bunca kederle genç bir adam
gelip benden gemimi isteyince başka ne yapabilirdim?
Yurdumuzun en yiğit delikanlıları gittiler onunla.
Geminin içinde yol gösterici Mentor'u gördüm
ya da tamamıyla ona benzeyen bir tanrıydı, kim bilir.
Bu bana biraz tuhaf geldi,
Mentor'u dün şafakta burada da gördüm;
diğer yandan eminim, oydu gemimi Pylos'a götüren."

Bunları söyledi ve gitti baba evine,
diğer ikisinin kibirli ruhları da şaşakaldı.
Taliplerin oyunlarına son verip oturttular onları,
Eupheithes'in oğlu Antinoos kederle konuşmaya başladı,
içi kapkara bir öfkeyle doluydu,
gözlerinden ateş ve kıvılcımlar saçıyordu:
"Cesaretine diyecek yok Telemakhos'un doğrusu
biz yapmamasını söylesek de
büyük bir iş becermiş bu yolculuğa çıkarak.
Daha çocuk yaşında, bu kadar adama inat,
açılmış denize en iyi adamları yanına alarak!
Kötü oldu bu! Umalım da Zeus
daha bir erkek olmadan alsın gücünü elinden.
Şimdi hızlı bir gemi ve yirmi yoldaş verin bana;
sarp Same ile İthake arasındaki boğazda
yatıp pusuya bir tuzak kurayım ona,
böylelikle babası için yaptığı o yolculuğa
pişman edeyim çıktığına çıkacağına."

Bunları söyledi; hepsi onu coşkuyla onayladı.
Sonra da kalkıp hemen Odysseus'un sarayına girdiler.

Penelopeia gecikmedi öğrenmekte taliplerin düşüncelerini,
haberci Medon gelip söyledi ona olan biteni.
Diğerleri hain planlarını kurarken dışındaydı avlunun.
Sarayın içinden geçip hemen, Penelopeia'nın yanına gitti.
Ancak eşikten girer girmez Penelopeia ona şunu söyledi:
"Soylu talipler neden gönderdiler seni buraya haberci?
İşlerini bırakıp şölen hazırlamalarını mı söylemeye geldin
Tanrısal Odysseus'un hizmetçilerine?
Keşke bıraksalar bana talip olmayı,
vazgeçseler başka bir yere götürmekten beni,
bu son oturuşları olsa keşke şölene!
Sürekli burada toplanıp tüketiyorlar
akıllı Telemakhos'umun büyük servetini.
Babanız da mı anlatmadı size hiç Odysseus'un kim olduğunu,
halkına hiçbir zaman haksızlık etmezdi o,
tek kötü söz çıkmazdı ağzından, diğer krallara benzemezdi,
fanilerin kimine iyilik, kimine kötülük etmedi.
Oysa kötülük kaplamış sizin ruhunuzu
fenalıktan başka bir şey geçmiyor aklınızdan,
bu ne nankörlük, biriniz bile hatırlamıyor onu."

O zaman yanıtladı onu akıllı Medon ve dedi ki:
"Kraliçem keşke en kötüsü bu olsaydı.
Daha büyük ve daha korkunç bir plan çeliyor taliplerin aklını,
umalım da engel olsun onlara Kronos'un oğlu.
Eve dönerken keskin kılıçla öldürmek istiyorlar
Telemakhos'u.
Ayrılmış o buradan babasının akıbetini öğrenmek için
kutsal Pylos'a ve tanrısal Lakedaimon'a gitmiş."

Bunları söyledi, Penelopeia'nın dizleri de yüreği de çözüldü.
Boğazı düğümlendi, yaşlarla doldu gözleri.

Neden sonra yanıtladı onu ve dedi ki:
"Haberci, neden gitti evladım?
Gerek yoktu ki hızlı gemilere binmesine,
denizde onları at gibi kullanıp
engin okyanuslar aşan adamlar içindir o gemiler.
Adı insanlar arasından silinsin diye mi yaptı bunu?"

O zaman yanıtladı onu akıllı Medon:
"Tanrılardan biri mi kışkırttı, yoksa kendi isteğiyle mi bilemem,
ama gitmiş işte Pylos'a haber almak için babasından."

Bunları söyledi ve ayrıldı Odysseus'un sarayından.
Ancak Kraliçe boğulmuştu keder denizinde
odasındaki koltukların hiçbiri oturulası değilmiş gibi,
güzel yapılmış odanın eşiğine oturarak
dökmeye başladı kara gözyaşlarını.
Etrafında da saraydaki tüm köleler,
genci yaşlısı ağlıyorlardı sızlanarak.
Penelopeia hıçkırıklar içinde şöyle diyordu onlara:
"Dinleyin sevgili hizmetkarlarım,
Olymposlu bana akranlarımdan çok daha fazla dert verdi.
Önce aslan yürekli, Akhalar içinde tüm erdemlerde başta
gelen, tüm Hellas ve Argos'ta tanınan, ün sahibi kocamı
kaybettim.
Şimdi de oğlumu yakaladı deniz fırtınaları,
haberim bile olmadan, beklemediğim bir anda gitti saraydan.
Merhametsizler! Kambur kara gemilere bindiğini bildiğiniz
halde
aklınıza gelmedi beni yatağımdan kaldırmak.
Bilemedim aklında böyle bir yolculuk olduğunu.
Ah, bir öğrenseydim, bir yolunu bulur engel olurdum
ya da o razı olurdu ardında ölü bedenimi bırakmaya.
İçinizden biri gidip hemen, gelin gelirken buraya,
babamın bana bakması için yanımda gönderdiği,
şimdi ağaçlıklı bahçeme bakan ihtiyar Dolios'u çağırsın,

o da gidip tüm bunları Laertes'e anlatsın,
belki o bulur tanrısal Odysseus'un oğlunu,
biricik torununu yok etmek isteyenleri
yumuşatmanın bir yolunu.

O zaman sevgili dadısı Eurykleia ona dedi ki:
"Sevgili kızım, istersen öldür beni merhametsiz tunçla
ister sağ bırak sarayında,
ne olursa olsun sözümü sakınmayacağım bu defa.
Ben her şeyi biliyordum,
bana ne buyurduysa verdim ona; ekmek, şarap ve tatlı.
On ikinci gün gelmeden ya da sen onu arayıp da
gittiğini öğrenmeden önce,
güzel tenini ağlayarak bozmayasın diye
sana hiçbir şey söylememem için büyük bir yemin verdirdi bana.
Şimdi git yıkan, temiz kıyafetler giy üzerine ve
hizmetçilerinle
dua et kalkan taşıyan Zeus'un kızı Athene'ye,
çünkü ancak o kurtarabilir oğlunu ölümden.
Mutlu tanrıların, Arkesiosoğlu Laertes'in soyundan
o kadar da nefret ettiklerini sanmam,
bu soydan biri sahip olacak yüksek saraylara
ve bereketli tarlalara mutlaka."

Bunları söyledi ve Penelopeia'nın kederi yatıştı, gözyaşları dindi.
Yıkandıktan ve temiz giysiler giydikten sonra
kadın hizmetkarlarla birlikte yukarı çıktı,
sepetin içine kutsal arpaları koyarak Athene'ye yakardı:

"Dinle beni, kalkan taşıyan Zeus'un yenilmez kızı,
eğer hünerli Odysseus sana saygıda kusur etmediyse sarayında
sığır ya da koyunun yağlarını senin için yaktıysa,
benim için bunları hatırla ve kurtar sevgili evladımı;
kov buradan kötü, arsız talipleri."

Bunları söyledi ve bir çığlık attı, tanrıça da dinledi onun duasını.
Talipler gölgeli sarayda şamata yapıyorlardı,
içlerinden kibirli bir genç dedi ki:
"Bize düğün hazırlıyor çok talibi olan kraliçe,
haberi bile yok oğlu için yapılan ölüm hazırlandığından."

Ancak talipler bilmiyorlardı ne olup bittiğini.
İçlerinden Antinoos konuştu ve dedi ki:
"Şimdi büyük lafları bırakın hepiniz,
olur ya biri duyar, ele verir bizi.
Gelin de kalkıp yerimizden sessizce
kararlaştırdığımız sonu getirelim malum kişiye."

Bunları söyledi ve en iyilerinden yirmi er seçti,
onlar da sahile, hızlı gemiye gitmek üzere yola koyuldular.
Gemiyi denize sürdüler, içine direkle yelkenleri koydular
kürekleri deri kayışlarla ıskarmozlara bağladılar,
her şey olması gerektiği gibiydi, açtılar beyaz yelkenleri.
O zaman becerikli hizmetçiler silahları getirdiler;
limanda biraz açığa demirleyip talipler de bindiler;
orada yemeklerini yiyerek akşamın gelmesini beklediler.

Akıllı Penelopeia, yemeden içmeden nakış işliyor
ve kusursuz oğlunun ölümden kurtulup kurtulamayacağını,
arsız taliplerin eline düşüp düşmeyeceğini düşünüyordu.
Nasıl ki bir aslan insanların ortasına düşer de
etrafını saran çemberin daraldığını görünce korkarsa
tatlı uyku onu aldığında böyle korkular içindeydi işte o da;
başı arkaya yaslı uyudu, çözüldü bedeninin tüm bağları.
O sırada aklına bir şey geldi gök gözlü tanrıça Athene'nin.
Yüce gönüllü İkarios'un kızı, Eumelios'un karısı,
Pherai'de yaşayan İphtime'nin kılığına girdi.
Penelopeia'nın ağıtlarını ve dövünmelerini durdurması için
onu Odysseus'un sarayına gönderdi.

Sürgünün kayışından süzülüp girdi odaya
başında dikilerek dedi ki ona:
"Yüreğinde acıyla mı uyuyor musun Penelopeiam?
Ağlamanı da üzülmeni de istemiyor mutlu tanrılar.
Oğlun dönmeye hazır, tanrılara karşı hiç günahı yok onun."

Yanıtladı onu akıllı Penelopeia
tatlı uykusunun arasında, düşlerin kapısında:
"Neden geldin kardeşim buraya?
Eskiden saraydan çok uzakta oturduğun için gelmezdin.
Bir kenara bırakmamı söylüyorsun
kederimi ve yüreğimle aklıma zulmeden acımı;
ama ben önce aslan yürekli,
Akhalar içinde tüm erdemlerde başta gelen,
tüm Hellas ve Argos'ta tanınan, ün sahibi kocamı
kaybettim.
Şimdi de sözde ve zorluklarda deneyimsiz sevgili oğlum gitti
hızlı bir gemiyle.
Onun için diğerinden çok daha büyüktür acım;
yanıp tutuşuyorum onu görmek için,
ya gittiği yerlerdeki ahali bir şey yaparsa
ya denizde bir iş gelirse başına;
düşmanlar pusuya yatmışlar her türlü zararı vermek için ona
daha ayak basmadan yurdunun topraklarına."

O zaman yanıtladı onu bir gölge:
"Yürekli ol ve kapılma böyle korkuya.
Oğlun her insanın kendisi için isteyeceği bir kılavuzla;
ona arka çıkan Pallas Athene'nin korumasında.
Böyle dövünüp durduğundan, senin için de parçalanır içi;
beni tüm bunları söylemem için o gönderdi şimdi."

Yine yanıtladı onu akıllı Penelopeia ve dedi ki:
"Eğer bir tanrı isen ve tanrının sesiyse duyduğum,
gel şimdi bana talihsiz Odysseus'tan bahset,

bir yerlerde sağ mı, görüyor mu hâlâ gün ışığını,
yoksa öldü de Hades'in taraçalarında mı?"

Yine yanıtladı onu gölge ve dedi ki:
"Yaşıyor mu öldü mü şimdi anlatamam sana.
Boşuna yormayalım çenemizi buna."

Bunları söyledi ve kapının sürgüsünden
süzülüp gitti rüzgarın nefesiyle.
İkarios'un kızı da uyandı uykusundan,
yüreği kendine gelmişti biraz,
gecenin karanlığında gördüğü düş capcanlıydı zihninde.

Talipler ise Telemakhos için korkunç bir ölüm kurarak akıllarında
gemilerle açılmışlardı denize.
Denizin ortasında, İthake ile Same kayası arasında
bulunur Asteris isminde ufakça taştan bir ada,
işte orada, adanın güvenli, iki ağızlı limanında
talipler yattılar pusuya.

RAPSODİ 5

[Kalypso'nun Mağarası – Odysseus'un Salı]

Şafak, yatağından ve şanlı Tithonos'un kollarından yükseldi
ışığı götürmek için ölümsüzlere ve fanilere.
Tanrılar oturuyorlardı kurulda,
elbette yükseklerden gürleyen,
hepsinden güçlü Zeus da vardı aralarında.
Athene anlatmaktaydı onlara daima gözettiği Odysseus'un
su perisi Kalypso'nun sarayında yaşadığı acıları.
"Zeus baba ve siz diğer merhametli ebedi tanrılar,
artık hiçbir asalı kral, sevecen, iyi, hoşgörülü olmasın,
hatta geçirmesin adaleti aklından bile;
taş gibi katı olsun, yaptığı sorgulanmasın,
madem ki yüce gönüllü tanrısal Odysseus'u bile
anımsamıyor hükmettiği halklar.
Bir adada, tutsağı olduğu Kalypso'nun sarayında
büyük acılar çekiyor, dönemiyor yurduna!
Ne kürekli gemileri var onun
ne de engin dalgalar üzerinden götürecek yoldaşları.
Şimdi de öldürmek istiyorlar sevgili oğlunu
babasının akıbetini öğrenmek için gittiği Pylos'tan
ve tanrısal Lakedaimon'dan evine döndüğü sırada."

Yanıtladı onu bulut devşiren Zeus ve dedi ki:
"Evladım, nasıl bir söz çıktı ağzından?
Sen değil miydin Odysseus'un aklına
diğerlerinin intikamını almayı sokan?
Kılavuzu ol sen Telemakhos'un
bilgin de yeter buna aklın da;
varsın sağ salim baba toprağına
talipler de gerisin geri dönerler gemileriyle."

Bunları söyledi ve hemen seslendi sevgili oğlu Hermeias'a:
"Haberci Hermeias, güzel örgülü Nymphe'ye bildir
kararımızı:
Ne tanrıların ne de fanilerin yoldaşlığı olmaksızın
dönecek acılara dayanıklı Odysseus.
Yalnızca bir salı olacak ve pek çok çile çektikten sonra,
yirminci gün Skherie'ye varacak;
tanrıların komşusu Phaiaklar'ın topraklarına,
tanrılara gösterdikleri içten saygıyı görecek onlardan
ve eğer dönebilirse başına hiçbir şey gelmeden,
payına Troya'da bile düşmeyecek kadar ganimetle;
altın, tunç ve giysiler armağan edilmiş olarak uğurlanacak
bir gemiyle sevgili vatan toprağına.
Kaderinde yazılı sevdiği insanları görmek
ve yüksek evi ile vatan toprağına varmak."

Bunları söyledi, ateşle öldüren Hermeias da itiraz etmedi.
Hemen geçirdi ayaklarına güzel, ebedi, som altından
ve kendisini denizin üzerinde ve uçsuz bucaksız yeryüzünde
rüzgarın nefesiyle götüren sandaletlerini.
İstediğinde insanın gözlerini yanıltabilen,
istediğinde uykudan uyandırabilen değneğini aldı.
Kanatlandı ateşle öldüren güçlü Hermeias,
elinde değneği Pierie'nin üzerinde durup
süzüldü gökyüzünden denize ve sonra
tıpkı uçsuz bucaksız denizin korkutucu koynundan
balık yakalayan ve ağır kanatları tuzlu suda ıslanan
bir martı gibi geçmeye başladı dalgaların üzerinden.
En uzaktaki adaya varınca, karaya çıkıp mavi denizden
güzel örgülü Nymphe'nin büyük mağarasına doğru yola
koyuldu.
İçeride buldu onu. Ocakta büyük bir ateş yanıyordu,
çabuk tutuşan dağ servisi ve kükürt sayesinde
bütün ada mis gibi kokuyordu.
Nymphe ise bir yandan altın iplikle kumaş dokurken
tezgahında

bir yandan da şarkı söylüyordu güzel sesiyle.
Mağaranın etrafında sık bir orman filizlenmişti;
kalın ve yabani kavaklarla mis kokulu serviler.
Oraya yuva yapıyordu geniş kanatlı kuşlar, guguk kuşları,
şahinler, akılları hep denizde olan,
oradan beslenen uzun dilli deniz kuzgunları.
Oyuk mağaranın etrafında
bol üzümlü güzel bir bağ uzanıyordu,
birbirine yakın, yan yana dizilmiş
berrak suların aktığı dört çeşmesiyle.
Yumuşak çimenler uzanıyordu çevrede
taptaze menekşeler ve maydanozlarla bezeli.
Buralara gelse ölümsüz bir tanrı,
gördüklerine şaşar ve hayran kalırdı.
Orada durup dikkatle seyretmeye koyuldu
ateşle öldüren Hermeias.
Gördüklerinden duyduğu memnuniyetle girdi geniş mağaraya.
Tanrıça Kalypso onu gördüğünde tanımazlık etmedi,
ölümsüz tanrılar saraylarından çok uzaklarda olsa bile
tanırlardı birbirlerini.
Ancak içeride bulamadı yüce gönüllü Odysseus'u
her zaman yaptığı gibi kıyıda oturmuştu o,
gözyaşları ve iç çekişlerle işkence etmekteydi ruhuna.
Hep böyle acı gözyaşları dökerek seyrederdi engin okyanusu.

Parlak ve güzel tahta oturttuktan sonra sordu tanrıça
Kalypso:
"Altın değnekli, sevilen ve sayılan Hermeias,
neden kalkıp da geldin bana?
Daha önceleri sık gelmezdin buralara.
Söyle bana hakkımda ne düşünüyorsan,
mümkün ise dileğin yapmamı söylüyor bana ruhum.
Ancak gel izle beni, önce bir ağırlayayım seni."

Bunları söyledi tanrıça ve hemen bir sofra donattı;
tanrıların yemekleriyle doldurup kırmızı nektarla karıştırdı suyu.
Ateşle öldüren bağışlayıcı tanrı da yiyip içmeye başladı.
Ruhu yiyip içmeye doyunca söze başlayıp ona dedi ki:

"Tanrıça, burada ne aradığımı soruyordun bana,
madem ki öğrenmek istiyorsun, gerçeği söyleyeceğim sana.
Zeus buyurdu buraya gelmemi, ben talip olmadım.
Kim ister ki uçsuz bucaksız tuzlu suda
bunca yolu alıp buraya gelmeyi?
Buralarda bulunmaz tanrılara kutsal sunular
ve olağanüstü yüzlük kurbanlar sunan fanilerin kentleri.
Gerçek şu ki, kalkan taşıyan Zeus'un
sözünden çıkması mümkün değildir tanrıların.
Dediğine göre senin yanındaymış
diğer insanlardan çok daha güçlü olan bir adam,
dokuz sene boyunca Priamos'un kentinde savaşmış,
ve onuncu sene ele geçirmiş onu
tam evlerine dönmek üzere yola koyulmuşken o ve yoldaşları
bir suç işlemişler dönüş yolunda Athene'ye karşı
o da salmış üzerlerine uğursuz bir rüzgar ile kocaman dalgaları.
O sırada yok olup gitmiş diğer tüm yiğit yoldaşlar,
onu buralara getirmiş rüzgar ve dalgalar.
Şimdi Zeus buyuruyor onu olabildiğince çabuk geri göndermeni,
kaderinde yazılı değilmiş sevdiklerinden uzakta ölmek,
yazılıymış kaderinde sevdiklerini görmek
ve yüksek evi ile vatan toprağına ulaşmak."

Bu sözler üzerine donakaldı tanrıça Kalypso,
sonra da şu kanatlı sözleri söyledi:
"Merhametsizsiniz siz tanrılar,
kıskanıyorsunuz erkeklerle yatan,
onlardan birini sevgili yatağına almış tanrıçaları.

Böyle olmuştu gül parmaklı Şafak Orion'u aldığında da,
o zaman siz tanrılar yine mutluluklarını çekememiştiniz de,
altın tahtlı Artemis gündoğumunda
Ortygie'de vurmuştu onu parlak okuyla.
Güzel örgülü Demeter İasion'u sevdiğinde
ve onu üç kez sürülmüş tarlada
şehvetle kucakladığında da olmuştu aynısı.
Gecikmedi Zeus bunu öğrenmekte
ve göz kamaştıran yıldırımıyla vurup öldürdü onu.
İşte şimdi de kıskanıyorsunuz siz tanrılar
yanımda fani bir erkeğin kalmasını.
Onu ben kurtardım, tek başınaydı,
gemi omurgasının üzerindeydi,
Zeus parçalamıştı ışıklı bir yıldırımla
gemisini kara okyanusun orta yerinde.
O zaman yok olup gitti diğer yiğit yoldaşları
onu da rüzgar ve dalga getirdi buralara;
ben de sevdim ve besledim onu,
ölümsüz olmasıydı dileğim, keşke asırlarca genç kalsa.
Ancak mümkün değil bir tanrının
kalkan taşıyan Zeus'tan kaçması, dediğini yapmaması.
Zeus isterse göndersin bu talihsizi uçsuz bucaksız denizlere,
ona bunu müjdeleyip geçirsin harekete.
Ama ben nasıl göndereyim onu?
Yok ki geniş dalgaların üzerinde onu götürecek
kürekli gemilerim ve yoldaşlarım.
Ancak seve seve öğütler veririm ona
başına kötü bir şey gelmeden vatan toprağına dönmesi için."

Yanıtladı onu, ateşle öldüren bağışlayıcı:
"Zeus'un hiddetinden sakınmak istiyorsan
onu şimdi gönder ki sana kızmasın!"

Bunları söyledi ve gitti ateşle öldüren güçlü tanrı,
Saygıdeğer Nymphe de Zeus'un buyruklarına uyarak,

yüce gönüllü Odysseus'un yanına gitti.

Kıyıda otururken buldu onu.
Gözlerindeki yaşlar kurumuyordu bir türlü
ve evine dönmek için ağlayıp sızlayarak tükeniyordu ömrü.
Hoşlanmıyordu artık Nymphe'den;
istemeye istemeye uzanıyordu yanına geceleri.
Gündüzleri ise kıyıdaki kayalara oturup iç çekerek
ve acılar içinde ruhuna işkence ederek
uçsuz bucaksız denizi seyrediyordu, acı gözyaşları dökerek.

Tanrıça yanında durdu ve dedi ki:
"Talihsiz, haydi ağlayıp durma,
tükenip gitmesin ömrün buralarda,
şimdi isteyerek geri göndereceğim seni vatanına.
Haydi, kes uzun dalları ve bağlayarak tunç ile
geniş bir sal yap kendine,
sonra dikine bir küpeşte kur üzerine,
götürsün seni karanlık okyanusun üzerinde.
Ben de açlık yanına uğramasın diye
yanına bolca buğday ekmeği, su ve şarap koyacağım
ve seni elbiselerle donatıp
arkandan uygun bir rüzgar göndereceğim,
başına bir şey gelmeden varana kadar vatan topraklarına.
Elbette engin gökte oturan her şeye muktedir tanrılar
isterlerse düşünüp yapabilirler başka şeyler."

İrkildi çilekeş ve tanrısal Odysseus ve şu kanatlı sözlerle konuştu:
"Bana bunu söylerken elbet aklında
beni vatanıma göndermek değil başka bir şey var tanrıça,
denizin korkunç ve acılarla dolu dev uçurumlarını
bir salla aşmamı söylüyorsun bana.
Zeus tarafından uygun rüzgar gönderilse de,
ha deyince geçemez oraları iyi yapılı gemiler bile.

Sen istemeden binemem ben sala,
ama kabul edersen bir büyük yemin ver bana:
Başka bir kötülük olmasın artık benim için aklında."

Bunları söyledi, tanrıça Kalypso da gülümseyerek okşadı onu ve dedi ki:
"Doğrusu pek kurnazsın, önce düşünür boşa konuşmazsın.
İşte şimdi tanık olsun Gaia* ve yukarıdaki engin Uranos**
ve duysun mutlu tanrıların en büyük ve korkunç yeminini
dipte tortulaşan Styks'in suları:
Başka bir kötülük düşünmeyeceğim artık senin için.
Kendim için nasıl bir yol düşünürsem,
senin için de o yolu düşünüyorum şimdi;
merhametlidir kalbim demirden değil, ruhum da adil."

Bunları söyledi ve hemen yola koyuldu tanrıça.
Odysseus da yürümeye başladı, izlerini takip ederek ardı sıra.
Adam ve tanrıça oyuk mağaralara vardılar birlikte;
Odysseus oturdu Hermeias'ın kalktığı tahtın üzerine,
Nypmhe de verdi ona fani erkeklerin yiyip içtiği her türlü besini,
sonra o da oturdu tanrısal Odysseus'un karşısına,
hizmetçiler amber ile nektar getirdiler.
Ellerini önlerindeki hazır yemeğe uzattılar.
Yemekten ve içmekten heveslerini alınca
hemen başladı konuşmaya yüce bir tanrıça olan Kalypso
ve dedi ki ona:
"Laertes'in soylu oğlu, hünerli Odysseus,
hemen mi gitmek istersin sevgili vatan toprağına?
Haydi güle güle git, yolun açık olsun!
Her ne kadar bütün gün
karını düşünüp görmeyi arzu etsen de
bir bilseydin vatanına ulaşmadan önce

* Yer (ç.n.)
** Gök (ç.n.)

kaderinde daha ne kadar çile olduğunu,
kalırdın burada benimle,
ev bark sahibi olur, erişirdin ölümsüzlüğe.
Ben elbette ondan aşağı değilim güzellikte
doğru değildir fanilerin kendilerini kıyaslaması
beden ve güzellikte ölümsüzlerle."

O zaman yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:
"Saygıdeğer tanrıça, bunun için hiddetlenme.
Ben de çok iyi biliyorum ki uslu Penelopeia
çok aşağı kalır senden boyda posta ve güzellikte,
seninle kıyaslanamaz bile, çünkü o bir fani,
sense ölümsüzsün ve seneler eskitemez seni.
Yine de tek dileğim evime gitmek
ve vatanıma döneceğim günü görmek.
Olur da darbe vurmak isterse tanrılardan biri
karanlık denizde bana, katlanırım buna.
Tüm acılara dayanıklı bir yürek var göğsümde benim;
buraya gelene kadar çok şey geldi başıma
ve çok çabaladım savaşlarda, dalgalarda.
Varsın isterse başkası da eklensin bunlara."

Bunları söyledi, güneş batıp karanlık geldi.
Birlikte oyuk mağaranın derinliklerine gittiler,
yan yana uzanarak aşkın tadını çıkardılar.

Sabah doğan gül parmaklı Şafak göründüğünde
Odysseus hemen giydi pelerinini ve gömleğini
Nymphe de geçirdi üstüne parlak,
uzun, dar ve güzel bir elbisesini.
Belinin etrafına sardı güzel, altın bir kemer,
bir de örtü aldı başının üzerine
ve geçirdi aklından yüce gönüllü Odysseus'un geri dönüşünü.

Ona tam eline göre, tunçtan çift ağızlı,
sapı zeytin ağacından düzgünce büyük bir balta verdi;

ustaca yapılmış bir keser de vererek, onu adanın
yüksek ağaçların; sert, sağlam kavakların,
göğe değen zeytinlerin, çoktandır kurumuş, kupkuru olmuş
hafiflemiş ve denize açılmaya uygun hale gelmiş ağaçların
olduğu
kıyısına götürmek üzere önüne düştü.
Yüksek ağaçların yerini gösterdikten sonra ona
Tanrıça Kalypso evine doğru koyuldu yola;
diğeri de kesmeye başladı kütükleri.
Tunç baltayla kesip yonttuğu yirmi kütüğü
hüner ve dikkatle aynı hizaya getirdi.
O zaman tanrıça Kalypso bir delgi getirdi ona.
Deldi hepsini, takoz ile birbirlerine çaktı ve yaptı salını.
Gemi yapımından anlayan iyi bir marangoz,
nasıl geniş yaparsa bir yük gemisini,
öyle büyük yaptı hünerli Odysseus da salını.
Birbirine bitişik geniş tahtalarla kapladı her yerini.
Küpeşte için de uzun bir direk dikip bitirdi işini.
Bir dümen yaptı salı yönetmek için de.
Dalgalardan korumak için de set çekti
saz örgülerle bir uçtan bir uca, dallar koydu üzerine de.
Yüce tanrıça Kalypso yelken yapması için dokuma getirdi;
büyük bir ustalıkla yaptı o da yelkeni.
Son olarak tüm halatları, iskotaları ve palamarları bağladı
ve kaldıraçlarla kutsal denize indirdi salını.
Her şey bittiğinde dördüncü gün olmuştu.
Beşinci gün tanrıça Kalypso,
yıkadıktan ve mis kokulu giysiler giydirdikten sonra
adadan uğurladı onu.
Kara şarapla dolu bir deri tulum koydu gemiye Tanrıça,
eksik etmedi suyla dolu büyükçe bir tulumu da
katıkla dolu deri bir çuval yiyecek de verdi yanına.
Bir de uygun ve yumuşak bir rüzgar gönderdi.
O zaman tanrısal Odysseus fora etti yelkenleri

ve dümenin başına geçerek hünerle yönetmeye başladı salını;
Ülker'e, geç batan Küçükayı takımyıldızlarına,
kendi etrafında dönüp Orion'un önünden ayrılmayan
ve Okeanos'ta yıkanan Kutup yıldızına bakmaktan
bir damla bile uyku düşmemişti gözkapaklarına.

Yüce tanrıça Kalypso öğütlemişti ona
Küçükayı'yı hep sol tarafında tutmasını.
On yedi gün gitti denizler üzerinde,
on sekizinci gün göründü mavi beyaz denizin içinde
bir kalkan gibi uzanan Phaiak toprakları;
sisler arasında ve çok yakındı.

Yanıkyüzlüler ülkesinden dönerken Poseidon,
uzaktan, Solymos tepelerinden gördü Odysseus'u.
Denizde seyir ettiğini anlayınca yürekten öfkelendi
ve kafasını sallayarak içinden dedi ki:

"Demek ki ben Yanıkyüzlüler ülkesindeyken
tanrılar değiştirmişler Odysseus hakkındaki fikirlerini.
Neredeyse gelmiş Phaiak'ların topraklarına,
kurtulacak artık sıkıntılardan orada.
Ama ben açabilirim başına daha büyük belalar da."

Bunları söyledi ve aldı eline üç çatallı mızrağını
bulutları toplayıp çekti denizin üzerine.
Türlü yağmurların fırtınalarını kaldırdı ayağa
ve denizle birlikte yeryüzünü de kapladı bulutlarla,
gece yükselmişti artık gökyüzünde.
O zaman Euros, Notos, Zephyros ve Boreas
estiler hep birlikte büyük dalgaları kaldırarak.
Odysseus'un dizleri çözüldü ve yüreği sızlayarak
yüce gönüllü ruhuna şunları söyledi:
"Vah benim gibi talihsize! Başıma neler gelecek daha?
Haklıymış meğer Tanrıça Kalypso,

vatanımın topraklarına varmadan önce
denizlerde çile çekip, felaketler göreceğimi söylerken bana.
İşte çıkıyor şimdi söyledikleri!
Engin göğü ne biçim bulutlarla taçlandırdı böyle Zeus!
Deniz sarsıldı ve öfkelendikçe öfkeleniyor rüzgarların
boranları.
Artık sonum geldi kurtulamam!
Ne mutlu Atreusoğulları uğruna geniş Troya'da ölen
Danaolara!
Keşke benim de kaderimde yazılı olsaymış, orada,
Peleus'un ölü oğlunun yanında Troyalıların üzerime
yağdırdıkları
demir mızraklardan birine hedef olmak.
O zaman Akhalar beni gömerler ve ün verirlerdi bana.
Kaderimde beni korkunç bir ölümün bulması yazılıymış
oysa."

Bunları söylemesiyle saldırgan, güçlü bir rüzgarın
salını tersyüz etmesi bir oldu.
O da uzağa fırladı saldan, dümen kaçmıştı elinden
ve düşmüştü direğin ortasına
vahşi rüzgarlardan kopan korkunç boran.
Direk de yelken de düşmüştü denizin orta yerine.
Uzun süre kaldılar deniz dibinde,
dalgaların hiddetinden çıkamıyordu yukarı kolayca,
tanrıça Kalypso'nun elbiseler de onu ağırlaştırıyordu.
Neden sonra yüzeye çıkarak tükürmeye başladı
durmadan yuttuğu acı ve tuzlu suyu.
Çok acı çekiyor olsa da unutmadı salını.
Dalgaların içinden uzanıp yakaladı
ve çıkıp oturdu ortasına, böylece kurtuldu ölümden.
Sal büyük dalgaların üzerinde
sallanarak sürükleniyordu bir oraya bir buraya.
Sonbaharda esen Boreas'ın ovada devedikenlerini
oraya buraya sürüklemesi ve karmakarışık etmesi misali,

okyanustaki rüzgarlar da sürüklüyorlardı salı bir oraya bir buraya.
Kâh Notos atıyordu onu çekmesi için Boreas'a,
kâh Euros fırlatıyordu kovalaması için Zephyros'a.
O zaman gördü onu Kadmos'un güzel ayaklı kızı;
önceleri bir faniyken Aktanrıça olarak bilinen
ve sonra okyanuslar içinde tanrılardan sayılıp bir peri olan İno.
Yüreği parçalandı eziyet çekip inleyen Odysseus'u görünce
ve bir deniz kuşu gibi çıkarak dalgalardan
birçok yerinden bağlanmış salın üzerine oturdu ve ona dedi ki:
"Vah kadersiz, neden kızdı sana bu kadar yer sarsan Poseidon
ve neden sardı bunca belayı başına?
Ama yok edemeyecek seni ne kadar öfkelense de.
Akıllı biri gibi görünüyorsun, şimdi yap sana söylediklerimi:
Önce çıkart üzerindeki elbiseleri
ve bırak salını rüzgarlar alıp götürsün,
sen de yüzerek varmaya çalış Phaiak'ların toprağına
orada kurtulmak var yazgında;
bu tanrısal başörtüsünü de al bağla göğsüne,
başına bir şey gelmez ve kaybolmazsın böylece;
karaya değdiğinde ellerin, denize fırlat onu ve uzaklaş
oradan."

Bunları söyledi tanrıça ve hemen başörtüsünü verdi ona;
tıpkı bir deniz kuşu gibi dalgalı denize daldı sonra
ve örttü üzerini kara dalga.

Düşünüp taşındı çilekeş Odysseus
ve iç çekip şöyle dedi yüce gönüllü ruhuna:
"Eyvahlar olsun, yoksa saldan inmeye kışkırtarak beni
yine bir tuzak mı hazırlıyor ölümsüzlerden biri?
Karayı gözlerimle görürsem yaparım tanrıçanın dediğini.
Söyleyeyim şimdi ne yapacağımı sana,
en doğrusu da bu kanımca:
Tuzlu suya dayandığı sürece salımın iyi bağlanmış tahtaları

burada kalıp çekeceğim yazılmış acıları,
ne zaman ki yerle bir edecek dalgalar salımı
o zaman başlayacağım yüzmeye,
daha iyi bir fikir gelmiyor şu anda aklıma."

Aklında ve ruhunda bunları tartarken o,
yeri sarsan Poseidon, büyük bir dalga ayaklandırdı;
her şeyi deviren türden, korkunç ve yıkıcı.
Nasıl ki güçlü bir rüzgar etrafa saçarsa kuru saman
yığınlarını,
dalga da öyle dağıttı uzun tahtaları.

Bir tahtayı yakalayıp Odysseus,
safkan bir ata biner gibi çıktı üzerine.
Çıkarttı Kalypso'nun verdiği elbiseleri
ve başörtüsünü sardı göğsüne.
Sonra da daldığı gibi denize, uzatarak kollarını başladı yüzmeye.
Ancak yer sarsan tanrı gördü bunları ve içinden dedi ki:
"Dönüp de soylu insanlarla karşı karşıya gelmeden önce
daha çok çile çekeceksin denizde böyle,
o kadar ki, küçümseyemeyeceksin çektirdiğim acıları."

Bunları söyleyip kırbaçladı güzel yeleli atını
ve ünlü sarayının bulunduğu Aigai'ya vardı.
O zaman Zeus'un kızı Athene başka bir şey geçirdi aklından.
Yolunu kesip tüm rüzgarların, buyurdu uyumalarını.
Bir tek güçlü Boreas'ı estirdi
ve Odysseus ölümden ve kötü kaderden kurtulup
deniz halkı Phaiaklarla karşı karşıya gelene dek kırdı dalgaları.

İri dalgaların üzerinde iki gün iki gece savruldu denizlerde
ve çoğu kez ölümü gördü karşısında.
Güzel örgülü Şafak üçüncü günü getirdiğinde
rüzgar kesildi ve bir sükunet yayıldı.
Yüksek bir dalga onu kaldırdığında
gördü kara parçasını keskin bir bakışla.

Çocuklar nasıl sevinirlerse,
kötü niyetli bir tanrının acılar içinde bıraktığı babalarını
diğer tanrıların iyilik yaparak kurtardığını gördüklerinde;
Odysseus da işte öyle sevindi karayı ve ormanı görünce,
hızla yüzmeye başladı karaya ayak basmak için bir an önce.
İnsan sesi duyulacak kadar yaklaştığında karaya,
çarpışını da duydu denizin kayalara.
Büyük dalga gürlüyor, püskürüyordu deniz karanın üzerine
ve örtmekteydi her şeyi denizin köpüğü;
orada gemiler için yoktu limanlar ya da koylar,
yalnız uçurumlarla ve sivri kayalarla dolu bir kıyı.
Odysseus bunları gördüğünde çözüldü bağı dizlerinin,
sızladı yüreği, tak etmişti artık canına
ve dedi ki yüce gönüllü ruhuna:
"Eyvahlar olsun, okyanusların tehlikelerini aşıp
tam umudumu kaybettiğim anda
Zeus beni onurlandırıp gösterdi bir kara;
dalgalı denizden çıkabileceğim bir yer göremiyorum oysa.
Kara dediğinin üzerinde dikili sivri kayalar
ve çevremde gürlüyor şiddetle dalgalar,
tam karşıda görünüyor ortadan yarılmış parlak bir taş,
deniz de o kadar derin ki, mümkün değil
toprağa ayak basıp bu kötülükten kurtulmak.
Korkarım çıktığım zaman koca bir dalga beni yakalayıp
üzerine fırlatacak sivri kayalardan birinin
ve boşa gidecek tüm çabalarım.
Eğer kıyının biraz ötesine yüzersem,
bulurum belki dalgayı karşılayan bir düzlük ya da liman,
ama korkuyorum kasırganın beni yeniden yakalamasından
ve balık besleyen denize fırlatmasından,
bağırsam, çığlık atsam ayrı bir dert, kızgın olduğundan bana
yer sallayan anlı şanlı tanrı belki üzerime yollar
ünlü Amphitrite'nin beslediği büyük deniz canavarını."
Bunları tartarken aklında ve yüreğinde,

büyük bir dalga getirdi onu çalkantılı deniz kenarına.
Neyse ki aydınlattı da onu gök gözlü tanrıça Athene,
tutundu bir kayaya büyük dalga geçene dek iki eliyle
aksi halde derisi sıyrılabilir ve kemikleri kırılabilirdi.
Böylelikle kurtuldu dalgadan.
Gürültüyle geri çekilen dalga tekrar çarptı
ve denize geri fırlattı onu.
Tıpkı yuvasından çekilen bir ahtapotun
dokunaçlarına çakıltaşlarının yapışması gibi,
kayaların üzerinde kaldı cesur Odysseus'un yüzülmüş derileri
ve büyük bir dalga örttü üzerini.
Kaderinde yazmamış olsaydı kurtulmak
ve yardımı olmasaydı mavi gözlü Athene'nin;
denize çıkıntı yapan kara parçasında
dalgaların düzlediği limanı bulamaz,
çılgın dalgalardan kurtulup yüzemez
ve orada yok olup giderdi talihsiz Odysseus.
Yüzdüğü yerde güzel akan bir ırmak ağzı vardı,
düz, kayalık ve rüzgarsız bir yerdi; gözüne güzel göründü,
içinden dua etti akıp giden ırmağa bakarak:

"Her kimsen dinle beni gücü daim olan ırmak!
Sana vardım Poseidon'un başıma açtığı dertlerden kaçarak.
Acırdı saygıdeğer tanrılardan hangisi olsa,
bunca dolanıp, bunca çile çektikten sonra
benim gibi buraya varan ve diz çöküp sana yalvaran insana.
Merhamet et bana yalvarırım sana!"
Bunları söyleyince durdu hemen ırmak da
tutarak sularını önünde bir durgunluk yarattı,
yatağına çekerek Odysseus'u kurtardı.

Dizlerinin üzerine çöktü Odysseus, çözüldü güçlü elleri,
sevgili yüreği tükenmişti denizde.
Bedeni şişmiş, ağzından ve burnundan sular akıyordu,
artık sessiz, nefessiz, cesaretsiz uzanıyordu,

korkunç bir yorgunluk ele geçirmişti onu.
Sonunda derin bir nefes alarak kendine geldi,
çözerek ırrmağa saldı tanrıçadan aldığı başörtüsünü;
büyük bir dalga da geri çekti onu
ve İno hemen sevgili elleriyle tuttu.
Irmağın karşısına geçen Odysseus
bir sazlığa uzanarak öptü bereketli toprağı.
İç çekip yüce gönüllü yüreğine şunları söyledi:
"Vah bana, neler gelecek şimdi başıma?
Kim bilir daha neler yazılı kaderimde?
Eğer geceyi ırmağın kıyısında geçireyim desem,
sert kırağı ve serinlik bir olup alt eder beni
çünkü ırmağın yeli buz gibi eser gün doğarken;
bu kadar bitkin ve güçsüz bir haldeyken,
can verip giderim hemen.
Düzlük ve gölgeli ormana varıp,
sık çalıların arasına uzanayım desem, bu defa
tatlı uyku alır sıcak ve ağır yorgunlukla;
vahşi hayvanlar bulup parçalarlar beni o zaman da."

Böyle düşünüp dururken ikincisi daha iyi göründü gözüne
ve ormana doğru yola koyuldu.
Irmağın yakınındaki açıklıkta, aynı kökten fışkırmış
iki bodur ağacın altına sokuldu,
biri yaban zeytiniydi diğeri aşılı.
Ne rüzgarın nemi işliyordu onlara
ne de parlak güneşin ışınları,
rüzgar bile geçemiyordu içerlerinden;
öyle iç içe büyümüşlerdi.

Onların altına sokuldu Odysseus
ve hemen bir döşek serdi sevgili elleriyle otlardan;
öyle çoktu ki yapraklar, iki üç adamı örtüp koruyabilirdi kıştan
ve daha beter havalardan.

Döşeği serince çok sevinde çilekeş tanrısal Odysseus
ve hemen ortasına yatıp uzandı,
üzerine de bir öbek yaprak attı.
Başka insanların bulunmadığı bir yerde biri,
yanan bir meşaleyi sönmesin diye külün içinde nasıl saklarsa,
kendini işte öyle yapraklarla sakladı Odysseus da.
Onca yorgunluktan bir an önce kurtulup dinlensin diye
Athene örttü sevgili gözkapaklarını, döktü gözlerine
uykuyu.

RAPSODİ 6

[Odysseus'un Phaiak Topraklarına Gelişi]

Orada böyle uyurken tanrısal Odysseus,
yorgunluğa yenik düşmüş bir halde,
eskiden geniş Hyperia'da, zalim Tepegözler'e yakın oturan
Phaiak halkını ziyarete gitti Athene.
Tepegözler boyuna zulmettiğinden küçümsedikleri bu halka,
tanrı biçimli Nausithoos kaldırıp getirdi insanlarını Skherie'ye;
buğdayla beslenen diğer insanlardan çok uzağa.
Surlar yaptı kentin çevresine, evler inşa etti,
tanrılar için tapınaklar yaptı
ve ekip biçmeleri için toprağı halka pay etti.
Ama kaderine yenik düşerek Hades'e indi o,
düşünceleri tanrılardan gelen Alkinoos krallık ediyor şimdi.
Gök gözlü tanrıça Athene onun sarayına gitti,
yüce gönüllü Odysseus'un dönüşü vardı aklında.
Büyük ustalıkla yapılmış odaya girdi,
odanın içinde beden ve güzellikte ölümsüz tanrıçalara benzeyen
yüce gönüllü Alkinoos'un kızı Nausikaa uyuyordu;
onun yanında, kapıların olduğu tarafta ise
güzelliklerini Kharesler'den almış hizmetçiler.
Kapalıydı güzel kapının kanatları,
Athene yaklaştı kızın karyolasına rüzgarın nefesi gibi
ve durup başucunda, Nausikaa'nın tüm kalbiyle sevdiği, yaşıtı,
şanlı denizci Drymas'ın kızının sesiyle konuştu.
Tanrıça Athene ona şunları söyledi:
"Nausikaa, neden bu kadar ağırkanlı doğurmuş seni annen?
Güzel elbiselerin duruyor orada bir kenarda,
kimse ilgilenmiyor onlarla,
ama düğün zamanın yaklaşıyor, güzel elbiseler giymelisin,
seni düğüne götürecek olanlara da güzel giysiler vermelisin,
ancak bunlarla iyi anılır ismin

ve mutlu olur baban, saygıdeğer annen.ve büyüklerin.
Haydi gün doğar doğmaz gidip yıkayalım çamaşırları,
ben de yardım ederim çabucak bitirmen için onları.
Phaiak'ların önde gelenleri talipken sana,
uzun zaman kız kalamazsın, nasıl olsa.
Şimdi git rica et şanlı babandan
gün doğmadan katırları ve arabayı hazırlatsın senin için.
Güzel kemerleri, duvakları ve parlak örtüleri götürelim.
Yayan gitmektense arabayla gitmek uygun,
çamaşır yıkamaya gideceğin yerin yolu epeyce uzun."

Bunları söyledi gök gözlü tanrıça Athene
ve ölümsüz tanrıların kalıcı yurdu olduğu söylenen
Olympos'a gitti.
Ne rüzgar eserdi orada ne yağmur yağardı, kar bile düşmezdi,
yaz günlerinin bulutsuz havası
ve bembeyaz parlaklığı hüküm sürerdi;
mutlu tanrılar işte orada tadını çıkarırlardı günlerinin.
Gök gözlü Athene kızla konuştuktan sonra gitti oraya.
O zaman hemen geldi güzel tahtlı Şafak
ve uyandırdı güzel örgülü Nausikaa'yı.
Şaşırmıştı gördüğü düşe, düşünü anlatmak için
sevgili babasının ve annesinin odasına yöneldi.
Odalarında buldu onları.
Annesi hizmetçilerle birlikte ocağın yanında oturuyor,
örekede denizin rengi ile erguvana iplikleri büküyordu;
kapıda karşılaştı babasıyla;
büyük komutanlarla yapacağı toplantıya gitmek üzereydi.
Soylu Phaiaklar çağırmışlardı onu.
Yanında durup sevgili babasına şunları söyledi:
"Sevgili babacığım, kirlendi güzel giysilerimiz,
ırmağa gidip yıkamam için onları
hazırlatır mısın güzel tekerli yüksek arabayı?
Toplantıların en önde gelenlerinden biri olarak
bedenine temiz giysiler giymek yakışır sana da.

Saraydaki beş oğlunun ikisi evli, üçü bekar,
dans için hep yeni yıkanmış giysiler ister onlar.
Benim ilgilenmem gereken işlerdir bunlar."

Sevgili babasına düğünden bahsetmeye utandığından
böyle söyledi dileğini.
Her şeyi anlamıştı ya babası, onu utandırmadan yanıtladı:
"Ne katırlarımı esirgerim senden ne de başka bir istediğini.
Git hazırlan sen şimdi;
iki köle hazırlayacak yüksek, iyi tekerli arabayı,
üzerine de yerleştirecekler dolu bir sepeti."

Bunları söyledi ve buyurdu kölelere,
onlar da yerine getirdiler istenenleri.
İyi tekerli arabayı hazır edip dışarıda, arabaya koştular
katırları da.
Kız da parlak giysileri getirip koydu güzel arabaya.
Annesi içerde her tür güzel ve iştah acıcı yiyeceği yerleştirdi
sepete,
keçi derisinden tuluma da şarap koydu.
Kız çıktı arabaya, çamaşırdan sonra hizmetçilerle birlikte
altın bir şişede sıvı bir yağ verdi annesi ovunsunlar diye.
Sonra kız ellerine alarak kırbacı ve parlak dizginleri,
koşmaları için kırbaçladı katırları.
Önde koşan, kızı ve giysileri taşıyan katırların sesi duyuluyordu,
yalnız değillerdi, yanlarında diğerleri, hizmetçiler de gidiyordu.

Nehrin coşkun akıntılarına,
yıl boyu çamaşır yıkamaya uygun yerlerin bulunduğu
ve en kirli çamaşırları bile tertemiz eden
bolca suyun aktığı aşağı kaynaklara vardıklarında,
lezzetli otları yemeleri için ayırdılar katırları arabadan,
elbiseleri indirdikleri gibi arabadan,
kim daha hızlı yapıyor diye birbirlerini gözetleyerek
çitilemeye başladılar.

Bütün çamaşırları yıkadıktan sonra, sırayla nehir kenarına
suyun beyazlaştırdığı çakılların üzerine yaydılar.
Kendileri de yıkanıp bolca yağla ovunduktan sonra
ırmağın kıyısında oturup başladılar yemeklerini yemeye,
güneşin altında kuruyordu elbiseleri ise.

Köleler ve Nausikaa doyuncaya kadar yedikten sonra
top oynamaya başladılar, başörtülerini fırlatıp bir kenara.
O zaman ak kollu Nausikaa başladı şarklı söylemeye.
Artemis oklarıyla uzun Taygetos'a
ya da Erymantos Dağı'na nasıl giderse ve nasıl haz alırsa
yaban domuzlarını ve hızlı geyikleri kovalamaktan,
kalkan taşıyan Zeus'un kızları, tarla perileri onunla
oynarken,
Artemis hepsinden uzun olduğu,
başıyla ve alnıyla diğerlerini geride bıraktığı
ve hepsi birbirinden güzel olsa da
onun güzelliğinin ilk bakışta seçilebilmesi kolay olduğu için
annesi Leto nasıl tüm ruhuyla sevinirse,
kızların arasından öyle ayrılıyordu bakire Nausikaa.

Eve dönüş vakti gelip güzel elbiseleri katladıktan sonra
katırları arabaya koştular.
O vakit, aklından bir düşünce geçirdi gök gözlü tanrıça Athene:
Odysseus'u uyandırmak ve kendisini Phaiak kentine
götürecek güzel kızı görmesini sağlamak...
Kral kızı topu bir hizmetçiye attıysa da isabet ettiremedi,
top ırmak sularının derin girdabına kapıldı.
O zaman kızlar çığlığı bastılar ve uyandı tanrısal Odysseus,
aklından ve ruhundan şunlar geçiyordu:
"Eyvah! Yine nasıl insanların toprağına vardım ben?
Kibirli, vahşi ve adalet nedir bilmez insanlar mıdır?
Korkarlar mı tanrılardan?
Genç kız sesleri duydum sanki, dağların yüksek doruklarında,
ırmakların kaynaklarında ve çimenlik ovalarda oturan
periler mi?

Neredeyim? İnsanlara yakın bir yerde mi?
En iyisi gidip gözlerimle göreyim."

Bunları söyledi ve çalılıkların arasından çıktı tanrısal Odysseus,
erkekliğini örtmek için güçlü eliyle
bir dal kopardı sık ormandan yapraklarla dolu.
Dağlarda yaşayan ve cesaretini gücünden alan,
yağmur altında, kudurmuş rüzgarlarda azametle yürüyen,
karnını doyurmak için, gözlerinden kıvılcım saçarak,
bir çobanın en korunaklı ağılındaki
öküzlerin ve koyunların üzerine atlayan
ya da yaban geyiklerinin üzerine çullanan
bir aslan gibi geçti harekete Odysseus.
Varmalıydı güzel duvaklı kızların yanına,
mecburdu buna, çıplak olsa da.
Onu öyle denizin tuzlu sularından harap olmuş halde görünce
kaçıştı kızlar birbirlerinin ardından kapılarak dehşete,
koşmaya başladılar sahildeki yükseltilere ya da başka yerlere.
Yalnızca Alkinoos'un kızı kaldı orada,
çünkü Athene cesaret koymuştu onun ruhuna,
çıkarıp almıştı içinden korkusunu da.
Odysseus karşısında durdu onun;
bir yandan da düşünüyordu ne yapsa
üzerine giysiler verip kendisini kente götürebileceğini güzel kızın.
Dizlerine kapanıp mı yalvarmalıydı,
yoksa uzaktan tatlı sözlerle mi?
Sonunda, uzaktan tatlı sözlerle yalvarmanın
dizlerine kapanmaktan iyi olduğuna karar verdi;
ne de olsa kız sinirlendirebilirdi.
Hemen konuşmaya başladı güzel ve dokunaklı sözlerle:
"Sana diz çöküp yalvarıyorum kraliçe.
Tanrıça mısın yoksa fani mi?
Engin gökyüzünde oturan tanrıçalardan biriysen,

o zaman boyun bosun ve endamınla
Zeus'un kızı Artemis'e benzetirim seni.
Eğer yeryüzünde oturan fanilerdensen,
üç kez mutludur baban ve saygıdeğer annen,
mutludur kardeşlerin de bir o kadar;
mesut oluyordur ruhları sen oyuna kalktığında.
En çok da seni güzel hediyelere, altınlara boğup
gelin olarak sarayına götürecek adam mutlu olacaktır.
Şimdiye kadar gözlerim görmedi senin kadar güzelini
ne kadınlar ne de erkekler arasında,
hayran kalıyorum sana baktıkça!
Yalnız bir zamanlar Delos'ta, Apollon sunağının yakınında
senin gibi boy vermiş bir palmiye filizi görmüştüm,
oraya gitmiştim halkımla, işte bu yolculukta,
tam da bu yolculukta, o kadar çok felaket geldi ki başıma.
İşte o zaman da o ağacı gördüğümde böyle hayran kalmıştım;
alamamıştım gözümü uzun süre ondan,
çünkü daha önce sürgün vermemişti böyle yüksek bir ağaç,
sana duyduğum hayranlıktan, korkarım dizlerine
kapanmaktan.
Öyle ağır ki beni saran keder; yirmi gün boğuştuktan sonra,
daha dün çıkabildim zalim denizden,
Ogygie adasından yola çıktığımdan beri
dalgalar ve güçlü kasırgalar sürekli savurup duruyordu beni.
Şimdi belki de iyi olayım diye beni buralara savurdu tanrılar;
ama sanmıyorum duracaklarını,
yakındır başıma yeni belalar açmaları.
Bari sen merhamet et bana kraliçe,
başıma tüm gelenlerden sonra sensin karşıma ilk çıkan,
bu kentte oturan ve bu topraklarda yaşayan
başka kimseyi tanımam.
Göster bana kenti ve varsa giymem için giysi ver bana.
Dilerim tanrılardan verirler sana istediğin geçen her şeyi;
bir eşin olur, bir evin, kutsanmış bir beraberliğin.

Bir kadın ve erkeğin mutlu bir yuvaya sahip olmalarından
daha iyi ve mutluluk verici değildir hiçbir şey;
düşmanlarını üzer, dostlarını sevindirir bu mutluluk." *185*

O zaman yanıtladı onu ak kollu Nausikaa ve dedi ki:
"Yabancı, kötü ya da aptal bir adama benzemiyorsun.
Yalnız Zeus pay eder sevinci insanlara,
hem iyilere hem kötülere, nasıl isterse öyle dağıtır herkese;
madem ki sana tüm bunları verdi, sabretmelisin öyleyse.
Madem şimdi bizim yurdumuza, kentimize vardın
ne giysiden ne de başka bir dileğinden mahrum kalacaksın, *190*
çilekeş duacılara yakışan ne varsa verilecektir sana da.
Kenti göstereceğim sana ve öğreneceksin burada yaşayanları da;
Phaiaklar otururlar bu kentte, bu topraklarda,
yüce gönüllü Alkinoos'un kızıyım ben de
Phaiakların gücünü ve yetkisini bulunduran elinde." *195*

Böyle dedi ve buyurdu güzel örgülü kızlara:
"Durun! Nereye kaçıyorsunuz adamı görür görmez böyle?
Yoksa düşmanlarınızdan biri mi sandınız onu? *200*
Phaiak topraklarına düşmanlık getirecek adam,
daha doğmadı hatta doğmayacak,
çünkü çok severler tanrılar bizi.
Köpük beyazı denizin kıyısında yaşıyoruz
fanilerden uzak dünyanın bir ucunda. *205*
Bu kadersi adam ne çileler çekip gelmiş buraya,
şimdi ilgilenmemiz gerek onunla.
Zeus'tan gelir tüm yabancılar hatta biçareler,
onları memnun etmek gerekir biraz.
Haydi kızlar, yiyecek giyecek bir şeyler verin yabancıya,
esmeyen bir yer bulup yıkayın onu ırmakta." *210*

Bunları söyledi Nausikaa, diğerleri de durdular
ve sonra birbirlerini dürtüp harekete geçirdiler.
Yüce gönüllü Alkinoos'un kızı Nausikaa'nın buyruğuna
uyarak

Odysseus'u esmeyen bir yere oturttular hemen,
yanına elbiseler koyup altın bir şişede şarap verdiler
ve ona ırmağın sularında yıkanmasını söylediler.

O zaman tanrısal Odysseus onlara şöyle dedi:
"Kızlar, rica ediyorum uzakta durun benden,
tek başıma arındırayım omuzlarımdaki tuzlu suları
ve ovunayım verdiğiniz yağ ile.
Bedenim uzun süredir yağdan mahrum.
Ama diğer yandan utanıyorum
sizin gibi güzel kızların önünde yıkanmaktan."

Bunları söyledi, diğerleri de uzaklaştılar
ve dediklerini kral kızına anlatmaya başladılar.
Tanrısal Odysseus da ırmağın sularıyla arındırıyordu bedenini,
sırtındaki ve geniş omuzlarındaki tuzlu sulardan,
başından süzülen engin denizin kirlerinden.
Güzelce yıkandıktan ve yağ ile ovunduktan sonra
bakirenin kendisine verdiği elbiseleri giydi,
Zeus'tan olma Athene de
onun daha uzun ve kilolu görünmesini sağlayarak
sümbül çiçeklerine benzer kıvırcık saçlar kondurdu başına.
Nasıl ki bir usta gümüşün çevresinden dökerse altını
Hephaistos ile Pallas Athene'nin öğrettiği gibi,
işte öyle döktü Pallas Athene de
başından ve omuzlarından güzelliği.
Gidip sahile oturdu güzelliğinden ışıldayarak;
hayran kalan kral kızı güzel örgülü hizmetçilere şunları
söyledi:
"Dinleyin beni ak kollu kızlar, size bir şey söyleyeceğim.
Olympos'ta oturan tanrıların isteği olmadan
gelmezdi tanrıya denk Phaiaklar'ın arasına bu adam,
önceleri yüzüne bakılmaz bir haldeyken,
şimdi engin gökyüzünde oturan tanrılar gibi görünüyor.
Keşke böyle bir koca ile evlenmek yazılı olsa kaderimde,

burada otursa ve bizi mutlu etse.
Haydi kızlar, şimdi siz yiyecek ve içecek verin yabancıya."

Bunları söyledi ve onlar da hemen dinlediler buyruğunu.
Odysseus'un yanına yiyecek ve içecek koydular hemen.
Çok çekmiş tanrısal Odysseus,
uzun zamandır aç olduğundan yiyip içiyordu aceleyle.

O zaman ak kollu Nausikaa'nın aklına başka işler geldi.
Elbiseleri katladı, güzel arabaya yükledi,
sağlam toynaklı katırları arabaya bağladı, kendi de bindi
ve Odysseus'a seslendi:

"Haydi kalk yabancı, şimdi kente gidelim de
akıllı babamın sarayına götüreyim seni,
orada bütün Phaiakların en seçkin olanlarını tanıyacaksın.
Diyeceklerimi yap mutlaka, benzemiyorsun akılsız bir adama;
Biz tarlaların ve insanların işlediği yerlerden geçerken
sen de hizmetçilerle birlikte hızlıca gel
katırların ve arabanın arkasından.
Ben önden gideceğim.
Yüksek surlarla çevrilmiş,
kambur gemilerin karaya ve yola yakın bir yere çekildiği
güzel bir liman kentine vardığımızda,
kaidesi yontulmuş taştan yapılmış
Poseidon tapınağının orada bir meydan bulunur;
kara gemilerin direklerine, halatlarına, yelkenlerine bakılır
ve kürek yapmak için tahta yontulur burada.
Phaiaklar yay ya da okla uğraşmaz,
yalnız gemi direkleri ve dengeli gemilere kürekler yaparlar,
ve bunlarla geçeriz neşe içinde köpüklü denizi.
Korkarım birinin arkamdan kötü söz söylemesinden
kaçınmam gerekir halkın diline düşmekten;
öyle ya kötü insanlar da vardır aralarında,
belli mi olur, içlerinden biri bizi görür de şöyle der:

'Nauisikaa'nın peşinden giden bu uzun boylu,
yakışıklı adam da kim? Nereden bulmuş Nausikaa onu?
Yoksa koca olarak mı alacak?
Alabora olmuş bir gemiden gidip getirmiş olmasın sakın?
Ya da dua etti de bir tanrı mı gönderdi onu;
gökten indikten sonra alsın götürsün, birlikte olsun diye?
Kendi başına bulduysa daha da fena;
tenezzül etmemiş demektir Phaiaklara o zaman,
burada yaşayan, onu isteyen
ve değerince armağanlar vermek isteyen adamlara.'
İşte biri böyle der diye korkarım.
Utanç verir bana böyle söylenmesi,
zira ben de ayıplardım annesi ve babası henüz hayattayken
onların isteği olmadan ve daha evlenmeden
erkeklerle haşır neşir olan birini.
Diyeceğim o ki yabancı, çabucak anlarsan söylediklerimi
babam da hemen ülkene geri gönderir seni.
Parlak yolun yanında yaban kavaklarından oluşan,
içinde bir pınarın aktığı, her yanı çimenlerle kaplı
Athene'ye ait bir koru bulacaksın;
orada bir mülkü ve bahçesi var babamın,
kente öyle yakın ki, bağırsan duyulur.
Biz kente gidip babamın sarayına varana dek bekle biraz.
Saraya ulaştığımız vakit gir kente
ve sor yüce gönüllü Alkinoos'un sarayını.
Herkesin tanıdığı biridir,
küçücük bir çocuk bile yol gösterebilir sana,
çünkü yoktur Phaiakların hiçbirinin
kahraman Alkinoos'unkine benzer bir sarayı.
Avluyu geçip saraya vardığında
hızlıca hareket et annemin yanına gelmek için.
O ocağın yanında, ışığın parlaklığında oturur
sırtını sütuna yaslamış halde,
denizin erguvani renklerine boyanmış ipliklerle örekede
göreni şaşırtacak güzellikte ipler büker,

köleler de arkasında oturur.
Babamın tahtı da oraya konmuştur;
orada oturup içer şarabını ölümsüzler gibi.
Onu geride bıraktıktan sonra,
hâlâ çok uzağında olsan da,
ülkene döndüğün günün mutluluğunu yaşamak için
annemin dizlerine koy ellerini.
Eğer o ruhunun içinde seninle ilgili iyi şeyler hissederse,
o zaman yakınlarını görme
ve güzel yapılı evinle vatan topraklarına
ulaşma umudun var demektir."

Bunları söyledi ve katırları parlak kırbaçla kırbaçladı,
onlar da büyük bir hızla geride bıraktılar ırmağın sularını
ve bir güzel koşmaya başladılar, uyumlu adımlar atarak;
Nausikaa da kendisini yaya takip eden hizmetçiler
ve Odysseus rahat takip edebilsin diye
ne yavaş ne hızlı gidiyor
ve hayvanlara bunu gözeterek vuruyordu.
Güneş batarken ünlü, Athene'ye ithaf edilmiş koruya
vardılar, tanrısal Odysseus hemen oturdu orada.
Ve hemen sonra dua etti büyük Zeus'un kızına ve şunları
söyledi:
"Dinle beni, kalkan taşıyan Zeus'un kızı, gücü tükenmez
tanrıça!
En azından şimdi dinle; ne denizde kaybolup giderken
ne anlı şanlı yer sarsan tanrı beni ortadan kaldırmaya
çalışırken dinlemedin beni.
Lütfet de Phaiaklar bana merhamet etsinler
ve beni dostça kabul etsinler."

Bunları söyledi dua ederken ve Athene de dinledi onu.
Ama henüz görünmedi,
tanrıya denk Odysseus'a fena kızgın olan
babasının kardeşi Poseidon'a saygısından,
vatanına varıncaya dek de görünmeyecekti ona.

RAPSODİ 7

[Odysseus Alkinoos'un Sarayında]

İşte orada öyle dua ediyordu çilekeş tanrısal Odysseus,
katırlar da götürüyordu kızı kente doğru.
Babasının ünlü sarayına vardığında durdu giriş kapısında,
ölümsüzlere benzeyen erkek kardeşleri de dizildi etrafına.
Hayvanları arabadan ayırıp, çıkarttılar içindeki giysileri.
Nausikaa da, Epiroslu yaşlı hizmetkar Eurymedousa'nın
ışığını yaktığı odasına gitti;
Phaiaklara krallık ettiği ve halkı onu tanrı gibi saydığı için,
Alkinoos'a ödül olarak verilmişti
kıvrımlı gemilerle Epiros'tan getirilen Eurymedousa.
O besleyip büyütmüştü ak kollu Nausikaa'yı sarayda.
Ateşi yakarak yemeğini odasına hazırladı hizmetkar.
O vakit kente gitmek üzere yerinden kalktı Odysseus,
Athene de yüce gönüllü Phaiaklardan kimse görüp de
sözleriyle onu tedirgin etmesin, kim olduğunu sormasın diye,
yoğun bir sis yaydı çevresine iyiliği için.
Güzel kente girmek üzereyken, gök gözlü tanrıça Athene
elinde testi tutan bakire bir kız kılığında çıktı karşısına.
Tanrısal Odysseus onun önünde durup sordu:
"Evladım, beni buradaki insanlara krallık eden
Alkinoos'un sarayına götürebilir misin?
Çok uzak bir ülkeden gelen, çok çilekeş bir yabancıyım ben
ve tanımıyorum bu topraklarda yaşayan insanlardan hiçbirini."

O zaman yanıtladı onu gök gözlü tanrıça Athene:
"Gitmek istediğin sarayın yerini göstereceğim saygıdeğer
yabancı,
Alkinoos yakın oturur benim kusursuz babama.
Gel haydi, lafa fazla dalmadan götüreyim seni çabucak,
sen de bakma insanların gözlerinin içine, soru da sorma.

O insanlar yabancılara iyi gözle bakmaz, sevgiyle karşılamazlar.
Hızlı gemilerine vardır güvenleri
ve Poseidon onlara kıymet verdiğinden
denizlerin koca uçurumlarını aşarlar.
Gemileri hızlıdır bir kuşun uçuşu ya da insan düşüncesi kadar."

Bunları söyledi ve hemen önüne düştü Pallas Athene,
Odysseus da takıldı onun peşine;
ünlü denizci Phaiakların haberleri bile olmadı,
çünkü güzel örtülü güçlü tanrıça Athene,
onun iyiliği için salıvermedi üzerindeki yoğun sisi.
Odysseus limanlara, iyi dengeli gemilere
ve bu kahramanların toplanma alanlarına,
sağlam ve destekli yüksek, uzun surlara hayranlıkla baktı,
kim görse hayran olurdu bunlara.

Kralın ünlü sarayına vardıklarında,
o zaman konuşmaya başladı gök gözlü tanrıça Athene:
"İşte sana göstermemi istediğin saray budur.
İçeride soylu kralları masada yiyip içerken bulacaksın.
Ancak sen doğrudan içeri gir, hiç korku olmasın ruhunda,
gözü pek bir adam nereden gelmiş olursa olsun,
eğer isterse üstesinden gelir her işin.
Herkesten önce evin hanımıyla karşılaşacaksın sarayda.
Arete ismini vermişler ona,
kral Alkinoos'u dünyaya getirenlerle aynı soydandır.

Poseidon, bir zamanlar yüce ruhlu devlere hükmeden,
ama sonradan saygısızca davranan halkı yok edip
kendisi de ortadan kaybolan,
yüce gönüllü Eurymedon'un kızı Periboia ile birlikte
tüm Phaiaklara krallık eden
yüce ruhlu Nausithoos'u dünyaya getirdiler.
Nausithoos da Reksenor ile Alkinoos'un babası oldu.
Bunlardan erkek çocuk sahibi olmayan Reksenor'u

gümüş yaylı Apollon vurdu yeni evliyken
ve böylelikle sarayını tek kızı Arete'ye bıraktı.
Alkinoos onu karısı olarak aldı;
dünya üzerinde yaşayan hiçbir evli kadına
verilmediği kadar çok değer verdi ona.
Alkinoos da, sevgili çocukları da,
onu bir tanrıça gibi gören ve saygıda kusur etmeyen halk da
onu yürekten saydılar.
Elbette ki o da iyilik dolu ve hoşgörülüdür;
sevdiği kadınların ve erkeklerin fikir ayrılıklarını tatlıya bağlar.
Eğer ruhundan güzel şeyler geçerse senin için,
o zaman sevdiklerini görmeyi
ve güzel evinle vatan topraklarına varmayı ümit edebilirsin."

Bunları söyledi ve gitti engin denizin üzerinden gök gözlü Athene.
Şirin Skherie'yi geride bıraktı.
Marathon'a ve geniş yollu Atina'ya ulaşarak
Erektheus'un sarayına girdi.

Odysseus da gitti Alkinoos'un ünlü sarayına.
Tunç eşikte dururken aklından bir sürü şey geçiyordu.
Yüce gönüllü Alkinoos'un yüksek tavanlı sarayı
güneş ya da ay gibi ışıldıyordu.
Duvarların her yanı, eşikten tavana tunçtan yapılmıştı,
kristalden bir mavilik vardı hepsinin de üzerinde.
Sağlam sarayı altın kapılar örtüyordu,
giriş kapısının üst eşiği gümüşten, tokmağı ise altındandı.
Girer girmez iki yanda gümüş ve altın köpekler vardı;
Hephaistos ölümsüzleştirmişti onları bilgelik ve sanatıyla
yüce gönüllü Alkinoos'un sarayını korumaları için.
İçeride, girişten iç kısımlara dek, boydan boya tahtlar vardı
iki taraftan da duvara dayalı;
üzerlerinde güzel dokunmuş, ince el işi örtüler seriliydi.
Phaiakların komutanları sürekli orada bulunur,

orada yiyip içerlerdi.
Güzel yapılı sunaklara, ellerinde yakılı meşale tutan
altından genç heykeller dikilmişti
ve aydınlatıyorlardı sarayın içinde geceleri yiyip içenleri.
Sarayda elli kadın çalışıyordu;
kimi değirmende sarı buğday öğütüyor,
kimi tezgahlarda dokuma yapıyor
ve yan yana oturmuş örekelerde
yüksek kavakların yapraklarına benzer yünü eğiriyorlardı,
yağ bile geçemezdi sık yelken bezlerinin arasından.
Nasıl ki erkekler hızlı gemilerini okyanusta yürütmekte
diğer halklardan daha ustaydılarsa,
kadınlar da dokuma sanatlarında bir o kadar hünerliydiler;
çünkü Athene öğretmişti güzel el işlerini
ve akıllı olmayı onlara.
Avlunun dışında, giriş kapılarının yanında
büyük, uçsuz bucaksız, çevresi çitlerle çevrilmiş bir ağaçlık vardı.
Yüksek ve dallı budaklı armut ağaçları, nar ağaçları,
parlak meyveli elma ağaçları, tatlı incirler
ve yemiş dolu zeytin ağaçlarıyla doluydu orası.
İşte bu ağaçların yemişleri yaz kış,
tüm yıl boyunca eksik olmazdı;
kimi zaman Zephyros'un yeli eser,
onları yeşertir ya da olgunlaştırırdı.
Armutlar birbirleri ardına olgunlaşır;
daha sonra elmalar birbirleri ardına kızarır,
ardından üzümler olurdu ve sonra da incirler.
Çok bereketli bir bağ kök salmıştır orada,
harman yerinde bir düzlüğe serilip kurutulur üzümler.
Kimi üzümler kızarmış hazırlar toplanıp ezilmeye,
kimileri ise daha koruk yeni yeni renklenmekte.
Oradan da ileride, bağın ucunda
her yanı yemyeşil süsleyen bir çimenlik bulunur.

İşte orada iki çeşme vardır biri tüm bahçeyi sulayan
ve diğeri de eşiğin ve avlunun altından
yüksek saraya doğru yol alan;
sularını oradan alır kentliler.
Tanrıların Alkinoos'un evine verdiği
parlak armağanlar bunlardı işte.
Tanrısal Odysseus durmuş seyrediyordu bunları.
Her şeyi görüp hayran olduktan sonra
hızla eşiği aşıp girdi Phaiakların sarayına.
Komutanlarla ileri gelenleri,
keskin nişancı ve ışıkla öldüren tanrı Hermesias adına
maşrapalarla yere şarap serperken buldu;
yatmaya gidecekleri vakit ona şarap sunarlardı.

Çilekeş tanrısal Odysseus sarayın içinden geçti,
kral Alkinoos'a ve Arete'ye varana dek
üzerinden kalkmayacak is bulutunun içindeydi.
Arete'nin dizlerine sarıldığı vakit dağıldı tanrısal bulut.
Diğerleri de bir yabancı görünce karşılarında aniden
şaşkınlık içinde kalakaldılar yerlerinde!
Bu sırada Odysseus Arete'ye yalvarıyor, şunları
söylüyordu:
"Arete, tanrıya denk Reksenor'un kızı,
yalvarıp yakarmaya geldim eşine,
şimdi de senin dizlerine kapanıyor ve
bunca felaket ve zorluk atlatıp geldikten sonra,
yalvarıyorum masadakilere de.
Tanrılar size mutlu yaşamayı, malınızı mülkünüzü ve
halkın size verdiği ünü çocuklarınıza bırakmayı nasip etsin.
Beni de hemen gönderin, varayım yurduma bir an evvel,
başımdan eksik olmadığından belalar
uzun zamandır ayrıyım sevdiklerimden."

Bunları söyledi ve gidip ocağın yanına,
küllerin ve ateşin dibine oturdu, herkes sessizdi.

Uzun bir süre sonra, bütün Phaiakların en yaşlısı
ve bilgeliğiyle söz söylemede en başta gelenlerden
ihtiyar kahraman Ekheneos konuştu.
İşte o iyi niyetle şunları söyledi:
"Alkinoos, iyi bir şey değil bu;
bir yabancı yere, küllerin içine oturmamalıdır,
burada herkes hareketsiz bekliyor
senin sözlerini dinlemek üzere.
Haydi kaldır da gümüş işlemeli tahta oturt yabancıyı;
hizmetkarlara da buyur şarap ikram etsinler bize,
yıldırım savurmaktan keyif alan Zeus için şarap serpelim yere,
çünkü o daima dinler saygıdeğer duacıları
ve koruyup kollar onları.
Kahya kadın da evinde bulunan yiyeceklerden versin,
akşam yemeği yemesi için yabancıya."

Yiğit Alkinoos bunları dinledikten sonra
akıllı Odysseus'u elinden tutarak kaldırdı ocağın başından,
en sevdiği oğlu asil Laodamas'ın ışıltılı tahtını verdi ona.
Hizmetçi altın bir ibrikle su getirip döktü
ellerini yıkaması için gümüş leğenin içine;
yanına da güzel bir sofra serdi.
Saygıdeğer kahya kadın da ekmek getirip
masadaki bol ve güzel yemeklerin üzerine koydu.
Çilekeş tanrısal Odysseus yiyip içmeye başladı.

O zaman yiğit Alkinoos hizmetkara dedi ki:
"Pantonoos, şarabı testilerde kardıktan sonra
saraydaki herkese paylaştır da
şimşek yollayan Zeus için yere şarap serpelim,
çünkü o daima dinler saygıdeğer duacıları
ve koruyup kollar onları."

Bunları söyledi, Pantonnos da yürek ferahlatan şarabı karıp
maşrapaları ağzına dek doldurarak paylaştırdı herkese.

Yere şarap serpme törenini yaptıktan
ve canlarının istediği kadar şarap içtikten sonra
Alkinoos konuştu ve şunları söyledi:
"Dinleyin komutanlar ve Phaiakların ileri gelenleri,
dinleyin de size yüreğimden geçenleri diyeyim.
Şimdi yemeğinizi yemişken evlerinize gidin uyumak için
sabah olduğunda ihtiyarlarımızı çağırıp
yabancıyı konuk edelim sarayda
ve kutsal ve görkemli kurbanlar sunalım tanrılara,
daha sonra da düşünürüz onu uzak ülkesine nasıl,
hızlıca ve dert çekmeden, güle oynaya göndereceğimizi.
Toprağına ayak basmadan kötülük gelmesin başına;
ne olacaksa yurdunda olsun, orada giysin
annesi onu doğurduğunda,
tanrıların kader ipliklerinden dokudukları kumaşı.
Ya gökyüzünden gelen ölümsüzlerden biriyse o,
ya tanrılar akıllarına bizi sınamayı koymuşlarsa?
Geçmişte de çok zaman görünmüşlerdi tanrılar bize;
şanlı yüzlük kurbanlar kestiğimizde
gelip masamıza oturup yiyip içerler bizim gibi.
Eğer yalnız bir gezgin karşılarına çıkarsa hiç saklanmazlar,
çünkü biz onlara tıpkı Tepegözler ve Devlerin
vahşi soylarına olduğumuz kadar yakınız."

Onu yanıtladı hünerli Odysseus ve dedi ki:
"Alkinoos, başka şeyler getir aklına;
çünkü ben benzemem engin gökyüzünde oturan tanrılara,
ne bedenim benzer ne de boyum posum onlara,
olsa olsa fanilere benzerim ben.
Tanıdığınız en mutsuz ve en çilekeş insanlardan biriyim ben;
ölçecek olsak onlara üstün gelir acılarım.
Tanrıların isteğiyle çektiğim çileleri daha anlatırdım ya,
ama keder içinde olsam bile yemeğimi yiyeyim bırakın da;
aç bir karından daha kötüsü yoktur,
büyük bir çilen ve yüreğinde yasın olsun

o sana kendisiyle uğraşmanı buyurur.
Benim ruhumda da büyük bir keder var,
ancak karnım bana yiyip içmemi söyler
ve bana başıma gelen ne varsa unutup onu doldurmamı buyurur.
Siz de şafak tatlı tatlı sökerken beni,
bunca çileler çekmiş bu talihsizi,
nasıl göndereceğinize bakın ülkesine.
Umarım yaşam beni, malımı mülkümü, kölelerimi,
büyük ve yüksek sarayımı görmeden bırakmaz."

Bunları söyledi ve hepsi beğendiler bu sözleri,
yabancıyı vatanına göndermeyi istediler doğru konuştuğu için.
Şarap serpme törenini yaptıktan ve gönüllerince içtikten sonra,
her biri uzanmak için evine gitti.
Tanrısal Odysseus sarayda kaldı,
yanında da Arete ile tanrı biçimli Alkinoos oturuyor,
hizmetçiler de sofradaki tabak çanağı kaldırıyorlardı.
O vakit konuşmaya başladı ak kollu Arete;
görür görmez tanımıştı, hizmetçileriyle dokuduğu
gömlekle güzel giysileri.
Seslendi ona kanatlı sözlerle:
"Yabancı, her şeyden önce sana sorarım,
kimsin ve nerelisin?
Kim armağan etti sana bu giysileri?
Bana okyanuslarda dolanıp durduktan sonra
buraya vardığını söylemedin mi?"

O zaman yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:
"Gökyüzündeki tanrılar o kadar çok çile verdiler ki bana,
çektiğim tüm çileleri anlatmam zordur Kraliçem.
Sana öğrenmek istediğin kadarını anlatayım yalnızca:
Denizde çok uzaklarda, Ogygie adında bir ada vardır,
Orada kalır Atlas'ın güzel örgülü kızı, kurnaz Kalypso;
ne tanrılardan biri gider yanına ne de fanilerden,

çok korkunç bir tanrıçadır.
Tanrı beni oraya yalnız başıma gönderdi.
Zeus'un kıvılcımlar saçan yıldırımı
düşüp parçaladı hızlı gemimi kara okyanusun orta yerinde.
Orada yitip gitti diğer yiğit yoldaşlarım,
oyuk geminin omurgasına sarıldım ben
ve dokuz gün boyunca dalgalarla savruldum bir oraya bir buraya.
Onuncu karanlık gecede tanrılar beni
güzel örgülü, korkunç tanrıça Kalypso'nun yaşadığı
Ogygie adasına yaklaştırdılar.
O kurtardı beni, çok sevdi ve besledi,
orada kaldığım süre boyunca
beni ölümsüz ve yenilmez yapacağını söyledi,
ancak göğsümün içindeki yüreğim hiç ikna olmadı buna.
Tamı tamına yedi yıl kaldım işte orada,
Kalypso'nun verdiği ölümsüz giysileri
gözyaşlarımla ıslattım gün boyunca.
Ancak sekizinci yıl geldiğinde,
ya Zeus'tan bir mesaj almış ya da fikrini değiştirmiş olacak ki,
o zaman gitmemi buyurdu bana.
Sıkıca bağlanmış bir salın üzerinde gönderdi beni,
bana bir sürü armağan sundu; ekmek, tatlı şarap
ve bir de giymem için ölümsüz giysiler vererek
uygun bir rüzgar saldı arkamdan.
On yedi gün boyunca okyanusta idim,
on sekizinci gün toprağınızın çetin dağları göründü;
sevgili yüreğim sevinçle doldu,
ama bu kadersizin daha başına gelecekler varmış meğer
yer sarsan tanrı Poseidon neler yaptı bana bilseniz.
Üzerime rüzgarları ayaklandırıp yolumu kesti,
uçsuz bucaksız denizi hırçınlaştırdı;
dalgalar salımın beni götürmesine izin vermezken
inliyordum kederle ben de.

Sonra kasırga salımı alıp götürdü,
rüzgar ve deniz beni sizin ülkenize getirene dek
yüzerek geçtim denizin büyük uçurumlarını.
Orada denizden çıkmaya çalışırken dalgalar şiddetle
kayalara doğru biçimsiz bir yere fırlattılar beni.
Denize geri dönüp ırmağa doğru yüzdüm ben de;
düzlük, kayaların ve rüzgarın olmadığı bir yer görünene dek.
Bedenimi karaya atıp kendime geldim.
Büyük gece geldiğinde Zeus'tan doğma*
ırmaktan uzaklaşarak çalıların içine uzandım;
bir sürü yaprak topladım etrafıma da.
O zaman tanrı üzerime derin bir uyku döktü.
Orada, yaprakların arasında sevgili yüreğimin içinde kederle
bütün gece, gün doğumu ve öğlen uyudum.
Ancak akşama doğru bıraktı beni tatlı uyku
ve o zaman kızınızın hizmetçilerini
nehir kenarında oynarlarken gördüm.
Kızınız da onların arasındaydı,
tıpkı tanrıçalara benziyordu.
Yalvardım ona, iyi niyetle dinledi beni o da,
doğrusu bu kadar genç birinin
bu kadar ağırbaşlı olmasını beklemezdim;
ne de olsa pek doğru düşünemez genç olanlar.
İşte o bana yemek ve iyi şarap verdi,
yıkattı nehirde beni ve bu elbiseleri giydirdi.
İşte, ne kadar kederli olsam da
anlattım size hikayemi tüm gerçekliğiyle."

O zaman yanıtladı onu Alkinoos ve dedi ki:
"Yabancı, kızım sen ona o kadar yalvarmışken
seni hizmetçilerle evimize getirmeyi akıl edemedi demek."

Yanıtladı onu hünerli Odysseus ve şöyle dedi:

* Irmağın gökten düşen yağmur damlalarıyla oluştuğu düşüncesi nedeniyle Zeus'un yarattığına inanılıyordu. (ç.n.)

"Kahraman Alkinoos, sakın suçlama kusursuz kızını,
o bana hizmetçileri izlememi söyledi,
bir yandan utandığımdan, bir yandan
seni öfkelendirmekten korktuğumdan ben istemedim bunu;
yeryüzündeki insan soyu kolay öfkelenir bilirsin."

O zaman yanıtladı onu Alkinoos ve dedi ki:
"Yabancı, benim göğsümün içindeki yüreğim öyle değildir,
öfkelenmem haksız yere, doğru düşündüğüm şeyi yaparım.
Keşke Zeus baba, Athene ve Apollon da
benimle aynı fikirde olsalar; isterim ki,
kızımı karın olarak alasın ve buralarda kalıp damadım olasın.
Kendi isteğinle buralarda kalırsan sana ev ve mal mülk veririm.
İstemezsen Phaiakların hiçbiri tutmaz seni burada,
Zeus bize bunu asla göstermesin!
Şimdi dönüşün konusunda da,
seni yarın yolcu etmeye karar verdim bunu böyle bil.
Sen de bu arada uyur, uykunu iyice almış olursun,
buradaki insanlar da vatanına, baba topraklarına
ya da canının istediği başka bir yere varana dek.
İsterse Euobia adası olsun gideceğin yer,
bizim burada, Euobia'ya dünyanın bir ucu derler;
sarışın Rhadomanthys'i oraya,
toprağın oğlu Tityos'u görmeye götürenler.
İşte onlar, hiç zorluk çekmeden yolculuklarını yapmış,
sonra da aynı gün geri dönmüşlerdi oradan.
Denizi kürekleriyle yarmaya başladıkları zaman
göreceksin sen de, gemilerimin
ve denizcilerimin ne kadar iyi olduklarını."

Bunları söyledi ve çok sevindi çok çekmiş tanrısal Odysseus,
hemen dua etti ve ismiyle seslenerek şunları dedi:
"Zeus baba, keşke Alkinoos'un tüm bu dediklerini yapsan.
Silinmez bir ünü kalsa bu bereketli topraklarda,
ben de varsam ülkeme."

Bunları söylüyorlardı birbirlerine;
ak kollu Arete de hizmetçilere
karyolalı bir oda hazırlamalarını,
yatağa erguvan döşek ile halılar serip,
üzerini örtmesi için kalın örtüler vermelerini buyurdu.

Hizmetçiler de saraydan ellerinde meşalelerle çıktılar;
hemen kalın bir döşek serdikten sonra
yanlarında duran Odysseus'a seslendiler:
"Haydi yat uyu yabancı; yatağın hazır."

Uyku çok güzel göründü Odysseus'a.
Çok çekmiş tanrısal Odysseus işte orada,
yüksek ve derin salonda rahat yatakta uyuyordu.

Alkinoos da yüksek sarayın derinlerinde
karısı Arete'nin serdiği yatağa uzandı.

RAPSODİ 8

[Odysseus'un Phaiaklarla Tanıştırılması]

Sabah doğan gül parmaklı Şafak göründüğünde,
yiğit Alkinoos döşeğinden kalktı,
kentleri fetheden soylu Odysseus da.
Alkinoos önden, Phaiakların gemilerin yakınına yaptıkları
pazar alanına doğru gidiyordu.
Oraya vardıklarında taş sıraların üzerine yan yana oturdular.
Pallas Athene de aklından yüce gönüllü
Odysseus'un dönüşünü geçirerek
Alkinoos'un akıllı habercisi kılığında şehri turluyordu.
Her insanın yanına yanaşıp şöyle söylüyordu:
"Haydi komutanlar ve Phaiakların önde gelenleri,
vakit kaybetmeden pazar alanına gidip
akıllı Alkinoos'un sarayına okyanusu aşıp gelen
ve tıpkı bir tanrıya benzeyen yabancıyı dinleyin."

Bunları söylüyor, herkeste bir ilgi ve merak uyandırıyordu.
Böyle hızla doldurdular pazar yerini,
oturma yerlerine doluştu herkes,
Laertes'in akıllı oğlunu görenlerin çoğu şaşakaldı.
Phaiakların hoşuna gitsin, onlara biraz ürkütücü
ve saygıdeğer görünsün, önerecekleri tüm yarışları
önde götürebilecek biri olarak görünsün diye
Odysseus'un başından ve omuzlarından
tanrısal bir güzellik dökmüştü Athene,
böylece daha uzun ve iri görünüyordu.
Herkes toplandıktan ve ortalık sakinleştikten sonra
Alkinoos onlarla konuştu ve şunları söyledi:
"Dinleyin beni Phaiakların komutanları ve önde gelenleri,
dinleyin de size göğsümün içinde ruhumun
bana ne dediğini söyleyeyim.

Bu yabancının kim olduğunu bilmiyorum.
Denizlerde dolanıp durduktan sonra evime geldi;
ya doğudan geliyor ya batıdan.
Toprağına dönmek istiyor ve yalvarıyor bize bunun için.
Biz de her zaman olduğu gibi seve seve hazırlayalım onu
dönüş yoluna ve onu yolcu edelim topraklarına.
Buraya gelen biri, biz onu topraklarına göndermeden
uzun süre kalamaz buralarda ağıtlar yakmadan.
Haydi sürelim tanrısal denize
ilk kez yolculuk yapacak kara bir gemi
ve halkımız en iyi bildiklerimizden elli iki delikanlı seçsin.
Kürekleri ıskarmozlara sıkıca bağladıktan sonra
gemiden çıkın ve çabucak hazırlanıp
şölene oturmaya gelin evime,
ben de ağırlayayım hepinizi.
İşte delikanlılardan istediğim budur.
Size gelince asalı komutanlar, kimse itiraz etmesin
yabancıyı konuk etmek üzere
benimle güzel sarayıma gelin siz de.
Tanrısal ozan Demodokos'u da çağıralım,
tanrı sesiyle herkesi memnun etmeyi bağışlamış ona,
şarkı söylemesini buyurur kendisine ruhu da."

Bunları söyledi ve öne düştü,
asa taşıyan diğerleri onu izliyorlardı,
haberci de tanrısal ozana gitti.
Alkinoos'un buyurduğu gibi elli iki delikanlı seçildi
sahile gittiler ve kara gemiyi denize indirdiler,
içine direği ve yelkenleri koyarak
kürekleri ıskarmozlara deri kayışlarla bağladılar,
beyaz yelkenleri de gerdiler, her şey olması gerektiği gibiydi.
Gemiyi kıyının biraz açığına demirledikten sonra da
akıllı Alkinoos'un büyük sarayına gitmek üzere yola
koyuldular.
Hemen doldu salonlar ve sarayın bahçesine yığıldı insanlar;

genciyle yaşlısıyla bir sürü insan vardı.
Alkinoos onlar için on iki koyun,
beyaz dişli sekiz domuz ve iki sığır kurban etti.
Hepsinin derileri yüzülüyor, güzel bir şölen hazırlanıyordu.
Haberci de yanında herkesin çok sevdiği ozanla geldi;
Mousa* da çok severdi ozanı, güzel bir ses vermişti ona
ama bir de kusur bağışlamış, gözlerini ışıktan mahrum etmişti.
Pontonoos onu gümüş işlemeli tahta,
davetlilerin ortasına oturtup uzun sütuna yasladı sırtını da.
Güzel sazını başının üzerindeki bir çiviye astı
ve istediği zaman uzanıp almasını söyledi.
Daha sonra yanına bir sepet
ve gönlü istediği zaman içsin diye
üzerinde şarap maşrapası olan bir masa koydu.
Sonra herkes uzattı ellerini önlerinde duran hazır yemeklere.

Artık yeme ve içme istekleri söndüğünde,
Mousa ozana erlerin yiğitliklerinin şarkısını söyleme arzusu verdi,
o da söyledi Peleusoğlu Akhilleus ile Odysseus'un
artık engin göklerde dahi bilinen kavgalarının şarkısını:
Bu ikisi bir vakitler, tanrılar için hazırlanmış
muhteşem bir kurban şöleni sırasında
korkunç sözlerle ağız kavgasına girmişlerdi.
Kral Agamemnon da içinden, Akhaların en iyileri
birbirleriyle dalaşıyorlar diye sevinmişti;
taştan eşiği geçtiğinde, Phoibos Apollon'dan
bir kehanette bulunmasını dilediğinde
kehanette bulunarak böyle söylemişti ona bunu.
O zaman başlamıştı Troyalılar ile Akhalar arasındaki felaketler,
böyleydi çünkü büyük Zeus'un isteği.
Bunların şarkısını söylüyordu işte ünlü ozan,
Odysseus da güçlü elleriyle geniş erguvan giysisini kaldırıp

* İlham perisi (ç.n.)

başının üzerine çekerek güzel yüzünü örttü.
Gözyaşları içinde ağlıyor olduğunu
Phaiakların görmesi düşüncesi utandırıyordu onu.
Tanrısal ozan şarkı söylemeyi kestiğinde
gözyaşlarını silip giysisini başından aşağı indirdi;
bir yandan da iki kulplu maşrapayı alıp
yere şarap serpti tanrılar için.

Phaiakların en iyi erleri şarkılarından memnun olup
kendisine tezahürat ettikleri zaman,
ozan yeniden başladı söylemeye, Odysseus da yine başını örttü,
ama bu defa yüksek sesle ağlıyordu.
Gözyaşları fark edilmese de,
Alkinoos anladı ne olup bittiğini;
çünkü onun yanında oturuyordu Odysseus
ve derin iç çekişlerini duyuyordu.
Hemen şunları söyledi kürek ustası Phaiaklara:
"Dinleyin beni Phaiakların komutanları ve önde gelenleri,
artık herkese eşit pay edilmiş olan yemeklere
ve bu güzel şölene layık saza doyduk.
Haydi, dışarı çıkıp yarışmalarda kendimizi deneyelim,
yabancı da evine döndüğünde sevdiklerine,
bizim yumruk dövüşünde, güreşte, atlamada ve koşuda
diğerlerinden ne kadar üstün olduğumuzu anlatsın."

Bunları söyledi ve hemen öne düştü;
diğerleri de onun arkasından gidiyordu.
Haberci Demodookos'un güzel sazını çiviye astı
ve onu elinden tutup saraydan dışarı çıkardı;
yarışmaları hayranlıkla seyretmek üzere ilerleyen
diğer Phaiakların önde gelenleri ile aynı yoldan gidiyordu.
Pazar alanına doğru yola koyuldular;
onları halktan kalabalık bir grup izliyordu;
sayılamayacak kadar çoktular.
Çok sayıda yiğit delikanlı yarışmak üzere ayağa kalktı.

Akroneos, Okylaos, Elrtreus, Nauteus, Prymneus, Ankhaios,
Eretmeus, Ponteus, Poreus, Thoon, Anabesineos,
Tektonoğlu Polyneus'un oğlu Amphialos kalktılar.
Hatta insan katili Ares'e denk Naubolos'un oğlu,
güzellikte kusursuz Laodamas'tan sonra
bütün Phaiakların en iyisi olan Eurylaos bile kalktı.
Kusursuz Alkinoos'un üç oğlu,
Laodamas, Halios ve tanrıya denk Klytoneos da kalktılar.
Önce koşu yarışı yaptılar;
bir başlangıç noktasından hareketle uzaklara doğru.
Hep birlikte koşuyorlardı tozu dumana katarak ovada
kim diğerini geçecek diye uçarcasına.
Aralarında koşuda en iyi ve kusursuz olan Klytoneos idi;
düz tarlayı süren iki katırın uzaklığı ne kadarsa diğerlerinden
o kadar önde vardı koşarak bitiş noktasına;
diğerleri onun gerisinde kaldılar.
Ardından zorlu bir güreş oldu, Euryalos yendi en iyileri.
Daha sonra atlamada Amphialos geçti herkesi,
diskte herkesten üstün gelen Elatreus oldu,
yumruk güreşinde ise Alkinoos'un parlak oğlu Laodamas.

Sonunda hepsinin ruhları memnun olduğunda
Alkinoos'un oğlu Laodamas onlara şunu söyledi:
"Gidelim çocuklar, yabancıya soralım,
ona herhangi bir yarış öğretip öğretmediklerini.
Bedeni hiç de fena değil, her yönden iyi görünüyor,
baldırları, üst gövdesi, iki eli, güçlü boynu,
gücü kuvveti her şeyi yerinde,
bırakmamış kendisini gençliği de,
ancak çektiği çileler biraz hırpalamış onu.
İnsan ne kadar güçlü olsa da, gücünü yok etmek için
denizden belalısı yoktur bana göre."

O zaman yanıtladı onu Eurylaos ve şöyle dedi:
"Laodamas çok doğrudur bu sözün.

Git ve bizzat sen konuşarak çağır onu buraya."
Alkinoos'un yiğit oğlu bunu duyar duymaz
gidip ortada durdu ve Odysseus'a şunları söyledi:
"Haydi gel saygıdeğer yabancı,
gel de eğer şimdiye dek öğrenmiş olduğun
bir yarış var ise sen de bir tecrübe et onları.
Görünen o ki, sen yarışlardan anlarsın,
bir erkek için yaşadığı süre boyunca,
elleriyle ve ayaklarıyla başaracaklarından
daha büyük bir ün yoktur.
Gel şimdi sen de dene bir yarışı
ve süpür gitsin ruhundan kederi.
Artık yolculuğun uzak değil, gemin denize sürülmüş
ve yoldaşların da hazır bekliyorlar seni."

O zaman yanıtladı onu ve şöyle dedi hünerli Odysseus:
"Laodamas, neden yarışlara davet ediyor
ve alay ediyorsunuz benimle?
Kederler yarışlardan çok daha fazla yer tutar aklımda;
başıma öyle şeyler geldi ve öyle çileler çektim ki,
şimdi pazar yerinizde kralınıza ve halkınıza
yalvararak oturuyorum vatanıma dönmek için."

Yanıtlarken onu Eurylaos, yüzüne karşı biraz hakaret etti:
"Yabancı, yarışlardan anlayan biri gibi görünmedin bana
bir atlete de benzemiyorsun; insanların arasında,
çok kürekli gemilerle dolanıp duran,
denizcilere liderlik edip alıp satarak kâr elde etmeyi düşünen
pek çoğu vardır, sen de onlardan birisin."

O zaman ona hiddetle baktı ve şöyle dedi hünerli Odysseus:
"Ağzından çıkanı kulağın duymaz olmuş senin delikanlı.
Elbette ki tanrılar her insana bağışlamazlar
iyi bir beden, akıl ya da topluluk önünde konuşma yeteneği.
Kiminin yüz güzelliği diğerlerinden aşağıdır ama

tanrı onun varlığını tatlı dille taçlandırmıştır;
insanlar mutlu olurlar onu gördükleri zaman,
cesaret ve tatlı bir alçakgönüllülükle konuşur
ve toplantılarda diğerlerinden üstün tutulur,
kentten geçtiği zaman insanlar tanrı gözüyle bakarlar ona.
Yine bir başkası görünüşte ölümsüzler gibidir,
ancak tanrılar onu, tıpkı sana yaptıkları gibi,
konuşma yeteneğiyle taçlandırmamışlardır;
senin de görünüşün çok güzel, tıpkı bir tanrı gibi,
ancak iş akla gelince hiç kıymetin yoktur.
Bana göğsünün içindeki ruhunla geldin ama uygunsuz laflar ettin.
Söylediğin gibi yarışlarda deneyimsiz değilim,
üstelik sanırım en önde gelenlerdendim,
kuvvet alırdım bir vakitler ellerimden ve gençliğimden.
Ancak şimdi beni acılar ve çileler ele geçirdi,
savaşlarda ve üzerinden geçtiğim dalgalarda çok çektim.
Her ne kadar bir sürü felaket atlatmış olsam da,
yarışlara katılacağım yine de,
ruhuma dokundu sözlerin ve beni kışkırttın."

Bunları söyledi ve öylece üzerindeki kıyafetlerle atılıp
Phaiakların en büyük disklerinden birini aldı.
Onu çevresinde döndürüp güçlü eliyle fırlattı,
taş uğultuyla fırladı,
ünlü denizci Phaiaklar başlarını eğdiler disk geçerken.
Diğerlerinin atmış oldukları yerleri aşmış giderken disk,
en sonunda Athene durdurdu onu,
işaretledi düştüğü yeri bir erkek kılığına girerek
ve ona seslenerek şunu söyledi:
"Yabancı, bir kör bile ayırt edebilir ararken senin diskini,
diğerleriyle karışacak gibi değil, öyle uzakta ki.
Cesur ol bu yarışın sonucuna bakarak,
çünkü Phaiaklardan hiçbiri
ne bu ize yaklaşabilir ne de geçebilir onu."

Bunları söyledi ve sevindi çilekeş tanrısal Odysseus,
yarışlarda kendine bir dost bulduğu için.
O zaman hafiflemiş yüreğiyle Phaiaklara dedi ki:
"Şimdi siz yetişin ona çocuklar,
daha sonra başka bir tane daha atacağım
ya onun kadar uzağa ya da daha da uzağa.
Eğer yüreği ve ruhu içinizden birine
benimle yarışmasını söylüyorsa,
gelsin de isterse yumruk dövüşü,
isterse güreş isterse koşu yarışı yapalım.
Çok kızdırdınız beni, hiddetlendirdiniz;
Beni ağırlayan ve dostluk gösteren Laodamas'tan başka
tüm Phaiaklarla hazırım karşılaşmaya.
Kim dövüşebilir kendisine dostluk gösterenle?
Kendisini yabancı bir ülkede ağırlayan insana
yarışmalarda meydan okuyan bir adam olsa olsa
ya akılsızdır ya aşağılık.
Ancak reddetmem diğerlerini, küçümsemem de hiçbirini,
yalnızca hesaplaşalım isterim karşı karşıya gelip.
Bilirim ben erlerin yaptığı bütün yarışları;
güzel işlenmiş bir yayla kapışmayı iyi bilirim;
isterse bir sürü yoldaşı yanımda durup yaylarını geriyor olsun,
düşman kalabalığı içinde bir insanı okla ilk atışta vurabilirim.
Biz Akhaların Troyalıların ülkesinde ok attığı günlerde
yalnızca Philoktetes geçebilirdi beni ok atmada.
Faniler arasında, bu dünyanın ekmeğini yiyen tüm
diğerlerinden,
fazlasıyla üstün olduğumu söyleyebilirim.
Eski erlerle boy ölçüşmek istemem,
ne Herakles ile ne de Oikhalieli Eurytos ile;
tanrılarla boy ölçüşürdü onlar ok atmada,
işte bu nedenle çabucak öldü
ve sarayında yaşlandığı günleri göremedi uzun boylu Eurytos;
kendisini birlikte ok atmaya çağırdığı için öfkelendi

ve öldürdü onu Apollon.
Mızrağı da kimsenin okunu bile atamayacağı kadar atarım uzağa;
Phaiaklar'dan birinin beni koşuda geride bırakmasından korkarım yalnızca; çok işkence çektim dalgalarda
sürekli salın üzerinde olmaktan çözüldü tüm organlarım."

Bunları söyledi, hepsi sessizce oturuyorlardı.
Bir tek Alkinoos yanıt verdi ona ve şunları söyledi:
"Yabancı bunları söylerken bize kötü bir söz etmedin,
bize sahip olduğun yetenekleri göstermek istiyorsun anladık,
çünkü öfkelendin seni yarışmalara çağıran
ve seninle hakaret eder gibi konuşan adama.
Aklı başında hiçbir adam senin gücüne laf edemezdi.
Ancak gel şimdi, sarayında şölen yaptığında diğer kahramanlara,
yanındaki karına ve çocuklarına anlatabilmek için
beni iyi dinle ve ne söylediğimi anla.
Hatırla yeteneklerimizi ve anlat onlara,
atalarımızdan bugüne Zeus'un bize bağışladıklarını.
Bizler mükemmel yumruk güreşçileri değiliz,
ancak iyi koşucuyuzdur ve gemicilikte geliriz en başta.
Oldum olası hoşumuza gider nefis yemekli eğlenceler,
saz, sıcak hamamlar ve yatak.
Phaiaklar içindeki en iyi dansçılar gelin,
gelin dans edin ki, yabancı evine döndüğünde
bizim denizcilikte, koşuda, dansta ve şarkıda
diğerlerinden ne kadar üstün olduğumuzu anlatsın halkına.
Haydi, biri hemen gidip Demodokos'a güzel sazını getirsin;
sarayda bir yerlerde olacaktı."

Tanrı biçimli Alkinoos bunları söyledi,
haberci de kralın sarayından işlemeli sazı getirmek için hareketlendi.
Halk arasından seçilen dokuz hakem de kalktı,

her yarışta olması gerektiği gibi hazırlardılar oyun alanını;
yeri düzlediler, etrafı genişletip bir halka içine aldılar.
Haberci de yanaşıp Demodokos'a güzel sazını verdi,
o da orta yere gitti, iki yanında ilk gençliklerini yaşamakta olan
ve dansı bilen çocuklar duruyordu;
tanrısal toprağa ayaklarıyla vurmaya başladılar,
Odysseus da kıvılcımlar saçarak yere basan ayaklarını
seyrediyor ve ruhunun derinliklerinden hayranlık duyuyordu.

Ares ile güzel taçlı Aprhrodite'in aşkı hakkında,
güzel şarkılar söylemeye başladı Demodokos sazıyla
anlatıyordu onların nasıl ilk kez Hephaistos'un sarayında
gizlice yan yana uzandıklarını,
Ares'in ona bir sürü armağanlar verdiğini
ve Aphrodite'in kocası Tanrı Hephaistos'un yatağında
nasıl gizlice seviştiklerini.
Haberci Güneş, onları aniden şehvetle birbirlerine sarılmış
halde
yakaladığını söylemeye gitmişti doğruca ona.
Hephaistos ruhuna keder veren bu sözü duyar duymaz
aklından bir sürü kötülük geçirerek atölyesine gitmişti.
Kütüğün üzerine büyük bir örs koyarak
asırlarca sağlam kalacak, kırılmaz,
çözülmez zincirler kesmeye başlamıştı.
Ares'e karşı öfkeyle kurduğu düzeni bitirdikten sonra,
sevgili yatağının olduğu odaya gitmek üzere düşmüştü yola.
Yatağın ayaklarına çepeçevre zincirleri geçirmiş,
bir sürü zinciri de üstten dolamıştı;
örümcek ağı gibi inceydi zincirler, kimse göremezdi onları,
bahtiyar tanrılar bile, çünkü büyük bir hünerle yapılmışlardı.
Tuzağı bütün yatağa geçirdikten sonra, güzel yapılı
ve her yerden daha çok sevdiği Lemnos kentine gitmişti.
Ancak altın dizginli Ares kör değildi ki,
görmüştü ünlü usta Hephaistos'un gittiğini
ve hemen sarayına doğru yola koyulmuştu,

sevgilisi güzel taçlı Aphrodite'i görmek için yanıp tutuşuyordu.
O da babasından, Kronos'un daima güçlü oğlunun yanından
daha yeni gelmiş ve oturmuştu.
Ares saraya girmiş ve onu tutup demişti ki:
"Gel sevgilim, yatağa uzanıp keyfimize bakalım,
çünkü Hephaistos artık burada değil,
Lemnos'ta bir yerlere gitti çirkin sesli Sintliler'i görmeye."

Bunları söyleyince Aphrodite'e,
o da ikna olup uzanmak için yelkenleri indirmişti.
İçeri girip yatağa uzanınca ikisini de
akıllı Hephaistos'un ustaca yerleştirdiği zincirler sarmıştı,
ne kollarını oynatabiliyor ne de doğrulabiliyorlardı artık,
anlamışlardı kaçmalarının imkansız olduğunu.
O zaman yanlarına gelmişti Lemnos'a gitmeden geri dönen
ünlü topal Hephaistos;
gözcülük eden Güneş yetiştirmişti ona her şeyi;
o da evine dönmüştü ruhunda kederle.
Giriş kapısının önünde vahşi bir öfkeye bürünmüştü,
tüm tanrılara gürleyerek seslenmişti:
"Zeus baba ve diğer mutlu, asırlık tanrılar,
gelin buraya da görün,
bu dayanılmaz ve utanç verici manzarayı.
Kronos'un oğlu her daim güçlü Zeus'un kızı Aphrodite'in
benim gibi bir topalı hor görüp de felaketler getiren Ares'i
sırf yakışıklı olduğu ve sakat olmadığı için sevdiğini görün.
Ben doğuştan sakatım; keşke doğurmasaymış beni annem.
Oysa bakın onlara,
yatağımda sarmaş dolaş yatan çiftin ne güzel olduğuna,
ben de görüyorum onları ve yanıyor yüreğim.
Her ne kadar birbirlerini çok seviyor olsalar da
böyle sarılıp kalmayı istemezlerdi herhalde;
acı verecek onlara kurduğum tuzak ve bağlar,
ta ki babası bana namussuz kızı için ona armağan ettiğim

her ne varsa geri verene dek;
kızı güzel olmasına güzel ama başında akıl yok."

Bunları söylemişti ve toplanmışlardı tanrılar tunç eşikli sarayda.
Yeri tutan Poseidon da gelmişti, zeki Hermeias da,
uzaklardan ok atan Apollon da.
Ancak tanrıçaların hepsi utançlarından evlerinde kalmışlardı.
Varlık bağışlayan tanrılar giriş kapısının önünde
durmuşlardı;
akıllı Hephaistos'un ustalıkla kurduğu tuzağı gören ölümsüzler
gülmeye başlamışlardı durmaksızın.
Bir tanrı diğerine şöyle diyordu:
"Kötülük başarıya ulaşmaz hiçbir zaman,
yavaş hareket eden de hızlıyı yakalayabilir,
tıpkı şimdi aksak Hephaistos'un hüneriyle
Olympos'ta oturan tanrılardan bile hızlı Ares'i yakalaması
gibi.
Ares ona borçlu ve yakalandığı için zinasının bedelini
ödeyecek."

Bunları konuşuyorlardı kendi aralarında.
Ancak Zeus'un oğlu Apollon Hermeias'a demişti ki:
"Hermeias, Zeus'un oğlu, bağışlayıcı ve varlık bağışlayan,
böyle sıkıca bağlanmış vaziyette dahi olsa
altın Aphrodite ile yatakta uzanmayı istemez miydin yan
yana?"

Daha sonra yanıtlamıştı onu ateşle öldüren bağışlayıcı:
"Keşke öyle bir şans doğsa,
ey uzaklardan ok atan tanrı Apollon,
isterse üç kat daha sıkı zincirlerle bağlanayım
ve siz tüm diğer tanrılar da beni seyrediyor olun,
yine de isterim altın Aphrodite'le birlikte uzanmayı."

Bunları söylemiş ve ölümsüz tanrılar tüm kalpleriyle
gülmüşlerdi.

Yalnızca Poseidon gülmemiş ve ünlü usta Hephaistos'tan
Ares'i çözmesini rica etmişti sürekli.
Bağırıp şu kanatlı sözleri söylemişti:
"Çöz onu, onun adına ben söz veriyorum,
sana olan borcunu istediğin gibi, sonuna kadar ödeyeceğine
tüm ölümsüz tanrıların önünde."

Şöyle yanıtlamıştı onu ünlü topal:
"Bana bunları söyleme yeri tutan Poseidon.
Bir zavallı adına söz veren de zavallı olur.
Eğer Ares borcundan ve zincirlerinden kaçıp uzaklara giderse
ben nasıl sorumlu tutarım seni ölümsüz tanrıların önünde?"

O zaman yine yanıtlamıştı onu yeri sarsan Poseidon:
"Hephaistos, eğer Ares kaçıp giderse uzaklara,
ben kendim ödeyeceğim borcunu."

O zaman yanıtlamıştı onu ünlü topal ve demişti ki:
"Senin sözüne karşı gelmek ya da reddetmek yakışmaz bana."

Bunları söylemişti güçlü Hephaistos ve çözmüştü bağları.
İkisi de güçlü zincirlerden kurtulur kurtulmaz kaçmışlardı,
Ares Trakya'ya gitmişti, gülmeyi seven Aphrodite de Kıbrıs'a,
Paphos'a doğru yola koyulmuştu.
Orada idi Aphrodite'in buhar ve tütsülerle dolu sunağı;
cazibe tanrıçaları onu yıkayıp
ölümsüz tanrılara sürdükleri ölümsüz yağ ile ovmuşlar
ve muhteşem elbiseler giydirmişlerdi ona.

İşte ünlü ozan bunların şarkısını söylüyor,
Odysseus da eğleniyor, dinlerken mutlu oluyordu
uzun kürekli ünlü denizci Phaiaklar da.
O zaman Alkinoos buyurdu Halios'a ve Laodamas'a,
yanlarında başka kimse olmaksızın oynamalarını.
Onlar da ellerine akıllı Polybos'un kendilerine yaptığı
erguvan rengi güzel topu aldılar,

biri yukarı gölgeli bulutlara atıyordu onu bedenini bükerek,
diğeri de yükseğe sıçrayıp yere,
ayaklarının dibine düşmeden kolayca yakalayıveriyordu.
Artık sırayla onu havaya atarak yarışmayı bitirdikten sonra
bereketli toprağın üzerinde dans ettiler;
kâh biri oynuyordu kâh diğeri,
diğer delikanlılar da onlara destek oluyorlar
ve heyecanla el çırpıyorlardı, çınlıyordu her yer.

O zaman Odysseus, Alkinoos ile konuştu ve şunu söyledi:
"Alkinoos, Kral, sen ki tüm halkının en önde gelenisin,
Phaiakların dansta iyi olduklarını söyleyerek övünmüştün;
bu bir gerçek, hayran oluyorum onlara baktıkça."

Bunları söyleyince memnun oldu yiğit Alkinoos
ve hemen kürek çekmeyi seven Phaiaklar'a seslendi:
"Dinleyin Phaiakların komutanları ve önde gelenleri,
Bu yabancı çok akıllı göründü bana;
haydi gelin de bize yakıştığı gibi
konukluk armağanları sunalım ona.
Halkın arasında siz onlara hükmeden
on iki komutansınız, ben de on üçüncüsüyüm.
Her birimiz güzelce yıkanmış giysiler getirelim
ve gömlekler ile bir külçe çok kıymetli altın.
Hepsini çabucak bir araya getirelim de,
yabancı onlarla gelsin ruhu sevinç dolu akşam yemeğine.
Onunla yakışıksız konuşan Euryalos da
gönlünü hoş etmeye baksın güzel sözler ve armağanlarla."

Bunları söyledi, diğerleri de bu sözleri desteklediler,
her biri armağanları getirmesi için birer haberci gönderdi hemen.
Eurylaos yanıtladı onu ve dedi ki:
"Alkinoos, Kralım, sen ki halkın içinde en başta gelensin,
elbette ki gönlünü alacağım yabancının emrettiğin gibi.

Ona hemen burada, tamamı tunçtan, gümüş saplı,
kını daha yeni çekilmiş fil dişinden bir kılıç armağan edeceğim,
inanıyorum ki sevinecektir buna."

Bunları söyledi ve elindeki gümüş kakmalı kılıcı
Odysseus'a vererek ona şu kanatlı sözleri söyledi:
"Selam olsun konuk babamız;
eğer ağır bir laf çıktıysa ağzımdan
umarım onu alıp uzağa götürür rüzgarlar,
dilerim tanrılardan ülkene varıp karını görmeyi
bağışlasınlar sana uzun zamandır acı çekiyorsun
sevdiklerinden uzakta."

O zaman yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:
"Sevgili dostum, dilerim tanrılar sana da mutluluk verirler.
Umarım gönlümü almak için bana armağan ettiğin
bu kılıcı bir gün özlemezsin."

Bunları söyledi ve gümüş kakmalı kılıcı kınına sokup
hemen omzuna astı.
Güneş battığında Odysseus'un yanında
birbirinden değerli armağanları duruyordu.
Azametli haberciler bunları Alkinoos'un sarayına taşıdı
ve teslim aldı onları kusursuz Alkinoos'un çocukları,
ve saygıdeğer annelerine sundular teker teker.
Önlerinden yiğit Alkinoos saraya vardılar,
hep birlikte yüksek tahtlara oturdular.
O zaman güçlü Alkinoos Arete'ye şunları söyledi:

"Kadınım sürükle de getir buraya en görkemli sandığı,
koy içine iyi yıkanmış giysiler ile gömlekler.
Ateşin üzerine de bakır bir kazan koyun ve su ısıtın,
kusursuz Phaiakların getirdikleri armağanları
güzelce yerleşmiş olarak görsün yabancı yıkandıktan sonra
ve ozanın sesini, şarkılarını dinleyerek iyice keyif alsın
şölenden.

Ben de sahip olduğum en güzel altın maşrapayı
armağan edeceğim ona,
bununla Zeus ve diğer tanrılar için yere şarap serpsin
ve beni anımsasın her gün sarayında."

Bunları söyledi, Arete de hizmetçilere
alev alev yanan ateşe olabildiğince çabuk,
büyük üç ayaklı bir kazan koymalarını söyledi,
onlar da hemen üç ayaklı kazanı
alev alev yanan ateşin üzerine koydular,
içine su döktüler ve altına da odunlar koyup yaktılar.
Kazanın çevresini alevler sardı ve su ısındı.
Bu arada Arete odadan görkemli sandığı getirdi
ve güzel armağanları, elbiseleri,
Phaiakların armağan ettikleri altınları içine yerleştirdi;
kendisi de güzel elbiselerle gömlekler koydu
ve onunla konuşup şu kanatlı sözleri söyledi:
"Sen şimdi kapağını kapatıp sıkı bir düğümle bağla onu,
kara gemiyle gideceğin zaman yoluna çıkıp kimse
güzel uykunda gelip karıştırmasın bunları."

Çilekeş tanrısal Odysseus bunları duyar duymaz
güzelce kapattı kapağı ve üzerine hızlıca attı
bir zamanlar her göreni hayran bırakan
Kirke'den öğrendiği usta düğümlerden.
O sırada hizmetçi kadın gelip yıkanmaya çağırdı onu,
ruhuna büyük bir mutluluk verdi sıcak hamamı görmek,
kıvırcık saçlı Kalypso'nun sarayından ayrılalı beri
kendine bakamamıştı, halbuki onun yanında iken
bir tanrı gibi özen gösterilirdi kendisine.

Hizmetçiler önce yıkayıp sonra yağla ovdular onu
güzel gömlek ve pelerinler giydirdiler sonra,
banyodan çıkınca şarap içmekte olan erlerin yanına gitti o da.
Güzelliğini tanrılardan almış olan Nausikaa

sağlam kapının aralığında durdu ve
Odysseus'a bakıp hayran kaldı,
onunla konuşup şu kanatlı sözleri söyledi:
"Selam sana yabancı,
bir gün kendi vatanında yaşamaya başladığında beni de hatırla,
çünkü öncelikle bana borçlusun kurtuluşunu."

O zaman yanıtladı onu hünerli Odysseus:
"Nausikaa, yüce gönüllü Alkinoos'un kızı,
keşke Hera'nın gürleyen kocası Zeus
bana evime gittiğim günü görmeyi kısmet etse.
Oraya gittiğimde daima dua edeceğim tanrıya senin için,
çünkü evladım, benim hayatımı sen kurtardın."

Bunları söyledi ve kral Alkinoos'un yanına tahta oturdu,
yemekleri bölüşüp şarabı suyla karıştırmaya başladılar.
Haberci de herkesin sayıp sevdiği ozan Demodokos'u getirdi,
davetlilerin ortasına oturtup sırtını yüksek direğe yasladı.
Beyaz dişleriyle domuzun sırtından bir lokma ısırdı Odysseus,
kemiğin üzerinde bol etli ve yağlı kısım kalmıştı,
haberciye seslendi sonra da:
"Haberci, bu eti Demodokos'a ver de yesin.
Ne kadar kederli olsam da gidip kucaklayacağım onu,
dünya yüzündeki bütün insanlardan daha çok sayılır ozanlar,
herkesin saygısını kazanırlar, çünkü Mousa öğretmiştir
şarkı söylemeyi onlara ve çok sever onların soyunu."

Bunları söyledi ve haberci de etleri götürüp
kahraman Demodokos'un eline bıraktı.
O da bunu kabul etti ve yürekten sevindi.
Hepsi önlerindeki yemeklere uzattılar ellerini.
Doyasıya yiyip içtikten sonra
tanrısal Odysseus Demodokos'a şunu söyledi:
"Demodokos, diğer tüm fanilerden çok sayarım seni.
Mutlaka Zeus'un kızı Mousa ya da Apollon

öğretmiştir sana şarkı söylemeyi.
Akhaların kader şarkısını söylerken
ve onların çektiği çileleri anlatırken
sanki oradaymış ya da orada olan birinden
duymuş gibiydin olan biteni.
Gel şimdi başka bir şarkı söyle,
Epeios'un Athene ile birlikte yaptığı tahta atı anlat bize;
tanrısal Odysseus'un içini İlyon'u yağmalayacak
erlerle doldurup Akropolis'e koyduğu atı.
Olur da bana olması gerektiği gibi hikaye edersen bunları,
tanrılardan birinin seni çok sevdiğini
ve sana şarkı söylemeyi bir tanrı armağanı olarak sunduğunu
söyleyeceğim bütün insanlara."

Bunları söyledi, ozan da tanrıdan aldığı esinle
başladı şarkısını söylemeye;
Akhaların çadırlarını ateşe verdikten hemen sonra
güzel gövdeli gemilere binip yola çıktıkları andan başlayarak...
Diğerleri ünlü Odysseus'un etrafında
Troya'nın pazar yerindeydiler tahta atın içinde,
Troyalılar sürüklüyordu atı Akropolis'e.
At öylece duruyor, Troyalılar da dört yanını sarmış
ara vermeden konuşup duruyorlardı;
üç ayrı düşünce vardı:
Ya bu içi oyuk ahşap şeyi acımasız tunç mızrakla
delik deşik edeceklerdi,
ya onu Akropolis'in kıyısına kadar sürükleyip
kayaların üzerine atacaklardı
ya da ellerinde tutacaklardı
tanrılar için büyük bir süsleme ve adak olarak.
Bu sonuncu düşünce daha uygun geldi;
Akhaların en iyi erlerinin içinde oturduğu,
Troyalılara felaket ve kara bir yıkım getiren
büyük tahta atı kente sokmak onların kaderlerinde
yazılıydı.

Akhaoğullarının oyuk tahtadan ibaret tuzaklarını,
atın içinden çıktıklarında tüm kenti
nasıl yakıp yıktıklarının şarkısını söylüyordu Demodokos.
Her birinin kentin bir köşesini yağmaladığını anlatıyordu,
Odysseus'un da tanrıya denk Menelaos ile birlikte
tıpkı Ares gibi Deiphobos'un sarayına gittiğini,
orada korkunç bir savaşa girme cesareti gösterip
sonunda yüce ruhlu Athene'nin yardımıyla
nasıl galip geldiğini söylüyordu.

Bunları anlatıyordu şarkısında ünlü ozan,
Odysseus da eriyip bitiyor,
gözyaşları kirpiklerinden yanağına süzülüyordu.
Nasıl ki bir kadın, vatanını ve çocuklarını savunurken
acımasızca vurulan kocasının can çekişen bedeni üzerine
abanıp ağlarsa, ağıtlar yakıp dövünürse ve
düşmanların arkadan onu kargılarla köle gibi sürükleyerek
ağır işlerde çalıştırmak üzere götüreceklerini bildiğinden
kara gözyaşları çorak yanakları altında eriyip biterse,
işte Odysseus'un kirpiklerinin altından
öyle acı gözyaşları dökülüyordu.

Kimse fark etmedi ağladığını,
yalnız Alkinoos fark etti derin iç çekişlerini duyunca
yanında oturan adamın ağladığını.
O vakit kürek seven Phaiaklara şunları söyledi:
"Dinleyin Phaiakların komutanları ve önde gelenleri.
Bırakın da biraz durdursun Demodokos güzel sazını,
bu şarkılar hepimize mutluluk vermiyor belli.
Tanrısal ozan şarkı söylemeye başlayalı
bir an olsun dinmedi yabancının iç parçalayan ağlaması;
büyük bir keder var yüreğinde belli ki.
Şimdi saz dursun da, hepimiz eğlenelim
hem ev sahipleri hem de yabancı için böylesi çok daha iyi.
Yabancıya saygımızı gösterip her şeyi,

yolculuğu ve de güzel armağanları hazır ettik.
Ruhunda biraz olsun duygu ve akıl taşıyan için
kendisine yalvaran bir yabancı kardeş yerindedir.
İşte bu nedenle sen de konuğum,
şimdi benden bir şey saklamaya
ve sana sorduklarımdan kaçmaya çalışma.
Söyle bana, vatanında annen, baban,
kentte ve çevrende yaşayan diğerleri sana nasıl seslenir,
ister küçük bir evde doğsun ister büyük,
hiçbir insan isimsiz değildir;
herkese bir isim verir ana babası dünyaya geldiği an.
Söyle bana hangi ülkeden olduğunu, yerini yurdunu ve
kentini, söyle ki akıllarında tutarak gideceğin yeri
seni oraya göndersin gemilerle Phaiaklar;
diğer gemilerdeki gibi dümencileri yoktur Phaiakların,
gemilerin kendisi bilir yolcuların hislerini ve düşüncelerini,
dünyanın her yerini, kentlerini, bereketli tarlalarını bilirler
ve hızlıca geçerler denizin sis ve bulutlarla kaplı
uçurumlarını;
yoktur içlerinde başlarına bir şey geleceği korkusu
ve asla kaybolmazlar.
Bir zamanlar babam Nausithoos anlatmıştı:
Dediğine göre Poseidon onun hükmettiği yerde
bütün engelleri güvenle aştığımız için kıskanmış bizi.
Bir gün Phaiakların koca gemilerinden birini
karanlık denizde bir yolculuktan döndüğü sırada
parçalayacağını ve kentimizi kocaman bir dağla çevireceğini
söyleyerek tehdit etmiş. Böyle söylerdi ihtiyar.
Ancak bunları yapmak isteyen tanrı,
belki de ruhu aksini derse yapmaz bu söylediklerini.
Gel sen bana gerçeği söyle ve anlat nerelerde dolaştığını,
hangi insanların ülkelerine ulaştığını söyle,
oradaki insanları anlat bize, güzel yapılı kentleri
ve hangilerinin zorlu ve vahşi olduklarını,

ne kadar adil olduklarını, hangi tanrı korkusu olan,
akıl sahibi kişilerin seni konuk ettiğini söyle.
Neden ağladığını ve Akhaların Troya'daki şansıyla ilgili
şeyleri dinlerken yüreğinin ta içinden neden dövündüğünü
de anlat.
Tanrılar verir kaderi gelecek kuşaklar şarkısını söylesinler diye
ve yine onlar dokur insanları yıkımlarla.
Yoksa Troya'da iyi bir yakının, 580
damadın ya da kayınpederin mi kayboldu?
Çünkü en çok onlar sevilir bizim kendi kanımızdan olan
akrabalardan ve çocuklarımızdan sonra.
Yoksa seni çok seven iyi bir arkadaşını mı kaybettin?
Aklı başında iyi bir arkadaş da
kardeşimizden aşağı değildir hiç." 585

RAPSODİ 9

[Odysseus Anlatıyor: Kikonlar - Lotusyiyenler - Tepegözler]

Yanıtladı onu hünerli Odysseus ve şunları söyledi:
"Alkinoos, halkının önderi yüce kral,
ne büyük mutluluktur, sesi tanrılarınkini andıran
bu ozanı dinlemek.
Tekmil halkın mutlu olmasından
ve ileri gelenlerin sarayda yan yana oturup
ekmek ve şarap dolu bir masanın yanında ozanı
dinlemelerinden,
bardaklar boşaldıkça hizmetkarların şarapla doldurmalarından
daha güzel bir şey yoktur sanırım.
Bana göre bundan büyük mutluluk olamaz.
Sana gelince, senin aklın bende
ve beni daha çok üzmek ve inletmek için kederimle,
çektiğim çileleri anlatmamı istersin.
Hangisini önce hangisini sonra anlatayım ki çektiğim
çilelerin,
gök tanrıları bana öyle çok verdiler ki kederlerden.
Öncelikle size ismimi söyleyeceğim bilesiniz diye artık,
eğer olur da ölümden kurtulup sizlerden çok uzakta
yaşamaya devam edersem, sizin dostunuz olarak kalayım.
Ben Laertes'in oğlu Odysseus'um,
tüm insanlar arasında ünüm vardır,
kurnazlıklarımla namım ulaşmıştır göklere kadar.
Büyük ve ormanlık Nerithos dağının bulunduğu
ünlü İthake'de yaşarım.
Çevresinde birbirine çok yakın olan
Dulikhion, Same ve ormanlık Zakynthos adaları vardır.
Alçak sahiliyle İthake, denizin içindeki diğer adalardan
çok daha uzakta, batıda kalır,
diğerleri doğuda güneşe doğrudur.

Tamamen taşlıktır ama doğurur yiğit delikanlılar;
benim için de dünyada yoktur vatanımdan daha güzeli.
Tanrıçalardan bir tanrıça olan Kalypso
beni alıkoymuştu oyuk mağaraların içinde,
istiyordu onun kocası olmamı;
kurnaz usta Kirke'de tutmuştu beni sarayında kocası
olmam için;
ancak benim göğsümün içindeki ruhum hoşlanmadı ondan,
yabancı bir ülkede zengin bir evde olsa da,
ailesinden uzakta olunca insanın vatanından
ve yakınlarından daha güzeli yoktur.
Eğer istersen sana anlatayım Troya'dan dönerken
Zeus'un yolculuğumu nasıl da büyük bir işkenceye çevirdiğini.

İlyon'dan çıkarken bir rüzgar yaklaştı arkamdan
ve alıp Kikonlar'ın ülkesi İsmasor'a götürdü beni.
Orada kenti yağmaladım, mahvettim onları da;
kentten kadınları ve malları alıp bölüştük yoldaşlarımla,
öyle ki, tek bir kimse kalmadı eşit pay almayan.
Orada herkese söylüyordum çabucak gitmemiz gerektiğini,
ama yoldaşlarım çok kafasızdılar, dinlemediler beni,
oturup yediler ve bolca şarap içtiler,
bir sürü koyun ve yan basan sığır kestiler deniz kenarında.
Bu arada Kikonların bir kısmı gidip diğer Kikonları çağırdı,
onlar hem çok sayıdaydılar hem de çok merttiler,
kentin içinde oturur ve at üzerinde savaşmayı bilirlerdi,
gerekirse savaşırlardı yaya olarak da.
Sabah vakti üzerimize saldırdı sayısız adam,
çoktular tıpkı ilkbaharda açan yapraklar ve çiçekler kadar.
O zaman biz talihsizleri daha pek çok kötülük yaşayalım diye
Zeus'tan gelen kara talih buldu.
Hızlı gemilerin etrafında savaşıyorlardı,
iki taraf da vuruşuyordu karşılıklı tunç mızraklarla.
Gün ilerlerken dövüşmeye devam ediyorduk onlarla,
her ne kadar sayıları fazla olsa da,

ancak güneş batıya doğru çekildiğinde,
çiftçilerin hayvanları çözdüğü saatlerde,
boyun eğdirebildi Kikonlar biz Akhalara.
Her gemiden altı iyi yoldaşımızı kaybettik,
bir kısmını ise kurtardık ölümden ve kötü kaderden.

Sevgili yoldaşlarımızı kaybettiğimiz için
yüreğimizde kederle açıldık denize,
ama ölümden olabildiğince uzağa doğru çekiyorduk gemiyi.
Kıvrımlı gemiler, ovada Kikonlar tarafından öldürülmüş
yoldaşlarımızın her birinin isimlerini
biz üç kere çağırmadan önce yola çıkmadı.
Bulut devşiren Zeus gemilerin üzerine güçlü bir poyraz yolladı,
korkunç bir fırtına ve bulutlarla örttü yeri de okyanusu da
ve gökyüzünden yükseldi karanlık.
Burunları önde gidiyordu gemilerin
ve rüzgarların gücü yelkenlerini ayırmıştı üç dört parçaya.
Kaybolmaktan korkarak
küreklerle yürüttük gemileri karaya doğru.
Orada, karada iki gün iki gece konakladık,
kederle birlikte yorgunluk yiyip bitiriyordu ruhumuzu.
Güzel örgülü Şafak üçüncü günü getirdiğinde,
direkleri diktik, beyaz yelkenleri çektik ve oturduk;
rüzgar ve kaptanlar yönetiyordu gemileri.
Belki hiçbir şey olmadan varabilirdim vatan topraklarına,
oysa dalga, akıntı ve poyraz Maleia'yı geçerken
tutup geri fırlattı beni ve Kythrere'nin çok uzaklarına
gönderdi.

Orada dokuz gün boyunca deniz ve balık besleyen
okyanusun üzerinden kalkan hiddetli rüzgarlar tarafından
dövülüp durdum;
onuncu gün ayak bastık çiçekleri yemek diye yiyen
Lotusyiyenlerin topraklarına.
Orada karaya çıkarak kaynaklardan su aldık

ve yoldaşlarım hızlı gemilerin yanında
hemen hazırladılar akşam yemeğini.
Doyasıya yiyip içtikten sonra yoldaşlarımın bazılarını içerilere,
o ülkede nasıl insanların yaşadığını öğrenmeye yolladım;
yoldaşlarımdan ikisini seçtim,
üçüncüyü de haberci olarak gönderdim.
Onlar da hemen yola koyuldular ve Lotusyiyenlere
rastladılar.
Lotusyiyenlerin aklında yoldaşlarımıza zarar vermek yoktu,
onlara lotus bile verdiler yemeleri için.
Ancak yoldaşlarımızdan kim lotusun bal gibi yemişini yediyse
artık ne yoldaşlarının arasına dönüp haber vermek
ne de ülkesine geri dönmek istedi,
tek istedikleri Lotusyiyenlerle kalıp
lotus yiyerek vatana dönmeyi unutmak oldu.
Bir yandan ağlaşırlarken bir yandan onları
zorla oyuk gemilere soktuk, çekiştire çekiştire
ve oturma yerlerinin altına sıkıca bağladık.
Diğer çok sevgili yoldaşlarıma da, olur da biri daha lotus yer
ve vatana dönmeyi aklından çıkarır diye
olabildiğince çabuk hızlı gemilere binmelerini emrettim.
Hemen içeri girdiler ve küreklerin başında oturdukları gibi,
küreklerle köpüklü denize vurmaya başladılar.

Oradan yüreğimizde kederle ilerlemeye başladık,
kendini beğenmiş ve adaletsiz Tepegözlerin topraklarına
vardık.
Sırtlarını ölümsüz tanrılara yasladıklarından olsa gerek,
ne elleriyle bir bitki yetiştirir ne de tarla sürer bunlar;
buğdayları da arpaları da şaraplık iri üzümler veren bağları da
ekilmemiş ve işlenmemiş topraklarda yetişir,
Zeus'un yağmuru büyütür onları.
Ne pazar alanları vardır toplanmaları için ne de mahkemeleri,
yüksek dağlarda oyuk mağaraların içinde otururlar
ve her biri karısıyla çocuklarını yönetir,

hiç biri ilgilenmez diğeriyle.
Limandan ötede alçak yeşillik bir ada vardır,
Tepegöz ülkesine ne çok yakın ne de çok uzak.
İşte orada sayısız yaban keçisi vardır,
insan ayak basmadığı için kimse kovalamaz onları,
avcılar da girmezler oraya, ormanın içinde
ya da tepelerde incinmemek için peşlerinden gitmezler.
Ne sürüsü vardır kimsenin ne de tarla sürerler,
her yer ekilmemiş ve işlenmemiş topraklarla doludur;
daha insan yüzü görmemiştir adada otlayıp meleyen bu keçiler.
Tepegözlerin ne kırmızı yanlı gemileri vardır
ne de güzel güverteli gemi yapacak ustaları,
diğer insanlar gibi denizi gemilerle aşıp birbirlerine gitmeye,
insanların yaşadıkları kentlere ulaşmaya ihtiyaçları yoktur,
işte yine bu yüzden güzel evler inşa edecek kimseleri de yoktur.
Aslında yurtları hiç de çirkin değildir,
her şey yetişir gerektiğinde.
Köpüklü denizin kıyılarında,
sonsuz suları ve güzel toprakları olan,
onlara asırlık bağlar verebilecek,
düzleyip de sürülmesi kolay ovaları vardır;
çok derinlerden biçebilirsin bütün ürünleri yetişir yetişmez,
çünkü toprak iner ta derinlere kadar.
Limanın içinde rüzgar almayan yerler var,
öyle ki ne palamara gereksinim duyarsın
ne demir atmaya ne de halat bağlamaya,
gemiyi çektikten sonra uzun süre kalır orada
ta ki gemicinin canı onları hareket ettirmek isteyene
ve uygun rüzgar esene kadar.
Limanın dibinde temiz, berrak sular akar,
mağaraların altında pınarlar vardır,
çevresinde de yaban kavaklar.
İşte biz de vardık oraya, tanrılardan biri
sanki bizi gecenin karanlığında oraya sürüklemişti,

gece hiç ışık yoktu ve hiçbir şey görünmüyordu,
yoğun bir sis vardı gemilerin çevresinde,
ay bile yoktu, bulutlar işgal etmişlerdi gökyüzünü.
Kimse görmedi adayı,
bizi kıyıya doğru götüren büyük dalgaları da görmedik
sağlam gemilerimiz kıyıya yanaşıncaya kadar.
Kıyıya yanaştığımız vakit
bütün yelkenleri indirdik ve deniz kıyısına indik.
Orada uyumak için uzanıp tanrısal şafağı bekledik.

Sabah erken doğan gül parmaklı Şafak göründüğünde
adaya hayran olmuş bir halde etrafı dolaşmaya başladık,
kalkan taşıyan Zeus'un kızları Nympheler
yoldaşlarımız karınlarını doyursunlar diye
dağ keçileri gönderdiler.
Hemen gemilerden bükülebilen yaylarımızı
ve ucu oyuk mızraklarımızı aldık, üçe ayrılıp fırlattık onları.
Tanrı bize hemen verdi uğurlu bir av.
On iki gemi izliyordu beni
ve her birine dokuz tane keçi düştü,
yalnız bana on tane ayırmışlardı.
İşte o zaman, gündüzden güneş batana kadar
yemeğin ve içkinin başında oturduk,
bol bol et yiyip şarap içtik.
Gemilerimizde bolca kırmızı şarap vardı;
Kikonların kutsal kentini aldığımız zaman
her birimizin çift kulplu testilerine çokça doldurduğu
şaraplardı.
Uzaktan Tepegözlerin topraklarını,
oradan yükselen dumanları görüyor,
keçilerinin ve koyunlarının seslerini duyuyorduk.
Güneş batıp da karanlık geldiğinde deniz kıyısında uyuduk.

Sabahları doğan gül parmaklı Şafak göründüğünde
herkesi bir araya toplayıp dedim ki:

'Bir kısmınız burada kalın sevgili yoldaşlarım,
ben de gemimle ve yoldaşlarımla gidip bakayım
nasıl insanlar olduklarına,
kimlerdir, görgüsüz, vahşi insanlar mıdır
yoksa adil, misafirperver ve tanrıya saygılı mıdırlar göreyim.'
Böyle dedim, gemiye bindim ve yoldaşlara da binmelerini
ve halatları çözmelerini buyurdum.
Onlar da hemen binerek küreklerin başına oturdular sırayla
ve başladılar kürekleriyle köpüklü denize vurmaya.
Yakındaki bir yere vardığımızda, deniz kenarında
her tarafı defnelerle sarılı yüksek bir mağara gördük.
Orada uzanmış yatıyordu bir sürü koyun ve keçi;
dört bir yan derince iç içe geçirilmiş taşlardan yapılma
yüksek bir duvarla çevriliydi,
uzun gövdeli beyaz fıstık ve gür çam ağaçları vardı içinde.
İri yarı bir adam orada geçirirdi gecelerini,
yapayalnız otlatırdı davarlarını, yoktu başkalarıyla ilişkisi,
herkesten uzaklarda yaşar, aklından hep kanunsuz işler
geçirirdi.
Görsen ne kadar iri yarı olduğunu şaşar kalırdın,
buğdayla beslenen bildiğin insanlara hiç benzemezdi,
diğerlerinden ayrıksı görünür, olsa olsa
kayalıklarla dolu ormanlık yüksek dağlara benzerdi.
Sevgili yoldaşlarıma geminin yanında kalarak
onu kollamalarını buyurdum,
ben de yoldaşlarım arasından en iyi
on ikisini seçtikten sonra, yanıma
bir zamanlar Euanthes'in oğlu İsmaros'u koruyan
Apollon'un duacısı Maron'un bana verdiği
kara ve tatlı şarapla dolu keçi tulumunu da alarak gittim.
Maron'u, karısı ve çocuğuyla birlikte saygıyla ağırlamıştım,
Phoibos Apollon'un ağaçlı korusunda yaşardı o.
O da bana birbirinden görkemli armağanlar sunmuştu.
Bana iyi işlenmiş yedi ayar altın vermişti,

ayrıca tamamı gümüş testiler,
daha sonra da içleri on iki farklı şarapla dolu
iki kulplu küçük testiler vermiş,
hepsini de tatlı, halis tanrısal içkiyle doldurmuştu.
Bu şarabın yerini ne evdeki hizmetçilerinden biri bilirdi
ne de kölelerinden, bir tek o ve sevgili karısı bilirdi
bir de kahya kadın.
İşte bu bal gibi tatlı kırmızı şarabı içerken
bir bardak doldurup üzerine yirmi ölçü su koydu her birine,
mis gibi nefis bir koku yayıldı maşrapalardan.
O zaman hiç kimse alamadı kendini şarabı içmekten.
İşte bu şaraptan bir tulum doldurup aldım yanıma,
bir deri torbaya da yiyecek koydum,
çünkü çok güçlü, vahşi ve ne adalet ne de kanun tanıyan
bir insanın yanına gideceğimi düşünmüştüm.
Çabucak vardık mağaralara ama bulamadık onu içeride,
yağlı davarlarını otlatıyordu o sırada.
Mağaradan içeri girdiğimizde hayran kaldık.
Kazanlar içinde sayısız peynir vardı,
mandıralarda koyun ve keçi sürüleri dip dibeydiler;
her tür ayrılmıştı yaşlarına ve körpeliklerine göre.
Güzel yapılmış kazanlar ağızlarına kadar doluydu,
içine süt sağılan tahta süt kovaları ve tekneler de öyle.
Yoldaşlarım benden önce peynir alıp dönmemizi istediler,
daha sonra da yalvardılar mandıradan çıkıp
koyunlarla keçileri de alarak tuzlu denize açılalım diye.
Bunu kabul etmedim, onu görmek istedim
belki de konukluk armağanları verirdi, böylesi daha iyiydi.
Ama öyle olmayacak, yoldaşlarımı görmekten
hiç de memnun kalmayacaktı.
Orada ateşler yaktık, tanrılara kurbanlar sunduk,
peynirlerden alıp yedik ve içeride oturup
beklemeye başladık o hayvanları otlaktan getirene dek.
Adam döndü, yemekten sonra mağarayı ısıtmak için getirdiği,

kuru odunlardan oluşan muazzam bir yük taşıyordu,
getirip büyük bir patırtıyla fırlattı yere.
Biz korkup hemen çekildik mağaranın derinliklerine.
Geniş mağaraya yağlı koyunların sığdığı kadarını aldıktan
sonra erkekleri, koçları ve oğlakları kapının dışında, geniş
avluda bıraktı.
Daha sonra büyük ve çok ağır bir kayayı
havaya kaldırıp kapıya koydu.
İyi yapılmış dört tekerlekli yirmi araba bile
oynatamazdı bu taşı yerinden.
Öyle büyük ve görülmemiş bir kayaydı işte kapıya koyduğu.
Oturdu ve melemekte olan koyunlarla keçileri sağmaya başladı,
sonra da her birinin altına da yavrusunu koydu.
Sütün yarısını koyulaştırdı hemen,
süzülsün diye örgü sepetlere koydu,
kalan yarısını da kazanlara yerleştirdi
akşam yemeğinde canı istediği zaman içmek için.
Bütün işlerini alelacele bitirdikten sonra ateş yaktı
ve bizi görüp sordu: 'Yabancılar kimsiniz?
Denizin hangi yollarından çıkıp geldiniz?
Bir iş için mi çıktınız yola yoksa
ölümü göze alıp yabancılara kötülük yapan
korsanlar gibi dünyayı mı dolaşıyorsunuz?'

Bunları söyledi ve göğsümüzün içinde hopladı yüreğimiz;
iri yarı cüssesinden olduğu kadar güçlü sesinden de
korkmuştuk.
Bulunduğum yerden yanıt verdim ona ve dedim ki:
'Bu gördüğün kişiler, yani bizler Akhalıyız
ve Troya'dan dönerken esen rüzgarlar yüzünden
denizin büyük uçurumlarında kaybolduk.
Vatanımıza dönmek istesek de,
belki de Zeus böyle istediğinden, şimdi başka bir yoldayız.
Atreusoğlu Agamemnon'un askerleri olmakla övünürüz biz,
bunun ünü elbette çok büyüktür göğün altında;

öyle büyük bir kenti yakıp yıkmış
ve öyle çok halkı mahvetmiştir ki o...
Şimdi dizlerine kapanmış yalvarıyor ve biz konuklarına yaraşır
armağanlar sunmanı diliyoruz senden.
Buraya sana yalvarmaya geldik ey güçlü adam,
say tanrıları, kork onlardan.
Tüm duacıların ve yabancıların koruyucusu Zeus,
her zaman yabancılara yarenlik eder ve saygı gösterir.'

Bunları söyledim ve o da merhametsiz ruhuyla yanıtladı beni:
'Ya ahmaksın sen yabancı ya da çok uzaklardan geliyorsun,
baksana, bana tanrılardan korkmamı
ya da onların öfkesinden sakınmamı söylüyorsun.
Biz Tepegözler ne kalkan taşıyan Zeus'u umursarız
ne de bahtiyar tanrıları,
bilesin ki biz onların hepsinden daha güçlüyüzdür,
ruhum söylemediği takdirde Zeus'tan korkup da
ne sana acırım ne de yoldaşlarına.
Şimdi söyle bakalım sen bana, buraya gelirken
nereye demirledin iyi yapılmış gemini,
yakın kıyıda mı yoksa uzakta mı?
Söyle de bileyim.'

Ben de kurnaz biriyim, bunları söyleyince anladım
ağzımdan laf almaya çalıştığını,
lafı hemen tersine çevirip yanıtladım onu akıllı sözlerle:
'Gemimi yeri sallayan Poseidon batırdı.
Bir burna yaklaştık, denizin rüzgarı bizi orada yakaladı,
gemiyi kayalara vurup sizin toprağınızın kıyısına fırlattı,
ben ve bu gördüğün adamlar kurtulduk korkunç felaketten.'

Bunları söyledim, bana karşılık vermedi o merhametsiz,
atıldı elleriyle yoldaşlarımın üzerine,
köpek yavrusu gibi ikisini birden yakalayıp yere çarpmaya
başladı, dışarı fırladı beyinleri ve fışkıran kandan yerler
ıslandı.

Onları parçalara ayırıp akşam yemeği için hazırladı.
Vahşi hayvanlarla beslenen bir aslan gibi yiyordu yoldaşlarımı,
ne bağırsaklarını bıraktı ne etlerini,
kemiklerini de iliklerine kadar emdi.
Biz de ağlayarak ellerimizi kaldırdık Zeus'a,
şahit olduğumuz bu korkunç olaydan sonra
ümitsizlik ele geçirmişti ruhumuzu.
Tepegöz koca karnını insan eti yiyerek doyurduktan
ve üzerine de saf süt içtikten sonra,
mağaranın içinde, koyunların arasına kıvrılıp yattı.
O zaman yüce gönüllü ruhumla
onun yakınına gidip şiş gibi kılıcımı çekmeyi
ve parmaklarımla şöyle bir yoklayarak
can evinin ciğerini tuttuğu yere,
göğsünün tam ortasına saplamayı düşündüm,
ancak başka bir düşünce tuttu beni.
Orada korkunç bir felaketle ölüp gidebilirdik;
biz uzaklaştıramazdık ellerimizle
onun koyduğu kocaman taşı yüksek kapıdan.
Böylece orada, iç çekerek öylece bekledik tanrısal Şafağı.

Sabahları doğan gül parmaklı Şafak göründüğünde,
o zaman ateş yakıp koyunları sağmaya başladı,
hepsini sırasıyla sağıyor
ve her birinin altına yavrusunu koyuyordu.
Alelacele işlerini bitirdikten sonra
yine iki yoldaşımızı yakalayıp hazırladı kahvaltısını.
Yedikten sonra onları, mağaradan dışarı çıkardı yağlı koyunları,
bu arada kapının kocaman kayasını
bir çırpıda alıp kenara koydu;
koydu koymasına da, sonra
tıpkı okları kılıfına koyar gibi kayayı yeniden koydu girişe.
Tepegöz ıslık çala çala besili davarlarını dağa doğru sürdü;
ben de eğer Athene kısmet ederse
ondan intikamımızı nasıl alabileceğimi kuruyordum kafamda.

En doğrusu şu göründü ruhuma:
Mandıranın yanında yaş bir sopa duruyordu
zeytin ağacından kopartılmış; kurutup taşıyacaktı onu.
Biz onu gördüğümüzde yirmi kürek uzunluğunda yük taşıyan,
denizin engin uçurumlarını aşan geniş bir kara geminin
direği sanmıştık; öylesine uzun ve kalındı.
Gidip ondan bir kulaç büyüklüğünde parça kestim,
yoldaşlarıma verip kabuğunu yontmalarını buyurdum.
Onlar da sopanın her yerini düzlediler;
ben de ucunu incelttim, sonra da kurutup ısıttım ateşte.
Ardından da görünmesin diye
geniş mağarayı kaplayan gübrelerin altına sakladım;
kimlerin bu yanmış kazığı benimle birlikte kaldırıp
tatlı uyku kendisini aldığında Tepegöz'ün gözüne
saplayacağını belirlemek için yoldaşlarıma da kura çektirdim.
Kura çekmeseydik de kendilerini seçeceğim
dört yoldaşım çıktı kuradan,
ben de onlarla birlikte beşinci oldum.
Güzel yünlü koyunlarını otlatmaktan dönen Tepegöz
akşam geldi ve hepsini soktu geniş mağaraya,
bir tanesini bile bırakmadı büyük avluda,
belki düşündüğü bir şey vardı,
belki de tanrılardan biri ona böyle buyurmuştu.
Daha sonra girişe büyük bir taş koydu;
oturduktan sonra sağmaya başladı
meleyen koyun ve keçileri
ve her birinin altına yavrusunu koydu.
Aceleyle bütün bu işleri bitirdikten sonra,
yine iki yoldaşımı birden yakalayıp akşam yemeğini hazırladı.
O zaman elimde içinde kara şarap dolu tahta süt kovasını
tutarak yanında gidip konuştum Tepegözle:
'Tepegöz, gel insan eti üzerine iç şu şarabı ,
iç ki gemilerimizde nasıl şaraplarımız olduğunu gör.
Yere şarap serpme töreni için getirmiştim sana bunu,

belki bize acır da evimize gönderirsin diye,
ama merhametsiz çıktın sen, kızgın ve acımasız...
Sen bu kadar zalimce davrandıktan sonra,
insanlar içinden biri çıkıp bir daha sana nasıl gelebilir ki?'

Bunları söyledim, o da içmeyi kabul edip bir dikişte bitirdi.
Öyle hoşuna gitti ki tatlı içki, benden bir daha vermemi istedi:
'Bir tane daha ver bana hemen şimdi, ismini de söyle ki
mutlu olasın diye sana bir konukluk armağanı sunayım.
Tepegözlerin ülkesine de Zeus'un yağmurlarıyla sulanan
bereketli topraklar, şarap için iri üzümler bahşedilmiştir;
ancak bu, tanrıların içeceklerinden damıtılmış
çok lezzetli bir içki.'

Bunları söyledi, ben de ona ateş gibi yanan şaraptan verdim;
üç kere gidip yeniden şarap verdim ona,
üçünü de içme gafletinde bulundu.
Sonunda şarap onu çarptığında, yumuşak sözlerle ona dedim ki:
'Tepegöz, bana güzel ismimi soruyorsun.
Sana onu söyleyeceğim,
sen de bana söz verdiğin gibi konukluk armağanımı ver.
İsmim Kimse, annem de babam da diğer tüm yoldaşlarım da
beni Kimse diye çağırır."

Bunları söyledim ve o da merhametsiz ruhuyla yanıtladı beni:
"Kimse'yi bütün yoldaşlarından sonra yiyeceğim,
diğerlerini daha önce yiyeceğim. Budur senin armağanın."

Bunları söyledi ve sırt üstü düştü,
daha sonra da kalın boynunu yana çevirip uyumaya başladı,
herkesi ehlileştiren uyku hükmü altına aldı onu.
Geğirirken boğazından şarap ve insan eti fışkırıyordu;
kusuyordu şarabın ağırlığından.
O zaman kazığı alıp ısınması için közlerin içine soktum,
yoldaşlarıma da sözlerimle cesaret verdim
korkmasın ve geri çekilmesinler diye.

Zeytin ağacından kazık ne kadar yaş olsa da
ateşin içinde yanacak kıvama geldiğinde
ve ucundan kıvılcımlar çıktığında,
ateşten alarak Tepegözün yanına gittim,
çevremde yoldaşlarım da hazırdı.
Tanrılardan biri o vakit büyük bir cesaret verdi bize.
Bir ucu şiş gibi olan zeytin ağacından kazığı
gözüne soktular, ben de kazığın tepesinden bastırıp
tıpkı bir ustanın delgiyle gemi tahtasını deldiği gibi
bütün gücümle başladım çevirmeye.
Hani o delerken diğerleri de aşağıdan
kayışla delgiyi iki yanından tutarak çevirirler ya,
ve usta da bütün gücüyle delmeye devam eder hani,
işte biz de öyle aldık alevli kazığı
ve daha kazık sıcakken, bütün gücümüzle
gözünün içinde çevirmeye başladık,
kanlar boşanıyordu her tarafından.
Kirpikleri ile kaşları yanıyordu Tepegöz'ün,
kor, gözbebeğini yakıyordu ve gözleri ateşten,
köklerinden çatırdaya çatırdaya yanıyordu.
Nasıl ki bir usta ateşten kıpkızıl kesilmiş
demirden koskoca bir balta ya da keseri
güçlendirmek için suya daldırırsa,
ve su da ateşle fokurdarsa, Tepegöz'ün gözleri de
öyle çatırdıyordu içindeki zeytin dalının çevresinde.
Uludu korkunç bir sesle inleyerek
ve koca kayalar yankılandı,
biz de korkup geri çekildik hemen.
Gözünden çıkarttı her tarafına kan bulaşmış kazığı,
tuttuğu gibi fırlattı uzağa ve seslendi tüm gücüyle
çevredeki mağaralarda, rüzgarlı tepelerde yaşayan
Tepegözlere.
Diğerleri de gürültüyü duyar duymaz çıkıp geldiler,
mağaranın çevresinde durup başına ne geldiğini sordular:

'Polyphemos neden böyle acı içinde bağırıyorsun
ölümsüz gecenin derinliğinde, bizi de uykumuzdan ederek?
Zorla koyunlarını mı alan var
yoksa zorla ve hileyle canına kast eden mi?'

Güçlü Polyphemos mağaranın içinden onlara dedi ki:
'Kardeşlerim, beni zorla değil ama hileyle Kimse tepeliyor.'

Onlar da yanıtladılar onu şu kanatlı sözlerle:
'Madem ki seni rahatsız eden kimse yok ve yalnızsın,
demek ki büyük Zeus bir şey gönderdi sana,
onun gönderdiği hastalıktan kaçmak da mümkün değildir,
o zaman babana, tanrı Poseidon'a dua et.'

Bunları söyleyip gittiler, ben de bütün kalbimle güldüm
kendime seçtiğim isimle ve bu isabetli fikirle onları
kandırdığıma.
Tepegöz acıdan iç çekip uluyarak,
elleriyle kaldırıp kapıdan çekti kayayı,
girişe oturup ellerini açtı; çıkmak isteyen biri eline çarpar diye.
O kadar akılsız sanıyordu beni.
O sıra düşünüyordum kendimi ve yoldaşlarımı
nasıl ölümden kurtarırım diye.
Tüm kurnazca fikirleri dokuyordum zihnimde,
hayatımız için büyük bir tehlikeyle karşı karşıyaydık.
Ve şu düşünce yattı aklıma:
Orada güzel, büyük, iyi besili, kıvırcık yünlü koçlar vardı.
Onları hiç konuşmadan üçer üçer
irikıyım Tepegözün üzerinde uyumakta olduğu
sağlam sorgun dallarıyla bağlamaya başladım.
Ortadaki her koçun altında bir de adam vardı;
diğer iki koç da onun iki yanında gidiyor
ve gizliyorlardı yoldaşlarımı.
Üç koç bir adamı alıyordu.
Ben de koçların en iyilerinden birine tutundum;

kıllı karnına yapışarak yumak gibi oldum;
böyle yumak olmuş bir şekilde,
o hayranlık uyandırıcı yünlerine sabırla sıkıca
tutunuyordum.
İşte böyle iç çekerek bekliyorduk Tanrısal Şafak'ı.

Sabahları doğan gül parmaklı Şafak göründüğünde,
koçlar otlamak için itişmeye başladı,
dişiler de sağılmamış halde mandıranın çevresinde
meleşip duruyorlardı, memeleri sütten patlamak üzereydi.
Ancak efendileri korkunç acılar içindeydi,
ayağa kalkmış tüm hayvanların sırtlarını yokluyordu,
yünlü davarların göğüslerinin altında
bağlı olduğumuzu anlamıyordu akılsız.
En son koç çıktı mağaradan;
hem yünlerinin hem de düşünceler içindeki benim
varlığımdan ağırlaşmış halde.
Onu da ararken dedi ki güçlü Polyphemos:
"Canım koçum, neden mağaradan en son sen çıkıyorsun?
Hiç diğerlerinin arkasında kalmazdın sen,
hep en önden gidip uzun uzun adımlarla
sen otlardın yumuşak çimenlerin çiçeklerini
ve önce sen varırdın nehrin akıntılarına,
akşam olunca da hepsinden önce dönmek isterdin mandıraya,
ama şimdi hepsinin arkasından gidiyorsun.
Herhalde efendinin gözü için üzülüyorsun,
cani bir adam ve katil arkadaşları
önce beynimi bir güzel sersemlettikten sonra
ferini söndürdüler onun.
Ama Kimse benden de ölümden de kaçamayacak.
Keşke sen tüm bunları anlayabilseydin
ve dile gelip bana onun nereye kaçtığını söyleyebilseydin,
işte o zaman onu yerden yere vururdum da
beyni ezilip mağaraya yayılırdı, böylece belki yüreğim

ve işe yaramaz Kimse'nin bana çektirdiği acılar
biraz olsun hafiflerdi."

Böyle dedi ve salıverdi koçu dışarı.
Avlunun biraz aşağısına vardığımızda,
önce ben kendimi koçun altından çözdüm,
sonra gidip yoldaşlarımı da çözdüm
ve aceleyle ince ayaklı, kat kat yağlı davarları çevirerek
gemiye doğru sürmeye başladık.
Bizi gören yoldaşlarımız ölümden kurtulduğumuz için
sevindiler,
ölenler için de iç çekip ağıtlar yaktılar,
sırası değildi bunun, ağlamayı kesmelerini işaret ettim.
Çok sayıdaki güzel yünlü davarı gemilere sokmalarını
ve tuzlu suyla yıkamalarını buyurdum.
Onlar da hemen içeri soktular davarları
ve yerlerine oturup düzenli bir şekilde
küreklerle köpüklü denize vurmaya başladılar.
Gemi insan sesinin duyulacağı kadar açıldıktan sonra,
Tepegöz'e bağırıp dalga geçtim onunla:
'Tepegöz, onca gücüne kuvvetine karşın,
güçsüz bir adamın yoldaşlarını yemen kısmet olmadı.
Tanrıdan korkmadan yersen evinde yabancıları
kısmetinin başına belalar getirmesine şaşmamalı.
İşte Zeus ve diğer tanrılar aldılar intikamlarını böylece senden.'

Bunları söyledim, o da yüreğinin içinden daha fazla
öfkelendi,
koca dağın tepesini koparıp hiddetle
deniz mavisi gemimizin pruvasının tam önüne fırlattı,
neredeyse baş dümenine denk gelecekti.
Kaya gümbürderken denizin altı üstüne geldi,
gemi karaya doğru çekildi,
okyanustan yükselen uğultulu dalga
karaya taşıyordu onu amansızca.

En uzun direği elime alıp dışarı uzattım ben de
ve yoldaşlarıma cesaret vererek
felaketten kurtulmak için onlara
güçle küreklere asılmalarını buyurdum;
onlar da var güçleriyle eğildiler küreklerin üzerine.
Bir önceki noktadan iki misli uzaklaştığımızda
yeniden Tepegöz'e seslenecekken,
etrafımı saran yoldaşlarım yumuşak sözlerle
beni engellemeye çalışıyorlardı:
'Yapma etme, gemiyi yeniden kıyıya çekecek kadar
büyük bir kaya atar denize,
hepimizi ölümle burun buruna getiren
bu vahşi adamı tahrik ederek ne yapmak istiyorsun?
Eğer birinin konuştuğunu ya da
bağırdığını duyarsa bir kez daha
kafalarımızı kırmakla kalmaz
bir kayayı hızla atıp gemimizin bütün direklerini parçalar;
o kadar uzağa atabilir bir kayayı o.'

Bunları söyledilerse de ikna edemediler yüce gönüllü
yüreğimi.
Yine seslendim öfkeli bir yürekle:
'Tepegöz, olur da fanilerden biri sorarsa
seni bu utancın nasıl bulduğunu
ve ışığını nasıl kaybettiğini,
ona seni İthake'de oturan Laertes'in oğlu,
kentleri ele geçiren Odysseus'un kör ettiğini söylersin.'

Bunları söyledim, o da haykırarak yanıt verdi bana:
'Eyvahlar olsun, demek gerçek oldu
eski kâhinlerin bana dedikleri.
Bir bilici vardı buralarda bir vakitler,
kâhinlikte üstün, ulu, büyük bir adamdı,
Eurymos'un oğlu Telemos idi o.
Tekmil dünya hakkında kehanette bulunurdu;

Tepegözlerin arasında yaşlanmıştı.
İşte o söylemişti bana burada olacakların hepsini;
Odysseus tarafından ışığımdan mahrum edileceğimi.
Ancak ben bekliyordum iri yarı, yakışıklı
ve büyük güç sahibi bir adamın gelmesini.
Oysa küçük, acınacak halde, çelimsiz bir adam
beni önce şarapla yola getirdikten sonra kör etti.
Şimdi gel buraya da Odysseus sana konukluk armağanı sunayım
ve yeri sarsan ünlü tanrıdan dileyeyim seni yolcu etmesini.
Oğluyum ben onun ve gurur duyarım babamla,
ancak o iyileştirir beni isterse,
ne fani bir insan ne de mutlu tanrılardan biri.'

Bunları söyledi, ben de yanıtladım onu ve dedim ki:
'Keşke ruhunu ve canını alabilsem şimdi senin
ve Hades'in taraçalarına gönderebilsem seni,
yer sarsan Poseidon bile iyileştiremesin gözünü!'

Bunları söyledim, o da tanrı Poseidon'a dua etti
ellerini yukarı yıldızlı göğe kaldırarak:
'Yeri elinde tutan, başı deniz mavisi yeleli Poseidon,
eğer doğruysa benim oğlun olduğum
ve sen de övünüyorsan benim babam olmakla, dinle beni.
Laertes'in oğlu, İthakeli, kentlerin fatihi
Odysseus'un evine gitmesini önle.
Şayet varsa kaderinde sevdiklerini görmek,
güzel evine ve vatan topraklarına ulaşmak,
dilerim yabancı bir geminin üzerinde,
bütün yoldaşlarını kaybettikten sonra
geç ve kötü bir halde dönsün evine
ve belalar bulsun onu evinde de!'

Böyle dua etti deniz mavisi yeleli Poseidon'a.
Sonra yeniden çok büyük bir taşı eline aldı

ve kaldırıp büyük bir güçle
deniz mavisi pruvalı geminin arkasına fırlattı;
neredeyse dümenin üzerine düşecekti taş.
Taş batarken deniz altüst oldu, dalga gemiyi öne doğru getirdi
ve gemi karaya yanaşmak zorunda kaldı.
Diğer sağlam gemilerin bir arada bulunduğu adaya vardığımızda,
arkadaşlarımız oturmuş ağlayarak bizi bekliyorlardı,
oraya varınca gemiyi kıyıya çekip sahile çıktık.
Tepegöz'ün davarlarını güzel işlenmiş gemiden çıkardıktan sonra
adil bir şekilde paylaştırdık aramızda,
ancak diğerlerinden fazla olarak bana
bir koç verdi güzel dizlikli yoldaşlarım,
ben de onu kumun üzerinde
her yere hükmeden Kronos'un oğlu bulut devşiren Zeus adına
kurban ederek butlarını yakmaya başladım.
Ancak tanrı önem vermedi kurbanlara,
çok sevgili arkadaşlarımı ve gemilerini
nasıl yok edeceğini düşünüyor olmalıydı o sıra.
Bütün bir gün, güneş batana dek oturduk
bitmek tükenmek bilmeyen etleri yiyip tatlı şaraptan içtik,
güneş batıp da karanlık çöktüğünde, sahilde uyuduk.

Gül parmaklı Şafak göründüğü zaman
yoldaşlarımı harekete geçirdim,
gemilere binip palamarları çözmelerini buyurdum.
Onlar da hemen içeri girip sırayla oturdular ıskarmozlara
ve başladılar küreklerle köpüklü denize vurmaya.
Engin denize açıldık, yüreklerimizde ölümden kaçmanın sevinci
ve sevgili yoldaşlarımızı kaybetmenin üzüntüsüyle."

RAPSODİ 10

[Odysseus Anlatıyor: Aiolos - Laistrygonlar ve Kirke]

"Aiolos adasına vardık.
Hippotes'in oğlu, ölümsüz tanrıların çok sevdiği Aiolos
orada, deniz üzerinde yüzen adada yaşardı.
Her yanı tunçtan yıkılmaz duvarlarla çevriliydi ada
ve dümdüz kayalar yükseliyordu etrafında.
Sarayın içinde doğmuş, altısı kız altısı da genç delikanlı,
on iki çocuğu vardı Aiolos'un.
Kızlarını oğlanlarla evlendirmişti, onlar da hep
sevgili ve saygıdeğer babalarının yanında yiyip içiyorlardı,
masalarında hep bitmek tükenmek bilmez yemekler olurdu,
saray ve avlu, yemek kokularıyla dolar taşardı bütün gün.
Geceleri de edepli karılarının yanında
basamaklı yataklarındaki minderlerde uyurlardı.

İşte onların kentine ve görkemli saraylarına vardık.
Tam bir ay boyunca dostça konuk etti beni,
bana İlyon, Argos gemileri ve onların dönüşleriyle ilgili
ayrıntıları sorar, ben de hepsini sırasıyla anlatırdım.
Artık yola çıkmak için izin isteyip
beni uğurlamasını söylediğimde hiç itiraz etmedi,
hemen hazırladı dönüşümü.
Dokuz yaşındaki bir sığırın derisini yüzüp
uğuldayan rüzgarların yollarını sıkı sıkı içine bağladı.
Kronos'un oğlu onu rüzgarların efendisi yapmıştı,
onları durdurmak da harekete geçirmek de onun elindeydi.
İyi işlenmiş geminin içini, rüzgarların en hafifi bile
sızamasın diye
gümüşten bir iplikle sıkıca bağladı,
sonra bizi yolumuza çevirerek, Zephyros'un nefesini
ayaklandırdı

esip de gemiyi ve bizi götürmesi için.
Ama yine de kaybolduk akılsızlığımız yüzünden.

Dokuz gün boyunca, gece gündüz
sürekli deniz üzerinde yol aldık;
onuncu gün ışıkları yanan bir yer gördük.
Öylesine yorgundum ki tatlı uyku aldı beni,
geminin ıskotasını ben tutuyor,
vatan topraklarımıza daha çabuk ulaşabilelim diye de
yoldaşlarımın hiçbirine vermiyordum.
Yoldaşlarım ise aralarında
Hippotes'in yüce gönüllü oğlu Aiolos'un bana
armağan olarak altın ve gümüş verdiğini
bunları evime götürdüğümü konuşuyorlarmış.
Ve birbirlerine şunları söylüyorlarmış:
'Şuna bak hele, hangi kente, hangi ülkeye gitse
herkes tarafından sevilip sayılıyor.
Troya'dan da bir sürü görkemli ganimet edinmişti,
aynı yolu yapmış bizler ise eli boş dönüyoruz evlerimize.
Aiolos da sevdi onu ve memnun etmek için
kim bilir ne armağanlar sundu ona.
Gelin hemen görelim neyin nesiymiş bunlar,
bakalım ne kadar altınla gümüş varmış bu tulumun içinde.'

Bunları konuşuyorlardı ve kötü düşünce alt etti
yoldaşlarımın sağduyulu beyinlerini.
Tulumu çözdüler, o zaman dışarı fırladı bütün rüzgarlar.
Bir kasırga yakaladığı gibi okyanusun ortasına çekti bizi,
bu arada ağlayıp duruyorlardı yoldaşlarım da
vatan topraklarından uzakta.
Ben de uyanıp düşünmeye başladım temiz ruhumla;
gemiden atlayıp denizde yok mu olmalıydım
yoksa sabırla acı çekip sağlarla birlikte mi kalmalıydım.
Sabredip kaldım ve geminin içine uzandım.
Zalim kasırga bizi gemilerle birlikte

gerisin geri Aiolos'un adasına getirdi,
sızlanıp duruyorlardı yoldaşlarım.
Karaya çıkıp su aldık orada,
yoldaşlarım doyurdular karınlarını hızlı gemilerin yanında,
yemeğe ve içkiye doyduklarında
bir haberci ve bir yoldaş alarak yanıma
Aiolos'un ünlü sarayına doğru harekete geçtim.
Onu sofra başında, karısının ve çocuklarının yanında
buldum.
Saraya vardığımızda, dış kapının eşiğine,
sütunların yanına oturduk,
onlar da şaşırıp sordular: 'Nasıl geri geldin Odysseus?
Hangi kötü kader gelip buldu seni?
Biz gönülden isteyerek ve gerekeni yaparak yolcu ettik seni
varasın diye yüreğinin özlediği sarayına, sevgili vatanına.'

Bunları söylediler, ben de yüreğimde kederle yanıtladım onları:
'Zarar verdi bana kötü yoldaşlarım ve bir de korkunç uyku.
Kurtarın beni sevgili dostlarım, bilirim ki yapabilirsiniz bunu.'

Bunları söyledim ve yaranmaya çalıştım onlara tatlı sözlerle,
kimse konuşmadı, yalnızca baba yanıtladı beni:
'Çek git çabuk bu adadan! Bize utanç veriyorsun.
Mutlu tanrıların düşmanlığını kazanmış senin gibi birini
ülkesine yolcu etmem hayır değilmiş meğer.
Git buradan! Gerisin geri geldiğine göre bu topraklara,
lanetlemiş olmalı seni tanrılar.'

Bunları söyleyerek kovdu beni saraydan,
bana gelince, derin derin iç çekiyordum derdimden.
Oradan yine açıldık denize kederli yüreklerimizle.
Yorucu kürek çekme işinden eriyip bitiyordu
yoldaşların ruhları,
kendi çılgınlığımızdan artık görünmez olmuştu
ülkemize dönüş yolu.

Altı gün, gece gündüz durmaksızın denizin üzerinde yol aldık,
yedinci gün Lamos'un yüksek kenti
Lastrygonların Telepylos kentine vardık.
Orada çoban kente girerken diğer çobanı çağırır,
diğeri de ağıldan çıkarken duyar onu ses verir.
Uykusuzluğa dayanıklı biri iki kat gündelik kazanabilir orada,
birini sığırlara göz kulak olurken
diğerini de bembeyaz koyunları otlatarak kazanır,
çünkü yakındır geceyle günün yolları.
İşte oraya, iki yandan çepeçevre yüksek kayalıkların koruduğu,
limanın ağız kısmında karşılıklı sarp kıyıları
ve dar bir geçidi olan ünlü limana vardık,
bu zor geçitten girdik oyuk gemilerimizle.
Gemilerimizi derin limana yan yana bağladık;
limanın içinde ne küçük dalga vardı ne büyük,
her tarafta beyaz bir sessizlik yalnızca.
Yalnız ben limanın dışında, hemen kıyıda tuttum gemimi,
kara gemimi palamarla bağladım kayaya
ve dört bir yanı kontrol etmek için yüksek bir tepeye tırmandım.
Orada ne bir sığır ne bir insan izi vardı,
yalnız yerden çıkmakta olan dumanı görüyorduk.
İki yoldaşımı seçip gönderdim;
bu ülkede yaşayan ve buğday ekmeği yiyen insanların
nasıl olduklarını öğrenmeleri için.
Onlar da gemiden çıkıp dümdüz yolda yürümeye başladılar,
arabalar kente ve yüksek dağlara oradan
odun taşıyor olmalıydılar.
Kente girer girmez karşılaştılar bir kız çocuğuyla,
Laistrygon Antiphanes'in su almakta olan dinç kızıyla.
Kentin suyunu aldığını Ayı Çeşmesi'nden çıkmıştı kız,
yanına gittiler ve sordular kralın kim olduğunu
ve kimlere hükmettiğini;

o da hemen gösterdi onlara babasının yüksek sarayını.
O zaman ünlü saraya gidip
Antiphanes'in bir dağ kadar uzun boylu karısını buldular;
ödleri koptu onu görünce.
Yoldaşlar için korkunç bir son tasarlayan kocası Antiphanes'i
pazar yerinden çağırdı kadın.
O da yoldaşlardan birini yakalayıp akşam yemeğini hazır etti,
diğer ikisi kaçıp vardılar gemilere.
Kıyameti kopardı kral, bütün kente haber saldı,
güçlü Laistrygonlar oraya buraya koşturmaya başladı;
sayılmayacak kadar çoktular, erlere değil devlere
benziyorlardı.
Kayalardan üzerimize kocaman taşlar yuvarlamaya başladılar,
büyük bir gümbürtü koptu gemilerden
ve gemilerle birlikte yok olup gitmekteki erlerden.
Zıpkınla balık avlar gibi yakalayıp onları,
yemek için yanlarında götürüyorlardı.
Derin limanda yoldaşlarımı yitirdikten sonra
keskin kılıcımı çekip kestim halatını
deniz mavisi pruvalı gemimin.
Bu beladan kurtulabilmemiz için
küreklere asılmalarını buyurdum yoldaşlarıma,
onlar da yok olup gitme korkusundan
ayaklandırdılar küreklerle denizi.
Süzülerek gidiyordu gemim denizde ve
boğaza asılı duran kayaların arasında;
ama diğerleri hep birlikte yok olup gitmişlerdi orada.

Engin denize açıldık ölümden kurtulduğumuz için sevinçle,
ama bir yandan sevgili yoldaşlarımızı kaybettiğimiz için
yüreğimiz doluydu kederle.
Aiaie adasına vardık sonunda.
Güzel örgülü Kirke oturuyordu orada;
kötü niyetli Aietes'in kız kardeşi, güzel sesli, büyük bir tanrıça.
Fanileri aydınlatan Güneş ile

Okeanos'un kızı Perse'den olmaydı ikisi de.
Sessizce kıyıda güvenilir bir limana demirledik gemimizi,
kılavuzluk ediyordu bize tanrılardan biri.
Gemiden çıktık, yorgunluktan ve kederden ruhlarımız harap
kaldık orada iki gün iki gece.

Güzel örgülü Şafak üçüncü günü getirdiğinde,
ben mızrağımı ve sivri uçlu kılıcımı alıp gemiden uzaklaştım
yüksek bir tepeye çıktım,
olur da bir fani işi görür ya da herhangi bir ses duyarım diye.
Sarp kayayı tırmanınca geniş topraklardan,
sık ormanın içindeki Kirke'nin sarayından
bir duman yükseliyor gibi göründü bana.
Daha sonra aklım ve ruhumla düşünüp
bu kara dumanın ne olduğunu öğreneyim dedim.
Düşününce şu fikir daha iyi göründü bana:
Önce kıyıdaki gemiye gidip yoldaşlarıma yemek vereyim,
daha sonra da sormaları için onları göndereyim.
Yalnız başıma giderken ve oyuk gemiye yaklaşmışken,
tanrılardan biri yalnızlığıma acıyıp
yoluma çıkardı bir büyük yüksek boynuzlu geyik.
Ormanlarda otlamaktan dönüyor
ve su içmek için ırmağa iniyordu,
anlaşılan o ki kızgın güneşten rahatsız olmuştu,
ormandan çıkar çıkmaz vurdum onu sırtının ortasından,
tunç mızrağım çıktı öbür taraftan.
Düştü haykırarak tozun dumanın içine ve uçup gitti ruhu.
Üzerine basarak tunç mızrağımı geri çektim içinden,
bir halat ördüm söğütlerden kopardığım dallarla hemen,
o iri yarı vahşi hayvanı bağladım ayaklarından,
çok büyük olduğu için mümkün değildi
hayvanı tek elimle omuzlarıma atmam
mızrağıma dayandım ve götürdüm onu kara gemiye
boynundan tutarak sürükleye sürükleye.
Getirdim attım onu geminin önüne

ve yoldaşlarımın her birini tek tek kaldırdım tatlı sözlerle:
'Sevgili yoldaşlarım, her ne kadar kederli olsak da
hâlâ Hades'in saraylarına inmiş değiliz,
kaderimizde yazılı o tarih gelmedi henüz.
Gelin hızlı gemimizde ne kadar yiyecek içecek varsa alalım
ve karnımızı doyuralım ki bir de açlıktan acı çekmeyelim.'

Bunları söyledim, onlar da hemen ikna oldular sözlerimle,
şaşırdılar sahile gidip de kocaman geyiği görünce,
mutlulukla doya doya seyrettikten sonra
ellerini yıkadılar ve görkemli bir sofra kurdular.
Gün batana dek deniz kenarında oturduk
ve bitmek tükenmek bilmez etlerden yiyip tatlı şarap içtik;
güneş batıp karanlık çöktüğünde ise deniz kıyısında uyuduk.

Sabah doğan gül parmaklı Şafak göründüğünde
hepsini toplayıp dedim ki:
'Çok acılar çekseniz de dinleyin sözlerimi sevgili yoldaşlarım.
Doğunun da nerede olduğunu bilmiyoruz batının da,
hatta fanileri aydınlatan güneşin yerin altına nereden girdiğini
ve yine bilmiyoruz nereden yükseldiğini.
Bir hal çaresi bulabilir miyiz diye düşünelim çabucak.
Ben bulamadım şuradan başka bir yer;
orada dik bir kayaya çıktım ve gördüm ki burası
uçsuz bucaksız denizle çevrilerek taçlandırılmış bir adadır.
Bir de sık ormanın ortasında yükselen bir duman gördüm.'

Bunları söyledim ve hopladı göğüslerinin içinde yürekleri,
Laistrygon Antiphanes'in caniliğini,
insan yiyen ulu Tepegöz'ün vahşetini hatırlamışlardı
besbelli.
Hüngür hüngür ağladılar, sel gibi gözyaşları döktüler;
ağlamak çare değildi, ne var ki.
Yoldaşlarımı iki gruba ayırıp başlarına birer lider atadım.
Birinin lideri bendim diğeri ise tanrı biçimli Eurylokhos.

Hızla karıştırdık kuraları tunçtan miğferlerin içinde
ve yüce gönüllü Eurylokhos çıktı kuradan.
Ağlamakta olan yirmi iki yoldaşıyla birlikte
yola çıkmak üzere geçti harekete,
bizi de teselli edilmez bir şekilde
ağlayıp dövünmekteyken geride bıraktı.
Ovanın içinde buldular
Kirke'nin yontulmuş taşlardan yapılma sarayını,
duvarlarla çevriliydi her yanı,
her yerde dağdan inme kurtlarla aslanlar vardı,
hepsini güçlü ilaçlarla ehlileştirmişti.
Onların üzerine saldırmadılar,
yerlerinden kalkıp okşadılar uzun kuyruklarıyla.
Nasıl ki köpekler şölenden dönen efendilerinin
kendilerine güzel şeyler vereceğini bildiklerinden
çevresinde dört döner ve kuyruklarını sallarsa,
güçlü pençeleri olan kurtlar ve aslanlar da
işte öyle kuyruk salladılar,
yoldaşlarım ise korkmuştu vahşi hayvanları görünce.
Güzel örgülü tanrıçanın sarayının giriş kapısında durup
örekesinde büyük, ölümsüz bir kumaş dokurken
bir yandan şarkı söylemekte olan Kirke'nin güzel sesini
dinlediler.
Kirke'nin dokuduğu kumaş tanrılara yakışır
görkem, zarafet ve incelikteydi.
Erlerin komutanı, diğer yoldaşlar tarafından en çok sevilen kişi
ve benim de en güvendiğim dostum Polytes
yoldaşlarıyla konuşmaya başladı:
'Sevgili yoldaşlarım, biri büyük bir örekede dokuma yapıp
şarkı söylüyor içeride ve sesi tüm evde yankılanıyor;
bu, ya bir tanrıça ya da bir kadın.
Haydi gelin bir an önce seslenelim ona.'

Bunları söyledi ve onlar da bağırıp yalvarmaya başladılar.
İçerideki hemen çıkıp kanatlı kapıları açtı

ve onları içeri buyur etti,
hepsinin de basireti bağlandı ve takip ettiler arkasından.
Eurylokhos geride kaldı, çünkü tuzağa düşmelerini
istemiyordu.
Kadın onları içeri götürüp tahtlara ve koltuklara oturttu
ve onlar için unu, peyniri ve sarı balı Pramnos şarabında kardı,
içine de korkunç ilaçlar kattı
vatan topraklarını toptan unutmaları için.
Onlara bunu içirdikten hemen sonra
değneğiyle vurarak hepsini domuzların ağılına kapattı.
Kafaları domuz kafası, sesleri domuz sesi
ve vücutları kıllı domuz vücudu oldu,
ama akılları sapasağlam yerindeydi.
Onlar içeri kapatılmış halde ağlayıp sızlarken
Kirke yemeleri için önlerine
meşe palamudu, kızılcık ve kozalak koydu;
yerde yan gelip yatan domuzlar bunları yiyordu hep.
Eurylokhos yoldaşlarına diğerlerinin kötü kaderi hakkında
haber vermek için hızlı gemilere geldi;
ancak istese de tek kelime çıkmıyordu ağzından.
Yüreğine eziyet eden keder çok büyük, gözleri yaşlarla
doluydu,
teselli edilmez bir ağlamayla sarsılıyordu.
Bizler şaşkınlık içinde olup biteni öğrenmek için
ısrarla sorular soruyorduk ona.
O vakit anlattı bize arkadaşlarının başına gelen felaketi:
'Emrettiğin gibi ormanın içinden yürüdük görkemli Odysseus.
Ovanın ortasında her yanı duvarlarla çevrili,
yontulmuş taştan yapılma güzel bir saray bulduk.
Orada biri, bir yandan büyük bir örekede çalışıyor
bir yandan da şarkı söylüyordu;
ya bir tanrıçaydı ya da ölümlü bir kadın.
Yoldaşlar seslenince hemen dışarı çıkıp kanatlı kapıları açtı
ve buyur etti onları içeriye.

Hepsinin de basireti bağlandı ve gittiler peşi sıra,
olur da tuzaktır diye bir ben kaldım geride.
Diğerleri hep birlikte kayboldular içeride,
ben de kaldım orada uzun bir süre
ama hiçbiri görünmedi bir daha.'

Bunları söyledi, ben de omuzlarımın üzerine attım
gümüş kakmalı, büyük, tunç kılıcımı, yayımı aldım sırtıma
ve bana gittikleri yolu göstermesini buyurdum.
O dizlerime kapanıp yalvarmaya başladı iki gözü iki çeşme
ve şu kanatlı sözleri söyledi:
'Beni oraya götürme soylu Odysseus, bırak burada.
Ne sen ne de başka biri geri getirebilir yoldaşları.
Gel şimdi bir an önce kaçalım buradakilerle,
hâlâ kaçabilecekken kara günden.'

Bunları söyledi, ben de ona şu yanıtı verdim:
'Eurylokhos, sen kara geminin yanında kal,
yemene içmene bak, ama ben gitmeye mecburum.'

Bunları söyleyip uzaklaştım gemiden ve denizden.
Kutsal vadinin içinden giderek, tam bir sürü ilacı bilen
Kirke'nin büyük sarayına varmak üzereyken,
bıyıkları yeni terlemiş delikanlı kılığında
altın değnekli Hermeias çıktı karşıma.
Elimden tutup ismimi söyleyerek konuştu benimle:
'Böyle yüksek dağların arasında tek başına,
buraları bilmeden nereye gidiyorsun talihsiz adam?
Yoldaşların domuz kılığına sokulmuş halde
Kirke'nin sarayında kitliler, sağlam ve gizli bir yerde.
Yoksa onları kurtarmaya mı geldin?
Sen de geri dönemez ve kalırsın onlarla bilesin.
Gel seni bu belalardan kurtarayım,
al bu şifalı bitkiyi ve Kirke'nin sarayına git;
bu ot korur seni kötü kaderden.

Kirke'nin kuracağı tuzakları da anlatayım sana:
Karışık bir içki hazırlayacak ve ilaçlar atacak içine,
ama büyüleyemeyecek seni çünkü bu şifalı ot
ve sana söyleyeceklerim engelleyecek onu.
Kirke sana uzun değneğiyle vurunca,
sen de belinden keskin kılıcını çekip
onu öldürmek istiyor gibi atıl üzerine.
Korkacak ve sana yatağa gitmeyi teklif edecek;
yoldaşlarına yapılan büyünün çözülmesini
ve iyi ağırlanmayı istiyorsan
sakın reddetme tanrıçayla yatağa girmeyi.
Kılıcını çıkarıp da savunmasız kaldığın zaman,
senin için başka bir kötülük düşünmeyeceğine dair
bahtiyar tanrılar üzerine büyük bir yemin verdir.'

Işıkla öldüren Hermeias bunları söyledi
ve yerden kopardığı şifalı otu elime verip sıraladı özelliklerini:
Kökleri kara ve tohumu süt gibi beyazdı,
tanrılar ona 'molü' derlerdi,
koparamazdı faniler onu kökünden;
ancak tanrılar yapabilirler her şeyi.
Hermeias ormanlık adadan yüksek Olympos'a doğru giderken,
ben de Kirke'nin sarayına doğru yola koyuldum,
yüreğim acılar içindeydi oraya giderken.
Güzel örgülü tanrıçanın sarayının giriş kapısında durdum;
seslendim, tanrıça da duydu sesimi.
Hemen dışarı çıkıp kanatlı kapıları açarak içeri buyur etti beni.
Ben de yüreğimde kederle takip ettim onu.
Beni içeri alıp gümüş kakmalı, süslü, işlemeli
ve merdivenli güzel bir tahta oturttuktan sonra
ayaklarımın altına bir iskemle koydu.
İçmem için bir karışım hazırladı altın maşrapanın içinde
ve aklından kötülükler geçirerek içine ilaç attı.
Hepsini içirdikten sonra büyüleyememiş olsa da beni,

değneğiyle vurup bana şunu söyledi:
'Şimdi sen de domuz ağılına gidip yoldaşlarınla birlikte ol.'

Bunları söyledi, ben de belimden çekip şiş gibi kılıcımı
atıldım Kirke'nin üzerine öldürmek istermiş gibi,
büyük bir çığlık atarak yere düştü tanrıça
ağlayarak dizlerime sarıldı ve şu kanatlı sözleri söyledi:
'Erlerden hangisisin ve nerelisin?
Nerededir ailen ve kentin?
Ne tuhaf, nasıl oldu da bu ilaçlarla büyülenmedin,
oysa bir kez geçti mi dişlerinin arasından
hiçbir insan dayanamazdı bu ilaçlara hiçbir zaman.
Yoksa sen, her zaman ışıkla öldüren altın değneklinin,
Troya'dan dönerken hızlı kara gemisiyle geleceğini söylediği
hünerli Odysseus musun?
Gel şimdi kınına koy kılıcını bir kenara,
daha sonra da çıkalım birlikte yatağıma
kucaklayalım birbirimizi sevgiyle tatlı tatlı
ve güvenelim birbirimize.'

Bunları söyledi, ben de ona şöyle yanıt verdim:
'Kirke, yoldaşlarımı domuza çevirdin sarayının içinde
ve alıkoymak istedin burada beni de,
şimdi sana karşı kibar olmamı diliyorsun
ve aklında düzenler kurup yatağında yatmamı istiyorsun;
niyetin beni soyduktan sonra bana kötülük yapmak mıdır?
Benim için aklından başka bir kötülük geçirmeyeceğine dair
büyük bir yemin vermezsen tanrıça, asla çıkmam yatağına.'

Böyle konuştum, o da isteğime uyarak yemin verdi.
Yeminini bitirdikten sonra çıktım Kirke'nin güzel yatağına.
Sarayında dört hizmetçi emirlerini yerine getiriyorlardı.
Onlar da pınarlardan, koruluklardan
ve denize dökülen kutsal ırmaklardan doğmuşlardı.
İçlerinden biri tahtlara güzel erguvan döşekler koyuyor,

altına ve üstüne de yumuşak örtüler seriyordu;
diğeri tahtın önüne gümüş sofralar koyuyor
üzerlerine de altın ibrikler yerleştiriyordu;
üçüncüsü ise gümüş testilerin içinde
yürekleri tatlandıran şarabı karıyor
ve altın maşrapalara paylaştırıyordu.
Dördüncüsü ise su getiriyor ve suyu ısıtıyordu
büyük bir kazanın altına harlı bir ateş yakarak.
Parlayan tunç kazanda su kaynayınca beni tekneye oturttu,
rahatlatıcı suyu başıma ve omuzlarıma döktükten sonra
tekmil organlarım yorgunluktan kurtulana
ve ruhum dinlenene kadar yıkadı beni.
Yıkayıp bolca yağ ile ovduktan sonra
güzel bir pelerin ve gömlek giydirdi üstüme,
içeri sokup, güzel, bol süslü, ustalıkla işlenmiş
gümüş kakmalı tahta oturttu beni
ve ayaklarımın altına bir iskemle koydu.
Ellerimi yıkamam için su dolu güzel altın bir ibrik getirdi
ve gümüş bir leğene dökmeye başladı;
hemen yanıma da yontulmuş bir masa hazırladı.
Saygıdeğer kahya ekmek ve bolca yemek koydu
büyük bir nezaketle sofraya.
Yememi söyledi ama ruhum hiç istemiyordu,
aklımdan yüreğimin hissettiği kötülükleri geçirerek oturdum.
Orada öylece oturduğumu, elimi yemeğe uzatmadığımı
ve derin bir kederim olduğunu fark eden Kirke
yanıma gelip durdu ve bana şu kanatlı sözleri söyledi:
'Neden böyle dilsiz gibi oturur, eritip bitirirsin ruhunu,
ne yemeğe dokunursun ne de içkiye?
Yoksa yine sana bir tuzak kurduğumu mu düşünürsün?
Korkmana gerek yok, güçlü bir yemin verdim sana.'

Bunları söyledi, ben de onu şöyle yanıtladım:
'Söylesene Kirke, göğsünde yürek taşıyan hangi adil adam

yiyip içebilir yoldaşlarını kurtarmadan?
Eğer canı gönülden istiyorsan yiyip içmemi,
o zaman çöz büyülerini de gözlerimle göreyim
çok sevgili yoldaşlarımı.'

Bunları söyledim; Kirke de elinde bir değnekle çıktı salondan,
domuz mandırasının kapılarını açarak dışarı çıkarttı
dokuz yaşında domuzlara benzeyen yoldaşlarımı.
Onlar da karşısında durdular; aralarından geçerek her birini
bir ilaçla ovaladı, üzerlerinde çıkan kıllar derilerinden döküldü
ve yeniden insan oldular, hem de eskisinden daha genç,
daha yakışıklı ve daha yapılı idiler.
Beni tanıyıp ellerime sarıldı her biri sevinçli gözyaşlarıyla,
saray yankılanıyordu yoldaşlarımın coşkusuyla,
bize acıdı, yanıma geldi ve şunları söyledi yüce tanrıça:
'Laertes'in oğlu, soylu, hünerli Odysseus,
şimdi kıyıya hızlı geminin yanına git,
her şeyden önce, olması gerektiği gibi, karaya çekin gemileri,
mağaralara koyun içindeki her şeyi; direkleri ve yelkenleri.
Sonra dön buraya ve sevgili yoldaşlarını da getir yanında.'

Bunları söyledi ve ikna oldu yiğit ruhum.
Kıyıya hızlı geminin yanına gitmek üzere harekete geçtim.
Orada, hızlı geminin üzerinde, sevgili yoldaşlarımı
umutsuzlukla dövünüp acı gözyaşları dökerken buldum.
Nasıl ki buzağılar, otlaktan dönen ineklerin etrafını sarar
ve hep birlikte sevinçten hoplarlarsa,
nasıl mandıralara sığmaz olup
böğürerek koşarlarsa analarının yanına,
işte onlar da beni görünce gözyaşlarıyla atıldılar üzerime;
öyle ki, kendilerini, doğup büyüdükleri dört yanı dağlık
İthake'de vatanlarındaymış gibi hissettiler ruhlarının içinde
ve ağlayarak şu kanatlı sözleri söylediler:
'Soylu Odysseus, sanki vatan topraklarımıza,
İthake'ye varmış kadar çok sevindik senin dönüşüne.

Gel şimdi anlat bize diğer yoldaşlarımızın kayboluşunu.'

Bunları söylediler, ben de yumuşak sözlerle onlara şöyle dedim:
'Her şeyden önce gelin gemiyi karaya çekelim,
götürüp mağaralara koyalım her şeyi; direkleri, yelkenleri
siz de dikkatlice izleyin beni ve görün yoldaşlarınızı
Kirke'nin her şeyin bol olduğu kutsal saraylarında yiyip içerken.'
Bunları söyledim, onlar da hemen ikna oldular;
bir tek Eurylokhos engellemeye kalktı yoldaşları,
onlara şu kanatlı sözleri söyledi:
'Nereye gidiyorsunuz ey talihsizler?
Kirke'nin sarayındaki işkenceleri mi merak ediyorsunuz yoksa,
hepimizi ya kurda çevirecek, ya aslana ya da domuza
ve mecburen koruyacaksınız büyük sarayı kalıp orada.
Yoldaşlarımız Tepegöz'ün mandırasına gittiğinde de
böyle olmamış mıydı?
Cesur Odysseus'u izlediklerinden yok olup gitmedi mi
diğerleri?'

Bunları söyledi ve benim aklımdan,
her ne kadar yakın akrabam olsa da
kalçamın arkasından şiş gibi uzun kılıcımı çekip
kafasını kesmek ve fırlatıp atmak geçti.
Ancak yoldaşlarımın hepsi birden
yumuşak sözler söyleyip tuttular beni:
'Soylu Odysseus, onu burada bırakalım eğer istersen,
göz kulak olsun gemiye burada kalıp.
Sen götür bizi Kirke'nin kutsal saraylarına.'

Bunları söylediler ve hızla ayrıldık gemiden ve denizden,
Eurylokhos bile kalmadı orada; geriden izliyordu bizi
çok korkmuştu öfkemden.
Bu arada sarayın içinde Kirke diğer yoldaşlarımı güzelce
yıkamış,

bolca yağ ile ovup kalın pelerinlerle gömlekler giydirmişti.
Onları sarayda güzelce yiyip içerken bulduk.
Diğerleri de birbirlerini görünce ağlaşmaya başladılar,
sevinç çığlıkları atıyorlardı bir yandan,
sarayda her taraf uğulduyordu hıçkırıklardan.
Tanrıça yanımda durup şunları söyledi:
"Laertes'in oğlu, soylu, hünerli Odysseus,
şimdi ağıtların ve ağlamanın sırası değil.
Ben de biliyorum balık dolu denizde ne kadar çok çektiğinizi,
düşmanlarınızın size ne kadar haksızlık edip
karada ne kadar zarar verdiklerini.
Ama şimdi yüreğinize güç gele kadar yiyip içme vaktidir
tıpkı vatanınızda, her yanı taşlık İthake'de olduğu gibi.
Sen ve yoldaşların kederli ve mutsuzsunuz,
zorlukla yaptığınız yolculukların canlı hayali,
ruhunuz mutluluğu unutmuş çok çile çekmekten belli.'

Bunları söyledi ve yiğit yüreklerimizi ikna etti.
Bir sene boyunca her gün oturup
bitmez tükenmez etler yiyip tatlı şarap içerek eğlendik orada.
Bir sene dolup da mevsimler döndüğünde,
aylar geçip de günler uzadığında,
sevgili yoldaşlarım beni evden dışarı çağırıp şunları dediler:
'Eğer kaderinde kurtulup yüksek evine
ve vatan topraklarına varmak var ise
vatanını anımsama vakti hala gelmedi mi?'

Bunları dediler ve ikna ettiler yiğit ruhumu.
O zaman bütün bir gün boyunca, güneş denize batana dek
oturup bol bol et yiyip tatlı şarap içtik.
Güneş batıp da karanlık geldiğinde
diğerleri uyudu gölgeli sarayda,
bana gelince, Kirke'nin güzel yatağına girdim
ve dizlerine sarılarak yalvardım ona, dinledi sesimi tanrıça.
Onunla konuşup şu kanatlı sözleri söyledim:

"Kirke, yalvarırım sana, tut sözünü, beni evime gönder.
Eve dönmeyi arzuluyor artık ruhum,
sen etrafta olmadığında ağlayıp sızlayarak
yürekleri eriten yoldaşlarımın ruhları da."

Bunları söyledim, hemen yanıtladı beni yüce tanrıça:
'Laetres'in oğlu, soylu, hünerli Odysseus,
elbette ki istemiyorsanız kalmazsınız artık evimde;
ama önce başka bir yolculuk yapmanız gerekecek.
Hades'in taraçalarına ve övülmeye değer Persephone'ye gidecek
ve kör bilici, sağlam akıllı Thebaili Teiresias'a danışacaksınız.
Persephone ona ölülerden de bir bilinç vermiş;
diğer ölüler gölgeler gibi dolanır dururken içlerinden bir o
düşünmekteymiş.'

Bunları söyledi ve yırtıldı göğsümün içinde yüreğim.
Yatağa oturup başladım ağlamaya,
güneşin ışığını görmek istemiyordu artık yüreğim yaşayıp da.
Ağlayıp dövünmeye doyduğumda
konuşup yanıtladım onu ve şunları söyledim:
'Kirke, kim kılavuzluk edecek bana o yolculukta?
Çünkü şimdiye kadar kimse kara bir gemiyle
varmış değil Hades'e.'

Bunları söyledim ve hemen yanıtladı beni yüce tanrıça:
'Laertes'in oğlu, soylu, hünerli Odysseus,
bir kılavuza gerek yoktur gemide.
Sen yalnız dik direkleri ve aç beyaz yelkenleri,
onu senin için götürür Boreas'ın nefesi.
Aştığın vakit Okeanos'u geminle, göreceksin orada,
alçak bir kıyı ile Persephone'nin korularını,
yüksek yaban kavaklarını ve tohumlarını atan söğütleri
oraya, derin anaforlu Okeanos'un üzerine demirle gemiyi;
Sonra da Hades'in küflü bataklıklarına gitmek için harekete
geç.

Akheron'a Pyriphlegeton ile Kokytos akar,
orada tutulur Styks'in suları
ve ağır akan iki ırmağın birleştiği yerde bir kaya vardır.
Oraya bir kulaç eninde ve boyunda bir kuyu kazıp
tüm ölüler için şarap serp her yana; ilki bal ile
ikincisi tatlı şarapla, üçüncüsünde de su ile karıştırılmış olsun
ve en son da üzerine beyaz un serpiştir uzun uzun.
O zaman yalvar ölülerin etsiz kafataslarına,
söz ver onlara İthake'ye vardığında
sarayındakiler içinde en iyi kısır ineği kurban edeceğine
ve ateşin üzerinde en güzel ikramları yapacağına.
Sürünün diğer davarlarından ayırt edilen
kapkara bir koç adamalısın Teiresias'a da.
Yalvarırken ve dua ederken ölülerin soyuna,
bir koç ile kara dişi bir koyun kurban et
başlarını Hades'in karanlığına çevirerek
ve ırmağın akıntısına doğru çevir kendi yüzünü de,
ölülerin ruhu toplanacaktır orada böylece.
İşte o vakit harekete geçir yoldaşlarını ve buyur onlara;
tunçla merhametsizce kesilmiş halde yerde yatan
hayvanların derilerini yüzerek parçalara ayırmalarını.
Söyle onlara dua etsinler, tanrılara, güçlü Hades'e
ve övülmeye değer Persephone'ye,
sen de otur orada, çek kınından şiş kadar sivri kılıcını,
ta ki Teiresias sorduğun soruları yanıtlayana dek
ve izin verme ölülerin kafataslarının kana yaklaşmasına.
Ey ulusların komutanı, o zaman bilici hemen gelecektir yanına.
Ancak o söyleyebilir sana, yolculuğunun ne vakit biteceğini,
vatanına nasıl döneceğini ve vahşi balıklarla dolu
okyanusta nasıl ilerleyeceğini.'

Bunları söyledi ve hemen geldi altın tahtlı Şafak.
Kirke pelerinle gömlek giydirdi bana,
beyaz, ince ve güzel bir elbise giydi kendisi de;
güzel, altın bir kemer sardı beline, duvakla örttü başını.

Sonra saraya girdim ve yoldaşlarımın yanına giderek
tatlı sözlerle hepsini harekete geçirmeye başladım:
'Haydi gidelim artık, bırakın tatlı uykuyu,
saygıdeğer Kirke öyle buyurdu.'

Bunları söyledim ve ikna oldu yiğit ruhları.
Yalnız Elpenor adında biri vardı, en gençleri;
ne savaşta güçlüydü ne de sağlam bir aklı vardı.
Yoldaşlarından ayrı durur, şaraptan sersemlemiş halde
yatardı Kirke'nin sarayının damında.
Yoldaşlarının oraya buraya koşuşturduğunu duyunca
uyanıp ileri atıldı birden,
yüksek merdivenden ineceğine doğruca atladı damdan aşağı.
Boynu kırıldı düşer düşmez ve ruhu indi Hades'e.
Ayrılırken yoldaşlarımıza dedim ki:
'Belki evimize, vatan topraklarına gittiğimizi sanıyorsunuz.
Ama başka bir yol gösterdi bize Kirke:
Hades'in ve övülmeye değer Persephone'nin taraçalarına
gidecek ve Thebaili Teiresias'ın ruhuna danışacağız.'

Bunları söyledim ve parçalandı yürekleri.
Yere oturup saçlarını başlarını yolarak
teselli edilemez biçimde inleyip ağlamaya, dövünmeye
başladılar.
Keder ve kara gözyaşları içinde deniz kıyısına vardığımızda
Kara gemiye bir koç ile kara bir koyun bağlamış Kirke'yi
gördük;
hepimizin arasından sessizce geçip gitmişti,
Tanrının istemeden kim görebilirdi onun geçip gittiğini?"

RAPSODİ 11

[Ölüler Ülkesi]

"Kıyıya inip gemiye çıktıktan sonra
tanrısal denize açılmış olduk yeniden.
Direği diktik ve yelkenleri gerdik kara gemiye,
davarları da aldık ve koyduk içeri,
bizler de kederle kara gözyaşları dökerek bindik.
Deniz mavisi pruvalı gemimizin arkasından,
güzel sesli, güzel örgülü yaman tanrıça Kirke
bizim için uygun bir rüzgar gönderdi.
Biz de malzemeleri gemiye yerleştirdikten sonra oturduk,
rüzgarla birlikte gemiyi ilerletiyordu kaptanımız.
Gemimiz okyanusu geçerken, yelkenler tüm gün şişkindi.
Sonra güneş battı ve bütün yollar karanlığa gömüldü,
gemi derin akan Okeanos'a geldi.
Oradadır Kimmerlerin sislerle ve bulutlarla örtülü ülkesi;
Parlak güneş ne yıldızlı gökyüzüne yükseldiği zaman
ne de gökten yere indiği zaman görmüştür onları,
oraya, yalnızca o bahtsız insanlar için
felaket taşıyan gece uzanabilir.
Orada gemimizi demirleyip indik aşağı,
davarları da dışarı çıkarttık,
Kirke'nin bize söylemiş olduğu yere varana dek
Okeanos'un akıntısı boyunca ilerlemeye başladık.
Oraya varınca Perimedes ile Eurylokhos kurbanları tuttular.
Önce sivri kılıcımı çektim kınından,
sonra bir kulaç eninde ve boyunda çukur açtım,
ölüler için şarap serpme merasimi yaptım;
önce balla karışık, sonra tatlı şarapla, üçüncü olarak suyla,
daha sonra da üzerine beyaz un serptim.
O zaman ölülerin kafataslarına uzun uzun yalvardım
ve İthake'ye vardığımda onlara, saraydakilerin en iyisinden

kısır bir inek kurban edeceğime ve ateşin üzerinde
en güzel ikramları yapacağıma söz verdim,
ayrıca yemin ettim, Teiresias'a sürüdekilerin en iyisinden
kapkara bir koç adayacağıma dair.
Ölülere yalvardıktan sonra, davarları aldım
ve çukurda kestim kafalarını, kara kan başladı akmaya.
O zaman Erebos'tan çıkıp toplandı ölülerin ruhları,
hem gelinler, hem bekarlar hem de delikanlılar,
çok çekmiş ihtiyarlar, ruhlarında yasları taze tatlı bakireler
ve bakır mızrakla öldürülmüş insanlar,
savaşta kanlı silahlarını tutarak ölen erler;
her yandan ruhlar üşüşüyordu çukura,
her biri de kuvvetle haykırıyordu,
sarı bir korku ele geçirmişti beni de.
O sırada harekete geçirdim yoldaşlarımı;
yerde merhametsiz tunç tarafından kesilmiş halde yatan
koyunların derilerini yüzmelerini, parçalara ayırmalarını,
tanrılara, güçlü Hades'e ve övülmeye değer Persephone'ye
dua etmelerini buyurdum.
Ben de şiş gibi sivri kılıcımı çektim arkamdan,
oturdum ve kanın ölülerin kafataslarına sızmasını önledim
Teiresias sorularıma yanıt verene dek.
Önce yoldaşımız Elpenor'un ruhu geldi;
bedeni sonsuz toprağa gömülmemişti henüz,
arkasından ağlamaya ve gömmeye fırsat bulamadan
bırakmıştık onu Kirke'nin sarayında,
çünkü başka bir zorunluluk bekliyordu bizi.
Ruhunu görünce gözyaşı döktüm,
onun için acı çekiyordu yüreğim,
ona seslenip şu kanatlı sözleri söyledim:
'Elpenor, nasıl geldin buraya sisin ve karanlığın altına yayan?
Kara gemiyle gelen benden daha önce ulaşmışsın buraya."

Bunları söyledim, o da korkunç bir şekilde
inleyerek ve yanıtladı beni:

'Laertes'in oğlu, soylu, hünerli Odysseus,
bana zarar verdi tanrının kötü kaderi ve çok fazla şarap.
Kirke'nin sarayında uyumaktayken
yüksek merdivenlerden inmeyi akıl edemeyip
dosdoğru çatıdan attım kendimi.
Düşer düşmez kırıldı boynum ve Hades'e indi ruhum.
Şimdi sana diz çöküp yalvarıyorum, mutlu et sevdiklerini,
karını, seni küçükken besleyip büyüten babanı
ve sarayında bir başına bıraktığın Telemakhos'u;
biliyorum ki Hades'in saraylarından çıkıp gittiğinde,
dönüş yolunda Aiaie adasında durduracaksın güzel gemini.
Yalvarırım sana kralım, hatırla orada beni
böyle ardından ağlanmamış ve gömülmemiş halde bırakma;
yola çıkmışken sonunda tanrılar benim yüzümden kızmasın sana,
yak beni ve neyim var neyim yoksa her şeyi,
köpüklü denizin yanında benim için bir anıt dik ki
daha sonra gelenler tanısınlar bu talihsizi.
Benim için yap bunu ve mezarımın üzerine de,
sağken yoldaşlarımın arasında asıldığım küreğimi sapla.'

Bunları söyledi, ben de yanıtladım onu ve dedim ki:
'Ey talihsiz, tüm bunları yaparak yerine getireceğim
sana olan görevimi.'

İkimiz böyle oturmuş acı acı konuşuyorduk:
Bir yandan ben kılıcımı kandan uzak tutarken,
diğer yandan da yoldaşımın hayali konuşup duruyordu.
O zaman çukurun üzerine ölmüş annem,
yüce gönüllü Autolykos'un kızı Antikleia'nın ruhu geldi,
kutsal İlyon'a giderken sağ bırakmıştım onu.
Görünce gözyaşları döktüm, acıdı ruhum.
Ne kadar üzgün olsam da,
izin vermedim kanın yanına yaklaşmasına
Teiresias'dan sorularıma yanıt almadan önce.

Thebaili Teiresias'ın ruhu altın bir asa tutarak geldi çukura,
beni tanıyıp şunları söyledi:
'Laertes'in oğlu, soylu, hünerli Odysseus,
neden gün ışığını bırakıp da bu korkunç yere
ölüleri görmeye geldin ey bahtsız?
Şimdi çekil çukurun yanından, kılıcını da sok ki yerine
kan içip gerçeği söyleyeyim sana.'

Bunları söyledi, ben de kınına soktum gümüş kakmalı kılıcı;
kara kanı içtikten sonra o eşsiz bilici, bana şunları söyledi:
'Vatanına tatlı bir dönüşün peşindesin görkemli Odysseus,
ancak bu yolculukta felaketler verecek sana bir tanrı,
sanmam ki unutsun sevgili oğlunu kör ettiğini yer sarsan tanrı
ve vazgeçsin sana duyduğu korkunç öfkeden.
Ancak tüm bunlara rağmen, başına ne kadar kötülük
gelirse gelsin eğer kendi ruhuna ve yoldaşlarınkine hakim
olabilirsen
mümkün olabilir yurduna ulaşabilmen.
Kara okyanusu geride bırakıp da
görkemli gemini Çatal Adası'na yanaştırdığında,
orada yükseklerden her şeyi gören ve duyan Güneş tanrısının
otlayan ineklerini ve ürkek koyunlarını bulacaksınız:
Eğer onlara dokunmaz yalnızca vatanına dönmeyi
düşünürseniz,
o vakit başınıza ne gelirse gelsin varabilirsiniz İthake'ye;
ama el uzatırsanız onlara, senin, geminin ve yoldaşlarının
yok olup gideceğini görüyorum kaderde.
Bir tek sen kurtulsan bile çok acılar çekeceksin,
bütün yoldaşlarını kaybettikten sonra
yabancı bir geminin üzerinde döneceksin yurduna
ve pek çok belayla karşılaşacaksın oraya vardığında da.
Tanrıya denk eşinle düğün armağanları eşliğinde evlenmek için
etrafında dört dönerek malını mülkünü yiyip bitiren
kibirli, utanmaz adamlar bulacaksın evinde.
Döndüğün vakit sarayına öldüreceksin tüm talipleri,

kâh kurnazlıkla kâh sivri tunçla;
böylece yaptıklarının intikamını alacaksın onlardan.
Yanına iyi bir kürek alıp deniz bilmez, tuzlu yemek yemeyen,
ne kırmızı boyalı gemileri ne de gemilerin kanadı sayılan
güzel yontulmuş kürekleri tanımayan insanların yaşadığı
yere gitmek için çıkacaksın yola.
Sana bir işaret vereyim de çıkmasın aklından dediklerim:
Bir başka gezginle karşılaşacaksın yolda,
görkemli omzunun üzerinde ekin savurmak için taşıdığın belin
ne olduğunu soracak sana,
o zaman güzel küreğini sapla toprağa.
Tanrı Poseidon'a layığıyla hem koç hem boğa
hem de diğer domuzları aşan bir yaban domuzu
kurban ettikten sonra dön vatanına ve orada da
engin gökyüzünde oturan ölümsüz tanrıların her birine sırayla,
hiç birini unutmadan yüzlük kurbanlar sun.
İşte o zaman sen de denizin dışında sessizce ölürsün
ve ölüm seni ileri yaşta, mutlu ihtiyarlığında bulur,
çevrendekilerin hepsi de mutlu halklar olur.
Gerçektir sana bütün söylediklerim.'

Bunları söyledi ve ben de onu yanıtlayıp dedim ki:
'Teiresias, görünen o ki bunların olmasına karar vermiş
tanrılar.
Şimdi gel sen bana bir de şunu anlat:
Ölmüş annemin ruhunu görüyorum,
kanın yanına gelmiş oturuyor konuşmadan,
oğlunun yüzüne bakmaya da konuşmaya da yeltenmiyor.
Söyle bana efendimiz beni tanıması için ne yapmalıyım?'

Bunları söyledim ve o da bana dedi ki:
'Çok kolaydır bu söyleyeyim sana:
Aşağı dünyanın ölülerinden hangisinin
kanın yakınına gelmesine izin verirsen,
gerçeği söyleyecektir o sana.

Ama kimi engeller ve itersen, o dönecektir geri.'

Yüce Teiresias'ın ruhu bunları söyledi
ve tanrıların kararlarını bütün detaylarıyla anlattıktan sonra
Hades'teki taraçasına gitti.
Ben orada kaldım ve ayakta durdum
annem gelip de kara kanı içene kadar.
Hemen tanıdı beni ve dövünerek şu kanatlı sözleri söyledi:
'Evladım, hâlâ sağ iken nasıl oldu da
karanlığın ve sisin altına indin?
Yaşayanların burada olanları görmesi kolay değil;
tam ortada bizi canlılardan ayıran büyük ırmaklar
ve korkunç akıntılar var,
her şeyden evvel de çok iyi bir gemisi olmayanın
yaya olarak geçemeyeceği Okeanos var.
Yoksa Troya'dan çıktığından beri
dolanıp duruyor musun geminle ve yoldaşlarınla?
Hâlâ gitmedin mi İthake'ye, görmedin mi sarayındaki karını?'

Bunları söyledi, ben de yanıtladım onu ve dedim ki:
'Kaderi Thebai'li Teiresias'ın ruhuna sormak için
Hades'e gelmek zorundaydım anacığım.
Akha topraklarına yanaşamadım daha,
kendi yurduma ayağımı bile süremedim,
güzel atları olan tanrısal Agamemnon'un peşinden
Troya'ya savaşmaya geldiğimden beri
çile çekerek ha bire dolanıp duruyorum.
Ancak gel şimdi sen anlat bana gerçeği:
Merhametsiz ölüme karşı hangi kader sana boyun eğdirdi?
Şifasız bir hastalık mı yoksa okçu Artemis'in
görkemli oklarından biri mi?
Babam hakkında da bir şeyler söyle bana,
bir de geride bıraktığım oğlum hakkında;
malımın mülkümün başındalar mı hâlâ
yoksa erlerden birine mi kaptırdılar

ve umudu kestiler mi döneceğimden?
Karımın düşüncesini ve isteğini de söyle bana.
Oğlunun yanında oturup sahip çıkıyor mu evine,
yoksa soylu bir Akha onu karısı olarak aldı mı?'

Bunları söyledim ve hemen yanıtladı beni saygıdeğer
annem:
'Sarayında oturmuş sabırla bekliyor seni karın,
günlerini ve gecelerini keder içinde geçirip ağlıyor sürekli.
Değerli mal varlığına el koymadı kimse,
Telemakhos akıllıca sahip çıkıyor mülklere,
yerine göre oturur yargı hakkı olanların çağırıldığı şölenlere.
Baban da kırda yaşar inmez kente;
ne yatak kullanır ne güzel kilimler ne de çarşaflar,
kış geldiğinde hizmetçilerin uyuduğu yerde
evin içinde yerde ateşe yakın uyur ve kötü kıyafetler giyer,
meyvelerin çiçeklenme vakti yaz geldiğinde
bağda yere düşen yapraklardan bir döşek hazırlar kendine.
Orada kalır kederiyle baş başa,
aklından hep üzüntülü şeyler geçer,
senin dönüşünü bekler durur,
zor, ürkütücü ihtiyarlık da gelip buldu artık onu.
Ben de ölüp gittim ama ne kaderimi takip ederek,
ne keskin nişancı Artemis'in görkemli oklarıyla,
ne de herhangi bir hastalıktan.
Ey şanlı Odysseus, yalnız senin acındır beni bu hale getiren,
soylu oğlumdan ayrı kaldığımdan bu yana
hep senin düşüncen var aklımda
ve o düşüncelerdir benim tatlı ruhumu bu hale getiren.'

Bunları söyledi ve ben kucaklamak istedim
ölmüş annemin ruhunu.
Üç kez kederle atıldım, ruhum beni kışkırtıyordu,
üç seferinde de ellerimden bir gölge ya da bir düş gibi uçup gitti.
Yüreğime hükmeden acı gittikçe büyüyordu

ve şu kanatlı sözlerle konuştum ona:
'Anacığım, ben seni bu kadar kucaklamak isterken,
Hades'in içinde bile olsa sevgili ellerimiz birbirini bulsun
ve çektiğimiz tüm acılara inat bu anın tadını çıkaralım derken
neden bırakıp gidiyorsun beni?
Yoksa tanrıça Persephone daha çok acı çekip
daha çok ağlayayım diye senin benzerini mi gönderdi buraya?'

Bunları söyledim, saygıdeğer annem hemen yanıt verdi:
'Benim tüm insanlardan talihsiz oğlum,
Zeus'un kızı Persephone'nin seni kandırdığı yok,
bir fani öldüğü zaman kaderi budur.
Çünkü artık eti, kemiği ve sinirleri yoktur,
hepsini yanmakta olan ateşin tartışılmaz gücü yok eder;
yaşam önce beyaz kemikleri terk eder,
sonra ruh kanatlanıp uçar bir düş gibi.
Ancak sen şimdi ışığa doğru git ve
tüm bunları daha sonra karına anlatmak için tut aklında.'

Böyle konuşuyorduk sonra kadınlar geldi,
tanrıça Persephone harekete geçirmişti onları,
hepsi de kahramanların kızları ve eşleriydi;
gelip hep birlikte kara kanın çevresine toplandılar,
ben de her birine neler soracağımı düşünüyordum.
Şu düşünce ruhuma en iyisi gibi göründü:
Arkamdan uzun ve sivri kılıcımı çekip
hiçbirinin kara kanı içmesine izin vermedim;
sırayla gelmekteydiler, her biri de soyunu söylüyordu,
ben de sormaya devam ediyordum hepsine.
Orada ilk önce kusursuz Simoneus'tan doğduğunu
ve Aiolos'un oğlu Kretheus'un karısı olduğunu söyleyen,
kusursuz babanın kızı Tyro'yu gördüm.
O dünyadaki bütün diğer ırmakların en güzeli olan
tanrısal Enipeus ırmağına gönlünü kaptırmış
ve sürekli Enipeus'un akıntılarının yanına gidermiş.

Yeri tutan ve sallayan tanrı Poseidon ırmak kılığına girip
fırıl fırıl dönen ırmağın ağzında yatmış onunla.
Tyro'nun çevresinde dağ gibi yüksek, karanlık
ve bulanık bir dalga ayaklandırmış,
dalga üzerlerine kapanıp gizlemiş tanrıyla fani kadını;
o zaman tanrı, kadının bekaret kemerini çözerek
uyku serpmiş üzerine.
Tanrı onunla aşk işlerini bitirince de elini tutup demiş ki:
'Hoşnut ol sevgili kadınım!
Bu sene sona ermeden eşsiz çocuklar doğuracaksın,
işe yaramaz değildir tanrıların yatağı,
göz kulak olup güzelce besle onları.
Şimdi evine gidip tut dilini, sakın ismimi söyleme kimseye,
bir tek sen bil benim yer sarsan Poseidon olduğumu.'

Bunları söylemiş ve dalmış köpüklü denize.
Kadın da hamile kalmış ve ikisi de çok güçlü olan
Pelias ile Neleus'u doğurmuş.
Çocuklar sonra büyük Zeus'un hizmetkarları olmuşlar.
Geniş İaolkos'ta oturan Pelias'ın kalabalık bir sürüsü varmış,
diğeri ise kumluk Pylos'ta otururmuş.
Kadınlar kraliçesi Tyro, Kretheus'tan da oğullar doğurmuş:
Aison, Pheres ve at üzerinde savaşan Amythaon.
Onun ardından Asopos'un kızı Antiope'yi gördüm,
o da Zeus'un kollarında uyuyup
ondan iki çocuk doğurmakla övünürdü;
çocukları Amphion ile Zethos yedi kapılı Thebai'yi inşa etmişler
ve surlarla çevirmişlerdi.
Güçlü de olsalar surlar olmadan oturamamışlardı Thebai'de.
Onun ardından Amphitryon'un karısı,
büyük Zeus'la yattıktan sonra
aslan yürekli Herakles'i doğuran Alkmene'yi gördüm.
Arkalarda bir yerde o yüce gönüllü Kreion'un kızı
Amphitryon'un yenilmez oğluna varan

akıllı Megare'yi gördüm.
Oidipus'un annesi güzel Epikaste'yi de gördüm,
büyük bir hata yapmıştı farkında olmadan;
kocası olarak almıştı kendi oğlunu,
Oidipus bilmeden babasını öldürmüş
ve annesini de karısı yapmıştı;
ancak tanrılar olanları hemen açıklamışlardı insanlara.
Güzel Thebai'de Kadmosoğulları'na
kederler içinde hükümdarlık yaptı Oidipus.
Tanrılar tarafından bu korkunç kader yazılmıştı ona,
Epikaste ise dayanamayıp kaderine,
bir kemendi bağlayıp yüksek sarayın tavanına
asıverdi kendini çektiği büyük acıyla
ve indi kapıları ardında çok şey saklayan güçlü Hades'e.
Oidipus'u da geride bıraktı büyük, tarif edilemez bir kederle
ve ana bedduasıyla birlikte geride.
Dünyalar güzeli Khloris'i de gördüm,
bir zamanlar Neleus güzelliğine kapılıp,
bir sürü armağanlar vererek evlenmişti onunla;
Orkhomenos'ta Minyonlara krallık eden
İasonoğlu ünlü Amphion'un kızıydı o.
Pylos'a hükmetmiş ve kocasına görkemli çocuklar;
Nestor, Khromios ve ünlü Periklymenos'u doğurmuştu,
bir de faniler arasında hayranlık uyandıran kızı güçlü Pero'yu.
Etraftaki herkes karısı olarak almak istiyordu onu,
babası Neleus ise Phylake'deki İphikles'in sürüsününden
yamuk basan sığırları ve geniş alınlı inekleri zorla yakalayıp
getirmeyene vermeyecekti onu; bu ise çok zordu.
Yalnız kusursuz bir bilici yakalayacağına söz verdi hayvanları,
ama tanrı tarafından gönderilen kader yolunu tuttu
ve sığır çobanları bağlarla kördüğüm etti onu.
Kaderde yazıldığı üzere aylar ve yıllar birbirini kovaladı
ve zamanı geldiğinde güçlü İphikles çözdü onu,
tanrıların bütün kararlarını öğrendi,

Zeus'un istedikleri olmuştu.
Tynadareos'un karısı Leda'yı da gördüm.
Tynadareos'tan iki yiğit çocuk,
at besleyen Kastor ile güreşçi Polydeukes'i doğurmuştu.
Soyları yetiştiren toprak diri diri aldı ikisini de.
İkisi de Zeus'tan ün alarak yerin altında
bir gün yaşıyor diğer gün ölüyorlardı,
tanrılara denkti gördükleri saygı.
Onun da ardından gördüm Aloeus'un karısı İphimedeia'yı.
Poseidon'la yatıp iki çocuk doğurduğunu söylerler onun,
ancak uzun ömürlü olmamış çocukları,
biri tanrıya denk Otos diğeri de upuzun boylu ünlü Ephialtes;
ünlü Orion'dan sonra, bereketli ve güzel toprağın besleyip
büyüttüğü iki kardeş.
Henüz dokuzundayken dokuz arşın eninde
ve dokuz kulaç boyunda idi ikisi de.
Ölümsüzleri tehdit ederlerdi Olympos'ta savaş çıkarmakla;
Ossa Dağı'nı Olympos'un üzerine yığmayı koymuşlardı
akıllarına,
Ossa Dağı'nın üzerine de ormanlık Pelion'u* yerleştirmeyi.
Göğe çıkmaktı niyetleri; ömürleri yetseydi yapabilirlerdi,
ancak güzel saçlı Leto'nun doğurduğu Zeus'un oğlu,
daha şakaklarının altında kıvırcık tüyler çıkmadan
ve sakalları terlemeden yok etti ikisini birden.
Phaidra'yı, Prokris'i, Ariadne'yi de gördüm;
korkunç Minos'un güzel kızıdır Ariadne,
bir zamanlar Giritli Theseus götürmüştü onu
kutsal Atina'nın tepelerine, ama daha aşkın tadını çıkaramadan,
Dionyssos'tan haberi alan Artemis,
Die adasından yetişip öldürmüştü onu.
Maira ile Klymeneyi de gördüm,
bir de kocasını altınla takas eden lanetli İriphle'yi.
Gördüğüm kahraman karılarının ve kızlarının hepsine

* Yunanistan'da dağlık, ormanlık bir bölge (ç.n.)

değinmeyeceğim tek tek, saymayacağım isimlerini de,
o zaman yetişmez ölümsüz gece.
Ancak ister hızlı gemimde yoldaşlarımın yanında
ister burada, artık uyumamın zamanıdır,
tanrılarla birlikte siz de hazırlayın benim dönüşümü."

Bunları söyledi Odysseus, Phaiak'lar da sustular.
Gölgeli saraydaki herkes büyülenip kalmıştı.
O zaman konuşmaya başladı ak kollu Arete ve dedi ki:
'Phaiaklar, bakın bu adamın yüzüne, boyuna bosuna, aklına!
Benim konuğumdur o, ama siz de paylaşın bu onuru.
O nedenle çok acele etmeyin yurduna geri göndermek için,
armağanlardan mahrum bırakmayın onu,
tanrıların isteğiyle saraylarınızda bolca zenginliğe sahipsiniz."

O zaman tüm Phaiaklar arasında yaşça en büyük olan
ihtiyar kahraman Ekhenoeos dedi ki onlara:
"Sevgili dostlarım, dinleyin onun sözlerini
aklı başında kraliçemiz boşuna bunları söylemedi,
bizim düşüncemize de ters değildir dedikleri.
Ama bundan sonra yapılacaklar Alkinoos'un işi."

O zaman yanıtladı onu Alkinoos ve dedi ki:
"Yaşadığım ve kürek seven Phaiaklara krallık ettiğim sürece,
uyulacak denilenlere.
Her ne kadar vatanına dönmek zorunda olsa da yabancı,
vereceğim bütün armağanlar tamamlanana kadar
bırakın sabretsin biraz ve beklesin yarını.
Dönüşü için ise halka hükmeden ben dahil çalışsın bütün erler."

O zaman yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:
"Güçlü Alkinoos, halkının önde geleni,
görkemli armağanlarla yolcu edecekseniz beni,
tüm sene kal deseniz gene kalırım;
güzel ülkeme ellerim dolu ulaşmak daha hayırlı olur benim
için,

o zaman İthake'de geri dönmemi bekleyen insanlar arasında
daha saygıdeğer olacaktır yerim."

O zaman yanıtladı Alkinoos ve dedi ki:
"Odysseus, kara toprağın her yanına dağılmış,
kimsenin akıl edemeyeceği dolaplar çeviren,
sahtekar ve düzenbaz adamlardan değilsin sen belli.
Bize tıpkı bir ozan gibi ustalıkla, ayrıntılarıyla anlattın
tüm Akhaların hikayesini ve başına gelen korkunç şeyleri.
Gel şimdi şunu da bütün gerçekliğiyle anlat bana:
Hades'te seninle birlikte İlyon'a gitmiş
ve orada kaderlerine yenik düşmüş
tanrıya denk yoldaşlarından birini gördün mü?
Bu gece çok uzun, bitmez bir gece,
sarayda uyumanın vakti de değil henüz,
sen bize hayranlık uyandıran olayları anlat,
eğer bunları anlatmaya sabrın var ise
tanrısal Şafak'a değin oturup dinleyeyim ben de seni."

O zaman yanıtladı onu hünerli Odysseus:
"Güçlü Alkinoos, halkının önde geleni,
Konuşmak için de uyumak için de yeterince vaktimiz var.
Eğer daha fazlasını dinlemek istiyorsan
bundan mahrum etmeyeceğim seni,
anlatacağım sana başımıza gelen felaketleri
ve ölen yoldaşlarımın çektiği işkenceleri;
Troyalıların savaş çığlıkları arasında ölmedi onlar,
vatanlarına dönüş yolunda
kötü bir kadın* yüzünden yok olup gittiler.
Kadınların ruhlarını dağıttıktan sonra saygıdeğer
Persephone,
Atreusoğlu Agamemnon geldi kederli bir halde.
Çevresine toplandı diğer ruhlar,

* Agamemnon ile Hades'te karşılaşmasına değiniyor, bu nedenle de aklında Klymenestre var. (ç.n.)

Aigisthos'un konağında bulmuştu kara alınyazısı hepsini.
O hemen tanıdı beni kara kandan içince
ve kara gözyaşları dökerek başladı ağlamaya.
Ellerini bana doğru uzatarak dokunmak istedi,
ama bir zamanlar yiğit ve sapasağlam olan sinirleri
şimdi öylesine güçsüzdü ki.
Ben de gözyaşlarımı tutamadım onu görünce,
acı çekti ruhum, onunla konuşup şu kanatlı sözleri
söyledim:
'Atreusoğlu, herkesten şanlı, erlerin komutanı Agamemnon,
hangi kader teslim etti seni korkunç ölüme?
Yoksa Poseidon mu alt etti seni gemindeyken;
baş edilmesi imkansız güçlü bir rüzgar mı saldı üzerine?
Ya da düşman erler mi vurdu seni karada,
sürülerindeki koyun ve boğaları kaçırdın diye?
Ya da kadınlar için savaşırken mi öldürüldün bir ülkede?'

Bunları söyledim, o da hemen yanıtladı beni ve dedi ki:
'Laertes'in oğlu, soylu, hünerli Odysseus,
ne Poseidon alt etti beni
baş edilmesi imkansız güçlü bir rüzgar salarak üzerime,
ne de düşman erler vurdular karada
koyun ve boğalarını kaçırdım diye;
Aigisthos hazırladı ölümümü ve bahtsız kaderimi,
hain karımın yardımıyla o öldürdü beni.
Benim için bir sofra donattı evinde
ve sonra ağıldaki bir sığırı boğazlarcasına öldürdü beni.
Böyle canice öldürüldüm işte;
yoldaşlarıma gelince, çok güçlü ve zengin bir insanın evinde
ya da kalabalık bir düğün dernekte veya bir içkili şölende
kesilen beyaz dişli domuzlar gibi boğazlandılar sırayla.
Elbette pek çok kez şahit olmuşsundur,
büyük çatışmalarda boğazlanan erlerin ölümüne,
ancak anlattıklarımı görseydin hepsinden çok yanardı ruhun;
sarayda şarap maşrapaları ve yemeklerle dolu

masaların arasında ölü halde serilmiştik yere,
bir kan gölü oluşmuştu zeminde.
Yanı başımda duydum,
kötü niyetli ve adaletsiz Klytaimestra'nın boğazladığı
Priamos'un kızı Kassandra'nın yürek parçalayan çığlığını.
Yere düşmüş can çekişirken elimi kaldırıp kavradım kılıcımı,
ama o köpek, o alçak benim canıma da kıydı,
Hades'e gitmek üzere kıvranırken ben
ellerini uzatıp ne gözlerimi kapattı ne de ağzımı.
Aklından fenalıklar geçiren kadındanlar arasında
ondan daha iğrenci yoktur dünyada!
Korkunç planlarla tasarladı kendi kocasının cinayetini.
Ben sevinçle evime, çocuklarıma, kölelerime dönmeyi
umarken,
o çoktan hazırlamıştı korkunç planını.
Yalnızca kendisinin değil tüm kadınların namını lekeledi,
en iyi, en saygılı kadınlar için bile utanç kaynağı oldu.'

Bunları söyledi, ben de yanıtladım onu ve dedim ki:
'Zavallı dostum, baştan beri kadınları kullanarak
Atreus'un soyuna düşmanlık edip durur
uzaklardan herkesi gören Zeus.
Bir dolu insan yok olup gitti Helene yüzünden,
Klytaimestra da senin için bir tuzak hazırlıyormuş demek
sen uzaklardayken.'

Bunları söyledim ve o da hemen yanıtladı beni:
'İşte bu nedenle sen de hiç yumuşak olma karına,
asla içindekileri tamamını açma ona,
birazını söyle birazını kendine sakla.
Ama senin ölümün bir kadın eliyle olmaz Odysseus;
İkarios'un kızı, herkesten daha erdemli Penelopeia,
aklı başında ve zeki bir kadındır.
Daha yeni gelindi biz savaşa giderken,
memedeydi henüz çocuğu; kim bilir şimdi o çocuk

mutlu bir şekilde erlerle birlikte oturuyordur.
Sevgili babasının vatanına vardığını gördüğünde
koşup kucaklayacaktır onu adet olduğu şekilde.
Bana gelince, karım bırakmadı ki
gözlerimle görüp seveyim oğlumu,
onu göremeden öldürdü beni.
Sana bir şey daha söyleyeceğim, iyice koy aklına:
Gizlice yanaştır gemini sevgili vatan topraklarına,
güvenilir değil artık kadınlar unutma.
Gel şimdi doğruyu sen anlat bana:
Orkhomenos'ta mıdır, kumluk Pylos'ta mı,
ya da engin Sparta'da Menelaos'un yanında mı
haber aldın mı oğlumdan, bilir misin sağ mı?
Tanrısal Orestes henüz ölmemiştir, dünyada olsa gerek.'

Böyle söyledi, ben de yanıtladım onu ve şunları söyledim:
'Atreusoğlu, neden bana soruyorsun bunları?
Haberdar değilim yaşıyor mu o, öldü mü.
Bunları konuşmanın sana da bana da faydası yok.'

Aramızda kederli sözlerle bunları konuşuyor
ve orada kara gözyaşları dökerek üzüntüye kapılıyorduk.
Ardından Peleusoğlu Akhilleus'un oğlunun ruhu geldi,
sonra da Patroklos'un, görkemli Antilokhos'un
ve diğer tüm Akhalardan beden ve biçim olarak
Peleusoğlu'ndan sonra en iyisi olan Aias'ın ruhları geldi.
Ayağı tez Akhilleus'un ruhu tanıdı beni
ve dövünerek şu kanatlı sözleri söyledi:
'Laertes'in oğlu, soylu, hünerli Odysseus, ey talihsiz,
kim bilir daha ne zaferler var aklında?
Huzursuz ölülerin kaldığı,
yorgun insanların sefil suretlerinin bulunduğu
Hades'e nasıl inebildin?'

Bunları söyledi ve ben de onu yanıtlayıp dedim ki:
'Ey Peleusoğlu Akhilleus, tüm Akhaların içinde en üstün olanı,

belki bana sarp İthake'ye nasıl varacağım konusunda
nasihat verir diye zorunluluktan geldim Teiresias'a.
Hâlâ yaklaşabilmiş değilim zira Akha ülkesine;
ayak basamadım vatanıma, acılar içindeyim sürekli.
Sana gelince Akhilleus, senden daha mutlusu
ne geçmişte olmuştur ne de gelecekte olacaktır.
Sağ iken tanrı gibi sayarlardı seni Akhalar,
şimdi de bulunduğun bu yerde ölülerin kralısın;
hiç üzülme öldüğüne yiğit Akhilleus.'

Bunları söyledim, o da hemen yanıtladı beni ve şunları söyledi:
'Ölümüm hakkında beni avutmaya çalışma şanlı Odysseus.
Yerin dibinde aşağı dünyanın ölülerine krallık edeceğime
malı mülkü olmayan fakir bir adamın yanında ırgat
olaydım.
Konuş haydi, bana görkemli oğlum hakkında bir şeyler söyle:
Geçebildi mi savaşta öne geçemedi mi?
Bir şeyler duyduysan hakkında, görkemli Peleus'tan da bahset:
Hala Myrmidonlar arasında kral sayılıyor mu
yoksa artık Akha ülkesinde ve Phthie'de
ihtiyarlık elini ayağını bağladığı için düştü mü tahtından?
Keşke şimdi yanında olsam ve bir zamanlar geniş Troya'da
Akhalara yardım etmek için
en görkemli orduları ezip geçtiğim zamanlardaki gibi
güneşin parlak ışınları altında yardım edebilsem ona.
Keşke kısa süre için de olsa babamın saraylarına gidebilsem;
o zaman gücümle ve bükülmez bileklerimle
öyle korkuturdum ki krallığına göz dikenleri,
tir tir titrerlerdi hepsi.'

Böyle konuştu, ben de yanıtladım onu ve dedim ki:
'Görkemli Peleus'tan hiç haberim yok;
ancak benden dilediğin şekilde söyleyeceğim
oğlun sevgili Neopolemos hakkında bütün gerçekleri.
Ben kılavuzluk etmiştim ona oyuk ve dengeli gemiyle

Skyros'tan hızlı Akhalar arasına katılana kadar.
Troya kenti önünde yaptığımız toplantılarda
önce o konuşurdu ve yanılmazdı sözlerinde;
bir tek tanrıya denk Nestor ve ben geçebilirdik onu.
Troyalıların düzlüğünde tunç silahlarla savaştığımızda da
hiçbir zaman erlerin arasında kalmazdı, en öne koşardı,
yiğitlikte diğer erlerden hiç de aşağıda kalmazdı;
pek çok er öldürürdü büyük çarpışmalarda.
Sana burada anlatamam Akhalara yardım ederken öldürdüğü
askerlerin hepsini, isimlerini de sayamam,
sadece tunç kılıcıyla öldürdüğü Telephos'un oğlu
kahraman Eurypylos'tan bahsetmeden geçmeyeceğim.
Öldürdü onu ve çevresindeki bir sürü arkadaşını,
Eurypylos'un savaşmak için aldığı kadın armağanlar
uğruna öldü Keteiler.
Eurypylos, tanrısal Agamemnon'dan sonra
gördüğüm en yakışıklı adamdı.
Argosluların en iyi erleri olarak
Epeios'un yaptığı atın içine girdiğimizde,
sağlam tuzağın kapısını açıp kapamayı bana bırakmışlardı.
Akhaların diğer komutanları ve önde gelenleri
gözyaşları döküp titriyorlardı o sırada;
ancak ne sarardığını gördüm oğlunun güzel yüzünün
ne de yaşlar süzüldüğünü yanaklarından.
Aklı Troyalılara saldırmaktaydı,
elinde kılıcını ve ağır tunç mızrağını tutuyordu,
yalvarıp duruyordu attan inmesine izin vermem için.
Priamos'un kentini ele geçirdiğimizde,
gemisine ganimetten görkemli bir pay ve ödül alarak bindi.
Bir şey gelmedi başına;
ne sivri bir tunç isabet etti bedenine
ne de biri onu yakından yaraladı,
oysa çok insan alır bu yaralardan
Ares iki tarafa da saldırdığından.'

Bunları söyledim ve ayağı tez Akhilleus,
çiriş otlarıyla dolu çayırda neşe içinde
ve büyük adımlarla başladı dolanıp durmaya,
çünkü oğlunun ünlü ve şanlı biri olduğunu söylemiştim ona.
Hades'te yitip gitmiş diğer ölülerin ruhları kederle doluydu.
Her biri kendi acısıyla ilgili sorular soruyordu,
yalnız Telemonoğlu Aias'ın ruhu uzakta duruyordu;
bana yenildiğini unutmamıştı hâlâ ve öfkeliydi.
Akilleus'un silahları için gemilerin yanında yarışmıştık onunla,
saygıdeğer annesi, belirlemişti ödülleri.
Troyalıların kızlarıyla Pallas Athene bağışlamıştı zaferi bana*.
Keşke kazanmasaymışım o mücadeleyi,
çünkü bu ödüller yüzünden kara toprak aldı yanına Aias'ın başını,
oysa daha gençti ve üstündü tüm Akhalardan
hem bedeni hem de becerileriyle,
Peleus'un kusursuz oğlundan hemen sonra gelirdi.
Konuştum onunla tatlı sözlerle:
'Yiğit Telamon'un oğlu Aias,
felaket getiren silahlar yüzünden mi bana duyduğun kin?
Öldükten sonra da unutmaya niyetin yok mu olan biteni?
Meğer tanrılar Akhalara felaket getirsinler diye
ödül olarak koymuşlar bunları.
Senin gibi bir kaleyi kaybettik biz;
tüm Akhalar Akhilleus için ne kadar üzüldüysek,
bir o kadar da üzüldük senin yok olup gitmene.
Zeus'tan başkası değil suçlu,
mızrakçı Akha ordusuna öyle çok öfkelendi ki,
onların içinden gönderdi sana ölümün kaderini.
Haydi gel buraya, sözlerimi dinle ve yatıştır yüreğindeki öfkeyi.'

* Bu yarışta Odysseus ile Aias, Akhilleus'un silahları için yarışmışlar, onları Athene ile birlikte Troyalı esir kadınlar değerlendirmişlerdi. Değerlendirmede ikisinden hangisinin Troya'ya daha fazla zarar verdiği temel alınmıştı. (ç.n.)

Bunları söyledim, ama o hiç yanıt vermedi bana,
diğer ölülerin ruhlarıyla birlikte karanlık içinde yitip gitti.
Öfkeli de olsa konuşabilirdi benimle
ya da benim konuşmama izin verebilirdi,
ancak sevgili göğsümün içindeki ruhum
diğer ölmüşlerin ruhlarını görmek istedi.
Orada Zeus'un görkemli oğlu Minos'u gördüm,
elinde altın değneğiyle oturmuş yargılıyordu ölüleri,
geniş kapılı Hades taraçalarında, kimi oturmuş kimi ayakta
diğer ölüler de Minos'un takdirini dinliyorlardı.
Ondan sonra iri kıyım Orion'u gördüm;
bir zamanlar ıssız dağlarda öldürdüğü vahşi hayvanları
çiriş otuyla kaplı çayırda avlıyordu bu defa,
elinde kırılmaz, tamamen tunçtan bir değnek tutuyordu.
Anlı şanlı Toprak'ın oğlu Tityos'u da gördüm;
yere uzanmıştı, dokuz dönümlük yer kaplıyordu.
İki yanında iki akbaba, pençelerini ta derinlere batırarak
iç organlarını parçalayıp yiyorlardı,
o ise elini kaldırıp da kovalayamıyordu onları,
çünkü güzel Panopeus'dan geçip Pytho'ya giderken
Zeus'un ünlü karısı Leto'ya saldırmıştı.
Büyük acılar içindeki Tantalos'u bile gördüm;
gölün içinde duruyordu, sakallarına kadar geliyordu su.
Susamış görünüyordu ama bir türlü içemiyordu suyu,
ihtiyar kaç kez eğilip su içmeye davransa
sular yok oluyordu, göl içine çekiyordu suları
ve toprak çıkıyordu ortaya, tanrı her şeyi kurutuyordu.
Başının üzerinde yüksek ağaçlar vardı,
üzerinde yemişleri asılı armutlar, narlar,
parlak elmalar, tatlı incirler, tombul zeytinler.
Ancak ne zaman ihtiyar ellerini uzatıp toplamaya çalışsa
rüzgar onları gölgeli bulutların ardına doğru atıyordu hemen.
Büyük acılar çeken Sisyphos'u da gördüm;
devasa bir taşı elleri ve ayaklarıyla bir tepeye doğru itiyordu.

Ancak tam zirveye koyacakken lanet taş ağırlığıyla geri dönüyor,
sonra yine ovaya doğru yuvarlanıyordu.
Sisyphos da yeniden çabalıyor ve onu itekliyordu,
vücudundan terler boşanıyordu,
toz toprak başının üzerine kalkıyordu.
Onun ardından güçlü Herakles'i gördüm;
yanında Büyük Zeus ile altın sandaletli Hera'nın kızları,
güzel ayaklı karısı Hebe vardı.
Her yanında yırtıcı kuşlar gibi ölüler uçuşuyordu bağrışarak.
Karanlık bir geceye benziyordu elinde yayıyla,
bir de ok vardı gergin yayın üzerinde;
her yana ürkütücü bakışlar fırlatıyor,
her an oku atacakmış gibi duruyordu.
Korkunç bir kayış çevreliyordu göğsünü; altındandı
ve üzerine hayranlık uyandıracak desenler işlenmişti:
ayılar, domuzlar, ateş saçan gözleriyle aslanlar,
savaşlar, çatışmalar, katliamlar ve boğazlamalar.
Bir usta böyle sanat harikası bir kayış yapamazdı bir daha.
Tanıdı görünce beni ve dövünerek şu kanatlı sözleri söyledi:
'Laertes'in oğlu, soylu, hünerli Odysseus, ey talihsiz,
tıpkı bir zamanlar beni güneşin ışığı altında sürüklediği gibi
kötü kader seni de sürükleyip duruyor.
Ben Kronos'un oğlu Zeus'un oğlu da olsam
sonsuzdu çektiğim çile;
benden çok daha aşağı bir insana esir düştüm,
zor şeyler buyururdu bana ve bir gün
Kerberos'u alıp ona götürmem için Hades'e gönderdi beni.
Dediğine göre bu çok zor işmiş,
benim için bile gerçekleştirilmesi mucizeymiş.
Ancak ben aşağı indim ve onu Hades'in dışına çıkardım.
Kılavuzum Hermeias ve Pallas Athene idi.'

Böyle söyledi ve yeniden Hades'in içindeki taraçalara girdi,
ben de olur da yitip gitmiş kahramanlardan

biri daha gelir belki diye kaldım orada.
Belki konuşmak istediğim atalarımı da görebilirdim;
Theseus'u, Perithoos'u, tanrıların herkesten ünlü oğullarını.
Ancak ölülerin binlercesinden oluşan bir kalabalık
büyük bir gürültüyle gelip toplandı,
beni de sarı bir korku kapladı,
korkuyordum, ya görkemli Persephone,
Gorgo'nun anlatılamayacak kadar korkunç başını
benim için Hades'e gönderdiyse diye.
Sonra hemen gemiye binip yoldaşlarıma da içeri girmelerini ve palamarları çözmelerini buyurdum.
Onlar da çabucak girdiler içeri ve sıralara oturdular.
Önce kürekler sonra da uygun esen güzel rüzgar
ilerletmeye başladı gemiyi
Okeanos ırmağında akmakta olan dalgaların içinde."

RAPSODİ 12

[Seirenler - Skylla - Kharybdis - Güneşin Uğultusu]

"Gemi Okeanos ırmağının akıntısını aştığında
dalga bizi uçsuz bucaksız denize ve Aiaie adasına ulaştırdı.
Orada sabahları doğan Şafak'ın dans ettiği yerler var,
orada Güneş'in doğduğu yerler...
Kumların içine gemiyi demirleyip kıyıya çıktık orada,
uyuyarak tanrısal Şafak'ı bekledik.
Sabah doğan gül parmaklı Şafak göründüğü zaman
yoldaşlarımı Kirke'nin sarayına gönderdim
Elpenos'un ölüsünü getirmeleri için.
Hemen ağaçlardan kütükler kestik,
onu sahilin en ucunda kederle gömüp kara gözyaşları döktük.
Ölü ve beraberindeki silahları yandıktan sonra
bir anıt yapıp üzerine bir sütun diktik,
anıtın en ucuna da güzel yontulmuş küreğini sapladık.
Biz bütün bunları yaparken Kirke'de bizi izliyordu;
Hades'ten döndüğümüzde hazırlanıp geldi hemen,
onunla birlikte hizmetçileri de ekmek getirdiler,
et ve alev alev kırmızı şarap...
Ortamızda durup konuştu ulu Tanrıça ve şunları söyledi:
'Zavallılar, ne işiniz vardı canlı canlı Hades'in taraçalarında,
siz iki kez ölmüş olacaksınız artık,
halbuki insanlar bir kere ölürler.
Gelin buraya da bütün bir gün yemek yiyip şarap için,
Şafak görünür görünmez gidersiniz.
Size yolu gösterecek ve her bir şeyi eksiksiz anlatacağım,
karada olsun denizde olsun yine kötülükler
ve korkunç belalar gelmesin başınıza.'

Bunları söyledi ve yine kandırdı yiğit yüreklerimizi.
Bütün bir gün boyunca, güneş batana dek

oturup bol bol et yedik ve tatlı şarap içtik.
Güneş batıp da karanlık geldiğinde,
diğerleri geminin palamarlarının dibinde uyudu,
Kirke beni sevgili yoldaşlarımdan uzağa götürdü,
yanıma uzanıp sorular sordu, her şeyi anlatmamı istedi.
Ben de bir bir anlattım başımdan geçenleri.
O zaman benimle konuştu saygıdeğer Kirke:
'Demek bunlar olup bitti,
sen asıl benim sana söyleyeceklerimi dinle şimdi,
bir tanrı da hep hatırlatsın bu dediklerimi.
Buradan ayrılınca önce Seirenlere varacaksın,
büyü yapar onlar, kandırırlar kendilerine ulaşan insanları.
Her kim ki eksik akıllılık eder
Seirenlerin yanına gidip seslerini duymak isterse,
bir daha evinde onu ne karısı karşılar ne de çocuğu;
artık çayırda oturup onların tatlı şarkılarıyla büyülenecektir,
dört bir yanında insan kemikleri vardır yığın yığın,
orada çürür derileri ve sıyrılıp düşer kemiklerinden.
Onlara karşı yoldaşlarının kulaklarını tıka,
önce bal kadar tatlı olan mumu yumuşatıp
bir güzel kulaklarını onunla kapat ki,
içlerinden hiçbiri duyamasın bir başkasını.
Eğer istersen sen dinleyebilirsin onları;
söyle yoldaşlarına hızlı geminin içinde
ellerinden ve ayaklarından bağlasınlar seni gemi direğine,
böylece Seirenlerin sesini duyup tadını çıkarabilirsin,
olur da yoldaşlarına seni çözmelerini buyurursan,
söyle o zaman daha sıkı bağlasınlar seni.
Orası geride kaldıktan sonra karşınıza iki yol çıkacak
hangisini izlemen gerektiğini söylemeyeceğim sana.
Buna sen kendin düşünüp karar ver yüreğinle,
yalnız sana her iki yol ile ilgili de bilgi vereceğim:
Bir yanda sarp kayalar var;
gök gözlü Amphirtite'nin azgın dalgaları uğuldar orada.

Mutlu tanrılar bu kayalara Kıranlar ismini vermişlerdir.
Oradan öteye ne kuşlar geçer
ne de Zeus babaya tanrı yemeği götüren güvercinler,
her birini kaygan kayalardan biri yakalar,
ama Zeus sayıları hep aynı kalsın diye
bir başkasını gönderir oraya.
Bugüne kadar hiçbir erin gemisi kurtulamadı oradan,
denizin dalgaları ve korkunç ateş kasırgaları
insan bedenlerini de gemileri de birlikte alırlar.
Yalnızca denizler gezen bir gemi geçebildi oradan,
dünyaca meşhur Aietes'in ülkesinden dönen Argos idi o da.
Gemiyi hemencecik büyük kayaların üzerine atabilirdi
ama İason'u sevdiği için Hera kurtardı onu.
Diğer tarafta yine iki deniz kayası vardır;
bir tanesi sivri tepesiyle engin gökyüzüne dek uzanır,
her tarafı kara bulutlarla çevrelenmiştir.
Yazda güzde oradadır bulutlar,
sükunet mümkün değildir hiçbir zaman,
yirmişer eli ayağı olsa faninin yine de tırmanıp aşamaz orayı,
kaya dümdüz, her yanı cilalanmış gibidir çünkü.
Deniz kayasının ortasında karanlık bir mağara vardır;
yüzü batıya, karanlığa dönüktür,
işte oyuk gemini oraya, o mağaraya yönelt şanlı Odysseus.
Çok güçlü bir adam bile ulaştıramaz
güzel gemisinden attığı oku o kemerli mağaraya.
O mağaranın içinde acı acı uluyan Skylla oturur,
sesi bir köpek yavrusununkini andırsa da
kendisi öyle muazzam bir büyüklüktedir ki,
kimse, tanrılar bile onu gördüğüne sevinmez.
Hepsi de kocaman on iki ayağı, altı uzun boynu vardır,
her birinin üzerinde korkunç bir baş bulunur,
her bir başta da üç sıra diş;
çokturlar, sıkıdırlar, kara ölüm yerleşmiştir üzerlerine.
Kemerli mağaranın ortasına

ve dışarıdaki korkunç uçuruma kadar çıkar kafaları,
orada, deniz kayasının çevresinde
yunusları ve köpek balıklarını arar, onları avlar,
zaman zaman dalgalarla uğuldayan Amphitrite'nin beslediği
deniz canavarından yer.
Bugüne kadar hiçbir denizci gemisiyle ölümü alt edip
onun yanından geçmekle övünemedi,
çünkü o, her başıyla bir adamı yakalar
deniz mavisi pruvalı geminin içinden.
Odysseus, diğer kayalığı da göreceksin,
o biraz daha alçaktır, birbirleriyle dip dibedir bu kayalar,
bir ok atsan diğerine gider.
Orada canlı yapraklarıyla büyük bir yaban inciri vardır;
altında tanrıça Kharybdis büyük bir uğultuyla kara suları yutar.
Günde üç kez kusar, üç kez gürültüyle yutar yeniden.
Tanrı seni korusun da o suları yuttuğunda orada olmayasın,
çünkü Poseidon bile koruyamayabilir seni kötülükten.
Skylla kayasına iyice yaklaştıktan sonra hızlıca geç onu,
çünkü yoldaşlarının hepsine birden ağlamaktansa
yalnızca altı tanesine ağlaman yeğdir.'

Bunları söyledi, ben de yanıtladım onu ve dedim ki:
'Haydi bana gerçeği söyle tanrıça:
Bir yolu var mı Kharybdis'ten kurtulmanın
ve yoldaşlarımı kapmak için saldırdığında Skylla'dan
sakınmanın?'

Bunları söyledim, hemen yanıtladı ulu tanrıça:
'Talihsiz, aklın fikrin savaşta dövüşte.
Ölümsüz tanrılara bile boyun eğmeyecek misin?
O bir fani değildir; ölümsüzdür ve gazabı ürkütücüdür,
keder ve vahşet salar, kimse alt edemez onu.
En iyisi onun yanından kaçıp gitmendir.
Silahını çekmekte bir an gecikirsen kayanın yanında
yeniden saldıracak ve başlarından biriyle seni bulacaktır.

İşte o yüzden çok güçlü çekin kürekleri
ve onu insanların başına musallat eden
Skylla'nın annesi Kratais'e seslenin;
bir tek o önleyebilir üzerinize yeniden saldırmasını.
Ondan sonra Çatal Adası'na varacaksın.
Oralarda bir sürü inek ve koyunu otlar Güneş'in,
yedi inek ve bir o kadar güzel koyun sürüsü vardır.
Her sürüde elli baş hayvan vardır.
Ne doğurur ne de ölür bunlar.
Güzel örgülü iki Nymphe, iki tanrıça otlatır
ve göz kulak olur onlara;
tanrısal Neiara, Helios ile birleşip doğurmuştur onları,
Paethusa ile Lampetie'dir isimleri,
saygıdeğer anneleri besleyip büyüttükten sonra onları,
Çatal Adası'na gönderdi
göz kulak olsunlar diye babalarının koyunlarına
dikkat etsinler diye boynuzlu sığırlarına.
Eğer onları rahatsız etmez ve vatanına dönüşü düşünürsen
başına her ne gelirse gelsin İthake'ye varırsın;
ama olur da onları rahatsız edersen,
o zaman senin de, geminin de, yoldaşlarının da
yok oluşlarını görebilirim kaderinde.
Sen kendin kurtulsan bile,
yavaş yavaş yitirirsin tüm yoldaşlarını
ancak öyle dönersin geriye.'

Bunları söyledi ve hemen geldi altın tahtlı Şafak.
O zaman ulu tanrıça da adanın içine doğru ilerledi,
ben de yoldaşlarımı harekete geçirmek,
palamarları çözmelerini söylemek üzere gemiye gittim.
Onlar da hemen gemiye binip oturdular ıskarmozların başına.
Sıra halinde küreklerini vurdular denize.

Güzel örgülü, güzel sesli, korkunç tanrıça Kirke
deniz mavisi pruvalı gemimizin ardından

yelkenleri dolduran iyi bir rüzgar gönderdi.
Bütün malzemeleri yerleştirdikten sonra
geminin üzerine oturduk;
hem o rüzgar hem de dümenci bizi yönetiyordu.
O zaman ben yoldaşlarıma kederli bir yürekle dedim ki:
'Sevgili yoldaşlarım, tanrıça Kirke'nin anlattıklarını
kendime saklayacak değilim elbet.
Size söyleyeceğim ki durumu bilip birlikte verelim kararı,
hep birlikte ya ölürüz ya da kurtuluruz ölümden.
Öncelikle bana Seirene tanrıçalarının şarkısını dinlemekten
ve çiçekli çayırdan kaçınmamızı söyledi,
Seirene'lerin şarkısını bir tek ben dinleyebilirmişim.
Beni sıkıca direğe bağlayacakmışsınız,
orada ayakta duracakmışım.
Eğer olur da sizden beni çözmenizi istersem,
daha fazla sıkacakmışsınız bağlarımı.'
Ben bunları yoldaşlarıma anlatırken
hızlı gemi hemen vardı Seirenlerin adasına,
uygun esen rüzgar hızla itiyordu onu.
Ardından rüzgar kesildi sükunet başladı, tanrı uyuttu dalgaları.
Yoldaşlarım kalkıp yelkenleri sardılar
ve kıvrımlı geminin içine yerleştirdiler onları,
sonra da küreklere oturdular;
zeytin ağacından yontulmuş küreklerle suyu köpürttüler.
O vakit büyük bir balmumu peteği aldım ben,
bıçakla parça parça kesip güçlü ellerimle ezdim.
Balmumu benim gücümden
ve yücelerin oğlu Güneşin ışınlarından hemen ısındı;
ben de çabucak sırayla sürdüm yoldaşlarımın kulaklarına.
Sonra geminin içinde, ellerimden ve ayaklarımdan
bağladılar beni geminin direğine, bağladılar sıkıca halatları.
Ardından küreklerle köpüklü denize vurmaya başladılar.
İnsan sesinin duyulabileceği kadar uzaklaştığımızda
ve hızla denizde ilerlemeye başladığımızda,

Seirenlerin dikkatlerinden kaçmadı yakınlarına gelen hızlı gemi
ve hemen başladılar güzel bir şarkıya:
'Gel yaklaş adlı sanlı Odysseus, Akhaların büyük şanı,
gemini durdur da tadına var güzel sesimizin.
Kimse geçmedi bizim tatlı sesimizi dinlemeden kara gemisiyle
kim duysa sesimizi mutlu olur, öyle döner ülkesine
herkes hayran kalır bizden bahsedildiğinde.
Her şeyi biliriz biz, geniş Troya'da olup bitenleri,
Troyalıları, Akhaları, hepsi yazılıdır ve biz,
herkesi besleyen bu yeryüzünde olup biten her şeyi biliriz.'
Dünya güzeli sesleriyle bunları söylüyorlardı,
yüreğim dinlemek istiyordu onları,
yoldaşlarıma kaş göz ederek beni çözmelerini buyurdum;
ancak onlar daha sağlam asıldılar küreklere ve çekmeye
başladılar.
Perimedes'le Eurylokhos kalkıp beni daha da sıkı bağladılar.
Onları geride bıraktığımızda ve sesleri duyulmaz olunca,
çok sevgili yoldaşlarım çıkardılar kulaklarından
sürdüğüm balmumlarını ve çözdüler benim bağlarımı.
Adayı geride bıraktığımızda bir duman gördüm
ve büyük bir dalga, denizde de güçlü bir haykırış işittim.
Diğerleri korktu ve kürekler düştü akıntıya.
Denizcilerin ellerinde kürekler olmayınca gemi de durdu.
Geminin içinde bir oraya bir buraya gidip
tatlı sözlerle sakinleştirmeye çalıştım yoldaşlarımı,
her birinin yanında durup şöyle diyordum:
'Sevgili yoldaşlarım, ne belalar gördük biz!
Hatırlayın Tepegöz'ün bizi derin mağarasına kapattığı günü
şimdi ondan daha beteri mi gelir başımıza?
Oradan da planım ve aklım sayesinde kurtulmuştuk,
bir gün gelir anı olur burada yaşadığımız da.
Size söylediklerimi yapın haydi şimdi.
Oturun ıskarmozlara ve vurun küreklerinizle
denizin dalgalarının derinlerine.

Belki de Zeus kısmet eder bu beladan kaçıp kurtulmayı bize.
Sen de dümenci, aklına iyice sok sözlerimi,
çünkü sen tutmaktasın koca karınlı geminin dümenini.
Gemiyi uzakta tut dumandan ve dalgadan,
hep dikkatle geç kayaların yakınından,
başımızı belaya sokma, sakın ha!'

Bunları söyledim, onlar da ikna oldular sözlerimle.
Ancak Skylla hakkında konuşmamıştım hâlâ,
bahsetmemiştim o kaçınılmaz beladan,
yoldaşlarım korkar da küreklerini bırakıp
kaçarlar diye geminin diplerine.
Kirke'nin o acı öğüdü de uçup gitmişti aklımdan,
silahlarını kuşanma, demişti, sakın!

Kuşandım ünlü silahlarımı,
ellerimde iki uzun mızrakla çıktım pruvaya,
orada beklemeye başladım kayanın içinde yaşayan
ve yoldaşlarıma belalar getirecek Skylla'yı.
Hiçbir yerde göremiyordum onu,
karanlık kayanın içine bakıp da
her yerde onu aramaktan gözlerim yoruldu.
Denizde dar bir boğazın üzerinde ağlayarak ilerliyorduk.
Bir tarafta Skylla vardı, diğer tarafta da
denizin acı sularını emen korkunç Kharybdis.
Gerçekten de suları püskürtürken
ateş üzerinde gürül gürül kaynayan su gibi sesler çıkartıp
fokurduyordu durmadan,
buharlar iki kayanın tepelerinden dökülüyordu.
Denizin tuzlu suyunu yeniden içine çektiğinde ise,
tüm deniz altüst oluyor, kayanın her yanı uğulduyordu,
aşağıdan da kara kumlu yeryüzü görünüyordu.
Yoldaşlarım korkudan sarardılar.
Ona bakıyor ve yok olmaktan korkuyorduk ki,
tam o sırada Skylla koca karınlı gemiden elleriyle yakaladı
en güçlü altı yoldaşımızı.

Hızlı gemiden kafamı kaldırıp bakınca yukarı,
orada elleri ayakları çırpınan yoldaşlarımı gördüm.
Bana sesleniyordu hepsi,
yüreklerinde acıyla son kez ismimi çağırıyorlardı.
Denize fırlattığı uzun oltasıyla küçük balıkları
yalancı yemle yakalar ya hani balıkçı,
çıkartıp karaya attığında can havliyle çırpınır ya balıklar,
işte öyle çırpınıyordu yoldaşlarımın bedenleri.
Skylla ise mideye indiriyordu onları,
korkunç yok oluşları sırasında ümitsizce bağırıyor
kollarını bana uzatıyorlardı.
Bu, benim denizler üzerinde gördüğüm
en dehşet verici, en korkunç şeydi.

Kayalardan ve korkunç Kharybdes ile Skylla'dan kurtulup
doğruca gittik tanrının kutsal adasına.
Yücelerin oğlu Güneş'in geniş alınlı güzel inekleri
ve bir sürü uysal koyunu vardı orada.
Daha denizdeyken duydum kara geminin içinden
ağıldaki ineklerin böğürmelerini, koyunların melemelerini,
aklıma kör bilici Thebaili Teiresias'ın ve Aiaslı Kirke'nin
fanileri mutlu eden Güneş'in adasından
hemen kaçmamı tembihleyen sözleri geldi.
Yoldaşlarıma kederli bir yürekle dedim ki:
'Yoldaşlarım içinizdeki acıyı bastırıp dinleyin sözlerimi,
anlatacağım Teiresias ile Kirke'nin kehanetlerini.
Onlar bana fanileri mutlu eden Güneş'in adasından kaçmamı
öğütlemişlerdi sıkı sıkıya.
Orada bizi büyük bir bela bulacakmış söylediklerine göre,
işte bu nedenle, haydi adadan tam yol dışarı.'
Bunları söyledim ve parçalandı yürekleri,
hemen Eurylokhos yanıtladı beni acı sözlerle:
'Hiç mi insafın yok Odysseus,
sen çok güçlüsün, yorulmak nedir bilmez bedenin,
demirden olmalı organların,

oysa yoldaşların yorgun ve uykusuz
ama sen izin vermiyorsun her yanı denizlerle çevrili şu adada
karaya çıkıp yemek hazırlamalarına,
dolanıp durmamızı söylüyorsun
boşu boşuna gecenin karanlığında.
Geceden olmadır gemilerin belalısı zorlu rüzgarlar.
Notos'un ya da Zephyros'un, vahşice esen ve gemilere hükmeden,
tanrıların bile engel olamayacağı sertlikteki kasırgası
aniden patlarsa nasıl kaçabilir insan bundan?
Şimdi gel de boyun eğelim kara geceye,
hızlı gemimizin yanında kalarak hazırlayalım yemeğimizi.
Sabah da yeniden içeri girer, açılırız engin okyanusa.'
Bunları söyledi Eurylokhos, desteklediler onu diğer yoldaşları da.

Ben biliyordum tanrının aklında ne belalar olduğunu.
Onlara şu kanatlı sözleri söyledim:
"Eurylokhos, tek başıma kaldığım için zorluyorsunuz beni.
En azından güçlü bir yemin verin bana;
olur da bir inek ya da koyun sürüsüne rastlarsak,
hiçbiriniz akılsızlık edip
ne bir sığır ne de bir koyun öldürmeyeceğinize.
Yalnızca ölümsüz Kirke'nin verdiklerini yiyin usul usul.'
Böyle söyledim, onlar da yemin ettiler.
Yemini bitirdikten sonra gemiyi güzel yapılmış bir limanda
tatlı suların yakınında demirledik.
Yoldaşlar da gemiden çıktılar,
büyük bir ustalıkla akşam yemeğini hazırladılar.
Karınlarını bir güzel doyurunca,
diğer yoldaşlarını hatırlayıp ağladılar;
gemilerinden alıp yemişti onları Skylla.
Onlar böyle ağlarlarken tatlı uyku gelip aldı onları.
Gecenin üçüncü kısmının ardından
artık yıldızlar batmaya hazırlanırken şiddetli bir rüzgar,

korkunç bir bora ayaklandırdı bulut devşiren Zeus;
yeri de gökle birlikte bulutlar örttü,
gökyüzünden karanlıklar yağdı.
Sabah doğan gül parmaklı Şafak göründüğünde
gemiyi sürükleyip karanlık mağaranın içine bağladık.
Nymphe'ler orada oturur ve dans ederlerdi,
tüm yoldaşlarımı toplayıp konuştum ben:
'Sevgili yoldaşlarım, geminin içinde yiyecek ve içecek var,
sığırlardan uzak duralım ki başımıza bir iş gelmesin;
bilirsiniz, her şeyi yükseklerden görüp duyan
korkunç Güneş tanrısınındır buradaki inekler ve koyunlar.'

Bunları söyledim ve ikna oldu yiğit ruhları.
Bütün bir ay esti Notos ve Euros;
Notos dışında bir başka rüzgar görünmedi.
Bizimkiler de ekmek ve kırmızı şarapları varken
dokunmadılar sığırlara, yaşamaktı arzuları.
Ne zamanki gemideki bütün yiyecekler tükendi,
o vakit balık ve kuş avlamak için
çevreyi kolaçan etmek zorunda kaldılar;
karınları açlıktan eziliyor, acı veriyordu.
Bir gün ben de adanın içlerine doğru uzaklaştım,
bize dönüş yolunu göstermeleri için tanrılara yalvardım.
Ancak yürürken yürürken epey uzaklaştım yoldaşlarımdan;
ellerimi rüzgarsız bir yerde yıkayıp
engin gökyüzünde oturan tüm tanrılara yakarmaya başladım,
onlar da tatlı uyku serptiler göz kapaklarımın üzerine hemen.
O sıra Eurylokhos kötü öğüdüne başlamış
şunları söylermiş arkadaşlarına:
'Dinleyin beni çilekeş yoldaşlarım;
Faniler için bütün talihsizlikler kötüyse de,
en beteri açlıktan ölmektir.
Gelin, Güneş tanrının en iyi ineklerinden birkaçını alıp
engin gökyüzünde oturan ölümsüzlere kurban edelim.

Eğer İthake'ye vatan topraklarımıza varırsak da
hemen Yücelerin oğlu Güneş tanrı adına bir tapınak inşa eder
içini de bir güzel süsleriz.
Olur da dik boynuzlu inekler için öfkelenir
gemimizi yok etmek isterse, onu diğer tanrılar da izlerse
bu ıssız adada eriyip bitmektense gün be gün
bir kerede yok olalım dalgaların içinde daha iyidir.'

Eurylokhos bunları söyledi,
diğer yoldaşlar da destekliediler onu.
Hemen Güneş tanrının ineklerinden en iyi ikisini aldılar,
geniş alınlı, güzel boynuzlu bu inekler
deniz mavisi pruvalı geminin yanı başında otluyorlardı.
Onları ortaya koydular ve toplandılar çevrelerine
güzel yapılı gemide beyaz arpaları olmadığından
uzun meşe ağacından yumuşak yapraklar koparıp
dua ettiler ölümsüz tanrılara.
Dua ettikten sonra kestiler inekleri, başladılar derilerini
yüzmeye; butlarını ayırıp iki yandan içyağıyla sardılar,
üzerine de sırtındaki etleri koydular.
Yakarken üzerlerine dökecek şarapları bile yoktu;
su ile yaptılar törenlerini.
Bütün sakatatları da pişirdiler,
geri kalan etleri parçalayıp şişlere geçirdiler hemen.
O vakit göz kapaklarımdan uçup gitti tatlı uyku
kıyıya, hızlı gemiye dönmek üzere düştüm yola.
İlerleyip de dengeli gemiye yaklaştığımda
her yanımı sardı buram buram et kokusu.
Ulurcasına bağırdım ölümsüzlere:
'Zeus Baba ve diğer mutlu, ebedi tanrılar,
büyük bir bela açmak için ağır bir uykuya daldırdınız beni,
yoldaşlarım da yalnız kalıp büyük bir kötülük yaptılar.'

Haber Yücelerin oğlu Güneş tanrıya da çabucak iletildi,
uzun duvaklı Lampetie bildirdi ineklerini öldürdüğümüzü.

Tanrı da hemen öfkeyle ölümsüzlere dedi ki:
'Zeus Baba ve diğer mutlu, ebedi tanrılar,
büyük bir saygısızlıkla ineklerimi boğazlayan
Laertesoğlu Odysseus'un yoldaşlarını cezalandırın,
onlarla mutlu olurdum ben yıldızlı gökyüzüne yükselirken
ve göklerden toprağa dönerken.
Eğer cezalandırılmazlarsa gerektiği gibi,
ben de Hades'e inip ölüleri aydınlatırım.'
Yanıtladı onu bulut devşiren Zeus ve dedi ki:
'Güneş, bereketli toprağın üzerinde
ölümsüzleri ve fanileri aydınlat sen,
ben de beyaz yıldırımımla vurup
karanlık denizin ortasında parçalayayım o hızlı gemiyi.'
Ben bunları güzel saçlı Kalypso'dan duymuştum,
o da haberci Hermeias'tan duyduğunu söylemişti.
Deniz kıyısına inip gemiye vardığımda
tek tek kavga ettim her biriyle,
keşke bir yolu olsaydı bu hatayı telafi etmenin
oysa inekler çoktan ölmüşlerdi.

Tanrılar hemen işaret gönderdiler bize;
hayvan postları kendi başlarına sürünüyor,
etleri pişmekte oldukları şişlerin üzerinde böğürüyor
ve sesleri inekler gibi çıkıyordu.
Altı gün boyunca çok sevgili yoldaşlarım
Güneş tanrının en iyi ineklerini yemeye devam ettiler.
Kronus'un oğlu Zeus yedinci günü getirdiğinde,
o zaman rüzgar hızını kesti ve biz de hemen
gemiye binip engin denizde yol almaya başladık,
direği dikip beyaz yelkenleri kaldırdık.
Adayı geride bıraktığımızda ve kara görünmez olduğunda,
ufukta yalnızca gökyüzü ve deniz görünürken,
Kronos'un oğlu karanlık bir bulut taşıdı geminin üzerine
deniz dipten karardı ve gemi hareket edemedi;
kısa süre içinde Zephyros tüm şiddetiyle, uğultuyla eserek

üzerimize kocaman bir deniz fırtınası taşıdı.
Fırtına direğin iki halatını da kopardı ve direk geri düştü,
geminin ambarında ne var ne yoksa döküldü;
geminin kıçına doğru düşen direk dümencinin başına çarptı
ve kafasındaki bütün kemikleri kırdı;
dümenci hemen güverteden düştü,
yiğit yüreği kemiklerini bırakıp gitti.
Aynı anda Zeus gürleyerek geminin içine bir yıldırım attı,
gemi Zeus tarafından gönderilen yıldırımla çarpılınca
tepe taklak oldu, içi kükürtten bir duman doldu
ve yoldaşlar da kuzgunlar gibi suya atıldılar.
Kara geminin çevresindeki dalga
oraya buraya savurmaya başladı onları,
esirgedi onlardan vatanlarına dönecekleri günü tanrı.
Ta ki fırtına geminin omurgasındaki tahtaları çözüp
dalgalar onu sürükleyene dek,
geminin içinde bir oraya bir buraya koştum ben.
Omurganın yanındaki direği kesip attım;
direğin üzerinde sığır derisinden bir ip asılı kalmıştı.
Omurgayı onunla direğe bağladım, üzerine oturdum
ve felaket getiren rüzgarlar beni çekmeye başladılar.
O zaman şiddetini kesti Zephyros
ve Kharybdis'in felaketlerini hatırlamam için
yüreğime acılar getirdi Notos.
Bütün bir gece boyunca dalga çekti beni,
gece bitip de güneş çıkınca Skylla'nın kayasına
ve korkunç Kharybdis'in oraya vardım.
O sırada denizin tuzlu sularını yutuyordu o,
uzun yaban incirine doğru uzandım ben de,
ona tutunup bir yarasa gibi asıldım,
ancak ne ayağımı bir yere dayayabiliyordum
ne de bir yerin üzerine çıkabiliyordum;
kökler çok uzaktı bana,
Khaybdis'e gölge yapan yüksek, kalın dallar da

birbirinden çok uzaktaydı.
O omurgayı ve direği geri kusana kadar
işte öylece sıkıca tutunmaya devam ettim.
Ben onları bekledim, nice sonra geldiler;
hani insanları uzlaştırmaya çalışan bir hakim
akşam yemeği için pazar yerinden ancak kalkar ya,
işte Kharybdis'in kustuğu o tahta parçaları da
aynı sıralarda göründüler.
Ben de ellerimi ve ayaklarımı rüzgara bırakıp
uzun kalasların ortasına patırtıyla düştüm;
üzerine oturup ellerimle suyu itmeye başladım.
İnsanların ve tanrıların babası,
Skylla'nın beni görmesine izin vermedi,
çünkü öyle olsaydı korkunç felaketten kurtulamazdım.

Beni dokuz gün boyunca taşıdı dalga,
onuncu gece ulu tanrıça ve şarkıcı Kalypso'nun yaşadığı
Ogygie adasına yanaştırdı beni tanrılar.
Beni sevdi ve baktı bana Kalypso, hiçbir şeyimi eksik etmedi.
Ama bunları bir kez daha mı anlatayım sana?
Dün anlatmıştım evinde sana ve saygıdeğer eşine,
aynı şeyleri tüm ayrıntısıyla bir kez daha anlatmak
ve söylenmişleri tekrar etmek hiç hoşuma gitmez."

RAPSODİ 13

[Odysseus'un Phaiak ülkesinden Ayrılıp İthake'ye Varışı]

Bunları söyledi, diğerleri de öylece sessiz kalakaldılar;
bir büyü sarmıştı sanki gölgeli sarayı.
Neden sonra Alkinoos yanıtladı onu ve şunları söyledi:
"Ey Odysseus, madem geldin tunç eşikli sarayıma,
şimdiye kadar çok çile çekmiş olsan da
sanırım artık dolanıp durmadan döneceksin vatanına.
Sarayımda bulunan ve her zaman alevli şaraptan içip
ozanı dinleyen sizlere şunu söylemek isterim:
Yabancı için getirilen güzel elbiseler, altın işlemeli süsler
ve Phaiak eşrafının getirdiği diğer tüm armağanlar
güzel oymalı sandığın içindedir.
Haydi ona büyük bir üçayak ile bir de kazan armağan edelim,
ama bir kişinin tek başına karşılayamayacağı kadar
ağırdır bu armağan,
o nedenle toplayalım halkı hep beraber ödeyelim."

Bunları söyledi, hoşuna gitti bu fikir diğerlerinin de,
sonra herkes yatmaya gitti evine.
Sabah doğan gül parmaklı Şafak göründüğünde
gemiye koşup sert ve güzel tuncu taşıdılar.
Güçlü Alkinoos armağanları geminin içine kendi elleriyle,
kürek çekerken yoldaşlardan hiçbirine engel olmasın diye
küreklerin oturaklarının altına yerleştirdi güzelce.
Daha sonra yeniden harekete geçtiler
ve Alkinoos'un sarayına gidip bir şölen hazırladılar.
Alkinoos bir boğa kurban etti onlar için
karanlık bulutlara ve herkese hükmeden Kronosoğlu Zeus'a.
Butları yaktıktan sonra yiyip içmeye ve eğlenmeye koyuldular,
halk tarafından sayılan tanrısal ozan Demodokos da
şarkılar söylüyordu aralarında.

Odysseus sık sık her şeyi aydınlatan güneşe çeviriyordu başını
ve sabırsızlıkla bekliyordu batmasını,
can atıyordu vatanına dönmek için.
Bütün gün iki kara sığırı düz bir tarlaya,
iyi yapılmış sabanı sürmeleri için koşturup duran bir çiftçi
yemek saatini nasıl sabırsızlıkla bekler ve
güneşin batışını mutlulukla karşılarsa,
yemeğe giderken dizeleri nasıl titrerse sevinçten,
işte Odysseus da güneşin batışına öyle sevindi.
Kürekçi Phaiaklarla seslendi hemen
hepsinden önce de Alkinoos'a fikrini söyledi:
"Alkinoos, kral, halkların içinde birinci,
şarap serpin tanrılar adına, yolcu edin sağ salim beni
siz de mutlu olun, kalın sağlıcakla
gönlümün dilediği her şey hazır artık;
hem yolculuk hem de gönlü hoş tutan armağanlar.
Dilerim gökteki tanrılar da bana bu değeri verir de,
kusursuz karımı ve sevdiklerimi bulurum evime döndüğümde.
Dilerim siz de karılarınız ve çocuklarınızla
mutluluk içinde yaşar gidersiniz burada,
dilerim tanrılar her türlü erdemi bağışlasın size,
ve halkınız hiçbir zaman kötülük yüzü görmesin."

Bunları söyledi ve hepsi bu sözleri alkışladılar;
uygun sözler eden bu yabancıyı uğurlayalım, dediler.
O vakit seslendi güçlü Alkinoos hizmetkara:
"Pontonoos, şarabı kar testinin içinde
pay et saraydaki herkese,
Zeus babaya dua edelim
ve yabancıyı vatan toprağına uğurlayalım."

Bunları söyledi, Pontonoos da bal gibi tatlı şarabı kardı
yanlarına gidip bölüştürdü herkese.
Sıralarına oturup engin gökyüzünde yaşayan
mutlu tanrılar için yere şarap serpti onlar da.

O vakit ayağa kalktı tanrısal Odysseus,
Arete'nin eline çift kulplu bardağı vererek
ona kanatlı sözleri söyledi:
"Bütün insanlara gelen yaşlılık ve ölüm gelip seni bulana dek
ömür boyu mutlu ol kraliçem.
Ben şimdi vatanıma dönüyorum,
sen de bu evde çocukların, halkın
ve kral Alkinoos ile birlikte mutluluk içinde yaşa."

Bunları söyledi ve dış kapının eşiğini geçti tanrısal Odysseus.
Hızlı gemisine ve kıyıya kadar kılavuzluk etmesi için
onun önünden haberci gönderdi güçlü Alkinoos.
Arete de kölelerini gönderdi onunla birlikte;
biri temiz yıkanmış bir elbise ile gömlek taşıyordu,
diğeri de sağlam sandığı taşıyordu,
bir diğeri de yiyecek ve kırmızı şarap getiriyordu.
Sonunda deniz kıyısına varıp gemiye bindiler
bütün yiyecek ve içecekleri
iyi yapılmış gemiye yerleştirdi soylu denizciler.
Odysseus'un tatlı tatlı uyuması için
güzel geminin arka güvertesine
bir halı ile keten dokumalar yaydılar;
o da çıkıp sessizce uzandı,
diğerleri sırayla küreklerin başına oturarak
palamarı kıyıdaki delikli taştan çözdüler.
Denizciler bedenlerinin ağırlığını arkaya vererek
küreklerle denizi alt üst etmeye başladılar;
Odysseus'un göz kapaklarına ağır, tatlı, mutluluk veren
ve ölüme benzeyen bir uyku düştü.
Ovada yan yana duran dört gürbüz at kırbaç vurduğunda
nasıl atılırsa şaha kalkıp ve hızla yol alırsa,
işte geminin pruvası da öyle şahlanıyor,
gürültülü denizin karanlık dalgası da
hızla onun peşinden koşuyordu.
Gemi büyük bir güvenle sapasağlam ilerliyordu,

kuşların en çeviği şahin bile yetişemezdi hızına.
İşte öyle hızlı gidiyordu gemi denizin dalgalarını yararak.
Üzerinde de düşüncede tanrıya denk,
ruhu er meydanlarında ve denizin korkunç dalgalarında
çok acılar çekmiş bir yiğit taşıyordu.
Artık sakince uyuyordu ve çektiği bütün acıları unutmuştu.

Erken doğan Şafak'ın ışığını müjdelemek için
diğerlerinden önce gelen en parlak yıldız çıktığında,
denizde yol almakta olan gemi adaya yaklaşmaya başladı.
Orada İthake'de, deniz ihtiyarı Phorkys'e ait olduğu söylenen bir liman vardır,
güzel yapılmış gemiler limanın iç kısmına girdiklerinde herhangi bir yere bağlanmadan dururlar.
Limanın ucunda, güzel ve loş bir mağaranın yanında
uzun yapraklı bir zeytin ağacı vardır;
Naiades ismi verilen Nymphelerindir bu ağaç.
İçinde testiler ve taştan çift kulplu maşrapalar bulunur,
arılar orada yuva yaparlar, hatta uzun taş tezgahlar bile vardır;
Nympheler denizin erguvan rengi kumaşlarını onlarda dokurlar,
her gören hayran kalır dokumalarına.
İçeride her zaman su bulunur, iki giriş kapısı vardır;
biri Poyraza bakar, insanlar oradan girerler,
diğeri de Lodos'a bakar; orası yalnız tanrılar içindir.
İşte oradan girmez hiçbir zaman insanlar,
yalnızca ölümsüzlerin yoludur orası.
Denizciler girdiler iyi bildikleri bu limana,
gemiyi bir hamlede yarıya kadar karaya çektiler,
öyle bir hızla asılmışlardı ki kürekçiler.
Sağlam yapılı gemiden karaya indiler,
önce Odysseus'un uykunun teslim aldığı bedenini
güzel gemiden kaldırıp kumların üzerine bıraktılar.
Phaiakların evine dönerken sunduğu görkemli armağanları da

yüce ruhlu Athene'nin buyurduğu gibi gemiden indirdiler.
Odysseus uyanmadan biri gelip onları almasın diye
yolun dışına koydular hepsini, zeytin ağacının dibine,
sonra da vatanlarına doğru yola koyuldular.
Yer sarsan Poseidon unutmamıştı henüz
tanrıya denk Odysseus'a yapacağını söylediklerini
ve öğrenmek istiyordu Zeus'un düşüncesini.
"Zeus Baba, bundan böyle ölümsüz tanrılar arasında
nasıl itibarım olacak benim sorarım sana,
soyumdan gelen fani Phaiaklar bile
hiçe sayıyorlar beni baksana.
Şimdi de Odysseus, bunca beladan sonra dönecek evine,
mahrum edemeyeceğim onu vatanına dönmekten.
Okyanusu aşıp hızlı gemileriyle getirmişler onu
ve bırakmışlar İthake'ye, sayısız armağanlar da sunmuşlar;
tunç, bolca altın ve bir sürü dokuma giysi...
Eğer Odysseus başına bir şey gelmeden,
ganimetten payını alıp getirebilseydi Troya'dan,
yine de olmazdı bu kadar ganimeti."

Yanıtladı onu bulut devşiren Zeus ve dedi ki:
"Eyvahlar olsun, kudretli yer sarsan tanrı, ne diyorsun!
Tanrılar seni hiç onurundan mahrum bırakılar mı?
Senin kadar yaşlı ve üstün bir tanrıya nasıl dil uzatabilir bir fani?
Seni saymaz ve gücüne karşı koyarsa şu insanlardan herhangi biri,
daima intikamını alabilirsin dilediğin gibi.
Ne istersen, nasıl istersen öyle yap."

Yer sarsan Poseidon onu yanıtlayarak şunları söyledi:
"Ey karabulutlu Zeus, dediklerini hemen yaparım ama
senin hiddetinden korkar, çekinirim.
Odysseus'u vatanına getiren Phaiakların şu güzel gemisini
karanlık denizde paramparça etmek isterim öncelikle,

anlasınlar ne demekmiş insanları geri götürmek ülkelerine,
büyük bir dağ ile sarmak isterim kentlerinin etrafını bir de."

O zaman yanıtladı onu bulut devşiren Zeus ve dedi ki:
"Pek sevgili Poseidon, en iyisi şöyle görünüyor ruhuma:
İnsanlar kentten geminin döndüğünü gördüğü zaman,
kıyıya yakın bir yerde onu taşa dönüştür;
dönüştür ki şaşırsın insanların hepsi,
sonra da büyük bir dağ ile çevrele kentlerini."

Yeri sarsan Poseidon bunu duyar duymaz
Phaiakların oturduğu Skheire'ye doğru harekete geçti.
Denizde hızla ilerleyen gemi iyiden iyiye yakınlaşana dek bekledi.
O vakit geminin yanına gidip avucuyla vurarak
taşa çevirdi onu yer sarsan Poseidon,
köklerini de aşağıya sararak hemen uzaklaştı oradan.
Uzun kürekli Phaiaklar, anlı şanlı denizciler,
birbirlerine kanatlı sözler söylüyorlardı.
Biri diğerini görünce hemen yanına gidip şunları söylüyordu:
"Eyvah, kim bağladı hızlı gemiyi denizin ortasına?
Tamamıyla görünmüştü oysa!"

İşte her biri bunları söylüyor
ancak ne olup bittiğini anlamıyorlardı.
O zaman Alkinoos konuştu ve onlara dedi ki:
"Eyvah, demek ki gerçek oluyor,
insanları güvenle evlerine gönderdiğimiz için
Poseidon'un bize haset ettiği yolundaki
babamın eski kehanetleri.
Phaiakların karanlık denizde birini yolcu etmekten dönen
en güzel gemilerinden birinin,
kentimizi çevreleyen bir dağa çarpıp parçalanacağını söylerdi.
İşte bakın söyledikleri gerçek oluyor şimdi ihtiyarın.
Gelin size ne dersem buna hep birlikte uyalım:

Artık kentimize varan insanları evlerine göndermeyi
bırakalım,
Poseidon'a da on iki seçkin boğa kurban edelim,
belki merhamet eder de bize
sarmaz kentimizin çevresini koca dağ ile."

Bunları söyledi, diğerleri de korkup boğaları hazırladılar.
İşte böylelikle Phaiakların komutanları, önde gelenleri ve halk,
sunağın çevresinde ayakta durup tanrı Poseidon'a dualar
ettiler.
Uyumakta olan Odysseus da uyandı vatan toprağında,
fakat uzun süredir ayrı kaldığından tanıyamadı doğduğu yeri,
Zeus'un kızı, tanrıça Athene bilemesin diye nerede olduğunu
etrafına bir sis bulutu dökmüştü.
Almadan taliplerden öcünü
ne karısı tanısın istiyordu onu,
ne hemşerileri ne de sevenleri.
İşte bu yüzden krala her şey, uzun patikalar da,
bir sürü koyun olduğu limanlar da, sarp kayalar da
gür yapraklı ağaçlar da başka göründü.
Hemen ayağa fırladı ve durup vatan topraklarına baktı.
Daha sonra da inleyerek avuçlarının içiyle
bacaklarının yanlarına vurunup ağlayarak şunları söyledi:
"Vah talihsiz başım, yine hangi insanların toprağına
vardım?
Ağzı bozuk, zalim ve adaletsiz insanlar mı,
yoksa konuksever ve içlerinde tanrı korkusu taşıyanlar mı?
Bütün bu eşyalarla nereye gitsem, nerelere yönelsem?
Keşke Phaiakların yanında kalsaydım,
o zaman belki beni konuk edecek ve vatanıma götürecek
bir başka yürekli krala rastlardım.
Oysa şimdi bunları bile nereye koyacağımı bilemiyorum,
ya biri alırsa, buraya da bırakamam.
Ne yazık ki her konuda bilgili, adil değilmiş
Phaiakların komutanları ve önde gelenleri;

öyle ya başka topraklara götürüp bırakmışlar beni.
Oysa güneşli İthake'ye getireceklerine söz vermişlerdi,
ama tutmadılar sözlerini.
Duacıların koruyucusu, insanları gören,
günahkarları cezalandıran Zeus bunu ödetir elbet onlara.
En iyisi ben şimdi şu eşyaları bir sayayım da
gemiden bir şeylerimi alıp almadıklarını göreyim."

Bunları söyledi ve birbirinden güzel üçayakları, kazanları,
altınları ve güzel dokuma elbiseleri başladı saymaya.
Hiçbir eksik yoktu verilen armağanlarda.
Ama o devam ediyordu baba toprağı için ağlamaya
ve dövünüyordu çalkantılı denizin kıyısında.
O sırada Athene genç bir koyun çobanı kılığında vardı yanına,
bıyıksızdı ve bir kral çocuğu gibi temiz ve parlaktı;
omzunda güzel yapılmış çift katlı bir kepenek,
güzel ayaklarında sandaletler vardı
ve elinde bir değnek tutuyordu.
Odysseus onu görünce çok sevindi,
karşısına geçip onunla konuşarak dedi ki:
"Burada rastladığım ilk kişi sensin,
sakın aklından kötü bir şey geçmesin;
beni de, şu eşyalarımı da koru,
sana yalvarıyor ve bir tanrı gibi dizlerine kapanıyorum.
Söyle de bileyim doğrusunu:
Neresi burası, hangi ülke?
Kimler yaşar burada, hangi insanlar?
Uzaklardan görünen bir ada mıdır
yoksa denize uzanan ucu mu bereketli bir toprağın?"

O zaman yanıtladı onu gök gözlü tanrıça Athene:
"Buranın neresi olduğunu sorduğuna göre
ya sersemin birisin yabancı ya da çok uzaklardan geldin.
İsimsiz bir yer değildir burası,
hem şafağa ve doğan güneşe doğru oturanlar

hem de karanlık batıya doğru oturanlar çok iyi bilirler
burayı.
Her tarafı taşlıktır, o nedenle atlara göre değildir;
ne çok fakirdir ne de çok bereketli.
Burada sayılamayacak kadar çok buğday yetişir, şarabı boldur,
her zaman da yağmuru ve hayat veren bir serinliği vardır.
Keçiler ve sığırlar için uygundur bu topraklar;
envai çeşit ağaç, sürekli akan kaynaklar
hayvanların içmesi için bulunur.
İşte bu yüzden yabancı İthake'nin ünü
Ahka topraklarına çok uzak olduğu söylenen
Troya'ya dek ulaşmıştır."

Bunları söyledi ve çilekeş tanrısal Odysseus'un hop etti
yüreği,
kalkan taşıyan Zeus'un kızı Pallas Athene
vatan topraklarında olduğunu söylediğinde
öyle sevindi, öyle sevindi ki...
Onunla konuşup şu kanatlı sözleri söyledi;
ama gerçek değil yalandı söyledikleri,
kurnazdı göğsünün içindeki yüreği:
"Girit'te, denizin ta karşı kıyısında duymuştum İthake adını;
oradan gelirim şu gördüğün mallarla,
bir bu kadarını da sevgili çocuklarıma bıraktıktan sonra
gizlice kaçıp geldim buraya,
çünkü İdomeneus'un oğlu hızlı Orsilokhos'u öldürdüm.
Engin Girit'te buğday yiyen tüm erleri
tez ayaklarıyla geride bırakırdı Orsilokhos;
Troya'da elde ettiğim ganimeti almak istedi elimden,
oysa onlar için çok çile çekti benim ruhum;
bir sürü savaşlar görüp acılar çektim, tehlikeli dalgaları aştım.
Troya'da babasının liderliğini kabul etmemişim de,
diğer yoldaşlarımın komutanı olmak istemişim dediğine göre.
İşte o yüzden, yolda ona bir pusu kurdum yoldaşımla birlikte;

tarlalardan dönmekteyken tunç mızrakla vurdum onu.
Kapkaranlık bir gece örtüyordu gökyüzünü,
kimse anlamadı ne olduğunu,
o bile bilmedi kendisini öldürüp kaçanın ben olduğumu.
Onu sivri tunçla öldürdükten sonra hemen
soylu Fenikyelilerin gemisine gittim ve onlara yalvardım,
ruhlarını memnun etmek için de ganimetler verdim.
Onlardan beni ya Pylos'a ya da Epeoların hüküm sürdüğü
tanrısal Elis'e götürüp bırakmalarını rica ettim.
Ancak rüzgarın gücü onları istemsizce buraya savurdu,
beni kandırmak istedikleri yoktu.
Bir süre dolanıp durduktan sonra gece buraya geldik,
küreklerimizle limanın içine zar zor ilerledik;
karnımızı doyurmak zorunda olsak da
yemek yemek gelmedi hiç kimsenin aklına,
uykusuz bir halde gemiden indik,
yorgunluktan bitkin düşüp yatıp uyuduk.
Çok yorgun olduğumdan tatlı uyku aldı beni,
gemiden eşyaları indirdikten sonra diğerleri
orada, kumun üzerinde uyuduğum yerde bırakmışlar beni,
sonra da gemiye binip güzel Sidon'a doğru yola
koyulmuşlar;
ben de burada yüreğimde kederle kalakaldım işte."

Odysseus bunları söyledi ve
güldü ona gök gözlü tanrıça Athene.
Eliyle okşadı onu, bir kadına benziyordu,
uzun boylu, güzel ve gösterişliydi.
Konuştu onunla ve şu kanatlı sözleri söyledi:
Birinin seni bütün düzenlerde geride bırakabilmesi için
ancak tanrı olup karşına çıkması gerek.
Sonsuz kurnazlık bilen sen, vazgeç artık düzenlerden,
daha bebekken sevdiğin yalanlara ve hilelere
bir son vermeyecek misin kendi ülkende bile?
Ancak haydi artık bunları konuşup durmayalım,

ikimiz de biliyoruz senin kurnazlıklarını,
sen tüm faniler arasında düşüncede de sözde de en iyisisin,
tanrılar arasında benim de vardır kurnazlık konusunda ünüm.
Sen bile tanımadın, Zeus karşına sürekli zorluklar çıkarttığında
sana destek olan ve seni koruyup kollayarak
tüm Phaiaklar tarafından sevilmeni sağlayan Pallas Athene'yi.
Görkemli Phaiakların, benim isteğim ve düşüncemle
vatanına dönerken sana sundukları bu eşyaları saklamak için
bir yol bulmak ve sana daha vatan topraklarında
ne acılar çekeceğini, kaderinde neler yazılı olduğunu
söylemek için geldim buralara.
Yine de sen her şeye dayan ve kimseye,
ne bir erkeğe ne de bir kadına
buraya nerelerden geldiğin hakkında bir şey söyleme.
Bir sürü acıya, şiddete ve sertliğe maruz kaldığın zamanlar da
susarak dayanacaksın artık."

O zaman yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:
"Tanrıça, bir fani ne kadar çok şey bilirse bilsin
karşılaştığı zaman tanıması çok zor seni,
çünkü istediğin kılığa girebiliyorsun sen.
Ancak şunu çok iyi biliyorum ki,
önceleri, Akhaoğullarının Troya'da savaştığı zamanlarda da
çok iyilik etmiştin bana.
Priamos'un yüksek kentini ele geçirip de gemilere
bindiğimizde, tanrı Akhaları darmadağın etmişti;
ondan beri seni bir daha görmedim Zeus'un kızı,
kederimi kovmak için gemime bindiğini de görmedim.
Sürekli dolanıp durdum paramparça bir yürekle
tanrılar bana işkence etmekten vazgeçene kadar;
bir tek Phaiak ülkesinde bana büyük bir zenginlik verdin
ve sözlerinle büyük bir cesaret,
sen kılavuzluk ettin bana kente kadar.
Şimdi de babanın adına diz çöküp yalvarıyorum sana,
hiç de güneşli İthake'ye gelmişim gibi görünmüyor bana,

sanki başka bir yerdeyim de sen aklımı karıştırmak,
benimle alay etmek niyetindesin.
Söyle bana gerçekten geldim mi sevgili vatanıma?"

Yanıtladı onu gök gözlü tanrıça Athene:
"Hep böyle düşünceler var göğsünün içinde,
seni böyle mutsuz bırakıp gidemiyorum,
çünkü soylu, akıllı ve bilgili bir insansın sen.
Başka kim olsa, gurbette bu kadar dolanıp durduktan sonra
ülkesine döndüğünde sevinçle koşardı sarayına
çocuklarını ve karısını görmeye.
Ancak sen, sana daima sadık kalıp sarayda oturan,
günlerini ve gecelerini acı içinde ağlayarak geçiren karını
önce kendin sınamak istiyorsun belli ki.
Ben ruhumun içinde hep biliyordum,
tüm yoldaşlarını kaybettikten sonra vatanına döneceğini senin,
fakat sevgili oğlunu kör ettiğin için sana çok kızgın olan
amcam Poseidon'la dalaşmak istemedim.
Gel sana İthake topraklarını göstereyim ikna olman için:
Deniz ihtiyarı Phorkys'in limanı burası;
bunlar limanın başındaki geniş yapraklı zeytin ağaçları,
Naiades denen güzel Nymphe'lerin kutsal gölgeli mağaraları da
hemen ağaçların yanında işte,
sen bulanık mağara derdin hani
yüzlük kurbanlar sunmak için
sık sık gelirdin buraya, işte ormanlık dağ Neritos orası da."

Bunları söyledi tanrıça ve dağıttı sisi, o zaman göründü etraf.
Tanrısal Odysseus çok sevindi;
öptü bereketli vatan topraklarını, doya doya baktı.
Ellerini yukarı kaldırarak Nypmhe'lere dua etti hemen:
"Nympheler, Naiadlar, Zeus'un kızları,
sanmıyordum bir daha sizi göreceğimi,
kabul edin içten yakarışlarımı şimdi;
eğer zafer ve ganimet sunan Zeus'un kızı

bana yaşamımı bağışlar ve sevgili oğlumu da himaye ederse
size daha önceden olduğu gibi armağanlar sunacağım."

O zaman yanıtladı onu yine gök gözlü tanrıça Athene:
"Bunları geçirme aklından, cesaret olsun yüreğinde.
Gel şimdi, eşyaları tanrısal mağaranın derinlerine koyalım da
sapasağlam dursunlar orada,
biz de en iyisinin nasıl olacağını düşünelim."

Bunları söyledi tanrıça
ve karanlık mağaranın içine girip kuytu bir yer aradı;
Odysseus da Phaiakların ona sunduğu her şeyi;
altınları, sert tuncu, güzel yapılmış elbiseleri taşıdı.
Kalkan taşıyan Zeus'un kızı Pallas Athene
hepsini bir güzel yerleştirdi ve girişe de bir taş koydu.
Sonra ikisi birden kutsal zeytin ağacının dibine oturup
arsız taliplere nasıl bir tuzak kuracaklarını düşünmeye
koyuldular.
Önce gök gözlü tanrıça Athene konuşmaya başladı:
"Ey Laertes'in oğlu, soylu, hünerli Odysseus,
yüzsüz talipleri nasıl ele geçireceğini düşün.
Onlar ki, dört seneden beri sarayını işgal ettiler;
düğün armağanları sunarak karınla evlenmek isterler;
karın ise ruhunun içinde senin için ağıtlar yakıp gözyaşı
dökerken
bir yandan da ümit verir hepsine,
mesajlar göndererek sözler verir her birine,
ama özünde başkadır düşündüğü onun."

O zaman yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:
"Eyvahlar olsun, sen bana sırasıyla her şeyi söylemeseydin,
Atreusoğlu Agamemnon'un kaderiyle bir olacaktı demek
benim de kaderim, az kalsın yok olup gidecektim.
Gel yardım et bana tanrıça,
onlardan intikam almanın bir yolu gelsin aklıma,

güç ve büyük bir cesaret ver sen bana;
görkemli Troya'nın kalesini ele geçirmek için
atıldığımız zamanlarda olduğu gibi yanıma dur.
Ey saygıdeğer, ey gök gözlü tanrıça,
eğer bana yardım etmek istersen,
böyle öfkeyle doluyken arkamda olursan,
o zaman üç yüz kişiyle bile savaşabilirim."

Yanıtladı onu gök gözlü tanrıça Athene:
"İşe giriştiğimiz vakit, çok yakınında olacak,
gözümün önünden ayırmayacağım seni;
her kim yediyse malını mülkünü
bunu kanıyla, canıyla ödeyecek belli ki.
Gel şimdi seni tüm faniler için tanınmaz hale getirelim:
Güzel bedenini ve gergin derini buruşturayım önce,
başındaki sarı saçları dökeyim ve paçavralar giydireyim üzerine,
öyle ki, tiksinsin seni görenler,
şu herkesinkinden güzel gözlerini de çirkinleştireyim,
öyle bir hale gel ki, bütün taliplere, karına
ve sarayda bıraktığın çocuğuna dahi çirkin görün.
Her şeyden önce, senin için dostça düşünceleri olan,
aklı başında karın Penelopeia'yı da seven
ve domuzlarına bakan çoban Eumaios'a git.
Onu Arethusa çeşmesinin orada,
güzelce beslenmelerini ve bol yağlı olmalarını sağlayan
tatlı meşe palamutları yiyerek ve
bitmek bilmez sudan içerek otlayan domuzlarının yanında
Karga kayasının yanında oturur halde bulacaksın.
Kal orada, yanına oturup her şeyi sor ona,
bu arada ben de gideyim güzel kadınların olduğu Sparta'ya
ve sevgili oğlun Telemakhos'u çağırayım.
O, bereketli Lakedaimon'a, senin hakkında sorular sorup
hâlâ yaşayıp yaşamadığı öğrenmeye gitmişti."

O zaman yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:
"Aklının içinde her şeyi biliyorken
bunları neden ona söylemedin?
Onun da işkenceler çekmesi,
uçsuz bucaksız denizde dolanıp durması;
diğerlerinin de oturup benim malımı mülkümü
bir güzel tüketmesi için mi?"

Bunun üzerine yanıtladı onu gök gözlü tanrıça Athene:
"Çok fazla düşünme Telemakhos'u.
İyi bir isim kazanması için
ben de onunla birlikte gidiyordum gittiği yerlere.
Şimdi hiçbir zorluğun içinde değil,
Atreusoğlunun sarayında oturuyor, her şey var etrafında.
Aslında bir tuzak kurdu talipler ona,
öldürmek istiyorlar vatan topraklarına varmadan,
ama ben gerçekleşeceğini sanmam bunun.
Toprak, malını mülkünü yiyip bitiren talipleri
çok daha önce yiyip yutacak."

Böyle söyledi Athene ve değneğiyle ona dokunarak,
güzel bedenini ve gergin derisini buruşturup
çok yaşlı bir ihtiyarın derisi ile sardı bedenini,
başındaki sarı saçları döktü,
daha önce herkesinkinden güzel olan gözlerini çirkinleştirdi,
üzerine yıpranmış paçavralar,
yırtık, buruşuk, kurumla kirlenmiş bir gömlek giydirdi,
onun üzerine de tüyleri dökülmüş bir geyik postu attı,
eline dayanması için bir değnek ve koluna da omzuna iple astığı
her yanı yırtık, çirkin bir heybe verdi.
İşte bütün bunları planladıktan sonra ayrıldılar,
Athene tanrısal Lakedaimon'a, Odysseus'un oğluna gitti.

RAPSODİ 14

[Odysseus'un Eumaios'la Konuşması]

Odysseus limandan ayrılıp tepeye çıkan sarp patikada
ormana doğru yürümeye başladı.
Athene'nin bahsettiği, tanrısal Odysseus'un malı mülkü için
evindeki bütün uşaklardan çok daha fazla canı yanan
ve en çok koruyup kollayan tanrısal domuz çobanı
orada bulunuyordu.

Kendi yaptığı ağılın girişinde otururken buldu onu,
bir uçtan bir uca kapatmıştı ağılı,
yol yapmıştı dört bir yanına da.
Orada olmayan efendisinin domuzları için
kendisi inşa etmişti güzel ve büyük ağılı,
karısının ya da ihtiyar Laertes'in yardımı olmaksızın tek başına,
taşları yuvarlayarak ve üzerini kapatarak dikenli çalılarla...
Dışarı doğru yol boyunca sık aralıklarla
kara meşe odunundan bir sürü kazık dikmiş,
on iki ağıl yapmıştı domuzların uyuması için yan yana;
her birinde kilitli elli dişi domuz yatmış uyuyor;
erkek domuzlarsa dışarıda yatıyorlardı,
tanrıya denk talipler yiye yiye sayılarını epey azaltmışlardı.
Her seferinde en besililerden birini gönderiyordu,
sayıları üç yüz altmış kadardı.
Yanlarında hep vahşi dört köpek bulunurdu,
Başçoban Eumaius besleyip büyütmüştü onları.
Güzel renkli sığır derisini keserek
ayaklarına çarıklar yapıyordu baş çoban;
çobanlardan üçü domuz sürüleriyle birlikte gitmişlerdi,
dördüncüsünü de, arsız taliplere götürmesi için
bir domuzla birlikte kente göndermişti mecburen,
domuzu kesecekler ve ruhları ete doyacaktı böylece.

Köpekler ansızın Odysseus'u görünce üzerine atıldılar.
Odysseus kurnazlıkla yere oturdu, fırladı elindeki değnek,
neredeyse mandırasının önünde gelecekti başına bir felaket,
domuz çobanı hemen hızlı adımlarla kovaladı peşlerinden,
girişe koştu, elindeki deriyi yere düşürdü.
Yüksek sesle köpeklere bağırdı
ve onları taşlarla kovalayarak efendisine şöyle dedi:
"İhtiyar, az kalsın paramparça edeceklerdi köpekler seni
ve leke sürülecekti adıma;
zaten tanrılar bir sürü dert ve tasa vermişler bana,
dövünür ağlarım tanrıya denk efendim için burada,
bir yandan da başkaları yesin diye bakarım
onun yağlı domuzlarına.
Belki de o, başka diller konuşan insanların ülkelerinde
aç susuz dolanıp duruyordur şimdi,
yaşıyor ve hâlâ görüyorsa güneşin ışığını elbette ki.
Gel kulübeye girelim, ruhun yemeğe ve şaraba doysun
sonra nereli olduğunu ve neler çektiğini anlatırsın bana."

Tanrısal domuz çobanı bunları söyledi
ve onu kulübeye götürüp içeri soktu,
sık dalların üzerine bol yünlü yaban keçisi postu serip
üzerine de yünden büyük bir döşek yayarak onu oturttu.
Böyle ağırlandığına çok sevinen Odysseus da şunları söyledi:
"Yabancı, umarım Zeus ve diğer ölümsüz tanrılar da sana
beni böyle ilgiyle ağırladığın için istediklerini verirler
fazlasıyla."

Yanıtladı onu domuz çobanı Eumaios ve dedi ki:
"Yabancı, saygıda kusur edemem bir yabancıya,
isterse senden daha yoksul olsun,
çünkü herkesi, yabancıları da, fakirleri de gönderen Zeus'tur;
onlar buldukları az şeyle bile mutlu olurlar,
uşakların kaderinde ise, yeni bir efendinin
emrine girme korkusu vardır.

Tanrılar engel oldular efendimin dönüşüne.
Yürekten severdi o beni,
miras olarak bir ev, bir tarla ve güzel de bir kadın verecekti,
iyi yürekli bir efendinin ona çok emek vererek hizmet eden
yardımcısına vereceği türden hediyeler...
Tanrılar da kutsadı işime gösterdiğim özeni ve artırdılar ürünü.
Eğer yanımda olup burada yaşlansaydı efendim,
şimdi çok destek olurdu bana, ama kaybolup gitti işte!
Bir sürü erin dizlerini kıran Helene'nin bütün soyu,
olduğu gibi yok olup gitse keşke;
efendim de gitti soylu atlar yetiştiren Troya'ya,
Agamemnon'un şanı için Troyalılarla savaşmaya."

Bunları söyledi, belindeki kemerle sıktı gömleğini
ve domuz sürüsünün bulunduğu ağıllara yöneldi.
Oradan iki tanesini alıp geldi ve kurban etti ikisini de;
tüylerini alazladı, parçalara ayırdı ve şişlere geçirdi.
Hepsini kızarttıktan sonra getirip sıcak sıcak,
şişleriyle birlikte Odysseus'un yanına koyup
üzerlerine beyaz un serpti;
çanağın içinde kardı bal gibi tatlı şarabı.
Odysseus'un karşısına geçip yemesi için ısrar ederek dedi ki:
"Ye yabancı, bunlar uşakların hakkına düşen etler;
en seçkin ve en yağlılarını talipler yer,
onlar ki, ne bir üzüntü duyarlar başkasının malını yemekten
ne de bunun için cezalandırılacaklarını akıllarından geçirirler.
Oysa, haksız yere başkasının malını yiyenleri
mutlu tanrılar da sevmez,
onlar insanların doğru ve adil yaptıkları işleri sayarlar.
Ancak akıllarından kötülük geçiren insanlar da vardır;
yabancı bir ülkeye düştüklerinde Zeus onlara da ganimet
bağışlar, gemilerini doldurup ülkelerine dönmek için yola
çıktıklarında ise,
tanrılardan gelecek cezayı düşündüklerinden olsa gerek

birden güçlü bir korku çöreklenir tüm bedenlerine ve ruhlarına.
Taliplere gelince, onlar da bir şeyler biliyor olmalı;
belki de tanrıların birinin sesini duyup
ondan Odysseus'un sonuyla ilgili bir şeyler işittiler;
belki de bu yüzden istemiyorlar Penelopeia'nın baba evine dönmesini ya da onu evlerine götürmeyi,
belki de bütün dertleri yüzsüzce bu malı mülkü tüketmektir,
en ufak bir tutum yapmak bile gelmez akıllarına.
Zeus bir sürü gün ve gece verir, ama onlar bir dur demez,
bir ya da iki kurbanla yetinmezler,
şarap için de aynı şey, bu arsızlar onun da ölçüsünü bilmez.
Gerçekten sonsuzdur efendimin mal varlığı;
ne kara topraklar üzerinde ne de İthake'de
başka hiçbir kahramanın bu kadar malı mülkü vardır.
Yirmi adam bir araya gelse bile
toplamda bu kadar etmez zenginlikleri.
Dur bir sayayım da sana dinle:
Karada on iki koyun, on iki de domuz sürüsü,
büyük keçilerden oluşan on iki sürüyü de
hem yabancılar otlatır hem de kendi çobanları;
adanın bir ucunda da, on bir büyük keçi sürüsü daha var,
sadık insanlar göz kulak olur onlara da;
bunlardan her biri de getirirler her gün bir teke
hangisi onlara daha iyi görünürse.
Ben de bu domuzlara bakıyor, onlarla gururlanıyorum,
taliplere de, iyice bakıp seçerek en iyi domuzu gönderiyorum."

O bunları anlatırken Odysseus etleri iştahla yiyip şarap içiyordu,
hiç konuşmuyor, aklında talipler için kötülükler kuruyordu.
Karnı dolup, yüreği yemeğe doyduğunda
Eumaios kendisinin de içmekte olduğu bardağı şarapla doldurdu;

Odysseus kabul edip ruhunun içinden sevindi.
O zaman konuşup şu kanatlı sözleri söyledi:
"Sevgili çoban, bu bahsettiğin, bunca zengin ve güçlü,
kendi malıyla seni satın alan adam kimdir?
Agamemnon'un şanı için yok olup gittiğini söyledin.
Söyle bana, belki de tanıyorumdur onu.
Zeus ve diğer mutlu tanrılar bilir ki, ben çok yer dolaştım,
belki gittiğim yerlerden birinde rastlamışımdır ona."

Yanıtladı onu çobanların başı ve şunları söyledi:
"İhtiyar, şimdiye kadar orada burada dolaşıp gelen hiçbir insan
ne söyledilerse de ikna edemediler karısını ve oğlunu.
Dünyayı dolaşmış türlü insan yalanlar söylediler yalnızca
ün kazanmak için.
Kimin yolu düşer de İthake'ye varırsa
gidip sıralar hanımıma bir sürü yalan.
Yine de, geleni güzellikle karşılayıp ağırlar o.
Bütün ayrıntıları sorar, bir yandan dövünürken
bir yandan da kirpiklerinden gözyaşları akar gider.
Böylesi uygundur zaten
kocası yaban ellerde kaybolup gitmiş bir kadın için.
İhtiyarlayınca sen de, birinden giysi, pelerin
ya da gömlek alabilmek umuduyla yalanlar uydurabilirsin.
Belki Odysseus'un derisini köpekler
ve hızlı kanatlı vahşi kuşlar parçalamış,
kemikleri yaşamdan kopup dağılmıştır,
belki de denizde balıklara yem olmuş,
kemikleri kıyıya vurup kumlarla örtülmüştür.
İşte o böylece yok olup gitti ve geride sevenlerini bıraktı,
hepsinden önce de bana kederler bıraktı.
Nereye gitsem onun kadar iyi ve sevecen bir efendi bulamam.
Evime dönsem, beni doğurup büyüten annem babam bile
böyle davranmazlar bana.
Her ne kadar dünya gözüyle vatanımda

onları görmek istesem de, yine de bu kadar dövünmem;
bir tek Odysseus'u görme arzusudur hükmeden bana.
İşte yabancı, burada olmayan efendimi sayar ve anarım
adını,
beni öyle çok sever ve ruhunda beni öyle gözetirdi ki o,
gurbette de olsa benim için aynı."

Çok çekmiş tanrısal Odysseus yanıtladı onu ve dedi ki:
"Sevgili çoban, ruhun kabul etmiyor onun döneceğini,
bu nedenle boş laflar edecek değilim sana,
ama yemin vererek söyleyeyim Odysseus'un döneceğini.
Bu iyi haberin karşılığını, o sarayına vardığında verirsin bana;
güzel giysiler, pelerinler ve gömleklerle donatırsın beni,
ama o gelmeden, çok ihtiyacım da olsa, kabul etmem hiçbirini.
Fakirlikten kendini yalanlar sıralamaya mecbur hisseden insan,
Hades'in kapıları kadar nefreti hak edendir bence.
Şimdi, öncelikle Zeus şahit olsun
ve beni konuk eden bu masa ve yiğit Odysseus'un ocağı,
diyeceklerimin tamamı gerçek olacak:
Bu sene çıkmadan gelecek Odysseus;
bu ay biter bitmez veya bir sonraki ayın başında,
karısına ve ünlü oğluna dil uzatanlardan intikamını almak için
dolanmaya başlayacak yurdunda."

O zaman yanıtladı onu Çoban Eumaios ve dedi ki:
"İhtiyar, sana bu iyi haberin bedelini
ödeyeceğim günün geleceğine
ve Odysseus'un evine döneceğine inanmasam da;
sen otur, sakince iç şarabını, bırak başka şeyler düşünelim,
daha fazla hatırlatma bana onu, saygıdeğer efendimi
hatırladıkça sızlıyor göğsümün içinde ruhum.
Yemini bir kenara bırakalım; keşke gelse Odysseus,
bunu benim kadar Penelopeia da, ihtiyar Laertes de,
tanrı biçimli Telemakhos da arzuluyor.
Şimdi yine ağlarım Odysseus'un dünyaya getirdiği

biricik oğlu Telemakhos için.
Onu narin bir fidan gibi büyütürdü tanrılar,
ben de görürdüm, hayranlık uyandıran erler arasında
onun sevgili babasından hiç geri kalmayacağını.
Anlaşılan o ki, ya ölümsüzlerden biri çeldi aklını
ya da insanlardan, gitti ünlü Pylos'a babasını sormaya.
Oradan geri dönerken,
tanrıya denk Arkesios'un soyu İthake'den silinsin diye
görkemli talipler tuzak kurmuşlar ona.
Ama bırakalım şimdi onu, bir şey gelmez elimizden
kim bilir belki yakalanır belki de kaçar,
Kronos'un oğlu gözetsin onu.
Gel de söyle bana ihtiyar kederlerini,
söyle ki bileyim iyice gerçekleri:
Kimsin ve nerelisin? Ülken ve ailen nerede?
Hangi gemiyle geldin
ve denizciler nasıl getirdiler seni İthake'ye?
Kimdir onlar? İsimleri ne?
Sanmam ki yayan gelesin buraya."

Yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:
"İnan sana tüm gerçekliğiyle anlatacağım bunları.
Eğer tanrı uzun süre eksik etmezse yemeğimizi ve tatlı şarabımızı,
kulübenin içinde, sessiz sessiz oturup yiyelim,
diğerleri de yapsınlar işlerini,
ama bütün bir sene anlatsam, yine de bitiremem kolay kolay
tanrıların isteğiyle çekmiş olduğum dertleri.
Ben engin Girit'te doğmuş olmakla övünürüm,
zengin bir adamın oğluyumdur.
Has karısı evde bir sürü oğul doğurdu, besledi büyüttü,
beni ise satın aldığı köle sevgilisi doğurdu;
ancak Hylakos'un oğlu Kastoras
beni diğer oğullarından ayırmaz,
onlara nasıl bakarsa bana da öyle bakardı,

o zamanlar Girit halkının arasında mutluluğu, zenginliği
ve ünlü oğullarıyla tanrı gibi saygı görürdü.
Ölüm onu bulup Hades'in taraçalarına götürdü;
yüce ruhlu oğulları da kura çekerek mal varlığını bölüştüler,
bana da pek az mal ve bir ev verdiler.
Savaştan kaçan ve işe yaramaz bir insan olmadığım için,
kazandığım ün sayesinde, zengin bir ailenin kızıyla
evlenmiştim.
Şimdi bütün bunlar bıraktı beni,
başağın samanına bakıp verdiği ürünü düşün,
işte o kadar çok zorluk buldu beni.
Pusu kurmak için en iyi adamları seçtiğim
ve düşmanlarım için kötülükler tasarladığım zaman
Ares ile Athene dövüşte güç verdiler bana,
yiğit ruhum hiçbir zaman ölümü görmedi.
Herkesin başında gider, elimde mızrağımla en öne atılır
ve canını alırdım düşmanların,
önüme çıkan koşarak kaçamazdı benden.
İşte öyle bir insandım savaşta;
ancak hoşlanmazdım diğer işlerden,
ev işlerinden ve görkemli çocuklar yetiştirmekten,
bir tek güzel kürekli gemileri severdim,
bir de güzel yontulmuş ok ve yayla savaşmayı;
severdim başkalarının sevmediği belalı şeyleri.
Bunları da elbet bir tanrı koymuştur aklıma,
her insan farklı bir uğraştan mutluluk duyar ne de olsa.
Akhaoğulları Troya'ya gitmeden önce,
dokuz kez komutanlık yaptım yabancı erlere karşı,
her ganimetten hoşuma gidenleri aldım,
kuradan da vardı payım, çabucak zenginleşti evim.
Sonra Giritliler arasında korkulan ve sayılan biri oldum.
Uzaklardan gören Zeus pek çok erin hayatını söndüren
bu lanetli yolculuğu tasarladığında,
benden ve şanlı İdomeneus'tan

İlyon'a giden gemilere binmemizi istediler;
ismimiz kötüye çıkmasın diye, kabul ettik gururumuzdan.
İşte orada Akhaoğulları olarak dokuz sene boyunca savaştık,
onuncu sene Priamos'un kentini ele geçirdik
ve hep birlikte evimize dönmek üzere çıkmıştık ki yola,
tanrı dağıttı tüm Akhaları.
Bana gelince, Zeus bana daha kötü bir kader yazmıştı;
yalnız bir ay kalabildim evimde, o kadar sürebildim sefasını
çocuklarımın, karımın ve malımın mülkümün.
Bir süre sonra, gemileri güzelce hazırlayıp
tanrıya denk yoldaşlarımı da yanıma alarak,
Mısır'a bir deniz yolculuğuna çıkmak için kışkırttı beni ruhum.
Dokuz gemi donattım ve toplandı halk beni izlemek için.
Altı tam gün aralıksız yiyip içti sevgili yoldaşlarım,
ben de bir sürü kurban kestim ve sundum tanrılara,
yedinci gün denize açıldık
ve geniş Girit'ten şiddetli esen kuzey rüzgarıyla ayrıldık,
kolaylıkla gidiyorduk; bir ırmağın akıntılarında yol alır gibi.
Gemilerden hiçbirine zarar gelmedi,
sağ salim oturuyorduk hepimiz,
gemileri de rüzgar ve dümenciler götürüyorlardı.
Beşinci gün vardık güzel akan Aigyptos ırmağına
durdurduk orada hızlı gemileri.
Gemilerin yanında kalıp göz kulak olmalarını istedim,
çok sevgili yoldaşlarımdan ve bir de gözcülere
dört bir yana dağılmalarını buyurdum.
Ancak düşüncesizlik ve küstahlık hükmetti akıllarına
ve hırsla atılıp yağmalamaya başladılar güzelim tarlaları;
erkeklerini öldürüp aldılar karılarını ve çocuklarını.
Ancak çatışmanın çığlıkları çabuk ulaştı kente;
halk da gürültüyü duyar duymaz yetişti şafakla birlikte.
Tüm ova, yayalar, atlılar ve tunç silahların parlaklığıyla doldu.
Yıldırımlar göndermekten zevk alan Zeus da
kötü bir bozgun yaşattı yoldaşlarıma,

kimse düşmanla karşı karşıya kalamadı,
bela sarmıştı dört yanlarını.
Orada pek çoğumuzu keskin tunçla kestiler,
kalanları da sağ ele geçirip götürdüler zorla çalıştırmak için.
Ancak Zeus orada aklıma bir fikir koydu.
Keşke orada ölseydim de kurtuluşu Mısır'da bulsaydım,
çünkü sonradan anladım ki, nice çileler bekliyormuş beni.
Hemen başımdan iyi yapılmış miğferimi,
omuzlarımdan da kalkanımı çıkarttım,
mızrağımı elimden atıp koştum kralın arabasına doğru,
yere çöküp dizlerini öptüm, o da yanına çekerek kurtardı beni,
arabaya bindirdikten sonra evine götürdü,
ben de bu sırada gözyaşları döküyordum.
Bir sürü insan mızraklarla
ve ıhlamur ağacının saplarıyla üzerime saldırıp
beni öldürmeye çalışıyordu; hepsi de çok öfkeliydi.
Ancak o, yabancıları gözeten ve en çok da haksızlığa öfkelenen
Zeus'un hiddetinden korktuğu için,
diğerlerini uzak tutuyordu benden.
İşte orada yedi sene boyunca kaldım
ve bir sürü şey edindim Mısırlılardan;
sürekli bir şeyler veriyorlardı bana.
Sekizinci sene geldiğinde, bir sürü dalavere bilen,
aç gözlü ve kötülükler yapan bir Fenikyeli çıkageldi;
beni hileleriyle kandırıp yanına aldı,
evinin ve mallarının olduğu Fenikye'ye kadar götürdü.
Onun yanında yıl sonuna kadar kaldım;
günler ve aylar geçip vakit gelince
beni Libya'ya giden bir gemiye bindirdi;
yüklerimle birlikte binmem için kandırdı,
meğer niyeti beni ve mallarımı orada satmakmış.
Bir şeylerden şüpheleniyor olsam da
mecburen onu izleyip bindim gemiye.
Uygun, güçlü bir kuzey rüzgarıyla çıkıp

denizin ortasında yol almaya başladık.
Ancak felaketler tasarlıyordu Zeus bizim için;
Girit açıklarına gelmişken yine açılıp uzaklaştık,
ufukta başka hiçbir kara parçası kalmamış,
yalnızca gök ve deniz görünürken,
Kronos'un oğlu geminin üzerine karanlık bir bulut kondurdu
ve derinliklere kadar kapkaranlık oldu deniz.
Aynı anda gürleyip geminin içine bir yıldırım fırlattı,
gemi tepe taklak oldu.
Kükürtten bir duman doldurdu gemiyi
ve içindeki herkes aşağı düştü.
Sürükleniyorlardı kara geminin çevresinde,
tıpkı dalganın oraya buraya sürüklediği kuzgunlar gibi;
vatanlarına dönmekten, dönüş gününü görmekten
mahrum etmişti onları tanrı.
Bana gelince, her ne kadar ruhum kederlerle yüklü olsa da
Zeus, bu beladan kurtulabilmem için ellerime
lacivert pruvalı geminin devasa direğini tutuşturdu.
Hemen direğe sarıldım ve deli rüzgarlar aldı beni.
Dokuz gün boyunca sürüklendim denizlerde,
onuncu karanlık gecede büyük bir dalga
Thesprotların toprağına yanaştırdı beni.
Orada Thesprotların kralı kahraman Pheidon'a konuk
oldum.
Sevgili oğlu buldu beni soğuktan
ve yorgunluktan bitap düşmüş halde,
evine götürdü, babasının sarayına varana kadar elimden tuttu,
giysiler, pelerinler ve gömlekler giydirdi üzerime.
Orada öğrendim Odysseus'la ilgili bir şeyler;
Odysseus'u ağırlamışlar vatan toprağına doğru yol alırken.
Bana Odysseus'un topladığı şeyleri,
tuncu, altını ve iyi işlenmiş demiri gösterdi.
Bunlar bir insanın soyunu onuncu kuşağa kadar beslerdi;
işte Odysseus'un bu kadar hazinesi vardı kralın sarayında.

Söylediklerine göre o, Zeus'un isteklerini,
bunca senedir uzak kaldığı İthake'nin zengin halkının yanına
açıktan mı yoksa gizlice mi dönmesi gerektiğini,
yüksek dallı tanrısal meşe ağacından dinlemek üzere
Dodone'ye* gitmişti.
Yemin etti Pheidon evinde şarap serpme töreni yaparken,
denize bir gemi attığına ve Odysseus'u sevgili vatan
topraklarına yolcu edecek yoldaşlarının da hazır olduğuna dair.
Ancak beni daha önce gönderdi,
bitmek tükenmek bilmez buğdayın yetiştiği,
Dulikhon'a giden bir Thesprot gemisi denk gelmişti o sırada.
Beni özenle kral Akastos'a götürmelerini buyurdu;
ama diğerlerinin, daha büyük belalar açmak için başıma,
benim için kötü düşünceler geldi akıllarına.
Denizler aşan gemi karadan epey uzaklaşınca,
beni köle olarak satmak geldi hemen akıllarına;
elbiselerimi, pelerinimi, gömleğimi soyup
bu çirkin paçavralarla yırtık bir gömlek giydirdiler bana.
Akşam vardılar güneşli İthake'ye.
Beni halatla sıkıca bağladılar gemide,
kendileri de alelacele karaya çıkıp karınlarını doyurdular.
Ancak tanrılar benim bağlarımı gevşetip çözdü,
o zaman başımı olduğu gibi paçavra giysilerimle örttüm,
yontulmuş pruvadan aşağı denize attım kendimi.
Daha sonra yüzmeye başladım kollarımı kürek gibi kullanarak
çabucak diğerlerinden uzakta bir yerde karaya çıktım.
Orada gür ağaçlıklı ormanın içinde
çalılarla kaplı bir yere çıktım ve orada büzülüp bekledim.
Diğerleri gemiye dönüp beni bulamayınca pek hayıflandılar;
uzaklara gidip beni aramak da gelmedi işlerine.
Görkemli gemilerine bindiler tekrar,

* Eski zamanlarda Epiros'ta kurulmuş bir kent. Ünü Zeus'a danışma yeri olarak bilinmesinden gelir. Burada tanrılara danışmak için kutsal meşe ağacına tüneyen güvercinlere, tapınağın avlusundaki tunç havuza seslenilir, meşe ağacı dallarının fırtınalı havalarda sallanırken çıkardıkları ses ve uğultularla Zeus'un sorulara yanıt verdiğine inanılır. (ç.n.)

tanrılar beni kolaylıkla sakladılar ve kılavuzluk ederek
aklı başında, bilge insanların bulunduğu bu yere getirdiler,
çünkü kaderimde hâlâ yaşamak vardı."

O zaman yanıtladı onu Eumaios ve şunları söyledi:
"Zavallı yabancı, bütün bu başına gelenlerle,
oradan oraya sürüklenirken çektiğin çilelerle
öyle kederlendirdin ki yüreğimi.
Ancak bazı şeylerin aslını anlatmadın sanırım,
ikna etmedi beni Odysseus hakkında söylediklerin.
Nedir sana yalan söyleten?
Çünkü ben biliyorum efendimin dönüşünde olanları.
Bütün tanrılar, Troyalıların arasında ve de savaştan sonra
yok edemedikleri için nefret ettiler ondan.
Tanrıların istediği gibi ölmüş olsaydı eğer
bir mezar yapardı ona bütün Akhalar
büyük bir isim kalırdı çocuğuna.
Ancak şimdi talihsiz bir şekilde Harpyalar yakaladı onu,
ben de burada domuzların yanında sürgündeyim işte,
bir yerlerden haber gelip de,
aklı başında Penelopeia çağırmadıkça da inmem kente.
Evde kim varsa bütün sorar ayrıntıları,
kimi kralın bunca zamandır ortaya çıkmayışına üzülür,
kimi de keyifle ve yüzsüzce yer mallarını.
Ancak ben Aitolyalı bir adamın sözlerine kandığımdan bu yana
dolaşıp durmak ve soru sormak istemiyorum;
bu mandıraya gelmişti, ben de bir güzel ağırlamıştım onu.
Güya birini öldürmüş de, bütün dünyayı dolaşmıştı.
Bana Odysseus'u Girit'te İdomeneus'un yanında gördüğünü,
fırtınanın parçaladığı gemisini onarmakta olduğunu
ve yaza ya da en geç sonbahara doğru yanında bir sürü eşya
ve tanrıya denk yoldaşlarıyla birlikte geleceğini söylemişti.
Sen de ey çok çekmiş zavallı ihtiyar,
madem ki tanrı seni benim yoluma çıkardı,
beni memnun etmek için yalanlar söyleme,

çünkü sana saygım bu yüzden değil;
bu söylediklerin yüzünden ağırlamıyorum seni,
yabancıları gözeten Zeus'tan korkumdan
ve sana acıdığım için konuk ediyorum."

O zaman yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:
"Az bulunur bir ruhun var göğsünün içinde,
ne kadar yemin etsem de ikna etmeyi başaramadım seni.
Gel şimdi bir anlaşma yapalım,
Olympos'a hükmeden üzerimizdeki tanrılar da şahidi olsun:
Eğer efendin buraya, eve dönerse,
beni güzel elbiselerle, pelerinle, gömlekle giydirip
Dulikhon'a gönder, gönlüm oraya gitmek ister benim;
eğer olur da gelmeyecek olursa köleleri topla
ve yüksek bir kayadan at ki beni
herkes korksun seni kandırmaktan."

O zaman yanıtladı onu tanrısal Çoban ve şunları söyledi:
"Yabancı dediğini yapıp da nasıl bakarım insanları yüzüne;
konukluk armağanları sunduğum birini öldürüp de.
Sonra nasıl yakarabilirim Kronos'un oğlu güzel Zeus'a?
Haydi bırakalım bunları, şimdi yemek vakti;
yoldaşlarım da gelir birazdan güzel bir masa hazırlayalım."

İşte böyle konuşuyorlarken aralarında,
domuzlar ve domuz çobanları geldiler yanlarına,
her zamanki gibi dişi olanları ağıllara kapattılar uyumaları için,
kapatılan domuzlardan muazzam bir gürültü yükseldi.
O zaman tanrısal domuz çobanı şöyle buyurdu yoldaşlarına:
"En güzel domuzlardan getirin de
kurban edeyim uzaklardan gelen yabancıya;
biz de nicedir çilesini çektiğimiz
ve sonra arsızca başkaları tarafından yenen
beyaz dişli domuzlardan payımızı alırız böylece."

Böyle bağırdı ve acımasız tunçla odunlar kesti,
diğerleri de en yağlısından beş yaşında bir domuz getirdiler,
ızgaranın üzerine koydular; aklı başında domuz çobanı
tanrılara saygılı biri olduğundan unutmadı ölümsüzleri.
Kurban törenine başlarken, domuzun başındaki kıllarla
beyaz dişlerini ateşe attı ve akıllı Odysseus'un
evine dönmesi için bütün tanrılara dua etti.
Meşe odunuyla vurunca domuzun canı çıktı o anda.
Diğerleri de onu kesip alazladılar ve hızlıca açtılar içini;
baş çoban da organları üzerindeki yağları parçaladı,
etleri üzerlerine un serptikten sonra ateşin üzerine koydu,
geri kalan etleri de parçalayıp şişlere geçirdiler;
dikkatlice pişirip ateşten aldılar, hepsini birlikte sofraya
koydular.
Başçoban etleri paylaştırmak için kalktı, çok iyi bilirdi bu işi.
Her şeyi parçalara ayırıp yediye böldü;
dua ettikten sonra bir parçayı Nympheler
ve Maias'ın oğlu Hermeias için ayrı bir yere koydu,
diğerlerini de oradakilere paylaştırdı.
Beyaz dişli domuzun bütün kaburga kemiklerini
Odysseus'a sundu ve efendisinin yüreğini mutlu etti.

Hünerli Odysseus onunla konuştu ve dedi ki:
"Eumaios, keşke benim olduğun gibi
Zeus babanın da sevdiği biri olsan.
İçinde bulunduğum durumda bile
bana sevgi ve saygı gösteriyorsun."

O zaman yanıtladı onu ve dedi ki Çoban Eumaios:
"Ye çilekeş yabancı, keyfini çıkar buranın.
Tanrı bir verir bir alır, canı nasıl çekerse;
her şeyi yapabilir o."

Bunları söyledi ve ezelsiz tanrılara kesti kurbanını.
Şarap serpme törenini de yaptıktan sonra

kentlerin fatihi Odysseus'un eline alev alev yanan şarabı verdi,
o da oturdu payına düşen etin başına.
Onlara ekmek dağıttı Mesaulios;
görünen o ki, efendisi gidince,
hanımına ve ihtiyar Laertes'e de danışmadan
kendisi almıştı onu domuz çobanı.
Diğerleri de hazır yemeklere uzattılar ellerini.
Artık yeme ve içme istekleri söndüğünde
Mesaulios ekmeği kaldırdı,
onlar da ekmeğe ve ete doymuş bir halde gittiler yatmaya.

Gece geldi, ay ışığından mahrum sevimsiz bir geceydi.
Gece boyunca yağmur yağdırdı Zeus
ve her zaman nem getiren güçlü Zephyros esti durdu.
Belki kepeneğini kendisine verir ya da kendi canını düşünüp
yoldaşlarından birine vermesini söyler diye
baş çobanı yokladı Odysseus:
"Dinleyin şimdi Eumaios ve diğer tüm yoldaşlar.
Şimdi size böbürleneceğim biraz;
en aklı başında adama bile şarkı söyleten,
yüreğinin ta içinden güldüren, dansa kalkıp oynatan
ve söylemese daha iyi olacak şeyleri söyleten
güçlü şarap kışkırtıyor beni.
Madem ki bir kere başladım artık saklayamayacağım bir şeyi:
Keşke şimdi böyle genç ve tıpkı bir zamanlar
Troya'nın aşağılarında pusu kurduğumuz zamanki gibi
delikanlılığımı yaşıyor olsaydım.
Odysseus ve Atreusoğlu Menelaos liderlerdi,
ben de onlardan sonra gelen üçüncü komutandım,
onlar istemişlerdi böyle olmasını.
Kente ve yüksek kaleye yaklaştığımızda
kentin etrafındaki sık çalıların, sazların ve bataklığın arasında
silahlarımızın altında büzülerek uzandık yere.
Hemen kötü, buz gibi gece bastırdı,

poyraz öfkeyle esiyordu ve
üzerimize kar taneleri kırağı gibi düşüyordu,
kalkanlarımız buz tutmuştu.
Diğerlerinin hepsinin pelerinleri ve gömlekleri vardı
ve omuzlarının üzerine kalkanlarını örtüp uzanmışlardı;
bense pusu kurayım derken
yoldaşlara bırakmışım kepeneğimi kafasızlığımdan;
kepenek olmasa da üşümeyeceğimi söylüyordum onlara,
bir tek kalkanım ve güzel kemerimle gidiyordum.
Ancak artık üçüncü günün gecesinde
yıldızlar batmaya hazırlanırken, yanımdaki Odysseus'u
dirseğimle dürterek bir şeyler söyledim,
o da hemen duydu beni:
'Ey Laertes'in oğlu, soylu, hünerli Odysseus,
ben artık yaşayanlarla birlikte değilim,
bir pelerinim olmadığından soğuk mahvetti beni,
tanrı beni kandırıp bir gömlekle kalmamı sağladı,
şimdi artık kötü sondan kurtulamam.'

"Böyle dedim, o da usulca konuştu benimle ve dedi ki:
'Şimdi sus, Akhalardan biri duymasın seni.'
Ah o ne akıllı ve ne yiğit savaşçıdır,
hemen düşünüp yapmıştı bir plan.
Böyle konuştu ve başını dirseğine dayayıp şunu söyledi:
'Dinleyin sevgili yoldaşlar:
Tanrısal bir düş gördüm uykumda,
gemilerimizden çok uzaklaştık; birinin gidip
halkların komutanı Atreusoğlu Agamemnon'a,
buraya daha çok gemi gelmesi için emir vermesi gerektiğini
söylemesi lazım.'

Böyle dedi ve Andraimon'un oğlu Thoas
hızla kalkıp üzerinden kırmızı pelerinini çıkararak
koşar adım gemilere doğru gitti.
Ben de onun giysisinin içinde uzandım memnuniyetle.

Ve altın tahtlı Şafak söktü.
Keşke şimdi de genç olsam eskisi gibi
ve delikanlılığımı yaşıyor olsam,
çünkü o zamanlar çobanlardan biri çıkarıp verirdi
kepeneğini yabancıya,
yiğit bir adama duyulan sevgiyle, saygıyla.
Ancak şimdi küçümsüyorlar beni,
çünkü çirkin giysiler var bedenimin üzerinde."

O zaman yanıtladın onu ve şöyle dedi domuz çobanı Eumaios:
"İhtiyar, bize tüm olanları çok güzel hikaye ettin,
ne sana yakışmayan bir şey söyledin ne de gereksiz bir laf ettin.
Bu nedenle giysiler de eksik edilmeyecek üzerinden;
çilekeş duacıların aldığı başka şeyler de öyle.
Ancak sabah yeniden paçavra giysilerini giyeceksin,
çünkü burada birine verilecek fazladan gömlek ve pelerin yok,
her adam için yalnızca bir tane var bunlardan.
Odysseus'un sevgili oğlu gelince
sana giysiler, pelerin, gömlek verir
ve seni yüreğin ve ruhun nereyi istiyorsa oraya uğurlar."

Bunları söyledi ve kalkıp ona ateşin yanına
koyun ve keçi derilerinden bir yatak serdi.
Odysseus oraya uzandı; üzerine de ağır kış bastırdığında
çobanın üzerini değiştirip giydiği kalın, büyük bir abayı
örttü.
Odysseus orada uyuyordu,
yanında da genç çobanlar uyuyorlardı;
ama domuzlardan uzak uyumak Başçobanının içine sinmedi.
Dışarı çıktı ve olması gerektiği şekilde hazırladı her şeyi.
Odysseus da, uzakta olduğu süre boyunca Eumaios'un
malına mülküne bu kadar özen göstermesine çok sevindi.
Eumaios, önce güçlü omuzlarından keskin kılıcı çıkarttı,
sonra da onu rüzgardan koruyan kalın pelerinine sarındı

ve iyi beslenmiş büyük bir koyunun postunu aldı,
köpekleri ve insanları kovalamak için sivri mızrağını tuttu
ve beyaz dişli domuzların uyumakta olduğu,
poyrazın hiç esmediği oyuk kayanın altına gitmek üzere
yola koyuldu.

RAPSODİ 15

[Telemakhos'un Dönüşü ve Eumaios'a Gelişi]

Lakedaimon'un geniş topraklarına adımını attı Pallas Athene
Odysseus'un yiğit oğluna dönüş vaktini anımsatmak için.
Nestor'un görkemli oğlu ile Telemakhos,
Şanlı Menelaos'un dış avlusunda uzanmışlardı.
Nestor'un oğlu sakince dalmıştı uykuya,
ancak Telemakhos'u uyku tutmamıştı,
ölümsüz gece ve ruhunun içinde babasının kaygısı
uykusuz bırakmıştı onu.
Yanında durdu gök gözlü Athene ve konuştu onunla:
"Telemakhos, doğru değil dolaşıp durman sarayından uzakta,
malını mülkünü evdeki düzenbazlara bırakıp da.
Onlar ki her şeyini senden kaçırıp paylaşırlar aralarında,
bir anlamı kalır mı o zaman yaptığın bu yolculuğun?
Yiğit Menelaos'tan, kusursuz annene kavuşabilmen için
seni evine göndermesini dile.
Babası ve erkek kardeşleri Eurymakhos'la evlenmesi için
kışkırtıyorlar artık onu.
Armağanlarıyla diğer talipleri geride bırakır Eurymakhos,
bir sürü şey gönderdi seçilmek için.
Sakın senin rızan olmadan evinden bir şeyler götürmesin.
Bilirsin kadın ruhunu:
Daima evlendiği kişiye yararı dokunsun ister
ve hatırlamaz bile ölen sevgili kocasını ve ondan olma çocuklarını,
ilgilenmez geride kalanlarla.
Tanrılar karşına gösterişli ve güzel bir gelin çıkarana dek,
sana diğerleri arasından en iyi görünene havale edebilirsin evini gözetme işini, geri dönüp.
Sana bir sözüm daha var, aklına iyice sok bunu:

Taliplerinden en kurnazları,
İthake ile her yanı taşlık Same arasında bir tuzak kurmuş sana,
öldürmek istiyorlar seni, varmadan vatan topraklarına.
Ancak sanmam ki amaçlarına ulaşabilsinler;
her şeyden önce varlığını tüketen talipleri yutacak toprak.
Sen yine de iyi yapılmış gemini adalardan uzak tut
ve geceleri yolculuk yap;
seni koruyup kollayan, kurtaran ölümsüzlerden biri
gönderecek arkandan uygun rüzgarı.
İthake kıyılarına vardığında gemiyi ve yoldaşlarını gönder kente,
ilk iş olarak seni çok seven domuz çobanının yanına git sen de.
Gece orada kal ve onu kente gönder
akıllı Penelopeia'ya geldiğin haberini iletmesi için,
Pylos'tan döndüğünü ve iyi olduğunu öğrenip sevinsin."

Bunları söyledi ve yüksek Olympos'a doğru yola koyuldu.
Telemakhos da Nestor'un oğlunu,
tatlı uykusundan ayağıyla dürterek uyandırdı ve dedi ki:
"Uyan ey Nestor'un oğlu Peisistratos,
getir tek tırnaklı atları arabaya koş da koyulalım yola."

Yanıtladı onu Nestor'un oğlu Peisistratos:
"Telemakhos, ne kadar acele edersek edelim
karanlık gecenin içinde arabalarımızla yolculuk edemeyiz;
bekle, kısa sürede gelecektir şafak.
Atreus'un kahraman oğlu ünlü mızrakçı Menelaos
armağanlarını arabaya koyana
ve seni güzel sözlerle uğurlayana kadar bekle,
bir yabancı her zaman hatırlar kendisini konuk edeni
ve yürekten ilgi göstereni."

Bunları söyledi ve hemen geldi altın tahtlı Şafak.
Yiğit Menelaos da güzel saçlı Helene'nin yatağından kalkıp yanlarına geldi.

Odysseus'un sevgili oğlu onun geldiğini görür görmez
hemen aceleyle giydi bedenine görkemli gömleğini
ve güçlü omuzlarının üzerine geçirdi büyük üstlüğünü.
Tanrısal Odysseus'un sevgili oğlu Telemakhos
giriş kapısında durdu ve şunları söyledi:
"Ey Atreus'un oğlu Menelaos, halkların soylu komutanı,
gönder artık beni sevgili vatan topraklarıma,
ruhum gitmeyi çok ister yurduma."

Yanıtladı onu ve dedi ki yiğit Menelaos:
"Telemakhos, engel olmam sana vatanına dönmek istiyorsan,
neden daha fazla burada tutmak isteyeyim ki seni;
konuğuna aşırı ikramda bulunanı, onu çok fazla seveni
ya da ondan nefret edeni kınarım asıl ben,
her şeyi kararında yapmaktır en güzeli.
Konuk istemezken onu gitmeye zorlamak da uygun olmaz,
o gitmek için acele ederken engellemek de;
ev sahibinin yabancıyı yanındayken sevmesi
ve o istediğinde de yurduna göndermesi gerekir.
Ancak senin için hazırladığım güzel armağanlar
arabana yerleştirilene kadar bekle
ve onları kendi gözlerinle de gör,
bu arada söyleyeyim de zengin bir sofra kursun hanımlar.
Benim ünüme yakışan, bu uçsuz bucaksız yeryüzünde
sizi yola göndermeden önce doyurmaktır karınlarımızı.
Eğer Hellas'a doğru geçmek ve Argos'u görmek istiyorsan,
bekle ben de geleyim seninle, atlarını arabaya koşup
sana insanların yaşadıkları kentlerde kılavuzluk edeyim.
Onlar da bizi böyle uğurlayacaklardır,
kimi yanında götürmen için tunçtan bir üçayak verecektir sana,
kimi kazan, kimi iki katır kimi de altın bardak."

O zaman yine yanıtladı onu akıllı Telemakhos:
"Atreus'u oğlu soylu Menelaos, halkların komutanı,
evime dönmek istiyorum artık,

malıma mülküme göz kulak olacak birini bırakmadım geride,
şimdi tanrıya denk babamı arayıp dururken,
korkarım kendim de kaybolmaktan
ve değerli mallarımı kaybetmekten."

Yiğit savaşçı Menelaos bunu duyar duymaz
hemen buyurdu karısına ve kölelere,
sarayda yemek hazırlamasını içerdeki bol malzemelerle.
O sırada Boethos'un oğlu Eteoneus geldi yanına,
çok uzakta oturmuyordu.
Yiğit savaşçı Menelaos ateşi yakıp etleri kızartmasını buyurdu,
o da hemen koyuldu işe.
Menelaos'un kendisi de mis gibi kokan odasına indi,
yalnız başına değildi; Helene ile Megaphentes de vardı.
Hazinesinin bulunduğu yere varınca,
Atreusoğlu çift kulplu bir bardak aldı
ve oğlu Megaphentes'e gümüş maşrapayı getirmesini buyurdu.
tanrısal kadın Helene kumaşların bulunduğu depoya girdi,
içeride kendi yaptığı çeşit çeşit duvaklar vardı;
aralarından en süslü ve en büyük olanı,
yıldız gibi parlayanı ve hepsinin altında duranı alıp getirdi.
Telemakhos'un yanına varana dek
taraçaların arasından yürüdüler.
Sarışın Menelaos Telemakhos'a dedi ki:
"Telemakhos, umarım Hera'nın kocası,
güçlü yıldırımlarıyla gürleyen Zeus,
umduğun gibi vatanına dönüşünü sağlar,
hazinemde bulunan en güzel ve en değerli eşyaları
armağan olarak vereceğim sana;
Hephaistos'un elinden çıkma, iyi işlenmiş, her tarafı gümüş,
ağız kısmı altın kaplama bir maşrapa vereceğim.
Vatanıma dönerken sarayında kaldığım
Sidon kralı Phaidmos vermişti bunu bana.
Şimdi ben de sana vermek istiyorum."

Atreusoğlu bunları söyledi, eline iki kulplu bir bardak aldı,
güçlü Megaphentes görkemli maşrapayı getirip koydu önüne.
Güzeller güzeli Helene de elinde duvağı tutarak geldi ve dedi ki:
"Ben de sevgili oğul sana bir armağan vermek istiyorum,
bu hatırayı, arzuladığın düğün vaktin geldiğinde
giymesi için karına veresin diye sunuyorum sana.
Helene elleriyle işledi bunu;
vakti gelene kadar sarayında sevgili annenin yanında dursun.
Dilerim sen de mutlulukla varırsın
güzel yapılı yuvana ve vatan topraklarına."

Böyle söyledi ve duvağı ellerine bıraktı,
o da sevinçle kabul etti.
Kahraman Peisistratos bunları alıp arabadaki sepete koydu,
ruhu armağanların her birine ayrı ayrı hayran kaldı.
Ardından sarı saçlı Menelaos salona götürdü onu.
Doğrudan oturaklara ve tahtlara oturdular.
Hizmetkar ellerini yıkamaları için güzel ibriği getirip,
gümüş leğenin üzerinden bolca su döktü,
yanlarına da yontulmuş masayı koydu.
Saygıdeğer uşak ekmek getirdi;
masalarının üzerine bir sürü yiyecek koydu.
Boethos'un oğlu etleri parçalayıp bölüştürdü herkese,
şanlı Menelaos'un oğlu da şarap sunuyordu.
Diğerleri de masadaki hazır yemeklere girişmişlerdi.
Doyasıya yiyip içtiklerinde,
Telemakhos ile Nestor'un görkemli oğlu
atları arabaya koştular ve kendileri de binerek
yankılı salonun dışındaki ön avluya çektiler sağlam yapılı arabayı.
Atreusoğlu sarışın Menelaos da onlar giderken
yere şarap serpme töreni yapmak için
sağ elindeki altın bardağın içinde tatlı şarapla geldi.
Hemen atların önünde durdu ve biraz ilerleyerek dedi ki:
"Yolunuz açık olsun delikanlılar,

halkların kralı Nestor'a selamlarımı söyleyin,
Troya'da Akhaoğullarıyla birlikte savaştığımız süre boyunca
bana hep baba gibi şefkatli davrandı o."

Onu yanıtladı akıllı Telemakhos ve dedi ki:
"Büyük bir memnuniyetle soylu Menelaos,
vardığımız zaman ona tüm bunları ileteceğim.
Keşke İthake'ye döndüğümde Odysseus'u evde bulsam da
senin yanında nasıl bir sevgiyle karşılaştığımı
ve bir sürü güzel armağan verdiğini söyleyebilsem ona."

O böyle konuşurken yanından bir kuş uçtu,
pençelerinin arasında tavuk kümesinden kaptığı
evcil beyaz bir kaz tutan bir kartaldı;
ardından da kadınlarla adamlar koşuyordu bağırarak,
ancak o Telemakhos ve diğerlerinin yanına gitti,
sağ taraflarından yanaşıp uçmaya başladı atların yanından.
Diğerleri de sevindiler onu görünce
ve göğüslerinin içinde ruhları rahatladı.
O zaman Nestor'un oğlu Peisistratos dedi ki onlara:
"Düşün ve söyle bize halkların kralı soylu Menelaos,
tanrı bize mi bir işaret vermek istiyor yoksa sana mı?"

Bunları söyledi ve savaşçı Menelaos bu işaret konusunda
ona nasıl yanıt vermesi gerektiğini düşündü.
Uzun duvaklı Helene ondan önce davrandı ve dedi ki:
"Dinleyin beni, size olduğu gibi açıklayacağım
ölümsüzlerin ruhuma koydukları
ve gerçekleşeceğine inandığım kehanetleri:
Nasıl ki, bu kartal bütün soyunun yaşadığı
ve kendisinin de doğduğu dağlardan indikten sonra
yakaladıysa evcil kazı,
Odysseus da başına bir sürü bela geldikten
ve onca zaman oradan oraya sürüklenip çile çektikten sonra
evine dönecek ve alacak intikamını;

kim bilir, belki de şu an evindedir
ve talipler için bela hazırlığı yapıyordur."

O zaman yanıtladı onu Telemakhos ve dedi ki:
"Keşke Hera'nın kocası,
güçlü yıldırımlarıyla gürleyen Zeus gerçekleştirse bunu!
Ben de bunun için orada, İthake'de
bir tanrıçaya eder gibi dua etsem sana."

Bunları söyledi ve kırbaçladı iki atı,
kentten geçip büyük bir hızla çıktılar ovaya.
Boyunlarının çevresindeki boyundurukla birlikte
atlar tüm gün onları sallayıp durdular.
Güneş battı ve onlar Pherai'ye,
Alpheios'tan doğma Orsilokhos'un oğlu Diokles'in
sarayına vardıklarında karardı yollar.
Geceyi orada geçirdiler;
Dioklos da onlar için bir konuk masası donattı.

Sabah doğan gül parmaklı Şafak göründüğünde
atları arabaya koştular ve ustalıkla yapılmış arabaya binip
gösterişli salonun ve girişteki avlunun dışına çektiler.
Peisistratos atları kırbaçladı, onlar da seve seve,
sanki uçarcasına başladılar koşmaya.
Çabucak vardılar yüksek kent Pylos'a;
o zaman Telemakhos, Nestor'un oğluna dedi ki:
"Ey Nestor'un oğlu, senden isteyeceğimi yapacağına dair
söz verir misin bana?
Senelerdir tanır, konuk ederiz birbirimizi
babalarımızın dostluğu ve akran olmamız bağlar bizi,
bu yolculuk daha da yakınlaştıracak ikimizi.
İşte bu yüzden soylu Peisistratos senden isteğim,
beni gemime kadar götürüp orada bırakman;
olur ya ihtiyar baban da alıkoymak ister evinde beni,
oysa ben bir an önce varmak istiyorum yurduma."

Bunları söyledi, Nestor'un oğlu da ruhunun içinde
onun bu isteğini nasıl yerine getireceğini düşündü.
Düşünüp dururken şu fikir geldi aklına:
Atları hızlı gemiye ve kıyıya doğru çevirdi,
birbirinden güzel armağanları, Menelaos'un verdiği elbiseleri,
altınları geminin kıçına yerleştirdi
ve Telemakhos'u da şu kanatlı sözlerle harekete geçirdi:
"Şimdi hemen bin gemiye
ve ben eve gidip ihtiyara olan biteni anlatmadan
tüm yoldaşlarına da gemiye binmelerini buyur,
aklım ve ruhumla şunu çok iyi biliyorum:
Aklına koyduğunu yapar o her zaman,
bırakmaz seni, bizzat gelir davet etmeye
ve sanmam ki seni almadan da dönsün geriye.
Bir de öfkelenecek ki görme."

Bunları söyledi ve Pyloslıların kentine doğru sürdü
güzel yeleli atları, hemen de vardı eve.
Telemakhos da yoldaşlarının aklını çelmeye çalıştı şu sözlerle:
"Yoldaşlar, malzemeleri kara gemiye yerleştirin,
sonra binelim ve hemen yola koyulalım."

Bunları söyledi, onlar da dinlediler sözlerini
ve nasıl dediyse öyle yaptılar seve seve.
Hemen gemiye binip oturdular yerlerine.
O da geminin kıç tarafında dua edip kurban kesti Athene'ye.
O sırada yanına uzak bir ülkeden bir adam geldi,
adam öldürmekten Argos'tan kovulmuş bir kahindi.
Soyuna bakılırsa; sürülerin anası, Pylos'ta oturan,
oranın zenginlerinden, büyüleyici bir sarayda yaşayan
Melampus'un torunlarındandı.
Kaçıp gitmişti Melampus da yurdundan
herkesten daha yüce ruhlu Neleus yüzünden;
o ki bütün bir sene zorla el koymuştu malına mülküne,
işte o sırada, Neleus'un kızına duyduğu aşktan hastalanmış

Melamphus Phylakos'un sarayında zincirlere vurulmuştu
intikamcı tanrıça Erinys gözünü aşktan kör etmişti onun.
Ölümden kurtuldu ve böğüren sığırlarını
Phylake'den Phylos'a getirip
tanrıya denk Neleus'tan fena aldı intikamını.
Phera'yı kardeşinin sarayına götürüp eş olarak verdi,
kendisi de yabancı insanların ülkesine, at besleyen Argos'a gitti,
çünkü kaderinde orada Argoslulara krallık etmek yazılıydı.
Orada evlenip yüksek bir saray inşa etti
Antiphates ile Mantios isminde iki güçlü oğlu oldu.
Antiphates'ten yüce ruhlu Oikleus,
Oikleus'tan da savaşta erleri ayaklandıran Amphiaros oldu.
Zeus ve Apollon onu çok severlerdi.
Ancak yaşlanmaya fırsat bulamadı,
Thebai'de aldığı bir armağan karşılığında
kendisini gidip orada savaşmaya ikna eden
karısı yüzünden yok olup gitti.
Onun oğulları da Almaon ve Amphilokhos idi.
Mantios'tan ise Polypheides ile Kleithos oldu.
Altın tahtlı Şafak, güzel Kleithos'u alıkoydu;
ölümsüzlerin arasında olması için.
Apollon da yüce ruhlu Polypheides'i kahin yaptı;
Amphiaraos öldükten sonra
insanlar arasındaki en üstün kahin o oldu,
babasına öfkelenince Hyperesie'ye gitti o
ve orada yaşayıp kehanette bulunmaya başladı fanilere.
İşte onun oğlu Theoklymenos'tu Telemakhos'un yanına gelen;
yere şarap serpmiş, hızlı geminin yanında dua ederken
buldu onu.
Şu kanatlı sözleri söyledi ona:
"Sevgili arkadaşım, kurbanlar keserken rastlamışken sana,
bu kurbanı tanrı için kesmeni dilerim senden,
sonra da kendin ve seni izleyen yoldaşların için de
bir kurban kesmeni istiyorum,

ayrıca sana soracaklarıma doğru yanıt vermeni
ve bir şey saklamamanı rica ediyorum senden:
Kimsin ve nerelisin? Kentin nerededir ve ailen kimdir?"

O zaman yanıtladı onu akıllı Telemakhos:
"Sana bütün gerçeği söyleyeceğim yabancı:
İthake'liyim, babam da Odysseus'tur;
bilmiyorum hâlâ hayatta mı bir yerlerde,
korkunç bir felaketle kayboldu o.
Yoldaşlarımı ve hızlı gemimi alıp
uzundur nerede olduğunu bilmediğim babamla ilgili
bir şeyler öğrenmek için geldim buralara."

O zaman dedi ki tanrı biçimli Theoklymenos:
"Ben de uzak düştüm vatanımdan,
çünkü bir adamı öldürmüştüm,
at besleyen Argos'ta bir sürü kardeşi ve akrabası,
Akhalar içinde büyük bir gücü olan.
Onlardan, ölümden ve bahtsız kaderimden
kaçarak gurbete düştüm,
görünen o ki, kaderimde insanlar arasında
dolanıp durmak yazılı.
Al beni de gemine, senin gibi bir sürgünüm ben de,
sana yalvarmaya geldim, her an öldürülebilirim,
sanırım takip ediliyorum."
Yanıt verdi ona akıllı Telemakhos:
"Madem ki gelmek istiyorsun, elbette seni kovacak değilim
sağlam ıskarmozlu gemimden.
İzle beni, elimizde ne varsa onunla ağırlarım seni."
Böyle söyledi ve tunç mızrağını alıp
oyuk geminin güvertesine koydu,
o da her yeri aşan gemiye binerek kıç tarafına oturdu,
yanına da Theoklymenos geçti,
o zaman palamarı çözdü denizciler.
Sonra Telemakhos yoldaşlarını harekete geçirerek

yelkenlere asılmalarını buyurdu,
onlar da yerine getirdiler buyruğunu.
Zeytin ağacından direği geminin ortasına getirip
bir güzel kaldırdıktan sonra dikip bağladılar halatlarla,
iyice desteklenmiş kayışlarla da beyaz yelkenleri çektiler.
Gök gözlü Athene, uygun, güzel bir rüzgar gönderdi onlara,
gemiyi denizin tuzlu suları üzerinde çabuk ilerletmek için
rüzgar kuvvetle esiyordu havada.
Geçtiler Krunoi'yi ve Klalkis'i; güneş battı ve yollar karardı.
Gemi engin denizin üzerinde hızla ilerliyordu,
Zeus'un uygun rüzgarı onu itiyor ve Pheia'ya,
Epeoların hüküm sürdüğü tanrısal Elis'e yaklaştırıyordu.
Telemakhos, oradan sivri kıyıları olan adalara doğru gidiyor,
bir yandan da ölümden kurtulacak mı
yoksa yok olup gidecek mi onu düşünüyordu.

O sırada, Odysseus ile yiğit çobanı
kulübede yemeklerini yiyorlardı,
diğer çobanlar da eşlik ediyordu onlara.
Artık yeme ve içme istekleri söndüğünde
Odysseus çobanı sınamak için konuştu onunla;
bakalım onu hâlâ konuk etmeye devam edecek
ve ağılda kalmasını teklif edecek miydi,
yoksa kente gitmesini mi söyleyecekti:
"Dinle şimdi Eumaios ve siz de dinleyin diğer yoldaşlar.
Diyorum ki sabah erkenden kente gidip dileneyim
öyle ki sana ve arkadaşlara daha fazla yük olmayayım.
Bana güzel öğütlerde bulunun
ve oraya kadar götürecek iyi bir kılavuz verin;
artık mecburen birileri bana bir bardak şarapla
biraz ekmek versin diye dolanıp duracağım kentin içinde.
Eğer tanrısal Odysseus'un sarayına girersem
akıllı Pelelopeia'ya haberi verir ve taliplerin arasına karışırım,
onlar yiyecek bir şeyler verirler bana belki,

ne de olsa bitmek bilmez değil mi onların yemekleri.
Hemen uyum sağlar, isterlerse hizmet ederim içeride.
Şimdi sana söyleyeceğimi iyice dinle ve aklına sok sen de:
Armağanlar bağışlayan ve tüm insanların işlerine
ün ve başarı sağlayan Hermeias'ın isteğiyle,
fanilerden, başka kimse geçemez beni;
ateş de yakarım, ateş için odun da keserim,
hem etleri kızartıp dağıtır, hem de şarap sunarım,
alttakiler beylere nasıl hizmet ederse öyle hizmet ederim
ben de."

Derin derin iç çekti çoban Eumaios ve yanıtladı onu:
"Zavallı yabancı, nereden de aklına geldi bu fikir?
Kibirleri ve densizlikleri tarif edilmez taliplerin arasına karışıp
sonunun gelmesini mi istiyorsun yoksa?
Belki hizmetkarları senin kadar yetenekli değildir ama,
onlar da gençtir, pelerinlerle gömlekler giyerler;
saçları her zaman parlak ve yüzleri güzeldir,
güzel işlenmiş masalar da ekmek, et ve şarapla doludur.
Haydi kal burada, kimse varlığından şikayetçi değil.
Odysseus'un sevgili oğlu geldiğinde de
sana güzel pelerin ve gömlekler giydirir ve yolcular seni
yüreğin ya da ruhun nereyi arzuluyorsa oraya."

Yanıtladı onu çilekeş tanrısal Odysseus:
"Umarım benim seni sevdiğim kadar Zeus da sever seni,
sürünmekten ve korkunç mutsuzluktan sen kurtardın beni.
Faniler arasında bir dilenci gibi dolanıp durmaktan
daha beter bir işkence yoktur.
Lanet mideleridir insanlara bir sürü dert çektiren;
onun yüzünden sürekli gezip durur, üzüntüler yaşarız.
Madem şimdi sen beni burada tutuyor
ve Telemakhos'un dönüşünü beklememi söylüyorsun,
o zaman gel de anlat bana tanrısal Odysseus'un ana
babasını.

Odysseus onları ihtiyarlığın eşiğinde bırakmıştı giderken:
Acaba hâlâ yaşıyorlar mı ışıltılı güneş ışığı altında,
öldüler de Hades'in taraçalarına mı indiler yoksa?"

Yine yanıtladı onu domuz çobanı, erlerin komutanı:
"Elbette yabancı, sana olan biteni tüm gerçekliğiyle anlatayım.
Laertes hâlâ yaşıyor, ancak sürekli yalvarıp durur
ruhunu bedeninden ayırması için Zeus'a.
Gurbette kaybolup giden oğlu
ve onu bu kederle yapayalnız bırakıp ölen karısı neden oldu
vaktinden önce yaşlanmasına, büyük acılar çekmesine.
Kadıncağız ise şanlı oğlunun acısından eridi bitti
ve ölüp gitti feci bir şekilde;
dilerim buralarda yaşayan kimse onun gibi ölmez,
çok severdim onu ve her işimi danışırdım ona.
Yaşadığı süre boyunca ne kadar kederli olsa da
her zaman sorular sordum ona,
çünkü beni en güçlü kızı, çocukları arasında en son doğurduğu
uzun duvaklı kızı Ktimene ile birlikte büyütmüştü o;
sevgisini sunarken neredeyse hiç ayırmazdı bizi birbirimizden.
Gençlik çağına geldiğimizde Ktimene'yi Sameli biriyle
evlendirip pek çok armağanlar aldılar,
bana da en güzel elbiseleri, gömlek ve pelerinleri giydirdi annesi,
ayağıma sandaletler geçirip kıra gönderdi,
yüreğinin içinde beni eskisinden daha çok seviyordu.
Şimdi yoksunum bütün bunlardan.
Ancak mutlu tanrılar, neyin ucundan tutarsam işimi kutsadılar:
Yaptıklarım sayesinde doyurdum karnımı,
saygı duyduğum kişilere de dağıttım.
Oysa evin yeni hanımının ağzından tatlı bir söz işitemez kimse,
çünkü evini büyük bir bela sardı bu arsız adamlar yüzünden;
hanımlarıyla yüz yüze konuşmak, karşılıklı yemek içmek,
işleriyle ilgili bir iki hoş söz duymak hizmetçiler de,
kırlara çıkmak yüreklerini her zaman hoş tutmuştur onların."

Yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:
"Zavallı çoban Eumaios, ne kadar da küçükmüşsün
vatanından ve ailenden ayrıldığın zaman!
Haydi söyle bana, gerçek nasılsa anlat:
Saygıdeğer ailenin oturduğu kent tamamen yok mu oldu
geniş yollarıyla birlikte,
yoksa sen koyunlarla sığırların arasında yalnızken
seni zorla gemilerine alıp bir adamın sarayına getirdiler de
o da senin için bir bedel mi ödedi?"

Ona şunları söyledi domuz çobanı, çobanların başı:
"Yabancı, madem bunları soruyor ve öğrenmek istiyorsun,
o zaman sus da dinle şimdi,
bir yandan da keyfini çıkar şarabının, nasılsa daha oturacaksın.
Bu bitmez geceler uyuyarak da geçebilir,
şimdi bizim yaptığımız gibi konuşup eğlenerek de.
Vaktinden önce yatmaya ihtiyacın yok senin,
hem uykunun fazlası sıkıcıdır.
Kimin yüreği ve ruhu istiyorsa gidip uyusun dışarıda,
şafak sökünce de yemeğini yiyip
sarayın domuzlarının peşi sıra gitsin.
Biz ikimiz de kulübede bol bol yiyip içerek
ve aklımıza getirdiğimiz dertlerimizi anlatarak keyif çatalım;
insan çok fazla dolanıp durmuş ve çok acılar çekmişse
kederlerinin de keyfini çıkarabilir.
Madem ki sorup öğrenmek istiyorsun,
ben de anlatacağım sana bunları:
Ortygie'nin yukarısında, güneşin yolları değiştirdiği yerde,
Syros isminde bir ada var orada; belki de duymuşsundur,
çok kalabalık bir yer değildir ama bereketlidir toprakları,
güzel otlakları, bir sürü koyunu vardır,
buğday ve şarapla doludur ambarları.
Hiçbir zaman açlık gelmez halkının başına,
kötü bir hastalık da dokunmaz zavallı fanilere;
insan soyu ihtiyarladığında, gümüş yaylı Apollon

parlak oklu Artemis ile birlikte gelir ve vurup öldürür onları.
Orada iki kent vardır, her şeyi ikiye bölmüşlerdir;
ikisinde de ölümsüzlere benzeyen Ormenos'un oğlu olan Ktesios hüküm sürerdi.
Ünlü denizci Fenikyeliler geldi bir gün oraya,
hepsi kurnaz ve çıkarcıydı,
kara gemileriyle bir sürü de oyun getirdiler yanlarında.
Babamın evinde güzel ve uzun boylu Fenikyeli bir kadın vardı,
gösterişli el işleri yapmayı bilirdi;
işte kurnaz Fenikyeliler kandırdı onu.
Çamaşır yıkamak için gemilerin yanına gittiğinde
şehvetle altına aldı onu içlerinden biri;
ne kadar namuslu olsa da kadın, boyun eğdi
bütün talihsiz kadınları baştan çıkarana.
Ona kim olduğunu ve nereden geldiğini sordu Fenikyeli adam,
o da hemen anlattı babasının yüksek evini:
'Bol tunç çıkaran Sidon'dan,
çok zengin Arybas'ın kızı olmakla övünürüm ben,
ancak Taphoslu haydutlar bir gün tarladan dönerken
kaçırıp bu adamın evine getirdiler beni,
o da yüksek bir bedel ödeyip satın aldı.'

O zaman yanıtladı onu tenhada yattığı adam:
'Bizi izleyip yeniden vatanına, yüce babanın ve ananın
yüksek sarayına dönmek ve onları görmek istemez misin?
Onlar hâlâ hayatta ve hâlâ zenginler.'

O zaman yanıtladı onu kadın ve dedi ki:
'Olabilir ama bir şartla,
siz denizciler başıma başka hiçbir kötülük gelmeden
evime götüreceğinize dair söz vereceksiniz bana.'

Böyle söyledi, diğerleri de onun istediği şekilde yemin ettiler.
Yeminlerini ettikten sonra bu defa kadın onlara şunu söyledi:

'Ağzınızı sıkı tutun şimdi, olur da yolda ya da çeşmede
rastlarsanız bana, konuşmayın sakın benimle,
biri görür de ihtiyara yetiştirirse, şüphelenip bağlar beni
sizin başınıza da bela getirir.
Bu dediğimi aklınızdan çıkarmayın
ve alışverişinizi bitirmek için acele edin.
Geminiz yiyecekle dolduğunda bana, konağa haber gönderin,
ben de elime ne kadar altın geçirirsem getireyim;
size yol ücretimi de ödemek isterim.
Evde ihtiyarın çocuğunu da besler büyütürüm,
evden onunla çıkıp yanımda getirebilirim gemiye,
başka dil konuşan insanlardan kime isterseniz satın diye;
karşılığında çok büyük bedel alabilirsiniz.'

'Böyle dedi ve güzel konağa gitti;
diğerleri de bir sene boyunca yetecek kadar
mal koydular iyi yapılmış gemilerine.
Artık oyuk gemiler dolup vatana dönme vakti geldiğinde,
bir haberci gönderdiler kadına.
Elinde kehribarla bezenmiş altın bir gerdanlık tutan
bir adam geldi babamın evine.
Konaktaki hizmetçiler ve saygıdeğer annem
onu elleriyle incelerken adam bir işaret yaptı kadına,
sonra oyuk gemiye doğru seğirtti,
kadın da beni elimden tutup evden dışarı çıkarttı.
Ön avluda babamın davetlilerinden kalma
bardakları ve çanakları buldu masada.
Konuklar halk toplantısına, görüşmeler yapmaya gitmişlerdi,
kadın oradan hemen üç altın maşrapa kaptı
ve koyununa saklayıp dışarı çıkarttı;
ben de çocuk halimle peşinden gidiyordum onun.
Güneş battı ve bütün yollar karardı,
biz de hızlı hızlı yürüyerek Fenikyeliler'in
hızla yol alan gemisinin bulunduğu ünlü limana gittik.
Diğerleri gemiye binip ikimizi de bindirdikten sonra

nemli yollarda ilerlemeye başladılar;
Zeus onlara uygun bir rüzgar gönderdi.
Altı gün gece gündüz yol aldık;
ancak artık Kronos'un oğlu Zeus yedinci günü getirdiğinde,
okçu Artemis vurdu kadını,
o da bir deniz kuşu büyük bir gürültüyle nasıl dalarsa suya,
öyle düştü geminin ambarına.
O zaman foklar ve balıklar yesin diye denize attılar onu,
ben de yüreğimde kederle yalnız başıma kalakaldım.
Rüzgar ve deniz onları İthake'ye yaklaştırdı,
Laertes aldı beni karşılığında mal vererek.
Böylelikle gözlerimle gördüm ben de bu toprakları."

Yanıtladı onu soylu Odysseus ve dedi ki:
"Eumaios, ruhundaki bütün acı ve kederi
bana anlatarak ruhumun içinde büyük bir üzüntü yarattın.
Ancak Zeus sana kötülükle birlikte iyilik de vermiş,
çünkü bir sürü çile çektikten sonra, yemene ve içmene,
iyi bir yaşam sürmene özen gösteren
şefkatli bir insanın evine gelmişsin,
ben ise buraya gelene kadar dolanıp durdum
bir sürü insanın kentinde."

Bunları anlattılar birbirlerine, uzun süre konuşup az uyudular;
çünkü hemen geliverdi güzel tahtlı Şafak.
Telemakhos'un yoldaşları da karaya yakın
çözmeye başladılar yelkenleri ve direği indirdiler,
gemiyi küreklerle yanaştırdılar kıyıya
ve çapaları dışarı atıp palamarları bağladılar,
kendileri de kıyıya çıkıp yemek hazırladılar,
alev alev yanan şarabı kardılar.

Doyasıya yiyip içtikten sonra akıllı Telemakhos konuştu:
"Siz şimdi kara gemiyi kente doğru götürün,
ben tarlalara ve çobanlara gideceğim.

Dışarıdaki işleri gördükten sonra akşam kente inecek,
sabah olunca da emeklerinize karşılık size
et ve tatlı içkilerle dolu zengin bir masa donatacağım."

O sırada tanrı biçimli Theoklymenos dedi ki:
"Peki ben nereye gideyim sevgili yavrum?
Taşlık İthake'de hangi iyi adamın evine gideyim?
Yoksa doğrudan annenin yanına senin evine mi gideyim?"

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos ve dedi ki:
"Eğer koşullar farklı olsaydı sana evime gitmeni söylerdim,
çünkü konuk ağırlama konusunda hiçbir eksiğimiz yoktur.
Ama şimdi böyle olması iyi değil senin için,
çünkü ben orada olmayacağım,
annemse seni görecek halde değil;
taliplerin arasına da inmiyor pek sık,
onlardan uzak üst katta oturup tezgahında dokuma yapıyor.
Ancak sana gidebileceğin başka birini söyleyeyim:
Ünlü Polybos'un görkemli oğlu Eurymakhos;
İthakeliler tanrı gibi görürler onu, taliplerin en iyisidir,
annemle evlenip Odysseus'un mallarına konmaya pek
heveslidir.
Ama ancak gökyüzünde oturan Olymposlu Zeus bilir bunu
ve düğünden önce kara kaderin bulup bulmayacağını onu."

Bunları söyledi ve sağ yanından yırtıcı bir kuş geçti,
bir şahindi bu, hızlı Apollon göndermişti onu işaret olarak;
pençelerinde bir güvercin tutuyor ve tüylerini yolarak
Telemakhos'un içinde bulunduğu geminin üzerine atıyordu.
Bunun üzerine Theoklymenos onu
diğer yoldaşlardan ayrı bir yere çağırdı
ve hemen elini tutup ona dedi ki:
"Telemakhos, tanrı istemeden sağdan uçmaz yırtıcı bir kuş,
gözlerimle gördüm onu ve anladım bir işaret olduğunu;
İthake halkına krallık edecek

daha kıymetli bir soy yok sizinkinden başka
idareyi daima elinizde tutacaksınız siz."

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos ve dedi ki:
"Tanrı verse de bu söz gerçek olsa yabancı,
o zaman hemen kazanırsın benim dostluğumu
ve bir sürü armağan alırsın benden,
öyle ki, kim çıksa karşına imrenir sana!"

Böyle dedi ve bağırdı sadık dostu Peireios'a:
"Klytios'un oğlu Peireios,
Pylos'ta beni izleyen yoldaşlarımın arasında
en çok sen dinledin sözlerimi;
şimdi de uy buna ve bana bir iyilik yapıp
yabancıyı evine götür ve büyük bir özenle konuk ederek
ben gelene dek saygını esirgeme ondan."

Yanıtladı onu mızrağıyla ünlü Peireios:
"Telemakhos, yabancı burada uzun süre kalsa da
onu güzelce ağırlayacağım, eksik olmayacak hiçbir şeyi."

Böyle dedi ve gemiye bindi,
yoldaşlara da gemiye binmelerini
ve palamarları çözmelerini buyurdu.
Onlar da hızla binip yerlerine oturdular.
Telemakhos da ayaklarına güzel sandaletlerini giyip
güverteden ucu sivri tunçtan sağlam bir mızrak aldı üzerine,
diğerleri palamarları çözdüler ve gemiyi denize doğru ittiler
ve tanrısal Odysseus'un sevgili oğlu Telemakhos'un
kendilerine buyurduğu gibi yol almaya başladılar kente doğru.
Ayakları Telemakhos'u ileri doğru itiyordu sanki,
sayısız domuzunun olduğu ağılın oraya,
her zaman efendisinin iyiliğini isteyen,
gecelerini dahi orada geçiren görkemli domuz çobanının
yanına.

RAPSODİ 16

[Telemakhos'un Odysseus'u Tanıması]

Odysseus ile tanrısal Çoban, gün ağarınca kulübede
ateş yakıp hazırladılar kahvaltılarını,
diğer çobanları da dışarı gönderdiler domuz sürüleriyle birlikte.
Her zaman güçlü bir sesle havlayan köpekler
Telemakhos'a sevgi gösterisinde bulunup,
hiç havlamadılar o yaklaşırken.
Görünce kuyruk sallayan köpeklerin heyecanını
ve işitince çevredeki ayak seslerini,
Eumaios'a hemen şu kanatlı sözleri söyledi tanrısal Odysseus:
"Eumaios, bir yoldaşın ya da bir tanıdığın geliyor herhalde,
çünkü köpekler hiç havlamıyor yalnızca kuyruk sallıyorlar.
Bir insanın ayak seslerini de duyar gibiyim."

Sevgili oğlu gelip de pencerenin önünde durduğu zaman
bitirmemişti sözünü daha.
Domuz çobanı şaşırıp atıldı ve alev alev yanan şarapla
suyu karıştırdığı çanak düştü ellerinden.
Efendisinin yanına gidip başını, gözlerini, ellerini öptü
ve başladı ağlamaya.
Bir baba gittiği uzak ülkeden on sene sonra döndüğünde,
hayran olduğu biricik oğlunu nasıl öperse,
tanrısal domuz çobanı da öyle kucaklayıp öpüyordu
ölümün kollarında kurtulan Telemakhos'u.
Dövünerek şu kanatlı sözleri söyledi ona:
"Geldin Telemakhos, benim tatlı ışığım!
Pylos'a giderken sen, umudumu kesmiştim seni tekrar
görmekten.
Haydi gel, gir içeri sevgili yavrum,
gel de ruhum neşesini bulsun yolculuktan döndüğünü görerek;
neden kırlara, çobanların yanına daha sık gelmez kalırsın
kentte,

arsız taliplerin bir araya gelişlerini seyretmeyi mi sever
gönlün?"

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos:
"Bırak artık bunları amca, senin için geldim buraya,
senin ağzından duymaktır isteğim,
annem sarayda mı hâlâ yoksa oldu mu bir başkasının karısı,
Odysseus'un ıssız yatağını örümcekler mi bağladı?"

Yanıtladı onu Eumaios, çobanların başı:
"Orada, sarayında annen hâlâ bekliyor ruhunda sabırla,
gitmiyor bir yere, sürekli gözyaşı döküyor,
gecelerini ve gündüzlerini keder içinde geçiriyor."

Bunları söyledi ve aldı elinden tunç mızrağı,
o da taş eşiği geçip içeriye girdi.
O gelirken babası Odysseus oturduğu yerden kalktı.
Ancak Telemakhos kalkmasına izin vermeyip şöyle dedi:
"Otur yabancı, ağılımızda oturacak başka yer buluruz,
bu adam başka bir yer hazırlar bize."

Bunları söyleyince, Odysseus da yerine oturdu;
domuz çobanı da Telemakhos için
yere yeşil yapraklı dallar yayıp üzerine de koyun postu serdi.
Oraya oturdu Odysseus'un sevgili oğlu.
Domuz çobanı koydu önlerine
akşam yemeğinden arta kalan kızarmış etleri,
sepetin içine de bolca ekmek doldurdu,
çanağın içinde de bal gibi kardı tatlı şarabı,
sonra tanrısal Odysseus'un karşısına oturdu.
Onlar da önlerinde hazır duran yemeklere uzattılar ellerini.
Yeme ve içme istekleri söndüğünde,
Telemakhos tanrısal çobanla konuştu:
"Amca, bu yabancı nereden geldi buraya?
Nasıl getirmişler denizciler onu İthake'ye?

Kimlerden olmakla övünür?
Sanmam ki yayan gelsin buraya kadar."

Yanıtladın onu Çoban Eumaios ve dedin ki:
"Elbette anlatacağım sana her şeyi olduğu gibi:
Engin Girit'ten gelmiş olmakla övünür o;
dolanıp durmuş insanların farklı kentlerinde
tanrı böyle yazmış kaderine.
Şimdi de Thesprotların gemisinden kaçıp gelmiş ağılıma,
ben de onu sana teslim edeceğim, yap ne diliyorsan.
Senin ellerine düşmüş bir duacı olduğunu söylüyor."

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos:
"Eumaios, söylediğin bu sözlerle ruhumu kederlendirdin.
Nasıl kabul ederim ben bir yabancıyı evime?
Henüz gencim ve biri bana hakaret edip saldırsa
kendimi savunacak gücüm olduğundan bile emin değilim,
biri kötülük etmeye kalksa onu nasıl korurum?
Annemin de gönlünde iki farklı düşünce gider gelir:
Yanımda kalıp, evine ve kocasının döşeğine sahip çıkmak;
ki böylece girebilir halkın gözüne,
ya da düğün için kendisine bir sürü armağanlar veren
Akhalar arasından en iyisinin peşinden gitmek.
Ancak madem yabancı senin evine geldi,
ona güzel elbiseler, pelerin ve gömlek giydireceğim,
iki tarafı keskin bir kılıç ile ayaklarına sandaletler de verecek,
gönlü ve ruhu nereyi istiyorsa oraya uğurlayacağım.
Ancak eğer istersen onu sen ağırla ağılında tutarak,
ben de buraya göndereyim elbiseleri ve bolca yiyeceği,
böylece yük olmaz sana ve yoldaşlarına.
Ama götürüp taliplerin arasına bırakamam onu,
kaba ve hırçındır onlar, belki kötü davranıp hakaret ederler,
işte bu beni her şeyden çok üzer.
Zordur bir kişinin tek başına çok sayıda adama karşı koyması,
bilirim yiğit değillerdir ama sayıları çoktur."

Çok çekmiş tanrısal Odysseus dedi ki ona:
"Sevgili çocuk, hakkımdır benim de sözlerine yanıt vermek.
Yüreğim parçalandı, taliplerin senin gibi soylu delikanlıya
kendi sarayında ve isteği dışında yaptıklarını duyunca.
Söyle bana isteyerek mi boyun eğiyorsun bunlara
yoksa ülkendeki insanlar
tanrı buyruğuyla mı düşmanlık ediyorlar sana?
Yoksa bir sorun mu var kardeşlerinle aranda?
Oysa en zorlu savaşta bile yalnız bırakmazlardı onlar insanı.
Keşke genç olsaydım,
tıpkı sen gibi oğlu olsaydım kusursuz Odysseus'un,
ya da Odysseus'un kendisi dönseydi onca kederin ardından.
Bilirim ki döneceği yolunda hâlâ bir umut var Odysseus'un;
gidip alt edemezsem o aşağılıkları,
hemen kessin bir yabancı kafamı.
Eğer yalnız olduğum için yenerlerse beni
yeğdir derim görmektense bu rezillikleri,
görmektense malımın mülkümün talan edildiğini,
hor kullanıldığını hizmetçilerimizin,
konuklarımın aşağılandığını duymaktansa
yeğdir sarayımda onurumla ölmek."

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos:
"Yabancı, her şeyi olduğu gibi anlatacağım sana:
Ne halkın öfkeyle düşmanlık ettiği var bana
ne de kardeşlerimle aramda bir sorun,
kardeşlerim elbette yanımda olurdu en zorlu savaşlarda.
Kronos'un oğlu her zaman tek oğul verdi bizim soyumuza:
Arkesios'un bir tek oğlu oldu Laertes adında,
yine babasının tek oğluydu Odysseus,
Odysseus'tan da ben doğdum sarayında tek oğul olarak,
bırakıp gitmek zorunda kaldı beni, doyasıya sevemedi bile.
Şimdi de bir sürü düşman var evimin içinde:
Adalarda, Dulikhion'da, Same'de ve ormanlık Zakyntos'ta

ne kadar iyi ve üstün adam varsa,
İthake'de ne kadar önde gelen adam varsa,
hepsi de karısı yapmak için annemin çevresinde dolanıyor
ve bütün malımı mülkümü yiyip bitirerek bana zarar veriyor.
Annem ise ne geri çevirebilir
ne de kabul edebilir böyle rezil bir teklifi;
onlar da yiyip bitirirler malımı mülkümü,
korkarım kısa zamanda yok edecekler beni de.
Elbette, tüm bunlar tanrıların elinde.
Eumaios amca, sen hemen akıllı Penelopeia'ya git;
ona iyi olduğumu ve Pylos'tan döndüğümü söyle.
Ben burada kalacağım, anneme söyleyip geri dön,
döndüğümü başkası duymasın sakın,
içlerinden birçoğu sonumu hazırlıyorlar."

Yanıtladın onu ve dedin ki Eumaios, domuz çobanı:
"Anlamıştım ben bunları diyeceğini.
Haydi şunu da söyle de bileyim:
Giderken Laertes'e de haber götüreyim mi?
Daha düne kadar Odysseus için üzülüp duran o talihsiz
işine gücüne bakar, canı istediğinde adamlarıyla yer içerdi,
oysa sen gemiyle Pylos'a gittiğinden beri
ne yedi ne içti ne de işlerle ilgilendi,
tek yaptığı oturup hıçkırıklarla, inleyerek ağlamak,
kemiklerini saran bedeni eriyip biter."

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos:
"Ne acı! Onun için üzülsek de şimdilik haber edemeyiz onu;
eğer her zaman gerçekleşseydi fanilerin istekleri
her şeyden önce babamın dönmesini isterdim.
Sen bu haberi verdikten sonra geri dön,
kırlarda vakit kaybetme,
anneme de söyle gizlice Leartes'e yollasın kahya kadını.
Bu haberi ihtiyara o da verebilir."

Bunları söyledi ve ayağa kaldırdı çobanı.
O da sandaletlerini ayağına geçirdikten sonra
kente doğru yola koyuldu.
Domuz çobanı Eumaios'un ağıldan çıkışı
gözünden kaçmadı Athene'nin, hemen çıkageldi,
el işlerinde usta bir kadın kılığında.
Kulübenin giriş kapısının karşısında durup
kendini bir tek Odysseus'a gösterdi.
Telemakhos onu ne gördü ne de orada olduğunu anladı.
Tanrılar öyle herkese açık etmezler kendilerini,
ancak Odysseus da köpekler de gördüler onu,
köpekler hiç havlamadılar, yalnızca bir kez uludular
ve korkarak ağılın öbür tarafına gittiler.
Kaşlarıyla işaret edince, tanrısal Odysseus dışarı çıktı,
avlunun büyük duvarına doğru gidip önünde durdu
ve Athene ona şunları söyledi:
"Ey Laertes'in oğlu, soylu, hünerli Odysseus,
şimdi artık konuş oğlunla ve saklama kendini,
çünkü taliplere güzel ölümlerini ve kara kaderlerini
ikiniz birlikte hazırlayarak gidebilirsiniz ünlü kente.
Ben de uzak kalamam sizden, savaşırım istekle."

Bunları söyledi ve altın değneğiyle dokundu ona Athene,
önce üzerine temiz elbiseler ve gömlekler giydirdi,
sonra bedenini güzelleştirip gençleştirdi;
yeniden esmer biri haline geldi ve etle doldu yanakları;
çenesindeki sakallar da yeniden karardı.
Athene bunları yaptıktan sonra gitti.
Kulübeden içeri girince Odysseus, sevgili oğlu donakaldı,
onu tanrılardan biri sanarak gözlerini çevirdi korkuyla
ve onunla konuşarak şu kanatlı sözleri söyledi:
"Şimdi bana bambaşka biri gibi göründün yabancı,
giysilerin değişmiş, bedenin de eskisi gibi değil.
Yoksa engin gökyüzüne hükmeden tanrılardan biri misin sen?
Varlığına minnetimizi göstermemiz için göster merhametini,

kurbanlar ve iyi işlenmiş altından armağanlar sunalım biz sana
sen de esirge bizi."

Yanıtladı onu çok çekmiş tanrısal Odysseus:
"Ben tanrı değilim. Neden ölümsüzlere benzettin beni?
Babanım ben senin, hani kendisi için büyük acılar çektiğin
ve senelerdir uğruna insanların kabalıklarına katlandığın."

Bunları söyledi ve öptü oğlunu,
yanaklarından boşandı tuttuğu yaşlar.
Telemakhos hâlâ inanamıyordu onun babası olduğuna,
onu şu sözcüklerle yanıtladı ve dedi ki:
"Sen babam Odysseus değilsin,
yalnızca daha çok acı çekmem ve kederlenmem için
beni kandırmaya çalışan tanrılardan birisin.
Hiçbir fani düşündüklerini öyle kolayca hayata geçiremez;
bir tek tanrı kolaylıkla genç ya da yaşlı olabilir.
Az önce yaşlı bir adamdın sen, paçavralar içindeydin,
ama şimdi engin gökyüzüne hükmeden tanrılara
benziyorsun."

Yanıtladı onu ve dedi ki hünerli Odysseus:
"Telemakhos, babanın geri dönmesine bu kadar şaşırman
hiç yakışık almaz.
Başka bir Odysseus gelmez arık, boşuna bekleme.
Gördüğün kişi benim, senin baban; felaketler yaşadım,
yirmi yıl dolanıp durdum ve sonunda ulaştım vatan
topraklarına.
Bu gördüklerin de, ganimetleri seven Athene'nin işidir;
istediği kılığa sokar o beni, kimi zaman bir dilenciye benzetir,
kimi zaman da güzel giysili genç bir adama.
Engin gökyüzünde oturan tanrılar için kolay işler bunlar:
Bir insanı kâh görkemli bir hale getirirler, kâh çirkinleştirirler."

Bunları söyleyip oturdu Odysseus,
Telemakhos da atılıp kucakladı yiğit babasını,

hıçkıra hıçkıra ağladı.
İkisi de hasretti gözyaşı dökmeye.
Yırtıcı kuşların, deniz kartallarının
ya da kıvrık kanatlı akbabaların,
yavruları daha uçmaya başlamadan,
köylüler tarafından kendilerinden alındığı zaman
ağladıklarından çok daha yakıcıydı ağlamaları;
tıpkı o kuşlarınki gibi yürek parçalıyordu onların da ağıtları.
Sonunda Telemakhos babasıyla konuşmaya başlamasaydı
böyle ağlarken ağlarken neredeyse güneş batacaktı:
"Sevgili babam, seni hangi gemiyle İthake'ye getirdi denizciler?
Kimdir onlar, nasıl insanlardır?
Sanmam ki buraya yayan gelmiş olasın."

Yanıtladı onu çok çekmiş tanrısal Odysseus:
"Evladım olan biten her şeyi doğrusuyla anlatacağım sana:
Ünlü denizci Phaiaklar getirdiler beni buraya,
onlar ki, her kim giderse kendilerine, vatanına gönderirler onu.
Hızlı gemide uyurken, denizlerin üzerinden getirip
İthake'de karaya çıkarttılar beni,
görkemli armağanlar; bolca tunç, altın
ve dokuma giysiler sundular.
Tanrıların isteğiyle mağaraların içlerine yerleştirildi bunlar.
Şimdi de, tıpkı Athene'nin dediği gibi, buraya vardım;
düşmanlarımızı nasıl alt edeceğimizi düşünmek için.
Şimdi sen bana talipleri sırayla anlat ki,
bileyim kaç kişi olduklarını ve özelliklerini.
Biz onlarla savaşıp bu işin üstesinden gelebilir miyiz,
yoksa başkalarından yardım istememiz mi gerekir mi diye
düşünüp karar vereyim kusursuz aklımla."

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos ve şunları söyledi:
"Babacığım, senin büyük ününü, ne kadar usta bir savaşçı
ve nasıl bir bilge olduğunu çok duydum.
Ama şimdi öyle büyük bir söz ettin ki hayretler içinde kaldım;

ne kadar güçlü olursa olsun,
mümkün değildir iki adamın onca insanla savaşması.
Talipler ne on kişiler ne de yirmi, çok daha fazla onlar;
göreceksin sen de bunu birazdan:
Dulikhon'dan elli iki seçkin genç ve altı hizmetçi,
Same'den yirmi dört er,
Zakynthos'taki Akhalardan yirmi genç,
İthake'den de on iki kişi; haberci Medon, tanrısal ozan
ve etleri paylaştırmayı pek iyi bilen iki hizmetçi de onlarla birlikte.
Eğer evdeki bu adamlara tek başına karşı koymaya kalkarsan,
bu arsız adamlardan alacağın intikamın bedeli acı olabilir.
Sen bir düşün bakalım aklına gelecek mi
bize yardım edebilecek birileri."

Çok çekmiş tanrısal Odysseus ona dedi ki:
"Söyleyeyim açıkça, sen de beni iyi dinle ve konuş sonra,
Zeus ile Athene yeter mi, yoksa düşüneyim mi başkalarını da."

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos ve şöyle dedi:
"Elbette o ikisi en iyi yardımcılardır bize;
bulutların üzerinde otururlar ama hem insanlara
hem de ölümsüz tanrılara hükmederler."

Çok çekmiş tanrısal Odysseus ona dedi ki:
"Biz, sarayımda taliplerle savaşırken,
uzun süre uzak kalamaz ikisi de zorlu çatışmadan.
Gün ağarır ağarmaz eve, arsız taliplerin arasına git sen,
daha sonra domuz çobanı getirir beni kente;
acınası bir ihtiyar dilenci kılığında.
Eğer beni hor görecek davranışlarda bulunurlarsa,
ne kadar acı çekersem çekeyim,
sabırlı olsun göğsünün içindeki sevgi dolu yüreğin;
hatta beni ayaklarımdan tutup dışarı sürüklerlerse

ya da vurur, üzerime bir şeyler fırlatırlarsa
sen tüm bunları seyret ve sabırlı ol yine de.
Yalnızca tatlı sözlerle durdurmaya çalış onları,
ama dinlemeyeceklerdir seni, çünkü yaklaşmaktadır
ecelleri.
Bir şey daha söyleyeceğim sana, sakın unutma bunu:
İyi öğütler veren Athene getirince aklıma,
ben de başımla işaret vereceğim sana,
o vakit sarayında ne kadar savaş aleti varsa
hepsini birden yüksek odanın dibine yerleştir,
hiçbirini dışarıda bırakma;
talipler sana ne olduğunu sorduklarında tatlı sözlerle onları
oyala:
'Artık Odysseus'un Troya'ya giderken bıraktığı gibi değiller,
ocağın dumanı bozmuş hepsini o yüzden kaldırdım.
Daha da önemlisi, Kronos'un oğlu soktu aklıma:
Sarhoş olursanız kavgaya tutuşup birbirinizi
yaralayabilirsiniz.
O zaman da hem şölene leke getirirsiniz hem de talipliğinize,
çünkü demir tek başına kendine çeker adamı' dersin.
Yalnızca ikimiz için iki kılıç, iki mızrak
ve bir de korunmak için sığır derisinden iki kalkan ayır.
Pallas Athene ile akıllı Zeus onları kandırdıkları zaman
üzerlerine atılıp ellerinden alırız onları.
Bir şey daha diyeceğim, onu da sok aklına:
Eğer sen benim oğlumsan ve bizim soyumuzdan geliyorsan,
sakın ola kimse bilmesin Odysseus'un evde olduğunu.
Laertes ile domuz çobanı bile bilmesinler,
evdeki insanlardan da kimse,
Penelopeia'nın kendisi bile bunu bilmesin,
yalnız ikimiz bilelim bunu, sen ve ben;
bırak da görelim kadınların davranışlarını,
hizmetkarları da sınayabiliriz böylelikle,

bakalım saygı duyarlar mı bize,
bakalım bu durumu kimler umursuyor kimler hiçe sayıyor."

Yanıtladı onu görkemli oğlu ve dedi ki:
"Babacığım, tanıyacaksın beni yakında;
ne etki altında kalır ne de korkar yüreğim,
ancak bu dediklerin faydalı görünmüyor bana,
yalvarırım bir daha düşün.
Herkesi sınayabilmek için çok uzun zaman gerekecek sana;
bu arada talipler keyiflerince yiyip bitirecekler malı mülkü.
Kadınlar başka sınayabilirsin onları rahatlıkla,
bak bakalım hangileri ahlaklı, hangileri saygısızlık ediyor sana,
adamlara gelince istemem şimdi onları sınamanı
ovaları ve ağılları dolaşıp da.
Kalkan taşıyan Zeus bir işaret verirse bize
bunu yaparız daha sonra da."

Onlar bunları konuşurken aralarında,
Telemakhos'u ve yoldaşlarını Pylos'a götüren
sağlam gemi de İthake'ye vardı.
Diğerleri o çok derin limana vardıklarında
karaya çektiler siyah gemiyi;
becerikli hizmetkarlar yüklendiler malları;
Telemakhos'un getirdiği güzelim armağanları götürmek üzere
Klytios'un evine doğru hemen yola koyuldular.
Büyüleyici kraliçe endişelenip de gözyaşları dökmesin diye
Odysseus'un evine de bir haberci yolladılar;
Telemakhos'un tarlalara gidip, kendilerine de
gemiyi kente götürmelerini buyurduğunu söylesin diye.
İkisi, haberci ve domuz çobanı,
hanımlarına aynı haberi vermek üzere giderken karşılaştılar.
Tanrısal kralın evine vardıklarında haberci,
hizmetkarların ortasında durup dedi ki:
"Sevgili oğlun Pylos'tan geldi kraliçe."

Daha sonra domuz çobanı Penelopeia'nın yanında durdu
ve ona sevgili oğlunun kendisine söylemesini buyurduğu
ne varsa söyledi.
Her şeyi söyleyip bitirdikten sonra da
domuzlarının arasına dönmek üzere düştü yola,
konağı ve avluyu bıraktı ardında.
Telemakhos'un döndüğünü duyan talipler bu işe pek sıkıldılar;
sarayın avlusuna çıkıp giriş kapısının önüne oturdular.
Polybos'un oğlu Eurymakhos konuşmaya başlad önce:
"Dostlarım, beceremezsin dediğimiz yolculuğu başararak
büyük bir küstahlık yaptı Telemakhos!
Haydi en iyi gemimizi denize sürelim,
denizcileri de küreklere oturmaları için toparlayalım,
hemen gidip bizimkilere eve dönmelerini söylesinler."

Amphinomos derin limana girmiş gemiyi,
denizcilerin yelkenleri topladıklarını
ve ellerindeki kürekleri gördüğünde
Eurymakhos daha sözünü bitirmemişti.
Yürekten gülerek yoldaşlarına şunları söyledi:
"Bırakın artık haber göndermeyi, işte geldiler, limandalar.
Tanrılardan biri mi haber verdi acaba,
yoksa kendileri mi gördüler geminin yanlarından geçtiğini,
gördükleri halde ona yetişemediler mi?"

Bunları söyledi, diğerleri de kalkıp sahile gittiler.
Kara gemiyi kıyıya çektiler hemen
ve becerikli hizmetkarlar da malları yüklendiler.
Kendileri de bir araya gelip toplandılar;
ihtiyar ya da genç başka hiç kimsenin
aralarına oturmasına izin vermediler.
Eupheites'in oğlu Antinoos konuştu onlarla:
"Demek tanrılar bu adamı kurtardılar felaketten:
Oysa ki gözcüler rüzgarın her daim dövdüğü tepelerde
sırayla ve aralıksız günlerce nöbet tuttular.

Güneş battığında da karaya çıkmıyor,
denizin ortasında hızlı gemiyle ilerleyip
Telemakhos'u ele geçirip öldürmek için yanıp tutuşarak
tanrısal Şafak'ı bekliyorduk.
Ancak tanrılardan biri erken davranıp
evine giden yolda kılavuzluk etmiş ona.
Şimdi Telemakhos için başka bir kötü son düşünelim,
bu sefer elimizden kaçamasın.
Bana öyle geliyor ki, o hayatta olduğu sürece
biz bu işlerin sonunu getiremeyiz.
O bir sürü şeyi bilir ve aklında da bir sürü düşünce var,
artık halk da bize karşı anlayışlı değil.
Haydi o Ahkaların bir araya toplanmalarına fırsat
vermeden elimizi çabuk tutalım.
Sanmam ki Telemakhos, kayıtsız kalsın bu olan bitene;
ona hazırladığımız korkunç sonu anlatacaktır herkese.
Korkarım, halk da bunları duyar duymaz
tereddüt etmeyecektir bize kötülük yapmaktan
ve bizi yerimizden yurdumuzdan etmekten.
Gelin elimizi çabuk tutup tarlaların orada,
kentten uzakta ya da yolda öldürelim onu;
malına mülküne konup bir güzel aramızda pay edelim,
sarayı da annesine bırakalım, onunla evlenecek kişi alsın.
Eğer hoşunuza gitmediyse bu söylediklerim;
babasından kalan ve bizi hoş tutan mala mülke
tek başına sahip olmasını istiyorsanız Telemakhos'un,
o zaman herkes kendi evinden armağanlar göndererek
Penelopeia'ya talip olsun,
o da kendisine en çok armağan sunacak olanla
ya da en şanslı kişiyle evlensin."

Bunları söyledi ve sonra hep birlikte sustular.
Aretos'un torunu, Nisos'un görkemli oğlu
Amphinomos konuştu sonra onlarla.
Bol buğday yetişen yeşil Dulikhon'dan gelen taliplere

öncülük ediyordu; akıllı ve iyi biriydi,
sözleriyle de Penelopeia'nın çok hoşuna gidiyordu.
İşte o diğerlerinin iyiliğini isteyerek konuştu ve dedi ki:
"Sevgili dostlarım, Tekemakhos'u öldürmek istemem ben,
kral soyundan birini öldürmek kabul edilemez bir şeydir,
gelin önce tanrılara soralım dileklerini.
Eğer buysa Zeus'un da isteği,
o vakit ben kendim öldürürüm onu
ve harekete geçiririm diğerlerini de.
Ancak eğer tanrılar engel olurlarsa buna
o zaman durduralım derim bu planı."

Bunları söyledi Amphinomos
ve diğerlerinin de hoşuna gitti bu sözleri.
Sonra doğruca yerlerinden kalkıp Odysseus'un evine gittiler,
oraya varınca yontulmuş oturakların üzerine oturdular.

O sıra akıllı Penelopeia'nın aklından taliplere görünmek geçti,
sarayın içinde oğlunun sonunu hazırlamak için
pusu kurduklarını öğrenmişti:
Bunları ona, talipleri duyan haberci Medon anlatmıştı.
Uşakların refakatinde salona girmek için hemen harekete geçti;
taliplerin yanına vardığında yüzüne parlak örtüsünü örterek
sağlam yapılı kapı aralığında durdu tanrısal kadın.
Antinoos'a laf attı ve ona ismiyle seslenerek konuştu:
"Sen hırçın Antinoos, aklından hep kötülükler geçirirsin,
düşüncede ve sözde yaşıtlarından iyi olduğun söylenir İthake'de,
ama hiç de öyle değilsin.
Söyle sen misin Telemakhos'u öldürmeyi planlayan budala?
Hiç mi saygın yok Zeus'un kolladığı duacılara?
İnsanlar için kötülük düşünmek büyük bir günahtır.
Yoksa haberin yok mu senin,

bir zamanlar babanın korsanlarla birlik olup Taphos'a gittiğinden,
ve dostumuz Thesprotlara zarar verdiğinden
ve bu yüzden halkın ona düşman olduğundan?
Onu öldürmek ve kalbini yerinden söküp
insanın ruhunu okşayacak mallarına el koymaktı niyetleri.
Oysa Odysseus önlerine geçip engel oldu onlara.
İşte sen şimdi o adamın malını mülkünü yer bitirir,
karısını eş olarak almak ve oğlunu da öldürmek istersin.
Şunu bil ki, kahrediyorsun beni,
işte bu nedenle senden artık durmanı
ve diğerlerine de durmalarını söylemeni istiyorum."

Yanıtladı onu Polybos'un oğlu Eurymakhos ve dedi ki:
"İkarios'un kızı, akıllı Penelopeia,
güvenli ol ve düşünme artık bunları.
Telemakhos'a el kaldıracak adam
ne doğdu ne de doğacak anasından.
Ben sağ oldukça ve yeryüzünü gördükçe, söz veriyorum
ona dokunanın kara kanı mızrağımla dökülecek.
Kentlerin fatihi Odysseus dizlerine oturtup
pişmiş et ve kırmızı şarap verirdi bana.
İşte bu nedenle Telemakhos'u herkesten çok severim ben;
korkmana gerek yok taliplerden gelmez onun ölümü,
ama tanrılardan gelirse bundan kaçmak mümkün değil elbette."

Böyle konuşuyordu Penelopeia'yı avutarak,
ama aslında Telemakhos'un sonunu hazırlıyordu.
Sonra Penelopeia odasına çıkıp sevgili kocası Odysseus için
başladı ağlamaya, ta ki gök gözlü Athene göz kapaklarına
tatlı uykuyu dökene dek.

Akşama doğru tanrısal domuz çobanı,
Odysseus ile oğlunun yanına vardı,
ikisi bir yaşında bir domuzu kurban etmiş

akşam yemeği hazırlıyorlardı.
Athene de Laertes'in oğlu Odysseus'un yanına geldi,
domuz çobanı onu görüp de içinde gizli tutamayarak
akıllı Penelopeia'ya haber vermesin diye,
değneğiyle vurarak onu yeniden ihtiyar kılığına soktu,
bedenine yırtık pırtık giysiler giydirdi.

Önce Telemakhos başladı onunla konuşmaya:
"Geldin mi tanrısal Eumaios? Ne diyorlar kentte?
Kibirli talipler pusudan geri dönmüşler mi,
yoksa hâlâ eve dönmemi mi bekliyorlar?"

Ona yanıt verdin Çoban Eumaios ve dedin ki:
"Kentte gezinip de bunları araştırmaya gitmedim ki,
ruhum bana mesajımı verip hızla geri dönmemi buyurdu.
Ancak yoldaşlarından birine, hızlı bir haberciye rastladım,
o benden önce vermiş haberi annene.
Ama başka bir şey daha öğrendim, gözlerimle gördüm bunu.
Kentin üst kısmında, Hermes tepesinin oradan yürürken,
erlerle, kalkanlarla ve ki tarafı keskin kılıçlarla dolu
hızlı bir geminin limanımıza girdiğini gördüm,
bana onlarmış gibi geldi, başka da bir şey bilmiyorum."

Bunları söyledi, bunun üzerine gülümsedi güçlü Telemakhos,
dönüp babasının gözlerinin içine baktı domuz çobanına
fark ettirmeden.
İşlerini bitirdikten sonra sofrayı kurdular
ve oturup yemeklerini yediler; güzelce pay edilmiş sofrada
ruhları hiçbir şeyden mahrum değildi.
Doyasıya yiyip içtikten sonra akıllarına yatmak geldi,
uykunun armağanını kabul ettiler.

RAPSODİ 17

[Telemakhos'un Kente Dönüşü]

Sabah doğan gül parmaklı Şafak göründüğünde
tanrısal Odysseus'un sevgili oğlu Telemakhos
bağladı ayaklarına güzel sandaletlerini, güçlü mızrağını da aldı;
ah nasıl da yakışıyordu eline o mızrak!
Kente giderken domuz çobanına dedi ki:
"Amca, ben kente gidiyorum anneme görünmeye,
ağlayıp dövünmeyi bırakmayacaktır görmeden beni gözleriyle.
Senden de şudur isteğim:
Kente götür talihsiz yabancıyı yiyecek dilensin orada;
biraz ekmekle biraz şarap verir isteyen ona,
benim derdim başımdan aşmış artık alamam
tüm dünyanın yükünü sırtıma.
Konuğum buna alınırsa onu da dert etmem,
doğruyu söylemektir her zaman benim tercihim."

Yanıtladı onu ve dedi ki hünerli Odysseus:
"Sevgili evladım, ben de istemiyorum beni burada tutmanızı,
bir yoksul için tarlalarda kalmaktansa
kente gidip yemeğini dilenmek daha iyidir.
Herkes ne isterse verir bana.
Artık ağıllarda kalacak yaşta değilim,
dinlemem bir beyin buyruklarını.
Haydi sen git, buyurduğun gibi bu adam götürür beni,
hele biraz ateşin karşısında ısınayım, güneş de ısıtmaya başlasın;
üzerimdeki giysiler yırtık pırtık,
korkarım sabah ayazında üşümekten,
söylediklerine göre kent de epey uzakmış."

Bunları söyledi, Telemakhos da çıkıp gitti kulübeden,
aklında talipler için yıkıcı türlü düşünceyle.
Güzel yapılmış sarayına vardığında

dayadı mızrağını yüksek bir kolona,
taş eşiği geçip içeri girdi sonra da.
Herkesten önce sütannesi Eurykleia gördü onu,
işlenmiş tahtların üzerine deriler seriyordu,
gözlerinde yaşlarla hemen yanına koştu;
Odysseus'un acılarla yoğrulmuş diğer hizmetçileri de
hemen etrafını sardı, selamlayıp öptüler başını ve omuzlarını.
Akıllı Penelopeia da çıktı odasından,
Artemis'e ya da altın Aphrodite'ye benziyordu,
gözyaşları içinde sevgili oğlunu kucaklayarak
başından ve güzel gözlerinden öptü,
daha sonra da gözyaşları içinde şu kanatlı sözleri söyledi
ona:
"Geldin ha Telemakhos, benim tatlı ışığım?
Rızam olmadan gizlice Pylos'a,
sevgili babandan bir haber almaya gidince sen
seni göremem bir daha sanmıştım ben.
Gel haydi anlat bana bütün detayları:
Ne duydun ve ne söylediler sana?"

Akıllı Telemakhos onu yanıtladı ve dedi ki:
"Anneciğim yeter benim için kahrolup gözyaşı döktüğün,
bak ölümün pençelerinden kurtulup geldim işte.
Haydi şimdi git yıkan, temiz elbiselerini giy
ve üst kata çık yardımcılarınla birlikte;
dualarınla tüm tanrılara kusursuz yüzlü kurbanlar ada,
belki de Zeus intikam almayı kısmet eder.
Ben de pazar yerine gideyim
benimle birlikte gelen yabancıyı davet etmeye.
Tanrıya denk yoldaşlarımla birlikte önden göndermiştim onu;
Peirarios'a ben gelene dek onu evine götürüp
saygıyla konuk etmesini söylemiştim."

İşte bunları söyledi, anası da dinlemezlik etmedi sözlerini,
yıkanıp temiz elbiselerini giyerek dualar etti tüm tanrılara,

olur da Zeus intikam almayı kısmet ederse onlara
mükemmel yüzlü kurbanlar keseceğine dair adaklar adadı.
Telemakhos da elinde mızrağını tutarak konaktan çıkıp gitti,
yanında iki hızlı köpek vardı.
Athene üzerine tanrısal bir güzellik döktü onun,
yanlarından geçtiği tüm insanlar hayranlıkla baktı,
Kibirli talipler sardı dört yanını
hoş sözlerle almaya çalışıyorlardı gönlünü;
saklıyorlardı ruhlarındaki fenalığı.
Telemakhos kalabalıktan kaçıp
Mentor, Antiphos ve Halitherses'in yanına gitti,
bu daimi dostlarla oturdu.
Ona her şeyi bütün ayrıntılarıyla soruyorlardı.
O sırada yanlarına geldi mızrağıyla ünlü Peiraios,
yanında da kentte kılavuzluk ettiği yabancı vardı.
Telemakhos hemen gitti yanlarına,
önce Peireios konuştu ve dedi ki ona:
"Telemakhos, Menelaos'un gönderdiği hediyeleri teslim
etmem için hizmetçi kadınlara hemen evime gelmelerini
söyle."

O zaman akıllı Telemakhos yanıt verdi ona ve dedi ki:
"Peiraios, neler olup biteceğini bilmiyoruz.
Küstah talipler beni sarayımda gizlice öldürür,
babadan kalma mallarımı da paylaşacak olurlarsa,
Menelaos'un armağanlarına onlardansa senin sahip olmanı,
keyfini sürmeni tercih ederim ben.
Olur da ben getirirsem onların sonunu,
o zaman getirirsin her şeyi evime,
ben de tadını çıkarırım onların."

Bunları söyledi ve bir sürü eziyetler çekmiş yabancıyı
evine götürmek üzere önüne geçti.
Güzel yapılı evine vardıklarında
elbiselerini oturakların, koltukların üzerine koydular

ve sonra güzel cilalı banyolarda yıkandılar.
Hizmetçiler onları yıkayıp yağla ovar ovmaz
üzerilerine yün elbiseler ve gömlekler giydirdiler,
sonra banyodan çıkıp oturdular koltuklara.
Bir hizmetçi ellerini yıkamaları için su getirdi onlara,
güzel altın bir ibrikle gümüş leğen üzerine su döktü.
Sonra önlerine yerleştirdi güzel hazırlanmış sofrayı;
saygıdeğer kahya kadın da getirip önlerine koydu
evdeki tüm yemek ve ekmekleri.
Annesi karşılarında, taş direğin dibinde,
bir koltuğa yaslanmış hafif çıkrığını büküyordu.
Ellerini önlerinde duran hazır yemeklere uzattılar.
Doyasıya yiyip içtikten sonra,
önce akıllı Penelopeia konuştu onlarla ve dedi ki:
"Odysseus Atreusoğullarıyla birlikte Troya'ya gittiğinden beri
gözyaşlarımla ıslanan yatağa uzanmaya gideceğim birazdan ben,
Telemakhos, arsız talipler bu salona gelmeden,
bir yerlerde babanın dönüşüyle ilgili bir şeyler öğrendiysen
bana bunu söylemeni isterim."

Sağduyulu Temelakhos yanıtladı onu ve dedi ki:
"Anne, sana bütün gerçeği söyleyeceğim:
Pylos'a kral Nestor'a gittik,
o da beni yüksek sarayında kabul edip
bir baba yıllar sonra gurbetten dönen oğlunu nasıl ağırlarsa
öyle sevgiyle ağırladı.
Beni şanlı oğullarıyla birlikte konuk etti.
Talihsiz Odysseus'un yaşayıp yaşamadığını,
hiç kimseden duymadığını söyledi.
Beni atlar ve güzel yapılmış bir arabayla
Atreus'un mızrağıyla ünlü oğlu Menelaos'a gönderdi.
Orada Argoslularla Troyalıların, tanrıların isteği
doğrultusunda uğruna bunca çileler çektikleri Argoslu
Helene'yi gördüm.
Gür sesli Menelaos bana

tanrısal Lakedaimon'a geliş nedenimi sordu.
Ben de o zaman ona bütün gerçeği söyledim.
O da beni yanıtladı ve dedi ki:
'Yazık, demek bir kahramanın yatağında
şimdi namertler uyumak istiyor!
Nasıl ki bir geyik yeni doğmuş iki yavrusuyla
aslanın ininde uyursa ve otlamaya çıktığında
aslan yuvasına girip iki yavruya ölümü getirirse,
Odysseus da onlara işte öyle getirecek korkunç ölümü!
Keşke Zeus baba, Athene ve Apollon,
bir zamanlar güzel yapılı Lesbos'ta
Philomelosoğlu'nun meydan okuyup da güreşte ona yenildiği
ve Akhaoğullarını sevindirdiği günü yeniden gösterse bize,
keşke günü gelse de Odysseus çıksa taliplerin karşısına!
O zaman hepsi bulacaklardır apansız bir ölümü
ve yapacaklardır en acı düğünü.
Bana sorduğuna gelince, anlatacağım sana bildiğim her şeyi
saklamadan gizlemeden olduğu gibi.
Bunları bana hiç yanılmamış bir deniz ihtiyarı söyledi,
tek bir sözcüğü bile saklamadan söyleyeceğim ben de sana.
Odysseus'u bir adada, Kalypso'nun sarayında
büyük dertler ve acılar çekerken gördüğünü söyledi bana,
dediğine göre Kalypso onu orada zorla tutuyormuş,
Odysseus da kendisini denizin geniş sırtında götürecek
yoldaşlarını ve kürekli gemilerini bulamıyormuş.'
İşte bana bunları söyledi mızrağıyla ünlü Atreusoğlu Menelaos.
Yapmam gerekenleri yaptıktan sonra geri döndüm;
ölümsüz tanrılar da beni çabucak sevgili vatanıma gönderen
uygun bir rüzgar gönderdiler arkamdan."

Bunları söyledi ve Penelopeia'nın heyecanla doldu kalbi.
Sonra tanrı suretindeki Theoklymenos konuştu onlarla ve
dedi ki:
"Laertes'in oğlu Odysseus'un saygıdeğer karısı,
belli ki Telemakhos Odysseus'a ne olduğunu bilmiyor.

Dinle şimdi sen benim sözlerimi, sana gerçeği söyleyecek,
hiçbir şey gizlemeyeceğim.
Bütün tanrılardan önce Zeus, yabancıları konuk eden sofra
ve Odysseus'un kusursuz ocağı şahidim olsun ki,
Odysseus artık burada, vatan topraklarında,
ya bir yerlerde oturuyor ya da buraya doğru geliyor;
öğrendi taliplerin yaptıkları kötülükleri
ve onlara korkunç bir ölüm hazırlıyor.
Bu söylediğim kehaneti,
güzel güverteli gemide oturduğumuz sırada hissettim,
Telemakhos'a da söyledim."

O zaman yanıtladı onu sağduyulu Penelopeia ve dedi ki:
"Keşke yabancı gerçek olsa bu sözün!
Hemen kazanırdın dostluğumu ve çeşit çeşit armağan,
kiminle karşılaşsan gıpta ederdi sana o zaman."

İşte bunları konuşuyorlardı aralarında.
Talipler ise Odysseus'un sarayının önündeki
güzelce düzlenmiş alanda
her zamanki gibi disk ve mızrak atıp eğleniyorlardı.
Yemek saati geldiğinde ve sürüler çayırlardan döndüğü sırada
Medon konuştu onlarla.
Haberciler arasında en çok sevilendi Medon;
şölen masalarında otururdu hep.
Medon onlara dedi ki:
"Gençler, madem yarışmalarla gönlünüzü eğlendirdiniz,
haydi şimdi gelin de evde yemek için hazırlanalım.
İyidir vaktinde yemek."

Bunları söyledi, diğerleri de uydular ona;
ayağa kalkıp düştüler evin yoluna.
Güzel yapılı saraya vardıklarında
pelerinlerini oturak ve iskemlelerde bırakıp
kestiler büyük koyunları ve yağlı yaban domuzlarını

bir de sürüden alınmış bir buzağıyı;
başladılar hazırlamaya yemeği.
Tam o sıra Odysseus ile tanrısal baş çoban da
kente gitmek üzere hazırlanıyorlardı.
Önce başı çoban konuşmaya başladı ve dedi ki:
"Yabancı, görünen o ki sen de inmeyi çok istiyorsun
efendimin buyurduğu gibi bugün kente.
Oysa ben seni ağıllara göz kulak olman için tutmak isterdim.
Ama sayarım efendimi, korkarım beni azarlamasından;
hiç iyi olmaz efendimden azar işitmek.
Haydi gel gidelim artık, gün epey ilerledi,
şimdi gitmemiz senin için en iyisi."

O zaman yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:
"Anladım verdiğin öğüdü.
Haydi düş önüme, gidelim artık,
varsa bir değnek ver bana destek alayım ondan."

Bunları söyledi ve omzuna pis, paramparça,
iple bağlanmış heybesini astı.
Eumaios da istediği değneği verdi ona.
İkisi birlikte yola çıktılar,
ağılı köpeklerle diğer çobanlar bekliyorlardı.
Eumaios'un kente götürdüğü kral
zavallı bir dilenci kılığındaydı; sırtında yırtık pırtık giysiler,
elinde sopasıyla bir ihtiyar...
Kentin yakınındaki taşlık yoldan aşağı doğru inerlerken,
karşılarına suları güzel bir çeşme çıktı;
kentte yaşayanlar buradan alırlardı sularını.
İthakeli Neritos ile Polyktor yaptırmıştı bu çeşmeyi.
Suyla beslenen bir yaban kavak korusu sarmıştı
çeşmenin dört bir yanını,
buz gibi sular akıyordu tepedeki kayadan.
Nympheler'in sunağı vardı üzerinde,
kurbanlarını orada keserlerdi bütün yolcular.

İşte Dolios'un oğlu Melantheus, iki çobanıyla birlikte
sürünün en iyi keçilerini götürürken
akşam yemeği için taliplere
orada karşılaştı onlarla ve görür görmez başladı sövmeye,
içerledi Odysseus'un yüreği bu saygısız laflara.
"Bakın hele şuna! Dilencinin teki kılavuzluk ediyor diğerine!
Tanrı her zaman benzerleri bir araya getirmez mi zaten.
Bu sefil dilenciyi nereye götürüyorsun pis domuz çobanı?
Gidip yemeklerin başına çöreklenecek
kapı önlerinde omuzlarını duvarlara dayayarak
kılıç ve kazan değil bir damla yemek dilenecek.
Eğer mandıralarıma bekçi ve bana hizmetçi verseydin onu,
peynir sularını içerek şişmanlardı.
Ama sadece pis işler bildiğinden hoşlanmaz o bu tür işlerden;
onun bütün bildiği halk arasına karışıp
doymak bilmez karnını dilenerek doldurmaktır.
Sana olacağı söyleyeyim:
Eğer tanrısal Odysseus'un sarayına girmeye kalkarsa,
talipler indirir iskemleleri kafasına."

Bunları söyleyip yaklaştı ve atıldığı gibi
Odysseus'un beline bir tekme indirdi.
Ancak onu yolun dışına atamadı,
Odysseus sarsılmadan durdu orada.
O sırada Odysseus, onun canını değnekle mi alsın
yoksa kafasını yakalayıp yere vurarak mı kırsın,
onu düşünüyordu.
Ancak hakim oldu öfkesine.
Domuz çobanı, Melantheus'un yüzüne baktı
ve ona bir güzel sövdü, ellerini kaldırarak yüksek sesle dua etti
ve şunları söyledi:
"Ey bu pınarın Nypmhe'leri, Zeus'un kızları,
eğer bir zamanlar Odysseus sizin için yaktıysa
koyunların, oğlakların butlarını bolca yağla sararak,

siz de benim için gerçekleştirin dileğimi.
Gelsin o artık, tanrı onu getirsin!
Gelsin de söndürsün senin havanı;
şimdi meydanı boş buldun ortalıkta dolanıp
sataşıyorsun ona buna, kötü çobanlarınla da
Odysseus'un davarlarını telef ediyorsun bu arada."

Yanıtladı onu keçi çobanı Melantheus ve dedi ki:
"Şu kurnaz köpeğin dediklerine de bakın hele!
Bir kara gemiyle seni İthake'den uzaklara götürüp satayım
bir sürü para kazanayım da gör!
Dilerim bugün gümüş yaylı Apollon vurur Telemakhos'u
ya da talipler öldürür sarayında onu,
Odysseus da zaten uzaklarda yitirdi vatana dönüş yolunu."

Bunları söyledi ve sakince yürüyen diğerlerini geride bıraktı,
hızla ilerleyip hemen kralın sarayına vardı.
Girer girmez taliplerin arasına,
Eurymakhos'un karşısına oturdu,
onu diğerlerinden daha fazla seviyordu.
Hizmetkarlar bir parça et koydular önüne,
saygıdeğer kahya kadın getirip ekmek verdi.
Odysseus ile tanrısal domuz çobanı da
gelip durdular sarayın önünde;
oyuk sazın sesi bulundukları yere kadar geliyordu.
Phemios onlara şarkı söylemeye başlamıştı.
Odysseus domuz çobanının elini tutup dedi ki:
"Eumaios, Odysseus'un güzel sarayı bu herhalde.
Zor değil tanıması, çünkü çok namlı bir yer burası.
Diğerlerine benzemiyor;
duvarlarla ve direklerle çevrelenmiş avlusu,
kapıları da ne güzel, iki kanatlı.
Hiç kimse zorlayamaz bu kapıları.
Anlaşılan o ki, içeride bir sürü adam hazırlıyor şöleni,
bir yandan et kokusu yükseliyor,

diğer yandan tanrıların şölene eşlik etmesi için
çaldıkları sazın sesi yankılanıyor."

Yanıtladın onu domuz çobanı Eumaios ve dedin ki:
"Hemen bildin, oldukça akıllı birisin zaten,
ama gel şimdi düşünelim bu işin nasıl olacağını:
Ya önce sen gir güzel yapılı saraya,
git taliplerin yanına, ben kalayım burada
veya istersen sen kal burada, ben gireyim içeri.
Ama sakın gecikme, peşimden gel,
biri dışarıda yalnız başına görüp tekme tokat kovabilir seni.
Sana bunları söylüyorum, aklında tutmalısın hepsini."

O zaman yanıt verdi ona çok çekmiş tanrısal Odysseus
ve dedi ki:
"Haydi sen önden git, ben kalayım burada;
yaralara ve darbelere alışıktır bedenim,
savaşta ve dalgaların üzerinde öyle işkenceler çektim ki
ruhum cesurdur benim.
Şiddetle yemek isteyen bu aç karnı umursamamak ne
mümkün;
odur insanlara bunca belayı getiren,
odur düşmanlara felaket götürmek için
aşılmaz denizleri geçecek sağlam gemiler yaptıran."

Onlar aralarında bunları konuşurlarken
cesur yürekli Odysseus'un yerde uzanmakta olan
köpeklerinden biri kafasını ve kulaklarını dikti:
Argos idi ismi, bir zamanlar Odysseus büyütmüştü onu,
ama hayrını göremeden kutsal Troya'ya gitmişti.
Bir zamanlar yaban keçisi, karaca ve tavşan avına
götürürlerdi delikanlılar onu,
ancak efendisi gittiğinden beri bir kenara atılmıştı,
kapının önüne yığılmış, Odysseus'un hizmetkarlarının
büyük geniş mülkünde kullanmaları için aldıkları
katır ve öküz gübrelerinin üzerinde uzanıp duruyordu.

İşte şimdi de oradaydı vücudu kene dolu köpek.
Odysseus'un yanına geldiğini anlar anlamaz
neşeyle kuyruğunu sallamaya başladı ve indirdi iki kulağını
birden.
Ama kalkıp da daha yakınına gidemedi efendisinin.
Onun bu halini gören Odysseus gözlerinden akan yaşı sildi,
Eumaios ne olup bittiğini anlamadan,
hemen onunla konuşmaya başladı ve sordu:
"Eumaios, burada bu gübrelerin üzerinde uzanan köpek
pek güzel bir köpeğe benziyor aslında.
Bedeni güzel ama, kim bilir hızlı koşar mıydı?
Ya da kibirli efendilerinin masalarının kenarında oturan
o süs köpeklerinden biri miydi?"

Yanıtladı onu Çoban Eumaios ve dedi ki:
"Eğer beden ve beceri olarak
Odysseus'un Troya'ya giderken bıraktığı gibi kalmış olsaydı,
hızını ve gücünü görüp de kısa sürede hayran kalırdın ona.
Sık ormanın derinliklerinde avlandığında
tek bir hayvan bile kurtulamazdı ondan.
Diğerlerinden çok daha iyi bilirdi iz sürmeyi de.
Şimdi burada buldu felaketi onu,
efendisi yaban ellerde yok olup gittiğinden beri
tembel hizmetçi kadınlar bakımsız bıraktı onu;
efendilerinin buyruğu olmaksızın savsaklar işini köle kısmı,
çünkü uzaklardan gören Zeus
birinin özgürlüğünü elinden alıp köleleştirince
insanlık değerlerinin de alır yarısını."
Bunları söyledi ve güzel yapılmış saraya girerek
doğrudan selamlık kısmına, arsız taliplerin yanına gitti.
Argos'u ise, yirmi yıl sonra Odysseus'u görür görmez
gelip yakaladı ölümün kara kaderi.

Sarayın selamlık kısmına giren domuz çobanını
herkesten önce tanrı biçimli Telemakhos gördü,

işaret edip hemen çağırdı yanına.
O da çevresine bakınıp bir oturak aldı;
saraydaki taliplere et dağıtan kişinin oturağıydı bu,
işte onu alıp masanın yanına, Telemakhos'un karşısına koydu
ve geçip oracığa oturdu.
O vakit bir haberci sepetten bir parça yemek
biraz da ekmek alıp koydu önüne.
Hemen ardından, elinde değneği, üstü başı yırtık pırtık
zavallı ihtiyar bir dilenci kılığında Odysseus girdi içeri.
Servi ağacından yapılmış kapının eşiğine dayandı;
bir marangoz servi ağacından rendelemiş, dümdüz etmişti onu.
O vakit Telemakhos domuz çobanını çağırdı,
güzel sepetten bütün bir ekmek ile avuç dolusu et alarak
dedi ki:
"Git de bunları yabancıya ver,
sırasıyla bütün taliplerin yanına gidip dilenmesini söyle.
İhtiyacı olan insana utanmak yakışmaz."

Bunları söyledi, domuz çobanı da
onun sözlerini duyunca kalktı ayağa.
Odysseus'un yanına gidip şu kanatlı sözleri söyledi sonra:
"Yabancı, Telemakhos bunları verdi sana
ve içeri gelip bütün taliplerden dilenmeni istedi sırasıyla.
Diyor ki, yakışmazmış bir dilenciye utanmak."

O zaman yanıtladı onu hünerli Odysseus:
"Ey tanrı Zeus, umarım beni mutlu ettiği için
Telemakhos da mutlu olur insanlar arasında,
ve ne varsa hepsi gerçekleşir aklında!"

Bunları söyledi ve çobanın verdiklerini eline aldı hemen,
ayaklarının dibindeki pis heybenin üzerine koyup yemeye
başladı;
bu sırada ozan da sarayda şarkı söylüyordu.
Yemek biter bitmez, tanrısal ozan şarkı söylemeyi kesti.

Taliplerin gürültüsü yayıldı salonun içinde.
Laertes'in oğlunun yanında duran Athene,
kışkırtıyordu Odysseus'u taliplerden dilenmesi için,
böylece anlaşılacaktı kimin usul erkan bilip kimin bilmediği.
Ama yine de kurtulamayacaktı hiçbiri başlarına gelecek yıkımdan.
Her birinden tek tek dilenmek için
onların bulunduğu yere doğru gitti Odysseus,
usta bir dilenci gibi açtı her birine elini.
Yiyip içiyordu onlar, şaşırdılar onu görünce;
kim olduğunu, nereden geldiğini sordular birbirlerine.
O zaman çoban Melanthios onlarla konuştu ve dedi ki:
"Dinleyin beni görkemli kraliçenin taliperi,
bu yabancıyla ilgilidir söyleyeceklerim;
onu buraya domuz çobanının getirdiğini gördüm.
Fakat adını da bilmem övündüğü soyunu da."

Bunları söyledi, Antinoos da kaba sözlerle
hakaret etti domuz çobanına ve ona dedi ki:
"Boyu devrilesice çoban, neden onu buraya kente getirdin ki?
Yemekleri bir lokmada yutan serseriler,
can sıkıcı dilenciler yetmiyor muydu bize?
Hem buraya toplananların
efendinin varını yoğunu yiyip bitirdiklerini söylersin
hem de bu adamı tutup buraya getirirsin."

Yanıtladın onu o zaman ve dedin ki domuz çobanı Eumaios:
"Antinoos, bu sözler yakışır mı senin gibi soyluya?
Kim gider de uzaklardan
sanat, kehanet bilen birini, bir doktoru ya da marangozu,
şarkılarıyla içimizi hoş edecek tanrısal bir ozanı değil de
gelip de malını yesin diye bir dilenciyi çağırır?
Ancak saydıklarımdır uçsuz bucaksız yeryüzünde
davet edilen insanlar.
Diğer talipler arasında en fazla sen kötü davranıyorsun

Odysseus'un hizmetkarlarına ve en çok da bana.
Ama sağduyulu Penelopeia ile tanrı biçimli Telemakhos
sarayda yaşadığı sürece umursamayacağım bunu."

O zaman dedi ki ona akıllı Telemakhos:
"Sus, daha fazla şey söyleyip de karşılık verme ona.
Antinoos her zaman kaba sözlerle
karşısındakini kışkırtmaya alışıktır,
diğerlerini de zaten o harekete geçirir."

Bunları söyledi ve hemen şu kanatlı sözlerle
Antinoos'a yanıt verdi:
"Antinoos, kovmamızı dilerken kaba sözlerle yabancıyı
sanırım bir baba gibi iyiliğimi istersin.
Umarım hiçbir zaman göstermez bunu bana tanrı!
İyisi mi, en iyisi sen de bir şeyler ver ona şimdi.
Yapmanı isteyen benim, kızmam sana bunun için.
Tanrısal Odysseus'un sarayındaki hizmetkarlardan,
annemden ya da bir başkasından da çekinme:
Gerçi böyle düşünceler yoktur ya senin aklında;
her şeyi kendin yiyip bitirmek istersin sen,
başkasıyla paylaşmayı istemezsin."

O zaman yanıtladı onu yeniden Antinoos ve dedi ki ona:
"Telemakhos, sen ki sözlerinle övünüp durursun,
ne düşüncesiz sözler bu söylediklerin.
Tüm talipler benim vereceğim kadarını verseler bu dilenciye,
o zaman üç ay uzakta kalırdı bu evden!"

Bunları söyledi ve masanın altındaki iskemleyi yakaladı,
bu sırada diğerleri bir şeyler veriyorlardı ona,
heybesini et ve ekmekle doldurdu hepsi.
Eşikteki yerine dönmeye
ve taliplerin verdiklerini yemeye hazırdı Odysseus.
Ancak Antinoos'un da yanında durup dedi ki ona:
"Haydi sen de bir şeyler ver bana.

Tüm Akhalar içinde senden iyisi yok gibi,
benziyorsun bir krala.
Sen de biraz olsun ekmek vermelisin
hatta diğerlerinin verdiğinden fazlasını.
İsminin uçsuz bucaksız yeryüzünde
daha fazla ün kazanmasını sağlarım ben de.
Bir zamanlar zengin bir sarayda,
mutlu bir hayat sürüyordum insanların arasında,
kim olursa olsun, nereden gelmiş olursa olsun
kapıma gelen dilenciye bir şeyler verdim pek çok kez.
Sayısız hizmetkarım ve zenginlerin nesi varsa vardı bende de
olanca heybetiyle.
Ancak Kronos'un oğlu Zeus aldı zenginliğimi.
Böyle idi isteği.
Korsanlarla dolu Mısır'a gidip orada yok olmamı istedi.
Kıvrımlı kambur gemilerimi Aigyptos nehrinde tutup
çok sevgili yoldaşlarıma gemilerin yanında durmalarını
ve onlara göz kulak olmalarını,
gözcülere ise nöbet yerlerine gitmelerini buyurdum.
Ancak onlar beni dinlemediler;
arsızca ve saldırganca talan ettiler Mısırlıların güzel tarlalarını
yakalayıp öldürdüler kadınları ve çocukları.
Ancak çabuk öğrendiler bunları kenttekiler, ansızın koca ova
doluverdi yayalar, arabalar ve ışıltılı tunç silahlarla.
Zeus'un yıldırımları sardı ortalığı,
yoldaşlarımın korkup kaçmalarına neden oldu,
içlerinden biri de durup karşı koymaya cesaret edemedi.
Bela her yandan sarmıştı çevrelerini.
Orada, içimizden çoğunu sivri bakır silahlarla öldürdüler,
zorla çalıştırmak için canlı olarak ele geçirdiler kimisini de.
Beni de onlarla tesadüfen orada karşılaşan,
Kıbrıs'a hükmeden İasos'un oğlu Demetor'a verdiler
Kıbrıs'a götürsün diye.
İşte oradan geldim türlü işkenceden sonra."

O zaman yanıtladı onu Antinoos ve dedi ki ona:
"Şölenimizi bozması için hangi şeytan gönderdi bu belayı buraya?
Orada dur, ortada, masamdan uzakta,
burnundan getiririm yoksa, Mısır'ını da Kıbrıs'ını da!
Sen ne arsız ve yüzsüz bir dilencisin,
sırayla insanların yanına gider bir şeyler istersin,
bir sürü şey verir onlar da sana,
başkasının malını başkasına verirken
tutumlu olmaya gerek yoktur ne de olsa."

Bir yandan kenara çekilirken
bir yandan yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:
"Yazıklar olsun!
Görünüşüne yakışan duygular yokmuş meğer sende!
Sana gelecek birine bir parça tuz bile vermezsin sen evinde,
şimdi yabancı bir sofrada oturup
bana ekmeğinden bir parça vermek istemediğine göre.
Üstelik burada yiyecek bolken böylesine."

Bunları söyledi, Antinoos da daha fazla kızdı
ve ona sertçe bakarak şu kanatlı sözleri söyledi:
"Bana bu hakaretleri ettikten sonra
sanmam ki artık bu saraydan çıkışın olsun."

Böyle söyledi ve elindeki iskemleyi fırlatıp Odysseus'u
sağ omzundan, sırtının bitiminden vurdu.
Ama bir kaya gibi sağlam durdu Odysseus,
Antinoos'un darbesi vız geldi ona.
Aklında intikam düşünceleriyle sakince salladı başını.
Hemen gidip oturdu kapının eşiğine,
dolu heybesini yere koydu ve şunları söyledi taliplere:
"Pek şanlı kraliçenin talipleri dinleyin beni,
göğsümdeki ruhumun beni neden kışkırttığını söyleyeyim size:
Eğer bir adam, malını mülkünü, öküzlerini
ve ak koyunlarını savunmak için savaşırken vurulursa,

yoktur bunda kederlenecek bir şey.
Ancak Antinoos beni insanlara her zaman bir sürü bela getiren
lanet olası kursak yüzünden vurdu.
Eğer dilencilerin lanetlerini dinleyen tanrılar varsa,
umarım Antinoos'u düğünden önce bulur sonu."

Yine yanıtladı onu Eupheites'in oğlu Antinoos ve dedi ki:
"Ya sessizce oturup yemeğini ye ya da başka yere git yabancı,
sonra gençler seni ellerinden ya da ayaklarından çekerek
sarayda sürüklemesinler ve bedenin yüzülmesin."

Bunları söyledi, hepsi şiddetle kınadılar bu sözleri,
kibirli taliplerden biri dedi ki:
"Antinoos, tartaklaman hiç hoş değil böyle zavallı bir dilenciyi!
Sakın ha gökyüzündeki tanrılardan biri olmasın bu adam?
Tanrılar kendilerini yabancılara benzetir,
kılıktan kılığa girer, dolaşırlar kentleri;
iyilik ve kötülüklerini sınarlar insanların."

Bunları söylediler talipler,
ancak Antinoos hiç önem vermiyordu onların sözlerine.
Telemakhos tartaklanan babası için
yüreğinde giderek büyüyen bir keder hissetti,
ama bir damla bile gözyaşı dökülmedi kirpiklerinden,
aklında intikam planlarıyla hafifçe salladı başını.
Sağduyulu Penelopeia yabancının tartaklandığını duyunca,
hizmetçilerine dönüp hemen Antinoos için şunları söyledi:
"Umarım yayıyla ünlü Apollon da böyle vurur ona!"

Yanıtladı onu kahya kadın Eurynome ve dedi ki:
"Keşke bütün beddualarımız tutsa!
O zaman içlerinden hiçbiri sağ çıkamazdı güzel tahtlı Şafak'a!"

Sağduyulu Penelopeia da ona dedi ki:
"Hepsi düşmandır bunların,
çünkü hepsi kötülükle hareket ederler,

ama içlerinde en çok Antinoos benzer kara ölüme.
Zavallı bir yabancı salonda dilenerek erlerin arasında dolanıyor,
çünkü yokluk onu buna zorluyor.
Hepsi ona bir şeyler verip doldurdu heybesini,
ama o bir iskemleyle omzundan vurdu onu."
O hizmetkarları arasında oturmuş
bunları söylüyordu görkemli odasında;
yemeğini yiyordu tanrısal Odysseus da.
O zaman Penelopeia tanrısal çobanı yanına çağırıp dedi ki:
"Tanrısal Eumaios git de yabancıyı buraya getir,
onu selamlayıp yiğit Odysseus hakkında
bir şey duyup duymadığını soracağım,
belki de onu gözleriyle görmüştür,
çünkü bir sürü yer dolaşmışa benziyor."

O zaman yanıtladın onu domuz çobanı Eumaios ve dedin ki:
"Kraliçem, keşke talipler bir sussa da, o da bildiklerini söylese,
o zaman sevgili yüreğin ferahlıkla dolup taşardı.
Çünkü üç tam gece ve üç tüm gündüz onunla birlikteydim
ben, onu ağılımda alıkoydum.
Gemiden firar ettiğinde önce bana geldi,
ancak talihsizliğini anlatırken tamamlayamadı sözlerini.
Nasıl ki birisi, tanrılardan, fanilerin sevdiği
ve herkesin duymak için can attığı şarkılar
söylemeyi öğrenmiş bir ozanı dinlerken büyülenirse,
işte o da ağılımda beni öyle büyüledi.
Dediğine göre Odysseus babasının konuğu olmuş,
Minos soyunun bulunduğu Girit'te otururmuş.
Şimdi sağda solda bir sürü çile çektikten sonra buraya gelmiş.
Israrla Odysseus'un hâlâ Thesprotların
zengin halkının arasında yaşadığını söylüyor,
oradan buraya, sarayına da zengin armağanlar getirecekmiş."

Yanıtladı onu sağduyulu Penelopeia:
"Git çağır onu, bir de bana söylesin bunları.

Talipler de eğlensinler kapının önünde ya da salonun içinde
rahat onların yürekleri,
malları mülkleri, buğdayları ve tatlı şarapları
kimse dokunmadan duruyor evlerinde.
Yese yese hizmetçileri yer onlarınkileri,
kendileri de her gün burada benim evimde oturup dururlar;
çılgınca eğlenerek kızıl şarabı içerler,
öküzleri, koyunları ve besili keçileri boğazlarlar hayırsızca.
Başımızda Odysseus gibi bir er yok ki kurtarsın bizi bu beladan,
malımızı mülkümüzü yiyip bitiriyorlar.
Ancak Odysseus gelirse vatan topraklarına
bu zulmün hesabını hemen sorar onlardan"

Bunları söyledi, Telemakhos da bütün gücüyle hapşırdı,
saray korkunç bir sesle yankılandı, Penelopeia da güldü,
hemen Eumaios'a şu kanatlı sözleri söyledi:
"Bana bir iyilik yap da gidip yabancıyı buraya çağır.
Görmedin mi nasıl da hapşırdı oğlum sözlerime?
Belki de bu, talipleri kara ölümün bulacağının işaretidir;
kimse kurtulamayacak ölümden ve kaderinden.
Ancak şimdi söyleyeceklerimi unutma sakın:
Eğer inanırsam yabancının doğru söylediğine,
güzel pelerinler ve gömlekler giydiririm ona."

Bunları söyledi, domuz çobanı bu sözlerini duyar duymaz
gitti Odysseus'un yanına ve şu kanatlı sözleri söyledi:
"Yabancı, Telemakhos'un annesi,
sağduyulu Penelopeia seni çağırıyor.
Keder dolu ruhu can atıyor kocasından bir haber almaya.
Eğer söylediklerinin doğru olduğuna inanırsa,
pelerin ve gömlek verecek sana ve yoksun olduğun diğer şeyleri.
Ekmek için de halkın arasında dilenerek doyuracaksın karnını.
Kim ne isterse verecek sana."

Çok çekmiş tanrısal Odysseus dedi ki ona:
"Eumaios, tüm gerçeği hemen söyleyebilirim
İkarios'un sağduyulu kızı Penelopeia'ya.
Odysseus'la ilgili çok şey biliyorum,
aynı çileleri paylaştığımızdan.
Ancak şimdi korkarım ben bu kalabalık taliplerden,
kibirleri ve zulümleri ulaşmış demir göğe;
bir kötülük etmeden dolanıp dururken salonda öylece,
tartaklayarak beni canımı yaktı o adam,
ne Telemakhos ne de bir başkası engel olabildi ona.
O nedenle söyle Penelopeia'ya, sabrı taşmış olsa da
güneş batana dek beklesin sarayda,
güzel bir ateşin yanına oturtup o zaman sorsun bana
kocasının ne gün döneceğini vatana.
Görüyorsun üstüm başım yırtık pırtık,
biliyorsun sen de, ilk önce sana yalvarmıştım ben."

Bunları söyledi ve domuz çobanı da hemen gitti.
Eşiği geçer geçmez Penelopeia ona dedi ki:
"Getirmedin ha onu Eumaios!
Neden orada burada dolanıp duran dilenci buraya gelmiyor?
Sebepsiz yere bir adamdan falan mı korktu yoksa?
Ya da evin içinde halinden mi utanıyor?
Zavallı utangaç dilenci."

O zaman yanıtladın onu ve dedin ki domuz çobanı Eumaios:
"Doğru konuşur, kim olsa aynını düşünür;
çekiniyor kibirli taliplerin zulmünden.
Sana güneş batana kadar beklemeni söyledi.
Senin için de böylesi daha iyi kraliçem;
bir tek yabancı ve sen olursunuz,
yalnız sen dinlersin onun sözlerini."

Sağduyulu Penelopeia dedi ki ona:
"Yabancının endişesi yersiz değil.

Çünkü yeryüzündeki faniler arasında
yoktur buradakiler kadar kibirli ve saygısızı."

Bunları söyledi Penelopeia ve tanrısal domuz çobanı da
dönüp gitti taliplerin toplantı yerine.
Diğerleri duymasın diye hemen eğilerek
Telemakhos'a şu kanatlı sözleri söyledi:
"Sevgili evladım, ben şimdi domuzlara bakmaya gideceğim,
varımız yoğumuz onlardır bizim.
Sen de buradakilere göz kulak ol.
Her şeyden önce de kendine dikkat et azıcık,
dikkat et ki başına bir şey gelmesin.
Taliplerin pek çoğu kafalarında ölümünü kuruyor.
Keşke başımıza bir kötülük gelmeden Zeus yok etse onları!"

Akıllı Telemakhos yanıtladı onu ve dedi ki:
"Sakin ol amca. Yemeğini yedikten sonra git,
sabaha da güzel kurbanlıklarla dön buraya.
Bakarız buradaki işlere ölümsüz tanrılarla ben."

Bunları söyledi, diğeri de oturdu yine
güzelce cilalanmış iskemleye;
yemeğe ve şaraba doyduktan sonra
domuzların yanına gitmek üzere yola koyuldu,
ziyafete oturmuş adamlarla dolu sarayı,
çevrilmiş avluyu ardında bıraktı.
Diğerleri danslar ve şarkılarla eğleniyorlardı,
vakit ilerlemişti, gün batıyor, karanlık çöküyordu."

RAPSODİ 18

[Odysseus ile İros'un Güreşi]

Derken bir başka dilenci geldi oburluğuyla meşhur;
İthake'de dilenir, bolca yer içerdi, ama yoktu gücü kuvveti,
yalnızca boylu poslu ve iri yarıydı.
İsmi Anraios idi; saygıdeğer annesi vermişti
doğduğu gün bu ismi.
Ancak bütün gençler İros* diye seslenirlerdi ona.
Gezip dolaşırken laf da taşırdı bir yandan,
gidip geldiği yerlerden.
İşte o gelir gelmez, kendi evinden kovmaya yeltendi
Odysseus'u,
azarladı onu şu kanatlı sözlerle:
"Çek git bu kapıdan ihtiyar,
yoksa tekme tokat kovarım seni buradan,
bak, nasıl da işaret eder herkes seni atmam için,
Ama ben istemem yumruklaşıp dalaşmak seninle,
haydi kendi kendine kalk da git."

O zaman ters ters baktı ona hünerli Odysseus ve şunları
söyledi:
"Sana bir kötülüğüm dokunmadı,
hakkında kötü de konuşmadım,
fazlasını verirlerse de kıskanmam seni.
Bu eşik ikimize de yeter,
anlamı yok bir yabancıyı kıskanmanın.
Öyle görünüyor ki, sen de benim gibi bir dilencisin,
tanrılar benim gibi senden de esirgemiş mutluluğu.
Sakın ola, bana el kaldırıp tepemi attırma,
yaşlı da olsam ağzını yüzünü bularım kana.
Ve ben sürerim buranın sefasını bundan sonra.

---

* "Haberci İris" ismini çağrıştırmak için (ç.n.)

İşte o vakit bir daha gelmezsin
Laertes'in oğlu Odysseus'un sarayına."

Bunun üzerine öfkelendi ve ona şunları söyledi dilenci İros:
"Bak sen şuna, neler de söylüyor bu pisboğaz,
ocağın başına oturmuş koca karı gibi,
ben şimdi ellerimle sökerim senin o dişlerini
ekinleri yiyen vahşi domuzlara yapıldığı gibi.
Haydi kalk da görsün buradakiler nasıl dövüşeceğini,
bakalım nasıl karşı koyacaksın senden daha genç birine?"

İşte böylelikle yüksek kapıların önünde,
güzelce cilalanmış eşikte birbirlerini kışkırtıyorlardı öfkeyle.
Bu olaya gönülden sevinen Antinoos da
kışkırtıyordu onları dövüşmeleri için
ve taliplere şöyle diyordu:
"Sevgili talipler, tanrının bu eve gönderdiği
en komik sahnedir bu.
Yabancı ile İros az sonra yumruklaşıp dövüşecekler.
Gelin yanlarına gidelim de, bu seyri kaçırmayalım."

Bunları söyledi, diğerleri de hemen atıldılar kahkahalarla.
Paçavralar içindeki dilencilerin çevresine toplandılar hep birlikte.
O zaman Eupheites'in oğlu Antinoos onlara şöyle dedi:
"Dinleyin beni yiğit talipler, dinleyin de size bir şey söyleyeyim:
Keçilerin kursaklarını kan ve yağla doldurup ateşe koymuştuk akşam yemeği için hani.
Bu ikisinden hangisi kazanır, diğerinden üstün gelirse,
gidip seçsin istediğini;
hatta bundan sonra, sürekli burada bizimle yemek yesin
ve biz de bir daha, bir başka dilencinin
bu evin etrafında dolaşıp dilenmesine izin vermeyelim."

Antinoos bunları söyledi, sözleri diğerlerinin hoşuna gitti.

O zaman hünerli Odysseus kurnazca dedi ki onlara:
"Sevgili talipler, zaten talihsizliğe uğramış yaşlı bir adam
kendisinden daha genç biriyle baş edemeyebilir.
Ama bu bomboş mide yok mu,
yaralanıp yok olmaya zorluyor beni.
Gelin şimdi bana büyük bir yemin verin,
İros'u mutlu etmek için içinizden hiçbiri haksız yere,
güçlü elleriyle bana vurup yenilmeme neden olmayacak."

Bunları söyledi, hepsi de and içti onun istediği gibi.
Hepsi yeminlerini edip bitirdikten sonra,
konuştu onlarla yiğit Telemakhos ve dedi ki:
"Yabancı, eğer yüreğin seni bu adamla dövüşe itiyorsa
diğer Ahkalardan korkma, çünkü sana karşı koyan
düşmanlığını kazanır çok sayıda insanın.
Benim konukluğum altında bunu yapacak olan,
benimle beraber iki ileri gelen adama,
Antinoos ile Eurymakhos'a da karşı gelmiş olur."

Bunları söyledi, hepsi onayladı onu.
O zaman Odysseus bel ve bacaklarındaki paçavraları çözüp
güzel ve iri bacaklarını ortaya çıkardı,
geniş omuzları, göğsü ve güçlü kolları göründü.
Yanında durmakta olan Athene de
güçlendirdi kralın el ve ayaklarını.
Bütün talipler onun bu halini görünce çok şaşırdılar.
Her biri yanındakini dürtüp şöyle diyordu:
"İhtiyarın paçavraların altından çıkan bacakları
hemen gösterecek İros'a gününü."

Bunları söylediler ve korku kapladı İros'un yüreğini.
Hizmetçiler onu zorla soyup götürürken,
tir tir titremeye başladı her yeri.
O zaman çıkıştı ona Antinoos ve dedi ki:
"Madem şu talihsizliği altında ezilen ihtiyardan
korkacaktın,

keşke şu anda burada olmasaydın kibirli dilenci,
hatta hiç doğmamış olsaydın.
Ancak olacağı diyeyim:
Eğer seni yener ve senden üstün gelirse,
seni önce bir kara gemiye koyup büyük bir kara parçasına,
acımasız tunçla burnunu kesip
mahrem organlarını kökünden koparsın
ve vahşi köpeklerin önüne atsın diye,
bütün insanları ortadan kaldıran
kral Ekhetos'un yanına götüreceğim!"

Bunları söyledi, o da daha fazla titremeye başladı.
Onu orta yere götürdüler, her ikisi de ellerini kaldırdı.
O vakit çok çekmiş tanrısal Odysseus
onu öldürüp yere mi fırlatsa
yoksa yavaş yavaş, vura vura yere mi serse, bunu düşündü.
O böyle düşünürken, şu daha iyi olacak gibi göründü:
Talipler gücünü anlamasın diye ona yavaş yavaş vuracaktı.
Güreşmeye başladıklarında İros Odysseus'un
sağ omzuna vurdu, Odysseus da
onun kulaklarının altında, boynunda bir yere vurdu,
kırdı içerideki kemiklerini.
O zaman hemen ağzından kıpkırmızı kan boşaldı
ve haykırarak tozun dumanın içine yuvarlandı,
o yerde tepinirken dişleri birbirine vurdu.
Soylu talipler de ellerini kaldırdılar ve gülmekten kırıldılar.
O zaman Odysseus onu ayağından tutup dış kapının önüne
avluda salon kapısından uzağa doğru sürükledi;
avlunun duvarına dayadıktan sonra onu oraya bıraktı,
eline de bir değnek verip ona şu kanatlı sözleri söyledi:
"Şimdi burada otur da domuzlarla köpekleri kovala,
bir daha da yabancılarla dilencilere üstünlük taslamaya
kalkma,
baksana haline ne kadar da acınacak durumdasın,
daha büyük bir bela gelmesin sonra başına."

Bunları söyledi ve iple asılan, yırtık pırtık heybesini
omzuna attı,
daha sonra da geri dönüp oturdu eşiğe.
Talipler de hallerinden memnun, gülerek içeri giriyor
ve ona şu sözlerle hitap ediyorlardı:
"Ey yabancı, sen bu doymak bilmez dilenciyi durdurdun ya,
Zeus ve diğer ölümsüz tanrılar da
ne istersen, ruhun ne çekerse versinler sana.
Sayende kurtulduk biz bu dilenciden,
hemen büyük bir kara parçasına
bütün insanları yok eden kral Ekhetos'a yollayacağız onu."

Bunları söylediler; sevindi tanrısal Odysseus da bu dileği
duyunca.
Antinoos hemen içi yağ ve kan dolu bir kursak koydu önüne.
Amphinomos sepetten iki ekmek alıp bıraktı
ve altın maşrapasıyla onu selamlayarak dedi ki:
"Selam sana yabancı!
Umarım bugün çektiğin büyük acılardan kurtulursun da
gelecek mutluluk getirir sana."

O zaman yanıtladı onu ve dedi ki hünerli Odysseus:
"Amphinomos, gerçekten akıllı biri gibi göründün bana,
namını duyduğum, zengin ve iyi Dulikhonlu Nisos'un oğlusun.
Tatlı dilli bir insana benzediğinden sana bir şey diyeceğim,
bu diyeceklerimi güzelce anlamaya çalış, kulak ver bana:
Yeryüzü üzerinde nefes alan ve dolanan canlılar arasında
insandan daha bayağı bir yaratık yoktur;
çünkü tanrılar ona güç verdiği
ve dizleri yere sağlam bastığı sürece,
gelecekte başına kötü bir şey geleceğine inanmaz;
ama mutlu tanrılar, sırası gelip de, ona belalar
gönderdiklerinde,
mecburen katlanır sabırlı bir ruhla.
Yeryüzünde yaşayan insanın ruhu her gün

tanrıların ve insanlarının babası Zeus'un
kendisine gönderdikleriyle doludur.
Ben de bir zamanlar, insanlar arasında
mutlu biri olma şansına sahip olmuştum,
gücüme ve yiğitliğime güvenerek,
babamın ve kardeşlerimin sözlerini dinleyerek
bir sürü akılsızlık yaptım.
İşte bu yüzden, hiçbir insan saygısız olmamalı,
tanrıların armağanlarına ölçülü yaklaşmalı,
burada gördüğüm talipler gibi ahmakça davranmamalı;
baksana malı mülkü bitiriyor adamlar
ve bir adamın karısını utandırıyorlar.
Ama bana kalırsa, uzun süre uzak kalmayacak o adam,
sevdiklerinden ve baba topraklarından.
Umarım tanrı seni kurtarır onun gazabından:
Evine git şimdi, sevgili vatan topraklarına döndüğü vakit
o adamın karşısına çıkma.
Sanırım, o sarayına girdiğinde,
talipler kanları dökülmeden ayrılamayacaklar oradan."

Bunları söyledi ve yere şarap serperek törenini yaptı,
sonra bal gibi tatlı şarabı içti;
yeniden Amphinomos'un eline verdi maşrapayı.
O da kederli yüreğiyle başını eğerek
salonun içinde bir kenara çekildi,
sanki kötü bir şeyler olacağını hissediyordu.
Ama yine de kurtulamadı kaderden,
çünkü Athene onun kaderini
Telemakhos'un güçlü elleri ve mızrağı tarafından
ortadan kaldırılmak olarak bağlamıştı.
Yeniden daha önce kalkmış olduğu koltuğuna oturdu.

O sırada parlak gözlü tanrıça Athene,
İkarios'un kızı akıllı Penelopeia'nın aklına,

ruhlarını umutla doldurmak için taliplere görünme fikrini soktu,
böylelikle çocuğu ve kocası tarafından daha çok sayılacaktı.
Yalancıktan güldü ve kâhya kadına şunları söyledi:
"Eurynome, her ne kadar onlardan nefret etsem de
ruhum hiç istemediği kadar taliplere görünmeyi istiyor.
Oğluma da işine yarayacak bir öğüt vermek isterim:
Güzel konuşan, ama arkadan kurnazlıklar düşünen
kibirli taliplerle çok fazla ahbaplık etmesin."

Yanıtladı onu kâhya kadın Eurynome ve dedi ki:
"Evet, elbette söylediklerin doğrudur kızım.
Git de söyle bunları oğluna, düşünceni saklama.
Ama önce yıkan ve biraz allık sür yanaklarına,
böyle gözyaşı dolu bir suratla çıkma karşısına.
Git, çünkü her gün yas tutmak da o kadar iyi değil.
Bak artık oğlun ne kadar da büyüdü;
onu böyle görebilmek için yüreğinin derinlerinden
tanrılara hep dua ederdin sen."

Yanıtladı onu akıllı Penelopeia ve dedi ki:
"Eurynome, yıkanmam ve allık sürmem için
kışkırtıp durma beni sözlerinle;
biliyorum benim için kaygılandığını,
oysa Olympos'ta oturan tanrılar
kocam derin gemilerle gittiği gün aldılar benim güzelliğimi.
Bana bir iyilik yap ve gelip de salonda yanımda durmaları için
Autonoe ile Hippedamea'yı çağır ne olur.
Tek başıma gidemem erkeklerin arasına, utanırım."

Böyle dedi ve ihtiyar kadın da kadınlara haber vermek üzere
salonun içinden geçip gitti.
O zaman gök gözlü tanrıça Athene başka bir şey geçirdi aklından.
İkarios'un kızının gözlerine tatlı uykuyu döktü:

O da uzanıp uyudu; çözüldü tüm bedeni yatağın içinde.
Tanrıçaların tanrıçası ona
Akhaların görüp de hayran olması için
ölümsüz armağanlar bağışladı.
Öncelikle tanrısal bir ıtırla temizledi güzel yüzünü;
yalnızca güzel çelenkli Kythereli Aphrodite
Kharitlerin şen danslarına gitmek üzere
yola çıkmadan önce sürünürdü bunu.
Onu daha uzun, daha iri ve fildişinden bile beyaz gösterirdi.
Tanrıçalar tanrıçası bunu yaptıktan sonra gitti,
ak kollu hizmetçiler vardılar salona yaklaştıkça artan sesleriyle.
O zaman bıraktı onu tatlı uyku,
hemen yanaklarını ovdu elleriyle ve dedi ki:
"Ne kadar yumuşak ve tatlı bir uyku gelip buldu beni,
benim gibi kederli birini!
Keşke hemen şimdi böyle tatlı bir ölüm verse bana Artemis de,
ömrümü ağlayarak, taptığım kocamın erdemlerini özleyerek
daha fazla yıpratmasam artık;
o Akhalar arasındaki en üstün adamdı."

Böyle söyledi ve indi ışıklı katından;
yalnız değildi, iki hizmetçi onu izliyordu.
Tanrısal kadın, taliplerin yanına vardığında,
durup oda kapısının sağlam pervazında,
örttü yüzünü parlak duvakla.
İki yanında da sadık hizmetçileri duruyordu.
O vakit taliplerin dizlerinin bağı çözüldü,
şehvetle büyülendi ruhları, hepsi onunla yatmayı diledi.
Penelopeia sevgili oğlu Telemakhos ile konuştu:
"Telemakhos, artık aklın da düşüncelerin de yitirmiş
gücünü.
Çocukken bile daha çok şey kurardın aklında;
şimdi büyüdün ve koca bir delikanlı oldun,
boyun da uzadı iyice, gören hayran olur güzelliğine;
ama aklın da düşüncelerin de yaramıyor işe.

Bu yabancının burada, sarayında,
kötü muamele görmesine seyirci kalmışsın.
Eğer evimize gelen bir yabancı
böyle ağırlanırsa nice olur halimiz?
İnsanlar arasında itibarın iki paralık olur,
payına yalnızca utanç düşer."

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos:
"Anne, öfkelendiğin için seni suçlamıyorum,
ancak ben ruhumla her şeyi,
hem doğruları hem kötülükleri anlıyor ve biliyorum;
artık bir çocuk değilim.
Yine de her şeyin doğrusuna karar verememe,
bak yanımda oturan içi fitne fesat bu adamlar,
şaşırtıp kandırırlar beni; bana yardım edecek kimse yok.
Ama yabancıyla İros'un dövüşleri
kötü taliplerin istedikleri gibi bitmedi,
yabancı güç olarak daha üstün geldi.
Keşke Zeus baba, Athene ve Apollon buyursalar da
evimize çöreklenmiş talipleri savursalar oradan oraya;
son nefeslerini verse kimi önümüzde
kimi yitirse elinin hünerini, gözünün nurunu.
İros gibi çöküp kalsalar, dönemeseler evlerine bile."

İşte onlar da aralarında böyle konuşuyorlardı.
Eurymakhos Penelopeia'ye dedi ki:
"İkarios'un kızı, akıllı Penelopeia,
eğer Peleponessos'ta oturan tüm Akhalar seni görselerdi
sarayın daha çok dolar taşardı taliple,
çünkü görünüşün, boyun posun ve dengeli aklınla
üstünsün diğer tüm kadınlardan."

Daha sonra yanıtladı onu akıllı Penelopeia:
"Eurymakhos, Argoslular Troya'ya gittiklerinde
ölümsüzler mahvettiler yüzümün ve bedenimin güzelliğini,

gidenlerin arasında kocam Odysseus da vardı.
Keşke o beni korumak için dönseydi yerine yurduna,
ünüm daha da yayılırdı o zaman, ne güzel!
Oysa şimdi, tanrı beni öyle dertlere saldı ki, acılar içindeyim.
Vatan topraklarından ayrıldığı anı hatırlıyorum Odysseus'un;
sol elimin bileğinden tutup şöyle demişti:
"Kadınım, sanmam ki rüzgardan hızlı Akhaların
hepsi birden dönsün sağ salim Troya'dan,
denildiğine göre savaşçı adamlarmış bu Troyalılar;
gergin yaylarıyla iyi ok atar,
hızlı atları ustalıkla kullanırlarmış,
eşit giden savaşta sonuca hükmeden o atlarmış.
Bu yüzden tanrı beni geri gönderir mi
yoksa orada, Troya'da, yiter gider miyim bilmiyorum.
Sen buradaki her şeye göz kulak ol;
anneme babama bak sarayda,
gurbette olduğum süre boyunca
aklın her zamankinden daha çok başında olsun;
ne zamanki oğlumuzun sakalları bitecek,
o vakit istediğin kişiyle evlenip bırak ona sarayını."
İşte bunları söylemişti bana
ve şimdi gerçekleşiyor tüm bunlar birer birer.
Değil mi ki Zeus benim elimden mutluluğumu aldı,
o kötü gün gelecek ve ben lanetli bir evlilik yapacağım.
Korkunç bir keder gelip yerleşiyor yüreğime ve ruhuma;
bu güne kadar hiçbir talip yapmamıştır burada yapılanları:
Varlıklı bir ailenin kızı, soylu bir kadınla evlenmek isteyen,
kendisi getirir besili koyunları ve sığırları,
kendisi bir şölen hazırlar kızın akrabalarına,
görkemli armağanlar sunar,
böyle arsızca yiyip bitirmez başkasının malını."

Böyle dedi ve sevindi çok çekmiş tanrısal Odysseus;
onlardan armağanlar almaya bakmasına,
ruhlarını tatlı sözlerle büyülemesine,
ancak aklından da başka şeyler geçirmesine Penelopeia'nın.
Eupheites'in oğlu Antinoos dedi ki Penelopeia'ya:
"İkarios'un kızı, akıllı Penelopeia,
Sen de kabul et Akhalardan gelecek armağanları,
çünkü doğru olmaz geri çevirmek bir armağanı.
Şunu bil ki, sen Akhalar içinden birini seçip evlenmedikçe
ne işimize gideriz ne de başka bir yere biz."

Böyle söyledi Antinoos
ve diğerlerinin de hoşuna gitti bu sözler;
her birinin hizmetkarı armağanlarını getirmeye gitti.
Antinoos'a büyük, çok güzel ve süslü bir duvak getirdi uşağı,
üzerinde on iki tane altın kopça
ve güzelce kıvrılmış çengeller vardı.
Eurymakhos'a ise ustalıkla yapılmış
altın bir gerdanlık getirdi hizmetkarı,
kehribarlarla bağlanmıştı ve güneş gibi parlıyordu.
Eurydamas'a da üç taşla bezenmiş, dut şeklinde
ışıltılı küpeler getirdi iki hizmetçisi.
Polyktor'un oğlu Peisandros'un hizmetçisi
pırıl pırıl süslemeli bir kolye getirdi.
Elbette her bir talibin hizmetkarı
bunlardan başka güzel armağanlar da getirdiler.
Daha sonra tanrısal kadın üst kata çıktı,
hizmetçileri onu arkasından takip ediyorlardı
birbirinden güzel armağanları taşıyarak;
talipler ise kendilerini dansa ve büyüleyici şarkılara bıraktılar;
bir yandan eğleniyor, bir yandan da akşamı bekliyorlardı.
Onlar eğlenirken gelip çöktü karanlık gece.
Aydınlanmak için bir ateş yaktılar salonun orta yerinde;
tunç baltayla kesilmiş kuru odunları çırayla karıştırdılar;
Odysseus'un çilekeş hizmetçileri

her birini sırasıyla tutuşturdular.
Soylu ve hünerli Odysseus hizmetçilere dedi ki:
"Uzundur uzaklarda, gurbette olan kral Odysseus'un
hizmetçileri,
saygıdeğer kraliçenin bulunduğu yere gidin;
iplikleri bükün, yünleri eğirin, eğlendirip oyalayın kraliçeyi
ben yakarım çıraları, aydınlatırım talipleri.
Güzel tahtlı Şafak'ı beklemek isteseler de alt edemezler beni,
çok çekmiş ve dayanıklı biriyim."

Böyle dedi, hizmetçiler de gülüşüp birbirlerine baktılar.
Güzel yanaklı Melantho haksız yere çıkıştı ona.
Dolios'un kızıydı Melantho ama Penelopeia büyütmüştü,
onu kendi kızı gibi beslemiş, onunla oyunlar oynamıştı.
Yine de aklından Pelenopeia'ya acımak geçmezdi,
işi gücü Eurymakhos'la yatmaktı; aşıktı ona.
Odysseus ile de saygısızca konuşarak aşağılayıcı sözlerle dedi ki:
"Zavallı yabancı, görünen o ki aklını kaçırmışsın,
gidip bir sefilin yanında yat ya da başka bir yerde zıbar.
Burada, bu yiğitlerin arasında ne cesaretle gevezelik ediyorsun,
hiç korku duymaz mı ruhun.
Görünen o ki şarap başına vurmuş
ya da hep böyle boş konuşan akılsızın tekisin.
Yoksa Dilenci İros'u yendin diye mi kendine bu güvenin?
Dikkat et de sefil adam, İros'dan daha üstün biri karşına dikilip
güçlü elleriyle kafanı kırdıktan sonra
kan revan içinde evden dışarı atmasın seni."

Dik dik baktı ona hünerli Odysseus ve dedi ki:
"Şimdi gidip bunu Telemakhos'a söyleyeyim de
köpek gelip lime lime etsin seni!"

Böyle dedi ve sözlerini gerçek sandı kadınlar.
Korkudan dizlerinin bağı çözülerek
salonun içinde koşuşmaya başladılar.

Odysseus yanmakta olan meşalelerin yanında duruyor
ve her birinin daha da alevlenmesini sağlıyordu,
diğerleri de onu seyrediyorlardı.
Ama bir yandan da yüreği ve aklıyla
yapması gerekenleri tasarlıyordu.
Athene izin vermiyordu, arsız taliplerin
insanın ruhunu yaralayan sövgülerinin dinmesine;
Laertes'in oğlunun yüreğinin iyice kederlenmesini istiyordu.
Polybos'un oğlu Eurymakhos ona sataşıp konuşmaya başladı
ve bütün arkadaşlarını güldürdü:
"Dinleyin beni ünlü kraliçenin talipleri,
size göğsümün içindeki ruhumun
bana ne buyurduğunu söyleyeyim:
Bu adam Odysseus'un evine
tanrıların isteği olmaksızın gelmemiştir herhalde,
nasıl da parlıyor kafasının üzeri baksanıza bir meşale gibi,
azıcık olsun saç yok başında."
Sonra döndü kentler zapteden Odysseus'a ve dedi ki:
"Yabancı, seni tarlalarımda işe almamı ister misin;
dolgun ücret veririm sana;
ağılın duvarı için taş toplayıp, büyük ağaçlar diker misin?
Her zaman ekmeğini veririm sana,
giysilerin de olur, ayaklarına da çarık giydiririm.
Ama belli ki, sen alışmışsın, gidip çalışmak istemezsin artık;
yalnızca oturup karnını doyurmak için
kentte gezip dilenmektir uğraşın."

Yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:
"Eurymakhos keşke ikimiz yarışabilsek de,
günlerin uzun olduğu bu yaz gününde,
çayırda kimin daha çok iş çıkaracağını görsek;
benim elimde güzel yapılı orağım olsa sende de aynısından...
Derin karanlık gelene kadar aç bilaç çalışsak
yığınla ot biçene kadar.

Sonra yine sığırları sürsek, ama en iyilerini,
vahşi ve büyük olanlarını, ikisinin de karnı bol otla doymuş,
aynı yaşta ve aynı güçte olsalar,
güçleriyle başa çıkmak çok zor da olsa,
dört dönümlük toprak sabanın altında havalansa;
o zaman görürdün, nasıl dizdiğimi evlekleri iki yana.
Ve yine bir gün Kronos'un oğlu savaş çıkarırsa bir yerlerde,
benim de bir kalkanım, iki mızrağım
ve saf tunçtan, şakağıma uygun bir miğferim olsa
o zaman görürsün, nasıl karıştığımı ön saflardaki erlerin arasına,
işte o vakit konuşamazdın söverek karşımda.
Oysa şimdi bolca sövüyorsun haşin ruhunla,
kendini de çok büyük ve güçlü sanıyorsun,
çünkü kendini daha yiğit olanlarla değil
altındakilerle kıyaslıyorsun.
Oysa şimdi Odysseus çıkıp gelse vatan topraklarına,
ne kadar geniş de olsa bu kapılar,
dar gelirdi sana, kaçamazdın dışarı."

Böyle dedi ve Eurymakhos daha da hiddetlendi;
ona ters ters bakarak şu kanatlı sözleri söyledi:
"Sefil herif, bunca yiğidin içinde
ettiğin şu cüretli sözlere de bak!
Hiç mi korkmazsın, sarhoş musun ne,
yoksa ne söylediğini bilmeyen bir akılsız mısın?
Korkmadan söylediğin bu sözler yüzünden,
gör bak sana neler edeceğim.
Ya şarap vurmuş olmalı başına
ya da hep böyle boş konuşan akılsızın birisin.
Yoksa dilenci İros'u yendiğin için mi kendine bu güvenin?"

Böyle dedi ve bir iskemle yakalayıp fırlattı;
Odysseus da Eurymakhos'tan korunmak için
Dulikhon'lı Amphinomos'un dizlerinin dibine çömeldi.

İskemle gidip şarap sunan kişinin sağ omzuna çarptı,
şarap testisi elinden düşerken büyük bir gürültü çıkardı,
adam da inleyerek sırtüstü tozun toprağın içine yığıldı.
Talipler gürültüyle toplandılar gölgeli salonda,
birbirlerine dönüp şunları söylediler:
"Keşke yabancı buraya gelemeden,
yok olup gitseydi başka yerlerde;
o zaman huzurumuzu da kaçıramazdı böyle.
Şimdi bir dilenci yüzünden itişip duruyoruz,
güzelim yemeklerin de tadını çıkaramayacağız."

Yiğit Telemakhos dedi ki onlara:
"Ne o, aklınızı mı kaçırdınız?
Nasıl oldu da yemek içmek çıktı aklınızdan?
Mutlaka bir tanrı kışkırtmış olmalı sizi.
Haydi güzelce yiyip için de kalkıp gidin evlerinize yatın,
ama sizi kovduğımı sanmayın."

Böyle dedi, diğerleri de dudaklarını ısırdılar hırstan,
ve Telemakhos'un bu cesaretine şaştılar.
Kral Aretes'in oğlu Nisos'un görkemli oğlu Amphinomos
konuştu taliplerle ve dedi ki:
"Sevgili dostlarım, doğru söze tepki göstermemek lazım,
kimse aksini söyleyerek buna karşı çıkmamalı.
Yabancıyı da, tanrısal Odysseus'un evindeki diğer
hizmetçileri de rahatsız etmeyin sakın.
Haydi şarap dağıtan doldursun bardaklarımızı,
biz de tanrılar adına yere serpelim şarabımızı
ve gidip yatalım evlerimize.
Bu yabancıyı da Odysseus'un sarayında bırakalım da
Telemakhos ilgilensin onunla,
adam onun evine geldi ne de olsa."

Böyle dedi, diğerleri de beğendiler onun bu sözlerini.
Amphinomos'un hizmetçisi Dulikhionlu hizmetkar Mulios da

testinin içinde şarabı kardı.
Hemen gidip teker teker pay etti şarabı herkese,
diğerleri de mutlu tanrılar adına yere şarap serptikten sonra
içtiler bal gibi tatlı şaraplarını.
Hepsi şarap serpme işini bitirdikten
ve gönüllerince içtikten sonra
evlerine gitmek üzere yola koyuldular.

RAPSODİ 19

[Odysseus ile Penelopeia'nın Konuşması – Ayak Yıkama Sahnesi]

Tanrısal Odysseus kaldı salonda
Athene'nin yardımıyla talipleri nasıl öldüreceği vardı aklında.
Telemakhos'a şu kanatlı sözleri söyledi hemen:
"Telemakhos, bütün savaş silahlarını içeri koymalıyız;
bırakmamalıyız bir tekini bile;
talipler sana ne olduğunu sorduklarında
tatlı sözlerle şu bahaneleri sıralarsın onlara:
'Onları dumandan uzaklaştırıyordum,
Odysseus'un Troya'ya giderken bıraktığı gibi değiller artık,
yanan ateşin alevleri bozmuş onları.
Hatta daha önemli bir şey daha soktu tanrı aklıma:
Olur ya, sarhoş olup dalaşırsanız birbirinize,
kara çalarsanız nişanımıza ve şölenimize
hele bir de yaralarsanız birbirinizi;
demir denen şey insanı kendine çeker durup dururken.'"

Böyle söyledi, Telemakhos da dinledi sevgili babasını.
Dışarıya dadısı Eurykleia'ya seslendi ve dedi ki:
"Nineciğim, babamın güzel silahlarını odaya yerleştirene kadar
kadınları salonda tutmanı rica ederim senden,
evde kimse ilgilenmiyor o silahlarla,
duman hepsini matlaştırmış;
babam gittiğinde daha küçücüktüm,
ama şimdi alevlerden uzağa kaldırmak istiyorum onları."

Sevgili dadı Eurykleia dedi ki ona:
"Yavrum, keşke evin idaresini de sen üstlensen,
her şeyi düşünüp bütün mal mülke de sahip çıksan.
Söyle bana, kim gelip de sana ışık tutacak?
Hizmetçilerin seni aydınlatmasına izin vermiyorsun,
onların önünden gitmesini de istemiyorsun."

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos:
"Yabancı tutacak bana ışığı; evimde benim ekmeğimi yiyen biri
uzaklardan da gelmiş olsa, iş yapmadan duramaz ocağımda."

Böyle dedi, kadın da yanıt vermedi bu sözlere
ve kapılarını kapattı güzel yapılı sarayın.
O zaman ikisi, Odysseus ile görkemli oğlu kalktılar,
miğferleri, göbekli kalkanları ve sivri mızrakları
içeri taşımaya başladılar.
Önlerinde de Pallas Athene,
elinde altın bir kandille parlak bir ışık saçıyordu etrafa.
O zaman Telemakhos hemen babasına dedi ki:

"Baba, gerçekten de hayran olunası şeyler görüyorum!
Sarayın tüm duvarları, katların güzel kirişleri,
zeytin ağacından yapılma yüksek sütunlar ve kolonlar
ateşte yanıyormuş gibi pırıl pırıl görünüyorlar;
sanki içeride, geniş gökyüzünde oturan tanrılardan biri var."

Odysseus onu yanıtlayarak dedi ki:
"Sus, aklında tut gördüklerini, bana hiçbir şey sorma;
Olympos'ta oturan tanrılar böylesine alışkın.
Haydi sen şimdi gidip yat, ben burada kalacağım,
hizmetçileri ve anneni bir kere daha deneyeceğim,
herhalde annen de ağıtlar yakarak soracak her şeyi bir bir
bana."

Böyle söyledi, Telemakhos da salondan dışarı çıktı,
parlayan meşalelerin ışığında, tatlı uykuya daldığı odasına gitti.
Yatıp uzandı ve tanrısal Şafak'ı bekledi.

Tanrısal Odysseus salonda yalnız kalmıştı;
Athene'nin yardımıyla talipleri nasıl öldüreceğini kuruyordu.
Artemis ya da altın Aphrodite kadar güzel akıllı Penelopeia,
çıktı odasından, yanında iki hizmetçisi de vardı;
koltuğunu ateşin yanına koydular, oturdu.

Fildişleri ve gümüşle işlenmişti cilalı koltuğu,
bir zamanlar usta İkmalios yapmıştı onu;
ayaklarının altına da koltuğa bağlı iskemleyi çekip
üzerine büyük bir post serdi hizmetçiler.
İşte akıllı Penelopeia oraya oturdu.
Ak kollu hizmetçiler de salondaki sofradan
bir sürü ekmekle, arsız taliplerin boş kadehlerini taşıdılar;
sonra ısınmak ve aydınlanmak için
ateşin korlarını alt üst edip bir sürü odun attılar.
Melantho ikinci kez Odysseus'a söylendi ve dedi ki:
"Yabancı, gece bile evin içinde dolanıp
bizi rahatsız etmeye devam mı edeceksin,
kadınların arasına da mı karışacaksın utanmadan?
Dışarı çık seni sefil, defol git yemeğini ye,
yoksa kafana yersin meşaleyi."

Ters ters baktı ve dedi ki ona hünerli Odysseus:
"Lanet kadın, nedir benimle alıp veremediğin?
Yoksa kokular sürünmediğim,
üzerimdeki paçavralarla dilendiğim için mi
böyle aşağılar durursun beni?
Yokluk buna mecbur ediyor beni;
dilenciler ve berduşlar böyledirler.
Ben bir zamanlar çok mutlu bir adamdım,
insanların arasında yaşayıp varlıklı bir evde otururdum,
o zamanlar, benim şu anki halime benzer dilencilere
ne vesileyle gelirlerse gelsinler hep bir şeyler verirdim;
sayısız hizmetçim, iyi bir yaşam
ve zenginlik için gereken her şeyim vardı.
Ancak Kronos'un oğlu Zeus, her şeyimi aldı elimden,
herhalde bu hale düşmemi istedi.
Bu nedenle sen de kızım, dikkat et bir gün gelip de
seni diğerlerinden ayıran güzelliğini yitirmeyesin,
gün olur belki hanımın sana öfkelenir, kötü davranmaya başlar,
ya da belki bir gün Odysseus çıkıp gelir,

çünkü hâlâ bir ümit var bunun için.
O kaybolup gittiyse ve vatanına dönmeyecekse bile
Apollon'un yetiştirdiği oğlu Telemakhos var;
o da epey büyümüş, saygısız bir kadının hareketleri
kaçmayacaktır onun da gözünden,
ne de olsa, artık bir çocuk değil o."

Böyle dedi, akıllı Penelopeia da dinledi onu
ve hizmetçiye çıkışarak dedi ki:
"Seni utanmaz arlanmaz, korkusuz köpek,
sanma ki yaptığın kötülükler kaçıyor gözümden,
başınla ödeyeceksin bir gün bunları;
sen de biliyordun, sarayımdaki yabancıya,
beni büyük acılar içinde bırakıp giden
kocamı sormak istediğimi, benden duymuştun."

Bunları söyledi ve kahya kadın Eurynomos'a seslendi:
"Bir iskemle getir ve post ser üzerine de,
yabancı gelip beni dinlerken otursun diye,
sormak istediğim şeyler var ona."

Böyle dedi, kadın da hızla güzel cilalı bir iskemle getirip
koydu yere, üzerine de postlar serdi.
İşte çok çekmiş tanrısal Odysseus da gelip oraya oturdu.
Önce akıllı Penelopeia konuşmaya başladı:
"Yabancı, önce sana bir şeyler soracağım:
Kimsin ve nerelisin? Neredesin kentin ve ailen kim?"

Yanıtladı onu hünerli Odysseus ve şunları söyledi:
"Hanımım, bu uçsuz bucaksız yeryüzünde
kimse kınayamaz seni,
o güzel namın yayılmıştır,
tanrı korkusu olan yiğit halk arasında hüküm süren
kusursuz ve her konuda adil bir kralınki gibi;
o kral ki, iyi yönetimine karşılık,
bereketli toprağı buğday ve arpa verir,

ağaçları yemişle doludur, koyunları hep yavrular,
denizi bol bol balık verir,
halkı ise onun buyruğu altında erdemiyle yaşar gider.
Şimdi sen sor bana evinde bilmek istediklerini,
ama ruhumun acı kederle daha fazla dolmaması için,
yalvarırım soyumu sopumu, vatan topraklarımı sorma.
Halim içler acısıdır, ama şimdi burada, yabancı bir evde
oturup da dövünüp ağlamanın gereği yok,
diğer yandan, başkasını kederlere salmak da iyi bir şey değildir;
olur ya, şarap başıma vurduğu için gözyaşlarına boğulurum,
o vakit hizmetçilerden biri de bana kızabilir
ya da bizzat sen kendin öfkelenebilirsin bana."

O zaman yanıtladı onu akıllı Penelopeia:
"Yabancı, bedenimin güzelliğini mahvetti ölümsüzler;
Argoslular Troya'ya gittiklerinde,
aralarında kocam Odysseus da vardı.
Beni korumak için geri gelseydi,
ünüm daha büyük, daha güzel olurdu.
Oysa şimdi keder içindeyim,
tanrı bir sürü derdi bir arada verdi bana.
Adaların en önde gelen erkekleri;
Dulikhion, Same ve ormanlık Zakynthos'takiler,
hatta aydınlık İthake'de oturanlar bile
isteğim olmaksızın doluştular çevreme
beni kendilerine eş yapmak için
ve bu sırada evimi barkımı mahvediyorlar.
Bu nedenle, ne yabancıları gözetebiliyorum ne de duacıları,
halka hizmet eden habercilere bile bir faydam yok,
Odysseus'un özlemiyle eriyip bitiyor yüreğim.
Taliplere gelince, onlar bir an önce düğün yapmak telaşında,
bir sürü oyun bir sürü numara yaparım onlara.
Öncelikle tanrı aklıma dokuma yapma fikrini soktu:
Büyük ve ince bir dokuma yapmak için
saraya büyük bir tezgah kurdum, onlara da dedim ki:

'Genç taliplerim, tanrısal Odysseus öldüğüne göre,
şimdi biraz sabredin siz de,
çok acele etmeyin evlenmek için benimle,
bekleyin de bu dokumayı bir bitireyim, bunca iplik
gitmesin boşa.
Kara ve keder verici ölüm onu bulunca
kahraman Laertes için kefen olacak bu dokuma;
geride bunca mal mülk bırakmış soylu bir adam
kefensiz gömülürse Akha kadınları sonra bana neler der.'
Böyle dedim ve diğerlerinin de yiğit yürekleri ikna oldu.
İşte o günden itibaren üç sene boyunca
gündüz dokuma yapıp büyük tezgahımda
gece de sökerek dokuduklarımı, kandırıyordum Akhaları;
derken dördüncü sene geldi çattı,
ilk yazdaydık, günler geçip aylar birbirini kovalıyordu,
talipler öğrendiler ihbarcı, acımasız bir köpekten numaramı
ve gelip payladılar beni, acı sözler ettiler.
İşte böylelikle bitirdim dokumayı istemeye istemeye.
Ne düğünden kaçabiliyorum
ne de bir başka kurnazlık geliyor aklıma şimdi;
evlenmem için baskı yapıyor annemle babam,
oğlum da kızıyor, talipler yedikçe malımızı mülkümüzü;
o da artık büyüdü erkek oldu,
Zeus ona bu şerefi verdi de,
evine barkına sahip çıkacak hale geldi.
İşte benim durumum bu, şimdi de sen söyle bana soyunu.
Nerelisin? Herhalde masallardaki gibi,
bir meşeden ya da kayadan olmadın."

Yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:
"Laertes'in oğlu Odysseus'un saygıdeğer karısı,
soyumu sopumu sorup durmaktan vazgeçmeyecek misin?
Her ne kadar bana bunları anlattırarak
bana hükmeden acılarımı artıracak olsan da
gerçekleri söyleyeceğim sana;

benim gibi bunca zaman vatanından ayrı kalan bir adam,
fanilerin kentlerinde işkenceler çekerek dolanıp durur
ve işte sonra da bu hale gelir.
Madem sordun, öğrenmek istediklerini söyleyeceğim sana.
Karanlık denizin ortasında Girit diye bir yer var,
güzel, bereketli, her yanı denizlerle çevrili bir ülkedir.
Orada sayısız insan ve doksan da kent vardır.
Her birinin dili farklıdır, her dil bir diğerine karışmıştır:
Orada Akhalar da var, yüce gönüllü Eteokretler de,
Kydonlar da, üç boya ayrılan Dorlar ve tanrısal Pelasglar da.
İşte hepsinin ortasında da güçlü Minos'un hükmettiği
büyük kent Knossos var.
O Minos ki, Zeus'la konuşurdu,
ve babam yüce gönüllü Deukalion'un babasıydı.
Ben ve komutan İdomeneus Deukalion'un çocuklarıyız.
İdomeneus oyuk gemilerle Atreusoğullarıyla birlikte
İlyon'a gitti,
benim bilinen ismim de Aithos'dur;
İdomeneus'tan sonra doğdum,
elbette ki o benden daha büyük ve daha güçlüdür.
Girit'te ben Odysseus'u ağırlamıştım,
Troya'ya giderken rüzgar onu savurmuş,
ta uzaklardan, Maleia'dan oraya getirmişti.
Amnisos'ta, Eileithuie'nin mağarasının olduğu yerde durmuştu,
zorlu limanlara girmiş ve fırtınalardan zar zor kurtulmuştu.
Hemen kente inip İdomeneus'u aradı,
dediğine göre bir zamanlar onun sevgili konuğu olmuştu.
Oysa o geldiğinde, İdomeneus'un oyuk gemileriyle
İlyon tarafına gitmesinin üzerinden on ya da on bir gün
geçmişti.
Ben alıp evime götürdüm Odysseus'u
ve büyük bir özenle konuk ettim onu,
o zamanlar evimizde her şeyimiz vardı.
Onunla birlikte olan diğer yoldaşlarına da,

halktan un, alev alev yanan şarap
ve kurban ederek karınlarını doyurmaları için sığırlar
gönderdim.
İşte orada on iki gün kaldı tanrısal Akhalar,
güçlü kuzey rüzgarı onları yollarından alıkoyuyor,
karada bile ayakta durmalarına izin vermiyordu;
tanrılardan biri ayaklandırmıştı bu rüzgarı.
On üçüncü gün rüzgar dindi ve onlar da denize açıldılar."

O yalan hikayeyi gerçeğe benzeterek anlatırken,
Penelopeia da onu dinleyip kederinden yaşlar döküyordu.
Nasıl ki lodos, Zephyros'un dağların doruklarında topladığı
karları eritirse ve karlar eridiğinde
nehirler nasıl dolup akmaya başlarsa,
işte yanında oturan kocası için ağlarken
onun güzel yanaklarından da gözyaşları öyle akıyordu.
Odysseus da ruhunun derinlerinden üzülüyordu
böyle çaresizce ağlayıp dövünen karısı için,
ancak göz kapaklarının ardındaki gözleri
bir balmumu ya da bir demir parçası gibi sabitti
ve saklıyordu kendi gözyaşlarını.
Bol gözyaşlarıyla ağlamaya doyduğunda yanıtladı onu
Penelopeia ve dedi ki:
"Seni bir sınamak gerek yabancı, gerçekten dediğin gibi,
tanrıya denk yoldaşlarıyla birlikte kocamı evinde ağırladın
mı diye.
Söyle bana, nasıl bir giysi giymişti bedenine,
o ve onu izleyen arkadaşları nasıl kişilerdi?"

Yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:
"Hanımefendi, kolay değil bunu söyleyebilmem
aradan bunca sene geçmişken,
onun bizim oradan geçişinin üzerinden
yirmi seneden fazla zaman geçti.
Ama anlatayım sana yüreğimde nasıl kaldıysa öyle:

Tanrısal Odysseus'un tok kumaştan kırmızı bir pelerini vardı,
iki kattı ve üzerinde iki gözlü altın bir kanca dikiliydi,
önü ince işlenmiş nakışla doluydu;
bir köpek ön ayaklarıyla, kendisine çırpınarak bakan
bir geyik yavrusunu tutuyordu.
Buna bakan herkes hayran oluyordu, çünkü işleme altındandı,
köpek bir yandan geyiği boğarken bir yandan bakıyordu,
geyik de kaçmak için ayaklarıyla çırpınıyordu.
Bedenini saran gömleğini de görmüştüm,
kurumuş bir soğanın zarı gibi incecik ve yumuşaktı,
güneş gibi parlıyordu teninde;
onu gören her kadın hayran oluyordu.
Bir şey daha söyleyeceğim sana, aklında tut bunu iyice:
Bilmiyorum, evinden mi getirmişti bu giysileri
yoksa hızlı gemisiyle yolculuk ederken
bir dostu mu armağan etmişti;
ne de olsa pek çok kişi ile dostluk kurmuştu,
Akhaların pek azı onun gibidir bu konuda.
Ben de ona tunç bir kılıç, iki katlı güzel bir pelerin
ve bir de uzun gömlek armağan etmiştim,
saygıyla uğurlamıştım onu sağlam gemisine;
yaşça biraz büyüğü olan bir hizmetkar izliyordu onu.
Sana hizmetkarın nasıl olduğunu da söyleyeyim:
Yuvarlak omuzlu, esmer, kıvırcık saçlı biriydi,
ismi Eurybates'ti, Odysseus onu sayardı en çok,
çünkü o adam yanlışı doğrudan ayırabiliyordu."

Böyle dedi ve yabancının bahsettiği kişinin
Odysseus olduğundan kuşkusu kalmadı kadının;
içinde iyice büyüdü ağlama özlemi.
Bol gözyaşlarıyla ağlamaya doyduğunda yanıtladı onu ve dedi ki:
"Yabancı, biraz öncesine kadar sadece acıdığım biriydin,
ama artık sevilen ve sayılan bir konuk olacaksın sarayımda.
Bahsettiğin giysileri, bizzat ben vermiştim ona,

güzelce katlamıştım odada ve üzerine de süs olsun diye
o parlak kancayı takmıştım.
Ama o artık sevgili vatan topraklarına dönmeyecek
ve ben de karşılayamayacağım onu kendi evinde;
belli ki, oyuk gemisiyle İlyon'a doğru yol alırken Odysseus
kötü kader de ayrılmamış yanından."

Ona yanıt verdi hünerli Odysseus ve dedi ki:
"Laertes'in oğlu Odysseus'un saygıdeğer karısı,
yıpratma artık güzel yüzünü;
tüketip bitirme ruhunu kocan için dövünüp durarak.
Elbette suçlamıyorum seni böyle davrandığın için;
hangi kadın gözyaşı dökmez ki,
şehvetle yan yana uzandığı kocasını yitirince,
tanrıya denk Odysseus kadar olmasa bile,
çocuklarının babası olan adamı kaybedince.
Haydi, şimdi ağlayıp sızlamayı bırak da dinle sözlerimi,
çünkü sana gerçekleri söyleyecek,
senden hiçbir şey saklamayacağım,
yakınlardaki Thesptorların bereketli topraklarında
ne duyduysam bir bir anlatacağım:
Öğrendiğim kadarıyla Odysseus sağ salim dönecek buraya,
halklardan toplanmış bir sürü kıymetli armağanla.
Thrinakie adasından dönerken
şarap renkli denizde kaybetmiş
sevgili yoldaşlarını ve oyuk gemisini,
çünkü Zeus ve Güneş tanrısı çok kızmışlar,
sığırlarını kestikleri için yoldaşları.
Hepsi kaybolup gitmiş fırtınalı denizde,
bir tek geminin omurgasına tutunan Odysseus
kıyıya sürüklenmiş dalgalar tarafından
ve tanrıya yakın oturan Phaiakların ülkesine çıkmış.
Phaiaklar yürekten, tanrı kadar saygı göstermişler ona,
bir sürü armağanlar sunmuşlar
ve sağ salim ülkesine uğurlamışlar;

Uzun süre önce burada olması gerekirdi Odysseus'un,
ancak ruhunda daha iyi bir şey kurmuş olmalı:
Ülkeler dolaşıp bolca servet toplamak.
Odysseus kazanmayı diğer tüm fanilerden iyi bilir,
hiçbir fani bu konuda onunla yarışamaz.
Bunu bana Thesprotların kralı Pheidon söylemişti,
tanrılar adına yere şarap serperek ant içmişti evinde:
Odysseus için denize bir gemi indirmiş,
onu sevgili vatan topraklarına götürecek mürettebatı da
ayarlamıştı.
Ancak beni daha önce gönderdi buğday zengini Dulikhion'a
yola çıkan bir Thesprot gemisiyle.
Odysseus'un topladığı malları da gösterdi bana,
bir insanın on kuşak bütün soyunu besleyebilirdi;
İşte Odysseus'un oradaki malları o kadar çok ve
kıymetliydi.
Bana onun Dodone'ye uzun Meşe ağacından
Zeus'un dileğini öğrenmeye gittiğini söyledi;
bunca zaman uzakta olduğu sevgili vatan topraklarına
gizliden mi yoksa açıktan mı döneceğini öğrenmek için.
Anlayacağın Odysseus iyi ve dönecek;
çok yakında kavuşacak sevdiklerine ve vatanına.
Sana bir yemin daha vereceğim:
Öncelikle tanrılar içinde en üstün ve mükemmel olanı Zeus
ve kusursuz Odysseus'un ocağındaki şu ateş şahidim olsun ki,
gerçekten de bu dediklerim olacak.
Bu ay içinde; ya bu ayın sonunda ya da gelecek ayın başında
Odysseus gelecek buraya."

Yanıtladı onu yine akıllı Penelopeia:
"Yabancı, keşke bu dediklerin gerçek olsa!
O zaman hızla kazanırdın sevgimi
ve birçok armağan alırdın benden,
öyle ki, kim rastlasa sana, imrenirdi.
Ancak ruhum başka bir şey söyler bana:

Ne Odysseus geri gelecek evine
ne de seni topraklarına göndermek için uğraşacak kimse;
bu evde konuklarını uğurlayacak,
Odysseus gibi bir komutan mı var!
Haydi kızlar şimdi yabancının ellerine su döküp
yatağını, döşeğini, keçeleri ve parlak örtüleri serin,
bir güzel ısınsın altın tahtlı Şafak gelene dek.
Sabah da gün ağarır ağarmaz yıkayıp yağ ile ovun onu,
çünkü salonda Telemakhos'un yanında oturacak sofraya.
Eğer taliplerden biri onu korkutur, rahatsız ederse
onun sonu çok kötü olacak,
ne kadar kızarsa kızsın bir daha barınamayacak burada.
Ey yabancı, güneşten kavrulmuş halinle, yıkanmadan,
kötü giysilerinle sofraya oturtsaydım seni sarayımda,
o zaman nasıl bilecektin benim akıl ve erdem bakımından
diğer kadınlardan üstün olduğumu?
İnsan dediğin kısa ömürlü;
merhametsiz, katı yürekli kişiler
ömürleri boyunca lanetlenir faniler tarafından,
öldüğünde de arkasından kötü konuşulur;
ama her kim ki, kusursuz ve iyi düşüncelidir,
yabancılar ününü şanını her yerde tüm insanlara yayar,
herkes över iyiliğini."

Hünerli Odysseus onu yanıtlayarak dedi ki:
"Laertes'in oğlu Odysseus'un saygıdeğer karısı,
Girit'in karşı dağlarından uzaklaşalı
ve uzun kürekli geminin üzerinde yol almaya başlayalı beri
örtüler örtünmeyi, parlak çarşaflarda yatmayı unuttum.
İyisi mi, ben yine berbat bir yatakta,
yorgun argın bekleyeyim tanrısal Şafak'ı.
Yüreğim çekmez hiç ayaklarımın yıkanmasını,
istemem evdeki hizmetçilerin ayaklarıma dokunmasını;
ancak yaşı geçkin, sağlam düşünceli,

benim kadar çekmiş bir ihtiyar kadın var ise o olabilir.
Engel olmam onun ayaklarıma dokunmasına."

Yanıtladı onu akıllı Penelopeia:
"Sevgili yabancı, uzak ülkelerden gelen konuklar arasında
şimdiye dek evime gelen en aklı başında adam sensin.
Çok akıllı sözler ediyorsun sen;
gerçekten de ihtiyar bir kadın hizmetçim var,
çok da aklı başında biridir,
talihsiz Odysseus'u da o emzirip büyüttü,
anasının karnından onun eline doğmuştu.
Gücü kuvveti azalmış da olsa, varsın o yıkasın senin ayaklarını.
Kalk haydi akıllı Eurykleia,
efendinin yaşıtı olan bu adamın ayaklarını yıka,
Odysseus'un elleri ve ayakları da şimdi böyle olmalı,
ne de olsa talihsizlik daha çabuk yaşlandırır fanileri."

Böyle dedi ve ihtiyar kadın da
elleriyle yüzünü kapadı ve gözyaşları dökmeye başladı,
ağlayarak dedi ki:
"Zavallı evladım, bilmem ki senin için ne yapayım.
Ruhun tanrıdan korksa da, tüm insanlar arasında
Zeus yine de en çok sana düşmanlık beslemiş;
şimdiye dek hiçbir insan
yıldırımlar göndererek mutlu olan Zeus adına
ne bu kadar yağlı butu yakmıştır
ne de hayranlık uyandıran yüzlük kurbanlar kesmiştir;
oysa ki, sen ona güzel bir yaşlılığa erişmek
ve görkemli oğlunu büyütmek için dualar etmiştin,
ama bak o seni tamamen mahrum etti dönüş gününden.
Buradaki köpekler seni nasıl hor gördülerse,
belki de uzaklardaki ünlü saraylarda,
Odysseus'u da böyle rahatsız ediyorlardır;
sana kötü davranıp hakaret ettikleri için olsa gerek
ayaklarını yıkamamı istemiyorsun şimdi benim;

ama madem ki İkarios'un kızı akıllı Penelopeia istedi bunu,
hem onun hem de senin hatırına yıkayacağım elbet;
zaten içimden bir ses de sana hizmet etmemi söylüyor.
Söyleyim sana nedenini:
Bu güne kadar çile çekmiş birçok yabancı geldi buraya,
ama gelen hiç kimse benzemiyordu senin kadar ona,
bedenin, sesin ve bacaklarınla çok benziyorsun
Odysseus'a."

Yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:
"İkimizi de görenler benzediğimizi söylerlerdi hep,
bak şimdi sen de söyledin aynısını."
O böyle dedi, kocakarı da parlak leğeni aldı,
onunla yıkayacaktı ayaklarını,
içine bolca soğuk su döktü önce, sıcak su ekledi sonra.
Odysseus ocaktan uzakta oturuyordu,
odanın karanlık kısmına doğru dönmüştü;
çünkü aklına, ayağına dokunduğunda
yaşlı kadının yarasını tanıyıp,
kim olduğunun ortaya çıkabileceği gelmişti.
Kadın yanına gelip ayaklarını yıkamaya başladı;
hemen tanıdı yara izini ve efendisini.
Bu yara izi, bir zamanlar Autolykos
ve oğullarıyla birlikte Pernessos'a gittiğinde
beyaz dişli bir domuz tarafından ısırıldığında olmuştu.
Autolykos, annesinin görkemli babasıydı,
yalan yere yemin etmekte ve hırsızlıkta
tüm insanları geride bırakırdı;
tanrı Hermeias bağışlamıştı ona bu yeteneği,
çünkü memnundu Autolykos'un
kendisi için kuzuların ve oğlakların butlarını yakmasından,
seve seve yardım ediyordu ona.

Autolykos zengin İthake'ye gelip
kızının yeni doğmuş oğlunu görmüştü;

Eurykleia sofradan kalktıktan sonra,
çocuğu dedesinin dizlerine koymuş
ve onunla konuşup şunu söylemişti:
"Autolykos, kızının sevgili oğluna bir isim bulup koymalısın."
Yanıtlamıştı onu Autolykos ve demişti ki:
"Damadım ve kızım, buraya gelene kadar yolda,
Pek çok kötülük gördüm kadınlardan ve erkeklerden
çok öfkelendim onlara, bu yüzden çocuğunuza
'öfkeli' anlamına gelen Odysseus ismini koyun,
insanlar bu isimle seslensinler ona.
Ergenlik çağına varıp da
Parnessos'taki ana ocağına geldiği zaman
armağanlar sunup mutlu ederek geri göndereyim ben de onu."
İşte bunun için oradaydı Odysseus:
Dedesi kendisine görkemli armağanlar sunsun diye.
Autolykos ve oğulları kollarını açıp tatlı sözlerle selamlayarak
karşılamışlardı onu.
Ninesi Amphithea da kucaklayıp
başından ve güzel gözlerinden öpmüştü.
Autolykos yemek hazırlamalarını buyurmuştu şanlı oğullarına;
babalarının sözünü ikiletmemişti onlar da,
dediklerini yapıp hemen beş yaşında bir boğa getirmiş,
hayvanın derisini yüzüp parçalara bölerek
ustalıkla şişlere geçirmiş, özenle pişirip bölüştürmüşlerdi.
Güneş batana kadar tüm gün yediler,
her şeyin güzelce paylaştırıldığı sofrada
ruhlarının çektiği hiçbir şey eksik değildi.
Güneş batıp da karanlık geldiğinde yatmaya gittiler,
aldılar uykunun armağanlarını.
Sabah doğan gül parmaklı Şafak göründüğünde
Autolykos'un oğulları ve köpekler
ava gitmek için harekete geçtiler,
tanrısal Odysseus da aralarındaydı.
Ormanlarla dolu yüksek bir dağa; Parnesos'a çıktılar

ve çabucak vardılar rüzgarın dövdüğü sırtlara,
az sonra güneş, derin akan Okeanos'un dingin suları üzerinden
ilerideki topraklara vurdu ışınlarını.
Avcılar ormana girmişlerdi,
köpekler av hayvanlarının izlerini takip ediyordu,
arkalarından da Autolykos'un oğulları geliyordu,
tanrısal Odysseus da onlarla yüyüyordu, köpeklerin yanında,
uzun gölgeli mızrağını sallıyordu.
İşte orada sık çalıların içinde uzanmış yatan
büyük bir yaban domuzu vardı;
oraya ne nemli rüzgarlar erişebiliyordu
ne ışınları parlayan güneş ne de yağmur;
işte o kadar sıktı orman; yerlerde de sürüyle yaprak...
Etrafında ilerleyen insanların ve köpeklerin adımlarını duydu
ve yattığı yerden fırlayıp karşılarına çıktı,
sırtındaki bütün tüyler diken diken kalkmıştı,
gözlerinden alevler saçarak karşılarında durdu.
Odysseus atıldı hepsinden önce,
güçlü elleriyle uzun mızrağını kaldırmış onu vurmak istiyordu.
Ama yaban domuzu daha erken davrandı;
onu dizlerinden ısırıp etini dişleriyle sıyırdı,
neyse ki, kemiklerine kadar varamadı.
Odysseus da sağ omzundan yaraladı domuzu;
görkemli mızrağın ucu diğer taraftan çıktı,
hayvan böğürerek tozun dumanın içine düştü; canı uçup gitti.
Autolykos'un oğulları hemen koştular Odysseus'un yanına;
yarasını dikkatle sarıp, bir büyüyle kara kanı durdular
ve hemen sevgili babalarının evine götürdüler onu.
Autolykos ve oğulları bir güzel tedavi edip
görkemli armağanlar sundular ona,
büyük bir sevgi ve neşeyle uğurladılar İthake'ye.
Babası ve saygıdeğer annesi sevindiler Odysseus'un dönmesine,
yarasını görüp merak ettiler nasıl olduğunu.
O da anlattı onlara, Autolykos'un oğullarıyla birlikte

Parnesos'a ava gittiklerinde,
beyaz dişli bir yaban domuzunun kendisini nasıl yaraladığını.

İhtiyar kadın, Odysseus'un bacağını tutar tutmaz,
hemen tanıdı yarayı, o anda da elinden bırakıverdi,
olanca ağırlığıyla leğenin içine düşen ayak tuncu çınlattı;
leğen devrildi, sular yere saçıldı.
Gönlü hem keder hem de sevinçle doldu kadının,
gözlerini yaşlar kapladı ve sesi boğuldu.
Odysseus'u çenesinden tutup dedi ki:
"Odysseus'sun sen, Odysseus sevgili yavrum,
nasıl tanıyamadım ben ayaklarına dokunmadan efendimi."

Bunları söyledi ve sonra gözünün ucuyla Penelopia'ya baktı
sevgili kocasının evde olduğunu söyleme isteğiyle;
ancak Penelopeia ona bakmıyordu o sırada,
anlayamadı olan biteni,
çünkü Athene aklını başka bir yere çevirmişti onun.
Odysseus elini uzatıp Eurykleia'yı boynundan yakaladı,
diğer eliyle onu kendisine çekip şunları söyledi:
"Anacığım, sen beni mahvetmek mi istiyorsun?
Sen değil miydin beni memesiyle besleyen.
Yirmi yıl çile çektikten sonra, geldim sonunda baba
topraklarına.
Şimdi, madem beni tanıttı sana tanrı
sus da öğrenmesin kimse sarayda olduğumu.
Şu söyleyeceklerim aynen olacak bilesin:
Tanrı benim ellerimle alt ederse azgın talipleri,
tüm hizmetçileri öldüreceğim saraydaki,
olur da şimdi konuşursan,
dadım demem gözünün yaşına bakmam senin de."

Bunun üzerine dedi ki ona akıllı Eurykleia:
"Evladım, ne biçim söz çıktı öyle dişlerinin arasından!
Bilmez misin ne kadar sağlam ve kararlı olduğumu,

sarsılmaz bir kaya ya da sert bir demir gibi tutacağım sırrını.
Sana bir şey daha söyleyeceğim sen de iyice koy bunu aklına:
Eğer tanrı senin aracılığınla alt ederse azgın talipleri
o vakit bildireceğim sana, saraydaki hangi kadınların itaatsiz
hangilerinin masum olduğunu."

Onu yanıtlayarak dedi ki hünerli Odysseus:
"Anacığım, ne diye sen söyleyesin bana bunları,
ben de bilirim onların kim olduklarını,
şimdi sen yalnızca sözünü tut sessizce,
geri kalan her şeyi de tanrılara bırak."

Böyle söyledi, ihtiyar kadın da,
daha önce getirdiği su olduğu gibi döküldüğü için
ayaklarını yıkamak için su getirmek üzere salondan çıktı.
Onu yıkadıktan ve bolca yağla ovaladıktan sonra
ısınması için Odysseus'un koltuğunu ateşin yanına çekti,
yara izini de üzerindeki paçavralarla bir güzel örttü.

Ve sağduyulu Penelopeia yine söz aldı ve dedi ki:
"Yabancı, sana son bir soru daha soracağım;
son, çünkü artık tatlı uykunun saatidir
ve ne kadar kederli de olsa insan tatlı uyku gelip onu alsın ister.
Ancak tanrı bana öyle tarifsiz bir keder vermiş ki,
gündüzleri işlerimle, hizmetçilerimle ilgilenirken ferahlasam da,
gece gelip de herkes yataklarına çekildiğinde,
uzandığım yerde yüreğime üşüşür acılar,
çökerler üzerime beni ağlatıp sızlatırlar.
Hani Pandareos'un kızı, tatlı Bülbül,
ilkbaharda ağaçların sık yaprakları üzerine oturup
güzel şarkılar söyler ve sık sık yer değiştirerek
sesini her yanda yankılatır ya,
ki aslında, bir zamanlar, bilmeden tunç bir silahla öldürdüğü
kral Zethos'un oğlu sevgili yavrusu Itylos için ağlamaktadır,
işte benim ruhum da iki düşünce arasında gidip gelir:

Oğlumun yanında kalıp, yüksek sarayımdaki mallarıma,
hizmetçilerime, kocamın yatağına ve onun
dünya üzerindeki ününe saygıyla göz kulak olmak
ya da sayısız düğün armağanlarını alıp,
beni karısı yapmak için sarayda dolanıp duran
Akhaların en iyisine varmak.
Oğlum küçükken ve aklı ermezken
evlenip de kocamın evini bırakmaya içim elvermiyordu elbette;
o şimdi artık büyüdü, delikanlı oldu,
benim evden gitmemi istiyor, çünkü bıktı artık
Akhaların malını mülkünü yiyip bitirmesinden.
Şimdi, dinle ve açıkla bana şu düşü:
Sudan çıkmış buğdayla beslenen yirmi kaz var evimde,
onlara bakıp mutlu oluyorum.
Dağdan büyük, kıvrık burunlu bir kartal geliyor
hepsinin boyunlarını koparıp öldürüyor,
onlar evin içinde serilmiş yatarken
kartal tanrısal gökyüzüne yükseliyor.
Ağlayıp haykırmaya başlıyorum,
rüya olsa da, kartal kazlarımı öldürdüğü için
böyle kederle ağlayıp dururken
bütün güzel duvaklı Akha kadınları çevreme toplanıyorlar.
O zaman kartal yine geri gelip evin dışındaki duvara konarak
insan sesiyle benimle konuşup diyor ki:
'Korkma İkarios'un kızı, bu yalnızca bir düş değil,
uyanınca göreceğin güzel bir olayın işareti:
Kazlar taliplerdir, ben de şimdiye kadar
senin için dağlarda bir kartal idim,
ama şimdi senin kocan olarak yeniden geldim,
bütün talipleri hiç acımadan mahvedeceğim.'
"Böyle söyledi ve bırakıp gitti beni tatlıların tatlısı uyku.
Etrafıma bakındım ve saraydaki kazları
eskisi gibi yalağın yanında yemlenirken gördüm."

Yanıtladı onu ve dedi ki hünerli Odysseus:
"Hanımım, bu düş başka bir şekilde yorumlanamaz;
Odysseus seninle konuşup yapacaklarını anlatmış apaçık.
Bütün taliplerin teker teker yok olup gidecekleri,
içlerinden birinin bile ölümden
ve kara kaderden kurtulamayacağı da çok açık."

Bunun üzerine akıllı Penelopeia dedi ki ona:
"Yabancı, kimsenin anlamını bilmediği düşler vardır;
insanlara her şey düşlerde gönderilmez zaten.
Düşünce içermeyen düşlerin kapısı iki tanedir:
Bazıları boynuzdandır, bazıları da fildişinden yapılmadır.
Fildişi şeklindeki kapıdan gelen düşler
insanları kandırır ve gerçek olmayan sözler taşırlar;
yontulmuş boynuz şeklindeki kapıdan çıkıp gelenlerse
hangi faniye görünürlerse görünsünler, her zaman gerçek çıkarlar.
Benim için ve oğlum için büyük mutluluk olsa da,
sanıyorum ki bu korkunç düş,
bu kapılardan birinden çıkıp gelme değildi.
Sana bir şey daha söyleyeyim, bunu iyice koy aklına:
Beni Odysseus'un evinden alıp götürecek
o karanlık Şafak bir gün gelecek;
bir yarışma düzenleyeceğim, balta yarışması;
bir zamanlar on ikisini sırayla dizerdi Odysseus,
sonra uzaklardan okunu atar ve hepsinin arasından geçirirdi.
İşte şimdi bu yarışmayı koyacağım taliplerin önüne;
hangisi yayını avuçlarının içinde rahatlıkla gerip
attığı oku on iki baltanın da arasından geçirirse,
tüm evlerden daha güzel ve zenginlik dolu koca evimi
burada bırakıp onun peşinden gideceğim,
ama düşlerimden hiç çıkmayacak bu ev."

Hünerli Odysseus onu yanıtlayarak dedi ki:
"Laertes'in oğlu Odysseus'un saygıdeğer karısı,

düzenlemeye niyetlendiğin bu yarışı daha fazla geciktirme,
çünkü hünerli Odysseus gelmiş olacak buraya,
daha onlar yaylarını havaya kaldırıp da germeye,
oklarını baltalar arasından geçirmeye fırsat bulamadan."

Sağduyulu Penelopeia yanıtladı onu ve dedi ki:
"Yanımda kalıp salonda oturmayı,
beni eğlemeyi isteseydin yabancı,
o zaman hiç uyku akmazdı göz kapaklarıma.
Ancak sürekli uykusuz kalamaz insanlar,
çünkü ölümsüzler bereketli yeryüzündeki faniler için
her şeyi sırasıyla belirlemişler.
Benim de, Odysseus lanetli İlyon'a gittiğinden beri
içimde sıkıntı, gözümde yaşla uzandığım döşeğime
uzanmam gerekiyor artık yukarı çıkıp.
Sen de ya burada evin içinde yat yere bir döşek serip
ya da sana bir yatak hazırlasınlar."

Böyle söyledi ve ışıklı üst kata çıktı;
yanında diğer hizmetçiler de vardı.
Kadınlarla birlikte yukarı çıktığında
yeniden sevgili kocası Odysseus için ağlamaya başladı,
ta ki, deniz mavisi gözlü Athene
göz kapaklarına tatlı uykuyu koyana dek.

RAPSODİ 20

[Taliplerin Öldürüleceğinin Emareleri]

Tanrısal Odysseus ön odada uzandı.
Taze yüzülmüş bir sığır derisi serdi yere,
taliplerin kurban ettiği koyun postlarını da yaydı üzerine.
Eurynome gelip örttü üzerini o yattıktan sonra.
Taliplerden alacağı intikamı tasarlıyordu yattığı yerde
Odysseus.
Gözleri açıktı, ne zamandır taliplerle yatan
şehvetli kadınların saraydan çıktıklarını görüyordu;
cilveleşirdi onlar hep kendi aralarında.
Odysseus'un yüreği daha da hırçınlaştı
ve aklını, ruhunu doldurdu birçok düşünce:
Ya atılıp üzerlerine öldürecekti her birini
ya da son bir kez daha göz yumacaktı
aşağılık taliplerin koyunlarına girmelerine.
Yüreği sığmaz oluyordu içine;
nasıl ki bir dişi köpek bir insan yaklaştığında
yavrularının etrafında dolanır
ve gelenin üzerine hırsla atılırdı havlayarak,
bu kadınların saygısızlıklarını gördükçe
onun yüreği de kabına sığmıyordu aynı şiddetle.
Göğsü çarpıyor ve yüreğini avutuyordu şu sözlerle:
"Bir zamanlar nasıl dayandıysan, şimdi de öyle dayan yüreğim;
hani bir vakitler, gücü sınırsız Tepegöz
yiğit yoldaşları midesine indirirken ve ben öleceğimi sanırken,
sıkmıştın ya dişini ben mağaradan çıkana dek, işte öyle
dayan."

Böyle söylüyor ve cesaretlendiriyordu göğsünde yüreğini;
yüreği her zaman boyun eğer ve sabrederdi her şeye.
Durmadan bir o yana bir bu yana dönüp duruyordu Odysseus;

yanan ateşe yağlı ve kanlı işkembeleri koyup
çabucak pişsinler diye çevirip duran bir adam gibi,
bir o yana bir bu yana dönüp duruyordu döşeğinde,
bir başına nasıl alt edeceğini düşünüyordu,
bu arsız talip sürüsünü.
O zaman Athene gökyüzünden inip geldi yanına,
kadın kılığında.
Başının üzerinde durup dedi ki ona:
"Neden yine uykusuz kaldın, tüm insanların en talihsizi?
Burası senin evin, karın ve herkesin imrendiği çocuğun
içerdeler."

Onu yanıtlayarak dedi ki hünerli Odysseus:
"Bu söylediklerin çok doğru tanrıça,
ancak içimden şunlar geçer:
Ben bir başınayken burada, nasıl alt edeceğim
evime doluşmuş bu arsız talipleri.
Hatta aklımı daha çok oyalar bir başka düşünce:
Eğer onları Zeus ve senin yardımlarınla öldürürsem,
sonra ben nereye giderim? Bunn bir düşünsene."

Yanıtladı onu gök gözlü tanrıça Athene, dedi ki:
"Vah talihsiz, kimisi sırtını bir faniye yaslar, yoktur bir
bilgisi;
oysa ben bir tanrıçayım, kollarım seni acılardan,
çevrendeki kötü niyetlilerden.
Şunu da açıkça söyleyeceğim ki sana:
İsterse elli takım fani gelsin
bizi öldürmek için yanıp tutuşarak, gelsin kuşatsın
etrafımızı,
yine de sen kazanacaksın sığırları ve evcil koyunları.
Yalnız şimdi uyu, çünkü sıkıntıdır insanı bütün gece ayakta
tutan,
yakındır bütün dertlerinden kurtulman."

Böyle dedi ve döktü göz kapaklarına uykuyu,
büyüleyici tanrıça da Olympos'a döndü.
Ruhundaki dertleri ve bedenini çözen uyku
Odysseus'u kollarına aldığında, sadık karısı uyandı
ve yumuşak yatağına oturup ağlamaya başladı.
Doya doya ağladıktan sonra bu tanrısal kadın
herkesten önce Artemis'e dua etti:
"Artemis, saygıdeğer tanrıça, Zeus'un kızı,
keşke artık okunu göğsüme atsan da hemencecik alsan
ruhumu
ya da bir kasırga yakalasa beni
ve karanlık gökyüzünde sürüye sürüye
yeryüzünün çevresinde akan Okeanos'a atsa.
Öyle yakalamamışlar mıydı Pandereos'un kızlarını da;
hani daha önce de tanrılar yok etmişti ana babalarını,
öksüz kalmışlardı saraylarının içinde,
şanlı Aphrodite ilgilenmişti onlarla;
peynirle, tatlı balla ve şarapla beslemişti onları,
Hera tüm kadınlardan fazla güzellik bağışlamıştı onlara,
bakire Artemis boy pos vermiş,
Athene benzersiz el işleri öğretmişti.
Her şeyin en iyisini bilen tanrıça Aphrodit onlar için,
yıldırımlarıyla mutlu Zeus'tan güzel bir kısmet dilemek üzere
Olympos'un yolunu tutmuştu bir gün;
Zeus bilirdi fanilerin iyi ve kötü kaderlerini.
İşte o böyle yürürken Olympos'a, Harpyalılar kızları yakalayıp
uğursuz Erinysler'e vermişlerdi hizmet etmeleri için.
Olympos'taki tanrılar işte böyle ortadan kaldırsalar beni
ya da güzel saçlı Artemis vursa da beni,
korkunç yer altına gidip gözlerimle görsem Odysseus'u
ve beni eş almak isteyen aşağılık bir adamı
hiçbir zaman mutlu etmek zorunda kalmasam.
Bir insan gün boyunca yüreğindeki kederle durmaksızın

ağlarsa belki biraz dayanılabilir mutsuzluğa,
nasılsa gece geldiğinde tatlı uyku gelip alacaktır onu;
uyku göz kapaklarını örttüğünde unutturur her şeyi,
hem neşeyi hem de kederi...
Oysa bana bir sürü kötü düş gönderir tanrı,
bu akşam da ona benzer biri gelip yanaştı yanıma:
Tıpkı sefere çıktığı zamanki gibiydi;
onu görünce nasıl da sevindi yüreğim,
bana bunun bir düş olmadığını, uyanık olduğumu
söylüyordu!"

Bunları söylerken o, geldi altın tahtlı Şafak.
Kadın ağlarken duydu tanrısal Odysseus onun sesini;
bir an kendisini tanıdığını ve gelip başına dikileceğini sandı.
Örtüleri ve serdiği postları toplayıp oturağın üzerine koydu,
sığır derisini de alıp dışarı götürdü,
gözlerini kaldırarak Zeus'a dua etti:
"Zeus Baba, siz tanrıların verdiği güçle
bunca işkenceden sonra bu kara parçasına çıktıysam
ve sizseniz beni denizden kendi topraklarıma sürükleyen,
uyanan insanlardan biri bana bir söz söylesin,
dışarıda da senden bir işaret olsun."

Böyle söylerek dua etti, akıllı Zeus da dinledi onu
ve gürledi ışıklı Olympos'taki bulutların üzerinden;
tanrısal Odysseus sevindi buna.
Yakınlarda değirmenleri vardı halkların komutanı Odysseus'un,
orada, hepsi güçlü kuvvetli kadınlar çalışır,
insanlara güç versin diye, buğday ile arpa öğütürlerdi.
Diğer kadınlar uykuya dalmışlardı buğdaylarını öğüttükten sonra,
ama işte içlerinden biri hâlâ durmamıştı
ve en çelimsiziydi o tüm arkadaşlarının.
İşte o, değirmeni durdurup şu anlamlı sözleri söyledi efendisine:
"Zeus Baba, sen ki insanlara ve tanrılara hükmedersin,

ne kadar güçlü gürledin yıldızlarla dolu, bulutsuz gökyüzünden,
biri için bir işaret göndermiş olmalısın mutlaka.
Yalvarırım sana, dileğini gerçekleştir benim gibi talihsizin;
Bugün Odysseus'un sarayında yiyip içip mutlu olacakları
son şölenleri olsun taliplerin,
son kez doyursunlar karınlarını burada
dizlerimin dermanı kalmadı artık yorgunluktan,
eriyip bitti ruhum bütün gün değirmen çevirmekten."

Böyle söyledi ve tanrısal Odysseus da sevindi
bu mübarek sözlere ve Zeus'un gürlemesine;
çünkü bu, kendisine zarar verenlerden intikamını alacağı anlamına geliyordu.
Diğer hizmetkarlar da Odysseus'un güzel salonunda toplanmış,
ocaktaki sönmez ateşi alevliyorlardı.
Tanrıya denk Telemakhos yatağından kalktı,
elbiselerini giydi ve omuzlarının üzerine sivri kılıcını astı,
görkemli ayaklarına güzel sandaletlerini bağladı;
bir ucu sivri ve tunçtan yapılma güçlü mızrağını da aldı
ve gidip eşikte durarak Eurykleia'ya şunları söyledi:
"Nineciğim, yabancıya evin içinde yatak ve yemek verip güzelce sayıp ağırladınız mı, yoksa ilgilenen olmadı mı onunla?
Annem böyledir çünkü, ne kadar aklı başında da olsa,
gün gelir fanilerin en kötülerden birini sayıp güzelce ağırlar,
en iyisini de saygı göstermeden kovalar."

Yanıtladı onu akıllı Eurykleia ve dedi ki:
"Oğlum, sebepsiz yere suçlama anneni.
Oturup istediği kadar içti şarabını konuğun,
kendi istemedi yemek, aç olmadığını söyledi.
Yatma vakti geldiğinde annen,
onun için aşağıda bir yatak sermelerini buyurdu hizmetçilere;
ama o, bir zavallı ve gün görmemiş bir insan gibi,

döşekte örtüler arasında uyumayı istemedi;
ön odada, taze yüzülmüş sığır derisi üzerine koyun postları
serip oraya uzandı, biz de üzerine bir örtü verdik."

O böyle söylerken, Telemakhos da mızrağını tutmuş
salondan çıkıyordu, iki beyaz köpek de onu takip ediyordu.
Tez Ahkaları bulmak üzere pazar yerine doğru yola koyuldu.

Peisenor'un oğlu Ops'un kızı tanrısal Eurykleia da
diğer hizmetçilere buyurarak dedi ki:
"Haydi sallanmayın!
Kiminiz yerleri süpürüp sulasın bir çırpıda,
güzel yapılmış koltuklara erguvan yaygıları sersin,
kiminiz de masaları silsin bir güzel süngerlerle
ve sonra maşrapalarla kulplu bardakları yıkasın,
kiminiz de çeşmeye gidip su getirsin hemen.
Talipler uzak değiller saraydan, sabah erkenden gelirler
hepsi için bayram bugün."

Böyle söyledi ve diğerleri de onu dinleyip
dediklerini yapmaya başladılar.
Yirmisi bol bol su getirmek için çeşmeye gitti,
diğerleri de evde kalıp özenle çalışmaya başladılar.
Taliplerin hizmetçileri de geldiler,
hemen başladılar odun kesmeye ustalıkla.
Çeşmeye giden kadınlar geri döndü bu arada;
onların ardından domuz çobanı da geldi,
sürünün en iyilerinden üç besili domuzu önüne katmış olarak.
Otlamaları için güzel avluya bıraktı onları,
kendisi de Odysseus'a seslendi yumuşak sözlerle:
"Yabancı, Ahkalar sana iyi gözle bakıyorlar mı,
yoksa yine hor mu görüyorlar seni?"

Yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:
"Eumaios, keşke cezasız bırakmasa tanrılar
bu adamların yaptığı fenalıkları

saygısızca sövüp duruyorlar bana durmadan,
akıllarında yalnızca bir başkasının evini sömürmek var,
hepsi de yüzsüz bunların."

İşte onlar aralarında bunları konuşurlarken,
keçi çobanı Melanthios yaklaştı yanlarına,
talipler yesin diye sürünün en iyi keçilerini getiriyordu;
iki çoban da onu izliyordu.
Keçileri yankılı kapının altına bağladı
ve Odysseus'a sataşarak dedi ki:
"Yabancı, sen hâlâ burada dilenmeye devam ederk
insanları rahatsız mı ediyorsun?
Çıkıp gitmeyecek misin daha?
Galiba seni pataklamadan kurtulamayacağız senden,
haddini aştı artık dilenmen.
Başka yerlerde de var Akhaların yemekli şölenleri."

Böyle konuştu, yanıtlamadı onu hünerli Odysseus;
sustu ve alacağı intikamı düşündü sadece.
Üçüncü gelen Sığırtmaçbaşı Philoitios'du,
kısır bir inek getiriyordu talipler için, bir de besili keçiler.
Diğer ziyaretçileri nasıl geçirmişlerse
onu da öyle geçirmişlerdi kıyıya kayıkçılar.
Güzelce bağladı onları yankılı kapının altına,
ve gidip sordu domuz çobanına:
"Bu yabancı da kim domuz çobanı, yeni mi geldi evimize?
Kimlerdenmiş soyu? Nereliymiş ve neredeymiş ailesi?
Talihsiz! Bedeni de ne kadar benzer kralımızınkine.
Çok gezen insanları yok edebilir tanrılar,
kral bile olsa dokurlar mutsuzluğu."

Bunları söyledi ve yanında durup selamladı Odysseus'u;
ona şu kanatlı sözleri söyledi:
"Selam yabancı, keşke bundan sonra gelip bulsa seni mutluluk;
belli ki şimdiye dek kötülükler sarmış her anını.

Zeus Baba, tanrılar arasında yok senden daha zalimi;
kendi yarattığın insanlara hiç mi acımazsın da,
izin verirsin bunca acı ve elem içinde işkence çekmelerine?
Seni gördüm gözlerim yaşlarla doldu,
Odysseus'u hatırlattın bana, belki şimdi o da
böyle paçavralar içinde dolanıp duruyordur insanlar arasında,
hâlâ bir yerlerde yaşıyor ve gün ışığını görüyorsa.
Ölüp de Hades'in taraçalarına vardıysa eğer,
yok olup gittiyse kusursuz Odysseus,
o zaman eyvahlar olsun bana,
Kephallenlerin ülkesinde çoban yapmıştı beni
henüz ufacık bir çocukken...
Şimdi sayılamayacak kadar çoğaldı inekler,
herhalde yoktur başka hiçbir çoban sığırları bu kadar artan.
Oysa şimdi, başkaları buyuruyor bana
onları yemeleri için getirmemi,
tekini bile Odysseus'un saraydaki oğlu için kesmezler,
ne tanrıların gazabından korkarlar ne başka lanetlerden,
tek dertleri, gurbetteki efendinin malını mülkünü bölüşmek.
Ancak göğsümün içindeki sevgili ruhum burada dolanır durur;
oğlu yaşadığı sürece gitmem başka insanların ülkesine,
sığırları da alarak göçmem yabancı diyarlara,
ama burada kalıp sığırları başkalarına yedirmek de çok acı.
Uzun zamandır başka bir yiğit kralın
emrine gitmek ister dururum.
Ancak mutsuz efendim bir gün çıkıp gelir de
saraydaki talipleri dağıtır diye hayal kurar,
kalırım olduğum yerde."

Onu yanıtlayarak dedi ki hünerli Odysseus:
"Ey Sığırtmaç, hiç de benzemezsin akılsız bir adama,
pek aklı başında düşüncelerin,
o nedenle bir şey söyleyip ant içeceğim sana.
Herkesten önce tanrılardan Zeus ve konuk sofrası,

Odysseus'un evindeki ocağın ateşi şahidim olsun ki,
sen daha burada iken dönecek evine Odysseus,
eğer beklersen gözünle görürsün sen de
onun zalimlik yapan talipleri nasıl öldürdüğünü ."

Yanıtladı onu sığırtmaçların başı:
"Yabancı, keşke Kronos'un oğlu gerçekleştirse bu dediklerini,
sen de görürdün o zaman ellerimin gücünü!"

Eumaios da akıllı Odysseus'un evine dönmesi için
tüm tanrılara dua etti.
İşte onlar kendi aralarında bunları konuşurlarken,
talipler de bir yandan Telemakhos'un ölümünü planlıyorlardı.
Onlar tuzak kuradursun, bir yırtıcı kuş göründü uzaktan,
yükseklerden uçan bir kartaldı bu,
pençelerinin arasında bir güvercin tutuyordu, kötüye işaretti.
Amphinomos onlara dönüp şöyle dedi:
"Dostlarım, belli ki başarılı olmayacak
Telemakhos'u öldürme planımız,
haydi, bırakalım da bunu şölenle ilgilenelim artık."

Böyle söyledi, diğerlerinin de hoşuna gitti bu söz.
Tanrısal Odysseus'un sarayına vardılar hemen,
oturdukları yerlere yaygılar koydular;
iri koyunlarla semiz keçiler,
besili domuzlarla sürüden inekler kestiler.
Sakatatları kızartıp paylaştırdılar hemen,
testilerin içinde şarabı kardılar.
Domuz çobanı şarabı maşrapalara dağıttı,
Sığırtmaçbaşı Philotios da güzel sepetlere ekmekleri pay etti,
Melantheus ise şarap sunuyordu.
Talipler ellerini uzattı önlerinde duran yemeklere.
Telemakhos kurnaz bir düşünceyle
Odysseus'u sağlam yapılmış salona, taş eşiğin yanına oturtup
önüne eski bir iskemle ile küçük bir masa koydu.

Üzerine de bir parça sakatat ve altın bardakta şarap
bırakarak şunları söyledi:
"Otur, şarabını burada bu adamların arasında iç,
talipler sataşmaya kalkarsa, ben sahip çıkacarım sana,
bu ev orta malı değil Odysseus'un evidir,
benim için yaptırdı Odysseus bu evi.
Siz de bırakın sövmeyi, laf atmayı talipler,
boş yere kavga kopmasın şimdi aramızda."

Böyle söyledi, talipler de dişleriyle dudaklarını ısırdı,
şaşıp kaldılar Telemakhos'un cesur sözlerine.
Eupheites'in oğlu Antinoos onlara dedi ki:
"Her ne kadar ağır da olsa sözleri
kabul edelim Akhalar Telemakhos'un dediklerini.
Gördünüz Kronos'un oğlu Zeus da izin vermedi bize;
yoksa ne kadar gür olsa da sesi,
bilirdik bize meydan okuyan adamı susturmasını."

Antinoos bunları söyledi,
ama Telemakhos onun sözlerine hiç önem vermedi.
Bu sırada hizmetkarlar yüzlük kurbanları taşıyorlardı
uzaklardan ok atan Apollon'un gölgeli ormanına,
uzun saçlı Akhalar da orada toplanacaktı.
Diğer leziz etler de pişirilip paylaştırıldıktan sonra
şölen başladı ve herkes yemeğin tadını çıkardı.
Hizmetçiler Odysseus'un önüne de,
herkese koydukları kadar yemek koydular,
tanrısal Odysseus'un sevgili oğlu Telemakhos böyle
buyurmuştu.
Ama Athene izin vermedi arsız taliplerin dilinden
kırıcı küfürlerin düşmesine,
derinleşmeliydi Odysseus'un yüreğindeki acı.
Taliplerin arasında hak hukuk bilmeyen biri vardı,
ismi Ktesippos idi ve Same'de otururdu.
Malına mülküne güvenerek talip olmuştu

uzun zamandır gurbette olan Odysseus'un karısına.
İşte o yüzsüz, taliplere dedi ki:
"Dinleyin beni gururlu talipler, bir diyeceğim var:
Deminden beri bakıyorum da,
bizler kadar yemek alıyor bu yabancı;
doğru olan da böylesi, kimse hor göremez
Telemakhos'un evine buyur ettiği konukları;
ben de ona bir armağan vermek isterim ona,
beğenmezse ödülünü, ya hamamcıya versin başka bir uşağa."

Böyle söyledikten sonra, kaba elleriyle fırlattı
sepetten aldığı bir sığır eti paçasını.
Odysseus başını aşağı eğerek kurtuldu ondan;
parça gidip usta işi duvara çarpınca da güldü kıs kıs.
Telemakhos Ktesippos'u azarladı ve dedi ki:
"Ktesippos, senin için iyi oldu yabancıyı vuramaman,
böylelikle kurtuldun sen de darbe almaktan.
İsabet etseydi attığın şey ona,
o zaman vururdum seni göğsünden sivri mızrağımla,
kendi elleriyle kazardı burada mezarını baban da.
Kimse böyle yakışıksız davranışlarda bulunmasın artık evimde;
farkındayım her şeyin, kaçmıyor bir şey gözümden
çocuk değilim artık anlıyorum iyiden kötüden.
Elbette canımı yakıyor koyunlarımı kesmeniz,
şaraplarımı içmeniz ve ekmeğimi yemeniz,
heyhat tek başınayım karşı duramam bunca kişiye;
ancak artık siz de bir son verin bana düşmanlık etmeye.
Aklınızdan beni tunç kılıçla öldürmek geçiyorsa eğer,
böyle aşağılanmaktansa, bilin ki ölmeyi yeğlerim,
böylelikle, konuklarım hor görülmez,
hizmetçilerim namussuzluğa sürüklenmez hiç değilse."

Böyle söyledi, diğerleri de susup kaldılar öylece.
Biraz sonra Damastor'un oğlu Agelaos dedi ki:
"Sevgili dostlarım, gücenmeyin Telemakhos'un bu sözlerine;

ne hizmetçilerine ne de konuğuna kötü davranmayın
Tanrısal Odysseus'un evinde.
Ben de şunu söyleyeceğim Telemakhos'a ve annesine:
Göğsünüzün içindeki ruhunuz
akıllı Odysseus'un evine döneceği umudunu taşıdığı sürece
doğruydu onu beklemeniz ve talipleri bekletmeniz.
Oysa artık her şey çok açık: Odysseus için dönüş umudu yok.
Haydi Telemakhos annenin yanına git
ve karşısına oturup açık açık şunları söyle ona:
Evlensin artık kendisine en çok armağanı sunan
ve en uygun bulduğu adamla;
böylelikle sen de tadını çıkarabilirsin babandan kalan
mülklerin,
bırak annen de artık başka bir evle ilgilensin."

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos:
"Zeus'a ve İthake'den uzaklarda bir yerlerde
ya kaybolup gitmiş ya da dolanıp durmakta olan babamın
kederleri üzerine ant içerim ki Agelaos,
ben değilim oyalayan annemi düğün konusunda,
söylüyorum ona istediğiyle evlenmesini hatta;
bolca armağanlar da sunuyorum ayrıca.
Ama utanırım kendisi istemeden saraydan zorla
göndermeye onu.
Tanrı bana göstermesin o günleri!"

Telemakhos böyle söyledi
ve Pallas Athene de taliplerin düşüncelerini karıştırıp
kendi aralarında kahkahalarla gülmelerini sağladı.
Böyle neşeyle gülüp kanlı etleri yerlerken,
gözlerinden yaşlar geldi, ruhları avutulmaz bir ağıtla doldu.
O zaman tanrı biçimli Theoklymenos onlara dedi ki:
"Zavallılar! Nedir bu başınıza gelenler?
Başınızı, yüzünüzü, dizlerinizi sarmış karanlıklar;
gözleriniz yaşla dolmuş,

duvarlara ve güzel sütunlara fışkırıyor ağzınızdaki kan.
Evin önü ve avlu, aşağı dünyaya gitmekte olan ruhlarla dolu;
kara bir sisle kaplandı ortalık, gökte güneş kayboldu."

Böyle söyledi ve yine aralarında gülüştü talipler.
Polybos'un oğlu Eurymakhos konuştu bu defa onlarla:
"Başka bir ülkeden gelen bu talip delirmiş olmalı.
Haydi gençler dışarı çıkarıp yolu gösterin de ona hemen,
gitsin pazar yerine, baksın gece olmuş mu orada da."

Tanrı biçimli Theokylmenos ona dedi ki yeniden:
"Eurymakhos, kılavuz istemedim ben senden.
Gözüm, kulağım, iki bacağım var benim de;
göğsümün içinde de sağlam bir aklım
ve şimdi bunları kullanıp buradan çıkıp gideceğim;
anlaşılan o ki, büyük bir bela bulacak burada sizi
ve tanrıya denk Odysseus'un sarayında bulunup da
sövüp sayan yüzsüz taliplerin kurtulamayacak hiç biri."

Böyle dedi ve güzel yapılmış saraydan çıkarak
kendisini iyi karşılayan Peiraos'a gitti.
Talipler birbirlerine bakıyor, Telemakhos ile uğraşıyor
onunla ve konuğuyla dalga geçiyorlardı.
Bu küstah gençlerden biri dedi ki:
"Telemakhos, konuklardan yana senden şanssızı yok;
şu adamın haline, şu işe yaramaz berduşa bak;
yemek ve şarap istiyor devamlı, bir tek iş bile gelmiyor elinden,
bu asalağın bir şey yapmaya gücü de yok zaten.
Bize kehanette bulunmaya gelene ne demeli!
Şimdi, gel sen dinle beni, böylesi senin için daha iyi:
Konuğunu bindirip bol kürekli bir gemiye
Sicilya'ya* gönderelim, iyi para kazanırız böylece."

Böyle konuştu, ama Telemakhos ise önemsemedi sözlerini,
arsız taliplerin üzerine saldıracağı anı kollayarak

* Sicilya, o zamanlar köle ticareti yapılan merkezlerden biriydi. (ç.n.)

sakince babasına bakıyordu.
Bu arada İkarios'un kızı akıllı Penelopeia
güzel iskemlesini salondaki taliplerin karşısına koymuş,
konuşmalarını dinliyordu.
Talipler ise bir sürü hayvan kesmiş,
şen kahkahalar arasında devam ediyorlardı şölene.
Oysa şölenlerin en acısı olacaktı birazdan bu şölen,
bir tanrıça ile yiğit bir adam, vereceklerdi onlara derslerini.
Ne de olsa, uygunsuz davranıp durmuşlardı sürekli.

RAPSODİ 21

[Odysseus'un Oku]

İşte o sıra gök gözlü tanrıça Athene
İkarios'un kızı akıllı Penelopeia'nın aklına,
Odysseus'un sarayında, talipler arasında yapılacak bir
yay ve beyaz demir yarışması ilan etmeyi koydu;
böylece başlayacaktı ölüm yarışı.
Çıktı yüksek merdivenleri,
güzel kıvrılmış anahtar vardı güçlü elinde;
kulbu fildişinden bir anahtar...
Hizmetçi kadınlarla birlikte en dip odaya gitti;
kralın değerli eşyalarının, tunç, altın ve ustalıkla işlenmiş
demirlerin bulunduğu odaya.
Geri tepen yay ve okluk da orada idi,
okluğun içinde de etraftakileri inleten nice ok.
Bunları Eurytos'un ölümsüzlere benzeyen oğlu İphitos
Lakedaimon'a gittiğinde armağan etmişti Odysseus'a.
Messinie'de, ünlü Orsilokhos'un evinde karşılaşmışlardı;
bir alacak için gitmişti oraya Odysseus.
İthakede'den üç yüz koyun ile çobanlarını
çok kürekli gemilerine koyup götürmüşlerdi Messinieliler.
O yüzden bu kadar uzak bir yolculuğa çıkmıştı Odysseus;
henüz çok gençti, babası ve diğer ihtiyarlar
onu temsilci olarak göndermişlerdi.
İphitos da kaybolan on iki kısrağını arıyordu,
tayları vardı altlarında, işe sürülebilecek çağa gelmiş.
Bu taylar ölümüne neden olacaklardı İphitos'un;
Zeus'un oğlu Herakles konuk etmişti onu,
umursamadan tanrıların cezasını, usul erkan dinlemeden
öldürmüştü konuk ettiği adamı kendi sofrasında,
gözü vardı çünkü güçlü toynakları olan kısraklarında.
İşte İphitos, kısraklarını ararken tanışmıştı Odysseus ile;

ona bir yay armağan etmişti;
güçlü Eurytos'un taşıdığı yaydı bu,
ölürken oğluna bıraktığı.
Odysseus da sağlam bir arkadaşlığın ilk adımı olarak,
sivri bir kılıç ve güçlü bir mızrak armağan etti ona;
ama bir şölen sofrası kurup oturamadılar birlikte,
çünkü Zeus'un oğlu Herakles,
Odysseus'a bu yayı armağan eden
Eurytos'un oğlu tanrılara denk İphitos'u daha önce öldürmüştü.
Kara gemilerle savaşa giderken yanına almazdı bu yayı Odysseus,
sevgili arkadaşının anısına sarayında saklardı;
onu yalnız vatanındayken kullanırdı.
İşte tanrısal kadın odaya varıp meşeden eşiği geçti,
bu eşiği bir zamanlar ustalıkla yontmuştu marangoz,
pervazları düzeltmiş üzerine görkemli kapılar yerleştirmişti;
kadın hızla çözdü tokmağın kayışını;
anahtarı içeri sokarak kapının sürgülerini çekti,
bir yandan da dikkatle bakıyordu önüne.
Görkemli kapılar çayırda otlayan bir boğa gibi böğürerek
hemen açılıverdiler kadının önünde.
Bir kerevetin üzerine çıktı Penelopeia,
içlerinde mis kokulu giysilerin olduğu
sandıklar sıra sıra diziliydi orada.
Oradan uzanıp yayı ve onu saran görkemli kılıfını aldı.
Çöküp dizlerinin üzerine dayadı yayı;
bir yandan hıçkırarak ağlıyor,
bir yandan da kralın oklarını kılıfından çıkarıyordu.
Ağlamaya doyunca artık ruhu, elinde geri tepen yay
ve insanı inim inim inleten oklarla dolu okluk ile
salona gitti, kibirli taliplerin yanına.
Yanındaki hizmetçiler de, taşıyorlardı efendilerinin silahlarını;
bir doluydu silahlar, demirden ve tunçtan.
Tanrısal kadın taliplerin yanına vardığında

durdu sağlam yapılmış odanın pervazlarının arasında,
yanında sadık hizmetçileri, yüzüne görkemli duvağını çekti
ve taliplerle konuşmaya başladı ve onlara şunları söyledi:
"Dinleyin beni kibirli talipler,
çöreklenmiş ha bire yiyip içersiniz
yurdundan uzakta bir adamın evinde.
tek bahaneniz de beni karınız olarak almak ve gelin etmek.
İşte meydan, gelin de bunun için yarışın birbirinizle.
Tanrısal Odysseus'un yayıyla yapılacak bu yarışma;
kim ki bu yayı elleriyle kurar kolayca
ve okunu on iki baltanın arasından geçirir,
kocamın bu ihtişamlı evini, bütün evler içinde-
-artık yalnızca düşlerde görebileceğim- bu en güzelini
bırakarak gideceğim onun peşinden."

Böyle dedi ve sadık Çoban Eumaios'a,
taliplerin önüne yayı ve beyaz demiri koymasını buyurdu.
Alıp da koyarken önlerine yayı gözyaşları döktü Eumaios,
Sığırtmaç da ağlıyordu efendisinin yayına bakıp bakıp.
O vakit Antinoos azarladı onları ve dedi ki:
"Budala köylüler, ne diye gözyaşı dökersiniz durduk yerde,
siz ağlamasanız da sevgili kocasını kaybettiği için kederle dolu
şu kadının ruhunu ne diye alt üst edersiniz aptallar.
Oturup sessizce yiyin yemeğinizi,
ya da yay ve okları bırakıp gidin dışarıda ağlayın.
Bu güzel cilalanmış yayı bükmek hiç de kolay görünmedi bana,
taliplere bela getirebilir bu yarışma;
bunca adam arasında Odysseus gibisi yok;
görmüştüm onu bir kere, çocuktum ama aklımda yine de."

Böyle dedi ve göğsünün içinde ruhu,
oku yere saplı baltaların arasından geçirmeyi diledi,
oysa kusursuz Odysseus'un okunun tadına ilk önce o bakacaktı;
oydu saraya kurulup ona saygısızlık eden
ve diğerlerini de kışkırtan.

O vakit yiğit Telemakhos onlara dedi ki:
"Yazık! Kronos'un oğlu Zeus aklımı almış olmalı başımdan,
yoksa benim sevgili, akıllı annem başkasına varacağını
ve bu saraydan ayrılacağını söylerken
neden ahmakça gülüp sevineyim.
Haydi gelin talipler, gösterin kendinizi, işte ödül:
Ne Akha topraklarında ne kutsal Pylos'ta,
ne Argos'ta, ne Mykene'de, ne İthake'de
ne de bereketli başka topraklarda eşi benzeri olan bir kadın;
siz de biliyorsunuz ya bunu, övmeme gerek var mı onu?
Haydi bahaneler bulup oyalanmayın, yayı germekten
kaçmayın.
Hatta ben de denerim,
olur ya, yayı gerip geçirirsem oku baltaların arasından,
belki saygıdeğer annem beni ardında bırakıp üzmez,
bu evden ayrılıp başkasına gitmez,
hem ben de babamın dengi olurum yarışma araçları
kullanmada."

Böyle dedi ve ayağa sıçradı, çıkarttı sırtından erguvan pelerinini,
attı omuzlarından sivri kılıcını; önce baltaları dikti
her biri için uzun bir çukur kazarak,
hepsini de düzledi, çevrelerine de toprak koyup bastırdı.
Baltaları özenle dizişine hayran oldu herkes,
çünkü görmemişti o daha önce böyle bir oyun.
Eşiğe gidip durdu ve yayı denedi:
Üç kez denedi yayı bükmeyi,
umsa da ruhu oku baltaların arasından geçirmeyi
üçünde de bırakmak zorunda kaldı.
Güçlükle de olsa bükebilirdi belki dördüncü seferinde,
ama Odysseus işaret ederek uyardı onu uzaktan
arzularına hâkim olup bunu yapmaması için.
O zaman yiğit Telemakhos taliplere dedi ki:
"Eyvahlar olsun!
Ya hep böyle zayıf ve güçsüz bir adam olacağım

ya da henüz çok gencim ve kendimi savunacak güç yok ellerimde,
karşıma çıkan ilk adam kolaylıkla zarar verebilir bana öyleyse.
Madem daha güçlüsünüz benden
siz deneyin şu yayı da, başlansın artık yarışa."

Böyle dedi ve elindeki uzun yayı yasladı
kapının güzelce yontulmuş sağlam pervazına,
hızlı oku da oraya güzel tokmağın üzerine dayadı,
sonra da gidip biraz önce kalktığı tahtına oturdu.
Eupheites'in oğlu Antinoos söz aldı ve şunları söyledi:
"Sırayla kalkın yoldaşlar, başlayın sunaktan soldan sağa doğru."

Böyle dedi Antinoos ve bu söz diğerlerinin de hoşuna gitti.
Öncelikle Oinops'un oğlu Leiodes kalktı;
diğerlerine kahinlik eder,
her zaman güzel testinin yakınında,
masanın en uzak köşesinde otururdu,
bir tek onun hoşuna gitmezdi taliplerin taşkınlıkları,
düşmanlık güderdi bu yüzden onlara.
İşte ilk o aldı eline yayı ve hızlı oku.
Eşiğe gidip durdu ve yayı denedi:
Ama geremedi bile yayı;
acemi ve yumuşak elleri yayı çekmeye çalışırken yoruluverdi,
bunun üzerine taliplere dönüp dedi ki:
"Dostlar, geremiyorum bunu ben, başkası alsın elimden,
bu yay en iyilerimizi bile edecek canından ve ruhundan;
bu kadar bekleyip kavuşamamaktansa istediğimiz şeye
razıyım ben ölmeye.
Odysseus'un karısı Penelopeia'yla evlenmeyi kim arzuluyor
kim umut besliyorsa, haydi gelsin de denesin.
Bir kez yayı deneyip de ne olduğunu görünce
gidip güzel duvaklı Akha kadınlarından birine
nişan armağanları sunsun;
Penelopeia da kendisine en fazla armağanı sunan
kaderin göndereceği kısmetiyle evlensin."

Böyle dedi ve elindeki uzun yayı yasladı
kapının güzel yontulmuş sağlam pervazına,
hızlı oku da güzel tokmağın üzerine dayadı,
sonra da gidip kalktığı tahtına oturdu.
O vakit Antinoos sert sözlerle çıkıştı ona:
"Ne biçim bir söz çıktı öyle dişlerinin arasından Leiodes,
sen germeyi beceremedin diye bu yay
en yiğit delikanlıları canından ve ruhundan mı edecek
sanki?
Belli ki annen seni yay gerip ok atman için doğurmamış,
ama yiğit talipler içinden çıkacaktır yayı gerecek birileri."

Böyle söyledi ve keçi çobanı Melanthios'a buyurdu:
"Haydi kalk da bir ateş yak Melanthios,
ateşin yanına da büyük bir kerevet koy,
üzerine koyun postlarını ser.
İçeriden de iri bir yağ parçası getir,
getir ki onunla yağladıktan sonra yayı, yapalım yarışımızı."

Böyle dedi, Melanthios da hemen güçlü bir ateş yaktı,
yanına büyük bir kerevet koyarak üzerine koyun postları serdi.
İçerden iri bir yağ parçası getirdi,
talipler bunu ısıtıp yağladıktan sonra germeyi denediler yayı
ama bir türlü başaramadılar, yeterince güçlü değillerdi
çünkü.
Geride kala kala taliplerin başı Antinoos
ve tanrı biçimli Eurymakhos kaldı,
onlar yiğitlikte diğerlerinden çok daha üstündüler.
O sırada Sığırtmaç ile tanrısal Domuz Çobanı
Odysseus'un evinden ayrılıp dışarı çıktılar birlikte.
Onların ardından tanrısal Odysseus da çıktı.
Avludan ve dış kapılardan çıkınca tatlı sözlerle konuştu onlarla:
"Ey Sığırtmaç ve sen Domuz Çobanı,
bir şey söylemek isterim size, yoksa gizlesem mi,
ama ruhum da kışkırtıyor bir yandan, edemem söylemeden:

Olur da tanrılardan biri Odysseus'u getirirse buraya birdenbire,
kimler onun yardımına koşar dersiniz?
Ya siz, Odysseus'un mu yanında olursunuz yoksa taliplerin mi?
Söyleyin, ruhunuz ve yüreğiniz size ne buyurur?"

Yanıtladı onu ilk olarak sığırların çobanı:
"Keşke Zeus bu arzumu gerçekleştirse de buraya getirse onu,
o zaman öğrenirsin işte gücümü ve bu ellerin yapabileceklerini."

Eumaios da dualar etti bütün tanrılara Odysseus dönsün diye.
Odysseus onların düşüncelerini öğrenince başladı sözlerine:
"Geldim işte, benim, buradayım!
Birçok dert ve çile çektikten sonra,
yirmi senenin ardından vardım vatan topraklarına.
Hizmetkarlar arasında dönüşümü bir siz istiyordunuz
biliyorum,
sanmam ki diğerleri istesinler dönüşümü.
Şimdi olacakları söyleyeyim ikinize:
Tanrı izin verir de alt edersem alçak talipleri,
ikinize de birer eş alıp mülkler bağışlayacağım,
evimin yanına yapacağım evlerinizi;
benim yoldaşlarım ve Telemakhos'un kardeşi olacaksınız.
Eğer ille de isterseniz bir işaret,
gelin bir işaret göstereyim size beni iyice tanımanız
ve emin olmanız için:
İşte bir zamanlar Autolykos'un oğullarıyla Parnesos'a gittiğimde
beyaz dişli bir domuzun bende açtığı yara."

İşte böyle diyerek büyük yarasının üzerinden paçavraları çekti;
yaraya bakıp söylediklerinin doğruluğunu anladıklarında,
sarılıp Odysseus'un boynuna başladılar ağlamaya,
öptüler sevgiyle başını ve omuzlarını.
Odysseus da onları öptü başlarından ve ellerinden.
Odysseus onları durdurup da şunları söylemeseydi eğer,
böyle sarılıp ağlaşırlarken güneş batacaktı az daha:

"Yeter artık, bırakın hıçkırıklar içinde ağlamayı,
biri bizi görüp de içerde anlatmasın bu halinizi.
Birlikte değil, yavaşça, tek tek girelim içeri,
önce ben gireyim, sonra siz girin ve dikkatli olun:
Okluğun ve yayın bana verilmesine engel olmaya çalışacaktır
görkemli taliplerin hepsi,
ama sen tanrısal Eumaios yayı alıp elime vermelisin,
kadınlara da söyle sarayın sağlam kapılarını kapatsınlar
ve erkeklerin olduğu yerden inilti ve vuruşma sesi duysalar
dahi dışarıya çıkmayıp, orada, sessizce işlerinin başında
dursunlar.
Senden de tanrısal Philotios,
avlunun kapılarını sıkıca örtmeni,
halatla hızlıca ve iyice bağlamanı istiyorum."

Böyle dedi ve güzel yapılı saraya girdi, gidip kalktığı yere
oturdu.
Hemen ardından da iki hizmetkarı girdi içeri.
Eurymakhos yayı eline almış, ateşin alevinde ısıtıyordu,
ama yine de yayı geremiyor, ulu yüreği giderek daralıyordu.
Sonunda sabırsızlıkla şunları söyledi:
"Eyvahlar olsun, kendim için olduğu kadar
diğer talipler için de üzülüyorum.
Düğün için o kadar dert etmiyorum,
ne de olsa başka Akha kadınları da var;
kimisi burada, denizle çevrili İthake'de, kimisi diğer kentlerde.
Ben en çok, hepimizin tanrıya denk Odysseus'tan
daha güçsüz olmasını dert ediyorum;
hiçbirimiz beceremedik onun yayını germeyi,
bizden sonra gelenler duyup öğrenecekler bu utanç verici
olayı."

Eupheites'in oğlu Antinoos yanıtladı onu:
"Eurymakhos, böyle olmaz, sen de bilirsin bunu:
Şimdi halkın arasında tanrının bayramını kutlarken

kimin aklına geldi kalkıp da yay germek?
Bırak şimdi onu yere, baltalar da dursunlar öylece
Laertes'in oğlu Odysseus'un sarayına girip de
onları kaldıracağını sanmam kimsenin.
Haydi, şarap dağıtan döksün şarapları bardaklarımıza,
şarap serpme törenimizi yapıp bırakalım kıvrık yayı da bir kenara.
Melanthios'a buyuralım en iyi keçilerini getirsin sürünün,
ateşin üzerine koyup şanlı okçu Apollon'a sunalım butlarını,
ondan sonra deneyelim yayı kullanmayı, o zaman yapalım yarışı."

Antinoos böyle dedi ve diğerlerinin de hoşuna gitti bu sözler.
Hizmetkarlar su döktüler ellerine,
gençler testileri tepeleme içkiyle doldurdular,
çabucak pay ettiler maşrapalara.
Onlar yere şarap serpip gönüllerinin çektiği kadar içtikten sonra,
kurnaz fikirli, hünerli Odysseus konuştu onlarla:
"Dinleyin beni pek şanlı kraliçenin talipleri,
dinleyin de söyleyeyim göğsümün içindeki ruhumun
bana buyurduğunu sizlere;
en çok da Eurymakhos ile çok doğru bir söz etmiş olan
tanrı biçimli Antinoos'a yalvarırım:
Güzelce cilalanmış şu yayı bir de bana verin,
ben de deneyeyim ellerimin gücünü sizin önünüzde.
Bakayım eskisi kadar sağlam mı kollarım, kalmış mı dermanım,
yoksa çile içinde dolanıp durmaktan tükenmiş mi artık gücüm."

O böyle dedi, talipler de pek öfkelendiler bu sözlere;
çok korktular yayı gerebilir diye.
Antinoos ona sertçe çıkışarak şunları söyledi:
"Ey yabancıların en sefili, en acınacak durumda olanı!
Yetmedi mi sana şurada mutlu huzurlu
bizimle birlikte oturup ne varsa yiyip içmek

ve bir yandan da konuşmalarımızı dinlemek?
Bugüne kadar senden başka hiçbir dilenci
oturup da dinlemedi bizim sohbetimizi.
Herkese dokunan tatlı şarap senin de başına vurmuş olsa gerek;
haddinden fazlasını içen çarpılır elbet.
Lipithler'e, yüce ruhlu Perithoos'un sarayına gittiğinde
anlı şanlı at adam Eurytion'u da çarpmıştı şarap,
onun da başına vurmuş, çıldırmasına sebep olup
büyük kötülükler yaptırmıştı orada ona.
Kahraman Lipithler üzerine atılıp
kapılardan dışarı sürüklemek zorunda kalmışlardı onu,
sonra da acımasız tunçla kulaklarını ve burnunu
kesmişlerdi;
ahmaklığının cezasını çekerek ayrılmıştı oradan.
İşte buna dayanır at adamlarla insanlar arasındaki dalaş;
Eurytion çok içip sarhoş olduğundan bulmuştu belasını,
eğer yayı gerersen, işte senin de başına öyle büyük bir iş
açılır.
Kimseyi yandaş bulamazsın kendine bizim tarafımızdan;
seni kara bir gemiyle, tüm fanilerin en gaddarı
kral Ekhetos'a göndeririz hemen;
oradan da seni bir daha kimse kurtaramaz.
Şimdi otur sessizce şarabını iç, aşık atmaya kalkışma
bizimle."

Bunun üzerine akıllı Penelopeia yanıtladı onu:
"Antinoos, Telemakhos'un konuğu olarak gelen birinin,
başka bir konuk tarafından engellemesi, ne iyi ne de adil olur.
Yoksa bu yabancının Odysseus'un yayını gererek
beni kendine eş yapmasından mı korkuyorsunuz?
Eminim kendisi bile böyle bir şey geçirmiyordur
yüreğinden;
bu şölendeki kimse de böyle düşünüp sıkılmasın."

Yanıtladı onu Polybos'un oğlu Eurymakhos:

"İkarios'un kızı, akıllı Penelopeia,
bu yabancının seni karısı olarak alıp gideceğini sandığımız yok;
kimse de böyle düşünmesin, bizim endişemiz
gün olup bizden aşağı olan diğer Akhaların şunları demesidir:
'Hale bak, güzel cilalanmış bir yayı bile hakkıyla geremeyen
güçsüz erler, kalkıp kendilerine eş olarak
o kusursuz adamın eşini istiyorlar;
oysa garibanın biri gidip kolaylıkla gerdi yayı,
oku da baltaların arasından geçiriverdi.'
İşte böyle denmesi bizim için büyük utanç olacaktır."

Bunun üzerine ona şunları söyledi akıllı Penelopeia:
"Eurymakhos, sanır mısın ki, şanlı bir adamın malını mülkünü
saygısızca yiyip bitiren kişiler, halk arasında iyi anılsın.
Ne diye utanıyorsun ki sen şimdi bir ok yüzünden?
Bakın bu yabancı ne kadar da boylu boslu,
soylu bir ailenin oğlu olmakla da övünüyor.
Öyleyse görelim, neler yapabileceğini,
haydi, şimdi verin ona güzel cilalanmış yayı.
Size şunu söyleyeyim, yapacağım bu dediğimi:
Olur da Apollon ona ün verir ve gerebilirse yayı,
ona güzel giysiler, pelerinler ve gömlekler giydireceğim;
bir de sivri mızrak vereceğim ki koruyabilsin kendini
insanlardan ve köpeklerden;
iki yanı keskin kılıç da vereceğim ona;
ayaklarına da sandaletler giydirip yüreği ve ruhu nereye
istiyorsa oraya yolcu edeceğim onu."

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos:
"Anneciğim, bu yayı kime vereceğine karar verecek
bir Akhalı varsa, o da benim;
istediğime verir, istediğime vermem onu,
ne bu taşlık İthake'nin ileri gelenlerinden biri
ne de at besleyen Elis'e bakan adalardakiler karışamaz bana;
hiç biri istemediğim bir şey yapmaya zorlayamaz beni,

istersem yayı da oku da bu yabancıya verebilirim sonsuza dek.
Haydi sen şimdi odana gidip kendi işlerinle,
tezgahınla, örekenle ilgilen,
hizmetçilere de kendi işlerine bakmalarını buyur,
yay meselesiyle buradaki erkekler ilgilenir;
elbette bu evin efendisi olarak hepsinden önce de ben."

Penelopeia gözlerinde yaşlarla yeniden odasına gitti,
aklında oğlunun aklı başında sözleri vardı.
Hizmetçileriyle ve diğer kadınlarla birlikte üst kata çıktı
ve yeniden sevgili kocası Odysseus için ağlamaya başladı
ta ki gök gözlü Athene tatlı uykuyu göz kapaklarına
dökene dek.

O sırada Çoban Eumaios kıvrımlı yayı aldı,
bu sırada talipler büyük bir yaygara koparmışlardı.
O sırada içlerinden kibirli bir genç onu görerek dedi ki:
"Nereye götürüyorsun yayı, işe yaramaz, akılsız Çoban?
Apollon ve diğer ölümsüz tanrılar yardım etse de,
insanlardan uzak, domuzların arasında beslediğin köpekler
parçalarsalar seni."

Böyle söyleyince delikanlı Eumaios da yayı yere bıraktı;
öyle bir gürültü kopmuştu ki sarayın içinde, korkmuştu.
Ama Telemakhos tehditkar bir şekilde bağırdı ona:
"Amca götür yayı, herkesin sözüne de itaat etme bir daha!
Dediğimi yap yoksa, taş atarak kovalarım seni tarlalarda,
ne de olsa gücüm daha fazladır senden.
Keşke gücüm bu saraydaki taliplerden da fazla olsaydı;
o zaman hemen kovardım evimden
akıllarından kötülükten başka bir şey geçmeyen bu
adamları."

Böyle söyledi, talipler de aralarında güldüler,
Telemakhos'a duydukları öfke biraz azaldı.

Çoban da yayı Odysseus'un yanına getirip bıraktı.
Sonra da dadı Eurykleia'yı dışarı çağırıp dedi ki:
"Akıllı Eurykleia, Telemakhos sana
sarayın sağlam kapılarını kapatmanı buyuruyor;
olur da kadınlardan biri kapalı olduğumuz yerden bir inilti,
bir vuruşma sesi duyarsa, sakın ola dışarı çıkmaya kalkmasın,
içeride sakince oturup işine baksın."

Ona böyle söyledi, Eurykleia hiç sesini çıkarmadı,
güzel yapılı sarayın kapılarını kapattı.
Philothios da evden sessizce çıkıp
avlunun dört yanındaki kapıları tek tek örttü.
Salonun alt kısmında sağlam ipten bir gemi halatı buldu;
bu halatla kapıları gerektiği gibi sıkıca bağladı
ve kendisi de içeri girdi.
Sonra da Odysseus'a bakarak
daha önce kalkmış olduğu iskemleye oturdu.
Odysseus da artık yayı eline almış evirip çeviriyor
ve orada olmadığı süre boyunca
boynuzdan yapılma kısımları sararıp solmuş mu,
çürümüş mü diye her yanını kontrol edip bakıyordu.
Yanındakilerden biri ona bakarak etrafındakilere dedi ki:
"Bu adam yaydan anlıyor gibi görünüyor;
ya evinde buna benzer bir yayı var
ya da böyle bir şey yapmayı geçiriyor aklından.
Şu her türlü çileyi çekmiş dilenci
yayı ellerinde nasıl da evirip çeviriyor baksana."
Taşkın gençlerden biri çıkıp dedi ki:
"Görüp görebileceği de bu işte,
hiçbir zaman geremeyecek o yayı."

Talipler böyle konuşurlarken hünerli Odysseus da
koca yayın her köşesini incelemişti.
Saz çalıp şarkı söylemeyi bilen bir adam
yeni yapılmış olsa da koyun bağırsağından teli

kolaylıkla gerip sazın iki yanına nasıl ustalıkla bağlarsa,
Odysseus da öyle, hiç zorlanmadan gerdi koca yayı.
Sağ eliyle de hemen kirişi yokladı,
kiriş tıpkı bir kırlangıç sesi çıkararak güzelce yankılandı.
O anda büyük bir korku aldı talipleri, hepsinin rengi attı.
Zeus işaretini açık ederek kuvvetle gürledi,
çok çekmiş tanrısal Odysseus ise,
korkunç fikirli Kronos'un oğlunun
kendisine gönderdiği bu işarete çok sevindi.
Masanın üzerinde kılıfının dışında duran hızlı oku aldı,
bu arada diğer oklar da okluğun içinde durmaktaydı;
az sonra talipler tadacaklardı onları.
Oku yaya yerleştirdi, kirişi çekti,
oturduğu iskemleden nişan alarak ileri fırlattı,
tunç ok, baltaların hiç birine çarpmadan, deliklerin arasından
bir uçtan bir uca hepsini geçti.
O vakit Telemakhos'a seslenip dedi ki:
"Telemakhos, sarayına konuk ettiğin yabancı utandırmadı seni.
Ne hedefimi şaşırdım ne de yorgun düştüm yayı germekten.
Bak gücüm hâlâ yerinde, taliplerin sövdükleri ve
aşağıladıkları gibi değilim hem de.
Işık varken hâlâ talipler için yemek hazırlama zamanıdır şimdi,
daha sonra da başka türlü eğleniriz şarkılarla ve sazlarla,
şölen sofrasıdır bu ne de olsa."

Bunları söyledi ve kaşlarıyla işaret etti ona.
Tanrısal Odysseus'un sevgili oğlu Telemakhos da
keskin kılıcını kuşanıp sevgili ellerine de mızrağını aldı,
parıl parıl parlayan tunçla silahlanmış olarak gitti
babasının oturduğu yerin arkasında durdu hemen."

RAPSODİ 22

[Taliplerin Öldürülmesi]

Hünerli Odysseus üzerindeki paçavraları sıyırıp attı,
yayı ve okluğu tutarak büyük eşikten atladı;
atlarken ayaklarının önüne döktü hızlı okları
ve sonra taliplere dönüp şunları söyledi:
"İşte bu masum yarış da böylece bitti.
Şimdi de, yine şu ana kadar kimsenin vuramadığı
bir başka hedefe atacağım oku,
bakalım Apollon bana ün verecek ve başarabilecek miyim
bunu?"

Bunları söyledi ve Antinoos'a yöneltti acı oku.
Tam da iki kulplu güzel altın maşrapasını kaldırmış,
şarabını içmek üzere elinde tutmaktaydı o,
ölüm aklından bile geçmiyordu.
Gücü ne olursa olsun, kimin aklına gelirdi ki,
masadaki kalabalığın arasından bir adamın
ona ölümü ve kara kaderi getireceği?
Oku atıp boynundan vurdu onu Odysseus;
yumuşak ensesinden girip diğer yandan çıktı okun ucu.
Sırtüstü devrildi, bardağı elinden düştü, sel gibi boşaldı kanı.
Ayağıyla çarparak itti masayı, yemekler saçıldı ortalığa,
ekmek de kızarmış et de yere düşüp tozlandı.
Antinoos'un düştüğünü gören diğer talipler
gürültüyle bir köşeye toplandılar sarayın içinde.
Oturdukları yerden korkuyla fırlayıp
bağrışarak güzel yapılı kapılara doğru kaçıştılar,
her yanı baştan aşağı aradılarsa da
ne bir kalkan bulabildiler ne de güçlü bir mızrak.
Bir yandan öfkeyle çıkıştılar Odysseus'a:
"Yabancı, ne diye ok atarsın erlere!

Bir daha hiçbir yarışmaya giremezsin artık, bunu bil,
İthake'nin en yiğit delikanlılarından birini öldürdün sefil!
Büyük bir bela aldın başına, akbabalar yiyecekler seni
burada."

Böyle konuşuyorlardı çünkü hepsi Odysseus'un
Antinoos'u istemeden öldürdüğünü sanıyorlardı.
Ne olup bittiğini anlamamışlardı hâlâ bu ahmaklar;
oysa felaketin eliydi kendilerine dokunan.
Onlara ters ters bakarak şunları söyledi Hünerli Odysseus:
"Köpekler! Hiçbiriniz Troyalıların ülkesinden evime
sağ salim dönebileceğime ihtimal vermediniz demek!
Demek bu yüzden malımı mülkümü yemeye başladınız,
hizmetkarlarımla ve diğer kadınlarla zorla yattınız,
engin gökyüzünde oturan tanrılardan birinin
ya da bir insanoğlunun intikam alacağından korkmadınız,
ben daha sağ iken kalkıp karımın nikahını istediniz!
Şimdi hepiniz için dehşet saati gelip çattı işte!"

Böyle dedi ve korkudan sapsarı kesildi hepsi;
bu korkunç felaketten nasıl kaçabileceklerini anlamak için
etraflarına bakındılar.
Aralarından Eurymakhos onu yanıtlayarak dedi ki:
"Eğer sen gerçekten İthakeli Odysseus isen,
bu adamların sarayında ve hatta topraklarında yaptıkları
kötülükler için dediklerin çok doğrudur.
Ama tüm bunlara sebep olan, şu yerde yatan ölü adamdır:
Çünkü bütün bunları Antinoos planladı;
evlenmek de değildi asıl istediği,
başka şeyler kuruyordu aklında
ama Kronos'un oğlu dileğini gerçekleştirmedi.
Bir tuzak kurarak oğlunu öldürmek
ve güzel yapılmış İthake'ye kral olmak istiyordu o.
Ama şimdi adalet yerini buldu, iyi oldu onun ölmesi,
sen de bize ve halkına merhamet et şimdi.

Biz de halk arasında toplayıp şimdiye kadar yiyip içtiklerimizi
geri ödeyelim sana.
Her birimiz yirmi sığır değerinde ceza öderiz,
hatta olgun şarap ve altın veririz, daha da ne istersen veririz.
Eğer bunları yerine getirmezsek o zaman öfkelen bize."

Hünerli Odysseus ona ters bir bakış atıp dedi ki:
"Eurymakhos, baba evindeki tüm varlığınızı da getirseniz,
üzerine başka armağanlar da verseniz,
saygısızlığınızın cezasını çekmekten,
ölmekten hiçbir şey kurtaramaz siz talipleri.
Şimdi size kalan ya savaşmak ya da kaçmak,
tabii kaçabilirseniz kaderinizden;
bence hiç biriniz kurtulamayacaksınız bu korkunç sondan."

Böyle dedi, taliplerin de dizlerinin bağı çözülüp yürekleri eridi.
Eurymakhos onlara döndü ve dedi ki:
"Sevgili talipler, bu adam bükülmez ellerini durdurmayacak;
eline güzel cilalanmış yayı ve okluğu almış,
düzlenmiş eşikte durup hepimizi öldürene dek atacak oklarını.
Haydi, biz de bir şeyler yapalım mücadele etmek için,
çekin kılıçlarınızı, masaları kalkan edip sakının
ölüm getiren oklardan;
gidelim hep birlikte üzerine,
belki eşikten ve kapılardan itebiliriz bile onu,
kente varıp ayağa kaldırırız halkı,
belki o zaman son olur bu adamın bize atacağı ok."

Böyle söyledi ve sivri, tunçtan, iki yanı keskin kılıcını çekip
vahşi çığlıklarla Odysseus'un üzerine atıldı.
Aynı sırada tanrısal Odysseus bir ok fırlatıp
göğsünden, memesinin hemen altından vurdu onu,
hızlı ok karaciğerine saplandı, kılıcı elinden düştü;
çözüldü dizlerinin bağı, yuvarlandı masanın üzerine,
yere düşerken yiyecekleri ve iki kulplu bardağı da devirdi.

Alnını yere vurdu can çekişerek
iki ayağıyla tekmeleyerek itekledi tahtı,
sonunda karanlık bir duvak örtüldü gözlerine.
Derken Amphinomos atıldı şanlı Odysseus'un üzerine,
kapının dışına atabileceğini düşünerek çekti sivri kılıcını.
Ancak Telemakhos hemen yetişip tunç mızrakla arkadan,
iki omzunun arasından vurdu onu,
göğsünün içinden geçirdi mızrağı;
haykırdı düşerken ve olduğu gibi yüzüstü yere yıkıldı.
Mızrağı orada, Amphinomos'un içinde bırakarak
geri çekildi Telemakhos, temkinli olmalıydı;
öne eğilmişken uzun kılıcıyla her an üzerine saldırabilirdi
taliplerden biri.
Koşarak ve hızlı hareket ederek sevgili babasının yanına vardı,
onun yanında durup şu kanatlı sözleri söyledi:
"Baba, sana bir kalkan, iki mızrak ve tam şakaklarına uygun,
tamamen tunçtan bir miğfer getireceğim,
ben de giyinip silahlar kuşanacağım,
Domuz Çobanı ile Sığırtmaca da silah vereyim;
çünkü onların silahlı olmaları en iyisi."

Hünerli Odysseus onu yanıtlayarak dedi ki:
"Haydi çabuk getir onları oklarım bitmeden,
kaygılanırım yalnızken gelip beni kapı önünden atmalarından."

Böyle dedi, Telemakhos da sevgili babasını dinleyip hemen
ünlü silahların bulunduğu odaya gitmek üzere harekete geçti.
Oradan dört kalkan, sekiz mızrak
ve üzerinde gür at yeleleri olan dört de miğfer seçti;
onları taşıyarak hızla vardı sevgili babasının yanına,
Odysseus hemen kuşandı bütün bedenine tunç silahları.
Telemakhos ile iki hizmetkar da kuşandılar güzel silahları,
hep birlikte akıllı Odysseus'un çevresinde durdular.
Odysseus elindeki okları birbiri ardına atıyordu,
her seferinde de evdeki taliplerden birine nişan alıp vuruyordu,

onlar da birbirlerinin yanına düşüyorlardı.
Ne zaman ki yay ile attığı oklar tükendi, kral o vakit dayandı
güzel kemerli salonun aydınlık duvarının yanındaki pervaza,
omuzlarının üzerinden geçirdi dört katlı kalkanı,
yiğit başına da, tepeliği at yelesinden miğferi taktı,
at yelesi miğferin tepesinden korkutucu bir şekilde sallanıyordu,
tunç uçlu iki sağlam mızrağı da aldı.

Güzel yapılı duvarda bir de yüksek kapı vardı,
en dipteki salonun eşiğinin oradaydı, koridora açılıyordu burası,
sağlam tahtalar sıkıca tutuyorlardı onu.
Odysseus tanrısal Çobana
orada durup göz kulak olmasını buyurdu;
oradan yalnızca bir kişi geçebilirdi.
O zaman Agelaos taliplere dönüp konuştu:
"Sevgili talipler, yüksek kapıyı aşıp dışarı çıkacak
ve halka buraya toplanması için haber verebilecek kimse olsaydı
son kez kullanmış olurdu bu adam yayını."

Bunun üzerine keçi çobanı Melanthios ona şöyle cevap verdi:
"Bu dediğin mümkün değil soylu Agelaos,
avlunun kapısına çok yakın ve koridorun ağzı da çok dar;
orada, güçlü tek bir adam bile karşı koyabilir bize.
İyisi mi, ben size hazine odasından silah getireyim onları kuşanın,
sanmam ki Odysseus ile şanlı oğlunun silahları da başka bir yerde olsun."

Böyle dedi keçi çobanı Melanthios ve hazine odasına seğirtti,
on iki kalkan ile bir o kadar mızrak aldı oradan
ve tepeleri gür yeleli tunç miğferler seçti,
gidip taliplere verdi onları hızlıca.
Onları böyle silahlarla kuşanır
ve ellerinde uzun mızraklar sallar görünce

Odysseus'un sevgili yüreği ve dizleri çözüldü;
mücadele çok zor olacağa benziyordu.
Hemen Telemakhos'a şu kanatlı sözleri söyledi:
"Telemakhos, ya konaktaki kadınlardan biri atmıştır
bizi bu uğursuz savaşa ya da Melanthios."

O zaman akıllı Telemakhos yanıtladı onu:
"Baba, suç bende, başkasında değil,
açık bırakmıştım hazine odasının sağlam kapısını;
demek ki bizden daha iyiymiş onların gözcüsü.
Tanrısal Eumaios, sen gidip bir bak
bunu yapan kadınlardan biri mi,
yoksa tahmin ettiğim gibi Dolios'un oğlu Melanthios mu."

Onlar böyle kendi aralarında konuşurken
keçi çobanı Melanthios güzel silahlar getirmek üzere
yeniden hazine odasına doğru yola koyuldu;
ama bu defa tanrısal Çoban onu fark edip
hemen yanında duran Odysseus'a dedi ki:
"Ey Laertes'in oğlu, soylu, hünerli Odysseus,
işte şüphelendiğimiz o arsız yine hazine odasına gidiyor.
Bana açıkça söyle: Üstesinden gelebilirsem öldüreyim mi onu,
yoksa kendi evinde sana yaptıklarının bedelini ödetmen için
buraya, sana mı getireyim?"

Hünerli Odysseus onu yanıtlayarak dedi ki:
"Kaçmak için ne kadar uğraşsalar da,
ben ve Telemakhos karşı koyarız saraydaki kibirli taliplere;
siz ikiniz koşun yakalayın onu, atın hazine odasına
ellerinden ve ayaklarından bağlayın, ardından kilitleri sıkıca
kapatın,
ama önce halatla bir güzel bağlayıp direğe çekin onu
tavanın ortasına kadar, işkence çeksin orada canlı canlı."

Böyle dedi, diğerleri de sözünü dinleyip harekete geçtiler,
hazine odasında buldular adamı.

Odanın derinliklerine dalmış silah arıyordu Melanthios,
diğerleri kapının eşiğinde durup beklediler.
Keçi çobanı Melanthios bir elinde güzel bir miğfer,
diğerinde de büyük, eski, toz içinde bir kalkan tutmuş
(bu kalkan kahraman Laertes'indi, gençliğinde onu
kuşanırdı,
ama şimdi atılmıştı bir köşeye, çözülmüştü kayışları)
eşikten geçerken iki çoban birden çullandılar üzerine,
ayaklarından ve ellerinden iple bağladılar birlikte,
Laertes'in oğlu tanrısal Odysseus'un buyurduğu gibi
halatla bağlayıp yüksek direğe tavana çektiler onu.
İşte o zaman Çoban Eumaios,
sen onunla alay ederek dedin ki:
"Şimdi artık Melanthios, kendine yaraşır yumuşak döşeğinde
daha iyi bekçilik edersin gece boyunca keçilerine
ve keçilerini talipler yesin diye saraya götürdüğün saatlerde,
Okeanos'un akıntılarından sabah doğan altın tahtlı Şafak'ı
daha rahat görebilirsin."

İşte onu orada, öylece iki büklüm sallanmış halde bıraktılar,
silahları kuşanıp görkemli kapıyı kilitledikten sonra
herkesten daha akıllı Odysseus'un yanına vardılar ve
orada savaşa hazır durdular.
Onlar eşikte dört kişiydiler, talipler ise çok sayıda ve
güçlüydüler.
O vakit Zeus'un kızı Athene, sesini ve görüntüsünü
değiştirip
Mentor kılığında yanlarına gitti.
Odysseus onu görünce çok sevindi ve dedi ki:
"Mentor, bu kötülüğün içinden çıkmama yardım et,
hatırla bu yoldaşının, akranının bir vakitler sana yaptığı
iyilikleri."

Böyle diyordu ama bir yandan da onun
halkları savaşa kışkırtan Athene olduğuna inanıyordu.

Diğer yandan talipler salonun ortasında bağrışıp duruyorlardı;
öncelikle Damastor'un oğlu Agelaos konuştu:
"Mentor, sakın ola Odysseus'un sözleri taliplerle savaşman
ve onu savunman için ikna etmesin seni.
Babasıyla oğlunu öldürdüğümüzde,
onlara arka çıktığın için bunu başınla ödersin sen de.
Tunç silahlarla canınızı aldıktan sonra
evindeki ve dışarıdaki tüm varını yoğunu
Odysseus'un mallarıyla birleştirip
ne oğullarını ne kızlarını ne de sadık eşini sağ bırakacağız
İthake'de, sarayında yaşamaları için."

Böyle dedi ve Athene daha fazla sinirlendi yüreğinin içinde,
Odysseus'a çıkıştı öfke dolu sözlerle:
"Odysseus, bir vakitler seni, soylu Helene için
dokuz yıl Troyalılarla savaştıran,
korkunç çatışmalarda birçok adamı öldürmeni
ve Priamos'un geniş yollu kentini zapt etmeni sağlayan
gücün nerede, ne oldu o sert şiddetine?
Evine ve mülküne henüz kavuşmuşken,
nasıl oluyor da yiğitliğini göstereceğine taliplere,
karşılarına geçmiş ağlayıp sızlıyorsun?
Haydi dur yiğitçe yanımda ve gözlerinle gör,
Alkmios'un oğlu Mentor'un sana ne kadar değer verdiğini,
gör ona yaptığın iyilikleri düşmanlar arasında
sana nasıl ödeyeceğini."

Bunları söyledi, ama hemen yaşatmadı zaferi,
biraz daha sınadı Odysseus ile ünlü oğlunun yiğitliğini.
Uçup gitti; kırlangıç kılığında sarayın dumanlı çatısına
kondu.
Bu sırada, Damastor'un oğlu Agelaos da talipleri kışkırtıyordu;
yiğitlikte en üstün olanlardan
Amphimedon, Demoptelemos, Polyktor'un oğlu Peisandraos,
akıllı Polybos hâlâ hayattaydılar

ve hayatta kalmak için savaşıyorlardı;
diğerlerini ise yere sermişti yaydan çıkan oklar.
Onlarla konuştu Agelaos ve hepsine seslenerek dedi ki:
"Sevgili talipler, duracak artık bu adamın sarsılmaz elleri,
Mentor önce böbürlendi, sonra çekti gitti;
yalnız kaldılar artık kapının eşiğinde.
Hep birlikte fırlatmayın uzun mızraklarınızı, altınız atın önce,
Zeus izin verirse Odysseus'u vurup ün kazanabiliriz,
onu yere serdikten sonra diğerleri ilgilendirmez bizi."

Böyle söyledi, diğerleri de fırlattılar mızraklarını dediği gibi,
fırlattılar ama Athene boşa çıkardı hepsini.
İçlerinden biri kapı eşiğini, diğeri sağlam kapıyı vurdu,
sapı ıhlamur ağacından ağır tunç uçlu mızrak duvara saplandı.
Mızraklar boşa gidince yoldaşlarına döndü tanrısal
Odysseus:
"Sevgili yoldaşlarım, sıra artık bizde; atabiliriz mızraklarımızı
yaptıkları kötülükler yetmezmiş gibi,
bir de bizi öldürmeye kalkan taliplerin üzerine."

Böyle dedi, hep birlikte nişan alarak fırlattılar mızraklarını.
Odysseus Demoptolemos'u vurdu, Telemakhos Euryades'i,
Domuz Çobanı Elatos'u, Sığırtmaç Peisandros'u.
Onlar da ısırdılar dişleriyle uçsuz bucaksız toprağı.
O vakit salonun gerisine çekildi talipler,
berikiler atılıp ölülerin üzerlerinden mızraklarını çıkardılar.
Onları vurmak için yeniden fırlattılar sivri mızraklarını talipler.
Ama Athene hedefini şaşırttı mızrakların, düşmelerini sağladı.
İçlerinden biri kapı eşiğini, diğeri sağlam kapıyı vurdu,
sapı ıhlamur ağacından ağır tunç uçlu mızrak duvara
saplandı.
Yalnız Amphimedon'un mızrağı Telemakhos'un bileğini
sıyırdı;
tunç deriyi boydan boya teğet geçti.
Ktesippos da kalkanını aşıp Eumaios'un omzunu çizdi;

ama uzun mızrak üzerinden geçerek yere düştü.
Bilge ve çok akıllı Odysseus'un çevresindekiler yeniden
fırlattılar talip kalabalığının üzerine sivri mızraklarını.
O zaman kentler fatihi Odysseus Eurydamas'ı,
Telemakhos Amphidamas'ı, Domuz Çobanı Polybos'u,
Sığırtmaç ise Ktesippos'u vurdu göğsünden
ve sonra da övünerek şöyle konuştu:
"Ey Polytherses'in oğlu, pek severdin alay etmeyi,
budalaca sözler söylemeyi,
bırak sözü tanrılara, senden çok daha üstün onlar.
Al şimdi bunu, bir zamanlar tanrıya denk Odysseus'a
kendi evinde dilenirken verdiğin paçaya karşılık
konukluk armağanım olsun sana."

Bunları söyledi sığırların eğri bacaklı çobanı;
Odysseus uzun mızrağıyla atılıp vurdu Damastor'un oğlunu.
Telemakhos da Euhenor'un oğlu Leokritos'u vurdu karnından;
bir taraftan girip diğer taraftan çıktı mızrak;
yüzükoyun düştü, alnı ve suratı çarptı yere.
İşte artık o zaman Athene fanileri yok eden kalkanını kaldırdı;
taliplerin korkudan yüreği oynadı.
Günlerin uzun sürdüğü bahar günlerinde,
sineklerin üşüşmesiyle darmadağın olan sığır sürüleri gibi
kaçışmaya başladılar salonun içinde.
Hani sivri pençeli ve kıvrık burunlu akbabalar
kuşların üzerine saldırlar ya dağlardan,
kuşlar da ovalara kaçışırlar bulutların üzerinden
ve akbabalar yeniden saldırıp yok ederler ya onları,
hani ne karşı koyabilir ne de kaçabilir kuşlar
ve insanlar da sevinirler gökteki bu ava,
işte taliplerin üzerine öyle atıldılar dört bir yandan.
Korkunç bir gürültü yükseliyordu havaya
taliplerin kırılan kafalarından, diz boyu kanla dolmuştu yerler.
O vakit Leiodes Odysseus'un dizlerine kapandı,
yalvararak ona şu kanatlı sözleri söyledi:

"Diz çökmüş yalvarıyorum sana Odysseus, bana merhamet et,
sarayındaki kadınları ne rahatsız ettim
ne de uygunsuz bir söz söyledim,
hatta bunları yapan diğer taliplere engel olmaya çalıştım.
Ama dinlemediler beni, ellerini çekmediler kötü işlerden,
işte günahlarının cezasını canlarıyla ödediler.
Ben sadece kahinlik ederdim onlara, bir kötülük etmedim,
iyi davranmamın ödülünü neden görmeyeyim?"

Hünerli Odysseus ona ters ters baktı ve dedi ki:
"Diğerlerinin kahini olmakla övünüyorsun madem,
o vakit çok yalvarmışsındır tatlı dönüşümün uzak olması için,
sevgili karımla evlenip sana çocuklar doğurmasını dilemişsindir.
işte bu nedenle, sen de kurtulamayacaksın acı ölümden."

Böyle söyledi ve Agelaos'un ölürken düşürdüğü kılıcı
yerden alıp kılıcı ensesinden geçiriverdi,
kafası dağılırken o daha sürdürüyordu konuşmayı.
Terpios'un oğlu, mecburiyetten taliplere şarkı söyleyen
ozan Phemios da kaçmaya çalışıyordu kara kaderden.
Elinde güzel sazını tutarak yüksek kapının yanında durdu;
aklında iki düşünce vardı: Ya salondan çıkıp,
bir zamanlar Laertes ile Odysseus'un sığır butlarını yaktıkları
evin koruyucusu büyük Zeus'un
dışarıdaki sunağına gidip oturacaktı,
ya da Laertes'in oğlu Odysseus'un dizlerine kapanıp
yalvaracaktı.
Düşününce Laertes'in oğlu Odysseus'un dizlerine kapanıp
yalvarmak ona daha akılcı göründü.
Bunun üzerine oymalı sazını yere,
gümüş kakmalı taht ile maşrapaların arasına bıraktı
ve Odysseus'un dizlerine kapanıp yalvararak
şu kanatlı sözleri söyledi:
"Diz çökmüş yalvarıyorum sana Odysseus, merhamet et bana.
Tanrılara ve insanlara şarkılar söyleyen bu ozanı öldürürsen

sen de üzülürsün sonra.
Kendi kendime öğrendim ben ozanlığı;
şarkıların her türlüsü için ilham verdi bana tanrı;
senin için de şarkı söylemem yakışır tanrılara söylediğim gibi.
Alma başımı, anlatsın sevgili oğlun Telemakhos olanı:
Hiçbir zaman kendi isteğimle gelmedim
talipleri eğlendirmeye şarkılarımla.
Kalabalık ve güçlüydüler, getirdiler beni zorla."

Böyle dedi, yiğit Telemakhos onu duydu ve babasına
seslendi:
"Dur baba, sakın bu suçsuz adamı vurma tunç silahınla.
Çocukluğumdan beri beni gözeten hizmetkar Medon'u da;
dilerim Philoitios ya da Domuz Çobanı öldürmemiştir onu
ya da senin karşına çıkmamıştır dövüşürken burada."

Böyle dedi, akıllı Medon da duydu onu;
bir tahtın altında oturuyordu iki büklüm,
üzerine yeni yüzülmüş bir sığırın derisini çekmiş
kara kaderinden kaçmaya çalışıyordu.
Tahtın altından çıkıp ayağa kalktı hemen,
sığır derisini de attı üzerinden.
Telemakhos'un dizlerine kapanıp yalvararak
ona şu kanatlı sözleri söyledi:
"Sevgili Telemakhos, koru beni ve söyle babana,
benzersiz gücü ve öfkesiyle kıymasın canıma;
malını mülkünü talan eden taliplere,
seni hiç umursamayan heriflere verdi cezalarını işte."

Hünerli Odysseus ona güldü ve dedi ki:
"Korkma, Telemakhos kurtardı seni,
iyilik her zaman üstündür kötülükten
bunu iyice belle ve başkalarına da söyle.
Haydi şimdi sen ve ünlü ozan,
uzaklaşın bu kıyımdan, çıkın salondan;
yapmamız gereken işler bitene dek ayrılmayın avludan."

Böyle söyledi, bu ikisi de saraydan çıkıp
büyük Zeus'un sunağının yanına oturdular hemen;
her yerde ölüleri görerek baktılar dikkatle etraflarına.
Odysseus'un evinde kara kaderinden kaçıp da
sağ kalmış birileri kalmış mıydı acaba?
Kan ve toz duman içine düşmüştü hepsi;
balıkçıların köpüklü denizden delikli ağlarla çekip
kıyıya çıkardıkları balıklar gibiydiler,
denizin dalgalarına geri dönmeyi isteyen
kuma dökülmüş, her şeyden daha parlak güneşin
canlarını aldığı balıklar gibi...
İşte talipler de öyle dökülmüşlerdi birbirlerinin üzerine.
Bunun üzerine hünerli Odysseus Telemakhos'a dedi ki:
"Telemakhos, gidip bana dadı Eurykleia'yı getir de
ona ruhumun söylemek istediğini söyleyeyim."

Böyle dedi, Telemakhos da sevgili babasını dinledi,
kapıyı yerinden oynatıp dadısı Eurykleia'ya seslendi:
"Gel sadık nineciğim, sarayımızda görülen hizmetlerin
bekçisi
haydi gel, babam çağırıyor, sana söyleyecekleri var."

Böyle dedi, yaşlı kadın da açtı güzel yapılmış sarayın kapılarını
ve içeri girdi, Telemakhos önünden gidiyordu.
Sonra Odysseus'u gördü ölü bedenlerin arasında;
toza dumana bulanmıştı, göğsü ve yanakları kan revan içindeydi
insanın görünce çok ürktüğü ağıldaki sığırı parçalamış bir
aslan gibiydi.
Kadın, ölüleri ve kan gölünü görünce sevinçten haykırmak
istedi,
ama Odysseus engel oldu ona ve şu kanatlı sözleri söyledi:
"İçinden sevin nineciğim; tut kendini, bağırma sakın,
öldürülmüş insanlara sevinip övünmek bize yakışmaz.
Yaptıkları kötülükler yüzünden tanrıların gönderdiği kader
cezalandırdı onları;

karşılarına çıkan hiç kimseye saygı duymadılar
ve bu günahlarının cezasını kara ölümle ödediler.
Haydi gel sen şimdi bana bir bir anlat
sarayın içinde beni saymayanlarla masum olan kadınları."

O zaman sevgili dadı Eurykleia dedi ki:
"Elbette sana bütün gerçeği söyleyeceğim evladım:
Sarayında elli tane hizmetçi kadın var;
bunlara iş yapmayı, yün örmeyi, kulluk etmeyi öğrettik.
İçlerinden utanmaz çıktı on ikisi,
ne beni saydılar ne de Penelopeia'nın kendisini.
Telemakhos daha yeni erkek oldu,
annesi onun hizmetçi kadınlara emir vermesine izin vermezdi.
Şimdi izin ver bana, görkemli odaya çıkıp
bir tanrının üzerine uyku serptiği karına anlatayım olup biteni."

Hünerli Odysseus onu yanıtlayarak dedi ki:
"Daha kaldırma onu; önce namus yolundan sapan kadınlara buraya gelmelerini söyle."

Böyle söyledi, ihtiyar da kadınları çağırmak için odadan çıktı.
Odysseus Telemakhos'u, Sığırtmacı ve Domuz Çobanını çağırdı, onlara şu kanatlı sözleri söyledi:
"Şimdi gelecek hizmetçi kadınlarla birlikte taşıyın ölüleri;
sonra buyurun onlara güzel tahtları ve masaları
bol delikli süngerlerle ve suyla güzelce temizlemelerini.
Evin tamamı güzelce toparlandıktan sonra,
sağlam saraydan dışarı çıkarın onları,
avlunun görkemli damıyla duvarlarının arasına,
ve canlarını çıkarana kadar vurun keskin kılıçlarla,
unutsunlar taliplerle gizliden yatarkenki şehveti."

Böyle söylerken, avaz avaz ağlaşarak içeri girdi kadınlar;
önce ölüleri taşıyıp avlu kapısına yığdılar güzelce.
Odysseus başlarındaydı, işlerini çabuk bitirmelerini

buyuruyordu, onlar da mecburen hızla taşıyorlardı.
Sonra delikli sünger ve suyla temizlediler güzel tahtları, masaları.
Telemakhos, Sığırtmaç ve Domuz Çobanı küreklerle kazıdılar
salonun sağlam yapılı tabanını,
kadınlar da pisliği dışarı taşıdılar.
Bütün salon güzelce toparlandıktan sonra
hizmetçi kadınları sağlam yapılı salondan
avlunun görkemli damıyla duvarları arasına çıkardılar
ve kıstırdılar onları, izin vermediler kaçmalarına.
O zaman akıllı Telemakhos konuşmaya başladı ve dedi ki:
"Beni ve annemi utandıran, taliplerle düşüp kalkan bu kadınlara
bahşetmeyelim saygıdeğer bir ölümü."

Böyle söyledi ve bir geminin halatını direğe bağlayarak
sardı bütün damı; gerdi halatı ayakları yere değmesin diye.
Tünemeye çalışırken, çalılıklar arasındaki bir tuzağa yakalanan
uzun kanatlı ardıç kuşları ya da güvercinler,
nasıl düşerlerse uğursuz bir döşeğe acınacak halde,
kadınların başları bir sıra dizilmiş,
boyunları ilmikle sıkıştırılmış, ölmeye hazırdılar.
Ayaklarıyla birazcık debelendilerse de çok uzun sürmedi.
Melanthios'u da dış kapıyla avlunun arasına getirdiler;
acımazsız tunçla burnunu ve kulaklarını kesip
erkekliğini kopartarak yemeleri için köpeklere attılar,
öylesine öfkeliydiler ki, ellerini ve ayaklarını da kestiler.
Sonra ellerini ve ayaklarını yıkayıp
evdeki Odysseus'un yanına gittiler, artık işleri sona ermişti.

Odysseus sevgili dadısı Eurykleia'ya dedi ki:
"Kötülükleri temizleyen kükürt getir bana nine,
ateş de getir salonu tütsüleyelim;
Penelopeia'ya da söyle hizmetçi kadınlarla birlikte buraya
gelsin."

Sevgili dadı Eurykleia ona dedi ki:
"Elbette yavrum doğru söyledin.

Ama sana giysiler getireyim önce; bir pelerin, bir gömlek,
sarayın içinde bu paçavralarla dolaşman uygun değil."

Hünerli Odysseus onu yanıtlayarak dedi ki:
"Önce büyük bir ateş yakılmasını isterim sarayın içinde."

Böyle söyledi, sevgili dadı Eurykleia da ona itaat edip
hemen gidip kükürt getirdi;
Odysseus da bütün sarayı, salonu ve avluyu bir güzel kükürtledi.
İhtiyar da kadınlara haber verip aşağı inmelerini söyledi;
onlar da indiler odalarından ellerinde meşalelerle.
Odysseus'un çevresini sardılar, selamlayıp öptüler,
omzunu ve başını okşayıp ellerini sıktılar;
Odysseus da doya doya ağlamak istedi, hıçkırarak,
çünkü tanımıştı ruhunun içinde her birini.

RAPSODİ 23

[Odysseus ile Penelopeia'nın Kavuşması]

Sevgili eşinin sarayda olduğunu söylemek için hanımına,
ihtiyar Eurykleia neşe içinde çıktı üst kata.
Dizlerine kuvvet gelmişti, ayakları uçarcasına götürüyordu onu.
Penelopeia'nın başucunda durup dedi ki:
"Penelopeia, sevgili kızım, kalk da gör gözlerinle
bunca zamandır istediğin şeyin olduğunu.
Her ne kadar geciktiyse de gelmekte, Odysseus vardı evine;
tekmilini öldürdü evini talan edip malını mülkünü yiyen,
evladını da yok sayan arsız taliplerin."

Yanıtladı onu sadık Penelopeia:
"Sevgili dadıcığım, tanrılar seni çıldırtmış olmalı,
en akıllı insanın bile aklını başından almaya yeter onların gücü
tıpkı en aptallara bile akıl bağışlayabildikleri gibi.
Çok akıllıydın sen, seni de bu hale getiren onlar olmalı elbet,
Niye eğlenirsin ki benimle sen,
ruhum bunca kederle doluyken,
sevgili göz kapaklarımı örtmüş tatlı uykumdan uyandırarak beni,
ne diye anlatırsın bu saçmalıkları.
Odysseus lanetli İlyon'a gittiğinden beri
bu kadar güzel bir uyku uyumamıştım.
Haydi şimdi in sen aşağı, büyük salona git.
Eğer başka biri uykumdan uyandırıp söyleseydi bana bunları
en ağır sözlerle kovardım onu buradan;
seni ise ihtiyarlığın koruyor bu yazgıdan."

Sevgili dadısı Eurykleia dedi ki ona:
"Seninle eğlendiğim yok sevgili kızım,
söylediğim gibi gerçekten de geldi Odysseus, vardı evine.
Herkesin hor gördüğü o yabancı vardı ya, işte o!

Telemakhos günlerdir biliyordu geldiğini onun,
ama akıllılık etti sakladı babasının sırrını,
ta ki o alçaklardan alana kadar intikamını."

Böyle söyledi, Penelopeia da sevinçle yatağından fırlayıp
ihtiyar kadının üzerine atıldı ve sıkıca kucakladı onu,
gözyaşları dökülüyordu göz kapaklarının arasından,
konuşup ona şu kanatlı sözleri söyledi:
"Sevgili dadıcığım, haydi bütün gerçeği söyle bana:
Gerçekten de evine varıp o alçaklar topluluğundan
intikamını almayı başarabildi mi tek başına?"

Sevgili dadısı Eurykleia yeniden konuştu onunla ve dedi ki:
"Bir şey görmedim ama duydum iniltilerini;
güzel yapılı odada korkuyla bekliyorduk biz
oğlun Telemakhos beni salona çağırana dek,
kapılardaki sağlam kilitler engelliyordu olanları görmemizi,
babası göndermişti onu çağırması için beni.
Odysseus'u ölüler arasında buldum, ayakta;
talipler birbirlerinin üzerine yığılmış yatıyorlardı sert
toprakta,
görsen ruhun o kadar sevinirdi ki,
bir aslan gibi kana bulanmıştı Odysseus, hepsini yere sermişti.
Şimdi avlu kapısının önüne yığılı duruyor hepsi,
Odysseus büyük bir ateş yaktı bütün evi tütsülüyor,
beni de seni çağırmam için gönderdi.
Haydi gel benimle, paylaşın sevincinizi birlikte;
bunca kötü şeyden sonra senelerdir istediğiniz gerçekleşti işte,
yurduna sağ salim gelip seni de oğlunu da buldu evinde
ve intikamını aldı kötülük yapan taliplerin hepsinden de.

Akıllı Penelopeia ona dedi ki:
"Sevgili dadıcığım, çok sevinme hemen, herkesten önce
ben ve oğlumuz arzu etsek de onu sarayında görmeyi,
ölümsüz tanrılardan birinin de işi olabilir bu;

düşüncesizliklerini ve yaptıkları haksızlıkları cezalandırmak için
öldürmüş olmalı talipleri.
Bilirsin onlar, şu dünyada karşılarına çıkan hiçbir insana,
iyi ya da kötü ayırt etmeksizin hiç saygı duymuyorlardı;
bu taşkınlıkları yüzünden gelmiştir başlarına bu kötülük.
Odysseus ise Akha topraklarından uzakta kaybolup
gitmiştir çoktan."

Sevgili dadısı Eurykleia yanıtladı onu:
"Evladım, kocan evin içinde, ocağın yanında dururken
onun hiçbir zaman evine dönmeyeceğini söylemek olur mu;
bilirim eskiden beri kuşkucudur senin ruhun,
ama ben sana bir başka işareti daha açık edeyim:
Bir vakitler yaban domuzunun beyaz dişiyle açtığı yarayı.
Ayaklarını yıkarken anlayıverdim hemen,
söylemek istediysem de sana, izin vermedi konuşmama;
aklında türlü oyun vardı o sırada.
Haydi gel benimle birlikte, canımı koyuyorum ortaya,
kandırmışsam seni, korkunç bir sonla öldürürsün beni."

Yanıtladı onu akıllı Penelopeia:
"Sevgili dadıcığım, ne kadar çok şey bilsen de
kolay değildir tanrıların işaretlerini anlayabilmek.
Haydi şimdi oğlumun yanına gidelim de,
talipleri kimin öldürdüğünü göreyim gözlerimle."

Böyle dedi ve indi aşağıya, yüreği kararsızlık içindeydi:
Uzaktan mı soru sorsaydı sevgili kocasına
yoksa yanına gidip başını ve ellerini mi tutup öpseydi.
Taş eşiği geçip içeri girdikten sonra, Odysseus'un karşısına,
ışığın yansıdığı yere, duvar dibine oturdu;
Odysseus da yüksek sütunun yanında yere bakarak
oturuyordu,
şanlı karısı kendisini gözleriyle gördükten sonra
ona ne diyecek diye merakla bekliyordu.

Ancak Penelopeia uzun süre sustu, şaşkındı yüreği;
üstündeki paçavralar yüzünden tanıyamamıştı onu.

Telemakhos ona çıkışarak şunları söyledi:
"Annem, katı yürekli annem, neden böyle geride durursun?
Yanına gidip söylesene babama aklından geçenleri.
Herhalde başka hiçbir kadının yüreğinde,
türlü acılar çekip yirmi sene sonra vatanına dönen
kocasından uzak kalmasını sağlayan böyle bir sabır yoktur."

Akıllı Penelopeia yanıtladı onu:
"Yavrum, göğsümün içinde ruhum şaşkınlık içinde,
ne bir şeyler soracak gücü bulabiliyorum kendimde
ne de doğrudan bakabiliyorum yüzüne.
Eğer o gerçekten evine dönen Odysseus ise,
tanırız kolaylıkla birbirimizi, gizli işaretlerimiz var kendi
aramızda."

Böyle deyince gülümsedi çok çekmiş tanrısal Odysseus
ve Telemakhos'a şu kanatlı sözleri söyledi:
"Telemakhos bırak sınasın beni, nasılsa tanıyacaktır sonunda.
Paçavralar içinde şimdi kirli bedenim,
bu nedenle yadırgıyor, kocası olmadığımı düşünüyor benim.
Birbirimize danışıp en iyi yolu bulalım biz şimdi;
eşi dostu olmayan tek bir adam bile öldürse,
hısım akrabasını bırakıp yurdundan çekip gider öldüren;
bize gelince, İthake'nin en iyi delikanlılarını,
kentin en seçkinlerini öldürdük.
Düşün de söyle bana ne yapmalıyız şimdi biz."

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos:
"Buna senin karar vermen gerekir sevgili babam,
insanlar arasında en akıllısı derler senin için,
boy ölçüşemezmiş akılda seninle fanilerden hiçbiri.
Kararı sen ver, biz hep birlikte hevesle izleriz seni,
yüreğimizde güç olduğu sürece yiğitliğimiz yerindedir."

Hünerli Odysseus onu yanıtlayarak dedi ki:
"Elbette söyleyeceğim bana en iyi görüneni,
ama önce bir güzel yıkanıp giyin gömleklerinizi,
hizmetçi kadınlara da söyleyin eve gidip üstlerini değiştirsinler,
sonra tatlı bir oyun havası çalsın bize tanrısal ozan;
dışarıdan bu sesi duyanlar, çevredeki yollardan geçenler
evde düğün olduğunu sansın.
Biz buradan çıkıp da bol ağaçlı tarlalarımıza gidene dek
kentte taliplerin öldürüldüğü haberi yayılmasın;
biz sonra düşünürüz kendimiz için en iyisini,
Olymposlu Zeus da aydınlatır bizi."

Böyle söyledi diğerleri can kulağıyla dinleyip ikna oldular.
Önce yıkanıp temiz giysiler giydiler,
hizmetçi kadınlar da hazırlanınca, tanrısal ozan oymalı sazını aldı
güzel türkülere ve oyun havasına başladı.
Büyük saray, oynayan erkeklerin ve zarif kadınların
ayak sesleriyle yankılanıyordu.
Bu sesleri dışarıdan duyan biri dedi ki:
"Talibi çok kraliçeyi biri almış olmalı;
rezil kadın, kocası sarayına dönene dek sabredemedi demek."

İşte böyle konuşuyorlardı içerde neler olup bittiğini bilemeden.
O sırada evinde, hizmetçisi Eurykleia yıkamaktaydı Odysseus'u,
yağlarla ovdu onu, güzel giysilerle kaftanlar giydirdi.
Athene de bolca güzellik saçtı başından aşağı
daha yapılı ve boylu görünüyordu artık,
başına sümbüller gibi kıvırcık saçlar ekti.
Nasıl ki bir usta, Hephaistos'un ve Pallas Athene'nin
kendisine bahşettiği ustalıkla altını gümüşün çevresine döker
ve hünerli işler çıkarırsa ortaya,
işte Athene de Odysseus'un başının ve omuzlarının üzerinden

öyle döküyordu güzelliği.
Tanrılara benziyordu banyodan çıktığında,
gidip daha önce kalktığı tahta, eşinin karşısına oturup dedi ki:
"Ey kutsanmış kadın, tüm kadınlar içinde
en katı kalbi sana vermiş Olympos'ta oturan tanrılar;
başka bir kadın bu kadar uzak duramazdı sabırla
türlü acı ve çileler çekip yirmi sene sonra
vatan topraklarına varan kocasından.
Haydi dadı, bir döşek ser de yalnız başıma uzanayım,
bu kadının içinde demirden de sert bir yürek var."

Akıllı Penelopeia yanıtladı onu:
"Ey kutsanmış adam, ne kibirlenirim
ne de hor görürüm başkasını,
şaşkınlığım geçti artık, iyi bilirim
uzun kürekli gemiyle İthake'den ayrılırken nasıl olduğunu.
Haydi Eurykleia, ser bakalım odamıza
Odysseus'un elleriyle yaptığı sağlam döşeği,
içine de koy postları, battaniyeleri ve görkemli örtüleri."

Böyle söyledi kocasını sınayarak.
İyi düşünceler içindeki karısına gücenen Odysseus ona dedi ki:
"Ruhumu acıttın bu sözlerinle kadın!
Kim oynatabilirmiş benim yatağımı yerinden?
Tanrıların isteği ve yardımı olmaksızın,
birinin onu alıp başka bir yere götürmesi çok zor iştir;
ne kadar genç olursa olsun hiçbir erkek
kolayca yerini değiştiremez onun,
büyük bir sır ile ustalıkla yapılmıştır o güzel yatak.
Duvarlarla çevrili avlunun ortasında,
uzun yapraklı bir zeytin ağacı filizlenmişti,
yükseklere uzanıyordu, gövdesi bir sütun gibi kalındı.
İşte onun etrafına inşa etmiştim ben odayı,
sık dizili taşlardan duvar örüp güzel de bir çatı yapmıştım,

sağlam kanatlı iyi kapanan kapılar da yerleştirmiştim,
sonra kesmiştim uzun yapraklı ağacın filizlerini ve
gövdesini;
tunç aletlerimle ustalıkla şekil vermiştim ona;
oyup yatak yapmış, her yanını altın, gümüş ve fildişiyle
ustalıkla işlemiştim,
erguvan renkli kayışlar germiştim üzerine görkemli sığır
derisinden.
Böylelikle açık ettim sana sırrımı,
ama bilmem ki yatak hâlâ yerinde durur mu,
yoksa adamın biri, ağacı gövdesinden keserek
başka bir yere mi götürdü onu?"

Böyle dedi, Penelopeia'nın da dizleriyle yüreği çözüldü,
Odysseus'un kendinden emin verdiği sırrı duyunca.
Gözlerinde yaşlarla doğruca Odysseus'a koştu
ellerini boynuna doladı ve başını öpüp dedi ki:
"Sakın kızma bana Odysseus, insanların en akıllısı;
bize büyük acılar verdi tanrılar,
istemediler birbirimizin yanında olmamızı,
gençliğimizin tadını çıkararak ihtiyarlığın eşiğine varmamızı.
Ne olur kızma bana, seni büyük bir sevinçle karşılamadım diye
benimle ilgili kötü düşünceler geçirme yüreğinden;
öyle çok insan var ki aldatmaktan çıkar uman,
fanilerden biri sözleriyle beni mi kandırıyor diye düşünüp
titremekteydi bedenim o an.
Zeus'tan doğma Argoslu Helene şayet bilseydi
savaşçı Akhaoğullarının kendisini evine
ve sevgili vatan topraklarına yeniden götüreceklerini
gidip birlikte olmazdı yabancı bir adamla.
Elbette onu bu kötü davranışa bir tanrı itmişti;
onun yüzünden başımız gelenleri
ve ilk kez bu kadar büyüğünü yaşadığımız kederi
başlarda aklına bile getirmemişti.
Mademki sen bana olduğu gibi açık ettin kim olduğunu,

ben de sana söyleyeyim; şimdiye dek senden, benden
ve buraya gelirken babamın yanımda yolladığı,
sağlam odamızın kapılarını bekleyen hizmetçi Aktoris'ten
başka hiçbir fani bilmedi yatağımızın sırrını.
Katı dediğin yüreğimi sen artık ikna ettin."

Böyle dedi, Odysseus da gözyaşlarına boğularak
karısını kollarına alıp doya doya ağladı.
Hani Poseidon rüzgar ve dalgalarıyla
güzel yapılmış gemilerini parçaladığında
sağ kalan pek az kişi özlemle karaya bakar
ve hırçın denizde, tuzlu köpükler içinde yüzerek
güçlükle karaya ayak basar ve ölümden kurtulmanın sevinciyle
nasıl sarılırsa toprağa,
işte Penelopeia da kocasına öyle bakıyor
ve onu beyaz kollarının arasından bir an bile bırakmıyordu.
Gök gözlü tanrıça Athene'nin aklından başka şeyler
geçmeseydi
böyle ağlarken bulacaktı onları gül parmaklı Şafak:
Geceyi uzattı sonuna varmışken
ve altın tahtlı Şafak'ı okyanusun üzerinde tuttu,
Şafak'ı taşıyan ve insanlara ışık getiren Lampos ve Phaeton'un
dizginlerini salmadı elinden.

Hünerli Odysseus konuştu karısıyla ve dedi ki:
"Karıcığım, bitmedi henüz çilemiz,
tamamlamam gereken zorlu işler var daha;
ben ve yoldaşlarımın dönüşü için yalvarmaya
Hades'in taraçalarına indiğim sırada
Teiresias'ın ruhu bir kehanette bulundu bana.
Ama şimdi yatağımıza gidelim de karıcığım,
tatlı uykumuzu birlikte uyuyarak biraz mutlu olalım."

Yanıtladı onu akıllı Penelopeia:
"Madem ki artık tanrılar güzel inşa edilmiş evine

vatan topraklarına dönmeyi bağışladılar sana
canın ne zaman yatmak isterse yatağın hazır elbette;
ama bir şeyler düşündüğüne
ve tanrılar da aklına bir şeyler koyduğuna göre
gel bana da söyle bu acıları, nasılsa daha sonra da öğreneceğim,
bir an önce öğrenmem daha iyi olur."

Hünerli Odysseus onu yanıtlayarak dedi ki:
"Ey kutsanmış kadın,
neden bu kadar ısrar ediyorsun söylemem için;
anlatacağım öyleyse, senden saklamayacağım.
Ama tıpkı benim gibi, senin ruhun da
hiç memnun olmayacak duyacaklarından.
Teiresias dedi ki bana,
dolaşacakmışım elimde cilalı küreklerle oradan oraya,
varacakmışım sonunda
denizi bilmeyen, yemekleri tuzsuz adamların ülkesine;
onlar ki görmemiş hiç kızıl renkli gemileri,
tanımamış gemileri kanatlandıran kürekleri.
Bir de işaret verdi bana, senden saklayacak değilim:
Bir gün yolum bir başka gezginle kesişecekmiş,
neden omzumda yaba taşıdığımı soracakmış o,
işte ben de o vakit, küreği toprağa sapladıktan
ve kral Poseidon adına görkemli kurbanlar, koçlar,
boğalar ve erkek domuzlar kestikten sonra
evime dönüp engin gökyüzünde oturan ölümsüz tanrıların
her birine sırayla kutsal yüzlük kurbanlar adayacakmışım.
Ve o zaman ölüm beni denizin dışında bulacak,
sükunet içinde ecelimle ölecekmişim;
dört yanımda halkım kutlu mutlu yaşayacakmış.
İşte bana bunların olacağını söyledi."

Yeniden dedi ki ona akıllı Penelopeia:
"Eğer tanrılar sana güzel bir son verdilerse,
bu belalardan kurtulmak için de umudumuz var demektir."

Onlar böyle aralarında konuşurlarken
dadı ile Eurynome de meşalelerin ışığı altında
yumuşak örtülerle döşeği hazırlıyorlardı.
Döşekleri aceleyle üst üste serip odasına çekildi ihtiyar,
oda hizmetçisi Eurynome ise elinde meşaleyle
onlar yataklarına giderken önlerinden ilerliyordu;
odalarına kadar eşlik edip kendi odasına döndü.
Karı koca da eski yataklarına kavuştular,
diyecek yoktu keyiflerine.

O vakit Telemakhos, Sığırtmaç ve Domuz Çobanı
dans adımları atmayı bıraktılar, kadınlar da durdular
ve herkes uyudu gölgeli sarayda.

Aşkın tadına vardıktan sonra
aralarında konuşmaya başladı karı koca.
Tanrısal kadın Penelopeia bir bir anlattı Odysseus'a,
taliplerin toplanıp taşkınlıklar yaptıkları sırada çektiği onca şeyi;
pek çok hayvanı, sığırları, semiz koyunları kestiklerini,
küpleri boşaltıp içtikleri şarapları...
Soylu Odysseus da ona, insanlara çektirdiği çileleri
ve kendisine acı çektiren düşmanları anlatıyordu;
o anlattıkça Penelopeia dinlemekten memnun oluyordu,
Tek tek her şeyi anlatmadan bir damla bile uyku düşmedi
Odysseus'un gözlerine.

Kikonları nasıl yendiğinden başladı anlatmaya;
Lotusyiyenlerin bereketli topraklarına gidişini,
Tepegöz'ü ve ondan hiç acımadan
mideye indirdiği yoldaşlarının intikamını nasıl aldığını,
kendisini memnuniyetle kabul eden
ve yolcu eden Aiolos'a varışını anlattı;
henüz vatanına dönmek kaderinde yazılı değildi o sırada,
fırtına onu yeniden yakalamış, balıkla dolu denize geri
fırlatmıştı;

sonra gemilerini ve hızlı yoldaşlarını yok eden
Laistrygonların ülkesi Telepylos'a nasıl vardıklarını,
bir tek kendisinin kara gemisiyle kaçışını anlattı.
Kirke'yi de anlattı ona; onun hile ve kurnazlıklarını,
Thebaili Theiresias'ın ruhuna sorular sormak için
Hades'in küflü taraçalarına çok kürekli gemisiyle nasıl gittiğini
ve orada yoldaşları ile kendisini doğurup
besleyip büyüten annesini gördüğünü,
Sirenelerin cazip seslerini nasıl duyduğunu,
başlarına bir şey gelmeden bu güne dek
kimsenin ellerinden kurtulamadığı
korkunç Kharybides ve Skylla'ya gidişini,
yoldaşlarının Güneş tanrının ineklerini nasıl öldürdüğünü,
yükseklerden gürleyen Zeus'un hızlı gemiyi
yıldırımla çarpıp kül edişini,
yiğit yoldaşlarının hep birlikte nasıl öldüklerini,
bir tek kendisinin kara kaderinden kaçabildiğini,
kendisini oyuk mağaralarda kocası olmasını isteyerek alıkoyan,
yedirip içiren, ölümsüz ve yenilmez yapacağını söyleyen
Ogygie adasındaki peri Kalypso'ya nasıl gittiğini,
ama onun asla ruhunu kandıramadığını,
bir sürü düşmanın elinden çok çektikten sonra
kendisini canı gönülden bir tanrı gibi sayan,
bir sürü tunç, altın ve giysi armağan edip bir gemiyle
sevgili vatan topraklarına gönderen Phaiakları anlattı.
En son bunu da anlattıktan sonra tatlı uyku sardı onu,
bütün bedeni çözülüverdi, ruhundaki bütün kaygılar dindi.

Gök gözlü tanrıça Athene, Odysseus'un ruhunun ferahladığını;
karısının yatağına ve uykuya doyduğunu düşününce,
aklına başka bir şey getirdi onun.
Hemen sabah doğan altın tahtlı Şafak'ı
insanlara ışık getirmesi için Okeanos'tan kaldırdı.
Odysseus da yumuşak yataktan kalkıp karısına dedi ki:
"Karıcığım, ikimiz de artık acıya doyduk,

sen burada kaygıyla dönüşümü beklerken
Zeus ve diğer tanrılar elimi ayağımı bağlayarak,
beni acılar içinde, çok özlediğim vatanımdan uzak bıraktılar.
Madem ikimiz de sevgili yatağımızda sarmaş dolaş olduk,
şimdi artık malıma mülküme sahip çıkalım;
alçak taliplerin yok ettiği kadarını hatta fazlasını
yağmayla yerine koyarım ben.
Akhalar da verirler, böylece yeniden dolup taşar ağıllarım.
Ben şimdi bol ağaçlı tarlaya gidip,
benim için üzülüp duran güzel babamı bir göreyim,
senden burada kalıp soğukkanlılığını korumanı istiyorum;
çünkü güneşin doğuşuyla birlikte, talipleri öldürdüğüm haberi
hemen yayılacak her yere.
Üst kata çık ve hizmetçilerinle birlikte orada otur,
ne kimseyle ilgilen ne kimseye bir şey sor."

Böyle söyledi ve omuzlarına güzel silahlarını kuşandı;
Telemakhos'u ve sığır çobanını da kaldırıp
silahlarını almalarını söyledi.
Onlar da sözünü dinleyip bakır silahlarını kuşandılar,
kapıları açıp dışarı çıktılar; en önden Odysseus gidiyordu.
Artık ışık yeryüzünün üzerinde inmişti,
Athene onların üzerini karanlıkla örtüp
hızla kentten dışarı çıkardı.

RAPSODİ 24

[Ölüler Ülkesi - Laertes - Yere Şarap Serpme]

Kylleneli Hermes, taliplerin ruhlarını çağırıyordu;
elinde insanların gözlerini kamaştıran
som altından güzel bir değnek tutuyordu;
her kimi isterse uyandırıp ayağa kaldırırdı onunla.
Bu değnekle ruhlara dokunup kılavuzluk etmeye başladı onlara,
titreyerek takip ediyorlardı onu ruhlar da.
Nasıl ki, içlerinden biri yere düştüğünde
tutundukları kayanın üzerinden ıslık çalarak
derin mağaranın içinde kanat çırparsa yarasalar,
ruhlar da öyle hep birlikte ilerliyorlardı;
hemen önlerinden de kurnazların kurnazı Hermes gidiyordu
Hades'e ulaşan küflü yolların arasından geçerek.
Okeanos'un akıntılarından, Ak Kaya'dan,
Güneş'in kapılarından ve düşler ülkesinden geçtiler;
ölülerin gölgelerinin ve ruhlarının oturduğu
Asfodel Çayırı'na ulaştılar sonra.
Orada buldular Peleus'un oğlu Akhilleus'tan,
Patroklos'tan, kusursuz Antilokhos'tan
ve Peleus'un mükemmel oğlundan sonra
Akhalar arasında beden ve biçim olarak
en üstün kişi olan Aias'ın ruhunu.

İşte onlar toplanmışlarken Akhilleus'un etrafında,
Atreusoğlu Agamemnon'un kederli ruhu yaklaştı;
Aigisthos'un evinde kara kaderlerini bularak ölen
diğer ruhlar da çevresine toplandı.

Önce Peleus'un oğlunun ruhu konuştu onlarla:
"Atreusoğlu, biz daima senin, yıldırımlarla sevinen Zeus'un
en sevdiği kahraman olduğunu konuşurduk aramızda;

çünkü sen, biz Akhaların büyük çileler çektiği
Troya ülkesine hükmederdin;
ama doğmuş hiç kimsenin kaçamadığı kader seni de yakalamış.
Keşke ölüm seni Troya ülkesinde bulsaydı da
bir kral olarak sana yakışan tüm ünleri alsaydın.
O zaman tüm Akhalar bir anıt inşa ederlerdi senin adına;
büyük bir ün bırakırdın oğluna da.
Oysa ağlanacak bir ölüm yazılıp hükmetmiş sana."

Atreusoğlu'nun ruhu yanıtladı onu:
"Peleus'un mutlu oğlu, tanrılara benzer Akhilleus,
Argos'tan gelip Troya'da öldün sen,
en iyi Akhalar ve Troyalılar çevrende öldürüldü
senin için savaşırken; o sırada sen
bir toz hortumu içinde boylu boyunca uzanmış yatıyordun,
at ile savaşmayı unutmuştun.
Biz dört bir yanda savaşıyorduk;
Zeus bir fırtınayla kesmeseydi devam edecektik daha.
Seni gemilere taşıdık çatışmadan sonra,
güzel bedenini ılık sularla temizleyip yağla ovduk
ve bir yatağa yatırdık;
Akha kadınları gözyaşları döktüler çevrende,
saçlarını kestiler kederlerinden.
Ölümsüz denizkızlarıyla birlikte geldi annen haberi alır almaz;
büyük bir gümbürtüyle patladı deniz,
öyle ki, dehşete düştü bu sesi duyan Akhalar.
Pek çok şeyi bilen, akıllı ihtiyar engel olmasaydı
hepsi koca karınlı gemilere atlayacaklardı.
Onların iyiliğini isteyen Nestor onlara dedi ki:
'Durun Akhaoğulları, kaçmayın Argoslular;
bu, oğlunun ölüsünü görmek için ölümsüz deniz
tanrıçalarıyla denizden gelen annesidir.'
Bunun üzerine dindi yüce gönüllü Akhalar'ın korkuları.
O vakit gelip sardılar dört bir yanını deniz ihtiyarının kızları;
ağladılar, ağıtlar yaktılar ve bedenine tanrısal giysiler giydirdiler.

Dokuz Mousa, güzel sesleriyle ağıtlar söylediler senin için;
gözyaşlarını tutamadı hiçbir Akhalı,
öyle yüreğe dokunuyordu Mousaların tatlı tınıları.
Ölümsüz tanrılar ve fani insanlar olarak
on yedi gün ve gece sana ağladık
ve on sekizinci günde seni ateşe verdik,
bir sürü de koyun kestik, bir de kıvrık ayaklı sığırlar çevrende.
İşte sen öylece; tanrısal giysiler, mis kokulu yağlar
ve tatlı ballar içinde yanıyordun.
Akhalı kahramanların birçoğu, yayan veya atlı, silahlarıyla
yanmakta olduğun ateşin çevresine koşmuşlardı,
büyük bir gürültü yükselmişti.
Hephaistos'un alevleri seni yuttuktan sonra
sabah beyaz kemiklerini halis şarap ve kokulu yağlarla
yıkayarak
annenin verdiği altın bir amforaya topladık Akhilleus;
o amfora ki, ünlü Hephaistos'un işiymiş
ve Dyonisos'tan armağanmış annenin dediğine göre.
İşte şanlı Akhilleus beyaz kemiklerin,
Menoitios'un ölmüş oğlu Patroklos'un kemikleriyle
karışmış olarak onun içinde duruyor.
Yoldaşlarının arasında en çok saygı duyduğun,
Patroklos'tan sonra ölen Antilokhos'un kemikleri de ayrı
bir kapta duruyor.
Sonra, bugün yaşayanlar ve gelecekte yaşayacaklar
denizden, ta uzaklardan görsünler diye
bunların üzerine biz mızraklı Akha ordusu
engin Hellespontos ovasının kıyısına bir mezar inşa ettik.
O vakit annen tanrıların güzelim ödüllerini
Akhaların en yiğitlerinin yarışında koydu ortaya.
Sen de kralların ve kahramanların cenaze törenlerinde
bulundun bilirsin; gençler yarışlar için kuşanır, armağanlar
hazırlanır;
ama eğer ak kollu tanrıça Thetis'in senin için hazırladığı

ödülleri görseydin, büyülenirdin.
Ne çok severmiş Akhilleus tanrılar seni!
İşte böyle ölmekle yitirmedin adını,
insanlar arasında daima sürecek namın şanlı Akhilleus.
Bir de bana bak, savaşı bitirdim de ne yararını gördüm?
Meğer Zeus vatanıma dönmemi sağlarken,
Aigisthos'un ve lanetli karımın elinden hazırlarmış korkunç ölümümü."

Onlar böyle konuşurlarken aralarında;
Odysseus tarafından alt edilen taliplerin ruhlarını taşıyan,
Argos'u öldüren kılavuz tanrı geldi yanlarına.
Diğer ikisi onu görür görmez yanına gitmek üzere davrandılar.
Atreusoğlu Agamemnon'un ruhu,
Menelaos'un anlı şanlı oğlu Amphimedon'u tanıdı;
İthake'ye indiğinde konuk etmişti kendisini o;
Atreusoğlunun ruhu ona dedi ki:
"Amphimedon, ne oldu da bunca seçkin ve akran delikanlı bu karanlık yere sokuldunuz?
Seçip de alamazdı kimse bu kadar eşsiz adamı tek seferde.
Yoksa Poseidon mu alt etti sizleri
gemilerinizin üzerine sert rüzgarlar ve yüksek dalgalar salarak?
Sığırlarını ve güzel koyunlarını yakaladınız diye
düşman erler mi bu hale getirdi karada sizi,
kentiniz ve kadınlarınız için savaşırken mi bu hale geldiniz yoksa?
Söyle haydi, ben övünürüm hep senin konuğun olmakla.
Yoksa hatırlamıyor musun, tanrıya denk Menelaos ile birlikte,
güzel yapılmış gemileriyle bizi izlemeye ikna etmek için
Odysseus'la konuştuğumuzu ve sonra onu da alıp
engin denizi bir ayda geçtiğimizi."

Amphimedon'un ruhu yanıtladı onu:

"Ey Atreus'un herkesten şanlı oğlu, halkların kralı Agamemnon,
ey soylu kişi, hatırlıyorum tüm bu dediklerini.
Anlatayım sana içler acısı ölümümüzü ve her şeyi olduğu gibi:
Bizler, uzun zamandır sıladan uzak olan Odysseus'un karısını
eş edinmek istiyorduk kendimize;
oysa o, ne reddediyor ne de bir nihayete erdiriyordu bu düğünü,
ölümümüzü ve kara kaderimizi kurarak oyalıyordu bizi.
Odasına büyük bir tezgah kurmuştu,
dört kulaç eninde ince bir kumaş dokuyor
ve bize şunları söylüyordu:
'Genç taliplerim, tanrısal Odysseus ölmüşse de
biraz sabredin, acele etmeyin evlenmek için,
bekleyin ben şu kumaşı dokuyana dek,
bekleyin ki boşa gitmesin bunca emeğim.
Her fani gibi ölüm gelip bulduğunda onu,
kahraman Laertes için kefen olacak bu;
bitireyim ki kefensiz yatmasın mezarında,
yoksa ne derler Akha kadınları bana,
bunca zenginlik bahşetmiş insanı kefensiz bırakamam ortada.'
Böyle derdi ve hepimizin de yürekleri inanırdı ona.
Gün boyunca dokurdu ince kumaşı,
oysa geceleri meşalelerin ışığı altında sökermiş gerisin geri.
İşte bu şekilde üç sene kandırıp oyaladı Akhaları;
ama dördüncü sene geldiğinde,
bir sürü ay ve gün birbirini izleyip geçtiğinde,
her şeyi bilen kadınlardan biri gelip itiraf etti bize olanları,
böylece biz de yakaladık onu sökerken dokumayı.
Nihayet istemeden de olsa bitirmek zorunda kaldı.
Büyük kumaşını dokuyup yıkadıktan sonra bize gösterdi;
bir güneş kadar, ay ışığı kadar parlaktı.
Bu arada kötü kaderimiz Odysseus'u karaya çıkardı
domuz çobanının oturduğu tarlalara yakın kıyıdan.

Tanrısal Odysseus'un sevgili oğlu da
Pylos'tan kara gemisiyle dönerken çıkageldi oraya;
biz talipler için kötü bir ölüm hazırlayıp indiler ünlü kente;
Önden Telemakhos geldi, ardından Odysseus.
Domuz Çobanı kılavuzluk ediyordu Odysseus'a;
üzerinde paçavralar, değneğine dayanarak yürüyor,
tıpkı bahtsız bir dilenciye benziyordu.
İçimizden hiçbiri, yaşça büyük olanlarımız bile
tanıyamadık aniden karşımıza çıkan bu adamı;
küçümseyici sözlerle alay edip pataklıyorduk onu.
Önceleri sabretti onu hırpalamamıza, ses etmedi küfürlerimize;
ancak kalkan taşıyan Zeus'un aklı ayaklandırdı onu,
Telemakhos'la birlikte, görkemli silahları kaldırıp
bir odaya koydu ve kapıları da sürgüledi,
bir kurnazlıkla karısının aklına girip
biz talihsizlere ölümü hazırlayacak
yayı ve baltaları getirmesini sağladı.
İçimizden hiç biri geremedi sert yayın kirişini;
o kadar güçsüzdük işte.
Büyük yayı eline aldığında Odysseus,
hepimiz bağırıp çağırdık,
itiraz ettik yayın ona verilmemesi için;
ne dersek diyelim Telemakhos cesaretlendirdi onu
ve yayın ona verilmesini buyurdu.
O vakit çok çekmiş tanrısal Odysseus
yayı eline alarak kolaylıkla gerdi kirişini,
oku da baltaların arasından geçirdi;
sonra gidip eşikte durdu, kılıfın içinden döküldü hızlı oklar,
hınç sarmıştı her yanını, önce Antinoos'u vurdu.
Daha sonra diğerlerine nişan alarak atmaya başladı okları;
erler birbiri ardına yığılıyorlardı.
Bir tanrının ona yardım ettiği çok açıktı,
evin her yanında öldürüyorlardı insanları;
öldürülenlerden korkunç iniltiler yükseliyordu,

ve tüm zemin kanla dolmuştu.
Biz işte bu şekilde yok olup gittik Agamemnon,
bedenlerimiz sefil bir halde Odysseus'un sarayında duruyor.
Henüz hiç kimsenin yakını bu haberi öğrenmedi ki
gelip yaralarımızdaki kanı temizlesinler ve ağıtlar yaksınlar;
böyle olur ölüye saygı duymak."

Atreusoğlunun ruhu dedi ki:
"Ey Laertes'in mutlu oğlu, hünerli Odysseus,
demek ki yeniden kazandın erdemli karını.
İkarios'un kızı kusursuz Penelopeia'nın
ne kadar da parlak fikirleri varmış,
nasıl da çıkarmamış kocası Odysseus'u aklından!
İşte bu yüzden asla yok olup gitmeyecek erdemi;
ebedi tanrılar onun adına şarkılar yapacaklar gelecek
nesiller için,
Kurnaz bir planla kocasını ödüren Tyandareos'un kızı
adına hiçbir zaman yapılmayacak böyle şarkılar,
onun adına ancak nefret şarkıları yayılacak kulaktan kulağa
çünkü bütün kadınları, en iyi ve namuslularını bile lekeledi o."

İşte onlar böyle, yer altında, Hades'in taraçalarında
bir yandan dikilip diğer yandan konuşuyorlardı kendi
aralarında.
Diğerleri ise, kentten çıkıp çabucak vardılar güzel tarlalara,
o tarlaları kendi malı yapmıştı çalışıp çabalayıp Laertes bir
zamanlar.
İşte orada bir ev ve çevresinde de kulübeler vardı,
ona gerektiği kadar hizmetkar oralarda yer içer yatardı.
Bir de yaşlı Sicilyalı kadın vardı orada,
ihtiyarın kentten uzaktaki tarlalarına gözü gibi bakardı.

İşte Odysseus oraya gidip oğluna ve hizmetkarlarına dedi ki:
"Şimdi siz güzel yapılı eve girin,
yemek için domuzlardan birini, hatta en iyisini kesin hemen;

ben de gidip babamı sınayayım, bakalım tanıyacak mı beni,
yoksa bunca zamandır gurbette olan oğlunu unutmuş mu?"

Böyle dedi ve savaş silahlarını hizmetkarlarına verdi,
onlar da hızla eve doğru ilerlediler.
Odysseus kimseyle karşılaşmamak için
gür ağaçlığın yakınından yürüyordu.
Ancak büyük bahçeye vardığında
ne Dolis'u buldu ne hizmetkarlarını ne de oğullarından birini;
anlaşılan, bahçe çiti için dikenli çalı toplamaya gitmişti hepsi,
ihtiyar Dolius da onlara liderlik ediyor olmalıydı.
Babası güzel düzenlenmiş bahçede yalnızdı,
üzerinde lekeli, yamalı bir gömlek, bir ağacın dibini
çapalıyordu;
ayaklarını dikenlerden sakınmak için baldırlarına
yamalı sığır derileri bağlamıştı dizlik yerine;
ellerinde eldiven vardı diken batmasın diye,
başına ise keçi derisinden bir başlık takmıştı.

Çok çekmiş tanrısal Odysseus onun ne kadar yaşlandığını
ve ne kadar kederli olduğunu görünce
ince uzun armut ağacının gölgesine çekilip uzun uzun ağladı.
Daha sonra aklından ve ruhundan şu düşünceler geçti:
Gidip hemen babasına sarılsa, öpse miydi,
olan biten her şeyi anlatsa
ve sonunda vatana döndüğünü söylese miydi,
yoksa onu önce bir sınasa mıydı?
Düşünürken düşünürken ikinci yolu daha uygun buldu:
Kışkırtıcı sözlerle deneyecekti önce onu.
Tanrısal Odysseus bu düşünceyle gidip başına dikildi babasının.
İhtiyar başını önüne eğmiş ağacın dibini çapalıyordu,
şanlı oğlu yanında durarak şunları söyledi:
"İhtiyar bahçeye gösterdiğin özene bakılırsa
görmüş geçirmiş birisin;
bahçendeki tüm yeşillikler,

incir, üzüm, zeytin ve armut hepsi bakımlı.
Ancak sana bir şey diyeceğim, kızma bana:
Kendine bakmamışsın yeterince, ihtiyarlık çökmüş üzerine,
hele sana yakışmayan bu kirli giysilere ne demeli.
Tembelsin de efendin seni kendine haline bırakmış desem
ne boyun bosun ne de görüntün bir hizmetkara benzemez,
daha çok bir kralı andırırsın sen.
Yıkanıp karnını doyurduktan sonra
yumuşak döşeklerde uyumalısın,
böylesi gerekir ihtiyarlıkta.
Haydi, şimdi sen söyle bana gerçekleri;
kimin hizmetkarısın, kimin bahçesinde çalışırsın?
Şunu da söyle ki bileyim iyice:
Yolda rastladığım adam burasının İthake olduğunu söyledi;
gerçi aklı pek yerinde değil gibiydi, güvenemedim sözüne
ne dediklerimi dinledi ne de beni ikna edebildi.
Konuğu olduğum eski bir dostumu sordum ona,
buralarda bir yerlerde yaşayıp yaşamadığını,
Hades'teki evine gidip gitmediğini...
Sana da sorayım, belki sen dinler, anlarsın beni:
Bir vakitler sevgili vatan toprağımda bir konuk ağırlamıştım;
evime dışarıdan gelen hiçbir faniyi bu kadar sevmemiştim ben.
Dediğine göre soyu İthake'deymiş,
babası da Arkesios'un oğlu Laertes'miş.
Güzelce ağırlamıştım evimde onu;
dostluk edip, konukluk armağanları sunmuştum.
Yedi ayar ince işlenmiş altın,
saf gümüşten çiçek desenli maşrapalar,
on iki pelerin, bir o kadar kaftan ve güzel elbise verdim,
dört de kadın seç dedim, en güzel ve hamaratları arasından."

Bunun üzerine babası gözyaşları dökerek onu yanıtladı:
"Yabancı, aradığın toprak tam da burası,
ancak dostunu alçak ve kalleş soysuzlar ele geçirdi;
ona cömertçe sunduğun tüm armağanlar boşa gitmişi.

Eğer sen de şimdi İthake'de sağ olarak rastlasaydın ona,
armağanlarının karşılığını verirdi güzelce,
kusur etmezdi sana konukseverlikte,
çeşit çeşit armağanlarla yolculardı;
öyle ya, bir konuğa da böyle davranmalıdır insan.
Haydi, şimdi sen anlat bana bildiklerini:
Kaç yıl önce konukladın o yabancıyı?
Benim oğlumdur o vatanından uzaktaki talihsiz;
ya denizde yem oldu balıklara ya da karada yırtıcı
hayvanlara;
onu dünyaya getiren ben ve anası,
kefenini giydirip başında ağlayamadık bile,
ya zengin bir çeyizle gelen karısı akıllı Penelopeia,
son uykusuna dalmadan ağlayamadı kocası için döşeğinde.
Söyle bana tüm gerçekleri öğreneyim iyice:
Kimsin ve nerelisin? Nerede kentin ve ailen?
Nerede seni buraya getiren hızlı gemin
ve tanrıya denk yoldaşların nerede?
Yolcusu olduğun gemi mi seni burada karaya çıkarıp gitti"

Hünerli Odysseus onu yanıtlayarak dedi ki:
"Elbette anlatacağım sana tüm bunları olduğu gibi:
Alybas'lıyım, orada ünlü saraylarda otururum,
Eperitos ismim Polyphemonoğlu kral Apheidas'ın
oğluyum;
Tanrı beni Sicilya'dan dönerken attı buralara;
gemim kentten uzakta, kırlara yakın kıyıda.
Odysseus'a gelince, o talihsiz bizim oraya gelip ayrılalı
beş sene olmuştur en az.
O ayrılırken güzel işaretler vardı; kuşlar sağından uçmuştu,
sevinçle uğurlamıştım onu, kendisi de mutluydu;
ikimizin de ruhu birbirimizi tekrar ağırlamayı,
görkemli armağanlar alıp vermeyi umuyordu."

Böyle söyledi, diğerini de kara bir keder bulutu örttü,
iki eliyle kara toprağı avuçladı,
acıyla inleyerek toprağı ak saçlı kafasından aşağı döktü.

Odysseus'un ruhu babasını böyle görünce paramparça oldu;
zor tuttu kendisini gözyaşlarına boğulmamak için.
Hemen atılıp sarıldı sevgili babasına
ve onu sımsıkı kucaklayarak şunları söyledi:
"İşte benim baba, arayıp durduğun oğlunum, buradayım;
yirmi sene sonra döndüm vatan topraklarına.
Bırak artık ağıt yakmayı ve kederlenmeyi,
sana diyeceklerim var, çok acele etmeliyiz:
Öldürdüm sarayımızdaki taliplerin hepsini,
öcünü aldım yaptıkları densizliklerin ve haksızlıkların."

Laertes yanıtladı onu ve dedi ki:
"Eğer sen Odysseus isen ve buralara geldiysen,
bir kanıt göster de anlayayım sen olduğunu."

Yanıtladı onu hünerli Odysseus ve dedi ki:
"Önce kendi gözlerinle gör şu yaramı.
Parnesos'ta beyaz dişli bir yaban domuzu yaralamıştı beni;
hani buraya geldiğinde, vereceği armağanları anlatmıştı da bir bir
saygıdeğer annem de göndermişti beni oraya,
babası Autolykos'tan armağanlar almaya,
sen yolcu etmiştin beni hatta.
İstersen bir zamanlar bana öğrettiğin
güzel bahçedeki ağaçları da sayayım;
çocukken bahçede peşinden koşup sorduğumda
tek tek o ağaçların isimlerini söylerdin hani.
Bana on üç armut, on elma ve kırk da incir ağacı vermiştin,
elli kütük de bağ vereceğini vaat etmiştin;
her biri farklı tür üzümlerden oluşur bu bağın,
Zeus'un mevsimlerine göre farklı zamanlarda olgunlaşırlar."

Böyle dedi.
Laertes'in de çözüldü dizlerinin ve yüreğinin bağı mutluluktan,
Odysseus'un kendinden emin kanıtlarını işitince.
Çepeçevre sardı kollarını oğlunun boynuna,
çok çekmiş tanrısal Odysseus kucakladı yarı baygın babasını,
kendine gelir gelmez Laertes şunları söyledi:

"Talipler bu arsız davranışlarının cezasını gördülerse,
büyük Olympos'ta Zeus Baba, tanrılar varmış demek ki hâlâ!
Ancak şimdi ben çok korku duyarım yüreğimde
ya İthake sakinleri gelirlerse buraya,
ya Kephallen kentlerine ve her yere haber salarlarsa.."

Yanıtladı onu ve dedi ki hünerli Odysseus:
"Cesur ol, bırak aklını böyle şeylerle meşgul etmeyi.
Gidelim evimize haydi;
yemek hazırlamaları için göndermiştim oraya
Telemakhos'u, Sığırtmacı ve Domuz Çobanını."

İkisi bunları konuşarak güzel eve doğru gittiler.
Güzel yapılı eve vardıklarında
Telemakhos'u, Sığırtmacı ve Domuz Çobanını
bir yığın eti parçalarken ve sert şarabı suyla kararken buldular.

Sicilyalı hizmetçi yüce gönüllü Laertes'i yıkayıp pakladı,
her yanını yağlarla ovup üzerine güzel bir gömlek giydirdi;
Athene de onun yanında durup güçlendirdi bedenini,
daha iri ve uzun görünmesini sağladı halkların komutanının.
Sevgili oğlu şaşırdı, banyodan çıkınca
ölümsüz tanrılara benzeyen birini görünce karşısında,
şu kanatlı sözleri söyledi ona:
"Baba, şüphe yok ki ölümsüz tanrılardan biri
boyunu bosunu artırıp geliştirmiş senin."

Akıllı Laertes yanıtladı onu ve dedi ki:
"Keşke Zeus Baba, Athene ve Apollon güç verseydi de

eskisi gibi olsaydım sarayımda da;
güçlü bir sahil kenti olan Nerikos'u alıp
Kephallenler'e hükmettiğim zamanki güçle silahlarımı kuşanıp
omuz omuza savaşsaydım seninle o arsız uğursuz taliplere karşı;
pek çoğunu yere serer, kolaylaştırırdım işini."

Onlar kendi aralarında bunları konuşurlarken
diğerleri işlerini bitirip sofrayı hazırladılar,
hep birlikte oturaklara ve tahtlara oturdular;
uzattılar ellerini yemeğe oturdukları yerden.
Çalışmaktan yorulan ihtiyar Dolios ve oğulları da geldi yanlarına
anneleri, Sicilyalı ihtiyar koşup çağırmıştı onları
ihtiyarlık çökünce Leartes'e şefkatle bakardı o.
Diğerleri Odysseus'u görüp, şaşıp kaldılar
ruhlarının derinliklerinde o olduğunu anlayınca.
O zaman Odysseus tatlı sözlerle onlara şöyle dedi:
"Otur masaya ihtiyar, bırak şaşkınlığını bir yana,
yemeğe başlamak için sizi bekliyoruz sabırsızlıkla."
Böyle söyledi, Dolios da kollarını açarak ona doğru atıldı;
elini tuttu, bileğinden öptü, ona şu kanatlı sözleri söyledi:

"Hoş geldin sevgili yavrum, nasıl da özledik seni;
güzel yüzünü görmekten umudu kesmiştik artık
tanrıların yardımıyla gelmiş olmalısın buraya.
Hoş geldin, sağlık ve mutluluk versin sana tanrılar!
Şimdi bana açıkça söyle de bileyim:
Akıllı Penelopeia biliyor mu döndüğünü vatanına,
yoksa bir haberci gönderelim mi ona?"

Yanıtladı onu ve dedi ki hünerli Odysseus:
"Biliyor ihtiyar, sen kafanı yorma bu düşüncelerle."

Böyle söyledi ve Dolios da güzel yontulmuş bir koltuğa oturdu.
Dolios'un oğulları da anlı şanlı Odysseus'un yanına geldiler;

onu elleriyle ve sözleriyle selamlayıp sarıldılar,
sonra da babaları Dolios'un yanına oturdular.

İşte onlar yerlerken yemeklerini evde,
çabucak yayıldı haber bütün kente.
Taliplerin ölüm haberini alan yakınları
koşup gittiler Odysseus'un sarayına
ağlayıp sızlayarak götürdüler ölülerini,
herkes gömdü ölüsünü;
başka kentlerden olanları da koyup hızlı gemilere
buyurdular denizcilerle onları evlerine götürsünler diye.
Kendileri de yüreklerinde kederle gittiler toplantı yerine.

Bir araya gelip de toplantıya başlayınca,
önce Eupheites kalktı ve konuştu onlarla;
Odysseus önce onun oğlunu, Antinoos'u öldürmüş,
derin bir evlat acısı salmıştı adamın yüreğine,
oğlu için gözyaşı dökerek konuştu ve şunları söyledi:

"Sevgili yoldaşlarım, Akhalar'a büyük kötülükler yaptı bu adam:
Önce gemilerle alıp götürdü yiğit erleri;
oyuk gemileri batırdı, erlerin sonunu hazırladı;
şimdi de gelip bu toprakların en iyi erlerini öldürdü!
Gelin, elimizden kaçıp da Pylos'a ya da Epeios'ların
hükmettiği tanrısal Elis'e varmadan yakalayalım onu.
Eğer çocuklarımızın ve kardeşlerimizin katilinden öç almazsak,
bu ayıbımız yayılır kuşaktan kuşağa.
Benim için de hayatta bundan büyük mutluluk olmaz;
yoksa can verip yatmak isterim diğer ölülerin arasında.
Haydi tez tutalım elimizi de kaçmasınlar karşıya."

İşte böyle dedi gözyaşı dökerek,
Akhaların da yürekleri parçalandı.
Tanrısal ozan ile Medon uyku onları terk ettikten sonra

Odysseus'un sarayından çıkıp onların yanına geldiler.
Gidip kalabalığın ortasında durdular,
onları sağ gören herkes şaşakaldı.
Aklı başında Medon onlarla konuştu ve dedi ki:
"İthakeliler, şimdi dinleyin beni;
Odysseus ölümsüz tanrıların isteği olmadan yapmazdı bunları:
Ben gözlerimle gördüm Odysseus'un yanında duran tanrıyı;
Mentor'a benziyordu tıpkı;
kâh Odysseus'un önünden gidip ona cesaret veriyor,
kâh sarayın içinde talipleri kovalıyordu;
talipler de birbirlerinin yanında düşüp duruyorlardı."

Böyle dedi, haliyle onları da sarı bir korku sardı.
Mastor'un oğlu ihtiyar Halitherses konuştu bu defa onlarla;
bir tek o kehanette bulunabilirdi gelecekle ilgili
ve eskiyi de bilirdi.
İşte o konuştu onların iyiliği için ve şunları söyledi:
"Ben ne dersem dinleyin şimdi İthakeliler:
Bütün bunlar korkaklığınızdan oldu sevgili yoldaşlarım,
çünkü ne bana ne de halkların komutanı Mentor'a
inanmadınız;
oğullarınızın yaptığı haksızlıklara, taşkınlıklara göz yumdunuz.
Bu kusursuz adamın malını tüketip karısına hakaret etti
onlar,
bir daha geri dönmeyeceğini söyleyip duruyorlardı.
Artık size söyleyeceklerime kulak verin:
Hiçbir yere gitmeyelim ki, başımıza başka kötülük gelmesin;
cezamızı başımızla ödemeyelim sonra."

Böyle dedi, ancak çoğunluk fırladı bağıra çağıra yerinden,
hoşlarına gitmemişti bu söz, inanmışlardı Eupheitos'a,
diğerleri kalırken öylece, bunlar hızla silahlandılar.
Bedenlerine parlak tuncu kuşandılar
ve hep birlikte geniş kentin önünde toplandılar;
akılsız Eupheites başlarına geçti;

oğlunun intikamını alacağını söylese de o,
kaderinde dönmek değil, orada ölümünü bulmak yazılıydı.

O zaman Athene Kronos'un oğlu Zeus'a dedi ki:
"Ey Kronos'un oğlu, babamız, tanrıların en üstünü,
söyle bana, neler gizli aklında?
İki taraf arasına kötü bir savaş, korkunç bir çatışma mı
olacak yoksa barıştıracak mısın onları?"
Yanıtladı onu ve şöyle dedi bulut devşiren Zeus:
"Evladım, şimdi neden bunları soruyorsun bana;
sen değil miydin bütün bunları düşünen:
Odysseus'un gelip de onlardan intikamını almasını dileyen?
Olması gerekeni söyleyeyim ben sana,
ama yine de ne yapacağına sen karar ver:
Tanrısal Odysseus taliplerden intikamını aldığına göre,
şimdi bağlılık yeminleri edilsin aralarında
ve Odysseus da sonsuza dek hükmetsin onlara.
Biz de oğulların ve kardeşlerin katlini unutturalım,
birbirlerini gene sevmelerini sağlayalım;
bereketleri ve barışları sonsuz olsun."

Böyle söyledi ve hep bunu istemiş olan Athene
hemen atıldı ve indi Olympos'un zirvelerinden.

O sırada, çok çekmiş tanrısal Odysseus,
hepsi güzel yemeklere doyduktan sonra
diğerlerine dedi ki:
"Biri dışarı çıkıp baksın da bizi kıstırmasınlar."

Böyle söyledi, Dolios'un oğlu dinledi onu, dışarı çıkıp ilerledi,
dış kapının eşiğinde durdu
ve taliplerin yakınlarının yakında olduklarını gördü;
hemen Odysseus'a şu kanatlı sözleri söyledi:
"İşte yaklaşıyorlar; hemen silahlanalım!"

Böyle dedi, diğerleri de kalkıp silahlandılar;

Odysseus ve çevresindekiler dört kişiydi,
Dolios'un altı oğlu, Laertes ile Dolios da onlarla birlikteydiler,
onlar da kuşandılar silahlarını;
saçlarına ak düşmüş olsa da savaşmak zorundaydılar.
Görkemli tuncu bedenlerine kuşandıktan sonra
hemen kapıları açıp Odysseus'un ardında dışarı çıktılar.
Zeus'un kızı Athene Mentor'un kılığında yanlarına geldi.
Çok çekmiş tanrısal Odysseus onu görünce sevindi
ve hemen sevgili oğlu Telemakhos'a dedi ki:
"Telemakhos, bugün sen de savaşacak ve göreceksin
en iyi erlerin savaşta nasıl olduklarını.
Haydi, utandırma babanın soyunu;
bu güne kadar güç ve yiğitlikte en üstün olduk biz."

Yanıtladı onu akıllı Telemakhos ve dedi ki:
"Nasıl istersen öyle göreceksin beni sevgili babacığım,
dediğini yapacak asla utandırmayacağım burada soyunu."

Böyle dedi, Laertes de sevindi ve dedi ki:
"Bu ne mutlu bir gündür benim için sevgili tanrılar!
Oğlum ve torunumun yiğitlikte mücadele ediyorlar."

Yanına gidip durdu Athene ve dedi ki ona:
"Ey Arkesios'un oğlu, tüm yoldaşlar arasında en çok sevilen,
gök gözlü kızına ve Zeus babaya dua ettikten sonra
çabucak salla ve fırlat uzun gölgeli mızrağını."

Böyle dedi ve ruhuna büyük bir güç koydu Pallas Athene.
Büyük Zeus'un kızına dua ettikten sonra
uzun gölgeli mızrağını sallayıp fırlattı hemen,
Eupheitos'u tunç miğferinin kenarından vurdu;
ancak miğfer mızrağa engel olmadı, tunç içeri girdi,
Eupheitos da bütün ağırlığıyla yere düştü,
üzerindeki silahlar büyük bir gürültü çıkardılar.

O zaman Odysseus ile görkemli oğlu,

ön saflardakilerin üzerine saldırıp
kılıçlarıyla ve çift taraflı mızraklarıyla savaşmaya başladılar.
Eğer ki kalkan taşıyan Zeus'un kızı Athene
yüksek sesle haykırıp da bütün halkı durdurmasaydı,
hepsi yok olup gidebilir, hiçbiri geri dönmeyebilirdi:
"Son verin artık korkunç savaşa İthakeliler;
daha fazla kan dökmeden ayrılın!"

Athene böyle söyledi, diğerlerini de sarı bir korku sardı;
korkudan ellerinden kaydı silahları,
canlarını kurtarmak için tabana kuvvet kente koşmaya
başladılar.
Çok çekmiş tanrısal Odysseus korkunç bir çığlık attı,
yükseklerden uçan bir kartal gibi ileri atıldı.
Bunun üzerine Kronos'un oğlu duman dolu bir yıldırım fırlattı,
o da gidip güçlü babanın gök gözlü kızının önüne düştü.
O zaman gök gözlü Athene Odysseus'a dedi ki:
"Ey Laertes'in oğlu, soylu, hünerli Odysseus,
öfkeni tut ve son ver herkese kötülük getiren savaşa,
her şeyi gören Kronos'un oğlu Zeus da öfkelenmesin sana."

Athene böyle söyledi, o da ikna oldu ve sevindi.
Daha sonra kalkan taşıyan Zeus'un kızı Pallas Athene,
Mentor'un kılığında iki tarafa da sadakat ve barış yemini
ettirdi.

SON

ADLAR DİZİNİ

A

Adraste: Helene'nin oda hizmetçisi
Agamemnon: Mykenelilerin kralı
Agelaos: Damastor'un oğlu, taliplerden biri
Aiaie: Kirkenin adası
Aiakos: Zeus ile Aigina'nın oğlu ve Telamon'un babası
Aias: Oileus'un oğlu, Lokroslu
Aias: Telamon'un oğlu, Salaminalı
Aidona: Pandareos'un kızı, Zethos'un karısı, İtylos'un annesi
Aietes: Güneş ile Perdis'in oğlu, Kirke'nin erkek kardeşi, Mideias'ın babası, Kolkhida kralı
Aigai: Akha kenti
Aigisthos: Thyestes'in oğlu
Aigyptios: İthakeli ihtiyar, Antiphos'un ve Eurynomos'un babası
Aiolia: Thesselia'nın eski adı
Aiolos: Hippotes'in oğlu, Aiolia kralı
Aison: Kretheus ile Tyros'un oğlu, İolkos kralı, İason'un babası
Ak Kaya: Okeanos'un kıyısında bulunan mitolojik kaya
Akastos: Dulikhion kralı
Akheron: Epirus bölgesinde bir nehir
Akhilleus: Topuğundan başka hiçbir yerine ok işlemeyen ünlü Yunan kahramanı
Akroenos: Phaiaklı
Aktoris: Penelopeia'nın oda hizmetçisi
Alektor: Spartalı
Alios: Phaiaklı
Alkandreus: Polybos'un karısı
Alkimos: Mentor'un babası
Alkinoos: Scheria adasında yaşayan bir kral
Alkippe: Helene'nin oda hizmetçisi
Alkmeion: Amphiaros ve Eriphyle'nin oğlu
Alkmene: Amphitryon'un karısı, babası Zeus olan Herakles'in annesi
Aloeus: Poseidon'un oğlu, İphimedia'nın kocası, Otos ile Ephialtes'in babası
Alosynde: denizin kızı, peri
Alpheios: nehir tanrısı, Orsilokhos'un babası
Alybas: bir Yunan kenti
Amnisos: Knossos'un limanı
Amphialos: Phaiaklı
Amphiaros: Oikleus'un oğlu, Melamphodos'un torunu, Argosluların kralı, ünlü kahin
Amphilokhos: Amphiaros ile Epirpyle'nin oğlu, kahin
Amphimedon: Melaneus'un oğlu, talip
Amphinomos: Nisos'un oğlu, talip
Amphion: Zeus ile Antinope'nin oğlu

Amphithea: Autolykos'un karısı, Eurykleia'nın annesi
Amphitrite: deniz tanrıçası
Amphitryon: Alkmene'nin kocası, Tiryntas kralı
Amythaon: Kretheus ile Tyros'un oğlu, Bias ile Melamphodos'un babası
Anabesineos: Phaiaklı
Anhialos: Mentis'in babası, Taphosluların kralı
Ankhialos: Phaiak soylusu
Antikleia: Odysseus'un annesi, Autolykos'un kızı, Laertes'in karısı
Antiklos: Akhalı mızraklılardan biri
Antilokhos: Nestor'un oğlu
Antinoos: talipler arasında en küstahı
Antinope: Ashopos'un kızı, Amphion ile Zeto'nun annesi
Antiphates: Laistrygonların kralı
Antiphates: Melampus'un oğlu
Antiphos: İthakeli
Apeire: bknz. Epiros
Apheidas: Odysseus'un uydurma soy ismi
Aphrodite: Aşk ve güzellik tanrıçası
Apollon: Zeus ile Leto'nun oğlu, güzel sanatlar tanrısı
Ares: Zeus ile Hera'nın oğlu, savaş tanrısı
Arete: Alkinoos'un karısı, Phaiak kraliçesi
Arethusa: kaynak
Aretos: Nisos'un babası
Argo: gemi
Argos: Helen toprakları
Argos: Hermeias tarafından öldürülen dev
Argos: Odysseus'un köpeği
Ariadne: Minos'un kızı
Arkesios: Laertes'in babası
Arktos: araba
Arnaios: İthake'nin dilencisi
Artakia: Laistrgonların bereketli ülkesi
Artemis: Zeus ile Leto'nun kızı
Arybas: Sidonlu
Arybas: tanrısal fırtına, cezalandırıcı tanrıçalar
Asopos: Boitia ırmağı
Asphalion: Menelaos'un hizmetçisi
Asteris: İthake ile Same arasındaki taşlık ada
Athene: zeka tanrıçası. Diğer adı Pallas'tır
Atlas:Titan Lapetos ile denizkızı Klymene'nin oğlu
Atreus: Agamemnon ile Menelaos'un babası
Atrytone: Athena'nın diğer ismi
Autolykos: Odysseus'un annesi olan Antikleia'nın babası
Autonde: Penelopeia'nın oda hizmetçisi

B

Boethoos: Eteon'un babası
Boetos
Boreas: Kuzey rüzgarı tanrısı. Şafak tanrısı Eos'un oğlu

D

Damastor: talip Agelaos'un babası
Deiphobos: Priamos'un oğlu
Delos: ada
Demeter: toprak ve ürün tanrıçası
Demodokos: Skheire'de ozan
Demoptolemos: talip
Deukalion: Minoas ile Pasiphale'nin oğlu
Die: Naksos'ta ada
Diokles: Orsilokhos'un Phera'dan olma oğlu
Diomedes: Tydeus'un oğlu
Dionysos: şarap tanrısı
Dmetor: Kıbrıs kralının uydurma ismi
Dodone: Zeus Tapınağı
Dolios: Penelopeia'nın babasının verdiği köle
Dorlar: Antik Makedonyalı göçebe kabile
Dulikhion: İthake'de ya da İthake'nin biraz uzağında Kephallenia'da bir ada
Dymas: Phaiaklı

E

Eidothoe: Protheus'un tanrısal kızı
Eileithya: doğum tanrıçası, Hera'nın kızı
Ekheneos: Phaiak'ın ileri gelenlerinden biri
Ekhephron: Nestor'un oğlu
Ekhetos: yabancılara kötü davranan mitolojik Epir kralı
Elatos: talip
Elatreus: Phaiaklı
Elis: Mora Yarımadası'nda İyon Denizi kıyısındaki kent
Elpenor: Odysseus'un yoldaşı
Enipeus: Phtye'de ırmak
Eos (Şafak): tanrıça, Tithonos'un karısı, Memnon'nun annesi
Epeios: Panopeia'nın oğlu, Truva atını yapan kişi
Epeolar: İlyon'un eski sakinleri
Eperitos: Odysseus'un takma isimlerinden biri
Ephialtes: Aleus ile İphimedia'nın oğlu, Otos'un erkek kardeşi
Ephyre: değişik kentler için kullanılan bir isim
Epikaste: Oidipus'un annesi, Laios'un karısı
Epiras: Yunanistan'da dağlık ve soğuk bir bölge
Erebos: Arabistan'ın mitolojik halkı, mağara adamları
Erektheus: Toprak'ın oğlu, Athene'nin kahramanı
Eretmeus: Phaiaklı
Erinysler: intikam saçan tanrıçalar
Eriphyle: Amphiaros'un karısı
Erymanthos: Arkadia dağı
Eteokretler: Girit yerlileri
Eteoneus: Menelaos'un hizmetçisi
Euanthes: Maron'un babası
Euboia: ada
Eumaios: Odysseus'un domuz çobanı, Çoban, Başçoban
Eumelos: İphtyme'nin kocası, Penelopeia'nın erkek kardeşi
Eupheites: talip Antinoos'un babası

Euros: güneydoğu rüzgarı
Euryades: talip
Eurybates: Odysseus'un tellalı
Eurydamas: talip
Eurydike: Nestor'un karısı
Eurykleia: ihtiyar hizmetçi
Eurylaos: Naubolos'un oğlu, Phaiaklı
Eurylokhos: Odysseus'un yoldaşı ve akrabası
Eurymakhos: Polybos'un oğlu, talip
Eurymedon: kahin Telemos'un babası
Eurymedousa: Alkinoos'un sarayında oda hizmetçisi
Eurynome: Penelopeia'nın hizmetçisi
Eurynomos: Aigiyptios'un oğlu, İthakeli
Eurypylos: Telephos'un oğlu
Eurytion: at adam
Eurytos: Melaneus'un oğlu, Oikhalia kralı

F

Fenikeliler: eski çağlarda yaşamış Sami ırkında Akdenizli bir kavim

G

Geraistos: Euboia limanı
Girit: Ege Denizi'nin güneyinde yer alan ada
Gorgona'lar: yeraltı dünyasının üç dişi canavarı Stheno, Euryale ve Medusa
Gortyne: Girit kenti
Gyrai: Naksos yakınındaki kayalık

H

Hades: Kronos'un oğlu. Ölüler diyarının tanrısı
Halierthes: Mistor'un oğlu, Odysseus'un yoldaşı
Hebe: Zeus ile Hera'nın kızı, Herakles'in karısı
Helene: Menelaos'un karısı. Truva prensi Paris kaçırdığı için Yunanlılar Truva'ya saldırdılar
Helios: Güneş tanrısı
Hellespontos:
Hephaistos: Zeus ile Hera'nın oğlu
Hera: Zeus'un karısı. Baş Tanrıça
Herakles: Zeus ile Alkmene'nin oğlu
Hermes: Tanrıların habercisi
Hermione: Menelaos ile Helene'nin kızı
Hippodameia: Penelopeia'nın oda hizmetçisi
Hippotes: Aiolos'un babası
Hypereia: Phaiakların en esli yerleşim yeri
Hyperesie: Akha kenti
Hyperion: Helios'un babası

İ

İardanos: Girit ırmağı
İasion: Demeter'in Zeus tarafından çarpılmış aşığı

İason: Argonotların komutanı, Polymede, Aioson ve İolkos kralı
İason: Argos ya da Peleponessoslu
İasos: Kıbrıs'ta kral, Dmetor'un babası
İasos: Orkhomenos kralı
İdomeneus: Deukalion'un oğlu, Minon'un torunu, Girit kralı
İkarios: Penelopeia'nın babası, Tyndareos'un erkek kardeşi
İkmalios: İthake'de marangoz
İlos: Ephyre'li Mermeros'un oğlu
İlion: Truva'nın diğer ismi
İno:Thebes Kraliçesi
İolkos: Thesalia kenti
İphiklos: Thessalia'lı Phylakos'un oğlu
İphimedeia: Aleus'un karısı, Otos ile Ephialtes'in annesi
İphitos: Eurytos'un oğlu, argonot
İphthime: Penelopeia'nun erkek kardeşi
İris: tanrıların habercisi
İros: İthakeli dilenci Amaios'un lakabı
İsmaros: Trakyalı Kikonların kenti
İthakos: İthake'nin kurucusu kahraman
İtylos: Aidone ile Zethos'un oğlu

K

Kadmos: Agenor'un oğlu, Thebai'nin kurucusu, İnos'un babası
Kalypso: su perisi
Kassandra: Priamos ile Hekabe'nin kızı
Kastor: bir Giritlinin takma ismi
Kastor: Zeus (ya da Tyndareos) ile Leda'nın oğlu
Kaukonlar: Elis'te bir ulus
Kephallenler
Kerberos: Hades'in köpeği, Aşağı Dünya'nın bekçisi
Keteiler: Mysia'da, Pergamos yakınlarındaki bir ulus
Khalkis: Eubora'nın baş şehri
Kharybdis: Skylla'nın karşısında tehlikeli deniz anaforu
Khios: ada
Khloris: Ampionas'ın kızı
Khromios: Neleus'un oğlu
Kıbrıs: Akdeniz'de ada
Kikonlar: başkenti İsmaros olan, Trakya ulusu
Kimmerler: Hades'in girişinde oturmakta olan mitolojik ulus
Kirke: Helio ve Perseus'un kızı, ünlü büyücü
Kleitos: Mantios'un oğlu
Klymene: Minyas'ın kızı, İphiklos'un annesi
Klymenos: Presbonas'ın oğlu, Eurydike'nin babası
Klytaimestra: Tyandareos ile Leda'nın kızı, Helene'nin kız kardeşi ve Agamemnon'un karısı
Klytios: Peireios'un babası, Odysseus'un yoldaşı
Klytoneos: Phaiaklı
Knossos: Girit'in başkenti, Manos'un kürsüsü

Kokytos: Styks'ten doğan ve Akreron'a dökülen ırmak
Koraka: kaya
Kraritler: Aphrodite'nin oda hizmetçilerinin halefleri
Krataias: Sykylle'nin annesi
Kreon: Megare'nin babası
Kretheus: Aiolos'un oğlu, Tyros'un kocası, İolkos'un kurucusu
Kronos: Zaman Baba. Zamanın kişileştirilmiş hali
Ktesios: Ormenos'un oğlu, Eumaios'un babası
Ktesippos: Same'li Polythersos'un oğlu, talip
Ktimene: Laertes'in kızı, Odysseus'un kız kardeşi
Kydonlar: Girit'te bir ulus
Kykloplar: Alınlarının ortasında tek göz olan devler

L

Laerkes: Pylos'ta kuyumcu
Laertes: Odysseus'un babası
Laistrygonlar: mitolojik halk
Lakedaimon: Sparta yerleşimlerinden biri
Lamos: Laistrygonların kralı
Lampetia: Güneş ile Neairia'nın su perisi kızı
Lampos: Şafak'ın atı
Laodamas: Phaiakların kralı Alkinoos'un oğlu
Leda: Thestios'un kızı, Tyndareos'un karısı, Tyndareos'tan olma Klytaimnistre'nin ve Zeus'tan olma Helene ile Kastor'un annesi
Leiodes: Oinops'un oğlu, kâhin
Leiokritos: Euhenor'un oğlu, talip
Lemnosi ada
Lesbos: ada
Leto: dev Koios ile Phobios'un kızı, Zeus'tan olma Apollon ile Artemis'in annesi
Leukothee: Kadmos'un kızı
Libya: Akdeniz kıyısında Kuzey Afrika ülkesi
Lotusyiyenler: Libya sahillerinin sakinleri

M

Maia: Atlas'ın kızı, Hermeias'ın annesi
Maira: Proitos ile Anteia'nın kızı, Artemis'in yoldaşı
Maleia: Peleponnesos kıyısı
Mantios: Melampus'un oğlu
Marathon: Attika
Maron: Trakya'daki İsmaros'ta Apollon'un duacısı
Mastor: İthakeli, Halihertes'in babası
Medon: İthake'de tellal
Megaphenthes: Menelaos'un oğlu
Megare: Kreon'un kızı, Herakles'in karısı
Melampus: Amythoon'un oğlu, Pylos'lu ünlü kahin
Melaneus: talip Amphimedon'un babası
Melantheus: Odysseus'un keçi çobanı

Melantho: Dolios'un kızı, Odysseus'un sarayında oda hizmetçisi
Memnon: Tidanos ile Şafak'ın oğlu
Menelaos: Sparta kralı
Menoitios: Patroklos'un babası
Mentes: Taphionların (Taphosların) hükümdarı
Mentor: Alkimos'un oğlu, Odysseus'un arkadaşı
Mermeros: İlos'un babası
Mesaulios: Eumaios'un kölesi
Mimas: Küçük Asya'da, Sakız adasının doğu tarafında bir burun
Minos: Zeus ile Europe'nin oğlu, Knossos'un kralı
Mulios: Amphinomos'un tellalı
Musae'ler: ilham perileri
Mykene: Agamemnon kentinin başkenti
Mykene: İnakhos'un kızı
Myrmidonlar: Thessalia'da bulunan Prhiotida'daki Trakya halkı

N

Naiades: su perileri
Naubolos: Phaiaklı
Nausikaa: Alkinoos'un kızı
Nausithoos: Poseidon'un oğlu, Alkinoos'un babası
Nautheus: Phaiaklı
Neaira: su perisi
Neion: İthake'de dağ
Neleus: Poseidon ile Tyra'nın oğlu, Nestor'un babası
Neoptolemos: Akhilleus'un oğlu, Troya savaşının ardından Menelaos'un kızı olan Hermione'nin kocası
Nerikos: Kephallenia kenti
Nerito: İthake'de dağ
Nestor: Neleus'un oğlu, Pylos kralı
Nil Nehri
Nisos: talip Amphinomos'un babası
Noemon: Phronios'un oğlu
Notos: Eos ile Astraeos'un oğlu. Güney rüzgarı lodos olarak bilinir.

O

Ogygie: Kalypso'nun mitolojik adası
Oidipus: Laios ile Epikaste'nin oğlu
Oikles: Antiphatos'un oğlu, Amphiaros'un babası
Oinops: Leiodis'in babası, İthakeli
Okeanos: dört bir yandan dünyayı sulayan ırmak
Okhalia: Peneios ırmağı kıyısında kent
Olympos: tanrıların dağı
Onetor: Phronte'nin babası
Ops: Eurykleia'nın babası, Peisenor'un oğlu
Orestes: Agamemnon ile Klytaimestra'nın oğlu
Orion: avcı, Şafak'ın sevgilisi (yıldız)

Orkhomenos: Boiotia'nın Kopaida gölü yakınlarındaki antik kenti
Ormenos: Ktesios'un babası
Orsilokhos: Alpheios'un oğlu
Orsilokhos: Diokles'in oğlu, Pheraili
Orsilokhos: İdemeneus'un gayri meşru oğlu, Girit kralı
Ortygie: Suriye yakınlarında mitolojik kent
Ossa: Thessalia'da dağ
Otos: Aloneus ile İphimedia'nın oğlu, Ephialtes'in kardeşi
Ouranos: bknz. Uranos

P

Paion: (Mısır kökenli) tanrıların doktoru
Pandareus: Tanralos'un arkadaşı, Aidona'nın babası
Panopeus: Phokia kenti
Paphos: Kıbrıs'ta kent
Parnesos: dağ
Patroklos: Menoitos'un Lokridalı oğlu, Akhilleus'un arkadaşı
Peiraios: Klytios'un oğlu, Telemakhos'un yoldaşı
Peireia: Makedonya
Peirithoos: Zeus'un ya da İkson ile Zeus'un oğlı, Theseus'un yoldaşı, Hippedameia'nın kocası, Lapithlerin kralı
Peisandros: Polyktor'un oğlu, talip
Peisenor: İthakeli tellal
Peisenor: Ops'un babası, Eurykleia'nın dedesi
Peisistratos: Nestor'un en genç oğlu
Pelasglar: Hellas'ın ilk sakinleri
Peleponessos
Peleus: Aiakos'un oğlu, Akhilleus'un babası
Pelion: Kretheus ile Tyre'nın oğlu, İolkos kralı
Pelion: Thessalia'da dağ
Periboia: Eurymedon'un kızı, Poseidon'dan olma Nausithoos'un annesi
Periklymene: Neleus'un oğlu, Nestor'un kardeşi
Perimedes: Odysseus'un yoldaşı
Pero: Neleıs ile Hlorida'nın kızı, Bias'ın karısı
Perse: Okeanos'un kızı, Helios'un karısı, Aietes'ten olma Kirke'nin annesi
Persephone: Zeus ile Demeter'in kızı, Hades'in karısı
Perseus: Nestor'un oğlu
Phaethon: Şafak'ın atı
Phaethusa: Güneş ile Neaira'nın kızı
Phaiaklar: Skheria adasında oturan halk
Phaidmos: Sidonların kralı
Phaidra: Thesea'nın kocası
Phaistos: Girit kenti
Pharsos: ada
Pheidon: Thesporotların kralı
Phemios: İthake'de destancı
Pherai: Thessalia kenti
Pheres: Kretheus ile Tyre'nin oğlu, Admetos'un babası, Pherai'nin kurucusu

Phia: İlyon kenti
Philoithios: Odysseus'un çobanı
Philoktetes: Pheia'nın oğlu, Thessalia'daki Magnisias'ın kralı
Philomelesoğlu: Lesbos kralı
Phorkys: deniz ihtiyarı, Thosa'nın babası
Phronios: Noemon'un babası
Phrontis: Onetor'un oğlu
Phthie: Thessalia'da bir kent
Phylake: Thessalia'daki Phytiotida kenti
Phylakos: İphiklos'ın babası, Phylake'nin kurucusu
Phylo: Helene'nin oda hizmetçisi
Poias: Philoktetes'in babası
Polites: Odysseus'un yoldaşı
Polybos: Alkandros'un kocası, Thebaili
Polybos: Eurymakhos'un babası
Polybos: talip
Polydamna: Mısırlı Thoos'un karısı
Polydeiktes: Zeus (ya da Tyndareos) ile Leda'nın oğlu
Polykaste: Nestor'un kızı
Polyktor: İthake'nin eski kahramanlarından biri
Polyneos: Phaiaklı
Polypheides: Mantios'un oğlu, kahin
Polyphemos: En güçlü Tepegöz
Polytherses: talip Ktesippos'un babası
Polytor: Peisandros'un babası, İthakeli
Ponteus: Phaiaklı
Pontonoos: Alkinoos'un telllalı
Poseidon: Deniz tanrısı
Pramni: İkarios'un şarabıyla ünlü sıradağları
Priamos: Troya kralı
Prokris: Erektheus'un kızı
Proreus: Phaiaklı
Proteus: Poseidon'un doktoru, Eidotheas'ın babası
Prymneus: Phaiaklı
Psara: ada
Pylos: Nestor'un yurdu Messenia'da bir liman
Pyriphilegetheon: Hades'te ırmak
Pytho: Delphos'lu kahinin daha önceki ismi

R

Reksenor: Nausithoos'un oğlu, Alkinoos'un erkek kardeşi
Rhadamantys: Zeus ile Europe'nin oğlu, Minos'un erkek kardeşi
Rheitros: İthake'de ırmak

S

Salmoneus: Tyro'nun babası
Same: Kephallenya'da ya da İthake'nin Kephallenia tarafında olup da İthake'ye daha yakın bir ada
Seirenler: büyüleyici sesi olan bakireler
Sicilya: Akdeniz'de ada
Sidon: Fenikelilerin başkenti Sidona olan ülkeleri
Sidona: Sidon'un başkenti
Sidonlular: Fenike sakinleri

Sintililer: Lemnos'un eski sakinleri
Sisyphos: Aiolos'un oğlu, Glaukos'un babası, Ephyre ve Korinth'in kurucusu, yıllardır Hades'te işkence çekmekte olan kişi
Skheire: Phaiakların ülkesi
Skylla: Kharibdes'in karşısındaki mağara canavarı
Skyros: ada
Solymos: Küçük Asya'daki Likya'nın savaşçı kabilesi
Sparta: Peleponnes Yarımada'sında Darlar tarafından kurulan şehir devlet
Stratios: Nestor'un oğlu
Styks: Hades'te ırmak
Sunion: Attika'nın burnu
Syros: mitolojik ada

T

Tantalos: Zeus'un oğlu, Pelops'un babası, Sıpylos kralı, yıllardır Hades'te cezasını çeken kişi
Taphos: Taphosluların adalarının en büyüğü
Taphoslular: Taphos adası sakinleri
Taygetos: Lakonia'nın Tainaros'a uzanan dağı
Teiresias: Boiotialı kahin (Troya savaşından önce öldü)
Tekton: Phaiaklı
Telemos: kahin, Eurymos'un oğlu
Telephos: Euryphlos'un babası, Herakles ile Şafak'ın oğlu
Telepylos: mitolojik Laistrygonların, asla güneşin batmadığı kenti
Temese: tunç madenleri olan Kıbrıs kenti
Tenedos: Bugünkü Bozcaada'nın eski adı
Terpios: İthakeli destancı Phemos'un babası
Thebai: Bojotialı Kadmos tarafından kurulan ünlü bir şehir
Themis: tanrıça, Gök ile Yer'in kızı
Theoklymenos: Polypheide'nin oğlu, kahin
Theseus: Aigeias ile Aithra'nın oğlu
Thesprotlar: Dodone'de oturan halk
Thessalia: Yunanistan'ı oluşturan on üç bölgeden biri
Thetis: Nereus kızı, Peleus'un karısı ve Akhilleus'un annesi
Thoon: Phaiaklı
Thoon: soylu Mısırlı
Thoosa: su perisi, Phorkys'in kızı
Thrasymedes: Nestor'un oğlu
Thrinakie: Güneş'in kızlarının keçilerine göz kulak olup otlattıkları mitolojik ada
Thyestes: Pelops'un oğlu, Atreus'un erkek kardeşi, Aigisthos'un babası
Tithon: Laomedon'un Şafak tarafından kaçırılan oğlu
Tityos: Yer'in oğlu, Hades'te cezalı

Troya/İlion: Çanakkale sınırları içinde kalan antik bir şehir
Tydeus: Kalydon kralı Onieus'un oğlu ve Diomedes'in babası
Tyndareos: Leda'nın kocası ve Klytaimnistra'nın babası
Tyro: Salmoneus'un kızı ve Kretheus'un karısı

U

Uranas: en eski tanrı. Gaia'nın oğlu ve kocası

Y

Yüzüyanıklar: Mitolojiye göre dünyanın en ucunda yaşayan insanlar

Z

Zakynthos: Bolotialı bir kahraman
Zephyros: batı rüzgarı
Zethos: Zeus ile Antinope'nin oğlu, Thebai'nin kurucusu
Zeus: Baştanrı, tanrıların en büyüğü ve en güçlüsü